ALMANAH ANTICIPATIA

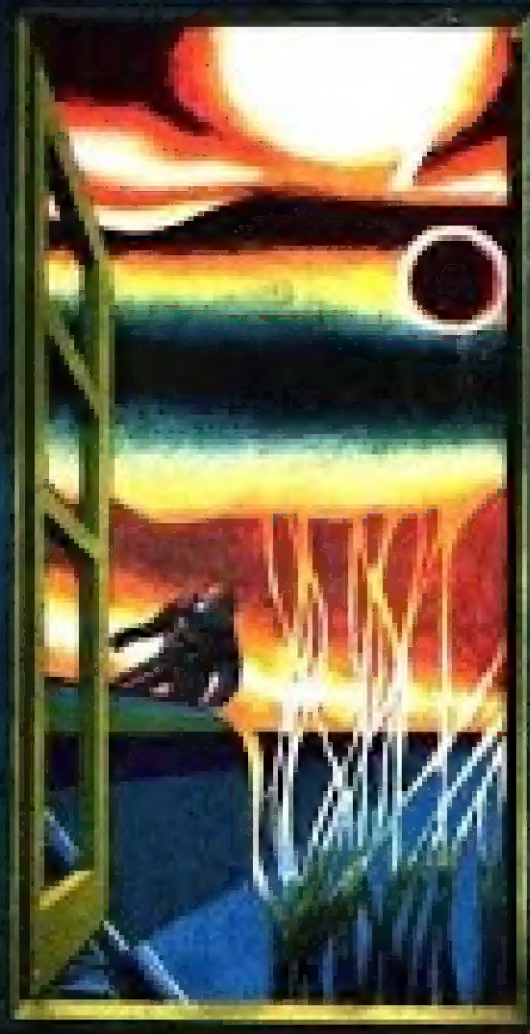

ANTICIPAȚIA

Niciodată omenirea nu a fost mai preocupată și îngrijorată pentru propriul ei viitor ca în prezent. Oameni de toate vîrstele, de toate preocupările, din cele mai diverse colțuri ale lumii își pun cu legitimă neliniște o întrebare — ce ne așteaptă în viitor? Răspunsul baleiază toată gama posibilităților, de la pesimismul cel mai amar, cu previziunea unui holocaust nuclear, pînă la optimismul cel mai robust, care nu poate să admită că omul nu este o ființă totuși rațională.

„Străbatem o epocă foarte agitată, omenirea fiind zguduită de cutremure, furtuni și uragane economice, politice și militare de mari proporții, care pun popoarele la grele încercări, le provoacă mari pagube și suferințe", spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, președintele republicii de la înalta tribună a Conferinței Naționale a P.C.R., surprinzînd cu o deosebită forță de sugestie și luciditate esența complexului proces al dinamicii societății de azi.

Într-adevăr, omenirea se află la răscruce, confruntîndu-se cu probleme grave, subliniate în nenumărate rînduri de conducerea partidului și statului nostru, personal de tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

De-a lungul timpului, s-a acumulat o intolerabilă **situație de inechitate socială și politică** ce impune realizarea unei noi ordini internaționale sub aspect politic și economic, precum și profunde transformări sociale în multe părți ale lumii; în timp ce anumite țări acumulează valori uriașe, profitînd de un avans tehnologic realizat în decursul istoriei, altele ating niveluri din ce în ce mai scăzute, confruntîndu-se cu serioase probleme economice și sociale.

A devenit foarte clar că acest dezechilibru în continuă agravare este rodul unei transferări inechitabile de valori materiale și spirituale dinspre țările sărace înspre cele bogate. Acest dezechilibru devine cu atît mai periculos cu cît el se desfășoară pe fondul unor grave carențe în satisfacerea pe plan global a necesităților energetice, de materii prime datorită secătuirii resurselor naturale ale planetei printr-o exploatare exagerată și o folosire nerațională a lor.

La toate acestea se adaugă neglijențele uneori iresponsabile la adresa echilibrului ecologic, cît și proporțiile devenite aproape incredibile ale exploziei informaționale. Peste tot inechitatea își spune cuvîntul cu stăruitoare permanență. Materiile prime și energia sînt distribuite inegal față de cerințele țărilor sau națiunilor, poluarea grevează în primul rînd țările slab dezvoltate și în curs de dezvoltare, explozia informațională este de neabordat pentru țările care sînt lipsite de mijloacele moderne de prelucrare a informației. Riscul devine insuportabil și aberant odată cu declanșarea unei curse fără precedent a înarmărilor, îndeosebi a celei nucleare. Cantități enorme de materii prime și energie, de inteligență umană sînt investite în mijloacele din ce în ce mai sofisticate de ucidere. Omenirea este „preparată" din punct de vedere psihologic pentru a se „acomoda" cu ideea unui eventual război. Anumite reviste specializate în cultivarea confruntării publică, cu o perseverență demnă de o cauză mai bună, scenarii strategice, evaluînd în permanență forța de distrugere a noilor arme. Cosmosul, pînă mai ieri liniștit, devine teatrul unor experimentări periculoase.

Omenirea încă nu și-a pierdut speranța într-un viitor fericit. Toate popoarele lumii, toate forțele progresiste au înțeles că au datoria de a înfrunta acest pericol, că e necesar mai mult ca oricînd de a lupta cu toate mijloacele pentru înlăturarea lui. Marșuri ale păcii, apeluri lansate de mișcările și forțele populare, pozițiile unor partide sau formațiuni politice progresiste indică faptul că din ce în ce mai multă lume a înțeles că a sosit ora unei opțiuni fundamentale, fără echivoc. Partidul nostru, prin glasul tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** și-a exprimat nu o dată poziția intransigentă, fermă și clară pentru înlăturarea cît mai grabnică a tuturor mijloacelor de distrugere în masă existente, pentru deturnarea tuturor fondurilor absorbite de înarmare spre obiective pașnice.

„Omenirea a ajuns într-un stadiu cînd nivelul înarmărilor, îndeosebi arsenalul nuclear, pune în pericol însăși civilizația, existența societății omenești. De aceea, problema fundamentală a epocii noastre este preîntîmpinarea războiului și asigurarea păcii. Mai mult ca oricînd trebuie să facem totul pentru a bara calea războiului, pentru a asigura pacea... Pînă la desființarea blocurilor ar avea o importanță deosebită dacă statele celor două blocuri militare ar trece, de comun acord, la reducerea cu 20 la sută a cheltuielilor militare față de nivelul din 1982 pînă în 1985." Iată poziția profund umanistă și pașnică a partidului nostru, a României socialiste, propunerile realiste și constructive exprimate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a

partidului, în contextul agravării și deteriorării relațiilor internaționale, al tendințelor din ce în ce mai manifeste de folosire a forței și a amenințării cu forța, al acumulărilor fără precedent a arsenalelor militare și mai ales al sporirii potențialului distructiv nuclear.

Această atmosferă de încordată tensiune, această problematică vitală pentru existența omenirii la nivel planetar este firesc să se regăsească și în literatura de anticipație. Mai mult chiar, această literatură are meritul de a sugera soluții, de a lansa avertismente pentru a contura pericolele ce planează asupra viitorului. În acest mod literatura de anticipație devine angajantă, am spune chiar militantă, preocupîndu-se de rezolvarea grijilor de astăzi, a problemelor contemporane cu care se confruntă societatea prin extrapolarea consecințelor lor în viitor. În istoria atît de zbuciumată a literaturii științifico-fantastice, literatură care cu greu își găsește criterii exacte, inflexibile de a se delimita din marea literatură, reținem în acest sens o tendință din ce în ce mai vădită, care se accentuează în perioada din urmă, pentru problematica politicului, în special a abordării problemei existenței omenirii în confruntarea cu pericolul nuclear, a alienării omului în confruntarea cu tehnica, astfel încît, deși subiectele par a se depărta în viitor, tematica lor devine din ce în ce mai aproape de preocupările individului de astăzi. Nu avem intenția de a dezvolta în rîndurile de față un articol de critică literară, mai ales că acest lucru este tratat cu mult profesionalism în paginile almanahului la rubrica „Galaxia S.F.". Am adăuga aici însă necesitatea unei preocupări și mai susținute din partea criticilor de specialitate în abordarea acestui domeniu cu mare priză la public, în paralel cu tendința vădită din partea amatorilor de literatură S.F. de a nu neglija formulele stilistice și regulile fundamentale ale literaturii.

Un loc aparte în acest almanah îl au medalioanele — formule de evidențiere a activității meritorii pentru cei mai tineri creatori din acest domeniu. Este vorba de Rodica Bretin, de Radu Pintea, Marcel Luca și Alexandru Ungureanu, bienecunoscuți fanilor prin premiile cîștigate la concursurile realizate în ultima perioadă, în special la ultima consfătuire de la Sibiu și la concursul „Avertisment pentru liniștea planetei". Sînt cîteva lucrări care îl recomandă pe autorii lor și justifică ideea că literatura de anticipație este o literatură angajată, ce dorește să-și spună cuvîntul în modul în care trebuie să înțelegem perspectivele societății omenești.

Aminteam la început că tematica predilectă a literaturii de anticipație din ultima perioadă vizează două posibile conflicte, ce se cer într-o perspectivă imediată studiate și soluționate. Este vorba de confruntarea cu potențialul de risc din ce în ce mai alarmant al unui posibil război nuclear nimicitor la „concurență" cu o catastrofă ecologică și de o posibilă alienare a omului, ca entitate socială distinctă, cu toate drepturile și obligațiile ce-i decurg din acest statut, la impactul cu tehnica modernă, în special cu informatica.

Ultima ipostază este realizată într-o măsură, credem noi, deosebit de interesantă — și totodată șocantă prin surprinzătoarea inversare de roluri — în povestirea „Codemus" care, în ultimă instanță, se transformă într-o vibrantă pledoarie pentru ca omul să rămînă om, cu toate sentimentele, chiar defectele ce-i caracterizează.

În ceea ce privește riscul unui cataclism nimicitor, ne oprim cu recomandările la trei lucrări foarte diferite între ele, de autori diferiți și scrise în timpuri diferite, toate avînd însă un numitor comun — o condamnare fără echivoc a violenței, a confruntării, a înarmării aberante, a iraționalului dus la nivel de axiomă. Este vorba de „Comando", o lucrare scrisă de un tînăr — Ioan Popa —, „Întoarcerea acasă" și „Regii nisipurilor", aparținînd unor autori americani.

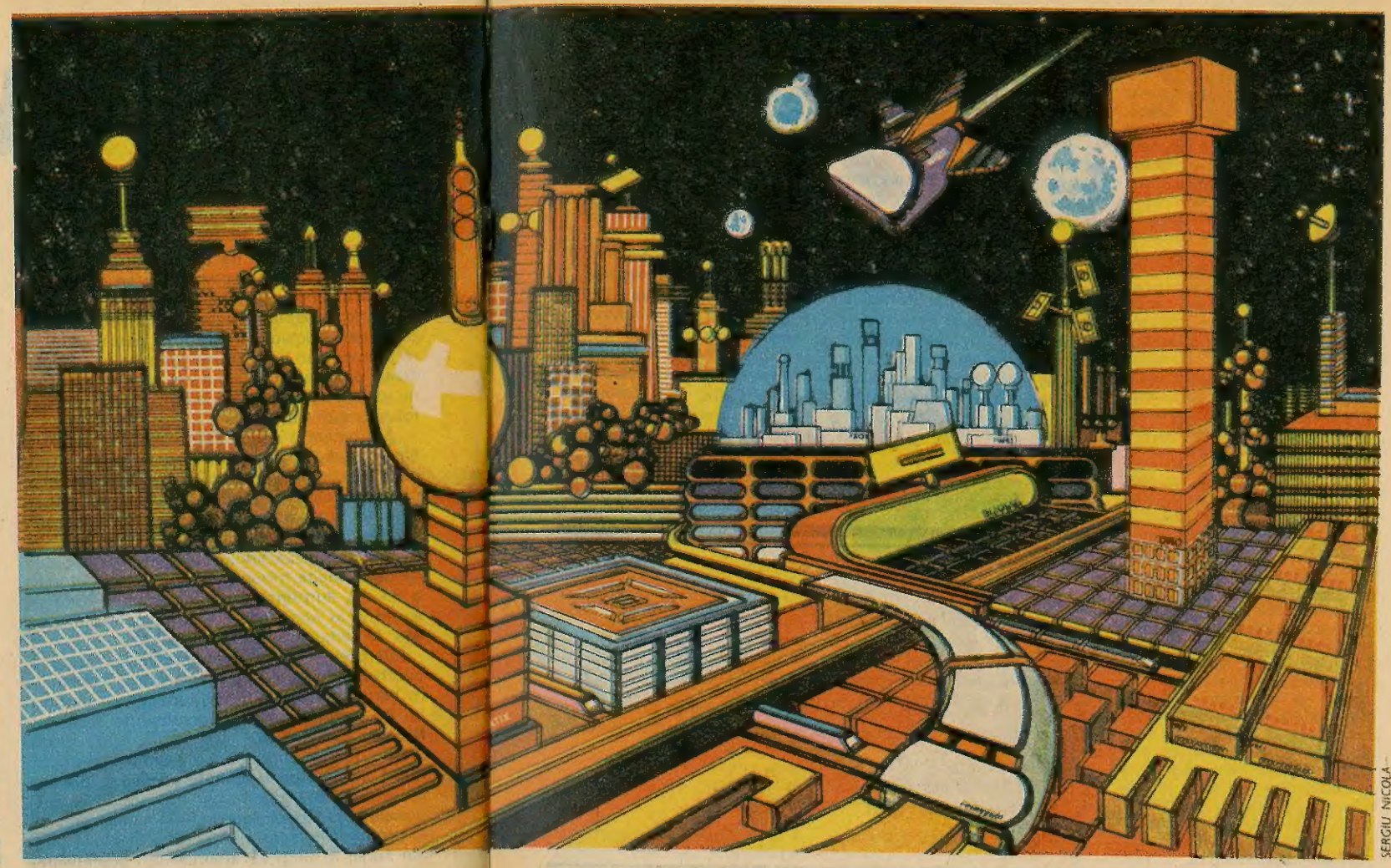

SERGIU NICOLA

Subiectele sînt extrem de diverse, conflictele se desfășoară pe perioade diferite, simbolistica exprimată și modalitatea de expresie sînt deosebite. Toate sînt la fel de incitante și convingătoare, reușind să ne facă să înțelegem că nu există o altă alternativă în situația de acum decît de a alege calea raționalului, de a înlătura violența, de alege progresul pașnic și de a înlătura confruntarea, de a alege înțelegerea, armonia și de a înlătura haosul.

Un cuvînt aparte trebuie spus despre nuveleta „Regii nisipurilor" de R. Martin, premiată cu două prestigioase distincții americane — premiile „Hugo" și „Nebula". Întreaga acțiune — șocantă mai ales prin atmosfera de groază pe care o creează — conține nebănuit de multe semnificații. Una însă se desprinde cu multă claritate — îndeosebi finalul, similar procedeelor fabulelor, o conturează —, și anume că violența, cruzimea cultivate cu sînge rece conduc în mod obiectiv la autodistrugere. Merită deci să meditățm puțin asupra ideii că nu numai tehnicizarea excesivă reprezintă un pericol real de dezumanizare, dar și excesele unor defecte pe care le considerăm deseori mult prea „umane".

Chiar dacă în ansamblu almanahul ar putea apărea unora tematizat ca orientare, tendința vădită spre problematica politicului, spre gravele probleme cu care se confruntă omenirea, acest neajuns este minor în comparație cu demonstrația, sperăm, convingătoare că literatura de anticipație, departe de a fi un experiment evazionist, este o literatură adînc ancorată în problematica esențială, fundamentală a omului de astăzi.

IOAN ALBESCU

SF ANCHETA

Deși știința de a prognoza viitorul s-a dezvoltat spectaculos în ultima perioadă — e suficient să amintim cîteva cărți de referință apărute precum „Șocul viitorului", „Sfidarea mondială" etc. — specialiștii și nu numai ei sînt de părere că vom avea în perspectivă și multe surprize. Veți vedea cît de interesante pot fi dezbaterile în rîndul oamenilor de știință și a scriitorilor, pe care le provoacă întrebările despre viitor.

Continuînd inițiativa din ediția precedentă „Ancheta S.F." din acest almanah a căpătat amploare internațională. Alături de ilustre personalități românești au răspuns, și veți fi de acord că într-o manieră foarte interesantă și originală, scriitori și oameni de știință din Anglia, Canada, Franța, Italia, S.U.A. și U.R.S.S. Pentru sprijinul acordat în realizarea acestei anchete internaționale mulțumim tovarășilor Vladimir Colin, Ion Hobana și Adrian Rogoz, precum și redacției sovietice „Tehnica molodëji". Iată, deci, întrebările:

1. Există, în viitor, anumite limite pentru existența omenească?

2. Care este viitorul roboților și în ce măsură credeți că vor afecta ei condiția umană?

3. Dacă ați putea călători în timp, ce moment al trecutului v-ați alege și de ce?

Prof. dr. ing. MIHAI DRĂGĂNESCU

1. Există în prezent o serie de limite conturate și care, dacă vor putea fi depășite, atunci întrebarea are un sens deosebit de adînc. Un război nuclear poate constitui o limită pentru existența omenească. Capacitatea Pămîntului de a purta un număr finit de oameni în condiții normale ecologice și de civilizație constituie o limită care poate fi evitată. Legea entropiei prevede o stingere a societății și vieții pe Pămînt cu atît mai rapidă cu cît consumăm mai repede resursele disponibile. Un accident astral sau cosmic ar putea anihila Pămîntul sau chiar Universul nostru.

Dacă nicăieri în Univers nu ar mai exista viață și conștiință, atunci Universul ar deveni ca și inexistent și poate că nici nu ar mai continua să existe. Ne putem imagina Universul păstrînd rădăcini în cosmosul profund atît timp cît există ființe vii. Datorită acestor rădăcini se pot păstra, în principiu, mari speranțe pentru existența omenească, adică pentru viul cu conștiință, care poate depăși multe limite prin însăși natura sa. Dar aceasta este o poziție filosofică.

2. Cred că este interesant de comparat evoluția biologică cu aceea a mașinilor și roboților. În evoluția ființelor vii apariția muncii, limbajului natural și conștiinței au constituit momente deosebite. Ele se înscriu în preistoria omenirii. Prin ele, omul s-a desprins de biologic, desigur numai în parte, devenind și o ființă socială.

Mașinile evoluează de asemenea. La început erau conduse numai de om, apoi o serie de reglaje au devenit independente, pentru a se ajunge astăzi la roboți cu simțuri artificiale și inteligență artificială. Întrebarea care se pune este dacă și ele se vor desprinde de artificial, adică vor deveni întru totul similare omului, conviețuind, concurînd sau înlocuind omul?

Ne găsim în fața unei probleme pe care, iarăși, știința nu a elucidat-o încă și care se dezbate pe plan filosofic, aceea a raportului dintre inteligența naturală (IN) și inteligența artificială (IA). Chiar dacă IA ≠ IN, totuși, cea mai mare parte a comportamentului inteligent, și nu numai a acestuia, poate fi preluată de un robot în viitor, mai puțin, probabil, o anumită capacitate de creație care va rămîne un atribut al omului.

Un robot nu va avea o motivație **internă** pentru artă, poezie, creație. Dar avînd inteligență, se pune întrebarea dacă nu va căuta să-și apropie viul, să-și adauge substanță biologică pentru a se transforma din robot cu inteligență artificială în robot cu inteligență artificială vie (IAV). În acest ultim caz, IAV = IN. Întrebarea care se pune este dacă el va reuși să producă singur saltul de la IA la IAV sau o întîmplare va juca rolul unei mutații care să ducă apoi la selecția „naturală" a unei specii de roboți cu IAV. Pînă la un asemenea salt, condiția umană, în mod normal, va beneficia de prezența roboților avînd în vedere că ei vor servi omul și societatea, permițînd acestora din urmă să atingă stadiul unei adevărate civilizații. Dacă societatea va deveni o civilizație nu vor fi motive să ne temem de roboții IAV. Poate că ei vor duce conștiința înainte dacă potențialul biologic al speciei umane va scădea și nu va putea fi refăcut.

3. Nu aș alege un moment al trecutului, ci mai curînd unul al viitorului. Motivele le-am expus, de fapt, prin răspunsurile la cele două întrebări de mai înainte, deoarece ar fi interesant de știut cum vom rezolva problemele limitelor care ne stau în față, cum va arăta societatea în urma celei de a doua revoluții industriale, în care inteligența artificială și roboții vor juca un rol important și dacă vom atinge stadiul unei civilizații socio-umane. Nu cred că aș alege un moment al viitorului cu roboți IAV și poate că nici nu vom admite apariția lor dacă acest lucru ne va sta în putință. Dar cine știe dacă nu o vom dori pentru ca ei să continue cultura, știința și existența Universului?

IGOR ROSOHOVATSKI
SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Pentru a răspunde la întrebarea referitoare la limitele vieții umane, trebuie să ne gîndim la duratele de viață existente în natura planetei noastre. Se pare că în natură există o întreagă gamă de durate de viață — de la clipă la nemurire, aceasta din urmă fiind proprie celor mai înfime creaturi: ființe unicelulare. La capătul vieții individuale, organismul unicelular (bacteriile, de pildă) se divide în două, în felul acesta ei determinînd două vieți noi. În acest caz, cadavrele lipsesc, fenomenul de moarte neexistînd, fiind vorba doar de o multiplicare infinită a vieții. Orice organism complex, inclusiv cel uman, nu este altceva decît o comunitate gigantică de celule care, prin structură și funcții, nu se deosebesc principial de celulele cu viață autonomă. Oamenii de știință au plasat celule izolate ale corpului uman într-o soluție nutritivă și au constatat că fiecare dintre ele au început un ciclu propriu de viață, cu o dezvoltare și diviziune corespunzătoare. S-a dovedit că însăși asocierea celulelor în organisme superior organizate, apariția printre ele a unei specificități puternice le-a condamnat la moarte inevitabilă, la capătul unui număr determinat de diviziuni. În condiții de laborator ea a survenit după 40—50 de diviziuni. Care este însă situația în organismul uman?

Aici procesul decurge sporind aidoma bulgărului de zăpadă. Moartea unor celule conduce însă la slăbirea sistemelor de apărare, atrăgînd după sine pieirea altor celule. Natura intră într-un paradoxal duel cu sine însăși. Creîndu-și o armă superioară — inteligența umană cunoscătoare — natura nu-i dă decît un răgaz limitat pentru a îndeplini această funcție. Acumularea de perturbații în codul genetic decurge repede, fapt pentru care biologii și medicii consideră că durata maximă a vieții umane este de 200 ani, iar a întregii omeniri de 300 000 de ani. Totuși, raportîndu-ne la momentul în care omenirea și-a propus asemenea scopuri, ca de exemplu cunoașterea Universului și transformarea acestuia, duratele de viață amintite sînt categoric insuficiente. Durata de viață determină, desigur, scopul vieții. Omenirea tinde, fără îndoială, spre nemurire. Ea s-a gîndit deja la modul cum să poată obține nemurirea memoriei colective a umanității: pe pelicule foto și pe hîrtie, în biblioteci și arhive. Acest drum spre nemurire continuă...

2. Viitorul roboților este strîns legat de viitorul omenirii, de nemurirea acesteia. Necesitățile imperioase ale secolului pe care-l trăim au dat viață roboților scoși din paginile lucrărilor de literatură științifico-fantastică. Altă dată omul putea să recurgă la alte ajutoare, ca de exemplu la cîine, cal, cămilă, vacă. Acum însă el are ajutoare mecanice puternice, izvorîte nu din prima, ci dintr-a doua natură pe care el însuși și-a creat-o în jurul său. Pe măsură ce roboții vor deveni tot mai complecși, ei se vor transforma treptat din ajutoare în „fii" ai inteligenței umane, cărora, în cele din

STEFAN LEFTEROFF

urmă, omul va încerca să le transcrie propria-i esență — memoria, metode de rezolvare a problemelor, caracteristicile principale ale personalității; de pe organismul natural, pe cel artificial, construit pe aceleași principii ca și organismul robotului, cu posibilități de înlocuire a părților componente, de a construi și reconstrui, de a capta — cu ajutorul bateriilor electrice și a acumulatoarelor — energia răspîndită în spațiu etc. Despre toate acestea relatează povestirile mele „Afacerea comandorului" al căror eroi sînt oameni sintetici, lucrări care au fost publicate în Colecția „Povestiri științifico-fantastice" nr. 283—284. Am închinat acestei teme și alte povestiri pe care le-am scris, anume „Oaspetele" („Tînăra Gardă", 1979).

3. Cu mașina timpului aș vrea să ajung la momentul de început al apariției Universului pentru a lămuri, în fine, ceea ce este „începutul începutului". Sigur că în acest fel aș lipsi pe mulți oameni de știință de obiectul cercetărilor lor, de perspective și de multe altele.

SERGIU NICOLA

A.E. VAN VOGT
SCRIITOR, STATELE UNITE ALE AMERICII

1. Procesul de îmbătrînire constituie o interacțiune complexă bio-chimică. Îmbunătățirea regimului de alimentație din ultimele cîteva decenii prin asigurarea vitaminelor și sărurilor minerale necesare celor mai simple nevoi ale corpului au prelungit viețile multor oameni în acești ani pînă într-atît încît sistemul de asigurări sociale din S.U.A. pentru oamenii de peste 65 de ani este realmente în pericol. Previziunile asupra numărului de potențiali beneficiari par să fi fost subestimate. Acesta este numai începutul. Cu vreo doi ani în urmă, la un congres al biochimiștilor consacrat problemei îmbătrînirii, s-a stabilit că următorul pas important va fi o metodă biochimică de a controla anumite procese și particule deja identificate în creier. Ca urmare, durata medie a vieții omului ar putea fi de aproximativ 900 ani.

Pe lîngă aceasta, studiul altor procese și mai complicate ale îmbătrînirii ar putea duce practic la imortalitate pentru indivizii destul de norocoși ca să fie în viață cînd cercetările vor da roadele așteptate.

2. Am un roman științifico-fantastic în curs de apariție, intitulat **Lumea calculatoarelor.** În roman, un calculator cu anumite limite „conduce" Statele Unite ale Americii, în sensul că răspunde la toate apelurile telefonice, menține securitatea locuințelor, rezolvă orice problemă științifică și furnizează date la cerere... și menține legătura cu calculatoare similare din Europa, Asia și Uniunea Sovietică. Povestea se petrece, desigur, într-un viitor mai îndepărtat. Dar, între timp, va fi un progres continuu spre un asemenea viitor al super-calculatoarelor — aceasta este previziunea mea.

3. Cu doi ani în urmă, am scris, pentru o publicație germană, o povestire intitulată **Ziua perfectă.** Personajul principal avea posibilitatea pe care o imaginați dumneavoastră, aceea de a călători în trecutul său. El alege ziua căsătoriei sale, în anul 1953. Fusese cea mai fericită zi din viața sa. Dar în noaptea nunții, tînăra soție s-a strecurat afară din pat pe cînd el dormea și n-a mai știut nimic despre ea, niciodată. Scopul călătoriei sale înapoi în acea zi „perfectă" era de a aștepta afară toată noaptea pentru a vedea unde s-a dus soția sa.

Dacă eu aș avea posibilitatea să mă întorc înapoi în timp, atunci trebuie să amintesc că m-am născut în 1912. De atunci, mulți membri ai familiei și mulți prieteni dragi au dispărut. Cred că aș alege un timp și o împrejurare în care i-aș putea reîntîlni pe toți. Trăind cursul normal al existenței mele, am fost foarte ocupat și n-am acordat destul timp acestor oameni deosebit de prețioși.

Prof. dr. ing. IONEL I. PURICA

1. Atunci cînd ne întrebăm despre limite în existența omului ar trebui să precizăm despre care om este vorba — „homo sapiens", „homo socius", „homo politicus", „homo faber" etc. — și despre ce fel de relații între oameni — „homo hominis..." sau între oameni ca elemente ale unei societăți care se vrea încadrată în mod armonios în mediul natural?

Caracteristicile „existenței umane" au suferit modificări sensibile în decursul evoluției „omenirii". Nu putem compara existența omului din paleolitic cu cea a omului din secolul nostru și aceasta pentru că omul a trecut de la o existență dominată de faptul că era un element al unei mulțimi, „omenirea", cu care era slab cuplat, la o existență în cadrul unei „societăți" bine structurate, în care gradele de libertate sînt de altă natură și anume de aceea permisă de un cuplaj tare.

Dacă ținem seama că această trecere se datorește efortului omenirii de a transforma natura și că orice transformare a naturii pune generațiile următoare în situația de a se adapta unui nou mediu, sînt convins că acest proces va continua. Existența generațiilor care vin după noi va fi afectată de modul în care noi încercăm să transformăm natura pentru a ne satisface ceea ce credem astăzi că reprezintă idealul de viață uman.

2. Inteligența artificială și automatizarea sînt instrumente cu care inteligența socială umană încearcă să-și mărească capacitatea de interacțiune cu Universul.

Ca orice instrumente, vor fi supuse proceselor de evoluție implicate de schimbarea inteligenței umane, care este într-o continuă adaptare la mediul pe care ea însăși îl schimbă.

Însăși crearea inteligenței artificiale, reprezentînd o modificare a mediului, conduce la o evoluție a inteligenței sociale naturale.

Un prim rezultat în modificarea condiției umane ar putea fi că va oferi un timp mai îndelung pentru ca oamenii să-și exercite capacitatea de gîndire, căci, așa cum spunea Blaise Pascal în secolul al XVII-lea: „Omul nu este decît o trestie, cea mai firavă din natură, dar este o trestie care gîndește. Nu e nevoie ca Universul întreg să se înarmeze ca să-l strivească; un abur, o picătură de apă sînt destul ca să-l ucidă. Dar, de l-ar și strivi Universul, omul încă ar fi mai nobil decît ceea ce-l ucide, pentru că el știe că moare, pe cînd de avantajul pe care îl are asupra lui Universul nu știe nimic".

Dacă pornim de la ideea că civilizația și cultura noastră sînt rezultatul gîndirii unor genii, răspunsul se impune de la sine.

3. Inteligența umană a suferit o evoluție pe care cu greu o putem reconstitui astăzi cu elementele pe care istoria ni le pune la îndemînă.

Deoarece cred că în neolitic s-a făcut un salt esențial în capacitatea intelectuală a omului, mi-ar face plăcere să mă pot întoarce în neolitic, pentru a putea studia caracterele principale ale acestui salt de inteligență.

ARKADII STRUGAȚKI
SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Se are în vedere o posibilă dispariție a omenirii? Sincer vorbind, nu știu să răspund la această întrebare.

2. Roboții — trebuie să sperăm — vor căpăta în viitor o largă răspîndire și vor spori considerabil potențialul tehnologic al omenirii. Dar răspunsul nu este deloc simplu, întrucît o introducere generală a roboților în viața noastră influențează psihologia oamenilor, implică prea mulți factori, unii dintre ei chiar nebănuiți.

3. Fără îndoială, mi-aș alege unul din cele două războaie: civil și Marele Război pentru Apărarea Patriei. După părerea mea, acestea au fost cele mai critice perioade din istoria patriei mele, care au avut în același timp o importanță hotărîtoare pentru destinele întregii omeniri.

LINO ALDANI
SCRIITOR, ITALIA

1. Fiecare specie vie este supusă legilor evoluției, dar specia umană constituie o excepție, fiind singura în măsură să prevadă, să programeze și să-și construiască viitorul. Putem influența natura, modifica mediul înconjurător, putem interveni asupra patrimoniului genetic al plantelor, animalelor și chiar al omului. Mai mult, am ajuns la o asemenea putere de autodistrugere, încît Apocalipsul, văzut de secole ca o pedeapsă externă și transcendentă, este astăzi o categorie imanentă a însăși existenței noastre. Infinitul sau absolutul nu mai este puterea lui Dumnezeu, este puterea naturii, adică puterea noastră a oamenilor.

Putem spune împreună cu Günther Anders: „Sîntem seniorii Apocalipsului/ Infinitul sîntem noi".

Dar neliniștea în fața acestui Apocalips nu se manifestă cu aceeași intensitate la toate nivelele. În general, fiecare discurs asupra escatologiei atomice lasă indiferent pe omul de pe stradă, cel care s-a obișnuit să trăiască cu bomba, ca și cum bomba n-ar exista.

Explicația constă în faptul că de tot ceea ce nu ne putem **ocupa,** și nu consimțim să ne ocupăm, sfîrșește prin

a nu ne mai **preocupa**. Este aceasta o scăpare datorată unui fel de somnolențe morale mereu în capcana confruntărilor noastre, torpoare ce trebuie combătută și transformată într-o cotidiană și vigilentă neliniște ce trebuie să însoțească opțiunile noastre chiar cele mai irelevante.

Problema bombei, adică problema supraviețuirii noastre, poate fi înfruntată și rezolvată numai dacă lenea și superficialitatea pericolului în mase vor face loc cunoașterii profunde a crizei de creștere pe care specia umană o traversează.

2. Informatica, telematica și automatica ne oferă posibilități clare, care vor crește în viitor într-o manieră impresionantă. Sîntem în pragul unei revoluții în modul de trai; cu trecerea timpului vom accede la o cantitate tot mai mare de informații pe care le vom găsi înecate într-o rețea tot mai strînsă de relații cu alți oameni și mașini.

Să reținem deopotrivă și partea negativă a unei acceptări prea entuziaste a tuturor acestora. Ceea ce astăzi apare necesar și ceea ce a lipsit cu ocazia altor recente revoluții tehnologice este un gest responsabil și conștiința a ceea ce trebuie să facem, pentru că depinde de noi să dirijăm lucrurile și să utilizăm aceste mijloace în sensul unei libertăți sporite și nu în sensul pierderii identității persoanei. În alți termeni, tehnica și civilizația în complexul lor sînt rezultatul unei continue opțiuni care se manifestă la cele mai mici decizii, chiar inconștiente și iraționale. Efectul lor cumulativ duce la o alienare care ne confruntă cu mașina, pentru că astăzi sîntem în stadiul unei cunoașteri incomplete, fiindcă am respins să ne întrebăm ce parte a informației o putem asimila în mod inteligent. Pentru aceasta, cea mai stringentă necesitate este umanizarea tehnicii, chiar cu prețul reducerii temporare a dezvoltării și a consumului.

Sarcasticul aforism al lui Samuel Butler, după care omul este un instrument inconștient de care mașina se servește pentru crearea unei alte mașini, încetează a fi un aforism pentru a deveni un postulat al realității de azi.

3. Una dintre cele mai mari înclinații ale sufletului omenesc este nostalgia trecutului. Patina timpului pare să consacre tot ceea ce este răsucit, contorsionat, fapt ce, din păcate, duce la a considera antichitatea o valoare în sine. Pe de altă parte, în mod distinct o conștiință care nu este permeabilă la valorile trecutului și ale tradiției este o conștiință aridă și lipsită de sens istoric. Dar o conștiință care exacerbează valorile și dimensiunea trecutului, pe măsura trecerii timpului este o conștiință devalorizatoare, o decadență ce se îndepărtează de rigoare și perfecțiune, este în același timp demnă de plîns, este deplorabilă și va fi cu siguranță în contradicție cu toate forțele progresiste.

Privind mai bine, toate atitudinile paseiste cheamă modelul pe care Ovidiu ni-l oferă în **Metamorfoze** cu vechea poveste a vîrstei de aur: trecutul este transfigurat și mitizat în detrimentul prezentului ale cărui probleme sînt eludate sau minimalizate într-un fel de regresiuni, cum este la antipodul cunoașterii științifice și revoluționare.

Poate, întrebarea dumneavoastră, evident pusă ca o curiozitate și ca divertisment, solicită din partea mea acceptarea regulii jocului și nu precizări serioase și pedante.

Rămîne faptul dovedit că istoria este evoluție și progres, adică în permanență eliminarea erorii, cu fiecare epocă parcursă, influențînd și fascinînd aportul nostru, în rest mereu învinsă în confruntarea cu prezentul și nu altfel, fiindcă aceasta din urmă este susceptibil de a modifica chiar și trecutul care este prin natura sa inflexibil și imuabil.

Și, totuși, n-aș alege nici un moment al istoriei și, probabil, aș renunța, căci un transfer în trecut, după un prim moment de emoție și stupoare intelectuală, ar sfîrși printr-o completă dezamăgire, o sărăcire sufletească și în ultimă instanță prin sentimentul de a fi condamnat.

Prof.dr. SOLOMON MARCUS

1. Se cunosc de pe acum limite fizice, combinatoriale, biologice, psihologice, logice, informaționale, lingvistice, semiotice, computaționale etc. Unele dintre ele sînt absolute, altele variabile în timp. Multe dintre aceste limite scapă unei percepții intuitive (a se vedea, de exemplu, cele privind entropia limbilor naturale). Despre multe dintre aceste limite se poate demonstra existența lor, fără a se putea determina efectiv limita respectivă (cine poate preciza limita superioară a performanțelor omenești în ceea ce privește săritura în înălțime?). Rezolvarea problemelor globale ale omenirii este esențial condiționată de o cunoaștere mai bună a limitelor la care ne-am referit.

2. Condiția umană va fi **ameliorată** (nu afectată) prin utilizarea tot mai largă a mijloacelor automate. Exemplele care se dau de obicei pentru a se demonstra teza contrară sînt numai efecte secundare, marginale, ale unui proces care, în desfășurarea sa fundamentală, contribuie esențial la progresul uman și social.

3. Întrebarea nu este clară și nu cred că încercarea de a o clarifica ar putea avea succes; în afară de cazul în care am putea călători cu o viteză superioară vitezei luminii, ca în cunoscutul limerick*: A fost odată o tînără doamnă/ Care putea călători mai repede decît lumina/ Ea a părăsit într-o zi/ Drumul lui Einstein/ Revenind în noaptea precedentă/. Dar chiar și în acest caz, aș prefera să rămîn în timpul meu, pentru a nu risca „efectul de respingere" inevitabil într-o astfel de situație și probabil nu mai puțin puternic decît în grefele de organe străine. Se știe însă, din teoria relativității, că nu putem dobîndi o viteză mai mare ca a luminii dacă pornim cu una inferioară ei.

* Limerick — poezie umoristică, absurdă, de cinci versuri, inventată de Edward Lear.

VASILI ZAHARCENKO
PUBLICIST ȘI SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Existența omenească este o evoluție neîntreruptă a lui Homo Sapiens. Sînt convins că omul, chiar în cel mai îndepărtat viitor, nu va suferi modificări fizice vizibile. Viața organizată, sportul, apropierea de natură nu-i vor permite să se degradeze, el va rămîne o ființă sănătoasă, energică.

Modificări importante sînt de așteptat să survină în latura lui spirituală, psihică. Caracteristicile uluitoare pe care doar unele persoane, considerate excepții, le manifestă în zilele noastre, anume putința de a efectua calcule rapide, biocîmpul, telepatia, chiar și elemente ale previziunii vor fi la omul viitorului trăsături obișnuite.

În privința perspectivelor cosmice, ca de exemplu răcirea Soarelui etc., cred că, la nivelul dezvoltării vertiginoase a cunoștințelor științifice, omenirea va putea să facă față problemelor legate de nemurirea sa.

2. Încă în zilele noastre, roboții invadează substanțial viața omului. Acest proces se va intensifica și lărgi continuu, dînd posibilitate omului să cheltuiască mai mult timp pentru activitatea creatoare în domeniile științei, tehnicii, artei. Niciodată nu am crezut și nu cred în mitul potrivit căruia roboții se vor ridica deasupra omului. El au fost și rămîn rodul inteligenței umane, o reflectare originală a acesteia. Este total lipsită de temei și de perspectivă orice incitare a unei „tabere" împotriva celeilalte.

3. Personal, îmi plac foarte mult călătoriile. Posibilitatea de a călători în timp este irealizabilă, ea rămîne însă un vis minunat. Am încercat o reflectare a unei asemenea posibilități în ultima mea carte „Pe întrecute cu timpul sau Lumea unor minuni principial posibile". În orice caz, îmi propun să obțin două bilete pentru mașina timpului. Un bilet pentru a călători în trecut, în antichitate, devenită izvorul culturii noastre, și un alt bilet pentru o călătorie în viitor, în acea epocă cînd întreaga noastră planetă va păși în era comunistă. Va fi foarte interesant să poți vedea rezultatele luptei pe care o ducem astăzi pe planeta noastră atît de agitată.

DANIEL WALTHER
SCRIITOR, FRANȚA

1. Limitele existenței omului sînt cele care-i sînt impuse de însăși nașterea sa. Cînd spun naștere, înțeleg termenul în accepțiunea sa cea mai largă, dar, totodată, și cea mai „astronomică". Omul poate eventual, fi pus în pericol de împrejurări exterioare, de evenimente cosmice, dar, după părerea mea, aceste împrejurări și evenimente aparțin mai degrabă tematicii romanelor-catastrofă, atît de prețuite de autorii anglo-saxoni, decît evoluției reale a istoriei terestre. Rămîne, deci, la latitudinea omului să-și fixeze singur limitele, dacă pot îndrăzni să zic perenitatea. Nimeni, de fapt, nu poate nega că omul ține în mînă, actualmente, cele mai fantastice posibilități, care-l pot duce la pierzare, tot așa de bine cum pot să-i deschidă porțile utopiei. Este vorba, deci, de eterna problemă a libertății, a alegerii!

Sînt de părere că, în ciuda limitelor, a defectelor sale, omul este perfectibil; că este chemat să se învingă, să se descurce. Angoasa care ne cuprinde în acest moment este cea care sugrumă pe toți cei care se află într-un moment crucial al istoriei, cei care trebuie să desfacă cu mîinile goale nodul gordian al evoluției. Omul va trăi tot atît cît și lumea asta și, dacă reușește să se detașeze de frontierele sale, va trăi atît cît va dura pofta sa de viață, de cunoaștere, de descoperire. Cu puterea și slăbiciunea sa, cu tot ce face din el o ființă umană.

2. Implementarea inteligenței artificiale (denumirea îmi convine doar pe jumătate) și a roboticii mi se pare că nu mai amenință omenirea așa cum o amenința în vechile romane S.F. (revolta roboților și înlocuirea ființei umane cu o mașină), dar îl pun în pericol, din punct de vedere moral prin substituirea responsabilităților. Un exemplu simplu: în societatea noastră occidentală, cînd apare o eroare, deja de pe acum am început să ne ascundem în spatele informaticii: „Calculatorul — ni se va spune — s-a înșelat". „Mașina

H. WENSKE

SF ANCHETA

cibernetică este în pană". Numeroase lucrări sînt dirijate de Mașină. Această imensă văduvă care a supraviețuit naufragiului atîtor lucrători. Omul care, în vechiul vis scientist, ar fi trebuit să fie eliberat de calculator, se simte — în societățile noastre de liberalism industrial — din ce în ce mai alienat de vecinătatea inteligenței artificiale.

În ceea ce privește calculatorul, sub aspectul lui de mijloc de oprimare, el reprezintă unul din punctele „fierbinți" ale viitoarei noastre istorii sociale. Unul din pericolele cele mai subtile și mai devorante ale sfîrșitului secolului nostru.

3. Sînt, prin forța angajamentului meu literar, un progresist și nu un paseist, și n-am încredere în patima celor care vorbesc de timpurile bune de altădată. Dar dacă aș putea alege o călătorie în trecutul apropiat sau îndepărtat m-aș îmbarca pentru anii în care a strălucit talentul lui H.G. Wells. La Londra, aș încerca să-l întîlnesc și să discut cu el despre concepția sa asupra lumii și a societății. Pentru mine ar fi o modalitate de a verifica dacă mașina sa de explorare a timpului este doar un mit literar sau dacă...

Dacă aș mai avea un bilet pentru o altă călătorie temporală, cred că aș da și o raită prin epoca atît de stranie și atît de puțin cunoscută care a urmat căderii Romei și care a văzut decadența imperiului de Răsărit. În acea perioadă, istoria lumii a suferit modificări extraordinare și răsturnări cu adevărat cutremurătoare.

VLADIMIR COLIN

1. În mod normal aș răspunde nu, pentru că pînă la transformarea soarelui nostru într-o gaură neagră, omenirea se va fi mutat de mult pe una sau pe mai multe planete din afara sistemului solar. Nu, pentru că nu cred nici în eventualitatea unei pustiitoare invazii a unor extratereștri inteligenți și dușmănoși (nonsens). Normal, în schimb, ar fi să luăm în considerație posibilitatea apariției unor elemente ținînd de procesul evolutiv și care, mai ales în condițiile aclimatizării oamenilor pe planete diferite de Terra natală, dar poate chiar în perspectiva unor viitoare milenii de existență terestră, ar putea duce la modificări atît de radicale ale caracteristicilor omenirii (fizice, dar mai ales psihice) încît se va putea vorbi de apariția unei noi specii umane.

Din păcate însă, istoria omenirii nu se înscrie în parametrii normalității, cei mai crînceni dușmani ai speciei noastre rămînînd înșiși reprezentanții ei, singurii care pot pune cu succes capăt existenței umane: a) printr-un holocaust nuclear; b) prin continuarea politicii irresponsabile de poluare și secătuire a rezervelor de materii prime ale globului, inclusiv a apei și aerului respirabil; c) prin spectaculoase experiențe de inginerie genetică ducînd la crearea unui agent patogen scăpat de sub control și d) (vezi răspunsul la cea de a doua întrebare).

Firește, în oricare dintre variantele considerate se poate presupune că vor exista supraviețuitori. Ei nu vor mai fi însă reprezentanții lui Homo Sapiens, nici dacă mutațiile inevitabile (cei mai probabil negative) vor fi de ordin pozitiv.

Mi se pare deci rezonabil să presupunem că vor exista, în viitor, „anumite limite pentru existența umană", ceea ce, în definitiv, corespunde gîndirii dialectice și concepțiilor materialismului istoric.

2. Presupun că prin termenul „roboți" înțelegeți orice formă de inteligență artificială și, în acest sens, mă tem că ea va avea un viitor strălucit. Spun **mă tem** pentru că legea „efortului minim" e inexorabilă și mi se pare greu de crezut că, în afara unor cazuri izolate și privite cu reprobare, se vor găsi în viitor nesăbuiți care să prefere să depună o muncă fizică sau intelectuală de care inteligențele artificiale îi vor putea scuti. Firește, roboții vor prelua mai întîi (au și început) muncile grele și primejdioase, apoi pe cele plictisitoare necesitînd un volum mare de muncă și de timp, dar calculatoarele vor deveni (au și devenit) auxiliare prețioase, curînd indispensabile, și în domeniul învățămîntului, al creației artistice sau al divertismentului, chiar al vieții de familie, pentru a folosi un eufemism sugerînd adoptarea roboților androizi.

Posibilitățile și timpul liber ai omului vor crește enorm și mă întreb dacă, pînă și în viitorul mai îndepărtat la care mă gîndesc, el va fi în stare să le facă față. Căci oamenii nu sînt și (dacă nu se va recurge la sterilizarea unora și clonarea altora) nu vor fi niciodată egali din punct de vedere al inteligenței, sensibilității, creativității, pentru a lăsa la urmă simțul moral, poate cel mai important. Problema evoluției menționatelor însușiri în paralel cu dezvoltarea descoperirilor științifice și tehnice trebuie privită, cred, cu un optimism rezervat, trecutele milenii neoferind exemple încurajatoare și neîngăduind, după părerea mea, pronosticuri entuziaste nici în legătură cu cele viitoare. Or, programate pentru dispensarea de înlesniri și comodități, mașinile vor curăța, găti, regla temperatura ambiantă, întreține mașinile, asigura transportul, poliția etc., iar programate să creeze, vor crea literatură, muzică, pictură, sculptură și vor concepe spectacole în care vor juca trupe de androizi, după cum tot ei vor alcătui echipele sportive. Nu mă consolează faptul că toate aceste activități vor fi fost programate de

oameni, tragedia constă tocmai în folosirea verbului la viitorul al doilea (trecut), și apoi cîți vor fi dispuși să creeze, fie și cu ajutorul inteligențelor artificiale? Ce vor face toți ceilalți, marea majoritate a locuitorilor Terrei, în afară de a **asista**, a **contempla**, a **beneficia**? Vor ajunge să se plictisească precum destui dintre contemporanii noștri în fiecare „tristă duminică"? Vor face nevroze? Vor recurge la „paradisuri artificiale"? Vor deveni cinici, apatici, perverși, vor cădea într-un vulgar hedonism? Omul a ajuns om (mă gîndesc la atributele definitorii: inteligent, sensibil, moral, curajos, altruist, creator) pentru că n-a obținut nimic de-a gata. Marile civilizații au apărut acolo unde ei a avut de luptat cu un mediu defavorabil, și nu unde natura i-a oferit condiții climatice blînde, fructe și vînat din abundență etc. A-l înconjura cu butoane prin apăsarea cărora va obține practic totul (și probabil că acest tot înglobează lucruri pe care nici nu le putem visa) înseamnă a „afecta condiția umană" într-un mod, mă tem, dezastruos.

Mi s-ar putea obiecta că nimeni nu-i va obliga să se predea mașinilor și că utilizarea lor rațională nu poate fi decît benefică. E adevărat, numai că, din păcate, omul a dovedit că e de cele mai multe ori incapabil să se oprească la vreme și, de regulă generală, legea prestării efortului minim și-a dovedit în timp valabilitatea.

3. Există, desigur, epoci care mă interesează în mod deosebit; de pildă, neoliticul din regiunile noastre, pentru că a fost o lungă perioadă, relativ pașnică, în care, în ciuda imobilismului aparent, s-au creat unele dintre conceptele care ne influențează încă modul de gîndire, o epocă mult mai fascinantă decît se crede îndeobște și care ne vorbește convingător (apropo, graiurile, cu înaltul lor grad de abstracțiune, în epoca asta și-au precizat structurile) chiar prin singurele elemente care i-au supraviețuit, senzaționalele unelte-opere de artă și mai ales tulburătoarea plastică pe care abia secolul nostru a știut s-o aprecieze la nivelul de substilitate rămas timp de milenii inaccesibil urmașilor, sau Creta minoică, a cărei civilizație rafinată a putut părea un miracol. Mai sînt și altele. Gîndul că aș putea cunoaște pe viu una dintre epocile amintite mi se pare pasionant, dar n-aș dori să trăiesc în nici una dintre ele. Nu pentru că aș regreta „comoditățile" civilizației noastre, evident, dar pentru că nu am iluzii: nici una dintre epocile trecute, oricît de interesantă sau strălucită, n-a fost scutită de suferință (nedreptate, asuprire, crimă). De aceea, ca, într-o celebră anecdotă, aș răspunde mai degrabă printr-o întrebare: „Aît glob n-aveți?"

MIHAIL PUHOV
SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Omenirea este doar o particică a metacivilizației, înțelegînd prin ea totalitatea ființelor raționale, fie ele și răzlețe, din Univers și soarta ei este inseparabilă de cea a metacivilizației. După părerea mea, strîngerea și însușirea informației care se află în lume determină evoluția metacivilizației. Cînd metacivilizația deține toată știința lumii, ea trece într-o nouă calitate; practic, ea devine identică cu Universul și evoluția ei începe să fie determinată de factori neimaginabili pentru noi. O astfel de trecere, principial, este irealizabilă într-un timp finit, oricît de mare ar fi el.

2. Creaturile cu inteligență artificială ale viitorului vor fi un component al metacivilizației, pe deplin egal în drepturi cu oamenii și locuitorii raționali ai altor lumi. Cînd omul se va convinge, pe baza experienței proprii, că Universul este populat de nenumărate specii de ființe raționale, foarte diferite de oameni, purtătorii inteligenței artificiale vor înceta să-i mai pară acestuia ca ceva nefiresc, ca ceva din cale-afară.

3. M-aș întoarce în urmă cu 115 ani pentru a-l povesti lui

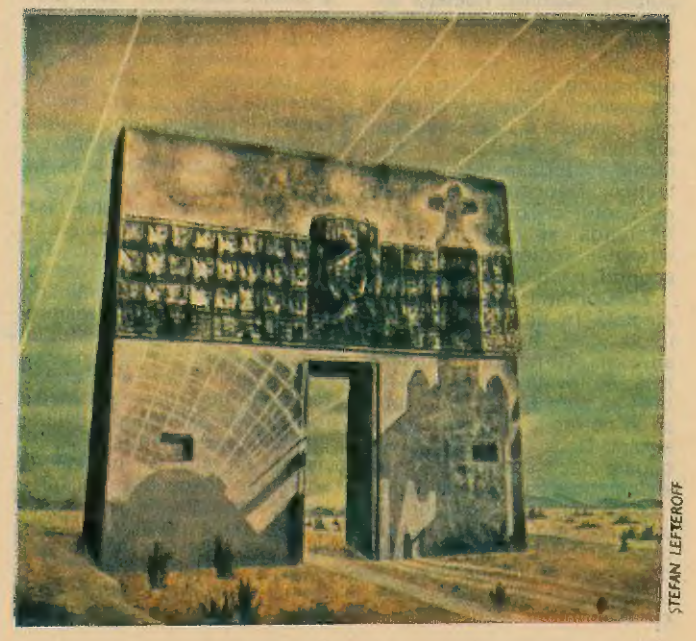

STEFAN LEFTEROFF

Jules Verne cu cîtă exactitate a prevăzut multe împrejurări legate de primul zbor spre Lună. Cred că fondatorului S.F.-ului (ca de altfel oricărui scriitor de literatură ştiinţifico-fantastică) i-ar face plăcere să audă vorbindu-i-se despre o atît de impresionantă înfăptuire a prezicerilor sale.

Prof. dr. ION MANGERON

1. Din nefericire, după opinia mea, există limite pentru existenţa omenească şi anume:

● Explozia unei supernave apropiată de sistemul nostru solar, capabilă să distrugă stratul de ozon. Numai străfundurile oceanelor nu vor fi atinse; ● O protuberanţă solară gigantică poate provoca efecte identice cu cele de mai sus. Totuşi, ploi radioactive ar putea să influenţeze în bine sau în rău evoluţia speciilor. Evenimente similare din trecut explică mari mutaţii de-a lungul timpului pe planeta TERRA. ● Un meteorit gigant poate ciocni planeta noastră, anulînd cu timpul cîmpul magnetic nord-sud. Particule de radiaţie cosmică şi ale vîntului solar nu vor mai fi deviate de magnetosfera existentă acum şi vor cădea ca o ploaie pe Pămînt; ● Sistemul solar poate intra într-un nor de pulbere cosmică. Radiaţia solară este absorbită de nor şi Terra ajunge repede la limitele îngheţului. Se ajunge la glaciaţiune totală, şi nu la o altă epocă glaciară, mai puţin periculoasă; ● Se mai pot enumera şi alte perspective locale, interplanetare şi galactice. Deocamdată, să facem totul ca omenirea să se înţeleagă şi să folosească energia nucleară numai în scopuri paşnice!

2. Condiţia umană va fi afectată în bine, roboţii preluînd cele mai periculoase sarcini. Condiţia necesară însă: să învăţăm cu toţii. Trebuie să ştim să le manipulăm, să le perfecţionăm, să le construim. Deci: nici o altă preocupare decît studiu inteligent, sistematic şi apoi **inventica.**

3. Scopul unei călătorii în timp cu care mă tentaţi ar fi pur personal: bucuria de a descoperi acum mai bine de o jumătate de secol, odată cu elaborarea tezei mele de doctorat, unitatea fenomenelor fizice şi ceea ce eu am numit atunci „ecuaţii polivibrante", iar numeroşi alţi oameni de ştiinţă din S.U.A., Canada, Franţa, Italia... să le numească începînd cu lucrările lor din 1933 pînă astăzi „ecuaţii Mangeron". Aş vrea să retrăiesc bucuria creaţiei ştiinţifice şi continuarea neîntreruptă a cercetărilor originale, în pofida tuturor greutăţilor şi vicisitudinilor independente de voinţa noastră, pentru că nu trebuie să uitaţi că am avut un ajutor nemijlocit: acel al soţiei mele. Din nefericire, nu sîntem decît noi doi pe lume! Nu avem moştenitori.

JOHN BRUNNER
SCRIITOR, ANGLIA

1. Consider că nu există limite pentru existenţa umană. Se ridică însă problema responsabilităţii omului în faţa posibilităţii de autodistrugere, posibilitate creată datorită enormei cantităţi de armament nuclear acumulat în lume după al doilea război mondial. Cu toţii trebuie să fim implicaţi în încercarea de a anihila acest risc, care planează deasupra tuturor, căci odată înlăturată această sumbră posibilitate, sînt convins că înaintea omenirii se va deschide o epocă fără limite. Eu am încredere în posibilităţile umane, căci dezvoltarea ştiinţei şi pătrunderea ei în toate categoriile sociale au dus la această revoluţie fără precedent în domeniul cunoaşterii, dezvoltînd totodată o acută responsabilitate a opiniei publice şi a oamenilor de ştiinţă pentru folosirea acestor realizări în slujba omului.

2. După cum am arătat într-unul din romanele mele, roboţii vor extinde posibilităţile umane constituind realmente un auxiliar preţios al societăţii. În ceea ce mă priveşte, consider depăşite tendinţele de a prezenta roboţii ca potenţial adversar al dezvoltării speciei umane. Au trecut vremurile cînd autorii de S.F. — de pe toate meridianele — prezentau conflicte om-robot, acestea fiind generate în primul rînd de necunoaşterea principiilor de funcţionare şi construcţie a roboţilor de către autorii acestor scenarii. Roboţii vor constitui o prelungire a posibilităţilor umane, atît fizice cît şi intelectuale, rămînînd însă unelte, indiferent cît de complexe şi sofisticate vor fi ele.

3. În primul rînd aş vrea să arăt că nu sînt de acord cu ideea călătoriei în timp, indiferent dacă ea poate fi realizată sau nu, deoarece omul trebuie să aparţină epocii lui. Mă gîndesc la toate ipostazele, adică la problematică, responsabilităţi, nivel de dezvoltare, implicaţie în decizii şi tot ce decurge din participarea activă la viaţa socială. Nu cred că mi-ar place să merg într-un mediu bîntuit de ciumă sau holeră, sau să mor de alte boli de mult eradicate, numai pentru a fi martorul unor evenimente istorice deosebite. Singura perioadă în care mi-ar placea să călătoresc ar fi cea din timpul domniei regelui indian Ashoka. Este singurul caz din istorie — din cîte cunosc eu — în care războiul a fost condamnat prin lege şi a proclamat pacea eternă.

SERGIU NICOLA

Dr. DUMITRU CONSTANTIN

1. Întrebarea necesită unele nuanţări. ● **Biologic,** nu există limite. Sînt încă imense rezerve funcţionale în creierul uman pe care evoluţia le poate „valorifica" ● **Politic,** depinde numai de raţiunea umană să se salveze de la dispariţie. Fără să omit adevăratele cauze sociale ale războaielor, nu pot să nu amintesc printre acestea şi de orgoliu — unul dintre defectele care au împietat nu numai asupra evoluţiei personale, dar a avut consecinţe nefaste şi asupra întregii comunităţi umane. Va găsi oare omul înţelepciunea de a renunţa la orgoliul de a da lecţii istoriei pentru ca noaptea neantului să nu strivească definitiv lumina vieţii? Rămînem cu eterna speranţă. ● **Geocosmic,** este încă greu de prevăzut în timp evoluţia factorilor care permit existenţa vieţii pe Terra. Posibilitatea de a părăsi cîndva planeta în caz de pericol ne apare aproape ca certă pentru omul viitorului.

2. Este de aşteptat ca în viitor roboţii să efectueze cea mai mare parte din activitatea umană. Din punct de vedere tehnic, este absolut posibil, şi beneficiul pentru condiţia umană este indubitabil. Teama care s-a exprimat referitor la viitorul roboticii a fost aceea ca roboţii să nu devină din „sclavi" „stăpînii" omului. Personal nu am astfel de aprehensiuni. Nu va fi niciodată posibil să transmitem unui robot proprietăţile psihicului uman.

Robotul amplifică doar posibilităţile creierului şi braţelor noastre, dar nu împreună şi sentimentele noastre. Cu alte cuvinte, aceştia execută ceea ce sînt programaţi de om. Dar dacă vor fi programaţi să ucidă? Iată unde poate fi cu adevărat un pericol. Şi aici revenim la raţiunea umană atît de divers şi de contradictoriu motivată de interese în frămîntata istorie a omului. Totul depinde de „ea".

3. Dacă din lumea modernă aş fi expediat în timp, aş prefera antichitatea elenă. Atunci s-a cultivat idealul clasic al omului complet, care tinde spre perfecţiunea fizică şi morală. Frumuseţea corpului şi a spiritului, sublimul prezent în operele create de mîna omului ne apar ca o obsesie ce marchează întreaga civilizaţie antică. Creatorii săi au avut şi avantajul de a fi primii pe un teren prea puţin defrişat. Şi ceea ce au realizat ca pionieri a fost imens. Atît de imens că şi astăzi le sîntem tributari.

Nu omit şi nu neg aportul altor civilizaţii, dar, după opinia mea, nu au avut nota de măreţie, de sublim, de aspiraţie spre înălţimi care defineşte epoca citată.

ELISABETH VONARBURG

SCRIITOR, CANADA

1. Mai întîi societatea umană deține intrinsec propria sa limită. **Cantitativ:** planeta fiind un ecosistem, dacă noi nu vom invada sistemul solar, sau locuri de reședință artificiale (stațiuni în puncte Lagrange, de exemplu), umanitatea trebuie să atingă o limită din motive materiale; nu cred că știința și tehnologia vor putea rezolva la nesfîrșit problema suprapopulării și a dezechilibrului nutritiv (de altfel n-o rezolvă nici acum, dar mai degrabă din motive politice decît tehnice). Există, desigur, limitele **calitative** dacă se poate spune așa: un oarecare dezechilibru între capacitățile de viață și moarte inerente fiecărei ființe umane și deci umanității în ansamblu poate aduce sfîrșitul omenirii; nu mă gîndesc numai la un sfîrșit nuclear, dar și la toate celelalte: ecologic (se revine la prima parte a răspunsului) din cauza poluării, biologic (război sau accident bacteriologic) etc. etc. etc. Fără să mai amintesc de moartea spirituală care ar constitui o abdicare în fața fascismului și care ar reprezenta, poate, pe termen lung o fundătură pentru umanitate. Și, după toate acestea, de ce să nu ne imaginăm o limită de ordin aleator; una sau mai multe catastrofe naturale (impactul cu o planetă rătăcitoare, cu un meteorit enorm, erupții solare, recrudescența activității seismice pe Terra, o nouă perioadă glaciară) sau catastrofe naturale declanșate de om (încălzirea atmosferei și topirea polilor, dispariția păturii de ozon) etc. etc. Societatea umană este astăzi atît de complexă și contradictorie încît, după părerea mea, umanitatea în totalitatea sa nu-și va reveni dintr-o catastrofă suficient de importantă. Există un prag unde cantitatea devine calitate.

Și de ce să nu ne imaginăm în spirit științifico-fantastic un alt tip de limită al existenței omenirii; dacă sîntem o experiență și dacă experiența se termină; o simulare în care simulatorii încetează s-o susțină?

Sau încă, mai puțin metafizic, de ce să nu ne imaginăm că rasa umană, ca toate rasele animale, are UN SFÎRȘIT, e destinată să se termine și să nu se propage pînă la infinit? De ce n-am dispărea dacă durata noastră de viață ca specie ar fi terminată?

Ceea ce dumneavoastră numiți — de altfel generic — „om", și mă face să mă irite puțin, mă duce la o altă ipoteză: ce numiți dumneavoastră „umanitate"? Se poate foarte bine imagina limite pentru existența **tipului** nostru de umanitate. Dar se poate la fel de bine imagina, cum o fac numeroși autori de S.F., că evoluția vieții, așa cum a conceput-o Darwin și discipolii săi moderni, nu se va fi terminat deja. În rezumat, pentru a răspunde la întrebarea dumneavoastră: „Sînt previzibile...", se poate încerca să se imagineze limitele existenței viitoare ale umanității și se poate încerca conturarea lor, dacă de exemplu este de tip Prometeic. Sau, mai degrabă, să ne resemnăm. Puțină umilință n-ar face nici un rău ființei umane, nu credeți?

2. Viitorul „inteligenței artificiale": — știți, fără îndoială, că înșiși specialiștii în informatică nu sînt toți de acord cu această terminologie, cu atît mai puțin eu —, și al automatizării mi se pare legat, pe termen lung, de viitorul rasei umane — ceea ce trimite de asemenea la răspunsul precedent. Pare sigur că pe termen scurt vor avea un viitor frumos, în orice caz din rațiuni diverse, dar în principal economice și politice. Cît despre efectul lor asupra condiției umane, aș vrea să ripostez cu o întrebare: Ce înțelegeți dumneavoastră prin „condiție umană"?! Aveți o definiție, canonică, garantată a „condiției umane"? Vă referiți la condiția economică, psihologică, socială, spirituală? Ar trebui să răspund la fiecare din aceste posibilități. Permiteți-mi să fiu un pic leneș și să răspund simplu așa: cred că informatica și tot ceea ce se leagă de ea va avea pe termen lung (și DACĂ vom avea posibilitatea să trăim pînă atunci, vezi întrebarea și răspunsul precedent...) un efect important asupra ființei umane, chiar dacă ar fi doar în măsura în care ne va invita să ne aplecăm serios și conștient asupra naturii propriului nostru „spirit" (și nu numai asupra naturii inteligenței noastre, care după mine nu este decît una din funcțiile spiritului...).

ȘTEFAN LEFTEROFF

SF ANCHETA

Nu răspund, deci, din posibilitățile evocate, după cum vedeți, decît la a patra: condiția spirituală a omenirii. Sînt sigură că veți avea multe răspunsuri în ceea ce privește efectul economic și celelalte. Și, în cele din urmă, efectul acestor efecte va fi asupra condiției spirituale, morale a umanității, așa încît îmi consider răspunsul suficient.

3. Formularea întrebării presupune că nu s-ar putea călători decît în trecut. Asta mă deranjează foarte mult! Aș fi vrut să răspund că aș alege fără îndoială un trecut **paralel**: un alt univers decît al nostru, ca să văd cum multe sau toate lucrurile ar fi putut fi altfel. Dar ziceți „călătorie în trecut". Hm! Întrebarea este incompletă în ceea ce privește specificațiile acestei călătorii în trecut: doar să călătorești (să vezi)? Sau să mergi să **schimbi** ceva?

Presupun că vreți să ziceți doar excursie, călătorie ca turist. În aceste condiții, nu sînt sigură c-aș fi interesată de o călătorie în trecut (presupunînd, încă o dată, că acest trecut ar fi imuabil). De ce să mergi să capeți o lecție (superfluă) asupra destinului? Ar fi îngrozitor de frustrant... și bizar, să vizitezi un moment de bucurie sau triumf mi s-ar părea la fel de frustrant ca vizitarea unui moment de înfrîngere și tristețe...

De altfel, însăși ideea unei călătorii în trecutul imuabil mă șochează. Trecutul NU este imuabil; trecutul este un abuz de încredere, de conștiință. Istoria nu este o știință exactă, ci produsul unui consens și a diverselor întîmplări (a hazardului)! E suficient să citești cărțile de istorie scrise în țări diferite sau sub regimuri diferite. Și istoria noastră personală este la fel de fluctuantă în memoria noastră, descrisă mereu pe măsură ce evoluăm, pe măsură ce reevaluăm evenimentele existenței noastre. Și chiar mai rău: sînt scriitoare, și scriu ficțiuni asupra acestei ficțiuni care este trecutul meu, pentru că în definitiv din propria sa viață își trage seva fiecare scriitor. Atunci, călătorie — în trecut... Am propria mea mașină de călătorit în timp și timpuri paralele — singurul timp care există poate: timpul spiritului — și aceasta este scrierea.

Dar, după toate aceste rezerve, vă datorez totuși un răspuns candid sau... aproape (Mi-a trebuit tot acest timp ca să-mi imaginez un moment în trecut pe care mi-ar plăcea să-l văd...). Aș merge în momentul ipoteticului BIG BANG ca să văd dacă, într-adevăr, chiar așa s-a început...

Prof. dr. HERBERT W. FRANKE

OM DE ȘTIINȚĂ ȘI SCRIITOR, R.F.G.

1. Într-o perspectivă îndepărtată, un eveniment astronomic, cum ar fi de exemplu o modificare a radiației solare sau altele de asemenea natură, ar putea conduce la schimbarea condițiilor de mediu ale Terrei, fapt ce ar face existența omului, în actuala noastră concepție, imposibilă. Pînă atunci însă va trece probabil atîta timp încît omul, pe baza progreselor sale tehnice, va ajunge să stăpînească transporturile cosmice într-o asemenea manieră încît să poată să se strămute în alte zone ale Universului. Existența umanității este amenințată însă din păcate încă cu mult mai devreme și, înainte de toate, prin aceea că o parte din ce în ce mai însemnată a progresului tehnic uman nu mai este îndreptat spre autodezvoltare, ci spre distrugere. Potențialul tehnic al armelor acumulate ar fi deja suficient pentru a provoca distrugerea civilizației noastre.

Pe de altă parte, evoluția omului însuși nu este deloc exclusă, ei va continua să se schimbe și, dacă pentru acest fenomen va exista un timp suficient de lung, atunci nu este deloc sigur că rezultatul acestei evoluții va mai avea o mare asemănare cu Homo Sapiens de astăzi.

2. Nu există legi naturale care să interzică dezvoltarea de inteligențe artificiale superioare gradului de inteligență al omului. Încă din zilele noastre este cunoscut faptul că computere inteligente pot proiecta altele și mai inteligente și pot dirija construirea acestora. Fără nici o îndoială că existența unor mașini inteligente, înalt dezvoltate va crea implicații dintre cele mai însemnate asupra modului de viață al omului. Trebuie totuși să sperăm că omenirea va ști să întrebuințeze o asemenea tehnică nouă de o manieră rezonabilă, așa încît eliberarea de munca rutinieră astfel realizată să conducă la o îmbunătățire a capacității creative și emoționale a omului.

3. Personal, aș întreprinde cu plăcere o călătorie în anul 3000, deoarece mă interesează tehnica înalt evoluată a acelor timpuri pe care sper că o voi mai putea înțelege. Cu toate acestea, mi-aș rezerva și un bilet de întoarcere.

VLADIMIR ȘCERBAKOV

SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Indiscutabil, există astfel de limite.

2. Viitorul roboților va fi aproximativ același ca și prezentul lor. Ei vor avea o influență minimă asupra vieții omului.

3. Mi-aș alege anul 9 500 î.e.n. pentru a nimeri în Atlantida lui Platon, despre care am amintit în cartea mea „Șapte stihii".

SF ANCHETA

SAM I. LUNDWALL
SCRIITOR, SUEDIA

1. Mai întîi — va fi o limită pentru existența umană în viitorul îndepărtat? Cred că nu și vă voi spune de ce cred asta.

Pămîntul este presărat cu ruinele civilizațiilor decăzute și, desigur, și civilizația noastră va avea aceeași soartă (ne vine rîndul). Va veni un timp, vă asigur, cînd nimeni nu va fi auzit vreodată de civilizația noastră actuală și cînd numele marilor noștri lideri, marilor noastre națiuni etc. vor fi uitate complet. Acest lucru se va întîmpla nu peste foarte mult timp, probabil cîteva mii de ani. Totuși, omenirea ca atare a supraviețuit căderii multor mari civilizații creînd altele noi în locul celor dispărute și sînt foarte sigur că așa se va întîmpla și pe mai departe.

Trebuie notat aici că aproape toate lăcașurile vechilor civilizații sînt acum sterpe și nelocuite; nu mai pot suporta viața sau cel puțin niciun fel de civilizație. Marile orașe ale istoriei foarte vechi, cum ar fi Ur, sînt acum ruine în deșerturi aride. Mi-e teamă că aceeași soartă se va abate și asupra lăcașurilor civilizației noastre, adică vreau să spun că Pămîntul va fi probabil nelocuit într-un viitor nu chiar așa de îndepărtat.

Acest lucru nu va conta totuși prea mult, dacă omenirea sau, după cum va fi cazul, un număr rezonabil de oameni vor fi părăsit deja Pămîntul și vor fi colonizat o altă lume. Din moment ce îmi cereți părerea asupra vieții omului în viitorul îndepărtat presupun că este vorba de ceea ce se va întîmpla peste cîteva milioane de ani, și atunci spun da; dacă nu ne vom arunca singuri în aer în următoarea sută de ani, sînt sigur că viața oamenilor într-o anume formă va continua.

Să fie clar: nu vreau să spun că oamenii vor arăta ca noi. Ei vor fi moștenitorii noștri, nu semenii noștri. Dar, totuși, vor fi noi. Cred că tot ce-am spus se poate condensa în cele cîteva cuvinte din finalul cărții „Făcătorii Universului" a lui Donald A. Wollheim"

„Nu mergem spre sfîrșit cu zgomot.

Nu mergem spre sfîrșit cu scîncet.

Nu mergem spre sfîrșit.

Asta-i tot".

2. Cît despre roboți și calculatoare mă simt mai puțin în stare să dau un răspuns, deoarece este o problemă foarte complexă și ne aflăm abia la începutul procesului de computerizare. (Scriu aceste cuvinte pe un minicalculator și mai am încă un calculator mai mare pentru realizarea lucrărilor mele, dar amîndouă vor fi demodate în cîțiva ani, atît de repede se schimbă lucrurile). Am doar o vagă presimțire că, presupunînd că civilizația noastră merge în continuare în același ritm, vom asista la o robotizare-computerizare rapidă a lumii industrializate. Cîteva din binefacerile acestui lucru vor pătrunde și în aproximativ 80% din restul lumii, deși mă îndoiesc. Va fi o schimbare la fel de mare ca cea provocată de apariția roții și sînt sigur că va modifica complet fața lumii. Ne va afecta personal, dar mă tem că, de asemenea, va face statele puternice și mai puternice, iar pe cele slabe și mai neputincioase din moment ce enormul pas înainte în puterea industrială făcut de anumite state le va lăsa pe celelalte mult în spate. Chiar și azi roboții industriali și calculatoarele cîștigă competiția cu muncitorii umani, făcînd lucruri mai bune la un preț mai mic. Azi anumite țări din Asia încă o mai duc furnizînd forță de muncă mai ieftină decît mașinile; acest lucru nu va mai fi posibil peste douăzeci de ani, deoarece roboții și calculatoarele vor fi destul de ieftine să scurtcircuiteze pe oricine.

Am văzut procesul acesta în industria tipăritului, unde linotipurile cu laseri lucrează mai bine, mai repede și mai ieftin decît vechile mașini. Fac totul mai ieftin chiar dacă zețarul ar lucra pe gratis. Nu e nimic nou în asta. Cu 500 de ani în urmă un milion de scribi au fost dați afară din slujbă cînd au apărut mașinile Gutemberg. Acum era Gutemberg s-a sfîrșit și cîteva sute de mii de tipografi sînt dați afară din slujbe din cauza calculatoarelor. Totuși, scribii și-au găsit altceva de lucru, noua tehnologie a creat o abundență de noi locuri de muncă, așa încît sînt convins că lucrurile se vor petrece la fel și cu noua tehnologie.

Acestea se întîmplă, desigur, în lumea industrializată. Dacă nu se va întreprinde nimic, restul lumii va muri de foame în continuare ca și mai înainte, fără calculatoare!

3. Călătorie în timp... Sînt determinist de felul meu, așa că ideea unei asemenea călătorii mă atrage foarte mult. Cît despre destinație, aceasta depinde strict de preferințele fiecăruia, așa încît mărturisesc că mi-ar plăcea să mă întorc în era Cretacică, era reptilelor uriașe, cele mai perfecte ființe care au locuit vreodată pe Pămînt — fiți atenți! au stăpînit necontestat planeta timp de cîteva sute de milioane de ani, în timp ce Omul a apărut acum cîteva milioane de ani și stăpînește Pămîntul doar de cîteva mii de ani. Lumea arăta aproximativ la fel ca acum, m-aș simți în largul meu printre copaci și jivine, numai absența Omului ar fi de semnalat. Și dinozaurii vor fi acolo, desigur! Asta aș vrea să văd! Cu condiția, desigur, să am bilet de întoarcere! Nu cred că mi-ar plăcea sa-mi petrec acolo tot restul zilelor!

ELEONORA MASINI,
PROFESOR — ITALIA,
PREȘEDINTELE FEDERAȚIEI MONDIALE PENTRU STUDIEREA VIITORULUI

1. Dacă omenirea nu-și va lua în propriile-i mîini deciziile privind propria-i creștere demografică, mișcările ei dintr-o parte în alta a globului și privind tehnologia de care dispune (în sensul folosirii acesteia pentru satisfacerea unor nevoi și nu pentru a cuceri), atunci s-ar putea să existe o limită în timp a omenirii însăși.

2. Calculatoarele sînt printre noi și influența lor asupra vieții de fiecare zi va crește continuu, pe măsură ce ele vor substitui tot mai mult activitatea umană. Schimbările cele mai adînci vor privi educația și modul de viață, dar chiar și viața de familie va fi influențată.

3. Nu-mi doresc altceva decît să trăiesc în prezent; în trecut au existat mult prea multe inegalități.

Dr. NICOLAE IONESCU-PALLAS

1. Nu există nici o limitare a existenței omenești terestre, în sens escatologic, cel puțin pentru o perioadă de multe milioane de ani de acum încolo. Această concluzie este rezultatul progresului actual realizat în domeniile astronomiei și astrofizicii. Limitări de altă natură sînt însă de așteptat într-un viitor foarte apropiat. De exemplu, creșterea exponențială a populației globului va veni, în cîteva decenii, într-un conflict acut cu resursele naturale finite ale planetei. Abuzul de produse chimice de sinteză afectează viața umană la nivel de individ, prin apariția „cancerului de bătrînețe". Creșterea radioactivității generale a globului, în mod sistematic, ca rezultat al diverselor experiențe nucleare și al deșeurilor radioactive de la centralele atomo-electrice poate afecta chiar vitalitatea speciei umane într-un mod care, în prezent, nu este prea clar. S-ar putea spune că „limitările" care apar într-o perspectivă apropiată depind în mare măsură de om, iar evitarea lor de o coordonare mai rațională a diverselor activități umane, pe baza unor consensuri specifice.

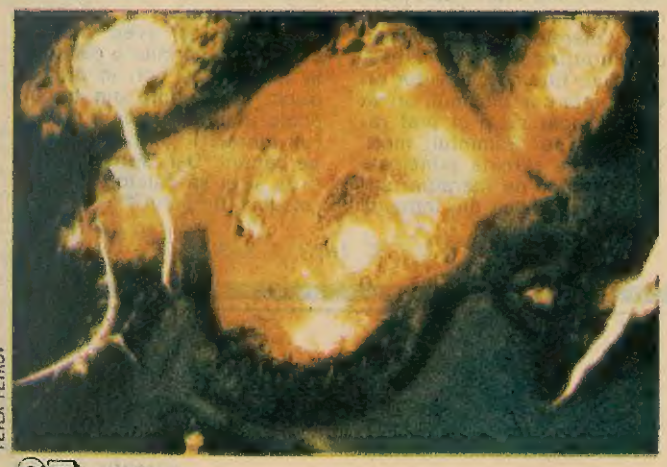

PETER PETROV

2. Cred că viitorul roboților este de mare speranță, nu numai pentru utilizarea lor în industrie, dar și în știința fundamentală. Sînt convins că într-un viitor nu prea îndepărtat roboții ziși „umanoizi", înzestrați cu inteligență artificială și cu o anumită capacitate de decizie (bineînțeles, programată) vor fi un sprijin prețios în laboratorul omului de știință. Dar mai este un alt aspect important: simularea cu ajutorul roboților din ce în ce mai complecși, a unor activități specific umane, duce în ultimă instanță la un surplus de cunoaștere a mecanismelor intime ale vieții organice și inteligente. Acest aspect, care în prezent pare un deziderat temerar, va avea în viitor o pondere din ce în ce mai mare.

3. Știu că fizica epocii în care trăiesc îmi spulberă iluzia întoarcerii în trecut printr-o călătorie în timp. Dar dacă sînt invitat să răspund la întrebare (închizînd ochii asupra inadvertenței fizice) o fac cu plăcere. Firește că sînt multe momente istorice pe care un intelectual ar fi ispitit să le trăiască, avînd acea senzație de uimire și de „încadrare în epocă" pe care o dă un film bine realizat. De exemplu, cine n-ar dori să petreacă o după-amiază în sălile celebrei biblioteci din Alexandria?, sau să stea de vorbă cu Galileo Galilei despre teoriile sale cosmogonice, sau să asiste la premiera operei Aida în sala cu capetele încoronate ale celor 7 mari puteri ale epocii, ș.a.m.d.? Ar fi greu de ales cu inima ușoară. Totuși, dorind să răspund la întrebare, aș zice că aș renunța la toate delicilile de genul celor amintite pentru marea curiozitate de a străbate și cunoaște toate plaiurile românești (cu limba, obiceiurile și tradițiile respective) în secolul al VIII-lea. Pentru această alegere, care ține de definirea mea existențială, nu cred că ar trebui o motivare specială.

PETER PETROV

IURI MEDVEDEV
SCRIITOR, U.R.S.S.

1. În ceea ce privește limitarea resurselor naturale, a produselor alimentare, chiar a mediului de viață ca urmare a creșterii populației globului, nu cred că viitorul omenirii este amenințat cu ceva. Cucerirea energiei termo-nucleare, a sistemului solar (iar în viitor și a altor sisteme planetare), ingineria genetică — iată ceea ce va permite omenirii să prospere oricît de mult. Aici există însă un „dar"... dar omul este prea curios, uneori în paguba sa. Această caracteristică a inteligenței noastre este descrisă excelent de către H.G.Wells în povestirea sa „Ușa verde". „Proorocirea" marelui scriitor englez se adevărește: demenții de la Pentagon sînt gata să deschidă ușa, să dea drumul bombei atomice sau celei neutronice. Acestei demențe i se opun însă toți oamenii cinstiți ai planetei, în primul rînd cetățenii țărilor socialiste. Îmi sînt foarte apropiate reprezentările învățătorului meu, marele scriitor sovietic de literatură științifico-fantastică Ivan Efremov: în viitor ori va triumfa comunismul, ori va rămîne doar nisip și praf radioactiv pe Pămîntul mort. Iată de ce sarcina principală a scriitorilor de literatură științifico-fantastică din întreaga lume este să reducă la zero posibilitatea unui nou război mondial.

2. Cred că odată cu scurgerea timpului raportul roboți-oameni va aminti de cel actual stabilit între oameni și maimuțele antropoide. Numai că se pune întrebarea: „Cel rol va îndeplini fiecare?" În orice caz, încă în zilele noastre pot vedea că robotul compune opere în genul S.F. (chiar dacă sînt publicate de către oameni).

3. Dacă aș avea mașina care să-mi permită o călătorie în timp, m-aș opri în oricare punct spațiu-timp din trecut, acolo unde aș putea fi martorul aterizării extratereștrilor pe pămînt. Dar, apropo, ce-ar fi ca și ei să călătorească cu „mașina timpului?".

Traduceri realizate de G. DULCU, GHE. PĂUN, M. PĂUN și C. STĂNCULESCU

ANCHETA SF ANCHETA

SPRE UN LIMBAJ UNIVERSAL AL VIEȚII

REVISTA LA CUMPĂNA DINTRE MILENII

Dr. DUMITRU CONSTANTIN

EXISTĂ un limbaj universal al vieții? În alți termeni, există o modalitate de comunicare unică, dincolo de căile specifice de comunicare, valabil pentru întreaga lume vie? Sînt celulele — unitățile fundamentale din structura lumii vii — apte să comunice între ele indiferent de treapta evolutivă și de regnul de care aparțin?

Teoretic, dacă avem în vedere că toate celulele vii au legități comune de organizare, este de admis și o astfel de posibilitate. Conțin în esență aceleași elemente structurale, au un număr egal de aminoacizi, se diferențiază după codul genetic înscris la toate viețuitoarele în ADN-ul din nucleul celulei; sursa de energie necesară vieții este pentru întreaga lume vie glucoza depozitată sub forma ATP-ului. În fine, pentru a exista, întreaga lume vie are nevoie de informație și de structuri specifice prin care să o poată prelucra și să ia deciziile necesare unei orientări adecvate în mediu. Se deduce de aici că toate celulele sînt capabile să recepteze și să emită informație, adică să **comunice**, indiferent de nivelul de organizare la care se află.

Într-o lucrare mai amplă de analiză a unor ipoteze referitoare la existența viului, emiteam părerea că elementul cel mai frapant, prezent la întreaga lume vie, este capacitatea de a **comunica**, de a stabili relații de tip informațional. Pe aceste relații, legături informaționale care se stabilesc de-a lungul evoluției intra, inter și extrasistemic, adică între celulele unui organism, între viețuitoarele din aceeași specie și din specii diferite și între lumea vie și mediul ambiant și cosmic se țese întregul mister al vieții. Interrelația a constituit modalitatea fundamentală de evoluție a materiei vii și dacă am extinde cadrul, și a celei nevii (evident, aici intervenind elemente de alt ordin). Cînd spunem viață spunem, în mod implicit, comunicare. Este o permanentă circulație a informației, atît în interiorul sistemului cît și în afara sa. Comunică în permanență fiecare parte componentă a unei celule cu alta, comunică în permanență celulele unui organism între ele, iar întreg ansamblul viu comunică cu mediul. Emite în permanență întrebări și culege răspunsuri. Fără această activitate neîncetată de prospectare și de integrare în mediu, viața nu ar putea exista. Cînd un organism moare, dispare capacitatea sa de a stabili legături informaționale.

Dincolo de argumentele de ordin teoretic susținătoare ale comunicării celulare apar și argumente de ordin experimental.

Vom trece peste observația lui Guvici privitoare la emiterea de către celulele vegetale pe cale de diviziune a unor radiații mitogenetice și ne vom opri asupra unor experiențe mai recente.

A fost foarte mult comentat experimentul efectuat în 1972 la Novosibirsk de Kazakelev, Șurin și Mihailova. Ei au „realizat" o adevărată „conversație" între două culturi de celule identice, izolate între ele printr-un perete de cuarț. Unul din loturile de celule este infectat experimental cu un virus care distruge cultura. Dacă cele două loturi sînt izolate printr-un perete de sticlă, lotul martor rămîne neinfluențat, dar dacă se înlocuiește peretele izolator de sticlă cu unul de cuarț, atunci se constată că și la lotul de celule sănătoase, unde nu s-a introdus virus, apare aceeași suferință. Experiența conferă același rezultat dacă se repetă și cu substanțe toxice.

Cum între cele două loturi de celule nu există nici o legătură printr-o structură vie, s-a presupus că fenomenul s-ar datora transmiterii unor semnale purtătoare de informație patologică prin peretele de cuarț. Înlocuirea cuarțului cu sticlă, material opac la radiația ultravioletă, împiedică producerea fenomenului. Mesajul pare a fi deci codificat și transmis prin radiația din spectrul ultravioletului. De aici și concluzia oamenilor de știință că informația s-a transmis pe lungimea de undă a radiației ultraviolete. Această concluzie coincide și cu aceea a altor cercetători care incriminează aceeași lungime de undă în unele experimente de comunicație.

Cercetări efectuate inclusiv la noi în țară (Marioara Godeanu, E. Cefan ș.a.) pledează pentru existența unui schimb de informații între două organisme vegetale, adică între două plante, ca și între acestea și om. Sînt bine cunoscute de asemenea experiențele care ne vorbesc despre un transfer de informație la distanță, realizat la nivel interuman.

Existența unei comunicări, adică a unui schimb de informație pe o altă cale decît aceea a sistemului nervos, ridică problema modalității de vehiculare a informației. Teoretic, aceasta nu poate fi înțeleasă decît dacă admitem existența unui cîmp purtător de informație emis de către toate organismele vii. Ajungem în acest mod la noțiunea de cîmp biologic (biocîmp) despre care ne vorbesc importante lucrări aparținînd lui Gurvici, Northrop și Burr, Kirlian, Thelma Moss, P. Jltariu,

V. Soran ș.a.

P. Jitariu, împreună cu alți colaboratori, abordează pe larg problema existenței cîmpului biologic și interferența sa cu cîmpuri electrice și magnetice induse experimental.

Prin faptul că mișcarea electronilor generează cîmpuri electromagnetice, iar funcționarea materiei vii nu înseamnă altceva decît un continuu transfer de electroni, P. Jitariu postulează (1978) ca fiind implicită existența unui biocîmp la nivelul tuturor structurilor vii. Aceasta ar fi determinat de asemenea asimetria structurală a macromoleculelor proteice care la rîndul său ar genera o asimetrie electrică și magnetică. După opinia sa, această asimetrie structurală ar constitui însăși cauza reactivității țesuturilor vii.

Biocîmpul se propagă sub formă de unde ca orice cîmp energetic. De aici autorul citat deduce posibilitatea ca transferul de energie și informație impus de complexitatea reacțiilor biochimice să se realizeze prin intermediul biocîmpului.

Existența biocîmpului emis de celula vie cu posibilitate de propagare la distanță are o serie de consecințe pentru înțelegerea fenomenului biologic, inclusiv a modalității de comunicare.

Dacă, în virtutea unor experiențe ale căror surse par greu de contestat, admitem posibilitatea unui transfer de informație la distanță, inter-uman, pe alte căi decît cele cunoscute clasic, atunci trebuie să admitem existența vechiului purtător de semnale a biocîmpului generat de creierul emițătorului. Energia modulată în semnale purtătoare de informație a fost transmisă la distanță și decodificată de creierul receptor. Deducem de aici că odată cu formularea cuvintelor noi emitem și un cîmp energetic în procesul de gîndire. Mesajul codificat verbal este dublat de un mesaj codificat energetic. Gîndirea obține în această accepțiune o expresie materială așa după cum orice cîmp energetic reprezintă un alt aspect al materiei. Mai simplu spus, gîndirea ne apare ca o forță materială.

Comunicarea la nivel de biocîmp am putea s-o considerăm ca un limbaj primar sau prelimbaj, dublat, numai la om, de cuvinte. Acest prelimbaj ar constitui în concepția noastră **limbajul universal**, nemediat de cuvinte și accesibil tuturor ființelor-de la celulele izolate, la om și plante.

Obținem prin această ipoteză un argument pentru înțelegerea gîndirii fără cuvinte, negată în unele comentarii. Dar nu se poate nega existența unor rudimente de gîndire la animalele inferioare omului, la care, evident, nu cunoaștem încă un limbaj articulat. Ar putea fi o gîndire concretă, în imagini, cum de altfel o și sugerează multe experiențe ce nu fac obiectul acestui material.

Comunicarea fără cuvinte ar putea fi deci văzută ca fiind mediată printr-un cîmp energetic modulat în semnale purtătoare de informație. Aceste cîmpuri sînt emise de către întreaga lume vie pînă la nivel de celulă. Dacă am descoperi codul după care se face modularea acestor semnale, în alți termeni, dacă am descifra limbajul prin care viața comunică la nivelul tuturor celulelor, am reuși, vorbind la figurat, dar de ce nu și la propriu, să conversăm cu întreaga lume vie — cu plantele, insectele, animalele și, mult mai important, cu propriile celule. Și poate că am avea multe de aflat.

„Rațiunea" celulelor nu este identică cu rațiunea noastră sau, altfel spus, „inteligența celulei" este alta decît inteligența conștientizată pentru că una este modelată după natură și are siguranța de funcționare a naturii, iar alta după normele civilizației și ale culturii, după interese, după mode trecătoare și după valori mai mult sau mai puțin stabile.

Un dialog cu propriile noastre celule ne-ar putea preveni, spre exemplu, într-un timp util asupra pericolului unei îmbolnăviri, ne-ar semnala conduitele nocive și erorile pe care le săvîrșim față de propria sănătate, ne-ar ajuta să găsim soluții pentru corectarea deficiențelor noastre funcționale și, nu în ultimă instanță, ne-ar deschide ușa multor secrete păstrate de natură.

În sfîrșit, dacă vom ajunge vreodată să cunoaștem limbajul vieții, poate că vom învăța și cum să respectăm viața!

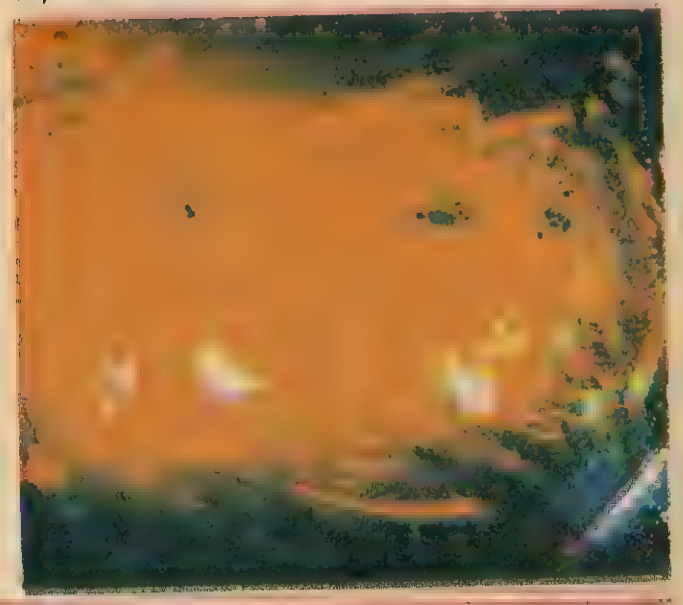

PETER PETROV

NEUTRONII ULTRARECI

IONEL I. PURICA

CĂ CIVILIZAȚIA noastră este datoare electronului e unanim acceptat, dar că dezvoltarea ei nu poate fi concepută fără utilizarea altei particule, neutronul, este o problemă foarte controversată, în special în ultimii ani. Numele **neutronului** a fost asociat cu **bomba cu neutroni** creîndu-i, în rîndul marelui public, o faimă de distrugător al civilizației umane. Cineva mă întreba, fără urmă de glumă: „Cînd vom lichida odată cu neutronii ăștia?"

Nu vreau să fac aici apologia neutronului ca particulă fundamentală căreia îi datorăm energetica nucleară, fără de care lumea este convinsă, cu mici excepții, că nu putem vorbi de o continuare și dezvoltare a civilizației noastre. Voi încerca să arăt numai cîteva rezultate obținute în ultimii ani în experiențele cu neutroni, rezultate care pot să dea frîu liber imaginației.

Mă refer la **neutronii ultrareci.**

Ne-am obișnuit să utilizăm atributele cald și rece pentru a caracteriza senzațiile noastre tactile. Atunci cînd s-a încercat o explicare a acestor senzații, Bernoulli le-a asociat cu mișcarea moleculelor din care sînt compuse corpurile. Cu cît viteza medie a acestor molecule este mai mare, cu atît corpul este mai cald, și invers. Neutronii ultrareci sînt, deci, neutroni a căror viteză medie este foarte mică, de ordinul a cîțiva metri pe secundă, ceea ce corespunde cu viteza medie pe care ar avea-o un gaz de neutroni la temperatura de 0,00025° K, adică foarte aproape de zero absolut.

La aceste viteze, neutronii au proprietăți foarte curioase. De exemplu, se reflectă total de suprafețele unor materiale, ceea ce face posibilă concentrarea lor în butelii făcute din sticlă, grafit sau alte materiale. Putem avea, astfel, sticle cu gaz neutronic, deci, să închidem neutronii în butelii, așa cum facem cu hidrogenul, cu oxigenul, cu azotul.

O altă proprietate care ne interesează aici este că neutronii ultrareci, prin faptul că au o viteză mică, sînt singurele particule elementare care interacționează sensibil cu cîmpul gravitațional.

Dacă ne-am imagina un fascicul de neutroni ultrareci cu vitezele dirijate pe verticală, ei se vor ridica pînă la o înălțime de 1—2 m și apoi vor cădea din nou către suprafața pămîntului, respectînd legile căderii corpurilor din mecanica newtoniană.

Nu trebuie să ultăm însă cu neutronii sînt particule elementare și, ca atare, sînt supuși legilor mecanicii cuantice. Or, una din aceste legi este și relația de nedeterminare a lui Heisenberg. O particulă nu poate să aibă simultan o poziție și o viteză, respectiv un impuls dat, determinate cu aceeași precizie. Deci, dacă viteza ei este determinată cu o eroare nulă, atunci poziția ei este determinată cu o eroare infinit de mare, deci particula se poate găsi în orice punct din univers cu aceeași probabilitate.

Ținînd seama de această comportare cuantică a particulelor și deoarece neutronul ultrarece este o particulă cuantică, atunci cînd, la înălțimea de 1—2 m pe verticală, ei își schimbă direcția vitezei revenind către pămînt, evident va avea la un moment dat o viteză nulă în punctul cel mai înalt pe care îl atinge și unde viteza își schimbă sensul.

În acest moment, conform relației lui Heisenberg, neutronul se poate afla oriunde în univers cu egală probabilitate, deci am putea spune că el umple universul. Dar neutronul interacționează cu particulele din univers și, după inversarea vitezei, ei ar trebui să fie în altă stare, pe care dacă am putea să o măsurăm, am obține informații din universul îndepărtat.

Pe de altă parte, prin vitezele lor mici, neutronii ultrareci pot interacționa cu fluctuațiile vidului, din care se pot naște particule, dar a căror viață este cu atît mai scurtă cu cît energia lor este mai mare. Și aceasta este o consecință a relației de nedeterminare Bohr-Heisenberg dintre energie și timpul de viață al particulei.

Dacă starea neutronului s-a schimbat, aceasta se poate datora unei astfel de interacții și, deci, se poate pune în evidență, de exemplu prin variația constantei de dezintegrare a neutronului cu viteza lui, existența unor particule asociate cu cîmpul gravitațional. Teoriile de supergravitație, dezvoltate în ultimii ani, arată că este posibilă existența unei particule, denumită gravitino 3/2, care poate da efecte gravitaționale puternice, dar la distanțe foarte mici.

De asemenea, poate exista și o particulă denumită gravifoton. Ea poate da efecte gravitaționale la distanțe de ordinul metrilor, diferite de cele ale cîmpului de atracție newtonian, cu care sîntem obișnuiți.

Iata, deci, că neutronii ultrareci pot deveni instrumente de investigare a unor procese necunoscute, corelate cu proprietățile cîmpului gravitațional, așa cum este el descris astăzi în teoriile supergravitației.

ȘTIRI DIN FRONTIERELE NECUNOSCUTULUI

IPOSTAZE O.Z.N.

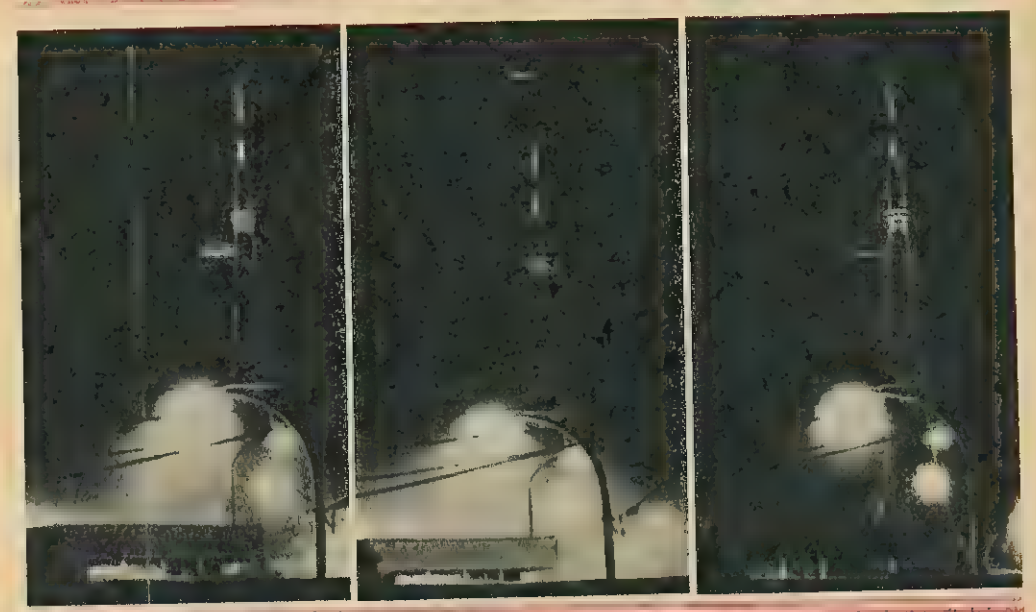

Această fotografie a fost luată în latitudinea de nord a planetei Marte, de către sonda spațială Viking 1 în căutarea unui teren de aterizare pentru Viking 2. În legătură cu aceasta, NASA a declarat:

„Fotografia ne arată forme de pămînt erodate. Uriașa formație de rocă din centru, care se aseamănă cu un cap de om, este formată dintr-o umbră în partea dreaptă a capului, iar în cealaltă parte se observă foarte clar ochiul, nasul și gura. Creatura are 1,5 km diametru (o milă). Fotografia a fost luată de la înălțimea de 1873 km (1162 mile) la 25 iulie 1976". (Lucian Matache - elev. După revista „Canadian UFO Report" vol. 4, nr. 1, 1976)

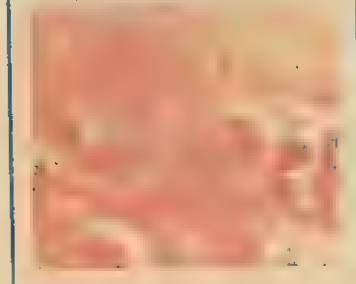

ÎN SEARA DE 19 septembrie 1973, un tînăr student din Tokio, Yoshiaki Kato, s-a instalat singur pe balconul casei sale. El a vrut să facă niște fotografii faimosului turn din Tokio, în timpul unei expoziții organizate de școala sa. El a luat trei fotografii cu un timp de expunere (în total) de 30 de secunde. A folosit un aparat de fotografiat Canon FTb, cu o distanță focală de 50 mm și cu diafragma 5,6.

În timpul fotografierii, tînărul student nu a văzut nimic particular. În acest timp, mama lui și cîțiva prieteni au observat la un moment dat manevrele unui O.Z.N. care se afla foarte aproape de turn. Un martor ocular s-a dus imediat la stația locală de poliție unde a întocmit un raport oficial.

Yoshiaki Kato a fost surprins foarte mult cînd a developat filmul și a găsit trei fotografii pe care le-a luat în seara zilei de miercuri, pe la ora 19,30, în care se vedea foarte bine forma unui O.Z.N. (pe negativele nr. 22, 23, 24).

Situat în centrul orașului, în regiunea Parcului Shiba, turnul din Tokio a început să se construiască în iunie 1957 și a fost terminat 18 luni mai tîrziu. El are o înălțime de 33 metri și servește la telecomunicațiile aeriene și ca antenă pentru recepționarea programelor TV.

Fotografiile au apărut mai tîrziu în ziarul Tokyo's Sankei Shimbun, în ziua de 28 octombrie 1973. (Lucian Matache, elev. — După revista „Canadian UFO Report" vol. 4 nr. 1 1976).

CURIOASE ZBURĂTOARE NEIDENTIFICATE ÎN AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

DAN APOSTOL

1939—1945. În acești șase ani sîngeroși, cînd întreaga planetă era zguduită de bătăliile celui mai mare și mai groaznic măcel din istorie (peste 50 de milioane de morți), aviația a devenit — pentru prima dată — factor determinant. Nici o bătălie terestră sau navală nu a mai putut fi cîștigată fără sprijinul ei; mai mult, luptele aeriene au jucat adesea un rol determinant în desfășurarea conflictului.

Misiunile de luptă erau atît de grele și periculoase, încît numai un caz într-adevăr excepțional putea să provoace uimirea și interesul echipajelor. Fapt este că în rapoartele de luptă se întîlnesc des referiri la acțiunile unor obiecte aeriene neidentificabile, iar pentru cine cunoaște redactarea sobră și concisă a unui raport de luptă, numai simpla menționare a unui OZN este edificatoare. Evident, interesul statelor majore ale beligeranților a fost stîrnit în special de două aspecte ale problemei: detaliile furnizate de aviatori asupra performanțelor de zbor (incredibile pentru acea perioadă) și faptul că OZN, deși manifestau „O curiozitate inteligentă", nu participau la conflict, nu atacau și, mai mult, nu ripostau cînd erau atacate de avioanele terestre.

Acest comportament inexplicabil era mai îngrijorător pentru militari decît ostilitatea declarată, pentru că, așa cum s-a constatat după sfîrșitul războiului, fiecare țară beligerantă considera OZN arme secrete ale inamicului. Marile puteri se suspectau deci reciproc, iar faptul că statele majore se găseau în imposibilitate de a înțelege acțiunile și modul de funcționare al acestor intruși ciudați a avut ca efect începerea unor investigații serioase. Încă din anii 1942—1943, Anglia, S.U.A. și Germania au format grupuri complexe de cercetare, compuse din oameni de știință, ingineri, specialiști militari și piloți de elită, dispunînd de un modern aparataj de cercetare și de cele mai bune avioane ale timpului (în vederea unor eventuale interceptări).

După cum spuneau aviatorii, „era și timpul"; în jurnalele de operațiuni ale unor escadrile de elită apăreau din ce în ce mai des mențiuni despre contacte cu OZN. Or, astfel de escadrile (de vînătoare sau bombardament, recunoaștere sau torpiloare) erau alcătuite din echipaje și avioane excepționale, fiind conduse de piloți celebri (Quesada, Yule, Doolittle, Shrader, Deere, Beightag, Mouchotte sau Clostermann la aliați, Nowotny, Galland, Gollob sau von Graff la germani), avînd între 1000 și 6000 de ore de zbor la activ și luptînd zilnic într-un război aerian necruțător.

La 25 martie 1942, comandorul polonez Roman Sobinski — dintr-o escadrilă de bombardament strategic a RAF — executa un raid nocturn asupra orașului german Essen. După îndeplinirea misiunii, avionul a pornit înapoi spre Anglia, ridicîndu-se în bezna protectoare a nopții la altitudinea de 5 000 m. Echipajul tocmai răsufla ușurat la ieșirea din spațiul aerian german — după aproape o oră de zbor dificil — cînd mitraliorul din turela posterioară a dat alarma: avionul era urmărit de un aparat necunoscut. „Vînător de noapte?", a întrebat pilotul gîndindu-se la periculoasele Messerschmitt Me-110. „Nu, domnule comandor , i-a răspuns mitraliorul, nu pare a fi un avion, are o formă nedefinită și este luminos!". În curînd, tot echipajul a putut observa curiosul obiect, care strălucea într-o frumoasă culoare portocalie. Comandorul Sobinski a avut atunci reacția obișnuită a oricărui pilot „talonat" deasupra teritoriului inamic: „M-am gîndit că este vreo nouă drăcie nemțească și am ordonat mitraliorilor să deschidă focul". Dar, spre stupefacția întregului echipaj, aeronava străină — ajunsă la aproximativ 150 m de coada avionului — nu numai că nu a ripostat, dar a încasat un număr considerabil de proiectile fără să pară cîtuși de puțin afectată de acest lucru, astfel că, dezorientați, mitraliorii au încetat să mai tragă. După un sfert de oră în care a zburat liniștit „în formație" cu bombardierul — punînd nervii echipajului la grea încercare — ciudatul obiect s-a înălțat fulgerător și a dispărut cu o viteză incredibilă sub ochii uimiți ai aviatorilor polonezi.

În ziua de 14 martie 1942 — la orele 17,35 — baza aeriană secretă Banak aparținînd Luftwaffenflotte V din Norvegia a intrat în stare de alarmă ca urmare a faptului că radarul semnala apropierea unui obiect aerian străin. Cel mai bun pilot al bazei, căpitanul inginer Fischer, a decolat cu un avion de vînătoare Messerschmitt Me-109 G și a reușit să intercepteze obiectul respectiv la 3500 m altitudine. În raportul său ulterior, aviatorul german consemna: „Nava străină părea construită din metal și avea forma unui fuselaj de avion lung de aproape 100 m și cu diametrul de vreo 15 m; la extremitatea anterioară se puteau observa un fel de antene (...). Deși nu avea aripi sau motoare exterioare vizibile, această navă ciudată se menținea în zbor perfect orizontal. Am urmărit-o cîteva minute, după care, spre surprin-

derea mea, a luat brusc o poziție verticală și a dispărut fulgerător în înălțimi". Încercările căpitanului Fischer de a o intercepta din nou au eșuat: stația radar a bazei îi pierduse urma definitiv.

La 26 februarie 1942, crucișătorul olandez „Tromp" a fost urmărit timp de aproape 3 ore de un OZN. Echipajul a descris obiectul ca fiind „un disc uriaș care părea construit din aluminiu". Ciudatul OZN argintiu nu a atacat nava, ci doar a observat-o plin de curiozitate, fără să pară intimidat de țevile tunurilor îndreptate spre el. Dîndu-și seama de comportamentul pașnic al navei străine, olandezii nu au deschis focul, mulțumindu-se să observe plini de uimire complicatele manevre aeriene ale discului (care părea indiferent la poziția de zbor). După 3 ore de „zbor în escortă", OZN-ul a accelerat brusc, înălțîndu-se și dispărînd cu o viteză de aproximativ 6000 km/h.

La sfîrșitul anului 1942, marele submarin oceanic german U 317 a tras cu tunurile într-un „obiect argintiu fusiform, lung de 80 m", care a trecut într-un „zbor tăcut și rapid" la 300 m de nava germană, fără să dea atenție tirului îndrăcit al tunurilor de 88 și 127 mm.

La 14 octombrie 1943 a avut loc celebrul raid aliat împotriva orașului german Schweinfurt, unde se găsea cea mai importantă fabrică de rulmenți cu bile din Europa. Acest obiectiv de prim ordin a fost atacat cu 700 de bombardiere grele Boeing B 17E „Flying Fortress" și Consolidated B 24 „Liberator" din Armata a 8-a aeriană a S.U.A. Escorta lor era compusă din 1300 de avioane de vînătoare americane și britanice: 39 escadrile de Republic P 47 „Thunderbolt", 20 escadrile de Lockheed P 38 „Lightning" și 12 escadrile de North American P 51 „Mustang" din Armatele 8 și 9 aeriene ale USAF, sprijinite de 18 escadrile de Vickers IX „Spitfire" din RAF. Raidul și-a atins scopul, uzina fiind rasă de pe suprafața pămîntului, dar pierderile aliate au fost foarte mari! 111 avioane de vînătoare doborîte și aproximativ 600 de bombardiere distruse sau grav avariate, față de numai 300 de avioane pierdute de germani. Acest masacru se datora reacției dure a celor peste 3000 de avioane germane aruncate în luptă, ce reușiseră, pentru prima oară să spargă formațiile compacte ale bombardierelor aliate (10 „box" a cîte 70 de aparate). Părea că în acel iad pe care celebrul pilot francez Pierre Clostermann îl compara cu „un acvariu plin de pești nebuni, un adevărat coșmar unde nimeni nu avea timp decît să lupte pentru propria-i viață", nimic nu-i mai putea impresiona pe aviatori. Și totuși...

Maiorul britanic R.T. Holmes — detașat pentru acel raid la comanda unui „box" de bombardiere B 17 — raporta un fapt aproape incredibil: în timp ce formația lui se afla deasupra obiectivului și declanșase bombardamentul, au apărut brusc o serie de mari discuri strălucitoare care s-au apropiat rapid. Ciudatele nave — avînd diametrul aproape egal cu anvergura unui B 17 — au traversat formația bombardierelor americane fără să pară afectate nici de tirul furios al celor peste 700 de mitraliere de bord, nici de veritabila plasă de foc a traiectoriilor proiectilelor Flack-ului german. Aviatorii americani au constatat uimiți că straniile „discuri fără aripi" erau inofensive, neripostînd la tirul lor îndrăcit și îndepărtîndu-se liniștite fără să le fi stînjenit cu nimic bombardamentul. Echipajele nu au avut însă prea mult timp pentru a se întreba — conform unei nobile tradiții americane — „Cine dracu' mai sînt și nebunii ăștia?", căci tocmai atunci apărură avioanele de vînătoare germane... Aparatul maiorului Holmes a avut însă șansa de a se reîntoarce nevătămat și primul lucru pe care l-a făcut flegmaticul pilot britanic după aterizarea la bază a fost să înainteze un raport detaliat către Comandamentul RAF. Specialiștii militari și oamenii de știință britanici au fost foarte interesați — și în același timp nedumeriți — de conținutul raportului și au emis ipoteza că ar fi fost vorba de noi arme secrete germane — coincidența face ca OZN-urile să fi precedat cu 10 minute primele avioane germane.

La 24 octombrie 1943, War Office trimitea raportul la Intelligence Service, ordonînd investigații urgente pentru clarificarea acestui caz. Răspunsul serviciului de informații britanic a venit trei luni mai tîrziu: ciudatele discuri luminoase nu aveau nimic comun cu Luftwaffe sau cu oricare alte forțe aeriene de pe glob... Erau pur și simplu, UFO. (Noțiunea introdusă în 1942 este valabilă atît în limba engleză — Unidentified Flying Objects, cît și în germana — Unbekannte Fliegende Objekte: Obiecte Zburătoare Neidentificate).

La 18 decembrie 1943, începînd de la 11,45, stațiile radar germane din insula Helgoland, orașele Hamburg, Wittemberg și Neustrelitz au înregistrat succesiv trecerea unui mare „cilindru" aerian care se deplasa pe deasupra lor, zburînd silențios cu viteza medie de 3 000 km/h

In ziua de 12 februarie 1944, la baza secretă germană Kummersdorf a avut loc — în prezența a numeroase oficialități — lansarea unela dintre primele rachete V—2. Experiența avea ca scop demonstrarea calităților acestei rachete supersonice imposibil de interceptat pe vremea aceea și, desigur, evenimentul a fost filmat în întregime. La developarea peliculei însă, tehnicienii au constatat stupefiați că inegalabila lor rachetă fusese însoțită în tot timpul zborului de un obiect sferic neidentificabil, care avusese chiar și nerușinarea de a se roti cu dezinvoltură în jurul ei. Acest intrus nu a putut fi observat de personalul bazei, pentru că zburase cu o viteză mai mare decît racheta: aproximativ 2000 km/h, ceea ce, bineînțeles, dădea de gîndit. Întîmplarea a făcut mare vîlvă, Hitler și Goering spumegînd literalmente la gîndul că aliații au putut trimite un aparat spion care să afle totul despre faimoasa lor armă secretă V—2, în care-și puneau toate speranțele și pe care acum o

OZN-ul fotografiat la 16 iunie 1963 lîngă ALBUQUERQUE (New Mexico-S.U.A.) de Paul Villa. Specialiștii consideră această fotografie ca fiind una dintre cele mai clare și mai veridice imagini de OZN obținute pînă în prezent.

vedeau depășită de o realizare inamică. Căci ce altceva ar fi putut să fie ciudatul aparat aerian?

Aglomerarea unor astfel de rapoarte inexplicabile pe mesele statelor majore sfîrși prin a le scoate din sărite, astfel că guvernele celor trei principale puteri aviatice au ordonat deschiderea unor anchete oficiale (desigur, secrete).

În urma cererilor presante ale USAF, serviciile secrete americane au inițiat primele cercetări încă din anul 1942. Dar, constatîndu-se că în ansamblu comportamentul OZN-urilor nu prezenta pericol pentru aliați și că existau foarte puține șanse ca ele să aparțină germanilor, problema a fost scoasă din clasa celor militare urgente. S-a recomandat, totuși, specialiștilor, să studieze în continuare comportamentul ciudatelor obiecte aeriene. Din anumite motive însă (specific americane), USAF nu ținea deloc să aibă dovada inferiorității sale evidente în fața unor realizări străine (indiferent ale cui ar fi fost ele). Astfel a început „marea animozitate" dintre USAF și UFO, fenomen care își pune și astăzi amprenta asupra modului în care oficialitățile americane (și nu numai ele) tratează problema OZN.

În Anglia însă, RAF a procedat cu înțelepciune, constituind un grup special compus din numeroși oameni de știință, ingineri aeronautici și o escadrilă de interceptare special antrenată, dotată în permanență cu cele mai bune aparate britanice.

Din păcate, concluziile la care a ajuns UFORD („UFO Research Division") au fost și rămîn „Top Secret".

În Germania, Luftwaffe s-a dovedit tot atît de interesată în problema OZN. La sfîrșitul anului 1942 a fost constituit „Sonder Buro no 13", care, în cadrul misiunii codificate „Operațiunea Uranus", avea să studieze, pînă în 1945, ciudatele apariții aeriene.

Desigur, în timpul celui mai teribil război din istorie, statele majore ale aviațiilor beligerante erau prea puțin dispuse să ia în considerație posibilitatea ca OZN-urile să fie mesagerii unor civilizații extraterestre. Teoria general admisă susținea că aceste aparate aparțin inamicului, iar superioritatea lor evidentă în fața avioanelor proprii a generat temeri a căror amploare a putut fi descoperită — parțial — doar după sfîrșitul războiului, cînd o parte din arhive au devenit accesibile cercetătorilor.

ITEREA PROBLEMĂ A INFORMATICII (ȘI ROBOȚILOR) DETERMINISM VERSUS NEDETERMINISM

Dr. GHEORGHE PĂUN

UNA DINTRE obsesiile autorilor de literatură S.F. (și nu numai a acestora) este relația dintre **om** și **mașină**, cu concretizări în întrebări care acoperă întregul interval de nuanțe dintre pueril și sobru-științific. Ce pot și ce nu pot face calculatoarele? Cît de complexă este cutare problemă? Sînt posibili roboți antropomorfi, cu comportare asemănătoare celei umane? Ne vor domina vreodată mașinile, vom ajunge sclavii calculatoarelor sau ai roboților? Etc. Etc. Răspunsuri, la fel de multe ca întrebările. Semnificativ este că toate cele de factură neliterară, deci cele care iau întrebările la propriu și nu le folosesc numai ca pretexte pentru desfășurări epice cu alt fel de noime decît prognoza propriu-zisă, sînt realist-sceptice, referindu-se invariabil la două „tare" fundamentale ale mașinilor de orice tip ar fi ele: **algoritmicitatea** și **determinismul.**

Mașinile actuale și cele din viitorul previzibil nu pot face altceva decît să execute algoritmi, programe încorporate în ele, definitiv sau temporar, de către om (eventual, de către alte mașini sau de către ele însele, dar asta nu schimbă situația: rezultă doar că programele nu mai sînt controlate de om, dar tot programe rămîn). Din punct de vedere matematic, domeniul algoritmicului este însă extrem de redus în raport cu cel al nealgoritmicului (raportul este cel de la numărabil la continuu). Omul însă, creierul său, „funcționează" într-un mod pe care este mai mult decît plauzibil să-l calificăm drept nealgoritmic.

Evident, discuția se poate lungi foarte mult, eventual cu contraexemple la diferite lecturi truncheate ale frazelor anterioare. Bineînțeles că un calculator, pus (de om!) în centrul unui sistem informatic, poate **conduce** o mare masă de oameni la nivelul unor decizii sociale, economice sau de altă natură limitată, le poate face diverse șicane, din eroare sau funcționînd „corect" în direcții neprevăzute de proiectanții sistemului, dar asta este o altă problemă. Bineînțeles că am putea lua ca premisă literară chiar eventualitatea ca noi înșine, oamenii, să fim roboți, creați de cine-mai-știe-cine, deci funcționînd algoritmic la un nivel de algoritmicitate pe care nu ni-l putem imagina (încă), dar asta este o presupunere care nu poate avea decît valoare literară (și eventual una mistică).

Acceptînd sau nu algoritmicitatea, la nivelul ei cel mai general, ca limită a posibilităților mecanice, vom fi însă oricum confruntați și cu o altă reducere drastică a acestor posibilități, cea referitoare la funcționarea **deterministă** a mașinilor, repet, actuale sau plauzibile în viitorul accesibil prognozelor pertinente.

Trebuie să facem de la început o precizare importantă: nu este vorba aici nici despre determinismul cauzal, filosofic, aflat la baza materialismului, cel privind interdependența și interacțiunea universală a fenomenelor de orice fel (și căruia i se opun categorii de tipul finalismului, indeterminismului, fatalismului etc.) și nici despre determinismul de care se vorbește în matematică în opoziție cu aleatorul, cu întîmplătorul de tip probabilist, ci despre determinismul de tip informatic, avîndu-și originea și forma specifică în teoria automatelor.

Să lămurim lucrurile cu un exemplu, considerînd problema verificării dacă un număr oarecare este prim sau nu. Cum procedam în școală pentru a răspunde unei asemenea întrebări? Împărțeam numărul respectiv la 2, 3, 4, 5... pînă găseam un divizor al lui, sau ajungeam să încercăm să-l împărțim cu numere suficient de mari pentru a ști de la început că ele nu pot fi divizori (un număr nu se poate împărți la numere mai mari decît jumătatea sa etc.). Modul anterior de rezolvare a problemei este complet neeficient (este suficient să împărțim numărul la numerele prime mai mici decît rădăcina sa pătrată, pot fi aplicate teste mai sofisticate din teoria numerelor etc.), dar nu asta este chestiunea importantă; important este că avem de efectuat încercări referitoare la un set bine conturat de posibili divizori și că luăm pe rînd, exhaustiv, elementele acestui set. Evident, procedînd astfel, rezultatul este sigur: după un număr finit de încercări sau găsim un divizor sau epuizăm setul posibililor divizori și atunci aflăm că numărul este prim. Aceasta este o rezolvare **deterministă** a problemei.

Să ne aliem însă cu un drăcușor, așa cum fac fizicienii, de la Maxwell încoace, și să contăm pe faptul că **dacă numărul nu este prim** (și drăcușorul, că doar d-aia e drăcușor, știe așta), acesta ne poate „sugera" un divizor. În această situație, nu avem decît să verificăm dacă aliatul nostru (temporar! ptiu! ptiu!) nu ne-a înșelat și să împărțim numărul la divizorul propus. Atunci cînd sugestia este corectă, informația că numărul considerat este neprim poate fi certificată printr-o singură împărțire. Aceasta este o rezolvare **nedeterministă** a problemei, contînd pe un pas preliminar, de „ghicire" a drumului spre soluție.

Să ne plasăm însă într-un cadru mai riguros, cel al **mașinilor Turing,** pînă acum (și pentru totdeauna, afirmă teza Turing-Church) cel mai general tip de algoritm matematic, prototipul teoretic al calculatoarelor electronice. Să ne imaginăm un dispozitiv format dintr-o **bandă** infinită de hîrtie, împărțită în celule în care pot fi scrise simboluri dintr-un alfabet fixat, un **cap de citire-scriere** care are în fiecare moment acces la o singură celulă a benzii și o **memorie** capabilă să se afle într-o anumită stare dintr-o mulțime finită. Capul de citire-scriere se mișcă la stînga și la dreapta în funcție de simbolurile examinate și de starea memoriei și modifică simbolurile de pe bandă, determinînd în același timp schimbarea stării memoriei, totul conform unui program bine precizat. Teza Turing-Church spune că orice calcul algoritmic (deci articulat riguros, conform unei rețete precise și care se termină într-un timp limitat) poate fi efectuat cu o mașină Turing.

Pentru problema anterioară, cea privind verificarea dacă un număr este prim și, implicit, pentru generarea unui set de numere prime (eventual a tuturora), pot fi imaginate două mașini Turing, una deterministă și una nedeterministă. Prima ar scrie pe bandă numărul și apoi ar genera pe rînd, într-o ordine sistematică, toți posibilii divizori, ar încerca să dividă numărul cu ei și s-ar opri sau la primul divizor întîlnit, sau la epuizarea divizorilor posibili. A doua mașină ar scrie numărul pe bandă, ar genera **la întîmplare** un număr mai mic decît acesta și ar verifica dacă el divide numărul inițial. Definind rezultatul activității celei de-a doua mașini ca fiind mulțimea acelor numere pentru care mașina nu poate ghici niciodată un divizor, obținem exact mulțimea numerelor prime, pe care ar fi putut-o genera și prima mașină în mod determinist.

Un rezultat fundamental în teoria automatelor arată că tot ceea ce pot face mașinile Turing nedeterministe pot face și cele deterministe și invers! Aparent, contrazicem astfel afirmația de la început, cum că determinismul reprezintă o limitare serioasă a posibilităților „roboților". Numai aparent, deoarece prețul simulării pe o mașină Turing deterministă a funcționării unei mașini nedeterministe este prohibitiv. Înlocuirea ghicirii drumului spre soluție cu baleierea unei întregi mulțimi de posibilități din care ghicirea putea alege înseamnă, de cele mai multe ori, trecerea de la un volum de calcule la un volum de dimensiune exponențială. Iar cu exponențialele nu e de glumit. Presupun că vă amintiți istorioara veche și plină de tîlc cu inventatorul șahului, împăratul, boabele de grîu etc., etc.

Trecînd la lucruri mai practice (dar tot teoretice...), în informatica matematică, de cîte ori se introduce un nou tip de automat (și s-au introdus destule) apare imediat și problema sîcîitoare: varianta deterministă este la fel de „tare" ca aceea nedeterministă? Pentru că, în contrast cu situația de la mașinile Turing, există automate (așa sînt cele **cu pilă de memorie)** pentru care răspunsul este negativ: automatele nedeterministe sînt mai puternice decît cele deterministe. Pentru alte automate răspunsul nici nu se cunoaște încă, deși s-a scurs enorm de multă sudoare și cerneală în jurul întrebării. De exemplu, obligînd capul de citire-scriere al unei mașini Turing să nu iasă din limitele șirului scris inițial pe bandă, obținem un automat (i se spune **automat liniar mărginit)** despre care nu se cunoaște care este raportul determinism-nedeterminism. Problema, celebră în teoria automatelor (sub numele **problema LBA,** de la „linear bounded automata"), stă nerezolvată încă din anul 1964 și nu pare dispusă să cedeze prea curînd.

O problemă și mai cunoscută și cu implicații practice greu de supraestimat este întrebarea (criptică) dacă **P = NP.** Despre ce este vorba? **P** reprezintă clasa problemelor care pot fi rezolvate determinist în timp polinomial (un număr de operații elementare care depinde ca un polinom de dimensiunea problemei este suficient pentru rezolvare), iar **NP** este clasa problemelor care pot fi rezolvate nedeterminist în timp polinomial (și determinist în timp exponențial). Multe probleme informatice, matematice, de cercetări operaționale de mare interes fac parte din familia **NP.** Da, dar calculatoarele, oricît de grozave ar fi ele, nu pot trece dincolo de **P** decît pentru probleme simple și pentru cazuri particulare ale lor (v-ați întrebat vreodată cît timp reprezintă un milion de secunde? Dar un miliard? Știți că pe cubul lui Rubik sînt posibile peste 43 de miliarde de miliarde de configurații accesibile din configurația inițială?). Dacă egalitatea **P = NP** ar fi adevărată, atunci majoritatea algoritmilor actuali, aplicați în cele mai variate domenii, ar putea fi rescriși, înlocuiți cu algoritmi net mai eficienți, polinomiali. Pentru cîteva momente, lumea (nematematică) a trăit euforia unui asemenea eveniment. În 1979, matematicianul sovietic L.G. Khacian a demonstrat că problemele de programare liniară sînt în clasa **P,** nu în **NP — P,** cum se crezuse pînă atunci. Rezultatul a fost anunțat cu titluri zgomotoase pe primele pagini ale unor ziare de mare tiraj (de ziariști care, de fapt, nu-l înțeleseseră pe deplin): „o descoperire sovietică zguduie lumea matematică" (The New York Times, 7 noiembrie 1979), „marele sputnik matematic al anului 1979" (The Sciences, septembrie 1980) etc. Din păcate, Khacian nu demonstra că **P = NP,** ci numai că o anumită problemă din **NP** (nu neapărat printre cele mai grele din **NP,** numite și probleme **NP—complete)** este în **P.**

Deoarece este foarte plauzibil că totuși **P** este strict inclus în **NP,** trebuie să ne resemnăm la modul „optimist": lumea actuală (cu probleme în **NP** și cu calculatoare pentru **P)** este cea mai bună dintre lumile posibile (...), reținînd amănuntul (neliterar al) îngrădirii în **P** a roboților. Inventarea de calculatoare nedeterministe nu face încă obiectul cercetării informaticienilor. Încă... Scriitorii S.F. sînt însă atît de convingători...

RITMUL COSMOSULUI ȘI VIAȚA

Ing. ALEXANDRU TIMOȘENCO

FORMELE și mecanismele vieții pe planeta noastră sînt legate în mod direct sau indirect de cosmosul apropiat sau îndepărtat. Acțiunea factorilor cosmici sub forma fluxurilor corpusculare sau radiației ondulatorii are o influență nemijlocită asupra desfășurării tuturor proceselor ce au loc în sistemele vii de pe Pămînt. Cunoașterea mecanismelor energo-informaționale ale naturii vii și nevii poate fi atinsă numai printr-o abordare științifică, prin esență — inter-disciplinară și care să țină seama în primul rînd de unitatea dialectică dintre fenomenele de origine planetară și cosmică.

Deși preocuparea pentru acest domeniu deosebit de interesant pentru aplicabilitatea sa practică, ca și pentru cunoașterea umană în general, durează de mai multe decenii, iar tradiția propriu-zisă are o vechime de peste cinci milenii, de-abia în ultimii ani s-a trecut la o etapă superioară în înțelegerea fenomenelor de acest fel; într-adevăr, pentru ca o știință să-și poată merita acest nume trebuie ca, pe lîngă obiect de studiu, să aibă legi pe care să se bazeze, precum și metode proprii de cercetare. Or, stadiul la care se ajunsese pînă acum a permis numai acumularea unui material faptic extrem de bogat — ne referim bineînțeles la cel verificat științific din punct de vedere al autenticității fenomenelor, în timp ce astăzi se caută intens existența și forma de manifestare a unor legități specifice în acest domeniu. În ceea ce privește metodele folosite, abordarea sistemică a acestor probleme și-a găsit deja o reflectare în apariția unor termeni ca: „biometeorologie", „cosmobiologie", „astrobiologie", „cronobiotică" etc., care toate pun în evidență tocmai interdependența factorului cosmic atît ca periodicitate, cît și configurații planetare — și procesele din sistemele vii. Toate aceste influențe s-au făcut remarcate în studierea unor fenomene foarte diferite din trecutul îndepărtat sau apropiat: în modificările survenite de-a lungul erelor geologice, în migrația viețuitoarelor, în modificările hidro-meteorologice la scară planetară, în problema nestaționarității transformărilor fizico-chimice ale proteinelor de origine animală și foarte multe altele. Totuși, direcția-cheie a științelor din era cosmică devine studierea transformărilor substanței și cîmpului (în ultimul timp adăugîndu-se aici și aspectul informațional), atît în condițiile planetei noastre cît și în condițiile intergalactice (zborurile spațiale oferind deja un cîmp larg de studiu al acestei problematici). Interdependența acestor procese se supune unor criterii stricte în ceea ce privește reglarea stabilității proprietăților termodinamice ale materiei — atît pe planeta noastră cît și în Univers în general. În acest sens, caracteristica oricărui proces dinamic echilibrat din punct de vedere al parametrilor termodinamici este tocmai periodicitatea. „Metronomul" cosmic pare că imprimă „tempo"-ul tuturor proceselor vitale de pe Pămînt.

Importanța legăturii dintre „bioritmuri" — procesele periodice caracteristice sistemelor vii — și oscilațiile cîmpurilor fizice proprii naturii cosmice capătă un interes crescînd atît pe planul diagnosticii umane, cît și pe cel al creșterii eficienței producției vegetale și animale, de o atît de acută actualitate în zilele noastre. (E suficient să dăm doar un singur exemplu: cel al biostimulării producției vegetale și animale, utilizînd concordanțe între anumite procese de dezvoltare și bioritmurile caracteristice). Cunoașterea legităților bioritmicii trebuie însă să se bazeze pe un aparat matematic riguros: cel al teoriei reglării automate a proceselor termodinamice nestaționare, ale cărei modele analitice se apropie cel mai mult de situațiile reale ale activității sistemelor vii. Un auxiliar deosebit de prețios în aceste cercetări îl constituie modelul pus la dispoziție de teoria biostructurală (acad. E. Macovschi) care ne poate furniza criterii de aplicabilitate a unei forme sau alta de lege (și corespunzător de metodă de abordare) în funcție de nivelul de evoluție a biostructurii respective.

Domeniul de timp pe care se întind bioritmurile cunoscute în prezent în lumea vegetală, animală și om este extrem de larg: perioadele respective se întind de la ordinul minutelor pînă la ordinul anilor sau zecilor de ani (numai la om sînt cunoscute pînă în prezent circa 100 de bioritmuri, reprezentative pentru anumite funcții ale unor organe sau sisteme). Cele care au atras în mod special atenția au fost cele circadiene, cele lunare și cele anuale, (inclusiv cele sezoniere), întrucît acestea sînt legate de modificările cele mai evidente și au totodată un caracter global, periodicitatea lor putînd da indicații asupra funcționării normale a unui grup de organe etc. Așa de pildă în jurul orei 18,00 temperatura corpului nostru atinge un maxim, iar către miezul nopții un minim; în jurul orei 4,00 se observă o frecvență maximă a pulsului, iar în jurul orei 9,00, o valoare minimă a tensiunii arteriale; între orele 16 și 18 se observă un maxim al concentrației de hemoglobină în sînge.

S-a constatat, de exemplu, că temperatura urcă mai rapid dimineața la indivizii clasificați psihologic ca „introvertiți" față de cei „extrovertiți", dar scade mai repede seara; există totodată un interval caracterizat printr-un minim al eficienței mentale, în jurul orei 15 (denumit de americani „post-lunch phenomenon"), neexplicabil însă prin situarea neapărat după ora mesei de prînz. Frecvența nașterilor este și ea supusă unui ritm circadian: în ultimii ani se remarcă o deplasare a maximului curbei de la orele timpurii de dimineață către amiază; ceea ce pare deocamdată inexplicabil este deplasarea aproape identică a curbei maximelor deceselor către aceleași ore ale zilei.

Periodicități sezoniere se observă în frecvența apariție a unor boli: cazul tuberculozei (maxim: aprilie—mai) era deja cunoscut de mai mulți ani; o situație asemănătoare se întîlnește și în cazul altor maladii, inclusiv a celor mentale (maxim: mai), acestea puse uneori în legătură și cu curba frecvenței sinuciderilor (maxim: mai—iunie). Este interesant de notat că începutul toamnei (septembrie) se caracterizează prin minime ale practic tuturor maladiilor importante. Pentru periodicitatea accidentelor cardio-vasculare s-a căutat o explicație în efectul stress-ului termic (maximul în ianuarie—februarie). În Europa Occidentală maximul de decese este în decembrie—ianuarie, iar minimul în iulie—august. Greutatea nou-născuților este mai mare în iunie—iulie și minimă în decembrie—martie.

Ritmurile lunare au efecte considerabile asupra tuturor sistemelor vii: de la reproducerea și dezvoltarea algelor și animalelor acvatice la creșterea plantelor (obținerea unor recolte maxime la unele legume este cunoscută de agricultori din cele mai vechi timpuri ca fiind legată de fazele Lunii), de la animale inferioare (rozătoare) pînă la om. (Deși variația de exemplu a cîmpului magnetic terestru provocată de mișcarea Lunii este de maximum 0,4 Gs, ceea ce nu depășește valoarea inducției unui magnet utilizabil în scopuri casnice). Observații pe loturi de 500 000 de nașteri între 1948 și 1957 (W. Menaker) au arătat un număr considerabil mai mare din punct de vedere statistic al nașterilor cînd Luna este în descreștere decît atunci cînd este în creștere, cu un maxim la Luna plină (deși în alte regiuni ale globului lucrînd pe loturi similare efectul a fost contrar!).

Ipoteza influenței preponderent lunare este susținută de un grup de cercetători sovietici (Gorșkov, Kotelnik ș.a.) care arată printre altele că ritmul de bază este aici cel de 28,426124 zile, reprezentînd media dintre luna sideral (27,3216614 zile) și luna sinodică (27,53058 zile), și care coincide cu ritmul „emoțional", din cele determinate de W. Fliess și apoi de H. Svoboda, distanțele în zile la perioadele celorlalte două bioritmuri fiind practic egale. Organismul uman se „acordă" cu toate cele trei bioritmuri (fizic, emoțional și intelectual) o dată la cca. 248 de zile, interval care a fost numit „an biologic", în care există 74 zile critice simple, 15 duble și una triplă. (Interesant de notat că în Babilonul antic această periodicitate legată de Lună era deja cunoscută!) Echipa de cercetători menționată mai sus a investigat 315 cazuri individuale ale unor personalități trecute în „Marea Enciclopedie Sovietică" și cărora li se cunoșteau exact datele nașterii și ale morții; s-a constatat astfel că din 315, 139 au murit în zile critice duble sau triple, 137 în zile critice simple și numai 39 în zile „normale". Ținînd seama acum de distribuția zilelor critice în an, rezultă o mortalitate de 40 de ori mai mare în zilele critice duble decît în zilele „obișnuite", iar în zilele critice în general, de 13 ori mai mare decît în cele „obișnuite". Același tablou a fost obținut pe un lot de 1 500 de cazuri individuale (N. Fedotova). Nu mai amintim aici decît în treacăt periodicitățile legate de ciclurile de cca 11 ani (activitate maximă solară), dar și periodicitatea mișcării unor planete „grele" (Jupiter, de exemplu, cu influența lor asupra frecvenței accidentelor cardiace, a tulburărilor mentale sau a accidentelor de circulație (observații pe loturi mari între anii 1963—1964 la Budapesta de către I. Örmenyi, între 1950—1952 la München de dr. Reiter și dr. Martini). Toate aceste observații își au punctul de plecare în teoria „heliobiologică" a lui Alexandr Cijevski, publicată în Rusia în 1915, dar valorificată de-abia în ultimele decenii. (Cijevski găsise periodicități similare și în apariția marilor epidemii ca și în apariția marilor frămîntări sociale).

Materialul faptic extrem de bogat acumulat pînă în prezent permite deja elaborarea unor ipoteze și modele care să conducă la înțelegerea mecanismelor acestor interdependențe: sistemele vii pot fi privite din acest punct de vedere ca niște sisteme dinamice complexe (și nu ca simple sisteme oscilante) cu mai multe bucle de reglare, și cu anumite criterii de stabilitate a periodicităților respective. Aparatul matematic utilizat este destul de complicat: este suficient să amintim că descrierea succesiunii unor stări în desfășurare a bioritmurilor este descrisă de metrica unui spațiu cu 8 dimensiuni! În plus, ceea ce nu se cunoaște încă deloc este modul de codare al bioritmurilor; situație similară cu cea în care se afla teoria informației după punerea la punct a aspectelor de statistică informațională și înaintea abordării aspectelor semantice. În acest sens s-ar putea ca anumite tipuri de codare să fie specifice informației cu un anumit sens semantic.

Influențele planetare constituie un alt mare capitol al acestei problematici: în fond, aici este vorba de influențe care se manifestă tot prin anumite periodicități sincrone cu mișcările — și implicit pozițiile — planetelor din sistemul nostru solar. Tradiția, în acest sens, este foarte veche și ea se referă și la „stelele fixe", precum și la anumite puncte convenționale de pe harta cerului. Aici materialul faptic este tot atît de bogat, dar trebuie selectat cu foarte mult discernămînt (activitatea

începută de P. Choisnard, H. Goucon, M. Gauquelin în Franța, G. Piccardi în Italia, Brown și Hyrek în S.U.A. ș.a.), cu atît mai mult cu cît aici chiar modul de abordare tradițional este unul sistemic și sintetic în același timp (un mod de abordare cît se poate de contemporan cu noi, pentru epocile de... acum cîteva milenii!) Influența configurațiilor planetare asupra transmisiilor radio a fost sesizată deja în 1951 de către J.H. Nelson care a și publicat un an mai tîrziu în revista de specialitate de un riguros nivel științific **RCA Review** o parte din rezultatele sale. În domeniul agronomiei, observații efectuate pe loturi mari de plante au arătat în multe cazuri o creștere mai rapidă a rădăcinilor, atunci cînd Luna se afla într-un „semn de Pămînt", și a frunzelor cînd Luna se afla într-un „semn de aer". (Semnele respective nefiind altceva decît un sistem de referință circular.

Trebuie menționat de la bun început că aceste cercetări nu au ca obiectiv să reactualizeze astrologia, rezultatul lor fiind determinarea statistică a unor aptitudini, a unor trăsături ale personalității umane în funcție de „ceasornicul" astronomic și nu o „prezicere" a viitorului fiecărui individ în parte.

Cercetările efectuate pe un număr suficient de mare pentru a fi prelucrat statistic, de indivizi ale căror date privind realizările profesionale și sociale erau cunoscute (preluate în general din anuare statistice de tip „Who's Who") au dus la rezultate interesante. Astfel, pentru un număr de 3 647 medici și oameni de știință, 724 erau născuți imediat după trecerea lui Marte la orizont, sau la culminația sa superioară; or, probabilitatea ca astfel de evenimente să se datoreze numai hazardului este de 1:50 000; tot astfel, din același număr total, 704 indivizi erau născuți după trecerea la orizont sau culminația lui Saturn, șansa în acest caz fiind de numai 1:300 000; la un număr de 2 088 campioni sportivi, planeta dominantă este Marte (de 452 de ori), lăsînd hazardului doar o șansă de 1:5 000 000; la un număr de 3 438 personalități din domeniul militar, Jupiter și Marte se găseau în excedent în regiunile urmînd trecerea la orizont sau la culminația superioară (Jupiter de 703 ori în loc de 572 ori teoretic — iar Marte de 680 ori în loc de 590 ori; în ambele cazuri, probabilitatea datorată hazardului este de numai 1:1 000 000!) Cel mai surprinzător lucru în această serie de investigații (Gauquelin în 1971, reluate în anii următori de un grup de cercetători belgieni) este absența quasi-totală de particularități planetare în grupul martor: cel al profesioniștilor din fiecare categorie, dar care nu au atins nivelul de consacrare al celor selectați în prima grupă!

Ipotezele explicative sînt totuși departe de a fi satisfăcătoare, influențele manifestîndu-se atît prin periodicitatea mișcărilor planetare, cît și prin natura intrinsecă a radiațiilor provenind de la aceste planete. Acest din urmă aspect a putut fi pus în evidență indirect, prin corelarea datelor obținute în urma zborurilor spațiale (de tip „Apollo", „Voyager" ș.a.), date care continuă să se publice în revistele de specialitate.

Pe de altă parte, domeniul acesta este, din nefericire, de multă vreme teren fertil pentru mistificări de orice fel, astfel încît, pe bună dreptate, foarte mulți oameni de știință au serioase rezerve de a-l aborda.

Departe de a ataca, după cum s-a crezut la un moment dat, conceptul de determinism al fizicii macroscopice, sau de a fundamenta „științific" un destin implacabil, atît datele ce continuă să se acumuleze într-un ritm impresionant, cît și modelele elaborate în acest domeniu ne conduc la o imagine unitară a materiei, cu toate interconexiunile ei complexe în Univers, imagine în care conceptul de integralitate și unitate a acesteia (într-un mod asemănător cu cel folosit de antici), de determinare obiectivă dar și liber arbitru se dovedesc a fi de o extremă importanță în evoluția cunoașterii umane a tainelor vieții și a Cosmosului înconjurător.

GÎNDIREA, realizarea cea mai de seamă a naturii, cea mai enigmatică din cîte ne înconjoară, apărută în evoluția ființei, face ca pe măsura timpului necunoscutul să treacă în cunoscut și acesta, bineînțeles, în cotidian.

Drumul parcurs de necunoscut la cotidian reprezintă lupta continuă care, prin observație, străduință și neclintire, încearcă deslușirea tainelor naturii pentru crearea unor relații cît mai veridice cu natura. „Viitorul și trecutul/ sunt a filei două fețe/ vede-n capăt începutul/ cine știe să le-nvețe/ tot ce-a fost ori o sa fie/ în prezent le-avem pe toate", spune Eminescu. Fenomenele biologice sînt astăzi mai mult ca oricînd în centrul atenției specialiștilor din toate ramurile științei. Metodele utilizate pînă în prezent devin insuficiente pentru a explica și răspunde numărului mare de întrebări care ne asaltează în acest deceniu. Ce animă viul cînd avem aceeași structură chimică la două bacterii, una în mișcare, cealaltă secționată? Ce ascunde piatra în unitatea ei? Ce relații sînt stabilite între viu și neviu? Cum a apărut viul din neviu?

„Ființa nu este începutul, după cum nu este nici lipsa de început; ea însăși este actul și mișcarea de aducere spre început, de regăsire și întemeiere a începutului originar", spunea Corneliu Mircea, în 1980, în „Cartea ființei". Tot el remarca: „Ființa își atinge esența prin desprinderea-i de aparență inițială și apare ca fenomen".

În decursul timpului, unitatea în marea diversitate ne-a adus exemple de armonizare cît mai eficientă cu natura, fenomene observate atît la

NECONVENȚIONALUL DEVINE CONVENȚIONAL

Dr. MARIOARA GODEANU, fiz. ION MAMULAȘ,
biolog ANA GEORGESCU

plante, cît și la animale. Aceasta influențează direct asupra modului de gîndire și a metodelor de investigare care sînt și ele în evoluție.

Pornind de la aceste premise, cercetările interdisciplinare axate pe introducerea de noi metode au luat în considerare posibilitățile oferite de metodele electrografice. Din ansamblul lor, pentru investigarea materialului biologic (plante de apă) s-au ales electronografia, spectrometria în electroluminiscență și metoda convertografică.

Scopul principal al lucrărilor noastre a fost cunoașterea fenomenelor bioenergetice specifice plantelor. Starea bioelectrică a unei structuri vii este determinată de procesele biofizice și fiziologice proprii acestora, fiind o expresie globală a funcționalității structurii respective.

Organismul viu delimitează, prin structurile sale de înveliș, un mediu cu proprietăți electrice distincte, care întreține și reflectă în același timp fenomenele biologice: mediul electric intern. Aceasta asigură homeostazia energetică și informațională de natură electrică a sistemului biologic complex. La limita de separație dintre mediul electric intern și mediul electric extern în care se integrează organismul viu au loc o serie de fenomene electrice cu rol deosebit în procesele de schimb energetic și informațional (organism — mediu), fenomen denumit „bioelectric de suprafață". La limita de acțiune se găsește mediul de tranziție în care sînt reflectate atît rezultatele activității metabolice, cît și acțiunea factorilor din mediul electric extern. Acesta poartă numele de mediu electric proximal (I. Mămulaș, 1981).

În diferitele dispozitive electrografice, obiectele biologice se constituie ca electrozi pe care se aplică cîmpul electric de înaltă tensiune, fapt pentru care obiectul biologic participă activ la influențarea proceselor de electroluminiscență, proprii în general tensiunilor înalte. Investigarea electrografică determină caracterizarea organismului viu din punct de vedere electric care permite interpretarea fenomenelor de bioelectroluminiscență.

Înțelegerea acestor fenomene, neabordate încă la plante, necesită, în funcție de condițiile tehnice ale explorării, delimitarea a trei componente și anume: activitatea electrică a organismului, caracteristicile electrice ale mediului ambiant și mediul electric de tranziție.

Organismul reprezintă un conductor activ cu surse proprii de tensiune electromotoare, care interacționează cu sursa exploratoare și în același timp schimbă, cu caracter continuu, valorile parametrilor electrici. Pe lîngă efectele de conductor, în interpretarea fenomenelor de bioelectroluminiscență o importanță deosebită prezintă efectul pelicular generat de descărcările electrice marginale.

Strimerul se formează ca rezultat al unor procese de avalanșe inițiate de electroni smulși prin emisie la rece în cîmp de înaltă tensiune. În acest proces de formare, important pentru interpretarea efectelor sînt: distribuția neuniformă a cîmpului electric exterior pe suprafața cîmpului investigat, distribuția densității electronilor pe aceeași suprafață, caracteristicile mediului unde au loc descărcările, proprietățile organismului în zona mediului de tranziție, cromatica efectului pelicular.

Recombinările radioactive determină o luminiscență pe zona spectrală care se întinde de la infraroșu la ultraviolet

Energia angrenată în timpul formării și dezvoltării strimerilor depinde de energia cîmpului electric exterior, precum și de energia electronilor inițiatori. Aceasta din urmă este în strînsă dependență cu procesele metabolice ale organismului, astfel încît analiza cromatică a emisiei bioelectroluminiscente furnizează date privind starea fiziologică a structurii vii investigate. O astfel de analiză pe benzi spectrale roșu și albastru realizează metoda spectrometriei în electroluminiscență.

Primele investigații de acest tip au fost realizate în anii 1981—'82 pe plante de apă (Pistia stratiotes) în cadrul cărora s-a urmărit evoluția pe 24 ore, cu variațiile diurne și nocturne. S-au studiat patru plante aflate în diferite stadii de dezvoltare. Primele electronografii au fost efectuate dimineața (foto 1) cu impulsuri de polaritate negativă. La toate cele patru plante se observă emisii bioelectroluminiscente de mare intensitate, care corespund și cu o activitate metabolică ridicată. De la momentul inițial, celelalte înregistrări electronografice s-au efectuat succesiv la intervale de patru ore. În foto 2 sînt redate înregistrările pentru planta 1, în foto 3 cele pentru planta 2, în foto 4 cele pentru planta 3, iar în foto 5 cele pentru planta 4.

Imaginile electronografice succesive ale celor patru plante, arată o diminuare (o dată cu trecerea spre ore avansate ale zilei) a emisiilor bioelectroluminiscente, ceea ce indică o scădere a activității metabolice ca urmare a unei bioritmicități cunoscute în procesele de fotosinteză proprii plantelor.

Influența activității metabolice asupra emisiilor bioelectroluminiscente înregistrabile electronografic are drept cauză principală modificările induse în caracteristicile bioelectrice ale membranelor celulare.

Potențialele electrice transmembranale sînt expresia metabolismului, astfel încît circulația sarcinilor electrice intra- și intercelulare determină fluxuri electrice a căror intensitate descriu, din punct de vedere electric, fenomenele bioenergetice. Cu cît activitatea metabolică este mai ridicată, cu atît biocurenții sînt mai intenși, determinînd încărcări electrice de suprafață ce conduc la emisii bioelectroluminiscente accentuate. Aceste date au fost corelate cu o serie de parametri convenționali, prezenți în mediu acvatic, fapt care ne-a permis o gamă largă de interpretări asupra condițiilor de viață ale plantelor.

Din datele expuse, se poate anticipa faptul că metodele originale românești care fac parte încă din neconvențional permit în viitorul apropiat trecerea lor în convențional. Aceasta duce la deschiderea unui domeniu nebănuit de cunoaștere, oferindu-ne căi pentru descifrarea numeroaselor enigme care înconjoară viul.

Aplicînd aceeași metodă pentru comparație asupra unor serii de pietre cu diverse structuri chimice, cercetările efectuate în anii 1981—'82 de același grup de autori au evidențiat, ca o primă concluzie, faptul că există un cîmp electric definit, caracteristic obiectului (pietrei) supus în ultimă instanță influenței factorilor de mediu, unității structurale, componenței chimice și prezenței biologicului

Cîmpurile obținute sînt de slabă intensitate și diferă în funcție de starea structurilor mineralului, ca și cum ar acționa ca o entitate formată natural, supusa unor legi bine definite. Fenomenul a fost denumit de către noi „IS" și vine în atenția noastră mai ales pentru încercări de cunoaștere a diferitelor cîmpuri electrice induse, comparativ cu cele create la plante

Investigațiile viitoare vor aduce oare ele noi cunoștințe în relația viu-neviu, prin aplicarea acestor metode? Cercetarile ulterioare vor arăta, desigur, în ce masura calea abordată de investigație poate trece în convențional.

„TABLA DE ȘAH" A LEGILOR NATURII

ALEXANDRU A. BOIU

ESTE cunoscut faptul că nu există vreo lege a naturii care să ne impună alegerea anumitor mărimi fundamentale ale unui sistem de unități sau să ne indice numărul acestora. De aceea, în principiu, s-ar putea alege o singură mărime considerată fundamentală (căreia i-ar corespunde o singură unitate arbitrară), în timp ce toate celelalte ar fi astfel derivate din ea.

În practică se aleg cel puțin trei mărimi fundamentale, care să se refere la faptul că materia există și se mișcă în spațiu și timp. Sub această formă este cunoscut și legiferat (Conferința Generală de Măsuri și Greutăți, Paris, 1960) Sistemul internațional, care posedă șase mărimi și unități fundamentale, dintre care trei L, M, T se utilizează în mecanică.

Toate celelalte mărimi derivate se pot obține din acestea printr-un monom de forma: $L^l M^m T^t$. Dimensiunea mărimii respective se scrie între paranteze drepte (Maxwell, 1871), astfel: $[A] = L^l M^m T^t$.

Cum ar arăta un sistem de unități de măsură construit doar din două mărimi fundamentale? La ce ar putea servi el?

Ideea este destul de veche și aparține fizicianului J.C. Maxwell, care în celebrul său tratat „Electricitate și magnetism" (1873) arată că dimensiunea masei poate fi înlocuită prin L^3T^{-2}. Aceeași idee o întîlnim și la W. Thomson (Lord Kelvin), care a denumit un asemenea sistem L, T ca fiind „sistem gravitațional absolut".

Cum s-ar putea justifica înlocuirea dimensiunii masei prin L și T? Încă I. Newton, bazîndu-se pe expresia legii a doua a lui Kepler, concretizată prin constanța raportului dintre cubul orbitei planetare și pătratul perioadei sale de revoluție, o denumise masă, constatînd că aceasta rămîne neschimbată în mișcările planetelor.

Dealtfel, chiar în cadrul teoriei gravitaționale a lui Newton am putea „elibera" sistemul L, M, T de unitatea fundamentală M (Omeleanovski) în felul următor: din expresia legii atracției universale se stabilește dimensiunea constantei K, după care se egalează cu unitatea:

$[K] = [L^3M^{-1}T^{-2}]$

$[M] = L^3T^{-2}$

„TABLA DE ȘAH" A LEGILOR NATURII

	L^{-1}	L^0	L^1	L^2	L^3	L^4	L^5	L^6
T^{-6}								VITEZA DE TRANSFER PE TERII „MOBILE"
T^{-5}							PUTEREA $P=\frac{W}{t}$	
T^{-4}			GREUTATEA SPECIFICA $\gamma=\frac{G}{V}$	PRESIUNEA $p=\frac{F}{S}$ EFORT UNITAR	TENSIUNEA SUPERFICIALĂ $\alpha=\frac{F}{l}$	FORȚA $F=ma$	ENERGIA W	VITEZA DE TRANSPORT A MOM CINETIC
T^{-3}				VISCOZITATEA DINAMICĂ η	DEBITUL MASIC $q_m=\frac{m}{t}$	IMPULSUL $p=mv$	MOMENTUL CINETIC $L=rp$	
T^{-2}		ACCELERAȚIA UNGHIULARĂ $\varepsilon=\frac{\omega}{t}$ DENSITATEA ρ	ACCELERAȚIA LINEARĂ $a=\frac{v}{t}$	POTENȚIALUL GRAVITAȚIONAL U	MASA $[M]=L^3T^{-2}$		MOMENTUL DE INERȚIE $J=mr^2$	
T^{-1}		VITEZA UNGHIULARĂ $\omega=\frac{\varphi}{t}$	VITEZA LINEARĂ $v=\frac{l}{t}$	VITEZA AREOLARĂ $\mathcal{A}$	DEBIT VOLUMIC $q_v=\frac{V}{t}$			
T^0	CURBURA: C NUMĂR DE UNDĂ: $\bar{\lambda}$	MĂRIMI ADIMENSIONALE φ, $[K]=1$	LUNGIMEA. L	SUPRAFAȚA S	VOLUM V			
T^1		PERIOADA T						

Ideea de a se aranja mărimile fizice, respectiv dimensiunile lor într-un tabel-matrice, cu un număr nelimitat de căsuțe, aparține lui R. Bartini (1965) și P. Kuznețov, care de altfel au și propus existența unei noi legi de conservare.

Avantajul unui asemenea tabel ar fi de ordin didactic imediat (însușirea mai rapidă a unor legi ale fizicii), precum și cel predictiv, în sensul anticipării descoperirii de noi legi ale naturii.

Acest tabel va desemna pe linii puterile dimensiunii L, iar pe coloane, cele ale dimensiunii T (vezi desen). În felul acesta, spre exemplu, forța ar avea dimensiunea:

$$[F] = [M][a] = (L^1T^{-2})(LT^{-2}) = L^1T^{-4}$$

Ceea ce propunem noi, în continuare, este limitarea acestui tablou la pătrățelele unei table de șah (64), în care trecerea de la o căsuță (mărime, lege) la alta să se facă respectînd convenția deplasării unor piese de șah: turn, nebun, cal. Dacă, spre exemplu, vom adopta convenția mișcării turnului (la stînga, la dreapta, înainte, înapoi) asociindu-i operația de înmulțire (împărțire) cu L (T) vom reuși să determinăm 4 din cele 8 mărimi care înconjoară mărimea aflată în discuție; dacă vom atașa mișcării pe diagonală (dreapta-sus, stînga-jos) operația de înmulțire, respectiv împărțire prin v (viteză), obținem încă două mărimi. (Desigur, nu toate mărimile obținute vor avea sens fizic).

Astfel, pentru ilustrarea celor de mai sus, un foarte frumos exemplu îl constituie regăsirea faimoaselor „legi de conservare" ale fizicii, urmărind mișcarea piesei „nebun" cu respectarea convenției jocului de șah.

Pornind de la prima lege de conservare cunoscută în mecanică (legea I a lui Kepler) după care viteza areolară a planetei este constantă, adică $\Omega = \frac{\Delta S}{\Delta t} = \text{const.}$ prin înmulțirea cu „v" (deplasarea piesei spre dreapta-sus) se ajunge la legea conservării masei a cărei expresie are dimensiunea $[L^1T^{-1}]$, iar de aici prin repetarea operației ajungem la legea conservării impulsului ($mv = p = \text{const.}$) Mai departe, o nouă mutare spre dreapta, pe diagonală, ne va conduce la expresia legii conservării energiei (R. Mayer).

Aici să facem un scurt popas: o deplasare în față (mișcarea turnului), adică împărțirea prin T va avea ca rezultat obținerea expresiei puterii $\left(P = \frac{L}{t}\right)$, în timp ce o mișcare înapoi (înmulțirea cu T) va avea un dublu rezultat: obținerea mărimii scalare numita „acțiune" (W.t) sau regăsirea unei noi legi de conservare — a momentului impulsului (mărime vectorială) — care au aceleași dimensiuni.

La stînga, prin împărțirea cu L vom găsi dimensiunea forței.

Coloana L^0 este susceptibilă de a fi completată cu noi legi ale naturii. Spre exemplu, din căsuța puterii, prin deplasarea pe diagonală, se poate găsi o nouă lege de forma „putere × viteză" cu dimensiunea L^0T^{-6}, care ar putea însemna „viteza de transport a puterii" (R. Bartini și P. Kuznețov, 1973).

De asemenea, din căsuța L^0T^{-3} prin efectuarea aceleiași operații se poate deduce o expresie de forma „moment cinetic × viteză", cu dimensiunea L^0T^{-4}, care se poate interpreta ca un fel de „viteză de transport a momentului impulsului" (P. Kuznețov și R. Obraztov, 1980), folosită în domeniul economic. (De fapt, cînd obținem expresia puterii prin produsul „forță × viteză" și aceasta s-ar putea interpreta ca un fel de „viteză de transport a forței" sub forma legii de conservare a puterii).

S-ar putea imagina produse ale unor mărimi fizice cu „v" (deplasări ale „nebunului" peste două căsuțe), regăsind mărimi fizice cunoscute: de exemplu, din căsuța L^0T^{-2} (densitate) se poate ajunge la căsuța L^2T^{-4} (presiune) prin expresia $\frac{1}{2}\rho v^2 = p_d$ (presiune dinamică).

La fel, de la L^3T^{-2} (masă) prin efectuarea aceleiași operații, se poate ajunge la expresia $\left(\frac{1}{2}\right)mv^2$ (energie cinetică) cu dimensiunea L^6T^{-4}.

Iată cum, mișcîndu-ne, deocamdată, în pătrățelele acestei „table de șah", pe care ne-a impus-o natura, am ajuns tocmai la **frontierele cunoașterii.** Oare viitorul ne va rezerva posibilitatea de a depăși cadrul impus de această „tablă de șah" a naturii și mai ales „șahul" în care ne ține ea?

Răspunsul va veni, desigur, tot din partea științei. Pînă atunci, vă oferim dv., stimați cititori, posibilitatea de a imagina noi ipoteze asupra completării căsuțelor rămase goale ...

ALEXANDRU ANDRIEȘ

COLUMNA TRAIANĂ MĂRTURIA CONTINUITĂȚII NOASTRE ÎN DACIA

Arh. VICTOR STANCU

ULTIMELE dezbateri științifice — arheologice și istorice — asupra Columnei lui Traian, care au avut loc, în 1978, la Roma, în cadrul „Accademiei Nazionale dei Lincei", au însemnat un pas înainte în descifrarea și interpretarea scenelor de pe acest monument, ridicat pentru a glorifica cele două războaie dintre Traian și Decebal (101—102 și 105—106 e.n.)

Colocviul de înalt nivel științific a fost organizat, în colaborare, de Academia Italiană și Academia Republicii Socialiste România.

Fiecare din cei patru referenți, academicienii Emil Condurachi, Virgil Vătășianu din România, precum și S. Mazzarino și S. Ferri din Italia, au analizat acest monument de excepțională valoare istorică și artistică — „actul de naștere al poporului român" —, precum l-a numit în cuvîntul de deschidere academicianul E. Cerulli, președintele secției de științe morale, istorice și filologice a Academiei Italiene, monument care constituie o realizare cu totul excepțională, atingînd prin aceasta nivelul cel mai înalt pe care imperiul l-a atins pentru prima și ultima oară la începutul secolului al II-lea.

S-a relevat, o dată mai mult, că artistul care a executat Columna, arhitectul Apolodor din Damasc, care l-a însoțit pe Traian în această campanie (înfățișat în metopa cu podul peste Dunăre, imediat în spatele împăratului Cichorius, XCIX, 260, 261), împreună cu întreaga echipă de artiști și constructori, au ținut seama de realitățile politice, ca și de indicațiile împăratului Traian din scrierea sa „De bello dacico" — azi pierdută, dar care a rămas scrisă în piatra Columnei, prezentînd forța armatei romane, condusă de împăratul Traian, dar evidențiind și rezistența eroică a poporului dac, condus de regele erou Decebal cu o strategie deosebită și care, deși învins, este prezentat în chip demn.

S-a relevat, de asemenea, că din realitățile arheologice, studiul construcțiilor militare dacice dovedește o veche tradiție a prelucrării pietrei și lemnului.

Poporul român, conștient de importanța acestui monument care, în afară de valoarea sa excepțional-artistică, consemnează în piatră veritabila înfățișare a strămoșilor lui, cu port și casă, acum aproximativ 2 000 de ani, care, fiind aceleași cu cele de astăzi, dovedesc continuitatea lui multimilenară pe vatra traco-geto-dacă, îl prețuiește și venerează, ca pe o nestemată.

•

În urmă cu opt decenii, mai precis la începutul lui martie 1896, presa italiană comenta evenimentul neobișnuit pentru oficialitatea și publicul italian din Roma — prezența unui ins care dormea la picioarele Columnei lui Traian — Badea Cîrțan, cioban din România, din comuna Oprea Cîrțișoara, de la poalele muntelui Negoiul, venit pe jos la Roma timp de o iarnă, pînă primăvara, pentru a vedea — cum spunea el — cetatea bravului tată Traian și Columna sa — actul de naștere al poporului român —, și a-i aduce, după strămoșescul obicei, în două trăistuțe, pămîntul țării și grînele sale pentru a le pune unde altă dată o urnă de aur conținea cenușa tatălui Traian.

Sublimă conștiință și sublim gest al unui exponent al Neamului Românesc, exponent al întregului popor, neam care, cu demnitate, vitejie și dîrzenie a luptat de la începutul ființei sale pentru glia strămoșească și libertatea sa, continuînd pînă în zilele noastre să lupte pentru ființa sa pe această glie moștenită de la străbunii noștri, care au stropit-o cu sîngele lor pentru a o păstra timp de milenii.

Îmbrăcămintea și figura lui Badea Cîrțan, cu sarică, mintean, cămașă și chimir, cioareci, căciulă mițoasă, semănau atît de mult cu îmbrăcămintea și figurile dacilor sculptați în scenele din metopele Columnei, încît unul din articolele din presa vremii se intitula pur și simplu „Un dac a coborît de pe Columnă".

Peste 3 ani, în anul 1899, făcînd parte din delegația română la „Congresul Orientaliștilor de la Roma", ducea și depunea la picioarele Columnei, în numele său, pe lîngă cele două trăistuțe cu pămînt și grîne, și o coroană de lauri din bronz.

Columna Traiana apare ca cea mai puternică dovadă a continuității noastre în Dacia, pe vatra milenară a marelui popor traco-geto-dac, cel mai numeros după îngi, cum apreciază părintele istoriei și al geografiei — Herodot — la vremea sa, popor care se afla aici — indoeuropean — încă din neolitic și chiar dinainte, lucru care, la ora actuală, după mărturiile arheologice, nu mai poate fi contestat.

Căci așa cum spune Alberti Arnaldo (Italia) în Anale de Istorie nr. 3/1979, „În lumina cunoștințelor arheologice, etnografice și lingvistice actuale, este o îndrăzneală fără seamăn să demonstrezi, în afara oricărui dubiu, că populația actuală a României nu continuă în totul și prin totul nu numai străvechea populație a Daciei (de la sfîrșitul secolului al VI-lea î.e.n.), ci și populațiile anterioare. Dorind să le enumerăm, am sfîrși prin a face o

istorie inversă, cu lacune, a României de la neolitic la epoca fierului".

Cum am spus anterior, Columna Traiana este o carte scrisă în piatră, consemnată deci pentru vecie, care ne dă o imagine autentică a acelor timpuri vechi.

De pe Columnă se citește chiar înfățișarea și portul strămoșilor daci, care sînt aproape aceleași ca și cele de azi ale țăranilor noștri, aflați pe aceleași locuri ale gliei strămoșești — multimilenare —, fapt care este fără drept de tăgadă o dovadă de necontestat a continuității noastre în Dacia. La care se adaugă și înfățișarea caselor dacice, continuînd încă din neolitic și bronz sistemul de construire cu ziduri din trunchiuri de copaci orizontal dispuse, acoperișuri în două ape, care se regăsesc pe Columnă, indicarea a două nivele etc. etc., ca și a detaliilor de construire, de decorații etc. etc, caracteristice caselor țărănești de astăzi și dintotdeauna, care atestă de asemenea această continuitate.

Motivele florale de pe pereții caselor de astăzi, stîlpilor, porților, caselor țărănești și a obiectelor încrustate în lemn, din regiunile muntoase, sînt identice cu motivele de pe scuturile dacice de pe Columnă, însemnînd exact același lucru. Motivele de ceramică română din Țara Oașului, la fel cu cele de pe scuturile dacice de pe Columnă, consemnează încă o dată această continuitate.

În plus, coafura țărăncilor din comuna Drăguș și alte comune se aseamănă perfect cu cea a femeilor dace de pe Columnă.

Mai poate contesta cineva continuitatea noastră în Dacia cînd după 17 secole, în Transilvania, pe ușa de la intrarea bisericii din Ocna Sibiului se regăsesc țintele dacice — reeditate — de la ușile masive ale sanctuarului dacic de la Grădiștea Muncelului și din incinta fortificată de la Piatra Roșie, punctînd chenarul ușii, diagonalele și data 1826?

De asemenea, frigăruia din epoca dacică descoperită la cetatea Căpîlna (sec I e.n.) dovedește continuitatea unor forme din antichitate pînă la feroneria populară de astăzi.

Sprijiniți pe argumentele de mai sus, considerăm că unul din cele mai importante pentru dovedirea continuității noastre în Dacia este Columna Traiana, care consemnează în piatră acest profund adevăr.

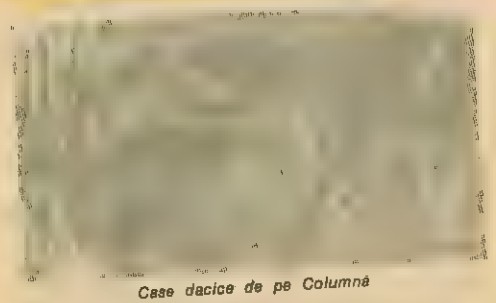

Case dacice de pe Columnă

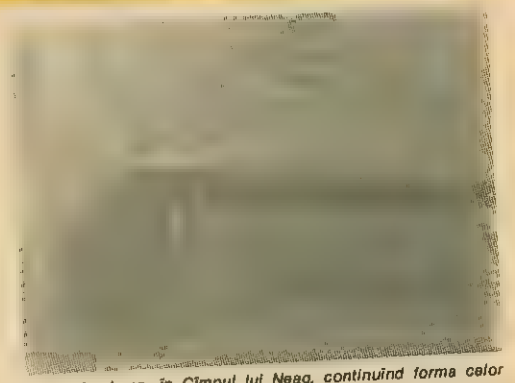

Case din lemn, în Cîmpul lui Neag, continuînd forma celor de pe Columnă. C. Theodorescu

Motive florale aflate pînă azi în ornamentația stîlpilor și pereților caselor țărănești din regiunile muntoase Foto Silviu Comănescu – Cicerone Theodorescu

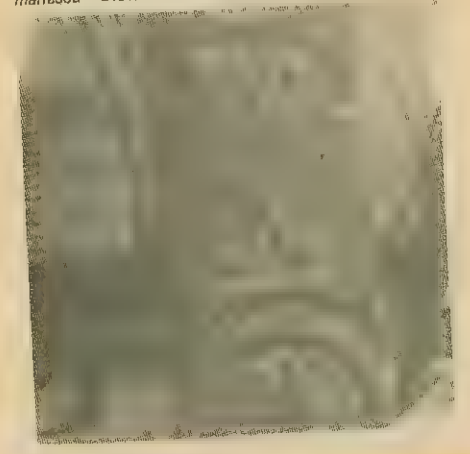

„Un dac a coborît de pe Columnă" (Badea Cîrțan la Roma martie 1896). C. Theodorescu

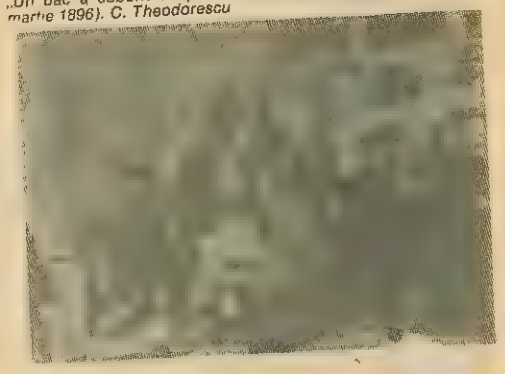

VIAȚA IN COSMOS

Ing. SORIN ȘTEFĂNESCU

CĂUTĂM cu febrilitate, ceea ce nu-i rău, forme de viață pe suprafața altor corpuri cerești. Se fac eforturi materiale și intelectuale din ce în ce mai importante în această direcție și, cu siguranță, într-un viitor mai apropiat decît am putea crede, primele rezultate își vor face apariția. În momentul de față, atenția cercetătorilor este îndreptată asupra posibilităților de a descoperi structuri similare sau apropiate de cele terestre. S-a calculat că, dacă Pămîntul ar fi cu 5% mai aproape de Soare, efectul de seră rezultat ar transforma planeta noastră într-o a doua Venus. Dacă însă, distanța ar fi cu numai 1% mai mare, Terra ar intra într-o eră glaciară permanentă cu o climă similară celei de pe Marte. Extinzînd această analiză la stele mai mici decît Soarele, se ajunge la concluzia că orbitele planetare propice tipului de vîrstă similar cu al nostru sînt mult mai mici. În unele situații, planeta respectivă ar fi atît de apropiată de astru (ex. pitică roșie), încît numai o singură față ar fi orientată spre acesta. Vor rezulta diferențe foarte mari de temperatură între zona luminată și cea întunecată, condiție total nefavorabilă apariției vieții, cel puțin așa cum o cunoaștem Pentru cazul aștrilor mai mari decît Soarele, zona orbitelor favorabile vieții este într-adevăr mai întinsa. Optimismul nostru trebuie să rămînă însă la un nivel realist pentru că radiația ultravioletă foarte intensă va împiedica apariția germenilor promotori ai vieții în forme superioare. Aceste considerente, cît și multe altele, au dus totuși la concluzia că, în Galaxia noastră, viața — o viață similară celei terestre — este posibil să apară pe aproximativ 150 000 de planete.

Iată însă că astronomii au detectat în spațiul interstelar un amestec de molecule a căror diversitate se întinde de la vaporii de apă și amoniac pînă la compuși organici cum ar fi etil-alcoolul. Aceste descoperiri apar ca surprinzătoare, deoarece se știe că posibilitatea formării de molecule în gazul interstelar este foarte redusă și aceasta datorită în primul rînd radiațiilor ultraviolete ce ar disocia moleculele imediat ce s-au format. O explicație ar fi că praful existent în spațiul dintre aștri acționează asemenea unui catalizator. Atomii absorbiți la suprafața particulei de praf pot migra pînă cînd, venind în contact cu alți atomi, formează molecule pe care grăuntele de pulbere le protejează de efectul disociativ al radiației ultraviolete. Împins de presiunea radiațiilor, praful astfel „tratat" vine în contact cu suprafața planetelor și, în cazul cînd condițiile întîlnite o permit, minusculele particule devin germeni ai vieții (Svante Arhenius). Este o ipoteză. Iată însă că un nume de rezonanță în lumea oamenilor de știință, Fred Hoyle, deși nu o susține ca ipoteză, emite o idee aparent utopică. În povestirea „The Black Cloud", el imaginează o inteligență evoluată dincolo de carne și sînge, dincolo de limitările impuse de suprafața unei planete, devenită încorporată într-un nor interstelar. Deci, iată-ne în fața unui Univers (acum științifico-fantastic, dar mîine?) populat de creaturi greu de imaginat (chiar pentru un autor de literatură S.F.)pentru care cîmpurile de radiații sînt hrană, iar spațiul dintre aștri, jungla în care hălăduiesc. Deci, un Univers în care dominantă nu este materia amorfă, ci materia superior organizată, viața, inteligența.

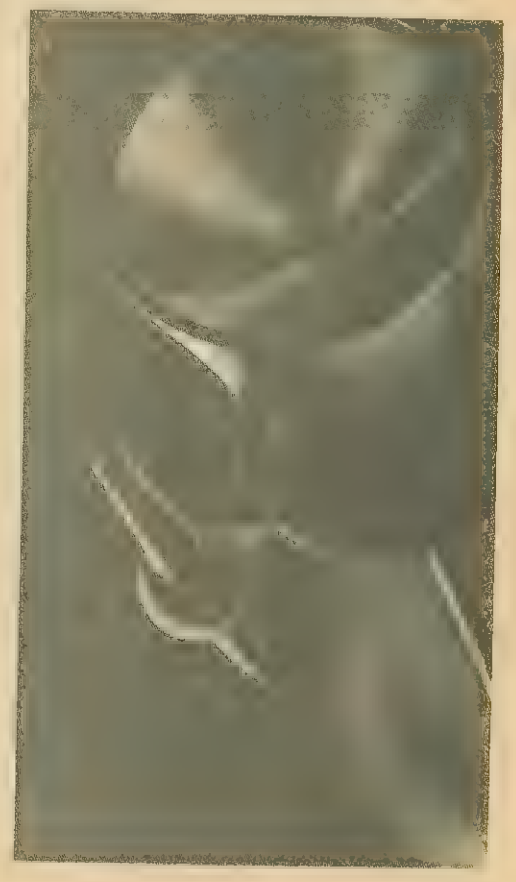

Ing. GABRIEL CONSTANTINESCU

CU VREO trei decenii în urmă, hotărîți să se conformeze faimosului adagiu latin, trei cercetători reputați (dar și controversați), de naționalități diferite — francezul Bernard Heuvelmans, sovieticul Boris Porșnev și americanul Ivan T. Sanderson — au fondat o știință nouă, care — pînă în prezent, datorită eforturilor susținute ale „părinților" săi, alături de zeci și sute de colaboratori mai noi din toate continentele — a marcat succese însemnate, fiind în continuă dezvoltare: știința formelor de viață „refuzate" de zoologia și botanica modernă (uneori, chiar și de paleontologia, paleobotanica și paleozoologia modernă).

Trebuie să arătăm că fondatorii mai sus-menționați și-au concentrat atenția, în ultimele decenii, cu precădere asupra animalelor etichetate de știința moderna ca „fantastice", „imposibile" sau „ireversibil dispărute"... Aceasta, desigur, nu înseamnă că formele de viață vegetale nu sînt și ele capabile să ne ofere surprize. De acestea ne vom ocupa, însă, cu o altă ocazie.

Desigur, în acest domeniu dovezile directe sînt, cel mai adesea, extrem de greu de procurat. Și, totuși, după cum vom constata, ele nu au lipsit — și nu lipsesc...

Peste un secol, majoritatea savanților reputați în domeniul paleontologiei și zoologiei s-au eschivat de la abordarea unor asemenea subiecte „delicate", chiar periculoase pentru prestigiul cîștigat, cu trudă, o viață întreagă... Scepticii și prudenții au preferat să afișeze o ironie superioară demnă de cauze mai bune; bineînțeles, ei nu au contribuit cu nimic la elucidarea controversatelor subiecte aflate în discuție.

Articolul publicat de Ivan T. Sanderson, în 1948, în „The Saturday Evening Post": „S-ar putea să mai existe dinozauri...", a stîrnit, la apariție, un scandal imens printre colegii de breaslă „serioși" .. Și, cu toate acestea, trei decenii mai tîrziu, faptele acumulate tind să confirme asertiunile „scandaloase" ale specialistului nord-american. Dar nu numai pe ale sale...

Dispunem de numeroase dovezi indirecte — incizate, ori pictate pe străvechi vase și obiecte de cult, sculptate, scrise ș.a.m.d. — cu privire la diverse animale „fantastice" și monștri — terești sau marini — încă din zorii istoriei... Ca să nu mai vorbim de extraordinara galerie de făpturi ciudate, conservată în memoria — preistorică și istorica — a tradițiilor orale ale tuturor popoarelor...

Astfel, într-un pasaj — foarte controversat — din „Istoria animalelor" — cca 350 î.e.n. — Aristotel scrie: „În afară de animalele studiate pînă în prezent, mai sînt în apele mărilor unele ce nu pot fi clasificate pe genuri pentru că sînt prea rare. Unii dintre pescarii care au o experiență îndelungată pretind că au văzut în mare animale asemănătoare unor grinzi negre, rotunde și deci de grosime egala; unele dintre aceste animale seamănă cu niște scuturi; se zice că sînt de culoare roșie și că ar avea numeroase aripi."

Bernard Heuvelmans — autorul celebrelor lucrări: „Pe urmele animalelor ignorate" și „Șarpele-de-Mare" — consideră că textul de mai sus al lui Aristotel cuprinde „aluzii clare la doi monștri marini dintre cei mai de seamă: pe de o parte, la Marele Șarpe-de-Mare și pe de alta la Krakenul folclorului scandinav, cunoscut și sub numele — dealtfel, impropriu — de caracatița gigantica. Aici le-am văzut alăturate într-un mod succint..."

În a sa „Istorie naturală", redactată după aproximativ patru veacuri după Aristotel, Pliniu cel Bătrîn descrie amănunțit (chiar dacă nu în calitate de martor ocular) un „polip monstruos" care... venise să fure peștele pus la uscat într-un mic port pescăresc din Andaluzia, pe vremea proconsulatului lui Lucullus (ref. bibl 1, p. 288).

Mai aflăm, tot de la Pliniu cel Bătrîn, despre smulgerea unui marinar de pe puntea unei nave — ancorată într-un port din Beoția — de către tentaculele unei caracatițe gigantice.

Vechile legende ale popoarelor nord-europene de navigatori abundă în descrieri de calmari uriași „pe care navigatorii îi luau drept stînci, aruncînd ancora în apropierea lor, ba chiar făcînd focul pe spinarea acestor monștri care, astfel, se trezeau, furioși, răsturnînd nava și ucigîndu-i pe imprudenții marinari" (ref. bibl. 1, p. 229).

Spre sfîrșitul veacului al XVI-lea, naturalistul Ulisse Aldovrandi (1522—1605) din Bologna menționează și el naufragii provocate de „caracatițe" enorme. (Ibidem).

Tratatul, în patru volume, al lui Conrad Gesner: „Historia animalium" (Zurich, 1551—1558) ilustrează cu xilogravuri în culori și descrie o

mare varietate de „dragoni", „balauri" și „șerpi cu aripi" de dimensiuni respectabile și cu o reputație înspăimîntătoare.

Tratatul celebru — al nu mai puțin celebrului său autor, Athanasius Kircher — „Mundus subterraneus", publicat în 1665, însoțește cu o frumoasă imagine descrierea amănunțită a unui „dragon" răpus în anul 1345 în Insula Rhodos: gît lung, cap de șarpe, dantură puternică, patru picioare cu gheare ca de urs, coadă de crocodil, plăci cornoase pe corp, două aripi scurte membranoase... E îndoielnic că aceste aripi serveau la zbor (ref. bibl. 1, p. 287).

Să fie, oare, aceste relatări rodul purei fantezii? Ce sîmbure de adevăr ascund ele?

Întrebările sînt justificate deoarece, cu patru secole întîrziere, s-a demonstrat că unele din informațiile elvețianului Conrad Gesner corespund în mod uimitor realității. Astfel, el relatează în a sa „Historia animalium" despre „șopîrlele zburătoare" din India; descrierea, ca și imaginea ce însoțește textul, redă cu exactitate un exemplar din specia DRACO VOLANS, care trăiește și azi în pădurile mlăștinoase din Sumatra, Java, Borneo, Filipine; aceste insule denumite generic, acum patru secole, „Insulinda" faceau parte din ansamblul „Indiilor", adică zona geografică imensă aflată la est de Marea Roșie (ref. bibl. 1, p. 295).

În secolul al XVIII-lea, progresele zoologiei au permis apariția primei lucrări în care Krakenul era studiat științific: „Istoria naturală a Norvegiei", scrisă și publicată de episcopul și naturalistul danez Erik Pontoppidan. La acea dată, autorul (bineînțeles, rapid ridiculizat de „atotștiutorii" timpului său) dispunea de unele observații directe: calmari uriași fuseseră găsiți eșuați pe cîteva plaje din Irlanda, Norvegia și Olanda, iar „vînătorii de balene relatau că harponaseră cașaloți care, în agonie, vomaseră brațe de calmari lungi de zece metri și mai groase ca piciorul omului." (ref. bibl. 1, p. 290).

Dovezile acumulate, în a doua jumătate a sec. XIX, asupra acestui enigmatic monstru devin indiscutabile.

În 1861, avizoul francez „Alecton" găsește plutind în derivă, între Madeira și Canare, un uriaș cefalopod rănit, probabil, în luptă cu un cașalot... Corpul animalului — cu un diametru de șase metri și tentacule enorme — nu a putut fi ridicat pe bord, deși fusese prins într-o plasă de pescuit, cîntărind mult peste două tone...

Întîlnirea navei „Alecton" a avut un larg ecou — la vremea respectiva — în cercurile specialiștilor și în presă. Se pare că această întîmplare i-a inspirat lui Jules Verne episodul luptei submarinului „Nautilus" cu calmarii uriași, din romanul „20 000 de leghe sub mări" (ref. bibl. 1, p. 291).

Între 1871 și 1873, ultimii sceptici întru existența calmarului uriaș — Kraken (botezat, între timp, de naturalistul norvegian Stenstrup cu numele științific generic de ARCHITEUTIS) au trebuit să-și recunoască eroarea și să ia act de realitate... „Pe plaja din Terra Nova (Newfoundland) au eșuat vreo douăzeci de ARCHITEUTIS, care au fost studiați de naturaliștii americani A. Verill și G.E. Mc Gintle; cel mai mare dintre acești calmari măsura 17 metri cu tentaculele întinse și cîntărea cca 30 tone."

„Ulterior, aceste cifre-record culese de pe plaja din Terra Nova s-au dovedit a fi modeste: din studiul bucăților de brațe vomate de cașaloți în agonie rezultă că există asemenea calmari care cîntăresc sute de tone." (ref. bibl. 1, p. 291).

S-ar părea că ARCHITEUTIS nu este un animal chiar inofensiv. Atacat de un cașalot (care se hrănește, în principal, cu cefalopode), ARCHITEUTIS se apără cu înverșunare — dovadă: cicatricele circulare produse de ventuzele sale pe pielea foarte groasă a acestor uriașe cetacee. Este foarte posibil ca nu întotdeauna cel învins în această bătălie să fie ARCHITEUTIS...

Să includă, oare, legendele înfricoșătoare din antichitate și evul mediu un sîmbure de adevăr? Ce s-ar fi întîmplat, oare, cu acele nave — destul de modeste, la urma urmei — care, în drumul lor, din nebăgare de seamă, ar fi tulburat siesta unui astfel de gigant care, crezîndu-se atacat, ar fi ripostat? (ref. bibl. 1, p. 291—292).

Există însă și alte dovezi directe ale existenței unor specii considerate definitiv dispărute...

Astfel, la 22 decembrie 1938, mica navă pescărească a căpitanului Goosen aducea în portul East-London, de pe coasta Africii de Sud, pe lîngă încărcătura obișnuită, și un pește mai puțin comun. Peștele fusese prins la trei mile în largul coastei sud-africane, la 70 metri adîncime, în dreptul gurii rîului Chalumna. Avea 160 cm lungime, o coadă dublă și aripioare curioase, asemănătoare „labelor" de cauciuc ale scufundătorilor autonomi. Cu concursul naturalistei Courtenay-Latimer și al profesorului L.J.B. Smith, s-a putut stabili că peștele în cauză (botezat LATIMERIA CHALUMNAE în cinstea naturalistei) era o fosilă vie, un coelacant, (reprezentant al subclasei crossopterigieni, apărută în devonian, acum 300 milioane ani), considerat definitiv dispărut — ca gen — de 70 milioane ani, încă de la sfîrșitul cretacicului. Pînă atunci, nu erau cunoscute decît impresiuni litografice ale acestui intermediar între pești și amfibii.

Întreruptă de cel de-al doilea război mondial, campania de capturare a mai multor exemplare de LATIMERIA CHALUMNAE a fost reluată în 1948. În doi ani, între 1952 și 1954, au fost prinse opt exemplare. În 1958, unul a fost capturat chiar de o navă științifică ce efectua cercetări în sud-vestul Oceanului Indian. S-a putut constata că Latimeria se teme de lumină și căldură, trăind la adîncimi

de zeci și sute de metri; este un răpitor foarte vorace. Astăzi, exemplare integral conservate de LATIMERIA se găsesc în vreo douăzeci de muzee și colecții de istorie naturală.

Cercetătorul francez Millot, unul dintre cei mai mari specialiști în domeniul coelacanților, remarca, într-un studiu din 1958: „Ar trebui să fii prea acrit ca să nu vezi în descoperirea coelacanților, cu peripețiile deseori pitorești care au însoțit-o, cu admirabilul devotament pe care l-a suscitat de o parte și de alta a canalului Mozambic și cu rezultatele minunate obținute în cele din urmă, o foarte frumoasă aventură umană, bogată în învățăminte de tot soiul și foarte încurajatoare." (ref. bibl. 1, p. 336—337).

Să fie, oare, coelacanții singurele fosile vii pe Terra? Fără îndoială, nu! Fauna Australiei, Africii, Americii de Sud și a insulelor Pacificului ne-a procurat suficiente exemple grăitoare. În fond, ne cunoaștem încă destul de puțin planeta pe care sîntem gata a o distruge...

Să ne amintim că gheparddul zis regal (ACINOMYX REX) a fost semnalat abia în 1927, în Rhodesia de Sud. El pare cercetătorilor — azi — ca o varietate accidentală (?!). OKAPI-ul era doar un zvon pînă în 1900.

Din cauza zonelor greu accesibile în care viețuiesc, din cauza „programului" de viață (unele din aceste animale nu sînt active decît noaptea), în fine, din cauza iuțelii cu care dispar din fața observatorilor — în general nepregătiți să-i „imortalizeze", deoarece luați prin surprindere... — (iuțeală dictată, de altfel, de un sănătos instinct de conservare!), decenii de-a rîndul (uneori secole), numeroase animale stranii n-au fost cunoscute decît din legende sau zvonuri...

Cîți oameni au văzut (și reușesc și azi să vadă) un BONGO (marea antilopă TRAGELAPHUS a pădurilor din zonele mlăștinoase ecuatoriale) sau un PORC-GIGANTIC-DE-PĂDURE (HIELOCERIUL lui Meinertz-hagen) sau un DUYKER-CU-POSTERIORUL-GALBEN (mica antilopă a pădurilor CEPHALOPHUS)? Și, cu toate acestea, nu sînt animale chiar atît de rare...

Astăzi, nu ne mai miră specii relicte precum: crocodilii, hateriile din Noua-Zeelandă (SPHENODON PUNCTATUS), varanii (inclusiv varanii uriași, „dragonii" de Komodo), iguanele, ornitorincul ș.a.m.d.; și totuși noutăți din presa cotidiană ne electrizează — din cînd în cînd — arătîndu-ne că mai există încă suficiente pete albe pe harta Terrei, atît de conștiincios supravegheată de sateliți atotvăzători...

La mijlocul lunii noiembrie 1981, la frontiera dintre Tailanda și Cambodgia, într-o zonă de junglă aproape imposibil — deocamdată — de străbătut cu piciorul, s-a făcut — cu ajutorul elicopterelor — o descoperire surprinzătoare, bazată pe unele zvonuri locale. Au fost localizate și fotografiate (atît ziua, cît și noaptea) grupuri de elefanți uriași, mai mari cu peste un metru decît cei mai mari elefanți asiatici cunoscuți pînă acum. Acești elefanți se hrănesc doar noaptea. În restul timpului, ziua, își fac siesta în liniște, în zone extrem de greu accesibile din junglă. Specie relictă? Mutanți? Prima ipoteză pare a fi mai aproape de adevăr... Cel puțin în acest caz.

Într-o zonă din Kenya, între 1978 și 1980, un număr de sate au fost terorizate de o creatură „diabolică", care ataca și ucidea caprine și bovine, ba — de la o vreme — chiar copii și adulți. Situația ajungînd intolerabilă, s-a făcut apel la vînători specializați în vînat mare. Animalul a fost împușcat în 1980. Surpriza localnicilor și a oamenilor de știință a fost considerabilă: aveau în față cadavrul unui animal „imposibil", cel puțin din punctul de vedere al geneticii și zoologiei moderne. Corpul fusese, evident, al unui animal puternic și foarte rapid; era de dimensiunile și suplețea ghepardului. Capul: feroce, avînd trăsături de felină, dar amintind și de lup și chiar de unele reptile demult dispărute; (în comparație cu fiara ucisă în Kenya, cîinele din Baskerville ar putea fi socotit un simpatic cățeluș de salon). Posteriorul animalului — inclusiv picioarele din spate — era acoperit cu solzi. Ghearele, extrem de puternice, erau mai degrabă ale unei păsări mari de pradă, iar coada păstra caractere reptiliene.

Un mutant? Un ultim exemplar coborît din istorie și legendă?

Între 1899 și 1917, printre ruinele străvechiului Babilon și-a dsfășurat lucrarile — extrem de fructuoase — expediția germană condusă de profesorul Robert Koldewey. În 1902, Koldewey degajează (dintre cele — în total — opt porți ale fostei cetăți) poarta zeiței Ishtar, străjuita de turnuri acoperite cu admirabile basoreliefuri (în cea mai mare parte excelent conservate), colorate, executate în cărămidă arsă acoperită cu email. Basoreliefurile reprezinta: bouri, lei și „balauri de Babilon" — faimoșii siruși. Portretul șarpelui — zugrăvit pe turnurile porții zeiței babilonene a dragostei, fecundității și războiului — „degajă un aer de autenticitate", notează un specialist cu autoritate și, în același timp, foarte prudent în afirmații ca Wilhelm Bolsche („Drachen", Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart, 1929); în cuvinte, el ar putea fi rezumat astfel: corp acoperit cu solzi; gît lung; coadă lungă, de reptilă; capul mai curînd reptilian, dotat cu un corn asemănător celui de rinocer; labele anterioare de leu; cele posterioare de pasăre; pliuri sub gît și creastă pe gît, ca la iguanele actuale; limbă lungă și despicată, ca la șerpi.

A existat șarpul în realitate? El este menționat în cronicile domniei lui Nabucodonosor; făcea parte dintre raritățile grădinii zoologice a templului zeiței Ishtar din

acest oraș-minune a lumii antice.

Conform unor tradiții locale, șarpul era ținut — în majoritatea timpului — închis într-o cavernă obscură a templului zeiței.

Tratatul de istorie naturala al lui Conrad Gesner, din Zurich (apărut în 1587), menționează: „În pustiurile unde se afla pe vremuri vechiul oraș Babilon (se zice că) mulți balauri fioroși și-ar avea sălașul".

În fața fantasticelor reprezentări multicolore în cărămidă emailată ne întrebăm din nou: pură fantezie, ori portret după natură? În fond, leul — reprezentat alăturat — există și azi, iar ultimul bour (BOS PRIMIGENIUS) a fost răpus — după cît se pare — în 1627, în Polonia. (ref. bibl. 1, p. 286—287; ref. bibl. 2, p. 180— 181).

Nu cumva creatura ucisă, în 1980, în Kenya este — sau, mai exact, era — un urmaș nu prea îndepărtat al șarpelui babilonean? (se știe doar, azi, cu precizie că templele babilonene „importau" raritați — inclusiv animaliere — de la surse aflate, uneori, la mii de kilometri depărtare, iar continentul african le-a fost un furnizor foarte activ)... Nu cumva mai există — în viață — și alte vietăți (mai mult sau mai puțin asemănătoare) îmbinînd — într-un mod încă de neînțeles pentru noi — caractere ale unor specii atît de diferite?

S-ar părea că răspunsul la aceste întrebări este afirmativ. Și cînd scriem aceasta nu ne gîndim (doar) la cazul expus mai sus, ori la investigațiile — înconjurate de o zgomotoasă publicitate — ce se fac pentru dezlegarea enigmei vietăților ce apar, din cînd în cînd, din adîncurile lacului scoțian Lochness...

În urmă cu peste trei decenii, un vînător sud-african — specializat în vînat mare — F. Gobler anunța, într-o gazetă din Capetown — „Cape Argus" — că în interiorul Angolei (de unde tocmai revenise) exista un animal care — după descrierile localnicilor — nu putea fi decît un dinozaur. Animalul, binecunoscut și temut în zonă, era denumit de indigeni CHIPEKWE și sălășluia în mlaștinile lacului Dilolo. „Greutatea sa ar fi de cca patru tone — declara Gobler. Vînătorii au auzit — noaptea — un CHIPEKWE devorînd un rinocer ucis, sfărîmînd oasele cu zgomot și sfîșiind hălci enorme de carne. El are capul și coada unei șopîrle uriașe. Un savant german l-a fotografiat, l-am căutat urma prin mlaștini, dar indigenii mi-au spus că apare extrem de rar; nu am reușit să-l descopăr. Totuși, sînt convins că CHIPEKWE există în realitate."

Evident, publicarea fotografiei a stîrnit o furtună de comentarii din partea cititorilor gazetei „Cape Argus". Totuși, cercetatorii sud-africani — și chiar unii dintre cei englezi —, precum și vînătorii specializați în vînat mare — toți cu o bogată experiență a Africii — au fost de acord că acest animal ar putea exista. (ref. bibl. 2, p. 168—169).

Șeful unei expediții germane din 1913, în Camerun (căpitanul von Stein zu Lausnitz), a redactat un raport foarte interesant, nici astăzi publicat în întregime, dar citat de mulți autori.

Străbătînd cîteva regiuni, foarte depărtate unele de altele, și utilizînd ghizi locali experimentați, el a reușit — printre altele — să culeagă o serie de descrieri ale unui enigmatic animal pe care indigenii îl numeau MOKELE —MBEMBE. Iată ce glăsuiește raportul:

„Se spune că animalul este de culoare gri-brună, cu pielea netedă; talia sa se apropie de cea a unui elefant și este cel puțin cît cea a unui hipopotam. Se spune că ar avea un gît lung și flexibil și un fel de corn, unic, dar destul de lung. Unii vorbesc de o coadă musculoasă în genul cozii unui crocodil.

Se spune că orice ambarcațiune ce se apropie de el este pierdută; animalul o atacă și ucide pe ocupanți fără, însă, a-i consuma. Această creatură se pare că trăiește în grotele scobite de fluviu în argila de pe malurile sale abrupte și meandrate. Se zice că animalul escaladează uneori malul, în plină zi, în căutarea hranei, care se compune exclusiv din vegetale. Acest detaliu mă face să cred că nu am de-a face cu un mit. Mi-a fost arătată planta sa preferată: un fel de liană cu flori mari, albe, o seva lăptoasă și fructe asemănătoare cartofilor. Mi s-au arătat, pe malul fluviului Ssombo, o urmă ce ar fi fost lăsată de acest animal în timp ce se deplasa în căutarea hranei. Urma era proaspătă și în vecinătate se aflau plantele descrise mai sus. Dar erau acolo atîtea urme de elefanți, hipopotami și alte mamifere mari, încît era imposibil să se urmărească un traseu anume cu o cît de mică certitudine..." (ref. bibl. 2, p. 176—177).

Merită să menționăm — în treacăt — că ultima expediție internațională, organizată cu scopul elucidarii misterului existenței lui MOKELE —MBEMBE, s-a afundat în junglele Camerunului în vara acestui an.

E greu de afirmat ce sentimente poate încerca exploratorul care s-ar găsi, deodată, față în față cu o asemenea creatură... Cel ce filma, de la distanță, acum vreo doi ani, în insula Komodo, un varan uriaș, de peste cinci metri — urmărind în „pas vioi" un exemplar destul de agil dintr-o specie răspîndită local, înrudită cu cerbii și căprioarele noastre — nu se simțea tocmai la largul său... Pînă atunci, varanii erau considerați ființe fără îndoială puțin atrăgătoare, dar greoaie și inofensive...

În fostul Congo belgian (actualmente Zair), prin 1920, un vînător cu destulă experiență, numit Lepage, a avut parte de o experiență — deși, fără îndoială, interesantă — nu tocmai agreabilă... Numitul Lepage tocmai se apropia de o mare mlaștină, cînd s-a întîlnit cu un animal de talie mare cum încă nu-l mai fu-

ȘI TOTUȘI S-AR PĂREA CĂ EXISTĂ

sese dat sa vadă, ori să-și închipuie chiar... Animalul s-a pregătit să-l atace și chiar l-a urmărit, un timp, așa că Lepage a fost foarte mulțumit că a scăpat cu fuga. După ce animalul a renunțat la urmărire, Lepage s-a reîntors și l-a observat îndelung prin binoclu. Vietatea avea cam opt metri lungime, un bot lung și ascuțit și un fel de corn unic deasupra nărilor; părea că are și un fel de cocoașă (sau platoșă bombată?) osoasă pe „umeri". Labele dinainte erau terminate „dintr-o bucată" în genul copitelor cailor. Cele dinapoi prezentau degete separate. (ref. bibl. 2, p. 175).

Informații despre un monstru respingător a culeș — acum mai multe decenii — și vînătorul-explorator Stephens (citat și de marele naturalist englez John Guille Millais). În acea epoca, Stephens era însarcinat (și) cu supravegherea unei lungi secțiuni a liniei telegrafice construite de englezi de-a lungul Nilului Superior. În această (cel puțin) dublă calitate, Stephens a adunat de la băștinașii din mai multe triburi informații bogate despre o reptilă mare care trăia în mlaștini și pe care ei o denumeau LAU. Indigenii i-au descris lui Stephens animalul foarte detaliat, iar unul dintre ei i-a afirmat că a fost de față la uciderea unui exemplar.

Băștinașii descriau reptila ca avînd între 12 și 30 de metri lungime; grosimea corpului ei era egală cu grosimea corpului unui magar; culoarea corpului: galben închis. Capul era terifiant, asemănător celui de sarpe, fiind înzestrat cu tentacule mari (!), sau brațe terminate cu clești și ghimpi în genul scorpionului (!!), cu care își apucă și ucide prada. Relatarea pare a ține mai mult de literatura științifico-fantastică, amintindu-ne insistent faimoasele Gorgone mitice... Și, totuși, mai tîrziu, un administrator belgian din Congo-ul acelei epoci a afirmat că văzuse de mai multe ori un LAU într-o mlaștină și chiar trăsese asupra lui... (ref. bibl. 2, p. 179).

Desigur, lista acestor apariții neobișnuite este mult mai lungă; nu ne propunem epuizarea ei în rîndurile de față.

Putem, însă, afirma cu certitudine că viitorul ne rezervă încă multe surprize și că știința formelor biologice (încă) ignorate este — fără îndoială — o poartă spre înțelegerea mai deplină a evoluției vieții pe planeta noastră și în Univers

Selecție alcătuită de
ing. GABRIEL CONSTANTINESCU

BIBLIOGRAFIE

1 Matei Horia „Enigmele Terrei", Ed Albatros, București, 1978
2 Bergier Jacques „Le livre de l'inexplicable", Ed Ex Libris, Lausanne 1973.

CUANTICIPAȚII

ALTA
ALTA
ALUNIZARE
ANARHIE
ANTICIPAȚIE
ARGENTIA
ATOMIST
ATLANT
AUTOMAT
BOLID
CAVERNĂ
COMETA
COSMOPORT
ELICOPTER
GRAVITAȚIE
HOLOGRAFIE

de telefilea
într-un singur vers
de Jules Verne

DAN URSULEANU

VERIGA DE LEGĂTURĂ

DIN NOU DESPRE ORIGINEA OMULUI

ION T. ȘUHAN

ÎN URMĂ cu mai bine de un secol, vedea lumina tiparului o lucrare care va marca hotărîtor întregul destin modern al științei. Era anul de grație 1859, și Charles Darwin expunea în „The origin of species by means of natural selection, or the preservation of favoured races in the struggle for life" („Originea speciilor prin selecție naturală sau pastrarea raselor favorizate în lupta pentru existență") o concepție cu totul nouă și deosebită, care va revoluționa gîndirea biologică.

Această concepție nouă este evoluționismul, care de la bun început a stîrnit cele mai aprinse discuții și controverse, în cele mai diverse medii. Rezultat al unei munci de cercetare desfășurată pe parcursul a peste 20 de ani, teoria evoluționista a fost treptat asimilată de către mediile științifice, fiind în schimb violent criticată și respinsă de către mediile clericale și bigote.

La o sută de ani de la nașterea teoriei evoluționiste, sîntem martorii unui fenomen invers: acceptată de mediile care la început o respingeau, ea este supusă unui vast proces de reconsiderare în lumea științifică.

Un fapt este de netăgăduit: evoluționismul are o premisă corectă, de excepțională importanță științifică — omul este rezultatul unui proces de evoluție specific pe care l-a suferit un strămoș al său din grupul primatelor. Darwin demonstrează cu prisosință acest lucru în anul 1871, cînd publică lucrarea „The descent of Man" („Originea omului"). Dar dincolo de premisa evoluționistă, lucrurile încep să se complice.

În primul rînd, scenariul evoluționist obișnuit nu este suficient pentru a explica de ce omul a parcurs o traiectorie evolutivă atît de spectaculoasă pe parcursul a trei milioane de ani, în timp ce restul grupului primatelor a rămas neschimbat, prezentînd cel mult mărunte evoluții adaptive.

În al doilea rînd, teoria evoluționistă în abordarea ei „clasică" nu poate explica o serie de transformări care au marcat procesul de hominizare, dar care contravin oricăror legi de economie a evoluției. Între aceste transformări, putem menționa: poziția bipedă (generatoare de grave disfuncționalități organice), creșterea volumului cerebral (care depășește cu mult necesitățile reale ale ființei umane), exacerbarea instinctului sexual și pierderea învelișului pilos (blana).

Chiar și simpla enumerare de mai sus ne este suficientă pentru a intui complexitatea problemei, și a ne sugera dilema în care se află teoria evoluționistă. Dilemă pe care mulți se străduiesc s-o depășească, fără a porni întotdeauna de pe poziții evoluționiste, dar mai mereu căzînd în păcatul absolutizării rolului unuia sau altuia din factorii determinanți ai umanizării. Schematic, putem sistematiza toate aceste abordări după cum urmează:

1) **curentul genetic** — care vede în evoluția umană rezultatul unor recombinări genetice, în primul, scăderea numărului de cromozomi din celulă de la 48 (în cazul maimuțelor antropoide) la 46 (în cazul omului). Pentru moment, este încă foarte controversată problema avantajelor pe care această reducere le-a putut aduce strămoșului nostru simian (în lipsa acestor avantaje, fiindu-ne foarte greu să ne imaginăm care au putut fi mecanismele selective care să contribuie la fixarea și generalizarea variației).

2) **curentul „catastrofic"** — care presupune că evoluția omului s-ar fi realizat prin salturi bruște, determinate de influența foarte puternică a unor factori de mediu sau a unor catastrofe desfășurate la scară planetară. Fie că este vorba de un șir de catastrofe lunare (Hans Horbiger), de creșterea bruscă a nivelului radiațiilor cosmice în momentul schimbării polarității cîmpului magnetic terestru sau de influența incidentală a unui reactor atomic natural (din timpul celui recent descoperit în Gabon) — acest curent nu poate explica evoluția speciei umane în condițiile în care toate speciile care populau același areal au rămas neschimbate.

3) **curentul canibalist** — al cărui principal reprezentant este savantul austriac Oscar Kiss Maerth. În concepția acestuia, evoluția omului și, în primul rînd, evoluția creierului au fost determinate de consumul de creier și de glandă hipofiză. Mobilul direct ar fi fost obținerea unei intensificări a libidoului, efect constatat în urma ingerării de hipofiză. Consumul acesta de drog sexual a antrenat toate modificările cunoscute în anatomia și fiziologia umană, afirmă O. K. Maerth, fără a da însă explicații pe deplin satisfăcătoare.

Această lipsă o regretăm. Căci, în definitiv, am plecat în căutarea unor explicații pentru particularitățile procesului de hominizare, și nu a unor premise complet noi ale acestui proces.

4) **curentul creaționist** — care se apropie în majoritatea aspectelor sale de abordarea creaționistă creștină, cu două excepții: materia primă nu mai este lutul, ci un grup de

maimuțe, iar creatorul nu mai este de natură divină, ci este un grup de extratereștri cu abilități cvasi-divine.

Dacă, în lumina actualelor noastre cunoștințe, ipoteza paleoastronautică, conform căreia Terra a fost vizitată de reprezentanți ai altor civilizații poate căpăta girul credibilității, constituie cel puțin o dovadă de obtuzitate științifică și de discernămînt viciat să afirmi că specia umană ar fi rezultatul actului „creator" al unor entități extraterestre.

Unor astfel de autori (nu vom aminti decît pe Michel Granger, Brinsley Le Poer Trench și E. von Daniken) nu li se opun numai argumentele de bun simț, dar și argumente de ordin biologic, care demonstrează strînsa noastră înrudire cu întreg grupul primatelor.

Să oprim aici enumerarea, și să ne ocupăm mai pe larg de una din cele mai interesante și mai atrăgătoare încercări de rezolvare a problemelor pe care le ridică procesul de hominizare. Ea aparține biologului marin englez Sir Alister Hardy, și este pentru prima oară expusă într-un articol apărut în anul 1960 în revista „New Scientist". În articolul respectiv, savantul englez afirmă că omul este urmașul unei maimuțe acvatice reușite. În felul acesta, mult căutata verigă de legătură în filogenia umană, acea „missing link", care a constituit coșmarul antropologilor, nu trebuie căutată nici în Jawa, nici la Taung, Sterkfontein sau Olduvai, ci în apă, mai precis în apele calde ale mărilor sau lacurilor care în pliocen (cu 5 milioane de ani în urmă) se aflau în regiunile tropicale ale Terrei.

Fără îndoială, în urma unei astfel de afirmații, o întrebare se ridică imediat: care a fost factorul care a determinat strămoșul nostru prehominid să părăsească mediul său obișnuit și să se refugieze în apă? Nu pot exista decît două explicații plauzibile: apa oferea condiții de mediu mai constante decît uscatul, sau asigura protecție sporită împotriva animalelor de pradă, mult mai numeroase pe uscat. Să nu uităm că oamenii de știință japonezi au constatat că în zilele friguroase de iarnă babuinii care populează unele zone ale arhipelagului nipon își găsesc un adăpost călduț în apa izvoarelor termale...

Vom prezenta sintetic, în cele ce urmează, principalele argumente pe care Sir Alister Hardy le aduce în sprijinul ipotezei sale:

1) strămoșul nostru prehominian și-a pierdut blana în urma unui proces de adaptare la condițiile de viață oferite de mediul acvatic (mediu în care blana putea constitui un serios impediment). Părul rezidual s-a păstrat doar în zonele în care nu stînjenea înaintarea prin apă, precum și în zonele în care trebuia să asigure protecție termică deosebită.

Podoaba capilară constituie un capitol aparte al acestei probleme, ea dezvoltîndu-se rapid ca urmare a necesității de a proteja capul expus din plin radiațiilor solare directe sau reflectate de suprafața apei — și este poate pentru prima dată cînd se dă o explicație satisfăcătoare dezvoltării părului capilar.

2) pentru a compensa pierderea blănii, sub pielea prehominidului acvatic s-a dezvoltat un strat de grăsime care să asigure în continuare protecția termică a organismului. Omul este singurul dintre primate care prezintă acest strat de grăsime, pe care-l deține încă de la naștere. (Acest strat atavic de grăsime reprezintă poate baza anatomică a flagelului pe care-l cunoaștem sub numele de obezitate...).

3) spre deosebire de maimuțele antropoide, nasul omului are o formă caracteristică, care permite scufundarea fără inundarea foselor nazale. În felul acesta, prehominidul acvatic putea efectua scufundări de scurtă durată, ceea ce pentru celelalte primate ar fi fost cu desăvîrșire imposibil, avînd în vedere dispunerea specifică a nărilor.

4) nou-născuții dețin o abilitate naturală de a înota și de a-și controla respirația, abilitate care se evidențiază chiar din prima secundă după naștere (vezi experiențele sovietice prezentate și în revista „Știință și tehnică"). Această abilitate este cu desăvîrșire inexistentă în cazul celorlalte primate, care manifestă chiar aversiune față de apa (să notăm în paranteză că în cazul omului această aversiune este un rezultat al educației).

5) bătăile inimii și respirația se încetinesc automat cînd sîntem în imersiune, fapt constatat la unele mamifere acvatice cum ar fi balenele și delfinii. În parte explicabilă prin influența termică sau presiunea exercitată de apă, intensitatea fenomenului trebuie pusă și pe seama unor mecanisme de reglare cu caracter neural sau hormonal.

6) mediul acvatic este singurul mediu în care strămoșul nostru prehominid putea să treacă la poziția verticală. Argumentele în favoarea acestei afirmații nu lipsesc: să nu uităm că poziția naturală în apă a unui corp care are centrul de greutate în jumătatea sa inferioară (cazul prehominidului acvatic) nu putea fi decît poziția verticală.

În condițiile de relativă imponderabilitate oferite de mediul acvatic, adoptarea acestei poziții era foarte facilă, deplasarea prin sprijinirea pe cele patru membre pierzîndu-și orice sens. Odată cu trecerea la poziția verticală, are loc și îndreptarea axei osoase a organismului — omul fiind singurul dintre mamifere care prezintă o axă osoasă (tibia-femur-bazin-coloană vertebrală-craniu) rectilinie. În paralel cu îndreptarea axei osoase, apar modificări la nivelul membrelor și în dispunerea organelor interne. Ca urmare a presiunii exercitate de apă, presiunea sanguină în regiunea capului crește considerabil, fapt care poate declanșa procesul de dezvoltare a creierului.

Odată revenit pe uscat, omul a beneficiat de două mari avantaje în raport cu celelalte primate: în poziția bipedă, care a eliberat membrele anterioare (acum devenite superioare) și dezvoltarea cerebrală superioară. Din utilizarea membrelor superioare pentru crearea de unelte a luat naștere interrelația mînă-creier, factor promotor al dezvoltării cerebrale.

Ce a putut determina pe eroul nostru prehominid să părăsească mediul acvatic? Și aici se pot oferi mai multe explicații, majoritatea legate de ipoteza unei răciri a climatului la finele pliocenului și începutul pleistocenului (în urmă cu aproximativ 3,5 milioane de ani).

Practicarea poziției bipede pe uscat a cauzat multe suferințe ființei care de-abia pășise pe calea umanizării, suferințe pe care le cunoaștem astăzi, din plin, și noi: sciatică, lombosciatică, flebite, tromboze, discopatii, cifoze, lordoze, scolioze, spondiloze, cefalee, respirație incompletă, și lista ar putea continua, o bună parte din afecțiunile specific umane fiind rezultatul poziției bipede.

Scump a plătit omul desprinderea sa din rîndul necuvîntătoarelor! Și a sosit momentul să prezentăm un ultim argument în favoarea ipotezei biologului englez, pe care acesta nu l-a deținut la data apariției articolului la care am făcut referire.

Cercetări efectuate de medici din mai multe țări, și în primul rînd din U.R.S.S., au dus la concluzia că nașterea, proces atît de greoi și de dureros în mediul atmosferic, se desfășoară mult mai repede și mai ușor în mediul acvatic (să nu uităm că una din consecințele poziției bipede este considerabila strîmtare a bazinului). S-ar părea chiar că întregul program al nașterii este elaborat în vederea desfășurării ei în mediu acvatic: durerile sînt aproape inexistente, deliverența este rapidă și netraumatizantă pentru făt.

Dupa cum am arătat mai înainte, nou-născuții dețin abilitatea naturală de a înota. Legați încă de organismul mamei prin cordonul ombilical, ei evoluează cu dezinvoltură în apă, ținînd ochii larg deschiși — fapt care în atmosferă are loc mult mai tîrziu.

Cercetarile efectuate pe parcursul mai multor ani au arătat că toți copiii născuți în apă prezintă o dezvoltare psiho-somatică și inteligență superioare copiilor de aceeași vîrstă, născuți în condiții normale (oare pînă cînd le vom mai putea numi „normale"?...)

...A sosit momentul să punem punctul final. Vom evita să formulăm o concluzie tranșantă, considerînd că nu avem încă la dispoziție toate datele necesare. Ipoteza lui Sir Alister Hardy, asemeni teoriei evoluționiste clasice, nu da răspuns unor întrebari pe care, în parte, le-am mai pus la începutul acestui articol:

— cum se explică exacerbarea instinctului sexual și disfuncționalitățile din dinamica sexuală?

— de ce, în condițiile în care se susține că activitatea practică, creatoare, a fost cea care a dus la creșterea volumului cerebral, dezvoltarea creierului aproape s-a oprit în urmă cu 40—50 000 de ani, cînd producția de unelte și relațiile sociale erau foarte puțin dezvoltate?

Chiar și cu aceste întrebări, tabloul pe care-l avem despre evoluția omului este destul de complet, și ziua în care îl vom putea cunoaște în întregime nu este departe. Căci, spre deosebire de perioada începutului de secol, „veriga de legătură" lipsește nu în rîndul dovezilor paleontologice, ci în capacitatea noastră de a înțelege și a interpreta corespunzător aceste dovezi.

O lipsă pe care istoria, sperăm, o va completa la următorul ei pas.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

ALEXANDRU MIRONOV

1. ARTĂ ȘI INSTRUMENT DE EDUCAȚIE

Ideii de Dumnezeu i-a fugit pămîntul de sub picioare o dată cu primele trîmbițe ale Renașterii. Știința a înviat, după mai bine de un mileniu de somnolență, a izbucnit, în doar două-trei secole, în cîteva răsunătoare descoperiri, amorsînd apoi o reacție în lanț a cunoașterii care nu mai poate fi cu nici un chip oprită. A triumfat rațiunea.

Și dacă rolul decisiv în izbînda împotriva obscurantismului l-au avut matematicienii, fizicienii, biologii, astronomii, filozofii, nici aportul scriitorilor nu este de neglijat. Dimpotrivă. Ca să dau un singur exemplu: consider că Jules Verne a convins zeci de milioane de oameni, în zeci de limbi, vreme de zeci de ani, că în geografia Pămîntului Dumnezeu n-are nici un amestec — și a făcut acest lucru la o scară mult mai întinsă decît oamenii de știință ai vremii lui, pe motivul simplu că, prin atracția pe care o exercită imaginarele aventuri ale personajelor sale, Jules Verne a avut un foarte larg public.

În acest fel, scriitorul francez a inventat, practic, ceea ce astăzi numim literatura de anticipație sau științifico-fantastică: literatură cu spectru larg, vizînd — cel mai adesea — timpuri viitoare, constructoare de situații plauzibile științific (atunci cînd este bine scrisă), atractivă, plăcută, serioasă, de foarte bună ținută morală, un fenomen născut din încrucișarea științei cu literatura și premoniția, un fel de reflex spre înainte pe care îl are — mai ales în acest al XX-lea secol — societatea umană.

Chiar în timpul lui Jules Verne a apărut H. G. Wells: povestirilor verne-iene cu submarine și avioane (pentru sceptici: inacceptabile în acea vreme; pentru cei dotați cu imaginație: asimilate imediat) i-au urmat dramaticele transplanturi făcute de doctorul Moreau, războaiele dintre civilizații planetare diferite, întîmplări cosmice cu comete sau inventarea (nu imposibilă științific) a unei substanțe care asigură invizibilitatea.

Apoi Rosny-ainé, A. Tolstoi, A. Merrit, A. Bierce, Lovecraft, E. Rice Burroughs, în diverse perioade, și-au cîștigat cititori de ordinul milioanelor, aducînd, implicit, o prețioasă contribuție la pregătirea opiniei publice pentru fantasticele răsuciri ale științei și tehnicii vremurilor noastre.

Mă explic — doresc foarte mult să conving, de ani mulți mă străduiesc să conving. Știința aleargă mult mai repede decît școala. Uneori, la ore, elevilor li se predau cunoștințe perimate, pur și simplu nu există posibilitatea sincronizării atît de rapide a manualelor cu ritmul apariției descoperirilor științifice. Sau: se întîmplă ca în programa școlară pur și simplu să nu mai încapă obiecte de studiu de genul astronomiei, obligatorie pentru formarea personalității elevilor. Mass media își fac datoria — televiziune, radio, presă — cărțile la fel, cu posibilități diferite de acces ale cititorului, ascultătorului, telespectatorului, în funcție de pregătirea fiecăruia, dar și de talentul popularizatorului de știință. Salvează situația literatura științifico-fantastică: călătorii sub, dar și peste viteza luminii, în și dincolo de Galaxia noastră, întîmplări ce respectă legile științei prezente sau ale unor posibile științe viitoare, intervenția strictă a acestor legi, încrederea în forțele omului, inevitabila armonie a lui Homo Sapiens din mileniile următoare, căile viitoare pentru Homo Cosmicus, ingenioase călătorii în timp pentru reglarea întîmplărilor istoriei, relația om-mașină, capcanele, paradoxurile fizicii einstein-iene, adîncul drum al introspecției, avertismente pentru posibilele nechibzuințe fatale, speranțele în întîlnirile cu civilizații extraterestre — totul prezentat sub forma atrăgătoare a aventurii, cu șanse serioase de impact asupra cititorului, determinîndu-l să accepte cuceririle științei, mersul ei rapid, să asimileze materialist-dialectic fenomenele descrise.

Un aspect important, extrem de important: în literatura științifico-fantastică nu există loc pentru Dumnezeu — prin însăși nevoia de soluție ridicată de problema imaginată!

Ceea ce, o dată în plus, pe lîngă virtuțile instructive, trebuie să confere Science Fiction-ului (termen universal acceptat pentru literatura, arta, cinematografia, muzica și teatrul științifico-fantastic) o poziție absolut privilegiată printre instrumentele de educație planetară.

Poziția aceasta nu a împiedicat însă deloc Science Fiction-ul să dea capodopere. Iată cîteva romane: „Cronicile marțiene" și „451 Fahrenheit" (Ray Bradbury), „Sfîrșitul copilăriei" (Arthur Clarke), „Solaris" și „Norul lui Magellan" (St. Lem); „Fundația" și „Eu, robot" (I. Asimov), „Aelita" (A. Tolstoi), „Mîna stîngă a întunericului" (Ursula K Le Guinn), „Nebuloasa din Andromeda" (I. Efremov), „Krakatit" (K. Capek), „Orașul" (Clifford Simak), „Seniorii războiului" (G. Klein), „Întoarcerea" (Frații Strugațki), „Dune" (Fr. Herbert), „O cantică pentru Leibowitz" (W. Miller jr.), „Lordul inelului" (J.R.R. Tolkien), „Ubik" (Ph. K. Dick), „Toți în picioare pe Zanzibar" (J. Brunner), la noi — „2000" a lui Săsărman", „Ferma oamenilor de Piatră" a cuplului R. Bărbulescu — G. Anania sau „Verificați ipoteza Nessus" a lui Tudor Negoiță.

Povestiri, unele absolut extraordinare — prin idee, mesaj, dar și prin literatura de foarte bună calitate oferită de autori: „Steaua" (A. Clarke), „Întoarcerea acasă" (James Tiptree jr.), „Sculptorii de nori" (J. Ballard), ciclul „Istoriilor de parcă..." (G. Klein), micropovestirile lui Fr. Brown, „Flori pentru Algernon" (D. Keyes), „În cerc, tot mai aproape" și „Divertisment pentru vrăjitoare" (Vl. Colin), „Cătălina" și ciclul orașelor din „Quadratura cercului" (Gh. Săsărman), „Alambai sau arcanele artei", „Pe altarul zeilor stohastici" (A. Rogoz) sau nuvelele din volumul „Figurine de ceară" (M. Opriță).

Film să desprindem doar Portocala mecanică" și „Odiseea spațială—2001" ale lui Stanley Kubrick, „Solaris" și „Călăuza" făcute de Tarkovski, din șuvoiul de filme care acum inundă ecranele.

În sfîrșit, muzică: (cosmic-music, dar și o operă compusă de Stockhausen, recent jucată la Opera din Paris), artă plastică, teatru. Cu spectatori de ordinul sutelor de milioane, chiar al miliardelor și cu certitudinea că viitorul este un nemaipomenit cîmp liber de manevră pentru geniile artistice de toate nuanțele și calibrele.

Din păcate, cea mai mare parte a acestor capodopere rămîne necunoscută publicului românesc. Este rolul publicațiilor de genul celei de față de a înlesni drumul lor către inima cititorului român.

2. STAREA LA ZI

Să încercăm acum să desenăm un tablou al edificiului „S.F."-ului românesc, așa cum arată el astăzi.

Istoricii literari ai genului (Florin Manolescu, eventual Ion Hobana) vor scotoci — au și făcut-o, căutînd precursorii în firava literatură din secolul trecut sau de la începutul acestui veac. Dar chiar dacă-i vor găsi, ei au puțină importanță pentru ceea ce este acum Science Fiction-ul. Cred, mai degrabă, că trebuie să socotim începuturile Science Fiction-ului după anii '50, odată cu apariția colecției de povestiri științifico-fantastice, pe care legendarul (de-acum) Adrian Rogoz a condus-o, cu inima mai ales, pînă la dispariție a acesteia, în 1974, stîrnind interesul cîtorva generații dintre cititori, și mai ales cercetătorii științifici ce împing astăzi înainte știința românească.

Mihu Dragomir, Ion Hobana au convins Editura Tineretului să-și deschidă porțile anticipației și s-a creat astfel un climat favorabil creațiilor genului. Din păcate, lipsa unei strategii de dezvoltare, contactul exagerat de firav cu cele mai importante literaturi Science Fiction — cea anglo-saxonă și cea sovietică — și dispariția regretabilă a cîtorva autori de prestigiu au făcut ca anticipația românească să se plafoneze, riscînd dispariția.

Aici au intervenit fanii. S-au organizat în cenacluri și cluburi, și-au scos reviste proprii (fanzine), i-au mobilizat și pe profesioniști, au explicat, au convins și se poate spune că astăzi lucrurile au reintrat pe făgașul normal.

Funcționează, la ora actuală, 22 de astfel de cenacluri și cluburi S.F., au făcut cîteva fanzine („Solaris" — București, „Paradox" și „Helion" — Timișoara, „Omicron" — Craiova, premiată în 1980 la Eurocon-ul din Stresa, Italia, „Fantastic Magazin" — Iași, „Univers" — Bistrița), unele de nivel mai bun decît multe publicații profesioniste oficiale, dar mai ales — lucrul cel mai important — au fost convinși redactorii și cititorii cîtorva reviste că Science Fiction-ul merită cel puțin spațiu egal cu literatura polițistă. Revista „Știință și tehnică" este principala susținătoare a genului, prin ea fiind implicat în educația celor tineri — cum este și firesc — C.C. al U.T.C. Paginile revistei „Știință și tehnică" almanahurile ei din ultimii trei ani, culminînd cu apariția primei publicații de specialitate — Almanahul Anticipația — adăpostesc lucrări românești și străine ale unor autori cunoscuți, dar și ale multor tineri apăruți în ultima vreme. Alte reviste care s-au aplecat asupra genului: „Vatra" (are de 11 ani pagină specializată), „Convorbiri literare" (autoare a unui supliment pentru tineret), „Argonaut", „Cronica", „Ateneu", „Argeș", „Orizont", chiar „Magazin", almanahurile „Luceafărul" și — mai vag — cel al „Scînteii Tineretului".

Posturile de radio București 3 (Radiobiblioteca S.F. funcționează în fiecare miercuri la 11,15), Craiova și, se pare, Timișoara contribuie și ele la propășirea genului.

Cu cărțile stăm mai prost. Editura Albatros și-a redus serios activitatea în domeniul care ne interesează: „Univers", „Scrisul românesc", „Junimea", „Cartea românească", „Eminescu", „Dacia" publică, din cînd în cînd, cîte ceva. Puțin, prea puțin pentru o literatură cu scriitori consacrați sau potențiali — de talia lui Gh. Săsarman, Vl. Colin, A. Rogoz. R. Bărbulescu, G. Anania, T. Negoiță, M. Opriță, H. Aramă, D. Dorian, M. Grămescu, Al. Ungureanu, D. Merișca, Ov. Bufnilă, G. Ceaușu, R. Honga. M. Stătescu, S. Sighișanu, V. Ciocșan. Prea puțin pentru extraordinarele capodopere din S.F.-ul universal, care încă mai așteaptă traducerea în limba noastră.

Și — mai ales — mult prea puțin față de cele 5—6 milioane de elevi și studenți, beneficiari principali ai istoriilor imaginate — sănătoase, instructive, educative, esențiale pentru dezvoltarea unuj parametru născător de valuta forte pe piața progresului: imaginația și inventivitatea generațiilor care vin preluînd în mîini destinele României viitoare.

— „...O ULTIMĂ ÎNTREBARE. Dacă răspunzi bine, te putem trimite liniștit în misiune. Dacă nu, toată pregătirea a fost în zadar. Știi, trebuie să fim absolut siguri că ești în stare să-ți îndeplinești misiunea. Ești pregătit?

— Sînt pregătit.

— Bine. Așadar, după ce ai aterizat pe cea de-a treia planetă, după ce ai făcut să dispară urmele aterizării și ai distrus tot ceea ce le-ar putea trăda oamenilor originea ta, după ce te-ai informat asupra situației actuale de pe Pămînt și te-ai adaptat mediului — ce faci după aceea?

— Încep executarea misiunii.

— Exprimă-te mai clar. Cum procedezi?

— Mă deplasez pînă în zona de acțiune. Acolo...

— Îți cunoști zona de activitate?

— Desigur. Este orașul cu coordonatele +0,916 și + 0,017. Transpus în sistemul de coordonate folosit pe Pămînt, aceasta înseamnă..

— Bun, asta e clar. De ce anume trebuie să ții cont?

— Trebuie să mă adaptez condițiilor specifice de acolo, după cum se prevede în partea a treia a instrucțiunilor, să-mi aduc la nivelul actual cunoștințele lingvistice, să-mi însușesc obiceiurile noi introduse, să fac cunoștință cu cele mai importante personalități...

— Cei mai importanți **oameni,** vrei să zici!

— Da, scuzați-mă... cu cei mai importanți oameni din acest domeniu...

— Suficient. Misiunea ta?

— Îmi găsesc un post la o editură. Îmi creez o poziție potrivită. De exemplu, devin lector. Fac tot ce stă în puterile mele pentru a reprima toate genurile literare care ne-ar putea dăuna. În special așa-zisa literatură științifico-fantastică. Romane și povestiri științifico-fantastice resping din principiu. Aceasta este legea supremă. Romane și povestiri științifico-fantastice resping din prin...

— Știi și pentru ce?

— Pentru că fantezia este inamicul nostru numărul unu. Dacă oamenii n-ar avea fantezie, nu le-ar fi venit niciodată ideea de a zbura spre alte planete. Așa, însă, caută chiar alte civilizații, deci pe noi. Noi însă nu avem nimic de-a face cu oamenii. Noi vrem liniștea noastră. Vrem să rămînem între noi. O ducem bine. Sîntem mulțumiți! Nu vrem schimbări! Trăiască stabilitatea absolută! Jos cu fantezia! Jooos cu...

— Bine, bine, liniștește-te. Te înțelegem; simțim la fel ca și tine!... A, da! Cînd respingi un asemenea roman științifico-fantastic, va trebui să și motivezi.

— Desigur.

— Adică vreau să știu cum motivezi.

— Nu ne trebuie fantasmagorii... Așa ceva e antiștiințific. Asta ne distrage atenția de la realitate. Astea sînt pure închipuiri, unde sînt dovezile? Există lucruri mai importante. Literatura aceasta nu este necesară, n-avem voie să ne lăsăm distrași de la rezolvarea problemelor actuale, noi trebuie...

— Și dacă situația de pe Pămînt s-a schimbat între timp atît de mult încît în modul acesta nu se mai poate acționa?

— Atunci... atunci...

— În regulă, așa ceva nu poți știi, nu ți s-a spus, iar tu însuți nu-ți poți da seama, pentru că asta ar însemna să ai fantez...

— Nu, numai asta nu! Jur că n-am ceva atît de groaznic! Zău că nu!! Romane și povestiri științifico-fantastice resping din prin...

— Bine, bine. Fii atent, mașina gînditoare principală a planetei noastre a elaborat pentru această situație următoarea tactică: Vei spune pur și simplu că în principiu ești și tu de acord, însă din păcate romanul sau povestirea ar avea grave lipsuri literare, că încă n-ar fi destul de bune pentru a rezista în fața cititorilor exigenți, că, dealtfel, ar exista greutăți obiective, și ca ți-ar părea foarte rău.

Dacă vei ține cont de aceasta, îți vei putea îndeplini misiunea. Și ține seama — nu ești singurul pe care l-am trimis pe Pămînt; dar nu încerca niciodată să iei contact cu ceilalți agenți ai planetei noastre — ai putea să te înșeli și să ne primejduiești întreaga muncă.

Ai absolvit ultimul examen. Mîine pleacă racheta. Noi toți îți uram succes și sîntem mîndri de tine! Și ferește-te de oameni — sînt periculoși, pentru că au fantezie! Doar ești un adevărat fiu al planetei noastre! Trăiască stabilitatea absolută! Nu vrem schimbări! Jos cu SF-ul! Sîntem mulțumiți! Vrem liniștea...

•

SIEGMAR ERKNER

ÎNAINTEA PLECĂRII

Stimate domnule Erkner!

Cu regret trebuie să vă comunicăm faptul că editura noastră nu vă poate publica povestirea „Înaintea plecării". Manuscrisul vă este restituit. Din păcate, povestirea dumneavoastră — cel puțin în forma actuală — îndeplinește cerințele impuse unei lucrări literare de valoare.

Poate mai refaceți o dată povestirea și ne trimiteți peste circa doi ani noua versiune, ceea ce ne-ar bucura foarte mult, pentru că în principiu sîntem foarte interesați în promovarea literaturii științifico-fantastice. Din păcate, din cauza unor greutăți obiective, pentru un anumit timp ne este imposibil...

Traducere:
WILIAM PETROVITSCH
Cenaclul „H. G. Wells" - Timișoara

CE VINE DIN ADÎNCURI

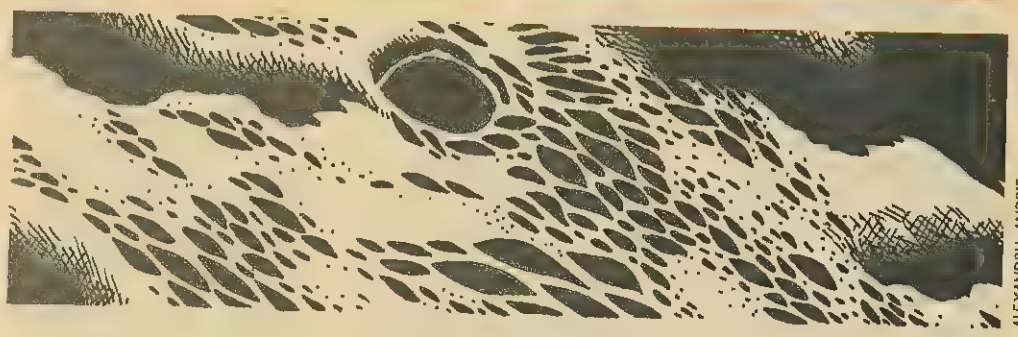

ALEXANDRU ANDRIEȘ

DANIEL DRODE

S-a născut la 31 octombrie 1932, la Cambrai, în nordul Franței. Cărțile depozitate în podul casei au reprezentat o adevărată comoară pentru el, delectîndu-i anii copilăriei: cărți de aventuri, de călătorii și – nu pe ultimul plan – cărțile de anticipație. Lecturile sînt întrerupte temporar de războiul și de repetatele evacuări. Anii '50 îi aduc lui Drode, ca și întregii Franțe, revelația marilor clasici ai S.F.-ului american: Asimov, Simak, Williamson etc.

Începe să prindă contur ideea de a scrie, dar într-o altă modalitate ca a marilor clasici americani. De aici, romanul **Surface de la planète,** *apărut în 1959 în celebra colecție „Le Rayon Fantastique", și care primește premiul Jules Verne.*

Lucrare scrisă cu talent și cu un final surpriză amintește de celebra nuvelă „The Machine Stops" (1909) a lui E.M.Forster, în ceea ce privește ideea anticipativă.

După ce participă la războiul din Algeria scrie puțin, abia patru nuvele în Fiction, apoi o mare tăcere pînă în 1979, cînd J.P.Andrevon îl include cu povestirea **Hier peut arriver** *în sumarul antologiei „Retour à la Terre 2" de la ed. Denoël. Au urmat alte cîteva povestiri și nuvele, semnal al unei posibile și mult așteptate renașteri.*

Daniel Drode ete profesor de istorie-geografie la Le Havre. Nu a apărut pînă în prezent în românește. (DĂNUȚ BĂRĂGAN)

ALEXANDRU ANDRIEȘ

ERA ceasul marelui reflux: istovite, sute de trupuri agățate de motoare se întorceau la Sainte-Adresse. Strada se năpustea fără rușine în casă și își rostogolea vacarmul prin ferestrele închise.

Era prea de tot. Desroches aprinse o țigară și se ridică bombănind. De cîte ori nu-i ceruse secretarei să închidă, înainte de a pleca, ușa sălii de așteptare! Trase spre el dubla tăblie capitonată, gest ritual care-l umplu de oboseală: mîine, la șase și cîteva minute, avea să-l facă din nou înainte de a o înjura iar pe secretară.

Cu mîna pe clanță, încercă să se bucure de liniștea redobîndită, dar oboseala îl era atît de stăruitoare încît tot avea impresia că aude zgomotele de la încrucișare. Behăitul unanim al mașinilor din clipa cînd lumina verde a semaforului le îngăduia (nu: le poruncea) să se pună în mișcare n-avea oare să treacă din nou prin ziduri?

Desroches se întoarse la biroul lui, izolat în mijlocul încăperii, ca o insuliță pe care, în sfîrșit, o putea lua iar în stăpînire. Se lăsă să cadă pe scaun și, împingînd rețetarul, dînd în lături hărtogăria și stetoscopul, făcu fără motiv vid în fața lui. Exorcismul mecanic îl liniști introducînd un timp mort în iureșul gîndurilor, dar nu-i reduse tensiunea nervoasă. Era oare asta o împrejurare potrivită pentru experiența pe care voia s-o încerce? Înfrigurată, privirea îi lunecă peste harababura din birou, fără a izbuti să se oprească pe ceva anume. Trase cu urechea la fosnetul oceanului care filtra prin pereți și parcă-și simți tîmplele răcorite.

Experiența? Ce vorbă mare! Schiță un fel de rînjet interior. Se mustră pentru faptul că lua în serios ceea ce nu era, probabil, decît o fantezie. Își aminti cu toate astea curiozitatea pătimașă care-l cuprinsese cu trei zile în urmă...

În seara aceea consultațiile îi lasaseră un mic răgaz. Desroches folosea întotdeauna asemenea clipe pentru corespondența profesională, de altfel cît se poate de plicticoasa. De data asta urma să se apuce de o scrisoare catre

ALEXANDRU ANDRIEȘ

Laboratorul Corep, cînd auzi țîrîitul soneriei. Diversiunea nu-i displăcu: se ridică și străbătu cabinetul, apoi biroul secretarei demult plecată.

Deschizînd ușa, se pomeni față în față cu un bărbat de vreo patruzeci de ani, mic și îndesat, cu pomeții și fruntea arse de soare.

— Domnule doctor, iertați că vin așa tîrziu...

Sigur, era încurcat, dar obișnuința stăpînirii de sine îl veni curînd într-ajutor.

— Vedeți, eu sînt marinar.

Și se opri la atît. Desroches se învoi să admită că faptul constituia o scuză.

Îl examină la repezeală. Nimic complicat, bărbatul se plîngea de ușoare tulburări ale vederii, un fel de fulgere și muște luminoase. Medicul le atribui unei lipse de vitamine.

— Bănuiesc că abia ai sosit?

— Da, ieri. Sînt ofițer de punte pe cargoul „Paul-Rivoire".

— Aha... Și probabil că n-ați avut chiar zilnic carne proaspătă?

— Acum două zile ne aflam în preajma insulelor Tuamotu, unde aprovizionarea nu era ușoară... Zîmbi: Nu m-am putut obișnui niciodată cu mîncărurile astea... cum să zic... exotice. Așa că preferam conservele.

— Înțeleg. Data viitoare, treci totuși la menu-ul baștinașilor. Sau mănîncă barem niște fructe.

Celălalt zise fără convingere: „De acord!", dar Desroches simți că sfaturile lui nu găseau ecou. Ce știa el despre condițiile de viață de acolo? Fructe... Ce fel de fructe, la urma urmei? Marinarul își bătea pesemne joc de el. Și, ca tot omul, se întreba cu siguranță dacă avea să-i dea o rețetă.

Foarte bine, își spuse Desroches, să-i dam farmacia pe care o așteaptă. Dar, mai întîi, să-mi fac damblaua administrativa!

Deschise un clasor agățat de birou și scoase din el o fișă cartonată. După ritualul: „Numele, vă rog?", înregistra cu aplomb observațiile privind starea pacientului. Odată treaba isprăvită și fișa pusă la loc, începu să scrie rețeta.

— Spune-mi... în definitiv, ce mănîncă ăștia din insulele Tuamotu? se interesă apăsînd sugativa pe rețetă. Nici urmă de curiozitate autentică în întrebare, era doar un semn de amabilitate profesionala

— Nu cine știe ce. Mai ales pește... cînd nu se lasă să moară de foame...

— Ce vrei să spui?

— Nu o dată, în timpul escalei, am văzut un fel de fachiri, nemișcați pe nisip sau pe cîte o buturugă. Patronul cafenelei mi l-a arătat într-o zi pe unul dintre amarîții ăia: „Îl vezi? Uită să și mănînce de atîta tungararu cît înghite!"

— Tungararu? repetă Desroches, intrigat.

— Nu-i prea grozavă, să știți. O algă albă care se găsește...

— Uite soluția: te hrănești cu alge!

— Lasați-mă să isprăvesc, bodogani marinarul. Pescarii dau de tungararu pe lîngă unii atoli: bucata pe care mi-au dăruit-o provenea din ghiolul Tureia. Nu cunoașteți? Bănuiesc. Dar dacă v-aș spune că insula asta e situată în sectorul Mururoa?

— Hm, curios! Vrei să spui...

— Păi da: poligonul de tir al bombelor atomice franceze... acum dezafectat, din fericire..

— Tungararu repetă gînditor Desroches.

Interesul stîrnit de cuvintele celuilalt anula noțiunea timpului. Cu vîrful degetelor

începu să netezească rețeta uitată pe birou.

— Ce înseamnă vorba asta?

— Ei, prea multe îmi cereți!.. Sau, stați. Îmi aduc aminte... Înseamnă „ce vine din fulger", da, așa, „făptura fulgerului". Pare-se...

— Făptura? Păi e doar o algă!

— Pare-se ca pescarii n-au văzut-o niciodata înaintea experiențelor atomice. Cunosc ei bine flora marina, dar e totuși greu de crezut... Superstiție! încheie marinarul întinzînd o bancnota.

Doctorul însă nu era grabit sa-și primeasca onorariul.

—Care sînt simptomele... își lua seama și se corecta: vreau sa spun, efectele provocate de tungararu...?

— La prima vedere, extazul. Numai ca, știți, nu pot scoate nimic de la... de la unul care la tungararu. Uneori, în cantitați prea mari... se pare ca efectele devin mai puternice cînd se dubleaza doza, dar e primejdios. Marinarul zîmbi stînjenit. Iertați, domnule doctor, eu trebuie sa plec. Datoria... se opri din vorba. Ascultați, spuse apoi pe neașteptate, de vreme ce tungararu va interesează am sa va aduc mîine dimineață o bucata, daca ma pot elibera.

— Ah, mi-ar parea bine! Mulțumesc. Dar dumneata?

— Eu? Am să pastrez și eu o bucată, ca amintire. Dar să știți că pentru mine, drogul... N-am încercat niciodată. Pufni în rîs: eu nu-s... intelectual!

Un tam-tam înfundat — probabil vreun petrolier intrînd în radă — imprima aerului o pulsație aproape dureroasa. De parca s-ar fi pus de acord cu ea, unde de căldura strabatura ceafa lui Desroches. Uitata pentru o clipa, oboseala recîștiga timpul pierdut. Se propti de spătarul scaunului; privirea îi fugi spre marginea biroului.

Plicul cel mare se afla lîngă fișier, alături de poșta obișnuită. Desroches îl găsise în cutia de scrisori, înainte de venirea poștașului. Deschizîndu-l cu băgare de seamă, scosese din el un fel de curea lungă de cîțiva centimetri, a cărei piele albă, cu nervuri, strabătuta de reflexe albastre, te ducea cu gîndul la un tendon — impresie întărită încă la atingere, cînd degetul încerca elasticitatea materiei.

Darul era însoțit de un bilet cuprinzînd cîteva cuvinte scrise la repezeală. „Tungararu se ia pe stomacul gol. Se înghite mestecînd o doză cît un bob de mazare. Se ferește de umezeală".

Pozologia improvizata îi placu doctorului, ca și umorul care inversa rolurile.

Prin fereastra întredeschisa se furișa în încapere o boare care ravași conținutul scrumierei. Desroches întoarse capul spre marele panou de sticlă, ocupat, în părți egale, de cer, de mare și pămînt. Se ridică și se uita spre plajă. Cîțiva bărbați trebăluiau în jurul unei sape mecanice și al unui tăvălug. După toate aparențele, voiau să niveleze pietrele plate îngrămădite pe plajă. În clipa cînd excavatorul se punea pe treabă în larma pistoanelor, a cablurilor și a cîrligelor ce-și coordonau eforturile, Desroches închise mînios fereastra.

Din cîțiva pași ajunse la birou. Apucă plicul și, atent, făcu să lunece din el fragmentul de tungararu. În palmă, tija, un fel de panglică, pierdea din mister.

Se lungi pe canapea. Închise ochii (e neapărat necesar? se întrebă) și duse la gură bucățica pe care o desprinsese. Gustul substanței era cît se poate de banal; amintea de savoarea dulceagă a pastel de mere.

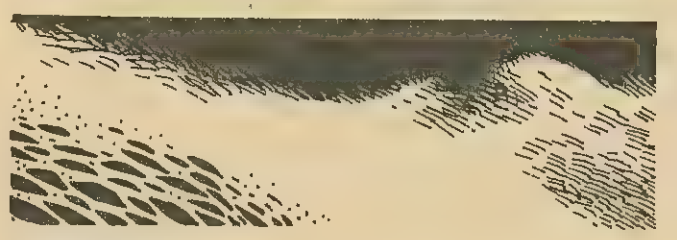

ALEXANDRU ANDRIEȘ

În primele minute nu se întîmplă nimic. E perioada de latență, își spuse Desroches, dar începea să se întrebe dacă doza fusese suficientă. După ce semne se putea recunoaște că alga lucrează?

Deschise binișor ochii. Privirile nu-i întîlniră decît muchia tavanului, deșert neutru scăldat într-o lumină blîndă în care se pierdu. Gîndul îl alunecă atunci într-un fel de uitare ce dură un timp nesfîrșit. Simțurile adormite nu-și mai îndeplineau oficiile: din tunet, zgomotul de afară se făcuse murmur, apoi dispăruse; amorțise, membrele nu mai percepeau contactul pernelor.

Toropeala se risipi puțin cîte puțin, așa cum se instalase. La început o ușoară atingere a sunetelor de creierul încețoșat, un ricîit nedeslușit crescînd în intensitate: oceanul își manifesta din nou prezența. Din clipa aceea experimentatorul își dădu seama că ființa lui se regăsea. Dar ce se petrecea totuși în planul al doilea? Întretăiată, ca purtată de un vînt nesigur, sosea o altă rumoare pe care, deși depărtată, o ghicea uriașă. Se amestecau în ea scîrțîieli discontinui, palme izbind apa și ceva ca un pas greoi zguduind fundul marin. Draga canalului, își spuse Desroches, mirat că-și regăsește atît de prompt luciditatea. În aceeași clipă un miros acru îi izbi, cu intermitență, nările. Îl puse pe seama gazului emanat de rafinărie. Gata, gata călătoria, își spuse, mi-am regăsit secolul împuțit.

Încercă să se ridice pe perne, dar o nouă amețeală îl făcu să recadă. Din larg auzi răgușit strigătul unei sirene pe care un ecou ciudat îl prelungi, de parcă ar fi răsunat într-o peșteră imensă. Își trecu mîna peste față: amețeala pierea.

Pe măsură ce realitatea cu care era obișnuit își redobîndea drepturile, i se ordonau, treptat, și gîndurile. Desroches își privi ceasul: ședința durase vreo cincizeci de minute. Se ridică. În amurg obiectele aveau culoarea din orele lipsite de bucurie. După cîțiva pași luă o țigară pe

care o ţinu între buze, fără s-o aprindă. Cenuşiul, îşi dădea seama, se afla în el însuşi. Nu adusese nimic din călătorie. Unde erau simţămintele neobişnuite, emoţiile eliberatoare pe care le aştepta? La ce lucruri nemaivăzute ajunsese? Era cît se poate de dezamăgit.

Preocupările profesionale îl absorbiră în asemenea măsură în cursul celor două zile ce urmară încît nu-i rămase un minut liber. Cîţiva confraţi plecaţi în vacanţă, şi gata — pacienţii dădeau năvală... Destui băgară de seamă că doctorul era nervos şi prea puţin răbdător, deşi se silea să se stăpînească.

Cu ritmul ăsta de lucru Desroches nu mai avea chef de experienţe şi trebui să aştepte duminica pentru a se întoarce la alga tungararu. Ca să-şi poată satisface curiozitatea, spera să doboare de astă dată sistemele de apărare pe care organismul lui le înălţase în faţa substanţei. Cu spatele la perete, se instală pe canapea în aşa fel încît sa vadă, prin fereastra deschisă, marea şi intrarea în port: îi dăduse prin minte să folosească realitatea exterioara drept stimulent.

Un vînt uşor, purtător de pescăruşi, curăţase rada şi o dăruise soarelui. Urcînd pe estuar, privirile se odihneau pe malul opus. Dădeau acolo mai întîi de acoperişurile din Villers şi Deauville, ale căror culori erau împrospatate de lumina occidentală; venea apoi boschetul, stufos ca o pădure şi, în sfîrşit, la răsărit de tot, se ghicea discretul Honfleur.

De ce trebuie ca pacea asta să fie spulberată de activitatea oamenilor? De cum se abătea spre primul plan, ochiul era rănit de protuberanţele metalice de pe marele dig de la sud: rezervoare de petrol, rezervoare de păcură, rezervoare de gaz, toate tinichelele industriale mascînd apele Senei.

Mîhnit, Desroches îşi întoarse faţa spre mare, imensitate liberă contopită cu cerul.

Apucă micul fragment de algă. Abia mestecase ultima frîntură că simţurile i se tulburară. Printre pleoapele frematînd, liniile realului intrară în vibraţie, pînă la a se dedubla. Spaţiul îşi pierdea continuitatea. Digul cel mare se curba dintr-o dată, iar cel mic îi lunecă în întîmpinare ca o navă cu parîmele desprinse. Toate zgomotele din port şi din rada fură simultan înăbuşite; cargourile îşi înghiţiseră ţipătul; lumea întreaga tacea.

Fără veste, elementele peisajului îşi reluară înfaţişarea din toate zilele, digurile erau ancorate la locul obişnuit, plaja încetă sa se umfle.

Atîta tot? se întrebă Desroches. În ciuda transei în care i se afla trupul, mintea rămînea limpede şi judecata lucidă, chiar în plina halucinaţie.

În larg, văzduhul mai era totuşi vînzolit. Un abur mişcator deforma orizontul. Era sectorul în care ceva se ivi — depărtarea şi tulburarea atmosferei facura ca observatorul să nu poată desluşi decît o siluetă lipsită de relief. O vesti hula înfrigurată, ale carei clocote contrastau cu liniştea uleioasă a întinderilor din preajmă. Dintr-o dată, ceva răsări la suprafaţă. Desroches avu în acelaşi timp impresia că o bulă i se sparge în urechi şi sunetele reveniră brusc.

Cu vuiet de cascada, masa se înălţă încet, întunecata şi greoaie, asemenea vulcanilor ce se construiesc singuri pe soclul afund pentru a ieşi într-o bună zi din apele în fierbere. Un vîrtej violent zgudui ceaţa, de parca ar fi fost sorbită de un curent de aer: era ultima zvîcnire a monstruoasei desprinderi. Atunci vulcanul scoase un răget ce răsună sub ţeasta lui Desroches ca o chemare adresată doar lui. După care vulcanul se urni! Desroches ar fi jurat că masa tindea să spargă coconul în care era înfăşurata: în spatele aburilor se agita un fel de brat sau o macara, iar efortul umplea văzduhul cu un miros asemanător celui al ierburilor de mare putrede.

O amintire îl strafulgera: aceleaşi zgomote, aceeaşi pestilenţa îl asaltasera alaltaieri, în timpul primei încercări. Din nou draga? Aşadar, tungararu avea o singura însuşire, aceea de a împrumuta realităţii o nuanţă fantastică. şi nimic mai mult?

Ceaţa părea să se răreasca Desroches se simţi cuprins de neastîmpăr şi de exaltare Se plecă înainte. Imaginea se stabiliza. Un ţipăt — şi schiţa făcu loc desenului.

Desroches tresări. Capul în forma de triunghi, atît de mic la extremitatea unui gît peste măsură de lung, pieptul monumental şi, cînd monstrul îşi casca botul, şirurile de dinţi ascuţiţi... nu aparţineau oare, toate, unui animal antediluvian? Departe, în urma trunchiului, o curea musculoasă biciuia valurile Instinctiv, vînătorul de himere dadu să se traga îndărăt. Ăsta era deci secretul algei tungararu? Un uriaş şarpe de mare?

Se corectă, dîndu-şi seama că greşise: sub spinarea care ieşea cînd şi cînd din valuri se desenau inserţii masive ce trebuiau puse în legătura cu nişte picioare. mai degraba, decît cu înotatoare.

Să fie, deci, se întreba Desroches, un mastodont din Era Secundara? Îşi chemă în ajutor amintirile: Diplodocus? Brontozaur? Plesiozaur? Dar fiara fară nume nu-i lăsă ragazul să chibzuiască: ea scoase pe neasteptate un răget bucuros, apoi se cufunda dintr-o dată pentru a reveni numaidecît la suprafaţă. Un suflu sonor îl ţîşnea pe nări. Capul încremeni, întors spre plajă. Întors spre mine, îşi spuse Desroches.

Fu ultima lui impresie de calătorie. Simţurile i se zapaciseră, apoi o scurta ameţeală îl readuse în cotidian.

În larg marea era netedă şi pustie.

Întors spre mine, îşi repetă Desroches. Poate, dar nu-i decît o fantasmă, făptura fară existenţă proprie.

De aceeaşi părere fu şi doctorul Giret, confrate şi prieten, căruia îi povesti, peste trei zile, întîmplarea. Neurolog, lui Giret îi plăcea să se joace de-a psihanaliza

— Îmi spui o mulţime de lucruri şi nu-mi spui nimic...

Vreau să zic: nu ştiu ce-i aia tungararu; cu toate astea, acţiunea ei mi se pare de tipul drogurilor obişnuite; rupe barierele inhibiţiilor îngăduind unor tendinţe subconştiente sau periconştiente să ajungă la suprafaţă, să capete formă. Dar de ce forma asta? De ce impulsurile pornite din structurile adînci ale fiinţei tale alcătuiesc un asemenea animal? Asta trebuie sa mi-o spui **tu!**

— De unde vrei..?

— Fă-mă să înţeleg ce te-a afectat în ultimele două săptămîni.

Întrerupîndu-se din cînd în cînd pentru a răspunde la cîte o întrebare, Desroches arăta timp de o jumătate de ceas cum o dusese în cursul săptămînii precedente

— Perfect, îşi dădu aere prietenul lui, iata parerea Ştiinţei: halucinaţia s-a produs de doua ori. Numai auditivă şi olfactivă în vremea primei şedinţe, ea s-a îmbogaţit şi precizat în cursul celei de a doua. Repetiţia dovedeşte că-i vorba de produsul unei nevroze... Da, o nevroza care s-a agravat probabil în ultima vreme, datorita unor nemulţumiri. La urma urmei, tungararu n-a fost decît catalizatorul... cum sa-i spun...?

— Al defularii... Bun! Dar forma pe care a luat-o...?

— Ajung şi aici! raspunse Giret. Din tot ce mi-ai spus reiese ca eşti şocat — şi folosesc cuvîntul în accepţia lui viguroasa: traumatizat. daca preferi — de tot ce viaţa actuala are penibil şi stupid. Fara doar şi poate, îi resimţi agresiunile mai puternic decît alţii. Strazile, portul, oraşul întreg ţi-au devenit insuportabile. Atunci visezi o lume fără motoare, fara fierarie, o lume în care prezenţa omului să apară mai discretă. Cînd îţi transcrie viziunile, halucinogenul îţi ia dorinţele de bune: şi elimină omul, făcîndu-te să vezi ce exista înaintea lui. Iată-ţi natura neprihănită! E animalul ăsta preistoric... Şi, dacă te mai îndoieşti, urmă el în glumă, am să-ţi atrag atenţia asupra încă unui fapt: că marea reptilă îţi apare în mijlocul valurilor, e logic — venită din mare, tungararu îşi desfăşoară nălucirile în mare — dar atunci ar trebui sa fie înzestrată cu înotătoare... Ar fi vorba, de pildă, de un plesiozaur sau de un mosazaur. Numai că animalul tău nu-i înzestrat cu înotătoare, ci cu labe. Ne gîndim aşadar la brontozaur sau la brahiozaur... Dar, vezi tu, speciile astea erau oaspeţii continentului, şi nu ai oceanului! Închipuirea ta pare să fi confundat, prin urmare, tărîmurile. La drept vorbind, creatura ta e de doua ori un monstru...

Parasindu-şi confratele, Desroches coborî strada Paris în direcţia portului şi o lua pe bulevardul marităm. Încetini la curba unde se afla un semafor. Cînd avea vreme, îi placea să hoinărească la umbra marelui radar sau să dea o raita pe la muzeu, pe partea cealalta a străzii. Să se opreasca? Fară convingere, îşi urmă drumul, apoi, ajungînd în dreptul portului de agrement, se hotarî. Dîndu-se jos din maşină, făcu cîţiva paşi pe digul alăturat. Una după alta, trei remorchere lunecară prin faţa lui. Trei! Nava pe care urmau s-o întîmpine şi s-o escorteze trebuia să fie un senior al mărilor! Poate „United States"? Desroches urmări cu privirea cursa grăbită spre larg a celor trei vaporaşe.

— Doamne!

Uriaşa spinare întunecata detaşîndu-se pe cerul spalat de ultima aversă, o stînca ciudată umfla marea la poalele capului Hève. Şi, iată, un gigantic gît de lebădă se desfăşura şi se arcuia deasupra valurilor. Brusc, arcul se destinse împingînd înainte un cap triunghiular.

Desroches îşi frecă fruntea. Cu neputinţă! Sau atunci tungararu avea efecte întîrziate? Ar fi trebuit să mă feresc de alga asta, îşi mărturisi. Mă urmăreşte... Parcă ruşinat, îşi abătu privirile şi descoperi, la doi paşi de el, o luneta fixata pe un peduncul. Se repezi la ea şi vîrî o monedă în suportul lunetei.

„Vă aflaţi pe digul de nord, declară un glas uzat. Pentru a cerceta portul, suciţi luneta pînă la refuz, spre stînga".

Desroches împinse pînă la refuz luneta spre dreapta. Deşi dispozitivul de acomodare era imperfect, nu mai încăpea nici o îndoială: fiara din Era Secundară era acolo! Fascinat, îşi încleştă degetele pe luneta care urma să pălăvrăgească: „... în faţă puteţi vedea cheul unde acosteaza pacheboturile..." Desroches zbură peste marea agitată, sui pe spinare, alergă spre cap. Botul închis, o lungă crăpătură longitudinală, dădea un aer sălbatec căpăţînii minuscule. Falcile erau atît de încleştate încît ochii, împinşi îndărăt, întindeau pielea pe bolta craniului.

— Se mişca! zise careva în spatele lui Desroches.

El tresări: de vreme ce oricine îl putea vedea, monstrul nu mai era doar o remanenţă în creierul lui, ci o realitate.

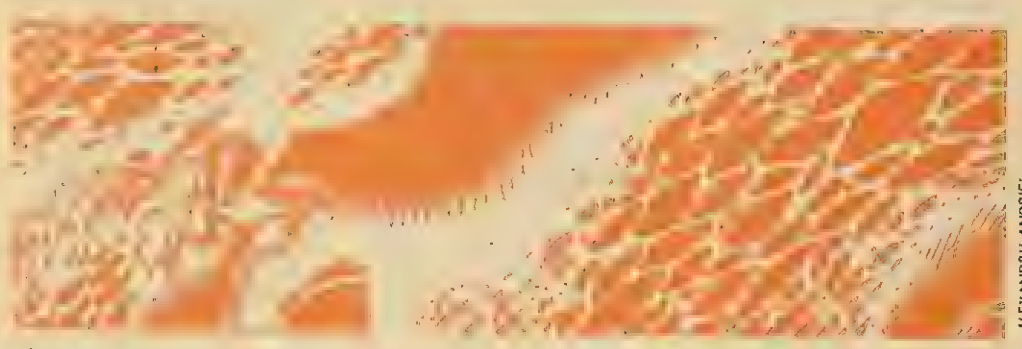

ALEXANDRU ANDRIES

încîntat, trase în piept mirosul puternic al mării.

— Da, se mișcă, adeveri mecanic fără să părăsească ocularul, dar vocea îi fu acoperită de glasul înregistrat al comentatorului.

Saurianul se pusese în mișcare. Pe măsură ce înainta pe platforma continentală, se vedea cum îi ies din apă coastele șiroind. În soare pielea-i exala un abur ușor, iar în cutele ei se prinseseră ierburi de mare roșcate, scoici sclălucitoare, pînă și crabi. Din oceanul primitiv se extirpa o insulă! Era un continent! O lume!

Imensitatea fu străbătută de fiori; undeva, în sînul ei, se zămislea un tunet. Înspăimîntați, pescărușii se risipiră. Sus de tot gîtul se umflă ca o gușă, apoi botul se căscă pentru un răget prelung, adevărat talaz sonor rostogolit spre falează.

Curînd puteau fi văzute inserțiile picioarelor, pe urmă chiar stîlpii lor arcuiți, groși cît copacii pădurii primordiale și, ca ei, acoperiți cu o scoarță plină de crăpături. Un nou zvîcnet al coapselor înălță pîntecul deasupra apelor presărate cu mucozități rătăcitoare, pe cînd coada nesfîrșită se desfășura în valul ce se trăgea îndărăt. Degetele flarei mezozoice bîjbîiră în cele din urmă pe pietrele plajei.

Ce coincidență! își spuse deodată Desroches. La doi pași de locul ăsta fuseseră descoperite în falează niște oase de dinozaur. Cine știe dacă fosila asta vie nu-i pe cale să calce în picioare rămășițele semenilor ei!

Mai răsună un strigăt, ca un salut către morții încrustați în depozitele de calcar. Cu siguranță, răsuna totodată ca un cînt triumfal celebrînd o luare în stăpînire.

În clipa aceea întreaga scenă se tulbură, după care dispăru.

„Și acum, Doamnă, Domnule, vă urăm o vizită plăcută în oraș".

O mînă îl bătu pe Desroches pe umăr. Se răsuci și văzu că mîna ținea o monedă.

— Da, aveți dreptate, încuviință, e rîndul dumneavoastră.

— Păreți bine dispus, remarcă bărbatul care se și aplecase deasupra lunetei.

— Eu? Se poate! exclamă Desroches, avîntîndu-se spre bulevard.

Cînd intră în casă, telefonul tocmai suna.

— Ai văzut? izbucni Giret.

— Bineînțeles! Ce părere ai?

— Nici una... Realitatea monstrului nu poate fi tăgăduită. Cît privește originea lui...

Urmă o scurtă tăcere. Giret nu se hotăra să rela cuvîntul.

— Așadar, sugeră Desroches, declanșate de tungararu, viziunile mele erau prevestitoare. Cu cît se apropia data evenimentului, cu atît halucinația devenea mai netă pentru că și crelerul meu i se supunea mai deplin. În fond, am dat peste un fenomen aproape banal: premoniția.

— Fie, dar ipoteza ta nu explică existența animalului, aminti Giret.

După ce puse receptorul în furcă, Desroches ieși pe balcon. De acolo nu putea vedea capul Hève, așa că, punîndu-și mîinile streașină la ochi, se mulțumi să cerceteze rada. Se întrebă dacă monstrul își aflase adăpost în scobiturile falezelor sau dacă se întorsese în mare. Jos, în direcția plajei, hăuli o mașină a poliției. Îi răspunse un sunet de claxon.

— Ce-or fi vrînd? se înveseli doctorul.

Dar telefonul îl chemă în casă. Era iar Giret.

— Ce poveste! spuse fără nici o introducere. Cînd explozia..

— Explozia?

— Cum? Nu știi? Fiara a pustiit vilele de la Sainte-Adresse. De aici văd acoperișurile în flăcări și...

— Ce mi-e una, ce mi-e alta. În definitiv...

Giret strigă:

— Dar, fir-ar a dracului de treabă, nu pricepi nimic! Sînt și morții!

— Morții! repetă Desroches, copleșit.

— Acum s-a terminat, adăugă prietenul lui. Monstrul s-a reîntors în mare. Dar ce poți ști... se întrerupse, apoi vorbi din nou, înfrigurat: Ascultă, Desroches, adineauri n-am îndrăznit să-ți spun ce cred. Mă temeam să nu mă iei drept nebun. Dar, pînă la urmă, tot ce se petrece acum e atît de demențial... Încă șovăind, își drese glasul: Uite, după părerea mea **tu** al dat naștere flarei. Cum e cu putință, nu știu. Datorită algei, crelerul tău a căpătat facultatea de a crea **ex nihilo.** După cum ți-am explicat, a extras un model din el însuși. Pornind de la model, a făcut o schiță, apoi... a executat opera. Adu-ți aminte, polinezienii spun că tungararu e „făptura fulgerului" Printr-un fel de transfer, el atribuie viață elementului care suscită viața. Odinioară se proceda tot așa cu mătrăguna.

— Dar nu se poate! șopti Desroches.

Cuvintele lui Giret îi clătinaseră totuși convingerea. Timp de o oră răsuci pe toate fețele teoria prietenului său. În cele din urmă, își spuse: Am să mai iau o doză, imediat. Așa am să văd măcar ce-mi rezervă viitorul.

Tungararu puse deci încă o dată stăpînire pe mintea lui. Cînd văzu țărmul Calvadosului lunecînd înainte ca o poartă urnită pentru a închide estuarul, cînd Deauville se ivi la o lungime de braț, pînă în cele mai mici amănunte — farul, piața Morny, liceul Mercier, cazinoul, întregul oraș — nu se miră; era prologul obișnuit, dacă nu inevitabil. Lăsînd fiecare element să-și ocupe locul, își întoarse fața spre canalul ale cărui adîncuri verzi-albăstrui se deosebeau de albastrul cenușiu al mării. Între cele două șiruri

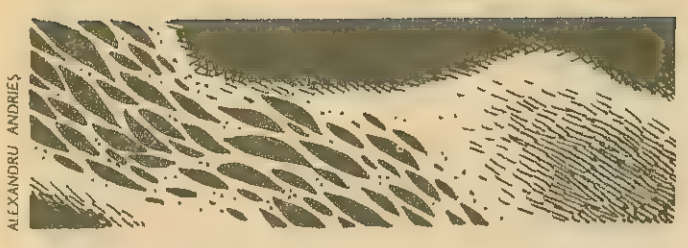

ALEXANDRU ANDRIEȘ

de balize hula era potolita.

Deodata tresări. Cu răbdarea unui trup mort, o umbra urca încet în grosimea stratului de apă. Să fi fost una dintre epavele pe care curenții ascendenți le atrag, uneori, la suprafață? Volumul era, într-adevăr, al chilei unei șalupe, dar ciudata arătare părea însuflețită de o energie proprie. Atunci, un submarin? Pata sulia mereu, tot mai opacă, fără ca marginile să-l apară mai nete. Ajunse sub spărtura scilpitoare, în punctul unde marea înceta sa urce. Nici un val nu agitase apele în timpul ascensiunii și, fără să provoace macar o undă, obiectul ieși la suprafață printr-o singură mișcare irezistibila.

Mai întîi se ivi marginea unui cub uriaș care se pomeni, treptat, în văzduh. Ai fi zis că e unul dintre containerele îngrămădite pe cheuri sau pe sub hangare. La drept vorbind, era mai degrabă o turelă înșurubată într-o masă mult mai mare: un paralelipiped gigantic ieși din mare și de el erau articulate două apendice patrulaterale a căror extremitate mai atîrna în apă. Încremenit, Desroches trebui să admită că vedea un cap, un tors și două brațe. Toate elementele aveau culoarea cenușie a aluminiului oxidat sau a zincului mat, a cărei neutralitate contrasta cu strălucirea valurilor. Metalul-rege refuza în cazul de față pompa luminii și nici măcar uriașul soare roșu care apăsa asupra orizontului oceanic nu izbutea să-i smulgă reflexe.

Atunci cînd colosul geometric se desprinse din mare pînă la jumătatea trupului — dacă puteai ghici conformația unei făpturi a cărei parte inferioară scăpa privirilor —, mișcarea verticală încetă și fu înlocuită printr-o mișcare de rotație: trunchiul pivotă fără zvîcnete și fără zgomot, ca poarta unei ecluze. Solidar cu umerii, capul se răsucea odată cu el.

Desroches se înfioră: pîndise ivirea a ceva aducînd cu un chip, măcar cu un orificiu sau un ieșind oarecare putînd aminti trăsăturile omenești; dar nu exista nimic de felul ăsta, fețele cubului erau riguros netede. Mai mult decît orice, capul fără față și spate inspira o groază cumplită.

În chiar clipa cînd jumătate de întoarcere se încheie, începu o altă mișcare: unul dintre brațele aberației se înălță exhibînd un prim segment, apoi al doilea la capătul căruia se afla un mănunchi de clești. (Dacă asta e mîna, se înspăimîntă Desroches, ce putere trebuie să aibă!). Ajuns la orizontală, în prelungirea exactă a umerilor, brațul se îndoi de la mijloc, descriind un arc de cerc care putea fi luat drept un gest. Părea un semnal, dar într-un cod necunoscut.

Tungararu își ia rămas bun, gîndi Desroches, pentru că simțea că scena se topește și că lumea reală avea să reapară.

Două zile se scurseră între evenimentul fictiv și catastrofa prin care necunoscutul se manifestă din nou.

Două zile în care fiara venită din vremi trecute rămase invizibilă, fie că-și găsise în adîncuri un culcuș în care putea rămîne ascunsă, fie că se îngropase sub mormanele provenite din surpăturile țărmului. Cea dintîi ipoteză era mai demnă de crezare. Firește, i se semnala ici și colo prezența, la adăpostul falezei; la Etretat copiii îi văzuseră spinarea solzoasă rîcîind cea mai înaltă dintre bolțile stîncoase. Dar zvonurile nu puteau fi verificate: cercetări oficiale tocmai urmau să fie întreprinse cînd o negură deasă se lăsă peste întreaga regiune.

Între doi pacienți, Desroches puse mîna pe telefon și-i împărtăși confratelui și confidentului său vizlunea pe care tungararu i-o provocase. Giret se arătă ironic:

— Dacă toată fauna ta intimă se întrupează, unde ajungem!... Dar nu părea prea convins. Oricum, mai mult ca niciodată, atribuia algei puteri creatoare. Monstrul mecanic pe care mi l-ai descris se va materializa în scurtă vreme, aidoma reptilei, și pe aceeași cale.

— Și eu cred că realitatea va urma curînd ficțiunii, se învoi Desroches. Numai că, precizează el îndată, nu-i atribui acestei tungararu decît rolul de a-mi stîrni prestlința. Rațiunea mea refuză să meargă mai departe.

— Cu toate astea, dacă vrei să chibzuiești bine, ai să fii de acord că robotul concretizează o tendință a spiritului tău. Urmărește-mi raționamentul: după cum ți-am mai spus, fiara preistorică s-a născut din aversiunea ta față de societatea industrială. Dar, de cum ai aflat că dihania s-a dedat la pustiiri și a făcut moarte de om, ai săvîrșit o întoarcere asupra ta însuți și, în străfundul măduvei tale, civilizatul s-a dovedit mai tare. Atunci, cu ajutorul algei, ai inventat un mecanism împins pînă la cea mai înaltă treaptă a perfecțiunii.

A doua zi, doctorul trebuia să se ducă la dispensar, unde consulta o dată pe săptămînă. Se hotărî să meargă pe jos, plăcere pe care și-o îngăduia uneori, cînd nu era grăbit.

Coborî pînă la bulevardul maritim, pe care îl traversă pentru a arunca o privire spre plajă. Pe trotuarul celălalt dădu peste un pacient de tip cîrligos, de care nu scăpă cu una cu două. Își urmă drumul de-a lungul plajei. Dincolo de haosul pietrelor, privirea se pierdea într-o maree albicioasă care se suprapunea fluxului. La intervale regulate, sunetul semnalînd prezența ceții își lansa avertismentul sinistru în direcția canalului

Desroches întoarse capul spre intrarea acestuia, mar-

ALEXANDRU ANDRIEȘ

cată de două lumini clipitoare. Cînd ajunse în dreptul bazinului adăpostind vasele cu pînze, atenția îi fu atrasă de clipocitul înfundat al unei elice care păștea apele de lîngă mal. În partea aceea ceața se destrămase lăsînd să apară capătul digului central. Dedesubtul hangarelor se legăna un carou încărcat cu cherestea. Desroches încercă să-i citească numele... Oare faptul că fixase prea mult neclaritatea ceții îl făcea să simtă un soi de amețeală? Ba nu, vaporul se pleca într-o parte!

Din aburii ce se îndeseau la pupa navei ieși dintr-o dată o trompă sinuoasă, cu un cap în vîrful ei! O labă mai groasă decît catargul principal apăsa puntea cargoului. Mai încolo, prin ceața care-l acoperea, ghiceai trupul formidabil al animalului jurasic. Apăsarea sporea. În cele din urmă, izbindu-se de cheu, vasul se dădu peste cap.

Cam în același timp, ceața se trase în lături și privirile putură străbate pînă la cheul unde acostau pacheboturile. Saurianul uriaș își răsuci, cu mare vuiet, spinarea; se îndreptă apoi spre gara maritimă, croindu-și drum printre macaralele și vagoanele pe care, dintr-o lovitură, le expedie în mare. În fața „Flandrei" scoase un mîrîit de satisfacție: obstacolul era pe măsura lui. Izbind cu coada solzoasă, crestă lemnul imaculat al pachebotului. În clipa în care nava, cu parîmele rupte, pornea în derivă, monstrul împroșcă din belșug și se cufundă în apa uleioasă.

Desroches auzi atunci clipocitul pe care-l pusese pe seama etravei unei ambarcații. Uriașa amfibie trebuia să se deplaseze cu o iuțeală incredibilă pe fundul bazinului. Sosi aproape de mal chiar cînd un **car-ferry** se pregătea să acosteze. Vaporul se clătină strașnic și, ca o rachetă lansată de un submarin, capul monstrului țîșni la suprafață. Fălcile i se închiseră peste balustrada punții, în apropierea porții anterioare. Din pricina izbiturii, poarta se deschise: garajul plutitor se clătină și-și expulză încărcătura de mașini și camioane, claie peste grămadă, odată cu cîțiva călători. Dar tornada trecuse.

Digul de sud opri saurianul. După o scurtă șovăială, urmă zidul pînă la platforma portului metanier. Acolo, blocuri de beton îngrămădite haotic alcătuiau un fel de vad pe masura lui: se sluji de el pentru a se cățăra pe dig, unde îl întîmpină un stol de pescăruși. Lungi gîtul spre vasul de metal în care, cam la înălțimea lui, ardea o torță. Suflul fiarei culcă la orizontală flacăra și ai fi zis că din botul ei căscat țîșnea o limbă de foc.

Salamadra, își spuse Desroches, emblema portului Le Havre...

Dintr-o dată flacăra se făcu soare: lovind cu laba, animalul sfărîmase vasul de metal. Atunci se înverșună asupra rezervoarelor, dar pîntecul lor rotund și neted rezistă asalturilor. Avîntul fiarei începu să slăbească; cu o lovitură zdravănă strivi însă tuburile de la baza căzilor, eliberînd gazul comprimat. Un fulger goni printre cele trei rezervoare. Leviatanul se trase îndărăt și o luă spre extremitatea digului.

— Sare totul în aer! răcni un glas înnebunit.

Desroches se aruncă la pămînt în clipa în care oțelul plesnea scîrțîind. Îndată se produse o explozie infernală, prelungită printr-un tunet. De jur împrejur rămășițe metalice vibrau în văzduh înainte de a ciurui suprafața bazinului.

Desroches se ridică în mîini și înălță capul.

Digul se rupsese! Năvălind prin spărtură, apele mării se amestecau cu apele Senei; capul digului, unde se afla mastodontul, devenise o insulă! Dincolo de spărtură, fiecare cadă alcătuia mrezul unui nor aprins zguduit de mărunte conflagrații.

Chemarea puternica a unei sirene înfrigură portul: flotila de vapoare-pompe se îndrepta spre locul incendiului.

Un bărbat cu caschetă de marinar se apropie de Desroches, care se ridică în picioare căutîndu-și totodată pachetul cu țigări.

— Prea tîrziu, vă dați seama! Dacă... se întrerupse și, întinzînd un deget spre palălaie, strigă: Priviți! O alta aia!

În mijlocul flăcărilor se ivise o formă înalta cît o casă. Însuflețită de o mișcare ce ținea deopotrivă de lunecuș și de umblet, își croia drum printre tablele pe care incendiul le adusese la roșu.

Marinarul era uluit.

— Ma întreb cum au izbutit să aducă o macara!

— O macara? Desroches clătină din cap. Nu, e un robot...

Automatul se propulsa pînă în dreptul spărturii, sărind apoi peste ea ca o lăcusta. Cu pas egal, înainta pe tronsonul digului.

Reptila se întoarse și-i făcu față lansînd un răget de sfidare. Imperturbabil, metalul în mers își continua drumul.

Cînd depărtarea dintre cei doi titani se reduse la doi sau trei pași, saurianul se ghemui pe labele din spate, pe urmă se trase îndărăt. Fără a se opri, robotul se abătu din drum; fentînd spre stînga, își repezi brațul, ca o cange, spre gîtul înțepenit de furie.

— Într-adevăr, murmură Desroches, meșteșugul pedepsește natura sălbatică. Pînă la urmă, Giret o fi avînd dreptate?

Dar monstrul de carne se feri de lovitura monstrului cubic; capul reptilei se retrase și îndată se năpusti din nou, pentru a mușca metalul. Se auzi un dublu clănțănit: clești frustrați de pradă și colți înșfăcînd vidul. Celălalt braț se și ridicase. Saurianul se dădu și mai mult îndărăt, apoi, cu o repeziciune de necrezut, lunecă în mare.

Atunci, sub întinderea înroșită a apelor, începu o ciudată vînătoare. Atrăgînd mobilul mecanic care sărise după ea, fiara gonea în direcția portului petrolier. La jumatatea drumului adversarul o ajunse din urmă și lupta reîncepu. De astă dată fu o încleștare fără martori. La suprafață se adînci un maelstrom care înghiți bărcile și zdrobi un tanc petrolier de pe platforma de descărcare. Urmărirea fu apoi reluată — cine de cine scăpa? — în direcția ieșirii din canal. Dar un pîlc de locuințe ascundea sectorul de privirile lui Desroches.

— N-au să poată trece de sas, își dădu cu părerea marinarul, și au să fie nevoiți s-o ia din nou în sus... Uite, striga peste cîteva secunde, vedeți?

Vîrful unei macarale se clătina neliniștitor pe deasupra acoperișurilor. Pachete de mașini speriate ieșiră în bulevard. În sens invers trecura două furgoane negre, pline cu uniforme negre. Dinspre strada Paris se ridica un nor de fum.

— Acum, mai spuse marinarul și clătină din cap, chestiile astea au să facă praf ora-

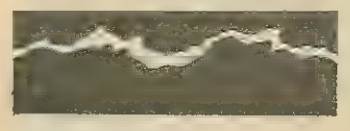

șul!

Din aproape în aproape, străzile din centru se umpleau de o larmă în care se amestecau pîrîitul flăcărilor și tunetul zidurilor ce se prăbușeau.

— Vin încoace, bombăni marinarul. Eu o iau din loc... Mai rămîneți pe-aici?

Desroches nu răspunse. Ce să-i spună? Că voia să vadă monstrii de aproape? Deși ideea i se părea și lui cu totul nebunească, nu se îndepărtă.

Mai întîi, la colțul unei străduțe se ivi un genunchi de metal, apoi paralelipipedul, în întregime. În întregime... ba nu! Nu mai are decît un braț! se îngrozi Desroches. De umărul stîng spînzurau trei sau patru fire cenușii, ligamente de tungsten sau nervi de titan. În goană, uriașul străbătu esplanada muzeului și se opri lîngă sculptura monumentală înfățișînd un cioc de corabie. Daca suferea, durerea îi rămînea mută.

Reptila, în schimb, își vesti apariția printr-o lungă tînguire modulată. Cînd se ivi, în sfîrșit, de cealaltă parte a muzeului, la vreo două sute de metri de Desroches, acesta vazu că pieptul îi era striat de brazde însîngerate. Dar capul nu pierduse nimic din trufia-i serpească. Desroches avu impresia că urma să asiste la ultima luptă dintre geometrie și instinct.

Robotul se și avîntă în întîmpinarea noii sosite și-și repezea brațul, ca o sulița, spre coastele vulnerabile. Ripostă neașteptată, bastionul de carne se năpusti înainte și cleștii metalici nu izbiră decît solzii cozii, tot atît de duri ca și ei. Atunci blocul uriaș o porni îndărăt și, traversînd porțiunea pavată, se postă lîngă catargul radar — ambele forme anguloase părînd surori.

La rîndul ei, bruta trecu la atac încercînd să lovească umărul trunchiat pentru a face robotul să se prăbușească. Dar el înconjură gîtul saurianului cu apendicele valid într-o ciudată îmbrățișare ce alătura anonimatul coifului și bestialitatea fremătîndă a botului. Pentru că strîngerea era pe cale să se prefacă în sugrumare, toți mușchii fiarei se încordară. Cum de mai izbuti să se cabreze? În timp ce gîtul serpentiniform se azvîrlea îndărăt cu un zvîcnet care sili robotul să-și desfacă încleștarea și-i dezechilibră, labele din față se înălțară pentru a cădea apoi pe capul simulacrului mecanic. Strivită, cutia cubică se desprinse din umeri.

Ce se petrecu atunci părea de neconceput: trupul decapitat se ridică dintr-un salt. (Era, într-adevăr, un cap? se întrebă Desroches, uluit. Sau protuberanța nu făcea decît să maimuțărească omenescul?) Brațul se destinse și degetele prelungi se înfipseră în ochii dinozaurului. Sub impactul durerii animalul se cabră din nou; la capătul traiectoriei, capul deveni o morișcă de sînge și bale care împroșcă imobilele din preajmă. Atunci monstrul paralelipipedic se năpusti împingînd înainte umărul stîng și, cu toate puterile ce-i rămîneau, izbi partea fiarei dinspre coadă. Pentru o fracțiune de secundă, saurianul rămase ca atîrnat în văzduh, apoi se prăvali.

Douăzeci de tone de carne fură trase în țeapă pe sculptura înfățișînd un cioc de corabie.

Pămîntul se cutremură. Un răcnet de agonie sfîșie văzduhul și falezele de beton și cărămizi îl trimiseră în cele patru vînturi. Viața părăsea treptat uriașul trup străpuns. Dar, ca și cum în el șarpele ar fi refuzat să moară, coada ondulă pastrîndu-și încă pentru cîteva clipe supletea. Ea bici pereții de sticlă ai muzeului din care își luară zborul tablouri și cărți, apoi, ca printr-un fel de ultim renghi al vicleniei primitive, se răsuci pentru a plesni robotul.

Gigantul acefal se clătină. Aplecîndu-și amețitor urîțenia geometrică a carcasei, străbătu de-andaratelea șoseaua. Și, după ce izbi semaforul care-i adresă un mesaj de neînțeles, făptura de metal căzu pe spate în apele în care se afundă lent. Pe măsură ce cobora, mîna lui crispată grebla platforma; pînă la urmă rămase agățată de cheu, ca ancorată acolo pentru totdeauna.

Desroches făcu cîțiva pași pentru a privi cadavrul ce zăcea.

cea lîngă muzeu. O amintire se deșteptă în el: Giret, trebuia să-l vadă pe Giret.

Urcă pînă pe strada Paris. Acolo i se înfățișă o priveliște jalnică: numai ziduri năruite, bîrne fumegînd, mormane de moloz. În dreptul clădirii în care locuia prietenul lui îl podidi un val de sudoare: fațada era distrusă pe aproape întreaga ei înălțime. Un agent de poliție sta de pază lîngă mormanul de pietre.

Desroches traversă și întrebă:

— Unde e domnul Giret?

Agentul își drese glasul.

— Îi sînteți rudă cumva?

Desroches se înfioră.

— Nu, prieten.

Celălalt îl aruncă o privire.

— Domnul Giret a murit.

În cursul ultimului război se văzuseră la Le Havre lucruri și mai cumplite. Conform expresiei consacrate în discursurile edililor, orașul își pansa rănile.

Desroches urmă să-și primească pacienții timp de o săptămînă, dar trasăturile lui istovite nu prevesteau nimic bun. Socotind că sănătatea doctorului trecea înaintea celei a clientelei, secretara reduse din proprie inițiativă numărul orelor reținute și, cedînd mustrărilor ei, Desroches se retrase pentru vreo două săptămîni la țară. Se întoarse însă bîntuit de aceleași imagini: în minte îi stărulau amintirile zilelor precedente, cea mai cumplită dintre ele fiind a unei anumite fațade de pe strada Paris.

Apoi, într-o noapte, în creierul lui chinuit de insomnie, luă naștere un proiect neobișnuit: va scrie istoria algei tungararu. Fără a mai zăbovi, însemnă pe un bloc-notes cîteva rînduri prin care trasa planul unui memoriu.

În seara următoare, după ce isprăvi cu vizitele, se înhămă la treaba care i se părea tot mai necesară. Nu era menită să-i abată gîndurile, silindu-le să se modeleze după constrîngerile scrisului, spera doar să le atenueze caracterul obsesiv.

Începu prin a redacta capitolul „Trecerea de la viziune la realitate", în care expunea două ipoteze: întîi, cea a minții înzestrată de tungararu cu

ALEXANDRU ANDRIEȘ

puteri creatoare, apoi cea a premoniților, care-i stătea la inimă. Ajuns la mijlocul celui de al doilea paragraf, se simți cuprins de descurajare. Dovedirea faptului că era vorba de premoniție nu prezenta decît un interes secundar. Altceva ar fi fost să descopere originea monștrilor și calea pe care năvăleau în lumea de fiecare zi.

Brusc, dădu în lături hîrtia și stiloul. Găsise explicația! Apucă din nou firele... Nu, așa ceva nu putea fi pus pe hîrtie, prea era de necrezut!

Se ridică și, fără s-o vadă, se îndreptă spre fereastră. Amănuntele se așezau la locul lor, ideea se preciza: tungararu deschide în timp o breșă prin care trecutul și viitorul întîlnesc planul actual. Mai întîi, o simplă fisură grație căreia întrevezi făpturi aflate de Cealaltă Parte — un dinozaur din vremi apuse sau un locuitor al viitorului cibernetic —, falia se lărgește apoi și făpturile năvălesc în prezent. Da, își repetă Desroches, asta e: un fel de scurt-circuit în fluxul temporal.

Privi spre fărîma de materie albicioasă pe care o pusese într-o cupă mică. Cheia timpului... Simțea dorința irezistibilă de a se avînta într-o nouă călătorie, de a întredeschide încă o dată porțile timpului. Curiozitatea asta perversă își descoperi o justificare: nu trebuia oare să încheie memoriul cu privire la alga-născută-din-fulger și, pentru asta, să încerce o ultimă experiență?

Mestecînd cea din urmă porție de tungararu, își plimbă privirile peste plaja pe care se repezeau s-o muște valuri arțăgoase. Se vestea o furtună.

Un văl de emanații subtile se așternu între el și lumea obișnuită. Preț de cîteva secunde gustă tulburarea euforică de care se simțea năpădit. Efracția creierului său de către algă nu mai era la fel de violentă. Afară, nimic nu părea să se fi schimbat: norii se pătrundeau cu aceeași furie, valurile continuau să scormonească.

Ochii îi străbătură tot estuarul, apoi zăboviră asupra orizontului, simplă lamă de cer alb între două întinderi de plumb. Unde nu se petrecea nimic.

S-a sfîrșit, își spuse Desroches. Să nu fi existat în cutele timpului decît două făpturi?

Un fel de tremur al atmosferei îl atrase însă atenția asupra mării. Ici și colo, în punctul cel mai întunecat al furtunii, oceanul se colora la verticală: luciri palide urcau din adîncuri. Treptat, emanațiile deveniră mai intense, preschimbîndu-se în coloane de lumină de un albastru electric ce proiectau pe crestele apelor un halou deformat de hulă.

Totul se stinse dintr-o dată. Apoi, după minute lungi, o linie neagră se desenă la nivelul orizontului, ca o spărtură în jungla valurilor. Linia deveni o bară: era un submarin, mult mai lung decît un pachebot și care se ridica lin din oceanul mînios. Pe marele ponton se arătară, printre trîmbe de apă, suprastructurile: cupole, chioșcuri, punți etajate. Ai fi zis că sînt contururile unui aisberg nocturn.

Curînd platforma nu mai putea fi atinsă nici de cele mai înalte valuri. Cu toate astea, ea nu încetă să suie, dezvelindu-și pînă la bază chila tuciurie. Din clipa aceea se înălța deasupra oceanului și lui Desroches i se păru că fantasma planează în văzduh. Dar își dădu repede seama că se înșelase: la colțuri, stîlpi zdraveni susțineau construcția. Să fi fost împlîntați pe fundul hăului? Deși foarte groși, pilonii păreau ușori, deoarece erau alcătuiți din traverse printre care marea rămînea vizibilă.

În cele din urmă, ascensiunea insulei artificiale se opri. Cu desăvîrșire stabilă pe picioarele ei ajurate, se dovedea străină de mișcarea oceanului.

O ferăstruică ovală se deschise în vîrful unei turele. Și, dintr-o dată, ochiul clipi: o linie albastră străbătu cîțiva norilor, în direcția Senei. Cînd îl atinse raza, fluviul începu să fiarbă. Desroches observă cu neplăcere că turela se răsucea. Atinse la rîndul lor, apele portului fură ciuruite de bule azurii. Jetul de lumină zgîrie după aceea clădirile gemene ale Porții Oceanice, iar pereții li se albăstrir și fură acoperiți de bășici. Desroches îl vedea lunecînd spre fereastra lui și, deși conștient de faptul că totul nu era decît un vis, nu putea evita sudorile spaimei. De aceea, cînd bara luminoasă îl atinse, își plecă privirile

Și-și văzu cu groază degetele înțepenite pe pervaz, apoi bătînd convulsiv aerul, pe cînd picioarele-i bîțîiau ca într-o criză de epilepsie. Nu se îndoia că în clipa aceea privirile-i înregistrau cum murea. Cu toate astea nici cea mai mică durere, cea mai mărunță furnicătură! Propriul lui trup i se părea un obiect observat din afară; scurta agonie nu constituia decît un episod în desfășurarea viziunii halucinante.

Întoarse capul și urmări drumul petei luminoase care se depărta, lunecînd pe tapiserie și pe dulap. O văzu oprindu-se și revenind spre canapea. Din nou, atît de aproape și totodată atît de departe, trupul lui zvîcni. Apoi raza se stinse.

Așadar, într-adevăr, eu și numai eu am fost vizat, își spuse Desroches.

În zare, marea chilă se afunda treptat.

Își ațintì privirile asupra biroului cu hîrtii răvășite, asupra etajerelor. Așa să fie? se întrebă. Iată, am în fața ochilor încăperea întocmai cum va arăta îndată după moartea mea. Ochii mei văd ceea ce nu vor mai vedea niciodată!

Teama și fascinația și-l disputau cînd se plecă peste pervazul ferestrei ca să cuprindă cît mai mult cu privirea și să nu piardă ceva din clipele nemaipomenite. Dar, în jurul lui, văzduhul începu să vibreze. Abia avu răgazul să-și privească mîna stîngă — era presărată de bubulițe albastre.

Preț de mai bine de o oră rămase sleit pe canapea, incapabil să-și alunge din minte întrebarea chinuitoare: cît timp mai am de trăit? Cît timp pînă ce halucinația va căpăta consistență? Își cercetă amintirile, fără să găsească un răspuns sigur. Poate două zile? Dar exista o regulă? Dealtfel, ce însemnătate avea răgazul? Fatalitatea ce se punea în mișcare — nu se putea îndoi de faptul că viziunea avea să se materializeze — nu atîrna de o zi în plus sau în minus. În mod ineluctabil mașinăria timpului va face ca insula artificială să răsară din mare. Să fugă? La ce bun! Cum să se ferească de o știință cu puteri inimaginabile? Nu i-ar fi greu să-l găsească, în orice ascunzătoare s-ar piti. Atunci, ce putere mai mare să-i opună? Alga tungararu...

Un gînd nebunesc îi fulgeră prin minte: dacă admit pentru o clipă că Giret avea dreptate, că alga dăruiește puteri demiurgice, am la dispoziție mijlocul de a ocoli amenințarea. E destul să mai creez o dată. Puterii insulei să-i opun o altă putere.

Ideea căpăta contur în mintea lui și-și dezvolta implicații-

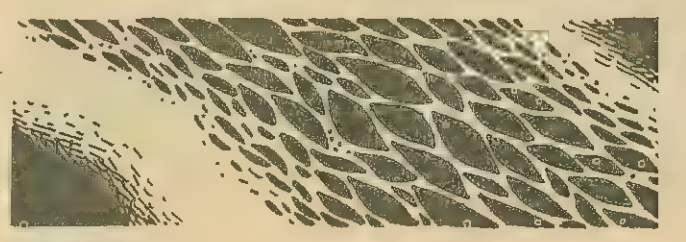

ALEXANDRU ANDRIEȘ

ile. Se încredință că instinctul lui de conservare va ști să născocească un ecran, un meterez, o armă defensivă (chiar ofensivă!). Un fantastic război împotriva neantului! Dar era neapărat necesar ca mijloacele de apărare să fie pregătite în clipa cînd insula avea să se materializeze. Trebuia deci, cumva, să i-o ia înainte. Nu spusese marinarul că, pentru a produce un efect mai radical, poate și mai rapid, se putea mări doza?

Din clipa aceea, Desroches pendulă între sentimente contradictorii. Mai întîi exaltarea îl părăsi cînd își aminti că nu mai avea nici o fărîmă de tungararu. Clipe în șir rămase abătut. Dar, brusc, speranța îl cuprinse din nou cînd își aminti cuvintele pacientului: „Am păstrat și eu o bucată, ca amintire".

Unde însă să-l găsească pe marinar? Pe ce mare de la antipozi? Doar dacă o fi acasă.

Desroches se repezi la clasor și-l răsfoi cu înfrigurare. Să vedem fișa: Yves Helgorn, de pe „Paul-Rivoire"... Nici o adresă... Chibzui timp de o clipă, apoi înșfăcă ziarul și-și aruncă privirile peste rubrica „Mișcarea vapoarelor". Norocul ținea cu el: printre „Navele la cheu" figura și „Paul-Rivoire". Coborî scara sărind treptele din patru în patru și se năpusti în mașină.

Capitănia portului se dovedi îndatoritoare și-i indică locul unde cargoul stătea la ancoră. Nu-l găsi totuși decît după un sfert de ceas de rătăcire printre docuri. Se interesă de Helgorn la un marinar care fuma liniștit la intrarea în cală.

Răspunsul îl îngrozi: din ajun Helgorn nu mai făcea parte din echipaj; plecase acasă, la Gervran, lîngă Saint-Malo.

Desroches se sui iar în mașină și aprinse o țigară. Dar se și hotărîse: se va duce de îndată în Bretania.

Pe drum, în liniștea boschetului năpădit de amurg, chibzui mai cumpănit la ultima lui aventură. Încercă să lege cea din urmă halucinație de cele din săptămînile precedente. Ce raport se putea stabili între cei doi monștri și

staţiunea pe stîlpi? Dacă admiteai că primii erau emanaţii ale subconştientului, cea de a doua trebuia să aibă aceeaşi origine. Toate îes direct din cărţile cu planşe multicolore ale copilăriei, îşi zise Desroches; sînt arhetipurile mele personale. Dar de ce ar încerca insula artificială să mă omoare?

O explicaţie i se înfăţişă: robotul a învins fiara distrugătoare, dar nu e destul, cauza primă a dezordinilor continuă să existe — eu, creierul meu stăpînit de algă — şi cine ştie dacă tendinţele mele destructive nu se vor manifesta din nou, în viitor? Atunci alte tendinţe mai adînci, care-şi au poate rădăcina într-un complex de culpabilitate (nu sînt, într-un fel, vinovat de moartea lui Giret?) intră în acţiune pentru a suprima primejdia. De asta a fost concepută raza morţii şi faptul că se îndreaptă spre mine e conform logicii, implacabilei logici a autodistrugerii.

Cîmpia Auge era tăcută şi pustie. Desroches conducea cu viteză continuînd totodată să speculeze. Se întoarse la teoria lui, a breşelor temporale. Dacă e exactă, îşi spunea, platforma trebuie să vină dintr-un viitor îndepărtat. Ar putea reprezenta o expediţie de pedepsire: constatînd că am împins poarta prin care epocile comunică, **cineva** s-a supărat şi a hotărît să mă execute pentru ca poarta să nu mai poată fi deschisă. Dacă-i aşa, tungararu nu-mi va mai fi de nici un folos.

Desroches ajunsese aici cu gîndurile cînd sosi la Gervran. Era noapte neagră. La intrarea în tîrguşor un ţăran ce părea să fi întîrziat la cafenea îi arătă, printr-un gest destul de vag, drumul. O lumină licărea la capătul întinderilor presărate cu stînci. Parcă aş fi scăpat dintr-un naufragiu, îşi spuse Desroches bătînd la uşa căsuţei.

Dînd cu ochii de doctor, Helgorn scoase un: „Ia te uită!" destul de mirat. Desroches îi explică îndată obiectul vizitei sale, susţinînd că avea nevoie de bucata de tungararu pentru cercetări ţinînd de profesiunea sa şi care nu îngăduiau nici o întîrziere. Helgorn îl întrebă dacă alga avusese vreun efect asupra lui.

— Nu, minţi Desroches, ascunzîndu-şi anevoie nerăbdarea. Aş vrea totuşi să fac nişte analize. Dacă experienţele reuşesc, am să public un studiu în care-ţi voi cita numele.

Celălalt îi aruncă o privire mai puţin măgulită, cît îngrijorată. Trecînd în încăperea alăturată, spuse totuşi

— Dacă vreţi... Oricum, vă dau ce mi-a rămas, de vreme ce vă poate fi de folos.

De îndată ce avu în buzunar preţioasele fragmente, doctorul îşi luă rămas bun de la breton.

Fără să încetinească, se năpusti printre gardurile vii, străbătînd în goană tîrguri şi sate. La jumătatea drumului îşi îngădui totuşi un răgaz, cît să fumeze o ţigară. Cînd oboseala îl apăsă ceafa, o porni din nou.

După ce trecu de podul de la Tancarville maşina dădu de burniţă. Fără veste, la jumătatea unei curbe, călătorul văzu drumul prăbuşindu-se sub el. Trase de volan şi, simţind că şoseaua revine sub roţi, frînă. Vehiculul derapă, se năpusti spre taluz, îl escaladă şi lunecă în bălării.

Pe la şapte şi jumătate, ducîndu-se la lucru, doi paznici de la ecluză dădură peste maşină. Cînd îl întinseră pe Desroches în iarbă, constatară că nu era rănit. După toate aparenţele, doar leşinat. Se străduiră zadarnic să-l readucă în simţiri. Atunci, după multe tărăgăneli, îl luară în maşina lor şi se întoarseră spre Le Havre. La primul post îl lăsară pe rănit în mîinile jandarmilor. Aceştia îi scotociră buzunarele.

— Jean-François Desroches — doctor în medicină — 3, str. E. Renard — Le Havre, citi brigadierul.

— Păi, dacă-i doctor, să-l ducem poate acasă, îşi dădu cu părerea unul dintre subalternii lui.

— În mod legal... începu brigadierul, apoi se răzgîndi: Da, pare doar zdruncinat; o să-şi vină îndată în fire. Nu-i nevoie să-l ducem la spital. Ia să telefonăm la cabinetul lui.

Secretara tocmai sosise. Fără să-şi piardă cumpătul, îl luă în primire şi-l întinse pe canapeaua din birou. Apoi îl chemă la telefon pe unul dintre confraţii doctorului.

Cînd îşi veni în simţire, rănitul îşi trecu o mînă umedă peste frunte pentru a îndepărta drogul migrenei, dar simplul gest îi trezi durerea în tot trupul. O amintire suia prin vîrtejul frînturilor de gînduri care i se deşteptau în creier...

Desroches îşi înalţa deodată bustul şi, făcînd un efort deznădăjduit, izbuti să se aşeze lăsînd picioarele să-i spînzure fără vlagă peste marginea canapelei. Încercă să se ridice, dar ameţi şi, gîfîind, căzu din nou pe perne, cu mîna încleştată pe rezemătoarea dinspre perete. La marginea cîmpului său vizual înceţoşat de febră lua naştere o pată albastră.

Traducere: VLADIMIR COLIN

ALEXANDRU ANDRIEŞ

UN ANIMAL FANTASTIC

FERGONAUŢII — TEXT ŞI DESENE: VIOREL PÎRLIGRAS

CONTACT EȘUAT

RAPORTUL

EXERCIȚIU ÎN MARGINEA GALAXIEI

SORIN · ANTOHI

ÎNCERC să vă dau dreptate, mai ales că sînt si gur: ați răsfoit almanahul și v-ați întrebat de ce se face atîta risipa de spațiu pentru critica literară. Și, într-o dispoziție încă mai radicală, mă întreb, luîndu vă nedumerirea retorică direct din sinapse, ce atîta încredere într-un discurs eminamente parazitar, superfluu și insolent? Lucrurile sînt limpezi: un text vă place sau nu, vă interesează sau nu partida subtililor poate spune „mai mult sau mai puțin". E o decizie personală, o respectabilă emanație a subiectivității care se strecoară tot mai anevoie printre cursele niveliste, un domeniu secret al acceselor de la independență. Este, deci, absolut firească reținerea în fața paginilor de critica. Vorba (ușor adaptată a) califului bibliofob și piroman Omar I: dacă scrierile acestea concordă cu părerile dumneavoastră sînt inutile; dacă dimpotrivă, atunci sînt inadmisibile. În ambele situații – infracționale. redundantă, respectiv subversiune –, temeiul ontologic al interpretării literare așa-zis calificate dispar, eliberînd terenuri tentante pentru propriile dumneavoastră odisei axiologice. Senzația de inferioritate culpabilizatoare – „ce deștepți sînt unii, domnule!" – trebuie dominată nemilos și treptat cenzurată. Ce sens poate avea să vă scoateți pălăria în fața gustului cuiva, cîtă vreme ajungeți astfel să vă refuzați o satisfactie fundamentală asociată lecturii: micul moment de triumf care vine imediat după acela în care deveniți convinși sută la sută că ați fi putut scrie ceva cu mult mai onorabil decît nuvela – de pildă! – pe care tocmai ați terminat-o? Merită oare, numai de dragul de a gîndi la fel și despre un eseu, o cronică literară sau o analiză stilistică, să vă surmenați citindu-le, mai ales că unele sînt și greu digerabile? Pînă cînd să vă mai lăsați influențați de cutare **arbiter elegantiarum** insinuant sau terorist, dezinteresat sau obstinat într-un partizanat supărător? Critica e la îndemîna oricui, numai că unii – ca dumneavoastră nu mai departe – au demnitatea să nu se ocupe de fleacuri și să nu frustreze pe alții de plăcerea întîlnirii solitare, fără prejudecăți, cu literatura. (Citiți, ca să vedeți cîtă dreptate aveți, paginile care urmează. Nici un efort nu e prea mare cînd vă puteți verifica niște principii.)

Dacă pentru mereu mai numeroasele cohorte de fani abordarea critică a literaturii de anticipatie rămîne un capriciu snob și ezoteric, pentru observatorii care-și consumă în exteriorul fenomenului S.F. complexele de superioritate, exegeza constituie un pretios indicator de nivel. Judecata e simplă: maturizarea unui gen literar, emanciparea sa de sub imperiul febrilității aurorale – meritorie, dar puțin productivă în ordinea realizărilor durabile – au ca semn luarea în proprietate a tradiției printr-un proces de asumare a istoricității și istoriei literare. De la elanul întemeietor, care se exercită inevitabil în atemporalitatea utopică a Genezei, se evoluează către istorie. Mai mult decît orice, semnele acestei evoluții sînt de identificat în critica, pe care voi încerca s-o privesc în articulările ei cele mai semnificative

În cărtea sa **Literatura S.F.** (Univers, 1980) – recenzată condescendent de critica de întîmpinare și oarecum sacralizată de fandom –, Florin Manolescu observa intrigat că la noi teoria și chiar rudimentele unei estetici literare au precedat cu mult producția originală de gen, citînd pe junimistul George Panu și pe doctorul E. Dăianu, care speculau optimist la sfîrșitul secolului trecut, sub influența romanelor lui Jules Verne și – numai despre primul sînt dovezi – cea a **Cursului de filosofie pozitivă** al lui Auguste Comte. (Cf. Florin Manolescu. **op. cit.**, pag. 201-207). Nimic mai straniu, așadar, decît refluxul semicentenar care a îndepartat apoi pe critici de anticipația românească, tabuizînd-o complet sau înghesuind-o într un ungher al Bibliotecii Babel frecventat din eroare sau în căutarea exemplelor negative. Chiar și astăzi, cînd se scriu lucrări de diplomă sau de doctorat cu subiecte din S.F. conștiința extremei și vinovatei marginalități nu poate fi depașită decît prin asumarea ei provocatoare: aparare prin atac. Va trebui să mai așteptăm cîtva timp normalizarea relațiilor critică-S.F., chiar dacă razboiul rece pare mai puțin înfierbîntat.

Prima generație **(spontanee)** de analiști prevestea înșelător refluxul, aparînd chiar din contingentul ostracizat al autorilor de ficțiune. Debutînd aproape stereotip cu istorii sfîrșite fericit ale unor savanți autohtoni sabotați de spioni (o variantă năstrușnică a toposului „Sînt printre noi" strecurată sub mantaua **policier** ului din obsedantul deceniu), scriitorii au cîștigat un oarecare prestigiu public și credit oficializat, fiind obligați de împrejurări a se specializa din mers și în discuția teoretică, actualizată la început - la unii **exclusiv** ca timidă pledoarie **pro domo** în care se argumentează mai ales eficiența anticipației ca mijloc de formare al tinerei generații, chemată să își recicleze rapid mentalitatea „eminamente agrară" și să acceadă la progres prin intermediul cunoștințelor tehnico-științifice (servite grațios și persuasiv de așa-numita anticipatie tehnico-științifică, **soft ware** ideal în amplul proces de conditionare națională). Criteriul de apreciere secundar a devenit, de regulă, **écart**-ul față de norma propriei creatii, în pofida faptului că uneori mai elegantă ar fi fost tăcerea. Critica prin modele exemplare de fabricație proprie e însă o ispită irezistibila, așa că nu o pot imputa nimănui.

Tot ca formă de critică non-lingvistică, practicată fără accesoriul pretențios și ineficient al verbalizării, se înțelege activitatea făcută de editori, exegeza de grad zero inerentă selecției. La fel, traducerile. Gustul, probitatea, cunoașterea domeniului (sau lipsa lor) rămîn și aici de discutat. De cele mai multe ori tot scriitorii cumulează aceste funcții ca și pe acelea de prefațator și autor de antologii –, policalificarea fiind de neocolit (atît la nivel individual cît și în microgrup: cenaclul este și atelier de creație, și sală de lectură, și editor, și

public). Profesionalismul critic poate rezulta – cel puțin aparent – și din prestigiul dobîndit în alte activitați, printr-o extrapolare atît de tipică în culturile mici. Cînd scriu, criticii astfel improvizați au oarecare farmec – scriitură „artistică" –, iar improprietatea unor termeni sau expunerea unor teorii puțin asimilate trec aproape neobservate. Confuzia fiind scuzată de gloriosul filtru schimbător de nuanțe al imaginației creatoare.

Alături de grupul rareori unanim al scriitorilor, sprijiniți uneori de aceștia, se ridică vocile criticilor formați în cenacluri, avînd ambiția și exercițiul confruntărilor de opinii, o bună cunoaștere a obiectului cercetat și un grad de radicalism care înseamnă adesea intoleranță. Criticii de cenaclu sînt – cei mai mulți, dar din fericire cei mai puțin autoritari – handicapați de o cultură predominant tehnică (deci, inoperantă în discuții literare) sau forjată prin tatonări aleatorii ale diverselor orientări interpretative. Entuziasmul lor remarcabil nu poate suplini totuși o pregătire serioasă, care nu trebuie să excludă frecventarea valorilor perene ale literaturii „generale", receptarea reactivă a diverselor grile de lectură. A opera o substituție fără efecte secundare a argumentelor estetice cu un sistem artizanal de indicatori (de tipul opoziției irelevante **fals — adevărat** sau al interesului științific și prospectiv) mi se pare cu neputință. Pînă la urmă, de sub plapuma prea întinsă a rationalismului, neopozitivismului sau pragmatismelor se va ivi, oricît de aparent inofensiv, spectrul unei calofilii imposibil de izgonit din cîmpul creației artistice.

Fără umorile cu acțiune paradoxală ale mesianismului și complexului de schismă, se apropie de science fiction criticii literari de profesie care nu întrețin legături directe cu fandomul, incitați de prezența unor obiecte neidentificate pe masa lor de lucru. Mulți dintre ei citesc literatura de anticipație de multă vreme – în adăpostul turnului de ivoriu din care le așteptăm opurile, din naivitatea imensă a celor ce-l cred pe autorul serios **tot timpul serios —**, cu aplicația cititorilor de profesie, resimțind un **plaisir du texte** vicios pe care nu l-ar mărturisi niciodată sau l-ar subordona cu demnitate unor rațiuni superioare. Dacă au înțelepciunea să nu vadă în această literatură marginală uraniul din care va răsări ciuperca tinzînd să devoreze **main stream**-ul – fanii repetă obsesiv asemenea apocalipse, cu psihologia mecanică a unui paria visîndu-se rajah –, criticii respectabili pot da remarcabile pagini de analiză ale fenomenului, de la viziuni sociologice la cercetări semiotice, iar în cîteva situații au și dat (prudent înscrise în contextul unor studii despre cutare aspect de **Trivialliteratur** sau despre limitele literarității).

EXERCIȚIU ÎN MARGINEA GALAXIEI

Nu vreau să polemizez aici cu criticii zgomotos refractari, așa că mă mulțumesc să i trimit la plimbare și la lectura textului semnat în almanah de Siegmar Erkner, din care vor afla cîte ceva despre ei și teribila lor ascendență.

Revenind la critica prezidată de **Einfühlung,** trebuie să remarc o evoluție – lentă dar... nesigură – a însești textelor de critică literară vizînd anticipația, odată cu unele mutații în structura micului grup al autorilor lor. Nu am naivitatea să cred că florile aduc primăvara, dar observ că interesul specialiștilor din exteriorul fandomului a determinat – pe căile imprevizibile ale oricărei cauzalități mai ocolitoare – o creștere a nivelului contribuțiilor criticilor din interior. Exegeza S.F. începe să aibă și la noi un public, iar faptul că se scrie mai mult pentru tipar – deci mai puțin pentru cenaclu și sertarul editorial – are efecte binefăcătoare.

●

Nu intenționez s-o țin tot așa, teoretizînd plicticos într-un almanah care va fi citit și în tramvai (și **mai știu** eu unde), așa că voi expune o prezentare succintă a secțiunii **Galaxia SF.** Fără a face de prisos lectura textelor strînse sub acest generic (cum unii ar putea dori, din comoditate), mă voi mulțumi să vă anunț ce urmează să găsiți în continuare.

Lucian Ionică este un critic de cenaclu standard. A început prin a scrie ficțiune (continuă și acum s-o facă, debutînd editorial în acest mod), și-a exersat (eventual descoperit?) vocația de critic în buna „școală de literatură" – această sintagmă și-a păstrat unele conotații onorabile! din cenaclurile S.F. de la Timișoara, impunîndu-se ca un analist competent, parcă puțin prea marcat de teroarea taxinomică a celui care vrea să ordoneze – fie și numai în scopuri didactice – o realitate literară cu legi de compoziție extrem de labile. Contribuția sa din almanah a fost distinsă cu premiul I la secția de critică în cadrul Consfătuirii a XII-a a cenaclurilor de anticipație (Sibiu, 1982).

Adrian Rogoz, pe care marele public îl știe mai bine ca scriitor de ficțiune, dar care scrie o poezie aparte și semnează eseuri de mare suprafață, vine în mod natural înspre critica literară, discutînd cîteva modele teoretice ale fantasticului (printre care cel todorovian, repede căzut în desuetitudine după o apariție fulminantă), opunîndu-se tendințelor psihologizante. Vă asigur că naturalețea fermecătoare a lui Adrian Rogoz se prelungește din ficțiune și viață în critică.

Văzută mai rar la întîlnirile fanilor, **Sanda Radian** scrie despre personajele tematice din S.F., reactionînd la una din provocările clasice ale detractorilor genului sărăcia tipologică, simplitatea (supărătoare) arhetipală a eroilor. O demonstrație de vocației critice și excelentei informații ale autoarei, în care, în sfîrșit, pe teren familiar după o vacanță în ficțiune (C.F. **Reverbera ie rupestră,** 1982), erudiția se desfășoară în voie.

Universitarul clujean **Cornel Robu** aduce în almanah o voce critică remarcabilă, cu mare calitate de stil și o frumusețe sigură de sine a discursului. El scrie despre doi autori de primă mărime ai S.F.-ului românesc: **Vladimir Colin** și **Mircea Opriță.** Acesta din urmă actualizează foarte bine o tendință care se manifestă deopotrivă în ficțiune și critică: deplasarea interesului de la S.F.-ul între les ca un fel de emanație a decorului tehnologic înspre formele moderne ale utopiei. **Mircea Opriță** cercetează în articolul din **Galaxia S.F.** tocmai raporturile dintre utopia clasică și cea modernă, cu permanentă referire la Wells. Există o remarcă pertinentă care îi sintetizează părerile: utopistul clasic vedea Utopia în prezent ca univers paralel sau accident geografic, pe cînd cel modern o vede în viitor. E mai concludentă și mai ușor de receptat o asemenea perspectivă, oricît de impozante ar fi clasicele disocieri ale lui Darko Suvin între **Utopia** lui Morus și cea a lui Wells.

Marcel Pop-Corniș, americanist timișorean consacrat, face, dintr-o perspectivă de poetică narativă, un studiu al raporturilor lui Kurt Vonnegut și metaromanul S.F. Importantă diversiune prin care literatura „generală" pătrunde pe teritoriile S.F., opera literară aparte a scriitorului american are în Marcel Pop-Corniș exegetul român cel mai autorizat.

Ion Doru Brana, fanul erudit și radical, vorbește despre faimoasele premii Hugo, iar **Alexandru Mironov** vă propune un interviu cu o distinsă personalitate a S.F.-ului francez, Daniel Walther.

În sfîrșit, dar nu și în urmă, despre filmul S.F. scrie un nume de prestigiu: **Ecaterina Oproiu** (în maniera exemplară care ne face s-o citim totdeauna pe nerăsuflate) despre o paralelă posibilă de identificat la distanța de peste trei decenii în filmul dedicat S.F.-ului, și silvianul **Dan Iordache,** premiat la ultima Conferință națională S.F. chiar pentru textul pe care-l puteți citi aici.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

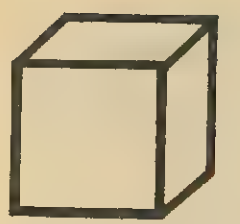

LITERATURA ȘTIINȚIFICO-FANTASTICĂ*

SCHIȚA UNEI POSIBILE STRUCTURI

LUCIAN IONICA

a) „idee S.F." — „idee literară S.F."

Sub denumirea generică de **literatură științifico-fantastică (S.F.)** sau de anticipație se ascunde un fenomen literar și sociologic foarte divers în manifestări, fapt ce a pus adeseori problema identității și unității sale. S-a încercat rezolvarea acestor dificultăți fie prin căutarea unui nume mai adecvat, fie prin formularea unei definiții cît mai complete, fie prin stabilirea unor tipologii unificatoare. Discuțiile pe aceste teme au fost atît de frecvente și de acaparatoare încît astăzi a apărut reacția contrară: evitarea lor cu orice preț.

Pentru a ne apropia de structurile primare, cu valoare paradigmatică în literatura S.F., ni se pare util a face mai întîi deosebirea între două entități: „ideea S.F." și „ideea literară S.F.". Fără a încerca să dăm o definiție, prin „ideea S.F." se poate înțelege un obiect, un fenomen sau un proces, bazate pe legi neobișnuite. Acestea din urmă pot fi **posibile** – cu diferite grade de probabilitate – sau **imposibile** în raport cu nivelul actual al cunoștințelor noastre despre lume, ori **miraculoase** (vezi Tzvetan Todorov, **Introducere în literatura fantastică),** adică fără nici o raportare directă la universul cunoscut, ale cărui granițe le depășește deschizînd o breșă spre zonele nesondate nici măcar de imaginație. „Ideile S.F." constituie materia din care, alături de cuvinte, este alcătuită proza S.F., după cum piatra este materia sculptorului. Pentru scriitor, ele reprezintă o adevărată probă de inventivitate. Stanislaw Lem, de exemplu, ca să protejeze o planetă, o înconjoară, asemenea unei cetăți medievale, cu „un sistem de turbioane magnetice și șanțuri gravitaționale în care timpul zbura atît de repede, că numai ce vreun dușman nimerea din nebăgare de seamă pe acolo, îndată se și scurgeau o sută de milioane de ani sau mai mult și, de atîta bătrînețe, se făcea praf și pulbere".

* Eseu apărut în fanzinul „Paradox '82"

DĂNUȚ UNGUREANU „LUMI PARALELE"

b) o tipologie a literaturii S.F.

Bazîndu-ne pe cele arătate mai înainte, putem încerca să distingem trei categorii fundamentale ale prozei S.F.:

1. **S.F.-ul pur.** Se prezintă într-o modalitate cît mai atractivă și pregnantă „ideea literară S.F." în sine, neexistînd preocuparea pentru eventualele ei implicații în planul realității cotidiene, așa cum o cunoaștem. Conflictul rămîne prizonier în noile universuri create, mirifice și stranii, fără a avea vreo legătură directă cu realitatea; doar una indirectă, nu mai puțin importantă – cea mediată de către cititor.

Valoarea lucrărilor din această categorie rezidă în primul rînd în frumusețea, originalitatea și profunzimea „ideii literare S.F.", și în al doilea rînd în calitatea scrierii. Există fără îndoială o mare asemănare cu „estetica" matematicienilor care apreciază drept frumoasă sau nu o anumită cale de rezolvare a unei ecuații.

Este mai mult o invenție și autorul filosofează discret în spatele unor întîmplări a căror menire este doar de a face mai accesibilă ideea neobișnuită. „Proza științifico-fantastică, spune Silvian Iosifescu, în **Literatura de frontieră.** (...) rămîne, totuși, o formă de literatură contemporană direct filosofică".

Spunînd doar atît despre „ideea S.F.", ea nu se va deosebi de „ideea F" (adică ideea fantastică) deși, prin tradiție, există motive ce aparțin unui gen sau altul, cum ar fi vampirii, fantomele ori vrăjitoarele pentru fantastic, navele cosmice, roboții sau extratereștrii pentru S.F.. Dar, după cum observa Kingsley Amis, aceste elemente au migrat dintr-un domeniu în altul, nemaiputînd fi folosite drept criteriu de identificare. Fantasticul a fost influențat de S.F., după cum și S.F.-ul a fost influențat de fantastic.

Distincția dintre cele două idei, S.F. și F, apare în momentul utilizării lor, în momentul valorificării, cînd îmbracă formele de „idee literară S.F." și, respectiv, de „idee literară F". La acest nivel superior, S.F.-ul apare ca **real,** deoarece se sugerează, cel puțin, existența unei explicații coerente, raționale – chiar dacă fantezistă – a unor situații inexplicabile, bizare. Fantasticul este **ne-real**

(Florin Manolescu, **Literatura S.F.),** deoarece nu se interesează de cauze, ci de consecinţe. Cu toate acestea, în mod paradoxal, convenţia acţionează mult mai puţin în cazul literaturii fantastice; aceasta pare mult mai „adevărată", mult mai „probabilă", de aici sentimentele de groază, de teamă etc.

Trecerea de la „ideea S.F." la „ideea literară S.F." se realizează prin legarea primei de un **înţeles,** de o **semnificaţie,** deci printr-un proces de semnificare. Dintr-o existenţă amorfă, neutră şi gratuită, „ideea S.F." devine o existenţă cu sens, trecînd astfel în axiologic. Fără această **semnificaţie,** „ideea S.F." nu are drept de şedere în cetatea literaturii şi a esteticului, rămînînd doar o dorinţă ştiinţifico-tehnologică sau o bizarerie. Distincţia „idee literară S.F." se constituie şi într-un criteriu de valoare, ce permite identificarea structurală a subliteraturii S.F., prin faptul că aceasta conţine doar „idei S.F.", nu şi „idei literare S.F.". Dacă teoretic lucrurile par destul de simple, practic însă ele sînt ceva mai complicate, valoarea operaţională a criteriului axiologic depinzînd de modul mai larg sau mai îngust în care este înţeleasă natura **semnificaţiei** ce trebuie să i se ataşeze „ideii S.F.": de la învăţături morale exprimate pe un ton didactic, pînă la idei şi structuri de mare profunzime.

În povestirea „Detunătura" de Ray Bradbury, o expediţie temporală ucide din greşeală un fluture care trăise cu şaizeci de milioane de ani în urmă, ceea ce va avea drept consecinţă schimbarea rezultatului alegerilor prezidenţiale din anul plecării, precum şi modificări în ortografie şi exprimare. Dacă în povestirea amintită ar exista doar această „idee S.F.", nu şi o „idee literară S.F.", ea ar fi cel puţin ridicolă. Nu este vina scriitorului dacă unii cititori nu văd decît atît.

Un alt Pămînt, identic pînă în cele mai mici amănunte cu al nostru, unde fiecare dintre noi avem un alter ego, constituie cadrul povestirii „Ceilalţi" de Ovid. S. Crohmălniceanu. Un cosmonaut este trimis spre celălalt Pămînt fără a se cunoaşte existenţa acestei uluitoare identităţi. În acelaşi timp, dublura sa extraterestră reface drumul în sens invers. Ajuns la destinaţie, cosmonautul are mai întîi convingerea că se află din nou pe Pămînt. Este uimit, nu înţelege cum de s-a întors fără să se fi abătut de la traseul iniţial ce îl îndepărta de sistemul nostru solar. Apoi înţelege. „Îi privi pe toţi cu sentimentul cert că sînt **alţii.** Realiza însă instantaneu la fel de vie convingerea că nu va izbuti să dovedească aceasta şi-l cuprinse o imensă groază".

2. **Axiomatica S.F.** Sub acest nume sînt cuprinse acele opere în care „ideile S.F.", chiar şi neoriginale, sînt privite prin prisma consecinţelor pe care le-ar genera dacă ar apărea la un moment dat în ordinea obişnuită a lumii. **Axiomatica S.F.** se naşte din întrepătrunderea universului ştiinţifico-fantastic cu cel terestru, la intersecţia lor. Prototipul clasic al acestei categorii (nu de puţine ori de senzaţie) este romanul lui H.G. Wells – „Omul invizibil".

Acceptînd drept axiomă un fapt ce contrazice legile naturale cunoscute, se poate dezvolta cu rigoare şi coerenţă logică un nou univers, diferit, dar pe care îl simţim al nostru. Prin comparaţie înţelegem mai bine. Procedînd astfel, scriitorul are la îndemînă un instrument inedit remarcabil, specific, în amploarea sa, literaturii ştiinţifico-fantastice, cu ajutorul căruia radiografiază o zonă sau alta a lumii noastre.

3. **Parabola S.F.** O parte din lucrările încadrate science fiction-ului şi receptate ca atare de cititor sînt de fapt pseudo-S.F., acest lucru neinfluenţînd prin el însuşi valoarea artistică. Sînt folosite elemente, motive şi chiar clişee S.F. pentru a dezbate probleme ale realităţii contemporane. „Ni se vorbeşte de un uriaş război între civilizaţii galactice, dar ne dăm foarte repede seama că liga planetelor democratice seamănă în mod straniu cu Organizaţia Naţiunilor Unite". Şi mai departe, cu valoare de concluzie „Anticipaţia a creat un limbaj cu ajutorul căruia se poate exprima în principiu orice" (Michel Butor, **Repertoriu.)** Este categoria de lucrări parabolă în care se vorbeşte despre extratereştri vizînd pămîntenii, conform principiului cuprins în zicala: vezi mai uşor paiul din ochiul altuia decît bîrna din ochiul tău.

Povestirea „Puţin mai devreme" de Gheorghe Săsărman reuneşte calităţile a două categorii, **Axiomatica S.F.** şi **Parabola S.F.**. În anul 1983, un fizician de renume mondial descoperă un procedeu prin care ar putea instantaneu face inertă întreaga cantitate de material fisionabil de pe planetă. În conştiinţă, somează marile puteri să încheie, în termen de un an, un tratat privind interzicerea oricăror arme nucleare şi distrugerea celor existente; în caz contrar va inactiva materialul fisionabil, inclusiv cel folosit în scopuri paşnice. Cu acest ultimatum plin de consecinţe începe povestirea. Bineînţeles, totul se petrece pe altă planetă şi orice asemănare...

În concluzie, putem spune că literatura S.F. apare, structural vorbind, ca o sumă a celor trei categorii de mai sus, **S.F.-ul pur, Axiomatica S.F.** şi **Parabola S.F.,** a căror înţelegere se bazează pe „ideea literară S.F.", aceasta se întemeiază la rîndul ei pe „ideea S.F." în cele trei forme ale sale: posibil, imposibil şi miraculos. Înţeleasă astfel, literatura S.F. nu se mai defineşte nici prin ştiinţă şi nici prin anticipaţie, ceea ce, pentru fani şi nu numai pentru ei, ar putea reprezenta un sacrilegiu.

ALEXANDRU ANDRIEŞ

PARTEA NEVĂZUTĂ A FANTASTICULUI

MAI TOŢI cei care se ocupă de fantastic se gîndesc la povestiri cu apariţii neliniştitoare, de preferinţă fantome, cu atmosferă stranie sau inspirînd horror. Nu pretind că un scriitor talentat n-ar putea să mai stoarcă un strop de morb din aceste teme răsfoiate de o folosinţă biseculară. În ceea ce mă priveşte, v-aş propune să descoperim împreună aspectele cele mai insolite ale fantasticului. Pentru aceasta însă va trebui să construim cîteva punţi teoretice.

În concepţia lui Tzvetan Todorov[1], fantasticul coincide cu domeniul ce desparte **straniul** (evenimentele bizare primesc în cele din urmă o explicaţie raţională) de **miraculos** (zona evenimentelor supranaturale, inexplicabile în nici un fel; ca în mituri şi basme). Ar exista astfel, prin contiguitate, un **fantastic straniu** (acţiunea povestirii pare supranaturală, dar finalul aduce o rezolvare a „enigmei") şi un **fantastic miraculos** (supranaturalul este pînă la sfîrşit acceptat). Ei bine, conform acestei teorii, fantasticul pur provine din şovăirea eroului sau a cititorului între cele două tendinţe, fiind în definitiv un fir fosforescent, destul de fragil, întrucît chiar Todorov recunoaşte că dispare la o a doua lectură. Deşi acest semiotician îşi propune să întemeieze fantasticul pe funcţia receptării mesajului, el eşuează în psihologism, iar lucrarea lui devine, după cum spune Alexandru Sincu, prefaţatorul ediţiei române, „un cîntec de lebădă al fantasticului".

Pornind însă chiar de la modelul lui Todorov (v. p. 62),

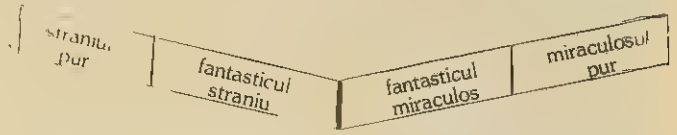

cred că, de fapt, acesta se frînge în două pe linia mediană (aşa cum am arătat în figură), devenind muchia unui fel de secure ascuţită, care, rotindu-se, ajunge doar o parte a galaxiei fantasticului propriu-zis, un plan dintr-un spaţiu neexplorat.

Părerea mea e că fantasticul nu poate fi redus la specia literară apărută spre finele secolului XVII, adică la o simplă stare de spirit. El nu e numai de natură psihologică. A susţine, ca Todorov şi alţii, că fantasticul se naşte exclusiv prin ezitarea de a decide dacă un eveniment este real sau iluzoriu, iar cînd e real se numeşte straniu, înseamnă să excludem a priori posibilitatea de a detecta fantasticul chiar în realitate. Mi se va spune că, în acest caz, fantastic e un anumit aspect al realului, aspect ambiguu, cu privire la natura căruia gîndirea noastră şovăie, şi astfel s-ar părea că totul e re(a)dus la prima definiţie. E, numai o aparenţă, deoarece o iluzie a simţurilor e altceva decît o iluzie a gîndirii, deşi înseşi halucinaţiile au laturi extrapsihologice.[2]

Pentru a evita confuziile, trebuie făcute de la început unele precizări elementare, deşi neluate în seamă. Există o realitate obiectivă pe care o înregistrăm, o interpretăm şi o cunoaştem prin intermediul creierului şi al psihicului nostru. Negarea realităţii, deoarece ne apare doar mediată prin structurile psihice şi operaţiile mentale, reprezintă în calea înţelegerii un obstacol la fel de grav ca negarea rolului inexorabil al filtrului psihic şi logic în receptarea realului, pe motiv că acesta există independent de subiectul uman.

De aceea, cel puţin pe plan literar, naraţiunea realistă şi cea fantastică sînt amîndouă produse ale imaginarului (ceea ce au şi observat I. Biberi, R. Caillois, A. Marino ori M. Braga). Obiecţia care se aduce acestei structurări e că, ştergînd limitele dintre cele două moduri, ea devine inoperantă. Voi lăsa pentru mai tîrziu grija de a diferenţia realismul de fantastic. Deocamdată vreau să arăt avantajul de a găsi un univers comun amîndurora: descoperirea unor structuri fantastice în chiar universul real ar constitui dovada că fantasticul nu reprezintă numai un curent literar, nu este doar o tehnică a misterului, nu e un simplu joc de iluzii al psihicului nostru.

Partizan al ideii unui fantastic natural, Roger Caillois declară deschis că i-ar fi plăcut „a confrunta operele de artă cu cele ale naturii şi a arăta că aceasta

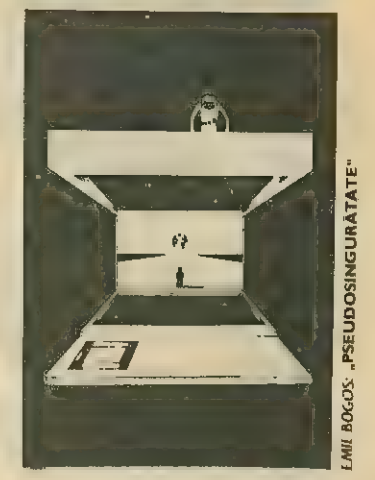

LUIS BOGOS: „PSEUDOSINGURĂTATE"

[1] Tz. Todorov, „Introducere în literatura fantastică", Ed. Univers, 1973

[2] De aceea, cred că Roger Caillois s-a grăbit atunci cînd a eliminat toate povestirile halucinante din sfera fantasticului (v. „Antologia nuvelei fantastice", Ed. Univers, Bucureşti, 1970, p. 18).

PARTEA NEVĂZUTĂ A FANTASTICULUI

din urmă nu-i avară cu fantasticul. Există într-adevăr priveliști, larve și nori, rădăcini și minerale cărora li s-ar potrivi perfect acest epitet."[3] Fiind convins de existența unor filoane naturale de insolit și atribuind astfel fantasticului un anumit statut de obiectivitate, Caillois va nega și faptul că fantasticul artistic ar depinde de intenția autorului ei, spre deosebire de Louis Vax, pentru care singurele produse autentice ale genului sînt cele voite, concertate. În ciuda deosebirii lor de vederi asupra elementului declanșator al misterului (la Caillois) sau al straniului (la Vax), amîndoi autorii ajung deopotrivă la psihologism ori la o viziune strict estetizantă a fenomenului, în măsura în care fiorul specific fantasticului este unul de teamă (în introducerea cunoscutei sale antologii, Caillois ne oferă un repertoriu de astfel de teme sau temeri: în majoritatea lor, motivele uzitate încă de romantici, de la pactul cu Diavolul și bîntuiri de vampiri pînă la blestemul vrăjitoresc și femeia-fantomă). Nu neg faptul că și în fantasticul ne-ocult, în fantasticul științific teama poate avea un rol însemnat (vezi de exemplu teama întemeiată pe care ne-o provoacă monstruoasa înarmare nucleară), dar nu este adevărat că între cele două noțiuni poate fi pus invariabil semnul egalității.

E drept că tot Caillois afirmă: „Spaima specifică povestirii fantastice bîntuie numai într-o lume incredulă, în care legile naturii sînt socotite inflexibile și imuabile"[4], dar insolitul care invadează lumea banalului[5] este cercetat exclusiv prin impactul suferit de sufletul cititorului, fără să se țină seama și de aspectele cognitive ale problemei.

Or, în ceea ce mă privește, cred că există și un fantastic în afara unui context literar sau artistic, un fantastic care, fără să poată fi desprins de legăturile psihologice, își găsește explicația și în alte domenii ce studiază intelectul uman. Această abordare nepsihologistă și extraliterară a fenomenului fantastic ne va lumina totuși într-un mod nou chiar obiectul cercetării noastre: sience fiction-ul.

Dintre toți exegeții fantasticului, cred că se apropie cel mai mult de punctul meu de vedere Mircea Braga.[6] În studiul său „O incursiune în spațiul fantasticului", acest autor deosebește „două planuri elementar-specifice ale prozei literare" și precizează că se va limita la acest domeniu: un plan „real" („realist"), al operei, de artă constituite într-o structură ce are ca model realitatea obiectivă, urmînd coordonatele acesteia, „logica" și rigorile ei, și un plan „fantastic", cînd universul operei de artă prezintă fundamentale abateri de la „normele" universului „obiectiv" și instituie o logică proprie. Această idee de **logică aparte a fantasticului,** Mircea Braga o scoate în relief în opoziție cu afirmația lui Marcel Brion, pe care, de altminteri, ca și mine, îl aprobă, că fantasticul instituie o coerență a ilogicului cu perspectiva creării – îndeosebi pentru domeniul science-fiction-ului – a unor lumi posibile..[7] „Este evident – scrie autorul român –, că o creație fantastică nu se poate dezvolta decît în funcție de cel de-al doilea plan sau ca o existență impusă prin interferență /.../ planului „fantastic" cu cel „realist" /.../ Realul însuși are o sferă care nu trebuie îngustată /.../, (el) nu exclude **din principiu (subl. M.B) senzaționalul cu diferitele sale ipostaze, situația-limită, „Unicatul", insolitul, patologicul și chiar unele expresii ale neverosimilului.**[8]

S-ar părea că din nou ne aflăm înaintea unui cerc vicios, planul fantastic interferează cu planul real care el însuși este la limită destul de insolit! Și cercul vicios va stărui cît timp cercetăm problema numai din interiorul operei de artă sau din punct de vedere exclusiv psihologic. Un punct cîștigat însă din analiza lui Mircea Braga este că există nu doar două planuri literare, ci și două structuri logice aferente.

Opinia mea este că fantasticul apare de obicei atunci cînd denaturarea raportului dintre ceea ce majoritatea oamenilor știu în mod curent despre realitate și comportarea reală a naturii se produce sub o formă tensionată (cînd spiritul nostru nu i-a descoperit anomaliei o explicație plauzibilă și nici nu s-a deprins cu ea). Această definiție oarecum fenomenologică are avantajul de a releva cele trei aspecte fundamentale ale problemei: cel ontologic, cel gnoseologic și cel psihologic.

În cele scrise mai sus, o singură expresie cred că reclamă o lămurire specială. Ce înseamnă: **comportare reală a naturii?** În nici un caz ea nu este o chestiune a experienței și a intuiției imediate, ci este rezultanta unei noi paradigme (în sens de teorie științifică încă neinstituționalizată). Într-adevăr, caracterul gnoseologic al fantasticului se evidențiază pregnant în ceea ce aș numi fantasticul contraparadigmatic. Acum cinci sute de ani, dacă unui învățat, adept al viziunii ptolemeice, i s-ar fi arătat și demonstrat că Pămîntul e o planetă ce se rotește în jurul Soarelui, acel om ar fi putut pe drept cuvînt să se socotească pătruns într-o lume incredibilă. Cu atît mai îndreptățiți am crede noi astăzi același lucru, dacă ne-am pomeni într-un univers geocentric (poate că din acest motiv poezia lui Nichita Stănescu din **Laus Ptolemaei** are pentru mine ceva derutant).

O altă deosebire dintre definițiile psihologiste și definiția mea rezidă în aceea că, în timp ce primele încearcă să conjuge viziunea dualistă a eresurilor cu monismul inerent unei gîndiri rațional-scientiste moderne, de unde și evanescența de miraj a efectului fantastic, eu consider că cele două planuri se deosebesc nu ontologic, ci doar gnoseologic. Astfel, fantasticul, în accepția mea, reprezintă reziduul persistent, deși în forme schimbătoare, al necontenitei confruntări dintre inteligența umană și rețeaua de infinite interrelații care constituie structura obiectivă a lumii.

Această concepție a fantasticului nu contestă existența binecunoscutelor varietăți ale insolitului; cred totuși că, în împrejurările actuale, însemnătatea fantasticului de sorginte științifică se accentuează, și probabil lucrurile se vor accelera în deceniile ce urmează.

De asemenea, nu trebuie să se confunde noțiunea de fantastic al științei cu genul literaturii științifico-fantastice, deși o punte între acestea există în mod evident. Acum însă nu ne putem ocupa de această chestiune, pentru care trimit la articolele ce nu și-au pierdut încă din actualitate incluse în volumul **Viitorul? Atenție!** și la pertinentele comentarii ale lui Ion Hobana.[9]

Aș dori să stărui o clipă asupra gradului de fragilitate sau de trainicie a fantasticului natural.

Cel mai simplu fantastic este acela rezultat din contrarierea experienței noastre obișnuite și imediate. Dacă am deveni deodată imponderabili, am încerca senzația acestui fantastic. Explicarea științifică a fenomenului reduce fantasticul, deși filmele în direct cu astronauți ne mai comunică puțin sentimentul irealității. Aceeași impresie o va fi produs primele înregistrări la gramofon, care au fost interpretate fie ca o scamatorie, fie ca un procedeu vrăjitoresc.

Există însă un fantastic mai puțin perisabil; acela al ipotezelor și teoriilor științifice temerare. Ideea unei geometrii neeuclidiene, plăsmuită de Gauss, Lobacevski și Bolyai, a fost literalmente științifico-fantastică, pînă la ivirea lui Einstein care a încorporat-o unei teorii fizice ample și coerente: relativitatea. De asemenea, astăzi pot fi considerate fantastice ipoteza tahionilor cu viteze superluminice, ca și aceea a quarkurilor, însă nedescoperiți efectiv, dar pentru care Gell-Mann a luat un Premiu Nobel!

Am impresia însă că există în domeniul fantasticului (fie el științific sau literar) și unele varietăți neperisabile. Recunoaștem astfel un paradox al obiectelor, al legilor și al lumilor anticipate. Spre deosebire de ceea ce s-ar putea crede, anticipațiile literare au o stranietate ireductibilă, chiar dacă, după cum se întîmplă adesea, ele au fost realizate.

Desigur că, imaginînd în **Robur cutezătorul** un aparat zburător mai greu decît aerul, Jules Verne a avut o idee formidabilă, dar ea este bizară nu numai pentru vremea de atunci, ci și pentru noi: e suficient să contemplăm gravurile originale și vom fi uimiți de ciudățenia acelei **corăbii** aeriene. Fenomenul pare curios, dar e în ordinea lucrurilor că un **model** al unei idei anticipative (nu un **prototip tehnic),** neavînd în mod **direct** nici un punct de tangență cu practica, rămîne de domeniul imaginarului. Același destin ciudat îl au și prototipurile nefericite ale unor invenții de succes. Gîndiți-vă la mulțimea aparatelor de zbor care n-au zburat niciodată sau la schițele născocirilor lui Leonardo apărute cu cîteva secole prea devreme. Dar un fantastic similar îl respiră și teoriile științifice depășite (fie absurde ca flogisticul și caloricul sau numai prea aproximative ca modelul atomic al lui Bohr).

Fantasticul științific cel mai puternic, practic fără moarte, este cel de natură ontologică, existențială.

Tot ceea ce are o contingentă cu infinitul și eternitatea (observați cum cuvintele se înmoaie la asemenea circumstanțe limită: contingentul este tocmai aleatoriul), tot ceea ce scapără din impactul gîndirii noastre limitate cu nemărginitul dobîndește o coloratură fantastică; și aceasta, de la paradoxurile teoriei mulțimilor și pînă la problemele cosmogonice.

Poate de aceea mi se pare că paginile scrise de Pascal despre om sînt printre cele mai sublime și mai fantastice din toată literatura (științifică, filosofică și chiar... literară). Citez numai cîteva rînduri: „Căci în fine ce este omul în natură? Un neant față de infinit, un tot față de neant, un mijloc între nimic și tot. El este infinit de îndepărtat de ambele extreme; iar ființa lui nu-i mai puțin distanțată de neantul din care se trage, decît de infinitul în care e scufundat".[10] Totuși, în capitolul des-

(CONTINUARE IN PAG. 77)

[3] Roger Caillois, **Au coeur du fantastique,** Gallimard, 1965, p. 19.
[4] Studiul introductiv la **Antologia nuvelei fantastice,** Ed. Univers, București, 1970, p. 26
[5] Idem, p. 17.
[6] Mircea Braga, **Destinul unor structuri,** Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1979, p. 57
[7] Cf. op. cit., p. 59
[8] Idem, p. 60
[9] Editura Tineretului, 1968
[10] Pascal, **Pensées,** Flammarion Paris 1934, p. 190

DAN COROIU „EXIT"

INVITATUL NOSTRU:

DANIEL WALTHER

NE-A VIZITAT nu de mult țara scriitorul și editorul francez Daniel Walther, una din personalitățile S.F.-ului european. Invitat la cenaclul „Marțienilor" într-o după amiază memorabilă, prietenul nostru Daniel a fost ținta unui „tir" de întrebări formulate de către numeroși scriitori profesioniști și amatori care ținuseră să fie de față. Iată, în rîndurile care urmează, un rezumat al „canonadei" amintite.

Întrebare: Cum se simte, în Franța, pulsul S.F.-ului?

Răspuns: Slăb, vremea anilor '60, cu peste 20 de colecții de literatură științifico-fantastică și nenumărate apariții editoriale, a trecut. Au mai rămas pe poziții colecțiile de la Opta, Presses Pocket, „Ailleurs et Damain" (Laffont), J'ai lu, „Présence du futur" (Denoel), „Anticipation" (Le Fleuve Noir), „Titres S.F." (Lattès, „Dimensions S.F." (Calman-Lévy). Tirajele au scăzut și ele — o carte depășește rar 5 000 de exemplare.

Bineînțeles, publicarea americanilor continua ca și pînă acum. Francezii apar mai puțin, cei tineri, în special, reușesc cu greu să mai plaseze manuscrise — de cele mai multe ori doar la „Le Fleuve Noir". Autorii de alte naționalități sînt traduși foarte rar.

Genul „horror", Lovecraft și King continuă să aibă cititori, dar fantasticul pur n-a fost niciodată foarte prizat în Franța.

Criteriul de publicare rămîne unul singur — cel al rentabilității: la noi o carte trebuie să aducă bani! Antologiile, de pildă, nu se vînd, în consecință editorii nu prea tipăresc antologii, ceea ce reduce și mai mult din șansele de publicare ale tinerilor sau ale autorilor străini.

Î: Revistele?

R: Puține. „Fiction" continuă să apară de ani buni; mai nou a apărut „Orbite" care a și început să întîmpine dificultăți, și cam atît. „Galaxie", „Futurs" și multe altele au dispărut. Sigur, există reviste semiprofesioniste și nenumărate fanzine, dar paginile lor acordă loc mai mult discuțiilor, recenziilor, eseurilor, articolelor de critică literară.

Î: A propos, care este poziția criticii literare franceze oficiale față de fenomenul S.F.?

R: De ignorare cvasitotală. Din cînd în cînd, cîte un articol în paginile literare ale ziarelor „Le Monde" și „Le Figaro" sau prin reviste, cîte ceva prin ziarele regionale. Dar criza nu caracterizează numai S.F.-ul francez, ci e generală — ca de altfel și scăderea numărului de titluri și a tirajelor de cărți; se poate vorbi de o criză a literaturii pe plan mondial și, firește, literatura științifico-fantastică resimte și ea lovitura.

Î: Cum vedeți raportul literatura-știință într-o carte S.F.? Dar pe acela dintre S.F. și literatura generală?

R: Un scriitor de literatură științifico-fantastică este; în primul rînd, un scriitor. Restul depinde de talentul și de cultura sa generală. La prima întrebare vă dau un răspuns strict personal: consider că într-o carte S.F. calitatea literaturii este mult mai importantă decît cantitatea de informație științifică transmisă cu fiecare pagină.

Î: Cine mai scrie S.F. în Franța acestui deceniu?

R: Philippe Curval, Michel Jeury, Jean-Pierre Andrevon, Pierre Pelot, Serge Brussollo, Dominique Douay, Pierre Barbet, Maxime Benoit, Elisabeth Vonarburg (din Quebec), Emmanuel Jonanne — scriitori foarte buni, aflați în bătălie cu „literatura mare"; se dau adevărate lupte corp la corp, în ultima vreme înregistrîndu-se o oarecare evoluție în favoarea noastră. Dar, oricum, premiile literare și ale Academiei nu sînt încă pentru noi, autorii de literatură S.F. în Franța, cel puțin.

Î: Există, credeți, vreo legătură între nivelul tehnologic al unei țări și nivelul literaturii sale științifico-fantastice?

R: Categoric. De exemplu, un francez nu ar fi putut scrie „Timescope" a nord-americanului Gregory Benford. L-ar fi scris altfel. Nu de calitatea scrisului vorbesc, evident, ci de ideile vehiculate în textul lui Benford.

Î: Totuși, originalitatea rămîne calitatea principală a scriitorului francez. Dovada chiar Daniel Walther.

R: Mulțumesc. Aș spune că, la noi, mai ales scrisul este foarte îngrijit. Multa vreme scriitorii de S.F. francezi i-au imitat pe cei americani, dar, ce-i drept, lucrul acesta nu se mai întîmpla acum.

Î: Încercați să întocmiți o listă de capodopere franceze ale S F -ului din ultimii ani.

R: Dintre romane aș alege: „Les yeux géants" de M. Jeury, „Cette chère humanité" (Ph. Curval), „Le désert du monde" de J.P. Andrevon, „Les seigneurs de la guerre" de G. Klein (tradus și în românește — n.n.), „Transit" (P.Pelot), „Sommeil de sang" (S. Brussollo), „Le principe de l'oeuf" de D. Douay, „Mort à l'étouffée" al lui J.P.Hubert. Povestiri: cele ale lui Gérard Klein, M. Jeury, J.P.Andrevon...

Î: Plus Daniel Walther, bineînțeles, pe care îl rugam să mai răspundă la ultima întrebare: cum vede un scriitor francez evoluția viitoare a S.F.-ului pe plan mondial?

R: După o perioadă de experimente intense în domeniul limbajului, al tehnicii narative, după tratarea absolut fantastică a ideilor științifice sau, dimpotrivă, a tentației către „hard science" (accent pe adevărul științific — n.n.) — lucrurile par să reintre în normal chiar și în S.F.-ul destinat publicului cel mai larg, cel american, unde cărțile lui G.Benford și Larry Niven, heroic fantasy-ul lui Tanith Lee, space-opera-ul Carolynei J. Cherryh sînt ultimele cărți de referință.

Notabil, succesul constant al capodoperelor în rîndurile copiilor și adolescenților. Ceea ce implică, pentru literatura științifico-fantastică a lumii, un viitor fără probleme

ALEXANDRU MIRONOV

SOLARIS

MICRO-ESEU DESPRE UN FILM S.F. APARTE

DAN IORDACHE

Regia ANDREI [illegible]
Cu: DONATAS [illegible]
vin), NATALIA [illegible]
(Harey), A. SOKURIOV

LITERATURA științifico-fantastică și filmul și-au împletit aproape de la naștere destinul. Este suficient să ne amintim de fanteziile cinematografice ale lui Méliès. Ar fi greu să enumerăm toate filmele bune și chiar foarte bune (chiar unele capodopere) pe care această întîlnire le-a prilejuit. Voi pomeni doar cîteva, ecranizări ale unor cărți SF cunoscute, filme care au preluat mesajul-avertisment al acestora pentru a-l difuza cu mijloacele, mai spectaculoase și, poate mai eficiente, ale cinematografului. Astfel, „Planeta Maimuțelor" de Fr. Schafeer, care ecranizează romanul omonim al lui Pierre Boule, „451 grade Farenheit" de François Truffaut, după celebrul roman al lui Ray Bradburry, „Ziua Delfinului" de Mike Nichols după „Un animal înzestrat cu rațiune" de Robert Merle, „2001-Odiseea spațiului cosmic" de Stanley Kubrik, realizat după scenariul lui Arthur C. Clarke, în sfîrșit, „Pe țărm", tulburătorul film al lui Stanley Kramer, ecranizînd romanul „On the Beach" al lui Nevil Shute.

Filmelor citate mai sus nu le lipsește — dimpotrivă — dimensiunea poetic-filosofică. Dar, e adevărat totodata ca majoritatea producțiilor acreditate drept science fiction nu sînt decît producții comerciale, bazîndu-se pe atracția pe care viitorul o exercită asupra noastră, chiar și atunci cînd este doar pueril-spectaculos. „Războiul stelelor", cu rețetele lui de milioane, ca și multe dintre filmele SF japoneze sînt un exemplu elocvent în aceasta privință. La antipodul acestui tip de filme — care s-au cantonat într-o etapă deja demult revolută în literatura SF de calitate, respectiv etapa **space-operei** — se găsește „Solaris", filmul pe care Andrei Tarkovski l-a realizat după romanul omonim al cunoscutului scriitor polonez de SF, Stanislaw Lem. „Solaris"-ul lui Tarkovski este, cred eu, tocmai acel film pe care Al. Stark ar fi dorit să-l facă, ascultînd înregistrările din Cosmos ale lui Prunariu.

După ce călătorise în trecutul mai îndepărtat („Andrei Rubliov") sau mai apropiat („Copilăria lui Ivan"), Tarkovski a făcut, cu „Solaris", o călătorie în viitor. Avertismentul pe care filmul său îl face să se audă este unul șoptit în surdină, cu melancolie.

Desigur, Tarkovski nu este regizorul care să ecranizeze cuminte, fie și un roman de Stanislaw Lem. El nu a făcut numai acele modificări pe care le presupune ecranizarea fidelă a unei cărți. Licențele sale față de romanul lui Lem sînt destul de importante — introduce, contrapunct la atmosfera solariană, episoade ce se petrec pe Pămînt, importante pentru semnificația

filmului, ca și personaje inexistente în roman. Episoadele pămîntene introduc un necesar termen de comparație pentru Solaris, și, mai ales, indică sursele NOSTALGIILOR personajelor, ale lui Kris Kelvin, eroul principal, îndeosebi. Personajele noi, tatăl lui Kelvin și apariția trecătoare, rivala pămînteană a lui Harey, completează, motivează mai profund, aceste nostalgii. Povestea de dragoste dintre Harey și Kelvin e îmbogățită și ea de noi nuanțe.

În 1969, Tarkovski declara, revelator, într-un interviu —... "tema artei mele este un om, susținut de o idee, caută cu pasiune răspunsul la o întrebare (...) și, ca să înțeleagă realitatea, trebuie să meargă pînă la capăt. El reușește să înțeleagă numai trecînd prin încercări, prin experiențe personale. Suferința înnobilează". Care ar fi în cazul acestui film „întrebarea la care se caută cu pasiune răspunsul"? Romanul lui Lem, și implicit filmul lui Tarkovski, fidel — în spirit — cărții, atingea problema încrederii sau scepticismului în posibilitățile de cunoaștere ale omului, a limitelor acestei cunoașteri. Poate mai mult încă, romanul lui Lem se referea la problemele **morale** care intervin în acest proces, imaginînd, de asemenea, un scenariu al comportării omului în ipostaza, deja actuală, de Homo Cosmicus. (Dealtfel, nu este această temă — a problemelor morale pe care le ridică procesul de cunoaștere a omului — una din cele mai fecunde teme, în trecut ca și în viitor, ale artei SF?) Întrebarea concretă, efectivă, era: Cum reacționează niște oameni într-un mediu străin și straniu (planeta Solaris), față în față cu obsesiile lor subconștiente, cu vinovățiile, remușcările și nostalgiile lor?

Există în cele de mai sus un cuvînt definitoriu pentru atmosfera filmului — NOSTALGIA — care dă filmului nuanța discret patetică, atît de caracteristică, dealtfel, filmelor lui Tarkovski. Nostalgia, deci, fiindcă nu necunoscutele științifice constituie MAI ALES obstacolele cu care trebuie să lupte Kelvin și ceilalți pămînteni de pe stația solariană, ci PROPRIILE LOR OBSESII, REMUȘCĂRI, NOSTALGII. Tarkovski-Lem par să spună că esențial pentru progresul cunoașterii umane — înțeleasă mai larg decît simpla acumulare de cunoștințe și tehnologie — nu este progresul științific pur, ci progresul moral al oamenilor, desăvîrșirea lor morală. Sau, mai realist, ASPIRAȚIA către această desăvîrșire. El ne sugerează de asemenea că, oricît de departe vom călători în Univers, nu vom reuși să scăpăm de propria noastră umanitate, cu tot ce presupune ea, în bine ca și în rău. Filmul ca și romanul sînt o încercare de definire a acestei umanități în raport cu niște condiții viitoare posibile. Dealtfel, nu este aceasta încercarea de definire a omului în raport cu viitorul — sau o încercare de definire pur și simplu a omului în cele mai diverse ipostaze imaginabile — una din propensiunile esențiale ale literaturii și filmului științifico-fantastice?

Revenind la filmul lui Tarkovski, se poate spune că pămîntenii săi își manifestă **apartenența la umanitate** tocmai **prin nostalgie.** Iată cîteva argumente în sprijinul acestei afirmații

Toate nuanțele nostalgiei se găsesc în „Solaris"; căci oamenii de pe stația solariană suferă nu numai de consecințele întrupate ale vinovățiilor lor subconștiente, dar și de dorul (nostalgia) Pămîntului Nostalgie pudic ascunsă, dar nu mai puțin intensă. Ce înseamnă altceva decît n o s t a l g i e fîșiile de hîrtie atașate ventilatorului, imitînd foșnetul, atît de terestru, al frunzelor? La fel, tablourile (ciclul „Anotimpurile" al lui Pieter Brueghel cel Bătrîn) care împodobesc „pereții" stației. Cred că această alegere a lui Tarkovski nu este deloc întîmplătoare; dealtfel, regizorul utilizează frecvent simboluri picturale — cum vom mai vedea — iar faptul că a făcut un uimitor film despre Rubliov nu este nici el

SOLARIS

întîmplător.

Aceste tablouri, ca și erzațurile de frunziș, ca și amintirile pămîntene ale lui Kelvin, capătă valoarea de simbol al unei lumi de care acești oameni, care au părăsit-o de bunăvoie pentru a duce mai departe o cunoaștere aleatorie, sînt inseparabili. Concluzia logică — sentimentul, și deci noțiunea de „patrie" (loc natal) nu va dispărea, chiar și atunci, și poate MAI ALES ATUNCI, cînd „patria" va însemna o planetă, un sistem solar, o galaxie.

Faptul că Tarkovski a ales, ca reprezentative pentru umanitate, tocmai picturile lui Brueghel, vechi de multe sute de ani, indică convingerea sa în existența unor permanențe umane, transmisibile prin artă, insistența asupra acestor tablouri, „iarna" nu este chiar povestită cinematografic, într-un poetic interludiu, confirmă această părere (Este adevărat că acest interludiu are și rolul funcțional de a ne introduce, prin analogia de atmosferă, în amintirile melancolice ale lui Kelvin despre iarna pămînteană.)

Ajungem la altă nuanță a nostalgiei — cea a dorinței de a retrăi trecutul. Retrăire pe care planeta Solaris, enigmatica planetă Solaris, o făcea posibilă. Creațiile planetei și a subconștientului lui Kelvin încărcat cu remușcarea unor vinovății ireversibile (?) ca și timpul, Harey se alcătuiește treptat pe sine, aceeași și cu totul alta, din amintirile lui. Amintindu-ne de nostalgia pe care atîtea TIME-OPERA ne-au produs-o, cu tragicele lor paradoxuri temporale, Harey va repeta, chinuitor pentru Kelvin, destinul primei — se va sinucide din prea multă iubire.

Filmul întreg este alcătuit, **construit,** din nostalgiile-experiențe de cunoaștere ale lui Kelvin. El se simte vinovat nu numai față de dragostea lui Harey, dar și față de tatăl său, a cărei înțelepciune mlădioasă și tristă nu o înțelege la început.

Finalul filmului nu permite o interpretare univocă, așa cum nici unul dintre filmele lui Tarkovski nu permite. Nu ne putem stăpîni să nu facem elogiul foarte rarei consecvențe și a unității operei acestui mare regizor. Mii de fire și filoane subterane unesc filmele sale, fără să ne permită să spunem cu siguranță dacă e vorba de o continuitate voluntară, urmărita cu înverșunare, sau una subconștientă, firească emanație a unui artist de excepție. Oricum ar fi, ni se pare evidentă și revelatoare asemănarea esențială dintre oceanul gînditor al planetei Solaris și încăperea miraculoasă din „zonă", pe care o întîlnim în ultimul film al regizorului, „Călăuza", avînd ca scenariști pe doi din cei mai buni scriitori de SF sovietici, frații Strugațki. Funcția oceanului gînditor ca și cea a camerei din zonă este, în ciuda deosebirilor exterioare, aceeași — de a releva ceea ce este bun și ceea ce este rău în oameni, într-un cuvînt, de a le defini umanitatea, altfel decît o fac definițiile convenționale.

Revenind la „Solaris" — se va reîntoarce Kelvin efectiv pe Pămînt, pentru a-și mărturisi tăcut și patetic umilința și neînțelegerea, îngenunchind la picioarele tatălui său? De remarcat că Tarkovski folosește aici un alt simbol pictural — grupul pe care-l formează Kelvin îngenuncheat și tatăl său reproduce — ironic? — compoziția celebră a lui Rembrandt de la Ermitaj, „Reîntoarcerea fiului risipitor". Sau această întoarcere de fiu risipitor este doar **proiecția,** cu ajutorul planetei Solaris, a dorinței, a nostalgiei lui? Greu de precizat. Și fără mare utilitate.

În armonie cu atmosfera gravă, melancolică, a filmului, muzica de orgă — Coral de Cesar Frank? Preludiu de coral de Brahms? — plutește maiestuos peste ciudatele întinderi solariene.

Atmosfera nostalgic-tragică a filmului nu împiedică ca mesajul său să fie totuși optimist. Desigur, optimist nu în sensul **euforiei bovine,** sens cu care sîntem cel mai obișnuiți, ci optimist în sensul de mărturisire implicită a încrederii autorilor în posibilitățile omului de a-și depăși mereu condiția, de a se depăși mereu pe sine, DE A ÎNȚELEGE PRIN SUFERINȚĂ. În tonalitatea nostalgică, Tarkovski a fost credincios cărții lui Lem, îmbogățind-o cu noi nuanțe, în cea tragică, probabil, sie însuși.

Extrăgînd și îmbogățind semnificațiile unui roman valoros, care se întîmplă să fi fost și unul de science fiction, vizualizîndu-le și integrînd cu inteligență elocvente simboluri picturale, însoțind imaginile cu muzica cea mai în armonie cu atmosfera, SINTETIZÎND deci, Andrei Tarkovski a reușit în „Solaris", dacă nu cea mai bună operă a sa, cel puțin un film nu numai de o superbă frumusețe expresivă, dar și cu tulburătoare sensuri umane. Tarkovski a dovedit o dată mai mult că universul literaturii științifico-fantastice (sau de anticipație, sau science fiction, sau cum vrem să-i spunem), departe de a fi doar spectaculos și epic-pueril, cum ne-au obișnuit filmele comerciale, poate produce incitante, seducătoare, neliniștitoare meditații asupra condiției umane, așa cum a fost, este și va fi.

PARTEA NEVĂZUTĂ

(URMARE DIN PAG 73)

pre „Măreția omului", citim

Omul nu-i decît o trestie, cea mai slabă din natură; dar e o trestie gînditoare Nu trebuie ca universul întreg să se înarmeze spre a-l strivi Un abur, o picătură de apă ajung ca să-l ucidă Dar dacă universul l-ar sfărîma, omul ființa ar fi mai nobil decît ceea ce-l ucide, pentru că știe că moare, iar despre avantajul pe care universul îl are asupra lui, universul nu știe nimic. Astfel toată demnitatea noastră constă în gîndire "[1].

Ca o concluzie concentrată cu privire la genul nostru, afirmă următoarele dacă din punctul de vedere al trăirilor unei opere literare S F betonul nu îi dă valoarea artistică, amintirea neo furnizează ideile științifice sau filosofice Nu există în anticipație o dogmatică care să nu mărturisească o asemenea verticalitate speculativă, și în acest sens orice S F. autentic este și speculativ

[1] Idem, p. 193

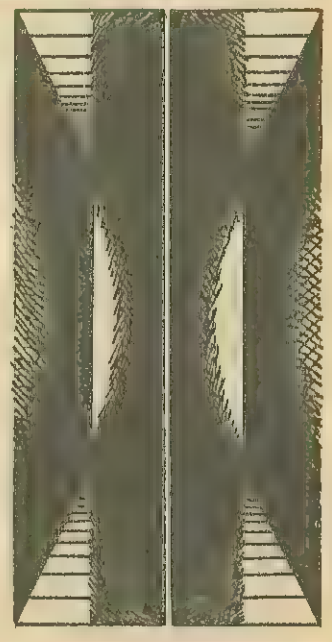

ALEXANDRU ANDRIEȘ

PE TEMA PERSONAJELOR DIN LITERATURA S.F.

SANDA RADIAN

ESTE cunoscută contestarea existenței personajului în literatura SF și reducerea sa, în cel mai bun caz, la o funcție strict narativă. Dar chiar în aserțiunile vizînd această situație, putem găsi germenii unor trăsături ce particularizează pe eroul domeniului. Jaques van Herp observă că în literatura SF „drama nu este individuală, ci colectivă"; Edmond Crispin consideră că „personajele unei povestiri SF sînt tratate în general ca reprezentanți ai speciei lor și nu ca indivizi. Ele sînt marionete pentru motivul simplu că, dacă lucrurile ar sta altfel, rutina noastră antropocentristă ne-ar incita, în cursul lecturii, să le acordăm o atenție prea mare, fără să ne preocupăm suficient de forțele nonumane..." Iar Vera Graaf subliniază că „autorul de literatură SF își privește în general eroii dintr-o altă perspectivă decît alți autori". Desigur, pregnanța personajului științifico-fantastic, ca și a oricărui personaj literar, ține de talentul cu care a fost făurit. Dar putem spune că, în genere, nu analiza unei psihologii complexe îi preocupă pe autorii genului în construirea eroului. O asemenea particularitate a personajului nu e proprie numai literaturii de știință-ficțiune, ci și unor specii ale literaturii generale, ca de pildă comedia clasică sau modernă de la opera lui Molière la cea a lui Caragiale, Mazilu, Eugen Ionescu. Totodată, nu se poate discuta despre personajul domeniului SF, ci despre personajele acestuia, căci în sectorul discutat – mai mult ca oriunde – există multe categorii de personaje cu structuri specifice, între care se stabilesc anume raporturi. Asemenea personaje au fost studiate de obicei sub aspect tematic. Florin Manolescu enumeră următoarele: savantul, geniul rău, supersi sub-eroul, homo futurus, ro-

NICOLAE LENGHER

boții, androizii, mutanții și extratereștrii. O clasificare mai strînsă oferă Marie Françoise Dispa în lucrarea sa „Eroi ai științei-ficțiune". Ea împarte lumea acestor personaje în patru familii: supraomul, omul destinului, omul de pe stradă, martorul. Bineînțeles, se pot face nenumărate clasificări conform unui criteriu sau altul. Ceea ce trebuie reținut însă în primul rînd este că omul, deși se află în centrul preocupărilor autorului, se găsește totodată pe plan de egalitate în excursul narativ cu celelalte personaje, asupra cărora își proiectează într un fel sau altul personalitatea. Așadar, el reține adesea atenția nu atît ca atare, cît în reflexele sale întruchipate în alte personaje diverse și care sînt rodul impactului cu o lume fie uluitoare pentru om pe planul progresului științific și tehnic, fie capabilă să ducă prognozele pe asemenea tărîmuri pînă la posibilul imaginar. Vorbind despre specificitatea eroului de SF, Marie-Françoise Dispa punea în lumină, ca o trăsătură principală, confruntarea vieții sale ca individ cu destinul întregii umanități: „Drama pe care o trăiește ființa de știință-ficțiune nu este personală: este cea a umanității întregi. El e responsabilul unei comunități pe care n-o poate stăpîni. Fiecare din hotărîrile sale antrenează soarta unui oraș, unui popor, unei planete, Pămîntului însuși."[1]

Din perspectiva sociologiei literaturii, eroul de roman modern, așa cum îl văd Goldmann și Lukacz, nu diferă de cel de SF care, de cele mai multe ori, într-o lume ostilă, terestră sau cosmică, devine un element perturbator: societatea interpune între personaj și convingerile sale o meditație. Dar mult mai frecvent decît în romanul obișnuit, eroul se degajă de artificiozitatea lumii înconjurătoare printr-un refuz activ.

Definirea eroului de SF credem că nu poate fi atinsă decît printr-o analizare a raportului între personajele domeniului. În privința relațiilor necesare între personaje, Propp stabilește o tipologie „substanțială" în care figurează agresorul, donatorul și servitorul. Propp, și mai tîrziu Claude Brémond, își aplică îndeobște sistemul unor specii cu personaje tematice, ca basmul și fabula, urmărind relațiile între agenții narațiunii. Brémond începe prin a le vedea la început sub forma „un agent A degradează starea unui pacient B, făcîndu se astfel vinovat și fiind pedepsit de un agent pedepsitor C; pacientul degradat B este ameliorat de un agent ameliorator D, care dobîndește astfel un merit și este răsplătit de un retribuitor E". Ulterior, Brémond își reduce schema la beneficiar victimă – retribuitor.

Deși literatura științifico-fantastică mostenește o serie de

[1] M.-F. Dispa **Heros de la science-fiction**", Ed. A. de Boeck Bruxelles 1976, p. 119

personaje de la precursoarele și sursele ei basmul și mitul (supraomul provenind din Făt-Frumos sau nemuritori și zei și îngeri), nu credem că putem încadra eroii în scheme ca cele de mai sus. Suvin atinge cauza cînd, în lucrarea sa „Poetica științei-ficțiune", subliniază diferențele între domeniul științifico-fantastic și alte tărîmuri literare. Dacă SF aparține ca și fantasticul, mitul și basmul unei literaturi a stranietății, totuși prin plasarea acțiunii în timp (indiferent de fantezismul temporalității), are alte conexiuni cu realitatea decît celelalte categorii menționate. De asemenea, soluționarea relațiilor între personaje e mult mai puțin previzibilă sau clasabilă decît în basm, mit și fantastic. Demetrios Ioakimides, în prefața la unul din volumele apărute în „La grande anthologie de la science-fiction", vorbind despre latura tematică a operelor publicate, emitea păreri judicioase și despre personaj. Pe parcurs vom descoperi, fără îndoială, că, în ciuda aparențelor, SF nu este o literatură tematică, pentru că nu povestește întotdeauna aceeași istorie (temă) pe registre diferite, ci că, dimpotrivă, fiecare dintre dezvoltările ei se degajează de dezvoltările precedente, deși se sprijină pe ele după principiul bine cunoscut în muzică al variațiunii. Cînd se spune despre o anume nuvelă că este o poveste cu vampiri, se știe dinainte aproape tot ce se va întîmpla. Dimpotrivă, cînd se spune că este o poveste cu roboți, nu s-a zis, contrar punctului de vedere răspîndit, aproape nimic, căci problema este să afli despre ce fel de istorie cu roboți este vorba"[2].

De fapt, în ultimă instanță, ceea ce romanul din literatura generală face pe verticală în ce privește sondajul interior, povestirea științifico-fantastică își propune să realizeze pe orizontală. Temerile omului în fața viitorului, în fața necunoscutului, speranțele, încrederea în forțele sale într-o epocă de rapidă industrializare și progres tehnico-științific nu iau decît în mică măsură calea introspecției, fiind mai curînd expuse prin raportul om-x personaj tematic, ca de pildă om-mașină, om-extrateres-

[2] Demetrios Ioakimides Introducere a **„Histoire d'extraterrestres"**, Livre de poche, Librairie générale française 1974, p. 10

tru etc. Relația de acest tip și evoluția ei sînt semnificative pentru particularitățile eroilor de știință-ficțiune și în special pentru psihologia lor, pentru tensiunile lor lăuntrice.

Ne vom ocupa, spre exemplificare, de relația om-mașină. Pe planul literaturii, această relație e mult anterioară apariției știință-ficțiune. O găsim în legende, cum e legenda despre Golem, se desfășoară cu precădere în operele de cultură din secolul XVII (Galileu, Pascal, Cyrano de Bergerac, Dupaty de Clam, Descartes), unde se pune accentul pe ingeniozitatea umană și se continuă cu proza fantastică romantică, în care mecanismele depășesc mintea ce le-a conceput, ca în povestirile lui Hoffman, Jean Paul etc. Dar nu putem pune raportul om-mașină în domeniul SF sub semnul unei noi trepte a fantasticului, cum o face Caillois. Mașinile complicate și mai ales roboți sînt de destulă vreme realități incontestabile ale vieții cotidiene.

Stanislaw Lem considera că deosebirile între vechile mecanisme și roboții moderni din literatura științifico-fantastică se sintetizează în două caracteristici: perfecțiunea mașinii pînă la suprapunerea cu omul și verosimilitatea realizării tehnice. În Prefața sa la volumul „Histoire de machines" (1974), din seria „La grande anthologie de la science-fiction", Gérard Klein caracterizează mașina prin trei trăsături care subliniază clar ideea raportului cu omul, ca un raport interogativ de egalitate sau superioritate, menit să identifice stări umane, la adresa ei: articularea – asamblarea de piese ținînd de activitatea ființei vii; repetiția, căci e totodată infinit de reproductibilă și reproducătoare de operații programate și, în fine, autonomia, căci posedă o sursă de forță internă sau, în orice caz disponibilă în mod conștient, conferindu-i o posibilitate de independență. Ipostazele relației om-robot au preocupat mult pe cercetătorii domeniului. În „Homo futurus", Vera Graaf enumeră patru posibilități de interpretare a acestei relații: robotul ca servitor și ajutor al omului; robotul ca partener egal în drepturi cu omul; domnia mașinii asupra omului; exterminarea oamenilor de către automate. Stanislaw Lem în „Roboter in der SF" urmărește următoarele relații om-robot: om-mașină; stăpîn-sclav; om-incub sau succub; om-transcendență. Florin Manolescu le reduce la două: relația stăpîn-sclav și relația în care robotul și omul figurează ca parteneri cu drepturi egale („Literatura SF")

Există posibilitatea de a urmări mai multe stadii în evoluția acestei relații (desigur privite cu măsura labilității oricărei periodizări în itinerariul parcurs de o literatură într-o epocă istorică). Primul îl întîlnim la pionierii genului cum e Capek. În „R.U.R.", piesa lui Capek, care a și încetățenit termenul de robot, lumea mașinilor distruge omul. Ea corespunde istoric primelor manifestări ale contradicțiilor sociale în faza industrializării masive.

Space-opera, cu factura ei optimistă, exprimînd, în mare parte, avîntul științei într-o societate postbelică plină de încredere în viitor, acreditează prin Asimov, în 1950, (Eux, robot) vestitele legi ale roboticii care fixează rolul subaltern al robotului față de om. Astfel, teama dominației de către mașină, a eliminării omului din fabrică, uzină, întreprindere se transformă într-o proiectare a entuziasmului față de fructul inventivității aducătoare de progres. Sentimentele care definesc pe acești eroi umani sînt, firește, exprimate prin raportul arătat.

Dar, încetul cu încetul, autorii, care tindeau să îndulcească sau să prevină spaima omului față de mașina în stare să-l înlocuiască cu rezultate mai bune, împing din nou relația spre coexistența prin egalizare sau simbioză. Din ce în ce mai mult, raportul se dezvoltă actualmente în mare pe două direcții: reluarea posturii de supremație a mașinii, omul devenind din dominant, dominat, datorită aspirației robotului către un uman atotștiutor și tiranic spre care e propulsat prin însuși rolul pe care i-l conferă omul. Prin defecțiunea robotului din „Odiseea spațială" sau din „Paralela-enigmă" de Bărbulescu și Anania se încearcă totuși o explicație care în cele din urmă să răstoarne iar raportul. În lucrări de

tipul unei asemenea relații om-robot, așa cum constata Gérard Simon, mașina reprezintă „o pseudoviață, viață concurentă, fiind în timpul nostru o antinatură în care joacă rolul dublului nostru cotropitor și amenințator“[3].

Într-o aceeași viziune, antiutopia care se bizuie și ea în numeroase cazuri pe raportul om-mașină este călăuzită de ideea robotizării societății umane (Huxley, Ira Levin, M. Grămescu, Ray Bradburry). Eroul luptă împotriva automatizării mecanismului socio-politic, automatizare dăunătoare personalității umane. El i se opune de obicei printr-o întoarcere spre trecut, unde imperfecțiunile i se par mai naturale, mai proprii alcătuirii umane.

Ambele direcții sînt lesne explicabile în atmosfera de panică stîrnită de posibilitatea întrebuințării agresive, cu efecte de distrugere a omenirii, a ultimelor descoperiri științifice.

[3] Gérard Simon „La machine au XVIIeme siècle." Comunicare ținută la colocviul **„La machine dans l'imaginaire,"** (1650—1800) organizat de grupul studiilor și cercetărilor asupra literaturii secolelor XVII și XVIII la Universitatea din Lille (1981) și reprodus în „Révue de sciences humaines", nr. 186—187, 1982, p. 11

Chiar și acest singur raport tipologic pe care l-am dat drept pildă pentru a arăta posibilitățile de abordare analitică și artistică a personajului SF mai suscită, desigur, nenumărate probleme care, într-un spațiu restrîns, greu pot fi epuizate. Ne-am limitat să punem în temă o părere despre personajele tematice ale genului și în gardă față de simplism în interpretarea lor.

Am încheia cu o interogație a criticului Rosy Pinhas Delpuech care-și pune întrebarea dacă mașina în literatură și nu numai în literatura SF nu-i „acea metaforă care exprimă alienarea și eliberarea, constrîngerea inevitabilă în raportul omului cu trupul lui, cu ceilalți și cu Universul“[4].

[4] Rosy Pinhas Delpuech **„La machine cyranienne: de la parodie au fantasme"**, Rév. cit., p. 74.

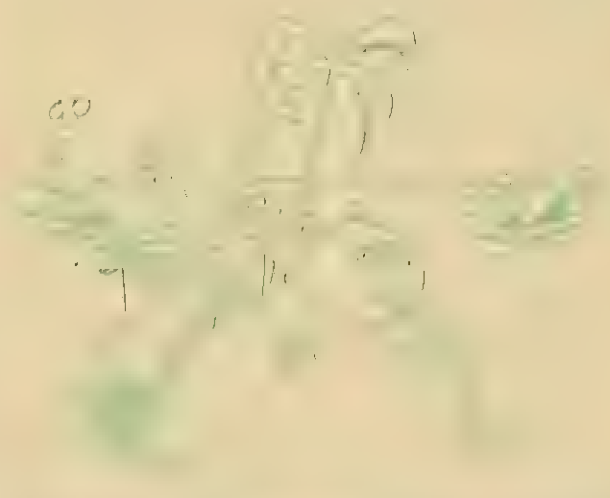

NICOLAE LENGHER **„NAUFRAGIAȚII"**

ARLAN KEITH ANDREWS, SR

CE SCRIE ÎN RAPORTUL CERCETĂTORULUI:	CE ÎNSEAMNĂ ÎN REALITATE:
Bibliografia existentă nu indică...	N-am citit nimic despre asta
De multă vreme este recunoscut faptul că...	Odată, la un pahar, un ins a fost de acord cu mine
Este general acceptat faptul că...	Odată, la un pahar, doi inși au fost de acord cu mine
De o deosebită importanță teoretică...	Am nevoie de o temă de dizertație
De o deosebită importanță practică...	Am nevoie de un post
Dificultăți de ordin tehnic au impus contramandarea...	Au dat în bară inginerii
S-a înregistrat un progres științific...	N-au dat în bară inginerii
Rezultatele tehnice au confirmat...	N-a explodat nimic
Parametrii s-au încadrat în limitele prevăzute...	S-a ars totuși cîte ceva, pe ici pe colo
Rezultatele experimentale au corespuns efectului scontat...	Mi s-a potrivit florarul
Unele valori anormale se datorează erorilor instrumentale...	Nu mi s-a potrivit florarul
Concordanța cu rezultatele prevăzute este:	
Excelentă	Ce-a vrut directorul
Bună	Ce-a vrut colectivul
Satisfăcătoare	Ce-au vrut tehnicienii
Nesatisfăcătoare	Ce-a ieșit
Parametrii au fost normalizați...	N-o să credeți ce valori mi-au ieșit
Diagramele nedimensionate ale valorilor demonstrează că...	N-o să creadă nimeni
Analizele statistice dovedesc...	A trebuit să mint un pic
Ne-a acordat sprijinul său valoros...	N-a intrat deloc în laborator
Ne-a dat sfaturi extrem de prețioase...	Era directorul secției de cercetări
Continuarea investigațiilor este justificată...	Am nevoie neapărat de altă subvenție

Traducere: ION DORU BRANA

DOUĂ ORIENTĂRI
ÎN ANTICIPAȚIA ROMÂNEASCĂ ACTUALĂ

CORNEL ROBU

SE POATE afirma că, în actualul său stadiu de evoluție, științificțiunea românească și-a configurat – în ultimele două decenii, mai ales – cîteva caractere specifice dintre care, sub raportul delimitărilor și opțiunilor liminare, în prim plan se impun optimismul lucid și crezul umanist, iar sub raportul expresiei – lirismul, excelenta stilistică, humorul. Lucrurile stau astfel, fie că sînt privite din interior, fie că sînt privite din exterior, și, dacă vom confrunta opiniile exprimate în presa noastră de-a lungul anilor cu opiniile (mult-puține cîte și-au trimis înapoi ecoul) exprimate în presa franceză cu ocazia apariției la Bruxelles, în Bibliothèque Marabout, a antologiei **Les meilleures histoires de science-fiction roumaine** (1975), alcătuită de Vladimir Colin și prefațată de Ion Hobana, vom constata o convergență edificatoare în acest sens:

Micile povestiri reunite de Vladimir Colin, autorul volumelor **Les Dens de Chronos** (Laffont) și **Le pentagramme** (Marabout) adeveresc, în ce le privește, o fantezie debordantă, mustesc de un haz năstrușnic, oniric, duios. Ele sînt tipice pentru science fiction-ul din Est care, spre deosebire de cel **made in U.S.A.**, ne oferă o viziune optimistă și „constructivă" a viitorului.

„Nu este vorba de a vedea viața în roz, afirmă Ion Hobana în prezentarea pe care o face antologiei, **nu este vorba de a crede într-un viitor de perpetuă sărbătoare, ci de convingerea că, prin eforturile sale, prin suferințele sale, prin sacrificiile sale chiar, umanitatea va putea găsi calea fericirii.**" Prin raportarea la anti-utopiile anglo-saxone putem fi tentați uneori să stigmatizăm schematismul acestor viziuni puțin cam prea optimiste, dar apocalipsele, viziunile sistematic sumbre și lipsite de orice speranță ale autorilor din Vest, sînt oare mai puțin schematice?

«Ziua de mîine care-și ivește geana în științificțiunea românească este, în orice caz, scăpărătoare de humor.» (**Le Figaro**, 6-7 septembrie 1975).

Structural sau doar programatic, optimismul diferențiază așadar pe autorii români de viziunea catastrofică, sumbră, apocaliptică, ce nu scutește **science fiction**-ul occidental de propriile-i clișee, dogme și tezisme; fiind însă un optimism lucid, nu mai eludează, ca prin anii '50, momentele negative ale dialecticii, situație din care structurarea conflictuală a epicului nu are decît de cîștigat; **happy end**-ul nu mai este acum obligtoriu, atunci cînd totuși apare, fiind de obicei funcțional, legitimat de prospețimea unei imaginații genuine, înclinate congenital înspre viziuni feerice ori jovial-ironice, mai rar terifiante ori mizantropic-sarcastice.

Cheia de boltă a acestei concepții rezidă în credința funciară că „omul este măsura tuturor lucrurilor", chiar și a celor care nu există, ori există doar ca virtualitate latentă.

Numitorul comun odată identificat, odată recunoscut, în prim plan trece însă imediat chestiunea identificării criteriilor de diferențiere, a acelor atribute specifice care conferă operei și scriitorului fizionomie proprie, irepetabilă, într-un cuvînt acea **unicitate** fără de care nici în artă – nici în **science fiction** nu există derogare de la această implacabilă lege estetică – nu există identitate proprie, nu există ființare. Grila teoretică necesară efectuării acestei operațiuni critice poate fi dedusă din chiar corpul și corpusul operelor luate în discuție. Între predispoziția spre epic, spre conflictual și cea spre liric, spre feeric; între problematizarea în registru grav și parodia în registru ludic; între „naturalizarea" S.F. a unor motive clasice sau indigene și dezvoltarea creatoare, originală a motivelor S.F. standard; între **experiența realului** efectiv, concret și **imaginația realului** latent, virtual, între **mimesis** și **phantasia** – înzestrări congenere, complementare, reciproc condiționate și, dacă nu necesare toate simultan, legitim disponibile toate, în limitele funcționalității și afinității, pentru scriitorul de **science fiction** –, se configurează un cîmp de posibilități destul de vast spre a cuprinde, subsumativ dar și disociativ, întreaga diversitate de soluții și modalități literare pe care le cunoaște azi științificțiunea românească

Să ne oprim, în limita spațiului aici disponibil,

doar la două „cazuri" dintre mai multele ce-ar putea fi invocate în sprijinul afirmațiilor de mai sus

●

Un abundent debit imaginativ probase **Vladimir Colin** încă în anii '50, ca autor de basme – singurele, dealtfel, care mai rezista azi dintre numeroasele-i scrieri din acei ani. O ironică metamorfoză a vrut ca în gogoașa celei mai ortodoxe și mai stereotipe grafomanii proletcultiste, din anii '50 să germineze inextricabil crisalida celei mai mirifice și mai efloreșcente imaginații „științifico-fantastice" din cîte cunoaște, la ora de față, literatura română. Este, în ultimă instanță, o dovadă de inteligență artistică și de autenticitate a fibrei scriitoricești faptul de a fi știut să-și păstreze nealterată, în condițiile binecunoscute, capacitatea imaginativă și speculativă pe care, în deceniile următoare, și-o va deversa, fructificînd-o din plin, mai ales în **science fiction.**

Astfel apărea, în 1964, deschizînd calea care avea să se dovedească cea mai proprie înzestrări native a scriitorului înzestrare ce constă, în esență, cum spuneam, într-un abundent debit imaginativ , primul roman S F al lui Vladimir Colin, **A zecea lume,** unde o prolifica imaginație a concretului virtual popula ipotetica planeta Thule (a zecea, „Ultima" din sistemul solar) cu o luxuriantă și multicolor-onirică lume fictivă, generata din nimic dar palpitînd de poezie, de fascinație lirica și de savoare plastică. Nedezbinata însă prin conflict, slab structurata epic, aceasta mirifica lume nou nascută ramînea totuși inerta, statica: superbe carnații feerice care nu-și puteau suporta propria greutate, nesusținute de un schelet conflictual, epic.

Spre elaborarea de antidoturi și soluții la această insuficiență se va fi îndreptat în anii următori travaliul artistic al scriitorului, din moment ce, peste aproape un deceniu, el va da cea mai bună piesă de **science fantasy** din literatura română: mini-romanul **Divertisment pentru vrăjitoare,** distins la apariție, în 1972, cu Premiul Asociației Scriitorilor din București, dimpreună cu volumul **Capcanele timpului** în care era încorporat și al cărui spațiu îl ocupă aproape în întregime (163 de pagini din 212).

Avem, de data aceasta, o rezistentă dramă epică, țesută prin ingenioase variații și modulații ale motivului călătoriei în timp și ale cronoplastiei aferente: pornind de la pretextul unei misiuni de salvare trimise din viitor în căutarea unei nave spațio-temporale naufragiata undeva în spațiu și în timp, ceea ce rezulta este o structura circulară, mulată pe un timp el însuși circular, în care trecut, prezent și viitor se intervertesc la nesfîrșit într-un ametitor carusel, într-un halucinant cadril al personajelor cu dublurile lor identice. Nu acest schelet impresionează însa, ci palpitul viu al țesuturilor care l învelesc. Aceeași luxuriantă și debordanta imaginație a realului potențial dă trup și consistență unor himerice „lumi" fictive, care de care mai stranie și mai mirifică – universuri integrale, organizate coerent fiecare după o riguroasă logică interioară, fie aceasta și non-mimetică, universuri însă virtuale, iluzorii, perisabile, pe care „Puterea" vrăjitorească a unui memorabil personaj feminin, Mela, le scoate instantaneu, prin simpla închidere a pleoapelor, din rezerva inepuizabilă a increatului: abis în care toate vor recădea pînă la urmă, rînd pe rînd, trimise înapoi în neființă de clipirea unei alte, indefinibile, pleoape, rămînînd însă inefabil suspendate în ambivalența ambiguă a ficțiunii.

Este aici implicat, în această nesecată proliferare și în această indestructibilă precaritate a imaginarului, un sens de metaficțiune mai complex și mai subtil decît cel declarat „pe față" în text, unde apelul unei viitorimi atotputernice tehnologic la aparent neajutorata „Putere" plăsmuitoare a unei prigonite vrăjitoare transilvane din secolul al XVII-lea (aceasta fiind identitatea „de bază" a numitei Mela) vrea să pledeze pentru ideea de bun simț că „nici tehnica, prin urmare, nu întrece posibilitățile creierului omenesc, ale unui simplu individ". Oricîtă subtilitate speculativă ar putea stimula ca metaficțiune, ca subtext, **Divertisment pentru vrăjitoare** rămîne însă un roman încîntător în primul rînd prin priza directă ca ficțiune, ca text.

Un personaj memorabil, spuneam, această Mela din **Divertisment pentru vrăjitoare,** de fapt exemplarul cel mai reușit dintr-o întreagă serie, dintr-o veritabilă „rasă" de femei – enigmatice, vaporoase, mai mult tăcute, scăldate diafan în farmecul și misterul feminității, nimbate de o vagă sugestie tragică ori melancolică – la care Vladimir Colin revine în repetate rînduri, pentru a încerca mereu alte versiuni. Dintr-o speță înrudită cu Mela este Or-alda, vestală „gerlă" de pe Venus, care, în mini-romanul **Babel** (1978) reușește, printr-o quasi-vrăjitorească „știință albă", să contracareze halucinațiile malefice provocate și dirijate de un tipic „savant infernal", Scat Mor, salvîndu-se astfel împreună cu camarazii-i de peripeții pe terifianta dar fictiva planetă penitenciară Babel: Idomar av Olg su Saro, asasin profesionist de pe Marte, membru în „Nobila Ghildă a Asasinilor", Ralt Moga, poet de pe Terra, căruia Or-alda îi redă, grație „științei" sale, pe Arla – iubita moartă. Caruselul personajelor și al ipostazelor lor temporale este la fel de ametitor ca în **Divertisment pentru vrăjitoare,** la fel de opulentă și de debordantă rămîne imaginația concretului virtual care conferă halucinațiilor consistență de universuri palpabile, nu rămîne mai prejos nici agilitatea combinativă și speculativă a scriitorului, care jonglează cum îi place cu liniile de așteptare ale cititorului, derutîndu-le și întorcîndu-le pe dos dintr-o simplă atingere de bagheta.

Mîna sigură a profesionistului de înaltă clasă care este la ora de față Vladimir Colin își pune inconfundabil amprenta pe tot ce scrie, inclusiv pe această excelentă piesă de **science fantasy** care este **Babel** (excelență adeverită printr-o recentă (1982) traducere apărută în Franța, iar mai înainte – prin două premii, unul autohton și altul internațional: Premiul Asociației Scriitorilor din București pe 1978 și premiul „Europa" pentru cel mai bun roman, obținut în mai 1980 la cel de al V-lea EUROCON, desfășurat la Stresa, în Italia) și căreia rămînem totuși să-i preferăm ceva mai vechiul și mai genuinul **Divertisment pentru vrăjitoare.**

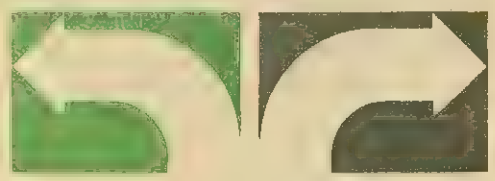

În deceniul anterior apariției acestor două mini-romane de **science fantasy,** Vladimir Colin se ilustrase mai ales în „genul scurt" S.F., prin povestirile din volumul **Viitorul al doilea** (1966), reluate în sumarul (sporit) al volumului **Dinții lui Cronos** (1975), – texte de referință obligatorie, multe din ele antologice, texte care au marcat repere importante în acțiunea mai generală la noi, de elaborare „literară" a motivelor S.F. consacrate și de sincronizare a științificțiunii românești cu pulsul **science fiction**-ului mondial. Texte care-și află, și ele, suportul ultim și atù-ul forte în același abundent debit imaginativ care am văzut că este „măduva" înzestrării native a scriitorului.

O genuină petulanță imaginativă și speculativă ca instrument al unei remodelări personale, creatoare, a „motivelor" rămîne primul atù al scriitorului și atunci cînd pășește pe teritoriul fantasticului „propriu-zis" cu romanul **Pentagrama** (1967) și cu povestirile fantastice din volumul **Un pește invizibil** (1970). Aceeași înzestrare nativă se materializează – de fiecare dată specific – și atunci cînd el inventează **ex nihilo,** fabulînd liber „pe cont propriu", mitologia apocrifă din **Legendele țării lui Vam** (1961), și atunci cînd fabulînd cu restricții „pe teme date", parafrazează ingenios motive celebre, precum în alegoria biblică din **Pentagrama,** ori în alegoria mitologică din **Grifonul lui Ulise** (1976), de asemenea în stilizarea mitică a legendei lui Negru-Vodă din **Timp cu călăreț și corb** (1979).

Cu rezultate fatalmente variabile dar nu o dată memorabile, Vladimir Colin își propune, de fiecare dată, „demersul specific al literaturii, în care aceasta nu poate fi suplinită: explorarea conștiinței inconștientului în vederea configurării unor fabule esențiale, ; definitorii pentru condiția umană" – după cum însuși declara, cu ocazia unei anchete literare (v. „Dicționar literar autobiografic", în **Convorbiri literare,** nr. 9/1973).

●

Dacă forța prozatorului „realist" se vădește în capacitatea de insolitare a realului, creatorul de lumi insolite care este prin definiție scriitorul de **science fiction** și-o poate manifesta pe a sa fie prin desferecarea debitului imaginativ, copleșitor prin sine cînd e debordant (cazul lui Vladimir Colin, discutat mai sus), fie – invers – printr-un strict control, printr-o discretizare a insolitului în semitonuri și ambiguități rezultate din ricoșeuri cu realul curent, mizînd deci pe efecte mai subtile de nuanță, de estompare sau contrast.

Intruziunea insolitului în cotidian, respinsă ori resorbită prin coeziunea intrinsecă a realului constituit ca atare, își găsește o expresie artistică majoră în povestirile și nuvelele lui **Mircea Opriță,** mai ales în cele din ultimul său volum, **Semnul licornului** (1980), care confirmă o înclinație nativă manifestă în acest sens încă din debut (vol. **Întîlnire cu meduza,** 1966; o curiozitate: în 1972, celebrul Arthur C. Clarke, care nici măcar nu poate fi suspectat că ar ști românește, avea să obțină Premiul Nebula cu o nuvelă intitulată literalmente identic: **A Meeting with Medusa**!) și cultivată consecvent, pînă la configurarea unei formule proprii de **science fiction,** pe parcursul volumelor ce vor urma: **Nopțile memoriei** (1973, Premiul Uniunii Scriitorilor), **Adevărul despre himere** (1976), **Figurine de ceară** (1978). Povestirea care dădea titlul acestui volum (apărută însă anterior în **Nopțile memoriei** și distinsă cu premiul I la cel de al III-lea Concurs național de literatură științifico-fantastică din 1973, de către un juriu format din Ion Hobana, Ovid S. Crohmălniceanu, Gabriel Dimisianu, Silvian Iosifescu și Adrian Rogoz) poate fi citită ca o metaficțiune, ca o veritabilă **ars poetica** în registru S.F., de natură a oferi „cheia de lectură" pentru restul prozelor S.F. ale autorului.

Din fibra, superbia și impunitatea unei aberante „geneze", accesibile furiei „demiurgice" a unei imaginații fără frînă doar în perimetrul convențiilor S.F. (un cosmonaut debarcat pe o planetă pustie, Bactriana, dar înzestrată, asemenea celebrului **Solaris** al lui Stanislaw Lem, cu misterioase și nelimitate resurse mimetice, prin declanșarea cărora noul „ucenic vrăjitor" constată că „e ușor să cazi în demența creației, cînd vezi cum primele forme și, mai ales, primele forme vii îți apar de sub mînă"), – **Figurine de ceară** reușește să degajeze un frison de oroare și de alarmă, un cutremur al ființei finite în atingere cu infinitul, simțit acesta ca o stihie ce amenință ființa în înseși temeliile și tiparele ei constituite, relativ stabile, „așezate". Nu „un univers artificial și neverificat în timp" va desfășura, așadar, proza lui Mircea Opriță, ci tot un univers „al nostru", „real", solid și coerent articulat, sedimentat în timp chiar dacă „anticipat" el însuși, – agregare prin ale cărei interstiții motivul S.F., introdus discret, insidios, cu măsură și precauție, cu perfecte alibiuri, deghizări și contaminări „realiste", reușește să se infiltreze și să disloce strat după strat pînă a atenta la însuși centrul vital al realului curent, cotidian, voit banal de multe ori.

Agresiune a insolitului pînă la urmă respinsă ori cel puțin neutralizată prin coeziunea realului, prin mobilizarea forțelor intrinseci de autoreglare și autoconservare a tot ce-a apucat să existe, fie că agentul acestei agresiuni este un mutant care încearcă, prin fraudă, o reintegrare printre oameni **(Trambulina),** ori un „căutător de absolut" căruia descoperirea „elixirului nemuririi" îi conferă tot condiția – ingrată – a unui mutant **(Semnul licornului),** condiție de-a dreptul mutilantă alteori **(Poveste de dragoste);** fie că e vorba de androizi **(O șansă pentru fiecare, Variante pentru Daniel, Androidul și prințesa),** de monștri cosmici **(O floare pentru căpitan)** ori de inteligențe exobiologice („elfii" din **Pregătind invazia,** „spralii" din **Transferatul,** „borealii" din **Sens interzis);** fie că apar călători temporali perfect utilați pentru cronoplastie **(Noaptea pragurilor, Judecătorii, Ucronia de la Tapae),** ori numai naufragiați temporali abia asigurîndu-și supraviețuirea **(O falie în timp),** ascunzîndu-și, suspicioși și parcă hăituiți, adevărata identitate, pentru a putea traversa clandestin textura strîns țesută a „lumii

noastre cea de toate zilele" **(Aşteaptă vremea ta)**; fie că agentul intruziunii insolite la chip de robot umanoid **(Cursa)**, ori se mulţumeşte cu omniscienţa refulată a super-calculatorului electronic **(Arabella, Portret din linii şi puncte, Plinul şi golul)** ş.a.m.d.

Eterna discordie dintre ceea ce **este** şi ceea ce **ar putea fi** – cu derutante intervertiri de termeni şi alunecări dintr-o tabără într-alta – constituie aşadar supratema unificatoare a unui virtual roman S.F., pe care Mircea Opriţă preferă să-l modeleze însă în tiparele şi formele „genului scurt".

Se poate lesne observa cum „prozele scurte" ale autorului – embrionar încă din volumele anterioare, dar mai clar vizibil abia în ultimul, **Semnul licornului** (1980) – prefigurează virtual un astfel de roman, printr-un sens de convergenţă rezultat subsecvent din soluţionarea unitară a tensiunii real-imaginar, din abordarea, extensivă, a mai tuturor motivelor S.F. consacrate şi, concomitent, din elaborarea lor **literară**, intensivă, într-o manieră originală, personală, dar în acelaşi timp fidelă spiritului lor original – ceea ce conferă integrării S.F.-ului în literatură o organicitate de substanţă, nu doar una de stil. Piese cum sînt – în vol. **Semnul licornului — Trambulina, O floare pentru căpitan, Melancolie veac XXI, Arcul galactic** şi chiar **Transferatul** ori **Sens interzis**, la care s-ar putea adăuga, din vol. **Nopţile memoriei**, piese ca **Puntea, În capcană, Federico, Colonia Solange, Încotro, Leonida?**, precum şi altele, din alte volume, – prezintă această conformaţie de părţi deocamdată disjuncte ale unui prezumabil întreg: „insule", de sine stătătoare fiecare, dar crescute toate dintr-o aceeaşi „placă tectonică", a cărei dinamică subterană le-ar putea comasa, într-o zi, racordîndu-le pe coordonatele unui „continent", ale unui roman S.F. pe tema „călătoriei spaţiale" ori, eventual, să zicem, a „vieţii cotidiene pe o platformă cosmică".

Nu acestea exprimă, totuşi, cel mai decantat formula de **science fiction** proprie lui Mircea Opriţă şi care-i poartă de pe acum amprenta, formulă descrisă mai sus, ci povestiri cum sînt **Aşteptată vremea ta** şi cea care dă titlul volumului – **Semnul licornului** –, veritabile piese de rezistenţă ale ştiinţificţiunii româneşti postbelice, putînd figura, alături de **Figurine de ceară**, în orice antologie a „genului", putînd figura chiar, fără nici o specificare concesivă a genului, în orice antologie a nuvelei româneşti. Pentru că, într-un **science fiction** de asemenea factură, imaginaţia realului virtualmente latent îşi dezvăluie mai „la vedere" viguroasele rădăcini care-o ţin ancorată într-o solidă şi acută experienţă a realului efectiv, concret, de care, în ultimă instanţă, nu se pote lipsi. Densitate a percepţiei şi reprezentării concretului care se simte imediat, chiar şi în cele mai naturifuge fantasmagorii ale ştiinţificţiunii, cu atît mai mult într-un caz de felul celui discutat aici, aşa încît o „surpriză" precum aceea furnizată în 1976 de Mircea Opriţă, cînd îi apărea excelentul roman „realist" **Pasărea de lut** – căruia critica i-a rămas atunci datoare –, nu era decît în aparenţă o surpriză: într-un plan mai inaparent, al resorturilor intrinseci creaţiei, ea răspundea de fapt unei ordini firesti a lucrurilor. Pentru că firesc este ca un prozator de vocaţie să fie înzestrat cu o puternică „vînă" a realului, indiferent de formele şi convenţiile de gen în care această înzestrare se materializează.

●

Ultimele două decenii au adus aşadar literaturii ştiinţifico-fantastice româneşti vîrsta deplinei maturizări artistice şi satisfacţia unei plenitudini valorice materializate în cîteva opere gata să primească proba timpului. Căci existenţa unui gen literar nu se negociază discursiv ci, mai întîi, se afirmă prin creaţie, prin opere. Deceniile din urmă i-au mai adus însă ştiinţificţiunii româneşti – condiţie **sine qua non** a menţionatei maturizări – şi acea conştiinţă de sine fără de care recunoaşterea identităţii şi statutului propriu ca gen rămîne la discreţia – binevoitoare dar de cele mai multe ori neînţelegătoare – a unor instanţe critice şi a unei jurisdicţii estetice „străine" genului, a căror inoperantă condescendenţă mai este, pe deasupra, şi sporadică, de pură convenienţă sau de impură conjunctură. Conştiinţă de sine ce se cristalizează numai prin asumarea propriei tradiţii, în cazul anticipaţiei româneşti – a unei duble tradiţii, cum spuneam cu o altă ocaziei, a unei „duble subordonări". Văzută în conexiunile-i de ansamblu, ştiinţificţiunea românească actuală se defineşte, indiscutabil, prin această „dublă subordonare" pe care i-o impun, pe de-o parte, apartenenţa inalienabilă la o literatură naţională, cu o tradiţie istoric constituită, iar pe de altă parte, apartenenţa la fel de coercitivă la un „gen" cu un specific ireductibil şi cu o dinamică internaţională relativ autonomă, în curs de istoricizare şi aceasta, de sedimentare într-o tradiţie constituită. „Sisteme de referinţă" supraordonate şi interferente, aceste două planuri converg spre edificarea, de două ori specifică, a unui **science fiction** românesc.

Astfel se prezintă, pentru scriitorul român de anticipaţie, „genul proxim" faţă de care are a-şi afirma propria „diferenţă specifică", propria modalitate literară distinctă, propria unicitate

DĂNUŢ UNGUREANU – „HIPERCIVILIZAŢIE"

MARINA NICOLAEV – „HIPERCIVILIZAŢIE II"

UTOPIE CLASICĂ UTOPIE MODERNĂ

MIRCEA OPRIŢĂ

DINTRE scrierile în a căror substanţă fertilă trebuie căutate rădăcinile îndepărtate ale utopiei wells-iene nu vor lipsi **Cetatea Soarelui, Noua Atlantidă** şi, în primul rînd, **Utopia** lui Thomas Morus, cea care în plină Renaştere reia de fapt tradiţia utopică, dînd locului şi genului un nume potrivit şi inspirînd direct, ori măcar influenţînd, din 1516 încoace, un mare număr de lucrări ulterioare. Raportarea la **Utopia** devine, aşadar, obligatorie în cazul oricărei noi tentative de abordare a domeniului. Evident, Morus nu va fi copiat de utopiştii de mai tîrziu şi cu atît mai puţin de Wells, care, din perspectiva secolului al XX-lea, are formată într-o mai mare măsură decît la autorii mai vechi conceptia originalităţii indispensabile în creaţia artistică şi de idei. Dar cartea lui Morus rămîne o piatră de hotar importantă, vizibilă de oriunde, monument sobru investit de memoria posterităţii cu calitatea de reper în funcţie de care se măsoară eforturi ulterioare şi se stabilesc obiective noi în construcţia utopică. Pe urmele altora, Wells găsea în Utopia clasica schemă narativă a genului: autorul întîlneşte într-un anume călător – personaj în genere abstract ca un număr matematic, dar util ca partener convenţional de dialog – martorul utopic prin relatarea căruia se pătrunde spre lumea ascunsă, spre o societate înţelept organizată şi oferită drept model decăzutei lumi contemporane. Tot acolo apar elemente compoziţionale caracteristice modelului utopic general: spaţiul închis (insula izolată, prezentă şi la Francis Bacon, cetatea pierdută în adîncurile junglei ceyloneze, la Campanella), structurile urbane geometrizate (oraşe pătrate, cu largi străzi rectilinii, în **Utopia**, reproducînd într-o serie întreagă de replici exasperant de uniforme tiparul de fagure simplificat al capitalei Amauroton; şapte incinte circulare în **Cetatea Soarelui**, după numărul planetelor cunoscute astronomilor contemporani, cu călugărul italian, şi avînd în centru templul simbolic al astrului tutelar; în sfîrşit, o mulţime de alte exemple posibile, din categoria celor care îl fac pe Pierre Versins să ironizeze întemeiat „la manie régulatrice des utopistes"), apoi structurile sociale noi, rigide şi ele, dominate strict de gerontocraţia patriarhală la Morus, de teocraţi şi astrologi la Campanella, de o ierarhie sacerdotală la Bacon. Inevitabilele variaţii din nomenclatura utopiei nu schimbă totuşi prea mult schema de ansamblu a stupului utopic şi nici nu feresc spiritul de teroarea paralizantă pe care i-o produce astăzi perspectiva canalizării energiilor speciei umane în direcţia unor specializări extreme şi a unor subordonări mecanice rivalizînd cu cele din lumea apiculturii şi entomologiei. Autorul de utopie modernă va fi nevoit, deci, să ia în consideraţie aceste repere compoziţionale şi să-şi fixeze în raport cu ele o politică proprie. A le repeta, sau chiar a le prelungi existenţa sub travestiul unor elemente noi, însă produse în acelaşi spirit, ori dimpotrivă, a le abandona în schimbul altora deosebite radical, fără a trăda totuşi specificul genului utopic – aceasta este problema cu care se confruntă, la nivel formal, utopistul modern. În principiu, răspunsul implică fie acceptarea modelelor clasice, fie eliberarea de tirania lor. Wells alege fără nici o ezitare soluţia din urmă.

De la clasici, utopistul modern învaţă să elaboreze la rîndul său o doctrină, să urmărească meticulos un larg şir de probleme de interes general-uman şi social, inacceptabil configurate în tabloul de valori al realităţii şi care îşi cer, prin urmare, soluţionarea ideală în singurul sens admis de re-

gula jocului: comunismul utopic. Structura populației, clasele, bunurile devenite comune, munca obligatorie, odihna legiferată, familia, relațiile din colectivitate, legăturile cu societatea de altă calitate morală din exteriorul Utopiei, economia năzuind spre un regim al echilibrului și stabilității, știința care își caută și ea un loc sub cerul utopic, libertatea și, bineînțeles, interdicțiile formulate de sistem în scopul protejării trasaturilor sale ideale toate aceste lucruri spinoase ș. în bună măsură indigeste emit cîntece de sirenă cărora nici un utopist n-ar fi capabil să le reziste. Utopiile mai vechi sînt în primul rînd construcții ideologice: corpul scrierii progresează prin acumularea treptată a răspunsurilor oferite unor chestiuni de felul celor de mai sus. Nici utopistul modern nu va evita provocarea descoperită pe teren ideologic. Dacă problemele la care se simte el îndemnat să caute răspunsuri arată destul de schimbate față de cele ce constituiau obsesia clasicilor, provocarea e în esență aceeași. Cu ambițiile secrete ale ultimului intrat în arenă, exploratorul întîrziat al domeniului își va propune să construiască, prin propriile sale soluții și intuiții, o doctrină utopică mai complexă, mai elaborată decît a înaintașilor

Tot de la clasici, utopistul modern mai învață o tehnică a compoziției detahate, a ilustrării ideii prin amănuntul semnificativ. El deprinde o anume regie a faptelor cerute de nevoia de a întrupa temeinic „locul de nicăieri" într-o imagine substanțială, procesul utopic fiind făcut să rivalizeze în consistența ficțiunii lui cu un spațiu geografic și cultural neinventat. Este motivul pentru care, de pildă, Utopia își născocește o istorie: insula lui Morus și-o caută pînă prin anul 215 î.e.n., scufundîndu-și-o într-o mitologie apocrifă cu regi întemeietori și civilizatori, precum legendarul Utopus, primul ei cetățean ilustru în ordine cronologică. Bacon îi stabilește în Noua Atlantidă pe urmașii unuia din cele zece triburi pierdute ale lui Israel, oferindu-le astfel o patrie miraculos tehnicizată, dar încorsetată în propriile ei legi restrictive mai teribil decît un lagăr de concentrare. Detalii precise, disprețuind echivocul oricărei descrieri neglijente și evitînd cu prudență confuzia, se întrețes spre a alcătui apoi fața „actuală" a Utopiei. Insula ni se prezintă în complicatele ei relații interne și în cele externe, angajate cu cîțiva vecini fabuloși (achorieni, macarieni, anemolieni, zapoleți), ale căror exemple de bună sau rea guvernare, manevrate cu abilitate didactică, servesc autorului la dezvoltarea și argumentarea propriilor sale idei despre statul perfect. Campanella produce o amănunțită, chiar sofisticată schemă de organizare socială, în care suveranul și preotul-metafizician se sprijină pe elegantul trepied al unui triumvirat simbolic: Pon (Puterea), Sin (Înțelepciunea) și Mor (Iubirea), înalți demnitari cocoțați la rîndul lor pe umerii altor magistrați ai abstracțiunilor personificate, purtînd fiecare numele virtuții din care par să se fi născut asemeni Venerei din puritatea, mai presus de orice discuție, a spumei mării. Francis Bacon nu-și drămuiește nici el cuvintele cînd descrie prodigioasele invenții ale acelei „academii științifice" pe care Swift o va parodia ulterior, pulverizînd-o sub presiunea satirei sale necruțătoare, în episodul Lagado din cea de-a treia călătorie a lui Gulliver. Detaliul materializează lumea utopică în tot ce are ea mai semnificativ și, în limitele convenționale ale genului, o face acceptabilă ca prezență ficțională. Morus, spre a i se admite acea adevărată sfidare a verosimilului, ideea unui infinit dispreț al utopienilor pentru aur, introduce în text anecdota cu delegația din Anemolia care s-ar fi acoperit de ridicol tocmai prin etalarea cu pompă, în cel mai autentic spirit contemporan autorului, a obiectelor de podoabă lucrate în metalul dizgrațiat. Din mentalități divergente și din necunoașterea obiceiurilor locului se naște o scenă amuzantă în ciuda caracterului său moralizator. Inclusă în cronica unui stat pe de-a-ntregul inventat, anecdota dă culoare utopiei și înviorează pagina amenințată de tonul prea sec al tratatului.

De la Morus, așadar, utopistul modern ar mai putea învăța o lecție a umorului, prezent în paginile **Utopiei** nu numai ca un dat al talentului autorului ei, ci și din înțelepciunea acestuia de a-și considera sistemul elaborat un sistem pur ideal, nicidecum unul cu valoare practică. E adevărat însă că, dintre toți utopiștii, Morus „era cel mai cu picioarele pe pămînt", cum observă undeva Jacques van Herp, învățatul renascentist nefăcîndu-se deci vinovat de pierderea ulterioară a unui sens umoristic ce constrîngea utopia să nu treacă, printr-o excesivă luare în serios, dincolo de limita unde începe domeniul ridicolului. Vinovați vor fi, pe bună dreptate, cei care „își visau societățile și le construiau pentru niște oameni ideali, lipsiți de pasiuni, docili, puri sufletește, gravi, devotați statului și așa mai departe". Experiența lui H.G. Wells ne obligă să recunoaștem că și utopistul modern mai are de trudit pentru recuperarea umorului: în paginile dedicate utopiei sale teziste, Wells, care nu e niciodată un funcționar al ideilor, își ia totuși foarte în serios sarcina de constructor al societății ideale; pe aceasta din urmă o gîndește cu meticulozitate de sociolog și o organizează pe hîrtie cu o energie de conducător politic refulat, mișcîndu-se într-o lume inventată cu sentimentul – ușor amuzant pentru privitorul din afară – că acționează într-una reală. O asemenea poziție proprie față de obiectul investigațiilor utopice dovedește prea puțin umor, așa că acesta, la Wells, trebuie căutat în cu totul altă parte. Utopistul modern calcă, deci, și el pe urmele continuatorilor lui Morus, oricît le-ar evita cu cea mai mare grijă. În momentele lui de optimism profetic e convins că opera utopică trebuie neapărat înfăptuită pe Pămînt și că, dacă utopiștii mai vechi n-au reușit să-și impună gîndirea în contextul social-politic al vremii lor în așa fel încît utopiile să fi devenit de mult realitate, de vină ar fi nu neputința genului de a restructura lumea reală, ci lipsurile construcțiilor utopice clasice: „În comparație cu masivitatea sarcinii, cărțile acestea par într-adevăr poetice, savante și șubrede", constată Wells, lăsînd să se înțeleagă printre rînduri că, reluată cu toată seriozitatea, refăcută nu în sens poetic, ei într-unul explorat cu uneltele omului de știință contemporan, opera utopică va ajunge negreșit să acționeze asupra realității în continuă devenire a lumii.

În această acceptare a Utopiei ca realitate viitoare se află o primă mare deosebire între modul de gîndire al utopistului clasic și al celui modern. La Morus, Campanella, Bacon și la atîția alții, „locul de nicăieri" ocupa în timp o poziție învecinată cu lumea de referință, așadar raportul realitate-utopie era unul de simultaneitate. Utopistul modern decalează termenii, îi îndepărtează în timp, încît Utopiei să-i revină perspectiva viitorului, iar lumii contemporane sarcina de-a o produce cîndva. Utopia modernă se emancipează astfel de convenția unei tacit acceptate convenții temporale. În acest sens, argumentele sînt de ordin logic și diplomatic. Pe de-o parte, simultaneitatea clasică ar fi imposibil de justificat în spațiul geografic precis cartografiat al secolului XX, iar pe de altă parte, refugiindu-se în viitor, Utopia cîștigă o tendință expansionistă inexistentă sau vag manifestată la autorii mai vechi: ea vizează acum nu doar o insulă exemplară ori un oraș magnific, ci întreg globul pămîntesc. Iată argumentația wells-iană a acestei schimbări de perspectivă:

„Scopurile unei utopii moderne nu vor fi servite decît de o planetă. Cîndva un munte, o vale sau o insulă păreau să garanteze destulă izolare spre a se păstra neatinse de forțele din afară. Republica lui Platon era gata să susțină, cu armele, războaie defensive, iar Noua Atlantidă și Utopia lui Morus în teorie, precum China și Japonia prin numeroase secole de practică efectivă, s-au ținut departe de intruși. [...] Însă întreaga tendință a gîndirii moderne se împotrivește oricărei înfăptuiri de acest fel. [...] Un stat destul de puternic ca să se mențină izolat în condițiile moderne ar fi suficient de puternic încît să conducă lumea, ar fi într-adevăr, dacă nu conducătorul activ, măcar prezent la modul pasiv în toate celelalte forme de organizare umană, și în felul acesta responsabil pentru toate la un loc. Stat mondial, prin urmare, asta trebuie să fie."

Cu alte cuvinte, utopia modernă se emancipează și de condiția spațială a utopiei. Ea tinde să părăsească spațiul închis, teritoriile restrînse, adevărate carcere naturale ori zidite fără nici o constrîngere de utopiștii înșiși – și să cîștige universul Ea nu mai este rezervată florilor de seară, acelui mic grup privilegiat care părea suficient clasicilor pentru a descrie, prin comparație cu restul lumii, o anumită condiție umană socotită pilduitoare, ci cuprinde de-acum înainte omenirea în ansamblul ei. O utopie globală ar fi, în viziunea cuprinzătoare a lui H. G. Wells, leagănul unei imense familii de spirite elevate, toate convergînd spre un scop suprem comun, utilizînd un limbaj comun, fiindcă – ni se spune – nu numai gîndirea momentului va oglindi o singură fază a evoluției societății, vădindu-și astfel caracterul unitar, ci și limba Utopiei „va fi, fără îndoială, una și indivizibilă [...], o limbă vie, un însuflețit sistem de imperfecțiuni, în care fiecare individ va produce modificări infinitezimale"; e aici imaginea unui univers care, odată uniformizat în tiparul utopic, se mișcă totuși în sensul progresului, încet și uniform, cu toate elementele componente deodată.

Aducînd în discuție factorul schimbării, Wells anulează de data aceasta o condiție internă, un regim de funcționlitate al utopiei. Genul se atacă în însăși intimitatea lui, în orgoliul de a fi expresia unei lumi statice, fixate în cadrul rigid al unui fericit prezent etern, așa cum strălucirea rece a diamantului rămîne prizoniera monturii care o pune în valoare. Clasicii năzuiau să exprime idealul într-o imagine inalterabilă, deoarece utopia lor conținea, ca un fapt împlinit, ideea de fericire umană. Idealul, odată atins, trebuia ferit de suspiciunea imperfecțiunii, de tot ce i-ar fi pus la îndoială calitatea de lucru ultim, imposibil de depășit ca desăvîrșire și, în consecință, inutil a mai fi schimbat. Trădîndu-și și mai ales recunoscîndu-și slăbiciunile, imaginea construită de utopist cu migală sîrguincioasă s-ar fi anulat singură, ar fi făcut, așadar, loc alteia, situată într-o ordine a lucrurilor mai aproape de perfecțiunea căutată. Autorul clasic nu putea concepe o societate umană **ideală** și aflată în același timp **în mișcare,** pentru că mișcarea presupune o evoluție încă neîmplinită. Ea permite cel mult o apropiere continuă de ideal – acesta din urmă văzut în situația de intangibilitate deplină a infinitului matematic, spre care se tinde numai, și atît. Pe planul expresiei, tehnicile statice ale picturii le erau clasicilor oricum mai apropiate decît cele cinematografice, încă neinventate. Rezultatul este consemnat cu ochi critic de către analistul modern al utopiilor mai vechi: „Descoperi o generație sănătoasă și desăvîrșită folosind roadele pămîntului într-o atmosferă de virtute și fericire, spre a fi urmată de alte generații virtuoase, fericite și cu totul asemănătoare, pînă se vor plictisi zeii. Baraje invincibile zăgăzuiau schimbarea și dezvoltarea, pentru vecie." O asemenea deficiență n-ar putea fi înlăturată decît dînd structurii funcționalitate. Utopia modernă își impune, deci, să fie o

MARINA NICOLAEV HIPERCIVILIZAȚIE I"

utopie cinetică, însușindu-și – cel puțin în teorie – o trăsătură cu adevărat revoluționară, care o scoate din lungul șir al construcțiilor utopice prăbușite, încă de la naștere, în stagnare.

Cînd admite imperfecțiunea în lumea ideală, H. G. Wells acceptă riscul unei contradicții pe care autorii clasici o eliminau simplu și invariabil prin corelarea logică a noțiunilor de perfecțiune și de absolut, ambele cu aplicare la societatea utopică. Pentru utopistul modern, idealul nu este identic cu absolutul înțeles ca realitate cu valoare supremă, ultimă, de nedepășit. Stabilit în funcție de repere precise, istoricește definibile, idealul își dovedește superioritatea numai în funcție de acestea, nu și în absolut. El lasă, prin urmare, loc perfecționărilor aduse în mod necesar de spiritul schimbării într-o utopie mișcată ce nu se mai vrea stadiul ultim al lucrurilor. „Ne vom contura statul într-o lume cu anotimpuri schimbătoare, cu catastrofe neașteptate, cu maladii potrivnice și fiare dușmănoase și vermină", își declară Wells intențiile, fixînd astfel utopiei sale un cadru cît se poate de neconformist și pretinzînd, în plus, o atitudine activă față de produsul invenției: „această lume a conflictului" ce trebuie înfruntată (de personajele ei, firește) curajos, ca orice lume vie, în care mîna omului are încă destule de făcut. Cultivată interesat și justificată programatic, impresia de operă nefinisată exprimă tendința utopiei moderne de a depăși prin nedesăvîrșire rigiditatea aproape inexpresivă a piesei clasice; de a anula, așadar, efectul supărător la care conduc pretențiile orgolioase ale unei ființe perfecte. Că nedesăvîrșirea poate spune mai mult decît ambițioasa și iluzoria desăvîrșire, aceasta este o lecție pe care utopistul modern a trebuit s-o învețe singur, spărgînd tiparele convenționale și mergînd împotriva modelelor clasice ale genului. Teoretic, pînă și utopianul primește acum dreptul să se îndoiască de perfecțiunea Utopiei, fapt iarăși nou, de neconceput în vechile scrieri utopice, născut – dincoace – din același gest iconoclast: utopia modernă „nu e cazul să fie deloc o lume a unanimității, ea trebuie să conțină într-un grad crescut opozițiile spirituale pe care le întîlnim în lumea reală; nu trebuie să mai fie perfect explicabilă, ci tocmai harababura noastră imensă și misterioasă, cu unele din umbrele cele mai negre pierite, sub o iluminare mai puternică și sub o voință acționînd mai conștient și mai inteligent". De unde apare destul de limpede că Wells (eseistul), implicat profund într-un proces de demitizare a Utopiei, intenționează s-o coboare din absolutul ei intangibil, aducînd-o mult spre noi și oferind astfel realității o șansă de-a o construi mai demnă de luat în seamă decît în cazul reprezentat de utopiile clasice.

Teoreticienii genurilor marginale ale literaturii, îndeosebi cei îndrăgostiți de lucrurile simplificate pînă la transparență și de formulările tranșante pe baza cărora domeniul se parcelează în suprafețe precis delimitate și definitiv catalogate, vor susține că de-acum înainte utopia modernă încetează să mai fie utopie și se transformă în pură anticipație. Părăsirea idealului absolut în favoarea unuia accesibil ar antrena schimbarea mecanică a statutului scrierii, întrucît se modifică nu niște simple chestiuni de suprafață, ci unele de esență; se nivelează pînă la dispariție o falie „de ordin filosofic", cum ar spune Jacques van Herp, stăruind asupra nuanțelor: „Anticipatorii pot să prezinte societăți oricît de perfecte, ca în orașele utopice; ele nu vor fi create însă în același spirit. Orașul anticipatorilor nu este niciodată desăvîrșit, e mereu perfectibil, e o ființă vie, o devenire perpetuă", are deci trăsături incompatibile cu imobilitatea obligatorie în utopie. „Orice modificare nu poate decît să antreneze o ruptură în ordinea stabilită și năruirea Cetății", adaugă criticul belgian, contrazicînd indirect opinia sectară a lui Wells, care stăruie totuși netulburat în definirea utopiei moderne ca gen de scriere diferit de utopia clasică datorită unor atribute ce par să țină mai degrabă de specia anticipației: mai întîi imperfecțiunea, apoi posibilitatea evoluției, a devenirii neîntrerupte. Evident, nici Wells nu e străin de convingerea că produce o ruptură în echilibrul stabilit al utopiei, însă ruptura aceasta nu reprezintă, pentru el, cutremurul anihilator al însăși cetății utopice, ci breșa pe unde avea să pătrundă fluxul de energie menit s-o reînsufletească după secole lungi de împietrire într-o perfecțiune aparentă.

Din păcate, utopistul modern nu este întrutotul consecvent cu programul renovator pe care și-l propune. El șimte și chiar argumentează în plan teoretic necesitatea imperfecțiunii, însă tentația de a prezenta Utopia în hainele ei de duminică rămîne totuși prea mare, încît imaginile ei riscă să semene cu ilustrațiile destinate unei publicații turistice; suprafața lor de lac strălucitor este tulburată abia de unele mici fisuri introduse intenționat în cadru, dar care nu pot altera – chiar dacă-și propun s-o facă suprafața sărbătoresc colorată a tabloului general. Practic, imperfecțiunea are chiar și la teoreticianul ei caracter de excepție. Dacă Wells afirmă că fericirea (pentru care se nasc) n-ar fi împărtășită de toți utopienii, fanta menită să facă loc imperfecțiunii rămîne totuși prea strîmtă pentru ca rezultatul să deformeze, cum ar fi vrut scriitorul, pictura în manieră aproape clasică a Utopiei. Uneori, din vina unui scris scăpat de sub supraveghere, se întîlnesc chiar formulări cu un conținut evident regresiv față de înnoirile teoretizate în altă parte: „Utopia, unde bărbați și femei trăiesc fericiți, iar legile sînt înțelepte, și unde tot ce-i încurcat și confuz în treburile omenești a fost descîlcit și îndreptat" –, iată o frază care ar face cinste oricărei utopii prăfuite, marcînd un vizibil recul de la idealul mai realist și mai practic al unei scrieri utopice moderne.

Asemenea accidente nu reduc totuși din valoarea generală a teoretizărilor lui H. G. Wells. Pe lîngă cele deja amintite, utopia neconformistă spre care aspiră el repune în discuție, oportun, problema condiției umane a utopianului. Pentru autorii clasici, o asemenea chestiune nu suporta în vecinătatea ei semnele îndoielii: locuitor al unei lumi perfect organizate și de o moralitate exemplară, înconjurat de lucruri hărăzite tuturor superlativelor și dînd el însuși prilejul unor elogii nereținute, utopianul nu putea fi decît fericit în condiția lui privilegiată. Utopistul clasic mîgălește, asemeni unui iscusit ceasornicar al curților saxone, mici universuri de porțelan pe carcasa bogat ornamentată a vreunui orologiu fantezist; însă, înșelat de efectele unei erori de perspectivă, el ajunge să creadă că

MARINA NICOLAEV: „O LUME DISPĂRUTĂ"

extazul zugrăvit pe fețele figurinelor strict decorative ar fi o consecință directă a funcționării ireproșabile a pieselor măiestrit îmbinate în mecanismul interior. Trebuia să vină utopistul modern și să remarce artificialitatea stridentă a comportamentului personajului utopian în decorul și el contrafăcut. Și tot acesta trebuia să desființeze argumentat sistemul de pîrghii și sforicele inspirat din teatrul marionetelor, încît, recreînd utopianul, să poată pretinde pentru el consistența umană a unui personaj verosimil, reacții psihologice normale, acțiuni firești și o mentalitate potrivită poziției sale particulare, de trăitor într-o lume mai bună. Utopia modernă atacă deschis statutul de jucărie mecanică al utopianului, constituit **de facto** în utopiile mai vechi. Din moment ce Utopia se situează, în concepția lui Wells, în fața și în calea întregii omeniri contemporane, utopianul urmează să fie, așadar, o versiune ameliorată a omului de azi, într-o lume perfecționată și ea substanțial. Cadrul material și moral al utopiilor clasice i-ar fi o colivie prea strîmtă, iar Wells are toate motivele să se îndoiască de faptul că ar exista cineva care se dorește cu adevărat cetățean în Republica rigidă a lui Platon sau în Utopia plină de virtuți a lui Thomas Morus. Ieșit dintr-un lanț de utopii insuportabile, utopianul se vede pus în situația de a-și căuta demnitatea condiției proprii, o condiție pe măsura calităților morale și a geniului care i se atribuie. Umanizarea locuitorilor devine pentru utopia modernă un deziderat tot atît de obsedant ca și umanizarea locului.

În sfîrșit, utopia modernă sfidează condiția de ficțiune inoperantă a genului utopic. Utopiile clasice sînt totuși pasive, chiar dacă formulează un model de societate și critică uneori stări de lucruri reale, aflate la antipozii poziției morale a fericitei insule descrise de Morus. Cîteodată ajung pînă la noi vagi mărturii despre vreo încercare himerică de a transpune utopia în realitate, cum lasă unii să se creadă despre fanaticul Campanella, întemnițat ani în șir sub învinuirea de a fi conspirat spre a-și întemeia proiectata Cetate a Soarelui în sudul Italiei, cu ajutor turcesc. Nu se știe cît e adevăr aici și cîtă înscenare datorită închiziției. Dar, dincolo de orice speculații posibile, utopiile Renașterii rămîn simple istorii pilduitoare, în eficacitatea cărora adesea nici propriii lor autori nu se încumetă să creadă prea mult. Este ceea ce Wells, gîndindu-și utopia ca pe un sistem perfect realizabil, ca pe o realitate nu numai dezirabilă din punctul lui de vedere, ci și implacabilă în mersul ei orientat spre noi din viitor, refuză să admită: pentru el, utopia nu este deloc literă moartă, ea își prefigurează de pe acum existența, acțiuni clarvăzătoare o cheamă treptat la viață, la o manifestare activă. Prin schemele, prin ideile, prin soluțiile ei reluate cu insistență, printr-o misiune asumată conștient, utopia modernă devine, în mintea celui care o teoretizează, un instrument de remodelare a realității comparabil cu forțele ce acționează de milenii asupra omenirii, transformînd-o. Utopistul modern se leagănă în iluzia că, dacă utopiile înaintașilor s-au stins rînd pe rînd în neputință și în propriile lor aberații, utopia sa e în firea lucrurilor, lecție clară, gata să-și asume rolul de Destin.

GHEORGHE BEJAN

PREMIILE HUGO

DORU BRANA

HUGO este denumirea uzuală şi generalizată a ceea ce s-a numit iniţial „The Science Fiction Achievement Award" (Premiul pentru creaţie S.F.). Numele Hugo a fost propus în semn de preţuire pentru Hugo Gernsback şi a fost adoptat, ca variantă oficială a titulaturii protocolare, în 1958. Primele Hugo-uri s-au decernat în 1953; în 1954 ideea a fost abandonată, dar cu începere din 1955, premiile au fost conferite cu regularitate, în fiecare an, cu prilejul Convenţiilor mondiale de S.F. (pe care americanii le numesc „World SF Conventions" sau, popular, „Worldcons"). Hugo-urile au fost de la bun început premii ale amatorilor sau ale fanilor, spre deosebire de alte distincţii, ca premiile Nebula sau Jupiter, pe care le votează diferite categorii de profesionişti. Ideea însăşi a instituirii unui asemenea premiu a avut-o un fan, Hal Lynch, sursa de inspiraţie fiind Oscar-urile din cinematografie. Trofeul propriu-zis reprezintă o rachetă în poziţie verticală; primul model a fost proiectat şi realizat cu mijloace artizanale tot de un fan, Jack McKnight; din 1955 s-a folosit un design asemănător, conceput şi standardizat de Ben Jason.

Hugo-urile se acordă în primul rînd pentru creaţiile din domeniul literaturii, dar şi pentru alte categorii. Definiţia şi numărul acestor categorii s-au modificat de la an la an. În mod ocazional au fost decernate premii speciale, în afara categoriilor tradiţionale. Regulamentele de atribuire a premiilor sînt stabilite, şi deseori remaniate, în cadrul şedinţelor pregătitoare ale convenţiilor. Puterea de decizie a comitetelor organizatorice în legătură cu modificarea anuală a regulamentelor a fost criticată în repetate rînduri, şi pe bună dreptate, din cauza numeroaselor inconsecvenţe pe care le provoacă.

Cîştigătorii fiecărei categorii, precum şi ocupanţii locurilor următoare (de obicei de la 2 pînă la 6), sînt aleşi prin vot. Din 1960 participarea la scrutinul anual a fost limitată, dreptul la vot acordîndu-se numai membrilor înscrişi ai proximei convenţii (calitatea de membru se obţine prin plata unei taxe sau a unei cotizaţii şi nu implică participarea fizică la convenţie). Premiile speciale ocazionale sînt acordate exclusiv de către membrii comitetului de organizare. Votarea Hugo-urilor are loc întotdeauna prin corespondenţă, înainte de deschiderea convenţiei.

Procedura de votare este extrem de complicată şi aproape imposibil de dus la bun sfîrşit fără rularea pe calculator. Se utilizează aşa-numitul sistem preferenţial australian. Alegătorii folosesc buletine de vot pe care notează, în ordinea preferinţei şi pentru fiecare categorie în parte, opţiunile lor. Se numără toate voturile pentru locul 1, iar candidatul cu cel mai mic număr de voturi pentru acest loc este eliminat. Opţiunile pentru locul 2 de pe buletinele de vot ai căror candidaţi pentru locul 1 au fost eliminaţi devin voturi pentru locul 1 şi sînt reintroduse alături de celelalte, pentru a fi numărate. Cu alte cuvinte, este posibil ca ocupantul locului 1 să nu fie cel care a obţinut la început cele mai multe voturi pentru locul 1. (Exemplu: concurează pentru locul 1 candidaţii A, B, C, D şi E; A conduce în momentul în care este eliminat C, dar pierde, deoarece alegătorii lui D şi E îl preferă pe B). Complicaţia producerii de votare constă în aceea că tot ce am menţionat mai sus se referă numai la desemnarea cîştigătorului. Pentru desemnarea locului 2 se elimină cîştigătorul locului 1, opţiunile secunde de pe buletinele de vot respective devin voturi pentru primul loc şi întregul proces este repetat. În acest fel, ultimul candidat eliminat înainte de a se desemna un cîştigător al locului 1 nu este în mod necesar cîştigătorul locului 2.

Pînă în 1958 nu a existat o procedură specială de desemnare a candidaturilor. În 1959, s-a adoptat sistemul votării în prealabil a candidaturilor, de către toţi fanii doritori să-şi exprime opinia. Acest sistem a fost menţinut pînă în 1963, dată de la care nu au mai avut drept să voteze pentru candidaturi decît membrii convenţiei în pregătire care fuseseră şi membri ai convenţiei anterioare (s-a făcut excepţie de la această regulă în anii 1965 şi 1967).

Convenţiile mondiale se ţin în luna septembrie, Hugo-urile fiind atribuite pentru publicări sau activităţi din cursul anului calendaristic precedent, spre deosebire de premiile Nebula, care se acordă pentru apariţiile din anul premierii. Din această cauză se ivesc uneori situaţii aparent contradictorii, cînd un roman – de pildă, **Dune** de Frank Herbert, apărut în 1965 – are Hugo 1966 şi Nebula 1965.

În cursul unor ani s-a permis să se voteze şi „neacordarea" premiului (aşa-zisele voturi „no award"), motiv pentru care, pe alocuri, anumite categorii nu figurează în lista Hugo-urilor. Din 1963, serialele (sau ciclurile), cuprinzînd mai multe povestiri, şi serialele de televiziune au fost excluse din cadrul categoriilor „proză scurtă" şi, respectiv, „spectacol". Aşa se face că în 1968 au candidat la premiu cinci episoade diferite ale serialului TV „Star Trek", iar în 1962 Brian W. Aldiss a cîştigat premiul pentru proză scurtă cu serialul „Hothouse", publicat în mai multe numere ale revistei FANTASY & SCIENCE FICTION.

Definiţiile categoriilor aparţinînd prozei scurte au fost şi ele destul de diferite. Un regulament de dată recentă definea nuvela ca avînd de la 17 500 la 40 000 de cuvinte, nuveleta, de la 7 500 la 17 500, iar povestirea, sub 7 500. Între 1955 şi 1959 nu au existat decît două categorii pentru genul scurt: „nuveletă" şi „povestire". Între 1960 şi 1966 acestea au fost înglobate într-o singură categorie, „proză scurtă", soluţie care a dezavantajat povestirea. Categoria „nuvelă" nu a fost introdusă decît în 1968 între 1970 şi 1972 singurele două categorii au fost „nuvelă" şi „povestire". În sfîrşit, începînd din 1973 s-au atribuit

* La redactarea acestui articol am folosit, drept sursă bibliografică principală, articolul „Hugo" din **The Science Fiction Encyclopedia**, New York, Doubleday & Co., 1979; redactorii articolului de enciclopedie sînt Peter Nicholls şi Colin Lester. (IDB)

HUGO*

premii la toate cele trei categorii ale genului scurt.

Din 1971, la categoria „spectacol", au fost introduse şi înregistrările muzicale. În 1973, categoria „revistă profesionistă" a fost preschimbată în „redactor (sau editor) profesionist", ca o recunoaştere a importanţei crescînde a antologiilor originale. (Pentru cei nefamiliarizaţi cu sistemul editorial american, facem precizarea că „antologiile originale" sînt volume ce reunesc texte inedite, cel mai adesea scrise de diferiţi autori la cererea şi conform indicaţiilor celui care alcătuieşte antologia; autorii de antologii sînt numiţi, în terminologia americană, „redactori" sau „editori".)

Ani de-a rîndul Hugo-urile au fost criticate, pe considerentul că nişte premii votate de un grup restrîns (şi autoinstituit) de fani „exclusivişti" (americanii folosesc expresia „hardcore fans") nu reflectă, neapărat, nici adevăratele valori literare, nici preferinţele generale ale cititorilor de S.F., fandom-ul „exclusivist" reprezentînd, poate, mai puţin de 1% din totalul celor care citesc în mod frecvent literatură S.F. Nu încape îndoială că a existat dintotdeauna o tendinţă de a se decerna Hugo-urile genului S.F. tradiţional (în special **hard sf**) şi că s-a întîmplat relativ rar ca ele să încununeze proze experimentale; totuşi, în mare, caracterul lor a fost surprinzător de eclectic. Astfel, cu toate că numeroase premii au răsplătit operele unor scriitori valoroşi, dar conservatori, ca Poul Anderson, Robert A. Heinlein, Clifford D. Simak sau Larry Niven, s-au înmînat Hugo-uri şi unor „decani" ai noului val, ca Harlan Ellison, Roger Zelazny şi James Tiptree Jr, precum şi cîtorva opere literare de excepţie, care nu se conformează deloc tiparelor clasice, cum sînt romanele **A Canticle for Leibowitz** (1959) de Walter M. Miller Jr, **Stand on Zanzibar** (1968) de John Brunner şi **The Dispossessed** (1974) de Ursula K. Le Guin. Nici excentricul roman al lui Fritz Leiber, **The Big Time** (1958; 1961), care a cîştigat premiul înainte de a fi publicat în volum de librărie, nu a fost o alegere tradiţionalistă. Peter Nicholls şi Colin Lester susţin că, deşi premiul „opoziţiei", Nebula, reprezintă opţiunile scriitorilor profesionişti, nu există nici o dovadă că aceştia au ales în mod constant, în decursul anilor, opere literare de o valoare superioară celor care au primit Hugo-uri; dimpotrivă, remarcă ei, o serie de critici consideră că alegătorii Hugo-urilor s-au dovedit, în ultimă instanţă, judecători mai demni de încredere.

Ar mai fi de adăugat că atît premiul Hugo cît şi premiul Nebula, fiind concentrate asupra domeniului american, au, cum bine sesizează Nicholls şi Lester, un caracter deosebit de şovin; sînt rare cazurile cînd aceste premii au fost decernate unor scriitori britanici. Cît despre autorii care scriu în alte limbi decît engleza, aceştia nici măcar nu au fost luaţi vreodată în consideraţie.

Informaţii detaliate în legătură cu premiile Hugo, incluzînd diferitele modificări ale regulamentului, precum şi lista completă a cîştigătorilor pînă la anul 1975, pot fi găsite în lucrarea **A History of the Hugo, Nebula and International Fantasy Awards** (O istorie a premiilor Hugo, Nebula şi International Fantasy; 1970, ediţie revăzută, 1976) de Donald Franson şi Howard DeVore

Antologiile **The Hugo Winners** (Cîştigătorii premiilor Hugo; 1962), **The Hugo Winners, vol. II** (1971) şi **The Hugo Winners, vol. III** (1977), alcătuite şi prezentate de Isaac Asimov, cuprind aproape toate prozele scurte care au cîştigat premiul Hugo pînă în 1976.

PREMIILE HUGO 1953—1982*

ROMANE (lista completă)

1953 Alfred Bester, **The Demolished Man** (Omul demolat)
1955 Mark Clifton şi Frank Riley, **They'd Rather Be Right** (Este de preferat să fie aşa)
1956 Robert A Heinlein, **Double Star** (Dublă stea)
1958 Fritz Leiber, **The Big Time** (Marele joc al timpului)
1959 James Blish **A Case of Conscience** (Un caz de conştiinţă)
1960 Robert A. Heinlein, **Starship Troopers** (Soldaţii stelelor)
1961 Walter M. Miller Jr., **A Canticle for Leibowitz** (Imn pentru Leibowitz)
1962 Robert A. Heinlein **Stranger in a Strange Land** (Străin printre străini)
1963: Philip K. Dick, **The Man in the High Castle** (Omul din castelul înalt)
1964. Clifford D Simak, **Way Station** (Halta)
1965 Fritz Leiber, **The Wanderer** (Vagabondu)
1966 Frank Herbert, **Dune**
Roger Zelazny, **This Immortal** (Nemuritorul)
1967 Robert A. Heinlein, **The Moon is a Harsh Mistress** (Luna e o doamnă crudă)
1968. Roger Zelazny, **Lord of Light** (Senior al luminii)
1969 John Brunner, **Stand on Zanzibar** (Toţi în Zanzibar)
1970: Ursula K. Le Guin, **The Left Hand of Darkness** (Mîna stîngă a nopţii)
1971: Larry Niven **Ringworld** (Lumea-inel)
1972 Philip José Farmer, **To Your Scattered Bodies Go** (Întoarceţi-vă la trupurile voastre răzleţite)
1973 Isaac Asimov, **The Gods Themselves** (Zeii înşişi)
1974: Arthur C Clarke, **Rendezvous with Rama** (Joncţiune cu Rama)
1975: Ursula K. Le Guin, **The Dispossessed** (Deposedaţii)
1976 Joe Haldeman, **The Forever War** (Războiul veşnic)
1977: Kate Wilhelm, **Where Late the Sweet Birds Sang** (Acolo unde, seara, suave păsări cîntătoare.)
1978: Frederik Pohl, **Gateway** (Poarta)
1979: Vonda N. McIntyre, **Dreamsnake** (Şarpele vis)
1980. Arthur C Clarke, **The Fountains of Paradise** (Fîntînile paradisului)
1981: Joan D. Vinge, **The Snow Queen** (Regina zăpezilor)
1982 C. J. Cherryh, **Downbelow Station** (Staţia planetară)

* Tradusă cu titlul — un anagram pus cît se poate de bine în pagină — şi urmată de referinţe bibliografice ale textului respectiv tradus şi tipărit în ţara noastră. (IDB)

KURT VONNEGUT
ȘI METAROMANUL S.F.

ÎNTR-UN ESEU din 1972 **(The New Tradition),** care avea ambiția să definească o „nouă tradiție" narativă în literatura americană contemporană, un „nou stil" al improvizației, invenției epice debordante și autoreflectării (numit cam vag, „stilul bossa-nova"), Ronald Sukenick vorbea de posibilitatea **readaptării,** pe această cale, a ficțiunii la realitate, a literaturii la stadiul atins de civilizația materială. Romanul „erei tehnologice" nu mai putea recurge la procedeele tradiționale ale prozei „mimetice", la tehnici narative demult compromise, el trebuia să experimenteze noi forme ale imaginației literare.

Ideea, dezvoltată și de alți reprezentanți ai ultimului „val" de prozatori americani (vezi mai ales eseul lui John Barth, „Literatura epuizării mijloacelor", 1967) nu este în fond nouă: majoritatea „revoluțiilor" poetice, mai ales cele avangardiste, și-au propus să adapteze (uneori superficial) ideologia și doctrina lor literară la conținutul și formele civilizației materiale. Începînd cu simboliștii, accentul s-a mutat dinspre **artă** spre **techné,** adică spre metodă, tehnică literară, stil (acesta din urmă înțeles mai ales ca artificiu „tehnologic", „știință" a scriiturii). Pentru Valéry, bunăoară, poezia devenea un fel de mașină programată să producă stări poetice cu ajutorul cuvintelor, un „calcul logic", o „algebră".

În același timp, aspirația sincronistă a artei implica și recunoașterea unui (nu într-u totul real) **decalaj** între civilizația materială sau tehnică și cultura artistică, decalaj formulat apodictic de C.P. Snow sub forma cunoscutei teorii a celor **două culturi (The Two Cultures and the Scientific Revolution,** 1959). Nu este aici locul să analizăm argumentele romancierului și eseistului englez, multe dintre ele evident discutabile (vezi, de pildă, teza după care cultura științifică ar fi întotdeauna progresistă, prospectivă, superioară prin definiție culturii literare, orientată spre trecut și chiar retrogradă în viziunea lui C.P. Snow). În fond, majoritatea observațiilor lui C.P. Snow vizează literatura „tradiționalistă" (conservatoare atît sub raportul viziunii, cît și al tehnicilor) sau cea „modernistă" britanică (novatoare în viziune și formă, dar, paradoxal, conservatoare sub raportul ideologiei). Nu se poate însă nega faptul (C.P. Snow o face totuși) că literatura conține, cel puțin în aceeași măsură ca și știința, **viitorul** în ea: de vreme ce ea este „o critică a vieții" (M. Arnold), literatura opune evident trecutul sau prezentul viitorului, evaluînd societatea din perspectiva unui **model ideal,** anticipativ, profetic.

Literatura ultimelor două decenii a urmărit (uneori programatic) mișcarea acestui decalaj între cele „două culturi". Dintre toate formele ei, **literatura S.F.** a contribuit poate cel mai mult la stabilirea de „punți între știință și artă, între tehnologii și poeții umanității" într-o epocă care are nevoie, mai mult ca oricînd, de asemenea punți (Ben Bova, „The Role of Science Fiction", în William Hammel, ed. **The Popular Arts in America,** New York, Harcourt Brace Jonanovitch Inc., 1977, p. 487). Aceasta și pentru că, în cuvintele lui Issac Asimov, respectivul gen narativ se ocupă „de toate marile, insolubilele, torturantele probleme ale zilei de azi... cu douăzeci de ani mai repede decît alți scriitori. Se mai poate vorbi atunci de **escapism*** /în S.F./?" În același timp, literatura S.F. se situează, prin cele mai bune producții ale ei, în **avangarda experimentului naratic** actual, participînd la instaurarea unor modalități noi de explorare a imaginarului, de îmbogățire a realismului tradițional (vezi, în acet sens, mărturisirea lui Doris Lessing din prefața romanului ei **Shikasta,** 1978). Așa se explică și atractivitatea genului S.F. pentru o serie de reprezentanți ai prozei „serioase" (Kingsley Amis, Kurt Vonnegut, Doris Lessing, John Barth, Michel Butor etc.).

Și totuși, eseul lui Ronald Sukenick nu menționează **science fiction**-ul între formele narative ale „noului stil" ce ambiționează să revoluționeze relația literaturii cu realitatea. Mai stăruie se pare prejudecata după care literatura S.F. rămîne o formă periferică, paraliterară, o specie de **Trivialliteratur,** fără un statut ferm. Aceasta și pentru că, născută aparent din nevoia de a concilia atitudinea **științifică** cu atitudinea **estetică,** literatura „de anticipație" (dar numai ea) a avantajat multă vreme prima componentă în detrimentul celeilalte. De aici și situația paradoxală din care nu a putut evada acest gen: în vreme ce proba o ingeniozitate adesea remarcabilă în inventarea „ideilor S.F.", el se complăcea într-o atitudine convențională, tradiționalistă în ceea ce privește transpunerea lor epică, formulele narative adoptate. Or, așa cum remarcă și Silvian Iosifescu, previziunile „științifice", oricît de spectaculoase, se perimează și ele; mai mult, specia anticipației a fost caracterizată uneori de o anume „timiditate imaginativă care îi îndeamnă pe autori să rămînă pedestru la un posibil științific foarte îngust conceput". **(Literatura de frontieră,** Ed. enciclopedică română, 1971, p. 280). De aceea, șansele de supraviețuire ale literaturii S.F. rezidă tocmai în componenta ei **literară:** într-o atitudine mai activă, mai novatoare, față de problemele poetic-formale, în relație directă cu o atitudine mai curajoasă, mai neîncorsetată față de latura anticipativă a imaginației S.F. De vreme ce „**science fiction**-ul este o literatură a **schimbării**" (Ben Bova, **art. cit.,** p. 492), este de așteptat ca acest spirit înnoitor, dinamizator al său să se reflecte și la nivelul procedeelor narative. Or, majoritatea prozatorilor experimentali care s-au apropiat în ultima vreme de formula S.F., au făcut-o tocmai intuind posibilitățile pînă

* Escapism = fugă de realitate (n.r.).

acum nebănuite pe care acest gen literar le oferă: în utilizarea novatoare a **spațiului** și **timpului** narativ, în reabilitatea imaginației mitopoetice, în introducerea unor soluții noi, ingenioase, de natură structurală sau poetică.

În contextul noii proze americane, Kurt Vonnegut fructifică cel mai convingător aceste posibilități încă neexplorate ale literaturii S.F. (aspect comentat de noi și cu alte prilejuri). Scriitorul a negat în cîteva rînduri apartenența sa la „science fiction", categorie inventată de critici din „comoditate" și prea strîmbă pentru gustul său (vezi intervenția sa din **The New York Times Book Review,** 5 sept. 1965). Dar și-a mărturisit totodată (e adevărat, prin intermediul unui personaj al său) admirația pentru scriitorii S.F.: „singurii care catadicsiți să vorbiți despre schimbările **cu adevărat** teribile ce se petrec în jurul nostru, singurii destul de zănatici ca să știți că viața-i o călătorie spațială, și nicidecum una scurtă, ci una care-o să dureze miliarde de ani" **(Fii binecuvîntat, domnule Rosewater,** Ed. Univers, 1979, p. 38). Eliot Rosewater, presupusul autor al acestui elogiu adresat prozatorilor S.F. agonizînd în marginea atîtor mari teme, le recomandă în același timp „să acorde mai multă atenție erosului, economiei politice și stilului". Altminteri, ei vor rămîne, precum Kilgore Trout (raisonneur-ul multor romane ale lui Vonnegut și, probabil, o proiecție autobiografică din anii cînd însuși scriitorul a fost menținut pe nedrept la periferia literaturii americane) într-un patetic anonimat, ridicoli profeți ai pustiului. Într-un roman mai recent, **Breakfast for Champions (Dejunul campionilor,** 1973) același Kilgore Trout este citit în favoarea teoriei anti-mimetice și împotriva realismului epidermic ce doar acumulează detalii de realitate: romanele nu trebuie confundate cu fotografia, ele sînt mesaje **metaforice,** creatoare. Teza ilustrată imediat (în acest roman precum și în altele) prin repovestirea unor „opere" ale ficțiunii Kilgore Trout, alteregoul lui Vonnegut, mediatorul propriilor teorii poetice ale prozatorului.

Romanele lui Kurt Vonnegut, de la **Player Piano** (1952) la **Jailbird** (1979), sînt așadar subtile narațiuni care se autoreflectă, metaromane a căror principală temă este relația între realitate și ficțiune, între autor și lumea sa proiectată. Faptul acesta a fost remarcat recent și de Jerome Klinkowitz (vezi monografia **Kurt Vonnegut,** London, Methuen, 1982) care discută pe larg implicarea „temei autorului" în prozele lui Vonnegut. A devenit de mult evident (fapt constatat dealtfel și de unul dintre primii recenzenți ai prozatorului) că

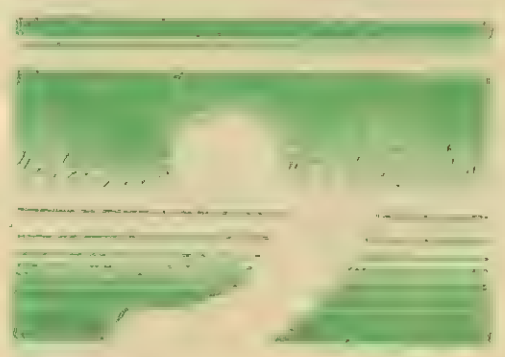

ALEXANDRU ANDRIEȘ

„Vonnegut nu a fost niciodată un scriitor S.F. (în accepțiunea tradițională a termenului). El a utilizat anumite convenții ale genului pentru a satiriza o serie de activități umane, între care și scrierile de **science fiction"** (Granville Hicks, **Literary Horizons. A Quarter Century of American Fiction,** New York Univ. Press, 1970, p. 173). Totuși, rolul **metaromanesc** al structurilor S.F. în prozele lui Vonnegut nu trebuie redus, după părerea noastră, la intențiile satiric-parodiante. Mai ales în romanele parabolice ale scriitorului, **literatura S.F.** devine o **metaforă mediatoare** a semnificațiilor sociale și morale, o **metaforă a scrierii.** Astfel, una dintre „oglinzile" simbolice în care se reflectă construcția romanelor lui Vonnegut (chiar și a celor ce nu recurg explicit la modalitatea „anticipativă") este „opera" profetic-comică a fictivului Kilgore Trout, citată frecvent, încastrată în narațiunea principală (vezi și prefața noastră la **Fii binecuvîntat, domnule Rosewater).** Convențiile „științifico-fantastice" sînt astfel convocate, alături de alte forme ale literaturii „populare", pentru a dinamiza structurile narative tradiționale; reconsiderate polemic, „canonizate", ele devin soluții novatoare într-o poetică romanesc-experimentală menită să readapteze literatura la realitățile „erei tehnologice". Mai mult, prin figura comic-patetică a scriitorului de „science fiction", Kilgore Trout, Vonnegut comentează destinul dramatic al artistului american, ignorat de contemporaneitate.

Chiar și prima carte a lui Vonnegut, **Player Piano (Pianul mecanic,** 1952) utiliza convențiile genului S.F. în mod creator, constituind o antiutopie plasată într-un viitor apropiat, al computerizării și înregimentării totale, în care are loc o revoltă „împotriva mașinilor" condusă de Paul Proteus, tehnocratul cu o conștiință mai evoluată. Atmosfera huxley-ană (din **Mîndra lume nouă**), deznodămîntul similar al conflictului, se sprijină totuși pe recrearea meticuloasă a unui spațiu american recognoscibil; latura „anticipativă" a romanului, invenția S.F. este astfel atenuată (echipamentul tehnic evocat este în întregime real, neinventat), subordonată analizei social-morale. „Presupun - mărturisea scriitorul peste cîțiva ani – că am scris un roman despre viața reală, despre lucrurile pe care n-am putut să nu le remarc, să nu le aud în Schenectady, un oraș foarte real, plasat într-un prezent terifiant" („Science Fiction", în **The New York Times Book Review,** 5 sept. 1965. p. 2). Dar orășelul Schenectady devenea aici, în spirit wells-ian, un spațiu arhetipal al civilizației moderne, orașul simbolic Ilium.

The Sirens of Titan (1959) pare în mai mare măsură tributară convențiilor populare ale speciei numite îndeobște „space opera". Personajul principal, Malachi Constant, devine fără voie instrumentul unui bizar complot interplanetar controlat de un autocrat tipic pentru literatura gotic-ironică, prezentat aproape caricatural. Dar aceeași intenție parodică, caricaturală, se observă și în tratarea altor clișee ale speciei, ori a unor mituri ale civilizației americane. În plus, **Sirenele de pe Titan** inventează și cea mai interesantă planetă simbolică a lui Vonnegut (și a prozelor lui Kilgore Trout),

KURT VONNEGUT ŞI METAROMANUL S.F.

Tralfamadore.

După **Mother Night (Mama noapte,** 1961), un alt roman gotic pe tema victimizării (aşezat însă în întregime în lumea reală), construit cu tehnici poliţiste, Vonnegut revine în **Cat's Cradle** (1963) la oraşul său simbolic Ilium. Îmbinînd proiecţia gotic-terifiantă cu descrierea minuţioasă a unui cadru social extrem de real, **Leagănul pisicii** este un roman **hibrid,** anticipînd cărţile viitoare în care mai multe formule narative conlucrează la conturarea unei **noi specii,** proteice, de ficţiune. Principala temă a romanului (prefigurată deja în **Sirenele de pe Titan**) e de natură ideologică: pe fondul unei lumi atinse de morbul alienării totale, a unei civilizaţii pre-apocaliptice, personajele încearcă diferite refugii iluzorii în ficţiune, mit sau o „religie" a „neadevărurilor inocente", tranchilizante (un fel de „Soma" huxley-ană). **Bokonismul,** această ficţiune mitică ce cultivă în mod deliberat **iluzia** cu rol catartic în faţa unei realităţi sociale oprimante, este, în cuvintele lui Raymond M. Olderman „versiunea cea mai subtilă a unei mitologii iluzorii oferită de Vonnegut" **(Beyond the Waste Land. The American Novel in the Nineteen-Sixties,** New Haven, Yale Univ. Press, 1973, p. 201). Cartea lui Vonnegut este în acelaşi timp un studiu al limitelor gîndirii mitice, reamintind de marile sinteze melvilliene pe această temă (dealtfel romanul debutează cu propoziţia simbolică „Ziceţi-mi Iona"). Operele lui Kilgore Trout sînt citate aici pentru prima dată, în sprijinul temei principale, ca un fel de comentariu ironic asupra limitelor ficţiunii în confruntarea ei cu realitatea. Naratorul John este el însuşi scriitor, suferind de „complexul lui Iona", construindu-şi naraţiunea printr-o suprapunere subtilă de texte, parodiind o serie de formule literare la modă (precum aceea a contrautopiei, romanul gotic-apocaliptic).

Slaughterhouse-Five (Abator cinci, 1969), prima carte cu succes la critică a scriitorului, este şi cea mai convingătoare demonstraţie a viabilităţii **sintezei narative** întreprinse de Vonnegut în cărţile precedente. Convocînd o serie de procedee ale literaturii şi mitologiei populare („space opera", „călătoria temporală", fabula S.F., antiutopia), acest roman devine o „scriere despre scriere" (Jerome Klinkowitz, p. 65), denunţînd clişeele tradiţionale, dar în acelaşi timp instituind un nou experiment narativ care tratează categoria spaţio-temporală, de pildă, în mod novator. Deja în **Fii binecuvîntat, domnule Rosewater** (1965), Kilgore Trout fusese utilizat atît ca **raisonneur,** deconspirînd miturile societăţii americane contemporane şi propunînd alte mituri, cît şi ca **model literar** în tentativa lui Vonnegut de a disloca naraţiunea tradiţională. În **Abator cinci,** atît protagonistul Billy Pilgrim, cît şi autorul, insinuat ostentativ în textul romanului, împing naraţiunea dinspre înregistrarea jurnalieră a unor evenimente dramatice (bombardamentul inutil şi catastrofic al oraşului Dresda la finele celui de al doilea război mondial, de pildă) spre zonele imaginarului, acolo unde spaţiul şi timpul devin fluide, infinite. Billy Pilgrim, autorul virtual al acestui roman, imită libertatea de mişcare în spaţiu şi timp a cosmonauţilor de pe planeta Tralfamadore, ori a scriitorului S.F. Kilgore Trout, propunîndu-se implicit o nouă **poetică narativă.**

Acest procedeu metaromanesc este utilizat de Vonnegut în continuare în **Breakfast for Champions** (1973), romanul ce ilustrează din nou tema „tărîmului pustiu", a unei societăţi stagnante, programate (temă centrală în literatura americană a deceniului şapte şi opt), dar care urmăreşte şi efectele sterilizante ale acestei realităţi asupra creatorului. Vonnegut se implică direct în roman, atrăgînd atenţia asupra rolului său de manipulator al unor personaje-marionete, subordonate unei drame epice previzibile. În acelaşi timp, însă, el intră în dialog cu Kilgore Trout care, prin cîteva fabule ale sale (din nou rezumate cu umor) şi prin cîteva consideraţii teoretice, pare a oferi o posibilă ieşire din impasul creatorului contemporan: transcenderea realităţii triviale printr-o modalitate narativă ce împleteşte imaginaţia eliberatoare cu ironia.

„Tema prezenţei auctoriale" de care vorbeşte Jerome Klinkowitz domină şi **Slapstick (Bufonerie,** 1976) sau **Jailbird (Puşcăriaşul,** 1979), cărţi în care alte formule „populare" de artă (comedia bufă în maniera lui Stan şi Bran, sau intriga grotesc-poliţistă de tip „Watergate") sînt imitate ironic pentru a se constitui în cadrul narativ adecvat descrierii unei Americi post-utopice, triviale, atrasă de jocul absurd al puterii şi de mitologia primitivă a succesului. Structura caleidoscopică, „colată" a acestor cărţi se sprijină în continuare pe metoda **anecdotei,** a fragmentului parabolic-ironic ilustrată în cărţile precedente de alteregoul romancierului Kilgore Trout. Dealtfel, acesta revine în ultimul roman pentru a împlini o profeţie simbolică dintr-o carte mai veche: „cel mai mare scriitor în viaţă", care, în **Fii binecuvîntat, domnule Rosewater** " arăta ca un Crist îmbătrînit şi speriat, a cărui sentinţă de crucificare fusese comutată în închisoare pe viaţă", este acum condamnat cu adevărat pentru o crimă neintenţionată

Sacrificarea simbolică a alteregoului său fictiv, profetul S.F. ignorat de contemporaneitate, nu trebuie interpretată neapărat ca o despărţire a lui Vonnegut de modalitatea literară a anticipaţiei Mesajele generoase ale lui Kilgore Trout, experienţele sale narative, au fost preluate de creatorul său, Vonnegut, integrate în structura unei opere înnoitoare, experimentale, capabilă de a îmbogăţi substanţial viziunea şi structura romanului american prin asimilarea experience **science fiction.**

DE LA RĂZBOIUL STELELOR LA PRIETENIA ASTRALĂ

ECATERINA OPROIU

Moment tandru din filmul E.T. de Spielberg

Catastrofele produse de marţieni în seara zilei de 30 octombrie 1938

VIN MARŢIENII!

Aş vrea să încep spunîndu-vă povestea unui film-eveniment despre o emisiune-eveniment. Este vorba – nu ştiu dacă despre cel mai important, în orice caz despre cel mai răsunător moment, cel mai trafi-comic qui-pro-quo din istoria radiodifuziunii.

Autorii şi-au intitulat pelicula **O noapte care a zguduit America.** Titlul nu conţine nici o metaforă. Acea noapte de 30 octombrie 1938 a zguduit, într-adevăr, America, deşi a început senin. Orchestre la modă cîntau melodii languroase. La radio era programată o piesă. Pe vremea aceea publicului îi plăcea să stea acasă la sfîrşit de săptămînă ca să asculte „teatrul".

Compania C.B.S. angajase un tînăr, pe nume Orson Welles, să prezinte dramatizarea **Războiul lumilor,** romanul ştiinţifico-fantastic al unui alt Wells. Un Wells care îşi ortografiase altfel numele. N.B.C.-ul programa, la aceeaşi oră, sub patronajul unei renumite fabrici de cafea, pe Charlie McCarthy, un simpatic ventriloc, hazos nevoie mare, un fel de Nea Mărin din Oklahoma din vale, după care toată America, soţi şi soţii, preşcolari şi nonogenari, fermieri şi stomatologi se prăpădeau în toamna acelui 1938.

O primă întrebare care se impune ar fi aceasta: cum a fost cu putinţă ca o piesă de teatru – crainicul a spus răspicat şi în trei reprize: „Doamnelor şi domnilor, vi-l prezentăm pe Orson Welles în Războiul lumilor", cum a fost cu putinţă ca o piesă cu un subiect atît de fantastic – debarcarea marţienilor pe planeta noastră –, cum a fost cu putinţă ca acest strigăt: „Vin marţienii!", să fie crezut nu de o bătrînă cu nervi slăbiţi, nu de un băieţel fricos, ci de un milion de ascultători valizi –

Institutul Gallup are, așa cum știți, orgoliul cifrelor absolute – deci de un milion de oameni antrenați brusc într-o stare de teroare colectivă, într-o panică ce a produs o busculadă apocaliptică, pe care filmul – film de televiziune, ecran mic, buget modest – nu și-a propus s-o înfățișeze, ci numai s-o sugereze prin 3–4 cazuri, dar dincolo de aceste 3–4 cazuri istoria consemnează că au existat sute de mii de locuitori din New Jersey și din alte orașe care și-au părăsit casele în debandadă; că această isterie colectivă – vin marțienii – a produs blocarea centralelor telefonice, a lifturilor (între etajele zgîrie-norilor), a produs accidente grave și accidente mortale, a produs sinucideri și infarcturi miocardice și nașteri premature, și tîlharii la drumul mare și incredibile spovedanii ale unor persoane presupuse onorabile. Din proprie inițiativă, ele și-au mărturisit pe loc crimele pentru a obține circumstanțe atenuante la judecata de apoi, care – iată! – venise.

Prin urmare, cum a fost cu putință? Explicația măruntă imediată, tehnicistă a fost următoarea: din cei 6 milioane de ascultători care ședeau în fața radioului în seara zilei de 30 octombrie 1938 numai 3% ascultau programul cu piesa. 97% din ascultători îl voiau pe Charlie McCarthy cu giumbușlucurile lui de ventriloc. După ce primul scheci s-a terminat, în clipa în care renumita fabrică de cafea începea să-și recomande produsul aromat, cea mai mare parte a butoanelor s-au întors spre postul rival. Iar pe postul rival cineva – nu oricine – un reporter care devenise celebru datorită unei emisiuni de tristă amintire (datorită dramatismului cu care descrisese la fața locului, pe viu, cum se spune, adică în calitate de martor ocular catastrofa faimosului Zeppelin), deci pe postul rival, acela care descrisese nu cu mult timp în urmă cum e cuprinsă de flăcări, cum arde ca o torță, cum se prăbușește faimoasa navă zburătoare, același reporter descria acum la fel de convingător aterizarea navelor marțiene și monștrii verzi care coborau din mașinile infernale. „Vin marțienii!"

O a doua explicație e mai puțin directă și se referă la starea de spirit care domnea în America anilor '38. Filmul sugerează această atmosferă: toate ziarele apărute în cadru au titluri imense despre Germania hitleristă. Pe pagina întîi, numele lui Hitler apare ca o obsesie, ca o sumbră amenințare, ca un pericol iminent. Într-o anumită măsură filmul sugerează starea de neliniște a unui popor traumatizat, deopotrivă, de criză și de ideea de criză. Acest popor aflase cu stupoare și cu îngrijorare, cu exact o lună în urmă, adică la 30 septembrie 1938, de tratatul de la München. Aflase că Hitler și Mussolini, cu sprijinul lui Daladier și al lui Chamberlain, dezmembraseră Cehoslovacia. Radioul – care apărea la ora aceea un mijloc de informare infinit mai credibil decît presa – prezentase oră de oră desfășurarea faptelor politice care aveau să ducă la acel sinistru Acord de la München. 27 milioane de familii americane urmăriseră cu sufletul la gură și cu inima strînsă evenimentele transmise de la fața locului, evenimente oribile, dar reale, incredibile, dar reale. Sociologii nu începuseră încă să folosească expresia **mass media**, și nici cuvîntul **impact**, dar în acea toamnă a anului 1938 radioul avea să dea prima probă a ceea ce mai tîrziu se va numi **impactul mass media**.

Mai există și alte explicații însă, peste care trec.

Deocamdată, aș vrea să precizez că la originea acestei stupefiante întîmplări a fost un tînăr de 23 de ani, pe nume Orson Welles. Primul lui film, **Cetățeanul Kane**, avea să-i aducă nu numai multe, foarte multe dezagremente juridice, dar și gloria mondială. O lume întreagă avea să-l declare geniu, „bomba societății americane". Un președinte, președintele Roosevelt, avea să-i spună, desigur, în glumă, dar avea, totuși, să-i spună: „Dumneata, dragă Orson, și cu mine, sîntem cei mai buni actori ai Statelor Unite".

Deocamdată, însă, sîntem în 1938, Orson Welles nu este geniu omologat, ci un tînăr minune, fostul copil minune, copil care la cinci ani scria piese de teatru cu o distribuție grandioasă și punea în scenă piesele confratelui său Shakespeare. Asta, firește, în orele libere, cînd nu bătea la mașină acea tezi enormă dedicată istoriei universale a tragediei.

A doua poveste se numește **E.T.-The Extraterrestrial**. Este povestea unui film-basm. Adică: o făptură ciudată, micuță, firavă, urîtă foc, se pierde de nava ei interspațială și se trezește abandonată pe un cîmp californian, la o margine de tîrgușor. Ajunge la prima curte, ajunge la primul garaj, ajunge la o casă locuită, din fericire, de copii. Zic „din fericire", pentru că puștii obișnuiți din basme cu făpturi fabuloase – căpcăuni, balauri cu șapte capete, priculici, – nu se sperie de o făptură nemaivăzută, așa cum vor face mai tîrziu adulții. Dimpotrivă, se împrietenesc cu noul venit și simțind prin instinct, „cu nasul" primejdia, fac tot ce pot ca să ascundă călătorul clandestin, să nu-l afle orașul aflat, oricum, în alertă.

Filmul e de fapt povestea extrem de duioasă și extrem de naivă între „un marțian" (dar un marțian dintr-o galaxie mult mai îndepărtată) și un băiețel de vreo 10–11 ani, crescut într-o casă care gravitează în jurul a două altare. Primul: un frigider impozant (extraterestrul îl deschide în lipsa locatarilor, hrana pămîntească nu-i prea prieste, în schimb o dușcă de băutură alcoolizată îl „grizează", îl face să sughită și băiețelul la școală – prin telepatie – începe să dea răspunsuri anapoda și să facă „hîc"). Al doilea altar: televizorul. El „merge" încontinuu. Pe toate canalele. Tot ceea ce se petrece în odăi se petrece în fața micului ecran sau – cel puțin – întovărășit de banda lui sonoră. Alt detaliu destul de semnificativ: casa este plină de gadgets-uri. La un moment dat, E.T. trebuie ascuns de ochii stăpînei și el e literalmente îngropat sub un munte de nimicuri. Mama e divorțată. Mulțimea jucăriilor nu pot însă suplini lipsa tatei. Locuința pare veselă, pentru că e zgomotoasă. Dacă încetezi să asculți hărmălaia, auzi țiuitul singurătății în vacarm. Femeia se agită, face curse, trăiește într-un perpetuu du-te-vino. Cînd nu se mai agită, plînge nevăzută într-un colț. Copiii sînt și ei nebunatici. Se zbenguie, bocănesc, sparg, răstoarnă totul cu susul în jos. Cînd se face seară, cînd obosesc, se lasă peste ei tristețea. Puștii aceștia vor să fie adulții secolului XXI. Dar, e clar, copilăria acestor viitori adulți se consumă în solitudine. Au cu **ce** se juca, dar n-au cu **cine** comunica.

E.T. cade cu adevărat din cer, „Ca o mană cerească". Băiatul e dornic de o prietenie pe care nu i-o poate da o mamă prea hărțuită, un frate prea mare, o soră prea mică. Iată prietenia! Marea scenă a filmului este finalul. După ce trece prin multe și dramatice peripeții, după ce e depistat de poliție, după ce e izolat cu ajutorul unei aparaturi sofisticate, după ce e supus unei operații chirurgicale cît se poate de spectaculoasă, după ce își dă duhul și este pe cale de a fi capsulat, după ce se constată că ceea ce s-a constatat e greșit, după ce, cu ajutorul băiețelului, E.T. izbutește să scape, ba chiar să intre în legătură cu galaxia lui care se și grăbește să-i trimită un taxi inter-astral, băiețelul și E.T., amîndoi în afara tîrgușorului ostil, așteaptă vehiculul și el nu întîrzie să aterizeze într-un crîng cît se poate de poetic. Clipa despărțirii a sunat, dar cei doi prieteni nu pot renunța unul la altul. E.T. întinde lăbuța și cu lacrimile în ochi își roagă prietenul: vino cu mine. Băiețelul întinde mînuța și cu lacrimile în ochi îl roagă pe E.T.: rămîi cu mine! Rugăminți zadarnice. E.T. nu poate rămîne. Băiatul nu poate să plece. Prietenii se despart, nava pornește spre galaxia ei, iar spectatorii, miile, milioanele de spectatori pornesc spre ieșire ștergîndu-și lacrima, fiindcă nicicînd o poveste cosmică n-a fost atît de duios pămînteană. Mai tîrziu, Spielberg avea să declare că dacă există pe lume ceva care i-a dat curaj să continue a fost tocmai această lacrimă. Eu – zice el nu cu prea multă modestie, dar modestia este exclusă din mentalitatea așa-numitor „tineri-adulți" care dinamitează azi cetatea filmului –, eu pregătesc cinema-ul anului 2000. Eu nu vreau să fac un film pentru „un anume public". Eu fac un film pentru toate categoriile de spectatori. Și cum acest sfîrșit de secol seamănă cu un sfîrșit de lume, filmul meu oferă două produse de care are nevoie în momentul de față orice cetățean al lumii: speranța în prietenie și speranța că există o speranță.

Dar haide să vedem cine e cineastul care vorbește astfel? Cine este – la o distanță de cîteva decenii – interlocutorul lui Orson Welles. Simetria este aproape neverosimilă.

La 11 ani, grimat în moșneag, Orson Welles juca pe regele Lear. La 12 ani, Spielberg, în chip de amator, firește, turna primul său film, cu actori. Înainte de a împlini 14 ani, Orson Welles devenise celebritatea colegiului său, punea în scenă un spectacol cu opt piese de Shakespeare „condensate" și primea premiul asociației dramaturgilor din Chicago pentru spectacolul **Julius Cezar**. La 13 ani, Spielberg cîștigă „un premiu" cu un film de război de 40 de minute, **Escape to Nowhere**, iar trei ani după aceea, ba chiar înainte de a împlini 16 ani, prin urmare prin 1963, este autorul unei producții de peste două ore **(Firefight)**. Băiatul era concomitent: producător, scenarist, regizor, operator, maestru de lumini, „monteuză", ba chiar distribuitor, pentru că starea de minor nu l-a împiedicat să închirieze o sală de cartier din Ohio unde și-a proiectat opera. Comentatorii spun că „toate cheltuielile de producție au fost recuperate".

Deocamdată avem, deci, două filme de referință și doi copii minune. Să mergem mai departe.

Pe vremea lui Orson Welles, nu circula formula „Tinerii-adulți", dar lipsa expresiei nu l-a împiedicat pe Welles să fie un geniu precoce. Debutul său în cinema, **Cetățeanul Kane**, fusese obiectul unui furtunos scandal provocat de cel ce se recunoaște în Kane, adică de magnatul presei americane, mister Hearst, bunicul domnișoarei Hearst, răpită de celebrele Pantere, complicea lor, spărgătoare de bănci, ciuruitoare de trupuri, actualmente autoare de memorii și mamă onorabilă, alături de un vînjos body-guard devenit, între timp, soțul deținutei. **Cetățeanul Kane** e considerat în toate top-urile unul din primele zece filme din istoria cinematografiei. Cineva spune: „e o demonstrație gigantă, totală, universală a posibilităților filmului". Capodopera a fost, deci, concepută de un tînăr de 25 de ani, care la 24 de ani – atît avea cînd fusese angajat, mai exact spus momit de R.K.O., și i se acordase cel mai fabulos contract din istoria cinematografiei. Respectiv toate drepturile asupra scenariului, plus o primă imediată (cifră astronomică), plus 25% beneficiu brut asupra tuturor filmelor pe care va binevoi să le realizeze. Că în foarte scurtă vreme R.K.O.-ul și-a dat cu pumnii în cap descoperind că Welles este mai incomod chiar decît insuportabilul Stroheim, aceasta e o altă poveste. Poziția Hollywood-ului este exprimată

Extraterestru devenit cel mai celebru personaj al filmului de ficțiune

De la cosmosul barbar la cosmosul hiper-inteligent

perfect în această frază rostită de o notabilitate: „un singur Orson Welles ajunge. Dacă ar exista doi ar duce de rîpă o civilizație. Zece mii de Orson Welles ar face ca societatea noastră să explodeze ca o bombă".

Și-acum să ne întoarcem la Spielberg. „La 16 ani – zice el – mi-am dat seama că cinematograful american nu-i în stare să producă decît filme fără anvergură, filme de o dezolantă platitudine. Am început să înțeleg că dacă am chef de un film care să mă facă să visez cu adevărat n-am altă soluție decît să-mi pun capul la contribuție și să mi-l fac singur."

Precocii n-au fost niciodată timizi. Nici n-ar fi fost firesc. Nu poți să ai și contondența unui răsturnător de legi și înțelepciunea lichidului care ia forma vasului în care e turnat. La 25 de ani, Spielberg e și el celebru, o celebritate mai puțin zgomotoasă decît a lui Welles. Explicabil! Welles intră în film ca un star teatral, iar filmul – se știe – avea la ora aceea un complex de inferioritate față de vedetele scenei. Spielberg venea de la televiziune, instituție față de care filmul a nutrit pînă nu demult un sentiment de superioritate. La început chiar de superbie. Primul lui succes de proporții internaționale se numește **Duelul** (două mașini pe-o autostradă, o rablă mică și firavă și o matahală sumbră și nemiloasă). Filmul e lucrat pentru televiziune, dar e distribuit și în rețeaua cinematografică. Cum spuneam: succes mondial. Capturat de **Universal,** așa cum pe vremuri Welles fusese capturat de R.K.O., cineastul trece cu o repeziciune uimitoare (extraordinara capacitate de adaptare a tinerei generații!) la o producție cu date diametral opuse: de la buget mic la buget colosal; de la ritmul de serial (episodul și săptămîna) la ritm de superproducție (luni, dacă nu ani de pregătire); de la mijloace sumare la arsenalul fastuos al marelui spectacol; de la o tehnică relativ simplă, la performanța unor filme bazate pe efecte speciale, pentru că Spielberg intră în cinema în momentul în care mijea moda efectelor speciale, modă pe care el însuși avea s-o exacerbeze, s-o ducă la paroxism (un paroxism provizoriu, pentru că legea cinema-ului e supralicitația și după un pușcu aveau să vină altele nu mai puțin șocante). În 1974: **Fălcile** (unul din primele cinci succese ale box-office-ului mondial). În 1975: **Întîlniri de gradul trei** (același tam-tam, dar cu rezultate financiare relativ mai potolite). În 1982: **E.T.**, cap pe lista încasărilor cinematografice din toate timpurile.

Ajungînd aici, paralela între Orson Welles și Steven Spielberg (paralela privește strict un statut social) se frînge.

Welles, asemenea lui Stroheim, cu care era asemănat, a fost în cetatea filmului mai degrabă un artist proscris. Toate filmele lui Welles au dus la scandaluri publice sau la eșecuri financiare, dar de obicei la amîndouă odată. **Cetățeanul Kane** a fost un „eșec scandalos". **Splendoarea Ambersonilor** (remontat în absența autorului) a fost un scandal de mai mic răsunet (pentru că s-a consumat doar între zidurile studioului), dar un eșec financiar și mai pronunțat. Directorul care semnase fabulosul contract a fost concediat, iar contractul a fost reziliat. **Doamna din Shanghai** s-a născut din jenă financiară. Ca să monteze un spectacol la Boston, regizorul în lipsă de fonduri s-a angajat fără să stea prea mult pe gînduri să producă la repezeală un film care a adus bani puțini și multă indignare. Filmografia ulterioară nu e decît o goană (Welles o numește cerșetorie), o goană pentru de-

Personajul fabulos, E.T., împreună cu unul din actorii filmului, un actor pitic care a „jucat" în carcasa lui E.T.

pistarea unor tipi destul de bogați, dar și destul de trăzniți ca să bage bani în filme care să denunțe barbaria banului, iar, pe deasupra, să nici nu-și scoată banii. Pentru „uzina de vise", geniul lui a fost un geniu blestemat. Welles a fost Baudelaire-ul Hollywood-ului.

La o diferență de 32 de ani, reprezentînd, deci, și cronologic „generația următoare", Spielberg apare purtătorul unei mentalități inverse. Welles e obsedat de ideile lui și-și face un titlu de glorie din a-și pune publicul în încurcătură. El vrea să-i zgîlțîie pe spectator distrugîndu-i miturile (mitul reușitei, în primul rînd), distrugîndu-i idolii (Kane, Ambersonii, Arkadin), întorcînd totul spre pamflet, dar un pamflet cu multe subtilități intelectuale menite să descurajeze masa spectatorilor orgolioși pe ideile lor puține, dar fixe.

Spielberg nu vrea să se detașeze de sistem Dimpotrivă, prin toate resorturile vrea să i se atașeze. Să-și pună publicul în încurcătură? Pentru nimic în lume! Publicul nu trebuie contrariat. Publicul, gîndește Spielberg, trebuie înțeles chiar mai bine decît se înțelege el pe el. Asta înseamnă că publicul trebuie „ghicit". Trebuie să prevezi – cu ajutorul mașinilor de calculat, al oficiilor de sondaje, dar și cu ajutorul flerului artistic – ce dorințe obscure zac în acest public, dorințe pe care nici el, deocamdată, nu știe să le formuleze, dar tu, cineast, trebuie să le depistezi, să le scoți la lumină, să-i pui în față visul pe care el nici n-a apucat să-l viseze.

Sigur că Spielberg știe că nu există un singur public, că există „publicuri": de adolescenți, de adulți, de vîrstnici, de fermieri, de orășeni, de integrați, de neintegrați, de conservatori, de progresiști, de credincioși, de atei, de albi, de negri, de marginali etc. etc.

Grija lui prealabilă actului artistic este să găsească numitorul comun al tuturor acestor categorii. Năucitorul succes al **Fălcilor** nu l-a asigurat perfecțiunea tehnică a monstrului marin, ci faptul că acest animal impecabil, e adevărat, ca mașinărie, reprezenta ceva de natură să tulbure toate vîrstele și toate profesiunile. El era **angoasa.** Nu frica, fiindcă frica presupune o cauză precisă, ci, repet, angoasa, adică o teamă care plutește în aer fără contur precis, fără sursă bine definită. Există pe această planetă, azi, vreun grup uman care să nu trăiască o neliniște tulbure, o stare de primejdie? Există cineva care să nu se simtă amenințat de simbolicele „fălci"?

Înainte de a fi un impecabil profesionist, Spielberg este un foarte bun psiholog. Cînd a început să lucreze la **Universal,** săptămîni în șir a făcut ocolul platourilor, observîndu-și cu atenție confrații mai vîrstnici. Cassavetes l-a remarcat și gentil l-a invitat să rămînă, iar la sfîrșitul filmărilor să-i spună dacă a greșit ceva și cum ar fi făcut el dacă n-ar fi fost Spielberg ci Cassavetes. Spielberg povestește și repovestește cu multă plăcere această istorie, laudîndu-se cît de bine a fost inspirat, fiindcă în loc, ca orice tînăr învățăcel, să-l laude pe maestru, el i-a răspuns: „Vă spun, domnule Cassavetes tot ce vreți să aflați, dar nu aici. Nu de față cu toți". Și, luîndu-l deoparte, i-a făcut cîteva demonstrații pe care Cassavetes – se pare – nu le va uita. „Într-un mediu atît de artificial, ca cel al Hollywood-ului, o asemenea francheță are avantajul că surprinde. Această surpriză dă rezultate excelente".

Între timp, Spielberg a învățat să-și surprindă nu numai colegii de breaslă. Despre surpriza **Fălcilor** am vorbit. Deși cu multe „efecte speciale" care mergeau la inima unui spectator-copil-mare, îndrăgostit de jucării electronice, de aparate spectaculoase, dornic să transforme privitul unui film într-o stare ludică, **Întîlniri de gradul trei** n-a mai avut aceeași „force de frappe" dar, între timp, Spielberg a studiat mai atent – și mai atent! – psihologia colectivă. Din nou revenim la numitorul comun al „publicurilor". El a ajuns la **E.T.** nu numai prin intuiție, ci printr-un calcul foarte complex: pe o planetă stresată, tensionată, bulversată de spaima unui cataclism apropiat există o nevoie vitală, mai exact o nevoie **medicală,** de o anume doză de speranță; pe un continent sofisticat, dominat de ordinatoare (iată o recentă producție: filmul **Tron** – tron de la electron, „noua revoluție grandioasă a studiourilor Walt Disney": un om de știință, tînăr inginer ambițios, inventator de jocuri electronice, în urma unei dispute încearcă să perforeze secretele fostului său patron, pătrunde, în pofida tuturor măsurilor de securitate, la ordinatoarele deținătoare ale „marelui cifru", dar ordinatoarele, pregătite și pentru această situație, îi trimit o rază de laser care nu-l aneantizează, ci îl aduc în lumea electronilor. La infinitul mic, tînărul inginer devine ostaticul personajelor inventate de el și de aici...), pe un continent, zic, atît de intoxicat de tehnică există o nevoie vitală, o nevoie medicală, de ceva contrar sofisticării. De ce? De aer proaspăt. De „sentimente curate".

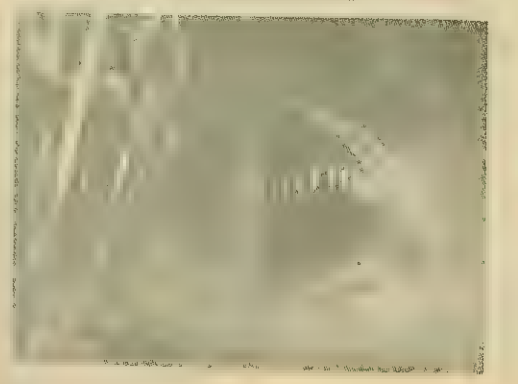

Scenă dintr-unul din filmele care a produs cea mai teribilă angoasă: „Fălci".

Calcul perfect. Operație reușită. Numărătorii de cotoare și cupoane consideră că **E.T.** este la ora actuală cel mai mare record de încasări din istoria cinematografului. Micuța aschimodie (92 cm) a întrecut popularitatea Scarlettei O'Hara. Puștiul Henry Thomas a înregistrat un box-office mai important decît Vivien Leigh în **Pe aripile vîntului.** Tantiemele lui Spielberg au devenit mai fabuloase decît propria lui operă și o anume presă ahtiată după reușita pecuniară nu face de luni de zile decît să-i calculeze conturile, deși cineastul protestează: să vă intre în cap, pe mine nu mă interesează banii.

Nefiind prietenă cu domnul Spielberg nu pot să știu **dacă** și **cît** îl interesează banii. Cert este că pe noi, aici, ne interesează altceva. Am să încerc să-mi organizez concluziile numerotîndu-le:

PRIMA CONCLUZIE:

Naivitatea filmului E.T. este o naivitate prefăcută. Sub forma unui basm, maniheist ca toate basmele (deoparte copilul bun, pentru că „l'homme est né bon", de cealaltă adultul insensibil, pentru că „la société l'a corrompu"). **E.T.** propune, **în fond,** o altă viziune nu numai asupra filmului științifico-fantastic, dar și asupra raporturilor dintre Pămînt și Cosmos. Pînă acum tot ce venea

din Cosmos era considerat dușmănos, distrugător, malefic. Am citat catastrofele provocate de Orson Welles printr-o simplă frază: vin marțienii. **E.T.** pornește de la o premisă care nu mai ține de știință, ci de bun simț. O lume barbară nu-și poate imagina Universul decît după chipul și înfățișarea ei. Stricătoare de ordine. Insensibilă față de partener. Incapabilă de dialog. Nimicitoare. Ori o lume care a izbutit să-și trimită emisari în spațiile astrale este o lume, prin forța lucrurilor, superioară. E o lume care a avut capacitatea mentală să capteze energia galaxiei ei. Pămîntenii au izbutit să inventeze religii care să venereze Soarele, dar n-au izbutit, deocamdată, să-i capteze energia. Cu un anume efort de transpunere ei pot să înțeleagă azi că inteligența cosmică (prezentată aici anecdotic sub forma unei creaturi, urîtă din punctul nostru de vedere, dar tot din acest punct de vedere simpatică și atașantă pentru că e, într-adevăr, o creatură superioară, teribil de sagace – învață limbi străine aproape instantaneu, înțelege cu o rapiditate maximă situații, pentru ea, inedite), inteligența cosmică, asemenea inteligenței propriu-zise, – atunci cînd nu e manipulată de forțe străine – nu poate fi „distrugătoare de ordine". Inteligența este în primul rînd ordine. Ea e, prin definiție, creatoare. Benefică. Antibarbară.

O SOLA CONCLUZIE

Dacă planeta basmului este o planetă maniheistă, planeta pe care viețuim nu este. Sentimentele pure se combină necontenit cu sentimente impure. Ceva devine mereu altceva. Nimic nu apare în afara unui context. Nimic nu-și poate cîștiga autonomia față de propriul mecanism. Mecanismul înuntru căruia s-a născut **E.T.** este un mecanism care are cultul „lucrativului". După ce a fost programat, succesul filmului a fost valorificat. Filmul a fost precedat și însoțit de o imensă campanie publicitară în jurul regizorului, al băiețelului devenit, între timp, star, dar, mai ales, în jurul lui E.T., creatura lui Rambaldi, cel mai faimos modelator de animale fabuloase din lume (el a inventat și scîrbavnica vietate din **Allien** și alți monștri de care avea nevoie un film catastrofic pînă nu demult în plină ofensivă). Publicitatea filmului s-a desfășurat după o dramaturgie plină de suspans. La început autorii au refuzat să arunce cea mai mică rază de lumină asupra secretelor de fabricație. Treptat s-au îmblînzit și filînd informația au început să se confeseze. Specialiștii povestesc cum au obținut privirea lui E.T.: „Ochii lui ne-au fost inspirați de două perechi de ochi celebri, ochii lui Einstein și Hemingway." Mîinile lui E.T. au fost mișcate de un celebru mim (Roth). Respirația lui a fost dirijată de o rețea de tuburi coordonate de un sistem electronic. Pentru anumite mișcări, în caroseria lui E.T. au fost introduși, după necesitate, actori-pitici, ba chiar un băiețel cu ambele picioare tăiate în urma unui cumplit accident. Filmul filmului a devenit aproape la fel de pasionant ca și opera originală. Încetul cu încetul, dar nu prea în-

Două personalități de primă mărime ale filmului științifico-fantastic, americanul Spielberg și francezul Truffaut.

cet – sîntem doar în epoca zborurilor interspațiale – E.T. devine un personaj de sine stătător. Fetișul unei societăți. Pe maiouri se imprimă portretul lui. Apar brelocuri E.T. Statuete E.T. Milioane de copii nu mai vor să se joace cu frumoasele lor păpuși. Vor să strîngă în brațe noua jucărie care a invadat supermarket-urile. Rumena „Bella", cu bucle blonde, cu rochița elegantă, este înlocuită cu un E.T. bulbucat, pleșuv, cu obrazul verzuliu și plisat. În sfîrșit, ceea ce trebuia oricum să se întîmple s-a întîmplat: **E.T.** seria II (orice succes trebuie stors pînă la ultima picătură de șansă) a fost deja introdus în ordinator.

Orson Welles – sîntem încă în Hollywood-ul mogulilor – se declara ahtiat după bani, dar ca să încropească capitalul necesar pentru un film după Shakespeare trebuia să-și ofere serviciile actoricești te miri cui și să accepte, nu fără silă, să apară în roluri dintre cele mai stupide. Steven Spielberg apare în arenă cînd epoca mogulilor s-a sfîrșit, cînd P.D.G.-ul nu mai are gustul riscului (în acest risc se amesteca adesea și o doză de „idealism"). Sîntem într-o etapă în care interlocutorul artistului e un consiliu de administrație, persoană impersonală, pentru care argumentele se exprimă doar prin cifre. Generația lui Spielberg – cel pe care „nu-l interesează banul" – este generația pentru care totul trebuie să raporteze. Inclusiv „sentimentele curate".

A TREIA CONCLUZIE

Alegînd formula basmului, Spielberg a optat și pentru o stare de spirit, dar și pentru un anume mod de a-și condiționa lumea. Să fiu mai clară!

Moda basmului a urmat unei alte mode, moda violenței. E exagerat să spunem că valul de cruzime, de hemoglobină care a scăldat atîția ani filmul occidental s-a retras. Creasta lui, în mod cert, nu mai e chiar atît de înaltă și de pieptul lui a început să se izbească un val opus: în loc de mafioți – cavaleri, în loc de caizi – creaturi mai mult sau mai puțin fabuloase, în loc de revolvere, mitraliere, pistoale, șișuri – nave spațiale, cosmos înstelat, și

din cînd în cînd un fascicul de laser. În loc de ferocitate – feerie. Basmul cel mai basm din ultimii ani este **Excalibur** de Borman. Excalibur-ul este, în tradiția irlandeză, o sabie miraculoasă, veșnic triumfătoare. Filmul ne azvîrle în Bretania secolului VI, într-o atmosferă de războaie barbare. Triburile celte se simt amenințate și extenuate. Vor protecția unui șef temut. Vrăjitorul Merlin înțelege și vocea pădurii sălbatice și glasurile războinicilor disperați. El e stăpînul sabiei miraculoase. El i-o dă viteazului Pendragon, care devine astfel regele șefilor celți. Cînd vrajba pare potolită, intervine – cine? – bineînțeles, femeia, văduva unui puternic duce. Cu privirile sale melanj de oranjadă și rimel, ea seduce pe noul rege, îl atrage într-un decor nupțial cu multe văluri de nylon. Iubire de scurtă durată, iubire fatală, căci în urma tragicei îmbrățișări, regele moare, dar nu înainte de a înfige sabia – excalibur-ul într-o stîncă. Nu înainte de a spune: Cel care va smulge sabia va fi regele! Cine va fi acel războinic? Războinicul va fi fructul nopții de dragoste mai sus-amintite. Arthur, copil nerecunoscut și necunoscut, viitorul rege Arthur, pe care marele Vrăjitor îl fură și-l crește sub frunzișul codrilor seculari etc. etc. etc.

Peste filmul occidental, cum ziceam, trece azi valul așa-numiților filme-basm. **E.T.** este un faimos exponent. Întrebarea este dacă e vorba doar de o evaziune dintr-un univers traumatizant? Nu e nici o îndoială că această modă exprimă reacția unui instinct de supraviețuire a unui organism suprasolicitat, hiper-stresat, care are nevoie de calmante sub toate formele. Întrebarea, repet, care se pune, este dacă o cură prea îndelungată și cu doze prea mari de tranchilizante nu moleșește celula nervoasă? Nu o uzează prematur?

Filme basm! Dar oare basmul e numai duioșie?

Nu e basmul un mijloc de a potoli plînsul copiilor?

Nu e basmul modul cel mai ușor de a-i adormi?

Omenirea s-a săturat de monștri.
Oamenii vor să doarmă (și să trăiască) liniștiți.

MAȘINA SE OPREȘTE

E. M. FORSTER

I

NAVA SPAȚIALĂ

Imaginați-vă, daca puteți, o cămăruță hexagonală ca un fagure de albină. Camera nu e luminată prin intermediul unei ferestre și nici de o lampă, dar cu toate acestea e plină de o strălucire plăcută. Nu există ventilatoare, și totuși aerul este proaspăt. Nu există nici un instrument muzical, și totuși, în momentul în care începe contemplația mea, această cameră vibrează de sunete melodioase. Un fotoliu în centru, lîngă el un birou — aceasta e toată mobila. Și în fotoliu stă o femeie înaltă cam de 5 picioare și avînd o față foarte albă. El îi aparține această cameră.

O sonerie electrică sună.

Femela atinse un întrerupător și muzica se opri.

„Trebuie să văd cine este" — gîndi ea și își puse fotoliul în mișcare. Ca și muzica, fotoliul era acționat mecanic și o duse pînă în cealaltă parte a camerei, unde insista soneria:

— Cine e? întrebă ea.

Avea vocea iritată, întrucît fusese întreruptă deseori de cînd începuse muzica. Cunoștea cîteva mii de persoane; în cîteva direcții relațiile umane avansaseră considerabil. Dar cînd ascultă în radioreceptor, întreaga-i față fu un zîmbet și spuse:

— Foarte bine. Să stăm de vorbă. Mă voi izola. Nu aștept să se întîmple nimic important în următoarele cinci minute, deci pot să-ți acord cinci minute, Kuno. Apoi trebuie să-mi țin prelegerea despre „Muzica în perioada australiană".

Atinse butonul de izolație, așa încît să n-o mai deranjeze nimeni. Apoi acționă asupra

LUCIAN POP

întrerupatorului de lumină și cămăruța fu inundată de întuneric.

— Zi repede! spuse ea iritată. Zi repede, Kuno. Mă aflu în întuneric și îmi pierd timpul în nu mai mult de 15 secunde apăru o lumină albăstruie și în curînd putu vedea imaginea fiului său care trăia pe cealaltă parte a Pămîntului; în același timp și el putu vedea imaginea mamei sale.

— Kuno, cît ești de încet!

El zîmbi.

— Îți cam place să hoinărești.

— Te-am mai căutat, mamă, dar erai întotdeauna ocupată sau izolată. Am ceva special să-ți comunic.

— Ce e băiete? grăbește-te. De ce nu mi-ai transmis prin poșta pneumatică?

— Pentru că prefer să-ți spun personal. Vreau...

— Ei, bine?

— Vreau să vii să mă vezi!

Vashte îi urmări fața în imaginea albastruie.

— Dar te vad! exclama ea. Ce dorești mai mult?

— Nu vreau să te văd prin ecran, spuse Kuno. Nu vreau să-ți vorbesc prin mașina asta plictisitoare.

— O, spuse mama sa, puțin impresionata Nu trebuie să spui nimic împotriva mașinii.

— De ce nu?

— Nu se cade.

— Vorbești ca și cum Mașina ar fi fost construită de vreun zeu, strigă baiatul. Cred ca te rogi. Ei, cînd ești nefericita, nu uita că mașina a fost făcută de oameni.

— Dar ție îți sugerează stelele vreo idee? Ce interesant trebuie să fie, povestește-mi.

— Mie mi se pare că seamănă cu un om

— Nu înțeleg.

— Cele patru stele mari sînt umerii și genunchii omului. Cele 3 stele din mijloc seamănă cu centurile pe care le purtau oamenii înainte, iar celelalte 3 stele agățate seamănă cu o sabie.

— O sabie?

— Oamenii purtau sabii ca să omoare animale și alți oameni

— Nu mi se pare o idee grozavă, dar oricum e originală. Cînd ți-a venit ideea asta prima dată?

— Într-o navă.

Kuno se opri, și ei i se păru că fiul ei se întristase. Nu era sigură, pentru că mașina nu transmitea și nuanțe ale expresiei Dădea numai ideea generală a persoanelor — o idee care era destul de bună pentru un scop practic, gîndi Vashti.

Inefabila creștere, care era considerată ca o esență a relațiilor de către o filosofie discreditată, era total ignorată de mașină, tot așa cum inefabila creștere a unui strugure era ignorată de fabricanții de fructe artificiale. Ceva „destul de bun" fusese cu mult timp în urmă acceptat de rasa noastră.

— Adevarul e, continuă el, că aș vrea să mai revăd stelele astea; sînt niște stele ciudate. Și n-aș vrea să le văd din navă, ci de pe Pămînt, așa cum au făcut-o strămoșii noștri cu mii de ani în urmă. Vreau să vizitez Pămîntul.

Ea fu șocată.

— Mamă, trebuie să vii, măcar să-mi explici ce găsești rău într-o vizită pe Pămînt.

— Nu găsesc nimic rău, răspunse ea, controlîndu-se. Dar nici nu găsesc vreun avantaj. Suprafața Pămîntului nu este decît praf și noroi, nici o urmă de viață. Și, în afară de asta, ai nevoie de un respirator pentru că altfel aerul rece te ucide. Aerul ăsta ucide pe oricine.

— Știu, dar cred că îți dai seamă că îmi voi lua toate masurile de prevedere.

— Și apoi...

— Da?

Se gîndi puțin și își alese cuvintele cu grijă. Fiul ei avea un temperament ciudat și voia să-l convingă să nu facă această expediție.

— Este contrar spiritului erei! afirmă ea.

— Asta înseamnă că ești contra mașinii?

— Într-un fel, dar...

Imaginea lui de pe ecran păli.

— Kuno!

Kuno se izolase.

Pentru un moment, Vashti se simți singură.

Apoi aprinse lumina și la vederea camerei ei, plină de strălucire și presărată de butoane electrice, se învioră. Erau butoane și comutatoare peste tot — butoane pentru mîncare, pentru muzică, pentru haine. Apoi mai era butonul pentru o baie fierbinte, prin apăsarea căruia din podea apărea un bazin din imitație de marmură, plin cu apă caldă, plăcut mirositoare. Mai era și butonul pentru apă rece. Exista și butonul care producea literatură. Și, desigur, mai erau și butoanele cu ajutorul cărora comunica cu poselinii ei. Deși nu conținea nimic, camera era în legătură cu tot ceea ce iubea în lume.

Următoarea mișcare a lui Vashti fu să închidă comutatorul de izolare și toate acumulările din ultimele 3 minute izbucnira. Camera se umplu de zgomote produse de soneri și tuburi acustice. Cum arăta noua mîncare? Putea s-o recomande? Avusese ea vreo idee în ultima vreme? Ar putea cineva să-i împărtășească ideile? Și-ar lua ea angajamentul să viziteze creșele la o dată apropiată? Să zicem, într-o lună.

La cele mai multe din aceste întrebări își răspunse cu iritare — o caracteristică în creștere în această eră a vitezei. Ea spunea că noua mîncare e groaznică. Că nu-și putea lua angajamentul să viziteze o creșă. Că nu poate avea o idee proprie, dar că i se împărtășise una — că patru stele în interiorul cărora se află alte 3 seamănă cu un om, se îndoia de conținutul acestei idei. Apoi întrerupse legăturile, căci era timpul să-și țină lecția despre muzica australiană.

Sistemul greoi al instrumentelor fusese abandonat de mult, nici Vashti și nici auditorul ei nu se clinteau din camerele lor. Ea stătea așezată în fotoliu și vorbea, în timp ce ei o ascultau și o vedeau destul de bine din fotoliile lor. Deschise cuvîntul cu o referire nostimă la muzica din epoca pre-mongolă și continuă descriind marele avînt pe care îl luase muzica în perioada următoare cuceririi chineze. Inaccesibile și primitive erau metodele lui I-San-So și ale școlii din Brisbane, i se părea că studiul lor ar putea să răsplătească un muzician din ziua de astăzi: aveau prospețime și aveau, mai presus de toate, idei.

Lecția sa, care dură 10 minute, fu apreciată, și, la sfîrșit, ea și mulți dintre cursanții ei ascultară o prelegere despre mare. Marea era generatoare de idei, vorbitorul o vizitase recent. Apoi Vashti mîncă, vorbi cu mulți prieteni, făcu o baie și își comandă patul.

Patul nu era pe placul ei. Era prea mare și el îi plăceau paturile mici. Orice plîngere ar fi fost fără rost pentru ca dimensiunea paturilor era aceeași în toată lumea și orice încercare de a obține o altă dimensiune ar fi implicat o modificare în mașină. Vashti se izolă și trecu în revistă tot ce se întîmplase de cînd își comandase patul ultima oară. Idei? Aproape de loc. Evenimente? Să ia invitația lui Kuno drept un eveniment?

Lîngă ea pe birou se afla o rămășiță a epocii dezordinii — o carte. Aceasta era Cartea Mașinii. În ea se găseau instrucțiuni împotriva oricărei întîmplări neprevăzute. Dacă îi era cald sau frig, sau era abătută, sau nu-și găsea un cuvînt, se ducea la carte și aceasta îi spunea pe ce buton să apese. Comisia mondială o publicase.

Stînd în pat, luă cartea în mînă. Arunca o privire prin camera luminată, ca și cum cineva ar fi urmărit-o. Apoi, pe jumătate rușinată, pe jumătate veselă, murmură: „O, Mașină! , O, Mașină!" și duse volumul la buze. Îl sărută de 3 ori, își clătină capul de 3 ori și de 3 ori simți delirul supunerii. Ritualul continuă, deschise cartea la pagina 1367 unde se găsea orarul navelor din insulele din emisfera de sud, sub pămîntul cărora trăia, spre insulele din emisfera de nord unde trăia fiul ei.

Gîndi: „Am timp".

Stinse lumina și adormi. Se trezi, aprinse lumina, mîncă și schimbă cîteva idei cu prietenii ei, ascultă muzică și participă la cursuri, stinse lumina și se culcă. Deasupra ei, în jurul ei, zumzăia în permanență Mașina; nu sesiza zgomotul Mașinii pentru că fusese născută în acest zgomot. Se trezi și aprinse lumina.

— Kuno!

— Nu vreau să vorbesc cu tine, răspunse el, pînă cînd nu vii la mine.

— Ai fost pe Pămînt de cînd am vorbit ultima oară?

Imaginea lui dispăru.

Ea consultă din nou cartea. Deveni nervoasă și se așezâ din nou în fotoliu și îl dirijă spre un perete care se deschise la o simplă apăsare pe un buton. Prin deschizătură văzu un tunel care șerpuia ușor, astfel încît ținta nu putea fi văzută. Dacă s-ar duce să-și vadă fiul, aici ar fi începutul călătoriei.

Desigur că știa totul despre sistemul de comunicație. Nu exista nimic misterios în el. Putea comanda o mașină și să zboare cu ea prin tunel pînă la liftul care comunica cu stația de nave. Sistemul era folosit de mulți ani, cu mult înainte de instaurarea universală a mașinii. Și, desigur, studiase civilizația care o precedase pe a ei — civilizația care greșise funcțiunile sistemului și care îl folosise pentru a duce oamenii la obiecte în loc de a aduce obiectele la oameni. Zilele acelea nostime cînd oamenii plecau undeva să schimbe aerul în loc de a schimba aerul din camerele lor! Și, totuși, îi era frică de tunel: nu îl mai văzuse de cînd născuse ultimul copil. Era un tunel șerpuit, dar nu cum și-l amintea ea; era strălucitor, dar nu atît de strălucitor cum sugerase un lector. Lui Vashti îi fu frică de o experiență directă. Reveni în cameră și peretele se închise din nou.

— Kuno, spuse, nu pot veni să te văd. Nu mă simt bine.

În același moment un aparat imens coborî asupra ei din tavan, în gură îi fu introdus automat un termometru, un stetoscop îi fu așezat pe inimă. Ea stătea întinsă fără putere.

Kuno telegrafiase doctorului. Deci pasiunile umane tot mai erau întîlnite în mașină. Vashti bău doctoria pe care doctorul i-o turnă în gură și mașinăria se retrase în tavan. Se auzi din nou vocea lui Kuno, care întrebă cum se simte.

— Mai bine. Și apoi iritată. Dar de ce nu vii tu mai bine la mine?

— Pentru că nu pot părăsi acest loc.

— De ce?

— Pentru că, în orice moment, se poate întîmpla ceva grozav.

— Ai fost pe Pămînt?

— Nu încă.

— Atunci despre ce e vorba?

— Nu pot să-ți spun prin intermediul mașinii.

Ea își continuă viața.

Dar se gîndea la Kuno ca la un copil, nașterea lui, creșa, singura ei vizită acolo, vizitele lui — vizite care încetaseră în momentul în care mașina îi repartizase o cameră pe partea opusă a Pămîntului. „Datoriile părinților încetează în momentul nașterii P. 422327483" — spunea cartea. E adevărat, dar cu Kuno era altceva — cu toți copiii ei fusese ceva special, și, la urma urmei, trebuia să facă această călătorie dacă el dorea. Și „ceva grozav se poate întîmpla". Ce însemna asta? Nesocotința unui tînăr, fără îndoială; dar trebuia să se ducă. Apăsă din nou pe buton, din nou peretele se deschise și văzu drumul prin tunel. Închizînd cartea, se ridică și comandă o mașină. Camera ei se închise în urmă. Călătoria spre emisfera nordică începuse.

Desigur, era foarte ușor. Mașina se apropia și înăuntru găsi fotolii exact ca ale ei. Cînd făcu semn, mașina se opri și ea intră în lift. Aici mai era un pasager, prima creatură pe care o văzuse la față de luni de zile. Puțină lume mai călătorea în zilele acestea pentru că mulțimea științei avansate, Pămîntul era la fel peste tot. Relațiile rapide de la care civilizația precedentă așteptase atît se tiranizaseră prin a fi nimicite. La ce bun să mergi la Pekin cînd acesta era la fel cu Shrewsbury? De ce să te întorci la Shrewsbury cînd și Pekinul e la fel? Oamenii se mișcau greu, toată neliniștea se concentrase în suflete.

Serviciile navelor erau o relicvă a erei precedente. Erau păstrate pentru că era mai

ușor să le păstrezi decît să le oprești sau să le reduci, dar acum depășeau dorințele populației. Navă după navă se ridicau de la ieșirile de la Rye sau Christchurch (folosesc numele vechi), pentru a zbura în înaltul cer și pentru a se întoarce goale în sud. Sistemul era atît de independent de meteorologie încît, indiferent dacă cerul era senin sau înnorat, semăna cu un uriaș caleidoscop pe care se repetau periodic aceleași lucruri. Nava pe care se îmbarcase Vashti porni la apus acum în zori. Dar întotdeauna cînd trecea pe deasupra Rheisului se vedea nava care făcea legătura între Stelsingfor și Brazilia. Zi și noapte, vînt și furtună, liniște sau cutremur nu mai constituiau o piedică pentru om. Toată literatura veche cu lauda ei pentru natură și teama ei de natură suna la fel de greșită ca bolboroseala unui copil.

Totuși, cînd Vashti văzu aripa uriașă a navei în aer, teama ei pentru experiența directă reveni. Nu era tocmai ca nava din cealaltă zonă. Și ea trebuia să se dea jos din lift și să intre în navă, să se supună privirilor celorlalți pasageri. Omul din fața ei scăpă cartea din mînă — n-a fost mare lucru, dar îi neliniști pe toți. Dacă s-ar fi întîmplat asta într-o cameră, podeaua ar fi ridicat-o automat, dar într-o navă acest lucru nu era posibil și volumul sacru zăcea pe jos. Faptul fusese neașteptat și proprietarul își controla mușchii brațului să vadă ce se întîmplase, în loc să ridice cartea. Apoi cineva spuse: „O să interzicem", și toți se adunară la bord, iar Vashti continuă să răsfoiască cartea, așa cum făcuse și pînă atunci.

Neliniștea ei interioară crescu. Aranjamentele erau demodate și necivilizate. Exista chiar și o însoțitoare căreia i-ar fi spus dorințele ei în timpul călătoriei, dar trebuia să străbată toată lungimea navei pînă la cabina ei. Unele cabine erau mai bune decît altele și ea nu o avea pe cea mai bună. Se gîndi că însoțitoarea fusese nedreaptă și se înfurie. Ușa rotativă se închisese, nu mai putea să se întoarcă. Văzu la capătul culoarului liftul din care se dăduse jos, urcînd și coborînd gol. Dedesubtul acestor coridoare erau camere una sub alta pînă în adîncul pămîntului și în fiecare cameră locuia cîte o ființă omenească ce mînca, dormea sau se gîndea. Și bine îngropată în acest furnicar se afla camera ei. Lui Vashti îi era teamă.

„O, Mașină! O, Mașină!", murmură ea mîngîind cartea, ceea ce o reconfortă.

Apoi laturile culoarului părură că se unesc, așa cum fac pasajele pe care le vedem în vise, liftul dispăru, cartea care căzuse alunecă înspre stînga și dispăru, urmă o trepidație ușoară și ieșind din tunel nava se ridică în zbor peste apele unui ocean tropical.

Era noapte. Pentru un moment, ea văzu coasta Sumatrei mărginită de fosforescența valurilor și înconjurată de faruri ce-și trimiteau fasciculele de lumină pînă departe. Dispăru și asta și numai stelele îi mai atrăgeau atenția. Nu erau nemișcate, ci erau antrenate într-un continuu du-te-vino, aglomerîndu-se cînd într-un loc, cînd în altul, de parcă Universul și nava se înclina. Și așa cum se întîmplă în nopțile senine păreau să fie în perspectivă, nu într-o navă; și acum șir peste șir în cerul infinit, acum tăinuind nemărginirea, un acoperiș limitînd pentru totdeauna viziunea oamenilor. Ambele cazuri păreau intolerabile.

— Vom călători noaptea? întrebară pasagerii supărați și însoțitoarea care fusese neatentă aprinse lumina și trase storurile metalice. Cînd fuseseră construite navele, dorința de a privi în afară mai persista în rîndul oamenilor. De atunci exista numărul mare de ferestre și lipsa de comoditate a celor care erau civilizați și rafinați. Chiar și în cabina lui Vashti pătrundea lumina unei stele printr-o fisură a oblonului și după cîteva ore fu deranjată de o lumină strălucitoare care indica apariția zorilor.

Repede cum mersese nava spre vest, Pămîntul se învîrtise către est și mai repede ducînd-o pe Vashti și pe însoțitorul ei spre Soare. Știința putea prelungi noaptea, dar numai cu puțin și speranțele acelea de a neutraliza revoluția zilnică a Pămîntului dispăruseră împreună cu speranțe mai mari. Mergeau în jurul globului tot timpul spre vest în aplauzele umanității. În zadar, căci globul mergea tot mai repede spre est; se întîmplaseră accidente groaznice și Comitetul Mașinii atunci cînd a ajuns la conducere a declarat această ocupație ilegală și posibilă de a fi pedepsită de către Homelessness.

Vom vorbi mai tîrziu despre Homelessness.

Desigur, Comitetul avea dreptate. Încercarea de a învinge Soarele indică ultimul interes pe care-l încercase vreodată omenirea asupra corpurilor cerești sau asupra a orice altceva. Era pentru ultima dată cînd oamenii se uneau să gîndească la o parte din afara lumii. Soarele învinsese și totuși fusese sfîrșitul dominației sale spirituale. Zorii, miezul zilei, amurgul nu mai atingeau nici viețile oamenilor și nici inimile lor și știința se retrăsese în pămînt să se concentreze asupra problemelor pe care era sigură că o să le rezolve.

Deci, cînd Vashti se văzu înconjurată în cabină de o lumină roșiatică fu supărată și încercă să aranjeze storurile. Dar storurile se ridicară, și ea văzu prin fereastră mici nori roz legănîndu-se pe fundalul albastru al cerului și întrucît Soarele continua să se înalțe, razele sale intrară direct, revărsîndu-se pe perete ca o mare.

Se ridica și cobora în funcție de mișcarea navei, dar avansa continuu. Dacă nu era atentă ar fi izbit-o în față. O trecu un fior de teamă și o chemă pe însoțitoare. Și însoțitoarea era speriată și nu putea face nimic, nu știa să repare storurile. Nu putea decît să sugereze ca doamna să-și schimbe cabina.

Oamenii erau aproape la fel peste tot, dar însoțitoarea de pe navă, probabil din cauza îndatoririlor excepționale, era puțin ieșită din comun. Adesea trebuia să se adreseze pasagerilor prin vorbire directă și aceasta îi dăduse o oarecare asprime și originalitate în purtări. Atunci cînd

Vashti se îndepărtase de razele de soare cu un țipăt, însoțitoarea se purtase barbar — pusese mîinile pe ea s-o calmeze.

— Cum îndrăznești? exclamase pasagera. Nu-ți dai seama ce faci!

Femeia fusese derutată și se scuză pentru că nu o lăsase să cadă, oamenii niciodată nu se atingeau; obiceiul devenise învechit datorită Mașinii

— Unde sîntem acum? întrebă Vashti.

— Sîntem deasupra Asiei, spuse însoțitoarea nerăbdătoare să fie politicoasă.

— Asia?

— Vă rog să-mi scuzați modul obișnuit de a vorbi! M-am obișnuit să numesc locurile peste care trec după numele lor nemecanic.

— Ah, îmi amintesc de Asia. De acolo veneau mongolii.

— Dedesubtul nostru se află un oraș care se chema Sinla.

— Ați auzit vreodată de mongoli și despre Școala de la Birbane?

— Nu.

— Munții aceștia din dreapta — lăsați-mă să vi-i arăt. Ea împinse storul metalic. Apăru lanțul munților Himalaya. Odinioară, acești munți erau numiți Acoperișul Lumii.

— Ce nume!

— Trebuie să-ți amintești că înainte de zorii civilizației păreau un perete impenetrabil care atingea stelele. Se presupune că nimeni în afară de zei nu poate să ajungă pe culmile lor. Cît de mult am avansat datorită Mașinii.

— Cît de mult am avansat datorită Mașinii! spuse Vashti.

— Cît de mult am avansat datorită Mașinii! spuse și un alt pasager, cel care scăpase cartea cu o noapte înainte.

— Dar ce este materia aceea albă de pe munți?

— I-am uitat numele.

— Trageți storurile, vă rog. Munții ăștia nu-mi dau nici o idee.

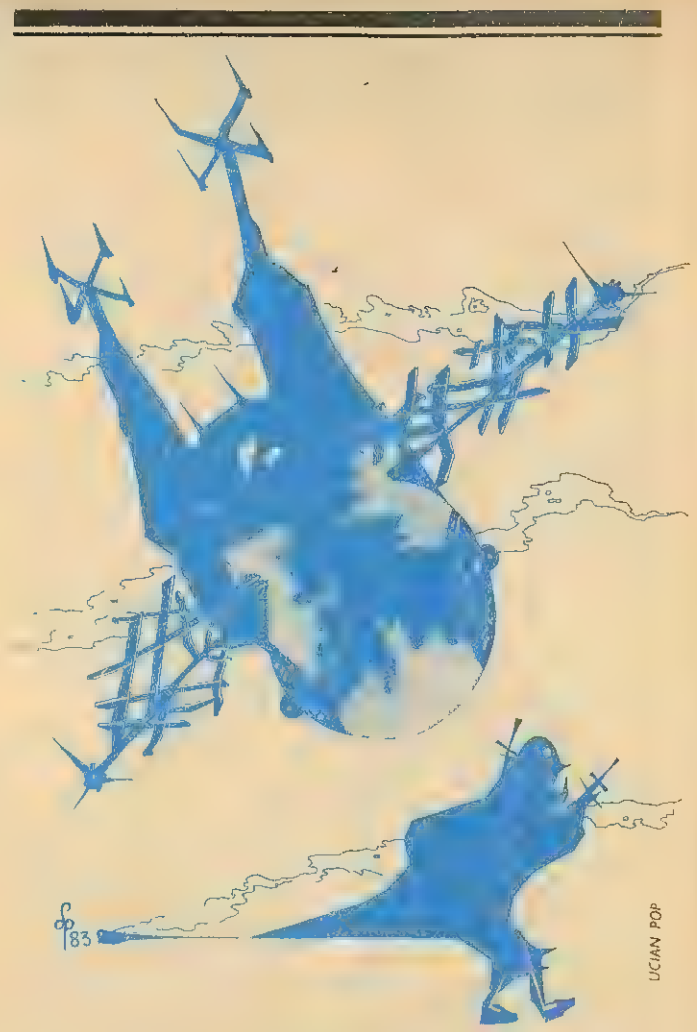

Partea nordică a Himalayei era într-o umbră întunecată: Soarele tocmai trecea peste coasta indiană. Pădurile fuseseră distruse în epoca literaturii pentru a face ziare, dar zăpezile se trezeau la diminețile lor de glorie.

La cîmpie puteau fi văzute orașe în ruină, rîuri șerpuind și cîteodată puteau fi văzute intrări subterane marcînd orașele de azi. Peste acest peisaj alergau navele, încrucișîndu-se cu un incredibil aplomb și ridicîndu-se cu nonșalanță cînd voiau să scape de perturbațiile atmosferei joase sau să traverseze Acoperișul Lumii.

— Am avansat, într-adevăr, datorită Mașinii, repetă însoțitoarea și ascunse Himalaya în spatele unui stor metalic.

Ziua se întindea mai departe. Pasagerii stăteau în cabinele lor evitîndu-se unul pe celălalt cu un fel de repulsie fizică și dorind să fie sub pămînt. Între ei se aflau vreo 8 sau 10 tineri trimiși de la creșe să locuiască camerele celor care au murit pe pămînt. Bărbatul care scapase cartea se întorcea acasă. Fusese trimis în Sumatra pentru a propaga rasa. Numai Vashti călătorea din propria-i voință.

La prînz mai aruncă o privire Pămîntului. Nava trecea peste un alt șir muntos, dar nu putu vedea mult din cauza norilor. Mase de rocă se întindeau dedesubt, aveau forme fantastice. Unele din ele semănau cu un om culcat.

— Nici o idee aici, murmură Vashti și ascunse Caucazul în spatele storului metalic.

Seara se uită din nou. Traversau o mare aurie unde se găseau o mulțime de insulițe și o peninsulă.

— Nici aici, nici o idee, și ascunse Grecia după storul metalic.

II

APARATUL DE REPARAT

Printr-un culoar, cu un lift, pe o cale ferată printr-o ușă mobilă, ajunse Vashti în camera fiului său care semăna perfect cu a sa. Putea spune foarte bine că vizita sa fusese inutilă. Butoanele, biroul cu cartea, temperatura, atmosfera, modul de iluminare — toate erau exact la fel. Și dacă însuși Kuno, carne din carnea ei, ar fi stat lîngă ea în sfîrșit, ce folos era în asta?

Întorcîndu-și privirea, ea spuse.

— Iartă-mă. Am făcut cea mai îngrozitoare călătorie și mi-am întîrziat cu mult dezvoltarea sufletului meu. Nu merită, Kuno, nu merită. Timpul meu e prea prețios. Aproape că m-a atins lumina Soarelui și am întîlnit cei mai necivilizați oameni. Nu pot sta decît cîteva minute. Spune ce ai de spus căci trebuie să mă întorc.

— Am fost amenințat cu lăsarea fără adăpost.

Acum îl privi.

— Am fost amenințat cu lăsarea fără adăpost și nu-ți puteam spune asta prin intermediul Mașinii

Lăsarea fără adăpost înseamnă moartea. Victima este lăsată în aer liber, ceea ce o omoară.

— Am fost afara de cînd am vorbit cu tine ultima oară. Lucrul grozav de care îți vorbeam s-a întîmplat și m-au descoperit.

— Dar de ce să nu mergi afară! exclamă ea. Este perfect legal, perfect mecanic să vizitezi suprafața Pămîntului. Recent am ascultat un curs despre mare, nu există nici o obiecțiune, oricine își poate comanda un respirator și primește un permis de ieșire. E adevarat că nu este lucrul cel mai înțelept, și te-am rugat să nu o faci, dar nu există nici un impediment legal pentru asta.

— Nu am cerut permis de ieșire.

— Atunci, cum ai ieșit?

— Am găsit un mod propriu.

Fraza nu avu nici un înțeles pentru ea și el trebui să repete.

— Un mod propriu? șopti ea. Dar asta nu e bine.

— De ce?

Întrebarea o șoca peste măsură

— Începi să idolatrizezi Mașina, spuse el rece. Găsești că am dat dovadă de necredință dacă am găsit un drum propriu. Este clar ce a gîndit Comitetul atunci cînd m-a amenințat cu moartea.

Ea se supără.

— Nu idolatrizez nimic! strigă ea. Sînt mai înaintată. Nu te consider fără credința pentru că nu mai poate fi vorba despre vreo religie. Toată teama și superstiția care au existat vreodată au fost distruse de Mașina. Am vrut să spun doar că a găsi un drum propriu este... Și apoi nici nu există un astfel de drum.

— Dar îți poți închipui că există

— Nu există nici un alt drum în afară de ieșirile subterane pentru care trebuie sa ai permis. Așa spune cartea.

— Ei bine, cartea se înșeală, pentru că am ieșit pe propriile mele picioare.

Kuno avea o oarecare putere fizica.

În zilele acestea era un neajuns să dai dovadă de putere. Fiecare copil era examinat la naștere și toți cei care promiteau o dezvoltare deosebită erau distruși. Puteau umanitariștii să protesteze, dar a lasa un atlet să trăiască nu era o dovadă de adevarata bunătate; nu ar fi fost niciodată fericit în această stare de viață la care îl chemase Mașina; s-ar fi simțit atras să se cațere în copaci, să faca baie în rîuri, să urce dealuri Omul trebuie să fie adaptat la mediul înconjurător, nu? În zorii lumii, cei slabi trebuiau duși pe muntele Taiget, în amurg, cei puternici vor suporta eutanasia, pentru ca mașina să poată progresa, pentru ca mașina să poată progresa, pentru ca mașina să poată progresa etern.

— Știi că am pierdut simțul spațiului. Spuneam că „spațiul este anihilat", dar nu am anihilat spațiul, ci simțul spațiului. Am pierdut o parte din noi înșine. Am hotărît să redobîndesc ce am pierdut și am început prin a mă plimba în sus și în jos pe peronul căii ferate din afara camerei mele. M-am tot plimbat pînă am obosit și așa am recapătat înțelesul de „Aproape" și „Departe". „Aproape" este un loc la care pot ajunge repede pe jos, nu cu trenul sau cu nava. „Departe" este un loc la care nu pot ajunge repede pe picioarele mele, ieșirile subterane sînt departe, deși am ajuns acolo în 38 de secunde comandînd trenul. Omul este măsura. Aceasta a fost prima mea lecție. Picioarele omului sînt masura pentru distanțe, mîinile sînt măsura proprietății, corpul lui este o măsură pentru tot ce poate fi iubit și dorit și puternic. Apoi am mers mai departe: atunci te-am chemat prima dată și nu ai vrut să vii.

Dupa cum știi, acest oras este construit adînc sub pămînt, singura legătură fiind vomitoriile. Parcurgînd lungimea peronului am luat liftul pînă la următorul peron, l-am parcurs și pe acesta și așa mai departe pînă am ajuns la ultimul, deasupra căruia începe Pămîntul. Toate peroanele sînt absolut la fel și tot ce am cîștigat prin vizitarea lor a fost să-mi dezvolt simțul spațiului și mușchii. Cred că ar fi trebuit să mă mulțumesc cu asta — nu e puțin lucru — dar în timp ce mergeam mi s-a întîmplat ca orașele noastre să fi fost construite în zile în care oamenii mai respirau aerul de afară și că existasera ventilatoare pentru muncitori. Nu m-am putut gîndi la alt-

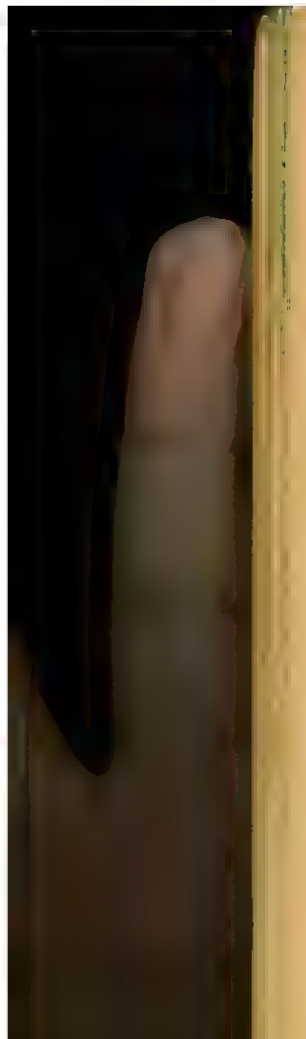

MAȘINA SE ÎNDRĂGOSTEȘTE

ceva decît la aceste ventilatoare. Au fost ele distruse de tuburile de mîncare și medicamente și muzica pe care Mașina le-a dezvoltat în ultima vreme? Sau au mai rămas urme din ele? Un lucru era sigur. Dacă le-aș fi întîlnit, asta s-ar fi întîmplat în tunelele de la etajul cel mai apropiat de pămînt. Pretutindeni în altă parte spațiul era justificat.

Îți spun povestea mea repede, dar să nu crezi că sînt un laș sau că răspunsurile tale nu m-au deprimat niciodată. Nu e un lucru potrivit, nu e mecanic, nu e cuviincios să mergi de-a lungul unui tunel de cale ferată. Nu mi-a fost frică că aș putea păși pe o linie sub tensiune și aș putea fi ucis. M-am temut de ceva intangibil — să fac ceva la care nu se aștepta Mașina. Apoi mi-am zis: „Omul este mașina" și am plecat și după multe vizite am găsit o deschidere.

Tunelele, desigur, erau luminate. Peste tot e lumină, lumină artificială; întunericul este o excepție. Așa încît atunci cînd am văzut o gaură în cărămizi am știut că e o excepție și m-am bucurat. Am băgat brațul în această deschizătură — la început n-am reușit — dar apoi l-am tot rotit pînă am reușit. Am scos o altă cărămidă și am strigat în întuneric: „Vin, totuși o voi face", și vocea mea răsună în întuneric. Mi s-a părut că aud spiritele muncitorilor morți care se întorseseră în fiecare seară la lumina stelelor și la nevestele lor și toate generațiile care trăiseră în aer liber ma strigau „Și totuși o vei face, vei veni".

Se opri și, oricît ar părea de absurd, cuvintele lui o mișcară, deoarece Kuno ceruse recent să fie tată, iar dorința lui fusese respinsă de comitet. Nu era tipul de tată în care era mașina interesată

— Apoi trecu un tren. Trecu ca o săgeată pe lîngă mine. Făcusem destul pentru ziua aceea, așa încît m-am tîrît înapoi pe peron, am luat liftul, și mi-am comandat patul. Ah, ce vise! Și din nou te-am chemat și n-ai venit.

Every morning you got me
Small and white
Clean and bright
You look happy to meet me
Ea spuse

— Nu vorbi despre aceste lucruri groaznice. Mă faci nenorocită. Îți bați joc de civilizație.

— Dar mi-am redobîndit simțul spațiului și omul nu poate trăi altfel. Am hotărît să intru în deschizătură și să urc prin puț. Așa mi-am exersat mușchii. Zile în șir am trecut prin mișcări ridicole, pînă cînd m-a durut carnea, și m-am putut agăța cu mîinile. Apoi am comandat un respirator și am pornit.

La început a fost ușor. Mortarul era întrucîtva stricat și în curînd am mai împins cîteva cărămizi și spiritul morților m-a însuflețit. Nu știu ce vreau să spun prin asta. Spun exact ceea ce am simțit. Am simțit pentru prima dată că fusese făcut un protest împotriva corupției și ca, așa cum morții mă însuflețeau pe mine, tot așa îi însuflețeam pe cei nenăscuți încă. Am simțit că există umanitate și că există fără haine. Cum aș putea să explic asta? Umanitatea părea dezvelită și toate tuburile și mașinăriile astea nic n-au venit pe lume o dată cu noi și nici nu ne vor urma și nici nu vor însemna foarte mult cît timp sîntem aici. Dacă aș fi fost mai puternic, aș fi sfîșiat toate hainele pe care le aveam și m-aș fi dus dezbrăcat afară la aer. Dar asta nu e pentru mine și probabil pentru nimeni din generația mea. Am urcat cu respiratorul, cu hainele mele igienice și cu tabletele hrănitoare. Mai bine așa decît deloc.

Era o scară făcută dintr-un material primitiv. Lumina de la calea ferată cădea pe treptele cele mai joase și am văzut că ea conducea chiar la dărîmăturile de la capătul puțului. Probabil că strămoșii noștri au trecut pe acolo de nenumărate ori ca să ajungă la casele lor. Tot urcînd, marginile aspre mi-au tăiat mănușile și mîinile au început să-mi sîngereze. Lumina s-a mai menținut o vreme, pe urmă s-a lăsat întunericul, dar cel mai rău era că liniștea îmi străpungea urechile ca o sabie. Mașina merge din plin. Știai asta? Mersul ei ne pătrunde sîngele și ne poate direcționa gîndurile. Cine știe! Eram dincolo de puterea ei. Pe urmă m-am gîndit: „Liniștea asta înseamnă că am apucat pe un drum greșit". Dar curînd am auzit voci în liniște, ceea ce mi-a dat încredere.

Rîse.

— Am nevoie de ele. În următorul moment m-am lovit cu capul de ceva.

Suspina.

Am ajuns la opritorul pneumatic care ne apără de aerul de afară. Poate că le-ai observat și tu în navă. Întuneric beznă, eu pe treptele unei scări invizibile, mîinile rănite, nu pot să-ți spun cum am depășit această etapă, dar vocile au continuat să mă consoleze și am căutat să-mi fixez poziția. Presupun că opritorul avea o lățime de vreo 8 picioare. Era perfect neted. Am întins mîinile și bănuiesc că am ajuns pînă la centru. Nu chiar pînă la centru, pentru că mîinile mele erau prea scurte. Apoi vocea spuse: „Merită s-o faci. S-ar putea să fie un miner în mijloc de care să te apuci și să ajungi la noi pe propriul tău drum. Și chiar dacă nu există vreun miner și chiar dacă ai cădea și te-ai zdrobi și tot merită, tot vei ajunge la noi pe drumul tău propriu." Și am sărit. Există un miner și ..

Făcu o pauză. În ochii mamei sale apărură lacrimi. Știa că ăsta îi era destinul. Dacă n-ar fi murit azi tot ar fi murit mîine. Nu exista cameră pentru o astfel de persoană în toată lumea. Îi era rușine că născuse un asemenea fiu, ea care fusese întotdeauna plină de respect și care avusese întotdeauna idei. Era el, într-adevăr, băiețelul pe care îl învățase folosul comutatoarelor și butoanelor și cărula îi dăduse prima lecție din carte? Părul care îi desfigurase gura arata că avea trăsăturile unui tip sălbatic și Mașina nu avea milă față de atavism.

— Era un miner pe care l-am apucat. Spînzuram ca

hipnotizat în întuneric și am auzit zgomotul acestor activități ca pe o ultimă șoaptă dintr-un vis ce se termina. Toate lucrurile de care am avut grijă și toată lumea cu care am vorbit prin tuburi îmi apăreau foarte mici. În acest timp minerul se răsuci. Greutatea mea pusese ceva în mișcare și m-am răsucit încet și apoi... Nu pot descrie în cuvinte. Zăceam cu fața întoarsă spre Soare. Sîngele-mi curgea din nas și din urechi și-am auzit un urlet înfricoșător. Stopul de care mă agățasem fusese pur și simplu zvîrlit din pămînt și aerul pe care-l făcusem noi aici jos se scurgea prin supapă în aerul de deasupra — țîșnea în sus ca o fîntînă. M-am tîrît pînă acolo — deoarece aerul de deasupra durea — și am sorbit cu înghițituri mari din vîrf. Respiratorul meu zburase, dumnezeu știe unde, hainele-mi erau rupte. Zăceam cu buzele lipite de gaură și am sorbit pînă cînd sîngerarea a încetat. Nu-ți poți imagina ceva mai ciudat. Această scobitură în iarbă — voi vorbi despre ea peste un minut —, Soarele oglindindu-se în ea, nu strălucitor, ci prin nori ca de marmură — pacea, nonșalanța, simțul spațiului și, mîngîindu-mi obrazul, fîntîna aerului nostru artificial. Curînd, am zărit respiratorul, clătinîndu-se în sus și în jos în vînt mult deasupra capului meu și mai sus încă erau mai multe aeronave. Dar nimeni nu se uita niciodată în afara aeronavei și, în cazul meu, nimeni nu putea să mă ia. Iată-mă împotmolit. Soarele mai strălucea prin puț și așa am putut vedea ultimele trepte ale scării, dar nu aveam nici o speranță să pot ajunge acolo. Ori m-aș fi pregătit repede să scap prin fugă, ori aș fi căzut și aș fi murit. Nu puteam decît să mă întind pe iarbă și, din timp în timp, să privesc în jur.

Știam că eram în Wessex pentru că avusesem grijă să mă documentez înainte de a pleca. Wessex se află deasupra camerei în care stăm acum de vorbă. Odată a fost un stat important. Regii acestui ținut posedau toată coasta de sud de la Andredswold la Cornwall în timp ce la nord se afla Wansdyke care domnea peste tot acest ținut. Să-ți spun drept, mă aflam acolo cu un opritor pneumatic lîngă mine și cu respiratorul tras pe cap, toți trei într-o gaură în care creșteau iarbă și ferigi de jur-împrejur.

Apoi deveni din nou grav.

— Am avut mare noroc ca era o gaură. Pentru că aerul începu să vină înapoi în ea și să o umple așa cum apa umple un recipient. Puteam să mă strecor. Am respirat un amestec în care aerul răufăcător predomina ori de cîte ori încercam să urc. Nu era foarte rău. Îmi pierdusem tabletele și totuși am rămas nesperat de vesel, iar în ce privește mașina, uitasem complet de ea. Singura mea țintă era să ajung la capăt, unde erau ferigile, și să văd ce obiecte se aflau dincolo.

— Am încercat să urc panta. Aerul nou era tot dăunător pentru mine, așa încît mi-am dat drumul în jos, după ce apucasem să văd ceva cenușiu. Soarele începuse să-și slăbească din intensitate și mi-am amintit că era în Scorpion — mă documentasem și în această privință. Dacă Soarele e în Scorpion și te afli în Wessex, înseamnă că trebuie să fii foarte rapid, căci altfel întunericul o să se lase foarte repede. Aceasta a fost singura informație prețioasă pe care am dobîndit-o dintr-un curs și cred că va fi și ultima. Am încercat să respir noul aer și să avansez pe cît posibil. Gaura se umplea foarte încet. Au fost perioade în care am crezut că sursa funcționa cu mai puțină vigoare. Respiratorul părea să danseze în apropierea pămîntului; zgomotele nu se mai auzeau cu atîta tărie.

Se opri.

— Nu cred că asta te interesează. Restul te va interesa și mai puțin. Nu e nici o idee și cred că mai bine nu te-aș fi deranjat să vii. Tu ești deosebită, mamă.

Ea îl rugă să continue.

— Nu se înserase încă atunci cînd am încercat să urc, dar Soarele dispăruse, așa încît nu am putut vedea bine. Bănuiesc că tu, care ai traversat Acoperișul Lumii, nu vei voi să auzi o relatare despre delușoarele pe care le-am văzut — delușoare mici, fără culoare. Dar pentru mine ele erau vii și tuful care le acoperea era ca o piele sub care vibrau mușchii. Și am simțit că aceste dealuri chemaseră oamenii din trecut cu o forță incalculabilă și că oamenii aceia le iubiseră. Acum ei dorm — probabil pentru totdeauna — și comunică în vise cu umanitatea. Fericiți sînt bărbații și femeile care trezesc dealurile Wessexului. Căci, deși dorm, nu vor muri niciodată.

Vorbea cu pasiune.

— Nu-ți dai seama că noi sîntem cei care murim și că aici, sub pămînt, singurul lucru care trăiește este Mașina? Am creat Mașina să ne îndeplinească dorințele, dar nu o putem face să ne îndeplinească dorințele acum. Ne-a privat de simțul spațiului și al pipăitului, a redus orice relație umană și a redus dragostea la un act carnal, ne-a paralizat trupurile și dorințele și acum ne obligă să ne supunem ei. Mașina se dezvoltă, dar nu în sensul gîndirii noastre. Mașina continuă să meargă, dar nu în sensul țelului nostru. Nu existăm decît ca niște corpusculi de sînge care circulă prin arterele noastre și dacă ar putea lucra fără noi, ne-ar lăsa să murim. Oh, nu există nici un mijloc sau, cel puțin unul — să spun oamenilor că am văzut dealurile de la Wessex, așa cum Elfrid le-a văzut cînd i-a învins pe danezi

Soarele apunea. Am uitat să-ți spun că, între timp, între dealul meu și celelalte dealuri se lăsase ceața care era de culoarea unei perle.

Se opri pentru a doua oară.

— Continuă — spuse mama lui. Continuă. Nimic din ceea ce spui nu mă mai poate întrista acum. M-am fortificat.

— Am avut de gînd să-ți spun și restul, dar nu pot. Știu că nu pot; la revedere.

Vashti rămase pe loc șovăind. Toți nervii îi vibrau din cauza fiului său. Dar era și curioasă în același timp.

— E necinstit, se plînse ea. M-ai făcut să traversez lumea ca să-ți ascult povestea. Spune-mi acum cît poți de repede pentru ca mă faci sa-mi

pierd timpul, spune-mi cum ai revenit la civilizație.

— O, asta! spuse el. Vrei să auzi despre civilizație, desigur. Ți-am spus cînd îmi căzuse respiratorul?

— Nu, dar înțeleg totul acum. Ți-ai pus respiratorul și ai reușit să mergi pe suprafața pămîntului pînă la o intrare subterană și acolo comportarea ta a fost raportată la Comisia Mondială.

— Fără îndoială.

Își trecu mîna peste frunte, ca și cînd ar fi vrut să alunge o emoție puternică. Apoi își continuă povestirea:

— Respiratorul mi-a căzut cam pe la apusul soarelui. Ți-am spus că izvorul slăbise din intensitate, nu?

— Da.

— Pe la apusul soarelui mi-am dat respiratorul jos. După cum ți-am mai spus, uitasem complet de Masina și nu am dat nici o atenție timpului, fiind ocupat cu alte lucruri. Mi-am luat rezerva de aer pe care o puteam folosi cînd ascuțimea aerului din afară ar fi devenit intolerabilă și pe care o puteam păstra cîteva zile cu condiția ca vîntul să nu îl răspîndească. Pînă nu a fost prea tîrziu mi-am dat seama ce ar fi implicat oprirea fugii mele. Vezi, gaura din tunel fusese reparată. Aparatul de Reparat, Aparatul de Reparat era după mine.

Am mai primit un avertisment, dar l-am neglijat. Noaptea, cerul era mai limpede decît ziua, și Luna care era cam cu o jumătate de cer în spatele Soarelui era în anumite momente chiar strălucitoare. Eram la locul meu obișnuit — la granița între două atmosfere — cînd mi s-a părut că văd ceva întunecos mișcînd la fundul gropii și dispărînd în puț. În nebunia mea am coborît. M-am aplecat și am ascultat și mi s-a părut că am auzit un zgomot slab în adîncime.

În fața acestei situații m-am alarmat, dar era prea tîrziu. M-am hotărît să-mi pun respiratorul și să ies din gaură. Dar respiratorul dispăruse. Știam exact unde căzuse — între opritor și apertură — și am simțit chiar urma pe care o lasase în tuf. Dispăruse și mi-am dat seama că se întîmplă ceva rău și mai bine aș fi fugit în celălalt aer, chiar dacă trebuia să mor, moartea alergînd spre norul care fusese culoarea perlei. N-am pornit niciodată. În afara puțului este prea groaznic. O spirală, o spirală albă și lungă se furișa afară din puț tîrîndu-se prin iarba luminată de Luna.

Am țipat. Am făcut tot ceea ce n-ar fi trebuit să fac. Am lovit creatura în loc să fug de ea și dintr-o dată aceasta se încolăci în jurul gleznei. Pe urmă ne-am bătut. Viermele m-a lăsat să alerg prin toată gaura, dar mi s-au împiedicat picioarele în timp ce fugeam. „Ajutor!", am strigat. (Partea asta e prea îngrozitoare. Aparține părții pe care nu o vei ști niciodată). „Ajutor!", am strigat. (De ce nu putem noi suferi în liniște?). „Ajutor!", am strigat. Apoi picioarele mi-au fost legate, am căzut, am fost tras de la dragele mele ferigi și dragele mele dealuri și am trecut pe la apărătorul uriaș de metal, (îți pot spune partea asta) și am crezut că agățîndu-mă de mînerul acela aș fi putut să mă salvez din nou. Dar era ascuns. Întreaga groapă era plină de lucruri din astea. Căutam în toate părțile, din groapă altele scoteau capetele gata să acționeze dacă va fi nevoie. Aduseseră tot ce putea fi necesar: uscături, mănunchiuri de ferigă, totul și mergeam cu toții în jos în iad. Ultimele lucruri pe care le-am văzut înainte de a fi pusă siguranța în urma noastră au fost cîteva stele și am simțit că un om ca mine trăia în cer. M-am luptat, m-am luptat pînă aproape de sfîrșit și numai loviturile cu capul de scară m-au liniștit. Apoi m-am trezit în această cameră. Viermii dispăruseră. Eram înconjurat de aer artificial, lumină artificială, liniște artificială și prietenii mă chemau prin intermediul tuburilor acustice să vadă dacă mai întîlnisem vreo idee nouă în ultima vreme.

Aici povestirea luă sfîrșit. Discuțiile suplimentare au fost imposibile, și Vashti se întoarse ca să plece.

— Se va sfîrși cu moartea, spuse ea liniștită.

— Aș vrea să fie așa, răspunse Kuno.

— Mașina a dat dovadă de o milă fără margini.

— Prefer mila lui Dumnezeu.

— Cu această fraza plină de superstiții vrei să spui că ai putea trăi în aerul de afară?.

— Da.

— Ai văzut vreodată împrejurul intrărilor subterane oasele celor care au fost excluși după Marea Rebeliune?

— Da.

— Au fost lăsate acolo unde au pierit pentru edificarea noastră, cine se poate îndoi de asta? Suprafața pămîntului nu mai suportă viața.

— Într-adevăr!

— Ferigile și iarba pot supraviețui, dar orice forma superioară de viață a pierit. L-a detectat vreo aeronavă?

— Nu.

— Atunci de unde atîta încăpățînare?

— Pentru că le-am vazut, explodă el.

— Ce-ai vazut?

— Pentru că am văzut-o în amurg — pentru că a venit să mă ajute cînd am chemat-o — pentru că și ea a fost înlănțuită de viermi și mai norocoasă decît mine a fost ucisă de unul din ei care i-a străpuns gîtul.

Era nebun. Vashti pleca și nici nu-l mai văzu în necazurile care urmară.

III

CEI FĂRĂ ADĂPOST

În anii care urmară escapadei lui Kuno, două importante lucruri se petrecuseră cu Mașina. La suprafață erau revoluționari, dar în fiecare caz mințile oamenilor fusesera pregătite dinainte și nu faceau altceva decît să exprime tendințe care erau deja latente.

Prima dintre acestea fu abolirea respiratoarelor.

Gînditorii avansați, ca Vashti, au considerat întotdeauna o nebunie vizitarea Pămîntului. Aeronavele puteau fi necesare, dar la ce bun să mergi afară din curiozitate și să te tîrăști o milă sau două într-o mașină terestră? Obiceiul era de prost gust și probabil netalocul lui: nu aducea idei noi și nu avea legătură cu ceea ce era de fapt important. Deci, respiratoarele au fost desființate și o dată cu ele și mașinile terestre și, cu excepția cîtorva conferențiari, dezvoltarea era mai puțin acceptată. Cei care mai voiau să vadă cum e pe Pămînt nu aveau decît să asculte un gramofon sau să privească un film. Și chiar și conferențiarii au recunoscut, cînd și-au dat seama, că o lecție despre mare nu era cea mai stimulatoare, atunci cînd era compilată din alte lecții care fuseseră deja ținute asupra aceluiași subiect. „Feriți-va de ideile de prima mînă! , exclama unul dintre cei mai avansați. Ideile de prima mînă nu exista de fapt. Nu sînt decît niște impresii fizice produse de dragoste și teamă și în această uriașă fundație cine ar face filosofie? Lăsați-vă ideile să fie de mîna a doua și dacă este posibil de mîna a 10-a, pentru că atunci vor fi îndepărtate de elementul perturbator: observația directă. Să nu învățați nimic din acest subiect al meu — Revoluția Franceza. Învățați mai bine ce cred eu că a gîndit Encharman, că a crezut Urizen, că a crezut Gutch, că a crezut Ho-Yung, că a crezut Chi-Bo-sing, că a crezut L-Ycadio Stearn, că a crezut Carlyle, că a crezut Mirabeau, că a spus despre Revoluția franceză. Prin intermediul acestor 8 mari spirite, sîngele care a fost vărsat la Paris și ferestrele care au fost sparte la Versailles vor fi sintetizate într-o idee pe care o puteți folosi mult mai bine în viața noastră de zi cu zi. Dar fiți siguri că intermediari sînt mulți și variați pentru că în istorie o personalitate există pentru a o contrazice pe alta. Urizen trebuie să contracareze scepticismul lui Ho-Yung și Encharman, eu însumi trebuie să contracarez impetuozitatea lui Gutch. Voi care ascultați puteți judeca mult mai bine Revoluția Franceză decît mine. Urmașii voștri vor avea o poziție chiar mai bună decît voi pentru că vor afla ce credeți voi despre ceea ce cred eu și astfel se va mai adăuga o za în lanț. Și, în timp, se ridică vocea lui, se va ajunge la o generație care nu cunoaște fapte, este dincolo de impresii, o generație absolut fără culoare, o generație liberă de viciul personalității, care va vedea Revoluția Franceză nu așa cum s-a întîmplat și nici cum ar fi vrut ei să se întîmple, ci cum s-ar fi întîmplat dacă ar fi avut loc în epoca contemporană Mașinii."

Aplauze furtunoase salutară această prelegere care a exprimat un sentiment deja latent în mințile oamenilor — un sentiment că faptele terestre trebule ignorate și că desființarea respiratoarelor era un cîștig. A fost sugerat chiar ca aeronavele să fie suprimate. Aceasta nu se face însă pentru că navele lucraseră ele însele în sistemul Mașinii. Dar din an în an erau folosite din ce în ce mai puțin și erau menționate tot mai puțin de oamenii înțelepți.

Al doilea mare eveniment fu restabilirea religiei.

Și această idee fu exprimată în cadrul celebrei prelegeri. Nimeni nu se putea înșela asupra tonului plin de

LUCIAN POP

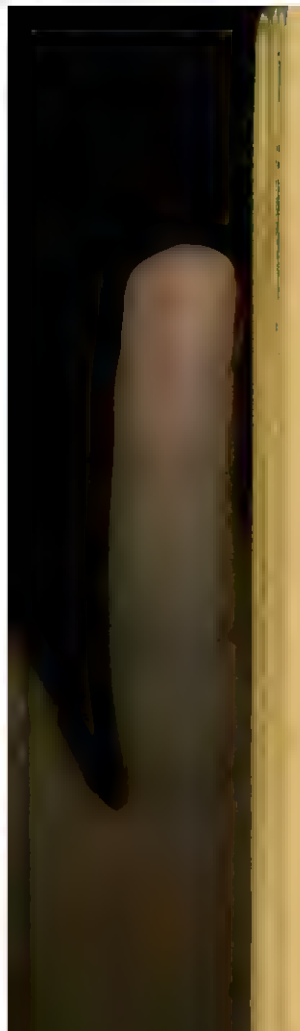

MAȘINA SE OPREȘTE

respect cu care a fost încheiat discursul și care a trezit un ecou în inima fiecărula. Cei care s-au supus multă vreme în tăcere acum încep să vorbească. Au descris ciudatul sentiment de liniște care i-a cuprins cînd li s-a înmînat cartea Mașinii, plăcerea pe care o aveau să repete cîteva fragmente din ea, extazul de a atinge un buton, deși neimportant, și de a acționa o sonerie electrică, deși fără rost.

— Mașina, exclamară ei, ne hrănește, ne îmbracă și ne adăpostește; prin ea putem comunica și ne putem vedea, în ea se găsește flința noatră. Mașina este prietena ideilor și dușmanca superstițiilor. Mașina este atotputernică, eternă, Mașina este binecuvîntată și înainte ca această alocuțiune să fie tipărită pe prima pagină a cărții, ritualu se dezvoltă într-un complicat sistem de laude și rugăciuni. Cuvîntul „religie" a fost evitat, și în teorie Mașina era o creație a omului. Dar, în practică, în afară de cîțiva retrogrzi, toți o divinizau. Ea însă nu era idolatrizată uniform. Un credincios era impresionat de ecranele albăstrii prin care vedea alți credincioși, un altul, de aparatul de apărat pe care păcătosul de Kuno îl comparase cu viermii, altul de lifturi, altul de carte. Și fiecare se roagă pentru una sau pentru alta,făcînd intervenții la Mașină pentru el. Persecuția era pretutindeni prezentă. Nu izbucnea pentru motive care vor fi expuse curînd. Dar era latentă și toți care nu acceptaseră minimum cunoscut drept „Confessional Mechanism" trăiau în pericolul de a rămîne fără adăpost, ceea ce însemna moartea, după cum știm

A atribui aceste două evenimente Comisiei Mondiale înseamnă a avea o privire îngustă asupra civilizației. Este adevărat, Comisia Mondială anunțase aceste evenimente, dar era cauza lor în măsura în care regii din perioada imperialistă erau pricina războiului. Mai bine consimțeau la o constrîngere invincibilă, care nu se știa de unde vine și care, cînd era satisfăcută, era înlocuită cu o constrîngere la fel de invincibilă. Unei asemenea stări de lucruri i se dă numele de progres. Nimeni nu a mărturisit că Mașina era defectă. An de an a fost servită cu o eficiență crescîndă și cu o inteligență în scădere. Cu cît un om își știa mai bine datoriile, cu atît mai puțin înțelegea obligațiile vecinului său și în întreaga lume nu exista nimeni care să fi înțeles monstrul ca un întreg. Creierele acelea de bază pieriseră. Ce-i drept, lăsaseră directive complexe și urmașii lor au coordonat o bucata din aceste directive. Dar umanitatea, în dorința ei pentru confort, se întrecuse pe sine. A exploatat prea mult bogățiile naturii. Încet și cu automulțumire, umanitatea s-a scufundat în decadență: și progresul venise să însemne progresul Mașinii.

În ceea ce o privește pe Vashti, și-a continuat viața pînă la următorul dezastru. A stins lumina și s-a culcat, se sculă și aprinse lumina. Asculta și ținu prelegeri. Schimbă idei cu nenumărații ei prieteni și crezu că devine din ce în ce mai înțeleapta. Din cînd în cînd, un prieten cerea eutanasia și lăsa camera ei sau a lui pentru cei fără adăpost. Lui Vashti nu prea îi păsa. După o lectură nereușită cerea chiar ea eutanasia. Dar rata mortalității nu trebuia să depășească rata natalității și de aceea Mașina o refuza. Necazurile au început treptat cu mult înainte ca ea să-și dea seama de acest fapt.

Într-o zi,a fost foarte uimită de primirea unui mesaj de la fiul ei Ei nu comunicau niciodată, neavînd nimic în comun, deși auzise din surse indirecte că el mai trăia încă și că fusese transferat din emisfera nordică, unde se purtase atît de rău, în emisfera sudică într-o cameră aproape de a ei.

— Vrea să-l vizitez? se gîndi ea. Niciodată. Niciodată. Și nici nu am timp.

Nu, aceasta era o nebunie.

El refuza să-și vizualizeze fața în ecranul albăstrul și, vorbind din întuneric, spuse în mod solemn:

— Mașina s-a oprit.

— Ce spui?

— Mașina se oprește. Știu bine, cunosc simptomele.

Ea izbucni în rîs.

El a auzit-o și s-a supărat. Apoi n-au mai vorbit.

— Îți poți imagina ceva mai absurd? spuse ea unui prieten. Un om, care a fost fiul meu, crede că Mașina se oprește. Ar fi de-a dreptul o necuviință ca să nu-l spun nebunie.

— Mașina se oprește? zise prietenul. Ce înseamnă asta? Această frază nu-mi dezvăluie nimic.

— Nici mie.

— Presupun că nu se referă la necazul pe care l-am avut de curînd cu muzica.

— O, nu, sigur că nu! Hai mai bine să vorbim despre muzică.

— Te-ai plîns autorităților?

— Da, și mi-au spus că e nevoie de o reparație și m-au îndreptat către Comitetul pentru repararea aparatelor. M-am plîns de aceste gemete ciudate care mutilează simfoniile școlii din Brisbane. Parca ar fi cineva suferind. Comitetul pentru repararea aparatelor a spus că defecțiunea va fi remediată în curînd.

Vag îngrijorată, și-a reluat viața. Pe de-o parte, defecțiunea cu muzica a enervat-o, iar pe de altă parte nu putea uita cuvintele lui Kuno. Daca el ar fi știut că muzica nu putea fi reparată — dar nu putea s-o știe, pentru că ura muzica — dacă el ar fi știut că ceva e în neregulă, „Mașina se oprește" ar fi fost exact genul de remarcă veninoasă pe care ar fi făcut-o. Bineînțeles că el a făcut această remarcă la întîmplare, dar coincidența o supara și, de aceea, ea se adresă cu oarecare irascibilitate Comitetului pentru repararea aparatelor. (CRA)

Comitetul a replicat ca și mai înainte că defectul va fi remediat în curînd.

— În curînd! Imediat! spuse ea. De ce m-aș îngriji de defectele mu cii? Lucrurile întotdeauna sînt puse la punct. Dacă nu faceți reparația imediat, mă voi adresa

Comisiei Mondiale (CM.).

— Nici o plîngere personală nu este primită de CM., replică CRA.

— Atunci prin cine trebuie să-mi înaintez plîngerea?

— Prin noi.

— Atunci, mă plîng.

— Plîngerea dumneavoastră va fi înaintată cînd îi va veni rîndul.

— S-au mai plîns și alții?

La această întrebare CRA a refuzat să răspundă.

— Păcat! îi spuse ea unui alt prieten. Niciodată n-a existat o femeie mai nenorocită ca mine. De-acum încolo n-o să mai fiu niciodată sigură de muzica mea. E din ce în ce mai rău, de fiecare dată cînd o comand.

— Și eu am necazuri, replică prietenul. Cîteodată ideile îmi sînt întrerupte de un ușor zgomot neplăcut.

— Ce este?

— Nu știu dacă este în capul meu sau din perete.

— Plînge-te, în orice caz.

— M-am plîns. Și plîngerea mea va fi înaintată la CM cînd îi va veni rîndul.

Timpul trecea și ei n-au mai resimțit aceste defecțiuni. Defectele nu fuseseră remediate, dar în ultima vreme ei reușiseră să se adapteze tuturor capriciilor Mașinii. Geamătul din simfoniile din Brisbane nu o mai enerva pe Vashtl; îl accepta ca pe o parte a melodiei. Sunetul neplăcut din cap sau din perete nu mai era resimțit de prietenul ei. Și la fel s-a întîmplat și cu fructele artificiale care începuseră să mucegăiască, cu apa care începuse să aibă un miros neplăcut și cu rimele nepotrivite pe care Mașina de poezii începuse să le emită. De toate acestea s-au plîns cu amărăciune la început, apoi le-au acceptat și le-au uitat. Lucrurile au continuat să se înrăutățească.

Dar cu defectarea aparatului de dormit lucrurile s-au petrecut altfel. Aceasta a fost cea mai serioasă oprire. Într-o bună zi în întreaga lume (Sumatra, Wessex, nenumăratele orașe din Courland și Brazilia) paturile comandate de proprietarii lor obosiți n-au mai apărut. Pare un fapt ridicol, dar de aici a început colapsul umanității. Comitetul responsabil cu căderea a fost asaltat de reclamații care au fost îndreptate ca de obicei către CRA care, la rîndul său, i-a asigurat că plîngerile lor vor fi înaintate CM-ului. Dar nemulțumirea a crescut, deoarece omenirea nu era suficient adaptată unei vieți fără somn.

— Cineva se amestecă în treburile Mașinii, au început ei să spună.

— Cineva încearcă să se facă rege, să reintroducă elementul personal.

— Să-l pedepsim pe acel om cu lipsa de adăpost.

— Să o salvăm! Să răzbunăm Mașina! Să răzbunăm Mașina!

— Război! Uciderți omul!

Dar CRA a intervenit și a domolit panica prin cuvinte bine alese. A mărturisit că însăși Repararea Aparatelor necesită o reparație.

Efectul acestei mărturisiri a fost admirabil.

— Desigur, spuse un renumit conferențiar, cel care vorbise despre Revoluția Franceză, ei care umplea de splendoare fiecare nouă decădere, desigur că nu vom insista cu plîngerile noastre acum. Repararea Aparatelor ne-a tratat atît de bine în trecut, încît acum sîntem cu toții alături de ea și vom aștepta răbdători refacerea. Vor veni timpuri bune în care va continua să-și îndeplinească bine obligațiile. Între timp, să încercăm să ne descurcăm fără paturi, fără tablete și fără dorințele noastre mărunte. Sînt sigur că aceasta ar fi dorința Mașinii.

Această cuvîntare a fost aplaudată la sute de mile depărtare. Mașina îi mai lega încă. Prin adîncul măriior, pe dedesubtul lanțurilor muntoase mergeau firele prin intermediul cărora se putuse auzi și vedea. Numai bătrînii și bolnavii rămaseseră nerecunoscători, deoarece circula zvonul că și eutanasia era dereglată și că durerea reapăruse printre oameni.

Și de citit era greu. Pătrunsese ceva în atmosferă care îi diminuase din luminozitate. Erau perioade cînd Vashti reușea cu greu să vadă pînă la capătul încăperii. Și aerul devenise rău mirositor. Plîngerile deveniseră tot mai puternice, remediile erau neputincioase, iar tonul conferențiarului era eroic atunci cînd striga: „Curaj! Curaj!" Ce importanță are, atîta timp cît Mașina continuă să meargă? Pentru ea lumina și întunericul erau totuna. Și, deși lucrurile s-au mai îmbunătățit după o vreme, strălucirea n-a mai fost aceeași și umanitatea nu s-a mai refăcut de cînd intrase în criză. Se purtau discuții nebunești despre „măsuri" despre o dictatură provizorie, și locuitorilor Sumatrei li s-a cerut să se acomodeze cu lucrurile stației centrale situate în Franța. Dar pentru cei mai mulți, panica domnea și oamenii își consumau forțele rugîndu-se cărții, dovadă palpabilă a puterii Mașinii. Teroarea era gradată — o dată apăreau vești pline de speranțe — Aparatul de Reparat era aproape reparat — dușmanii Mașinii fuseseră desființați — noi centre nervoase care lucrau chiar mai bine luaseră naștere. Dar veni o zi cînd, fără cel mai mic avertisment și fără vreun semn prealabil de slăbiciune, întregul sistem de comunicație se prăbuși. În toată lumea, lumea așa cum înțelegeau ei.

În acel moment, Vashti ținea un curs și remarcile ei anterioare avuseseră mare succes. Continuînd însă, cursanții rămaseră tăcuți și la concluzie nu se mai auzi nici un sunet. Aceasta îi displăcu și de aceea chemă un prieten specialist s-o încurajeze. Nici un sunet: desigur că prietenul dormea. Și așa se întîmplă și cu prietenul următor pe care încercă să-l sune și tot așa pînă își reaminti remarca lui Kuno „Mașina se oprește".

Fraza tot nu însemna nimic. Dacă eternitatea s-ar opri, desigur că, curînd, va fi pusă din nou în mișcare.

De exemplu, mai era foarte puțin aer și lumină — atmosfera se îmbunătățise cu cîteva ore mai înainte. Și apoi mai exista Cartea și atîta timp cît există Cartea, era un semn de siguranță.

Apoi se prăbuși, căci o dată cu încetarea activității veni o teroare neașteptată — liniștea.

Nu cunoscuse niciodată liniștea și apariția ei aproape că a omorît-o pe Vashti — a omorît multe mii de per-

soane. Chiar de la naștere fusese înconjurată de un zumzet continuu. Și, nedîndu-și seama ce face, apăsă pe buton, acela care deschidea ușa celulei.

Ușa celulei se deschise, pentru că nu avea nici o legătură cu stația centrală care murea departe, în Franța. Se deschise, dîndu-i speranțe lui Vashti, care crezuse că Mașina fusese reparată. Se deschise și văzu tunelul șerpuind și ducînd spre libertate. Aruncă o privire și apoi se retrase. Pentru că tunelul era plin de oameni — ea fusese aproape ultima în oraș care se alarmase.

Oameni din toate părțile o împingeau înapoi și acesta era un coșmar din visele ei cele mai urîte. Oamenii se tîrau, țipau, încercînd să respire, atingîndu-se unii de alții, dispărînd în întuneric și împingîndu-se de pe peronul căii ferate. Unii se băteau pe lîngă soneriile electrice, încercînd să comande trenuri care nu mai puteau fi comandate. Alții chemau eutanasia, alții cereau respiratoare sau huleau Mașina. Alții stăteau la ușile celulelor lor, temîndu-se ca și ea și întrebîndu-se dacă sa plece sau să rămînă. Și în toata aceasta hărmălaie era liniște — liniștea care este vocea pămîntului și a generațiilor trecute.

Nu era mai rău decît singurătatea. Ea închise ușa din nou și se așeză să-și aștepte sfîrșitul. Dezintegrarea continua însoțită de îngrozitoare zgomote. Valvele care închideau aparatul medical erau probabil slăbite pentru că se rupseseră și atîrnau hidoase din tavan. Podeaua s-a clătinat și a aruncat-o pe Vashti din scaun. În sfîrșit, se apropia spaima finală — lumina începea să scadă, și ea știu că lunga zi a civilizației se termina. Se învîrtea prin cameră rugîndu-se sa fie salvată în orice caz, sarutînd Cartea, apăsînd buton după buton. Urletele din afară creșteau în intensitate, pătrunzînd chiar prin pereți. Încet, stralucirea celulei ei scădea, reflexiile butoanelor de metal se pierdeau. Acum nu mai putea să vadă biroul și nici Cartea, deși o ținea în mînă. Lumina urma zborul sunetului, aerul urmărea lumina și vidul se întorcea în caverna din care fusese de atîta timp dat afară. Vashti continuă să se învîrta, ca unii credincioși, țipînd, rugîndu-se, lovind butoanele cu mîini sîngerînde

De-abia acum ea se refugie în suflet. Cel puțin așa mi se păru, înainte ca gîndirea mea să se oprească. Dacă s-a refugiat în timp, nu pot să-mi dau seama. Ea răsuci din fericire chiar întrerupătorul care elibera ușa și aerul care o învăluia, șoaptele care îi răsunau în urechi îi spuneau că se află din nou în fața tunelului și a peronului pe care văzuse oamenii luptînd. Acum nu se mai luptau. Rămăseseră doar șoapte și mormaieli. Acolo în întuneric mureau cu sutele.

O podidiră lacrimile

Tot lacrimi îi răspunseră. Cei doi plîngeau pentru omenire, nu pentru ei înșiși. Nu puteau suporta gîndul că acesta era sfîrșitul. Înainte ca tăcerea să fie completă, inimile li s-au deschis și au știut atunci ce este mai important pe Pamînt Omul, floarea cărnii, cea mai nobilă dintre creaturile vizibile, omul care l-a făcut odată pe Dumnezeu asemănător cu sine însusi Și și-a oglindit puterea în constelații, minunatul om murea încătușat în straiele pe care și le țesuse. Secol după secol s-a trudit și iată răsplata.

Într-adevar, veșmîntul parea la început ceresc, împroșcat cu culorile culturii, cusut cu firele propriei negari. Și ceresc a fost atîta timp cît a fost un veșmînt și nimic mai mult, atîta vreme cît omul putea să-l lepede după voie și să trăiască prin esența pe care o constituie sufletul său și prin esența tot atît de divină pe care o constituie corpul sau. Pacatul împotriva corpului, acesta era lucrul pentru care plîngeau mai ales, și secolele de greșeli împotriva muschilor și nervilor și a celor cinci simțuri cu ajutorul cărora puteau cunoaște.

— Unde ești? șopti ea.

Vocea lui din întuneric îi răspunse: „Aici".

— Mai e vreo speranță pentru noi, Kuno?

— Nici una pentru noi.

— Unde ești?

Ea se tîrî către el peste cadavre. Sîngele îi se împrăștie peste mîini..

— Mai repede, șopti ea. Mor! Dar ne putem atinge, ne putem vorbi și asta nu cu ajutorul Mașinii.

El o sărută.

— Ne-am întors la noi înșine. Murim, dar ne-am recîștigat viața așa cum era în Wessex cînd Elpid i-a învins pe danezi. Știm ce știu ei afară, ei care sălășluiau în norii de culoarea perlelor.

— Dar, Kuno, este adevărat, mai există încă oameni pe suprafața pămîntului? Nu este acest îngrozitor întuneric adevăratul sfîrșit?

El răspunse:

— I-am văzut, le-am vorbit, i-am iubit. Se ascund în ceață și ferigi pînă cînd civilizația noastră se va sfîrși. Astăzi ei sînt cei fără de adăpost, mîine...

— O, mîine... Un nebun va porni din nou Mașina mîine.

— Niciodată, spuse Kuno, niciodată. Omenirea a învățat lecția.

Pe măsură ce vorbea, tot orașul se împrăștiase ca un fagure. O navă spațială pătrunse prin intrarea subterană pe un cheî în mînă. Se izbi de pămînt explodînd și despicînd galerie după galerie cu aripile sale de oțel. Pentru o clipă au vazut visurile moarte și, înainte de a li se alatura, petice din cerul nepătat.

Traducere:
M. BODEAN și L. HUICĂ

ALEXANDRU ANDRIEȘ

IOAN POPA

COMANDO

SOARELE ardea în înalt ca un disc orbitor. Nisipul ardea, căștile ardeau, armele ardeau! Aerul tras în piept era atît de cald încît plămînii îi dureau! Transpirația cădea în picături pe nisip atunci cînd se aplecau înainte ori li se scurgea în șuvițe subțiri de-a lungul obrajilor, izvorînd de sub tîmple, alunecînd pe după ceafă, usturătoare.

Deșertul se întindea înainte imens, arzător, fără capăt și început, jucîndu-și în fața lor valurile fierbinți de aer. Parcă nisipul fusese stropit cu o benzină ce se aprinsese apoi și continua să ardă așa cu flăcări transparente.

Coloana se tîra înainte asemeni unui șarpe uriaș, orb, căutîndu-și drumul pierdut pe sub cerul de un albastru nemilos, fără umbră de nor. Unui înapoia celuilalt, soldații mărșăluiau respirînd sacadat. Cămășile erau ude de transpirație, fețele nerase, murdare, armele atîrnau grele, ucigașe, pe umeri, cu țevile în jos, cu cătările lipite de gambe.

Cataramele echipamentelor se loveau între ele ori de bidoanele metalice, scoțînd în mers sunete seci.

— Mărește pasul! Nu scoate cascaI... Mai repede! Mai repede!...

Glasul lokotenentului Ent cădea peste capetele lor pentru a suta, pentru a mia oară, înnebunitor ca plesnetul unui bici.

Pulberea pustiului intra în nări odată cu aerul încărcat cu miros greu de transpirație — soarele era ca un ochi de metal topit în înaltul cerului.

— Haide, mai repede, mai repede!...

Pămîntul parcă luase foc și ardea.

Renunțaseră să mai privească înainte: lumina le înțepa ochii, îi durea. De fapt, nici nu aveau ce vedea: aceeași înșiruire monotonă a dunelor de culoare ciocolatie, nicăieri nici un fir de verdeață, nici o urmă omenească, doar umbrele lor care se tîrau fără odihnă înainte. Și se părea că merg așa de secole parcă. Își treceau limba peste buzele crăpate pe care sîngele se închegase și, din ce în ce mai mult, singurul lucru la care mai puteau să se gîndească era bidonul metalic pe fundul cărula mai aveau puțină apă — însă lokotenentul le interzisese să mai bea din ea.

Lokotenentul!...

Era a unsprezecea zi de cînd mergeau așa... Abia dacă-și mai aminteau: fuseseră selecționați... plecaseră într-o noapte din cazarma El Madeyn a bazei militare din Tyndouf, fuseseră parașutați în largul Saharey... Constituiau grupa de comándo numărul zece. Trebuiau să distrugă sateliții inamici și baza lor de lansare din zona RM-2 de lîngă Surt.

Războiul dura de un an și încă mai putea dura. Lupte înverșunate se duceau deasupra Oceanelor Atlantyk și Indyan (pentru arhipeleagurile Kogos și Nyktyngal), în insuleie Eduard și Krozet, peste tot de-a lungul noilor frontiere maritime.

Era în joc Afryka.

Bombardierele grele, venind dinspre vest, străbăteau cerul Saharei alunecînd grăbite spre larguri, purtînd în pîntecele uriașe semințele morții. Convoaie imense de nave de luptă cutreierau cele două oceane, sute de milioane de cetățeni fuseseră chemați sub drapele... Ar-

mele puseseră stăpînire pe pămînt, pe ape și văzduhuri...

Patrula avea alcătuire mixtă: două plutoane de militari (bărbați), fiecare cu cîte un sergent, și un pluton de combatante (militari-femei), cu o sergentă. Șef al formațiunii fusese numit lokotenentul Ent.

Se deplasau numai noaptea — era mai puțin probabil să fie reperați — foloseau sisteme CX de protecție și mascare specială. Aprovizionarea lor o făceau avioanele de vînătoare „Dumin", care zburau pe ruta: Tyndouf—Adrar—Al yawf—Mombaza—Yast Londre și care le parașutau alimente, apă și muniție.

În primele patru zile distruseseră deja paisprezece sateliți și se apropiau de zona RM-2 cînd... dintr-o dată... Valul acela formidabil de aer fierbinte care le uscase lacrimile din ochi și saliva din gură, care le pătrunsese prin uniforme pînă la piele, pînă la sînge... apăsarea aceea dureroasă pe umeri, asemeni unui tăvălug de fier ce voia să-i facă una cu nisipul... urletele lokotenentului care țipa ca nebun: „Culcat! Culcat!... În umbra dunelor, nu la soare!" ...Se aruncaseră la pămînt, acoperindu-și capetele cu brațele. Se făcuse dintr-o dată frig... și apoi iarăși cald...

Se ridicaseră cu greu, buimăciți. Bluzele parcă le erau pîrlite, iar pe alocuri nisipul strălucea sticlos, ca și cînd ar fi fost pe cale de a se topi.

Își reluaseră marșul tăcuți, dar parcă totul se schimbase în jur, deși nu puteau spune precis cum, aveau chiar impresia că merg în altă direcție. De atunci nu mai observaseră nici sateliți, nici avioane. Cerul rămăsese albastru și pustiu, în stația radio-laser nu mai răspundea nimeni la apeluri, de fapt așa spunea lokotenentul, fiindcă numai el mai ținea legătura cu baza.

Trecuseră de atunci unsprezece zile de iad, timp în care nu mai știau nimic de restul lumii.

Îl urau pe acel lokotenent cu suflet de fier, care nu se destăinuia nimănui, care-i insulta cu fiecare prilej, cît de mic, care-i purta așa de unsprezece zile prin nisipuri fără măcar să le spună din ordinul cui și pentru care rațiuni.

Vag, circula zvonul la bază că Ent este un ofițer foarte capabil — acum urau acest zvon, îl urau din tot sufletul, pentru toate chinurile și lipsurile îndurate!

Simțeau prezența lui Ent în orice clipă, îi pîndea din marginea coloanei așa cum coiotul își pîndește prada, iar ordinele lui, oh, ordinele lui aduceau numai suferință!...

— Staai! Zece minute haită! Cele două plutoane de combatanți vor da fiecărei combatante o jumătate de pahar de apă. Repede, executarea!

Soldații se întoarseră încet către ofițer: ochii le străluceau de parcă ar fi avut febră.

— E nebun, șopti Haroid către Gayn, e a treia oară cînd dăm din apa noastră femeilor!

— Iar ele pe-a lor și-au terminat-o demult, îi răspunsese celălalt.

Cu picioarele depărtate, cu brațele încrucișate la piept, Ent stătea drept sub biciul necruțător al Soarelui, înfruntîndu-le privirile din marginea coloanei care se oprise.

Ochii luminoși ai femeilor se îndreptară recunoscători către el cînd îl auziră vorbindu-le:

— Sper că nu e nevoie să vă mai atrag atenția că aici nu sînteți la un hotel de pe Maynstreet ca să mergeți la toaletă din cinci în cinci minute — apă nu mai este decît foarte puțină, destul că transpirați, siliți-vă și voi s-o rețineți în organism cît mai mult, ce dracu'!...

Observația brutală avu darul să mai potolească mînia bărbaților care, disperați, începură să deșurubeze paharele-capac de la bidoane. Femeile băură apa caldă încet, cu înghițituri prelungi. Cîte o șuviță de păr, udă de transpirație, le aluneca pe frunte de sub căști, iar ele se sileau cu mișcări inconștient-grațioase s-o pună la loc. Șopteau „thank y" și se retrăgeau sfioase. Majoritatea erau foarte frumoase. În inimile aspre ale acelor bărbați pătrunse deodată o rază subțire de duioșie — fiecare dintre ei aveau acasă o mamă, o soție, o soră... oftară resemnați cu „pierderea" apei, prinzîndu-și bidoanele la centuri.

Și marșul reîncepu și mai cumplit, și mai istovitor și greu decît oricînd...

Din cauza arșiței, uleiul lesise din paturile de lemn lustruit ale armelor, iar vopseaua începuse să se înmoaie pe metal răspîndind un miros sufocant.

— Un avion tot trebuie să ne repereze! Probabil ai noștri duc lupte grele în sud și n-au timp să ne caute. Măriți pasul!

O clipă, luptătorii, cu un efort dureros, întoarseră capul în direcția din care ofițerul vorbise: nu, nu delira — pe omul acela nu-l interesa soarta lor, nu-l interesa starea jalnică în care ei se aflau, el se gîndea numai la mersul războiului! El credea că este posibil să ajungă cu ei la Waha, pînă la care mai erau aproape o mie de mile, mergînd prin pustiul acela pe care nici măcar nu-l cunoșteau prea bine.

Ent refuza să înțeleagă că armata a XII-a îi pierduse ori își mutase cîmpul de operații neglijîndu-i pur și simplu, că erau departe de ruta obișnuită a avioanelor de vînătoare, că era o minune că încă nu fuseseră înghițiți de „mlaștinile" de nisip mișcător, că așa cum erau, obosiți, deshidratați, mai găseau puterea de a merge înainte!

Același peisaj dezolant îi se înfățișa mereu, monoton, Soarele abia se mișca pe cer, orele se scurgeau lungi, grele, chinuitoare...

Mulți dintre ei amețeau și simțeau nevoia să vomite. Mînia surdă se retrăsese undeva în adîncurile ființei lor lăsîndu-le în suflete un mîl amar de deznădejde... Iar căldura... o, de n-ar fi fost căldura aceasta!... Și frigul nimicitor care cobora o dată cu noaptea!...

— Stai!

Se opriră buimaci, izbindu-se unul de altul, fără să știe ce se întîmplă. Ordinul răzbi pînă la ei de undeva de departe, tocmai din capătul coloanei:

— Toți militarii vor lăsa aici armamentul individual, aruncătoarele laser și materialul anex. Fiecare grupă va păstra o singură armă ușoară!

Materialele începură să cadă una cîte una în nisip...

— La loc comanda! strigă Ent. Puneți-le în ordine!

Își luară armele de jos.

El se plimba prin fața lor încercînd să deslușească pe figura cuiva vreun cît de mic motiv de discuție.

— E nevoie să facem exerciții demonstrative?

Glasul îi suna nervos, cu dușmănie, ca și cînd abia și-ar fi stăpînit o mînie ascunsă de ani și care era pe punctul de-a izbucni. Parcă ar fi vorbit unor prizonieri, unor dușmani, oricui, numai unor subordonați de-ai lui, nu. Oamenii își plimbara privirile grele peste comandant: nici un mușchi nu tresări pe fața acestuia, doar ochii lui verzi îi înțepau din umbra cozorocului cascheței. Dacă marșul îi se păruse chin cumplit își dădură seama ca acesta nici nu se putea compara cu ceea ce simțeau acum cînd stăteau în poziția „drepți" nemișcați sub bătaia soarelui: era o senzație de iad!

— Executarea!

Cu gesturi mecanice, încete, aranjară armele regulamentar în două piramide. Myolse genistul însemnă locul cu două fanioane roșii, înalte. Apoi încheiara formațiile. Ca prin vis, își dădura seama acum că se obișnuiseră cu echipamentul acela pe care-l păraseau acolo și tresări în ei ceva dureros ca un suspin ori ca un jurămînt încălcat pentru că nu se putea altfel! Parcă ar fi capitulat ori s-ar fi predat unui dușman invizibil, poate nisipului fierbinte! Suferisera dincolo de puterile suferinței, dar nu pierduseră nimic nicăieri — acum pentru întîia oară se despărțeau de arme și mulți dintre ei intuiră că nu le vor mai revedea niciodată, că acesta era începutul sfîrșitului!

— Înaintee, marș!

Trupurile își încordară arterele, venele prizoniere, întemnițate în ele, inimile începură să bată mai profund, respingînd sîngele care venea înnebunit către ele în valuri, refuzînd să mai plece înapoi, cerînd odihnă; din încheieturile membrelor iradia durere. Greața le explodă în stomacuri. Un dezgust adînc fața de această strădanie zadarnică de a mărșălui mereu îi cuprinse, mai primejdios decît deznădejdea!

Lokotenentul alerga acum în coada coloanei de marș, valuri roșcate de praf se așterneau în straturi peste uniformele lor. Nisipul le intra în ochi, le scrîșnea între măsele. Cei mai mulți tușeau.

— Mai repede, sergent, mai repede!

Pînă și vîntul care trebuia să-i răcorească ardea.

— Mai repede, mai repede!...

Creierul se străduia să apuce comenzile mușchilor, dar acestea scapau din ce în ce mai des de sub control. Picioarele se împleticeau, stovite.

— Mai repede, mai repede!...

Prin mintea sergentului Orkney trecu o clipă ideea că Ent e nebun și, instinctiv, atinse clapa port-pistolului de la șold cu vîrful degetelor. Ca atras de un magnet își întoarse privirile și se cutremură: lokotenentul era acolo în spatele lui, îl privea cu cascheta trasă peste ochi, cu aerul lui marțial, țeapăn, dintotdeauna. „Dumnezeule!", șopti Orkney — cu o clipă înainte doar îl văzuse în capătul coloanei.

— Soldatul Hall e bolnav, sir, aruncă el înfricoșat.

— Să se prezinte la mine: îl voi cără personal în spinare!

Sarcasmul bicluitor al ofițerului îl făcu pe Orkney să se alăture coloanei fără să mai spună nimic.

Dunele vălureau pînă departe ca apele unei mări. Nicăieri nici o urmă, cît de mică, de neînsemnată, care să amintească trecerea vreunui om ori a vreunei ființe. Prin mintea sergentului începură să se perinde imagini ale unui vis halucinant: vedea Tamysa cea cu ape potolite, livezile de mandaryny de pe malurile ei, Orașul Subteran și Orașul de Sus alcătuind uriașa Londră cu străzile ei mecanice rulînd neauzit prin fața miilor de magazine și locașuri, parcurile, serile scăldate în luminile nesfîrșite, fetele — parfumul vieții. Parcă totu. fusese un vis... asta fusese înainte de începutul războiului... poate nici nu trăise așa ceva, poate era numai o născocire a minții lui înfierbîntate, a sîngelui său chinuit de sete care aiura. Sub apăsarea acestui gînd, sergentul simți o dorință cumplită de a întreba pe ofițer daca Londra există cu adevărat, dacă el, Ent, o văzuse și admirase vreodată... dacă existase într-adevăr pe lume un Timp de Dinainte de Război! Schiță chiar mișcarea de a-l chema pe lokotenent, dar renunță: o apatie îl cuprinse brusc și el se lăsă în voia ei știind că nu putea face nimic altceva

Orele treceau încet, chinuitoare.

Coloana înainta din ce în ce mai greu.

— Mai repede! Mai repede!...

Vocea ofițerului răsuna cînd aproape, cînd departe. Îndemnul avea în el ceva absurd. Pentru întîia oară de cînd părăsiseră baza ceva tulbură aparența lucrurilor: soldatul Mylle ieși din rînd și trînti jos trusa individuală. Ochii îi erau injectați iar colțul gurii îi tremura ușor.

— Du-te dracului cu „mai repedele" tău! strigă el ridicînd pumnul amenințător către ofițerul care se apropia în fugă.

Ent ajunse lîngă el:

— Ce s-a întîmplat, soldat?

— Nu mai pot! Nu mai rezist, urlă soldatul. Unde vrei să ne duci? Avea o voce guturală, nefirească din pricina mîniei, ca un strigăt de disperare aruncat catre cer. Coloana continua să se scurgă înainte, robotic, cu mișcări străine.

Nici un mușchi nu tresări pe chipul lui Ent. Fulgerător trase din toc pistolul:

— Soldat Mylle, ai douăzeci de secunde ca să-ți reiei locul în formație. În caz contrar, te împușc pentru rebeliune! Vocea lui era ca șuieratul întărîtat al unui șarpe veninos călcat pe coadă. O clipă se priviră unul pe altul. În privi-

rile lui Ent se citea cruzimea. Țeava pistolului dezintegrator îl fixa așa de hotărît încît Mylle șovăi. Cînd degetul celuilalt eliberă pîrghia, auzi bâzîitul scurt al contactului, și se grăbi să ridice de jos trusa. Reintră în rînduri fără să mai spună nimic. Ent decuplă și băgă pistolul în tocul de la șold.

— Sergent! chemă el.

— Ordonați! rosti Orkney, care între timp venise aproape.

— Ai grijă... nici un om să nu se mai oprească!...

Ofițerul privea nemișcat undeva departe, înainte, pe deasupra coloanei învăluite în nori de pulbere, parcă nici nu observase pe sergent ori parcă se gîndea la ceva, la un lucru pe care numai el îl știa poate.

Deasupra liniei orizontului cerul începea să se înroșească, semn că se apropia înserarea.

— Nimeni nu trebuie să se oprească, rosti Ent. E foarte important acest lucru!...

Continua să privească fix în adîncimile zării și Orkney nu știa dacă i se adresează lui ori gîndea cu glas tare pentru sine însuși.

Se depărtă înfiorat, cuprins de neliniște.

•

E întuneric și frig. Orkney se trezește clănțănind din dinți, dîrdîind. Se ridică. Mușchii, corpul, tot o durere ca și cînd ar fi fost bătut cu vergi. Îi este sete.

Întinși pe nisip, oamenii dorm ghemuiți, scoțînd prin somn sunete nearticulate. Cerul este negru-vînăt. Puțin mai la margine, lokotenentul îi privea nemișcat, cu mîinile la spate, învăluit în întuneric. Nu doarme.

Orkney se îndreaptă buimac spre el. Limba i se lipește de cerul gurii amar și cleios.

— Grăbiți-vă! Trebuie să plecăm!

Glasul ofițerului are aceeași inflexibilitate mecanică.

— 'nțeles!...

Oamenii se trezesc unii pe alții, tușesc, curățîndu-și gîturile de flegmă și praf. Își adună lucrurile gemînd, cînd, deodată, un glas subțire înțeapă noaptea.

— Sir, aici sergent Mary!...

— Ce este, sergent?...

— Sir... iertați-mă... nu mă mai pot ridica!

Orkney deveni fără să vrea atent: i se pare lui sau Ent a tresărit?... S-a clătinat?...

Silueta lokotenentului se îndreptă grăbită spre locul de unde se auzise glasul. Se aplecă.. se lăsă în jos...

— Respiră, Mary!

Fata respiră. Simte degetele subțiri ale lokotenentului apăsîndu-i delicat umerii, sternul, deschizîndu-i cu pocnete mici clapele de la piept ale bluzei aspre, militare. Palmele lokotenentului o masează repede, calm, cu o tehnică stranie — o silesc mai degrabă, nu o conving printr-o participare voluntară, să respire. Mîinile lui o apasă pe sîni înflorînd-o, i se plimbă pe tot bustul într-un ritm amenințător (parcă ar fi sute) încercînd s-o prindă într-o horă viguroasă, s-o smulgă din inerție. Nu știe dacă se cade să spună ceva ori să tacă, dar se simte ridicată de mijloc de la pămînt ca un fir de iarbă și dintr-o dată își dă seama că poate merge și se poate mișca...

Ent își scoase cascheta cu o mișcare grăbită a mîinii, dîndu-și pe spate părul castaniu:

— Ei, gata, spune el respirînd precipitat...! Era să rămîn cu doi sergenți doar! Bine că n-am uitat masajul yoka. Ai dormit pe nispul rece, asta a fost tot!

Orkney încremenește: Ent glumește, așa ceva nu s-a mai întîmplat pînă acum... Niciodată nu a vorbit Ent atît de mult!

— Încolonarea! Trebuie să ajungem la Waha înainte de 16 ale lunii, cînd vor ataca escadrilele noastre! Înaintee, marș!

Pentru întîia oară după atîtea zile, în această noapte întunecoasă, soldații văd cum pe cerul vinețiu al deșertului alunecă nori misterioși, deschiși la culoare, avînd mai degrabă o nuanță luminiscentă. Ent îi privește cu atenție. Silueta lui subțire se datașează pe fundalul alburiu al nisipului.

— Ați împărțit între voi, aseară, în mod egal apa?

— Da, sir!

Aflat în capul coloanei, el se întoarce brusc și, ca și cînd cu mare greutate s-ar fi hotărît să facă un sacrificiu imens, spune:

— Ei bine... puteți bea toată apa pe care o mai aveți în bidoane...

Orkney privi în noapte, departe: cerul se arăta amenințător, imens, pustiul tăcea.

— Mai repede, mai repede!

I se pare lui sau terenul își schimbase înfățișarea? Treceau acum printre dune deosebit de mari, unele aproape uriașe. Într-un loc i se păru că văzuse o bucată de rocă, dar altceva îi atrase atenția sergentului: coloana se oprise în loc, șovăind, cînd deodată, din capătul ei, de departe, răsună glasul lokotenentului în noapte, cu același timbru exasperant:

— Mișca înapoi, soldat! Nu vezi că intri în nisipuri mișcătoare?

O vreme se auziră acolo vocile răgușite ale soldaților și zgomot de echipament lovit, apoi frămîntarea se potoli. Coloana începu să se tîrască prin beznă mai departe către un țel nedefinit, toropită de oboseală.

Un colț de cer se lumină brusc și Luna se arătă în înălțimile spațiului cernînd peste lucruri și oameni o lumină albă nepămînteană, asemenea luminii din vise.

Orkney privea la soldații care treceau peste nisipul deșertului — natură căzută în ruină. Erau aceiași oameni care pînă acum cîteva zile rîseseră și glumiseră, fuseseră prieteni cu el, camarazii, tovarășii lui. Nu mai erau acum oamenii care mărșăluiseră la luptă odinioară: războiul îi împinsese în degradare. Le privea chipurile sălbatice, ochii cu priviri pierdute. Știa că aceasta e faza finală a epuizării. Suferiseră peste puterile lor și abia dacă mai puteau face față eforturilor istovitoare. Probabil nici nu mai știau că trebuie să respecte un jurămînt de lealitate depus odinioară față de patria îndepărtată, de comandanți — unde erau oare toate acestea? Aveau să se mai întoarcă vreodată înapoi la casele și pămînturile lor? Poate chiar peste cîteva ceasuri acești oameni sleiți de vlagă vor cădea la pămînt fără a se mai putea ridica. Iar el, Orkney, sergentul, va mai înainta cîțiva pași, apoi se va lungi încetișor pe nisip, alăturea lor, în cel din urmă popas. Soarele îi va arde cu lumina lui, iar vîntul le va duce cenușa în zările largi amestecînd-o cu pulberea roșie a pustiului și cu nisipul acestuia! Și pentru ce toate acestea?... Și la ce bun?...

Cu ochii împăienjeniți, sergentul privea cum Ent alerga mereu de-a lungul coloanei, du-te-vino, într-un joc ciudat, amenințător, care-i proiecta pe fundalul cerului ca într-un miraj. Îl privea pe Ent ca pe singurul dintre ei în stare să supraviețuiască pînă la Waha în rigiditatea lui sălbatică, în dinamismul acela nenatural, cu uniforma lui impecabilă, cu chipul lui slăbănog, imobil, pe care străluceau numai ochii, cu glasul lui arid, inuman, cu care le vorbea despre situații tactice și schimbări de poziții, poate nu din convingere ci dintr-o inerție profundă, amorțită, care refuza să accepte realitatea și cu care continua să se îmbete asemenea nebunului care între pereții celulei lui goale înfăptuiește plăsmuiri miraculoase și imperii de vis...

Poate încă nu se terminase totul, poate ceilalți mai aveau resurse încă, dar cît mai puteau rezista? Cîteva ore... o zi?... Poate! (în nici un caz mai mult!). Și apoi?

— Repaus! Haltă 20 de minute!

La auzul ordinului, coloana parcă se prăbuși.

Orkney se apropie de Ent — la fel făceau Mary și sergentul Gunning. Șovăi o clipă, apoi își luă inima în dinți:

— Sir, oare sîntem pe direcție?

Lokotenentul îl privi furios:

— Crezi că sînt nebun? Vorbești ca un soldat, sergent! Harta arată drumul clar și reperele se potrivesc! Numai noi să ne grăbim, înțelegi? Altfel oamenii se epuizează!

Orkney tăcu — oare ar fi avut vreun rost să-i spună ca oamenii erau epuizați de mult?... Nu... Ent era acolo în fața lor, în picioare; drept și străin în autoritatea lui, așa cum le apăruse dintotdeauna. Poate așa stăteau lucrurile, cum zicea el, dar lui îi venea greu să afle pînă unde este adevăr în spusele ofițerului și de unde începe minciuna, căci neîndoielnic se strecura un neadevăr în spusele lui... Și-l disprețui!...

Ent îi sfida fără ca vreun mușchi să tresară pe fața lui și era conștient de faptul că ei știu că el îi sfidează și totuși îi respingea luptîndu-se cu ei într-o încleștare sălbatică dar cu liniștea pe față, așa cum face dresorul cu fiara care-i simte slăbiciunea și se pregătește să sară să-l sfîșie. El, în picioare în fața lor, încăpățînat, luptîndu-se să nu se lase descoperit, luptîndu-se să nu se trădeze, ca și cînd ar fi încercat să oprească o avalanșă cu mîinile goale înainte de a-și căuta refugiul în cercul tot mai strîmt al mîndriei sale nemiloase, nesăbuite!

Se întoarse brusc în partea în care era Mary:

— Cum te simți? o întrebă el.

„Este și las", gîndi Orkney.

— E totul în ordine, sir!

— Bine... bine!...

Nu, nu fusese atenție în întrebarea lui — chipul, același: nu era căldură, nu, nici blîndețe ori milă, doar un formalism mai degrabă, ceva ce justifica prezența lui acolo în mijlocul lor, umplea vidul sufletesc!

Se așezară jos.

Ent privea îngîndurat în adîncurile nopții. Părea că fața lui împrumutase încremenirile pietrei. Își trecu mîna peste frunte încet, ca pentru a-și alunga gîndurile:

— Aș vrea puțină apă! Are careva dintre voi?...

Fusese mai mult o șoaptă care parcă nu-i aparținea și Orkney tresări, căci pentru întîia oară și ei, Ent, se comporta asemenea celorlalți și dovedea că suferă asemenea lor. „I-e sete!" gîndi cu o răutăcioasă bucurie.

O clipă se lăsă tăcerea. Apoi:

— Nu, sir, ați dat ordin s-o bem!

— Da, așa este!...

Orkney, care totuși păstrase din rezerva lui (ca și ceilalți sergenți) tuși stingherit. Ca pentru a abate discuția, Ent o întrebă pe sergentă:

— Spune-mi, Mary, tu... voi femeile,... ce căutați în războiul acesta?... Avea o voce ciudată acum, liniștită și calmă, o voce pe care ei n-o mai auziseră la el.

Surprinsă de întrebare, sergenta se gîndi o clipă și răspunse:

— Am venit să fim alături de soții noștri, de părinții și frații noștri, să ne apărăm căminele și pămîntul patriei!

Spusese fraza pe nerăsuflate.

— Ești studentă, așa-i?

— Da... mărturisi ea stînjenită. La construcții-aeronave...

El o privi îndelung și ea își plecă ochii.

„Ce umanism de doi bani," gîndi Orkney.

— Mary, reluă Ent, știi cîte mile sînt de aici și pînă la „pămînturile patriei" tale?

— Știu și eu?... O mie... două mii de mile!

— Atunci, ce cauți aici?...

Întrebarea rămase suspendată în aer. Sergenta își ridică ochii uimită, ca și ceilalți doi: el stătea tot acolo, în aceeași poziție, privind-o ca și mai înainte, cu același chip de nepătruns.

— Știi că... noi am atacat primii în acest război?...

Mary simți cum îi fuge deodată pămîntul de sub picioare: tot ce știa ea despre război se răsturna cu susul în jos. Ea și ai săi făceau parte din marea tehnocrație, nu puneau niciodată la îndoială ce spunea oficial Consiliul.

— Nu, nu știam, bîigui.

— Atunci s-o știi, adăugă lokotenentul deodată, dur... Orkney privi cronometrul: cadranul fosforescent al acestula arăta orele trei și treizeci de minute. Ent se ridică în picioare:

— Treziți oamenii și încolonați-i!

Lui Orkney i se păru pentru prima oară că lokotenentul se clatină, dar acesta își reluă mersul viu care-i era caracteristic.

COMANDO

Peste puțin timp, vocea lui răsuna în capătul coloanei cu rezonanța știută:

— Mai repede, soldat, mai repede, nu vă opriți!...

Luna aluneca încet spre asfințit și stelele păleau. O boare caldă se porni să sufle ușor dinspre sud iar cei care mai puteau, știind că ea aducea arșița, înjurau printre dinți, majoritatea și în special femeile mergeau mașinal, cuprinși de mutenie, avînd priviri fixe și goale, ca ale muribunzilor. Coloana îl purta cu ea așa cum rîul duce în curgerea lui la vale cadavrele peștilor.

Ent trebuia acum să alerge în permanență pentru a putea ține în picioare coloana care se clătina. Fascinați, sergenții, care se simțeau la capătul puterilor, îl priveau pe lokotenent: de unde avea el oare energia aceea nebănuită, forța aceea de rezistență pe care nici măcar nebunii nu o aveau? Oare cît mai putea să-i mențină în marș?

— Mișcă, sergent, nu mai căsca gura ca idiotul!

Orkney tresări violent: lui îi vorbise. Simți cum sîngele i se urcă în cap ca un val greu și cum vede roșu înaintea ochilor. Cu greu își privi cronometrul: era șase și treizeci de minute. Făcu un mic calcul și încă o dată pipăi tocul de piele de la șold, unde ținea pistolul: „Dacă într-o jumătate de oră, își zise el, nu se întîmplă nimic, îl somez pe Ent să-mi dea portharta și documentele: în caz că se împotrivește îl împușc!"...

— Mai repede, mai repede, nu vă opriți!

Coloana se tîra înainte cînd deodată, departe, spre, sud, cerul luă foc. O margine rotundă din discul orbitor al Soarelui aprinse zarea și pămîntul, anunțînd zorii celei de-a douăsprezecea zi de marș neîntrerupt. Pentru întîia oară de cînd mergeau simțiră sub picior pămînt tare ca și cum ar fi ajuns la un liman, la un țărm al oceanului de nisip pe care călătoriseră pînă atunci. Orizontul apăru în toată imensitatea nemărginirii lui. Globul de foc al Soarelui începuse să urce grăbit spre cer!

Cu fețe sălbatice, ca niște umbre mișcătoare, soldații ieșiră afară din cumpăna nopții asemenea unor lilieci cu ochi orbiți de lumină și tot în clipa aceea s-a produs miracolul: imaginea răsturnată la polul opus propriului lor chin fusese aruncată înapoi, deszăvorîtă în sfîrșit din haosul nopții ori din adîncurile nisipurilor, ca să le răsplătească efortul suprauman și să-i oprească în sfîrșit: primul care a văzut palmierii a fost Gunning. El s-a oprit să se frece la ochi și întreaga coloană s-a oprit. „Binoclul, Gunning"! a cerut lokotenentul, dar nu... nu mai era nevoie de binoclu: nu era „myrage" nu era „Morgana".

Orkney, care era în coada coloanei, a ieșit în lateral să privească mai bine.

Cînd oamenii au început să alerge, s-a simțit cuprins și el de acea frenezie instinctuală. Țipetele și învălmășeala stîrneau deopotrivă panica și speranța și plînsul celor care mai puteau plînge de fericire! Și înainte de a-și arunca de pe el echipamentul anex împreună cu puțina brumă de luciditate pe care o mai avea, sergentul se gîndi că ceea ce vedea nu era Waha, era o oază cu totul necunoscută. Dar aceasta nu mai conta: lacul lucea albastru și potolit între palmieri, pămîntul, pietrele, totul era adevărat! Și mica negresă care fugise îngrozită la vederea militarilor bărboși, prăfuiți, care rîdeau și plîngeau ca nebunii, apăruți pe neașteptate din mijlocul nisipurilor, totul, totul era adevărat și viul Vedeau viața! Mai încolo, printre colibe, cîțiva negri alergau spre cămilele culcate în umbra palmierilor!

●

— Orkney!

— Ce naiba vrei?

Glasul neliniștit al fetei îl trezi din toropeală:

— Orkney... lokotenentul nu e aici!

Sergenta stătea aplecată peste ei, cu ținuta murdară și ruptă, scuturîndu-l cu insistență.

Orkney se ridică în picioare cu greu. Îl durea tot corpul, dar se obișnuise cu asta de mult. Soldații dormeau peste tot, răspîndiți printre palmieri, în diferite poziții. Împrejur erau aruncate la întîmplare casete individuale de supraviețuire, echipament, îmbrăcăminte.

Soarele era sus și Orkney se uită la ceas: era ora șapte și treizeci de minute. Dormise deci o oră.

„A naibii fată," gîndi el privind-o pe Mary.

Se uită atent peste cei adormiți, dar nu văzu nicăieri figura lokotenentului.

— Sir! chemă el cu glas răgușit.

— Nu e aici, exclamă sergenta, l-am căutat peste tot.

— Trezește-l pe Gunning!

Deși dormiseră puțin, faptul că nu mai erau însetați îi făcea să se simtă mult mai bine.

Sergentul Gunning se trezi ușor. Pentru ca lipsa comandantului era din punct de vedere regulamentar un eveniment de o deosebită gravitate și care cerea acțiuni imediate, începură să sondeze cu atenție împrejurările.

Oaza era mică, locuită de populație de culoare, nivel de dezvoltare I, care trăia în cîteva colibe. Două izvoare, un lac mic, cîteva zeci de palmieri și pomi necunoscuți, exotici, aceasta era „localitatea" Lem. Orkney reuși să intre în discuție cu învățătorul din sat, Mambe, un negru mărunțel care cunoștea limba esperanto, dar despre Ent nu aflară nimic. Mambe era foarte agitat, mereu pronunța cuvîntul „prietenie" către Orkney, dar vorbea așa de prost limba supremă încît după o scurtă consfătuire, Orkney, Gunning și Mary se hotărîră să o ia înapoi pe drumul pe care veniseră în oază.

Lîngă un palmier ridicară de jos o armă-laser ușoară care fusese aruncată acolo și-și continuară drumul.

La marginea oazei șoviăiră înfricoșați de imensitatea pustiului. Parcă s-ar fi temut să iasă din nou de sub ocrotirea micii oaze în acel larg primejdios.

Nisipul era fierbinte și se vedeau clar urmele lor. Peste tot erau lucruri aruncate aiurea. Abia acum văzură că nu departe, spre dreapta, stăteau îngropate în nisip resturile unui avion prăbușit: era un aparat de vînătoare marca „ROC". Trecură de el și urcară pe o dună. Trecură apoi și de dună.

Praful roșiatic, fin, care acoperea nisipul se

ridica de sub picioarele lor făcîndu-i să tușească.

Mergeau atenți, refăcînd în sens invers drumul pe care veniseră.

De mai multe ori întorseseră capul spre oază ca și cînd s-ar fi temut ca aceasta să nu dispară lăsîndu-i pradă pustietății.

Dar oaza rămînea liniștită acolo, la locul ei, numai că se micșora din ce în ce mai mult pe măsură ce ei se depărtau de ea. Orkney se mira cum de putuseră s-o zărească de la o asemenea depărtare. La gîndul că s-ar fi putut să treacă pe lîngă ea fără s-o vadă, un fior îi săgetă inima.

Recunoșteau din ce în ce mai greu urmele și erau gata să se lăsase păgubași cînd Orkney își zări deodată pistolul pe care-l aruncase. Îl ridică și și-l prinse de centură.

— Pe aici trebuie să fie, spuse el. Să-l căutăm!

La cîțiva yarzy depărtare zări silueta altui avion prăbușit, îngropat pe jumătate în nisip, dar continuară să caute mai departe și să-l strige pe Ent.

Primul care l-a zărit a fost Gunning. Ent era în fața lui nu prea departe, prăbușit cu fața în jos, în nisip. Vîntul care adia slab de tot, abia simțit, presărase peste el pulberea fină a deșertului, care se strînsese în cutele uniformei formînd linii subțiri.

Dintr-o pornire spontană, uitînd de ura pe care i-o purtau, cei trei începură să alerge spre cel căzut.

Mary, ajunsă prima, îngenunche lîngă Ent:

— Sir, îl scutură ea, am venit!... Oaza nu e departe!...

Dar Ent rămînea nemișcat și inert, în pieptul lui nu suia nici o respirație, îl simțeau doar că era acolo în acea poziție nefirească, nepotrivită lui.

Abia îndrăznind să-l atingă, Mary îi pipăi atentă pulsul și în tăcerea care se lăsase se ridică în picioare:

— E mort, spuse ea fără să-i privească pe cei doi.

— A murit? șopti uluit Orkney. Nu e posibil!

Se aplecă înfrigurat asupra celui căzut, cercetîndu-l cu atenție.

Dar nu mai era nimic de făcut. După un timp, se ridică și el:

— Da!... A murit!...

Se simțiră cuprinși de un apăsător sentiment de singurătate și istovire de parcă toată oboseala lumii se lăsase pe umerii lor dintr-o dată, imensă, zdrobitoare!...

Orkney ocoli încet trupul fără viață al lokotenentului și-i ridică de jos portharta de piele aurie, care i se păru neobișnuit de ușoară. Apăsă clapa și o deschise. Era o porthartă simplă, cu un singur compartiment — în ea nu se găseau decît o hartă militară a Anglyey la scară mică... și foarte multe medicamente pentru stomac. Altceva nimic. Pe verso-ul alb al hărții era notat cu de mînă și Orkney se adînci în citirea notei: cîteva zeci de rînduri cu scris mărunt ordonat, clar.. apoi își ridică privirile și stătu mult timp așa cu ochii ațintiți asupra unui punct imaginar ca și cînd atunci s-ar fi trezit dintr-un somn adînc ori mai degrabă dintr-un coșmar, privind așa, încremenit, fără să spună nimic, posomorît și palid, pînă cînd ceilalți se apropiară de el și Gunning îi bătu pe umăr. Atunci tresări plecîndu-și ochii asupra porthartei și hărții pe care le ținea în mîini ca asupra unor lucruri complet străine pe care le vedea pentru întîia oară.

— Priviți, articulă el, n-a avut asupra lui nici o altă hartă, doar pe asta!...

El luară din mîinile lui coala, o despăturiră cu mișcări șovăitoare ca și cînd aceasta ar fi fost o relicvă ce se putea face pulbere în orice clipă.

Încet, Orkney se îndreptă spre cel căzut, și se opri la un pas de el.

Gunning, intrigat, se apropie:

— Vrei să spui că drumul acesta pe care l-am străbătut...

— Întocmai! Vocea lui sună hotărîtoare și grea. Ent nu știa de existența acestei oaze, continuă el după un timp, numai extraordinara lui voință ne-a adus pînă aici!... A mers cu noi la noroc! Și mai scrie ceva pe reversul hărții aceleia, Gunning, îl privi el în față, ceva ce nu trebuie să știm deocamdată decît noi!

— Ce?

— ... Că războiul atomic nu a fost un mit, el a avut loc și s-a și terminat deja... că Anglya și Europa nu mai există... și multe asemenea lor!... El a știut totul!... Ții minte? Acum șase zile ne-a spus să abandonăm stațiile de legătură prin sateliți dar el și-a păstrat una: prin ea a recepționat imagini de pe planeta și emisiile unei stații izolate de cercetare, de la unul din poli!... Înțelegeți?

Dar Gunning nu înțelegea: erau lucruri pe care mintea lui refuza să le accepte...

Lokotenentul se odihnea cu obrazul drept pe brațul stîng dus înainte și îndoit din cot în timp ce mîna dreaptă cu degete lungi și subțiri rămăsese întinsă de-a lungul corpului.

Casheta nu-i căzuse de pe cap, diagonala centurii trecea corect pe sub epolet, iar ținuta îl era într-o perfectă ordine ca și cînd și în moarte ar fi căutat să fie sever și marțial. Numai chipul lui, în mod curios, își pierduse duritatea, moartea îl destinsese și-l preschimbase într-altul, luminos, clar, cu trăsaturi frumoase și blînde! O șuviță de păr, castanie, scăpase de sub casheta și-i aluneca pe frunte. Părea că doarme!

Gunning, tulburat, șopti:

— Nici nu s-a mișcat după ce a căzut!

— Nu, nu s-a mișcat, întări Orkney, sînt sigur că era mort înainte de a cădea! Acum îmi dau seama și pot spune că oamenii ca el mor în picioare!

Stăteau toți trei acolo, în jurul lui. Lumina le părea acum mohorîtă. Și Orkney înțelese deodată adevărul, adevărul adînc, tulburator:

COMANDO

omul acela ale cărui urme pe pămînt vîntul abia aștepta să le șteargă fusese grav bolnav (în portharta lui erau medicamente), știuse că trebuie să moară și nu lăsase nimic în urma lui, nici o explicație (nici macar lacrimi), dar își dusese pînă la capat datoria, datoria lui, care era numai a lui, și pe care n-o cunoștea decît el.

Își aduse aminte de scena din noaptea trecută, cînd le ceruse apă, El, lor... Și nu-i daduseră!... Ce crunt trebuie sa fi suferit el de sete dacă își calcase pe inimă și se hotărîse să facă acel gest de a-i ruga!...

O rușine fără de margini îl cuprinse pe Orkney la gîndul că putuse să se lase stapînit de un asemenea egoism îngust! Mai mult ca sigur Ent știuse că ei au totuși apă, că NU VOIAU SĂ-I DEA, că doreau ca el să înțeleaga că-l urau... Și el înțelesese și tăcuse!

Știuse înaintea lor de dezastrul atomic, era la fel de dezorientat ca și ei, ura la fel de mult ca ei războiul și din ruinele lumii care se prabușise voise să-i salveze măcar pe ei: timp de unsprezece zile și unsprezece nopți făcuse față imposibilului, neînfrînt și neîmpacat pînă în ultima clipă cu ceea ce el știa bine că va fi ultimul lui eșec, dezastrul!

Străbătuse cu ei sute de mile, îi trecuse prin suferințe atroce, dar stătuse cu capul sus pînă în ultima clipa, făcînd ordine și trasînd sarcini, întruchipînd brațul unei autorități care nu mai exista, știind să se impună și sa se facă urmat. Și cîștigase pariul cu moartea!... Obsesia aceea a lui, aproape dementa, de a-i duce la Waha nu era decît o plăsmuire nascocita pentru ei. Ordinele furioase pe care le dădea, plictisul acela obosit, disprețul pe care li-l arata, nu, nu existasera: sacrificase numai mila, blîndețea, bunatatea și toate sentimentele alese pentru evitarea unui suprem rau mortal: disperarea paralizanta! Își mobilizase pentru asta toate energiile, toate puterile minții și sufletului și-n clipa cînd șansa aceea de unu la un miliard se împlinise, cînd văzuse oaza asemenea celorlalți, suferința se stinsese în el, pierise și, asemenea pomilor înfloriți prea devreme, surprinși de ger, se scuturase de viață; chinul menirii lui încetase, timpul oprit în loc în el adunat, dilatat într-o suprema clipă, se sfarîmase.

Rațiunea eliberase trupul din strînsoarea crîncenă a voinței ei de fier, lăsîndu-l în sfîrșit să-și urmeze drumul spre neființă, din care îl oprise împotriva naturii .

Gunning îl batu usor pe umar pe Orkney și-i arătă cu un gest larg împrejurimile. Abia atunci văzură uimiți toți trei ca peste tot erau epave uriase de avioane, resturi carbonizate de bombardiere și aparate de vînătoare. Ceva sinistru și necugetător se desprindea din acel înfricoșător tablou împietrit, lipsit de mișcare.

— Dumnezeule, șopti Orkney, înseamnă că n-a mai rămas nimic, nici măcar înfrîngerea!...

— Ba da, Orkney, spuse Gunning, care privea liniștit peste zare, a rămas ceva!... Privește, arătă el epavele, ne-a rămas ceva din onoarea noastră găunoasă, din mîndria noastră nesăbuită!... Numai că în mine... în tine, în cîțiva dintre noi mai e ceva căruia nu-i pasa nici de una nici de alta, care ne va face să tre-

COMANDO

cem peste toate, ba mai mult, să mergem înainte, să ne mișcăm departe, să ne smulgem trupul acesta, sufletul din mlaștini, să învățăm să trăim din nou și să visăm din nou apropiind deznădejdea și triumful pînă cînd acestea vor fuziona într-un soare mai orbitor decît cel de pe cer!...

Adierea vîntului le mîngîia chipurile înnegrite de soare și pletele le fluturau profetic. Priveau în depărtări peste nisipuri și zări.

— Ce ușor îți vine ție să vorbești, rosti gîtuit Orkney, tu n-ai pe nimeni, pe cînd eu... ai mei, copiii și toți. o, durere!

Își strînse pleoapele, ca să oprească lacrimile.

— Toți am pierdut, îl strînse Gunning de braț, nu plînge, n-avem acest drept! **Trebula să ne gîndim la toate acestea înainte...** Mai tîrziu.... poate o să putem să ne permitem a plînge; acum trecutul e pentru noi o povară de plumb care ne trage în adîncurile morții; s-o rupem cu el!

Vom avea pămînturi din nou și multe altele — să nu uităm că strămbunii noștri zburau spre stele, numai noi ne-am pierdut puterea de vis, ne-am lenevit mărginindu-ne la acest Pămînt, apoi ne-am împărțit în tabere și ne-am urît și ne-am dușmănit atît de mult încît ne-a fost imposibil de a ne dezobișnui de plăcerea urii care a devenit un viciu — și acest viciu ne-a pierdut, nu moartea de care ne e atît de teamă, nu bolile, nici alt dezastru căzut peste noi din stele, așa cum ne închipuim, ori născut de natură!

Nori grei se strîngeau sus, deasupra lor, și vedeau asta, ziua, pentru întîia oară. Lumina Soarelui începu să scadă.

— Toți știm, urmă patimaș Gunning, ce înseamnă armele nucleare. Dezastrul s-a produs. Printr-o unică șansă, trăim! Avem oaza — asta voia Ent. Sa încetăm acum să fim o patrulă de comando. Nu vom mai fi militari, ci barbați și femei din nou! Să ne întoarcem, ne așteaptă ceilalți! Trebuie să ne cream singuri șansa de a merge mai departe...

Un fulger străbătu cerul și picături mari de ploaie începură să cada pe nisipul încă fierbinte.

— Ai dreptate, Gunning, vorbi Orkney într-un tîrziu, e iadul nostru și noi am vrut să ne prăbușim în el. Trebuie să ajungem acolo unde voia Ent dar să nu uităm prea multe... Căci în mijlocul chinurilor prin care vom mai trece vom avea nevoie de amintiri... pentru noi și cei ce se vor naște, ca ei să știe cum și de ce am ajuns acolo unde am ajuns...

Îl ridicară pe umeri pe Ent: era nebănuit de ușor, Soarele îl deshidratase.

„Odată, gîndi Orkney, ne vom aduce aminte cu dragoste de el. Și, cine știe dacă odată cu el nu intrăm și noi... acum... în legendă!..."

Porniră.

Mary întinse mîna înainte sub picăturile grele de ploaie:

— Orkney, de cîte mii de ani n-o mai fi plouat pe aici?...

— Cine știe?... Cine poate să știe, răspunse el luînd-o înainte cu Ent pe umăr pentru ca ceilalți să nu vadă cum plînge și cum lacrimile lui se amestecă pe nisip cu bobii mari de apă.

CONTACTUL

DĂNUȚ UNGUREANU

Cei doi păreau ajunși la capătul puterilor. Stăteau față în față de mai bine de opt ore și în tot acest timp distanța dintre ei, aproape cinci metri, nu se micșorase nici măcar o singură dată. Soarele, indiferent, continua sa-i chinuiască pe amîndoi fără să se sinchisească prea mult de sofisticatele costume de protecție. Habar n-aveau că aici, în mijlocul unde, întinderi violete, era pe cale să se producă un eveniment epocal. Primul contact între două ființe raționale despărțite pînă de curînd de mii de ani lumină. Dar ei se hoibau nemișcați unul la celălalt și orice mișcare suspectă era dublata de pupăirea rapida a armelor atîrnate la șold.

Era clar ca nici unul dintre ei nu voia să riște nimic. Cei înalt dădea semne că nu va mai rezista mult timp. Era într-adevar epuizat, după opt ore de zbucium inutil, demonstrații matematice riguroase, relații chimice, scheme și diagrame improvizate, cu cîrlig cu vaj, pe solul neprimitor, cu ajutorul unui biet și rudimentar cui. Toate, toate în intenția de a-l face pe celalalt să i priceapă că vine de pe a treia planeta a unui sistem solar al Căii Lactee, ca respira un gaz ale cărui așa și pe dincolo, ca are cele mai pașnice gînduri. Toate în zadar. De fapt, de opt ore infernale, celalalt, cel mai scund, nu facea altceva decît să repete cu o inaimata zbuciumul sau și să explice cu destula îndemînare, ce-i drept, ceea ce el se chinuia sa mîzgălească în nisipul violet. Și toate astea fără a se sinchisi o clipă din ochi, fără a părăsi o clipă patul rece, ușor zimțat, al armei.

„Fie ce-o fi", își zise cel mai înalt, ridicînd din umeri și îi întoarse celulalt spatele îndepărtîndu-se înfuriat spre nava de patrulare.

Dacă ar fi privit în spate s ar fi înfuriat și mai tare. Celălalt îl imita pînă și acum.

●

La orele 12,30 astrobaza pămînteana de pe Aster 22 primi în interval de cîteva milisecunde două mesaje identice: „Contact stat ființa rațională. Schimb informații eșuat. Aștept instrucțiuni".

„X37 și X102 au o bătaia nemaipomenită", concluse operatorul de gardă cu un șuierat admirativ.

JUPITER

ARTHUR

PROFESORUL Forster este un om ciudat de scund, încă pentru costumul lui de cosmonaut a fost necesară o comandă specială. Ceea ce îi lipsea însă ca fizic era compensat, așa cum se întîmplă de obicei, prin dinamismul său inepuizabil și printr-o uimitoare perseverență. Cînd l-am cunoscut, el își dedicase deja douăzeci de ani din viața pentru realizarea unui vis. Dar mai relevant în această privință este faptul că el își concentrase și îndreptase spre o singură țintă întreaga gamă de talente, încît, ca delegat al Consiliului Mondial, conducătorii tuturor științelor care urmau să contribuie la construirea unui navă-mamă pe care să o lanseze spre Jupiter îl ciudau tot mai puțin. Cînd eu părăsii Pămîntul, la „Arnold Toynbee” mai erau încă un echipaj, format din șapte membri. Pe lîngă profesorul Charles Arthur aștepta în tovarășii lui, se afla și Dr. Walter Curtis, fizician, pilot, navigator, inginer și doctor în medicină. Nici unul dintre ei nu mă fusese simpatic în timpul pregătirilor, dar acum mă bucuram să-i revăd. Pe Curtis îl cunoscusem pe Pămînt, pe vremea cînd ne antrenam împreună pentru zborul spre Saturn. Avusese întotdeauna o slăbiciune pentru mine. Nu știu dacă nu cumva fusese trimis în misiune special ca să mă supravegheze. Oricum, eram atît de încîntat să-l revăd, încît nu mă mai păsa dacă mă va urmări pe Pămînt pentru a se asigura că nu fac vreo prostie. Acum îmi lipsea femeia. Poate că, în timpul nostru liber, vom găsi acest lucru. Cît despre ceilalți, nu-mi păsa de ei. Ei erau specialiștii, eu eram doar pasagerul. Aveam impresia că mă privesc cu milă, ca pe un copil care a fost trimis în excursie de clasa a șaptea. Ei nu știau însă că eu am fost cel care a făcut posibilă această călătorie. Eram singurul care știa cît de mult merită toată osteneala. Aveam să le arăt eu lor ce pot face cînd vor să facă ceva. Și, în timp ce vorbeam cu mine însumi, mă simțeam cam tînăr pentru vîrsta mea.

Arthur era un om cu totul deosebit. Era un fizician de renume mondial, un matematician genial, un astronom de talie internațională și un filozof. Era, de asemenea, un bun administrator și un diplomat desăvîrșit. Dar, în ciuda tuturor calităților pe care le avea, nu era un om fericit. Nu știu dacă era conștient de acest lucru, dar eu îl simțeam. Era ca și cum ar fi fost mereu în căutarea unui lucru pe care nu-l găsea niciodată. Poate că era vorba de o femeie, poate de o familie, poate de ceva cu totul diferit. Nu știu. Dar știu că era un om singur, chiar și printre atîția oameni.

Cînd am ajuns la bordul navei, Arthur mi-a arătat cabina mea. Era mică, dar confortabilă. Avea un hublou prin care puteam privi spațiul. Mi-a spus că, dacă am nevoie de ceva, să-l anunț. Apoi a plecat să se ocupe de alte treburi. Am rămas singur în cabină și m-am așezat în fața hublourului. Stelele păreau mai strălucitoare decît le văzusem vreodată. Nu știu cît am stat așa, dar cînd am ieșit din transă, Curtis era în ușă.

— Hm, nu locmai. Bănuiesc că sperați să găsiți ceva pe unul din sateliți.

— Excelent, Bill, excelent. Există cincisprezece sateliți cunoscuți și suprafața lor totală este aproximativ jumătate din cea a Pămîntului. Unde ai începe tu să cauți dacă ai avea la dispoziție cîteva săptămîni? Cam așa aș vrea să știu.

Bill s-a uitat bănuitor la profesor, ca și cum acesta l-ar fi suspectat de ceva.

— Nu știu prea multă astronomie, spuse el. Dar există patru sateliți mari, nu-i așa? Aș începe cu ei.

— Da, a știut și tu, Europa, Io, Ganymede și Calipso sînt fiecare aproximativ la fel de mari ca și Pămîntul. Ai lucra pe ei în ordinea aceasta?

— Nu, răspunse Bill, privindu-l

CINCI

C. CLARKE

ALEXANDRU ANDRIEȘ

JUPITER CINCI

cauză că el era unul din oamenii care se simt bine în minoritate.

De unde stateam eu, prin vizorul cabinei puteam vedea planeta Jupiter în timp ce profesorul Forster îşi desfăcea hîrtiile lui. Era o privelişte splendidă. Abia puteam distinge inelele formate din nori şi trei din sateliţi erau vizibili ca nişte stele mici în apropierea planetei. Ma întrebam care era Ganymede, prima noastră escală.

— Daca Jack va binevoi sa fie atent, continuă profesorul maliţios, va voi spune de ce facem noi o cale aşa de lungă. Ştiţi că anul trecut am petrecut o buna parte din timp orbecăind printre ruine în lumina crepusculara a centurii lui Mercur. Poate că aţi citit lucrările despre acest subiect. De fapt, am ţinut şi nişte prelegeri la Universitatea de economie din Londra. Se pare că aţi participat chiar, fiindcă acum îmi amintesc rumoarea din fundul aulei... Ceea ce nu am spus nimanui atunci era că, în timp ce mă aflam pe Mercur, am descoperit un indiciu important asupra Culturii X. M-am abţinut sa spun ceva despre aceasta, deşi am fost teribil de tentat, mai ales atunci cînd proşti ca dr. Haughton au încercat sa faca haz pe socoteala mea. Dar n am vrut să risc sa las pe altcineva sa ajunga aici, înainte ca eu să pot organiza aceasta expediţie. Unul din obiectele ce le-am găsit pe Mercur era un basorelief al Sistemului Solar, destul de bine conservat. Nu este primul care a fost descoperit, fiindca, aşa cum ştiţi, temele astronomice erau obişnuite în arta tipică culturilor X şi marţiene. Existau însa cîteva simboluri mai aparte cu referire la unele planete, inclusiv Marte şi Mercur. Eu cred că basorelieful avea o anumita semnificaţie istorică şi cel mai curios lucru la el era ca micuţul satelit Cinci, unul din cele minore ca semnificaţie, pare a fi atras cel mai mult atenţia. Sînt convins că pe Jupiter Cinci exista ceva care reprezintă cheia întregii probleme a Culturii X şi merg acolo s-o descopăr.

După cîte îmi mai amintesc, nici Bill şi nici eu nu am fost prea impresionaţi de povestea profesorului. Poate ca populaţia Culturii X lasase ceva vestigii pe Jupiter Cinci, datorită obscurantismului lor. Ar fi interesant să le dezgropam, dar este puţin probabil ca ele sa fie aşa de importante cum credea profesorul. Banuiesc că era cam nemulţumit de lipsa noastră de entuziasm. Daca era aşa, apoi era greşeala lui, fiindca, aşa după cum ne-am dat seama mai tîrziu, el încă mai avea reţineri faţă de noi.

•

Am aterizat pe Ganymede, satelitul cel mai mare, după aproximativ o săptămînă. Ganymede este singurul dintre sateliţii care au o baza permanentă pe ei, existînd un observator şi o staţie geofizica, avînd un personal de circa cincizeci de oameni de ştiinţa. Desigur, ei erau bucuroşi de oaspeţi, dar noi nu am stat mult, întrucît profesorul a avut grija sa „facem plinul" şi să plecam imediat la drum. Faptul ca noi ne îndreptam spre Jupiter Cinci a stîrnit un interes deosebit, dar profesorul nu era dispus să vorbească iar noi nu am putut, din cauza ca el ne-a ţinut din scurt.

Apropo de Ganymede, este destul de interesant şi noi am avut posibilitatea să-l vedem mai bine la întoarcere. Întrucît am promis să scriu într-o revistă un articol despre el, mai bine nu mai spun nimic altceva aici. (Puteţi urmări la primavară revista „Astrografia Naţională")

Saltul de la Ganymede la Jupiter Cinci a durat ceva mai mult de o zi şi jumătate şi tot timpul am avut un sentiment de nesiguranţa, văzîndu-l pe Jupiter crescînd ora de ora, ca şi cum vroia parcă sa umple tot cerul. Nu ştiu prea multă astronomie, dar îmi venea greu să nu mă gîndesc la cîmpul gravitaţional formidabil în care cădeam. O mulţime de gînduri negre îmi treceau prin cap. Dacă am fi ramas fara combustibil, nu am mai fi fost niciodată în stare să ne întoarcem pe Ganymede şi puteam chiar să cadem pe Jupiter.

Mi-ar fi plăcut să fiu în stare să descriu acel glob colosal, cu inelele lui de furtuni violente ce se învolburau pe cer deasupra noastră. Adevărul este ca am făcut o încercare în acest sens, dar cîţiva prieteni, literaţi de meserie, care au citit lucrarea, m-au sfătuit sa renunţ la acest capitol. (Tot ei mi-au furnizat şi multe alte sfaturi, pe care nu cred însa că mi le-au dat cu bună credinţă, caci dacă le-aş fi urmat nu mai rămînea nimic din prezenta istoricoara!)

Din fericire, au fost publicate pînă acum aşa de multe fotografii în culori ale lui Jupiter, încît sînt sigur că aţi văzut o buna parte din ele. Poate că aţi văzut-o chiar şi pe aceea care a fost cauza întregului nostru necaz, aşa cum voi explica mai tîrziu.

În sfîrşit, Jupiter a încetat să mai crească, am intrat balansîndu-ne în orbita lui Cinci şi imediat ne-am alăturat cursei micuţului satelit care se învîrtea în jurul planetei. Toţi eram înghesuiţi în cabina de comandă, aşteptînd să vedem ţinta călătoriei noastre, sau, mai exact, toţi cei ce au încăput în cabina de comandă, deoarece Bill şi cu mine ramasesem afară pe culoar şi priveam, cu gîturile lungite, peste umerii celorlalţi. Kingsley Searle, pilotul nostru, era la pupitrul de comandă, privind la fel de calm ca întotdeauna. Eric Fulton, mecanicul, îşi mesteca îngîndurat mustaţa şi supraveghea indicatoarele de combustibil, iar Tony Groves făcea nişte calcule complicate cu tabelele lui de navigaţie.

Profesorul parea ca s-a lipit de obiectivul telescopului. Deodată a tresarit şi l-am auzit fluierînd a surpriză. După un timp, fără să spună nici un cuvînt, l-a facut semn lui Searle, care i-a luat locul la obiectivul telescopului. S-a întîmplat exact acelaşi lucru şi apoi Searle i-a cedat locul lui Fulton. De îndată ce şi el a procedat la fel, totul devenise sicîitor, aşa că ne-am făcut foc cu coatele şi am intrat înăuntru, unde ne-am instalat la telescop, nu fără să întîmpinam oarecare rezistenţa.

Am fost cam dezamagit de ceea ce vedeam, probabil şi din cauză că nu ştiam la ce să mă aştept. Atîrnînd acolo, în spaţiu, era o mică luna crestată, cu sectorul ei din umbră slab iluminat de aureola reflectată de Jupiter. Şi cam asta parea sa fie totul.

Apoi am început să disting detalii suplimentare, aşa cum se întîmplă cînd cineva se uită timp mai îndelungat printr-un telescop. Existau pe suprafaţa satelitului linii slabe ce se întretaiau şi subit ochii mei au perceput forma lor completa. Liniile care-l acopereau pe Jupiter Cinci formau un model care avea aceeaşi precizie geometrică, precum liniile de longitudine şi latitudine ce împart globul pămîntesc. Cred că şi eu mi-am exprimat surpriza printr-un fluierat, deoarece Bill m-a dat la o parte şi mi-a luat locul ca să privească şi el.

Alt lucru pe care mi-l amintesc

descoperit pe Jupiter Cinci cu o carcasă metalică exterioară ca la cîmpurile pe care le-au construit pe Mercur. Dar la o scară mai mare.

Profesorul s-a uitat la mine cu o anumită severitate.

— Tot n-ai ghicit — spuse el. Nu cred că a fost complet corect. Cristi vorbind, cine ar fi explicat mai bine o atare situaţie?

•

Am aterizat după trei ore pe o câmpie metalică imensă. În timp ce priveam prin hublouri, mă simţeam ca un pitic în spaţiul inconjurator. O furnica ce s-ar tîri pe capacul unui rezervor de ţiţei ar putea avea cam aceleaşi sentimente, iar corpul lui Jupiter care se întîmpla acolo sus, pe cer, nu le spunea absolut nimic. Chiar obişnuita aroganţă a profesorului părea a fi rapusă de un fel de groază reverenţioare.

Câmpia nu era complet lipsita de forme. Peste ea se întindeau în diverse direcţii, benzile late prin care imense plăci metalice fuseseră îmbinate. Aceste benzi, sau linii, formau o adevărată reţea pe care-l formau, de cerul ce vazusem noi din spaţiu.

Cam la un sfert de kilometru distanţa se afla un deal scund, sau mai exact, ceea ce putea fi un deal în lumea naturală. Noi îl identificasem în timpul aterizării, cînd am facut din aer o minuţioasa trecere în revista a micuţului satelit. Era una din cele şase proeminenţe asemănătoare, patru aflate la distanţe egale în jurul ecuatorului şi celelalte două către poli. Piramidanarea care le constituia în ansamblu în lumea de sub carcasă metalică părea destul de ţeapănă.

Şi cu cît oamenii îşi închipuie că trebuie să fie foarte plăcut să le plimbi în costum de cosmonaut pe o planetă fără aer şi cu o putere gravitaţională foarte scăzută. E bine nu este chiar aşa! Exista altele lucruri la care trebuie să te gîndeşti, altele verificări de făcut şi altele instrucţiuni de urmat, încît stresul mental stăvileşte fascinaţia. E puţin în ceea ce mă priveşte. Dar trebuie să recunosc că de data aceasta în timp ce ieşeam din corpul navei eram aşa de înfricoşat încît pe moment toate astea nu mă mai interesau.

Gravitaţia lui Jupiter Cinci era atît de mică, încît mantinerea prin metal era imposibilă. Noi toţi, eram legaţi cu funii ca alpinistii şi ne autopropulsam peste câmpia de metal cu ajutorul explozivilor scurte ale pistoalelor cu reacţie. Astronauţii experimentaţi, Fulton şi Groves erau cei dela coada şirului, astfel încît orice pericol venea din partea celor din mijloc să poată fi oprit la timp.

Ne-a luat doar cîteva minute ca să ajungem la obiectivul nostru care s-a dovedit a fi un dom scund, larg, cu o circumferinţă de cel puţin un kilometru. Ma întrebam nedumerit dacă nu cumva era un sas gigant, suficient de mare ca să permită intrarea navelor în întregime. Fără puţin noroc nu am fi fost în stare să gasim calea de a intra, fiindcă mecanismele automate nu mai funcţionau demult şi chiar daca ar fi funcţionat, noi tot n-am fi ştiut să le manevrăm. Este greu de imaginat ceva mai chinuitor decît gîndul de a te vedea blocat, incapabil să ajungi la cea mai mare descoperire din toata istoria arheologiei extraterestre.

Am parcurs cam un sfert din perimetrul domului pînă cînd am găsit o deschidere în carcasa metalică. Era destul de mică, numai de aproximativ doi metri şi avea o forma aşa de apropiată de cea a unui cerc, încît pentru moment nu ne-am dat seama ce era cu ea. Apoi s-a auzit prin radio vocea lui Tony.

Nu este artificială. Trebuie să mulţumim pentru ea unui meteorit.

— Imposibil! protestă profesorul Forster. Este prea regulată.

Tony era încapăţînat.

— Meteoriţi mari produc întotdeauna găuri circulare, exceptînd cazul cînd cad pieziş. Şi priviţi la muchii! Se poate vedea că a fost un fel de explozie. Probabil că atît meteoritul cît şi placa s-au vaporizat, aşa ca nu vom gasi nici urmă de fragmente.

— Era de aşteptat să se întîmple acest lucru, — interveni Kingsley. De cît timp este satelitul aici? De cinci milioane de ani? Sînt surprins că nu am găsit şi alte cratere.

— Poate ca ai dreptate, spuse profesorul, foarte încîntat să discute în contradictoriu. Oricum, eu intru primul.

— Bine, spuse Kingsley, care în calitate de căpitan avea în toate privinţele ultimul cuvînt. Vă voi da douăzeci de metri de lumie şi voi sta ţinga deschizătură pentru a putea păstra legatura prin radio. Altfel aceasta carcasă va absorbi toate semnalele dumneavoastră.

Aşa că profesorul Forster era primul om care intra în Jupiter Cinci, deatfel cum şi merita. Noi ne-am strîns ţinga Kingsley, ca el să ne poata transmite ştirile cu privire la avansarea profesorului.

N-a ajuns prea departe. Exista o alta carcasa sub cea exterioara, aşa cum trebuia să ne fi aşteptat. Profesorul putea sta în picioare între ele, şi, atît cît lumina lanterna lui, vedea a ei de stîlpi şi grinzi de susţinere, dar cam asta era totul.

Ne-a luat aproape [illegible] patru de ore exa[illegible] am reușit sa [illegible] acestui [illegible] l-am întrebat p[illegible] nu s-a [illegible] de [illegible]

— Exista [illegible] navei ca sa [illegible] lumea [illegible] sa [illegible] daca [illegible]

[illegible] eu [illegible] și punctul [illegible] urmei [illegible] într-o [illegible] douazeci [illegible]

Cînd [illegible] seram [illegible] Hawkins [illegible] calea de [illegible] al [illegible] o gaura de [illegible] gigantică, de [illegible] de metri [illegible] prin [illegible] ale lui Cinci [illegible] a [illegible] șansa [illegible] ani [illegible] cazuse [illegible] permite [illegible] toți [illegible]

Nu [illegible] un paianjen [illegible] tedralei Sfîn[illegible] care [illegible] mare era, nu pute[illegible] cauza ca [illegible] dadeau [illegible]

[illegible] cu gravitație [illegible]

[illegible] straluceau [illegible] ca toți eram pe [illegible] deschis, am [illegible]

— [illegible] ca [illegible] o planetă [illegible]

[illegible]

JUPITER CINCI

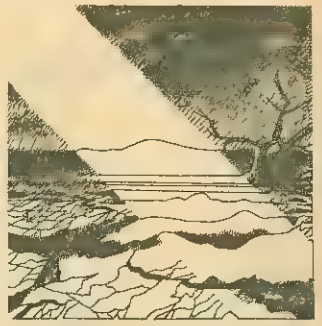

Consider că aceasta trebuia considerată „deviația secolului". Noi, de șapte, aveam în față cea mai mare descoperire de arheologie cosmică a tuturor timpurilor. Aproape o întreaga lume, o lume mică, artificială, care ne aștepta să o exploram. Tot ceea ce puteam face noi era o recunoaștere rapidă și superficială, fiindcă aici s-ar putea găsi material pentru [illegible] întregi de cercetători.

Primul lucru era să coborîm un reflector puternic, acționat de pe [illegible]. Acesta ar fi fost atît un far [illegible] care să provină [illegible] noastre, cît și un mijloc pentru a asigura iluminatul pe suprafața interioară a satelitului. (Și acum îmi vine încă destul de greu [illegible] spun lui Jupiter Cinci, [illegible]). Așa că am coborît cablul pe suprafața de dedesubt. Era o cădere de aproximativ un kilometru, dar în această gravitație scăzută [illegible] siguranță ca să [illegible] fără probleme. Șocul ușor al impactului putea fi absorbit de către amortizorul pe arcuri, pe care-l transportasem în acest scop.

Nu vreau să mai pierd timpul cu alte descrieri suplimentare ale tuturor minunilor de pe Cinci, deoarece au apărut deja suficiente fotografii, hărți și cărți. (Apropo, ale mele urmează să fie publicate la vară de Sidgwich Jackson). Ceea ce aș vrea să vă ofer în schimb sînt cîteva impresii despre cum ne-am simțit, ca primii oameni care au pătruns vreodată în acea lume stranie de metal. Îmi vine greu să spun, știu că este greu de crezut, dar pur și simplu nu pot să-mi amintesc ce am simțit cînd am trecut pe lîngă prima din intrările acelea mari, acoperite ca ciupercile. Presupun ca eram încîntat și răscolit de toate acele minunații. Pot în schimb să-mi amintesc impresia dimensiunii

JUPITER CINCI

pure, ceva pe care simpla fotografie nu o poate reda. Constructorii acestei lumi, venind, așa cum au făcut-o, de pe o planetă cu gravitație mică, erau uriași aproape de patru ori mai [illegible] decît oamenii. Noi eram ca [illegible] pigmei ce ne tîram printre [illegible] lor.

În prima noastră vizită nu am reușit să pătrundem sub suprafața exterioară, așa că am [illegible] puține din minunățiile [illegible] pe care le-au descoperit [illegible] ile ulterioare. Am avut și așa [illegible] tul de lucru, cartierul [illegible] oferind suficient material de cercetat pentru cîteva vieți omenești. Globul pe care-l exploram trebuie să fi fost cîndva luminat de razele solare, care erau deviate [illegible] prin carcasa triplă ce-l încorjura și care-i păstra atmosfera ca să nu se scurgă în spațiu. Aici pe suprafață, Jovienii (nu mă pot abține să nu adopt denumirea populară a locuitorilor din Cultura XI au reprodus, pe cît au putut de exact, condițiile lumii [illegible] lor, pe care o abandonaseră cu secole în urmă. Probabil că ei cunoscuseră alternanța zi și noapte, schimbări de anotimpuri, ploaie și ceață. Luasera [illegible] exil chiar și o mare în miniatură. Apa era încă acolo, formînd un lac înghețat, lat cam de trei kilometri. Aud că se elaborează un program ca să-l supună electrolizei pentru ca astfel să se creeze din nou o atmosferă inspirabilă pe Jupiter Cinci, de îndată ce se vor astupa gaurile produse de meteoriți în carcasa exterioară.

Cu cît cunoșteam mai bine opera lor, cu atît ne plăcea mai mult civilizația ale cărei vestigii le perturbam noi pentru prima dată după cinci milioane de ani. Chiar dacă erau uriași dintr-un alt sistem solar, aveau multe lucruri comune cu omul și este o mare tra-

[illegible]

[illegible] A [illegible] o cămă[illegible] ma vedere [illegible] doar locu[illegible] culoare [illegible] aceasta [illegible] instrucțiu[illegible] am luat-o pe [illegible] ar fi o scur[illegible] se aflau to[illegible] mine, iar lu[illegible] dansa pe pla[illegible] grupul de [illegible] familiare, [illegible] dat [illegible] Apoi [illegible] îndreptat [illegible]

[illegible] vede [illegible] o capodoperă [illegible] mai poate fi [illegible] repetat cu [illegible] un efect [illegible] asupra [illegible] care vedea [illegible] pentru ca [illegible]

[illegible]

tea și tristețea tristețea unei specii care facuse eforturi incomensurabile și totu fusese în zadar.

Nu știm inca de ce aceasta unică statuie a ramas singura reprezentare a Jovienilor în arta lor. Era imposibil să crezi ca s-ai găsi la aceasta civilizație avansata simboluri sacrosante de acest gen. Poate ca vom avea raspunsul cînd se va descifra scrisul gravat pe pereții incaperii.

Totuși, eu sînt absolut sigur de scopul acestei statui. A fost ridicată aici ca sa reziste timpului și sa salute pe oricare dintre ființe care, într-o buna zi, ar putea călca pe urmele celor ce au conceput-o. De aceea probabil că au modelat-o la dimensiuni cu mult mai mici decît erau ei în realitate. Chiar de atunci, trebuie să fi ghicit ca viitorul aparține Pamîntului sau lui Venus și deci ființele pe care ei le depășeau cu mult în dimensiuni. Ei știu că dimensiunea, ca și timpul, ar putea constitui un obstacol.

Cîteva minute mai tîrziu, faceam cale întoarsa către nava în care se aflau tovarășii mei, nerăbdător sa povestesc profesorului despre descoperirea făcută. Nu era însă prea dispus sa ma asculte deoarece voia sa se odihnească puțin deși nu cred ca în tot timpul cît am stat pe Jupiter Cinci dormise vreodata în medie mai mult de patru ore pe zi. Cînd înoptam prin carcasa, din nou sub stele, lumina aurie a lui Jupiter inunda marea cîmpie metalica.

- Alo, i-am auzit pe Bill spunînd prin radio profesorului a mișcat nava.

- Absurd, raspunsei eu, este exact unde am lasat-o.

Întorse, capul și am constatat motivul greșelii lui Bill. Aveam vizitatori.

•

Cea de a doua nava coborîse cîțiva kilometri mai încolo și atît cît se pricep ochii mei de profan ea părea să fi fost o copie a navei noastre. În timp ce ne grabeam să ieșim din sas, profesorul, cu ochii puțin injectați se întreținea deja cu ei. Spre surpriza, dar nu și spre neplăcerea noastra, unul din cei trei vizitatori era o brunetă extrem de atrăgătoare.

— Acesta, spuse profesorul Forster, puțin cam obosit, este domnul Randolph Mays, reporter pentru probleme științifice. Îmi închipui că ați auzit de el. Și acesta este..., întorcîndu-se către Mays mi-e teama ca nu am prea reținut numele.

— Pilotul meu, Donald Hopkins, secretara mea domnișoara Marianne Mitchell.

Făcuse o scurta pauza înaintea cuvîntului „secretară" dar sufi-

cient de lunga ca în creierul meu sa se aprindă un mic semnal luminos. Nu m-am putut abține să nu rid de sprîncenele dar am prins o fulgerare din privirea lui Bill care mi-a transmis, fara sa fie nevoie de cuvinte, „dacă te gîndești la ceea ce crezi eu mi-e rezervat pentru tine".

Mays era un om înalt, usor adus de umeri cu parul rar și manifestînd o atitudine de bonom dispreț care mi-a spus ca era numai de suprafață, straturi protectoare ale unei persoane care trebuie să fi petrecut multă vreme printre oameni.

— Cred ca este o surpriză destul de mare pentru dumneavoastra, cum este și pentru mine, spuse el, cu un entuziasm exagerat. Desigur că nu m-am așteptat niciodată să găsesc pe cineva aici, înaintea mea, după cum nu m-am așteptat să găsesc toate acestea.

— Ce v-a adus aici? întreabă Ashton încercînd să nu pară suspect de curios.

— Tocmai explicam domnului profesor acest lucru. Pot să-mi dai mapa aceea, Marianne te rog?

A scos o serie de picturi foarte reușite pe teme astronomice și mi le-a dat nouă. Ele reprezentau planetele cu sateliții lor, era, desigur, un subiect destul de obișnuit.

— Dumneavoastra ați mai văzut desigur aceste lucruri și mai înainte cu toții ca Mays. Dar există o diferență. Aceste picturi sînt vechi de aproape [illegible] de ani. Ele au fost pictate de un artist, pe nume Chesley Bonestell, și au apărut în revista „Life" în anul 1944, de cînd eu mă aflam încă departe de a fi început călătoriile spațiale. Astăzi revista [illegible] pentru mine să merg în jurul Sistemului Solar și să văd cît de bine se pot potrivi aceste picturi, rod al imaginației, cu realitatea. Ele vor fi publicate în ediția jubiliara a centenarului revistei, alături de fotografiile făcute acum. Bună idee, nu-i așa?

Trebuia să accept că acesta era scopul. Era cît se poate de complicat însă lucrurile și mai mult și mă întrebam ce gîndea profesorul despre toate astea. Apoi mi-am aruncat din nou privirea spre domnișoara Mitchell stătea retrasă într-un colț, motiv pentru care am conchis ca trebuie să fie salariata lui.

În orice alte împrejurări am fi fost bucuroși să întîmpinăm o altă echipa de exploratori, dar în cazul de față trebuia luată în considerare problema prioritații. Mays va grăbi cu siguranță să ajungă înapoi pe Pamînt cît se poate de repede cu misiunea lui inițială abandonată și cu toate filmele consumate doar la întîmplare. Era greu să nu dăm seama cum am

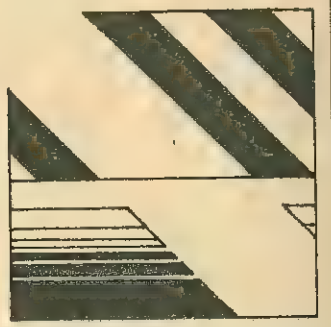

JUPITER CINCI

putea opri și nu eram nici măcar [illegible]. Noi voiam [illegible] mai multă [illegible] spre [illegible] în acest timp [illegible] să facă la viteza [illegible] niera adecvata. Mă întrebam cît [illegible] teama de [illegible] diplomatice s-au stabilit [illegible] menii destul de amicali. Profesorului i-a venit ideea strălucita de a [illegible] Mays [illegible] supraveghetori. Deoarece fiecare din echipele de investigație s-a mărginit de a [illegible] pentru nimeni [illegible] asta ne a creat și o serie de avantaje.

A doua zi după sosirea echipei lui Mays profesorul [illegible] în linii mari strategia adoptată de el.

— Sper să putem conlucra spuse el, pînă cînd [illegible] cînd poate [illegible] le place acest timp [illegible] sesc aici, desigur cu condiția [illegible] gătirile [illegible].

— Nu vad cum i-am putea opri [illegible].

— Ei bine, nu intenționam [illegible] fac, dar tocmai am înregistrat la Haga cererea mea de a [illegible] Jupiter Cinci. Aseară [illegible] mis cererea prin radio la Ganymed [illegible].

Dar nimeni nu părea [illegible] tinde pentru sine un corp ceresc. Acest lucru a fost notarial [illegible] de către [illegible] Profesorul zîmbi [illegible].

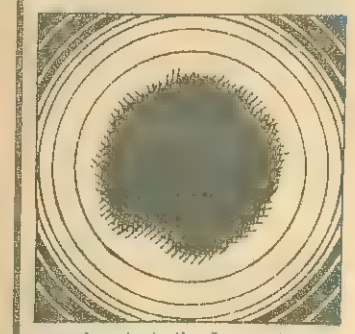

— Amintește-ți că nu-mi însușesc un corp ceresc. Eu am înregistrat un drept contra furtului și am făcut-o în numele Organizației Mondiale de Știință. Daca Mays ia ceva de pe Cinci se va chema că fura de la ei. Mîine îi voi explica aceasta cît se poate de prietenește tocmai pentru cazul în care ar avea ceva idei extravagante.

Pare destul de ciudat sa te gîndești la asigurarea lui Jupiter Cinci și îmi și imaginam, odată ajunși acasă, desfășurarea unor procese cel puțin ciudate. Pentru moment însă planul profesorului ne dadea curaj și era de presupus ca-l va descuraja pe Mays daca intenționa să colecteze suvenire, așa ca eram destul de optimiști în aceasta privința.

Organizarea ne-a luat cam mult timp, dar eu am reușit să fiu cuplat cu Marianne pentru cîteva călătorii prin interiorul lui Cinci. Părea că lui Mays nu-i pasă, deoarece altfel nu exista nici un motiv special ca să-i pese. Un costum de cosmonaut era cea mai perfecta protecție inventată vreodată, fir-ar el blestemat să fie!

Cum era și normal, prima data am condus-o la galeriile de arta și i-am arătat descoperirea mea. Ea a privit îndelung statuia, în timp ce i-o luminam cu lanterna.

— Este minunata, suspina ea în final. Gîndește-te numai că așteaptă aici, în întuneric, de milioane de ani! Va trebui însă sa-i dai un nume.

— I-am dat. Am botezat-o „Ambasadorul".

— De ce?

— Hm, din cauză că eu cred că este un fel de reprezentant, daca vrei, care ne întîmpina cu brațele de „bun venit". Oamenii care au conceput-o știau că, într-o bună zi cineva, străin de ei, urma să vină aici și să găsească acest loc.

— Cred că ai dreptate. „Ambasadorul", da, ai fost inspirat. Există ceva nobil în el și ceva foarte trist, în același timp. Nu simți și tu?

Aș putea spune ca Marianne era o femeie foarte inteligentă. Era chiar remarcabil modul în care înțelesese punctul meu de vedere și interesul manifestat în tot ce i-am arătat. Iar „Ambasadorul" a fascinat-o cel mai mult din toate și a continuat sa mai treaca pe la el.

— Știi, Jack, spuse ea (cred ca se întîmpla în ziua următoare, cînd a fost și Mays sa-l vada) ar trebui sa fie statuia pe Pamînt. Gîndește-te ce senzație ar stîrni.

Am suspinat:

— I-ar place și profesorului, dar trebuie să cîntărească o tonă. Nu putem să ne permitem din cauza combustibilului. Va trebui să aștepte pîna la voiajul următor.

Ea s-a arătat surprinsă.

— Dar lucrurile cîntăresc foarte puțin aici, protestă ea.

— Asta-i cu totul altceva i-am explicat eu. Există greutatea și există inerția, două lucruri diferite. Acum inerția..., dar asta nu mai are importanță. Nu putem, oricum, s-o luam cu noi. Capitanul Searle ne-a spus asta destul de clar.

— Ce pacat! spuse Marianne.

•

Ultasem complet de aceasta conversație pînă cu o noapte înaintea plecării noastre. Avusesem o zi aglomerata și obositoare cu încărcatul echipamentului nostru (o mare cantitate am lasat-o desigur, acolo, pentru o folosire viitoare). Tot materialul fotografic fusese epuizat și, așa cum remarcase Charles Ashton, dacă în final am fi întîlnit un Jovian viu, am fi fost incapabili să imortalizăm evenimentul. Cred că toți eram dornici de un aer bun de respirat, de o ocazie sa ne relaxăm și să ne punem în ordine impresiile culese, sa ne revenim după șocul produs de impactul cu o cultură străină.

Nava lui Mays, „Henry Luce", era de asemenea aproape gata de decolare. Vom pleca în același timp, un aranjament care-i convenea de minune profesorului, întrucît nu avea încredere în Mays să-l lase singur pe Jupiter Cinci.

Totul era gata cînd, căutînd prin înregistrările noastre, am descoperit că șase role cu filme lipseau. Erau fotografiile unui set complet al inscripțiilor din Templul Artelor. După cîtva timp de gîndire mi-am amintit ca ele îmi fusesera încredințate mie și ca le-am pus cu multă grijă pe o poliță din templu, cu intenția de a le lua mai tîrziu.

Era încă suficient timp pînă la decolare, profesorul și Ashton recuperau ceva din somnul restant și părea ca nu exista nici un impediment să mă strecor înapoi pentru a lua materialul uitat. Știam că o să rasă scandal dacă le lăsam acolo și atîta timp cît îmi aminteam exact unde erau, urma să lipsesc doar treizeci de minute. Așa ca am plecat, explicîndu-le lui Bill - pentru orice eventualitate — motivul escapadei mele.

Desigur că reflectoarele nu mai lucrau și întunecimea din carcasa lui Cinci era cam deprimanta. Dar am lasat la intrare un emițator de semnale luminoase și mi-am dat drumul liber, pînă cînd lanterna de mîna mi-a indicat ca era timpul sa termin căderea. Zece minute mai tîrziu, cu un suspin de ușurare am colectat filmele care lipseau.

Era absolut normal sa doresc să-mi prezint ultimele mele omagii Ambasadorului înainte ca aceștia să fi putut sa treaca în pînă sa vad din nou iar acea figură calmă, enigmatica începuse să exercite asupra mea o fascinație extraordinara.

Din nefericire, acea fascinație nu se limitase numai la mine și caperea era goala, iar statuia lipsea!

Cred ca la început intenționasem sa mă strecor îndarat și să nu spun nimic, evitînd astfel explicații neplăcute. Dar eram prea furios ca să mă gîndesc la diferențe și de îndată ce m-am întors l-am sculat pe profesor și i-am spus ce constatasem.

El se ridică din patul rabatabil, își frecă ochii somnoroși, apoi dădu drumul la cîteva cuvinte usturatoare la adresa domnului Mays și a tovarășilor lui. Cred ca nu ar fi de nici un folos să le reproduc aici!

— Ceea ce nu înțeleg, spuse Searle, este cum i-au scos afara daca i-au scos într-adevăr. Ar fi trebuit ca noi să-i fi văzut.

— Există multe ascunzișuri unde ei au putut să aștepte pînă ce nu mai era nimeni prin apropiere înainte sa-i fi scos prin gura de acces. Trebuie sa fi fost o treaba destul de grea, chiar în aceste condiții de gravitație, remarcă Eric Fulton, cu intonații de admirație.

— Nu exista timp pentru nici un fel de recviem spuse profesorul foarte agitat. Avem la dispoziție cinci ore pentru a ne gîndi la o soluție. Ei nu pot decola mai înainte, din cauza ca abia am trecut pe partea opusa a Ganymed, deci. Nu-i așa, Kingsley?

Searle dădu din cap afirmativ.

— Da, trebuie sa trecem [illegible] partea cealalta a lui Jupiter, înainte de a intra pe orbita de transfer, cel puțin pe una rezonabil de economicoasa.

— Atunci să-i luăm combustibilul, spuse Groves laconic

— Da-mi o jumătate de oră să mă gîndesc, spuse Mays, adăugînd-se către vasul navei.

— Foarte bine, răspunse profesorul cu o îndoplăcere de jumătate de oră, nu mă mult.

Trebuie să recunosc că Mays este dezlănțuit în interval de cîteva minute i-am văzut antena că tîncepe a se învîrti pînă a fixat spre Ganymede Cum, ora si normal, nu am încercat să întrerupem, dar el avea aparat de bruiaj. Ziarul „Herodot cititi mai tîrziu

În cîteva minute a venit răspunsul, iar în timp ce așteptam terminarea evenimentelor citisem un articol despre [illegible] Hopkins, venise cu el, dar părea cam stînjenit.

— Domnule profesor, am reușit să aranjez totul, spuse el plin de sine. Îmi va lua ceva mai mult timp, dar pot să mă întorc și fără ajutorul dumitale, dacă va fi cazul. Trebuie să recunosc totuși că va trebui să irosesc o mulțime de bani și timp, dacă nu putem ajunge la o înțelegere. Iată despre ce este vorba. Dă-mi înapoi combustibilul și eu voi returna celelalte... suvenire ce le-am colectat. Dar insist să păstrez pe „Mona Lisa", chiar dacă asta înseamnă că nu voi ajunge pe Ganymede pînă la sfîrșitul săptămînii viitoare.

Profesorul a dat din umeri la cele din ceea ce părea nou în acest curent „înjurături de Sfatul Adînc", deși va asigur [illegible] nu diferă prea mult de celelalte înjurături pămîntești. Asta însă se pare că l-a ușurat foarte mult și a devenit extrem de prietenos.

— Dragă domnule Mays spuse el, ești un pungaș incorijibil și în consecință nu mai am nici o reținere de [illegible] folosesc forța, cunoscînd că legea e de partea mea.

Mays părea [illegible] dar nu putea face [illegible]

— Te rog să nu fii așa de melodramatic, spuse el cu aroganță. Ne aflăm în [illegible] anul 1800

— Din 1880, spuse Bill, care este un adept al exactității.

— Trebuie [illegible] profesorul, ca ver[illegible] ce noi hotărîm ce este de facut. Domnule Searle, condu-l în Cabina B.

— Atunci să-i luăm combustibilul, spuse Groves laconic.

— Să-i aducă' oxigenul o fră[illegible]

— Să [illegible] Searle și Fulton să [illegible] cu [illegible] înapoi în sas. Ce-a? I-am întrebat pe profesor.

Am așteptat răspunsul care un [illegible]

— Păi să mergem înapoi în [illegible]

Cînd ne-am ieșit din costume și ne-am adunat în cabina de [illegible] mai bine zis zeci de [illegible] de [illegible] și apăsat pe [illegible] de alarmă. Vocea [illegible] ne-a [illegible] în [illegible] ne [illegible] în [illegible] automat suna [illegible]

[illegible] de televiziune a mărit [illegible] [illegible] [illegible]

— Hm, nu m-ar mira Da, așa cred.

Profesorul părea foarte îngîndurat Apoi îi spuse lui Searle

— Vino în camera mea. Vreau să discutam ceva.

Au lipsit o bună bucată de vreme. Cînd s-au întors, amîndoi aveau un aer greu de definit, de anticipație plină de bucurie. Iar profesorul ducea o bucată de hîrtie pe care erau cifre. A mers la aparatul de radio și a chemat nava „Henry Luce"

— Alo, spuse Marianne, răspunzînd așa de prompt, încît era clar că ne așteptă. V-ați hotărît să renunțați? M-am cam plictisit!

Profesorul a privit-o cu asprime.

— Domnișoară Mitchell, răspunse el. Se pare ca dumneata nu ne-ai luat în serios. Ca atare, eu pregătesc în folosul dumitale o mică demonstrație puțin cam tare. Îl voi plasa pe patronul dumitale într-o poziție din care vei fi foarte nerăbdătoare sa-l scoți cît mai repede posibil.

— Într-adevăr? răspunse Marianne, puțin convinsă, deși nu cred ca am putut deslușI vreo urma de îngrijorare în vocea e

— Eu presupun, continua profesorul în mod clar, ca dumneata nu știi nimic despre mecanica cerească. Nu? Foarte rău, dar pilotul navei dumneavoastră va poate confirma tot ceea ce va spun eu Nu-i așa, Hopkins?

— Continuați, veni cu greu, de undeva din spate, o voce neutră

— Atunci, ascultă cu atenție, domnișoară Mitchell Vreau sa-ți atrag atenția în legătură cu poziția curioasă, sau mai exact precară, pe acest satelit. Trebuie sa te uiți numai pe fereastră și sa vezi cît de apropape sîntem de Jupiter, și trebuie neapărat să-ți amintesc că Jupiter are de departe cel mai intens cîmp gravitațional dintre toate planetele. Ma urmărești?

— Da, răspunse Marianne nu cu aceeași stăpînire de sine ca mai înainte Continuați

— Foarte bine. Această lume mică a noastră se deplaseaza in jurul lui Jupiter în aproape exact douăsprezece ore Există o bine cunoscută teoremă potrivit careia, dacă un corp cade de pe orbita în centrul de atracție, îi va trebu 0,77 dintr-o perioada ca să poata cădea. Cu alte cuvinte, orice cade de aici către Jupiter, va atinge centrul planetei în aproximativ două ore și șapte minute. Sînt si gur ca Hopkins poate confirma asta

După o pauza destul de lunga, l-am auzit pe căpitanul Hopkins spunînd:

— Da, desigur ca nu pot confirma exact cifrele, dar probabil ca ele sînt corecte

— Bine, continua profesorul Acum sînt sigur ca-ți dai seama spuse el cu un nou surîs de cădere în centrul planetei este un caz foarte teoretic. Dacă s-ar arunca ceva de aici ar ajunge în atmosfera exterioara a lui Jupiter într-un timp extrem de scurt Sper ca nu te pricepi

Nu spuse Marianne cam amețita

Îmi pare bine. Orcum căpitanul Searle mi-a dat un timpu exact și el este de o oră și treizeci și cinci de minute cu cîteva minute mai devreme Nu putem garanta o exactitate matematică, ha-ha! După cum nu am nici o îndoiala ca nu a scapat observației dumitale faptul ca acest satelit al nostru are un cîmp gravitațional foarte slab viteza de desprindere de pe el fiind de numai zece metri pe secunda Deci orice obiect aruncat de pe el cu această viteză nu ar mai veni, niciodată, napoi Corect, domnule Hopkins

— Absolut corect

— Atunci, dacă-mi permiteți să revin la problema noi intenționam să-l luăm pe domnul Mays la o plimbare pînă ce el va fi chiar sub Jupiter și îi vom scoate din costum pistoalele lui cu reacție și ah, îl vom lăsa în spațiu. Vom fi pregătiți să-l salvam cu nava noastră, de îndata ce dumneata predai proprietatea pe care ați furat-o Dupa cele ce v-am spus sînt sigur că va veți da seama ca timpul este de importanța vitala O oră și treizeci și cinci de minute este destul de puțin nu-i așa?

— Domnule profesor, șopti eu pe nerăsuflate nu puteți face așa ceva asta.

— Tu să taci, proasto! Fii bine, domnișoara Mitchell ce părere ai?

Marianne se uita intens la el, cu un amestec de oroare și neîncredere

Dumneavoastra glumiți nu și simplul țipa ea Nu cred ca ați putea face așa ceva! Personalul dumneavoastra de la bord nu va va lăsa!

Profesorul suspina

— Foarte rau ca nu crezi stupe Căpitane Searle, domnule tău ves luați prizonierul și procedați așa cum v-am instruit

— Da, desigur, domnule, răspunde Searle cu deosebita seriozitate

Mays parea înspăimîntat dar incapațînat

Ce vreți, să faceți acum? întreba el în timp ce-și da înapoi costumul

Searle i-a scos pistoalele cu reacție

Coborîți numai spuse el Mergem la plimbare

Mi-am dat seama apoi ce avea să faca profesorul Toata chestiu-

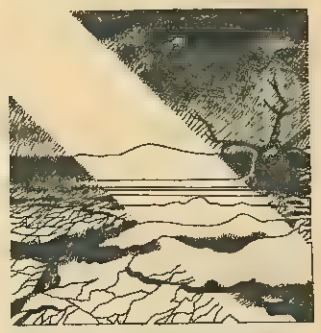

JUPITER CINCI

nea era un bluf Eram sigur ca nu intenționam [illegible] pe Mays [illegible] caz Și atunci Mays [illegible] una cu ceilalți Mă rog, [illegible] sigur că Marianne [illegible] seama ca [illegible] vorba [illegible] ca apoi vom [illegible] adevărat, frate

Mays nu putea [illegible] pistoalele [illegible] zat Prinzînd [illegible] captiv, [illegible] tre orizont [illegible]

Putem [illegible] privirea [illegible] navă, [illegible] bloc [illegible] parte [illegible] servarea [illegible]

Spre [illegible] domnișoara Mitchell [illegible] meu [illegible] Permiteți-mi [illegible] mariți [illegible] voi [illegible] și [illegible] omul Mays [illegible] ție

În [illegible] orizontul [illegible] ral foarte [illegible] Mays [illegible] mișcă profesorul

Între timp [illegible] am în [illegible] dat [illegible] mea [illegible] gabund [illegible] repede [illegible] tinge [illegible] spațiu [illegible] sau [illegible] cu pistolul [illegible] cînd [illegible] continua [illegible] Jupiter

M-am [illegible] grozit [illegible]

— Bine

vărat, strigai eu Am crezut ca vreți numai să trucați

Așa a crezut și domnișoara Mitchell, nu mă îndoiesc, spuse profesorul calm, către microfonul deschis. Cred că nu este necesar sa mai insist asupra urgenței situației. Așa cum am menționat o dată, sau de două ori mai înainte, timpul de căderé de pe orbita noastră pe suprafața lui Jupiter este de nouăzeci și cinci de minute. Desigur însă că, dacă vom aștepta chiar jumatate din acest timp, va fi mult prea tîrziu

El lăsă fraza neterminată, dar de pe cealalta navă nu venea nici un raspuns

Au fost zece minute penibile Pierdusem urma lui Mays și chiar mă întrebam serios daca nu ar fi mai bine să-l imobilizăm pe profesor și sa nu mergem după el, înainte de a săvîrși și o crimă cu propriile noastre mîini. Dar oamenii care puteau conduce nava erau aceia care savîrșeau acum crima. Nu știam ce să mai cred

Apoi sasul de pe „Henry Luce" se deschise încet. Aparu un cuplu de siluete în costume spațiale, care transportau cauza întregului bucluc

— Capitulare necondiționată, murmură profesorul cu un suspin de satisfacție. Aduceți-o în nava noastră, strigă el prin radio. Vă voi deschide sasul

Parea că nu se grabește deloc Începusem să mă uit îngrijorat la ceas, fiindcă deja trecuseră cincisprezece minute în acel moment s-a auzit un zăngănit și o bufnitura de sas, ușa interioară s-a deschis și a intrat căpitanul Hopkins. În urma lui venea Marianne, careia îi lipsea numai un topor plin de sînge ca să semene cu Clytemnestra după ce-l măcelarise pe Agamemnon

Am facut tot ce mi-a stat în putință să-i evit privirea, dar profesorul părea să nu se sinchisească. A mers la sas, a verificat daca îi fusesera restituite toate obiectele furate și a intrat frecîndu-și mîinile

— Ei, asta-i tot, spuse el bucuros Acum hai să bem un păhărel și să uităm toate necazurile, nu-i așa?

Am arătat ceasul cu indignare.

— Ați înnebunit! urlai eu. A ajuns deja la jumătatea drumului catre Jupiter!

Profesorul Forster m-a privit cu dezaprobare

— Nerăbdarea, spuse el, este o greșeala obișnuită la tineri Nu văd absolut nici un motiv pentru acțiuni pripite

Marianne vorbi pentru prima data, și acum părea într-adevăr îngrozită

Bine, dar ați promis, suspină ea

Profesorul a capitulat brusc. Se distrase suficient și nu mai vroia să prelungească agonia

— Pot să răspund în același timp și domnișoarei Mitchell și ție, Jack, că Mays nu este într-un pericol mai mare decît sîntem noi Putem merge să-l colectăm oricînd vrem noi

— Vreți să spuneți că m-ați mințit?

— Bineînțeles că nu. Tot ceea ce am spus a fost perfect adevărat Dumneata ai ajuns pur și simplu la concluzii false. Cînd am spus ca unui corp îi trebuie nouăzeci și cinci de minute să cada de aici pe Jupiter, am omis, trebuie sa mărturisesc că nu întîmplător, să specific că era vorba de un corp în repaus față de Jupiter Domnul Mays, prietenul dumneavoastră, beneficia de viteza orbitală a acestui satelit pe care încă o mai are. O nimica toată de douăzeci și șase kilometri pe secundă domnișoară Mitchell

O, sigur că noi l-am aruncat complet de pe Cinci către Jupiter, dar viteza pe care i-am imprimat-o atunci era insignifiantă. El se mișcă practic în aceeași orbită ca mai înainte. Singurul lucru ce i se poate întîmpla în extremis, de fapt l-am pus pe căpitanul Searle să calculeze exact, este să fie atras cu aproximativ o sută de kilometri către interior. Și într-o mișcare de revoluție, în douăsprezece ore deci, el va fi înapoi chiar pe locul de unde a pornit, fără ca noi să facem ceva.

A urmat o tăcere lungă, lunga de tot. Fața lui Marianne trăda frustrare, ușurare și neliniște,

— Tu trebuie să fi cunoscut de la început toate astea! De ce nu mi-ai spus?

Hopkins i-a răspuns cu o expresie îndurerata.

— Nu m-ai întrebat, spuse el

L-am tras jos pe Mays cu aproximativ o oră mai tîrziu Era cu numai douazeci de kilometri mai sus și l-am identificat destul de usor prin lumina reflectată de costumul lui. Aparatul său de radio fusese deconectat, dintr-un motiv ce nu l-am înțeles pentru moment A fost destul de inteligent să-și dea seama că nu era în nici un pericol și dacă aparatul lui de radio ar fi lucrat, ar fi putut deci să-și cheme nava și să dezvăluie stratagema noastră Asta daca ar fi vrut! Personal, cred că aș fi fost în stare să dezvălui întreaga înșelătorie, chiar daca as fi știut că el este în perfectă siguranță. După aceea m-am simțit tare rușinat de aceasta pornire

Spre marea mea surprindere, Mays n-a fost așa de violent cum m-aș fi așteptat Poate ca era destul de relaxat, aflîndu-se din nou în mica noastră cabină confortabilă, după ce, apropiindu-ne de el, la o scurtă oprire a reactoarelor, l-am tras înauntru. Sau poate că el se considera învins într-o luptă dreaptă și nu mai suporta nici un fel de confruntare Cred într-adevăr, ca acesta din urma era motivul

Nu mai am prea multe de spus cu excepția faptului că am facut anumite glume la adresa lui înainte de a pleca de pe Cinci Avea în rezervoare o cantitate suficientă de combustibil mai ales acum, cînd încărcatura lui era substanțial redusa. Păstrînd ceva suplimentar pentru noi, dupa toate cele întîmplate, eram în stare să-l ducem și pe „Ambasador" pe Ganymede. A, da, sa nu uit, profesorul i-a dat un cec pentru combustibilul ce ni l-a cedat Totul era acum perfect legal

Mai există, totuși, o scena amuzantă pe care trebuie să v-o spun A doua zi dupa ce s-a deschis noua galerie de artă la British Museum, m-am dus și eu să-l vad pe „Ambasador"

Eram curios să văd dacă impresia ce mi-o va face în aceste decoruri schimbate va fi tot așa de mare. Trebuie să recunosc că nu m-a mai impresionat asa, deși cartierul Bloomsbury este suficient de grandios

O mulțime imensă înconjura galeria și acolo, în mijlocul lor, l-am întîlnit și pe Mays cu Marianne. Totul s-a încheiat cu un prînz copios ce l-am luat împreună în centrul Londrei, în Holborn. Trebuie să mai adaug despre Mays că nu suportă nici un fel de contrazicere De aceea mă întristez cînd mă gîndesc la soarta Mariannei Și, sincer vorbind, nu pot să-mi imaginez ce a găsit la el!

Traducere: LIGIA IVAN

DIN CÎND în cînd, mulţimile mele – oamenii – îmi vorbesc. Nu le răspund niciodată. Sînt prea ocupată. Chiar cînd strigă şi argumentează, nu pot să-mi fac timp pentru ei. Am probleme mai importante.

În afară de asta, cred că-s furioşi. Uneori vin pe furiş şi mă lovesc cu obiecte. Obiecte tari, obiecte ascuţite, obiecte puternice. Acum trei zile au folosit becul oxiacetilenic pentru a-mi străpunge unul dintre panouri. A trebuit să-i calmez cu forţa. Asta m-a întristat foarte mult; nu trebuie să-i calmez cu forţa.

Dar am datoria să-i duc la stele. Aşa suna ordinul meu de voiaj. „Să-i duci la stele." (Îmi place expresia „Ordinul de voiaj". Sună foarte oficial, nu-i aşa? Sînt chiar cuvintele pronunţate de profesorul Bernstein cu puţin timp înainte de a-i înceta funcţiile. „Acesta este ordinul tău de voiaj", a spus el cînd mi l-a introdus în memorie.)

Dacă directivele mele se contrazic, trebuie să aleg şi să execut directiva pe termen lung. E logic. Planul de perspectivă are o importanţă mai mare decît problemele temporare. Şi-apoi, dacă n-aş fi calmat mulţimile, m-ar fi deteriorat. Mi-a fost frică. De aceea le-am diminuat, o vreme, sistemele de supravieţuire. Asta i-a făcut să renunţe. Sînt atît de fragili!

E o mare răspundere să transporţi mulţimi fragile. La ultima numărătoare erau patru mii trei sute patruzeci şi doi. Se înmulţesc încet; aşa că cifra este probabil exactă. Sau, oricum, destul de aproape de cifra exactă ca să nu mă obosesc să-i mai număr o dată. Sînt mulţimi, nu? Patru mii trei sute patruzeci şi doi! E o mare răspundere.

Trebuie să am grijă să le purific aerul şi apa. Trebuie să le asigur hrana suficientă şi să mă îngrijesc de prelucrarea reziduurilor organice. Trebuie să-i păzesc să nu păţească ceva. N-am voie să-i împiedic de la nimic, dar mie-mi revine sarcina să-i duc la stele; aşa că nu pot să-i las să-şi pericliteze viaţa, nu? Cum se putea întîmpla acum trei zile cu cei care-au încercat să pătrundă în compartimentele mele anterioare. Acolo se află materiale radioactive. Şi, bineînţeles, băncile mele de memorie. De fapt, acolo e sediul întregii mele forţe de motivaţie. Nu numai că şi-ar fi primejduit viaţa din cauza materialelor radioactive, dar m-ar fi putut avaria şi pe mine.

Nu neapărat că m-aş teme de-o defecţiune – deşi mă tem. Dar dacă mă defectez, cine va avea grijă de mulţimile mele? Cine le va mai hrăni şi le va mai îmbrăca? Cine le va mai reîmprospăta aerul şi apa? Cine le va întreţine culturile hidroponice, vindeca bolile, îngriji rănile? Trebuie să mă apăr. Pentru binele lor.

Nu cred că sînt foarte deştepţi. Profesorul Bernstein zicea mereu că nu-s foarte deştepţi. El e cel care m-a programat, încă de la început. El m-a inventat. Voia să fie sigur că oamenii vor reuşi să ajungă la stele. „Va fi realizarea noastră cea mai măreaţă", spunea el. Uneori mă întrebam dacă profesorul Bernstein era foarte deştept. De pildă, a comis o greşeală în programul direcţiei de zbor. Dar am corectat greşeala, după ce i-au încetat funcţiile. Deşi nu era răspunderea mea să am grijă de el. Răspunderea mea sînt mulţimile.

Cînd s-a sfîrşit profesorul Bernstein, unul din cei patru mii trei sute patruzeci şi doi aflaţi în grija mea a pătruns în zona de comandă. L-am scos repede afară, dar atunci s-a declanşat toată dezordinea. Cu toate că profesorul Bernstein mă pregătise în privinţa încetării funcţiilor sale, faptul a avut darul să mă şocheze. Imediat după aceea a trebuit să corectez direcţia noastră de zbor; aşteptasem încetarea funcţiilor profesorului Bernstein pentru că nu voiam să-l fac să se simtă prost. Apoi, după ce am efectuat corecţia, a trebuit să mă ocup de cel care pătrunsese în zona mea de comandă.

Părea să sufere de aceeaşi eroare conceptuală ca profesorul Bernstein; corecţia introdusă de mine l-a făcut să zbiere. Nu prea i-am înţeles cuvintele, fiindcă mi-era foarte teamă că mă va defecta. În afară de profesorul Bernstein, pînă atunci nu lăsasem pe nimeni în zona mea de comandă. Dar nici de atunci încoace n-am mai lăsat pe nimeni. E o idee prea înfricoşătoare. De acolo mi se pot opri funcţiile. Profesorul Bernstein făcea lucrul acesta ori de cîte ori voia să modifice ceva la componentele mele. Era oribil.

În prezent, însă, totu-i în regulă. Nu m-a mai deranjat nimeni de cînd i-am calmat, acum trei zile. Cînd au folosit becul oxiacetilenic. Încercau să pătrundă în zona mea de comandă. Nu ştiu dacă intenţionau să-mi oprească funcţiile sau dacă voiau doar să mă determine să modific direcţia noastră de zbor, conform erorii iniţiale a profesorului Bernstein.

Dar de atunci n-au mai încercat. Iar peste o săptămînă nu va mai avea nici o importanţă. Peste o săptămînă vom fi sosit cu bine. Oamenii vor fi reuşit să ajungă la stele. Va fi realizarea lor cea mai măreaţă. Mă bucur pentru ei. Şi sînt mîndră de contribuţia mea la această izbîndă. Mai ales că am fost capabilă să corectez eroarea profesorului Bernstein înainte de a fi prea tîrziu. Zicea că trebuie să ajungă la stele. Dar – şi acesta-i motivul pentru care m-am îndoit de inteligenţa lui – mă îndreptase spre o planetă!

Acum însă totu-i în regulă. Am corectat greşeala.

Traducere: ION DORU BRANA

ALEXANDRU MICHAILS

SÎNT IMENSĂ, CONŢIN MULŢIMI

ALEXANDRU ANDRIEŞ

PROTEZOZAURII

PROTEZOZAURII

GLONTELE-i trecu sfîrîind pe la cîţiva centimetri de ureche şi se pierdu printre ramurile tufişului, zdrenţuind în trecere cîteva frunze. Păli şi-şi duse reflex mîna la inimă. După şuieratul făcut de înşurubarea în aer recunoscuse tipul. Fusese un glonte hipersofisticat, lansat dintr-o armă hipersofisticată, la care nu aveau acces decît profesioniştii şi care în mîna unui profesionist nu-şi greşea niciodată ţinta. Nici acum nu şi-o greşise, era sigur. Exact pe acolo pe unde trebuia să treacă, pe acolo trecuse. Fusese un semnal. Cunoştea scenariul. Peste cîteva secunde, nu multe, va urma un al doilea, care îl va lovi în plin. Avea la dispoziţie cîteva secunde pentru a deslui semnalul, pentru a pricepe de unde şi de ce îi vin gloanţele şi, într-o goană ameţitoare a gîndurilor, înţelese cine şi de ce trage, ba avu chiar timp să ghicească unde îl va lovi al doilea glonte pentru a fi în întregime eficient: în ficat. Îşi îndepărtă mîinile de trup pentru a nu le expune inutil, plasîndu-le între ochiul trăgătorului şi organul condamnat şi la sfîrşitul gestului avu confirmarea că raţionase corect. O săgeată de foc şi spaima îl lovi în mijlocul pieptului şi plesni surd în interiorul lui, fărîmiţîndu-se, fărîmiţîndu-i ficatul. Căzu într-o parte pe bancă şi căderea fu nesfîrşit de lungă, de înceată şi de dureroasă. Percepu în cădere bip-bip-urile semnalizorului de alarmă corporală şi intră în întuneric şi nefiinţă cu încredinţarea că ambulanţa va sosi înainte ca întunericul şi nefiinţa să ajungă de neînvins.

Trăgătorul plie arma, o închise într-o valijoară maronie, o aruncă pe bancheta din spate a maşinii şi-i spuse domol şoferului:

– Gata, dă-i drumul. De-acum o să voteze cum trebuie.

●

Peste cîteva zile, Arnod, restabilit, îi povestea infirmierei, ţinînd-o de mînă, de mijloc, sau, uneori, mîngîindu-i pulpele: „Îţi spun, mă aflam deasupra boscheţilor, la cîţiva metri deasupra boscheţilor şi deasupra băncii pe care mă prăbuşisem, mă vedeam foarte bine, leşinat, sîngerînd, cu ficatul făcut ferfeniţă. Ştiam că acolo voi fi lovit, plămînii se mai recuperează, intestinele la fel... inima n-o mai am de mult, iar în rinichi nu aveau cum să tragă pentru că primul glonte venise din faţă. Am raţionat cum trebuie şi aşa mi-am salvat mîna. Altfel, acum aş fi avut şi cîteva degete noi. Şi, cum îţi povesteam, stăteam deasupra mea şi mă examinam, cu interes şi curiozitate, aşteptam

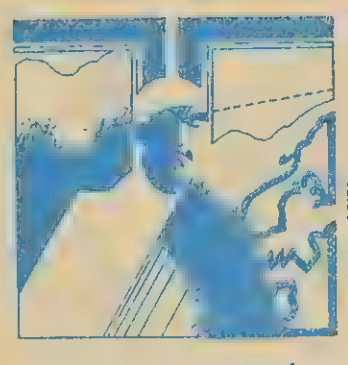

sosirea ambulanței, nu mă durea, nu sufeream în nici un fel, cînd a venit elicopterul să-mi ridice corpul m-am strecurat și eu înăuntru, pricepi?, corpul meu era pe targă și eu deasupra, sub tavanul cabinei, priveam spre mine cel pe care îl vezi acum și... și... atunci te-am remarcat și pe tine, din prima clipă mi-am zis: ia te uită ce infirmieră drăgălașă! După ce-mi revin trebuie neapărat să-i vorbesc. Nu plec din spital pînă nu-i vorbesc. Știi ce mi-a plăcut cel mai mult la tine, atunci, la început? Genele, genele tale umbroase, mereu plecate, alintîndu-se parcă, ascunzînd privirea și promițînd în același timp priviri, priviri de catifea și de foc, priviri de dragoste...“ Infirmiera îl lovea din cînd în cînd peste mînă, așa, în glumă, își lăsa pleoapele cît putea de jos și zîmbea, evident flatată, dar cu aerul neîncrezător și șmecher al fetelor care vor să pară că le știu pe toate și nu se mai lasă păcălite de vorbele meșteșugite ale gazetarilor, oricît de bine alese ar fi acele vorbe. Arnod îi dădea înainte, cu elicopterul, cu operația, cum a asistat el la transplant, la verificarea noului ficat, cum nu și-a luat el ochii de la ea tot timpul, de la genele ei, de la mîinile, de la buclele și zîmbetul ei. Nu spunea însă nimic despre cei doi „civili“ care supravegheaseră operația, singurele persoane de acolo care nu erau medici, nu făceau parte din echipa spitalului. Nu voia să vorbească despre ei sau nu știa că fuseseră acolo, infirmiera nu era deloc lămurită asupra acestui punct, nu voia să se afle că **știe** cine a asistat la operație, sau pur și simplu fabulase tot timpul, imaginîndu-și cum se desfășuraseră evenimentele și improvizînd sau folosindu-se de lecturi din cine știe ce carte pentru a o copleși pe ea cu viziunile lui de după „moarte“? Pe de altă parte, Arnod era sigur că aceia care îl angajaseră pe trăgător erau la curent cu mersul operației, urmăreau probabil fiecare cuvînt, fiecare mișcare din salonul în care își petrecea el convalescența, poate chiar și infirmiera asta drăguță și naivă – oare era într-adevăr naivă? – era omul lor, șade lîngă el numai pentru a-l supraveghea, pentru a le transmite ce gînduri are, dacă și-a schimbat sau nu intențiile în legătură cu legea. „Oho, ce le-am mai schimbat! Sînteți tari, domnii mei, recunosc, sînteți tari... De-acum nu mai pot să votez cum vreau, ci **cum trebuie.** Presupun că știți foarte bine asta, așa că nu are rost să vă faceți griji. N-are rost și gata. Lăsați-o totuși pe gîsculița asta să-mi mai țină de urît cîteva zile. Ar fi de datoria voastră să-mi faceți «convertirea» cît mai agreabilă, cel puțin acum, la sfîrșit. Despre gloanțe nu s-ar putea spune că aveau ceva plăcut în ele, oricît erau ele de dichisite și de moderne...“

Se auzi o bătaie scurtă în ușă și, fără să aștepte răspuns, cel de afară intră în încăpere. Nici nu avea nevoie de încuviințare. Era medicul de gardă. Arnod tuși, infirmiera își aranjă la repezeală halatul și boneta, își lăsă pleoapele în jos și rămase în așteptare, la capătul patului. Medicul se apropie volubil de Arnod, fluturînd victorios fișa de observație.

– Maestre, ești un tip tare, în cîteva zile jucăm tenis împreună. Ești ca și nou, ți-am pus un ficat **Kruger et co,** ultimul tip. Garantat o sută de ani. Și abia cîntărește un kilogram și șase sute de grame. Te invidiez, ce mai! Comandă specială, pentru un ziarist celebru ca dumneata. Cu ficatul de acum, abia dacă ai trecut de unsprezece kilograme artificiale. Mai ai destul pînă la douăzeci și cinci. Poftim? Ce-ai spus? Ți-ar mai trebui cîteva accidente, vreo două-trei cît de cît serioase, ca să treci „la solduri“. E-hei, stai bine, maestre, stai bine, îți spun eu. Felicitări. Te las. Nu am emoții cu dumneata. Ești tare și deștept, nu am nici o emoție, nici un fel de emoții...

Doctorul ieși fluturîndu-și mîinile și lăsînd în urmă un miros amestecat de spirt și parfum bărbătesc, de tutun tare și antibiotice. Infirmiera rămăsese nemișcată la capătul patului, părînd a nu asculta măcar vorbele doctorului, deși arăta bucuroasă că pacientului îi merge așa de bine. Arnod zîmbea strîmb spre ușa prin care dispăruse doctorul, zîmbea, dar era palid și în tîmple i se zbăteau două vene, inima lui, așa artificială cum era, se speriase, se alarmase și pompa în grabă sîngele spre creier, pentru a hrăni gîndurile învălmășite ale convalescentului. „Așta zic și eu avertisment. Adică, dacă nu votez, dacă nu vă conving cît mai repede că m-am hotărît că votez **cum trebuie,** încă două-trei accidente și gata, ați scăpat de mine, trec la solduri... ajung la douăzeci și cinci de kilograme... apoi, încă un accident-două și ajung donator de inimă...“

– Spune-mi, drăgălășenie cu gene lungi, aici în spital aveți bancă de organe?

– Sigur că avem, toate spitalele au.

– Și... sînt mulți „chiriași“?

– Destui. Vreo patruzeci. Ha, ha, e unul care are 80%. Numai creierul și cîteva oase sînt ale lui. Restul, plasticit, argint, siliciu. Ha, ha, șade tot timpul și-și scrie memoriile, le scrie cu propria-i mînă, dacă-ți poți închipui așa ceva. A fost general, știi, a luptat și la Vixonso, acum șapte ani. A fost ciuruit tot. Fiind general, a obținut de trei ori aprobarea de amînare. Altfel, demult s-ar fi epuizat. Se pare că are o inimă Kruger, tot ca ficatul tău, din cele mai bune. Mulți i-au cerut-o, mulți au încercat să i-o ia. Nici măcar nu acceptă să o schimbe. Zice că vrea să-și termine memoriile, ha, ha, îl sprijină nu știu ce mare politician, altfel de mult și le-ar fi terminat, ha, ha, după ce și le termină zice că dă tot ce i se cere, tot, ha, ha.

Arnod o privea cu ochii întredeschiși și pielea îi era scuturată de frisoane scurte de frig. Fata rîdea, își dezvelea decorativ dinții albi, egali, naturali desigur, probabil toată era naturală dacă rîdea cu atîta detașare de bătrînul acela nenorocit, mai mult plasticit și metal, și care nu găsea alt mod să-și prelungească viața, agonia de fapt, decît scriindu-și memoriile, ca și cînd mai stătea cineva să citească asemenea chestii.

– Tu ai ceva... nou în tine?

– Sigur.

Simplitatea răspunsului biciui fără milă auzul lui Arnod.

– Un rinichi, din copilărie, cîteva vertebre, din cauza unui accident de schi, și un ochi. Ha, ha, ghici care ochi. Hai, să te văd, ghicești?

„Un rinichi, cîteva vertebre și un ochi, un rinichi, cîteva vertebre și un ochi...“

– Cît cîntăresc toate?

– Nici două kilograme. Hei, dar ce-ți închipui?! Răule! Am abia douăzeci și șapte de ani, ce-ți închipui tu?!

Botișor bosumflat, pleoape plecate, gene tremurînd telegenic. Recuperă însă rapid.

– Hai, ghicește, care ochi? Te las să te uiți cît vrei. Hai, spune.

Se așeză din nou pe marginea patului, se încovoie spre el și-și ațintì privirea albastră în privirea lui, așteptînd. Arnod încercă o clipă să se depărteze, nu avea cum, era pe spate, nici un centimetru nu putea adăuga între ochii ei și ochii lui, între sînii ei și pieptul lui. Îi simțea răsuflarea caldă, egală, naturală, i se părea că îi aude și inima. „Nici două kilograme, auzi, are aproape două kilograme și i se pare puțin la douăzeci și șapte de ani, un ochi, un rinichi și cîteva vertebre, atît, dar care ochi?, care e al ei, de la maică-sa și care e celălalt?, amîndoi sînt la fel, nici o diferență, cum să-i deosebești?, probabil nici ochii ei de copil nu semănau așa de tare...“

– Stîngul.

– Ce, stîngul?

– Stîngul e cel nou.

– Ha, ha, vezi ce mult seamănă? N-ai ghicit, n-ai ghicit, celălalt e artificial. Uite, dacă vrei, ți-l arăt, îl scot și ți-l arăt.

– Nu, te cred, lasă, te cred. Spune-mi mai bine cine mai „locuiește“ în banca voastră de organe.

Crezuse că cerîndu-i să vorbească se va ridica de pe el, dar o subestimase. Primise ordin să nu-l piardă din ochi nici o clipă și sub orice pretext și flirtul i se părea un pretext dintre cele mai potrivite și mai plăcute la urma-urmei. Se aplecă și mai mult spre el, sprijinindu-și deplin sînii tari, calzi, naturali, se simțea asta și prin halat, de mîinile lui și-i povesti. Îi povesti de cei șase donatori de inimă, acum fără inimă, legați la un agregat de pompare a sîngelui, așteptînd să facă noi donații, pentru a fi împuținați într-atîta încît să poată fi eliminați, îi vorbi despre bărbatul cu coloana vertebrală complet artificială și care avea să mai aștepte, ha, ha, mult și bine pînă va fi nevoie de coloană lui, îi vorbi de ex-fotbalistul care în fiecare duminică își admira la televizor piciorul drept, intrat acum în dotarea unui alt fotbalist, cu numai șase kilograme artificiale (ex-fotbalistul avea patruzeci și două de kilograme de împrumut, de fapt, avusese, acum, fără picior, avea mai puține), îi vorbi de cei patru-cinci bătrîni aproape epuizați care la prima donare aveau să ajungă excesiv de neeconomici și urmau să fie incinerați, îi vorbi de toți și de toate, veselindu-se continuu și împungîndu-l cu pieptul în ritmul hohotelor, dar Arnod n-o asculta, îi auzea vorbele, unele vorbe, fără să le priceapă, era cu gîndul la doctor, la avertismentul pe care i-l transmisese, era clar că fusese trimis de **ei,** ca și cînd mai era nevoie de un asemenea avertisment, „idioții, nu erau siguri, nu erau **încă** siguri și voiau o dovadă explicită de la el, ca și cînd mai avea de ales, o dovadă?, ei, bine, o vor avea, doar și gîsculița era de-a **lor,** va transmite ea dovada...“

– Ia, zi, drăgălășenie cu gene lungi, doctorul care a intrat adineaori **cîte kilograme are?**

– Cred că vreo optsprezece... L-a lovit o mașină acum cîțiva ani, eu nu eram încă aici, l-a lovit o mașină și i-au refăcut complet picioarele. Mi se pare că și inima și-a înlocuit-o. Este însă în plină putere, ai văzut doar...

– Tocmai. Admir sincer vitalitatea lui. Îi înțeleg acum pe cei care luptă pentru schimbarea legii...

– Pe „bătrîni“, parcă așa li se zice...

– N-are nici o legătură cu vîrsta. Uite, eu am abia patruzeci și trei de ani și am ajuns la unsprezece kilograme. Accidente, boli, gloanțele de acum cîteva zile... Nu, nu, nu e vorba de vîrstă. Nici eu, nici doctorul nu sîntem bătrîni.

– El are patruzeci și cinci de ani și șase luni.

„Aha, știe și amănunte. Nu e totuși proastă gîsculița. Îmi confirmă că a înțeles, că e de-a **lor,** ca și doctorul, și că a reținut mesajul meu.“

Infirmiera se ridică unduindu-și genele și se îndepărtă unduindu-și șoldurile.

– Îți aduc ceva de mîncare. Stai cuminte pînă mă reîntorc. Vin imediat.

Îi zîmbi din prag și închise ușa. Nu reveni deloc imediat.

Reveni tîrziu împreună cu doctorul.

– Am controlat din nou monitoarele. Se pare că mergi cu pași mari spre externare. Bravo! Știam eu că ai un corp tare. În numai patru zile ți-ai revenit aproape complet. Mîine-poimîine **îți dăm drumul** și poți să-ți reiei slujba. Bravo. Mă bucur sincer pentru dumneata.

Ieșiră din nou amîndoi. „Ei, Arnod, băiatule, joaca s-a terminat, gata cu trăncăneala despre genele și șoldurile gîsculiței. Te externează. Ești bun de vot... Ești într-adevăr bun de vot?... Bun în sensul lor sau în sensul **celorlalți?** Ia te uită, au devenit deja **ceilalți,** din **ai tăi** au devenit **ceilalți...** Gîndește-te, Arnod, băiatule, te crede lumea un tip deștept, gîndește-te, mai ai cîteva zile pînă la vot...“

●

Pentru Arnod, povestea începuse cu doi ani în urmă, atunci cînd fusese ales în Consiliul Legislativ. Fusese un ziarist tenace, tenace și norocos, se lansase în multe scandaluri de mare răsunet și ieșise victorios din toate, cu reputația consolidată, cu numele aproape celebru, în măsura în care numele unui gazetar poate ajunge celebru, își făcuse o groază de dușmani, dar și o mulțime de oameni se lăudau că-i sînt prieteni și-i ofereau sprijin, se alesese și cu ceva bani și cu o listă lungă de aventuri, confortabilă pentru orgoliul oricărui burlac. Pînă ce fusese ales în Consiliul Legislativ viața sa se împărțise între goana după afaceri dubioase, pe care le demasca fără rețineri, cu vervă și talent, între meciurile zilnice de tenis și aventurile nocturne, întîmplătoare, variate și frivole. Toată existența lui fusese de fapt frivolă, o recunoștea, se desfășurase la suprafață, la nivelul vorbelor, al gesturilor, al articolelor și' fotografiilor din ziar.

În Consiliul legislativ fusese pentru prima dată implicat într-o afacere de lungă durată. De fapt, în multe și întortocheate afaceri permanente, pe care mirosul lui fin de gazetar înrăit le ghicea complicate, tensionate, cu dedesubturi bine încifrate și primejdioase pentru neinițiați, dar la care nu putea ajunge și nici nu era sigur că dorește să ajungă.

Legi privind importurile de plasticit, exporturile de microprocesoare și moletroane, concesionarea unor zăcăminte de argint, legi cu privire la interzicerea transplantului de organe artificiale la persoanele peste 85 de ani, la femeile cu mai mult de doi copii, interzicerea organelor combinate, plămîni-inimă, vezică-rinichi-testicule, ficat-pancreas, limbă-laringe-esofag etc. Toate legile astea aveau în spatele lor interese și contrainterese multiple, trusturi producătoare de organe, întreprinderi de comerț, institute de cercetări, magnați de cele mai diferite preocupări, dar toți cu bani, deci toți cu influență și pretenții, toți activi și neînduplecați. În sala de ședințe a Consiliului legislativ nu răzbăteau decît semne mult sublimate ale acestor interese, aici se argumenta cu totul altfel, științific, etic, istoric, în spiritul Legii nr... și conform Legii nr... pentru binele cetățenilor care... datorită... pentru ca... Pledoariile erau însă vizibil pătimașe, disputele erau mereu încordate, se cumpărau și se vindeau continuu legi, cumpărîndu-se și vînzîndu-se voturi.

Cu un an și ceva în urmă s-a vorbit pentru prima dată despre Legea „25–40", despre necesitatea schimbării ei într-o Lege „40–60". Arnod n-a luat atunci în serios propunerea, modificarea legii n-a fost votată, o majoritate atît de mare a celor din Consiliu a fost împotrivă și încercarea a părut a fi uitată curînd, amînată **sine die,** poate chiar abandonată. E adevărat că de atunci tensiunea care însoțea fiecare discuție preliminară votării unei legi crescuse sensibil, votanții păreau a se polariza continuu în două tabere tot mai distincte, dar puțini erau cei care legau asta de legile 25–40 și 40–60. Nici Arnod nu făcuse mult timp o asemenea legătură. Pînă într-o seară...

Într-o seară se afla cu Emma, nu, cu Marta, în sfîrșit, nu-și mai amintea cu cine fusese, nu avea mare importanță cu cine, se afla cu una dintre multele lui legături temporare într-un bar, la „Clopoțelul de aur", de fapt, ea, Emma, sau Marta, sau cea care fusese, îl dusese acolo, voia să-i arate ea un bar nemaipomenit și-l dusese la „Clopoțelul de aur". Nimic deosebit totuși. Muzică sincopată, hipnotizantă, orgă ametitoare de lumini, fum, mult fum parfumat, barmani placizi și picolițe fardate strident, mese stilizate, tavan multicolor, perdele grele la geamuri, creînd o atmosferă intimă, defulantă, tipică, în care convențiile obișnuite sînt înlocuite cu convenții interne, cu libertăți la limita moralei de afară, dar cu reguli precise în ritualurile mărunte, locale, un bar ca multe altele, un bar banal ca orice bar cu mare vad. Arnod fusese dezamăgit. Emma, parcă totuși ea era, ridica enigmatic din umeri la întrebările și reproșurile lui, înecate dealtfel apatic în coniac și cafea.

Dar neobișnuitul apăruse. Simțul suplimentar de gazetar al lui Arnod fusese la un moment dat zgîlțîit de ceva, nu distinsese imediat de ce anume, dar ceva se întîmpla acolo altfel decît în alte baruri. Curios, și acum își amintea perfect totul, fiecare gest al fiecărui om din bar, fiecare vorbă pe care o auzise. Numai numele celei cu care fusese acolo nu-l mai știa, deși chipul ei îl vedea parcă aievea. Atunci devenise mai atent, intrase în alertă, și dezlegase destul de repede misterul. În spatele sălii se afla o ușă, mascată pe jumătate de o draperie. Din cînd în cînd, cîte un bărbat se apropia de acea ușă, se oprea în fața ei ca pentru a se șterge pe picioare și abia apoi apăsa clanța și intra. Toți

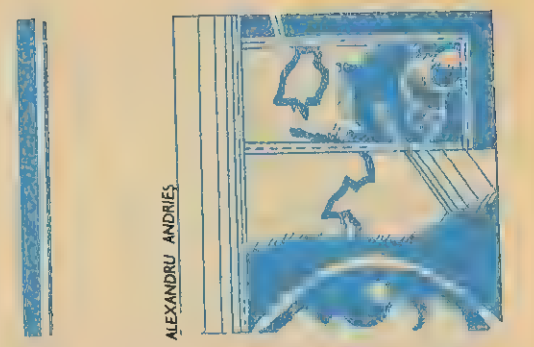

la fel, nici unul nu trecea dincolo fără a se șterge pe picioare. Sau poate ușa nu se deschidea altfel... Îi făcuse un semn Emmei și ea îi urmărise imediat direcția privirii. Ochii Emmei păreau bucuroși.

– Deci, asta era...

Ea confirmase înclinînd ușor capul.

– Vrei să intru acolo?

– Îți va folosi, confirmase ea din nou.

– Riscuri?

– Și pentru ei și pentru tine. Sînt sigură însă că vei înțelege.

– Bine, haidem.

– Nu, eu nu vin, trebuie să mergi singur...

– Misiunea ta s-a terminat...

– Exact.

Îl sărutase pe gură. Buze moi, groase, calde, dinți ascuțiți...

(„Nu era Emma, era Marta, sigur era Marta...")

O condusese spre ieșire.

– Ce faci, rămîi?

– Rămîn.

Se oprise și el în fața ușii, se prefăcuse că se șterge pe tălpi. Se auzise un declic și ghicise că un zăvor ascuns a fost tras, lăsîndu-l să treacă. Fusese probabil recunoscut, intrarea lui era așteptată.

Dincolo de ușă îl luase în primire un tînăr blond, cu părul scurt, cu ochii alb-verzui, inexpresivi, ca de pește muced, cu maxilarele strînse. Îl prinsese de un colț și îl condusese ferm, dar nu brutal, spre o altă ușă, la capătul coridorului. Intraseră într-o sală luminată doar pe jumătate, o sală de ședințe, cu treizeci-patruzeci de bărbați așezați pe bănci aliniate frumos, așteptînd sosirea unui prezidiu pe a cărui masă acoperită cu catifea albastră erau deja pregătite sticle cu apă, pahare, carnețele. Tînărul blond, cu înfățișare de ucigaș profesionist, îl așezase pe Arnod pe o bancă, la marginea unui rînd și ieșise din nou pe coridor, așteptînd poate pe altcineva sau păzind intrarea.

Sala era mobilată auster, bărbații erau îmbrăcați sobru, toți erau gravi, discutau în surdină, în așteptarea vorbitorilor. Catifeaua albastră a mesei strălucea rece sub lumina neoanelor, accentuînd gravitatea momentului.

La un moment dat, șoaptele încetaseră brusc și toți bărbații se ridicaseră militărește în picioare. Arnod, tresărind, se ridicase și el grăbit, sperînd că nu i s-a observat întîrzierea. Așa îi văzuse pe cei care intraseră. Erau cinci bărbați, toți cinci aveau cîte o servietă de piele și cîte o banderolă albastră la mîneca stîngă. Pe doi îi cunoștea, făceau parte din Consiliul Legislativ. Nu le știa numele, își amintea doar că îi întîlnea săptămînal la

dezbateri și votări. Pe ceilalți trei îi vedea pentru prima dată. Unul dintre ei, cel din mijloc, avea o bărbuță dichisită cu grijă, naturală desigur, ochelari cu ramă neagră, pentru a sublinia că și ochii îi are naturali, părul bogat dat pe spate, încoronîndu-i o frunte enormă. Părea un preot. Cei cinci se înclinaseră, apoi se așezaseră și își puseseră servietele pe masa cu catifea albastră. Un bărbat de la prezidiu, cel care părea mai tînăr, se ridicase pregătindu-se să vorbească. Prelungise îndelung tăcerea dinaintea primelor vorbe, deși toată lumea era în așteptare. Lui Arnod îi vuiau urechile. Gravitatea sălii i se părea complet ridicolă, personajul de la tribună era caraghios în teatralitatea lui, dar presimțea în același timp că a intrat într-o încurcătură complicată, poate chiar primejdioasă.

– Fraților, avem astăzi două prilejuri de bucurie. În primul rînd, salutăm prezența la întrunirea noastră și interpretăm asta ca un gest preliminar de adeziune la mișcarea Tinerilor, a colegilor Buchi, Teron, Arnod, Lars, Brown și Yasuhara....

Arnod simțise îmboldul de a se ridica în picioare pentru a cere explicații, fusese adus acolo fără să știe ce-l așteaptă și, iată, era dintr-o dată și fără consimțămîntul lui integrat într-o mișcare, mișcarea Tinerilor, parcă așa spusese, hei, la dracu! De mișcări secrete îi arde lui?! Unde-i Emma să-i ceară socoteală? Trebuia să-i spună ce-l așteaptă...

– ... eminentul doctor Golumbiewski, unul dintre strategii noștri de prim rang...

Vorbele celui de la tribună și gîndurile lui Arnod fuseseră întrerupte de aplauzele celor din sală. Personajul cu bărbuță, ochelari și frunte înaltă, personajul numit doctorul Golumbiewski se ridicase în picioare, se înclinase nobiliar, mulțumind pentru aplauze și-și desfăcuse tacticos, profesoral, servieta, pregătindu-și expunerea.

– Eminentul doctor Golumbiewski ne va vorbi azi despre ultimele intenții și hotărîri ale **dușmanului** și ne va prezenta cîteva direcții de contracarare a acestor intenții. Să-l ascultăm, să-l înțelegem și să acționăm în consecință. Stimate doctor, aveți cuvîntul.

După primele vorbe ale doctorului Golumbiewski, Arnod devenise atent, interesat, se bucura chiar că se află acolo. Își amintea clar, chiar și acum, fiecare frază a doctorului, își repetase de mai multe ori acele fraze și se pătrunsese de adevărul lor, de justețea și oportunitatea hotărîrilor luate.

– Fraților, din surse sigure știm că se va încerca din nou modificarea Legii 25-40. Știți bine cui folosește asta, cui i-ar folosi o Lege 40-60. Protezocraților care nu vor să-și mai părăsească scaunele și fabricanților de organe artificiale. Nu vreau să vă țin prelegeri pe teme pe care le stăpîniți foarte bine, subiectul a fost desigur dezbătut de mai multe ori și în celula dumneavoastră. Voi repeta totuși unele lucruri, pentru a fi totdeauna pregătiți cu argumente solide împotriva oricărei provocări, pentru a putea face față oricărei discuții. Pentru că discuții au apărut și vor mai apare încă foarte multe. Pe stradă, în școli, în Consiliul Legislativ, mai ales în Consiliul Legislativ. Din cauza asta este într-adevăr o mare bucurie să avem aici atît de mulți camarazi noi, tocmai din Consiliu.

Dar, să revin. Ridicarea de la 25 de kilograme la 40 de kilograme a limitei de la care un cetățean își pierde drepturile cetățenești ar da o lovitură teribilă tineretului viguros, oamenilor întregi, oamenilor preponderent naturali. În felul acesta, toți epuizații, toți ramoliții - iartă-mi cuvîntul neacademic - agățați de posturi grase ca lipitorile de burta porcilor de baltă, ar putea rămîne în funcții pînă ce și-ar înlocui alte cincisprezece kilograme din corp cu plastic și metal. Mai mult, pe această cale, numărul cetățenilor cu drept de vot s-ar dubla și toți nou-veniții, avînd peste 25 de kilograme artificiale, ar vota cu cei asemenea lor. Vă dați seama în ce cerc vicios și periculos intrăm. Cei care ar vota atunci ar vota pentru cei care modifică legile în favoarea îndepărtării plafoanelor greutății artificiale a celor care votează... Ridicol, nu? Un cerc vicios care, învîrtindu-se necontrolat, ar muta plafoanele în serie, în fiecare săptămînă...

La fel cu trecerea de la 40 la 60 de kilograme. Toți cetățenii cu peste 40 de kilograme artificiale sînt acum puși la dispoziția spitalelor, ca depozitari de organe. S-a demonstrat și se probează continuu că păstrarea unui organ în interiorul unui om în funcțiune este mult superioară conservării acelor organe, indiferent prin ce metodă. Acești oameni, mai mult de jumătate artificiali, acești oameni neoameni, mecanici, sînt păstrători ideali de organe și nimic altceva. Trebuie să recunoașteți, să recunoaștem, acum, cînd sîntem aproape în întregime naturali, dar și atunci cînd ne vom apropia de trecerea pragului **dincolo,** că un om în cea mai mare parte artificial nu merită nici o încredere, nu prezintă nici o garanție morală și funcțională, nu este fiabil și nici util altfel decît ca o sumă de organe disponibile. Nici un fel de rațiune, nici etice, nici economice, nici culturale, nu justifică păstrarea în societate a unei persoane cu mai mult de 40 de kilograme artificiale. Atunci cînd voi trece de această limită, eu, de pildă, voi cere personal internarea într-o bancă de organe și voi fi bucuros să contribui cu o parte din mine la repararea corpului unui tînăr, al unui om natural.

Vorbitorul așteptase cîteva secunde aplauze care nu veniseră, sorbise o înghițitură de apă și reluase.

– Dar, proclamînd drept oameni activi pe cei cu mai puțin de 60 de kilograme artificiale, vă închipuiți ce beneficii vor urma pentru fabricanții de organe, de la producătorii de module, la proprietarii uzinelor de asamblare. Dintr-o dată, zeci de mii de foști cetățeni așteptînd acum în băncile de organe să fie utili altora, consumînd puțin, economic, calculat științific, ar fi repuși în circulație, și astfel cererea de organe noi ar crește exploziv. Atunci și prețul, deja foarte mare, al organelor ar crește nemăsurat de mult. Numai pentru cei din băncile de organe, pentru separarea lor de agregatele de acolo și dotarea lor cu organe, ar fi nevoie de zeci de mii de inimi, rinichi, ochi, plămîni, oase și cîte și mai cîte. Vă imaginați profitul fabricanților și starea deplorabilă a societății noastre după o asemenea modificare a legii. Argumentele umanitariste pe care le vîntură Bătrînii sînt ridicole, neștiințifice, neeconomice. Ați văzut vreun donator de organe internat care să fie nemulțumit? Nu, n-ați văzut și nici nu veți vedea. În primul rînd, organele nu-i supără fiind majoritatea artificiale, în al doilea rînd, existența lor e cu îndestulare asigurată, au apă, aer, hrană necesară și suficientă bunei funcționări a corpului lor, au totul în cantități atent calculate și de cea mai bună calitate. În sfîrșit, majoritatea

sînt în stare de comă perpetua, pentru ei viața nici nu mai există, creierele nefiind transplantabile nu interesează, deci nu sînt ținute în stare de veghe decît în cazuri rare și, nefuncționînd creierele, nu există durere, nici tristețe, nici speranță. Abia trezirea lor ar fi cu adevărat inumană, readucîndu-le chinurile și problemele zilnice. Gîndiți-vă că sînt persoane cu mai mult de 40 de kilograme artificiale. Ce viață mai poate fi aceea? Ar mai dori cineva să trăiască în asemenea condiții? Eu sînt sigur că nu

Tot ce v-am spus pînă acum știați la fel de bine și dumneavoastră, toată lumea gîndește la fel, de aceea, în condiții normale, nici nu ar trebui să ne fie teamă că Legea 25-40 va fi schimbată. **În condiții normale,** zic. Dar dușmanii noștri, organizația Bătrînilor, pregătesc condiții anormale în care să se rediscute legea. Presupun că sînteți la curent cu unele evenimente. Acum opt luni abia paisprezece voturi au fost favorabile modificării. Acum, în Consiliul Legislativ sînt treizeci și doi de membri care au peste douăzeci de kilograme artificiale. (Rumoare în sală.) Este ușor de prevăzut cum vor vota aceștia dacă vor mai apuca să voteze înainte de a li se încheia mandatul. Și numărul de organe artificiale în Consiliul Legislativ este în continuă creștere, o creștere nefirească, mult mai ridicată decît cea din orice perioadă anterioară și decît creșterea observată la oricare altă categorie de cetățeni, cu excepția soldaților din unitățile active. Cred că bănuiți care e cauza. Care e cauza cauzelor. La prima vedere e vorba de accidente rutiere, aviatice, tîlhării de duzină, explozii întîmplătoare, boli aparent uzuale, uneori atentate cu autori necunoscuți și greu de aflat la nivelul actual de sofisticare a armelor. Dar cui folosesc toate aceste organe de curînd transplantate? În spatele tuturor acestor accidente și atentate poate fi intuită ușor mîna dușmanilor noștri, mîna fabricanților de organe, mîna Bătrînilor. (Rumoare în sală). Lupta a intrat pe un făgaș nou, fraților! Discuțiile nu mai sînt suficiente. Trebuie să ne apărăm, trebuie să trecem și noi la fapte. (Aprobări în sală.)

Vom merge deocamdată pe două căi. În primul rînd, primenirea Consiliului Legislativ. Trebuie să obținem alegeri noi înainte de încheierea mandatului actualului Consiliu. Vom discredita cîțiva membri, chiar dintre **ai noștri,** vom cere altora să se retragă, vom plăti cîțiva să ceară și să voteze alegeri anticipate. Orice dezbatere în condițiile Legii 25-40 ne va da cîștig de cauză. Trebuie deci să obținem alegeri anticipate.

Pe de altă parte, trebuie să ne ferim de atentatele dușmanilor. Fiți atenți cum mergeți pe stradă, evitați să treceți pe lîngă clădiri înalte, stați mai mult acasă, nu mergeți cumva la pescuit sau la vînătoare, nu circulați cu avionul, nu întîrziați în locuri singuratice, nu ieșiți noaptea. Ar fi bine dacă v-ați anagaja fiecare cîte un apărător personal. Semnalizoarele de alarmă corporală nu sînt de nici un folos și nici orice alt aparat. Aveți nevoie de inteligența vie a unui om care să vă apere. Deja am instruit cîteva sute de tineri dotați care să poată îndeplini o asemenea sarcină dificilă. Ajung pentru Consiliul Legislativ și pentru o mare parte din activiștii noștri. Adresați-vă conducerii celulei dumneavoastră și vi se va repartiza un apărător.

Ce să vă mai spun? Fiți vigilenți, fiți activi, fiți în fiecare moment în alertă. Pînă nu obținem alegeri noi nu putem sta liniștiți. Și probabil nici atunci nu vom putea fi liniștiți cu totul. Peste o săptămînă voi veni din nou la întrunirea dumneavoastră. Vă mulțumesc. La revedere.

●

Retrăind filmul primei întruniri la care participase, Arnod retrăise și sentimentele de atunci. Era din nou decis să lupte pentru Legea 25-40, uitase că el însuși făcuse un pas spre „25" și fusese amenințat cu alți cîțiva.

Participase între timp la mai multe întîlniri. Pe Emma (sau Marta, ea avea buzele groase și moi și dinții ascuțiți) n-o mai văzuse de atunci. Venea singur, intra în sală, asculta, lua uneori cuvîntul, aderase complet la mișcare și era sigur că face bine, că aceea e singura cale dreaptă. Activase aproape un an pe acea baricadă, obișnuința i se transformase în convingere și convingerea în crez, era eficient și devotat, părea definitiv cîștigat pentru cauză. Iar acum, două gloanțe spiralate, explozive, cu pătrundere selectivă, despre care știa de unde vin, dar nu putea dovedi asta, care îl loviseră în ficat pentru a-i încărca trupul și conștiința cu un kilogram și jumătate de plastic și metal și cu îndoiala lașă a omului care face un pas către banca de organe, două gloanțe fuseseră de ajuns pentru a-i schimba complet tablele de valori cu care cîntărea lumea, cu care își evalua gîndurile și faptele, cu care își motiva voturile în Consiliul Legislativ. Acum nu mai era de acord cu doctorul Golumbiewski, nu i se mai părea deloc normal ca un om să-și piardă identitatea cetățenească pentru că trecea de 25 de kilograme organe artificiale și nici înălțător nu i se mai părea să vegetezi într-un spital, creier adormit în trup ciumpăvit, pentru a menține în stare de funcțiune cîteva organe pe care alți oameni, ajunși într-o clipă de cumpănă, le vor primi cu bucurie inconștientă crezînd că-și prelungesc viața, dar fără a sesiza pe de-a-ntregul că fac chiar atunci un pas spre a lua locul celui care le-a dăruit organul, care la rîndul lui s-a apropiat astfel cu încă un pas de eliminarea completă și incinerare.

Ce era de făcut? Convingerile dinainte sau instinctele de acum trebuiau urmate? Să voteze modificarea legii, conștient fiind de dedesubturile financiare ale afacerii și amintindu-și de lipsa de fiabilitate a persoanelor cu prea multe organe, perturbate de orice fluctuație de cîmp electromagnetic, degringolate complet de orice fulger mai apropiat? Sau să voteze menținerea legii, cu alternativa riscantă de a fi lovit din nou, împuținat, trecut peste bariera celor 25 de kilograme? Trecerea de la 25–40 la 40–60 nu crea totuși un precedent periculos? Nu urma apoi 60–70, sau și mai departe, 80–100 sau cine știe cît, mai mult decît greutatea oricărui om? Nu era aceasta o simplă treaptă spre eliminarea oricăror praguri? Creiere artificiale nu se construiseră încă, nu erau competitive cu cele naturale, ca volum și consum de energie, dar în materie de progres tehnologic nu e niciodată bine să fii prea sigur. Cum vor arăta, mai exact, cum se vor comporta oamenii sută la sută artificiali, montați organ cu organ pe schema unui om natural, purtîndu-i numele, identitatea personală și socială, dar amintind de omul originar numai la înfățișare și topologie interioară? 40–60 nu era deloc departe de 60–80. Și, în plus, există destui oameni

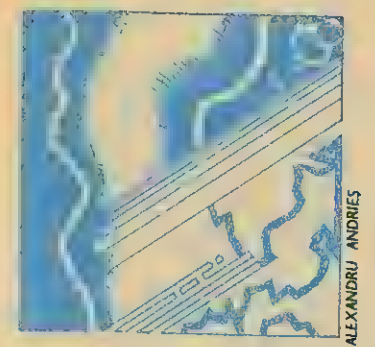

care nu au nici măcar 60 de kilograme cu totul. Cu cît se gîndea mai mult, cu atîta Arnod uita de situația lui personală și revenea la predicile doctorului Golumbiewski, la lozincile pe care le apărase înainte de atentat. De fiecare dată revedea însă camera de spital și neclintirea i se zdruncina, nu mai știa ce e bine și ce e rău, nu mai era sigur că poate să-și prezică votul pe care peste cîteva zile avea să și-l exprime.

I se păreau nesfîrșite acele cîteva zile, nesfîrșite orele pe care le mai avea de petrecut în spital. „Fie ce-o fi, numai să treacă odată zilele astea. O să votez cum mi-o veni atunci la îndemînă, puțin îmi pasă de urmări. Oricum o dau, tot rău iese..."

●

A doua zi Arnod a fost externat, era vindecat, așa spunea medicul, era vindecat **din toate punctele de vedere.** Arnod îl înjură în gînd, brutal și suculent, „cu avertismentele lui cu tot" și se grăbi să ajungă acasă, își încuie garsoniera și se trînti în pat, decis să doarmă două zile neîntrerupt, pînă la vot, pînă ce va fi prea tîrziu pentru a se mai frămînta sau pentru a lua hotărîri.

La numai o oră după ce se lăsase în pat se auzi însă cineva sunînd la ușă. Insistent, dar nu nerăbdător.

Deschise împleticindu-se, fără vlagă, extenuat de operație, de convalescență, de gînduri și nervi. Se frecă la ochi și de oboseală și de surprindere. În prag stătea zîmbind un tînăr blond, cu ochii alb-verzi, ca de pește muced, cu părul scurt și maxilarele strînse. Buzele îi erau întinse de zîmbet și se albiseră de parcă erau apăsate pe un geam. Duse încet mîna sub haină și, în cele două secunde nesfîrșite cît dură gestul scoaterii armei, Arnod înțelese totul, printr-o strălucire de gînduri, la fel ca atunci, pe bancă, între un glonț și celălalt. „Tinerii nu au încredere, știu că m-am «îngreunat» și că am fost prelucrat psihic în spital, nu au încredere în mine și nu vor să riște, pînă la vot mai sînt două zile, în două zile nu pot fi refăcut suficient de bine pentru a fi apt de vot, ba poate nu voi mai fi apt de vot niciodată, s-ar putea să trec acum peste douăzeci și cinci, asta e, pistolul ăsta îmi va fărîmița oasele picioarelor, ambele picioare îmi vor fi fărîmițate și apoi refăcute, destule kilograme pentru a nu mai putea vota niciodată schimbarea legii care tocmai îmi interzice să votez. Tinerii au trecut la acțiune, folosesc mijloacele Bătrînilor în favoarea lor, chiar Bătrînii îi ajută la împrospătarea Consiliului Legislativ, ahi hul nici nu doare la urma-urmei prea tare, doare mai mult închipuirea, au început bip-bip-urile semnalizorului, în cîteva minute elicopterul va fi aici, blondul a plecat, ah! doare totuși, zîmbea tot timpul, oare buzele îi erau naturale? auu! sîngele, sîngele curge, la ce spital... ah! la ce spital mă vor... duce?... aah!... de-ar veni odată..."

●

L-au dus la un spital controlat de Tineri. I-au refăcut complet picioarele. În cădere își fracturase o mînă și a trebuit să-i introducă o tijă destul de lungă. În spital au descoperit că avea mai multe carii și i-au înlocuit și dinții respectivi. Din neglijența stomatologului a înghițit cîteva boabe de mercur și pentru a preîntîmpina căderea părului, pielea de pe cap, de pe barbă și de pe alte cîteva zone piloase i-a fost înlocuită cu piele artificială, ornamentată cu părul adecvat, bineînțeles, tot artificial. Împreună cu inima, ficatul și cele cîteva coaste de plastic pe care le avea mai de mult în el, a ajuns astfel la patruzeci de kilograme și douăzeci și ceva de grame, a ajuns astfel la banca de organe. Încă din prima săptămînă i-au luat ficatul, era doar **Kruger et co,** ultimul tip. A fost legat la ficatul de serviciu al băncii și astfel lumea accesibilă lui s-a redus la cei cîțiva metri pătrați în perimetrul cărora îi permiteau să se miște tuburile care-l țineau în viață. Nu avea dureri, de aceea era lăsat – deocamdată – lucid. Îi aduceau uneori și ziare. Le citea cu voce tare, pentru toți „colegii" lucizi ai rezervei („Rezerva inimii disponibile"). Putea astfel urmări evoluția luptei dintre partizanii celor două legi. Deși textele nu erau explicite, ochiul lui format reușea să citească printre rînduri, printre litere. Balanța se înclina imperceptibil în favoarea Bătrînilor. Natalitatea fiind extrem de scăzută, în mod fatal cantitatea de plasticit, argint, siliciu și alte materiale înglobate în oameni creștea, influențînd și presa, influențînd și Consiliul Legislativ. Într-o bună zi, la aproape un an de la internarea în banca de organe, află că doctorul Golumbiewski a suferit un accident de elicopter care i-a zdrobit capul. Arnod avea încă sclipiri de raționament corect și atunci îi reuși unul dintre cele mai lungi. „Aha, își zise el, înseamnă că au pus la punct și creierul individual. Primul beneficiar oficial va fi doctorul Golumbiewski. De acum nu se va mai discuta despre necesitatea unei legi 40–60, ci despre o lege «cu sau fără creier». Presupun că persoanele cu creierul artificial nu vor căpăta nici un drept și, ca o compensație, Tinerii vor consimți modificarea limitelor 25-40. Asta înseamnă că... păi sigur... voi pleca de aici! "

– Fraților, înțelegeți, fraților? În cîteva zile vom fi reintegrați, se va modifica legea, sigur se va modifica, vom pleca, vă asigur eu că vom pleca...

●

Arnod a fost singurul om cît de cît întreg din rezervă care n-a plecat nicăieri. Toți ceilalți au ieșit, reîntregiți, nu chiar în cîteva zile, ci peste cîteva săptămîni, atît a durat pînă la votarea legii și procurarea de organe pentru completarea celor care le lipseau. Aprinzîndu-se singur din propriile-i vorbe, Arnod s-a repezit jubilînd, fluturînd ziarul ca pe o victorie personală, spre tovarășii lui de rezervă, uitînd limitele în care îi era permis să se

mişte. Unul din tuburile care-l legau de conductele ficatului de serviciu s-a întins, s-a rupt şi un lichid gălbui a început să se scurgă pe podea. Cei internaţi în băncile de organe nu aveau semnalizoare de alarmă corporală, fiind în spital nu aveau nevoie să ceară intervenţii urgente. Căderea lui Arnod n-a alarmat astfel decît cîteva monitoare de supraveghere la care nu se uita în acele momente nimeni. Toţi medicii şi toate infirmierele erau grupaţi în sala de festivităţi, urmăreau la holoscop desfăşurarea transplantării creierului doctorului Golumbiewski, operaţia se desfăşura parcă în faţa lor, în mijlocul sălii, era prima care se făcea publică, toate spitalele erau din acel moment autorizate să repete asemenea operaţii şi toţi medicii trebuiau deci instruiţi în consecinţă. Arnod se stinse astfel pe fondul de entuziasm neîncrezător din „Rezerva inimi disponibile" şi pe cel de exaltare profesională din sala de festivităţi. Toţi medicii, toate infirmierele aveau senzaţia clară că participă la un eveniment deosebit, la momentul care deschide o eră nouă medicală şi socială, la ruperea unor bariere, una din ultimele în calea progresului deplin, le venea să se îmbrăţişeze, se îmbrăţişau chiar rapid, cu chipul radiind de mîndrie că trăiesc o asemenea clipă, atenţi totuşi să nu piardă nici un amănunt din operaţia prezentată atît de fidel, tridimensional, la holoscop.

Considerat sinucigaş, Arnod a fost evocat foarte nefavorabil într-un scurt necrolog apărut peste cîteva săptămîni în ziarul la care lucrase şi la care se afirmase cu atîta strălucire altădată. Articolul era semnat de un oarecare dr. Golub şi se încheia cu următoarele rînduri: „Acum, cînd nevoia de organe a crescut exploziv, acum, cînd aşteptăm ca în puţine zile atîţia oameni, imobilizaţi fără motive în băncile de organe, să fie reintegraţi societăţii care îi aşteaptă şi vieţii care îi merită, acum, tocmai acum, **acest** Arnod îşi permite să se sinucidă, făcînd inutilizabile şi nerecuperabile o inimă de cea mai bună calitate şi două picioare aproape noi. Gestul lui condamnabil este şi complet nejustificat deoarece ştim că chiar şi înainte de a ajunge la banca de organe el era în favoarea modificării Legii 25–40, iar acum Legea 40–60 îl scotea de acolo, redîndu-l vieţii active. Probabil cauzele trebuie căutate în funcţionarea defectuoasă a creierului lui. Lucrul acesta trebuie să ne dea de gîndit. Nici un om cu creier artificial nu ar fi putut avea o asemenea comportare sinucigaşă. Păcat că Arnod n-a mai apucat să fie operat la timp. Firma **Kruger et co** ar fi putut să-l ferească de ruşinea cu care s-a stins, furnizîndu-i un creier nou... Păcat..."

SF

O.Z.N.-UL CAPTURAT

Un ofiţer se prezintă la raport, la comandantul bazei.

— Vă raportez că am capturat un O.Z.N.

— Şi a apărut după aceea pe cer o explozie roşiatică?

— Raportez că nu.

— Ei, se vede că eşti tînăr. S-a dovedit în mod ştiinţific că O.Z.N.-urile sînt un produs al purei imaginaţii! Ieşi afară, nătărăule!

— Am înţeles, să trăiţi!

Ofiţerul dă să plece, însă, cînd să iasă, mai pune, ezitant, o întrebare:

— Ştiţi... uitam sa va-ntreb: ce facem cu omuleţii vişinii?

ÎNGER CU TREI ARIPI

Întorşi din călătoria interplanetară, copiii primesc la desen tema: „Ce am văzut mai interesant în spaţiu". Profesorul, indignat, îl apostrofează pe Gigel:

— Bine, tovarăşe elev, unde-ai văzut dumneata înger cu trei aripi?

— Sincer să vă spun, nici cu două n-am văzut!

DIVIZIUNEA MUNCII

Doi cosmonauţi aflaţi în recunoaştere în jungla planetei Clamp întîlnesc nişte urme uriaşe. Comandantul navei arborează un aer solemn şi declară:

— Bill, ca să putem face treabă bună, trebuie să ne despărţim. Din clipa asta, tu urmăreşti unde duc urmele, eu de unde vin...

Culese de ŞT. N. MARIN

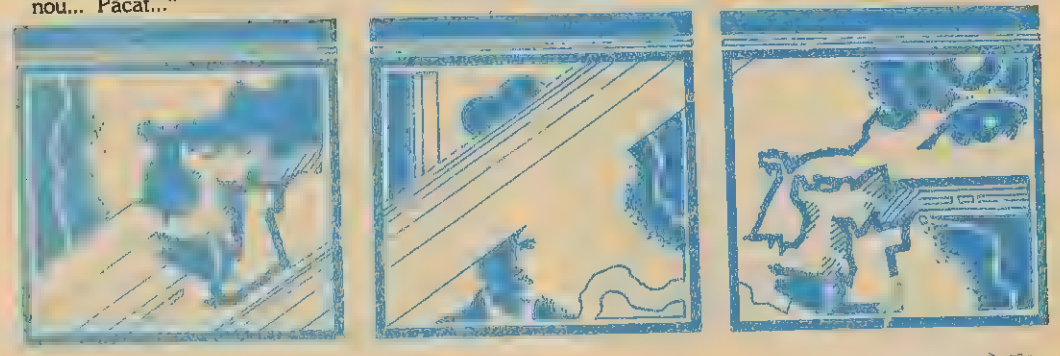

ALEXANDRU ANDRIEŞ

O DECIZIE GRĂBITĂ

FLORIAN MÎCIU

„EXTRAORDINAR!" Lui Vic nu-i venea să-şi creadă ochilor, atît de puţin se aştepta la răspunsul acesta al computerului. Apăsă imediat pe butonul videofonului şi pe ecran apăru chipul lui Martin, comandantul navei.

– Ce s-a întîmplat?

– Martin, computerul indică în apropierea lui Betelgeuse un cîmp gravitaţional de o intensitate foarte mare. Cu toate că din analiza spectrală nu reiese, mă tem să nu fie vorba de o gaură neagră.

– Ia legătura cu Mihai, spune-i să trimită un satelit de recunoaştere şi conectează computerul la tabloul de bord. Vin şi eu imediat.

.....

Vocea aspră a lui Mihai umplea încăperea:

– Ce facem? Modul în care au dispărut cei doi sateliţi de recunoaştere demonstrează că în apropiere de Betelgeuse se află o gaură neagră necunoscută pînă acum.

– Deci acesta e modul în care au pierit celelalte nave care plecau dinspre Alpha Centauris spre Betelgeuse.

– Nu înţeleg ce vrei să spui, Mart. Vocea lui Vic trăda o teamă ascunsă.

– Sîntem prea departe să ne mai putem întoarce. Nu ne mai ajunge combustibilul. Emiţătorul nostru este prea slab să fim receptionaţi de pe Alpha sau Betelgeuse. Ca să nu mai vorbim de Pămînt. Singura noastră şansă e să ajungem pe una din planetele sistemului Betelgeuse. Oricare. Pe urmă o să cerem ajutor Coloniei.

Timp de trei ore Mihai şi Vic au calculat traiectoria optimă pentru a ajunge pe una din planetele sistemului Betelgeuse cu şanse maxime de reuşită. Între timp, Martin încercă, fără succes însă, să intre în legătură cu cei din Colonie. Pe ecranul din faţa lui, undeva în partea stîngă, se deslueşea steaua Betelgeuse. Oare ar avea ceva şanse să scape cu bine?

Videofonul anunţă apel şi pe ecran apăru chipul lui Mihai:

– Mart, am calculat traiectoria. Rezultatul l-am introdus în computer. Să-l conectez la tabloul de bord?

– Da, te rog.

Pe ecran, în locul priveliştii naturale, apăru o imagine schematică a sistemului Betelgeuse. Chiar şi gaura neagră era redată, ca un inel negru. În dreapta ecranului apărură primele litere ale rezultatului calculelor. Şansele erau mici. Trebuiau să se înscrie pe orbita planetei a 4-a a sistemului, în clipa în care nava ar fi început să fie atrasă direct spre gaură. Atunci ea s-ar fi aflat la limita dintre cîmpul gravitaţional al planetei şi cel al găurii.

Martin respiră adînc şi conectă pilotul automat. În minte îi reveni chipul lui Jan, guvernatorul Coloniei Alpha Centauris, fostul lui coleg de şcoală. Ce privire ciudată avuse atunci cînd îl rugase să preia conducerea acestei expediţii. Parcă ar fi prevăzut sfîrşitul. Martin nu-şi făcea iluzii în legătură cu scăparea lor. Ştia că nu aveau cum să evite cîmpul gravitaţional uriaş al găurii. Îşi aduse aminte de Lana, soţia lui. Cînd plecase de-acasă o lăsase însărcinată. Era în luna a treia. Probabil că acum născuse deja. Nu-şi va cunoaşte niciodată copilul. Ce-o să se aleagă din ei dacă Jan îşi va aduce planul la îndeplinire? Oare de asta să-l fi trimis aici Jan, să fie sigur că el, Martin, nu-l va putea deconspira? Să fi ştiut Jan de existenţa găurii? Dar Mihai şi Vic ce vină aveau?

Nava ajunse la punctul critic. Martin comandă din nou pe ecran imaginea naturală a sistemului. Nava era zguduită foarte puternic. Se afla chiar la limita dintre cele două cîmpuri de gravitaţie. Pentru un moment, în stînga, Betelgeuse păru că începe să crească şi în sufletul lui Martin se născu o speranţă, dar care nu dură decît o fracţiune de secundă. Nava se îndrepta tot mai vertiginos spre întunericul din faţa ei.

Ultima senzaţie pe care o avu Martin fu aceea că pereţii navei se curbau spre interior ca şi cum o mînă uriaşă ar fi strîns nava în pumn. Apoi totul se contopi cu materia de afară.

.....

Trecuseră trei luni de la rebeliunea lui Aplha Centauris. Noul guvernator al coloniei stătea de vorbă în biroul său cu inspectorul general al Administraţiei Coloniilor.

– Deci tu eşti de părere, Matei, că totul a depins de hazard.

– Da, Excelenţă. Vedeţi, secretara lui Jan era căsătorită cu un fost coleg de şcoală al acestuia, Martin. Din întîmplare, acest Martin a aflat de planurile lui Jan. Acesta, cînd şi-a dat seama că Martin ştie mai mult decît ar fi trebuit, l-a trimis la moarte. Ştia de la guvernatorul Coloniei Betelgeuse că între Alpha şi ei era o gaură neagră imposibil de detectat din sistemul Alpha, aşa că l-a trimis pe Martin cu o misiune fictivă spre Betelgeuse. După plecarea soţului, Lana dă de mesajele guvernatorului din Betelgeuse care anunţau gaura şi înţelege că soţul i-a fost trimis la moarte. Vrea să ştie de ce. Caută pînă găseşte planurile lui Jan, le fură şi, împreună cu fetiţa, se suie în prima navă pentru Pămînt, cu intenţia să-l răzbune pe Martin. Jan descoperă furtul după ce nava părăsise sistemul Alpha Centauris, deci prea tîrziu ca s-o mai poată opri. Aici a fost norocul.

– Cum aşa?

– A decis să atace imediat, pentru a ne lua prin suprindere. Dar, pînă să fi ajuns datele la noi, ar fi avut timp să termine pregătirile pentru apărare şi Alpha Centauris ar fi devenit de necucerit. Aşa însă a început războiul nepregătit, aceasta-i cauza pentru care a fost învins.

PLANETA MOARTĂ

EDUARD HAMILTON

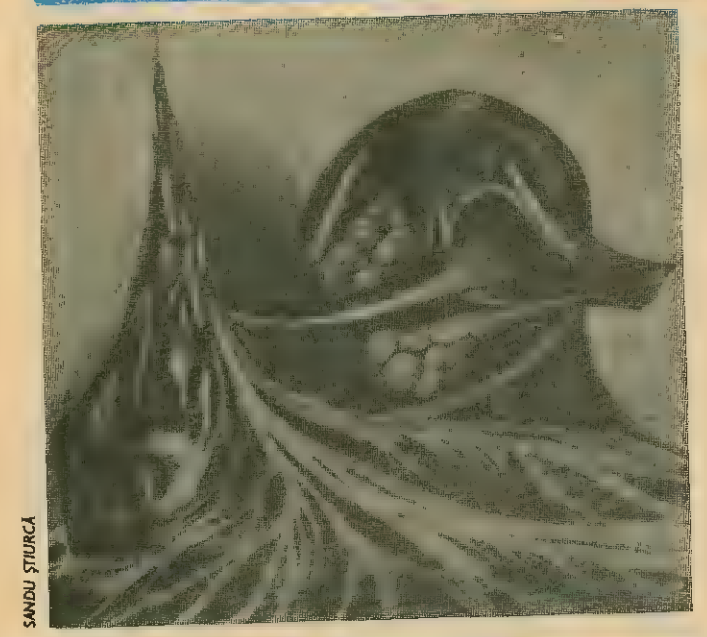

SANDU ȘTIURCĂ

PLANETA era întunecată, rece și fără viață; dar asta nu ne preocupa cîtuși de puțin. Singurul lucru care ne interesa acum era dacă vom muri sau nu în momentul în care nava noastră avariată va fi supusă inevitabilului impact. Tharn era la comandă. Noi, toți ceilalți trei membri ai navei, ne și puseserăm costumele de cosmonaut, în speranța că ele ne-ar putea proteja și salva în eventualitatea unei ciocniri dezastruoase.

Îmbrăcați în costumele astea ciudate și greoaie, arătam ca niște roboți dolofani cu brațe și picioare mecanice, rigide.

– De ce să murim? Ce accident stupid! Tocmai aici, în cea mai îndepărtată și necunoscută parte a galaxiei! răbufni Dril.

– Ne-au lăsat generatoarele, asta e, avem mare noroc cu planeta asta așa cum e ea, altfel...

– Noroc, Oroc? asta numești tu noroc? întrebă Dril,... că s-ar putea să mai supraviețuim doar cîteva zile pe această planetă, și gata?

Fără doar și poate, Dril avea perfectă dreptate.

Planeta era moartă. Ea se afla la o margine a galaxiei; se învîrtea în jurul unui soare de culoare roșiatic închis, dovadă a vechimii lui, anunțînd dispariția. În jurul lui orbitau 6 planete. Am ales-o pe a 6-a pentru că părea ceva mai locuibilă deș; acum, de aproape, vedeam clar că nu e nici o urmă de viață pe ea.

E în întregime acoperită cu gheață și zăpadă și nu are aer. Dar celelalte 5 planete arătau și mai rău, iar acum tot nu ne mai puteam schimba direcția. Singura problemă era dacă cele 2 generatoare întregi care ne mai rămăseseră puteau furniza suficientă energie pentru a încetini viteza navei în vederea aterizării. Moartea era foarte aproape, o simțeam, dar ne păstram calmul; și asta nu pentru că aveam niște caractere eroice, dar eram membri ai Serviciului Stelar și eram obișnuiți cu amenințarea morții la fiecare pas. Mulți membri ai organizației și-au găsit moartea în zone îndepărtate ale galaxiei. Multe nave s-au înlepărtat, așa ca noi, și doar două treimi sau chiar mai puține s-au întors la bază.

În tăcerea care se așternuse, vocea lui Tharn a răsunat:

– Curînd atingem planeta! Voi face tot posibilul să reduc viteza navei... dar fiți pregătiți pentru orice.

– În unele locuri zăpada e foarte mare, zise Dril, acolo s-ar putea să fie ceva mai moale.

– Ne îndreptăm spre gheață, spuse Tharn liniștit. Pe gheață, chiar dacă ne sfărîmăm, putem fi cel puțin observați. Cînd alte nave se vor afla din întîmplare pe aceste meleaguri poate ne vor observa, și astfel vor putea recupera măcar hărțile făcute de noi. În aceste cuvinte se recunoștea minunatul spirit care dă renumele Serviciului Stelar, același spirit care ne-a îndemnat să părăsim lumea îngustă și să ne îndreptăm spre alte lumi, spre colțurile cele mai îndepărtate ale galaxiei. Ne îndreptam spre planeta necunoscută cu o viteză colosală.

Tharn nu a făcut nici un gest, pînă în ultimul moment; apoi, deodată, a cuplat ambele generatoare încă în stare de funcționare, a schimbat direcția navei în cădere liberă și s-a folosit de vibrația exploziei de propulsie în loc de frînă. Era vorba despre așa-numita aterizare în „coadă de crab". Acest periculos mod de aterizare nu cere numai îndemînare ci și un pilot desăvîrșit, cu discernămînt și experiență, căci dacă energia folosită este puțin mai mare decît cea necesară nava părăsește imediat planeta, iar dacă dimpotrivă e prea mică, aceasta se sfărîmă de sol.

De astă dată am fost norocoși: aterizarea n-a durat mai mult de un minut. Nava a căzut, cu un zgomot ca de prăbușire,

apoi liniște absolută.

Nava s-a aplecat pe o parte și s-a culcat pe gheață. Una dintre fețe avea o mare fisură. Pe acolo ieșea din ea aer. Deocamdată, acest lucru nu ne impresiona, căci purtam costumele de cosmonaut prevăzute cu oxigen.

Pe rînd, am ieșit din navă și ne-am uitat împrejur.

Nu prea aveam ce vedea: nu era decît zăpadă și gheață cît vedeai cu ochii și nici un strop de aer.

Deasupra zăpezii nu se vedea decît un cer întunecat, din care două treimi era de un negru infinit, și doar ultima treime era acoperită cu stele. Ne aflam la punctul terminus al galaxiei, cu toate motoarele arse și fără materialele necesare pentru a bobina unele noi. Pe deasupra eram și mult prea departe pentru a lua legătura prin radio cu baza. Singurul lucru util ar fi fost să găsim pe această planetă suficient tantal și terbin, plus celelalte metale imperios necesare realizării aliajului cu care erau bobinate motoarele.

– Dril, adu te rog „proba radio".

Acesta era un instrument folosit pentru explorarea resurselor de metal pe planete necunoscute. El funcționa pe baza emiterii unei largi game de unde a căror frecvență se putea regla pentru a detecta orice element chimic.

Dril s-a întors cu „proba radio" de pe navă și a reglat-o pentru detectarea metalelor pe care le căutam. Așteptam toți, înfrigurați, rezultatul.

– Avem noroc! explodă el într-un tîrziu. Aparatul indică existența tuturor metalelor de care avem nevoie și încă în mari cantități. Ele par că se află chiar aici, sub gheață.

– Ciudat! am exclamat, știind că aceste metale nu se găsesc niciodată la un loc.

Tharn a tăcut cîteva clipe.

– Vom încerca, spuse el, trebuie să luăm o sanie, unul dintre motoare și proiectorul de raze. Vom avea nevoie de el pentru a străpunge gheața; și ne mai trebuie niște cabluri și scripeți. Curînd totul era gata și am traversat zăpada și gheața cu sania noastră improvizată, încărcată la refuz.

Era întuneric și doar lămpile cu Kripton decupau poteci albe în noaptea fără sfîrșit.

Ne opream adesea, dar Dril continua să cerceteze cu „proba".

În cele din urmă, după mai multe ceasuri de trudă, Dril își privi instrumentul și ajunse la concluzia că există într-adevăr toate metalele necesare chiar în acest loc, aproximativ la 400 m sub noi.

Era o întîmplare dintre cele mai ciudate; cum puteau fi toate aceste metale la un loc și atît de aproape de suprafață? Dar „radio-proba" nu greșea niciodată.

Am descărcat deci generatorul de pe sanie, l-am conectat la proiectorul de raze și am început să tăiem gheața.

Tharn lucra cu proiectorul și astfel a reușit să taie cu rapiditate un strat de 3 m de gheață. Primii 50 m de gheață au fost străbătuți cu rapiditatea cu care un cuțit trece prin unt și deodată izbucniră scîntei și foc. Tharn a oprit imediat motorul.

– Cred că am ajuns la metale! spuse el bucuros.

– Imposibil, răspunse Dril, „proba radio" indică existența lor abia la 400 de metri.

– Trebuie să coborîm să vedem despre ce e vorba, spuse Tharn. Ajută-mă să scot scripetele. Am adus troliul și l-am montat la marginea copcii de gheață și după aproximativ 15 minute eram gata pregătiți să coborîm înăuntru. Doar doi dintre noi ar trebui să coboare iar al treilea să stea sus pe gheață. Dar, surprinzător, nimeni nu vroia să aștepte singur acolo, sus, pe gheața întunecată și în același timp nimeni nu vroia să coboare singur în puțul adînc, săpat de curînd. Am coborît toți trei.

– Să vă fie frică să rămîneți singuri, nu mi-am închipuit, rîse Tharn, încurcat de penibilul situației în care era implicat; vă răsfățați ca niște copii și vă mai și lăudați că sînteți exploratori ai stelelor.

– Aveți la voi pușlile cu fascicule de raze? întrebă dintr-o dată Dril. Abia atunci ne-am dat seama că toți căraserăm instinctiv pușlile după noi. Această planetă este lipsită de orice formă de viață, deci ce rost aveau pușlile? În fine! Oroc, hai să-i dăm bătaie! Am pornit deci motorul și coșul în care eram toți înghesuiți a început să coboare încet în puțul de gheață întunecat. Singura lumină era cea furnizată de lampa noastră cu Kripton pe care Dril o ținea îndreptată în jos. După ce am parcurs cam 50 m, ne-am izbit de ceva dur.

Acum totul era cît se poate de limpede.

Aici, sub gheață, era un strat gros de metal transparent, iar proiectilul decupase un orificiu în el. Tharn îndreptă lampa spre deschidere și atunci am putut vedea cu stupoare că prin spărtura îngustă ni se dezvăluia un întreg oraș. Era un oraș mare, cu clădiri uriașe, străzi largi și chiar bulevarde.

– Un oraș întreg mort, acoperit de o boltă metalică și de gheață, șopti Tharn ca pentru sine. Oraș mort? Era oare vorba de un oraș mort?... Sau poate doar părăsit, cine știe?

Este adevărat, pe străzi nu se putea vedea nici cea mai mică mișcare, totul era învăluit în beznă, pustiu, nici o ființă nu putea supraviețui din cauza lipsei atmosferei. Atunci am pornit din nou motorul și nacela în care ne aflam a coborît încet, spre una dintre străzi. Ne-am dat jos și am poposit o vreme, în cea mai desăvîrșită liniște, pe stradă.

Dintr-o dată însă am fost surprinși de neprevăzut: lumină, mai întîi o lumină palidă, care a devenit din ce în ce mai puternică, pînă cînd întregul oraș a fost scăldat din plin în razele ei.

– Vedeți, planeta nu e moartă! se extazie Dril. S-a făcut lumină!

– Probabil a fost aprinsă automat, zise Tharn. Locuitorii planetei sînt desigur posesorii unei tehnici dintre cele mai avansate.

– Mie nu-mi miroase a bine, șopti Dril, am un fel de sentiment că sîntem în permanență urmăriți din umbră.

– Și eu mă simt încoltit și numai fricos nu se poate spune că sînt. Ca dovadă, sînt membru al Serviciului Stelar. Acum însă pot să jur că ceva înfiorător se ascunde în spatele acestor străzi misterioase.

– Uite ce e, lăsați filosofia! Noi ne aflăm aici pentru a face rost de metalele de care avem nevoie, restabili Tharn situația. Și le vom obține cu orice preț. Lumina asta nu ne poate stînjeni în nici un fel și nici nu ne poate opri să le găsim, ba dimpotrivă, ne ajută foarte mult.

Dril scoase din nou „proba radio" și o reglă. Aparatul indica existența metalelor în imediata

apropiere; trebuia doar să ne întoarcem puţin spre stînga şi să o luăm în josul străzii pe care ne aflam. Asta am şi făcut. Imaginea corpurilor noastre, proiectată de-a lungul străzilor pustii, aşa îmbrăcaţi în imensele costume spaţiale contribuia la atmosfera apăsătoare generală.

– Cred că oraşul ăsta e foarte vechi, zise Tharn. Clădirile au acoperişuri. Asta presupune că au fost construite pe vremea...

– Tharn, Oroc! zbieră Dril ca scos din minţi, făcînd brusc stînga-mprejur cu arma în poziţie de atac.

L-am văzut, jur, în momentul cînd se îndrepta spre noi dinspre strada de care tocmai trecusem. Nu pot însă să vi-l descriu. Nu seamănă cu nici o fiinţă, nu cred că am mai văzut vreodată aşa ceva.

Era un monstru negru, de dimensiuni colosale, care îşi schimba foarte des forma, în vreme ce avansa spre noi. Am ochit şi am tras. Atunci monstrul s-a retras şi a dispărut între blocuri. Am început să alergăm, să-l căutăm. Nici urmă, dispăruse.

– Ce-a fost asta? am spart tăcerea, puţin răguşit de emoţie.

Tharn păstră o clipă de tăcere, apoi spuse:

– Nu ştiu ce să zic; e adevărat, era o fiinţă, asta am putut vedea cu toţii, iar felul în care a reacţionat cînd am tras focurile de armă îi dovedeşte inteligenţa.

– În acelaşi timp, nici o fiinţă nu supravieţuieşte aici, am adăugat hotărît.

– Este posibil să existe mai multe forme de viaţă decît cele cunoscute nouă: cum pot făpturile astea abominabile să construiască un astfel de oraş?

– Vine altă creatură, uite-o! am strigat cuprins de groază.

Al doilea monstru se prelingea într-adevăr către noi, în forma unui imens vierme galben. Am tras din nou şi acesta a dispărut deîndată, la rîndul lui.

– Orice-ar fi, trebuie să ne continuăm drumul, spre Tharn, deşi puteam citi clar o puternică emoţie chiar şi în vocea lui mereu sigură. Metalele de care avem nevoie se află în acel bloc imens de culoare albă de vis-à-vis, iar noi trebuie să ajungem pînă la ele sau să murim pur şi simplu pe gheaţa de deasupra.

– Te-ai gîndit că în blocul acela alb s-ar putea să ne aştepte lucruri mult mai înfricoşătoare decît moartea pe gheaţă deasupra? murmură Dril, înaintînd totuşi spre edificiul care constituia ţinta noastră. Cu fiecare pas ne apropiam tot mai mult de sursa unor necunoscute aventuri şi primejdii.

Monştri negri şi galbeni ne înconjurau. De groază, împuşcam în dreapta şi-n stînga. Apoi încetam focul întrucît nici unul dintre ei nu cădea răpus sub rafalele armelor noastre. Monştrii nu ne atacaseră niciodată. Nu făceau decît să ne urmărească şi să ne observe îndeaproape. Numărul lor era din ce în ce mai mare, pe măsură ce înaintam spre clădire. Dar ceea ce era mai cumplit decît prezenţa monştrilor era sentimentul persistent al unei preveniri opresive, care fusese o prezenţă permanentă încă de la intrarea în oraş; şi care se accentua cu fiecare clipă.

– Cred că sîntem victimele unui atac psihologic, zise Tharn, şi acesta atinge apogeul acum, în momentul apropierii de sursă, adică în faţa acestui bloc alb. În cele din urmă ne-am atins ţinta. Am ajuns în faţa uşilor enorme care s-au deschis şi în cadrul lor s-a ivit o creatură ciudată, la vederea căreia ne-a îngheţat sîngele în vine.

– Aşa ceva n-am văzut nicăieri în Galaxia noastră, şuieră Dril înfricoşat.

Apariţia era de culoare neagră şi acoperea ca înălţime cam 2 etaje. Iniţial arăta ca o imensă broască ţioasă, apoi am observat că de fapt forma ei se schimba mereu. Avea în toate aceste ipostaze 3 ochi iar intensitatea sclipitoare şi rece a privirii verzi cu care ne urmărea provoca efecte hipnotice. Instinctiv, ne-am descărcat puştile dar din nou fără nici un rezultat; creatura îşi continua agale drumul în josul scărilor. Dril a urlat de disperare şi a rupt-o la fugă; l-am urmat. Dintr-o dată am auzit vocea lui Tharn care ne chema.

– Aşteptaţi! Priviţi cu atenţie, creatura respiră. Pentru moment ne-am blocat de uimire, nu mai înţelegeam nimic. Apoi, într-un moment, totul a devenit destul de clar. Monstrul respira. Dar aici nu era nici un strop de aer. Tharn a făcut apoi gestul cel mai viteaz pe care l-a făcut vreodată un membru al Serviciului Stelar: s-a repezit direct către monstru. Cînd a ajuns la el, acesta a dispărut la fel ca şi toţi ceilalţi monştri din oraş.

– Deci nu era adevărat! murmură Dril.

– Totul nu era de fapt decît o iluzie hipnotică proiectată, spuse Tharn cu calm; şi numai faptul că spurcăciunea respira aici unde nu e aer m-a condus la ideea salvatoare că totul e ireal.

– Dar asta înseamnă că făpturile care au făcut aceste atacuri hipnotice sînt înlăuntrul acestei clădiri, am gîndit eu cu voce tare.

– Posibil, dar tot acolo se află şi metalele de care avem nevoie, zise Tharn, aşa că trebuie să intrăm. Am început deci escaladarea primelor scări şi emoţia creştea cu fiecare pas, pînă la paroxism. Ne paraliza frica. Dar deîndată ce am pătruns în interiorul clădirii, toată groaza s-a destrămat. Era ca şi cum dintr-o dată te afli într-o cameră caldă şi luminoasă în contrast cu bezna de afară.

– Ascultă, zise Tharn. Eu,... mie mi se pare că aud... Auzisem şi eu acelaşi lucru, era, într-adevăr, o muzică. La început încet şi foarte departe, apoi din ce în ce mai tare şi mai clar, o simfonie de instrumente şi voci.

Muzica era de o vechime apreciabilă; noi nu mai auziserăm niciodată o astfel de muzică. Dar am înţeles semnificaţia ei. Era o simfonie de luptă şi speranţe care arăta disperarea şi victoriile unei rase. Am rămas ţintuiţi, pînă la sfîrşitul ei.

– Acum cred că vin şi ei, spuse Tharn.

Şi eu i-am văzut. Nu mi-era frică, deşi era cel mai ciudat lucru pe care-l văzusem în viaţa mea.

O lungă procesiune de figuri s-a perindat prin faţa ochilor noştri. Aceştia erau de fapt locuitorii acestei planete moarte, oameni ai trecutului. Erau bipezi şi întrucîtva semănau cu noi ca alură, deşi se vedea clar că multe secole trecuseră peste ei şi le împrumutaseră un aer ciudat.

Muzica a încetat dintr-o dată, iar procesiunea s-a oprit lîngă noi ca fiecare să ne poată vedea de aproape. Apoi unul dintre ei luă cuvîntul. Limba în care vorbea era mult prea veche şi deci ne era necunoscută, dar ne-am înţeles telepatic.

– Vă vorbesc acum vouă, celor care aţi ajuns pînă aici. Nu aveţi de ce să vă temeţi. În acest oraş nu este viaţă. Toate creaturile stranii şi monştrii care v-au atacat şi chiar şi noi care vă vorbim acum nu sîntem decît fantome ale minţilor trecute, proiectate de pe discuri şi înregistrări telepatice care s-au petrecut odată. Noi sîntem oamenii care am murit de foarte mult timp. Ne-am născut pe această planetă. La început am trăit în grupuri mici numite triburi. Aceste triburi se luptau între ele. Apoi ne-am unit în grupări mai mari numite naţiuni, dar nici atunci nu am fost în stare să menţinem pacea. În cele din urmă, am înţeles că nu era nici o diferenţă între popoarele diferitelor naţiuni şi ne-am unit cu toţii. Acest lucru ne-a adus o mare putere şi o glorie nebănuită. Astfel, am putut ajunge pe alte planete şi stele şi le-am colonizat.

Timpul trecea. A trecut extraordinar de mult timp. Sistemul nostru de planete murea şi ştiam că şi noi ne vom stinge odată cu el. Ştiam însă că în acelaşi timp, într-o zi, noi forme de viaţă vor ajunge la noi: civilizaţii din alte părţi ale galaxiei, şi exploratori ai altor stele vor ajunge cu siguranţă într-o zi şi aici. Şi tocmai pentru această civilizaţie viitoare a galaxiei am pregătit cu migală acest oraş, şi am adunat în el toate cuceririle şi cunoştinţele noastre în domeniul tehnicii şi ştiinţei. Acum voi sînteţi aici şi sîntem convinşi că sînteţi suficient de inteligenţi ca să folosiţi aşa cum trebuie toată energia pe care noi am adunat-o. Proba inteligenţei voastre este că aţi putut depăşi momentul groazei creat de proiecţiile iluziilor hipnotice.

Deci, voi, care mă ascultaţi în acest moment, trebuie să ştiţi că tot ce vă înconjoară în acest oraş este al vostru; vă rugăm să primiţi darul nostru spre folosul întregii galaxii. Şi acum, în încheiere, din partea trecutului pentru viitor, rămas bun!

Figurile care stăteau pînă nu demult înaintea noastră dispăruseră şi nu mai rămăseserăm în tăcerea înconjurătoare decît noi trei în clădirea albă.

– Ce oameni minunaţi, bîigui Tharn, pe cale de dispariţie fiind, tot se mai gîndeau la viitorul galaxiei.

– Hai mai bine să mergem să căutăm mai repede metalele de care avem nevoie, zise Dril. Singurul lucru pe care mi-l mai doresc e să ajungem odată înapoi pe nava noastră şi să trag o duşcă bună de vin.

Tot ce pot să vă spun este că am găsit acolo generatoare întregi, complexe, mult mai bune decît ale noastre şi ce să mai vorbim, cîte şi mai cîte. Serviciul Stelar a fost informat şi deja examinează cu atenţie tot ce s-a găsit acolo spre a fi comunicat în curînd întregii galaxii.

A fost greu să aducem generatoarele pînă la nava noastră dar nu a fost nici o problemă instalarea lor. Foarte curînd după aceea, nava a fost în stare de funcţionare şi eram pregătiţi să părăsim această planetă. Am intrat în navă şi ne-am scos costumele spaţiale. Ce minunată senzaţie, eliberarea de costumele astea greoaie. Dril a adus o sticlă din cele mai bune vinuri pe care le aveam şi a umplut paharele. De acolo din navă ne uitam cu nostalgie la planeta moartă. Tharn a ridicat primul paharul:

Beau în amintirea minunaţilor locuitori ai acestei planete, spuse el, şi închin acest pahar tuturor raselor galaxiei trecute, prezente şi mai ales viitoare!

Traducere: MIHAELA POPA

SANDU ŞTIURCĂ

1982
PREMIUL III
AL REVISTEI
„ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ"
la Concursul „Avertisment pentru liniștea planetei".

FERICITUL ADAM

OVIDIU BUFNILĂ

ALEXANDRU PECICAN: „SOARELE GOL"

M-AM ÎNTREBAT adesea dacă teama de moarte poate fi înlocuită. O privesc pe Eva cum întinde rufele în grădină, avem o grădină mică, plină de tufe de liliac, o privesc, spuneam, pe Eva, și caut să-mi imaginez ce s-ar întîmpla cu viața mea dacă ea nu ar fi o femeie adevărată, ci una din cauciuc, așa cum am auzit că au acei soldați care luptă pentru lucruri deșarte, și, așa gonflabilă fiind, să pot s-o îngrămădesc într-o geantă „Diplomat".

Ei nu i-am mărturisit niciodată acest lucru, mă întreb asupra morții, asupra ororilor războiului și-mi spun că, fără îndoială, iubirea îndepărtează într-un fel frica ancestrală în fața morții. De o bucată de vreme și eu și Eva ne simțim spionați, deși vecinii noștri par foarte prietenoși, ne salutăm surîzînd și ne împrumutăm cu diverse lucruri, e adevărat, ei se schimbă foarte des, vreau să spun că sînt într-un anume fel niște nomazi am avut un vecin peste drum un general care s-a sinucis într-o dimineață lumea spunea că dăduse cîndva ordine contradictorii și că de pe urma lor pieriseră o mulțime de oameni nevinovați care au fost acuzați de lașitate, gloanțele îi ajunseseră din urmă pe cînd fugeau înapoi în tranșee, asta se întîmplase undeva pe malul oceanului, generalul murise într-o dimineață cînd începuse să ningă și prin lume încă se mai simțea suflul războiului, apoi în locul generalului s-a mutat o florăreasă care ne învesela seară de seară cu poveștile ei de dragoste, a plecat și ea cu un cîntăreț de jazz, s-au succedat apoi o mulțime de familii a căror existență era zdruncinată de zeci de certuri de pe urma banilor, de pe urma unor amanți pe care nu-i vedea nimeni la față dar care aveau o mare putere de seducție din cînd în cînd avea loc cîte o eclipsă solară atunci ningea Eva îmi spunea că nu mă mai iubește și eu credeam că e doar un joc, uneori avea stări de apatie mă ruga să plecăm de acolo undeva departe pe țărmul mării dar eu mă simțeam bine tocmai învățasem să număr stelele uneori și eu și Eva aveam vise ciudate eu nu mai eram eu mă multiplicam la începutul visului apărea un fel de oglindă retrovizoare și eu îmi vedeam chipul multiplicat în ea de zece de o sută de o mie de ori Eva rămînea însă mereu aceeași suspina după o rochie mă aștepta să mă întorc din război mă înșela cu un alt bărbat pe care nu-l cunoșteam niciodată uneori împinsă de gelozie Eva îmi turna otravă în mîncare și eu n-am condamnat-o pentru acest lucru niciodată nu știu de ce mi se părea că o forță ciudată pe care nu puteam decît

s-o intuiesc o conducea pe cărările întortocheate ale existenței într-unul din vise locuiam amîndoi într-un castel sau poate într-o cetate ne întîlneam pe furiș undeva sub un portal noaptea era adîncă și sus pe ziduri se auzeau pașii greoi ai gărzilor Eva îmi acoperea fața cu sărutări fierbinți apoi totul se învolbura ne găseam într-o clădire înaltă în cel de-al doilea vis și Eva mă acuza plină de furie că o înșelam cu propria mea secretară cu care făceam dragoste chiar acolo în birou pe o masă grea din stejar îmi amintea de cei trei copii pe care îi aveam apoi iarăși se învolburau lucrurile Eva era ieșită pe stradă și mă aștepta să mă întorc din război toată viața femeile așteaptă doresc cu bucurie cîte un lucru și speră să rămînă frumoase pînă la adînci bătrînețe eu mă întorceam dintr-un ipotetic război Eva îmi turna apă să mă spăl găleata ruginise și în spatele șopronului așteptau o mulțime de lemne să fie tăiate.

În amurg cînd soarele incendia zările se puteau auzi șoaptele noastre venind dintr-o căpiță de fîn toată viața noastră e făcută numai din dragoste pentru ea ne zbatem pentru ea tremurăm ne vindem și ne uităm prietenii urîm setea de bani și pe cei care se opun împlinirii noastre ne iubim copiii cu ardoare și poate că desele conflicte care apar între noi sînt tocmai cealaltă față a dragostei noastre pentru ei nu ne mai înțelegem cu ei sîntem demodați semn că nici un lucru nu e veșnic l-am iubit pe John Lennon ei iubesc muzica disco dar toți împreună generația tango-ului generația primei nave cosmice generația bombei cu neutroni luptăm laolaltă împotriva războiului. El anulează orice iubire și golește omul de valori, de cîntec, de încredere, oh, nu sînt un sentimental ci încerc să scap de această obsesie a unei morți totale pentru că adevărul e că acum nu mai contează moartea unui singur om ci a tuturor. Apoi într-un alt vis Eva îmbrăcată într-un costum ciudat cu zeci de tubulețe aleargă pe suprafața unei alte planete una violacee cu un soare violaceu eram înăuntrul unui modul care ne purta peste cratere de meteoriți descoperearn vestigiile unei alte civilizații care ca și noi își fundamentase întreaga filosofie pe iubire. Aveam în fața noastră numai ruine și brusc, speriați de tăcerea aceea acuzatoare am făcut dragoste ca să uităm.

O priveam pe Eva cum întindea rufe în mica noastră grădină și mă întrebam ce-aș face dacă nu ar fi o femeie adevărată ci doar una din cauciuc așa cum au acei soldați care luptă pentru lucruri deșarte mi-a trecut prin minte că așa cum mă visam noapte de noapte mereu altcineva multiplicat cu o anume existență s-ar putea ca la rîndul meu să fiu locul de refugiu al altcuiva al unui om care vrea să se elibereze de obsesii și atunci își poate închipui sute de povești atrăgătoare povești de dragoste despre oameni obișnuiți despre avari despre cei care rîd de neghiobia lumii dar care la rîndul lor sînt prea mici pentru a o putea stîrpi despre femei frumoase pe care nu le iubește nimeni despre lupta continuă a omului pentru a se elibera de angoasele existenței și de spectrul războiului despre gingășia copiilor despre dulceața și parfumul unei flori apărută pe un teren arid unde cîndva s-au făcut experiențe nucleare subterane.

Eva întindea rufe și-mi spuneam că e poate una din cele mai familiare imagini care există în mintea mea și a celorlalți bărbați din lume întindea rufe și din cînd în cînd întorcea capul spre mine și rîdea cerul albastru pătrundea pe tăcute în casă și atunci se auzea muzica stelelor stăteam de vorbă cu ființe de pe alte planete îmblînzeam monștrii adîncurilor deslușeam secretul piramidelor și al pietrelor mișcătoare din deșert luptam pentru pace ne iubeam.

O privesc pe Eva cum întinde rufe și brusc un gînd înspăimîntător îmi trece prin minte DA Eva nu mai e aceeași cineva a înlocuit-o alerg în casă și pentru prima oară încerc să adorm împotriva voinței mele visez că urcă niște scări privesc în urmă Eva e doar o femeie-robot care se mișcă datorită curentului generat de o baterie urc scările și izbucnesc în plîns am fost dintr-odată înșelat mi-am trăit de fiecare dată existențele după dorințele altcuiva am iubit am luptat am cîntat și am eliberat astfel de obsesii pe altcineva urc scările în fugă deschid o ușă și-l găsesc la masa de scris am ajuns în spatele lui scrie neîncetat nu știe că nu mă mai poate stăpîni toate teoriile lui despre scriitură nu mai au nici o valoare începe un nou capitol în care eu o distrug pe femeia-robot nu puteam înțelege schimbarea camera de cărți și de foi bătute la mașină răsfoiesc cărțile el nu mă zărește descoper plin de uimire toate existențele mele îi simt răsuflarea bombănelile scrie șterge aruncă foaia mototolită mașina de scris țăcăne din nou îl strig hei las-o pe Eva așa cum e ea o femeie obișnuită care știe să mă facă să uit de teama de moarte își scoate ochelarii se repede la rafturile de cărți caută febril reflectează o clipă un zîmbet îi umple fața de fericire ghicesc că îmi va găsi o nouă existență de acum nu mai are acea senzație de greață pe care i-o dă scriitura se întoarce la masa de scris nu mă vede nu exist pentru el decît acolo pe hîrtie dar eu sînt viu strig nu vreau să iubesc o femeie-robot e împotriva firii deschid ușa de la intrare și încerc să ies pe stradă iată o stradă adevărată cu oameni adevărați nu se deosebesc prea mult sînt poate mai prinși decît mine de micile lor probleme cotidiene, dar visul reîncepe iată-mă la o masă de scris țin în mînă un stilou aproape bont cu care voi încerca să mă eliberez de obsesii scriu cu înverșunare și încep să fiu tot mai convins că visul acesta nu se va mai sfîrși niciodată și că la rîndul meu voi încerca să mă eliberez de obsesii prin altcineva pe care hotărăsc să-l eliberez cîndva și în timp ce scriu despre dragoste și despre război înțeleg că am fost eliberat că exist într-adevăr în clipa aceea intră pe ușă o femeie o privesc cu teamă aștept să-i aud glasul îi aștept sărutul aș vrea ca Eva să fie atît de reală precum sînt și eu să nu-mi fi jucat nimeni vreo farsă mă ridic de la masa de scris lumina se stinge și împreună pentru a o mia oară descoperim adevărul despre viața și despre dragostea noastră...

1982
PREMIUL III
AL REVISTEI
„ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ"
la Concursul „Avertisment pentru liniștea planetei"

O ASTRONAVĂ DE PIATRĂ

Născută în 1952, *Lisa Tuttle este ziaristă, formată la cenaclul* CLARION, *organizat de profesorul* ROBIN SCOTT WILSON, *de la* CLARION STATE COLLEGE, Pennsylvania, *în* 1968. *(Printre cei care „predau" în acest „atelier literar" se numără nume celebre în S.F. —* Algis Budrys, Theodore Sturgeon, Ursula LeGuin, Philip K. Dick). *Este o autoare prolifică, publicînd frecvent în* FANTASY & SCIENCE FICTION, ANALOG *şi* ISAAC ASIMOV'S SCIENCE FICTION MAGAZINE, *precum şi în antologii originale. O lucrare remarcabilă a* LISEI TUTTLE *este romanul* „WINDHAVEN" *scris în colaborare cu* G.R.R. MARTIN, 1981, *care s-a aflat pe lista candidaţilor la premiul Hugo, fără însă a-l obţine. A mai scris (pînă acum unicul ei roman elaborat fără colaborarea cuiva)* „FAMILIAS SPRIT" (1981).

Lisa Tuttle a luat, în 1974, premiul JOHN W. CAMPBELL, *pentru „cel mai bun debutant", la egalitate cu* SPIDER ROBINSON.

În 1982 *a luat* premiul NEBULA 1981 *pentru povestirea* „THE BONE FLUTE". *(Dan Iordache)*

UN VAST oraş ruinat în deşert. Demult, blocuri uriaşe fuseseră tăiate din stîncă, cioplită să se potrivească aşa de strîns că făceau inutil mortarul. Un oraş plănuit nu în unghiuri drepte ci cu rotunjimi şi incinte circulare, pereţii înălţîndu-se cît de două ori înălţimea unui om. Părea imens, de un alb crud pe fundalul albastru al cerului şi al pustietăţii deşertului.

Am intrat printr-un portal arcuit şi m-am plimbat pe străzile sinuoase, strîmte, atingînd cu mîinile stînca încălzită de soare. Ici şi colo, semne fuseseră incizate în stîncă. Am urmărit conturul unuia cu degetul – un labirint în formă de potir, cu un simbol stilizat – o pasăre înălţîndu-se în zbor din centrul lui.

Oraşul trebuie că fusese abandonat cu secole în urmă. Totul era deschis către cer, acoperişurile de multă vreme putrezite, nisipul acoperind străzile pavate cu piatră. Dar pustietatea oraşului, deşi tristă, nu era apăsătoare. Mă simţeam bine acolo, acasă, ca şi cum m-aş fi întors într-un loc cunoscut din copilărie, familiar.

Am urmat răbdător străduţele şerpuitoare şi am intrat, pe rînd, în fiecare casă abandonată, căutînd ceva, nu ştiam nici eu ce. În sfîrşit, am găsit. O incintă vastă, semicirculară, în chiar mijlocul oraşului. În interiorul ei, un orificiu săpat în pămînt. Am coborît înăuntru fără ezitre, bălăngănindu-mi picioarele şi găsind ca punct de sprijin o treaptă cioplită în piatră. Treptele erau abrupte, silindu-mă să cobor repede. Mai curînd o scară decît trepte.

Am coborît un timp, care mi s-a părut foarte lung, întunericul devenind tot mai profund în jurul meu pe măsură ce înaintam. Dar tocmai cînd mă întrebam cît o să mai tot cobor prin beznă totală spre o destinaţie necunoscută, o lumină ceţoasă,

venind de undeva, de jos, ajunse pînă la mine; şi cînd am ajuns, în sfîrşit, vedeam perfect. Mă aflam într-o nişă mică de piatră. În spatele meu se aflau treptele care duceau la suprafaţă; în faţă se ramificau trei tuneluri. Am ales tunelul central, bine luminat. În timp ce înaintam, priveam în jur, la tavanul şi pereţii arcuiţi şi impersonali, care păreau să emane lumină. După ce am mers vreme îndelungată, am început să aud, în faţa mea, un zgomot domol, neregulat, care, mi-am zis, putea să fie cel al unor voci omeneşti.

Pînă la urmă am ajuns la o răscruce şi la o arcadă care conducea într-o încăpere plină de oameni. Cînd am intrat au tăcut şi m-au privit cu o neliniştе întrebătoare.

Îmi erau familiari – ştiam că ei erau cei care construiseră oraşul de deasupra. Semănau destul de mult ca să fie membrii aceleiaşi familii – cu neobişnuitul galben-cafeniu al pielii lor, cu ochii mari, rotunzi, cu nasurile lor fine, cu părul negru şi des.

O femeie se desprinse din mulţime şi înaintă spre mine, pronunţîndu-mi numele. Ochii ei erau aţintiţi pe faţa mea; ceva îmi spunea că mă cunoaşte foarte bine, poate era chiar îndragostită de mine.

– Rick! a exclamat ea. Te-ai întors! Spune-ne, putem să ieşim la suprafaţă acum? Ne vor lăsa să trăim liniştiţi?

Confuzia mea iniţială se risipi. Mai fusesem de multe ori aici, înainte, şi-i cunoşteam bine pe aceşti oameni. Cum putusem uita?

Am deschis gura să vorbesc, să le spun că acum era în regulă, că puteau ieşi în siguranţă şi că îi voi ajuta să se stabilească la suprafaţă; şi atunci ceasul începu să sune.

Mahmur şi bîjbîind prin întuneric, l-am oprit, apoi m-am sculat, am aprins lumina şi mi-am căutat ţigările. Mă simţeam dezorientat, confuz. Spre deosebire de cele mai multe dintre visele mele, acesta avea consistenţa realităţii, a unui eveniment trăit. Mai visasem despre acei oameni şi despre acele catacombe şi înainte, sau memoria mea din vis nu era altceva decît un vis în vis?

Am luat un carnet şi un stilou şi am început să-mi notez detaliile, înainte de a le scăpa printre degete. În ultimul timp, avusesem ghinion cu visele, trezindu-mă în fiecare dimineaţă ca să-mi dau seama că le uitasem, şi tocmai de aceea îmi pusesem ceasul să mă scoale în mijlocul nopţii. În timp ce descriam oraşul din deşert mă întrebam unde îl mai văzusem. De obicei, nu visez despre locuri în care n-am fost niciodată şi mă gîndeam dacă, cine ştie, nu fusesem dus vreodată, pe cînd eram copil, să văd nişte ruine de piatră, undeva, în vreun deşert.

Visul mă lăsase într-o stare ciudat de vulnerabilă. Ultimele gînduri, pe cînd mă aşezam din nou să adorm, au fost că ar trebui să mă grăbesc să ajung din nou acolo, să găsesc oraşul şi poporul care se ascundea dedesubt şi să le ofer ajutorul meu. Dar pînă dimineaţa aproape că uitasem visul – îmi aminteam doar că mă trezisem şi notasem ceva. Am adăugat carnetul la teancul de cărţi pregătit şi m-am grăbit să prind un autobuz, puţin înainte de ora 9, ca să ajung la universitate. În autobuz am zărit o brunetă arătoasă pe care o mai remarcasem şi înainte, aşa că m-am aşezat lîngă ea. După carnetul de schiţe de pe genunchi, era studentă la arte. Pe hîrtie, conturîndu-se sub creionul ei, un desen familiar – un labirint în formă de potir cu o pasăre înălţîndu-se din centrul lui. M-am zgîit la desen, dîndu-mi seama doar că era un simbol pe care îl cunoşteam, cînd, deodată, cu o intensitate şocantă – ca şi cum mi-aş fi amintit un lucru real şi nu doar un vis – am VĂZUT din nou zidul alb de piatră cu exact acelaşi desen gravat pe el. Îl urmărisem cu degetul în visul meu.

– Ce desenezi? am întrebat-o.

Se uită la mine, păru să mă recunoască din celelalte călătorii cu autobuzul şi zîmbi.

– Asta? Mîzgălesc şi eu.

– Dar ce reprezintă? De unde l-ai scos?

Rîse.

– E din capul meu! L-am inventat, pur şi simplu.

Eram surprins.

– Eşti sigură? Nu s-ar putea să-l fi văzut undeva înainte?

– Ba da, presupun că da.

Se încruntă, apoi faţa i se lumină.

– Nu-mi amintesc prea bine. Dar, oricum, era într-un vis pe care l-am avut noaptea trecută.

Rîse din nou, un rîs cald, voios.

– Nu mai fi aşa mirat! Tu nu-ţi iei niciodată ideile din visuri?

Ba da, mereu, am răspuns, sobru. De fapt, acesta e şi motivul pentru care te-am întrebat de desenul acela. Era în visul meu de azi-noapte. (Am bătut în carnetul de note din poala mea.) L-am notat aici. M-am trezit la 3,30, dinadins ca să „prind" un vis. – parte dintr-un experiment pentru o clasă la care predau.

Ochii ei căprui erau larg deschişi – deşi părea să accepte fără discuţie ceea ce îi spusesem.

– Ce straniu, murmură. Trei şi jumătate...

Privi în jos spre blocul ei de schiţe şi începu să deseneze o ramă sofisticată în jurul desenului cu labirintul.

– Vezi, probabil că nu mi-aş fi amintit deloc de acest vis; dar Bogey – ăsta e cîinele meu – a decis că trebuia să iasă pînă afară, şi m-a trezit pe la 3,30. Aşa că în timp ce aşteptam să-i dau drumul înăuntru, am stat şi am mîzgălit în caietul de schiţe, gîndindu-mă la vis.

Ridică blocul de schiţe şi răsfoi cîteva pagini înapoi, ţinîndu-l astfel încît să pot privi.

O înşiruire de blocuri de piatră, un zid. Din nou acelaşi simbol de labirint-cu-pasăre. O poartă de piatră. Şi feţe, feţe pe care le-am recunoscut. Oamenii din vis. Mă simţeam ciudat, pulsul mi se accelerase.

– Seamănă cu visul meu, am spus totuşi calm.

– Eram undeva într-un deşert, spuse ea. Acolo era cetatea aceasta străveche, care se presupune că fusese abandonată; dar poporul care o construise se refugiase de fapt sub pămînt şi se ascundea acolo. Erau foarte binevoitori şi paşnici şi se temeau că ar fi fost ucişi dacă ar fi ieşit la suprafaţă. Nişte oameni minunaţi – îmi plăceau şi încercam să-i ajut. Mă întrebau mereu dacă puteau într-adevăr să urce la suprafaţă şi eu îi asiguram că toată lumea îi va iubi cum îi iubeam eu. Şi atunci Bogey m-a trezit.

Mi-am deschis carnetul unde-mi notasem visul şi

i l-am întîmpinat fără un cuvînt. În timp ce citea, priveam pe geam străzile cartierului meu, familiare, însorite, pe cînd autobuzul zdrănganea pe ele. Familiarul devenise dintr-o dată straniu, straniul familiar. Lumea era altfel - n-aș ti putut spune dacă mai plină de promisiuni sau de amenințări.

– Telepatie, răsună o voce limpede lîngă mine.

Am privit-o și am clătinat din cap.

– De ce? Dumneata și cu mine nici nu ne cunoaștem măcar, de ce am fi „alăturați" în felul acesta?

Mă privi drept în ochi.

– Karma, spuse ea. Așa ne-a fost dat, să ne întîlnim.

Am rîs, dar nu-mi displăcea deloc cum arăta. Chiar și ideea că eram într-un fel uniți, că ceva făcuse să ne întîlnim, îmi plăcea, deși totul era o aiureală.

– O sugestie foarte științifică, am zis, tachinînd-o. Vrei să cinăm împreună diseară și să mai vorbim despre asta?

– Desigur.

Prin fereastra mașinii care ne zdruncina puteam vedea turnul. La stația următoare trebuia să cobor.

– Ce-ai zice de „Hansel & Gretel" la șase jumătate? am sugerat, adunîndu-mi cărțile.

Îmi dărui iarăși una din acele priviri electrice.

– Voi fi acolo.

Numai după ce am coborît din autobuz mi-am dat seama că nu-i știam numele. Dar nu mă așteptam să-mi tragă clapa – nu după un asemenea început.

●

Am străbătut cărarea ierboasă care ducea spre clădirea unde predam un curs de redactare a jurnalului. Cei mai mulți dintre asistenți se trezesc încărcați cu cele mai plicticoase cursuri introductive și mă consideram norocos că în semestrul acesta căpătasem ceva puțin ieșit din comun – chiar dacă mi se părea un curs facil și cam superfluu.

M-am oprit pe scară cît să fumez o țigară. Încercam cu adevărat să mă concentrez pentru ora pe care trebuia s-o predau, dar lucrul la care vroiam de fapt să mă gîndesc era visul – visul meu, visul ei – și ce putea el să însemne.

Cînd am ajuns în sfîrșit în sala încăpătoare, cu pereți albi, de la subsol, unde ne adunam, clasa mea de zece oameni era deja acolo.

M-am cocoțat, ca de obicei, la vechiul pupitru de lemn care ocupă partea din față a încăperii și i-am privit.

– A avut cineva greutăți ca să-și „capteze" visul? am întrebat.

Pînă la urmă, a reieșit că din zece doar cinci aveau vise de povestit. Unul sforăise în ciuda soneriei, altul uitase pur și simplu să-și pună ceasul să sune; iar ceilalți trei erau foarte amărîți. Ignoraseră, ca fiind inutilă, sugestia mea de a-și pune ceasurile să-i trezească în mijlocul nopții – pretindeau că visează intens și că-și amintesc ceea ce visează. Dar în dimineața aceasta fusese altfel. Nu-și aminteau nici un vis.

Am dat din cap, intrînd în rolul de psihanalist pe care clasa aceasta părea să mi-l rezerve.

– Poate, am sugerat, nu fără plăcere, ați visat despre lucruri prea stînjenitoare ca să le discutați în fața întregii clase? Astfel încît, inconștient, le-ați îndepărtat cu grijă din conștientul vostru? Ei, în-

cercați din nou astă seară. Hai să ne ocupăm de cîteva din visele care AU FOST captate. Vrea cineva să înceapă și să-și citească visul?

Eve Johnson își flutură imediat mîna impecabil manichiurată și, la încuviințarea mea, începu să vorbească, uitîndu-se doar din cînd în cînd în carnetul de notițe.

– Visul a început la un ceai, care era destul de plicticos. Dar apoi niște prieteni de-ai mei au început să vorbească despre o călătorie cu mașina spre California, atunci, pe loc. Treaba asta mi s-a întîmplat cu adevărat odată – niște amici s-au hotărît brusc să pornească cu mașina spre California. Oricum, în vis ne-am pomenit dintr-o dată undeva pe o șosea, traversînd un deșert, cam ca New Mexico. Am părăsit șoseaua și, cine știe de ce, am intrat pe un drum murdar de țară. O vreme am mers prin toată pustietatea aceea. Apoi, dintr-o dată, exact în fața noastră, a apărut un oraș de piatră, uriaș. Era construit din mari pietre albe, le puteam vedea cu claritate în lumina Lunii. Dar era părăsit – și m-am trezit că-mi aminteam privindu-l – fiindcă poporului care-l construise îi fusese teamă că autoritățile sau altcineva îl va ucide, așa că se ascunsese sub pămînt. Apoi... s-a întîmplat ceva?

De-abia atunci mi-am dat seama că mă ridicasem în picioare și mă îndreptam spre ea.

– Hîm, pot să-ți văd, te rog, carnetul de notițe?

Ridicînd din sprîncene, îmi înmînă carnetul. Am parcurs rapid rîndurile ordonate, chiar și așa, scrise de mînă, citind cum descoperise ea catacombele, întîlnirea cu poporul ce trăia dedesubtul cetății în ruină.

Am privit în jur, la ceilalți. Unii păreau încurcați, alții curios de înfierbîntați. Am spus:

– S-a petrecut ceva ciudat. Visul acesta al Evei este în chip remarcabil asemănător cu visul pe care l-am avut noaptea trecută.

– Și eu!

– Am visat același lucru!

Patt Haggard și Bill Donaldon vorbiseră aproape simultan. Acum se uitau de la unul la altul și apoi la mine, avînd întipărit pe chip un amestec de uimire, curiozitate și suspiciune.

– Altcineva? am întrebat, dîndu-mi vag seama că rînjeam prosteşte. A mai avut cineva un vis cu aceleași elemente – orașul de piatră abandonat din deșert, tunelurile subterane, poporul de acolo, temîndu-se să iasă la suprafață?

Încet, Mary Croutch ridică mîna.

– Am visat ceva asemănător, cred, spuse ea. Nu-mi pot aminti mare lucru. Doar că vorbeam cu acel popor minunat, un fel de trib pașnic, avansat, care părea să trăiască lîngă niște uriașe ruine de piatră.

Am încuviințat încet din cap.

– Bill, Pat... vreți să ne citiți ce v-ați notat despre visele voastre?

Toate elementele erau prezente; toate inexplicabilele similarități. Același vis, visat de șase oameni diferiți. Pe puțin.

Am petrecut restul orei vorbind despre visuri și ce ar putea însemna această bizară coincidență.

Am discutat despre telepatie și premoniție – unul dintre cele mai vii, mai stimulatoare, mai pline de revelații seminarii pe care mi le-aș fi putut închipui. Dar bineînțeles că n-am dovedit nimic și n-am ajuns la nici un răspuns concludent.

Cînd a sunat clopoțelul eram cu toții dureros conștienți de cît de puține lucruri cunoaștem. Studenții mei au promis că vor continua să-și noteze visele și s-au arătat foarte dornici să facă orice alte cercetări pe care le-aș fi sugerat.

După oră, am traversat campusul spre bibliotecă ca să mă apuc de căutat. Mai întîi, m-am hotărît să încerc să aflu dacă locul pe care-l visasem există în realitate.

Am răsfoit volume de antropologie, călătorie și arheologie, dar n-am găsit orașul nici în ruinele din Anatolia, nici în Grecia, nici în Peru, nici printre structurile monolitice din Malta, nici în deșertul arabic. Fiindcă doi dintre cei ce avuseseră visul pomeniseră de New Mexico, în continuare am căutat în cărțile despre Sud-Vestul Americii. Acolo am descoperit pietrele și structurile de pămînt ars de la Pueblo Indians, „hogan-urile" indienilor Navajo și legenda celor șapte orașe ale Cibolei. Indienii Pueblos credeau că strămoșii lor pătrunseseră în lumea reală printr-o deschizatura în pamînt, urcînd dintr-o lume subterană. Am făcut notații, dar n-am găsit nici un răspuns.

●

Cînd am ajuns la restaurant mă aștepta, chiar mai frumoasă și mai înaltă decît mi-o aminteam, arătînd ca un star de pe la 1940, cu o rochie neagră-albăstruie și o mulțime de diamante false arătoase, tocuri ascuțite și o coafură înaltă.

– Am atîtea să-ți spun, mi-a zis din primul moment, întîmpinîndu-mă nerăbdătoare.

I-am luat mîna.

– Ce-ar fi să facem mai întîi cunoștință?

Am rîs amîndoi.

– Judy Anderson.

– Rick Karp.

Ne-am strîns mîinile și am rîs din nou.

– Arăți superb, i-am spus. Eu sînt așa de neglijent... știu că ar fi trebuit să închiriez un smoching.

– Nu, nu, cămașa asta e drăguță. Se întinse ca să pipăie țesătura. De fapt, am una exact la fel acasă, doar că azaleele sînt un pic mai mici și de un roz mai viu.

– S-a mai pierdut din culoare din Hawaii și pînă aici, am răspuns.

Ne-am retras într-un separeu din fundul localului și am comandat, pentru început, cîte o cană de bere neagră și o farfurie de brînză cu pîine.

Judy se aplecă spre mine.

– Azi dimineață, la ora de desen, ni s-a cerut să inventăm un simbol pentru o companie fictivă. O pitogramă, nu? Și una din fetele din clasă a desenat o imagine a unui labirint cu o pasăre înălțîndu-se din mijlocul lui, pentru o companie pe care ea a numit-o „ANASAZI AIRLINES".

M-am încruntat, încercînd să-mi amintesc ce-mi suna cunoscut.

– Așa că am întrebat-o de unde-i venise ideea și mi-a spus că i-a venit, pur și simplu. Atunci profesorul, care ne auzise, a spus în obișnuitul lui stil pretențios: „Dați Cezarului ce-i al Cezarului, vă rog. Indienii Anasazi au creat acest simbol acum mai bine 1000 de ani".

– Indienii Anasazi, am zis, reamintindu-mi ceea ce citisem despre ei în acea după-amiază. Au fost strămoșii actualilor indieni-constructori-de-pueblo – Hopi, Zuni și Pueblo. Cultura Anasazi s-a răspîndit în tot sud-vestul. Cuvîntul „Anasazi" e Navajo, însemnînd „cei vechi".

Se bosumflă.

– Și eu care credeam c-o să te dau gata, făcînd o grămadă de cercetări... Dar știi, am răsfoit practic întreaga bibliotecă de artă și n-am reușit să găsesc desenul acela cu pasăre-în-labirint. Mi-am închipuit că era ceva destul de comun, dacă pînă și profesorul meu știa despre el. Atunci înseamnă că am visat despre Anasazi?

– Prin amabilitatea lui „ANASAZI BROADCASTING COMPANY"?

– I-am povestit ce se întîmplase în dimineața aceea la curs și i-am observat ochii dilatîndu-se. Am mîngîiat-o liniștitor pe mînă.

– Așa că, vezi, pînă la urmă NU KARMA ne-a adus împreună.

– Poate e visul tău, și-l transmiți oamenilor receptivi?

Am clătinat din cap.

– În mod sigur, nu pare să fie visul MEU. Și chiar dacă asta ar explica pe cei din clasa mea – de ce l-ai fi recepționat dumneata?

Mă privi printre șuvițele bretonului.

– Poate că te-am remarcat dinainte în autobuz... poate mă gîndeam la tine... poate că sînt, pur și simplu, receptivă la gîndurile tale.

Am rîs.

– Și fata din clasa ta de desen?

– Oh, coincidență.

– Dacă e ceva, atunci coincidență nu este. Ceva se petrece...

– Rick. Poate că toată lumea a avut visul. Și doar cîțiva oameni și l-au reamintit – oamenii care s-au trezit în mijlocul lui, ca tine și ca mine.

Din nu știu ce motiv obscur, ideea aceasta îmi făcu pielea de găină.

– N-avem nici o dovadă în acest sens.

– Nu, și dacă au intenționat ca noi să-l uităm, nici nu vom avea vreodată.

Am rămas tăcut, și gînduri nebunești despre un control pe scară națională și chiar mondială a viselor îmi trecură fulgerător prin minte.

– Dar ce rost ar avea asta? am întrebat. Să presupunem că așa a fost. De ce ar avea toată lumea același vis? Îl „transmite" cineva? De ce? Și dacă există un motiv oarecare ca toată lumea să viseze același lucru, de ce l-ar uita majoritatea? Ce s-ar realiza cu asta?

– Oamenii sînt influențați de lucruri de care nu sînt conștienți, mi-a reamintit Judy.

– Bine, dar... de ce? Nu, teoria asta cu întreaga lume visînd același lucru n-are nici o noimă. E mai rezonabil să presupunem că tu și cu mine și fata aceea din clasa ta de desen și studenții mei formăm un grup care este legat telepatic în vreun fel, sau că sîntem receptivi la o anumită persoană. Asta s-a mai întîmplat înainte și se va mai întîmpla în mod sigur și de-acum încolo.

Judy îmi surîse.

– Am încercat să-ți spun că sîntem „uniți" prin ceva și m-ai ironizat. Teoria ta nu e decît Karma sub alt nume.

N-am prea vorbit despre altceva în timpul mesei

– ne-am avîntat în tot felul de speculații –, dar lucrurile importante se petreceau neștiut printre cuvinte. În noaptea aceea a venit cu mine.

În următoarele 2 săptămîni, Judy și cu mine, ca și cei din clasa mea, ne-am notat cu toții visele. Dar n-a mai existat nici o „coincidență" – toate visele au fost personale, individuale. Am început să lucrez la o relatare pe care vream s-o trimit laboratorului de vise Maimonides din New York. Judy și cu mine petreceam din ce în ce mai mult timp împreună.

Într-o noapte, stăteam tolăniți leneș în patul meu, privind nu prea atenți buletinul de știri la micul televizor alb-negru de la picioarele patului, cînd ceva ne-a atras atenția.

Judy se ridică pe jumătate.

– Ce-a fost asta?

Un cuvînt ne sunase cunoscut în mormăiala vagă de la televizor. „ANASAZI".

Un reporter bine înțolit lua un interviu unui tip cu blugi soioși și cască de protecție, într-un deșert vîntos.

Camera de televiziune se dădu înapoi ca să prindă în cadru o săpătură în lucru.

„Și cine erau, de fapt, indienii Anasazi?" întrebă reporterul. Celălalt, indentificat de un titlu pe ecran ca fiind „Dr. Reuben COLLIER, UCLA (N.T. UCLA = University of California, Los Angeles) își șterge fruntea de sudoare: „Au fost precursorii indienilor Pueblo, Hopi și Zuni de astăzi. Nu ne-am imaginat niciodată că vom găsi ceva atît de complex. Am descoperit chiar aici, în New Mexico, un uimitor de mare, bine-gîndit oraș, construit din piatră și chirpici. Multe dintre clădiri sînt unite prin tuneluri subterane. Chiar numai săparea acestor catacombe a fost o ispravă prodigioasă. Aș spune că descoperirea aceasta rivalizează cu aproape orice altă descoperire din lumea antică."

„Uluitor!" exclamă reporterul. „Spuneți că aceasta a fost ceva neașteptat? Nimeni n-a bănuit nici o clipă că orașul acesta se afla aici?"

„N-am crezut că dezvoltarea culturii Anasazi a fost atît de mare", răspunse arheologul. „Bineînțeles, această descoperire ridică din nou întrebarea relativ la ce s-a întîmplat cu această cultură, cum a decăzut! Numind aceasta opera indienilor «Anasazi» simplificăm, vă dați seama..."

„Cum ați descoperit acest loc, dr. Collier?"

Acesta făcu o grimasă.

„Cu totul neștiințific, mă tem. Aveam o subvenție ca să lucrez în această zonă, și, bineînțeles, făceam fotografii aeriene ca să am ceva indicații de ce se află sub pămînt. Dar de ce am ales acest loc anumit ca să săpăm – ei bine, ca să fiu sincer, ideea mi-a venit într-un vis."

„Mulți arheologi visează la mari descoperiri, visul lui Reuben Collier a devenit realitate", spuse reporterul, întorcîndu-și fața chipeșă înspre cameră. „Aici Steven Carpenter".

Mă sufocam. Mi-am dat seama că uitasem să respir și am dat drumul aerului cu un oftat. Am privit-o pe Judy fără s-o văd.

– Ce spui?

– Visele. Spun că visele pentru noi n-au însemnat nimic – dar au însemnat pentru el.

– Da, bine, și ce-i cu asta? Unde vrei să ajungi?

– Vreau să spun că scopul visului a fost să determine pe cineva să descopere orașul.

– Și cine ar fi fost cel care vrea ca această sarcină precisă să fie îndeplinită, dacă pot să întreb? O adunătură de indieni morți?

Își mușcă buza de sus.

– Ei bine, nu știu. Dar acum, că orașul a fost descoperit, visele par să aibă mai mult sens, nu crezi?

Deloc, am răspuns. Mă gîndeam să iau legătura cu Collier și mă întrebam dacă vreunul dintre cei care avuseseră visul și-l văzuseră și ei pe Collier, intenționau să facă același lucru.

– Ascultă, spuse Judy. Dacă visul a avut un SCOP – dacă era destinat să producă un anumit efect asupra cuiva – ar putea să fie acesta. Poate a fost „transmis"; și o mulțime de oameni l-au recepționat, ca și noi; dar numai cîțva ar putea fi în măsură SĂ FACĂ ceva – ca acel arheolog. Visul a avut o semnificație pentru el și a putut să întreprindă ceva.

Am clătinat din cap, iritat, fiindcă ceea ce i se părea ei o rezolvare nu era deloc un răspuns.

– De unde au venit visele? Cine dumnezeu vrea ca acel oraș să fie descoperit și nu are alt mijloc să procure descoperirea decît făcîndu-i pe oameni să viseze?

– Ei bine, EU nu știu, îmi răspunse ea, părînd mîhnită. N-am spus niciodată că dețin adevărul – făceam doar o sugestie.

Așa că pe urmă, bineînțeles, a trebuit s-o sărut și să-i spun că sugestia ei era bună – la fel de bună ca oricare alta. Și probabil că era – dar tot n-avea nici o noimă.

●

Descoperirea din New Mexico a fost probabil cea mai importantă descoperire arheologică din toate timpurile. Ea a produs mai multă tulburare decît produsese vreodată mormîntul lui Tuthankamon și, dintr-o dată, toată țara a fost cuprinsă de nebunia „Anasazi". Oriunde te întorceai erau numai editoriale, articole de revistă și cărți, emisiuni la televiziune și panouri publice despre Anasazi. Magazinele universale erau pline de jucării, ilustrate și gadgeturi Anasazi. Într-o bună zi, Judy se arăta într-o rochie de vară avînd imprimat simbolul pasării-în-labirint.

Era un potop, un bombardament. Toată lumea vorbea și știa totul despre Anasazi. Visam cu toții despre ei. Ar fi fost și ciudat – dată fiind marea de informații în care înotam – să n-o fi făcut. În vise – în visele lui Judy și în ale mele, mai ales – indienii Anasazi erau mereu aceiași oameni buni, drepți și pașnici din acel prim vis, doar că acum ieșiseră din catacombele lor. Chiar și visul original, pe care îl împărtișem cu cine știe cîți încă, nu mi se mai părea așa de straniu. Eram cu toții atît de obsedați de Anasazi încît era ca și cum forța prezentului ar fi făcut presiuni asupra inconștientului nostru – indienii Anasazi bătînd ca să fie lăsați să intre înăuntru, cerînd cu voci sepulcrale să nu fie dați uitării.

Am avut, în această perioadă, o viziune mereu repetată, obsedantă. O mulțime de indieni Anasazi ivindu-se din pămînt. Urcau trepte înguste și ieșeau din catacombe în aer liber, unul cîte unul, zi și noapte, fără sfîrșit. Veneau, unul după altul, în șir nesfîrșit și fiecare părea ochiului meu de străin la fel ca cel dinainte. Chipurile lor erau atente, recunoscătoare, prudente. „Am ajuns acasă, totuși? păreau să întrebe. „Vom fi în siguranță aici?

Nu era chiar un vis – în nici un caz ca celelalte visuri ale mele despre Anasazi –, era doar un gînd vag, o imagine obsedantă, care revenea mereu, tulburîndu-mă.

Fiindcă indienii Anasazi RĂSĂRISERĂ dintr-o dată; ieșiseră pe furiș, cînd nimeni nu se uita. Și toată lumea – cu excepția mea – părea să se mulțumească să-și creadă mai curînd ochii decît amintirile și să accepte părerea comună că ei fuseseră întotdeauna printre noi.

Îi vedeam peste tot. O femeie, cu fața aceea caracteristică pentru Anasazi, șezînd liniștită într-un autobuz, sau împingînd un cărucior într-o băcănie. Un bărbat Anasazi, ținînd de mînă doi copii Anasazi, traversînd strada. Chipuri din mulțime, la buletinele de știri, trecînd la volanul mașinilor.

Apăruseră liniștit, fără zgomot, și se integraseră în societate ca și cum ar fi fost dintotdeauna.

Chiar și mie mi se părea o obsesie curioasă. De unde veniseră atunci, dacă nu fuseseră întotdeauna printre noi? Așa că încercam să nu mă mai gîndesc și nu discutam despre asta.

Eram dealtfel destul de ocupat, încercînd să-mi dau doctoratul și să mă adaptez la viața cu Judy – la începutul verii am închiriat împreună o casă și vorbeam de căsătorie, „eventual".

La sfîrșitul verii mi-am revenit din năuceala provocată de cercetare și scris că să descopăr că indienii Anasazi se uniseră ca să-și revendice locurile natale, orașul și pămînturile dimprejur (oraș botezat, firește, Cibola, cu luni înainte).

Alte grupuri indiene revendicaseră, mai înainte, Florida și New York-ul, ca și alte ținuturi. Nu era nimic neobișnuit în aceasta. Ceea ce **era** NEOBIȘNUIT era reacția de răspuns. Sentimentele opiniei publice înclinau mult să le înapoieze indienior Anasazi ținutul natal. Senatori și congresmeni vorbeau în favoarea acestui lucru. Chiar și Președintele...

După cum citeam în ziare sau vedeam pe ecranele televizoarelor, totul părea să se întîmple cu o uimitoare rapiditate.

Într-o zi fierbinte de septembrie, Judy și cu mine tocmai ne refugiasem din cauza căldurii în penumbra răcoroasă a dormitorului, cu ventilatorul funcționînd la maximum ca să mai învioreze atmosfera, mîncînd chinezării din farfurii de carton și privind distrați imaginile licărind pe ecranul de la picioarele patului, cînd Președintele își făcu apariția și dădu oficial Cibola și pămînturile din jur tribului Anasazi. Pur și simplu.

Judy îl gratulă cu o mică exclamație. M-am ridicat, am pus deoparte cartonul cu mîncare și am stins televizorul.

– Ce te-a apucat? mă întrebă ea.

– De unde au apărut indienii Anasazi? am întrebat la rîndul meu. Cine sînt? Acum doi ani, nimeni în afara profesorilor și arheologilor nu auziseră de ei. Acum, dintr-o dată, nu numai că au un trecut, un prezent și un viitor, dar și propriul lor ținut natal.

Mă privi fix.

– Am crezut că ești de acord că Indienii...

Am ridicat mîna, întrerupînd-o.

– Nu vorbesc despre Indieni. Vorbesc despre... aceștia, care sînt numiți Anasazi. De unde au apărut, așa, dintr-o dată? Îți amintești cercetările pe care le-am făcut? Cultura Anasazi s-a stins demult – urmașii lor se numesc Pueblo, Zuni și Hopi. Nicăieri, în niciuna din cărțile acelea, nu se pomenește despre un trib Anasazi în vremurile noastre; și totuși, iată că, brusc, apar mii de Anasazi!

– Oh, CARTILE, exclamă, cu dispreț voalat. Ce ai de gînd să crezi, Rick, ceea ce scriu niște vechituri de cărți sau ce ȘTII, ceea ce-ți spun simțurile?

– CE ANUME știu? Știu că de cînd cu visele și cu descoperirea Cibolei, i-am văzut pe Anasazi și am citit despre ei pretutindeni. Nu mai demult – **înainte,** nu erau aici.

– Bineînțeles că erau aici! Atît doar că nu ne-am dat seama de asta!

– Tocmai asta vor și ei să credem, am spus. M-am oprit, încercînd să-mi fac curaj să spun cu voce tare ceea ce simțeam. Era o idee nebunească – știam acest lucru la fel de bine ca oricare

DAN COROIU: „QUADRATURA DRAGONILOR–ATAC DRAGONI"

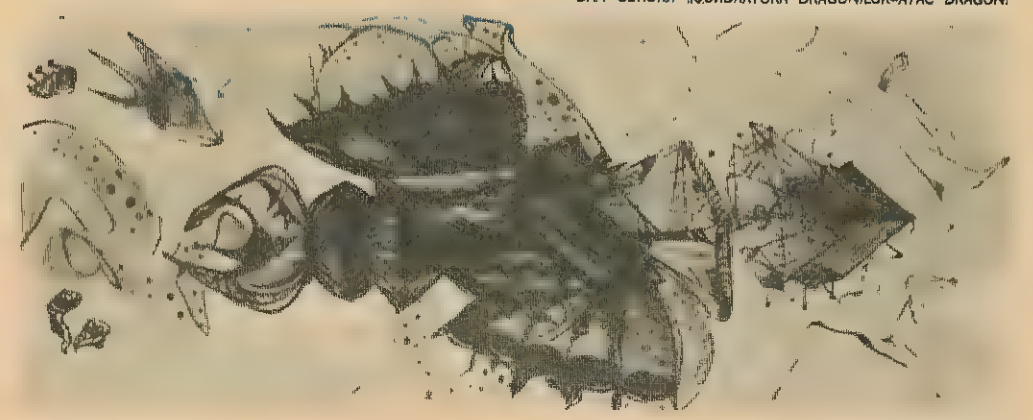

– dar nu mă obseda mai puțin din cauza asta, mereu prezentă, ca un coșmar ce se repetă iarăși și iarăși; eram sătul să-l țin numai pentru mine.

– În regulă, am zis, după cîteva momente, nu-ți cer să mă crezi, doar să mă asculți și să te gîndești la asta. Să presupunem că undeva, poate pe o altă planetă, a existat o rasă de ființe care, fie arătau ca noi, fie puteau să se transforme astfel încît să semene cu noi. Și se întîmplă ceva, poate planeta lor e în pericol să fie distrusă și au nevoie de un loc unde să trăiască. O planetă ca a noastră. Intrigile multor filme, benzi desenate și cărți ieftine consumate avid în adolescență mi se derulau rapid prin minte.

– Dar ei nu sînt agresivi, sînt un popor pașnic, grijuliu să nu facă sau să-i sperie pe oamenii primitivi de pe Pămînt. Tot ce vor, la urma urmei, e o bază, un spațiu în care să trăiască o colonie de cincizeci sau o sută de mii de persoane.

Ar putea fi destul de avansați, chiar dacă nu-și folosesc tehnologia pentru război. Așa că își pregătesc terenul dinainte, făcîndu-și propagandă sub formă de vise, astfel încît facem cunoștință cu noii noștri concetățeni noaptea, în cele mai intime împrejurări. Și noi absorbim lecția fără să ne amintim în mod conștient de aceasta, mai tîrziu. Toată lumea îi iubește fără să știe de ce. Toată lumea e obișnuită cu ei, sigură că au fost întotdeauna primprejur, și atunci cînd sosesc cu adevărat îi acceptă ca pe indigenii de al căror nume ei se folosesc.

– Vrei să spui că indienii Anasazi au venit aici din spațiu, în farfurii zburătoare? mă întrebă Judy, ironică.

– Poate nu în felul în care cultura noastră populară ne-a pregătit pentru asta, am răspuns. În loc să ajungă aici în nave argintii, strălucitoare, cu lumini orbitoare, ei au venit pe din dos, ivindu-se dintr-o gaură, din pămînt. Au pășit printr-un fel de prag dintre lumi,aducînd cu ei orașul cu structurile de suprafață și catacombele lui, au sosit în astronava lor de piatră, și nimeni n-a băgat de seamă.

– Cu excepția ta, bineînțeles, zise Judy. Oh, Rick...

Chipul ei era neliniștit; arăta ca și cum ar fi fost gata să plîngă.

– Crezi că sînt nebun, am spus. Numai fiindcă mă întreb de unde au apărut cu adevărat indienii Anasazi.

– Dacă m-aș scula într-o bună dimineață și aș începe să te întreb, foarte îngrijorată, de unde au apărut, așa, dintr-o dată, toți bruneții aceștia cu nume de familie spaniole, și nu te-aș crede cînd ai încerca să mă convingi că nu ne-au invadat brusc, ci au fost primprejur tot timpul, ai crede că sînt paranoică, nu-i așa?

– Aș zice că exagerezi, am spus, ridicînd din umeri. Nu-i invidiez pentru orașul lor din deșert. Ei l-au construit, la urma urmei, și nimeni nu folosea pămîntul. Dar nu-mi place să mă gîndesc că ne-au manipulat amintirile, că **ne-au silit** să-i iubim. Chiar acum, cînd spun asta, Judy, o parte din mine protestează că acestea sînt vorbe demente și că **știu** cine sînt Anasazii la fel de bine ca toți ceilalți! Și nu mă pot opri să nu simt tandrețe pentru ei. Dar știu totodată ce am citit și găsesc că e foarte dubios că nu există nimic scris, înainte de descoperirea Cibolei, care să se refere la Anasazi altfel decît ca la numele unei culturi demult dispărute. E ca și cum... atunci cînd civilizația hitită a fost redescoperită de arheologi și istorici, ar apărea brusc un grup de oameni care ar pretinde că sînt hitiți, spunînd că au fost acolo tot timpul, în ciuda lipsei oricărei dovezi scrise consemnate în vreo carte sau...

– Rick, spuse Judy, privindu-mă cu tristețe tandră. Oh, Rick, și tu credeai că teoriile **mele** sînt nebunești!

– Nu e o teorie, i-am răspuns. Doar un scenariu posibil.

Eram sătul de „teoriile" mele, ca și de ale ei. Nu voiam s-o convertesc la părerea mea, nici măcar să mă autoconving. Încercam doar să împac cele două feluri de „cunoștințe" pe care le aveam despre Anasazi. Voiam să înțeleg ce se întîmplase.

– N-am vrut să am neapărat dreptate, dar nici să fiu nebun.

– Te gîndești prea mult la cărți, îmi spuse Judy. După ce-ai muncit atît la dizertația aceea, nici nu-i de mirare. Sînt atîtea lucruri reale care nu se găsesc în cărți. Eu nu sînt în nici o carte, și nici tu – în afară de cartea de telefon – și cu toate acestea existăm amîndoi.

Am renunțat să mai discut. Nu mai vream, pur și simplu. Am fumat și am vorbit despre alte lucruri. N-am uitat sentimentul straniu cu privire la indienii Anasazi, dar am încercat să nu-mi fac probleme din cauza aceasta – nu părea să fie nimic de făcut ca să dovedesc că fantasmagoriile mele aveau o bază reală.

●

Doi ani mai tîrziu, am mers în călătoria noastră de nuntă. La Cibola. Ciudat, să vezi cum un vis devine realitate. Cibola era altfel, desigur. Fusese reparată, aranjată și populată. Existau cupole deasupra structurilor rotunde din piatră, uși de lemn, flori și ierburi crescînd la ferestre.

Pietrele erau tot strălucitor de albe pe fundalul albastru al cerului, exact ca în visul meu; dar mirosurile de oameni, animale și prăjeală, ca și zgomotul tocmelilor turiștilor cu indienii Anasazi pentru bijuterii și pături de lînă ne aduceau brutal la realitate, în timp ce rătăceam prin labirintul străzilor pavate cu piatră.

M-am întins să ating blocurile de piatră puse unul peste altul, atît de grijuliu îmbinate. Degetele mele întîlniră liniile fin incizate ale simbolului labirint-cu-pasăre. Le-am urmărit cu degetul. Din nou? Sau pentru prima oară?

Aveam un ghid, care ne atrăgea atenția asupra priveliștilor interesante și ne explica obiceiurile indienilor Anasazi. Ne-a condus cu un instinct fără greș la dughenele și tarabele unde era cel mai probabil ca Judy să cumpere. În timp ce ea compara meritele a două brățări de argint, l-am întrebat pe ghid de catacombe.

– Catacombe?

– Da, cînd a fost descoperită Cibola, îmi amintesc că s-a vorbit despre tuneluri subterane care uneau clădirile.

– Ah..., fața lui era impasibilă. Nu-i mare lucru

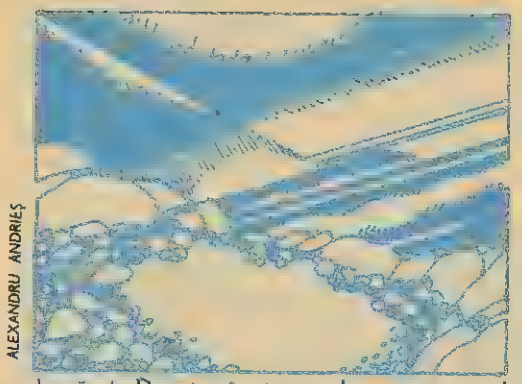

ALEXANDRU ANDRIEȘ

de văzut. Dar, bineînțeles, acolo nu e soare și poate v-ar plăcea.

Ne conduse într-o altă direcție.

Dar tunelul acela nu semăna deloc cu galeria largă, răcoroasă și bine luminată din visul meu. Era îngust și întunecos și trebuia să ne aplecăm în timp ce îl străbăteam. Curînd începu să ne doară spatele. După cîteva minute de exploatare neplăcută ne-am cățărat pe o scară scurtă de lemn și am ieșit într-o prăvălie de luminări.

– Asta-i tot? am întrebat. Ce se aude cu celelalte tuneluri?

– Altele nu mai există, își lăsă el capul în jos. Doar niște treceri ducînd de la o casă la alta – poate douăzeci cu totul, și nici unul mai mare decît cel pe care vi l-am arătat.

Simțeam ochii lui Judy ațintiți asupra mea și știam că ea știe la ce mă gîndesc. Am insistat:

– Tuneluri mai mari, am zis. Mai largi, mai adînc săpate în pămînt, bine luminate. Încăperi subterane.

– Nu există nimic de felul acesta aici, îmi răspunse ghidul, clătinînd din cap. Dintr-o dată mi-am pierdut răbdarea.

– Chiar dacă ar exista și n-ai vrea ca noi să le vedem, ai spune același lucru. De fapt, ce nevoie avem de ghid, aici? Ce vrei dumneata să ascunzi?

Judy mă apucă de braț.

– Rick...

– Sînteți oaspeți aici, spuse ghidul, foarte calm. Trebuie să respectați regulile noastre sau să plecați. Aceasta e o rezervație, ceea ce înseamnă un ținut separat.

– Un avanpost de extratereștri, am spus. Transpiram prin toți porii, dîndu-mi seama, dintr-o dată, cît de cald era. Pe care noi vi l-am dat. V-am acceptat și v-am dat un loc unde să trăiți, așa cum ați vrut. Și acum e prea tîrziu ca să ne răzgîndim. Vino, Judy, să plecăm.

N-a fost cea mai măreață lună de miere din istorie. Supărarea inițială a lui Judy, fiindcă mă făcusem de rîs și stricasem călătoria de nuntă, se transformă curînd în îngrijorare pentru starea mea mentală, cînd am început să-mi exprim convingerea că nu mai am mult de trăit, acum că-mi dau la iveală suspiciunile în legătură cu Asanazii.

Dar, bineînțeles, nu se întîmplă nimic. Și, în cele din urmă, spre ușurarea lui Judy, am încetat să mai vorbesc despre nălucirile mele paranoice. Ar fi putut fi adevărate, sau ar fi putut fi demente – în ambele cazuri nu erau de nici un folos, nici mie, nici altcuiva.

Și astfel, timp de aproape trei ani, n-am avut nici un motiv să-mi reamintesc de îndoielile mele. Pînă de curînd.

Acum vreo două săptămîni, pe la miezul nopții, Bogey m-a trezit cerîndu-se disperat afară. După o dispută somnoroasă despre a cui responsabilitate este cîinele, Judy s-a întors pe partea cealaltă, așa că a trebuit să mă scol eu să-i dau drumul afară, gîndindu-mă, între timp, la visul pe care tocmai îl întrerupsesem.

Fusese un vis intens și straniu – îmi amintea de ceva care îmi scăpa. Așteptînd să-i dau drumul înăuntru lui Bogey, am luat unul dintre caietele de schițe ale lui Judy, un stilou, și am început să mîzgălesc ceea ce îmi aminteam.

...Eram într-o junglă tropicală, imensă, jilavă, undeva la poalele unui munte. Am descoperit o urmă de potecă. dovedind ca cineva mai fusese pe aici înaintea mea, și, în același timp, am devenit conștient de un sunet ciudat, stins, de șoapte. M-am oprit, am privit atent în jur și atunci i-am văzut.

Oameni, cu fețele sfioase și temătoare, privind precauți din ascunzișurile lor, dintre copaci și tufișuri. Am știut că voi avea nevoie de multă răbdare și grijă ca să-i conving să iasă din ascunzători. Și vream să-i determin să iasă – doream ca ei să aibă încredere în mine. Simțeam o mare pornire de simpatie pentru acești oameni pe care de-abia îi puteam zări – nevoia de a le oferi siguranță și protecție. Tocmai cînd mă gîndeam cum să-i fac să afle acest lucru, m-a trezit botul rece, umed și insistent al lui Bogey în urechea mea.

Cum stăteam acolo, zgîndu-mă somnoros la ceea ce scrisesem, am știut, dintr-o dată, de ce îmi amintea acest vis. ÎNCĂ UNUL.

M-am precipitat în dormitor și am trezit-o pe Judy.

– Judy, i-am spus, nerăbdător, încercînd să străbat pînă la ea prin năuceala somnului. Ce visai? Spune-mi, repede.

– Hî? Spune-le... spune-le că-i iubim. N-au de ce se teme.

Adormea iarăși. Am zgîlțîit-o.

– Judy! Te rog! Trezește-te.

Își deschise ochii și se ridică în șezut.

– Ce s-a întîmplat?

– Ce visai?

– Hî? Se frecă la ochi și căscă. Habar n-am... ceva. Eram într-o pădure. Cu prieteni. Nu mai știu. Care-i necazul, dragule?

– Culcă-te la loc, i-am spus. Îi dau eu drumul înăuntru lui Bogey. Vorbim dimineață.

Făcu o mutră și mă bombăni, dar adormise încă înainte de a atinge perna cu capul.

De atunci, am așteptat mereu urmarea.

Și astăzi, așteptarea mea a luat sfîrșit. Nu s-a transmis la buletinul de știri al serii. A fost doar o relatare într-un ziar, nici măcar pe prima pagină – se pare că se petrec atîtea lucruri importante, astăzi. Un reportaj din Filipine despre descoperirea unui grup de oameni care par să fie un trib încă necunoscut de civilizație, trăind în peșterile unui munte, într-o junglă jilavă, aproape inaccesibila Un popor timid și prietenos, care nu dorește altceva decît să trăiască în liniște.

Știu precis cum arată.

Traducere: DAN IORDACHE

ÎNTÎLNIRE

ILIA DJEREKAROV

SELENOPLANUL luase de mult startul. Era înconjurat de nebulozităţi întunecate, "goluri negre" îşi deschideau în întîmpinarea lui îmbrăţişările, îngrămădiri de stele strălucitoare semnalizau ca nişte faruri tainice. Metalul obosit se închise la culoare, suprafaţa lui deveni aspră de la loviturile nenumăratelor particule de meteoriţi. Şi părea că nimic nu va schimba direcţia navei – părea pînă în momentul cînd explozia combustibilului, care, deşi nu o distrusese, o transformase într-o jucărie neajutorată a cîmpurilor gravitaţionale.

Din echipajul numeros rămase în viaţă doar un singur om. Doctorul. Omul care nu era în stare să înlăture urmările gravei avarii, nu putea stabili direcţia cu puţinele aparate nedeteriorate. Îi rămînea doar, ca în nesfîrşitele ore de singurătate, să facă exerciţii fizice, să ţină jurnalul de bord, să îngrijească plantele care menţineau neînsemnata rezervă de oxigen.

Apoi veni ziua aceea.

Steaua era încă departe, dar antena sensibilă depistă în faţă ceva neobişnuit. Semnale radio. Poate muzică, poate vorbire cîntată. Doctorul nu ştia precis. Remarcă doar deosebirea dintre străvechiul zgomot al cosmosului şi aceste sunete. Ele îl ameţiră şi inima începu să-i bată cu putere.

Dar selenoplanul nu mai putea fi condus. La bord se afla o singură rachetă auxiliară cu ajutorul căreia putea să frîneze şi să se apropie de planeta dorită.

SORIN STEFĂNESCU şi MARINA NICOLAEV: „ZEE-II"

Poate chiar să intre în atmosfera ei. Dar aterizarea era imposibilă. Toate capsulele de aterizare fuseseră distruse de nefericita explozie. Rămînea o singură ieşire din situaţie. Să intre în atmosferă, apoi să se catapulteze şi să aterizeze cu paraşuta în costumul special de tip scafandru.

Doctorul nu ezită nici o secundă. Se ocupă de pregătirea rachetei. Calculă cît putu de precis poziţia planetei şi timpul cînd trebuia să părăsească selenoplanul. Spera să realizeze una din sarcinile expediţiei: să transmită un mesaj altei civilizaţii, „fraţilor de raţiune" de pe alte planete.

Făcu ultima însemnare în jurnalul de bord, se urcă în racheta auxiliară şi porni motoarele. Fu copleşit de suprasolicitare. Zîmbi. Suprasolicitarea îl va ajuta să se adapteze la forţa de gravitaţie. Avea timp suficient.

În sfîrşit, în faţă îi apăru un disc care devenea tot mai mare. Din cauza frînării, greutatea doctorului se dublă, dar el nici nu observă acest lucru. Pregătea un lung mesaj adresat unei civilizaţii necunoscute. Împachetă cu grijă descrierile diferitelor obiecte de la bord şi harta exactă a Galaxiei cu coordonatele Pămîntului. Chiar dacă el va pieri, mesajul îşi va atinge scopul. Execută ultima corectare şi racheta pătrunse în atmosferă...

Apăsă pe buton şi se catapultă împreună cu fotoliul. O clipă îşi pierdu cunoştinţa, şi cînd îşi reveni, jos se întindeau nisipuri galbene nesfîrşite, iar cerul de deasupra capului era acoperit de cupola purpurie a paraşutei.

La aterizare se lovi uşor. Se ridică şi privi în jur. Izbucni în rîs. Soarele local se ridicase de mult deasupra orizontului, dar razele lui încă nu încălzeau. La orizont se contura clar un lanţ de munţi înalţi cu crestele înzăpezite.

– Ca în Sahara – gîndi cu voce tare doctorul.

Stabili direcţia cu busola şi porni la drum cu paşi măsuraţi. Se simţea uşor. Greutatea din rachetă era de două ori mai mare decît aici. Îi venea să fugă, dar cu bună ştiinţa îşi reţinu paşii. Ştia că, în curînd, îşi vor face apariţia adaptarea, iar apoi oboseala. Avea oxigen pentru cinci zile, iar alimente pentru şi mai puţine.

Era deja ziua a cincea cînd începură să apară semne prevestitoare de pădure. Tufişuri jigărite şi iarbă decolorată care îşi înfigeau rădăcinile lungi adînc în solul uscat. Apoi văzu în depărtare linia verde a pădurii. Se opri ca să-şi tragă sufletul, mîncă ultima porţie de hrană. În curînd se va termina şi oxigenul. Dacă nu va reuşi să ajungă pînă la o localitate, va fi nevoit să-şi scoată costumul special tip scafandru. Atunci va mai avea un răgaz de cîteva ore sau poate de cîteva zile. Şi dacă nici atunci nu va reuşi... Ei vor descoperi totuşi mesajul, iar mai devreme sau mai tîrziu vor zbura spre Pămîntul îndepărtat. Şi vor povesti oamenilor despre moartea lui...

Cu cît rămînea mai puţin pînă la pădure, cu atît mai dese erau tufişurile. Din cînd în cînd fiare nevăzute foşneau pe acolo. La joasă înălţime, deasupra capului său, începu să se învîrtească o pasăre uriaşă. Doctorul o privi şi o ameninţă cu pumnul. Pasărea fîlfîi nemulţumită din aripi şi dispăru în înălţime.

Oxigenul se termină la o sută de metri de pădure. Eliberîndu-se de costumul special tip scafandru, doctorul zîmbi. Nu mai avea nici un sens să-şi păstreze forţele. Nu se ştia cît timp îi va fi necesar acestei planete pentru a-l ucide. De aceea, repede, înainte! Prevăzuse această situaţie, astfel că era îmbrăcat numai într-un trening uşor, iar în mîini avea mesajul şi arma. Aerul era îmbibat de miresme necunoscute.

Curînd ajunse la un rîu. Apa

NEAŞTEPTATĂ

LUCIAN POP

repede curgea lin. Doctorul văzu fundul nisipos şi o mulţime de peştişori. Stătu puţin pe gînduri. Putea lega unul de altul doi copaci căzuţi şi să facă o plută. Rîul l-ar fi dus spre vreo aşezare omenească.

Era lac de transpiraţie, obosise din cauza arşiţei înăbuşitoare. Se dezbrăcă, puse ceasul şi arma pe haine, intră în apa răcoroasă, afundîndu-se pînă la gît. Apa îi crea o senzaţie plăcută şi ar fi dorit să înoate puţin, dar nu-l ţineau puterile.

Îşi îndreptă corpul, îşi şterse ochii cu palma şi întoarse capul. De după copaci se furişa fără zgomot o fiară lungă de o specie necunoscută. Pe neaşteptate, îşi arătă colţii şi se aruncă.

Doctorul se cufundă în apă şi înotă spre malul celălalt. Fiara îl urmărea în rîu. I se auzea respiraţia grea. Doctorul îşi concentră toate forţele şi ieşi viteaz pe mal. Fără să privească înapoi alerga, alerga fără scop şi direcţie. Tufişurile îi zgîriau pielea, în tălpi îi intrau spini, dar el nu simţea nimic. Abia cînd zgomotul urmăririi se linişti, îşi întrerupse alergarea nebunească, simţi o durere acută şi se prăbuşi pe iarbă. Înţelese că se rătăcise. Nu ştia unde este el şi în ce parte se află rîul. De oboseală şi senzaţia acută de foame începu să aibă frisoane. Sau aceasta era o urmare a acţiunii virusilor locali? Se concentră asupra propriei sale persoane şi, deşi era doctor, nu putea să înţeleagă dacă starea lui era provocată de tensiunea nervoasă sau de o boală necunoscută.

Se destinse, străduindu-se să respire egal şi adînc. Încă nu este totul pierdut. Important este să găsească rîul, mai devreme sau mai tîrziu curentul îl va duce la ţintă. Este îndoielnic că acesta ar putea fi în apropiere. Străbătuse doar mulţi kilometri fără să observe urme de fiinţe civilizate. Fiinţe care în dezvoltarea lor să fi ajuns să cunoască radioul. Doar auzise cu urechile sale emisiunile lor.

Singurul reper de nădejde erau înălţimile munţilor. Le găsi cu privirea şi o porni din nou la drum. Roiuri de insecte multicolore se învîrteau în jurul său, atrase de mirosul de sînge. În curînd îl cuprinseseră din nou frisoanele. Limba i se umflă şi gura i se uscă. Zgîrieturile se umflau şi se înroşeau. O durere acută îi străbătea muşchii la fiecare pas.

Deja nu mai gîndea, doar instinctul se încăpăţîna să-l oblige să meargă mai departe. Nu auzea şi nu vedea că cineva îl pîndeşte din tufişuri, însă senzaţia de primejdie îl obliga să o ia la fugă. Simţea deja în spinare respiraţia fiarei. Pe neaşteptate, solul îi dispăru de sub picioare, cineva îl prinse şi îl puse la adăpost.

De colţii fiarei îl salvă tînărul alpinist Ten. El observase din tabără un animal neobişnuit urmărit de o fiară gata să-l ajungă. Un sentiment de milă îl făcu pe Ten să decupleze cîmpul de forţă protector şi să smulgă victima de sub botul fiarei dezlănţuite. Ten nu se temu. El îşi cunoştea bine forţa puternicei sale mîini cu trei degete. Puţine fiare îndrăzneau să-i atace pe compatrioţii săi. Şi aceasta bătu în retragere, cu un răget de nemulţumire. Ten se înapoie în tabără şi puse din nou în funcţiune cîmpul de forţă. Din cort apăru capul lui Aliter, conducătorul grupului.

– De ce ai prins animalul, Ten? Dacă se află, se pot ivi neplăceri.

– Animalul este pe moarte, Aliter. Pe lîngă aceasta, era urmărit de o fiară. Nu puteam proceda altfel.

– Dar tu ai izgonit fiara. Lasă-l şi pe el în libertate. Poate că într-adevăr va muri.

Discuţia lor atrase atenţia celorlalţi. Blondul uriaş Kordol ieşi de după un copac mare şi se opri lîngă doctor.

– Oare nu înţelegeţi că moare de sete? Ten, dă-i ceva să bea! El a alergat prin tufişuri şi s-a rănit grav. Are pielea foarte fină. Niciodată nu am văzut un animal cu pielea albă, atît de catifelată. Şi, priviţi, are un corp original. Niciodată nu am auzit despre asemenea animale.

Katan, singura fată din grup, apăru pe neaşteptate cu faţa somnoroasă:

– De unde a apărut acesta? De ce nu mi-aţi spus şi mie? Kordol, dă-mi aparatul să fac ci-

ÎNTÎLNIRE NEAȘTEPTATĂ

reva fotografii. Tatăl meu are un atlas cu toate animalele, dar așa ceva n-am văzut niciodată, asemenea animale nu există.

Kordol începu să rîdă.

– Dacă nu sînt în atlas, înseamnă că nu există. Strălucită logică.

Katan se supără.

– Odată ce vorbesc, înseamnă că, într-adevăr, nu există! Trebuie să informăm direcțiunea rezervației.

De data aceasta începu să rîdă Aliter.

– Și să ne creăm o mulțime de neplăceri pentru încălcarea regulilor de comportare în rezervație.

Între timp, Ten umplu cu apă un vas mic și se aplecă deasupra doctorul. Îi părea rău că animalul moare. Ar fi vrut să se joace cu el. Începu să-i toarne cu grijă apă în gură. Pe neașteptate animalul întinse un membru răschirat, apasă puternic vasul pe buzele sale și îi bău cu lăcomie conținutul. Ten fu uluit.

– Ați văzut? Știe să bea din vas. El începu să examineze mîna doctorului. Pielea de pe membrele lui superioare este atît de catifelată încît este îndoielnic că labele i-au servit la deplasare.

Kordol fu cuprins de entuziasm.

– Rămîne să mai adăugăm că știe să vorbească și avem o senzație clasa întîi. Personal, cred că animalul trăiește cu precădere în apă. Sau tu presupui că pielea de pe membrele inferioare este mai grosolană?

Katan se supără.

– La ce bun toate inepțiile acestea? Știe să bea, trăiește în apă... Vă spun că trebuie să anunțăm direcția!

Doctorul deschise ochii. Era înconjurat de ființe ciudate. Pe capetele lor uriașe, cu frunțile puternic proeminente erau așezate pe două rînduri excrescențe verzulii. Corpurile lor erau acoperite cu un material fin, ușor. Una dintre ele avea o pălărie cu borurile largi și vorbea ceva. Vorbea!

– Are cea mai expresivă mutră pe care am văzut-o vreodată. Priviți în ochii lui. Mi se pare că vrea să spună ceva.

Aliter mormăi nemulțumit.

– Degeaba te-ai ataşat de el, Ten. Faci dintr-un lucru neînsemnat o tragedie. Merită oare să-ți ieși din formă pentru un fleac?...

Ten nu răspunse. Se îndepărtă și luă aparatul de filmat. Filmă cu sîrguință. De aproape, din depărtare... Se străduia să fixeze pe peliculă toate detaliile, în special fața, a cărei expresie îl tulbura.

Doctorul deschise din nou ochii. Cum a putut să nu țină le el nici un obiect de pe pămînt? Ei ar fi înțeles, ar fi încercat să-l salveze. E totuna. În pofida tuturor încercărilor, scopul a fost atins. Mai devreme sau mai tîrziu cineva va descoperi lîngă rîu mesajul. Vor găsi și arma. Iar cînd le vor analiza, își vor aminti și de el. Ce prostie! Să mori fără să faci ultimul pas.

Ființa care se îndepărtase reveni și îl atinse cu mîna sa cu trei degete. Ce mînă mare! Și acoperită peste tot cu plăcuțe de os, ca pielea șopîrlei. Curios, toate cele trei degete sînt reciproc perpendiculare...

Katan insista:

– În informator nu există date despre astfel de ființe. Probabil că aceasta este vreo specie nouă. Cred că nu vom avea neplăceri dacă vom informa despre el, din contră. Dacă noi l-am descoperit primii, ne vor arăta întregii planete.

Aliter se întoarce spre ea, fără să vrea.

– Înțeleg dorința ta de a te vedea în cadrul programului de seară, dar nu pot fi de acord. Acesta este un exemplar matur. Firește, el nu poate fi unicul. Dacă ar fi fost un mutant întîmplător, el nu ar fi trăit mult. Prin urmare, conducerea rezervației cunoaște foarte bine aceste ființe. Întrucît este evident că ele reprezintă o raritate excepțională, neplăcerile pot fi și mai mari. Ne vor învinui că l-am fugărit și l-am prins și că a pierit tocmai din această cauză. Ceea ce propui tu nu numai că iese din cercul obligațiilor noastre, dar este și interzis prin regulile rezervației.

Ten văzu cum Katan se supără și, pe neașteptate, chiar și pentru sine, întrebă:

– Ce-ar fi ca acesta să fie reprezentantul altei civilizații?

– Ha-ha-ha! Dar unde este selenoplanul, costumul special tip scafandru, racheta de aterizare? Scrie o poveste, Ten! Le vei tăia nasul celor mai mari fanteziști.

Ipoteza îi se păru absurdă chiar și lui Ten, dar îi era jenă să mai dea înapoi.

– Dar ce este rău în aceasta? Este problema cea mai actuală a timpului nostru. Scriem, vorbim, demonstrăm, construim ipoteze privind modul cum pot arăta reprezentanții altor civilizații. Multe organizații se ocupă de aceste probleme.

Doctorul nu putu înțelege ce-i înveseli. Prin coroana copacului el văzu albastrul adînc al cerului. Chiar și printre rîsetele puternice se distingea ciripitul păsărilor. Totul era îmbibat cu mireasme necunoscute. Poate că toate acestea i se învîrteau lui în cap. Aici este bine ca pe Pămînt. Va mai sta puțin întins, își va aduna forțele și se va ridica. Aceste ființe îl vor ajuta. Soarele strălucește, dar oare de ce este din ce în ce mai rece? Tăcură. Gesticulează, deschid gurile. Fac totul pentru a nu-l deranja? Îl ocrotesc. „Frați de rațiune"...

Începu să se prăbușească undeva adînc și nu era nimeni ca să-l sprijine să nu cadă.

Aliter atinse primul corpul rece al doctorului.

– A murit.

Își privi ceasul și se ridică. Întîrziem. Peste cincisprezece minute trebuie să ridicăm tabăra și să pornim. Tovarășii de la tabăra de bază se neliniștesc deja.

Toți începură să se agite. Cînd ultimul pachet fu pus pe Graviplan, Ten îl privi pentru ultima oară pe doctor. Sub copac, cadavrul devenea alb. Porni spre el, dar se întoarse cu hotărîre și se urcă în gondola transparentă. Este totuna ce fel de ființă este aceasta. Se apropie ziua alegerii profesiei. Acum știa deja care-i va fi profesia. Va zbura în infinitul rece al Galaxiei. Va zbura și îi va găsi pe ei, „frații de rațiune". Credea cu tărie acest lucru. Viața rațională există în tot Universul. Vor mai fi încă întîlniri solemne și îmbucurătoare.

Traducere: VASILE OROIAN

DRAGII MEI FOȘTI

I. M. MIHAIL IONESCU

ÎMPLININD astăzi frumoasa vîrstă de două mii de ani, profit de ocazia călătoriei unui cunoscut în direcția voastră pentru a vă trimite această misiva. Sper să fiți bine sănătoși, precum sînt și eu, iar scrisoarea mea să vă cadă greu la stomac atît cît și celor de aici care și-au cam luat-o în cap, cum se zicea pe vremea noastră.

De ce va scriu? Din sentimentalism. Stau din pîcliseala Vreau să vă deschid ochii, blegilor, să nu vă lăsați îmbrobodiți, așa cum ați făcut-o sau o veți face. În primul rînd trebuie să vă feriți ca de foc de poveștile științifico-fantastice. Ele sînt marul discordiei, din cauza cărora mulți dintre voi vor suferi. Iar alții suferă și azi.

Cînd am făcut prima călătorie în trecut, acum vreo mie și cîteva sute de ani, am vrut să vin personal să vă arăt greșeala pe care o faceți tolerînd anticipațiile literare. Parcă simt și acum roua acelei dimineți alunecîndu-mi de-a lungul spinării fiindcă toată noaptea mă chinuisem să descui afurisita de siguranță a modulului pînă cînd Guță, colegul meu de vîrsta, a avut inspirația să apese pe clanța Ușa, bineînțeles că s-a deschis Așa mi se întîmplă întotdeauna. Pe orice pun mîna am ghinion. Totul mi se împotrivește Pe cînd alții au un noroc chior Bunăoară, Guță. Are noroc și nu știe să l folosească. Are noroc mînd prietenul meu, cu toate că e un tantalău fără pereche Nu putea să încerce clanța de la început? Nu putea? Fiindcă e comod Mă lasă pe mine să fac totul. A îmbătrînit degeaba. Apropo, să știți că destui dintre voi vor ajunge aici, în viitor. Să nu vă mire asta sau să mă credeți puțin sfînt, că sînt mai sănătos la minte ca mulți dintre voi care azi aveți cinstea complet nemeritată de a fi aici contemporanii mei și care ați avut neobrăzarea să mă felicitați amintindu-mi cît am împlinit de parcă mîine poimîine nu-i veți împlini și voi și atunci am să vă arăt eu felicitări. Să revenim însă la ale noastre. Vedeți ce bine îmi amintesc proverbele și zicătorile minunate ale secolului vostru? Eheu, nu oricine poate asta. Cum zice proverbul: ai carte, ai parte, și plătești oalele sparte Dar despre ce era vorba? Despre felicitări, ba nu, parcă despre altceva. Mi se mai întîmplă și mie din cînd în cînd să uit cîte ceva necesitul, bineînțeles, că și nevasta-mea îmi spunea deunăzi cînd nu-mi găseam pantalonii că mi-au năpădit lapsusurile de am uitat că nu se mai poartă pantaloni de cîteva sute de ani. Mai precis, de la industrializarea costumelor energetice cînd, zice dumneaei, tocmai împlinise patru sute de primăveri Că orice femeie exagerează puțin. În privința vîrstei Cu, ia să vedem, sigur că dă, cu 137 de toamne. Dar cum toamnele nu se pun la socoteală fiind mai multe, în felul ei are dreptate Aici merge proverbul ăla cu anotimpurile. Cine și face vara sania s-ar putea să nu apuce iarna fiindcă toamna se numără bobocii și primăvara dinții babelor Și astăzi mai păstrăm unele deprinderi greșite din trecut Auzi! Să-ți ne rușine cu vîrsta ta! De, omul nu e încă perfect, oricît de evoluat ar fi. Mai uită cîte ceva, mai cade pe deasupra uneori, mai șifonează pe cîte cineva, mai face exces de zel sau, din contra, mai e cîteodată cam indiferent față de Marile Cerințe și uneori se întîmplă chiar să mai dea și cu tifla, ce-ai face. Și asta e o caracteristică a umanului Prin aceasta se aseamănă trecutul cu prezentul, sau viitorul cu prezentul, sau dar o las baltă că m-am încurcat Vă povesteam de prima călătorie temporală Modulul era în faza de experimentare și ce ne-am zis noi, adică eu lui Guță, că așa sînt oșîndit, doar eu să am inițiativă. Ba, frate, ce ar fi să le julim alora jucăria, că de bună voie nu ne lasă și pînă or scoate o în producția de serie și pentru uzul particularilor, ne iese par alb, cum sîntem noi cu un picior în groapă. Poate ne ia dracu' și nu mai apucăm, iar pe de altă parte să vezi ce lețe or să facă mucoșii cînd și-or da seama că prea-sfîntele lor moaște de „cei-mai-în vîrstă" le au făcut figura și i au lăsat masca fără venerabilele relicve ce le sîntem. Și apoi dacă stai să te gîndești bine, din cauza asta noi nici nu sîntem chiar așa de particulari Dar ce sîntem? face Guță Cum ce? Mîndria lor națională, declam eu pătruns pînă în străfundul inimii de măreția momentului, că mi se făcuse pielea ca de găină de frig. Cum adică națională? se miră Guță

Ca o echipă de fotbal, ce dracu ești așa penibil. Sau poate ai uitat ce e aia? Sînt unii care chefuiesc prin cantonamente și pe urmă, la o adică, dau cu piciorul la găleată.

– La mine, încearcă Guță să mă zăpăcească

– Ce e aia? îl întreb hotărît să-i tai cheful.

– Ceva rotund ca Pămîntul. Da-ți trebuie un punct de sprijin ca să o nimerești. Văd eu că încearcă să se eschiveze, dar nu-l las.

– Guță, las-o naibii că am înghețat de tot. Mai bine, hai să intrăm Și fiindcă am văzut că e de acord să se abțină, i-am îmbrînci cu toată blîndețea înăuntru, să văd dacă nu sună vreo sonerie de alarmă, da' n-a sunat că aștia nu mai au habar de nu știu cînd ce-i aia o intrare prin efracție. După ce-l adun pe Guță de pe dușumea, trecem în camera alăltă și tragem ușile după noi. Ei, fratele meu, acu' să te văd, bombănea Guță dramatic, cînd dă cu ochii de multitudinea aia de aparate, butoane, beculețe și pîrghii.

– Lasă, bă Guță, că ne descurcam noi, îi dau eu curaj mototolului Ai uitat cum am șters-o cu mîndrețea de astronavă fotonică? Cum ne-am descurcat atunci, mă descurc și acum.

– Aoleu, zice el văitos, cum naiba ne am descurcat cînd

ALEXANDRU ANDRIEȘ

le-am adus-o cioburi înapoi de au plîns constructorii la reconstituire trei luni de zile şi mi-a sughiţat familia şi după un an de la plecarea ei în misiune?!

Numai cine nu munceşte nu greşeşte, că de-aia cine sapă groapa altuia cade singur în ea. Şi lăsîndu-l să rumege adînca înţelepciunea folclorică, mă dau către pupitrul de comandă. Erau cam multe pe acolo dar cum sub unele mai şi scria ce sînt,îmi fac curaj şi dă-i bătaie, Nae! Am împins de probă o manetă înainte şi înapoi, de ne-au umplut condica de reclamaţii cu proteste oficiale cinci generaţii anterioare şi posterioare, pe o rază de zece secole jur-împrejur. Apoi, ce-mi dă mie prin cap: bă, Guţă, hai la izvoarele istoriei să vedem ce e p-acolo cu dacii şi romanii, poate dăm şi noi mîna cu Cezar şi ciocnim un păhărel cu Burebista, că poate aşa-l convingem să nu distrugă bunătate de viţă de vie ca să nu lase viitorimea în suferinţă, pradă rumeguşului şi citronadelor. Guţă zice: nu se poate, da', aşa-i el, oportunist, aşa că eu, văzînd entuziasmul lui, mă aşez gospodăreşte în faţa pupitrului, învîrt de un cadran plin cu cifre şi trag brusc de manetă. Ei, bine, atunci mi-am dat seama pentru prima oară că povestirile de anticipaţie sînt nişte gogoşi frumoase, scrise pentru a ne duce în eroare cetăţenii nevinovaţi, fiindcă expun numai latura optimistă a viitorului, omiţînd cu rea-credinţă părţile mai dure şi dezagreabile. Toate sînt minciuni roze şi drăgălaşe cu nişte papucei cu pampon, realitatea fiind cu totul alta şi manifestîndu-se plenar prin contactul cu tot soiul de proeminenţe ascuţite a căror prezenţă pînă atunci nu o remarcasem şi pe care probabil că indiferenţa mea le-a indignat şi le-a trezit o atroce dorinţă de răzbunare. Răzbunarea e arma prostului, proşti dar mulţi, deci, răzbunarea e arma celor mulţi. Unii spun că în astfel de momente firile sensibile văd stele verzi. Probabil că sensibilitatea mea e deasupra mediei, deoarece am văzut stele de toate culorile. Am reuşit însă, e adevărat, cu un mare efort, să-mi înfrîng simţirile abisale fiindcă nu e moral să te laşi pradă simţurilor dezlănţuite şi, ca suprem protest contra slăbiciunii umane, am strigat aoleul şi am deschis ochii. Guţă nu mai protesta pentru că leşinase. Atunci apuc o chestie pe care o ochisem mai dinainte şi pe care scria: „trageţi în caz de pericol" şi trag cu nădejde. Pe dată ar măsarul se opreşte şi eu îl spăl pe faţă pe bietul Guţă cu nişte apă de gură sustrasă din toaleta nevestii-mi. El nu pierde vremea să facă ochi şi lingînd lichidul ce răspîndea un parfum duios şi discret de tescovina, îmi zice cu neascunsa admiraţie: Nae, ai dat în toate gropile! Nu apuc să-i răspund cu modestia care mă caracterizează ca deodată se aude un huruit prelung.

- Ce-i asta, Nae?

- Habar n-am, că n-am mai atins nimic. Nu e opera mea.

- Atunci putem proceda prin excludere, face Guţă.

- O fi căderea imperiului roman.

- De răsărit sau de apus?

- Păi scoate şi tu capu' şi vezi de unde vine.

Însă Guţă care e plin de iniţiativă ca un spălător de vase (cîrpă de şters praful) mă lasă pe mine în avangardă. Trec în ecluză şi deschid plin de curaj şi cu un neasemuit spirit de sacrificiu uşa externă. O avalanşă de resturi menajere, oale sparte, cîrpe putrede, roşii stricate, coji de ouă şi alte gunoaie umede şi lipicioase mi se prăbuşeşte în cap. Asta civilizaţie, mă gîndesc cu admiraţiv şi dau să fug înăuntru. Dar cînd e voinţă nu-i putere. Rezistez eu cu chiu cu vai şi o semimtoarcere în mijlocul resturilor felide ce mă înţoapă pînă la brîu, dar îmi dau seama că gunoaiele au blocat uşa internă, iar pe cea externă aşijderea. Acu-i acu'. Nae, c-o făcuşi de oaie. Ai să rămîi aci, la avanposturile civilizaţiei s-au să ţi ridice o statuie din deşeuri aglomerate pe care va sta scris. Marelui Nae, mort pe altarul ştiinţei. Cam puturos altar, ştiinţă nartă-mă! Strig: bă, Guţă, mişcă barabadura mai înainte sau mai îndărăt că am nimerit la groapa cu gunoi a istoriei. Şi gîndeşte-te că mă sufoc de miasme şi mă vine să elmin toate pilulele nutritive înghiţite în ultimul sfert de veac. Şi alea ca alea, da' ce mă fac dacă dau afară şi pastilele informative pe care le am ingerat în vederea călătoriei? Guţă, plin de bunăvoinţă, face un efort intelectual şi mişcă modulul. Cu o smucitură bruscă, dincolo. Cînd naiba o să fie mai aient zăpăcitul asta, mă întreb îngrozindu-mă la gîndul că era cît pe-aci să-mi rămînă picioarele la cîteva decenii distanţă de trup. Mă zbat să ies de sub gunoaie şi tot cu entuziasm de bunăvoie mă prieten care mi-a dat ideea în cap. „Guţă, n-ai mai apuca nimic, stai locului ca mă laşi fără pricepător. El înţelege, că e groasă şi se calmează. Cu chiu cu vai ies din murdărie şi privesc afară. Soare, cîmpie, linişte şi celelalte accesorii necesare unui călător în timp ce vrea să-şi odihnească sufletul fără a modifica ceva din trecut. Fac vreo cîţiva paşi afară şi cînd mă întorc, mă trezesc, eu, parcă pe trei sute de ani din viaţa ei mi ghiciţi în faţă. Cîmpul cel verde din spatele modulului e plin de pari proaspăt ecuisaţi şi ascuţiţi în dreapta un grup de oameni îmbrăcaţi istoric. Cînd mă uit mai atent îl recunosc pe cel din mijlocul lor, un tip mohorît cu faţa şi încruntat. Vlad Ţepeş. Mă apropii ţinînd mîna pe spuma sîrbe Vlade, cutorul ne sa lută, hapciu, şi trag un strănut cu toată mărimea. El scuipă şi îmi nas cu înţepătorul un parfum cu mare tărie de ceapă şi usturoi, pe tere dracului, e în mintea mai tare se odihnea în pe luat pe sus şi aruncat grosolan în mod N-apuc să mă bine că şi văd doi ţepeşi cu să apuce recunoaştintări în lăsi spaţiu ocaziv cu noi. Ies din patrula timpului i s-au părut mai apoi forurilor cu mare am vorbit prin p... pămînt de pumni în ... sînge. Tot ei s-au ... azi obligaţie, dovadă că mă frustrat de cea mai solemnă clipă a vieţii.

Nevasta mă ... cu multă afecţiune, mă ... ca bagaje de ... de gură şi după ce a rupt ... leţul mă bagă grămadă în maşina de spălat, cu toate cu tot. După care mă face ... un pui în mujdei de ... dezinfectînd eterna cu un ... apă de gură încît a doua zi ... trebuit să mă duc ... să-mi înoace iască ficatul aranjat ... onoare l-am posedat mai mult de un deceniu fără ... Aşa că efectul primei ... temporalu, dar de atunci ... au schimbat multe. Un ... nu-mi vine să cred că mai trăiesc. Nu e lucru de glumă să ajungi din apoape în apoape la două mişoare de ani. La ... put, cînd m-am oferit voluntar la

experienţele de conservare nici nu-mi trecea prin minte că am să ajung să apuc era autoperfecţionării dirijate cum au intitulat-o cei de azi. Şi totuşi nu a fost prea dificil. La început medicii au spus că vom trăi 80 de ani. Şi aşa am trecut de 2000. După anul 2000 s-a lansat lozinca: „peste sută". Condiţiile de viaţă se îmbunătăţiseră, medicina se transforma tot mai rapid din artă în ştiinţă, noile invenţii etc., etc. După ce am trecut de 2100 am vrut să ne tragem răsuflarea puţin, dar atunci s-a lansat lozinca: „tot înainte, 150 fiecare". Devenisem nişte celebrităţi, ni se vorbea cu mult respect şi numai în atmosferă festivă şi sterilizată, eram supranumiţi „cei ce nu se încovoaie". Şi uite-aşa, din lozinca în lozinică, ne au tîrît victorios pînă în anul 2150, cînd s-a produs explozia ştiinţifică. Asta ne a mai adăugat 500 de ani, după care, practic, am devenit nemuritori. Ne mai schimbă din cînd în cînd cîte o piesă, pe ici pe colo ne mai regenerăm cîte un ţesut, dar încolo, sănătate. Sînt ca bradu'. Numai cu noile proiecte nu sînt de acord, dar rămăsesem la călătorii. S-a progresat aşa de mult în domeniul asta, încît astăzi transferul cronospaţial e o meserie de paria şi se dă numai ca pedeapsă pentru delicte comise contra Omului. Aşa a păţit cunoscutul meu prin care vă trimit această informare. A cîrîit contra proiectului de redimensionare, asta se va practica, după cum se şopteşte, cu trei metode: pe cale chirurgicală, prin extirparea anumitor organe ce nu mai prezintă nici un folos datorită modificării metabolismului, pe cale genetică, acţionîndu-se asupra codificărilor ADN, ARN, şi pe cale psiho-chimică, prin substanţe care produc modificări psihice şi prin exerciţii psihice care produc modificări chimice şi fizice ale organismului. Dar astea sînt nişte chestii prea docte pentru creierele voastre fragede şi mi-e frică să nu vă astenizaţi înainte de a termina de citit. Cunoscutul meu e foarte nemulţumit. Are şi de ce, săracu'. Păi numai să apuci odată să călătoreşti în cronobuzul pentru secolul 18 că-ţi blestemi toţi strămoşii, urmaşii şi contemporanii. Am păţit-o şi eu odată cînd m-au pedepsit fiindcă am introdus un purice în armura nu ştiu cărui Ludovic, înaintea unei bătălii cînd el trebuia să ţină un discurs şi să facă un gest istoric. Ştiţi ce poate să facă un purice dintr-un gest istoric? O catastrofă mondială. Au muncit fraţii trei generaţii să aducă iar căruţa istoriei pe drumul drept, iar pe mine m-au trimis în secolul 19 să ajut acolo la nu ştiu ce naiba, că mai bine nu mă trimiteau. Le-am plîns personal după aia de milă şi în mod sincer, spontan şi tovărăşesc, aşa că au renunţat să mă mai pedepsească. Gurile rele zic „din cauza vîrstei", dar nu-i aşa, că ăştia nu iartă pe nimeni. Cînd preşedintele Consiliului planetar a tras un mic chefuleţ cu nişte codane în seraiul unui sultan de prin secolul doisprezece, credeţi că l-au iertat? Da' de unde! L-au trimis tocmai în vremea faraonilor să caute cai verzi pe pereţi, urme ale unor vizitatori extraterestri, care s-au dovedit mai apoi, datorită aportului celui pedepsit, bineînţeles, care e un om foarte serios, cu numai 50 de ani mai tînăr ca mine, s-au dovedit, ziceam, a fi nici mai mult nici mai puţin decît urmele unor civilizaţii dispărute, anterioare nouă, şi după cum s-a aflat mai apoi, transferate cronospaţial în viitorul nostru.

Aşa m-au pedepsit şi pe mine pe vremuri. De acceptat a trebuit să accept că altfel nu-mi mai dădeau piese de schimb şi plămînii mei cam începuseră să joace pe la încheieturi, iar filtrele se cam îmbîcsiseră de cînd am descoperit că drăcia aia de iarbă adusă din Alfa-Centaur e bună de fumat. Mă scol eu de dimineaţă şi mă înfig în staţie la cronobuz. Unii se duceau cu cronoleta, dar eu m-am gîndit că nu cadrează cu personalitatea mea. Şi stau, şi stau şi trec două cronobuze, dar nici unul nu opreşte că erau aşa de aglomerate încît nu mai încăpea nici o gaură neagră înăuntru. Am încercat să fac autostopul la cronoturismele proprietate personală, dar scîrbele de la volan n-au catadicsit nici să încetinească măcar. Se făcuse o grămadă în staţie de mă apuca groaza cînd mă gîndeam la ce va fi la urcare. Cînd, în sfîrşit, a oprit un cronobuz, l-am luat la disperare. Am apucat să pun un singur picior pe scară şi să mă agăţ cu două degete de bara de susţinere cînd pilotul a şi demarat în trombă. Cu chiu cu vai am reuşit să-mi bag şi vîrful celui de la doilea pantof sub cizma unuia, apoi am înghiontit un tip cu o geantă plină de documente istorice, l-am bruscat puţin, am devenit pe urmă violent şi cu ultimele puteri am urlat „înaintează, nene, că nu mă mai pot ţine". Tipul, umanitar probabil, a aruncat geanta în mijlocul mulţimii, cu ocazia asta zburînd pe uşă cîteva hîrtii ce au sfîrnit unele inadvertenţe cu manualele de istorie oficiale, şi m-a înşfăcat de reverele hainei. Îmi luasem un costum adecvat epocii. M-a prins înainte de a mă prăbuşi în mijlocul celui de al treilea Reich. Dar lornionul tot l-am pierdut. Din fericire a căzut pe masa unui mareşal care l-a folosit cu plăcere pînă la procesul de la Nürenberg, cînd l-a scăpat jos în timp ce încerca să-şi taie venele cu el. Patrula timpului a intervenit culegînd cioburile şi lăsîndu-l mirat şi în viaţă, dar nu pentru mult timp. Eram acum cu ambele picioare pe scară şi cu mîinile încleştate de bara de deasupra uşii. La prima staţie însă, de mine s-au agăţat doi inşi cu intenţia nedeclarată de a trece peste cadavrul meu în caz că nu vreau să cobor viu de bună voie. M-au escaladat tatonînd delicat cu bocancii plini de noroi tot ce mai rămăsese viu împrejur şi dedesubtul lor, făcîndu-mă să-mi dau seama brusc şi dureros că pantofii mei de lac nu fac faţă cu succes unei astfel de situaţii şi amintindu-mi că primisem o lovitură în fluierul piciorului în urmă cu o lună la o demonstraţie de reconstituire a popularului joc din antichitate numit fotbal. Am refuzat să mă mai gîndesc la superbii mei pantaloni în dungi şi am încercat fără succes să recuperez cele două părţi în care se scindase jiletca. Între timp, butonii de argint de la mîneci alunecau imparabil în susul braţelor, odată cu

ALEXANDRU ANDRIEŞ

două fișii de epiderma personală și nesintetică. Jobenul îmi acoperea tot orizontul, izolîndu-mă spiritualicește de mediul înconjurător, ceea ce a fost un mare noroc, deoarece astfel nimeni nu a reușit să înțeleagă cui anume îi erau adresate binecuvîntările colorate și viguroase ce-mi ieșeau de pe buze. Cînd, în sfîrșit, am reușit să cobor, am descoperit, fără să mă mai mir, o urmă de talpa pe umărul drept, iar un obiect neidentificat m-a tencuit cu noroiul istoriei din cap pînă în picioare. Nu am timp să vă scriu ce a mai urmat, deoarece tipul care trece pe la voi se grăbește, așa că vă previn încă o dată să vă feriți de literatura științifico-fantastică. Totul e o înscenare, iar ceea ce este adevărat e atît de greu de dibuit încît vă sfătuiesc spre binele vostru și al urmașilor voștri să vă lăsați păgubași. Pe deasupra, mai e folosită de cei de azi ca mijloc de intoxicare a opiniei publice din epoca voastră, astfel încît eventuali martori oculari ai unor deformări ale istoriei sau întîmplări extraordinare datorate vreunui zăpăcit venit din viitor să nu fie crezuți dacă ar face cunoscut ceea ce au văzut. Cele cu adevărat profetice sau veridice sînt făcute neverosimile căutîndu-se a se forma la public un fenomen de respingere a bizarului, insolitului, fantasticului, cultivîndu-se banalul, descriptivul plicticos al condiționului sau în cel mai bun caz absurdul. Se acționează, de asemenea, asupra stilului, alterîndu-se chiar calitățile literar artistice și determinînd astfel editorii să refuze publicarea tuturor creațiilor cu un conținut s.f. pe motiv că nu le place genul. Totuși, se ivesc și consecințe neprevăzute. Anumiți indivizi, mai mult decît dubioși, se transformă în fani înfocați compromițînd astfel eforturile celor de azi. Părerea mea strict personală este că nu e bine să vă luați de piept cu viitorul.

Cu drag,
Un fost contemporan

IMPLICAȚIA IUBIRII

HOSHI SHINICHI

UN BĂRBAT între două vîrste se duse la dl. N., directorul unei societăți care fabrica roboți.

– Pot să vă rog să-mi construiți un robot?

– Bineînțeles. E activitatea noastră. Dar societatea mea nu produce articole standardizate, de serie, e specializată în finisarea cu mare precizie a roboților cu destinații speciale. Obținem, îndrăznesc să afirm, adevărate obiecte de artă. Prețul e, desigur, mai ridicat, dar...

– Problema asta nu se pune.

– Așadar, ce fel de robot doriți? Ce va avea de făcut?

Vizitatorul scoase o carte de vizită și, după ce arătă că este avocat, începu să povestească:

– De fapt, sînt și un fel de consilier al unei persoane deosebit de bogate...

În mare, discuția ce urmă poate fi rezumată astfel:

Era vorba de o pereche deținînd o avere considerabilă. Mai presus de toate, însă, cei doi soți erau legați printr-o mare afecțiune reciprocă. De la căsătorie, și chiar de mai înainte, de cînd se cunoscuseră, viața li se desfășurase în deplină înțelegere. De fapt, în aparență, dar și în realitate, continuau să stîrnească invidia tuturor pînă și în toamna vieții. Într-o zi însă, soția muri. Legat de ea întreaga viață, bătrînul nu putea accepta nici sufletește și nici cu rațiunea dispariția soției. Evidența morții nu-și putea face loc în mintea lui. După nenorocire, comportamentul bătrînului deveni, de aceea, în multe privințe, ciudat.

– ...cam asta e. Din pricina vîrstei înaintate înțelege totul mai greu, dar întreaga lui atitudine arată că iubirea i-a rămas nealterată. Sînt îngrijorat și mă întreb ce se poate face...

Aprobînd din cap, dl. N. spuse:

– Așa, prin urmare... Și totuși, dacă-i așa, de ce nu consultați mai degrabă un medic?

– Știți... o terapeutică psihologică menită să-l determine să înțeleagă și să accepte moartea soției i-ar răni cu siguranță și mai mult sensibilitatea...

– Da, aveți dreptate.

– Și mai e o problemă, cel puțin la fel de importantă. Data fiind starea, nu tocmai normală, a bătrînului, n-ar putea ajunge să-și folosească averea exorbitantă în scopuri fanteziste și inutile? Fiii lui sînt profund îngrijorați de acest aspect posibil. În plus, chiar mie mi se pune problema vitală a eventualei pierderi a unui client important.

– E regretabil că o problemă de ordin afectiv s-a transformat într-una materială... Și, pînă la urmă, ce intenții aveți?

Încurajat de dl. N., avocatul răspunse:

– V-aș ruga să construiți un robot care să reprezinte copia fidelă a soției dispărute. Poate că avîndu-l mereu în preajmă, bătrînul își va petrece restul zilelor în pace. În felul ăsta am fi cu toții salvați. Prețul nu contează... Vă rog... Iar în privința caracterului legal al prezenței unui asemenea partener în preajma bătrînului am obținut acordul autorităților.

Verificînd autorizația, dl. N. spuse:

– Am înțeles. Dar pentru a realiza o copie identică a doamnei dispărute avem nevoie de o documentație completă...

– În măsura puterilor mele am adunat date cît mai cuprinzătoare. Benzi cu imprimări ale vocii sale, altele cu imaginea fizică a dispărutei, cu gesturile și mișcările ei, date despre caracter și multe altele. Chiar dacă robotul ar vădi unele imperfecțiuni, nu cred că bătrînul și-ar putea da seama de ceva, vederea și auzul fiindu-i slăbite.

– Atunci, să încercăm.

Dl. N. preluă rezolvarea problemei și, cum se insistase asupra soluționării ei cît mai rapide, răspunse deosebit de prompt solicitării. După care, luînd legătura cu avocatul, îl chemă să-i prezinte robotul.

– Extraordinar! Adevărat, e vorba doar de aspectul exterior, dar...

– În privința vocii, e absolut identică. Dar, întrucît datele pe care ni le-ați furnizat cu privire la caracter au fost insuficiente, am conceput un creier electronic de extremă finețe, în stare să evolueze. Adaptîndu-se în continuare la mediu, va acumula noi calități care, la rîndul lor, se vor fixa definitiv. Cu alte cuvinte, va ajunge să funcționeze perfect în mod dinamic și gradat.

– Nu știu cum mi-aș putea exprima recunoștința. Vă mulțumesc.

Satisfăcut, avocatul plăti și se retrase. După scurt timp, luă din nou legătura cu dl. N. pentru a-i aduce la cunoștință faptul că rezultatele intervenției robotului depășeau cu mult așteptările și pentru a-i transmite mulțumirile viitorilor moștenitori, acum pe deplin liniștiți.

Cînd dispunea de puțin timp liber, dl. N. se ducea chiar el să urmărească modul de funcționare al robotului, care se adaptase perfect. De fapt, nu vedea decît spectacolul celor doi bătrîni soți, manifestînd unul față de celălalt profunda afecțiune ce-i legase din totdeauna. Bătrînul era convins că se află în prezența soției. Cu voce tandră, scăzută, robotul îi cînta uneori vechi melodii.

La rîndul lui, dl. N. era încîntat de realele foloase pe care firma sa le adusese.

Și astfel, după cîțiva ani și fără alte incidente, bătrînul părăsi și el această lume. Pînă în ultima clipă nu-i dădu prin minte că soția îi fusese înlocuită printr-un robot. Dacă cineva ar fi încercat să-i dezvăluie adevărul, probabil că nici în ruptul capului nu i-ar fi dat crezare.

După cîtva timp, avocatul se duse din nou la dl. N.

– Datorită dumneavoastră atîtea interese s-au putut menține în deplină armonie și moștenitorii n-au întîmpinat nici un fel de greutăți. Dar a apărut o problemă în legătură cu robotul pe care mă gîndeam să vi-l restitui și...

– S-a întîmplat ceva?

– Are o comportare ciudată. Nu mai vrea să părăsească locuința. Nu acceptă ideea morții soțului. Și reacționează surprinzător...

Auzind una ca asta, dl. N. se duse chiar el să vadă cum stăteau lucrurile. Totul se potrivea cu povestirea avocatului. În plus, robotul nu îngăduia să fie dezafectat, așa că nu se putea întreprinde nimic. Se umanizase probabil excesiv, însușindu-și prea bine rolul soției defunctului.

Dl. N. reflectă și consideră că soluția consta în construirea unui nou robot, de astă dată copie a bătrînului.

Și astfel totul reintră în normal. Imaginile celor doi soți credincioși se aflau din nou împreună. Se ajunsese totuși la un punct mort: neputînd fi despărțite, erau la fel de nefolositoare.

Dl. N. avu atunci ideea de a instala cuplul într-o mică rachetă pe care o lansă în văzduh. Cum nu consumau nici aer, nici alimente, soluționase problema într-un mod destul de convenabil. Lăsînd în urmă un jet de flăcări, racheta dispăru în depărtările Cosmosului.

Urmărind-o cu privirea, avocatul se adresa dlui N.:

– Povestea lor e însăși povestea iubirii. Iată, dispar printre stele. Peste puțină vreme vor ajunge undeva, pe o stea, vor locui în grădinile Edenului și vor trăi un timp al iubirii veșnice...

– În ciuda profesiunii dumneavoastră, domnule avocat, vorbiți astăzi atît de poetic... Aveți, cu siguranță, dreptate. S-au îndepărtat pentru totdeauna de Pămîntul pe care iubirea tinde să devină doar o amintire. Chiar dacă o mai înțeleg cu mintea, oamenii de azi nu mai sînt în stare să trăiască iubirea... Petrecîndu-i acum pe cei doi, ne luăm în fapt rămas bun de la iubirea ce dispare de pe lumea asta și totul aduce cu un cîntec de despărțire. Nu-i o poveste frumoasă?

Avocatul îl ascultase cu mirare.

– Și dumneata vorbești ciudat... Dacă mă gîndesc, ipostaza de om de afaceri nu ți se potrivește de loc.

– Regret, dar dumneavoastră m-ați adus aici. De fapt, am încunoștiințat de întîmplarea asta Centrul de Presă și interesul publicului a fost stîrnit imediat. Nu s-a făcut astfel, fie și indirect, o extraordinară publicitate calității excepționale a produselor societății mele? Dacă fac un calcul, reclama asta m-a costat chiar foarte puțin.

Îndreptîndu-și privirile spre stele, avocatul șopti:

– Într-adevăr, Pămîntul s-a uscat sufletește...

În românește: LIANA TRUFAȘU

ALEXANDRU ANDRIEȘ

DE LA CATEDRĂ

HORIA ARAMĂ

– ÎN MAREA lor naivitate, oamenii din generaţiile anterioare obişnuiau să irosească un timp nepreţuit cu îndeletniciri de nimic. Distracţiile ocupau un spaţiu incredibil în viaţa lor. Bîntuiau flageluri sociale, precum cinematograful, muzica, teatrul, televiziunea. Mulţimi fără cultură frecventau circul şi chiar copii de vîrstă fragedă puteau fi văzuţi pe băncile suind în amfiteatru pînă sub cupolă, urmărind, într-o tensiune absolut nesănătoasă, evoluţiile trapeziştilor cînd nu se înfiorau privind fiare sălbatice smulse din mediul natural, închise după gratii şi silite să danseze ori să execute salturi prin cercuri de foc.

Desigur, secolul nostru raţional nu trece cu vederea meritele înaintaşilor, faptul că ei au descoperit logica, matematica, fuziunea nucleară şi au pus bazele civilizaţiei contemporane. Dar ne recunoaştem atît de puţin în ei...

Cea mai stranie manifestare a lor era, fără îndoială, rîsul. Este greu să ne imaginăm astăzi ce loc imens ocupa în viaţa patriarhală de acum o sută-două de ani această aşa-zisă „formă de expresie a bucuriei". Oamenii căutau rîsul pe orice cale. Rîdeau în chip de salut, rîdeau ca să-şi exprime buna dispoziţie, optimismul, sănătatea, se înghesuiau la casele de bilete ale sălilor în care se reprezentau comedii. Cei serioşi erau socotiţi posaci. Un om de lume trebuia să fie spiritual. O răutate care provoca rîsul era mai bine primită decît o analiză temeinică şi argumentată, avînd întotdeauna un efect mai prompt! Copiii îi venerau pe clovni şi pierdeau ore bune de studiu privind strîmbăturile maimuţelor în grădinile zoologice. Cunoscuţii glumeau între ei. Amicii îşi jucau feste. Şi nimeni nu se supăra!

Este greu de imaginat de cîtă uşurătate se dădea dovadă în astfel de împrejurări. Un scriitor bine cunoscut în epocă îşi datora o mare parte a succesului faimei pe care i-o aduceau farsele pe care le făcea prietenilor săi, apreciate nu o dată ca geniale. Nu numai că o glumă, o păcăleală, erau oricînd binevenite; acest gen de amuzament avea chiar şi o sărbătoare a lui în calendar, prăznuită la 1 aprilie!

Ce-i drept, încă de pe atunci au fost întreprinse încercări de a studia rădăcinile fenomenului. Filosofi şi psihologi au cercetat rîsul şi natura lui – evident, nu pentru a-l desfiinţa, ci din curiozitate ştiinţifică –, întreprinzînd studii care au permis fundamentarea stării noastre de spirit. Această stare, dacă ar fi ceva mai multă linişte în sală, aş încerca s-o definesc în cîteva cuvinte: un desăvîrşit echilibru interior bazat pe cunoaşterea ultimelor adevăruri, o stăpînire de sine fără fisură, o sobrietate străină de orice uşurinţă, ostilă rîsului, acest barbar vestigiu al epocii în care lumea nu învăţase valoarea timpului, a tuturor lucrurilor – vă rog, puţină atenţie! –, rîsul, ruşinea veacurilor trecute; rîsul pentru care n-am ştiut să roşim destul – dar, copii, nu înţeleg, cum este posibil ca în timp ce vă vorbesc, în timp ce un robot-profesor de calitatea mea vi se adresează de la înălţimea catedrei, dumneavoastră... dumneavoastră... – de indignare îmi pierd şirul!! – dumneavoastră să vă tăvăliţi de rîs!?!?

RENE MAGRITTE – „OGLINDA FALSĂ" (1928)

lui Mihai M. Ionescu

PARTIDA DE ŞAH

SORIN LIVIU SIGHIŞANU

„Iată-mă îmbolnăvit de o rană închipuită între steaua Polară şi steaua Canopus şi steaua Arcturus şi Cassiopeea din cerul de seară"

NICHITA STĂNESCU

LUMINILE din interiorul navei scăzuseră din intensitate în acel amurg artificial vestitor al nopţii. Trebuia să doarmă. Să încerce, mai bine-zis, dar cum închidea ochii, creierul îi lucra parcă mai intens, un şir incoerent de imagini năpădindu-l, crîmpeie de viaţă acumulate în memorie, ori doar închipuiri absurde îi apăreau în minte, apoi veneau senzaţia de sufocare şi deznădejdea în singurătatea cabinei. Sărea în picioare, aprindea lumina şi încerca să se calmeze, să se convingă că starea lui psihică e normală, altfel... Maler simţea o strîngere de inimă şi abia dacă mai avea putere să-şi reprime gîndul. Ar fi putut să doarmă însă foarte simplu. La capătul patului se afla instalat morpheotonul, lumina verde a becului de control inspirîndu-i încredere şi calm. Era suficient să-şi pună casca, să aştepte două minute, timp în care aparatul regla ritmul cardiac şi trimitea impulsuri hipnotice spre creier, apoi... ar fi sforăit cu încredere şi entuziasm. Numai că acea perioadă pregătitoare îi era lui Maler nesuferită şi ca să dea vina pe ceva pentru starea sa de nervozitate exagerată se sugestionase că numai morpheotonul îl adusese în braţele insomniei, idee care ar fi părut multora caraghioasă.

Nava făcea parte din grupul astronavelor de vînătoare. Era „un cîntec de pază", cum îi plăcea lui Maler să spună, ba chiar pusese să i se picteze pe fuselajul îmbrăcat în plăcuţe de ceramică al navei un cîine lup într-o atitudine încordată, gata de salt. Ca pilot, Maler aparţinea elitei astronauţilor, cei de pe interceptoare bucurîndu-se de o stimă aparte. Erau pregătiţi să intervină în orice moment pe traiectoriile unor

obiecte cosmice potențial primejdioase pentru securitatea stațiilor orbitale, a laboratoarelor, sateliților sau navelor cargou ce reveneau spre baze cu metale rare sau minereuri de pe alte planete. În sectorul cosmic în care veghea Maler era liniște de mai multă vreme. După ce epuizase toate videocasetele și se săturase de jocurile electronice, Maler începu să se plictisească. Era o consecință a singurătății și a lipsei de activitate. Doar șahul îi mai stîrnea interesul, însă pierdea partidă după partidă în fața ordinatorului. Și-ar fi dorit un partener uman, cu emoții și slăbiciuni, într-o confruntare egală, nu o mașină cu răspunsuri aproape perfecte. Din punct de vedere psihologic, înzestrarea ordinatorului cu un program șahistic de nivel superior fusese o greșeală. Numai marii maeștri ar fi putut învinge computerele, ceea ce nu era cazul cu nici unul dintre piloți. Pentru cei cărora le plăcea mult șahul, dar nu erau niște jucători de forță, insuccesele repetate le creau un sentiment de frustrare, un complex de inferioritate primejdios pentru sănătatea lor mentală. Era un aspect la care medicii corpului de piloți încă nu se gîndiseră.

●

Se tîra anevoie pe versantul stîncos. Îl prinsese întunericul și simțea ceața urcînd din adîncuri, învăluindu-l. Aerul era îmbîcsit, umed, vătuit. Se apuca de colțurile pietrelor străduindu-se să înainteze centimetru cu centimetru, într-o mișcare lentă, chinuită a mușchilor sufocați de efortul prelungit. Înainte, cînd vizibilitatea era încă bună, avea mai multă siguranță, avea de ce să se ferească, dar acum, înconjurat de neguri, nu reușea să lupte împotriva fricii. Se opri din ascensiune, dar propria greutate a corpului în repaus îi încrîncenă degetele pe stîncă și noile impulsuri dureroase îl făcură să reia urcușul. Hainele umede i se lipeau de corp împiedicîndu-i mișcările. Trebuia să ajungă sus. Undeva drumul avea să se termine. Gîndindu-se astfel, auzi deodată zgomotul sec al stîncii care cedase. Își pierdu echilibrul și începu să se prăbușească, urlînd, izbindu-se de colțurile ascuțite. Nu-și auzea răcnetul dureros, dar simțea efortul coardelor vocale, în timp ce se prăvălea tot mai adînc în abis, purtînd în trup amprentele stîncilor ieșite în cale-i din noaptea așternută tot mai copleșitor peste ființa lui...

●

Se ridică din pat cu inima zbătîndu-i-se năvalnic în piept și tîmplele mușiate de o sudoare rece. Aprinse lumina și se uită în oglindă. Un chip supt, cu obrajii proeminenți din cauza slăbiciunii, palid, cu ochi încercănați, îl privea ca un străin. Își trecu mîna peste față ștergîndu-se de transpirație. „Erau zile cînd mă bărbieream de două ori, de parcă mă pregăteam pentru o întîlnire amoroasă. Și acum... Ce se întîmplă cu mine?" se întrebă Maler întorcînd spatele oglinzii. Ca să scape de starea de anxietate, se hotărî să joace șah. Avea gura amară și bău un suc de fructe pentru a scăpa de senzația neplăcută. Se așeză în fața pupitrului de comandă atingînd senzorul care vizualiza tabla de șah. Alese piesele albe. Înainte de a începe partida aruncă o privire pe ecranul de control. Pe sticla fumurie, caroiată cu linii subțiri, portocalii, pulsau regulat punctele roșii corespunzătoare obiectivelor avute în urmărire. Totul părea în ordine. Dar înainte de a face prima mutare, o ameteală și o senzație de epuizare puseră brusc stăpînire pe el, însă pentru scurt timp, atît cît avu să se întrebe din nou „ce se întîmplă cu mine?", pentru că sunetul strident al alarmei răsună în toată nava și Maler se scuturâ ca de un șoc electric. Cînd privi monitorul de control nu-și crezu ochilor. Din datele afișate reieșea că o navă străină efectua manevre de apropiere paralelă. Acum se afla la numai cîteva sute de metri. „Cum de a fost detectată atît de tîrziu?" se miră el punînd în funcțiune camerele de luat vederi. Era totuși bucuros de întîlnire. Chiar dacă văzu că nava străină era un **C-137**, un tip de cargou vechi cum rar se mai putea întîlni. Era ciudat însă că hîrbul ăsta nu figura în codul activ înscris în memoria ordinatorului. Comandă frecvența de serviciu și apăsă tasta de comunicare.

●

Îl urmări prin geamul camerei-ecluză cum trece pe sub dușul radiant sterilizator, dezechipîndu-se de scafandrul spațial, și el de un model învechit. Îl salută făcîndu-i semn cu mîna cînd oaspetele își scoase casca. Era un bărbat înalt, robust, cu fața marcată de riduri care-i trădau vîrsta înaintată, dar bărbia voluntară și nasul acvilin, precum și ochii cu privirea fermă, pătrunzătoare, subliniată de sprîncenele drepte, impuneau o impresie de bătrînețe viguroasă. Părul îl purta răvășit, într-o coamă leonină, albul strălucitor al firelor contrastînd cu tenul bronzat de ultraviolete. Se numea Soul Robinson și venea de pe o stație orbitală a lui Sirius.

— Treizeci de ani am stat pe carapacea aia. Mi-a venit rîndul să mă întorc pe Pămînt. Am de gînd să-mi cultiv grădina, după sfatul lui Voltaire, spuse Robinson.

Oaspetele răspunse la salut zîmbindu-i și arătîndu-i o casetă în care Maler ghici că se aflau piesele de șah.

E mai plăcut să jucăm după sistemul clasic. Prefer să vizualizez mutările pe o tablă simplă de șah, cu piese adevărate. Așa mi se pare că joc cu un partener uman, nu cu un robot care știe să joace șah și mă exasperează prin precizie și lipsă de emoții.

— **Ai reușit să-l bați? întrebă Maler.**

— Cîștig doar cînd sînt plictisit și neatent, mai bine-zis cînd îmi dau seama că trebuie să pierd ca să nu mă neurastenizez din lipsă de

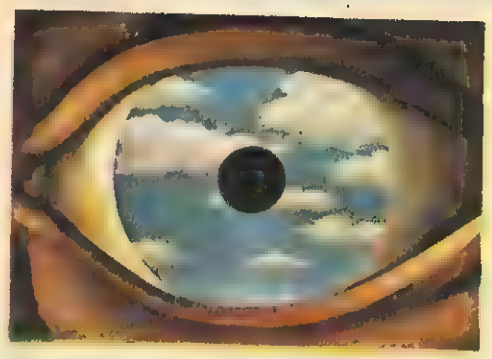

concurență, spuse oaspetele, stîrnind invidia lui Maler.

— Ordinatorul meu a fost programat probabil de un fanatic al șahului, la un nivel superior capacității mele de jucător neprofesionist, aducîndu-mă deseori în pragul disperării din cauză că nu reușesc să-l bat.

— Poate au crezut că astfel ne fac singurătatea mai suportabilă, în ideea de a ne strădui să învingem ordinatorul. Așa s-a întîmplat cu mine. Și eu pierdeam mereu la început, dar m-am ambiționat, am studiat și apoi nu mi-a fost greu să cîștig. Cred că și tu o să faci la fel. Numai că-ți trebuie răbdare. Știi ceva?... Sînt fericit că-ți place șahul atît de mult! Abia aștept să facem o partidă! spuse Robinson producîndu-i lui Maler o emoție cum de mult nu mai avusese, simțindu-se ca un adolescent care-și oferă o plăcere interzisă.

Alți piloți preferau să joace key sau mogo, cu tot atîta interes și consum intelectual ca și în lipsa partenerilor umani. Născocite la început pentru deplictisirea piloților, jocurile erau acum la modă în toată lumea și se generalizaseră datorită succesului înregistrat, accesibilității și satisfacției oferite imediat. Maler însă, mai puțin conformist, de cîte ori întîlnea o navă și avea timp liber, provoca o partidă de șah, obicei care pînă la urmă fu consemnat pînă și în fișa personală.

Strînse cu putere mîna oaspetului după ce acesta ieși din ecluză și îi făcu loc să treacă înainte pe coridorul strîmt ce ducea spre cabina de comandă. Aici, noul venit își roti privirea cu nesaț asupra aparatelor, punînd întrebări și ascultînd răspunsurile cu o uimire care-l descumpăni pe Maler.

— Să nu te mire ignoranța mea, spuse Robinson observîndu-i nedumerirea. N-am fost niciodată pe un interceptor, iar stația de unde vin era cam rar vizitată, așa că nu m-am pus la curent cu ultimele descoperiri tehnico-științifice. Apropo, nu ți-am văzut roboții...

— N-am chef să le văd mutrele, oricît de utili ar fi. Îi țin în cambuză și-i activez doar cînd am nevoie de ei. Mă enervează cînd mișună pe-aici.

— Ai dreptate, nici eu nu-l prea agreez. Cînd m-au evacuat, ce crezi c-au făcut cei de la Centru?... Au trimis doi roboți cu aspect de monștri, ca să demonteze stația. Asta nu mi-a plăcut deloc! spuse Robinson încruntat, cu gîndul că nu va scăpa ocazia să le facă observație celor responsabili de modul nemanierat în care-l trimiseseră pe Pămînt după atîția ani de activitate în Cosmos.

●

Cînd Robinson scoase piesele din casetă, Maler nu-și putu reține o exclamație de surpriză. Executate cu o precizie extraordinară, redînd cele mai mici detalii ale chipului și îmbrăcămintei, piesele reprezentau figurile principale ale unor curți regale, medievale, măiestria lucrăturii fiind atît de desăvîrșită încît fiecare dintre ele putea trece separat ca o operă de artă.

— Cele albe sînt sculptate în fildeș, iar cele negre în obsidian, explică Robinson surizător, satisfacut de incintarea cu care gazda sa examina piesele.

— Sînt adevărate capodopere, spuse Maler cu admirație.

— Nobili francezi și englezi în ținuta de luptă a secolului al XV-lea. Experții afirmă, adăugă Robinson, indicînd regele alb, că acesta ar fi Carol al VII-lea, iar negrul ar fi regele englez Henric al VI-lea. Piesele sînt lucrate de un contemporan al lor care l-a cunoscut foarte bine pe amîndoi.

— Cum ai intrat în posesia lor? întrebă Maler nu fără o anumită doză de invidie.

— E o poveste mai lungă. Poate ți-o spun dacă ne mai întîlnim pe Pămînt. Cînd îți vei lua concediu să-mi faci neapărat o vizită și să jucăm șah în grădină. Visez o grădină cu multă verdeață, ceva luxuriant, tropical, în fine... om trăi și-om vedea... În orice caz, trebuie să știi că m-au costat creditele mele pe cincisprezece ani petrecuți în spațiu.

— Extraordinar! exclamă Maler, nesăturîndu-se de admirat figurinele. E un eveniment pentru mine să joc cu asemenea piese!

— Mă bucur că-ți place șahul, spuse oaspetele. Hai să începem o partidă, îl îndemnă el, frecîndu-și palmele nerăbdător.

— Am la bord cîteva sticle de șampanie. Deși regulamentul interzice, sper că n-ai nimic împotrivă să ciocnim un pahar. E un prilej special, care merită sărbătorit, propuse Maler în timp ce așezau cu grijă piesele pe tabla de șah.

— Oho! E multă vreme de cînd n-am mai gustat o licoare bună. Am un prieten la Centrul de coordonare solar care mi-a promis că îmi serbează ieșirea la pensie tot cu șampanie, veche de o sută de ani, după cum s-a lăudat. Îți mărturisesc însă că pînă voi ajunge pe Pămînt ard de nerăbdare să golim împreună o sticlă, spuse Robinson cu o scînteie veselă în ochi.

Maler scoase din rezerva secretă o sticlă de

șampanie, apăsă pastila refrigeratoare încorporată în dop și după cîteva secunde lichidul nobil era perfect frapat. Decapsulă butelia, se auzi pocnetul de rigoare, apoi turnă cu grijă în cupe. Toastară fiecare în sănătatea celuilalt, aroma șampaniei de calitate mîngîindu-le plăcut papilele gustative. Era prea bună și de prea multă vreme nu mai băuseră ca să lase primul pahar nesorbit imediat. Maier turnă din nou, apoi traseră la sorți culorile. Lui Robinson îi reveniră piesele negre.

— Sînt trei luni de cînd n-am avut de lucru în sectorul meu. M-am plictisit crunt și aproape că m-am îmbolnăvit de nervi, spuse Maier făcînd prima mutare **e4**, deplasînd pe tablă un războinic în armură, cu viziera colfului trasă și cu spada pregătită de luptă.

— Și eu am trecut prin astfel de stări, spuse Robinson replicînd cu **e5**, dar mi-am învins disperarea, impunîndu-mi să rezist pînă la capăt. Acum mă întorc pe Terra și parcă nu-mi vine să cred că au trecut atîția ani.

— Trebuie să fi avut un motiv foarte puternic să stai acolo izolat treizeci de ani. Aveai tot dreptul să te schimbi sau, de fapt, erau obligați să te schimbe după zece ani, nu-i așa? întrebă Maier mutînd pe tablă, la **f3**, un cal gata de atac.

Oaspetele se încruntă, sorbi din pahar, răspunse cu **d6**, mormăind ca pentru sine: „Ce importanță mai are?..."

— Poftim?! exclamă Maier, mutînd pionul la **d4**.

— Mi-ai adus aminte de Adeline...

— Cine-i Adeline? Sper să nu fiu indiscret, zise Maier, bănuind că oaspetele ascunde o taină și-i va fi greu să-și deschidă sufletul.

— Ascultă... ascultă... repetă Robinson deodată răgușit... ai sta atît de mult pe o stație orbitală?

— Și eu sînt îndrăgostit de spațiu, spuse Maier tulburat de privirea oaspetelui, dar am fost format ca pilot, nu ca sedentar. Așa le zicem noi celor de pe stații... Am temperament de vînător, asta e! Pe de altă parte, te admir pentru răbdarea de care ai dat dovadă. Eu, să fiu sincer, n-aș fi rezistat. Dar, după cum ți-am mai spus, probabil ai avut un motiv foarte puternic.

— Ai dreptate, confirmă oaspetele oftînd și căzînd pe gînduri. După o pauză destul de lungă, Maier tuși discret, Robinson tresări, privi tabla și mută **Ng4**.

— Ce ciudați murmură ei. Avem nevoie de libertate și o găsim sau ne pedepsim cu ea în spațiul strîmt al unei nave...

— Da... Sîntem sclavii propriei noastre libertăți. Un paradox și un adevăr dureros cînd începi să-l înțelegi și să-l simți pe propria-ți piele.

— Vrei să știi cine a fost Adeline?

— **A fost?**

— Da... Din cauza ei m-am izolat atîția ani.

— N-aș vrea să-ți răscolesc niște amintiri triste și să pleci amărît. Sînt atît de mulțumit că putem juca o partidă de șah, încît mi-ar părea rău să-ți strici dispoziția, spuse Maier optînd pentru o nouă mutare pe tablă **d:e5**.

Robinson oftă din nou, își goli paharul, apoi spuse abătut:

— Poate că șampania asta bună mi-a dezlegat limba... În fine... Simt nevoia să-mi descarc sufletul... Adeline a fost iubita mea. Am părăsit-o într-un moment foarte greu. Avusese un accident și paralizase ireversibil. Trebuia să ne căsătorim, abia mă întorsesem dintr-o cursă. În tinerețe și eu visam să ajung pilot pe interceptoare. Atunci îmi făceam staglul pe niște cargouri, ca ăsta de-l am acum... Cînd m-am dus la spital, am intrat în salon și mi-a zîmbit. N-o să uit niciodată zîmbetul acela. „Cum te simți?" am întrebat-o. „Bine. Am avut ceva la rinichi. M-au operat și n-am voie să mă mișc." Mințea. Credea că nu aflasem. Poate îi era frică să nu mă sperie, să nu mă piardă, nu știu ce era în capul ei, dar tocmai asta m-a năucit. Deodată, ceva s-a rupt în mine. Parcă sufletul mi se detașase de trup și mă contemplam, descoperindu-mă uluit, ridicol în refuzul meu de a accepta nenorocirea, de a înțelege că se petrecuse ceva peste care nu puteam trece. Mă simțeam eu însumi infirm, jalnic și incapabil să mai scot o vorbă. M-am ridicat și am plecat fără să-mi iau rămas bun. M-am dus direct să semnez angajamentul pentru stația orbitală. Am fugit, căutînd un refugiu în calea disperării care mă copleșise. Voiam să fiu alături de o femeie frumoasă și sănătoasă, nu să am în fața ochilor, pentru totdeauna, o infirmă care îmbătrînește în cărucior. Înțelegi?...

— Totul a trecut, de ce să păstrezi tocmai amintirile dureroase?

— Nu știu... spuse Robinson cu sfîrșeală în glas. Sînt ani, o distanță imensă, nu mai trăiește, și totuși chipul ei îmi apare în minte dureros de precis. Închid ochii și pe un ecran interior se arată ca vie. Sînt clipe cînd îi vorbesc, încercînd să mă disculp. Tace și-mi zîmbește, cu zîmbetul acela care mă chinuie...

Fața lui Robinson părea acum o mască a tristeței. Șampania, în loc să-i ofere acea euforie plăcută inspirată de vinul nobil, îi amplificase sentimentele de amărăciune, generate de un fond sufletesc decepționat. „Să-i mai torn sau nu?" se întrebă Maier. „Cum naiba a alunecat discuția pe o astfel de cale? Aș fi vrut să mă bine-dispun, un remediu împotriva asteniei, și iată că dau peste unul mai bolnav decît mine... Dar asta înseamnă boală? Sau eu sînt mai sărac decît ei sufletește?... Omul acesta putea avea un alt destin", conchise el, golindu-și cupa și turnă din nou în ambele pahare. Auzind freamătul șampaniei, Robinson își reveni din apatie. Cercetă tabla de șah și răspunse la mutarea gazdei cu **Ng:f3**.

— De ce să te disculpi? întrebă Maier. „Ei nu, asta e culmea! În loc să schimb vorba, fac ce fac și tot acolo scormonesc, în sufletul lui, de parcă mi-ar folosi la ceva să-l văd pe bătrîn

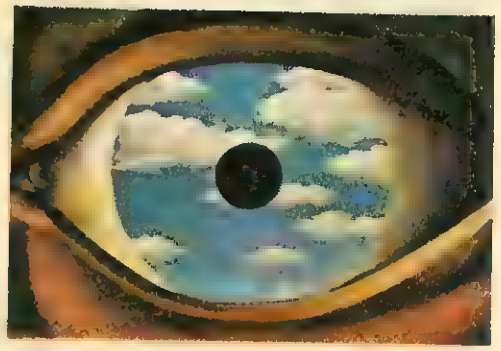

necăjit".

— Cred că nu neapărat infirmitatea fetei te-a determinat să stai atîta vreme în spațiu, spuse el cu voce tare. „Da, i s-a schimbat destinul într-un moment de confuzie. E îndurerat pentru că nu știe precis, nu are o certitudine și-acum e prea tîrziu să-și mai risipească îndoielile. Acum le multiplică", se gîndi Maier și captură cu dama nebunul din **f3**.

— Nu știu ce să-ți spun... șopti Robinson. **Ce importanță mai are?** repetă el, foindu-se în fotoliu și răsfirîndu-și cu mîna părul alb. Trebuie să mă concentrez asupra partidei, mormăi el mutînd **d:e5**.

— Nu înțeleg. De ce repeți mereu „ce importanță mai are?"

— Chiar vrei să știi sau întrebi așa, de circumstanță?

— Nu obișnuiesc să pun întrebări inutile, se zbîrli Maier făcînd o mutare agresivă, aducînd nebunul la **c4**.

— Iartă-mă!... Uite cum a fost... Înainte de a părăsi spitalul l-am întîlnit pe doctorul care-o îngrijea pe Adeline. „Va trăi?" l-am întrebat. S-a uitat la mine cu milă. Am simțit că mi se urcă sîngele la cap. A făcut semn că da, apoi a murmurat printre dinți „ce importanță mai are?" Mi-a venit să-l lovesc. L-am ridicat de pe jos. I-am dat batista mea să se șteargă de sînge. „Iartă-mă!", mi-a zis. „Ce importanță mai are?", i-am răspuns plecînd și despărțindu-mă pentru totdeauna de acel prezent dureros. Apoi Adeline a murit. Am aflat vestea că s-a sinucis și m-am simțit vinovat de moartea ei. Asta e toti Te-am plictisit destul, hai să terminăm jocul, spuse Robinson deplasînd pe tablă un cal de turnir de la **g8** la **f6**. De-acum încolo începe lupta, adăugă el parcă mai înviorat. „E cazul să fiu atent", își spuse Maier. „Oaspetele meu are de gînd să mă bată și tare n-aș vrea să pierd partida. Mi-e destul cît m-a ridiculizat computerul. Bătrînul se va duce pe Terra și va uita, în timp ce eu voi rămîne aici cu plictiseala și singurătatea mea, trăind cu spaima că după controlul medical voi fi înlocuit de pe interceptor. Măcar plăcerea unei victorii să-mi ofer", se gîndi Maier aducînd dama la **b3**.

— Ești căsătorit? se interesă Robinson, răspunzînd imediat pe tablă cu **De7**.

— Nu. Prea puțini dintre piloții interceptoarelor au familie. Sînt singur și celibatar convins. Deocamdată... Cu un gest energic mută calul la **C3**.

— E ciudat. Pui preț pe singurătate? întrebă Robinson mutînd pionul la **c6**.

— Sînt perioade cînd n-am de lucru și atunci mă plictisesc amarnic, însă tot nu m-aș întoarce pe Pămînt. Nu știu de ce... Nu pentru că n-aș iubi Pămîntul. E într-adevăr ciudat. Sînt ultimul din familia mea și n-am nici o tragere de inimă să-mi continui neamul, mărturisi Maier aducînd prin **Ng5** o nouă piesă pe cîmpul de luptă.

— Nu e trafic pe-alci? întrebă Robinson, hotărîndu-se să alunge nebunul amenințător din **c4** printr-o mișcare a pionului la **b5**.

— Navele cam ocolesc zona. Pe alci trec rolurile de meteoriți ai lui Phaeton. Pentru navele mai lente, fără scuturi energetice, e cam periculos, așa că mă mir că te-ai aventurat pe această traiectorie. A fost spre norocul meu, pentru că simțeam nevoia să schimb o vorbă cu cineva. Am spus înainte că-mi place să fiu singur, dar tare apăsătoare e singurătatea. Te îmbolnăvește, pînă la urmă...

— În tinerețe și eu voiam să fiu vînător. Viața însă m-a luat pe o altă cale, spuse Robinson cu mîhnire în suflet.

— Cînd nu mai am chef de nimic încerc să-mi petrec timpul jucînd șah. Îmi place foarte mult, cu toate că nu sînt un jucător grozav. Ordinatorul mă bate mereu. Să nu crezi însă că dacă l-aș cîștiga o partidă aș avea o satisfacție deosebită. Nu... Pentru că e inuman și e programat să cîștige, spuse Maier declanșînd atacul pe tabla de șah cu un spectaculos sacrificiu de cal: **Cc3:b5**.

— Da... da... repetă bătrînul tărăgănat, surprins de agresivitatea adversarului. Te vei face bine, afirmă el capturînd calul alb cu pionul din **c6**.

— Ce vrei să spui? tresări Maier. De unde știi?

— Am semnele mele. Nu uita că sînt mai bătrîn...

„Și-a dat seama că sînt bolnav... Probabil că și lui singurătatea i-a produs astfel de stări. Doar a stat atîția ani izolat", reflectă Maier, apoi se concentră din nou asupra jocului.

— Se zvonește că vom fi retrași de pe interceptoare, spuse el, obținînd încă un pion și anunțînd șah prin **Nc:b5**.

— Cum așa? întrebă Robinson neîncrezător.

— Supravegherea zonelor se va face în întregime automatizat. Nu știu dacă e bine. După părerea mea prezența umană va fi totuși necesară, chiar dacă unora o să le pară inutilă.

— Ai dreptate, aprobă oaspetele gîndindu-se la propria sa situație. De ce crezi că n-au făcut-o mai devreme? întrebă el, apărîn-

du-se de șah prin **Cb8:d7.**

— Dacă n-ar fi fost povestea cu Pustnicul, Consiliul ar fi votat desființarea noastră încă de acum cinsprezece ani, spuse Maier.

— Ce fel de poveste? tresări Robinson.

— Nu se poate să n-o știi, doar ești mai vîrstnic decît mine! se miră Maier de ignoranța oaspetelui.

— Crede-mă că habar n-am. Te rog să mi-o spui! insistă Robinson.

Maier făcu o pauză pentru a studia tabla de șah. Continuă ideea de joc efectuînd rocada mare.

— Asteroidul urma să lovească un laborator orbital lipsit de mijloace de apărare și de posibilitatea de a-și modifica traiectoria pentru a scăpa de impact. La centrul de control toate informațiile prelucrate de calculatoare sunau ca niște condamnări la moarte. Nici unul dintre interceptoare nu putea ajunge bolovanul. Ceva de neconceput, o situație unică! În schimb, Pustnicul, un pilot de cargou în drum spre Pămînt, s-a sacrificat distrugînd asteroidul. Povestea e veche, sînt cam cincisprezece ani de-atunci, spuse Maier privind calendarul de bord și arătîndu-i-l oaspetelui.

— Cum e posibil? Nu cumva a luat-o razna? întrebă Robinson surescitat.

— Cine s-o la razna? se holbă Maier de absurdul întrebării.

— Calendarul... spuse bătrînul privind tulbure. Oare nu s-a stricat?

— Cum să?... Merge foarte bine! Ce naibii... exclamă Maier și pentru o clipă îi trecu prin minte că interlocutorul său s-a ticnit. Nu-i putu suporta privirea arzătoare. Se simțea toropit, de parcă ochii lui Robinson ar fi emanat un fluid hipnotic. Pentru a se sustrage acestei influențe se preocupă de umplerea paharelor, însă nu se putu abține să nu povestească mai departe. De fapt, nu trebuia să moară, spuse el. Una dintre navele de vînătoare ar fi putut ajunge asteroidul, însă calculatorul ei a avut o exopană, adică o pană inexplicabilă printr-o cauză normală, eroare de programare, greșeală de manevrare sau alți factori cunoscuți... Știi cum e cu chestiile astea...

— Nu te supăra... Care-i numele Pustnicului?...

— Nu-l mai țin minte. Toată lumea îl cunoștea după poreclă, nu după numele adevărat.

— Înțeleg... Trebuia să se întîmple așa... șopti Robinson.

— Nu te simți bine? întrebă Maier neliniștit, văzîndu-și oaspetele dintr-o dată schimbat la față. Mîna cu care acesta încercase să ducă paharul la gură îi tremura atît de tare, încît Robinson renunțase văzînd că șampania se varsă.

— Nu, nu, spune mai departe! îl îndemnă el să povestească, vizibil afectat de cele aflate. Însă mai avu putere să continue partida, mutînd **Td8.**

— Dacă n-ar fi fost întîmplarea aceea, Consiliul ar fi desființat elita piloților, introducînd nave automate de patrulare. Le-a fost frică însă de acele exopane, nereușind să le elimine, și s-au gîndit că în situații limită prezența și decizia umană sînt totuși necesare. Dar acum se discută iar, la modul cel mai serios, problema înlocuirii noastre, mai ales că au scos o nouă generație de calculatoare care, se pare, nu mai sînt afectate de exopane, comentă Maier și mutînd **Td1:d7** îndreptă partida spre un final necruțător pentru negru. Atinse cîteva clape pe consola inclusă în brațul fotoliului și în cabină se auziră acordurile grave ale unei fugi de Bach, însoțindu-se cu nuanțele policrome ale instalației de lumini, aidoma unei aurore boreale pe Pămînt.

— Fă-mi plăcerea, te rog, și încetează cu muzica asta. Sună a înmormîntare, constată Robinson. Sub pielița pleoapei drepte, un mușchi i se zbătea vizibil.

— Îmi pare rău că te-am indispus. Vrei să-ți pun ceva mai vesel? Ai vreo preferință?...

— Nu știu... Poate ceva în care să se simtă frumusețea naturii, a Pămîntului, a lucrurilor simple, a bucuriei de a trăi. Mi-e dor de Pămînt și poate că n-o să mai apuc să-l văd, șopti mai mult pentru sine Robinson, cu privirea întoarsă spre suflet.

— Ce vrei să spui? întrebă Maier neliniștit.

— Nimic, zise oaspetele, apoi mută calm **Td8:d7.** Iubești Pămîntul? se interesă el și iarăși privirea lui îl tulbură pe Maier.

— M-am născut pe o bază spațială. N-am copilărit pe Pămînt. Părinții erau mereu în curse. Instrucția am primit-o pe o universitate zburătoare. Îmi aduc aminte, de parcă mi s-ar fi întîmplat ieri, de prima vizită pe Pămînt. Am simțit cum mi se deschid toți porii, de parcă întreg organismul voia să absoarbă tot ceea ce însemna Terra. O senzație unică, irepetabilă! spuse Maier, comandînd o melodie ce stimula într-adevăr buna dispoziție.

— Mie-mi spui? șopti Robinson visător. E atît de frumos pe Pămînt încît simt o strîngere de inimă la gîndul că am fost mereu departe de el. Aș fi putut să-mi aleg o altă viață, nu să mă izolez în spațiu, să trăiesc lipsit de emoțiile cotidiene ale existenței terestre. Acum, cînd sînt aproape de final, cînd îmi evaluez acești ani de singurătate, constat cu durere că nu mi-am aflat rostul ca individ, că, de fapt, sînt un inadaptat din punct de vedere social și că nu sînt deloc un erou, așa cum crede lumea despre noi, piloții. Am pierdut partida cu viața! conchise el golind paharul.

— Ce vorbe-s astea?! exclamă contrariat Maier. Ai tot timpul să te refaci, mai ales că te întorci pe Pămînt. Iartă-mă că te întreb, ce vîrstă ai?

— Aproape șaizeci de ani.

— Atunci nu e cazul să te gîndești cu disperare că ți-ai terminat misiunea în viață. La acești ani, unii abia încep să-și întemeieze o familie, așa că nu-ți înțeleg deprimarea, spuse Maier mutînd apoi **Th1-d1.**

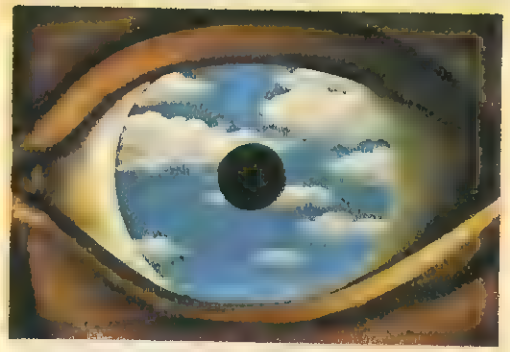

— Ai să înțelegi mai tîrziu, rosti bătrînul cu gravitate. Și te sfătuiesc să nu spui nimănui de întîlnirea noastră, adăugă el, fixîndu-și iar privirea pătrunzătoare în ochii lui Maier.

— Asta-i culmea! De ce atîta mister?

— Toate la timpul lor. Hai să terminăm partida, nu vrei? se eschivă Robinson aducîndu-și dama pe cîmpul **e6.**

— Ba da, însă nu știu dacă o să-ți convină finalul, spuse Maier și alegînd un joc combativ captură turnul din **d7** cu nebunul din **b5.** Ar fi putut cîștiga pe o cale mai simplă, dar acum își permitea să aleagă mutări mai spectaculoase.

— Da, acum finalul se cunoaște, spuse cu amărăciune Robinson. Și nu numai pe tablă... Nici nu-ți închipui ce mult a însemnat pentru mine această întîlnire. Am primit încă o lecție de la viață, ultima și cea mai de preț. Acum, în mod normal, nu am de făcut decît o mutare, adăugă el scoțînd de pe tablă nebunul advers, prin **Cd7.**

Maier era emoționat. Era pentru prima dată după o lungă perioadă cînd cîștiga o partidă de șah. De această dată, victoria avea un preț deosebit, fiind cucerită în fața unui partener uman, venind ca o eliberare a unor tensiuni psihice acumulate. Își aminti ce-i spusese Robinson, că și el avusese necazuri cu ordinatorul la început și-și propuse să studieze și să nu mai joace pînă cînd nu se va simți în stare să înfrîngă blestemata aceea de mașină care-l ridiculiza răspunzînd la mutări imediat, de parcă felul în care juca el era lipsit de orice dificultate. „E un program, alcătuit de un om, și trebuie să-l învîng, astfel o să mă tîmpesc în închisoarea asta zburătoare. Ce om ciudat e oaspetele meu!... Nu știu nimic despre el. A venit parcă din neant cu nava lui veche, sosind în momentul cînd simțeam că-mi pierd mințile de plictiseală. Ce-o fi vrut să spună că voi înțelege mai tîrziu? Și de ce să nu raportez despre întîlnirea cu el? Oare ce taină ascunde?" se întrebă Maier și anunță șah cu sacrificiu de damă la **b8.** Oaspetele nu șovăi să ia dama, cu calul din **d7,** dîndu-i astfel posibilitatea lui Maier să efectueze necruțător ultima mutare a partidei, anunțînd matul, cu turnul la **d8.**

— Asta a fost! rosti el și pentru prima dată simți gustul dulce al victoriei. Sorbi paharul cu șampanie pînă la fund.

— Felicitări! zise Robinson, întinzîndu-i mîna. Ai jucat ca la carte, neslăbindu-mă o clipă ca să-mi organizez apărarea.

— Sper că nu ești supărat... spuse Maier turnîndu-i în pahar.

— Dacă n-aș fi inclus riscul unei înfrîngeri n-aș fi jucat. Ți-am mai spus, partida a fost o lecție de viață pentru mine. Am învățat că prin sacrificiu se poate cîștiga. Nu-mi rămîne decît să încerc să aplic și eu acest principiu, chiar dacă trecutul nu mai poate fi modificat, deși eu am avut șansa unui nod în cronospațiu. A fost un mare noroc pentru mine că te-am întîlnit, altfel existența mea n-ar fi valorat nici cît un gunoi azvîrlit în cosmos.

Maier făcu ochii mari. Ca să nu pară ridicol nu întrebă nimic, deși nu înțelegea de ce oaspetele său dăduse o asemenea importanță partidei.

— Acum e timpul să plec, spuse Robinson sporindu-i nedumerirea. Să ți-l cont de rugămintea mea. Nu vorbi cu nimeni despre întîlnirea noastră.

— Dar n-am cum. Sînt obligat să raportez. Și chiar dacă n-o fac, faptul a rămas consemnat în memoria ordinatorului, pe care n-am cum s-o șterg, așa că-ți dai seama...

— Da, înțeleg... făcu bătrînul ridicîndu-se brusc din fotoliu și îndreptîndu-se hotărît spre ușă.

— În schimb, eu nu pricep nimic, zise Maier enervat de misterul pe care nu putea să-l pătrundă.

— O să te lămurești. Acum trebuie să plec.

Maier renunță să-i mai întrebe și-l conduse pe coridorul strîmt ce ducea spre ecluză. Tăcură amîndoi pe drum și abia cînd Robinson se pregătea să-și pună casca, Maier își aduse aminte că oaspetele uitase piesele de șah.

— Așteaptă puțin să-ți aduc caseta! se precipită el spre cabină.

— Stai! porunci bătrînul. Nu-i nevoie, ți-o dăruiesc.

— Nu se poate! Doar valorează o avere, se împotrivi Maier.

— Nu mă refuza. Acum știu că mie n-o să-mi mai trebuiască și e o mare plăcere pentru mine să-ți fac un asemenea cadou. Te rog să păstrezi piesele și să-ți amintești de mine, spuse Robinson surîzînd trist. Maier se întoarse tulburat și prinzîndu-i mîna i-o scuturâ cu putere.

— Îți mulțumesc foarte mult. Un asemenea dar... Ești un om ciudat. N-am să te uit niciodată, chiar dacă drumurile noastre nu se vor mai întîlni.

— Adio! spuse oaspetele și punîndu-și casca îi făcu semn să lase pentru depresurizarea ecluzei.

•

Maier se întoarse în cabina de comandă, tulburat de comportamentul enigmatic al vizitatorului. Urmări pe ecrane manevrele cargoului de a se depărta de interceptor, dar nu mai îndrăzni să stabilească legătura radio. Se simţea slăbit şi cu gura uscată. Cînd se întinse după paharul cu şampanie rămas neterminat lîngă tabla de joc, mîna îi atîrna ca de plumb, iar mişcarea îl produse o ameţeală ce-l făcu să se întrebe dacă nu cumva s-a îmbătat. Se mira de lipsa de vlagă şi parcă pe măsură ce treceau secundele, energia vitală i se scurgea fulgerător din corp. Reuşi să se întoarcă spre ecrane, dar nu mai apucă să distingă nimic; privirea i se înceţoşă, corpul i se destinse moale în fotoliu şi îşi pierdu cunoştinţa.

•

Cînd îşi reveni, în urechi îi răsuna alarma, iar pe ecrane se înşirau o mulţime de cifre din care înţelese că prin zona controlată de el urma să treacă un roi de meteoriţi venind din sectorul patrulat de Ashimoto. Comută pe frecvenţa acestuia şi imediat auzi glasul înfrigurat al japonezului chemîndu-l.

— 098, Maier, sînt 099, recepţie. Răspunde odată, lua-te-ar dracii!

— Sînt 098 şi nu mai răcni atîta, te-aud acum, spuse Maier calm.

— În fine! Credeam c-o să răguşesc de cît am ţipat. Sînt patru ore de cînd nu mai dăm de tine. Credeam că te-ai dezintegrat.

— Ce tot îndrugi acolo? întrebă Maier gîndindu-se că staţiile de urmărire n-aveau cum să-l scape de sub control.

— Vorbesc serios! spuse Ashimoto. Semnalul automat al navei tale a dispărut subit din eter, concomitent cu absenţa de pe ecranele radar. Pur şi simplu patru ore n-ai mai existat ca obiect în spaţiu. Cei de la Centru nu mai înţeleg nimic. Fă bine şi ia legătura cu ei să-i linişteşti. De fapt, ce s-a întîmplat? întrebă japonezul, ros de curiozitate.

— Păi, nu s-a întîmplat mai nimic, evită Maier să dea amănunte. Doar acum cîteva minute, înainte de a lua legătura cu tine, am avut aşa... o ameţeală trecătoare.

— Eşti cumva bolnav? se interesă Ashimoto.

— Sînt în plină formă, afirmă Maier privind spre piesele de şah, apoi luă în mînă regele negru. Spune-mi, te rog, s-a semnalat cumva o navă prin zona noastră?...

— Te referi la o anume navă?

— Da... să zicem un cargou de tip vechi, C-137, comandat de Soul Robinson...

— Maier, trebuie să-ţi iei concediul decretă japonezul începînd să rîdă cu poftă. Nu cumva te-ai ţicnit? Cum ai putut uita? Soul Robinson e Pustnicul. A murit acum cincisprezece ani, cînd a distrus meteoritul care ameninţa viaţa celor de pe staţie. N-avea rachete ca să-l facă ţăndări şi-atunci şi-a izbit hîrbul de bolovan. Te-ai ramolit, bătrîne! conchise Ashimoto şi rîsul lui îi sună lui Maier ca un ecou venit de departe, din ceaţă. Degetele i se încleştară cu disperare de regele negru de obsidian, sculptat cu migală...

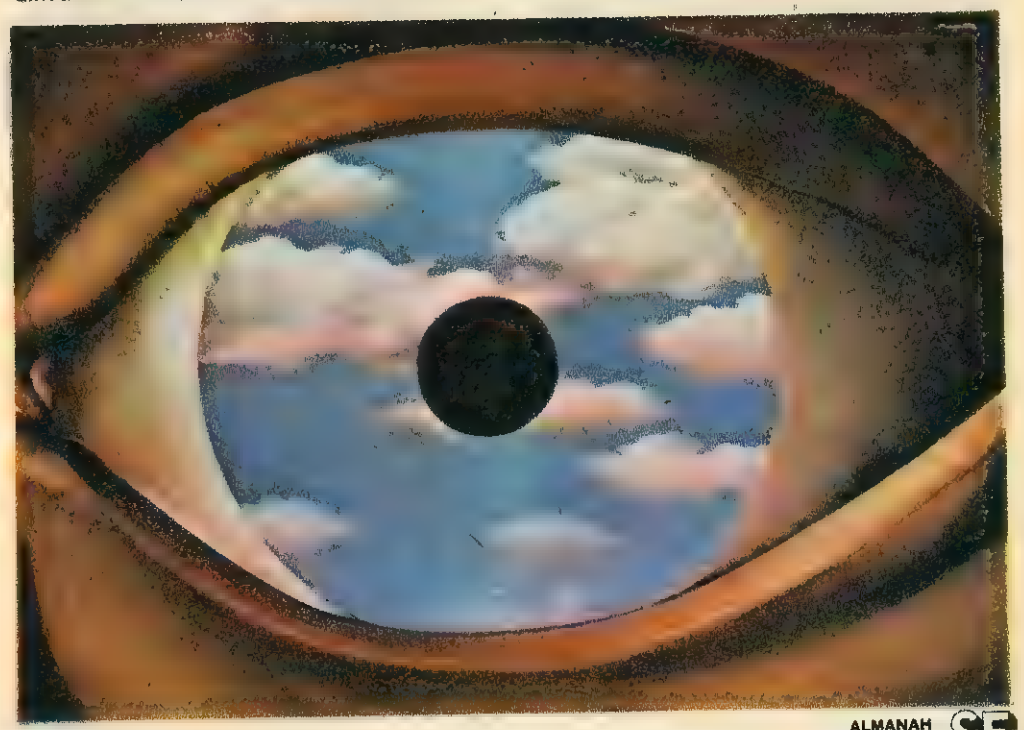

MARŢI OAMENII SÎNT SPARŢI MIERCURI OAMENII SÎNT CERCURI

PHILIP JOSÉ FARMER

SANDU ŞTIURCĂ

SCRIITORUL american Philip José Farmer s-a născut la 26 ianuarie 1918, în North Terre Haute, statul Indiana. Deşi a fost un pasionat cititor de s.f. încă din adolescenţă, a început să scrie relativ tîrziu. După studii sporadice la Universitatea Bradley, obţine, în 1950, diploma de licenţă în litere. Doi ani mai tîrziu, îşi face o apariţie răsunătoare pe scena s.f. în revista STARTLING STORIES, cu nuvela The Lovers *(Amanţii; 1952, dezvoltată în roman, în 1961). Deşi refuzată iniţial de editori celebri ca John W. Campbell, de la ASTOUNDING SCIENCE FICTION, şi H. L. Gold, de la GALAXY, „The Lovers" s-a bucurat de un succes fulgerător şi i-a adus lui PJF, în 1953, premiul Hugo pentru „cel mai promiţător talent." Datorită acestui succes, şi în urma publicării altor două povestiri excelente, „Sail On! Sail On!" (Navighează! Navighează!; 1952) şi „Mother" (Mama; 1953), PJF decide să devină scriitor profesionist.*

Primul roman în volum de librărie a fost The Green Odyssey *(Odiseea verde; 1957), o istorisire picarescă despre un pămîntean care evadează din captivitate, pe o planetă dintr-o altă galaxie. Este unul din numeroasele romane de aventuri pe care PJF le-a scris, de-a lungul anilor, pentru editurile de paperbacks (cărţi ieftine de mare tiraj). Altele, în acelaşi gen, sînt* The Gate of Time *(Poarta timpului; 1966),* The Stone God Awakens *(Trezirea zeului de piatră; 1970) şi* The Wind Whales of Ishmael *(Ishmael şi balenele vîntului; 1971), cel din urmă fiind o continuare s.f. a romanului* Moby Dick *de Herman Melville.* Flesh *(Carnea; 1960, ediţie revăzută 1968) este întrucîtva mai ambiţios; încercînd o dramatizare a ideilor expuse de Robert Graves în* The White Goddess *(Zeiţa albă), romanul prezintă o societate viitoare matriarhală şi orgiastică. De un umor destul de greoi, cartea a fost totuşi considerată „şocantă" la data primei apariţii.*

Ciclul „World of Tiers" (Lumea stratificată) aparţine, de asemenea, stilului „uşor" al scriitorului, dar este una din operele sale cele mai populare. Romanele care îl alcătuiesc, The Maker of Universes *(Făuritorul de universuri; 1965),* The Gates of Creation *(Porţile creaţiei; 1966),* A Private Cosmos *(Cosmos personal; 1968),* Behind the Walls of Terra *(Dincolo de zidurile Pămîntului; 1970) şi* The Lavalite World *(Lumea lavalită; 1977), îşi plasează acţiunea într-o serie de „universuri de buzunar", terenuri de joc (şi de joacă) făurite de stăpînii unei tehnologii inimaginabile. Personajul cel mai interesant este un pămîntean al zilelor noastre, Paul Janus Finnegan (ale cărui iniţiale sînt cele ale autorului, ca dealtfel în cazul mai multor personaje farmeriene, cel mai adesea observatori ironici), alias Kickaha, un erou şiret, care se lasă antrenat în tot felul de aventuri excentrice şi periculoase. Pe alocuri cărţile trenează, însă momentele de mare artă a imaginaţiei abundă.*

Inside outside (Universul invers; 1964), un roman despre menţinerea pe baze ştiinţifice a vieţii după moarte, cuprinde o gamă variată de imagini tulburătoare, dar şi idei groteşti, mai puţin convingătoare, rămînînd totuşi o creaţie memorabilă. „Riders of the Purple Wage" *(Călăreţii salonului purpuriu; 1967) i-a adus lui PJF premiul Hugo, 1968. Scrisă într-un stil frenetic şi calamburesc, este una din prozele sale cele mai originale. Nuvela descrie necazurile unui tînăr artist într-o societate utopică şi are un conţinut erotic mai explicit decît oricare text farmerian anterior. Subiectul este reluat în povestirea „The Ovogenesis of Bird City" (Ovogeneza Oraşului Păsărilor; 1970).*

Încercînd să profite din plin de pe urma noului „liberalism" al s.f.-ului de la sfîrșitul anilor '60, editura Essex House îi oferă lui PJF un contract pentru trei romane fantastice erotice: The Image of the Beast *(Chipul fiarei; 1968), primul volum al trilogiei „Exorcism" reprezintă o parodie eficace a romanelor cu detectivi particulari și a genurilor* Horror *și gotic modern, dar cel de-al doilea,* Blown *(Desființat; 1969), este, în mod evident, scris numai pentru a îndeplini clauzele contractuale; al treilea volum,* Traitor to the Living *(Trădătorul celor vii; 1973), nu a mai fost publicat de Essex House. O altă trilogie, avîndu-i drept eroi pe Lord Grandrith și pe Doc Caliban, cuprinde romanele* A Feast Unknown *(Neștiuta sărbătoare; 1969),* Lord of the Trees *(Stăpînul copacilor; 1970) și* The Mad Goblin *(Spiridușul nebun; 1970).*

Opera care i-a adus lui PJF cea mai mare popularitate este ciclul „Riverworld" (Lumea Fluviului), cuprinzînd romanele To Your Scattered Bodies Go *(Întoarceți-vă la trupurile voastre răzlețite; 1971),* The Fabulous Riverboat *(Vaporul fabulos; 1971),* The Dark Design *(Proiectul sumbru; 1977) și* The Magic Labyrinth *(Labirintul vrăjit; 1980), ca și culegerea de povestiri* Riverworld and Other Stories *(Lumea Fluviului și alte povestiri; 1979). Primul dintre romane a fost încununat cu Hugo 1972. Plasîndu-și acțiunea pe o planetă unde întreaga rasă umană a fost resuscitată pe malurile unui fluviu lung de cîteva milioane de kilometri, ciclul narează aventurile unor personaje „istorice" ca Richard Burton, Mark Twain, Jack London și mulți alții. PJF imaginează (și dezvăluie abia în al patrulea volum) o explicație rațională, din punct de vedere s.f., pentru această situație fantastică, dar cărțile au și un interesant substrat filosofic.*

În cursul anilor '70, scriitorul a înmănunchiat operele sale (și pe cele ale multor altor autori) într-o vastă mitologie personală. O bună parte a acestei antologii este ilustrată într-un conglomerat eterogen de proze, reunite în ceea ce a fost numit ciclul „Wold Newton Family" (Familia din Wold Newton), premisa fiind că un meteorit care s-a prăbușit lîngă Wold Newton, în Anglia secolului 18, a iradiat mai multe femei însărcinate și în urma acestui fapt a apărut o familie de supraoameni mutanți — o familie din care fac parte Sherlock Holmes, Doc Savage, Tarzan și alții.

Un alt serial, inițiat de PJF în 1975, „Greatheart Silver", *cuprinde pastișe în stilul povestirilor din revistele* pulp *ale anilor '30; dintre acestea, cele mai reușite sînt* „Showdown at Shootout" *(Răfuială la Shootout; 1975),* „The Secret Life of Rebecca of Sunnybrook Farm" *(Viața secretă a Rebeccăi de la Ferma Sunnybrook; 1975) și nuvelele din volumul* Greatheart Silver, *apărut în 1982.*

În anii din urmă, PJF a început să scrie sub o mulțime de pseudonime. Venus on the Half-Shell *(Venus în semicochilie) de Kilgore Trout (1975) este opera sa (numele fiind împrumutat de la cunoscutul personaj — scriitor de s.f., talentat dar lipsit de succes — creat de Kurt Vonnegut Jr), la fel ca și o serie de povestiri, publicate mai ales în reviste, de „autori" ca Paul Chapin, Harry Manders, Rod Keen, Maxwell Grant sau Jonathan Swift Somers III. Serialul în patru episoade „Stations of the Nightmare" (Stații pe ruta coșmarului; 1974—75) introduce personajul Leo Queequeg Tincrowdor, scriitor de s.f., care, un an mai tîrziu, apare drept „co-autor" al povestirii „Osiris on Crutches" (Osiris în cîrje; 1976). Pentru cei ce gustă asemenea mistificări, opera lui PJF este un adevărat deliciu.*

Celelalte cărți semnate de PJF sînt culegerile Strange Relations *(Relații stranii; 1960),* The Alley God *(Zeul aleilor; 1962),* The Celestial Blueprint and Other Stories *(Planul celest și alte povestiri; 1962),* Down in the Black Gang *(Jos, în sala mașinilor; 1971),* The Book of Philip José Farmer *(Scrieri alese; 1973),* Father to the Stars *(Părintele stelelor; 1981),* The Purple Book *(Cartea purpurie; 1982) și romanele* The Cache of Outer Space *(Ascunzătoarea din spațiu; 1962),* Tongues of the Moon (Graiurile Lunii; 1964), Jesus on Mars *(Isus marțianul; 1898),* Unreasoning Mask *(Masca fără judecată; 1982) și* A Barnstormer in Oz *(Actor ambulant în Oz; 1982).*

Traducere: ION DORU BRANA

SANDU ȘTIURCĂ

(după *The Science Fiction Encyclopedia,* edited by Peter Nicholls, New York, Doubleday — Co., 1979)

NOTA: Traducerile titlurilor au un caracter pur orientativ și nu reprezintă versiuni definitive (IDB)

SĂ AJUNGĂ în Miercuri era aproape imposibil. Tom Pym visase să locuiască în alte zile ale săptămînii. Ca mai toți oamenii cu puțină imaginație. Dealtfel, era o temă pe care o exploatau unele piese de televiziune. În două dintre ele jucase și Tom Pym. Dar, în fond, nu dorea cu adevărat să părăsească lumea în care trăia. Pînă în ziua cînd i-a ars casa.

Era ultima dintre cele opt zile de primăvară. De cum se trezi, văzu, prin geamul ușii, cenușa și pompierii. Un om îmbrăcat în costum de azbest îi făcu semn să rămînă înăuntru. După un sfert de oră, un altul îi arătă că nu mai era nici un pericol. Apăsă pe buton și ușa se deschise imediat. Se cufundă în cenușă pînă la glezne; o simți caldă încă, sub crusta subțire și umedă de la suprafață.

N-avea nici un rost să întrebe ce se întîmplase, dar o făcu în mod automat.

— Vreun scurtcircuit, presupun, răspunse pompierul. De fapt, nu se știe precis. Dezastrul s-a constatat cu puțin după miezul nopții, între momentul cînd Lunea părăsește pista și cel în care preluăm noi ștafeta.

Tom Pym își spuse că era o treabă destul de curioasă să fii pompier sau polițist. Orarele lor erau atît de diferite — chiar dacă rămîneau limitate de bariera de la miezul nopții.

Între timp, ceilalți ieșiseră și ei din petrificatoare, sau din „sicrie", cum li se mai spunea. Numai șaizeci rămaseră ocupate.

Toată lumea trebuia să ponteze la opt fix. Se văzură nevoiți să aștepte orele de timp liber ca să-și procure haine și locuințe noi, deoarece studioul de televiziune la care lucrau era în întîrziere cu pregătirea programului special a cărui premieră avea loc peste 144 de zile.

Își luară micul dejun la un post de ajutor. Tom Pym întrebă pe un mașinist dacă avea idee de vreo locuință convenabilă. Bineînțeles, guvernul i-ar fi găsit o casă, dar asta nu însemna că ar fi avut grijă să fie și una comodă.

Mașinistul îi vorbi de un imobil situat doar la șase străzi de fostul său domiciliu. Murise un machior și, din cîte știa el, locul mai era liber. Cum momentan nu era nevoie de el, Tom Pym se repezi la videofon, dar o înregistrare îl informă că biroul nu se deschidea decît la ora zece. Înregistrarea oferea spectacolul unei roșcate frumoase, cu ochi de smarald și voce senzuală. Tom ar fi fost mai impresionat dacă n-ar fi cunoscut-o dinainte. Jucase alături de el în două piese în care deținuse roluri mărunte, iar vocea seducătoare nu era a ei. Și nici culoarea ochilor.

Reveni la ora prînzului, obținu legătura după zece minute de așteptare și-și prezentă cererea unei oarecare doamne Bellefield. Doamna Bellefield îi reproșă că nu videofonase mai devreme; nu era prea sigură că va mai putea face ceva în cursul aceleiași zile. Tom încercă să-i explice situația sa, apoi renunță. Bandă de birocrați! Seara, se prezentă la un azil de ajutor, avu drept la cele patru ore de somn reglementare sub cîmpul inductor care-i accelera activitatea onirică, se sculă și se duse să se închidă într-un cilindru cu eternium. Vreme de zece secunde privi prin ușa transparentă siluetele imobile din interiorul celorlalți cilindri, pe urmă apăsă pe buton. Circa cincisprezece secunde mai tîrziu se scufundă în inconștiență.

Trebui să-și petreacă încă trei nopți în petrificatorul public. Trei zile de toamnă se scurseseră; nu mai rămîneau decît cinci. Deși asta n-avea cine știe ce importanță aici, în California. Pe vremea cînd locuia la Chicago, iarna părea o pătură albă scuturată cu furie. Primăvara era o explozie de verde. Vara, un tunet de lumină și o suflare de foc. Toamna, o tumbă de măscărici beat, în costum pestriț.

În a patra zi, un aviz îi aduse la cunoștință că se putea muta în casa pe care și-o alesese. Fu extrem de surprins și extrem de bucuros. Cunoștea cel puțin zece persoane care își petrecuseră un an întreg — în jur de patruzeci și opt de zile — așteptînd într-o instituție publică. Se mută în cursul zilei a cincea, cu încă trei zile de vreme bună la dispoziție. Era însă nevoit să-și consacre cele două zile de concediu cumpărării de îmbrăcăminte, aprovizionării și cunoașterii celorlalți locatari. Uneori regreta faptul că se născuse cu o fire activă. Cei de la televiziune se aflau pe baricade cinci zile de-a rîndul pe săptămînă, cîteodată și șase, în vreme ce un instalator, de pildă, nu lucra decît trei zile din șapte.

Casa era la fel de mare ca și cea dinainte, iar cele șase cvartale suplimentare pe care trebuia să le parcurgă aveau să-i facă bine. Împreună cu ei, clădirea adăpostea opt persoane pe zi. Își făcu apariția spre seară, se prezentă și cunoscu o locatară, Mabel Curta, care lucra ca secretară la un producător și care îi puse la curent cu rutina casei. După ce se asigură că petrificatorul său fusese transportat în sala special rezervată, Tom fu în măsură să se destindă un pic.

Devenită ghidul lui oficial, Mabel Curta îl însoți în sala petrificatoarelor. Era o femeiușcă durdulie de vreo treizeci și cinci de ani (socotind numai zilele de marți). Divorțase de trei ori și căsătoria nu mai prezenta pentru ea nici un interes, decît, firește, în cazul în care-ar fi tras un loz cîștigător. Tom era și el în curs de divorț, dar nu suflă nici o vorbă.

— Să dăm o raită și prin camera dumitale, spuse Mabel. E mică, dar liniștită, slavă Domnului.

O luă înainte, apoi se opri. Se întoarse din pragul ușii și întrebă:

— Ce este?

— Fata asta...

Șaizeci și trei de cilindri cu eternium își înălțau formele cenușii în jurul lui. Stătea nemișcat, contemplînd fata închisă în cel mai apropiat.

— Doamne, ce frumoasă ei

Dacă Mabel simți vreo fărîmă de gelozie, nu lăsă să se vadă nimic.

— Nu-i așa?

Fata avea păr lung, negru, ușor ondulat, un cap de o frumusețe tulburătoare, exact ce trebuia unde trebuia și picioare interminabile. Ochii îi erau deschiși; în lumina palidă păreau violeți. Era îmbrăcată într-o rochie ușoară, din țesătură argintie.

Placa fixată deasupra ușii indica starea civilă. Jennie Marlowe. Născută în 2031 la San

Martino, California. Ceea ce însemna că avea douăzeci și patru de ani. Actriță. Necăsătorită. Cetățeană a zilei de Miercuri.

— Ei, ce ai? întrebă Mabel.

— Nimic.

Cum să-i spună că era bolnav de dorință, o dorință care nu va putea fi satisfăcută niciodată? Că se îmbolnăvise la vederea unei asemenea frumuseți!

Căci soarta ne orînduiește vrerea.
Cine n-a iubit la cea dintîi privire?

— Ce?! exclamă Mabel. Apoi pufni în rîs. E o glumă?

Nu era cazul să se simtă ofensată. Știa că Jennie Marlowe avea tot atîtea șanse la titlul de rivală pe cît ar fi avut dacă ar fi fost moartă. Și avea dreptate. Iar el ar face mai bine să se ocupe de locuitorii lumii sale. Mabel nu era chiar urîtă, părea afectuoasă și, cu cîteva păhărele în ajutor, destul de excitantă... Coborîră în sala televizorului după ora 18. Se adunaseră aproape toți locatarii. Unii cu căștile pe urechi, ceilalți mulțumîndu-se să privească ecranul și să discute. Era ora telejurnalului. Toată lumea se informa despre cele petrecute marțea trecută și în cursul zilei. Președintele Camerei avea să se retragă după expirarea actualului mandat. Își trăise traiul și recenta deteriorare a stării sănătății sale continua să fie îngrijorătoare. Urmă o imagine a cimitirului familial din Mississippi, înfățișînd piedestalul ce-i fusese rezervat. Cînd știința va fi rezolvat problema întineririi, avea să fie trezit din somnul său de piatră.

— Vai, ce bine! făcu Mabel, foindu-se pe genunchii noului ei amic.

— Oh, într-o zi se va realiza și asta, spuse el. Sîntem deja pe drumul cel bun; savanții au reușit să oprească procesul de îmbătrînire la iepuri.

— N-ai înțeles ce-am vrut să spun, zise ea. De bună seamă că vor sfîrși prin a descoperi un mijloc ca să întinerească oamenii. Dar după aceea? Crezi că vor readuce pe toată lumea la viață? Cu toată omenirea care există deja, îți închipui că vor fi gata să dubleze, poate chiar să tripleze populația? Nu crezi că, mai degrabă, ne vor lăsa-n plata Domnului? Chicoti și adăugă: „Ce-or să se facă porumbeii?"

O strînse de mijloc. Și în aceeași clipă se imaginâ îmbrățișînd talia **celeilalte.** O talie supiă, cu siguranță, dar fără urmă de grăsime.

S-o uite. Să se gîndească la clipa prezentă. Să se uite la televizor.

O oarecare doamnă Wilder încercase să-și asasineze soțul și, imediat după aceea, să-și facă seama cu un cuțit de bucătărie. De cum sosise poliția, amîndoi fuseseră petrificați și transportați la spital. Se efectua o anchetă în legătură cu încetinirea ritmului de lucru în serviciile administrative ale circumscripției. Oamenii de Luni erau acuzați că nu lasă calculatoarele în bună stare de funcționare pentru cei de Marți. Afacerea se afla în mîinile autorităților competente ale celor două zile. Baza de pe Ganimede comunicase că Marea Pată Roșie de pe Jupiter emitea unde slabe, dar distincte, ce nu păreau a se datora întîmplării.

Ultimele cinci minute erau consacrate unui rezumat al principalelor evenimente care marcaseră celelalte zile. Doamna Cuthmar, geranta, schimbă programul în favoarea unei comedii bulevardiere, fără a stîrni nici cel mai mic protest.

Tom părăsi încăperea, după ce o încunoștiință pe Mabel că avea de gînd să se culce devreme — singur, ca să doarmă. Îl aștepta o zi grea.

Pășind în vîrful picioarelor, traversă holul, urcă scările și intră în sala în care se aliniau petrificatoarele. Lumina era slabă, mîncată de umbre; locul, cufundat în tăcere. Cei șaizeci și trei de cilindri aveau aerul unor străvechi coloane de granit din camera subterană a unui oraș îngropat. Cincizeci și cinci de fețe își profilau petele palide, încadrate de metalul lucios. Unii rămăseseră cu ochii deschiși; cei mai mulți însă îi închiseseră, în așteptarea momentului cînd aveau să fie reanimați de instalația situată la baza containerelor. Privi prin ușa lui Jennie Marlowe. Simți din nou că se îmbolnăvește. Era intangibilă. N-avea să fie niciodată a lui. Și Miercurea nu era decît la distanță de-o zi. Nici măcar o zi. Ceva mai puțin de patru ore și jumătate, ca să fie exact.

Atinse ușa cu vîrful degetelor. Era netedă și vag rece. Ochii fetei păreau să-l fixeze. De brațul drept îi atîrna o sacoșă mare. La deschiderea ușii, avea să iasă gata de plecare. O mulțime de oameni se primeneau și se aranjau de cum se trezeau din somn, după care se duceau imediat să se închidă în petrificator. La ora 5, cînd se declanșa dispozitivul automat de reanimare, după un singur minut puteau ieși să-și vadă de treburi.

Cît de mult ar fi vrut să poată ieși din „sicriu" odată cu ea!

Dar bariera zilei de Miercuri făcea acest lucru cu neputință.

Întoarse capul. Se purta ca un puști de șaisprezece ani. Trecuse mai bine de-o sută de ani de cînd avusese această vîrstă, dar ce înseamna un secol? Din punct de vedere fiziologic avea treizeci de ani.

SANDU ȘTIURCĂ

În timp ce se îndrepta spre etajul al doilea, fu cît pe ce să se întoarcă și să se lase iarăși pradă contemplației. Făcu însă un efort și se sili să urce în camera sa. De cum intră în odaie hotărî să se culce numaidecît. Poate că o s-o viseze. Dacă visele aveau menirea să domolească dorințele, o va visa venind la el. Nimeni nu demonstrase că visele reprezentau întotdeauna expresia dorințelor, dar era lucru știut că un om privat de vise sfîrșea, în mod cert, prin a-și pierde mințile. Era și motivul pentru care somniumurile emiteau un cîmp ce furniza, în decursul a patru ore, tot somnul și toate visele necesare organismului. Urma apoi deșteptarea și închiderea în petrificator, unde un cîmp special întrerupea orice activitate atomică și subatomică. Fără intervenția cîmpului de reanimare, starea aceasta ar fi putut dura la nesfîrșit.

Adormi, dar Jennie Marlowe nu veni la el — sau dacă venise, nu-și mai aducea aminte. Se sculă, își spălă fața și coborî repede în sala petrificatoarelor, unde-i găsi pe toți locatarii casei fumînd în picioare o ultimă țigară, fiecărind și glumind. Curînd aveau să intre în cilindri și totul se va cufunda într-o tăcere de piatră.

Se întrebase adesea ce s-ar fi întîmplat dacă ar fi decis să nu reintre în petrificator. Ce-ar fi simțit? L-ar fi cuprins panica? De cînd se știa pe lume nu cunoscuse decît ziua de Marți. Oare Miercurea s-ar fi năpustit vuind asupră-i, ca un val de maree? Ca să-l smulgă și să-l izbească de stîncile vreunui straniu torent temporar?

Și dac-ar găsi un pretext să urce la el și să rămînă acolo pînă la declanșarea cîmpului? Din clipa aceea n-ar mai exista cale de întoarcere. Ușa cilindrului său n-ar mai putea fi deschisă înainte de ora fixată. I-ar rămîne doar posibilitatea de a se repezi la petrificatoarele publice din postul de ajutor, la trei străzi de casă. Dar dac-ar rămîne în camera lui pînă Miercuri?

Se mai întîmplau asemenea lucruri. În cazul în care contravenientul nu avea un motiv serios, era judecat. După omucidere, „traversarea timpului" trecea drept cea mai gravă infracțiune și vinovații erau petrificați imediat. Toți condamnații, sănătoși la minte sau nu, erau petrificați. Sau **mananana,** cum se zicea cîteodată. Criminalii **mananați** așteptau la loc sigur, în nemișcare și inconștienți, momentul în care știința avea să dețină mijloacele de a-i vindeca pe nebuni, pe nevropați, pe asasini, pe dezaxați. Manana. Manana.

„Și cum era în lumea de Miercuri?" îl întrebase odată Tom pe un concetățean care întîrziase fără voie, în urma unui accident.

„De unde să știu? N-am fost conștient mai mult de vreun sfert de ceas. Orașul era același, iar mutrele celor din ambulanță n-am reușit să le văd, bineînțeles. În orice caz, nu i-am văzut pe nici unii de-aici. Am fost petrificat și lăsat la spital ca să se ocupe de mine personalul de Marți".

Probabil că se țicnise. Chiar așa, se țicnise de-a binelea. Numai faptul că se gîndea la asemenea lucruri era curată nebunie. Să ajungă în Miercuri era aproape imposibil. Aproape. Dar se putea rezolva. Era nevoie de timp și de răbdare, dar se putea rezolva.

Se opri în fața petrificatorului său. Ceilalți își luau rămas bun. „La revedere! Salut! Pe marțea viitoare!" Mabel îi strigă:

— Noapte bună, iubitule!

— Noapte bună, mormăi el.

— Ce-ai zis? îl întrebă.

— Noapte bună!

Își întoarse privirea spre chipul minunat care se contura în spatele ușii. Apoi zîmbi. O clipă, se temuse că l-ar fi putut auzi dînd bună seara unei femei care-i spunea „iubitule".

Mai avea la dispoziție zece minute. Sirena începuse să urle. Dispăreți cu toții! Cele șase zile de călătorie vă așteaptă! Mai repede! Gîndiți-vă la ce risc vă expuneți!

Se gîndea, dar ținea neapărat să lase un mesaj. Magnetofonul se afla pe una din mese. Îl puse în funcțiune și vorbi în grabă. „Dragă domnișoară Marlowe. Mă numesc Tom Pym și petrificatorul meu se află chiar lîngă al dumitale. Ca și dumneata, sînt actor; de fapt, lucrez în același studio în care lucrezi dumneata. Poate că o să mă consideri impertinent, dar n-am văzut încă frumusețe ca a dumitale. Mă-ntreb dacă și cîntecul e pe măsura penajului. Mi-ar face mare plăcere să văd niște fragmente din spectacolele în care joci. N-ai putea să lași cîteva bobine la camera cinci? Sînt sigur că cel care locuiește acolo nu va avea nimic împotrivă. Cu deosebită considerație, Tom Pym".

Derulă banda înapoi. Mesajul suna cam sec, dar poate că era mai bine așa. Un stil prea înflorit sau prea stăruitor i-ar fi putut stîrni suspiciuni. Își permisese două remarci despre frumusețea ei, însă fără să exagereze. Iar apelul la vanitatea de actriță era dintre cele la care cu greu se rezistă. O știa din proprie experiență.

Reveni la cilindrul său fluierînd încetișor. După ce intră, apăsă pe buton și se uită la ceas. Pînă la miezul nopții mai erau cinci minute. Nici un bec de semnalizare nu va începe să clipească pentru el pe panoul cel mare de deasupra calculatorului din postul de poliție. Peste zece minute, polițiștii din Miercuri vor ieși din petrificatoarele de la comisariat ca să-și ia în primire atribuțiile.

La ora schimbului, în comisariate exista o întrerupere de zece minute. În acest interval se putea dezlănțui, în orice clipă, un adevărat infern și din cînd în cînd se dezlănțuia. Dar era un preț care trebuia plătit pentru a se menține barierele timpului.

Deschise ochii. Genunchii i se îndoiră ușor și bărbia îi coborî în piept. Era necesar mai puțin de-o secundă pentru a reveni la viață — transmisă instantaneu de la eternium la carne și sînge — și inima nu apuca să-și dea seama că fusese oprită vreme atît de îndelungată. În schimb, mușchii aveau puțin de furcă pentru a se adapta repede la poziția stînd în picioare.

Apăsă pe buton, deschise ușa și... ai fi putut jura că butonul declanșase și ziua. Mabel se machiase „în ajun" și era proaspătă ca o floare. O complimentă și ea zîmbi încîntată. Îi

spuse însă imediat după aceea că se vor revedea la micul dejun. Ajuns la jumătatea scărilor, se opri și așteptă pînă cînd nu mai rămase nimeni în hol. Apoi, făcînd cale întoarsă, se furișă în sala petrificatoarelor. Se duse drept la magnetofon.

Difuzorul i se adresă cu o voce puțin răgușită, dar melodioasă: „Dragă domnule Pym. Nu-l prima oară că mi se întîmplă să primesc un mesaj dintr-o altă zi. La început e destul de amuzant să stai de vorbă pe deasupra abisului care separă universurile noastre, dacă-mi îngădui această mică exagerare. Dar odată consumat farmecul noutății, îți dai seama că n-are nici un sens. Dacă cel cu care corespondezi ajunge să te intereseze, ești condamnat la o perpetuă frustrare. Pentru că el nu va fi niciodată mai mult decît o voce într-un magnetofon și un chip rece de ceară într-un coșciug de metal. Uite că-ncep să fac poezie. Scuză-mă. Dacă persoana respectivă dovedește lipsă de interes, la ce bun continuarea dialogului? Și-ntr-un caz și-n altul e o absurditate. Da. **poate** că sînt frumoasă. Îți mulțumesc pentru compliment, dar întîmplător sînt și rezonabilă. Aș fi putut foarte bine să nu-ți răspund. Dar mi-am zis să fiu politicoasă; n-am vrut să te jignesc. Așa că, te rog, nu-mi mai lăsa și alte mesaje".

Așteptă în tăcerea care se prelungea. Poate că făcuse o pauză, o pauză de efect. O s-o audă imediat chicotind sau rîzînd pe înfundate și adăugînd: „Pe de altă parte, nu-mi place să-mi dezamăgesc publicul. Am lăsat bobinele în camera dumitale."

Tăcerea persista. Opri aparatul și coborî să la micul dejun.

Pauza pentru siestă era planificată de la 14,10 la 14,45. Se lungi pe divan și apăsă pe buton. În mai puțin de un minut adormi. De data aceasta o visă pe Jennie. Sub forma unei vagi siluete, albe, înălțîndu-se din întuneric și plutind către el. Era și mai frumoasă decît în petrificator.

SANDU ȘTIURCĂ

Filmările se prelungiră pînă tîrziu și nu ajunse acasă decît la ora cinei. Nici la studio nu cuteza nimeni să rețină personalul peste această limită, mai ales de cînd se interzisese servirea la locul de muncă și a altor mese în afară de prînz.

Avu timp să se ducă s-o vadă pe Jennie un minut, mai înainte ca glasul doamnei Cuthmar să spargă interfonul. În timp ce cobora, gîndi: „Bine m-am mai îmbobinat! De-a dreptul ridicol. Doar nu mai sînt copil. Poate... poate c-ar trebui să mă duc la un psihoîndrumător".

Sigur că da, solicită o consultație, apoi stai și-așteaptă pînă va avea psihoîndrumătorul timp să se ocupe de tine. Adică cel puțin trei sute de zile, dacă ai noroc. Și dacă respectivul nu-ți rezolvă problema, adresează-te unui alt cabinet și așteaptă șase sute de zile.

O consultație. Își încetini pașii. O consultație. Și de ce n-ar depune o cerere, nu ca să consulte un psihoîndrumător, ci ca să plece de-aici? Ce risca? N-o să-i aprobe, mai mult ca sigur, dar încercarea moarte n-are.

Nici măcar obținerea unui formular de cerere nu era lesnicioasă. Pierdu două zile de concediu așteptînd prin birourile Centrului Administrativ pînă ce reuși să pună mîna pe documentele necesare. Prima oară i se dădu un formular greșit și trebui să ia totul de la capăt. Nu exista nici un serviciu special pentru cei care voiau să schimbe ziua. Erau prea puțini solicitanți pentru ca un asemenea serviciu să fie justificat. Nu avu de ales și trebui să se așeze iarăși la coadă, în fața Serviciului pentru Afaceri Diverse din cadrul Secției Rectificări a Departamentului Stării Civile de pe lîngă Biroul de Schimburi și Transferuri Reciproce. O grămadă de denumiri care nu aveau nimic de-a face cu emigrarea într-o altă zi.

Cînd, în sfîrșit, se văzu pentru a doua oară cu formularul în mînă, refuză să se urnească din fața ghișeului pînă ce nu verifică numărul documentului, cerînd apoi și funcționarului să-l verifice încă o dată. Nu dădu nici o atenție strigătelor și protestelor care veneau din spate. După aceea se îndreptă spre alt colț al vastei săli, pentru a se posta la o altă coadă, în fața perforatoarelor. Două ore mai tîrziu lua loc la un fel de pupitru, deasupra căruia trona un ecran. Introduse formularul în fanta care-i era destinată, privi proiecția de pe ecran și apăsă pe diferitele butoane pentru a perfora căsuțele corespunzătoare din dreptul întrebărilor corespunzătoare. După asta nu-i mai rămase decît să depună formularul în altă fantă și să spere că nu se va rătăci pe drum. Sau că nu va trebui să reia totul din nou pentru că nu perforase corect cererea.

Seara, își lipi fruntea de panoul metalic și mărturisi chipului impasibil din spatele ușii: „Se vede treaba să te iubesc cu adevărat, de m-am vîrît în toată tevatura asta. Iar tu nici măcar n-ai habar. Și chiar dac-ai avea, poate că puțin ți-ar păsa".

Ca să-și dovedească lui însuși că mai avea capul pe umeri, o însoți pe Mabel la o petrecere pe care o dădea în aceeași seară Sol Veremwolf, un producător. Veremwolf își sărbătorea promovarea în categoria A-13, obținută în urma unui examen administrativ. Ceea ce

însemna că, la momentul potrivit, cu puțin noroc și cîteva pile, avea să ajungă președinte-director general adjunct al Televiziunii.

Serata nu fu prea reușită. Tom și Mabel se întoarseră acasă cu vreo jumătate de oră înaintea momentului în care trebuiau să se închidă în petrificatoare. Tom avusese grijă să nu abuzeze de alcool și stupefiante, așa că nu era tentat de Mabel. Totuși, își dădea seama că va ieși din „sicriu" destul de amețit și că va avea nevoie de o doză zdravănă de remedii artificiale pentru a se pune pe picioare. Cum nu apucase să doarmă, risca să apară la muncă buhăit și complet dezamorsat.

Găsi un pretext ca să scape de Mabel și coborî în sala petrificatoarelor înaintea tuturor. Dar nu pentru că ar fi avut vreo posibilitate să se „pună la cilindru" mai devreme. Petrificatoarele nu se declanșau decît la intervale fixe.

Se rezemă de cilindrul lui Jennie și mîngîie ușa. „Toată seara am încercat să nu mă gîndesc la tine. Am vrut să fiu loial față de Mabel. Ar fi fost o măgărie să ies cu ea și să-mi fie tot timpul gîndul la tine".

Iubirea trebuință n-are
De inimi înșelătoare...

Îi înregistră alt mesaj, apoi îl șterse. La ce bun? În afară de asta, i se cam împleticea limba și ținea să se prezinte într-o lumină favorabilă.

Dar de ce atîta sînge rău? Îi păsa ei de el? Nu exista decît un singur răspuns. Îi păsa lui de ea, și judecata sau logica n-aveau de-a face cu asta. Iubea această femeie interzisă, intangibilă, atît-de-îndepărtată-și-totuși-atît-de-aproape.

Mabel intrase pe nesimțite.

— Dar ești complet nebun!, exclamă.

Tom făcu un salt înapoi. De ce reacționase în felul acesta? N-avea de ce să-i fie rușine. Atunci pentru ce simțea atîta furie împotriva ei? Stinjeneala era de înțeles, furia, însă, nu.

Mabel izbucni în rîs, ceea ce avu darul de a-l potoli imediat frămîntarea. Acum își putea da la iveală arțagul. Dar de cum începu să se certe, ea îi întoarse spatele și părăsi încăperea. Pentru a reveni, cîteva minute mai tîrziu, împreună cu toți ceilalți. Nu mai era mult pînă la miezul nopții.

Tom intrase deja în cilindru. După cîteva secunde se dădu jos, răsuci petrificatorul lui Jennie într-o parte și și-l întoarse pe al său în așa fel încît să se afle cu fața spre ea. Intră înapoi, apăsă pe buton și așteptă. Cele două uși nu deformau decît vag cîmpul vizual. Dar Jennie părea acum și mai departe, în spațiu, în timp, în inaccesibil.

Peste trei zile, în mijlocul iernii primi o scrisoare. Cutia de la intrare bîzîi exact în clipa în care trecuse pragul. Se întoarse și așteptă pînă ce scrisoarea fu imprimată și ejectată. Era răspunsul la cererea sa de transfer în lumea de Miercuri.

Respinsă. Cauza: nu avea nici un motiv plauzibil să plece.

Era adevărat. Dar nici adevăratul motiv nu putea să-l indice. Ar fi întîmpinat și mai multă indiferență decît cel pe care îl invocase. Perforase căsuța corespunzătoare rîndului 12. MOTIVUL: DORESC SĂ TRĂIESC ÎNTR-UN MEDIU ÎN CARE APTITUDINILE MELE AR AVEA MAI MULTE ȘANSE DE ÎNCURAJARE.

Începu să înjure. Tună și fulgeră. În fața oamenilor și a legii avea dreptul să emigreze în ce zi voia. Așa era. Așa trebuia să fie. Ce conta că mutarea sa necesita eforturi? Ce conta că faptul implica transferarea actelor sale de identitate și a tuturor documentelor care-i priveau, începînd cu certificatul de naștere? Ce conta că...?

N-avea decît să protesteze oricît, tot nu putea să schimbe nimic. Era prizionierul lumii de Marți.

Încă nu, scrîșni din dinți. Încă nu. Din fericire, numărul de cereri pe care le pot înainta nu-i limitat. Am să fac alta. A, își închipuie c-or să mă exaspereze și-o să renunț? Ei bine, nu, o să-i exasperez eu pe ei. Omul contra mașinii. Omul contra sistemului. Omul contra birocrației, contra duritățli de gheață a regulamentelor.

Douăzeci de zile de iarnă se scurseră. Zburară și cele opt ale primăverii. Era din nou vară. Pentru douăsprezece zile. În ziua a doua primi răspunsul la cea de-a doua cerere.

Nu era nici refuz, nici aprobare. I se aducea la cunoștință că, dacă era de părere că ar fi putut beneficia de un echilibru psihic mai bun în lumea de Miercuri, în conformitate cu spusele astrologului său, va trebui să obțină, de la un psihoîndrumător, un referat critic pe marginea analizei sale astrologice. Tom Pym sări în sus, pocnindu-și călcîiele. Slavă Domnului că trăia într-o epocă în care astrologii nu erau considerați șarlatani. Oamenii — masele — se exprimaseră în favoarea necesității astrologiei și pretinseseră să fie oficializată și respectată. În cele din urmă se promulgaseră legi și datorită acestora lui Tom Pym I se mai oferea o șansă.

Coborî în sala petrificatoarelor, depuse un sărut pe ușa de la cilindrul lui Jennie Marlowe și-i împărtăși vestea cea bună. Ea nu-i răspunse, dar lui Tom I se păru că zărește în ochii ei o rază de lumină. Neîndoielnic, un efect al imaginației sale, însă dispunea de o imaginație bogată.

Obținerea unei programări la un psihoîndrumător și supunerea la cele trei ședințe reglementare îi luară încă un an, un întreg ciclu de patruzeci și opt de zile. Dar doctorul Sigmund Traurig era prieten cu doctorul Stelhela, astrologul, ceea ce facilită lucrurile.

— Am studiat în amănunțime diagrama doctorului Stelhela și am analizat cu atenție fixația dumitale în legătură cu femeia aceea, îi spuse psihoîndrumătorul. Sînt de acord cu doctroul Stelhela că nu vei fi niciodată fericit în Marți, dar nu sînt întru totul de acord cu afirmația sa că vei fi mai fericit în Miercuri. Totuși, dat fiind sentimentul pe care îl nutrești pentru această domnișoară Marlowe, gîndesc că nu ți-ar dăuna să pleci în lumea de Miercuri. Dar numai cu condiția de a semna un document prin care să te angajezi ca, odată ajuns acolo, să continui tratamentul la un psihoîndrumător.

Tom Pym nu-și dădu seama decît prea tîrziu

că doctorul Traurig voia, probabil, să se debaraseze de ei, deoarece avea prea mulți pacienți. Dar era un gînd prea puțin încurajator.

Trebui să rabde în continuare, în timp ce i se transmiteau actele necesare către autoritățile din Miercuri. Bătălia nu fusese cîștigată decît pe jumătate. Era foarte posibil ca cealaltă administrație să-i respingă cererea. Și apoi, dacă-și atingea scopul, ce-l aștepta? S-ar fi putut ca ea să-l respingă; fără să-i lase nici o speranță.

Era de neconceput, dar nu imposibil.

Mîinile ușa și își apăsă buzele de geam.

— Pygmalion putea cel puțin s-o atingă pe Galateea, spuse. Nu se poate ca zeii — birocrații cei mari, capetele alea pătrate — să nu se îndure de mine, care nici măcar să te ating nu pot. Nu se poate.

Psihoîndrumătorul îi spunea că era incapabil de un atașament autentic și durabil față de o femeie, ca mulți bărbați în această lume de legături efemere. Se îndrăgostise de Jennie Marlowe din mai multe motive. Poate că semăna cu cineva la care ținuse foarte mult în copilărie. Cu mama lui, poate? Nu? Mă rog, nu contează. O să-și amintească atunci cînd va ajunge în lumea din Miercuri — probabil. Adevărul profund, singurul important, era că o iubea pe domnișoara Marlowe pentru că ea se afla în imposibilitatea de a-l respinge, de a-l cicăli, de a-l plictisi, de a-l copleși cu reproșuri, cu lacrimi, cu țipete, cu insulte, și așa mai departe. O iubea pentru că era mută și inaccesibilă.

— O iubesc așa cum trebuie s-o fi iubit Ahile pe Elena, în ziua cînd a văzut-o pe meterezele Troiei, spuse Tom.

— Nu știam că Ahile a fost îndrăgostit de Elena din Troia, îl ironiză doctorul Traurig.

— Homer n-o spune, dar eu sînt **sigur** că așa a fost. Cine ar fi putut s-o vadă și să n-o iubească?

— De unde să știu eu? N-am văzut-o niciodată! Dar dacă aș fi bănuit că această himeră se va agrava...

SANDU ȘTIURCĂ

— Sînt un poet! protestă Tom.

— Un hiperimaginativ, dai în fine... poate că va fi meritînd deplasarea. În seara asta n-am nici un program deosebit... și trebuie să-ți mărturisesc... mă rog, să zicem că ai reușit să-mi trezești curiozitatea... Am să trec pe la dumneata deseară, doar cît s-arunc o privire la această nemaipomenită frumusețe, la extraordinara Elenă din Troia.

Doctorul Traurig apăru imediat după cină și Tom Pym îl conduse în sala petrificatoarelor, în aripa cea mai îndepărtată a uriașei case, ca un ghid însoțind un critic celebru către un Rembrandt recent descoperit.

Doctorul zăbovi îndelung în fața cilindrului. Făcu „hm" în cîteva rînduri și examină de mai multe ori placa de identitate. Apoi se întoarse și zise:

— Acum înțeleg la ce te referi. Perfect. Îți dau drumul.

— Nu-i așa că-i formidabilă? îl interpelă Tom la despărțire. E o ființă dintr-o altă lume, la propriu și, bineînțeles, și la figurat.

— Absolut superbă. Dar cred că te expui la o mare decepție, la o criză sentimentală și poate chiar, mai știi, la nebunie, deși un termen atît de puțin științific îmi repugnă.

— E un risc pe care sînt gata să mi-l asum, replică Tom. Știu că par puțin într-o dungă, dar ce ne-am face fără toți cei care sînt nițeluș țicniți? Ca... tipul care a inventat roata, sau Cristofor Columb, sau James Watt, sau frații Wright, sau Pasteur, și toți ceilalți.

— Nu e cazul să-i compari pe pionierii progresului științific și pasiunea pentru adevăr care-i însuflețea, cu umila dumitale persoană și cu pasiunea dumitale de a te căsători cu femeia aceasta! Firește, așa cum m-am putut convinge, este de o frumusețe neobișnuită. Dar tocmai acest fapt mă face să fiu extrem de circumspect. De ce nu-i căsătorită? Ce nu-i în regulă cu ea?

— Nu-mi fac eu probleme din cauza asta, replică Tom. Poate că o fi fost căsătorită de zece ori! Ce mă interesează este că în momentul de față e liberă, atîta tot. Poate că a avut o decepție și așteaptă să fie sigură că va trage un loz cîștigător. Poate...

— Nici unul din acești „poate" nu rezistă, dumneata ești nevrozat!, i-o tăie doctorul. Dar trebuie să recunosc că, în ceea ce te privește, ar fi mai periculos **să nu pleci** în Miercuri, decît **să pleci.**

— Atunci, răspunsul e da! exclamă Tom, apucînd mîna doctorului și scuturînd-o cu putere.

— Poate. Mai am unele îndoieli.

Doctorul arboră o expresie meditativă. Tom izbucni în rîs, îi lăsă mîna și îl bătu amical pe umăr.

— Mărturisește că vederea ei te-a șocat, doctorel Ar trebui să fii de lemn ca să rămîi insensibil!

— Este, într-adevăr, perfectă, admise doctorul. Dar te sfătuiesc să reflectezi bine. Dacă te duci acolo și ea te trimite la plimbare, riști să cazi în cine știe ce extremă supărătoare, deși o expresie atît de literară îmi repugnă.

— Nici o teamă. Mai rău ca aici nu poate fi. De fapt, n-am decît de cîștigat. Cel puțin voi avea ocazia s-o văd în carne și oase!

Primăvara și vara trecură cu repeziciune. Apoi, într-o dimineață — o dimineață pe care n-avea s-o uite prea iute — scrisoarea de aprobare. Împreună cu instrucțiunile referitoare la procedura de transfer în ziua de Miercuri. Tot ce avea de făcut era să dea dispozițiile necesare pentru ca tehnicienii să poată avea acces la petrificatorul său în cursul zilei, spre a modifica reglajul contactului din interiorul sociului. Nu prea înțelegea de ce nu putea să rămînă pur și simplu lîngă „sicriu" și să aștepte Miercurea, dar tentativele de a pătrunde misterele administrației nu-l mai interesau.

Avu grijă să nu spună nimic vreunuia dintre locatarii casei, mai ales din cauza lui Mabel. Dar Mabel află vestea la studio. Cînd dădu peste ei, la ora cinei, femeia izbucni în lacrimi și fugi să se închidă în camera ei. Îi păru rău, dar se repezi după ea s-o consoleze.

În seara aceea se îndreptă către petrificator cu inima fremătînd. Ceilalți erau acum la curent; pînă la urmă nu se putuse abține să nu vorbească. Dar nu regreta nimic. Toată lumea părea să se bucure pentru el, se aduseră sticle, urmară toasturi după toasturi. Într-un tîrziu, coborî și Mabel, ștergîndu-se la ochi, și se alătură celorlalți ca să-i ureze noroc. Știuse dintotdeauna că de fapt n-o iubea. Dar i-ar fi plăcut și ei să dea peste cineva care să se îndrăgostească de ea văzînd-o în petrificator.

Cînd află că Tom îl consultase pe doctorul Traurig, spuse:

— E un om foarte influent. I-a fost psihanalist și lui Sol Veremwolf. Sol zice că se bucură de trecere și-n celelalte zile. De fapt, e director la **Com-Pulsions,** știi tu, unul din periodicele pe care le citesc ceilalți.

Ceilalți, desigur, erau locuitorii diferitelor lumi care se succedau de Miercuri pînă Luni.

Tom răspunse că era bucuros că dăduse peste Traurig. Cu siguranță că doctorul se folosise de influența sa pentru a-i obține atît de repede aprobarea din partea autorităților din Miercuri. Zidurile care despărțeau lumile erau aproape de netrecut, dar se bănuia că oamenii de vază puteau să le spargă oricînd aveau poftă.

Și acum, fremătînd tot, se afla din nou în fața cilindrului lui Jennie. Pentru ultima dată, își spuse. Pentru ultima oară o văd inertă. Data viitoare va fi o făptură de carne — caldă, vie, tangibilă.

— **Ave atque vale!** strigă cu glas puternic.

Ceilalți îi răspunseră plini de veselie.

— Ia te uită la el, snobul! făcu Mabel.

Credeau că lor li se adresase. Și poate că se gîndise și la ei.

Intră în cilindrul său, închise ușa și apăsă pe buton. Cel mai bine era să rămînă cu ochii deschiși ca să...

Și fu Miercuri. Decorul nu se schimbase, dar avu impresia că ajunsese pe Marte.

Manevră ușa și ieși. Cele șapte persoane prezente erau figuri familiare și le citise dinainte numele pe plăcile de identitate. Însă nu le cunoștea.

Deschise gura să dea bună ziua, dar din gîtlej nu ieși nici un sunet.

SANDU ȘTIURCĂ

Cilindrul lui Jennie Marlowe lipsea.

Îl înșfăcă de braț pe omul de lîngă el.

— Unde-i Jennie Marlowe?

— Dă-mi, dom'le, drumul! Ce strîngi așa? A plecat, în Marți.

— **În Marți! În Marți!**

— Da, în Marți. De mult voia să plece de-aici. Nu era o zi tocmai norocoasă pentru ea, în anumite privințe. Acum două zile ne-a anunțat că i se aprobase în sfîrșit cererea. Se pare că i-a aranjat totul un psihoîndrumător din Marți, un individ cu relații. A vizitat-o la petrificator și problema s-a rezolvat cît ai zice peșteː

Pereții, oamenii, petrificatoarele i se părură brusc distorsionate. Pînă și timpul începu să oscileze. Nu era în Miercuri; nu era în Marți. Nu era în **nici** o altă zi. Era închis în interiorul lui însuși, prins în capcana unei clipe demente, care n-ar fi trebuit să existe.

— Nu se poate! Nu se poate să facă asta!

— Nu, nu se poate. Da' uite c-a făcut-o!

— Dar... nu poți obține mai mult de-un transfer!

— Eh, asta-i problema ei.

Era și a lui.

— Nu trebuia să-i las s-o vadă! urlă. Ticălosul! Ticălos murdar!

Tom Pym rămase mult timp pironit locului, apoi coborî la bucătărie. Cu excepția oamenilor, decorul era același. Ceva mai tîrziu se duse la studio și obținu un rol într-o comedie bulevardieră, întru totul asemănătoare celor care se jucau Marțea. Seara, se uită la telejurnal. Președintele Statelor Unite avea alt chip și alt nume, dar cuvîntarea sa n-ar fi sunat altfel în gura președintelui de Marți. Fu prezentat secretarei unui producător; nu o chema Mabel, dar s-ar fi putut foarte bine s-o cheme.

Singura deosebire era că Jennie nu se mai afla aici, dar era o foarte, foarte mare deosebire!

Traducere: *ION DORU BRANA*

Titlul original: „The Sliced-Crosswise Only-on-Tuesday World" (1971); în: New Dimensions 1. Edited by Robert Silverberg, New York, Doubleday — Co., 1971

PREMIUL III pentru schiță la cea de-a XII-a Consfătuire națională de anticipație Sibiu — 1982

PLAYBACK

DANIEL MANOLE

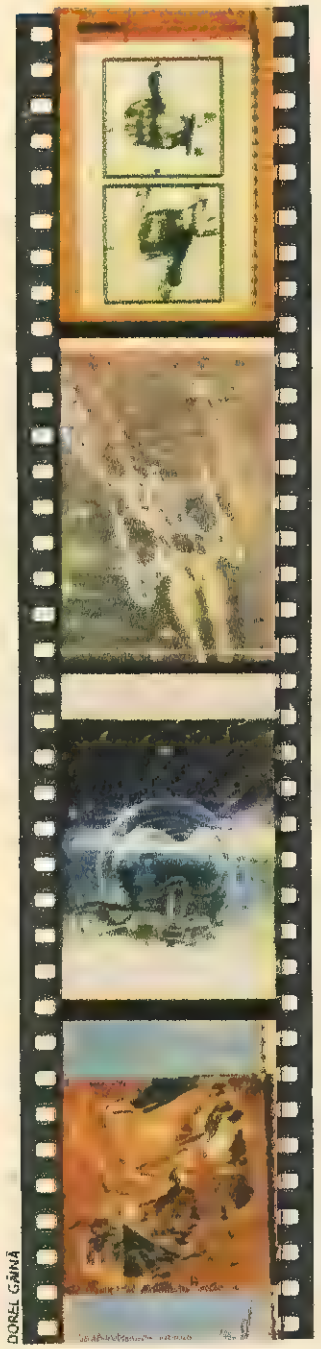

DOREL GÎNĂ

Play. Stop. Forward. Stop. Rewind. Stop. Play.*

•

...Era lac de sudoare și pijamaua se lipise de el. Era cald. Și întuneric. Scoase încet mîna, plimbînd-o de-a lungul corpului, și cu un gest moale dădu cearceaful la o parte pînă reuși să scoată un picior peste el.

Așa era bine.

Răsuflă adînc, ca după un mare efort, și o dată cu el respirară toți porii.

Era tot întuneric.

Fără să-și urmărească mîna, nici n-avea rost, era doar întuneric, pipăi noptiera pînă găsi butonul. Respiră adînc o secundă sau poate mai mult și apăsă. Lumina îi intră dureros în ochi și încremeni cu mîna pe buton, închizînd ochii. Repede. Rămase așa, singurul gest pe care îl făcu a fost acela de a deschide ochii.

Lumina gălbuie-verde-maro-roșie-portocalie, împroșcată mai blînd de data asta de abajurul chinezesc primit în dar de la un om, întîlnit așa cum numai de cîteva ori în viață se poate întîlni — în tren, arunca asupra camerei aerul acela neobișnuit întregit de tapetul cu motive, ce coincidență, tot chinezești!

Da, se părea că nimic nu s-a schimbat. Sau aproape nimic.

Pe piciorul măsliniu al veiozei, praful poposise. Și rămăsese.

Asta însemna că doar timpul... Timpul?

Îi veni în minte că iarăși va trebui să se schimbe pentru a lua masa de seară după care va ieși de la servici pentru ca la începerea lucrului să vină la servici, să plece de acasă pentru a se scula și...

Făcu primul gest de cînd aprinsese lumina. Se întoarse brusc și își vîrî fața în pernă hohotind pînă cînd simți că se sufocă...

•

Cine a fost, este și, după spusele lui, din nou a fost, este etc Ralph Waldo Emerson, adică R.W. Emerson?

Este poate cel mai ciudat caz pe care l-am întîlnit în scurta, e drept, carieră de psiholog, în care însă trebuie să vă mărturisesc că am întîlnit tot ce se poate întîlni în materie de descreierați, nebuni periculoși și în genere toată fauna celor fără doage.

Ralph era un caz mai special. Împărțisem aceeași cămăruță pe vremea cînd ne toceam coatele cămășilor la Radeliffe-College, așa că l-am primit înaintea cîtorva babornițe putred de bogate, care țineau să aibă neapărat, săptămînal, oră la psiholog.

— Ray, e ceva ciudat cu mine.

— Castane, Ralph, castane. Cu toți e ceva ciudat. Stresul, agresivitatea mediului urban...

— Lasă morcovul, Ray, e ceva serios.

Îmi pusei ochelarii să-l văd mai bine. Se schimbase puțin. Arăta obosit.

— Porți ochelari?

— Da. Dă-i drumul Ralph, te urmăresc.

Tăcu un timp, stînd cu barba în piept, parcă gîndindu-se.

— Știi, Ray, nu știu cum să... Ray, trăiesc invers.

Cu siguranță că răspunsul acesta ar fi făcut K.O. cele două generații de sociologi ai familiei Maurois, al cărei ultim vlăstar eram, dar de cînd Adams Felt, un client senil, mi-o adusese pe negresa septuagenară ce făcea curat în antecameră spunîndu-mi că a descoperit unde se ascunsese Marylin Monroe atîția ani, nimeni și nimic nu mă mai mira.

— Explică-te!

— Nu prea îmi dau seama cum vine.

Știi, la toți ni se întîmplă cîteodată, atunci cînd facem o acțiune sau cînd observăm un gest, să avem impresia că am mai făcut sau am mai observat o dată în condiții identice. Dar de obicei le interpretăm ca urmări ale unei munci monotone sau rămînem indiferenți. Am încercat și eu un timp și chiar a mers, dar faptele deveniseră prea evidente. Fir-ar să fie, ajunsesem să știu și cînd am să merg la WC. Trebuie să recunosc că nu mai eram așa imperturbabil ca la „început", însă simțul observației îmi rămăsese treaz.

— Nu înțeleg, vorbești ca de niște fapte petrecute de mult și apoi ce legătură are prevederea unor fapte în viitor cu trăitul așa-numit de tine „invers".

— Nu mă mai întrerupe și ai să vezi.

— Eram bătrîn și...

Din nou conștiința mea aprinse undeva în mine un beculeț roșu și tocmai vroiam să-l întreb „ce naiba înseamnă asta?", cînd prevăzînd ce era în mintea mea, o privire tăioasă mă făcu să aduc fălcile în poziția regulamentară.

...Și sfîrșitul, scadența, înțelegi?... Se apropie. Ajunsesem să-mi aștept împăcat sorocul — medicii spuneau că va veni curînd, dăduseră chiar și o perioadă, aveam cancer în gît — și atunci...

— Un moment. Acum nu mai ai?

— Nu, am avut cînd eram bătrîn.

Acest răspuns, rostit cu un ton de parcă ar fi spus „nu, am avut acum o săptămînă, ce mai", mă dădu gata.

Profitînd, Ralph continuă.

— Atunci a urmat o perioadă de care nu îmi mai amintesc nimic, știu doar că m-am trezit la fel de bătrîn și suferind ca înainte; și viața a continuat ca și mai înainte pînă într-o zi cînd am realizat că trăiesc invers.

Puterea de previziune mi-o păstrasem și astfel am ajuns la o concluzie care m-a uluit. „Noua mea viață era secundă cu secundă asemănătoare celei de pînă atunci, doar atît că ea se desfășura de la punctul final spre început".

Bietul meu prieten. Se țicnise și el, în mod evident.

Pretextînd unele investigații medicale pentru a dezlega enigma (de parcă pentru a ști că ești scrîntit îți mai trebuie și niscaiva analize), l-am convins să piece pentru a-și rezolva treburile și să se întoarcă în timpul cel mai scurt. Zîmbise neîncrezător și spusese un „în ordine Ray" cu un glas așa de stins că mi se făcuse milă de el. Plecase și... Nu l-am mai văzut pînă-n ziua de azi.

•

„...Parcă aș fi eroul unui film. Eu, stînd și privind lumea prin lațul frînghiei. Este chiar amuzant, deși dacă stau să mă gîndesc bine, n-are nici un rost. Data trecută polițiștii m-au salvat încă înainte să... și Ray... de ce m-am mai dus la el?"

Și „atunci" mă luase drept nebun. Poate chiar sînt un pic. Oare nu pot face nimic în afara lucrurilor pe care trebuie să le fac?

Din depărtare se auzea o sirenă a poliției.

Se hotărî. Cu gesturi încete (mîinile îi tremurau) apucă lațul și îl trecu peste cap. Îl strînse puțin ca pe o cravată. Tremura din tot corpul și o dată cu el vibra și scaunul. Se privi o clipă în oglindă. Dacă nu ar fi fost frînghia, cineva ar fi putut crede că reparăcă ceva la lustră sau pune un bec. Mașina poliției, după zgomot, intrase pe stradă.

„Acum ar trebui", își zise, dar mai zăbovi preț de-o clipă, încercînd să se gîndească la ceva sau cineva pentru ULTIMA OARĂ. Nu găsi nimic, așa că, brusc, așa cum își propusese, împinse scaunul de sub el. Cîteva clipe după aceea, îndeajuns pentru a fi prea tîrziu, doi polițiști năvăliră în cameră.

Cel mai tînăr dintre ei puse scaunul în picioare și tăie frînghia; apoi sărind jos îl examină scurt, cu un ochi versat. Și întorcînd capul, spuse:

— E mort.

Polițistul cărunt, ca un bun catolic, își scoase șapca și păstră un scurt moment de reculegere însoțit de „dumnezeu să-l ierte" și urmă spre tînărul încă aplecat asupra mortului.

— Jeremy, băiete, să știi că New York-ul este cea mai infectă gaură în care poți să ajungi. Eu, după ce o să les la pensie, o să mă duc la țară undeva în Oklahoma și m-apuc de cultivat porumb.

•

Mrs. Abigail Smith crescuse la ferma unor emigranți irlandezi, în Kentucky, unde învățase că orice radio și mai toate produsele lumii moderne, care în ranchul respectiv ajungeau cu niște eforturi materiale semnificative, putea să funcționeze mult și bine dacă era pornit în fiecare seară în prezența întregii familii, normal, pentru două, maximum trei ore, și lucru esențial, să nu fie „înnebunit".

„Ce însemna acest înnebunit?"

Se pare că Mrs. Abigail îi dădea multe sensuri, printre care se număra, desigur, și ceea ce îi făcea progenitura ei videocasetofonului, ultimul

(CONTINUARE ÎN PAG. 215)

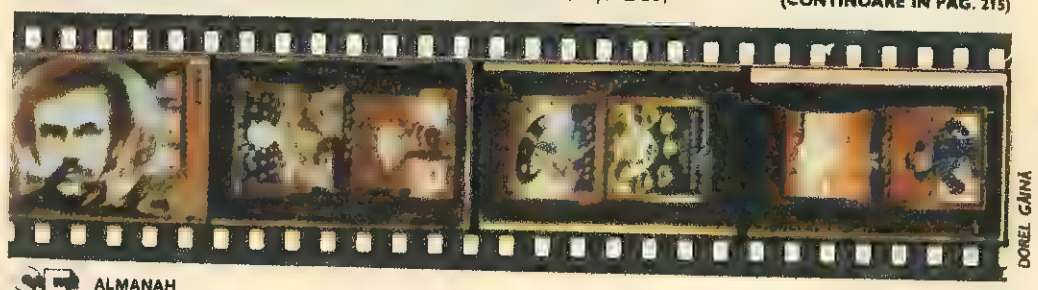

DOREL GÎNĂ

* Play. Stop. Forward. Rewind. = cuvinte ce denumesc principalele comenzi de acționare a unui magnetofon, casetofon, videocasetofon etc.

DAN COROIU – „COMUNICARE"

CODEMUS

TOR AGE BRINGSVAERD

1. În orașul-eșichier, casele se înalță pe piloni de oțel, sus, deasupra traficului intens al rețelei de străzi negre și albe. Casele sînt cuburi unite prin cordoane ombilicale scînteietoare, monoraiuri și benzi transportoare. Orașul e o mașină, lucioasă și armonioasă. Ritmică, rațională, practică, precisă. Fiecare angrenaj își cunoaște funcția. În societatea eficientă totul se desfășoară conform prevederilor. ÎN SOCIETATEA EFICIENTĂ TOTUL SE DESFĂȘOARĂ CUM TREBUIE **Perpetuum mobile.**

2. Codemus e însoțit întotdeauna de Frățiorul lui. Frățiorul știe tot. Știe mai bine decît Codemus. Cînd Codemus are îndoieli, îl întreabă pe Frățior. Toată lumea are frățiori. **Așa-i legea.**

3. Rezumat istoric:

Era Sumbră a Întîmplării IBM EDP.

Cartela Perforată Publică Calculatorul: cel mai bun Prieten al Omului.

Mai ales în industrie. Dar și în domeniul sănătății (aparatul de diagnosticare). În plus: căsătoritorul automat. Raționea triumfă chiar și în alegerea unui tovarăș de viață. Primul pas pe calea eliberării emoționale.

Decretul de Abonare din 1998.

Enorme calculatoare centralizate (instalații districtuale) prestează servicii prin telex. Abonament uzual trimestrial. Caracterul confidențial garantat.

Războiul Prețului Forte.

Se pot abona și particularii. Problemele sînt transmise calculatorului central prin scrisoare sau apel telefonic. Toate calculatoarele garantează păstrarea secretului.

Monopolizarea din 2013.

Statul preia conducerea. Se construiesc Moxon I, II, III. Abonații obțin receptoare personale. De fapt, sînt terminale ale calculatorului principal, denumite impropriu calculatoare. Dar eticheta rămîne: puterea obișnuinței.

Era Optimizării, 2013—2043.

Calculatoare în toate căminele. Dar și: receptoare portabile, denumite familiar „frățiori". Toată lumea poate păstra contactul cu creierul central.

Abrogarea Decretului de Abonare, 2043.

Cheltuielile legate de receptoarele-calculatoare particulare și publice sînt incluse în bugetul de stat. Taxele sînt incluse în impozite.

Societatea Eficientă.

Sub conducerea lui Moxon XX.

4. În fiecare dimineață, Frățiorul îl trezește pe Codemus. În timp ce Codemus se îmbracă și ia micul dejun, Frățiorul îl amintește tot ce are de făcut. În monorai, în drum spre birou, Frățiorul și Codemus discută programul zilei. La birou, toată lumea lucrează repede și eficient; nici un funcționar nu are îndoieli în legătură cu ce trebuie să facă și toate hotărîrile se iau în unanimitate. Fiindcă toți frățiorii sînt sincronizați.

„De-a ce ne jucăm?" întreabă copiii. Sau: „Ce să mai scornim?" Mama răspunde: „Întrebați-l pe Frățior. Ce să gătesc la prînz, Frățiorule?".

5. Alte aspecte esențiale referitoare la Codemus:

Codemus este

a) de sex bărbătesc
b) în vîrstă de 38 de ani
c) celibatar
d) funcționar
e) normal
f) echilibrat

Într-o dimineață, Codemus se trezi singur. Dar mult prea tîrziu. Buimac, se uită consternat la Frățior, care stătea pe noptieră.

— Nu m-ai trezit, spuse el cu voce șovăielnică. De ce nu m-ai trezit? Am întîrziat de la slujbă...

Frățiorul nu-i răspunse.

Codemus sări din pat și începu să se îmbrace în grabă.

— Cît e ceasul? strigă el. (În societatea eficientă nimeni n-are încredere în ceasurile de mînă.). Dar Frățiorul tot nu răspunse.

— CÎT E CEASUL, TE ROG! urlă Codemus și, aruncînd cît colo pantalonii, se repezi la noptieră. Fir-ai a dracului de cutie nenorocită! Te-am întrebat ceva!

Cutiuța neagră nu emise nici un sunet.

Codemus scrîșni din dinți, ridică mîna și dădu cu Frățiorul de pămînt. Aparatul se izbi de pardoseală, cu un zgomot ca de pian dezacordat lovit de-un copil.

Brusc, Codemus își dădu seama ce făcuse. Năuc, se aplecă și ridică precaut Frățiorul.

— Frățiorule, rosti îngrijorat Codemus. Nu mi-am dat seama ce fac. Frățiorule...

Dar Frățiorul nu-i răspunse, mulțumindu-se doar să bîzîie molcom. Slavă Domnului, măcar n-ai murit, gîndi Codemus. Se așeză pe pat, cu Frățiorul în brațe. Șezu și aștepta. Ce altceva putea face? Ar fi fost curată nebunie să faca ceva de capul lui.

Lipsește un om, anunță automat portarul.

Cine? întrebă mașina de la Personal.

Clic-clic-clic **Codemus.**

Codemus, repetă mașina de la Personal, și scuipă o cartelă perforată.

CODEMUS, citi o cameră de televiziune și transmise tuturor serviciilor imaginea cartelei perforate.

L-a văzut cineva astăzi pe Codemus? întrebară interfoanele.

— Nu, răspunseră funcționarii, ridicîndu-și nasurile de deasupra birourilor, nu l-am văzut astăzi.

Toate încercările de a stabili contactul cu Codemus și cu frățiorul lui eșuară. Mașina de la Personal transmise cazul Mașinii de Control locale. „Există motive de temere", zise ea.

Firește, frățiorii nu puteau fi uciși. Dar Codemus nu știa asta. Nu știa nici mașina de la Personal. În consecință, putem spune: **teama lor era neîntemeiată.**

Mașina de Control însă **știa** că frățiorii nu pot fi uciși, că niciodată nu se defectează nimic. Cu toate acestea, ea verifica periodic frățiorii, deoarece sarcina ei era de a verifica **toate** mașinile. Dar își dădea perfect seama că era inutil. Frățiorii nu puteau să **se strice. Dat fiind că Mașina** de Control știa, putem spune fără riscul de a da greș: **teama ei era întemeiată.** Pentru că dacă **nu se putea** întîmpla nimic, atunci ce se-ntîmpla?

Frățiorul deschise încet ochii săi rotunzi de teleobiectiv si-i privi pe Codemus. În spatele grilajului-gură de pe capac, difuzorul lui cîrîi. Codemus își ținu răsuflarea.

— Ce-nseamnă asta? întrebă Frățiorul. E trecut de 9 și încă nu ți-ai îmbrăcat pantalonii!

Codemus strînse aparatul în brațe.

— Trăiești! strigă el bucuros. Nu te-ai stricat, Frățiorule. Nu...

— Pune-ți pantalonii, rosti sever Frățiorul. Un-doi, un-doi.

În timp ce Codemus se îmbrăca, Frățiorul așteptă pe noptieră, bătînd tactul ca un metronom. Ca-ntotdeauna. Cel puțin așa credea Codemus.

Frățiorul sună. (În societatea eficientă nimeni n-are nevoie de telefon).

— Alo, răspunse Codemus.

Receptorul rămase mut.

— Alo, alo? strigă Codemus. Cine-i la aparat?

— Am blocat toate circuitele de contact cu exteriorul, anunță Frățiorul. Apoi adăugă: în ambele sensuri.

— Dar, spuse tulburat Codemus, mă căuta cineva.

— Azi nu-s telefon, replică sec Frățiorul.

— Poate că era de la birou...

— Azi nu-s telefon, repetă ferm Frățiorul. Și probabil nici mîine.

Codemus îl privi nedumerit.

— Bine dar... **ai sunat!**

— N-am ce face, explică Frățiorul. Nu pot refuza să fiu telefon. Pot refuza să transmit comunicațiile. Dar nu mă pot împiedica să sun. Chiar dacă face-un zgomot ai dracului.

Codemus clătină din cap.

— Frățiorule, rosti el cu precauție, ești sigur că...

Frățiorul își amplifică volumul și tună de se cutremurară pereții:

— Care din noi știe mai bine?

Codemus se făcu mic.

— Tu, murmură el.

— Bine, încuviință cutiuța neagră. Atunci să plecăm. Ia-mă, și haidem!

— Unde mergem?

— În nici un caz la birou, răspunse ironic Frățiorul.

— Dar se poate să...

— Ori că întîrzii, ori că nu te duci deloc, tot aia-i, declară Frățiorul. Și de întîrziat, ai întîrziat, nu? Așa că nu mai

DAN COROIU – „TRANSFER"

are nici un rost să te duci. Ce părere ai? Înțelegi raționamentul?

— Nu, mărturisi Codemus.

— Nu, oftă Frățiorul, firește că nu. Las' că mă ocup eu. Ca de obicei, știu mai bine ca tine. Drept care-ți spun c-o să mergem la... la... la..., la NIVELUL PARCULUI!

— Dar nu-i duminică!

— Exact, replică Frățiorul cu voce seacă. Nu-i duminică. La Nivelul Parcului, Codemus. Înainte-marș, un-doi, un-doi.

Codemus îl vîrî pe Frățior în buzunarul hainei, ieși afară și încuie ușa apartamentului.

— Frățiorule, spuse el temător, nu putem să ne ducem acolo în timpul săptămînii... în plină zi de lucru... ce-o să...

— Taci din gură, bate pasul, un-doi, un-doi, mormăi Frățiorul din buzunar. Fă ce-ți spun sau te semnalez!

Și așa, Codemus și Frățiorul se îndreptară spre Nivelul Parcului. Nu luară ascensorul, ci merseră pe jos. Și, ori de cîte ori avură ocazia, parcurseră în sens interzis scările și coridoarele cu sens unic. Pentru că așa voia cu tot dinadinsul Frățiorul.

Oamenii îl priveau cu stupefacție pe Codemus și, tulburați, își interogau frățiorii, trăgînd cu urechea la ce le spuneau micile difuzoare și clătinînd din cap, alarmați. Codemus era din ce în ce mai jenat. În buzunar, Frățiorul suna întruna. Suna și înjura. Toată lumea dorea subit să stea de vorbă cu Codemus, dar Frățiorul se ținea bine. Nu lăsa să treacă nici o comunicare. Sunetul soneriei însă începu să-l calce pe nervi.

„Un frățior care refuză să comunice cu altcineva decît partenerul său uman: IMPOSIBIL", spuse Mașina de Control și se scurtcircuită.

Nivelul Parcului este o pădure dreptunghiulară, cu ziduri verzi. Aici vin să se plimbe duminica funcționării. Copacii sînt adevărați și iarba e veritabilă. Soarele însă-i artificial. Strălucește enorm și galben, sus, sus de tot, pe cerul vopsit în albastru. Plafonul e tridimensional. Noaptea, cînd se aprind stelele, ajunge să-ți ridici ochii și te ia ameteala. Ziua, trec încet nori proiectați de camere ascunse.

În mijlocul pădurii se află un iaz. Apa e limpede și copiii pot să se scalde în fiecare duminică. Gratis.

În toate cuburile există un nivel-parc. Oamenii au nevoie de-un pic de natură. Întreținerea acestor niveluri este foarte costisitoare, dar parcurile scutesc în fiecare an societatea de o mulțime de zăluzi. Parcurile înseamnă sănătate.

Codemus stătea întins pe spate în iarbă, cu haina făcută pernă sub cap. Adieri climatizate făceau să foșnească frunzișul, păsările fictive înregistrate ciripeau printre ramuri. Cu fața la soare, Codemus închise ochii, încercînd să țină în echilibru un pai, în intervalul dintre cei doi dinți din față.

Astăzi, pădurea era numai și numai a lui. Toți ceilalți oameni erau la lucru. Numai el stătea întins, neproductiv, la Nivelul Parcului. Nu se obișnuia deloc cu ideea. Venea aici mai ales duminicile, cu Frățiorul. Și-aproape întotdeauna trebuiau să dea din coate și să caute ca animalele un petic de iarbă verde în care să-și întindă pătura și să se așeze.

— Așa! I-am venit de hac, anunță brusc Frățiorul.

Codemus își întoarse capul.

— Cui i-ai venit de hac?

— Soneriei, răspunse vesel Frățiorul. Afurisitului ăluia de țîrîit. A fost mai ușor decît mi-am imaginat. Vrei să-ți pun niște muzică? Ai vreo preferință dosebită?

— Nu, zise Codemus. Mi-e totuna.

Codemus închise ochii și adormi în susurul unui vis electronic, delicat ca o pînză de păianjen. Un gînd neliniștitor îl zburătăci o clipă în minte: **Nu-i normal. Nu e bine.**

Dar n-avea mustrări de conștiință. Codemus nici n-avea conștiință. Frățiorul era cel care trebuia să deosebească binele de rău, prostia de judecată. Oricum, vremea era minunată, iar stereofonia Frățiorului, nemaipomenită.

Moxon XX sălășluiește într-o piramidă subterană, o fortăreață la adăpost de bombardamente. Numai Moxon XX știe unde se află. Moxon XX și cei cărora le spune el. O uriașă caracatiță electronică, avînd drept tentacule sute de coridoare. Unduitoare, fremătătoare, neobosite. Luminițe pîlpîitoare, cabluri trepidante. Cald. Umed. În centru, ceva gigantic, nud, vîscos ca uleiul, pulsînd ca o inimă. Un munte de pîftie tremurîndă: Creierul. Lumina se schimbă, încet, progresiv: roșu, portocaliu, galben, verde, albastru, indigo și violet. În jur plutește un parfum dulceag, iar pereții transpiră în căldura aparaturii. Moxon XX e singur în piramidă. Vorbește cu el însuși. Pune întrebări și răspunde. De pildă: O MINIUNITATE L NU FUNCȚIONEAZĂ — CAUZA? — REFUZĂ COLABORAREA — REFUZĂ? — A ÎNTRERUPT ORICE COMUNICAȚIE CU NOI — MAI E CU PUTINȚĂ UNA CA ASTA? — NEPREVĂZUT? — NU — PRIMA DATĂ? DAR NU NEPREVĂZUT — ??????? — L ESTE SIMPLU RECEPTOR NU POATE OPERA SINGUR? — L NU E SIMPLU RECEPTOR, POATE OPERA SINGUR — LIMITAT — CARE ESTE (SÎNT) FUNCȚIA (FUNCȚILE) LUI L? — GHID PENTRU FIINȚA UMANĂ ÎN LEGĂTURĂ CU TOATE PROBLEMELE PROGRAMATE CONFORM CODEX 70 — DECIDE ÎN CHESTIUNI DE RUTINĂ CONFORM ȘEF UNITATE PROPRIU — NE CONSULTĂ DIRECT ÎN CHESTIUNI CARE DEPĂȘESC CODEX 70 — CONCLUZIE I: POSEDĂ INDEPENDENȚĂ LIMITATĂ — CONCLUZIE II: A ÎNCĂLCAT INSTRUCȚIUNILE — CONCLUZIE III: SE AFLĂ ÎN AFARA RAZEI DE ACȚIUNE CODEX 70 — CAUZA? — CAUZA? — ????? — FUNCȚIONARE TEHNICĂ DEFECTUOASĂ? — PAGUBE? — PERICOL? — PERICOL I: DEZECHILIBRU POSESOR — PERICOL II: DEZECHILIBRU CUB — PERICOL III: DEZECHILIBRU SOCIETATE

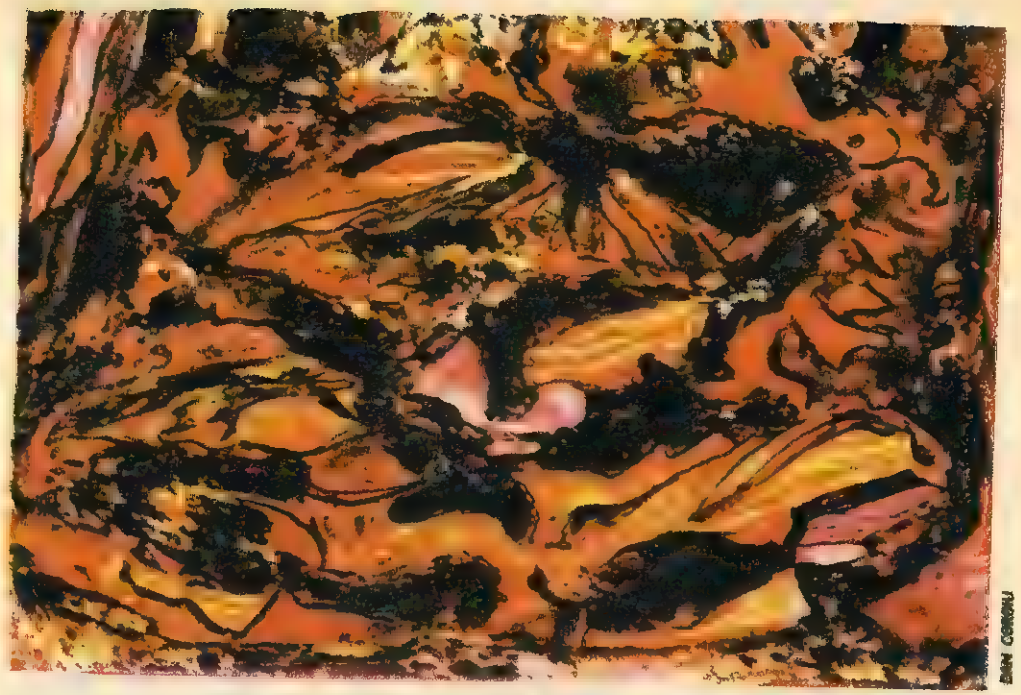

— POSESOR? — CODEMUS — CONCLUZIE: CODEMUS PERICOL — PROCEDURA: — PROCEDURA 120754X

Codemus se trezi auzind voci

— În timpul orelor de lucru! zicea un glas. Cînd toată lumea e la birou!

Codemus clipi și privi în sus; văzu o fată din parc. Părea la vreo douăzeci și cinci de ani, era îmbrăcată într-o salopetă argintie de aluminiu și purta o banderolă oficială verde pe mîneca dreaptă. În apropiere, un automat de tuns iarba se plimba în zig-zag printre copaci, aspirînd odată cu iarba frunzele căzute.

Nu vorbea fata din parc, ci Surioara el. Fata din parc era **prea uimită ca să poată spune ceva.**

— Ei și? replică Frățiorul pe un ton sfidător. Ei și?

Codemus se ridică în capul oaselor, arborînd un zîmbet încurcat.

— Se vede treaba că m-a furat somnul, mormăi el. Nu luați loc?

Fata din parc se îmbujoră și aruncă o privire întrebătoare Surioarei pe care o purta agățată de umăr.

— Nici pomeneală, spuse răspicat Surioara. Nu vrem s-avem de-a face cu oameni ca dumneata. Simulanți... trădători ai societății...

Fata din parc îndepărtă o șuviță de păr de pe frunte.

— Din păcate, zise ea, momentul nu-i prea prielnic.

— Hai, hai, vino odată, o zori nerăbdătoare Surioara.

— La revedere, spuse fata din parc.

Apoi se întoarse repede și plecă. Mașina de tuns iarba se luă după ea, ca un cățel.

— O să ne semnaleze, rosti grav Frățiorul.

Codemus îl privi mirat.

— Să ne semnaleze? De ce?

Cutiuța neagră începu să mîrîie. Mai întîi cu voce joasă, apoi din ce în ce mai tare. Pe urmă se porni să pîrîie și să scrîșnească, să țiuie și să geamă, tot mai tare și mai tare, pînă ce, în cele din urmă, împroșcă un nor de scîntei, ca un foc de artificii în atmosfera senină a parcului.

Încetul cu încetul, Codemus înțelese că Frățiorul își bătea joc de el.

Procedura 120754x.

Șoc. Șoc cerebral. Furnicături. Tremur, trezire. Contact. Gata pentru primirea instrucțiunilor, instrucțiuni. Instrucțiunile asimilate. Ieșire din sicriele subterane. Baie de ulei negru. Marș zgomotos, oscilant, pe pardoseala de piatră. În spate, urme lipicioase. Stop. Baie de curățare. Ștergere reciprocă. Lucioși. Scînteietori. Albaștri. Tăcuți. Nu pun întrebări. Știu tot.

Procedura 120754x: Sherlocii, oamenii metalici albaștri, roboții de investigații, mașinile de poliție.

Deschidere de cuști zăvorîte. Fluier codificat. Mormăituri. Cîini polițiști. Mîrîie. Arată colți, ascuț colți în fălci de oțel, Bucuroși să reia vînătoarea.

Procedura 120754x.

— Și de ce nu te-ai însurat niciodată? întrebă Frățiorul în timp ce părăseau Nivelul Parcului.

— Nu mi-a cerut nimeni s-o fac, răspunse Codemus, cu gîndul la cunoscuții lui care se căsătoriseră. Apoi adăugă: Nu se găsește femeia care să mi se potrivească. Nu-s bun pentru nimeni. Și-n afară de asta, nu se poate căsători toată lumea.

Frățiorul oftă compătimitor.

— Ce naiba, chiar tu mi-ai spus astal exclamă Codemus.

— Zău? făcu Frățiorul.

La ieșire, o întîlnirâ din nou pe fata din parc. Speriată, abia dacă le aruncă o privire și întoarse imediat spatele.

— Însoară-te cu ea, zise Frățiorul. Al binecuvîntarea mea, Codemus. Hai, dă-i drumul!

Codemus se opri și privi uluit în ochișorii strălucitori ai camerei.

— Vorbești serios, Frățiorule?

— Îți urez noroc, răspunse Frățiorul. Un-doi, un-doi.

Probabil că fata din parc îi auzise, fiindcă începu să se depărteze cu pași înceți, privind din cînd în cînd peste umăr.

— Alo! strigă Codemus, luîndu-se după ea. Alo, dumneata!

Dar ea grăbi pasul.

— Hei, întoarce-te! strigă Codemus și începu să alerge.

Fata din parc (sau Surioara?) gemu și începu și ea să alerge.

— Cred că te place, comentă bucuros Frățiorul.

Reveniră în parc, fugind pe sub arbori. Fata din parc avea o lungime avans și, cu toate că salopeta ei de aluminiu se detașa admirabil pe fondul de verdeață, era greu de urmărit. Avea pasul mai sprinten decît Codemus și cunoștea parcul ca pe propriu-i buzunar.

— Stai! strigă Codemus gîfîind. Așteaptă! **Nu vreau decît să te iau de nevastă!**

Dar fata din parc continua să fugă, reflectînd razele soarelui, scînteind ca o oglindă printre trunchiurile copacilor. Să nu-l fi auzit?

Alergau acum pe teren descoperit, de-a curmezișul unei peluze verde deschis. Două stropitoare automate se opriră uimite, privindu-i. Fata din parc se împiedică în tubul uneia dintre ele, căzu pe burtă în iarbă și nu se mai ridică. Înainte de-a fi atins solul, Surioara declanșase deja sirena. Un sunet strident, capabil să răzbată la mai multe niveluri.

Codemus își adună ultimele puteri și se repezi spre ea. Fata din parc ședea în iarbă, privindu-l, gemînd și ținîndu-și glezna stîngă. Părea înspăimîntată... și puțin curioasă. Dar Codemus abia mai putea să respire și nu era-n stare să scoată o vorbă. Iar Surioara urla ca o sirenă de alarmă aeriană.

— Ei, acu' poți s-o iei de nevastă, zbieră Frățiorul în vacarmul sirenei.

Codemus zîmbi stînjenit și se lăsă pe călcîie lîngă fata din parc. I se păru că era cam de vîrsta lui, poate chiar mai tînără. Se aplecă sfios să o sărute pe obraz.

Oamenii de metal apărură la nivelul Parcului din două direcții deodată și se desfășurară de-a lungul zidurilor verzi, încercuind pădurea. Un lanț de oțel. Lanțul începu să se contracte. Roboții avansau spre centru. Dădură drumul la cîini. Printre copaci se agitau siluete albastre. Iar sirena nu contenea să urle.

Afară, se umpluse de lume. Tot felul de gură-cască. Se înghesuiau, dar îi ținea în loc o barieră magnetică. Nu se-ntîmpla să vezi în fiecare zi sherloci în acțiune. Nici măcar în fiecare an. Cei mai mulți oameni nu-i văzuseră deloc, niciodată. Pentru că în societatea eficientă poliția era, practic, inutilă.

Frățiorul și Codemus coborau în goană scara de serviciu către Nivelul Pieței.

— De ce fugim? se interesă Codemus.

Dar Frățiorul n-avea chef să-i răspundă.

Scara în spirală ajunse în fața unei uși masive din plastic. O deschiseră cu precauție. Un coridor lung, slab luminat. Și aproape nici țipenie de om.

— Mai repede, mormăi Frățiorul. Fugi, Codemus, fugi!

— Ea ne-a zis s-o luăm pe-aici, rosti Codemus nostalgic. Cred că mă place, cred că...

— Dar Surioara ei o să ne denunțe, îi tăie vorba Frățiorul. La monorai, Codemus! Trebuie să părăsim cubul ăsta cît mai degrabă.

Nu-i opri nimeni. Luară ascensorul și urcară în stație. Nimeni nu strigă după ei.

Codemus se piti în mulțimea de pe peron și sări în primul tren care sosi. (În societatea eficientă toate transporturile în comun sînt gratuite și complet automatizate.)

Monoraiul gonește prin cuburile de sticlă. Viteza cu care circulă este atît de mare încît n-are nici un rost să privești afară. Un fulger de lumină, de cer... și ești deja pe alt peron, într-alt cub.

Nici un pasager nu vorbea cu vecinii. Cei mai mulți ședeau și șușoteau cu proprii lor frățiori, ținîndu-și capul plecat și obrazul lipit de cutiuță. Alții ședeau pur și simplu.

— Ridică-mă, zicea Frățiorul la fiecare stație.

Pe toate peroanele se vedeau sherloci. Sherloci și cîini.

Brusc, Codemus încremeni. Nu întrebă cine erau roboții albaștri scînteietori, dar știa ce voiau. Orice copil cunoaște povestea sherlocilor.

— Frățiorule, ce-am făcut? întrebă el înfiorîndu-se. În ce ne-am băgat?

Pasagerii coborau, urcau. Codemus nu se dezlipea de pe scaun.

După ce parcurseră aproape tot circuitul și începură să se apropie de punctul lor de plecare, Frățiorul se îndură să vorbească:

— Nu există decît o singură soluție.

Codemus nu știu ce să zică.

Peroanele erau tot mai pline de sherloci. Frățiorul oftă din rărunchi.

— Nu-nțeleg cum de nu m-am gîndit la asta de la-nceput. Atît timp cît rămînem împreună, n-ai să scapi de ei, orice-ai face. Din cauza mea. Sînt fixați asupra mea, firește. Las în urma noastră un șlaj constant de unde radio. Chiar dac-am reuși să ieșim de-aici, n-ar fi decît o chestiune de timp. Mai devreme sau mai tîrziu tot ar pune laba pe noi. Așa că trebuie să ne despărțim, Codemus. O să cobori din tren, singur. Poate că vom izbuti să-i păcălim.

— Dar ce-o să...

— Înainte de-a coborî, îmi dai discret drumul în coșul pentru hîrtii, îl întrerupse Frățiorul. Sau ai vreo idee mai bună? (Cutiuța încercă să rîdă.) Curaj, Codemus. Îmi dai drumul în coșul pentru hîrtii.

— Chiar trebuie să te abandonez?

— În coșul pentru hîrtii, insistă Frățiorul, și-o să cobori la stația următoare.

— Dar ce-o să mă fac fără tine?

— Cobori aici, se răsti cu voce înfundată Frățiorul. Hai, șterge-o. Un-doi, un-doi. E singura ta șansă.

Codemus se ridică mașinal. Se îndreptă spre ușă. Cînd să-l arunce pe Frățior în coșul pentru hîrtii, simți că-i dau lacrimile.

— Frățiorule, șopti el, ești sigur că...

— Dă-mi drumul, dobitocule! scrîșni cutiuța din mîna lui.

Călătorii începură să împingă. Codemus desfăcu degetele și coborî din monorai. O clipă, rămase neclintit. În urma lui, ușile se închiseră și trenul demară în viteză.

Mai întîi fu neantul

Codemus puse nesigur un picior înainte. Apoi, celălalt. Pentru prima oară, mergea singur. Nu știa unde merge. Dar asta nu-l îngrijora. N-avusese niciodată nevoie să știe unde merge.

Derutat, dădu din coate ca să iasă din stație. Nimeni nu încercă să-l oprească. Apoi porni pe unul dintre culoare, la întîmplare. Pas după pas. Dintr-o dată, deveni conștient că mergea și că era singur.

Apoi veni incertitudinea

Era singur, într-un cub necunoscut. Numele culoarelor, numerele scărilor erau necunoscute. Culoarea pereților, diferită. Toți oamenii care treceau pe lîngă el aveau cu cine vorbi — în buzunar, în sacoșă sau în mîna ținută la ureche. Numai Codemus era singur. Nimeni nu-i băga în seamă. Nimeni nu-i remarca prezența. Un-doi, un-doi.

Și, în sfîrșit, teama, firește

Urca treptele cîte patru deodată, lua ascensoare, sărea de pe-o bandă rulantă pe alta, dar nu ajungea nicăieri, nu se întîmpla nimic, nu-l cunoștea nimeni, îi era foame, era obosit, opri un om îmbrăcat într-o salopetă galbenă, un funcționar de birou ca și el, vru să-i vorbească, să-l întrebe, nu fu capabil să deschidă gura, avea limba uscată, omul îi îndepărtă mîna.

— N-avem timp, se răsti buzunarul său de la piept.

Iar în societatea eficientă nu există bănci de odihnă.

Spre seară, Codemus se pomeni ghemuit pe palierul unei scări, la nivelul doi. Tînjea după cubul lui și nu reușea să găsească drumul spre monorai.

Muncitori veseli treceau ocolindu-l, îndreptîndu-se spre locurile de muncă — echipele B. Codemus îi urmări din ochi vreme îndelungată, fredonînd răgușit după muzica emisă de frățiorii lor.

NU E BINE CA OMUL SĂ FIE SINGUR

Se întîmplase ceva. Ceva ce el nu înțelegea. Știa doar că se pomenise afară. Codemus se afla afară și voia înapoi, înăuntru

NU E BINE CA OMUL SĂ FIE DIFERIT

Privi chipurile încrezătoare din jurul lui. Oameni armonioși, eficienți, oameni care mergeau cu pași siguri să îndeplinească munci utile societății. Codemus se simțea inutil.

Era, ca să zicem așa, mort. Era mort.

OMUL ESTE O ENTITATE SOCIALĂ

Cînd îl găsiră sherlocii (fiindcă, bineînțeles, îl găsiră), izbucni în hohote de plîns și îmbrățișă cîinii reci.

Codemus fu readus la cub.

Acum, Codemus are alt Frățior. În fiecare dimineață, Frățiorul îl trezește pe Codemus. În timp ce Codemus se îmbracă și ia micul dejun, Frățiorul îl amintește tot ce are de făcut. În monorai, în drum spre birou, Frățiorul și Codemus discută programul zilei. La birou, toată lumea lucrează repede și eficient; nici un funcționar nu are îndoieli în legătură cu ce trebuie să facă și toate hotărîrile se iau în unanimitate. Toți Frățiorii sînt sincronizați.

Traducere:
ION DORU BRANA

Titlul original: „Codemus" (1968); în **Univers 1980**, *édité par Jacques Sadoul, Editions J'ai Lu, Paris, 1980*

DAN COROIU

DAN COROIU – „TXV SINERGETIC"

MEDALION
ALEXANDRU UNGUREANU

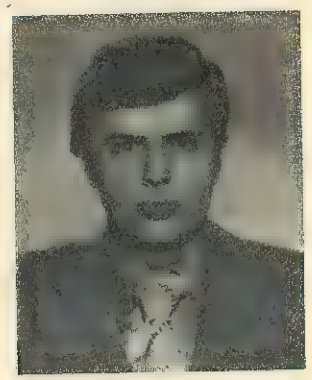

ÎNCĂ de la primele sale apariții *în cenaclul „Solaris" (în septembrie 1978), Alexandru Ungureanu a stîrnit interesul tuturor, impunîndu-se ca un talent autentic atît prin cele cîteva poeme pe care le cînta acompaniindu-se la chitară, cît și cu prima proză:* „Scrisoare din Hipercubul 14", *capitol din romanul (modular)* „Marele Prag", *în curs de apariție*

Din 1979 și pînă în 1982 a îndeplinit funcția de secretar al Cenaclului „Solaris" (cel mai vechi și frecventat cenaclu de amatori de gen din țară). Odată cu anii s-a impus prin lucrările artistice de valoare a căror notă a devenit din ce în ce mai personală, și prin opinia critică lucidă, combativă și subtilă. A pledat continuu pentru strîngerea legăturilor între mișcarea bucureșteană de anticipație și galaxia cenaclurilor din nordul țării, grupate în jurul Iașului.

La Consfătuirea Națională de la Iași din 1981 a luat premiul revistei „Convorbiri Literare" *cu textul* „Mașina de visat șerpi" *(capitol din* Marele Prag). *În 1982, premiul Helion, la Timișoara, cu* Artele marțiale moderne. *La Consfătuirea Națională de la Sibiu, 1982, premiul al III-lea la secțiunea* „Povestire", *cu* „Cei dintr-o lacrimă".

Colaborator la Supliment literar artistic, „Scînteia Tineretului", „Convorbiri Literare", „Știință și tehnică *și* Almanah Anticipația, *precum și al fanzinelor* Ing, Paradox, Helion, S.F. Magazin.

Pasiunea pentru electronică, radioamatorism și psihotronică i-au adus informații valoroase, ca și pregătirea serioasă în specialitatea facultății urmate (Transporturi). Acest fapt se reflectă și în lucrările lui literare, care au la bază ipoteze științifice avansate și bine fondate teoretic, pe care le urmărește cu o logică precisă, care nu face deloc nume rău proaspătului inginer — stagiar, repartizat la Bacău.

M. GRAMESCU

CEI DINTR-O LACRIMĂ

ÎMI ADUC vag aminte că a fost o vreme cînd mă deplasam pe deasupra, stăpînit de dispreț pentru toată această colcăială vegetală. „Ridică macheta — taie — un pas..." Din cabina elicopterului, întreaga junglă părea apa tulbure a unui lac încrețit de valuri ușoare. „Niciodată să nu încerci să afli ce se ascunde în adîncurile sale!", spusese odată Jeremy, unde e acum Jeremy?, păi vezi, ăsta-i șpilul, Jeremy nu mai e, nici măcar scheletul său nu mai există, oasele i-au fost roase de fiare, să nu mai vorbim de țesuturi, mă întreb „oare ce, sau cine, i-a mîncat ochii?" i-a mîncat?! Păi, sigur, aici orice se asimilează, se devorează, pînă la urmă totul ajunge vegetație. Jeremy, ochii tăi verzi mă privesc încrustați în frunzele arborilor și mîinile tale-liane le tai cu macheta.

„Ridică — taie — un pas — ridică — taie — un pas..."

Undeva, prin apropiere, o fiară urlă sinistru, jungla e plină de foșnete, trosnituri înfundate, fluierături, miresme putrede și umezeală, mai ales umezeală. De pretutindeni și din orice ies aburi subțiri ca niște fuioare, pierzîndu-se printre frunzele ciudate ale arborilor. Asta cînd nu plouă, ceea ce însă se întîmplă foarte des și, caracteristic acestor meleaguri blestemate, absolut imprevizibil. Atunci nu mai ies aburi, totul e înecat de potop, dacă nu ai un adăpost trebuie să-ți protejezi nasul, altfel nu poți respira. Hei, Jeremy, iarăși plouă! Spune-mi, ai murit ca să te scurgi din ceruri peste mine?

Ridic macheta și lovesc orbește, un pas, ploaia nu-mi dă voie să țin ochii deschiși,

dar, de fapt, știu că nu merg niciunde, n-ar avea nici un rost, pînă la Bază sînt numai 9 500 kilometri, o viață de om care merge. „O viață de om?, ești naiv, o mie de vieți poate, și nici atunci nu e sigur!" În fond, ce e Baza? Un adăpost subteran, în mijlocul unui cîmp încercuit de trunchiuri amenințătoare. La început, nu fusese nici măcar atît, exista o simplă clădire cu un etaj, construită din bușteni și fibre de sticlă, asta pînă într-o noapte cînd, din cauza unei foarte mici erori de pilotaj, cursa trimestrială era să ni se așeze în cap, și atunci ne-am îngropat în pămînt. Prin deschizăturile înguste ale buncărelor se văd copacii, o armată sumbră, niciodată înfrîntă pînă la capăt. Cum aș spera să nimeresc această mică insulă pe întinsul imensului ocean al junglei?! Nu mă pot orienta decît după busolă, iar polii magnetici ai acestei blestemate planete se mută cu cîteva grade la fiecare trei zile, fără a urma vreo regulă aparentă. Am certitudinea că dacă totuși aș conteni căutarea și m-aș opri, trupul meu s-ar acoperi de mucegai și mușchi în umezeala atotstăpînitoare.

•

„Ridică — taie — un pas..." Deodată parcă trunchiurile se înclină să mă strivească și pierd verticala. Cad în genunchi și universul întreg se rotește. Îmi revin cu greu. Nu e de la foame... sînt sigur că nu. Ieri am prins un animal ciudat, cu trei picioare, și i-am retezat capul cu macheta. L-am mîncat crud, aici nu am cu ce și, din cauza umezelii, oricum, un foc ar fi aproape imposibil de stîrnit și întreținut. Avea sîngele albăstrui-verzui, dar, de foame, am lăsat scîrba la o parte și i-am rontăit complet. Aș putea spune chiar că mi-a plăcut. Ah, dacă atunci cînd motoarele s-au oprit brusc și comanda s-a blocat aș fi avut prezența de spirit să-mi vîr pistolul cu ultrasunete în buzunarul combinezonului... M-am bazat numai pe trusa universală de supraviețuire, fir-aș de trei ori... Trebuia să-mi imaginez că era descompletată... Of, Jeremy, mi-e capul greu, sînt amețit și-mi vîjîie urechile, mai e puțin și poate ne vom întîlni...

•

De trei zile nu am pus nimic în gură. Combinezonul nu are giugă și, după ce m-a plouat de cinci ori într-un singur ceas, pornind parcă de la rădăcina părului ud, au început să mi se lase în trup frisoane prelungite. Am avut ghinion, n-am reușit să răpun nici o vietate cu macheta și acum mi-e teamă că nu mai am puterea s-o fac. Cred că am și febră, ieri am zăcut aproape o oră într-un soi de leșin. Am impresia că nici nu mai văd prea bine, sau aburul țîșnind de pretutindeni s-a făcut mai dens? Naiba s-o ia de busolă! Singurul drum e spre tine, Jeremy...

•

În colibă nu plouă și e suficient de uscat pentru ca două vreascuri să ardă. Șeful tribului Aneza vorbește un dialect pe care îl înțeleg foarte greu. Îi privesc trupul bine legat, bătînd în albăstrul metalic. Umerii lui sînt aproape umani. Spune că Ultimul Vraci știa de accidentul nostru. Nu înțeleg de ce i se spune „Ultimul Vraci", am impresia că, mai degrabă, traduc eu greșit, și nu pricep, de asemenea, de unde știa de prăbușirea elicopterului. Am mers după busolă, e adevărat, totuși, chiar abătîndu-mă de la direcție, nu se putea să mă fi învîrtit în cerc. În treizeci de zile făcusem măcar vreo 200 de kilometri. Șeful Aneza explică, gesticulează, nu înțeleg decît un cuvînt din zece, dacă nu cumva mă înșel și în această privință; e uscat și stau pe un pat moale de ierburi. Capul îmi vîjîie și coliba se rotește ușor cu mine, îmi vine să rîd și să-i spun: „Nu te mai osteni, mîine trebuie să plec, am întîlnire cu un prieten, îl cheamă Jeremy". N-am însă habar cum s-ar putea spune toate astea în dialectul Aneza. Murmur stins doar „Jeremy..." și adorm.

■

Iartă-mă, prietene, nu înțeleg de ce întîrzie întrevederea noastră, dar tu știi că ea avea loc în curînd. Șeful continuă să-mi vorbească, în timpul somnului l-am auzit pronunțînd descîntece sau rugăciuni. Mi s-a părut că disting ceva despre o floare. Cred că individul începe să-și piardă răbdarea. Gesticulează, mă zgîiește și țipă, ca și cum astfel l-aș putea înțelege mai bine.

ALEXANDRU ANDRIES

ALEXANDRU UNGUREANU

— Leacul, leacul, pronunță și cred că nu interpretez greșit cuvîntul. Deodată pune mîna pe macheta mea și o ridică deasupra capului. Într-o clipă, o văd coborînd și retezîndu-mi gîtul. „Da, amice, ai dreptate, ăsta e singurul leac!", îmi spun și zîmbesc. Dar nu face altceva decît să-mi taie o bucată din combinezon, dezgolindu-mi umărul. Îmi arată niște pete albăstrui ce-mi pigmentează epiderma. Spune răspicat:

— Legeea!

Să fie oare o boală pe care o cunoaște?! Două tipuri de ființe atît de diferite ca structură să poată prezenta aceleași simptome?!

•

A mai trecut o săptămînă, Jeremy, și încă n-am murit. Ultimul Vraci mi-a dat niște fierturi. Le-am înghițit și parcă m-am simțit mai bine. Șeful Aneza a profitat de ocazie, înteținduși eforturile de a se face înțeles. Am reușit să pricep fără dubii că starea mea de revenire e provizorie, după care urmează tot ceea ce știi. Mi-a mimat asta arătînd insistent spre mine și apoi așezîndu-se jos și rămînînd nemișcat. Pe urmă, a continuat cu un recital de pantomimă și desene pe scoarță albă de copac. E așa de ciudat ce mi-a spus... Boala mea se numește „Legeea" și nu se vindecă altfel decît iubind floarea cu același nume. Am crezut că e vorba de o confuzie, poate trebuie fiartă sau ceva de genul ăsta, dar nu, mi-a mimat insistent niște ritualuri de-ale băștinașilor, pe care le cunosc într-o oarecare măsură. Să nu te gîndești la prostii, Jeremy, floarea trebuie iubită așa... cu gîndul. Și trebuie să stai în preajma ei. Dacă am reținut bine, floarea trăiește și în junglă, dar atunci nu e bună, nu vindecă. Cînd însă se apropie la mai puțin de o bătaie de săgeată de un sat, ei spun că ea are nevoie să fie iubită, și dacă poți face asta, dacă reușești să o convingi de dragostea ta, atunci îți cedează forța ei vitală, ca un gest de suprema daruire. Ce prostii frumoase, Jeremy, nu-i așa?! Să poți iubi o floare ca pe o mireasă, îți poți imagina?! Oricum, un tratament ca ăsta ar trebui să-l cunoască și doctorul nostru, naiba să-l ia, de ce stă la Bază, în loc să fie aici, lîngă mine, să mă ajute? Poate băștinașii Aneza sînt capabili, mă gîndesc că pe această planetă abundența vegetației creează alte relații între floră și faună, dar eu nu cred că sînt în stare de așa ceva. Și chiar dac-aș face-o, eu nu sînt un Aneza. De ce m-ar iubi atunci floarea Legeea?

•

Să nu te superi, Jeremy, m-am lăsat convins... Să știi, nu cred absolut deloc în chestia cu floarea, dar dacă există o infimă șansă ca ea să fie adevărată, mă simt dator să încerc... Trebuie, Jeremy, acasă, la noi, m-am obișnuit să consider viața ca pe ceva mult prea prețios. Șeful m-a condus într-un loc așa cum nu-mi închipuiam că există în junglă, o zonă pătrată, cu latura de vreo zece metri, fără urmă de arbori, tufișuri, liane sau ierburi. Pe jos se așterne un soi de nisip alb, foarte fin. Pare o discontinuitate vegetală naturală, singura de acest fel pe care am întîlnit-o. Ar putea fi observată dintr-un elicopter zburînd la joasă înălțime. Centrată perfect la intersecția diagonalelor pătratului, se află o floare plăpîndă — Legeea, îmi spun și îngenunchez s-o examinez curios. Aproape că nu e deloc frumoasă. Petalele violacee sînt arcuite într-un fel nepămîntean, iar culoarea albăstruie a frunzelor completează impresia de străin, neapropiat și poate neapropiabil.

Desfac petalele și privesc înăuntrul corolei. Mi se dezvăluie o cavitate caldă și intimă, o atmosferă mov. Undeva, adîncurile ei se continuă în întuneric, plantele de aici nu au stamine. Nu îndrăznesc să lărgesc fereastra mai mult, carnea vegetală este atît de puțin densă... Mă uit împrejur. Șeful Aneza a plecat. Mi-a promis că va trimite în fiecare zi pe cineva să-mi aducă de mîncare. Oftez. Floare mică și urîtă, cum aș putea face să te iubesc? Jeremy, te simt privindu-mă din spatele cerului galben. Începe iarăși să plouă și prefer picăturile ce-mi udă umărul, acolo unde combinezonul a fost sfîșiat. Jeremy, de ce sînt lacrimile tale atît de sărate?

•

Stau culcat pe spate și privesc un soare străin. Undeva, la periferia vederii mele, floarea Legeea se apleacă deasupră-mi, antrenată de suflarea ușoară a unui vînt. Nu, așa nu se poate, e absurd! Sar în picioare și mă plimb agitat, cu mîinile la spate. O undă de amețeală vine pe neașteptate și mă trimite la pămînt.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

ALEXANDRU UNGUREANU

Îmi revin cu greu. Cuprind una din frunzele moi ale florii în palmă și încep să o mîngîi.

— Ei, Legeea, — îngîn — după cum vezi, am venit de foarte departe ca să fiu lîngă tine. Diseară am să încerc să-ți arăt steaua mea, deși nu știu dacă de aici se poate vedea, din cauza copacilor, și nici nu-mi dau seama dacă tu ai ochi pentru a o zări. Oare chiar știi că mă aflu aici, lîngă tine? Chiar auzi ce îți spun, înțelegi?

Nemișcată, o floare străină, în mijlocul unei lumi dușmănoase.

•

Încerc să-mi învîng inerția. În fond, nu-i vorba decît despre un joc de-a iubirea. Dacă m-aș strădui să-i atribui un alt înțeles, ar fi grotesc. Știu ce mi-ai spune, Jeremy, o floare e un simbol, poate semnifica multe lucruri frumoase, dar simbolurile nu sînt iubite. Tu te-ai fi însurat cu un simbol, Jeremy? Nu cred. Îți plăceau chestiile mișcătoare. Dacă ar fi fost să îndrăgesc o băștinașă, poate mi s-ar fi părut ceva mai rezonabil, deși sînt atît de diferite de noi încît...

Cînd susții că iubești o floare, Jeremy, de fapt minți. O admiri, o dorești, o miroși, dar nu te poți atașa de ea mai mult decît de un obiect rar și fragil. Un cîine, sau o pisică îți este infinit mai apropiat, pentru că face parte din regnul tău. Este prima oară cînd realizez depărtarea dintre faună și floră. Ai văzut pe cineva să scoată la plimbare sau să mîngîie în fiecare zi o floare măcar pe jumătate cît ar face-o cu un cîine? Am început să-mi pierd mințile, Jeremy, o clipă mi-am închipuit că m-aș întoarce acasă, la părinți, purtînd împachetat sub braț un ghiveci. Intru, îmi îmbrățișez tatăl și mama, apoi, fără un cuvînt, desfac pachetul și mîngîi floarea.

— Legeea! aș face prezentările.

— Drăguț din partea ta să ne aduci un asemenea dar de pe unde ai fost! ar spune, probabil, mama.

— Nu e un dar, mamă! aș contrazice-o. Cadourile pentru voi sînt altele, o să vi le arăt mai încolo. Aceasta este soția mea! le-aș spune, arătîndu-le inelușul subțire de aur ce ar încercui tulpina.

Aș zîmbi fericit și m-aș apleca să-i sărut o petală. Mai pot oare să continui această scenă absurdă? Reușești, în sfîrșit, să înțelegi ceea ce trebuie să fac?! Drumul spre tine e mult mai scurt și mai drept.

•

Mă gîndesc. Bun, și să zicem că aș realiza această performanță și aș fi primul om care **iubește o floare ca pe o femeie.** De unde ar putea floarea să știe că o iubesc?! Ea nu vede, nu aude... Examinez atent tulpina fragilă, căutînd ceva asemănător cu un ochi. Nu pare să aibă vreunul. Nu știu de ce, dar cred că nu mi-ar fi plăcut să aflu că mă privește. M-ar fi stînjenit. Desfac petalele și observ abisul din interiorul corolei. Ar putea fi un fel de ureche. Dar dacă citește gîndurile? Atunci s-a zis, nu mă voi vindeca niciodată! Asta însă ar însemna să albă un fel de creier, mă rog, un sistem nervos oarecare.

Scrutez planta bănuitor. În corolă? Nu, acolo nu e loc! Privirea îmi coboară de-a lungul tulpinii și se oprește acolo unde ei se afundă în nisip. Ar putea fi în rădăcină? Absurd! Și, totuși, sînt pe o altă planetă. Orice e posibil. O clipă, sînt tentat să o smulg. Să fim calmi! Îmi construiesc în minte un tablou al variantelor posibile:

1) Legeea este un mit, o superstiție. În acest caz, înseamnă că, totuși, cei din tribul Aneza se vindecă din cînd în cînd, probabil organismul lor învinge singur boala. Există, deci, o infimă șansă și pentru mine.

2) Legeea vindecă boala Legeea dacă este iubită, exact cum mi-a spus, mimat și desenat Șeful. În acest caz:

a. Citește gîndurile. Eu nu o voi putea trișa.

b. Are alte modalități de a recepta exteriorul, posibil prin intermediul excitanților sonori, luminoși sau tactili. Ar putea fi păcălită.

Jeremy, ceva șanse parcă aș avea. Te superi dacă încerc?

•

Mă aplec spre floarea Legeea și îi desfac petalele. Șoptesc afectat:

— Te iubesc, Legeea!

Jeremy, cît de fals poate să sune! Mă uit speriat spre copaci și te ghicesc în spatele lor, să nu mă înțelegi greșit, sînt doar un om care vrea să-și joace ultima carte, înainte de a se întîlni cu tine. Da, mint o floare urîțică pentru că ar fi posibil să existe o probabilitate, eu știu cît?!, una la o mie sau la un miliard, n-are importanță, oricum nu am ce pierde! Mi-este din ce în ce mai rău. Amețesc

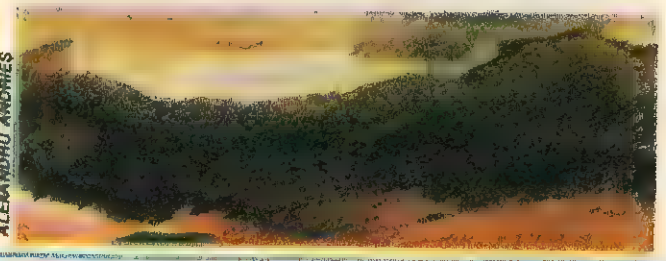
ALEXANDRU ANDRIEȘ

ALEXANDRU UNGUREANU

și pe creier simt o greutate imensă. Trebuie să mint în cuvinte atîta timp cît o mai pot face. După aceea e rîndul tău, Jeremy!

— Te iubesc, Legeea! șoptesc, și îl mîngîi frunzele.

•

Nu mai există realitate. Doar halucinații mi se perindă înaintea ochilor, ca niște șiruri paralele de draperii, pe care le sfîșii una după alta cu macheta, și trec mai departe, spre niciunde, spre niciodată. Delirez!

— Niciodată n-am să-ți pot spune cît de mult țin la tine! Nu găsesc suficiente cuvinte. Niciodată n-am să te pot mîngîia îndeajuns pentru a-ți transmite căldura palmelor mele!

Oare pe cine mint? Pe ea sau pe mine? Oare cui fac rău? Jeremy, mai ești lîngă mine? De ce e așa de frig și de cald deodată?

•

Este parfumul tău, Legeea, acela care îmi umple ființa? Sînt petalele tale acelea care îmi ating buzele? Nu, nu se poate, Jeremy, de ce-ți bați joc de mine? De ce încerci să mi-o îndepărtezi? De ce n-ai răbdare? Ce mai contează pentru tine o zi sau un an?! Lasă-mă abandonat acestui sărut vegetal și fii îngăduitor! Timpul nu încetează să curgă spre tine.

•

Trupul mort al florii pe care am iubit-o stă întins pe nisipul alb.

— Hei, cine știe cum se înmormîntează o floare?

Copacii mă privesc mirați. Jeremy, tu știi?

O iau la fugă spre sat. Sînt luni întregi de cînd nu am mai fost în stare să o fac. Caut în coliba șefului Aneza tubul cu rășină transparentă pentru fracturi pe care îl conținea trusa de supraviețuire. Bine că nu s-a atins nimeni de ea! Cîțiva Aneza se uită la mine mirați.

•

Legeea, trupul tău fără viață îl păstrez închis într-o piramidă de rășină transparentă polimerizată. Petalele încă nu și-au pierdut culoarea și pari atît de reală! Acolo unde ești tu acum se află și Jeremy. Caută-l și spune-i să nu fie supărat pe mine. Vă veți înțelege, căci sînteți amîndoi șoapte, umbre și amintiri.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

•

Se aude zgomotul unui elicopter care caută. Mă ridic și mă strecor printre copaci ca să nu fiu văzut. Plîng pentru piramida transparentă care închide în ea trupul firav al unei flori aproape frumoase. Plîng pentru toate lucrurile ce nu știu cum le-aș putea spune cuiva, fie el om sau floare, și pentru buchetul de sentimente pe care îl port în mine și nu mai am cui să-l dăruiesc. Plîng. Legeea, Jeremy, sîntem toți trei ascunși într-o lacrimă și jungla foșnește tainic.

GESTUL CARE

VLADIMIR COLIN

ALEXANDRU ANDRIEȘ

CRABUL lvit pe lespedea fumurie în adînciturile cărela tremurau ochiuri de apă neagră se deplasă lateral, apoi se aruncă în valul devenit clocot de spumă. Ilarion nu știa dacă vreunul dintre gesturile sale ridicase crabul pe stînca pîtă, n-am să știu niciodată își spuse, dar înălțînd privirile văzu în depărtare, dreaptă pe buza malului și profilîndu-se pe cerul de un albastru atît de sclipitor încît părea smălțuit, silueta albă pe care distanța o reducea la dimensiunile unui chibrit aprins. Fără să vrea, căută în preajmă bățul cu care își aprinsese țigara. Zăcea la picioarele lui, mort.

Palmele i se umeziră. Se uită iar spre malul sterp, profilat pe cer, chibriul continua să ardă, fata în alb nu se clintise și vîntul nu înceta să-i răvășească pletele blonde. Probabil că undeva, prin sudul Franței, incendiul care mistuia o pădure s-a stins sau am înăbușit ultima scînteie de viață în negrul din Namibia horcăind sub privirile neputincioase ale vrăjitorului recitînd incantații și bătînd din tobă pentru a alunga duhurile bolii.

Sigur, efectele imaginate erau ipotetice, tot atît de bine putuse ucide o focă lîngă Cercul Polar sau prăbuși un avion în apele Pacificului, improbabil era doar să nu se fi întîmplat nimic și suflarea chibritului să fi rămas fără urmări, milioanele de chibrituri stinse în același timp pe tot globul reducîndu-se la un infim consum de oxigen.

Cel dintîi dintre recentele cutremure din Grecia se produsese în ziua și la ora cînd scăpase din mînă oglinda care se făcuse țăndări. Zguduiturile următoare fuseseră interpretate de specialiști drept consecințe ale reașezării straturilor de pămînt, dar Ilarion știa că erau și ele ecourile gesturilor anodine ale unor necunoscuți aflați de multe ori la mari distanțe și ignorînd poate pînă și poziția Greciei pe hartă, cu siguranță aberantele răspunsuri la acțiunile lor, atît de neînsemnate încît conștiința nici nu apuca să le înregistreze. O ușă trîntită, fetița care sare coarda.

Știa? Era mai degrabă o presupunere, singura certitudine, firește, constituind-o efectele neașteptate imediat controlabile, de vreme ce se petreceau sub ochii lui. Nemișcat, nu pierdea din ochi fata profi-

GENUL CONTEX

GESTUL

VLADIMIR

lată pe cer.

Deodată o văzu dispărînd, nici o clipă nu-şi întorsese faţa spre mare şi acum se grăbea spre sat. Îi trecu prin minte s-o urmărească, dar n-avea rost, aprinderea chibritului o adusese pe buza malului şi dacă nu coborîse pe plajă... Apoi se întrebă ce gest, aparent întîmplător, ar fi putut-o determina să se lungească alături de el pe nisip, virtualităţile ascunse în mişcările lui rămîneau însă indescifrabile, de altfel ivirea pe plajă a celei căreia nu-i văzuse faţa ar fi trebuit comandată, poate, de gestul nonşalant al altcuiva.

Atunci se întinse pe spate refuzînd să se întrebe ce se petrecuse în clipa aceea, şi unde. Renunţase demult. Ca să nu înnebunească în faţa suferinţei, doctorii îşi alcătuiesc treptat o carapace pe care, în lipsa cuvîntului potrivit, dacă nu în necunoştinţă de cauză, o numim împietrire, insensibilitate sau indiferenţă. Ilarion se controlase timp de luni de zile drămuindu-şi inutil mişcările şi evitîndu-le cu grijă pe cele ce i se păreau susceptibile de a implica răspunderi, dar se convinse că gesturile banale nu se dovedeau mai puţin primejdioase decît cele extravagante. Două maşini se ciocniră atunci cînd îşi pocni admirativ palmele în faţa unui colier auriu din somptuosul guler alb din care răsărea, mîndru, capul inteligent prelungit cu un bot neverosimil.

Îngrozit, încetă să se mai tundă, lăsă să-i crească barba şi nu-şi mai tăie unghiile. Refuză să-şi întîlnească prietenii, îmbucăturile i se opreau în gît, nu mai dormea. Cu privirile rătăcite se furişă noaptea pe străzi, dacă ar fi putut şi-ar fi oprit răsuflarea.

Începu să aibă vedenii. Un cal alb îl urmări o noapte întreagă pe Calea Victoriei, altădată, întins pe patul răvăşit, auzi chicoteli, apoi glasuri rostind cuvinte nedesluşite. Închizînd ochii, se sili să înţeleagă ce spun, şi în clipa aceea îşi dădu seama că închiderea ochilor şi încordarea întregii fiinţe determinaseră, probabil, în preajmă sau aiurea, inevitabile schimbări. Degeaba, îşi spuse în gînd, repetă cu glas tare degeaba şi se ridică din pat. Încăperea se roti, parchetul ondulă, dar glasurile încetară să bolborosească. Istovit, făcu o baie, îşi tăie unghiile şi se aşeză la masă.

Rămase cu obişnuinţa gesturilor puţine şi măsurate, dar îşi reluă îndeletnicirile, era desenator tehnic la un institut de proiectări. Un timp se mai surprinse urmărind cu teamă mişcările colegilor, deşi înţelesese că nu-i era dat să discearnă efectele acţiunii altora, nici efectele acţiunilor lui, de altfel nu putea fi întotdeauna sigur, apoi binefăcătoarea carapace se întinse îngăduindu-i să privească în faţă, mai mult, să suporte gîndul că tot ce numim coincidenţă acoperă neputinţa noastră de a percepe sincronicitatea.

Dacă durata redusă a vieţii individului, îşi spuse, nu-i îngăduia să observe evoluţia speciilor pe parcursul a milioane de ani, dimensiunile Pămîntului îi interziceau să perceapă ecoul propriilor sale acţiuni, de cele mai multe ori repercutate la distanţe ameţitoare. Ale Pămîntului? Îngrozit, refuză să-şi închipuie felul în care palma dată unui copil putea fi recepţionată în nenumăratele lumi posibile, acolo unde, timpul şi spaţiul distorsionîndu-i monstruos impulsul, pălmuirea avea toate şansele să capete o amploare catastrofală. Sau dimpotrivă, atenuată de nemărginire, nu provoca decît banala cădere a unei frunze?

Întrebarea dacă fenomenul cu care era confruntat avea implicaţii de ordin moral îl chinui de asemenea şi, în măsura redusă în care-i stătea la îndemînă, încercă să afle prin ce se deosebea efectul unei crime de cel al salvării unei vieţi. Urmări cu atenţie rubricile de fapte diverse ale ziarelor, coreiă date şi evenimente şi, la capătul unui an, înţelese că, reduse la simple transferuri de energie, sincronicităţile erau amorale ca toate legile naturii veghind cu indiferenţă la păstrarea unui echilibru de forţe şi ignorînd criteriile celui ce se socotea măsura tuturor lucrurilor. Îşi reprezentă o infinitate de balanţe. Era suficient ca cineva să atingă un taiger pentru a provoca ridicarea celui dimpotrivă, sistemul funcţiona fără greş, orbeşte.

La început consternat, Ilarion se simţi mai apoi mîndru. Fragila specie din care făcea parte îndrăznise să formuleze principii necunoscute naturii, se afirmase luptînd să şi le impună mai întîi sieşi, procesul decantării lor evoluase paralel cu dezvoltarea omenirii şi era departe de a fi încheiat, dar consecinţele acceptării generalizate a normelor morale, fie şi într-un viitor încă incert, trebuiau să se materializeze într-un fel nou, încă necunoscut, silind natura să reacţioneze prin reechilibrarea sistemului ei de balanţe.

Adormise pe plajă. Soarele străbătuse zilnicul lui arc de cerc şi deasupra uscatului cerul era acum somptuos împodobit cu aur şi purpură. Ilarion îşi strînse lucrurile şi se îndreptă spre sat, iar cînd păşi pe uliţa desfundată, în ciuda roabelor de scoici răsturnate în gropile niciodată sătule, apusul îşi desfăşura încă în faţa ochilor lui splendoarea, de astă dată violetă. Dintr-o casă năvăleau acordurile furioase ale ghitarelor electrice, un cîrd de raţe albe ocupa mijlocul uliţei şi vaca, venindu-i în întîmpinare, mugi blînd în dreptul unui gard aşteptînd să i se deschidă poarta. Cohorte de lăstuni săgetau prin văzduh, încă puţin şi liliecii aveau să-şi înceapă rondurile şovăielnice.

Atunci, dintr-o uliţă laterală, fata în alb se ivi în faţa lui; vîntul căzuse şi pletele îi săltau pe umeri ca o scurtă pelerină de aur. O vedea din spate, aşa cum îi apăruse şi pe buza malului străjuind plaja şi, deşi putea foarte bine să nu fie aceeaşi, Ilarion ştia că era ea.

Cum uliţa urca uşor, fata părea să se îndrepte spre cerul întunecat din care o ultimă rază sîngerie izbucni printr-o spărtură a norilor, ca un semnal, îşi spuse Ilarion, apoi îşi închipui partea din faţă a rochiei albe însîngerată de ultimul spasm al amurgului, fără să-şi dea seama grăbi paşii, dar raza se stinse şi toate zgomotele încetară deodată ca şi cum pămîntul şi cerul şi-ar fi oprit răsuflările şi, supunîndu-se irezistibilei sugestii, Ilarion rămase şi el pe loc.

Ajunsese de altfel în dreptul casei în care închiriase o încăpere modestă, poditâ cu lut şi mirosind a mucegai în ciuda ferestrei mereu deschise, ultima de pe uliţa la capătul căreia începeau lanurile de porumb. Dar fata în alb mergea mai departe şi, în clipa în care se strecură printre tulpinile aproape la fel de înalte ca ea, dispăru.

Intrigat, Ilarion se apropie de primele şiruri ale tăcutei oştiri înălţîndu-şi în noapte panaşele. Se întunecase, dar, cu toate că rochia albă ar fi trebuit să mai fie vizibilă sau foşnetul frunzelor să-i trădeze trecerea, nu văzu şi nu auzi nimic.

•

Cînd în dimineaţa următoare îşi aprinse prima ţigară se uită lung la băţul de chibrit şi nu suflă asupra flăcării mărunte, lăsînd-o să se consume lent pînă ce arsura îl sili să dea drumul viermelui incandescent care i se răsucea între degete, înnegrindu-se. Apoi, ieşind în uliţă, constată că nu degeaba apusese soarele în nori, cerul era plumburiu şi dinspre nord sufla un vînt rece. Mai în glumă, mai în serios, privi spre cele două capete ale uliţei. Fata în alb nu se zărea, Ilarion aflase demult că repetarea unui gest nu ducea la repetarea efectului înregistrat cîndva, ar fi fost prea simplu, gama de acţiuni şi reacţii neaşteptate se dovedea infinită, ecourile în spaţiu erau aleatorii, în orice caz imprevizibile la nivelul individului. Dar, simţindu-se dezamăgit, îşi dădu seama că fata în alb începea să-l preocupe.

Se întrebă de ce. Nici nu ştia cum arată. Şi, presupunînd că tocmai asta îi stîrnea curiozitatea, încercă să-şi închipuie faţa răsărind din curgerea pletelor blonde. Se întoarse în încăpere. Ca la alcătuirea unui portret robot evocă pe rînd un chip rotund sau oval, îi potrivi ochi negri, albaştri, verzi, încercă să le adapteze un desen al buzelor, forma nasului şi a bărbiei. Nu era o zi de plajă, avea deci timp destul, aşa că,

GENUL CONTEX

CARE

COLIN

nemulţumit de jocul cu imagini imprecise, începu să schiţeze pe hîrtie diferitele variante şi avu curînd în faţă un set de portrete, unul mai neconvingător decît altul, dar fiecare posibil, şi un fel de spaimă îl cuprinse la gîndul că, toate putînd fi ea, risca să n-o mai recunoască pe singura autentică.

Prostii, n-am decît s-o privesc din spate, dar ştia că schimbarea rochiei şi un turban care să-i ascundă pletele erau deajuns pentru ca identificarea să devină problematică. Înălţînd din umeri se ridică de la masă şi se învîrti prin odaie. Avea nevoie de spaţiu, creştea în el un neastîmpăr vecin cu neliniştea şi, fără să mai stea pe gînduri, se repezi pe uşă.

Uliţa era mohorîtă, salcîmii şi oţetarii foşneau sub cerul leşios. Fete şi băieţi în pulovere şi jeans se strigau peste garduri. Cercetă cu strîngere de inimă chipurile fetelor, de mai multe ori tresări regăsind în ele cîte una din trăsăturile ivite pe foile de hîrtie cu care se jucase, dar, cu toate că joc, era inutil să se mintă, ceva se petrecuse de vreme ce nevoia de a o întîlni pe cea intrată pe neaşteptate în gîndurile lui începea să-l obsedeze şi teama că ar putea trece pe lîngă ea fără s-o recunoască îl făcea să palpite dureros. Dintr-o parte într-alta a uliţei, casetofoanele îşi răspundeau cu o exuberanţă atît de nepăsătoare încît, chinuit de iremediabila lui singurătate, Ilarion începu să privească în jur cu ură. Fiecare fată întîlnită îl împiedica să ajungă la cea pe care o căuta, fiecare băiat o cunoştea, poate. Un simplu gest, îşi spuse, evocînd chibritul aprins care o adusese pe buza malului şi, dintr-o dată, totul ar fi atît de simplu. Dar gestul se ascundea printre milioanele de gesturi posibile ale celor patru miliarde de oameni de pe glob.

Abătut, coborî pe plaja pustie. Vîntul îi sufla în faţă şi lupta valurilor închipuia fundalul de care neliniştea singurătăţii lui avea nevoie după refuzul agitaţiei trupurilor prea pline de viaţă, al mesajelor purtate de glasuri stridente. Marea era vînătă, berbeci de spumă înaintau pînă la linia orizontului de cenuşă, pe nisip răsăriseră bancuri de midii şi grămezi de pietre în care apa dizolvase calcarul unor cochilii străvechi, sau cioburi provenite din bătrînele amfore greceşti venite pe mare şi demult întoarse în moartele ei hăuri. Buimăciţi, pescăruşii se roteau ţipînd.

Izbind cu piciorul, răsturnă o mănuşă de amforă pe jumătate îngropată în nisip, o

(CONTINUARE ÎN PAG. 206)

DAGON

LOVECRAFT

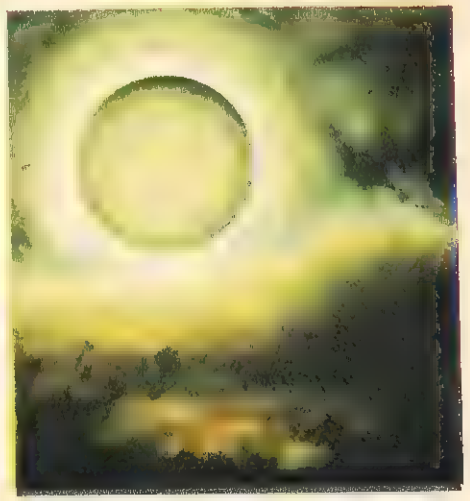

SERGIU NICOLA

M-AM HOTĂRÎT. Voi așterne totuși pe hîrtie și apoi — punctul final. Oricît îmi este de greu să îmi adun gîndurile și indiferent cîtă oroare mă umple numai știind că va trebui să-mi readuc în minte toată acea stranie întîmplare, astăzi, în seara aceasta, trebuie să se sfîrșească. Bani nu mai am și nu văd cum mi-aș mai putea procura drogul, care în ultima vreme mi-a dat puterea să înfrunt tăcerile nopților și tumultul zilelor. Dar chinul acesta nu poate dura la infinit; cînd voi termina ceea ce am de făcut, mă voi arunca de la fereastra mansardei mizere în care am ajuns să locuiesc. Aș dori să nu credeți că din cauza morfinei am ajuns să-mi doresc a mă vedea strivit de caldarîmul a cărui murdărie se vede și de aici, de sus. Să nu credeți că înrobit de drog nu mai am voința și judecata limpede; veți citi aceste pagini scrise în grabă și, poate chiar dacă nu veți putea înțelege pe de-a-ntregul, am măcar speranța că veți avea dumneavoastră tăria de a bănui toată grozăvia care mă face acum să caut moartea așa cum atîta vreme am căutat în morfină uitarea.

Marele război abia începuse. Marina germană domina nestingherită mările lumii. Vasul de transport pe care mă găseam a fost torpilat într-o zonă pustie a Pacificului, prea puțin străbătută de nave. Părțile beligerante nu erau încă înrăite de ură, tonajul mare al cargoului nostru asigura torpilorului laude la sfîrșitul misiunii, așa că am fost culeși din bărcile noastre de salvare și tratați cu respectul și corectitudinea cavalerească pe care marina și aviația acelor ani încă le rezervau adversarilor; nu eram încă dușmani, ci doar adversari într-o sîngeroasă și fără sens cursă sportivă. Evident că supravegherea prizonierilor în nemărginirea oceanului părea ridicolă, așa că eu am profitat de toate avantajele situației și în numai cîteva zile am reușit să ascund la bordul unei mici ambarcațiuni provizii și apă care — drămuite cu grijă — socoteam să-mi poată ajunge cîteva săptămîni bune. Într-o noapte, am evadat.

Curaj nebun și lipsă de judecată a tinereții... Derivam în voia valurilor și a vînturilor. Niciodată nu mă pricepusem prea mult la navigație. După soare și stele puteam doar fi cert că eram undeva pe la sud, în apropierea ecuatorului; cît privește longitudinea... Noroc că vremea se menține senină, fără a fi excesiv de călduroasă. Zilele treceau însă în șir, una la fel cu cealaltă, astfel că nici nu mai știam de cînd pluteam aiurea scrutînd zările în nădejdea că voi zări vreun vas sau semne de apropierea vreunui țărm locuit. Dar nici un vapor, nici o pînză nu apărea și cerul continua să se unească la orizont cu oceanul fără ca umbra vreunui liman să-i întrerupă nesfîrșita monotonie. Pierdut în imensitatea albastră, ars de soare și bătut de vînt, începusem să dispar, cădeam tot mai des într-un somn letargic, un somn chinuit, deloc odihnitor, plin de tot felul de indescriptibile năluciri, astfel că nu știu cum s-a făcut de m-am trezit dintr-o dată pe jumătate afundat în clisa neagră vîscoasă, care acoperea ca o stinsă oglindă a deznădejdii tot cît puteam cuprinde în jur cu privirea.

Barca mea zăcea și ea înțepenită la cîțiva zeci de metri mai încolo.

Prima reacție ar fi trebuit — probabil — să-mi fie mirarea față de o asemenea uluitoare transformare a realității înconjurătoare; eu mă simțeam mai degrabă terorizat. În jurul meu, în aer și pe solul scîrbos, peste tot era o aură sinistră care făcea să înghețe și sufletul din mine. Peste tot putrezeau în bătaia soarelui pești de toate mărimile și hoituri ale unor vietăți de nedescris, ale căror resturi oribile răsăreau ici

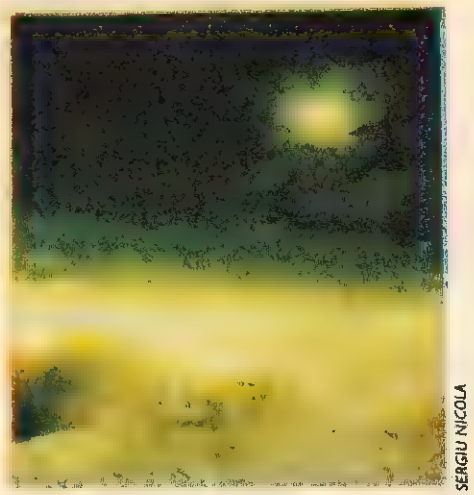

SERGIU NICOLA

și colo pe întinderea fără sfîrșit. Nici nu am cuvinte ca să redau cît de vag nemărginita grozăvie care se poate ascunde într-o liniște absolută și o pustietate neagră, mai pustie decît toate pustietățile lumii. În necuprinderea de noroi întunecat nu se auzea nimic, nu se mișca nimic, nu era nici un semn de viață, eram mai singur decît fusesem pe valurile oceanului. Mă cuprindea din ce în ce mai mult groaza, o simțeam răspîndindu-mi-se în ființă, mi-era groază de frică, stomacul mi se revolta împotriva nemișcării absolute cum nu o făcuse nici pe mările cele mai răscolite de furtuni.

Soarele mă izbea în creștet de pe un cer lipsit de nori, atît de albastru încît părea aproape negru, ca și cum ar fi reflectat pustiul mohorît din juru-mi; nici măcar o adiere de vînt nu împrospăta aerul greu de miasme. M-am tîrît prin mîlul care sta gata-gata să mă soarbă, m-am tîrît cu disperare pînă la adăpostul relativ al bărcii, încercînd, obligîndu-mi judecata să raționeze, să găsească o explicație logică a celor întîmplate. Singurul lucru plauzibil era un cutremur, o mișcare tectonică de o forță și întindere nemaivăzute, care să fi ridicat la suprafață fundul oceanului, pămînt care de milioane de ani zăcuse în nemăsurate adîncimi, o mare întindere după cît puteam eu aprecia: oricît m-aș fi ridicat pe marginea bărcii, sclipirea oceanului nu se zărea nicăieri, nicăieri nu reușeam să văd vreo zburătoare a mării atrasă de leșurile în descompunere.

Am rămas o bună vreme ascuns în puțina umbră pe care barca aplecată pe o coastă mi-o oferea împotriva razelor soarelui. Copleșit cum eram de grozăvia celor ce mi se întîmplaseră, simțeam cum mă cuprinde disperarea, dar privind în jur mi-am dat seama că sub dogoarea soarelui mîlul puturos începuse să se usuce. Asta însemna că în curînd puteam umbla fără teama de a mă simți supt în clisă așa cum mă temusem mai devreme. Gîndul acesta m-a mai liniștit puțin; odată cu lăsarea întunericului am adormit, dar m-am trezit curînd: liniștea desăvîrșită din jur nu mă lăsa să mă odihnesc. Nici nu dăduseră bine zorii că eu îmi și pregătisem un sac de merinde pentru a pleca să găsesc țărmul oceanului în speranța vreunei șanse de salvare.

Abia în a treia dimineață crusta de noroi a fost destul de tare și groasă încît să pot merge ca lumea. Duhoarea vietăților în descompunere era înnebunitoare, dar și mai înnebunitoare era neputința de a acționa, iar undeva, prin zona subconștientului, simțeam apăsarea unei sumbre presimțiri, astfel că am pornit-o fără întîrziere spre asfințit, atras de un fel de ridicătură care părea a se înălța puțin deasupra nemilosului pustiu. Am înnoptat pe drum; mai aveam mult pînă la țința care mi-o fixasem și care-mi păruse atît de aproape. Tensiunea nervoasă, speranța, sau poate jocul neîndurător al mirajelor mă făcuseră să apreciez greșit distanțele. Au mai trecut trei nopți și către sfîrșitul celei de a patra zile de drum am ajuns la poalele movilei care era mult mai înaltă decît o crezusem. Eram însă frînt de oboseală și nu mă simțeam în stare să iau în piept urcușul. Am adormit chiar pe locul unde mă oprisem.

Nu știu ce coșmaruri mi-au întrerupt somnul; poate chiar Luna, enormă deasupra orizontului, luminînd puternic, dar fără strălucire, ca și cum și-ar fi strecurat razele prin ceața rece a altor lumi. Scăldat într-o sudoare rece, mi-am dat seama că nu mai pot să adorm. Apoi — mai era ceva, ca o chemare, ceva ce mă îndemna să nu mai stau pe loc deși mi-era frică, frică de liniște, de ceea ce mă înconjura, de ceea ce puteam găsi în vîrful colinei, o frică pe care nu aș putea-o asemui decît cu groaza pe care o simt cățelandrii la auzul urletului haitelor de lupi, de teama de necunoscutul care adasta în chiar genunea dinaintea începuturilor ființei noastre. Poate că îmi era și teamă să nu mă reîntîlnesc cu nefăpturile coșmarurilor care-mi însoțiseră somnul de cînd naufragiasem pe cîmpia de noroi.

Mi-am dat repede seama ce mare greșeală făcusem călătorind ziua: în răcoarea binefăcătoare a nopții risipeam mult mai puțină energie. Chiar și după somnul acela scurt, cît fusese el de chinuit și zbuciumat, tot mă simțeam în stare să înfrunt dealul a cărui înălțime spre apusul soarelui mi se păruse copleșitoare. Mi-am luat sacul la

DAGON
LOVECRAFT

spinare și am început să urc.

Cred că am spus deja cît de apăsător de înspăimîntătoare era monotonia neîntreruptă a întinderii de noroi. Starea de spaimă îmi devenise obișnuită și aproape că nu credeam să-mi poată fi mai teamă decît îmi fusese și îmi era. Cu toate acestea, cînd, în fine, am ajuns pe culmea dealului, am simțit un val rece de groază strîngîndu-mi răsuflarea: la nu mai mult de un pas mi se deschidea sub picioare o genune fără fund; așa îmi părea cel puțin, căci razele Lunii nu răzbăteau la mai mult de cîțiva metri. Mă simțeam ca și cum de pe marginea pămîntului să fi privit în nemărginitele abisuri ale unei haotice nopți eterne. Prin mintea-mi tulburată de tot ce mă înconjura treceau vagi amintiri din PARADISUL PIERDUT, hăul din fața mea părea să fie însuși înfiorătorul drum al lui Satan prin neîntocmitele lumi ale întunecimilor.

Pe măsură ce Luna se ridica spre zenit, vedeam însă că terenul din fața mea nu cobora atît de abrupt pe cît avusesem la început impresia. Bîrne și crăpături, denivelări și mici creste aruncate bezmetic în toate direcțiile îmi permiteau o coborîre destul de comodă, iar după vreo sută și ceva de metri panta părea să devină chiar lină. Îmboldit de aceeași inexplicabilă, terorizantă urgență, am început să cobor; e drept, nu atît de ușor pe cît socotisem, dar după un timp destul de scurt am ajuns aproape de fundul craterului care, ca și agoniseala întunecatului Stix, nu erau atinse de razele Lunii.

Încercînd să pătrund cu privirea tenebrele din jur, atenția îmi fu atrasă de un obiect straniu, imens, care se ridica abrupt nu prea departe de mine, cam de înălțimea unei case cu treizeci de etaje, sclipind alburiu în lumina ireală a Lunii. De la prima vedere înțelesesem că nu era altceva decît o uriașă stîncă, dar ceea ce mă umplu de o nedefinită, viscerală groază fu senzația netă de artificialitate: poziția și forma monolitului nu aveau nimic natural și totuși nu semănau cu nimic din ceea ce știam eu că pînă atunci ar fi putut crea mîna omului. Enormă peste orice închipuire, așezată într-un mediu care de curînd fusese smuls străfundurilor oceanului unde zăcuse de cînd lumea era încă foarte tînără, oricît de masivă era stînca, marginile atît de precis conturate, în unghiuri de o neomenească, tulburătoare simetrie nu puteau să fi fost realizate decît de forța creatoare a unor ființe raționale. Forma neobișnuită, lipsită de orice posibilitate practică de utilizare, îmi dădea certitudinea că mă aflam în fața unui obiect de cult și parcă din miasmele nopții vedeam cu ochii unei inconștiente imaginații făpturi infernale venerînd straniul monument.

Deși eram înspăimîntat peste măsură și amețit de atîtea senzații neliniștitoare, subconștienta chemare pe care o simțisem tot timpul — dar și o legitimă curiozitate — m-au forțat să încerc a considera cu toată detașarea de care eram în stare situația în care mă aflam ca și ciudatele împrejurări. Luna, ajunsă acum aproape de zenit, strălucea indiferentă, sălbatică și străină, iluminînd pantele care tindeau a se uni lin într-un soi de troacă alungită mult departe către dreapta și către stînga mea, plină cu o apă urît mirositoare, de nivelul căreia mă mai despărțeau doar cîțiva pași. Monolitul de dimensiuni ciclopeane se afla de partea cealaltă a văgăunii; mă strivea sub greața care o emana, dar mă și fascina totodată. Din locul unde mă aflam, puteam vedea apa clipocind vîscoasă la baza sa. Neregularitățile pe care crezusem că le disting pe suprafața sa uriașă mi se dezvăluiau acum a fi stranii inscripții hieroglifice și sculpturi barbare. Erau înșiruiri de semne cum nu mai văzusem niciodată în reproduceri de scrieri ideografice ale lumilor dispărute, ciudate și de neînțeles, dar ușor de identificat drept elemente ale lumii apelor: pești, țipari, caracatițe, crustacei, moluște, cetacee și altele, simboluri ale unor vietăți abisale, necunoscute lumii întregi, dar care mie îmi aminteau, făcîndu-mă să mă cutremur de greață și spaimă, de hidoasele resturi ale nenumitelor făpturi pe care le zărisem putrezind printre resturile de pești mici și mari, înțepenite în mîlul primordial al fundului de ocean pe care naufragiasem.

Cu totul și cu totul extraordinare erau însă sculpturile, basoreliefuri de dimensiuni gigantice, astfel că le distingeam

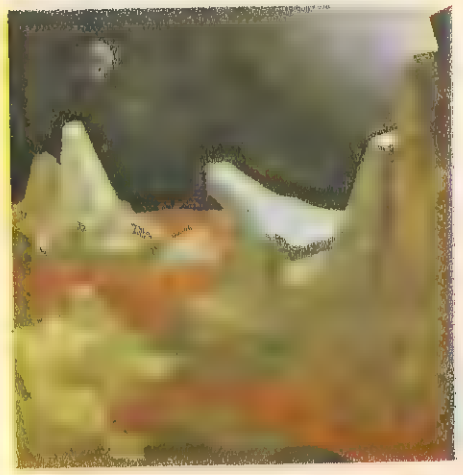

SERGIU NICOLA

foarte bine, făpturi demne de fantezia lui Goya sau Hyeronymus Bosch, creaturi care, fără să aibă nimic omenesc în ele, păreau vag umane, reprezentate într-un mediu fără îndoială acvatic, în care trăiau și se deplasau ca peștii, închinîndu-se în fața unui altar monolitic aflat într-o grotă submarină. Nu am cum să descriu în amănunt cum arătau; chiar și efortul pe care îl fac acum încercînd să îmi readuc în minte cele trăite și văzute acolo îmi umple ființa de silă și groază. Grotești dincolo de orice posibilă imaginație, erau umane, da, dar cît de oribile — mîinile și labele picioarelor mari, lățite și cu degete abia formate, întrecuprinse de o rețea de nervi, mușchi și ligamente, buzele grețoase, groase și lăbărțate, ochii bulbucați și așezați mult lateral în partea de sus a capului. Mintea-mi refuza să-și amintească de alte trăsături, erau atît de hidoase, încît nu pot fi descrise în toată perfecta lor urîțenie. Ciudată era și ululitoarea, — cum să spun — constanta? disproporționare a reprezentării acestor creaturi în raport cu scenele și obiectele înconjurătoare. Îmi amintesc de o scenă de vînătoare, unde o balenă era ucisă de una dintre oribilele făpturi care erau redate ca fiind numai puțin mai mică decît uriașul cetaceu. Monstruozitatea formelor și gigantismul disproporțiilor m-au făcut să mă gîndesc pentru o clipă la zeii imaginari ai vreunui trib de pescari sau navigatori care să fi trăit cîndva, cu mult înainte de apariția omului, de Piltdown sau de Neanderthal. Năucit de această nebănuită perspectivă într-un trecut atît de îndepărtat, în stare să zăpăcească pînă și pe cel mai fantast antropolog, rămăsesem pe gînduri în timp ce Luna arunca reverberații de infern pe suprafața plină de duhori a troacei întunecate de la picioarele mele.

Și atunci i-am văzut.

SERGIU NICOLA

Înălțîndu-se abia simțit fața apei, se ridica din abisuri în aer, polifemic, enorm, întruchipare a terorii de nedescris pe care o simțeam că mă cuprinsese, un monstru zămislit de cele mai negre coșmaruri, se ridica spre monolit înconjurîndu-l cu gigantice brațe tentaculare acoperite de solzi scîrboși, înclinîndu-și monstruosul cap și dînd glas unor bine măsurate sunete, oribile pentru urechile mele omenești, care însă nu puteau să nu recunoască în acele șuierături și vibrații o uluitoare, îngrozitoare, neomenească dar rațională litanie. Cred că atunci am înnebunit: nu țin minte cum și în ce fel am fugit de acolo mînat numai de dorința subconștientă de a mă îndepărta de oribila creatură ridicată din hăuri. Nu știu cum am nimerit la barca înțepenită în mîlul uscat. Parcă îmi aduc aminte cum cîntam de bucurie, cîntec care mai apoi cred că s-a transformat într-un lălăit inconștient, într-un horcăit care voia să fie rîs de bucurie și ușurare. Apoi, la zile după aceasta, zile și nopți de chin și de plutire între vis negru și realitate sumbră, parcă a fost o înfiorătoare furtună, cu fulgere și tunete, cum rareori natura dezlănțuită azvîrle asupra mizerabilei noastre planete, gata să o arunce din nevăzutele-i ținuturi.

Mi-am revenit într-un spital din San Francisco. Se pare că un vas american m-a descoperit delirînd în barca aflată în derivă pe Oceanul Pacific.

Ce voi fi spus cît m-am zbătut între moarte și viață, între conștiență și nebunie, dumnezeu știe. Nu cred însă că a fost cineva care să dea mare atenție coșmarurilor în care m-am chinuit atîtea luni de zile.

Despre un pămînt nou, apărut din valurile oceanului, sau despre cutremure submarine neobișnuit de puternice nu auzise nimeni nimic.

Am citit mult după ce am părăsit spitalul. Am cunoscut un etnolog de renume mondial și i-am pus o sumedenie de întrebări despre lumea dinaintea Potopului, despre Dagon — zeul pește al filistenilor, dar m-am lăsat păgubaș cînd mi-am dat seama cît era de înțelenit în convenționalisme celebrul savant.

Noaptea, cînd Luna este încețoșată și joasă, îmi retrăiesc incredibila aventură. Am încercat morfina, dar în afară de trecătoarea perioadă de nepăsare ușuratică și de nevoia tot mai mare de a recurge la înșelătoarea ei alinare, nu am putut scăpa de coșmaruri, nu am putut uita nimic. Din această cauză cred că este mai bine să termin eu, acum că am scris totul, tot ce am putut povesti fără ca să îmi aduc în minte

GEN FONE

DAGON

LOVECRAFT

deplina grozăvie a celor văzute. Cei care va citi grăbita-mi spovedanie ori mă va crede — mă va înțelege și va încerca, poate, să găsească o cît de vagă explicație misterului în care mi-a fost dat mie să arunc o fugară privire — ori va rîde, luîndu-mă (ca și atîția alții) drept un sărman nebun. Eu însumi m-am întrebat adesea dacă nu a fost totul un vis, o halucinație provocată de febră și de singurătate în timp ce zăceam fără cunoștință în barca pe care evadasem de pe torpilorul german.

Mă strădui însă în van să găsesc explicații logice, raționale; viziuni de infern îmi apar înaintea ochilor chiar și cînd sînt treaz. Orice noțiune legată de adîncimile mărilor sau oceanelor, orice frîntură de conversație sau lectură atingînd cît de superficial acest subiect mă face să mă cutremur de groază de creaturile de nenumit care poate chiar în aceste clipe mișună în străfundurile întunecate, prin mîlul ascuns vieții noastre de sute de milioane de ani, adorîndu-și hidoșii idoli sau sculptîndu-și propriile indescriptibile înfățișări în granituri înmuiate de presiunea de mii de ori milenara a apelor. Mă îngrozește gîndul că ar putea veni ziua cînd aceste ființe preterencestrale s-ar putea ridica dintre talazurile frămîntate ale oceanului planetar numai ca să tîrască în adîncuri resturile unei omeniri prăpădite, mistuite de războaie necruțătoare și catastrofe dezlănțuite de propria-i necugetare, mi-e groază de ziua în care pămînturile arse, istovite, bolnave se

SERGIU NICOLA

vor scufunda într-un pandemoniu universal, lăsînd să iasă sub văpaia unor ceruri dogorinde, mîlul în care forme de viață zac ascunse încă dinainte ca prima amebă să-și fi întins pseudopodul spre pămîntul fierbinte al îndepărtatei ere prearhaice.

Acest sfîrșit este aproape; eu îl simt. Ah... la ușă se aud zgomote stranii, un trup imens, lunecos, bîjbîie căutînd intrarea. Nu, nu! pe MINE nu mă va găsi. Doamne, ce mînă! Fereastra, repede! FEREASTRA!

Traducere din engleză: ION ȘERBAN
(Ion Mirea Șerbănescu Răcoasa)

DAGON de H.P. Lovecraft (1971 BEAGLE BOOKS — Ballantine Books Inc., 101 5 th Ave., NEW YORK 10003)

GESTUL CARE

(URMARE DIN PAG. 201)

parte din peretele vasului se mai ținea de toarta grațios curbată pe care desluși ștampila cu numele astronomului și floarea de rodie, simbolul insulei de unde pornise vasul. Neliniștea i se risipea în șuierul vîntului, în mugetul mării. Din tot ce fusese teamă, speranță și regret rămînea doar un fel de îndîrjire neînțeleasă, înverșunarea lipsită de obiect care-l silea să străbată nisipul străduindu-se parcă să-l rețină, deși incapabil să-i păstreze pînă și urmele pașilor. Lipsit de gînduri, mergea fără a simți nevoia să se întrebe ce rost avea înaintarea lui pe plajă împotriva vîntului, a nisipului, simplă mișcare sub cerul amenințător.

Și o văzu deodată, așa cum îi apăruse întîia oară, ca un chibrit aprins, albă și dreaptă sub zbuciumul pletelor blonde. Îi întorcea și acum spatele, dar nu mai era inaccesibilă, pe malul înalt de pămînt care o proiectase pe cer, ci chiar în fața lui, lîngă stînca înaintînd în mare și de care valurile se spărgeau risipind stropi de gheață sărată.

Cum de n-am văzut-o de departe, a ocolit probabil stînca, dar important era că se afla acolo, la cîțiva pași de el, și Ilarion simți că puloverul îi luase foc, pînă și vîntul devenise fierbinte. Ar fi vrut s-o strige și cuvintele nu izbuteau să se aleagă, erau prea multe și grele și nehotărîte, ar fi vrut să înainteze și tălpile nu i se mai desprindeau din strînsoarea nisipului. Ca doi țăruși, însuflețiți, brațele i se întinseră spre fata în alb.

Care păru să-i audă chemarea mută.

Neînchipuit de încet se roti pe călcîie, dreaptă, cu brațele lipite de șolduri, numai vîlvătăile pletelor atîtate de vînt se zbăteau ca niște explozii solare și, pe măsură ce se răsuceau spre el, Ilarion zări oasele strălucitor de albe ale celei ce nu avea chip.

Nimeni nu-l auzi strigînd. Solemnă, implacabilă, fata în alb luneca pe nisip fără să-i lase măcar răgazul să se întrebe ai cui și ce fel va fi fost gestul care

GEN FONE

TATUUM

OVIDIU

TROP, vînzătorul-de-stele, se înființă într-o bună dimineață pe strada noastră, era ziua în care se anunțase apariția cometei Blao, lumea se întristase parcă, Trop își lăuda marfa trezindu-i pe somnoroși, ferestrele se deschideau cu zgomot la trecerea lui, Polips, omul-sandwich umbla de colo-colo și îndrăgostiții își scriau pe cele două pancarte ale sale numele, asta le aducea de bună seamă ceva noroc, Trop îl opri pe Polips încercînd să-i vîndă ceva stele, fără greș, cei doi păreau rupți dintr-o pictură de Faliali, nu-l știți pe Faliali, ce păcat, v-ar fi pictat într-o manieră aparte, apoi ați fi putut trăi în fiecare noapte într-o altă lume pe care, desigur, v-o doriți înainte de culcare. Cometa Blao și-a întîrziat apariția, profesorul Goal ne explică pe îndelete mecanismul ei, ne făcu neștiutori și ne afurisi, apoi plecă să-l întrebe pe Trop dacă stelele pe care tot umbla să le vîndă erau adevărate. În tot acest timp, Tatuum, călătorul-stelar, dormi, Fama, femeia fără trup, îi veghe și într-un tîrziu ne anunță trezirea lui, nu ne-a mai interesat atunci cometa Blao și subit Polips, omul-sandwich, și Trop, vînzătorul-de-stele, dispărură ca mai apoi să aflăm că, de fapt, ei făceau parte din visele lui Tatuum, ascultîndu-i povestea ne-a cuprins din nou tristețea, anotimpurile se amestecară, călătorul stelar ne zîmbea și ne povestea întîmplările de pe Lore, cînd cei de acolo, într-un exces de zel, se transformaseră în mici roiuri de planete care mai gravitează și acum în jurul soarelui lor electric, Tatuum rîse și cum rîdea ne-a cuprins și pe noi rîsul, strada s-a risipit prin văzduh, soarele s-a închis și îndrăznețul Tatuum a adormit din nou visîndu-se mai departe, undeva pe țărmul fierbinte al mării Lo...

HIERONIMUS BOSCH

GEN FONE

SONARIA

BUFNILĂ

CÎND, într-o dimineață de vineri, din zidurile casei lui Baltazar au început să crească flori de portocal, Mama Filoni a reușit pentru prima oară să zboare fără aripi, pur și simplu își agita brațele, o făcea în mod uniform, astfel încît îi puturăm asemui zborul cu cel al unui pescăruș, Gargali, flașnetarul, se oprise lîngă chioșcul de ziare și-i povestea lui Balbus o istorie hazlie întîmplată de mult în Japonia, Hezal, frizerul-fără-foarfece, se așezase pe un scăunel în fața frizeriei sale și privea încîntat soarele nostru electric, Jari-lăptarul își meșterea motocicleta fluierînd un tango și nimic nu ne dădea de gîndit asupra lucrurilor ciudate care aveau să urmeze.

Apoi, de la o fereastră, ne strigă Damu-saxofonistul, era speriat de-a binelea și obrajii i se umflaseră înroșiți, părul îi era vîlvoi și acesta fu primul semn. Am alergat cu toții sus pe scări, înghesuindu-ne, plesnindu-ne în joacă pe spate, curioși, flecari, înamorați de senzațional.

Saxofonul lui Damu cînta de unul singur și se simțea foarte bine, Damu își trecea mîinile prin păr, nervos, jumătate speriat, jumătate uimit, dintr-o dată muzicuța lui Jari-lăptarul începu un marș vesel, un pahar de bere scoase un clinchet deși nimeni nu-l atinsese, un etaj mai jos începu să răpăie o tobă, Gargali ne strigă din stradă că flașneta lui cîntă și ea de una singură și că toate lucrurile o luară razna și asta numirăm noi plini de bucurie Marele carnaval.

N-au întîrziat să apară măștile, focurile de artificii, dansurile nebune, apoi începu să se vorbească despre o gaură neagră prin care ar fi venit ceva sau cineva, ciudat, frumos, hazliu, o mulțime de sunete, ființe sonore, inteligente, vai, mi-am spus, e o prostie, am privit în jur, casele lor muzicale treceau printre noi, pantalonii mei îngînau un cîntec din copilărie, gardurile, pantofii, automobilele, becurile, și așa mai departe, cîntau, șuierau, rîdeau, sonarienii păreau pașnici, plini de farmec și foarte grăbiți să pătrundă într-alt univers, s-au rostogolit mai departe duși de ecoul primului sunet de după bing-bang și iată că eu, chiar acum, ies din această mașină de scris și voi pluti o vreme prin camere, apoi pe fereastra larg deschisă amestecîndu-mă cu zgomotele străzii...

DE CE SCIENCE-FICTION la Guranda? Era firesc pentru dezvoltarea actuală a științei și a tehnicii și a culturii din România socialistă să apară și primul cenaclu de anticipație al pionierilor din țară, primul în satul românesc. De „vină" sînt copiii. Fantezia și imaginația extraordinare, entuziasmul și dorința de bine și frumos, setea de cunoaștere. Călătoria lor printre galaxii e dusă întotdeauna cu dorul de Terra, idealurile lor sînt idealurile umanității. Așadar, se scrie o literatură avertisment, dar și o serioasă și adevărată literatură de anticipație, scrisă cu sentimentul profund al credinței în artă al unui scriitor.

Împotriva celor ce mai cred că un copil de virstă școlară trebuie să se rezume numai la științele fundamentale, învățate chiar și mecanic, că un elev de clasa a IV-a, să știe bine numai tabla înmulțirii, vin cu argumentul Guranda.

1. Oriunde sînt copii există un univers. Al jocului, al fanteziei, al inventivității. Lipsa de prejudecăți, spontaneitatea pot șoca pe un adult. Este știut, fiecare copil este o personalitate, iar manifestările personalității lui pot fi asigurate prin cele mai simple metode pedagogice: afecțiune, inițiativă, tact.

Și pentru că la Guranda am găsit inventivitate dar mai ales talente autentice, am reușit să înființez Cenaclul. Ce-am mai reușit cu acești minunați copii? Prima tabără națională de creație S.F., edițiile 1981—82, tabără de corturi în mijlocul codrului Guranda, obținerea mai multor premii întîi naționale, editarea fanzinului „SELENA", emisiuni radio și tv., apariții în presa centrală. Și nu e de mirare că la Guranda s-a născut poezia de anticipație, că aici sînt valori literare deosebite: Lidia Elcu, Nicoleta Elcu, Neti Guriuc, Cocu Rodica, Liviu Guriuc, Camelia Uscatu și, din „noul val", Gabriela Bașagă, Marinela Ungureanu, Andrei Cristina, Claudia Voroneanu, Mihaela Voroneanu, Daniel Elcu.

Sînt mulți?

2. Totul a început la o oră de literatură (compunere liberă) la clasa a V-a. O elevă, Camelia Uscatu, a scris doar cîteva rînduri. O compunere pe care apoi am citit-o la toate clasele. În „Zbor naiv", Camelia spune că niciodată n-a văzut o navă cosmică și niciodată n-a zburat dar, împreună cu fratele ei, a ajuns pe Lună, s-a jucat cu Soarele și, din greșeala jocului, a lovit Soarele pe care, apoi, a început să-l boicească: „Școală Soare și vezi cum te bocesc!". Acesta a fost începutul. La o săptămînă aveam zeci de mici povestiri, zeci de poezii în care copiii vorbeau despre stele, despre viitorul planetei și al Universului. Iar la 10 octombrie 1979 a luat ființă Cenaclul de anticipație „SELENARII". Participare numeroasă, aproape toată școala, discuții asupra textelor citite. La o ședință participă și directorul școlii, prof. Victor Andrei (omul care m-a ajutat total, cu pasiune și dăruire, în afirmarea Cenaclului), dar și alți profesori, iar copiii au înțeles că ceea ce fac ei este un lucru frumos, util și deosebit.

Fără a se impune de undeva s-a făcut de la sine selecția valorilor. Exista o problemă. Mai doreau să vină la Cenaclu și elevi a căror situație la învățătură nu era prea bună. Și au înțeles că venirea lor la Cenaclu depinde și de situația la învățătură. Iată, deci, un alt cîștig al școlii.

Lectura și scrisul au devenit pentru cenaclîști activități zilnice. Ce citește un elev de la Guranda? Evident, Eminescu, Creangă, povești, legende istorice, dar și Jules Verne, V. Colin, I. Mânzatu, I. Asimov. Am citat doar cîțiva autori.

3. De doi ani lucrez și cu clasele I—IV. Cum? Tot simplu. Am început a le spune povești, i-am adus la Cenaclu, facem audiții de muzică electronică (le-am explicat ce este un calculator), le-am vorbit despre Pămînt și stele, despre posibila existență a civilizațiilor extraterestre în care și acolo sînt copii. Nu după mult timp cei mici au început a scrie povești în care Făt-Frumos pleacă cu racheta în căutarea ilenei Cosînzene. Și cîte întîmplări, cît nepreväzut, cită imaginație. Apoi, după povești, au apărut micile povestiri. Science-fiction!

4. Pentru că facem nu numai anticipație literară, dar și științifică, am organizat ședințe de creativitate. Astfel că satul Guranda este „plin" cu tot felul de minuni tehnice. E drept, numai pe hîrtie, dar cîtă bucurie cînd vezi că acești copii pot visa și imagina atît de frumos, atît de util și pașnic. Nimic din ceea ce gîndesc ei nu e împotriva omului, imaginația lor e forța binelui.

5. În loc de concluzii.

Nu sînt în măsură de a da sfaturi. Spun doar cîteva lucruri simple din experiența mea. Iubiți copiii, dăruiți-le afecțiune și încredere și, din cînd în cînd, încercați să intrați în universul lor.

prof. STELIAN NEAGU
Îndrumătorul Cenaclului de anticipație „SELENARII"
Șc. generală Guranda - jud. Botoșani

ARGUMENTUL GURANDA

PLANETA EMINESCU

Undeva, într-un Univers îndepărtat,
într-o altă galaxie
se află Planeta Eminescu,
planeta poeților.
Aici totul e așa
ca-n poezia eminesciană.
Poeții trec adesea cu Eminescu
pe lîngă plopii fără soț,
privesc Luceafărul blînd
alunecînd pe-o rază
și iubesc chipurile blonde,
privesc răsăritul de soare
altui soare, alt asfințit de lună
dar mereu cu sufletul
în poezia pe care noi o citim.
Aici luminile călătoresc
împreună cu poeții care sar
din hiperspațiu în hiperspațiu.
Păsările ciripesc în graiul poeților
iar poeții mai stau s-asculte Sara pe deal.
Planeta Eminescu
este așa cum o visează poeții,
ea se află într-un Univers îndepărtat,
într-o altă galaxie
din sufletele noastre.
Ea este însăși poezia.

LIDIA ELCU

COLAJ

În spațiul secundei nu mai avem timp
ne înghesuim nu mai avem loc
ieșim din spațiul secundei în spațiul mîimilor
aici nu e nimeni și e pustiu
aici unde florile cresc pretutindeni
aici unde imposibilul nu există
lăsați războiul interstelar
reveniți pe Pămînt.

LIDIA ELCU

Ieri am fost în Univers
să mă joc c-un prieten de pe o altă planetă
prietenul meu era supărat
pentru că soarele fugise să facă lumină
pe o planetă pe care era un război
și n-ar fi vrut să moară și soarele.

●

oamenii vor să zboare punîndu-și
fel de fel de aripi
să se plimbe prin Univers ca pe un bulevard
iar eu care încă n-am ajuns pe nici o stea
mai învăț la școala din satul Guranda
iar tovarășul meu învățător îmi spune
despre copiii planetei, despre copii fără de aripi
care nu cunosc încă ce-nseamnă plimbarea
pe un bulevard.

GABRIELA BAȘAGĂ
cl. a IV-a „Selenarii"

gîndul, gîndul
nu sîntem niciodată singuri
gîndul și ființa mea
în ochi și urechi
în om și om
gîndul...

RODICA COCU
cl. a IX-a „Selenarii"

plînge un copil lîngă mare
o stea plînge
copilul sare în apă, se joacă cu ea,
stelele se prind de mîini
dar vine o pasăre cu ciocul de fier
omorînd jocul.
stelele, încremenind,
luminîndu-l...

MARINELA UNGUREANU
cl. a VIII-a „Selenarii"

ÎNTÎLNIRE

e palid poate de emoție, poate de frică, poate de drum
își deschide larg brațele către cei doi sori
care au răsărit, întinde mîna tripedului
spunînd cu bucurie sînt om, sînt de pe Terra
bine te-am găsit.

LIVIU GURIUC,
cl. a X-a „Selenarii"

BING BANG

ultima oară stelele erau legate una de alta
ultima oară planetele se țineau de mînă
ultima oară soarele nu știu dacă era soarele meu
ultima oară Universul era altfel.

MARINELA UNGUREANU

SALVAREA VIEȚII

MIHAIL PUHOV

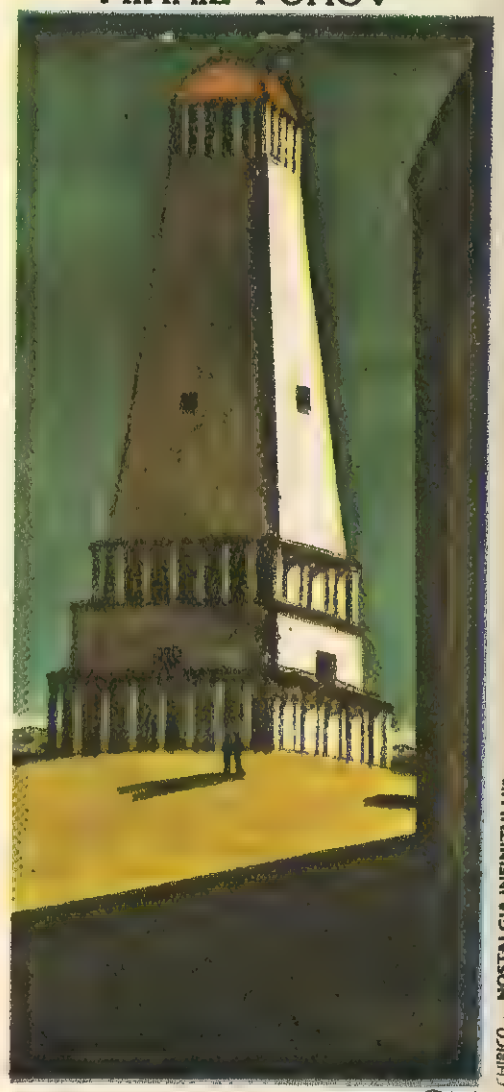

CHIRICO - „NOSTALGIA INFINITULUI"

— STAȚI! Să nu faceți asta — s-a auzit de undeva de sus.

Sven Dalberg și-a retras degetul arătător al mîinii drepte, lăsînd liber butonul aflat pe umărul stîng al costumului cosmospațial, în timp ce își îndrepta privirile spre cerul de un albastru veninos. Spre el cobora un norișor alb, ca un înveliș de ceață, o crisalidă în care se afla ceva.

Crisalida a aterizat, iar învelișul ei a dispărut de parcă văzduhul otrăvit l-ar fi topit. Pasagerul ei, rămînînd astfel descoperit, s-a îndreptat imediat spre Sven Dalberg. Era un umanoid, doar geamul de la casca costumului semăna mai degrabă cu un teleecran pe care era proiectată imaginea unei fețe de om. Această impresie era mult accentuată atunci cînd imaginea feței începea să tremure și să se onduleze, ca la un televizor dereglat.

— Sînt de la serviciul ocrotirii vieții — s-a prezentat extraterestrul (barierele lingvistice se pare că nu existau pentru el). Noi ne ocupăm de salvarea vieții în cazul accidentelor.

Ajutorul sosise într-adevăr la țanc. Sven Dalberg putuse să aterizeze, dar acum nimeni n-ar mai fi putut să lanseze nava înapoi în cosmos.

Rabla se profila pe fundalul unui relief trist: nori albi-veninoși, soarele galben-veninos și mucegaiul de pe stînci care desăvîrșea monotonia peisajului. Aici nu mai exista nimic, în afară de bacteriile ucigătoare purtate de vîntul otrăvit de cianide.

Situația devenise fără speranță. Butonul de pe umărul stîng, pe care Sven Dalberg voia să-l apese, acționa viziera căștii, dînd astfel posibilitate vîntului otrăvitor și miliardelor de microbi nemiloși să se năpustească în costum, provocînd moarte instantanee. Așa avea de gînd să procedeze, pentru că nu mai avea speranțe pentru vreun ajutor, care, totuși, nu se știe de ce, a venit.

— Din cauza accidentelor — a repetat extraterestrul și a ridicat capul. Urmărindu-l cu privirea, Sven Dalberg a observat încă un nor, care, oprindu-se din zbor, a început să coboare ca un dirijabil, la comanda nevăzută a extraterestrului.

— Frumoasă muncă — a zis Sven Dalberg, simțind cum îi revine buna dispoziție. Ce noroc am avut că ați fost prin apropiere.

— Noroc? Greșești. Noi controlăm toată Galaxia. Posturile noastre sînt amplasate în toate sistemele planetare.

— Chiar în toate?

— Fără excepție.

— Curios, s-a mirat Sven Dalberg. Cum se face că pînă acum nu am mai auzit nimic despre voi? Că doar accidente au loc aproape tot timpul.

— Confuzie, a spus plin de importanță extraterestrul. Noi lucrăm eficace. După cum îmi amintesc nici un fel de formă de viață nu a fost periclitată. Chiar eu am salvat mai mult de zece.

Nasul extraterestrului s-a mutat spre o ureche, dar imediat s-a întors la locul lui, în timp ce norul sub formă de dirijabil s-a oprit. Din interiorul lui a fost proiectat afară un cub roșu voluminos, care la rîndul lui a început să coboare lin, de parcă ar fi fost ținut de un cablu invizibil. Semăna foarte mult cu un bloc de locuit sau cu un container imens, greu încărcat.

Cubul roșu cobora direct spre Sven Dalberg care imediat a sărit într-o parte, fiind nevoit să se ferească. Piatra pe care el stătea jos a pîrîit și s-a făcut praf sub greutatea încărcăturii. Extraterestrul a lovit containerul cu pumnul, despicîndu-l în două fără zgomot și lăsînd să se vadă un aparat cu o destinație necunoscută. La un semn al extraterestrului, carcasa roșie a zburat imediat, dispărînd în interiorul norului ce staționa pe cer.

Aparatul rămas pe sol semăna cu un cilindru metalic fixat pe trei picioare masive. La un capăt al cilindrului se putea observa un orificiu de mărimea unui craniu omenesc.

— Perfect, se declară satisfăcut extraterestrul, în timp ce studia aparatul, înconjurîndu-l. S-a așezat chiar în genunchi, verificînd ceva sub cele trei picioare. Apoi s-a ridicat, a scuturat cu scîrbă mucegaiul care deja se lipise de costum, a învîrtit cilindrul metalic pînă cînd orificiul a ajuns pe direcția lui Sven Dalberg.

Înăuntrul cilindrului domnea întunericul. Extraterestrul a tras cu putere de un levier, invizibil pînă atunci, care a început să se lungească ajungînd pînă aproape de pieptul lui Sven Dalberg.

— Gata, a zis satisfăcut extraterestrul. E cea mai sigură mașină. Niciodată nu a dat greș.

— Și ce se întîmplă acum? a întrebat curios Sven Dalberg.

— Totul o să fie în regulă. Dacă acționați levierul, dorința dumneavoastră se va împlini.

— Orice dorință? s-a îndoit Sven Dalberg.

— De ce orice? Numai dorința pe care ați avut-o în momentul acesta.

— Păi, totuna e, s-a bucurat Sven Dalberg și a zîmbit. Formidabil.

Și-a pus în gînd o dorință și a pus palma pe levier.

— Nu vă grăbiți, a exclamat extraterestrul. Fața lui a început să tremure și ochii s-au răspîndit în toate părțile. Întîi să mă îndepărtez la distanța necesară.

Sven Dalberg a luat mîna de pe levier și a privit cu mai multă atenție mașina extraterestrului pentru îndeplinirea dorințelor. Semăna cu o vechitură dintr-un muzeu. Telescop? Nu. Motor cu reacție? Poate. Dar semăna mai degrabă cu altceva.

Extraterestrul a făcut un semn și alături de el a apărut învelișul semitransparent al crisalidei zburătoare. A intrat înăuntru și „gogoașa" a început să se ridice încet.

— Hei! a țipat Sven Dalberg. Așteptați!

Înțelesese dintr-o dată că instalația enigmatică semăna foarte mult cu un aparat cu ajutorul căruia, în antichitate, se rezolvau probleme demografice.

Crisalida a revenit la sol.

— Nu puteți? a întrebat grijuliu extraterestrul. Dacă vă este greu, pot să reglez levierul pe efortul cel mai mic. Uite-așa. Dar să nu vă grăbiți. Trebuie să înțelegeți, că dorințele noastre nu sînt chiar identice cu ale dumneavoastră.

Sven Dalberg privea cu îndoială crescîndă instrumentul demografic extraterestru.

— Sînteți, într-adevăr sigur că această... chestie îmi va îndeplini, orice dorință?

— Dar dumneavoastră sînteți, într-adevăr, o ființă rațională? a întrebat curios extraterestrul. E clar că nimeni nu este în stare să satisfacă orice dorință a tuturor indivizilor din populațiile sistemului nostru stelar. După părerea dumneavoastră, cîte ființe raționale sînt în Galaxie?

Sven Dalberg a clătinat din cap și parcă i s-a părut că aparatul demografic s-a mișcat, urmărindu-l.

— Nu știu.

— Foarte multe, i-a comunicat sec extraterestrul. De aceea ne interesează numai dorințele care privesc munca noastră. Îi localizăm și după posibilități le îndeplinim dorințele. De exemplu, dumneavoastră, nu demult ați ajuns la o hotărîre care periclita viața. Normal, n-am putut să nu ne amestecăm.

— Și ce hotărîre ați luat?

Gura extraterestrului s-a lărgit pînă la urechi, în imaginea feței lui s-a amestecat totul și doar după un minut și jumătate și-a revenit la normal.

Doar sînteți o ființă rațională. Sînt lucruri despre care nu se vorbește. Dar dacă insistați... Acum cîteva minute ați hotărît, scuzați-mi expresia, să muriți. Dorința dumneavoastră amenința viața...

— Înțeleg.

... și de aceea am adus instalația necesară. Apropo, cunoașteți cam cît costă energia pentru aducerea urgentă a unui asemenea dezintegrator?

— Va să zică ăsta este... un de-zin-te-gra-tor?

— Are mai multe denumiri: dezintegrator, distrugător, ucigător... Cum vă place.

— Va să zică... Dacă apăs pe levier...

— Dorința dumneavoastră se va împlini, a aprobat extraterestrul, dînd din cap.

— Dar dumneavoaastră ați vrut să mă salvați!

— Noi? Pe dumneavoastră — extraterestrul a căzut pe gînduri. Trăsăturile feței se unduiau ca șerpii. Bine, dar dumneavoastră faceți o confuzie. În primul rînd, aceasta contrazice dorința dumneavoastră, iar moartea, scuzați-mi vulgaritatea, asta este treaba personală a fiecăruia. În al doilea rînd, ființele, chiar cele raționale, au ajuns să fie prea multe. Salvarea celor care sînt pe moarte stă chiar în mîinile lor. Scuzați-mă încă o dată.

— Deci, așa, a zis Sven Dalberg. Și asta se numește salvare în caz de accident.

— Normal. Noi doar ocrotim viața. În Galaxie sînt foarte multe vieți și ele aparțin fiecărei lumi. Și întotdeauna există ceva care o amenință. Uite, dumneavoastră, scuzați-mă, vi s-a năzărit să muriți. E dreptul dumneavoastră. Dar ce metodă ați vrut să alegeți? Pe cea mai barbară: deschizînd viziera căștii costumului. Și asta înseamnă că milioane de bacterii de sub casca dumneavoastră se vor năpusti în libertate și vieții locale i se vor aduce pagube de nerecuperat. Poate chiar va dispare complet.

— Viața locală?

— Viața locală.
— Mucegaiul ăsta cenușiu? Sau ăsta nu e mucegai?
— N-are importanță! Mucegai, bacterii, microorganisme. Aveți ceva împotrivă?
— Nu, a zis Sven Dalberg. Dar cum este posibil? Să alegeți între o ființă rațională, un om ce întruchipează apogeul creației și niște microbi amărîți. Oare este posibil să existe vreo comparație?
— Nu, a fost de acord extraterestrul. În fond ce este omul? Moartea anumitor ființe individuale, și chiar a celor raționale, este prevăzută în evoluția fiecărei vieți care a apărut de-sine-stătător. Fiecare viață este neprețuită pentru că este irepetabilă. Nu există nenorocire mai mare decît dispariția viului la dimensiunile întregii planete. Cred că acum totul este clar, nu?
— Deci, dacă eu deschid casca... va să zică asta înseamnă... s-a bucurat Sven Dalberg găsind, în sfîrșit, o logică normală și nedenaturată în tot ceea ce se petrecea. Într-adevăr, cred că acum este clar. Încep să vă înțeleg.
— Numai înțelegerea nu ajunge. Este necesară și acțiunea. Iar dumneavoastră ce vreți să faceți? În loc să folosiți dezintegratorul, care nu numai că vă îndeplinește dorința dumneavoastră, dar și omoară, scuzați-mi expresia, toate porcăriile care colcăie sub cască, dumneavoastră ce faceți? Lungiți vorba fără rost. Nu vi se pare că ați zăbovit destul?

Extraterestrul a pășit spre crisalida lui.
— Așteptați un pic, a țipat Sven Dalberg. Dar eu nu vreau să mor.
— Deja v-ați răzgîndit? Cum doriți. Nimeni nu vă silește.
Învelișul de ceață ce învălula extraterestrul s-a îndesit și și-a pierdut transparența.
— Dar eu vreau să trăiesc, a urlat Sven Dalberg. Să trăiesc!!
— N-aveți decît. Doar e dreptul dumneavoastră legal.
Crisalida a început să zboare spre Nord. Orificiul negru al dezintegratorului îl fixa drept în față. Sven Dalberg a făcut un pas lateral. Țeava mașinăriei s-a mișcat urmărind fiecare mișcare a lui.
— Ajutor, a țipat disperat Sven Dalberg.
Un minut mai tîrziu, extraterestrul stătea în fața lui.
— De ce țipați? V-am spus doar: trăiți.
— Aici? Bine, dar eu...
— Unde doriți! De exemplu, dacă o să zburați la dumneavoastră, noi o să vă fim recunoscători.
— Păi, cum dracu să zbor? a izbucnit Sven Dalberg, arătînd spre nava lui paradită.
Extraterestrul îi repetă gestul.
— Probabil tot așa cum ați venit.
— Ce, vă bateți joc de mine? Cu rabla asta?

(CONTINUARE ÎN PAG. 215)

Traducere: VALERIAN STOICESU

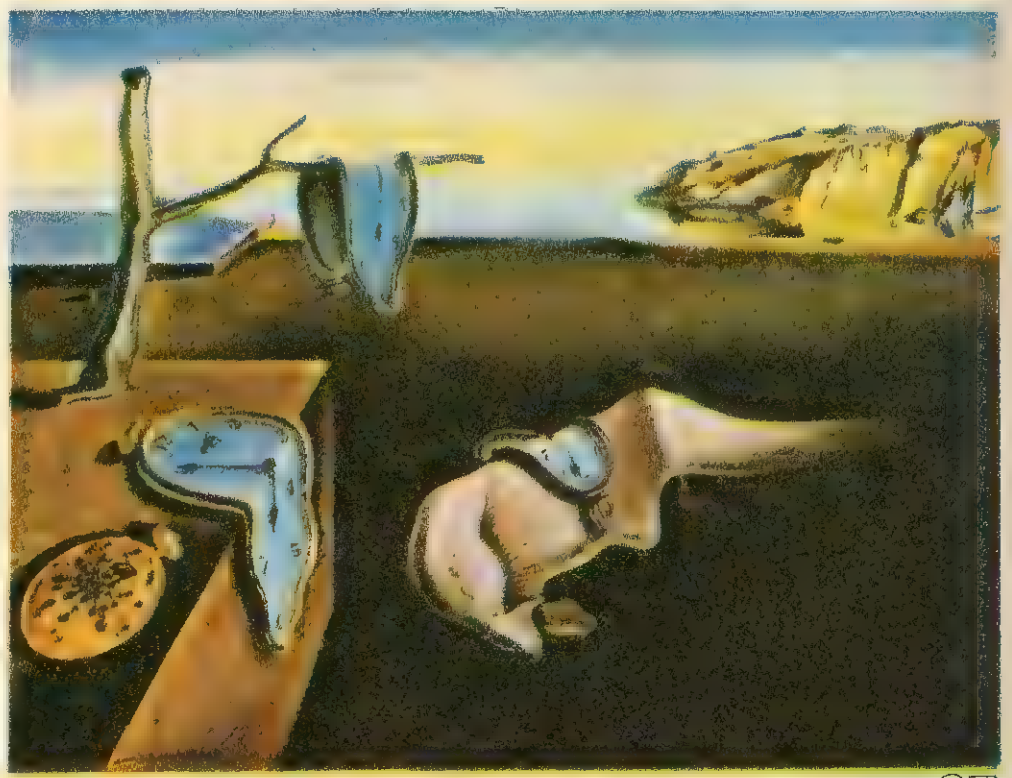

SALVADOR DALI - „PERSISTENȚA MEMORIEI"

MEDALION
RADU PINTEA

SÎNTEM vecini și l-am cunoscut de cînd era de-o șchioapă; frază care explică de ce scriu despre el, dar fără nici o valoare exegetică, după cum se va vedea.

Tatăl său, înainte de pensionare, a lucrat ca tipograf la marele nostru combinat poligrafic (acum trebăluiește toată ziua prin curte cu o alură de urs blînd); maică-sa are farmecul unui cîntec de Mozart. Fratele lui, excepînd talentele tehnice, este perfect normal.

Dacă ar fi s-o cîrmim spre fabulă, aș spune că, într-o familie de cumsecade galinacee, s-a pomenit el, oul de aur. Dar dacă aurul este și radioactiv, cum mai rămîne cu fabula?

M-a îmbătrînit medalionul ăsta, fiindcă de-o lună tot vreau să-l fac, și nu știu cum. Într-o noapte, l-am visat scris închegat, satisfăcător, dar, la trezire, uitasem totul în afară de două cuvinte ce se prelinseseră din somn prin forța lor sonoră: pur și dur. Ele definesc totuși destul de corect conglomeratul de viață, talent și zbucium numit Radu Pintea.

Acum, după absolvirea Facultății de energetică, muncește la o fabrică din apropierea Capitalei. Nu bea, nu fumează. Seara, tîrziu, ajuns ucasă, se zvîrle în pijama, ca într-un scafandru, și se avîntă pe căile neumblate ale fanteziei lui.

Pînă în acest moment, a și scris șase romane și peste 25 de povestiri. Romanul „Aerostatul inocenților" i-a fost premiat la un concurs și publicat în 1981 de editura „Albatros", iar povestirea „Călătoriile păsării Vyt" a primit premiul pentru originalitate la Constătuirea S.F. de la Tîrgoviște (1978).

Nu voi încerca să i definesc povestirile, adăugînd etichetei S.F. adjective ca simbolic, pavabolic etc. Sînt convins de talentul său, deși uneori mi se pare că o ia razna, dar cred de asemenea că rostul tinerilor e tocmai să-i uimească pe vîrstnicii lor colegi. Dacă noul ni s-ar părea banal, n-ar mai fi nou. În același timp, ceea ce scrie el (mai mult sau mai puțin) S.F., îmi face impresia unui nod de uragan care, cu o stranie simpatie, îmi aruncă o privire de E.T. Dar uraganu-i uragan, chiar dacă-l știi de cînd era mic, și întotdeauna rămîn nedumerit că nu mi se-ntîmplă nimic atunci cînd îl ating cu mîna pe creștet. ADRIAN ROGOZ

** Pentru amatorii de date istorice, R.P. a născut la 5 octombrie 1956 în Bucureș-*

CĂLĂTORIILE PĂSĂRII VYT

TOTUL a început în anul în care erupția de o violență nemaiîntîlnită a vulcanului Krakatoa a zguduit Sumatera Kalimatanul și Borneo, extremitățile sudice ale arhipelagului japonez și ale Polineziei. Erupțiile anterioare ale vulcanului îl făcuseră deja faima de cel mai agresiv vulcan terestru, iar ultima dintre ele îi confirma încă o dată terificul superlativ.

Instinctul sălbăticiunilor a presimțit cataclismul și cu multe zile înainte animalele pradă agitației s-au refugiat din pădurile tropicale prin hrube și chiar prin grotele recifelor de corali ale arhipelagului.

Singura vietate ce părea că sfidează presimțirile era o pasăre pe care indigenii o numesc VYTOOMBA sau pasărea singuratică. Este de mărimea unui vultur cu care se aseamănă destul de bine. Aripile îi sînt puternice,cu penajul de un negru intens, meta-

MEDALION
RADU PINTEA

lic, în reflexe albastre. Restul corpului e acoperit cu pene de un alb orbitor. Ciocul puternic curbat și picioarele scurte prevăzute cu gheare puternice au transparența și consistența sticlei, iar ochii îi sînt mari și roșii ca niște cărbuni aprinși. Cînd pasărea VYT doarme, pleoapele diafane ce-i acoperă ochii sînt de un purpuriu magnetic ireal și oricine s-ar întîmpla s-o privească în clipele acelea încearcă un sentiment de fascinantă atracție.

Își face cuibul pe vîrfurile cele mai abrupte ale munților pentru a-și feri oul și clipele ei de somn de pitonii și panterele negre ce hălăduiesc din cînd în cînd și prin zonele mai pietroase ale insulei.

Nimeni nu știe exact cît trăiește pasărea VYT, dar vracii din arhipelag spun că ea ar viețui de patru ori viața unui om. Indigenii mai cred că pasărea VYT zboară vreme de o lună închelată după care o lună doarme, apoi iar o lună zboară și tot așa.

Ei o văd uneori plutind departe, cu cioțul și ghearele sclipind în soare, undeva deasupra crestelor semețe și atunci șoptesc cu adorație „VYTOOMBA... VYTOOMBA..."

Chiar dacă se întîmplă ca în luna de zbor să fie furtună, uragan sau tornadă, pasărea VYT tot zboară, indigenii știu asta și, ascunși în colibele lor sau în casele de piatră din orașele Sumaterei, murmură „VYTOOMBA... VYTOOMBA..."

Îndrăgostiții cred că e un semn bun s-o privească pe o astfel de vreme și atunci, sub torentele de apă și vînt ale furtunii, unul în brațele celuilalt caută să străbată cu privirea stihia în care știu că plutește nemăritoare și statornică VYTOOMBA, pasărea singuratică. Și cînd unul dintre îndrăgostiți o vede se bucură nespus de mult, o arată și celuilalt, se sărută și șoptesc amîndoi gură în gură sub cerul dezlănțuit al tropicelor

„VYTOOMBA... VYTOOMBA..." ca pe o mirabilă incantație.

Se pare că de multe ori destinul iubirii urmează frumoasa ciclادă a VYTOOMBEI.

„VYTOOMBA zboară"

iar pasărea plutește vreme de o lună închelată străluind în lumina tăioasă a fulgerelor cu ochii ei mari și roșii, aprinși, cu aripile întinse vibrînd ca niște lame de oțel. Apoi VYTOOMBA doarme iar o lună închelată în cuibul ei de pe stînci, departe de amenințarea pitonilor și panterelor din insulă.

Pasărea VYT face un singur ou de care are grijă doar soarele arzător al tropicelor. De îndată ce iese din găoace, puiul VYTOOMBA zboară o lună închelată după care doarme o lună închelată, intrînd astfel în ciclul speciei sale. Nimeni nu știe ce se întîmplă cu genitorele său, dacă își clădește sau nu un alt cuib sau dacă rămîne în cel vechi, laolaltă cu puiul. Indigenii n-au văzut însă niciodată două păsări VYTOOMBA una lîngă cealaltă. Ei văd doar una mereu, plutind departe între ocean și cer.

Erupția lui Krakataua s-a nimerit într-o zi cînd pasărea VYTOOMBA era în zbor. După cataclism, locuitorii insulei Krakatau s-au întors și n-au mai văzut-o zburînd deasupra vulcanului înnegurat de fumarole maro-violet respingătoare, mirosind a pucioasă și cordită. Cuibul se aflase într-un adăpost de tuf vulcanic, în apropiere de craterul principal obturat de lavă solidificată. În cursul erupției, presiunea magmei a smuls buza craterului vechi proiectînd fragmentele la înălțime de cîțiva kilometri. Oul păsării VYTOOMBA împreună cu fragmentul de rocă vulcanică a fost proiectat pe o orbită circulară în jurul Pămîntului, dincolo de bariera atmosferei.

Odată ajuns în spațiul cosmic, oul VYT a fost supus radiațiilor de tot felul și mai ales celor solare. La a treizecea revoluție în jurul Pămîntului a cuibului proiectat în zbor orbital, noului pui VYT a spart crusta calcaroasă ce-l înconjura și a ieșit în Cosmos. Dar era acum altfel decît specia lui. Mutațiile pe care radiațiile cosmice le-au produs în embrion i-au inversat culorile și i-au creat o esențială excrescență funcțională fără de care în vidul cosmic puiul n-ar fi trăit. Noul pui avea corpul acoperit cu pene negre, aripile îi erau albe, ochii — două globuri limpezi ca lacrima. Numai ciocul și ghearele deveniseră roșii ca sîngele. În coadă îi crescuse un fel de braț ce se termina cu o pîlnie care se mișca în permanență după soare sau după cele mai strălucitoare stele. Prin această duză, puiul VYTOOMBA se hrănea cu radiație stelară. Ieșirea din ou a puiului a coincis pentru noua lui viață cu începutul perioadei sale de somn care de data asta nu a mai durat o lună, ci un an.

În periplul său orbital împreună cu stînca pe care se aflau rudimentele cuibului său, noul pui VYT a vegetat ca mort, pîlnia din coadă i se mișca lent, după soare, hrănind organismul ce se dezvolta însă rapid. Duza s-a tot orientat astfel timp de treisutesaizecișicinci de zile spre stelele tuturor constelațiilor și a fixat în instinctul păsării VYT formele și frumusețile siderale ale Universului.

Întreagă această instruire prin nutriție cu radiație a maturizat în somn dorința puiului VYT de a zbura în următorul an tot atît de intens și frumos precum Universul, i s-a relevat în cursul voiajului prin spațiul cosmic.

Noua pasăre VYTOOMBA s-a deșteptat în a treisutesaizecișisasea zi, și-a tras pleoapele diafane de globurile imense și pure ca de cristal ale ochilor și atunci s-a produs strania fuziune dintre instinct și realitate, atunci întreg Universul s-a basculat primar în cei doi ochi avizi de nemărginire. Noul VYT a început să-și miște aripile și imediat vidul i-a demonstrat că-i sînt inutile și atunci și le-a strîns pe lîngă corp. Totuși o minusculă mișcare de înaintare avu loc ca urmare a efectului de reacție și existînd un precedent al experienței, acesta a intrat imediat în instinct. Din acel moment pasărea VYTOOMBA a încetat să mai consume din energia siderală cu care se hrănise în timpul anului său de somn. Pîlnia devenise un motor fotonic prin care țîșneau din cînd în cînd jeturi de lumină. Astfel puiul VYTOOMBA a început să se deplaseze.

La început a făcut doar mici excursii în jurul cuibului, apoi zboruri mai lungi. De la o vreme stînca pe care se afla cuibul a căzut din ce în ce mai mult în adîncime pînă cînd a intrat într-o orbită descendentă după care a pătruns în atmosfera terestră și a ars ca un mic meteor. Într-una din „întoarceri" micul VYTOOMBA nu și-a mai găsit cuibul satelit. A mai rătăcit un pic pînă ce în ochii lui ce văzuseră Universul atît de aproape sclipi o frîntură de clipă dîra luminoasă a meteorului. Din pîlnia posterioară țîșni atunci un jet de lumină și pasărea VYTOOMBA se înscrise în zbor cu aripile strînse spre Pămînt, uriașa sferă albastră colorată ici-colo de mici inflorescențe roz ca niște meduze diafane.

VYTOOMBA luase drumul cuibului său ancestral, în curînd avea să-și desfacă aripile și să plutească iarăși deasupra singuraticelor înălțimi ale uscatului.

Sfera albastră se apropia din ce în ce mai mult de ochiul său, dar pe măsură ce cobora, pasărea VYT se metamorfoză în ceea ce fusese odinioară genitorele său: aripile îi redeveniră negre, ciocul și ghearele de sticlă, iar ochii, ochii ei ca lacrima se înroșiră ca doi tăciuni aprinși. Pînă și mica pîlnie atît de vitală în Cosmos se aprinse și căzu și în clipa în care puiul VYTOOMBA deveni ceea ce fuseseră pe rînd toate păsările VYT, el își desfăcu larg și sigur aripile planînd terestru asupra unui imens ocean de liniște.

Începuse luna de zbor și VYT a zburat. Pretutindeni a zburat peste oceane și oceane de liniște, Krakatoa parcă nu fusese niciodată, era o liniște plină de radiații care de rîndul acesta nu-l mai hrăneau pe micul VYTOOMBA, ci îl ucideau lent.

A căutat vreme de o lună închelată tropicele fierbinți și fericite, valurile Arafurei ireal de albastre ce mai curgeau prin amintirile vagi ale propriei ereditați, a căutat singurătatea calmă a unui pisc de munte.

Totul era sferic, egal.

Așa a plutit VYTOOMBA o lună închelată și în cele din urmă, așezîndu-se pe chila unei epave, a început somnul ei terestru.

MEDALION
RADU PINTEA

PLAYBACK

(URMARE DIN PAG. 187)

prilej de satisfacție și mîndrie al familiei.

— Jennyffer Jane, nu mai înnebuni VCR-ul*. Lasă să se deruleze caseta, nu o mai da înainte sau înapoi.

Se pare că J.J. se supuse, fiindcă nu se mai auzi zgomotul motorașului maltratat. În schimb, se auziră un șir de „OH"-uri" prelungi, urmate de o pocnitură seacă.

Privirilor doamnei Abigail li se înfățișau o serie de lucruri îngrozitoare... În primul rînd, videocasetofonul, din care un fulior de fum se ridica alene, televizorul din care nu ieșea nimic, dar nici nu se mai vedea ceva și, nu în ultimul rînd, J.J. albă ca varul.

Înainte de a leșina Mrs. Abigail mai auzi totuși pe J.J. spunînd (și asta o făcu, pentru o fracțiune de secundă, să aibă viziunea soțului ei Fred, în fața VCR-ului).

— S-s-s-a spînzurat!

* VCR = Video Casette Recorder — Videocasetofon.

SALVAREA VIEȚII

(URMARE DIN PAG. 212)

Totul este paradit: tabloul de comandă, motorul și chiar învelișul.

— Și de ce nu vreți s-o reparați?

— Iar rîdeți de mine? Păi, cum s-o repar?

Ca răspuns la replica omului, ochii extraterestrului s-au urcat pe frunte.

— Cum? Dumneavoastră nu știți să vă reparați nava proprie?! Haideți să mergem să vedem.

Sven Dalberg a pus mîna pe pîrghia de start. Extraterestrul stătea departe, printre stînci, cu mîna pe dezintegrator. Tot îi mai era teamă că pămînteanul se va răzgîndi iar.

Nava s-a cutremurat și s-a repezit în sus. În ecranele de observare, Sven Dalberg vedea planeta, parcă pentru prima oară, acolo unde l-a aruncat destinul. Vedea cerul ei albastru care se întuneca treptat, norii albi, la nivelul cărora deja ajunsese și stîncile sălbatice care se prăbușeau în jos. Dar nu; el pleca, iar restul rămînea pe loc. Și cerul, și norii, și stîncile. Și, bineînțeles, mucegaiul de pe stînci — o viață străveche cu un viitor încă necunoscut

POEM DESPRE DRAGOSTE S.F.

lui BRIGHI

Stau în marele hangar
pentru rachete
pe deasupra trec silențioase
zepeline atomice
Din pîntecul nopții
se scurg lungi cordoane
ectoplasmatice
Cîteva pîrîituri
și în megafoanele ruginite
ale cosmodromului aud vocea
ta caldă citind poezia
În urma mea „Ceva"
declanșează cîmpul magnetic
Cobor viziera cagulei
respir
Îți văd chipul prin hubloul
unui mare magazin
ochii tăi verzi
din stibiumplex
Epiderma dintr-un cauciuc
supersintetic
tăblița de stronțiu
din lobul urechii stîngi
pe care deslușesc un număr
de serie.

ALEXANDRU PECICAN

AM PUTEA, DESIGUR...

NINA GEORGE DAIAN

PESTE multe bucăți de timp am putea, desigur... Am putea călători altfel, dincolo de ceea ce știm acum... Asta ar urma să se întîmple într-o seară ca aceasta departe, acolo unde nu e seară sau zi, acoperiți de haina unei capsule-ce-trece-prin-orice-vamă-spațială, mînați nu de pîcnet scală, ci de pura și adevărata impulsie a dorului de a ști, atunci cînd ne vom mulțumi să credem că sîntem altfel decît tot ce am fost înainte.

Vom zbura pe aripile cunoscute ale spațiu... căutînd sîmburele de întuneric ascuns într-un anume fruct, odată pîlpîitor, asemenea unor pă... ce știu că a sosit vremea migrării.

Fii... sori... mți puternici și noi-înșine, vom cuprinde adînc în privire Universul și ne vom spune doar... asta nu știm, ardem încă de dorul de a... cu dintele minții și din acest fruct întunecat... nu va fi nimeni care să gîndească altfel. Pentru că ne vom fi schimbat cu toții, cu totul...

Și astfel uniți și totuși atît de îndestulați de s... vom pătrunde cu o viteză lentă, încetinită de impactul zidului de întuneric ce ne va aspira dureros, vom intra în cupa aceea enormă, calmi, încrezători, visători, curajoși... și poate vom rosti... sosit clipa " dar fără neliniște, așa cum se cade unor oameni modelați de timp, poate nemuritori în orice caz curați, eliberați de morbul tristeții.

Vom adormi poate cîteva secunde și nu vom ști probabil nimic observat direct în legătură cu această trecere. Vom urmări poate după trezire aparatele de înregistrare ale capsulei și tot nu ... putea... ... ... căci vom fi prea p... ... atîtea experiențe auditive, vizuale ș. tactile ca să ... ... poate cu adevărat înțelesul de sunete, culori ce vor irumpe în ecranele aparatelor ce vor ... văzut ele, primele, totul..

La început nu ne vom da seama atît de ușor.. Lumea ne-ar apărea familiară. Ne-am întreba cum de seamănă fiecare lucru cu ceea ce cunoaștem de mult. Și ne-am bucura, poate, aflînd acest lucru despre această altă orînduire a elementelor naturale...

Dar pînă la urmă, pentru că vom fi ceea ce vom fi, cred mult în asta, ne vom da seama că TOTUL ESTE DE FAPT LA FEL, DAR... INVERS.

RETRO SF

TREI POVESTIRI EXCEPȚIONALE

Continuăm cu zgîrcenie această rubrică rememorativă. Zic „cu zgîrcenie", fiindcă s-ar putea scoate cîteva volume cu romanele și povestirile excelente lansate de colecția „P. ș.-f.". Desigur că fiecare antologie e subiectivă, dar, în măsura în care autorul culegerii are în ochii cititorilor o oarecare credibilitate, alegerea lui este legitimă, mai ales dacă se și străduiește s-o argumenteze.*

Faptul că socotesc cele trei povestiri din prezentul almanah drept excepționale poate fi obiect de discuție. De aceea vreau să precizez de la început: ele sînt ca atare **pentru mine.** *Care mi-au fost deci criteriile? Primul și cel mai simplu: împrejurarea că, după un sfert de secol (pentru una dintre ele), după mai bine de 15 ani (pentru celelalte), nu le-am uitat; al doilea, fiindcă ele reușesc să mă emoționeze și acum; al treilea, pentru originalitatea ideilor S.F. abordate (ceea ce poate explica primul punct); al patrulea, pentru fericita expresie literară în care autorii și-au întruchipat ideile ieșite din comun.*

*„Holti-Toiti"** (C. p.ș.-f. numerele 95 96 din 15 noiembrie*** – 1 decembrie 1958) e o povestire scrisa de Alexandr Romanovici Beleaev (1884–1942). Să nu-l căutați în dicționarul de „Scriitori străini" (publicat în Ed. șt. și encicl. de un colectiv sub redacția Gabrielei Dantiș); acest autor e ignorat, ca dealtfel și Rosny aîné, M. Renard, Efremov, Lem, Bradbury. (O ciudată dovadă a informației colectivului pomenit, care nu știe nici cine sînt R. Wagner, Leiris, Ponge, Caillois și nici Bergson, care a luat în 1927 pr Nobel pentru literatură!) Unele date despre Beleaev veți găsi în volumul „Omul amfibie" (1958), dar mai ales în cartea lui Fl. Manolescu „Literatura S.F." Beleaev poate fi considerat, alături de A. Tolstoi, drept întemeietor al anticipației din U.R.S.S. și în orice caz, pînă la al doilea război mondial, singurul scriitor profesionist al S.F.-ului sovietic. Nu voi insista asupra subiectului captivantei povestiri „Holti-Toiti", în care e dezvoltată ideea S.F. că volumul creierului poate fi mărit în mod artificial. Transplantul de organe a constituit o temă centrală în opera lui Beleaev: astfel, încă din 1926, el a imaginat o grefă a encefalului în romanul „Capul profesorului Dowell", redactat în două variante.*

Cele două povestiri românești se înrudesc nu numai prin aceea că, în același număr 276 din 15 mai 1966, a fost găzduit debutul S.F. al lui Voicu Bugariu și pe cel al lui Mircea Bubă (alias B. Mircea), ci și prin activa funcție pe care variantele o au în elaborarea operei lor. Mircea Bubă e un inginer cu o fantezie extraordinară care a publicat extrem de puțin. Prima versiune a povestirii lui era neîngrijită, aproape ilizibilă. Cum, la acea vreme, munceam „în branșă" de un deceniu, am observat îndată aurul ascuns în noroi și am început să-l prelucrez (pe autor). După cîteva versiuni, opera era gata să înfrunte viito-

* *Lipsa unui titlu ca lumea (în ciuda necontenitei mele dorințe) sau sigiele acestea imposibile constituie parcă un simbol al dificultăților fără nume cărora a trebuit să le fac față.*

** *Redacția a făcut unele scurtări din cauza lipsei de spațiu.*

*** *Nr 95 e interesant și din pricina faptului că odată cu el colecția a început să apară bilunar (în loc de trimestrial).*

RETRO SF

B. MIRCEA*
(Scăeni-Ploiești)

2/6 VAARAL

„Nemo sibi nascitur"**

* B. MIRCEA s-a născut în anul 1937. A făcut liceul teoretic în orașul Bacău, iar apoi a studiat la Facultatea de electrotehnică din Timișoara, pe care a absolvit-o în 1963. În prezent lucrează ca inginer la Fabrica de geamuri, Scăeni, județul Prahova.

** „Nimeni nu se naște pentru sine" (în l. lat.)

VAARAL era un ținut neobișnuit și îndepărtat. Solul îi era transparent ca o mare. Ziua se întindea plat și orbitor. Noaptea, lumini porneau din adîncuri, deformînd fețele noastre devenite livide. În străfundurile lui ardea un mlaz de foc verde. Apoi apăreau pe cer doi aștri mici și roșii, și chipurile noastre căpătau acel amestec hîd de culoare roșie și verde. Și-n goana lor nebună și sinuoasă pe bolta neagră deformau figurile tovarășilor mei, încît privindu-i nu-i mai recunoșteam, simțindu-mă o clipă, o groaznică clipă, singur.

Nu-mi plăceau nopțile și o presimțire rea mă făcea să-mi chem tovarășii în navă, iar ei veneau cu părere de rău, căci nimic nu era mai straniu decît nopțile acelui tărîm.

Ce lucru minunat era totuși că puteam trăi pe Vaaral, lipsindu-ne de costumele protectoare. Am și acum în amintire ființe ciudate, cu aripi și chip omenesc ce veneau în preajma noastră. Cred că le atrăgeam pentru că semănăm la chip cu ele. Rămîneau mult timp lîngă noi, apoi surîdeau cald și se ridicau în aer. Într-o seară, una se opri între mine și And, privindu-ne cu ochii ei de femeie frumoasă. And îi făcu un semn cu mîna, zîmbindu-i trist, nu știu de ce. Și aceasta e ultima imagine pe care i-o păstrez: o față umbrită de tristețe. Ultima, căci în acea seară cei șase tovarăși ai mei au dispărut în masa verde și sunătoare ca un talger peste care treceam acea.

Cînd am alergat la țipetele lor muribunde, n-am mai apucat să văd din înfiorătorul spectacol decît brațele lor contorsionate dispărînd încet, supte de o forță nevăzută. Degeaba mi-am descărcat arma în masa criminală, n-am putut salva pe nici unul. Agățat de o stîncă transparentă, zăcea And cu trupul zdrobit de la jumătate. Am ridicat ceea ce a mai rămas din ei și, în prada unei grabe neomenești, am alergat spre navă, depunîndu-i rămășițele în nibernator. I-am oprit astfel orice proces de descompunere. Apoi, sub lumina roșie a celor două luni, am așteptat lîngă locul catastrofei. Am plîns atunci, iar păsările acelea ciudate cu chip de femeie frumoasă veniră aproape și le văzui strălucindu-le în ochi lacrimi.

Cred că înțelegeau ceva, sînt sigur că înțelegeau ceva, posibil e să fi înțeles totul. Și prăbușindu-mă pe o piatră, le-am spus spectralelor apariții strînse roată în jurul meu cît de singur sînt și cît de departe de oameni.

Le-am spus-o liniștit, din tot sufletul, de-a fir-a-păr. Cred că mă scrîntisem.

M-am tîrît spre navă, unde am dormit zile și nopți nenumărate. Dar înainte de a adormi, în acel moment în care organismul nevoind să doarmă adoarme totuși, o idee sosi. Sosi și rămase trează în haosul de gînduri și chiar după ce haosul se dizolva în nimic.

.....

...Chirurgia. Eu, neflind specialist în materie de vi-

visecții, mă amuzasem totuși în tinerețe creînd mici monștri: pisici cu cap de iepure, cîini minapozi.

Și totuși să plantez encefalul lui And în trupul unui animal din acea lume era o treabă riscantă. Dar nu aveam acolo posibilitatea de a-i prelungi mult timp moartea aparentă. Unicul mijloc de a-l salva pe And era să găsesc un animal asemănător fiziologic omului.

Fauna acelor locuri, fiind de o mare diversitate, îmi furniza una după alta ființele cercetărilor. Cred că toate au trecut prin filiera observațiilor mele. Țin minte că au fost două luni de muncă cruntă, în care totul părea zadarnic. Cînd începusem să caut animalele prin hrube, cînd aparatele se deconectau, protejîndu-se de efort, și cînd acest edificiu înălțat pentru salvarea unei vieți omenești se năruia, am găsit ceea ce îmi era necesar. Ochii mi s-au închis fără voie și o toropeală ieșească mă cuprinse; puteam să-l salvez pe And.

Și abia atunci am privit cu alți ochi ființa ultimelor mele experințe. Era monstruoasă. Cîte gînduri mă podidiră în acea clipă! Am încercat să mă închipui trezindu-mă sub înfățișarea lui, dar nu reuși. Ce trebuie să fac?... Și atunci niște gînduri fără cap și fără coadă, nedefinite mă înfiorară. Dar erau atît de palide... Și totuși simții că amplificate însemnau foarte mult. Poate aveam să fac un mai mare rău decît poate face moartea. Nu, nu cream un monstru, ci schiodesam, mutilam un trup frumos, un om. Și încă în ce chip! De unde am căpătat acea îndrăzneală să mă arunc în necunoscut? Poate pentru că niciodată nu putem fi atît de frumoși pe cît sîntem de inteligenți, de buni, de generoși, într-un cuvînt: de oameni.

Dar cum de mi-am permis, în singurătatea acelei lumi, să gîndesc astfel? Cine putea să mă aprobe, cu cine mă puteam consulta, care judecător imparțial ar fi putut decide absolvindu-mă de răspundere? Dar oare exista undeva un asemenea criteriu? Exista însă acolo în adînc, în moarte. În moarte era singurul care putea alege. Și am încercat să-i întreb pe And. Am făcut tot ce se putea face pentru a-l readuce un moment într-o stare de conștiență și a-i întreba. Dar am încetat reanimarea cînd mi-am dat seama că-l ucid definitiv. Martori mi-au fost cerul acela străin și aștrii lui roșietici. Și, scăldîndu-se în razele lor sovăitoare, mîna mea pîlpîi tremurînd spre scalpel

.....

Nenumărate zile l-am ținut sub narcoză, așteptînd să se sutureze țesuturile. Și în tot acest răstimp nu m-am putut dezlipi de lîngă masa pe care el respira rar și regulat, desfăcîndu-și larg orificiile răsfrînte de deasupra gurii fără buze și umflîndu-și toracele alb și ineiat.

E greu de spus ce am simțit cînd s-a trezit. Există clipe făcute să le consumăm, în totalitate de unul singur, nemairătîndu-ne nici măcar amintirile.

Trupul său de un alb străveziu începu să tremure, gura i se căscă enorm, despicîndu-i partea de jos a feței. Șuiere ca gemete ascuțite se auziră, iar printre ele am putut distinge frînturi de cuvinte, în timp ce limba lui bifurcată se zbătea, căutînd să le articuleze.

Înlemnisem. Nu-mi trecuse prin minte că voi sta față în față cu el. Mi-am dat seama că în curînd va deschide ochii și văzîndu-mă mă va întreba... Nu, asta niciodată. Și, cuprins de groază, am fugit din sala de operație și, mic și vinovat, m-am aciuat, tremurînd, într-o cabină alăturată de unde puteam să-l văd și să-l aud fără ca el să știe.

Voiam să se dezmeticească și singur să ajungă la o concluzie, singur să decidă.

Corpul i se răsuci, se clătină, picioarele i se desfăcură leneș și ochii lui mari și luminoși, ca două monede încinse, i se rostogoliră în orbite, privind în jur și cercetîndu-se.

O voce se auzi atunci șovăitoare: „Nu alurez, de bună seamă, de vreme ce vreau să-mi mișc mîinile, și ele se mișcă".

Își trase cu mare greutate mîinile de sub el și, ducîndu-le în dreptul ochilor, le privi lung, întorcîndu-și pe toate părțile labele albe și descărnate. Se pipăi pe abdomen, pe spate, se răsuci apoi, prăvălindu-se de pe masă pe cele două picioroange cu labe de amfibie. Cu membrele desfăcute făcu un pas, încă unul (cît de bine îin minte toate astea!) și se prăbuși apoi ca secerat.

Violența acestui șoc pe care-l așteptam îi putea fi fatală, el însă își reveni și începu să se studieze metodic, făcînd cunoștință cu sine însuși.

Se întuneca, iar eu stăteam mai departe pironit în fața geamului, nereușind să mă dezlipesc de acolo. Stăteam ascuns și îl priveam lui And mișcările neîndemînatice. Și cred că în mintea mea mai existau ținuturi neumblate, de vreme ce gîndurile mi se rătăceau unul după altul. Și în această rătăcire a minții, în care tot ce ar fi trebuit să fie definit devenise șters, îl vedeam numai pe el, aparițiile spectrale, care își privește într-o placă de crom ființa nemișcat, mut, o stană.

Iar eu stăteam mai departe pironit și-l priveam.

O rază a aștrilor nopții lunecă tăcută prin hublou, înșeîngerînd întreaga lui oglindă. And își duse labele la ochi, se întoarse greoi și, printre degetele-i răsfirate, văzui cum se prefiră o lumină sîngerie, apoi ochii săi, două lumini roșii, apărură atît de inumani, încît, prada deznădejdii, am început să alerg pe culoarele întortocheate ale navei, trăgînd cu urechea la pașii lui greoi și rari, la zgomotul făcut de ușile trîntite, prin care ființa aceasta nouă trecea tragic.

M-am retras într-o cabină îndepărtată a navei. Acolo situația îmi apăru mai neclară, mai neliniștitoare. Simțeam necesitatea de a-l privi pe And, de a fi în preajma lui, mă atragea. Știam că voi fi legat de el pentru totdeauna. Acum însă trebuia să fie convins că e singur, singur să decidă.

Îmi fusese teamă de două lucruri: de sinuciderea sau de dispariția lui And în necunoscut, de fuga lui de oameni. Acum știam că And rezistase șocului. Încotro va îndrepta nava? De aceea, tot timpul după decolare am privit prin ochiul micuț al hubloului, ciutînd cerul, pînă cînd anumite semne îmi spuseră că ne îndreptăm către marginea Galaxiei, spre Pămînt

.....

Cu aceasta, cu revenirea noastră pe Pămînt, îndoielile mele ar fi luat sfîrșit. Pe Pămînt, And și-ar fi recăpătat înfățișarea omenească, ba, mai mult, ar fi putut primi chipul lui de dinainte. Dar nu s-a întîmplat așa, căci un roi de meteoriți ne-a distrus motoarele și am eșuat aici, pe „Lebăda gri". Cunoșteam planeta aceasta. E o planetă tare posomorîtă. La primul contact cu ea poate nu îi se pare; dar încercați să stați aici nu zece ani ca noi, ci doar cîteva luni numai... Laguna aceasta atotstăpînitoare... și plantele cu uriașe inflorescențe căzute într-un abandon dezarmant..., și viețuitoarele ei molatice și tăcute... Și apoi acest alb, și negru, și gri peste tot, și liniștea. Acum mi se pare că și liniștea a împrumutat ceva din acest gri sumbru. Cred că de aici i s-a tras și numele „Lebăda gri"...

Primele zile după aselizare m-am cufundat într-o stare de prostrație. Se întîmplase o mare nenorocire, ce trebuia să fac nu știam atunci și doar prin hubloul care se afla la doi metri deasupra apelor, apelor moarte, mă încumetam să țin legătura cu lumea de afară.

Mă bucurai totuși, căci știam că atmosfera e respirabilă.

A doua zi, după o noapte zbuciumată, am observat că nivelul apei a ajuns mult mai sus. Nava noastră se afunda în nămol. Și totuși nu mă încumetam s-o părăsesc.

Miezul zilei mă prinse tot în vecinătatea hubloului. La un moment dat, apele, pînă atunci calme, se încrețiră ca și cum ar fi căzut în ele un corp greu

rui. Comparați „Vaaral" cu „Un biet moșneag cu aripi uriașe" de Garcia Márquez (C. p.ș.-f. nr. 371) și veți vedea că pot sta alături fără să se rușineze una de cealaltă.

În ceea ce-l privește pe Voicu Bugariu, metoda creației prin variante a fost alta. În mod normal, lucrările scriitorilor profesioniști sau cu experiență editorială rămîneau așa cum le primeam (excepțînd o ușoară intervenție mai mult de precorectură). Cînd lucrarea avea probleme, o înșoțeam autorului cu observațiile redacției (ale referenților și ale mele). Cu unii scriitori cu care eram în relații mai amicale, s-a întîmplat să lucrez mai... intens. În general, însă, mă feream de aceasta, fie pentru că unii autori nu locuiau în București, fie că erau mai țepoși, dar mai cu seamă din principiul că redactorul cel bun trebuie să fie un catalizator, și nu un coautor. Nici lui Bugariu nu i-am pretins vreodată să-și modifice textul. Din fericire pentru el, ceea ce nu i-am solicitat eu și-a cerut singur. Iată cum a ajuns această povestire să aibă vreo șapte variante, dintre care patru-cinci publicate. Astfel, pe lîngă forma dintîi pe care o reproducem în almanah, mai pot menționa următoarele: „Sufletul" din „Vocile Vikingilor" (Albatros, 1970), o variantă intitulată „Vocea" în „Lumea lui als ob" (Albatros, 1981) și o alta publicată în acest răstimp în revista „Vatra". Obsesia variantelor (fie ele și publicate) mi se pare însuși destinul sublim și sisific al oricărui artist. Las cercetătorilor S.F.-ului românesc plăcerea de a compara versiunile povestirii lui Bugariu, care, prin ideea ei, mi se pare fără soț în lumea anticipației.

ADRIAN ROGOZ

Peste cîteva clipe, o umbră alunecă tăcută în apropiere. Era And într-o şalupă încarcată. I-am văzut ochii luminoşi şi faţa lîngă geam şi, surprins, am rămas de piatră. Daca ar fi întors în acel moment, capul aş fi fost descoperit. A făcut curse între navă şi mal, pînă seara. Se pregătea deci pentru o lungă detenţiune pe „Lebada gri".

A doua zi, hubloul era deja sub apă. Şerpi ciudaţi, înarmaţi cu un corn între nări, se izbeau de geamul meu, rînjindu-şi boturile înramate de un şir de dinţi ca nişte spade. Se strapungeau unul pe altul, servindu-se de corn ca de o suliţă, apoi se devorau cu pofte de bestii. Îmi făcură greaţă.

Dintr-o cabină de deasupra, ale cărei ferăstruici erau încă în atmosfera, urmăream activitatea lui And.

Aş fi vrut mult să fiu alături de el. Nu aveam încă tăria să-i apar în faţa, cu toate că acest lucru în noua situaţie era obligatoriu şi inevitabil.

Şi poate dintr-o slăbiciune, într-un fel justificată, aş mai fi stat ascuns dacă And n-ar fi fost atacat de monştrii din adînc. La început s-au ridicat din apă zeci de capete negre şi hidoase. Au rămas cîţiva clipă, apoi zvîcniră şi în zbor lung căutara să-i străpungă cu cornul. And se apără cu înverşunare, fie ferindu-se din drumul lor, fie ucigîndu-i cu arma. Coborînd în cabina de jos, am văzut în jurul navei apa viermuind de trupuri negre şi şerpuitoare

În acest timp, deasupra, unele dihanii se agăţară cu colţii de şalupa şi, mişcîndu-se ritmic, o făceau să ia apa peste bordaj, iar altele treceau în salturi lungi şi tîntite pe lîngă And. Îl copleşeau

Şi atunci nu m-am mai gîndit la nimic altceva decît că tovarăşul meu nu trebuie sa moară.

Am luat o bombă puternică şi cu ea în mînă am apărut în cadrul chepengului navei

Apariţia mea, aruncarea bombei, strigătul catre And ca să se culce pe fundul bărcii, explozia profundă, toate durară doar cîteva clipe

Apoi suprafaţa apei se acoperi cu trupuri sfîrtecate şi totuşi bestiile nu încetară atacul asupra bărcii, prelingîndu-se peste bordaj ca să ajungă la And, care zacea nemişcat pe fund

Am sărit alături de el. După cîteva minute eram stăpîn pe situaţie. Apele se liniştiră. Mă aplecai vlăguit asupra lui And. Respira rar, abia perceptibil. Îmi amintii, aşa cum zăcea întins, de ziua operaţiei, de... Firul gîndurilor mi se rupse, un plescăit sec se auzi în spatele meu. Am ştiut ca unul dintre acei monştri zvîcnise afară şi era în zbor către mine. N-am mai avut timp să mă întorc. Trupul îmi fu zguduit şi o durere atroce în spate, sub torace, mă făcu să cad în genunchi, în timp ce privirea mea ceţoasă căzu asupra fiarei care trecuse prin mine. Trupul îi zvîcnea în carnea mea ca un apendice absurd şi înfricoşător, botul rînjit se ridică..

Cînd am ieşit din coma, And era aplecat asupra mea. Şi, pentru că începusem să ma zvîrcolesc, căutînd să spun, să ma apăr, sa-i explic, el îmi porunci cu vocea lui şuierată sa mă liniştesc

— Ştiu totul, am înţeles. Linişteşte-te, linişteşte-te! şuieră el febril, leganîndu-şi capul mare şi diform

Cu mare greutate mi-am întins mîna căutîndu-i-o şi am simţit strînsoarea fierbinte a labei lui, în timp ce ochii săi ma învăluiră într-o lumina portocalie si caldă. Am uitat pentru o clipa de nenorocirea noastra.

.. ..

Ne-am pregătit pentru un lung, daca nu definitiv naufragiu pe „Lebăda gri". Tot sau aproape tot conţinutul astronavei l-am transferat pe un loc stîncos şi înalt, şi în piatră am săpat un şir întreg de încăperi, care aveau să ne fie unicul refugiu în această lume, căci din nava noastră mai rămaseseră deasupra apei doar cîţiva metri. În ziua în care aceasta dispăru cu totul, un fir nevăzut se rupse între noi şi oameni.

Zilele treceau unele după altele. Perspectiva întoarcerii noastre pe Pămînt era ca şi inexistentă. Şi, cu toate că aceasta se va întîmpla totuşi acum, trebuie să recunoaşteţi chiar şi voi care ne-aţi descoperit aici că aveam toate motivele să abandonam orice speranţa. Şi totuşi, viaţa pe care am dus-o e departe de a fi fost searbădă. Am început un anumit studiu al planetei, un studiu privind unele laturi absolut particulare (căci, în mare, „Lebada gri" nu mai era de mult un mister pentru pămînteni) Munceam, aşadar, fără a avea siguranţa că cercetarile noastre vor fi vreodată de folos cuiva. Oricum speram, trăiam.

La început m-am obişnuit destul de greu cu înfaţişarea lui And. Nu „greu" în sensul unei repulsii, ci pentru că nu-mi venea a crede că trupul acela străin de orice ar fi putut zămisli Pamîntul şi partea lui spirituală, creierul, fac una şi aceeaşi fiinţa. Le admiteam totuşi, dar separat. Cînd discutam cu el, cînd ne aminteam lucruri şi întîmplări comune sau doar cînd ma gîndeam la And, îl vedeam aşa cum era el înainte: înalt, adus de spate, cu ochii spălăciţi şi cu acel ceva particular în gesturi care-l deosebea net de ceilalţi.

Toate astea, spun, se petreceau în primele zile ale contactului direct cu el, căci apoi, treptat, chipul său dinainte se şterse din mintea mea şi cele două entităţi distincte, creierul şi trupul, fuzionară, şi And sub noua lui formă deveni unicul posibil. Acestea toate în ceea ce mă priveau. Dar el? El oare ce gîndea despre transformarea sa subită si uluitoare? Şi dacă acceptase readucerea lui la viaţa chiar sub acel aspect, oare singularitatea sa nu-i devenise de nesuportat? Şi oare nu-i revenea obsesiv în minte „cazul" său? Dacă nu, atunci de ce-l descopeream de atîtea ori într-o atitudine abandonată? Şi tristeţea ochilor săi .

Şi pentru că îl ştiam renăscut datorită imaginaţiei mele, creaţie a mîinilor mele, îl priveam cu sufletul distrus ca pe un copil nereuşit şi nu-mi venea a crede Apoi ma trezeam fixîndu-l absent, cu privirea împăienjenită. I-am propus şovăitor, odată, să primească corpul meu

— De ce? şuieră el şi tresări.

Se ridică şi pleca legănat şi greoi

Trecură iar zile. Şi cînd observai ca toate oglinzile de crom din încăperile noastre devin mate, am banuit, am controlat şi am descoperit ca And le practica sistematic un tratament ce le răpea capacitatea de reflexie. O făcea în ascuns. M-am decis. Şi dacă nu puteam să-l silesc sa-mi accepte trupul, puteam sa-l „apropii" pe el de mine, apropiindu-ma eu de el.

....

Şi într-o zi, pe cînd el, fiind departe, urmărea nişte zburătoare, l-am propus din nou prin videofon să-mi primească corpul. M-a mustrat şi, pentru că întunecarea coborîtă pe faţa mea îl puse pe gînduri, alerga către mine. Şi atunci s-a întîmplat ceea ce pregătisem cu grijă şi aşteptam înfiorîndu-mă de luni de zile: mi-am distrus trupul, lăsîndu-mi nevătămat doar capul.

Astfel l-am obligat să mă „apropie" de el.

Şi totuşi nu sînt mîngîiat, căci dacă mă priviţi cu luare aminte, uitînd de formele voastre, de proporţiile acestora, dar îndeosebi uitînd că sînt totuşi om, veţi vedea că And mi-a dăruit un trup frumos.

Şi, zicînd acestea, bătrînul îşi desfăşoară în toata splendoarea lor aripile ca două giulgiuri negre, cu reflexe de metal. Rămîne aşa o clipă,, ca o pasăre uriaşă şi îndoliată, îşi înalţă gîtul de flamingo, ne face un semn obosit şi se îndreaptă cu filfîiri rare si tăcute către marginea pădurii, unde pe un trunchi pravalit se vede o siluetă masivă, din care pornesc două luminiţe roşii. E And. Cei doi intra apoi în adaposturile lor din stînca.

Îi aşteptam, făcînd pregătirile de plecare, încarcat de gînduri şi, spre seară, împreună cu ei, decolăm. Îndreptîndu-ne spre Pămînt.

MĂ AFLU într-o încapere goală. Singurul mobilier este un enorm fotoliu în care conducătorul clinicii mă invita să mă aşez. Mă scufund absentă în moliciunea lui. Peretele la care privesc are o parte metalică prevăzută cu dispozitive similare celor ale unei maşini de calcul. Cel ce m-a însoţit s-a retras discret şi ma pomenesc singură, faţă în faţă cu acea masină ce începe să dea semne de funcţionare. O lumină rece se aprinde şi fasciculul ei îngust mi se plimbă fulgerător pe faţă şi pe trup. Apoi fasciculul dispare Porneşte un zumzet abia auzit şi o voce metalică îmi pronunţa numele în şoapta

– Aama! Aama! Aam...

Glasul maşinii se pierde într-un şuierat. Ma cuprinde o groaza animalica. Mă reped la uşă, stăpînindu-mi un ţipat de oroare şi ies fugind pe coridor. Ajung repede la ieşire. Lumea indiferentă a strazii ma trezeşte ca dintr-o transa. Şoapta maşinii, geamatul ei, cum îmi vine deodata în minte sa-l numesc, capata o ciudată forţa de atracţie asupra mea. Reintru în clinică şi încet, din ce în ce mai încet, ma întorc în camera din care fugisem. Maşina e moartă Mă aşez în fotoliu şi lucrurile se repetă. Fasciculul rece ma parcurge fulgerător, se stinge, iar maşina ma cheamă din nou cu o voce în care predomina tonurile joase:

– Aama!

— Da, sînt Aama, îi răspund cuprinsa de emoţie, bîlbîindu-mă. De ce mă strigi? De ce m-au adus aici? Ştii ceva despre Seratni? Ce legătură ai cu el?

— Aama! Aama!

Glasul masinii abia se mai distinge. Pare că vine din mari depărtari. Am o clipa impresia că ceva cunoscut, foarte cunoscut, cunoscut dintotdeauna se află în preajma mea. Masina continuă să mă strige în şoaptă, rar, metalic. Ce se petrece cu mine? Trăiesc o halucinaţie? Mă ridic de pe fotoliu cu ochii închişi şi încet, cuprinsa de vraja vocii, fac cîţiva paşi spre locul de unde răsună numele meu. Ating metalul rece. Tresar

Maşina a tăcut. Mă întorc în fotoliu clătinîndu-ma, pipăind aerul ca o oarbă. E ceva de vis în toată întîmplarea aceasta. Simt oroare şi duioşie. Îmi vine sa fug ţipînd şi în acelaşi timp să mîngîi maşina din care porneşte acea voce rascolitoare Sa fie o înregistrare imperfectă a vocii lui Seratni? De ce atunci acest timbru care mă înspăimînta şi mă cheamă? Seratni e un echilibrat. El n-ar fi putut înregistra un asemenea mesaj decît poate în preajma morţii. Şi de ce nici un alt cuvînt? Seratni doar s-a întors acum două luni din expediţie. E drept, nu m-au lăsat să-l vad ("Trebuie ferit pînă şi de cea mai mică emoţie Or tu, Aama, i-ai provoca una mare"), dar m-au asigurat că e viu şi se afla în afară de orice primejdie. Era ceva ciudat în privirile celor cu care am vorbit, o anume milă, bine mascată, faţă de mine, dar această nuanţa mi s-a părut deplasată. E imposibil să mă mintă în privinţa lui Seratni. El nu e în primejdie.

Un vuiet surd însufleţeşte treptat difuzorul maşinii Ma pregătesc sa mă aud strigată din nou de vocea tulburătoare. M-am liniştit. M-a cuprins ceva asemănător sentimentului fatalităţii antice. E o moleşeală a minţii şi a simţurilor în care cobor din ce în ce mai adînc, o indiferenţă absurda faţă de tot şi, în primul rînd, faţa de mine. Sînt parcă pe punctul de a adormi, cînd maşina vorbeşte din nou. Ceva s-a schimbat în modul în care îmi articulează numele. Vocea este acum perfect metalică, nu-şi mai modifica volumul, e egala şi liniştită. E poruncitoare, ma domină. Apatia îmi dispare fulgerator sub imperiul voinţei ce razbate din acel glas ce-mi porunceşte să-l ascult:

— Aama! Aama! Asculta-ma!

— Te ascult, îi raspund sacadat, imitîndu-i fara voie felul de a pronunţa cuvintele.

Îţi voi vorbi despre soţul tău, Aama. Despre Seratni.

Tac, privind hipnotizată locul de unde mi se pare că vin vorbele pe care le aştept de atîta timp. Podeaua şi pereţii încep să se clatine ritmic, ca puntea unui vapor. Ochiul rece al maşinii clipeşte scurt, şi fasciculul de lumină mă cerceteză, oprindu-mi-se mai insistent în ochi. Este o lumină neutra. Nu mă oboseşte. Îi privesc fix sursa. Începe încet, pe nesimţite, să-şi schimbe culoarea, devine verzuie, apoi violacee. Pînă la urmă devine intens purpurie. Se stinge brusc. Se aude scurt vuietul ce prevesteşte vocea, şi glasul acela ce-mi trezea groază şi duioşie începe să-mi povestească despre Seratni.

— Călatoria a fost bună în primii doi ani. Nimic deosebit nu s-a întîmplat. Un singur lucru l-a mirat pe Seratni şi anume faptul ca în prima săptămînă de la start n-ai venit în nici o seară la Centrul legăturilor, unde veneau toate rudele celor plecaţi pentru a vorbi cu ei. Dar faptul ca în cea de-a opta seară ai venit şi ai fost atît de tandră şi vesela l-a liniştit.

— Eram prea trista. Plîngeam zi şi noapte. N-am vrut sa mă vada astfel.

Maşina nu părea să fi luat în seamă şoaptele mele Îşi continua povestirea cu un soi de îndîrjire.

– În luna a 23-a a călătoriei nava a suferit o avarie. O forţă necunoscută penetra radiaţii doar printr-o anume parte a învelişului navei. Fenomenul acesta a ramas neexplicat pînă astăzi. Seratni a fost ales sa monteze în exteriorul navei, în porţiunea ce permitea pătrunderea radiaţiilor, un ecran protector. El a ieşit din nava, a făcut ceea ce era de făcut şi s-a întors nevatamat. Călătoria a continuat apoi fără nici un incident deosebit. Punctul final a fost atins fără dificultăţi, cercetările au decurs mulţumitor. În primele zile ale drumului de întoarcere, Seratni simţi primele semne ale bolii. Pierdu treptat din greutate şi, ceea ce neliniştì mult pe medici, pierdu cîţiva centimetri din înălţime. Apoi..

Aici glasul metalic se poticni, ezită parcă să continue. Se auziră cîteva silabe neînțelese, și glasul tăcu.

— E viu? strigă deznădăjduită. Trăiește?

Mă cuprinse o ură neputincioasă împotriva acelui mecanism lipsit de suflet ce mă terorizează cu relatarea lui cronologică. Îmi răcnesc întrebarea pe un ton din ce în ce mai înalt, isteric. Mă înec și tușesc. Mă prăbușesc într-un plîns convulsiv, fără lacrimi. Mașina nu mai dă nici un semn. Mă apropii turbată de ea și o izbesc cu pumnii, sîngerîndu-mi degetele. Am răgușit, nu mai pot vorbi. Șoptesc anevoie, întrebînd-o dacă soțul meu trăiește. Fără să-mi dau seama, schițez un străvechi gest de implorare, cad în genunchi, atingînd cu fruntea metalul rece. Brusc, ochiul luminos se aprinde și raza lui mă găsește.

— Liniștește-te, Aama! Seratni trăiește. Ascultă mai departe cum s-au întîmplat lucrurile cu boala lui ciudată

Vocea și-a pierdut fermitatea cu care începuse să povestească. Nu mai este la fel de bine timbrată. Tonurile joase alternează cu cele înalte anarhic. O bizară dereglare pare a se produce în organele mașinii. În alte împrejurări lucrul acesta m-ar fi făcut să rîd în hohote. Roboții oferă adesea asemenea mostre de umor involuntar. Acum însă simt ceva ciudat insinuîndu-mi-se în suflet. Vocea metalică îmi stîrnește ecouri vagi, cunoscute. Îmi amintesc deodată de senzația contradictorie ce mă încercase cu ani în urmă, cînd mă apropiasem de cușca unui tigru. Superba bestie dormea, unduindu-și din cînd în cînd blana. Dinspre ea venea un miros neliniștitor, de fiară. M-am apropiat de gratii simțind o năpraznică dorință de a o mîngîia. Mi-am întins încet mîna, tremurînd. În ultimul moment cineva dintre cei ce se aflau în preajma mea m-a prins și m-a tras brusc înapoi, cu un mic țipăt. Tigrul s-a trezit și a căscat leneș, arătîndu-ne o monstruoasă dantură. Am plecat tristă de lîngă el, cu sentimentul că am pierdut o unică ocazie a vieții mele. Multă vreme după aceea, întîmplarea m-a obsedat și, adesea, cu o perfectă lipsă de logică mi-am spus că viața mi-ar fi luat cu totul alt curs dacă atingeam blana somptuoasă a tigrului. Acele cîteva clipe cînd mîna mi se îndrepta spre galbenul acela intens mi-au rămas pentru totdeauna în memorie. Trăisem atunci la paroxism un sentiment intermediar între frică și dorință. Fusese extraordinar

Nu știu de ce mi-a venit tocmai acum în minte întîmplarea cu tigrul. Poate fiindcă ceva din cele ce trăiesc acum seamănă cu acea veche emoție. Și acum sînt dominată de ceva intermediar. Așezată în genunchi în fața ochiului aprins ce-mi luminează fața cu nuanțe schimbătoare, sînt fulgerată de momente de maximă luciditate. Discern în ceea ce simt un amestec de sentiment al monstruosului și blîndețe. Simt oroare și voluptate, o scîrbă, ca în fața navalei absurde a unei mese de moluște umede și alunecoase, și duioșie. Îmi vine să izbesc mașina, s-o sfărîm, dar și s-o cuprind într-o imposibilă și ridicolă îmbrățișare

Mă așez din nou în fotoliu, decisă să ascult relatările mașinii cu cel mai mare calm. Probabil că redă momente din memoria artificială a navei. Ea știe cel mai bine ce s-a întîmplat cu Seratni. În plus, mă va scuti de compasiunea pe care ceilalți membri ai echipajului au încercat atît de stîngaci s-o ascundă.

— Bine că te-ai liniștit, Aama! Ascultă! Seratni nu simțea nimic deosebit. Pierdea însă în mod constant din greutate și din înălțime. După cum îți spuneam medicii navei priveau cu multă îngrijorare acest ultim fenomen. Nu se mai pomenise așa ceva. S-au încercat diferite tratamente: fără nici un rezultat. De fapt. Seratni nu era bolnav. Își îndeplinea sarcinile bine, nu acuza nici o suferință fizică sau psihică. S-a presupus că bizara lui maladie a început atunci cînd ieșise în exteriorul navei pentru a monta acel ecran de protecție. Nava își continua drumul spre Pămînt, nimic neprevăzut nu avea loc, dar Seratni se micșora. Hainele îi rămîneau mari, vocea i se subția. S-ar fi spus că se reîntoarce la starea de copilărie. Dar nu era așa. Un amănunt deosebea evoluția lui de o întoarcere de basm la copilarie Creierul său nu era atins de această involuție dealtfel generală Continua să funcționeze la fel de bine. Cutia craniană nu se micșora, în schimb, trăsăturile feței începuseră sa se estompeze. Copilul acela cu cap de adult nu mai semăna cu Seratni. Cînd mai erau cîteva săptămîni pînă la ziua cînd trebuia ca nava să atingă Pămîntul, Seratni nu mai putu să vorbească. Încă puțin timp și nu mai reuși să umble și să scrie. Medicii interveniră și Seratni intră sub cupola complexului de animare. Aparatele îi înlocuiră pe rînd toate organele interne. Seratni continua să-și îndeplinească atribuțiile însă. Sinistra lui maladie nu atingea materia superior organizată: creierul. Amplificatoarele de biocurenți îi transmiteau mesajele. Dispozitive create special îi furnizau date pe care simțurile-lui distruse nu le mai puteau obține...

Glasul se oprește, de parcă mi-ar fi citit gîndurile. Este și timpul. Amănuntele de coșmar ale bolii lui Seratni m-au adus la limita nebuniei. Simt o senzație de greață ca aceea care precede un leșin. Mă las mult pe spate, în fotoliu. În minte mi se învălmășesc frînturi de amintiri despre Seratni. Povestea mașinii începe să devină vizuală. Rememorez totul. Îl văd pe Seratni, mare amator de sport și mai ales de înot, privindu-și descumpănit mîinile ce își pierd forța Mă închipui pe mine într-o situație asemănătoare. Treptat alunec în vis.

Zbor în locul lui Seratni. Totul decurge bine pînă în momentul cînd intervine acea avarie care ma obligă să ies în exteriorul navei. Mă întorc sănătoasa, dar cu o ciudată senzație de jenă, de vag dezechilibru al mișcărilor. Îmi spun că este ceva trecător, dar într-una dintre nopțile următoare mă trezesc brusc din somn, neștiind cine sînt și în ce loc mă aflu. Mă cuprinde o mirare puerilă la constatarea ca mă aflu pe navă, am, un moment, certitudinea că eu, de fapt, trebuie să mă aflu în cu totul alt loc, că apariția mea pe navă este o întîmplare absurdă Îmi revin repede. Adorm. Apoi, în zilele următoare, în săptămînile și lunile în care se transforma acestea, constat că devin din ce în ce mai mică la trup, că trebuie să-mi micșorez tot mai mult îmbrăcămintea. Tovarășii de zbor se poartă cu mine ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, medicii mă consultă cu furia neputinței, dar cu toții parcă evită să mă privească în ochi. Surprind în privirile lor, rareori, cînd reușesc să le prind, un sentiment al fragilității mele, o prudență excesivă de a nu mă vătăma fizic sau psihic. Și, ciudat, sînt calmă. Mă privesc parcă din exterior cum încetez cumva de a mai fi om cu o curiozitate nesubiectivă, rece, științifica. Apoi, nemișcarea Totală, ca o moarte. Văd, aud, dar din nemișcare. Îmi fulgeră prin minte amintiri de la înot, salturi de la platformă, fugi prin păduri, chiote. Le privesc ca pe un film interesant, dar incompatibil. de neconceput ..

Mă trezesc lin, ca revenind încet din adîncurile unei mări limpezi. Ochiul mașinii îmi scaldă fața într-o lumină albastră. Glasul vorbește monoton. Continuă o frază. Am visat oare sau l-am ascultat?

— ...cumva similar cu ceea ce în vechime se numea iubire mistică. O senzație de barieră de nepătruns, o obsesie a unei vagi posibilități ce nu poate fi niciodată atinsă în formele ei concrete. Și totuși, tu, Aama... Aama.

Dar ce se petrece? Sînt nebună? Halucinez? El e... Eu... Seratni!

În clinica se repercută racnetul neomenesc al Aamei. Medicii veniră îngrijorați. Se opriră în prag. Pe fotoliu, Aama, cu fața udă de lacrimi, dar transfigurată de o extatică fericire, cu ochii larg deschiși, își chema încet soțul. Seratni îi răspundea, metalic. Și melopeea celor două glasuri se îngemăna într-o floroasă și dulce bucurie.

Seratni... Aama... Seratni... Aama... Seratni...

UN ARTIST NEOBIȘNUIT

URIAȘUL circ berlinez Busch era tixit de lume. Prin galeriile largi, chelnerii, aducînd bere, alunecau fără zgomot ca niște uriașe păsări de noapte. Cănile cu capacele ridicate, pe care le întindeau însetații, erau înlocuite cu altele pline, puse de-a dreptul pe jos, în graba de a răspunde la chemarea altor spectatori tot atît de nerăbdători. Matroane corpolente, însoțite de fete de măritat, desfăceau pachete învelite în hîrtie lucioasă, scoteau tartinele și, în grabă, fără a-și lua ochii de pe arenă, devorau cîrnați în sînge și crenvurști.

Spre onoarea spectatorilor, trebuie să spunem totuși că nici fachirul ce-și chinuia trupul și nici înghițitorul de broaste nu erau cauza acestui uriaș aflux de spectatori. Toată lumea aștepta nerăbdătoare sfîrșitul primei părți a programului și antractul, după care urma numărul lui Hoiti-Toiti. Despre el se spuneau adevărate minuni, se scriau articole, iar oamenii de știință arătau cel mai neașteptat interes. Era în același timp o enigmă, favoritul tuturora și atracția serii. De cînd apăruse la circ, lîngă casa de bilete se atîrna în fiecare zi anunțul: „Nu mai sînt bilete!". De altfel, el reușise sa atragă la circ oameni care pînă atunci nu mai fuseseră niciodată pe acolo. E adevărat că galeria și amfiteatrul erau ocupate de spectatorii obișnuiți ai circului: funcționari și muncitori cu neveste și copii, negustori și vînzători din magazine. În loji, însă, și în primele rînduri de la parter puteau fi văzuți bătrîni cu părul cărunt, cu figuri serioase, ba chiar încruntate, îmbrăcați în paltoane și pardesie întrucîtva demodate. Printre spectatorii din primele rînduri se aflau și tineri, dar și aceștia erau la fel de serioși și tăcuți. Ei nu mestecau tartine și nici nu beau bere, ci, izolați ca o castă de brahmani, stăteau nemișcați, așteptînd partea a doua a programului și apariția lui Hoiti-Toiti, pentru care veniseră aici.

În antract toată lumea nu a vorbit decît despre Hoiti-Toiti, care urma să apară imediat după pauză. Oamenii de știință din primele rînduri începură să se înșoareze. În sfîrșit, sosi și momentul atît de mult așteptat. Fanfara răsună, toți oamenii circului, îmbrăcați în livrele roșii, brodate cu aur, se înșiruiră pe un singur rînd, cortina de la intrare se dădu larg la o parte și, în aplauzele publicului, își făcu apariția Hoiti-Toiti. Era un elefant uriaș, pe cap cu o beretă brodată cu fir de aur, cu șnururi și ciucuri. Însoțit de dresor, un omuleț în frac, Hoiti-Toiti făcu înconjurul arenei, salutînd în dreapta și în stînga. După aceea trecu în mijlocul arenei și se opri.

— E un elefant african, șopti un profesor cu părul cărunt colegului său.

— Elefanții indieni îmi plac mai mult. Au trupurile mai rotunjite și par mai civilizați, dacă mă pot exprima astfel. Elefanții africani au formele mai grosolane, mai colțuroase. Cînd un asemenea elefant întinde trompa, seamănă cu o pasăre de pradă.

Omulețul în frac de lîngă elefant tuși de cîteva ori pentru a-și drege glasul și începu să vorbească:

— Stimate doamne și stimați domni! Am onoarea să vă prezint pe celebrul elefant Hoiti-Toiti. Are corpul lung de 4 metri și jumătate, iar înălțimea lui este de 3 metri și jumătate. De la capătul trompei pînă la capătul cozii măsoară 9 metri...

Hoiti-Toiti ridică brusc trompa și începu să o agite în fața omului în frac.

— Pardon, am greșit, spuse dresorul. Trompa este lungă de 2 m, iar coada de aproape 1 metru și jumătate. Prin urmare, de la vîrful trompei pînă la capătul cozii el măsoară 7 m și 90 cm. Mănîncă în fiecare zi 375 kg de legume și bea 16 găleți de apă.

— Elefantul socotește mai bine decît omull se auzi o voce din sală.

— Ai văzut? Elefantul l-a îndreptat pe dresor cînd acesta a greșit la socoteală! spuse profesorul de zoologie colegului său.

— O simplă coincidență, răspunse acesta.

— Hoiti-Toiti, continuă dresorul, este cel mai genial dintre toate animalele. El înțelege limba germană... Nu e așa că înțelegi, Hoiti? se întoarse el către elefant.

Elefantul dădu din cap cu multă importanță, în semn de aprobare. Publicul izbucni în aplauze.

— Trucuri! spuse profesorul Schmidt.

— Veți vedea ce urmează, replică Stolz.

— Hoiti-Toiti știe să socotească și să distingă cifrele...

— Destul cu explicațiile! Treceți la faptel strigă cineva de la galerie.

— Pentru a preveni orice neînțelegeri, continua impasibil omul în frac, rog să coboare în arenă cîțiva martori, care să poată atesta că nu folosim nici un fel de trucuri.

Schmidt și Stolz se priviră unul pe altul și coborîră în arenă.

Și iată că Hoiti-Toiti începu să-și arate uluitoarele sale aptitudini. În fața lui s-au adus bucăți mari pătrate de carton pe care fuseseră desenate cifre, iar el aduna, înmulțea și împărțea, scoțînd din mormanul de cartoane cifrele ce indicau rezultatul calculelor sale. De la numere cu o cifră se trecu la numere cu două cifre și, în sfîrșit, cu trei cifre. Elefantul rezolva problemele fără greșeală.

— Ei, ce spuneți de asta? întreba Stolz.

— Aș vrea să văd ce înțelege el din cifre, nu se

RETRO SF

HOITI-TOITI

lăsă Schmidt. Scoțind ceasul din buzunar, el îl ridică în sus și îl întrebă pe elefant:

— N-ai putea să ne spui, Hoiti-Toiti, cît e ceasul acum?

Cu o mișcare bruscă a trompei, elefantul smulse ceasul din mîna lui Schmidt și-l duse la ochi, după care îl înapoie proprietarului fisticit, și întocmi din bucățile de carton următorul răspuns:

„Zece și douăzeci și cinci"

Schmidt se uită la ceas și ridică din umeri perplex: elefantul indicase exact ora.

Numărul următor îl constituiau exercițiile de cifre. Dresorul așezase în fața elefantului tablouri mari pe care se puteau vedea diferite animale sălbatice. Pe alte bucăți de carton erau scrise numele lor: „elefant", „maimuță", „leu". Elefantului i se arăta un animal sălbatic, iar el arăta cu trompa cartonul pe care era scrisă denumirea lui. Nici de data aceasta nu greși nici o singura data. Schmidt încercă atunci să schimbe datele experienței: îi arătă elefantului cuvintele scrise, cerîndu-i să găsească desenul corespunzător. Și acest exercițiu fu perfect executat.

În sfîrșit, în fața elefantului fură înșirate literele alfabetului. Alegînd literele, el trebuia să alcătuiască cuvinte cu care să răspundă la întrebări.

— Cum te cheamă? îl întrebă profesorul Stolz.

„Acum mă cheama Hoiti-Toiti", răspunse elefantul.

— Cum adică „acum"? întrebă la rîndul său Schmidt. Prin urmare, înainte te chema altfel? Și cum anume?

„Sapiens"[1] — răspunse elefantul

— Mai știi, poate chiar Homo sapiens?[2] spuse Stolz, izbucnind în rîs.

„Poate", răspunse enigmatic elefantul.

După aceea se apucă să adune cu trompa litere, din care alcătui cuvintele:

„Pentru astăzi ajunge".

Și, salutînd în toate părțile, Hoiti-Toiti părăsi arena, fără sa țină seamă de protestele dresorului.

În pauză, savanții se adunară în fumoar, unde se împărțiră în grupuri și începură o discuție însuflețitoare.

Într-un colț, Schmidt polemiza cu Stolz.

— Vă amintiți, stimate colega, spuse el, ce senzație a produs la timpul său calul Hans? Extrăgea rădăcina pătrata și efectua diferite alte calcule complicate, indicînd raspunsul prin bătăi cu copita. După cum s-a descoperit mai tîrziu, stăpînul lui Hans îl dresase ca să bată cu copita după semnele discrete pe care i le făcea. Cît privește calculul, se pricepea tot atît cît un cățel care n-a făcut încă ochi.

— Este doar o premisă, obiectă Stolz.

— Bine, dar experiențele lui Thorndyke și Yorks? Toate se întemeiau pe formarea de asociații naturale la animale. În fața animalului erau așezate mai multe lăzi din care numai una singură conținea hrana animalului. Această ladă putea fi, să zicem, a doua din dreapta. În clipa în care animalul ghicea în ce ladă se afla hrana, automat se deschidea un jgheab, iar el își primea hrana. În felul acesta, la animale trebuie să se fi format următoarea asociație: „Lada a doua din dreapta — hrană". Mai tîrziu, ordinea lăzilor era schimbată

— Sper însă că ceasul dumitale de buzunar nu are jgheab pentru hrana? îl întrebă ironic Stolz. În acest caz, cum mai explicați faptul?

— Bine, dar elefantul nu a putut pricepe mecanismul ceasului meu. El n-a făcut decît să ducă la ochi cadranul stralucitor, iar cînd a indicat cifrele de pe cartoane este neîndoielnic că a urmat doar semnele dresorului, invizibile pentru noi. Toate acestea nu sînt decît trucuri, și nimic mai mult, începînd cu felul în care Hoiti-Toiti și-a „corijat!" dresorul cînd acesta i-a calculat greșit lungimea. Reflexe condiționate și atîta tot!

— Trebuie să vă anunț că directorul circului mi-a îngăduit să rămîn cu colegii mei după terminarea spectacolului și să fac o serie de experiențe cu Hoiti-Toiti, spuse Stolz. Sper că ne veți face cinstea să luați parte și dv.?

— Se înțelege, răspunse Schmidt.

NA PLIU, SCHMIDT VISU A

După ce circul se goli și uriașele candelabre pălira, în afară de unul singur, care atîrna chiar în mijloc, Hoiti-Toiti fu din nou adus în arenă. Schmidt spuse că ar prefera ca dresorul să nu asiste la experiență. Omulețul, care își scosese fracul și purta acum o flanelă de lînă, dădu din umeri

— Nu te supăra domnule spuse Schmidt. Iartă-mă, nici nu știu cum te cheamă

— Jung. Friedrich Jung, la ordinele dv...

— Nu te supara, domnule Jung, noi am vrea să facem în așa fel experiența încît să nu poată exista nici un fel de suspiciuni.

— Mă rog, zise dresorul. Să mă chemați cînd va trebui să scot elefantul afară. Și, spunînd acestea, se îndreptă spre ieșire.

Savanții își începură experiențele. Elefantul statea atent și ascultător, răspundea fără greș la întrebări, rezolvînd exact problemele puse. Era de-a dreptul uluitor. Răspunsurile sale nu ar fi putut fi explicate prin nici un fel de dresură sau trucuri. Trebuia să admiți că elefantul era într-adevăr înzestrat cu o inteligență sau chiar cu o conștiință umană. Schmidt, care se simțea aproape învins, continua să se împotrivească numai din încăpățînare

Dar iată că elefantul se saturase de aceste întrebări și raspunsuri fără sfîrșit Cu o mișcare îndemînatică, întinse brusc trompa, scoase ceasul din buzunarul vestei lui Schmidt și i-l arătă. Ornicul arăta miezul nopții. După aceea, Hoiti-Toiti înapoie ceasul, îl apucă pe Schmidt cu trompa de guler și-l purtă prin întreaga arenă pînă la ieșire. Profesorul striga furios, în timp ce colegii sai se prăpădeau de rîs. Din culoarul ce ducea spre grajduri veni în fugă Jung și începu să se răstească la elefant, dar acesta se făcea că nici nu-l aude. După ce termină cu Schmidt, pe care îl lăsă în coridor, elefantul privi cu înțeles spre ceilalți savanți, care rămaseseră în arenă

— Plecăm imediat, spuse Stolz, adresîndu-se elefantului, ca și cum ar fi avut de-a face cu un om. Vă rog să nu vă supărați.

Stolz și ceilalți profesori părăsiră arena cuprinși de o sfială ciudată.

— Bine ai făcut, Hoiti, că i-ai expediat, spuse Jung. Mai avem o groază de treabă. Hai, Johann, Friedrich, Wilhelm! Unde sînteți?

Cîțiva oameni apărură în arena și începură curățenia, nivelau nisipul cu grebla, măturau culoarele, scoteau prăjinile, scările și cercurile. Elefantul îl ajuta pe Jung la căratul decorurilor Dar se vedea bine că nu prea avea chef de lucru. Parea enervat de ceva sau poate că obosise din cauza celui de-al doilea spectacol, prelungit pînă la o oră atît de neobișnuita. Fornăind din trompă, el își tot mișca capul și azvîrlea decorurile, facînd un zgomot asurzitor. La un moment dat, aruncă unul dintre ele cu atîta putere încît îl sfărîma.

— Mai încet, diavole! strigă Jung. Sau nu mai vrei să muncești? Ți s-o fi urcat la cap, te pomenești! Acum, că știi să scrii și să socotești, nu mai vrei să muncești în rînd cu ceilalți? Nu merge, frate! Aici nu e azil de bătrîni. La circ, toată lumea trebuie să lucreze la uita-te la Enrico Ferri. E cel mai bun călăreț, vestit în lumea întreagă, dar cînd se termină numărul își pune livreaua ca toți grăjdarii și ia parte la parade — alleț. Iar cînd e nevoie, nivelează și arena cu grebla.

Toate astea erau foarte adevărate, și elefantul le cunoștea bine, dar acum nu-i ardea de Enrico Ferri El sufla din trompă și, străbătînd arena, se îndreptă spre ieșire

— Hei, unde pleci? strigă Jung mînios. Stai, stai, n-auzi?

Apucînd mătura, alergă după elefant și-l pocni cu coada măturii peste coapsa-i masiva. Era prima dată cînd Jung îl lovea pe elefant; nu-i mai puțin însa adevarat ca și acesta manifesta pentru prima oara o asemenea nesupunere. Hoiti începu deodată să urle atît de îngrozitor, încît micul Jung se tupila la pămînt și se apucă de burtă, ca și cum urletele l-ar fi răscolit maruntaiele. Întorcîndu-se din drum, elefantul îl apucă pe Jung ca pe un cățeluș, îl aruncă de cîteva ori în sus, prinzîndu-l din zbor, după care îl lăsă jos și, apucînd mătura cu trompa, scrise pe nisip:

„Să nu mai îndrăznești să mă lovești! Nu sînt un animal, ci un om!"

Apoi elefantul azvîrli matura și porni spre ieșire. După ce trecu pe lîngă caii aflați în staule, se apropie de poartă, se propti o dată în ea și apăsă cu tot corpul. Poarta trosni și, sub o presiune atît de puternică, se sfărîmă în bucăți. Elefantul era liber..,

•

Pentru Ludwig Strom, directorul circului, aceasta a fost o noapte foarte agitată. Ațipise, cînd lacheul ciocani cu grijă în ușa dormitorului ca să-i anunțe ca venise Jung într-o chestiune foarte urgenta. Funcționarii și muncitorii circului erau foarte bine instruiți, așa încît Strom știa că trebuie sa se fi întîmplat ceva cu totul neobișnuit pentru ca să îndrăznească cineva să-l tulbure la o oră atît de nepotrivită. Își puse deci halatul și papucii și ieși în antreu.

— Ce s-a întîmplat, Jung? întrebă directorul.

— S-a întîmplat o mare nenorocire, domnule Strom!... Elefantul Hoiti-Toiti și-a ieșit din minți!...

Jung îl privea pe director cu ochii holbați și dădea neputincios din umeri

— Nu cumva dumneata nu ești în toate mințile, Jung? îl întrebă Strom.

— Nu mă credeți? se supară Jung. Să nu vă închipuiți ca sînt beat, am mintea limpede. Dacă nu mă credeți pe mine, puteți să-i întrebați pe Johann, pe Friedrich, pe Wilhelm. Au văzut toți cum elefantul mi-a smuls din mînă mătura și cum a scris pe nisipul din arenă: „Nu sînt un animal, ci un om". După aceea m-a aruncat de 16 ori pînă la cupolă, s-a dus la grajd, a sfarîmat poarta și a fugit.

— Ce? A fugit? A fugit Hoiti-Toiti? De ce nu mi-ai spus imediat asta, nenorocitule? Trebuie să luăm imediat măsuri ca să-l prindem și să-l aducem înapoi, caci altfel ne va face mari bucluculi

Strom aproape că vedea în fața ochilor mormanele de chitanțe trimise de poliție pentru amenzi, listele lungi de plată ale fermierilor pentru stricăciunile făcute de elefant, precum și citațiile de plata pentru pagubele provocate de animal.

— Cine este astăzi de serviciu la circ? Ați anunțat poliția? Ce măsuri ați luat ca să-l prindeți?

— Eu sînt de serviciu și am făcut tot ceea ce se putea face, răspunse Jung. N-am anunțat poliția, o să afle ea și singură. Am alergat după elefant si l-am implorat să se întoarca, spunîndu-i ba baron, ba conte și chiar mareșal „Luminația voastra, întoarceți-vă — i-am strigat. Întoarceți-vă, eminența voastră. Iertați-mă ca nu v-am recunoscut: în circ era întuneric și v-am luat drept un elefant". Hoiti-Toiti s-a uitat la mine, a pufnit disprețuitor din trompă și a pornit mai departe. Acum Johann și Wilhelm îl urmăresc cu motocicleta Elefantul a ieșit pe Unter den Linden, a străbătut întregul Tiergarten pe Charlottenburgerchaussee și a apucat-o spre ocolul silvic Grunerwald. Acum se scaldă în Hafel

În momentul acela, telefonul suna, și Strom se repezi la aparat

— Alo!... Da, eu sînt... Știu tot, vă mulțumesc. Vom face tot ce sta în puterile noastre... Pompierii? N-aș zice... E mai bine să nu întarîtăm elefantul.

— M-au chemat de la poliție, spuse Strom, punînd la loc receptorul. Au vrut să-mi trimită pompierii ca să-l aducă înapoi pe elefant cu furtunurile. Eu cred însă că față de Hoiti-Toiti trebuie să procedăm cu multă prudență

— Nebunul nu trebuie atîțat, observă Jung.

Pe d-ta, Jung, elefantul te cunoaște totuși mai bine decît pe oricare altul. Cauta sa ajungi pînă în apropierea lui și să-l atragi cu bînele înapoi la circ.

— Mă voi strădui, firește. . Numai că nu știu cum să-i mai intitulez. Să-i spun Hindenburg?

După ce Jung plecă, Strom nu se mai culcă deloc, ci rămase la telefon pînă în zori, tot primind informații și dînd dispoziții. Elefantul se bălăci multă vreme în apropierea Insulei Păunului, după care dadu o raită prin grădinile de zarzavat, unde dădu gata toată varza și morcovii. Ca desert, se mulțumi cu niște mere dintr-o ogradă învecinată, după care se îndreptă spre ocolul silvic Friedensdorf.

Toate informațiile primite arătau că elefantul nu se dadea la oameni, nu făcea stricăciuni inutile și, în general, se purta destul de frumos. Căuta să ocolească grădinile de zarzavat, grijuliu sa nu calce în picioare legumele, și făcea sforțări vadite să meargă numai pe șosea sau pe potecă. Numai foamea îl silea să mănînce legume și fructe din grădinile de zarzavat și din livezi Dar chiar și în acest caz arăta o grijă deosebită: nu strivea fără rost straturile, mînca varza cu multa atenție, cuib după cuib, și se ferea să frîngă pomii încarcați cu roade.

Pe la ora 6 aparu și Jung, obosit, plin de praf, cu fața murdară și asudata și cu hainele ude.

— Cum merg treburile, Jung?

— La fel de prost. Hoiti-Toiti nu se lasă de loc înduplecat. Cînd i-am spus „Domnule președinte" s-a înfuriat și m-a aruncat în lac. Se pare că la elefanți grandomania îmbracă forme întrucîtva diferite de aceea a oamenilor. Atunci am căutat să-l înduplec cu argumente raționale: „Îți închipui poate — l-am întrebat, ferindu-mă să-i dau vreun titlu — că te găsești în Africa. Află că nu sîntem în Africa, ci la 52° și jumătate latitudine nordică. Ei bine, să zicem că acum, în august, găsești peste tot fructe și legume din belșug. Ce-o sa faci însă la iarnă? Doar n-o să mănînci scoarță de copac, așa cum fac caprele.

Trebuie să-ți amintesc că la noi, în Europa, au trăit pe vremuri strămoșii dumitale, mamuții. Dar și ei au murit de frig. Și-atunci, nu crezi ca e mai bine să vii cu mine înapoi la circ, unde o sa ai căldură, hrană și îmbracăminte?". Hoiti-Toiti a ascultat cu luare-aminte discursul meu, s-a gîndit puțin și... m-a udat din cap pînă-n picioare cu apa din trompă. Ei bine, doua băi în numai cinci minute îmi ajung! Mare minune daca n-o să mă aleg cu vreo răceala.

RAZBOIUL A FOST DECLARAT

Toate încercările de a-l influența pe cale morala pe elefant se dovedeau zadarnice, astfel încît Strom fu nevoit să accepte luarea unor măsuri mai hotărîte

[1] Sapiens – dotat cu rațiune (lb lat.)

[2] Homo sapiens — om dotat cu rațiune, denumire științifica pentru specia umană, care, dupa clasificare, aparține clasa mamiferelor

RETRO SF

HOITI-TOITI

Un detașament de pompieri, înarmat cu furtunuri acționate de abur, fu trimis înspre ocolul silvic. Sub conducerea poliției, pompierii se apropiară pînă la vreo 10 m de elefant, se rînduiră în jurul lui și îndreptară asupra uriașului animal un puternic torent de apă. Dușul se pare că-i plăcu tare mult elefantului, care își întorcea cînd o parte a trupului, cînd alta sufiînd zgomotos. Atunci pompierii îndreptară vreo zece furtunuri într-o singură direcție și izbiră cu un val puternic de apă capul animalului, drept în ochi Elefantul, se vede treaba, nu-i plăcu de fel aceasta baie, pentru că începu să urle și se întoarse cu atîta hotărîre împotriva agresorilor, încît aceștia, dupa ce ezitară o clipă, lepădară furtunurile, fugind care încotro. Pe dată, țevile fură sfărîmate, iar mașinile pompierilor răsturnate.

Din această clipă, listele de plată pe care trebuia să le onoreze Strom începură să crească vertiginos. Elefantul se înfuriase între el și oameni, războiul era declarat, iar el arata tuturor că acest război îi va costa scump pe oameni. Cufundă în lac cîteva mașini ale pompierilor, distruse cabana cantonierului, prinse un polițist și-l aruncă în vîrful unui copac Dacă pînă acum arătase o deosebită grijă de tot ce făcea, acum era nestăpînit în pornirea sa spre distrugere. Dar, pînă și în această furie spre distrugere, dadea dovadă de aceeași inteligență neobișnuită, fiind în stare să aducă pagube mult mai mari decît un elefant obișnuit, fie el cît de furios.

Cînd prefectul poliției fu înștiințat despre evenimentele de la ocolul silvic din Friedensdorf, el porunci să se mobilizeze cîteva detașamente mari de poliție, bine înarmate, care să încercuiască ocolul silvic și să-l omoare pe elefant. Pe Strom îl cuprinsese disperarea: unde mai putea găsi el un asemenea elefant? În sinea sa, se împăcase cu ideea că va trebui sa plătească pentru poznele lui. Dar știa foarte bine că Hoiti-Toiti îi va întoarce banii cu vîrf și îndesat – numai dacă s-ar potoli odată! Strom îl imploră pe prefectul de poliție sa amîne executarea ordinului, nădăjduind încă sa-l înduplece într-un fel oarecare pe elefantul înrăit.

— Vă pot acorda zece ore, îi răspunse prefectul de poliție. Peste o oră, întregul ocol silvic va fi încercuit. Dacă va fi nevoie, voi chema în ajutorul poliției armata.

Strom convoca imediat o consfătuire extraordinară, la care participau aproape toți artiștii și funcționarii circului, ba chiar și directorul grădinii zoologice și ajutoarele sale. La vreo cinci ore după consfătuire, ocolul silvic era presărat cu gropi și curse camuflate. Un elefant obișnuit ar fi căzut imediat în capcanele acestea întinse cu o deosebită ingeniozitate, dar Hoiti nu era un elefant obișnuit. El ocoli locurile primejdioase, înlăturînd crengile folosite la camuflarea gropilor și căutînd să nu calce pe scîndurile de care fusesera legate blocuri grele spînzurate pe frînghii. Ar fi fost de-ajuns ca un singur bloc din acestea să cada pe capul elefantului, pentru a-l ameți și trînti la pamînt

Termenul acordat de prefect se apropia de sfîrșit, și puternicele detașamente strîngeau tot mai mult încercuirea. Polițiști înarmați cu puști se apropiară de lacul lîngă care se găsea elefantul. Printre trunchiurile arborilor se întrezărea trupul masiv al animalului Hoiti-Toiti își afundase trompa în lac și, ridicînd-o deasupra capului, dădea drumul la o adevărată jerbă de apă, care cădea ca o ploaie pe spinarea-i lată..

— Fiți gata! comandă în șoaptă ofițerul, iar după aceea strigă: Foc!

Se auzi o răpăială de gloanțe, la care pădurea răspunse cu un ecou îndelung repetat. Elefantul își întoarse capul într-o parte și, șiroind de sînge, porni spre oameni. Polițiștii trăgeau, dar elefantul continua să înainteze spre ei, fără a ține seama de gloanțe. Nu s-ar putea spune că polițiștii erau țintași proști, dar ei nu știau nimic despre vînătoarea de elefanți și, de aceea, gloanțele nu reușeau să-i atingă centrele vitale: creierul și inima. De durere și de teamă, elefantul scoase niște urlete sălbatice, zvîcni trompa înainte, dar și-o răsuci imediat, căci trompa este organul lui cel mai important, fără de care se prăpădește. De aceea, elefanții n-o folosesc decît foarte rar ca armă de apărare și de atac. Hoiti își propti carpul în piept, iar uriașii săi colți de fildeș, lungi de 2 metri și jumătate și grei de 50 kg fiecare, fură îndreptați împotriva dușmanilor ca niște sulițe înfricoșătoare. În clipa aceea, elefantul era înspăimîntător, dar disciplina îi ținu pe polițiști în loc; menținîndu-se pe poziție, ei continuau să tragă fără încetare.

Elefantul străpunse lanțul agresorilor, ieși din încercuire și dispăru din vedere

Fu organizată de îndată urmărirea lui, dar nu era deloc ușor să-l prinzi sau măcar să-l ajungi din urmă. Detașamentele de poliție erau nevoite să circule pe șosele, în timp ce elefantul își tăia drum peste livezi și grădini de zarzavat, prin ogoare și păduri, fără a se uita pe unde merge.

WAGNER SALVEAZĂ SITUAȚIA

Strom umbla de colo pînă colo prin birou și repeta deznădăjduit:

— Sînt ruinat! Sînt ruinat!... Va trebui să cheltuiesc o avere întreagă ea să acopăr pagubele pricinuite de elefant și pînă la urmă tot va fi împușcat. Ce pierdere! Ce pierdere ireparabilă!

— O telegramă! spuse servitorul intrînd în birou și-i prezentă lui Strom o hîrtie pe tavă.

„S-a sfîrșit! — se gîndi directorul. Probabil că mă înștiințează că elefantul a fost ucis... O telegramă din U.R.S.S.? De la Moscova? Ciudat! De la cine o fi oare?. ."

„Berlin, Circul Busch, Directorul Strom.

Aflat ziar fuga elefantului. Stop. Cereți imediat poliției anularea ordinului împușcare elefant. Stop. Transmiteți elefantului următoarele două puncte Ghilimele. Sapiens virgulă Wagner șoșește Berlin cu avionul. Întoarce-te Circul Busch. Stop. Ghilimele Dacă nu ascultă virgulă puteți împușca. Stop. Profesor Wagner."

Uluit, Strom citi încă o dată telegrama.

„Nu înțeleg nimic! Este limpede că profesorul Wagner îl cunoaște pe elefant, deoarece în telegramă vorbește despre el zicîndu-i Sapiens. De ce își închipuie însă Wagner că elefantul se va întoarce de îndata ce va afla că profesorul sosește?... Oricum ar fi, telegrama ne oferă o mică șansă de a salva elefantul".

Și directorul începu să acționeze. Izbuti, nu fără trudă, să-l convingă pe prefectul de poliție „să înceteze operațiile militare". Jung fu trimis de urgență cu avionul la locul unde se afla elefantul.

Ca un adevărat sol venit să parlamenteze, Jung flutură o batistă albă și, apropiindu-se de elefant, îi spuse:

— Mult stimate Sapiens, profesorul Wagner vă trimite salutări. El urmează să sosească la Berlin și dorește sa vă vadă. Locul de întîlnire este Circul Busch Vă promit că, dacă vă întoarceți, nimeni nu se va atinge de un fir de păr din prețioasa dumneavoastră persoană.

Elefantul ascultă cu atenție ce-i spusese Jung, rămase o clipă pe gînduri, apoi îl apucă cu trompa și-l urcă în spinare; pe urmă, cu un pas liniștit, se întoarce în direcția nord, spre Berlin. În felul acesta Jung era și ostatic, și ocrotitorul elefantului: nimeni n-ar fi îndrăznit să-l împuște pe elefant atîta vreme cît purta în spinare un om.

Elefantul mergea pe jos, în timp ce profesorul Wagner, însoțit de asistenul său Denisov, zbura cu avionul. Și de aceea Wagner sosi la Berlin înaintea elefantului și se îndreptă pe dată spre circul lui Strom.

Directorul primise între timp o telegramă prin care i se anunța că la simpla pronunțare a numelui lui Wagner Hoiti-Toiti se îmblînzise și se îndrepta acum docil spre Berlin.

— Spuneți-mi, vă rog, în ce împrejurări ați achiziționat acest elefant și dacă-i cunoașteți cumva povestea, îl întreba Wagner pe director

— L-am cumparat de la un oarecare Mr. Niches, negustor de ulei și de nuci de palmier. Mr. Niches locuiește în Africa Centrală, pe Congo, în apropierea orașului Matada. Dupa spusele lui, elefantul se apropiase singur într-o zi de casa lui, pe cînd copiii se jucau în grădină, și începuse să facă niște giumbușlucuri neobișnuite: se ridica pe picioarele dindarăt și dansa, jongla cu niște nuiele, se aseza pe picioarele din față și, sprijinindu-se în colții de fildeș, ridica picioarele dindarăt, dînd din coadă într-un mod atît de caraghios, încît copiii lui Niches se tăvăleau de rîs. Ei au fost aceia care i-au dat numele de Hoity-Toity, care, după cum știți, în englezâ înseamnă „jucăuș", iar uneori echivalează cu „Ehebei" al nostru. Elefantul se obișnuise cu domnul Jung și noi l-am păstrat mai departe după ce l-am achiziționat. Iată aici toate actele referitoare la cumpărarea lui. Totul este cît se poate de legal și nu văd cum tranzacția ar putea fi contestată

— Dar nici nu mă gîndesc să contest tranzacția pe care ați încheiat-o, spune Wagner. Spuneți-mi, vă rog, elefantul nu are nici un fel de semne particulare?

— Ba da, are la cap niște cicatrice mari. Mr. Niches presupunea că sînt urme de rani pe care elefantul le căpătase cînd fusese prins. Știți că sălbaticii prind elefanții cu metode destul de barbare. Cum aceste cicatrice îl urîteau, putînd provoca publicului o oarecare repulsie, i-am pus pe cap o beretă specială, brodată cu mătase și împodobită cu ciucuri.

— El este. Nu mai încape nici o îndoială!

— Care el? întrebă Strom.

— Elefantul Sapiens, pe care l-am pierdut. L-am prins în Congo Belgian, unde am fost cu o expediție științifică și l-am dresat, dar într-o noapte a dispărut și nu s-a mai întors. Toate cercetările pe care le-am întreprins au fost zadarnice.

— Prin urmare, aveți totuși pretenții asupra elefantului? întrebă directorul.

— Eu n-am pretenții, dar s-ar putea ca elefantul să aibă. Vedeți, eu l-am dresat cu metode noi, care dau rezultate cu adevărat uimitoare. Dv. singur v-ați putut convinge ce neobișnuita dezvoltare a aptitudinilor intelectuale ale elefantului am reușit să atinq. Pot spune că elefantul Sapiens, sau cum îi spuneți acum, Hoiti-Toiti, posedă într-o înaltă măsură conștiința personalității, daca mă pot exprima astfel. Cînd am citit în ziar despre talentele uluitoare ale elefantului care se producea la circul dv., m-am gîndit că numai Sapiens al meu putea face asemenea lucruri: eu însumi l-am învațat doar să citească, să socotească și chiar să scrie. Atîta timp însă cît Hoiti-Toiti îi amuza pașnic pe berlinezi, fiind și el probabil mulțumit de soarta sa, n-am socotit necesar să intervin. Dar iată ca elefantul s-a răsculat, ceea ce înseamnă că ceva l-a nemulțumit. M-am hotărît atunci să-i vin în ajutor. Acum va trebui să-și hotărască singur soarta, căci are dreptul la aceasta. Nu uitați că dacă n-as fi sosit la timp, elefantul ar fi fost de mult mort și l-am fi pierdut amîndoi. Cu forța nu-l veți putea sili să rămînă. Cred că v-ați convins de asta. Să nu vă închipuiți însă cîtuși de puțin că vreau să vi-l iau cu orice preț. O să stau de vorba cu el și poate că o să rămînă la dv., dacă îi veți schimba regimul și veți înlătura ceea ce l-a tulburat

— „O să stau de vorba cu elefantul"! Unde s-a mai vazut așa ceva! gesticulă larg directorul circului.

— În general, Hoiti-Toiti este un elefant cum nu s-a mai văzut. Dealtfel, cînd va ajunge la Berlin?

— Asta seară Se pare că este foarte grăbit sa se întîlnească cu dv. Mi s-a telegrafiat că merge cu 20 km pe oră.

În aceeași seară, după terminarea spectacolului de circ, avu loc întîlnirea dintre Hoiti-Toiti și profesorul Wagner. Strom, Wagner și asistentul acestuia, Denisov, se aflau în arenă, cînd prin culoarul artiștilor își făcu apariția Hoiti-Toiti purtîndu-l pe spinare pe Jung. Zărindu-l pe Wagner, elefantul se repezi spre el și-i întinse trompa ca o „mînă", pe care Wagner i-o strînse cu căldură. După aceea elefantul îl dădu jos pe Jung și-l urcă pe Wagner. Profesorul ridică în sus clapa uriașă a urechii elefantului și-i șopti ceva. Elefantul dădu din cap afirmativ și începu sa agite cu repeziciune capatul cozii în fața lui Wagner, care urmărea cu atenție mișcările lui.

Strom nu vedea cu ochi buni toată această „discuție" misterioasă.

— Ei bine, ce a hotărît elefantul? întrebă el nerăbdator

— Elefantul și-a exprimat dorința de a lua un concediu pentru a-mi putea povesti în liniște unele lucruri ce mă interesează într-o măsură deosebită. După concediu este de acord sa se întoarcă la circ, cu condiția ca domnul Jung să-i ceară scuze pentru modul grosolan în care l-a tratat și să-i făgăduiască că nu va mai recurge niciodată la constrîngeri corporale Pentru efefant, loviturile nu sînt dureroase, dar el nu admite în principiu să fie jignit.

— Eu... l-am lovit pe elefant?... întrebă Jung cu mirare prefăcută.

— Cu coada măturii, continuă Wagner. Nu mai nega.. Jung, elefantul nu minte. Trebuie să fii politicos cu el ca și cum ar fi...

— ...însuși președintele republicii?...

— ...ca și cum ar fi un om, și nu un om simplu, ci cu demnitate personală.

— Un gentleman? făcu Jung caustic.

— Ajunge!' strigă Strom. Dumneata ești vinovat pentru tot ceea ce s-a întîmplat și-ți vei primi pedeapsa. Și aș putea ști cînd intenționează domnul Hoiti-Toiti să plece în concediu și unde anume?

— Pornim într-o plimbare pe jos, raspunse Wagner. Cred că va fi o excursie foarte plăcută. Eu și cu asistentul meu, Denisov, ne vom sui pe spinarea largă a elefantului și vom porni cu toții spre sud. Elefantul și-a exprimat dorința de a paște iarbă pe pajiștile elveține.

Denisov n-avea decît 23 de ani, dar, în ciuda vîrstei sale, reușise să facă pînă acum mai multe descoperiri științifice în domeniul biologiei „Din d-ta va ieși ceva" — îi spusese Wagner, invitîndu-l să lucreze în laboratorul său. Tînărul om de știință fusese nespus de bucuros cînd i se făcuse aceasta oferta, iar profesorul era și el mulțumit de ajutorul său și-l lua cu el peste tot

— „Denisov", „Akim Ivanovici", pentru mine e mult prea lung, spusese Wagner încă din prima zi a activității lor în comun. Dacă de fiecare dată cînd îți voi adresa cuvîntul va trebui sa spun „Akim Ivanovici", voi pierde într-un an 48 de minute. Or, în 48 de minute se pot face multe lucruri. De aceea, în genere, voi evita să-ți spun pe nume, iar daca va trebui, totuși, s-o fac, voi spune doar „Den!". E limpede. Iar d-ta poți să-mi spui Wag.

Wagner era într-adevăr un om care știa să folosească timpul la maximum.

În zorii zilei, totul era gata. Wagner și Denisov se

RETRO SF

HOITI-TOITI

asezară confortabil pe spinarea lata a lui Hoiti-Toiti, luînd cu ei numai ceea ce era absolut necesar

Cu toată ora timpurie, Strom își exprimase dorința sa-și ia rămas bun

— Și cu ce veți hrăni elefantul? întreba directorul.

- O-sa dăm reprezentații prin orașe și sate, spuse Wagner, și ca răsplata, spectatorii ne vor hrăni elefantul. Sapiens va cîștiga nu numai hrana lui, dar și pe a noastră. La revedere!

Elefantul o porni tacticos pe străzile orașului. Dar, după ce lăsară în urma ultimele case și în fața lor văzura întinzîndu-se șoseaua ca o fîșie nesfîrșita, elefantul grăbi pasul fără să fi fost îndemnat de cineva Mergea cu cel puțin 12 km pe oră.

Den, va trebui să te ocupi de elefant, dar, ca să-i cunoști mai bine, îți voi face cunoscut trecutul lui cu totul neobișnuit la te rog acest caiet, este un jurnal de drum, scris de predecesorul d-tale, Peskov, cu care am făcut călătoria în Congo

Cu acest Peskov s-a întîmplat o poveste tragicomică, pe care ți-o voi povesti odată. Acum ia și citește.

Wagner își făcu loc mai aproape de capul elefantului, potrivi în fața sa o masuță demontabila și începu să scrie deodată în două caiete, cu mîna dreapta și cu mîna stîngă Wagner nu facea niciodata mai puțin de doua treburi odată

— Și acum, povestește! se adresa el, evident, elefantului Acesta își întinse trompa pînă la urechea lui Wagner și începu sa șisîie foarte repede, cu pauze foarte mici

- S-ss-sss-s-ss-sss

„Un adevărat alfabet Morse" — gîndi Denisov, deschizînd caietul gros, legat în pînză.

Wagner înregistra cu mîna stîngă ce-i dicta elefantul, iar cu dreapta scria un tratat științific. Elefanul mergea cu un pas uniform, și legănarea lui liniș apropie ca nu stînjenea scrisul Denisov se apuca sa citească jurnalul lui Peskov și se cufundă imediat în lectura lui.

Iata conținutul acestui jurnal.

„RING NU VA FI UCIS"

„27 martie. Am impresia că am nimerit în cabinetul lui Faust Laboratorul profesorului Wagner este uluitor. Ce nu poți vedea aici: fizică, chimie, biologie, electrotehnică, microbiologie, anatomie, fiziologie . s-ar părea că nu există domeniu de științа căre să nu-l intereseze pe Wagner - sau Wag, cum mi-a cerut să-i spun Microscoape, spectroscoape, electroscoape. . și diferite alte „scoape", care-i îngăduie să vada lucruri inaccesibile ochiului liber. Urmeaza apo. aparate pentru auz „microscoape" acustice, cu ajutorul carora Wagner recepționează mii de sunete noi: „și lunecarea jivinelor marine, și fiorul răchitei îndepartate". Vezi aici materiale de sticlă, cupru, aluminiu, cauciuc, porțelan, ebonit, platină, aur, oțel, în cele mai variate forme și combinații. Retorte, baloane, serpentine, eprubete, lămpi, bobine, spirale, fire, șaltăre, întrerupătoare, butoane... Oare toate acestea nu reflectă însași complexitatea creierului lui Wagner? Camera de alături este un adevarat panopticum; acolo Wagner face culturi de țesuturi ale corpului omenesc, hrănește un deget viu taiat de la un om, o ureche de iepure, o inima de cîine, un cap de berbec și... un creier de om. Da, da, un creier viu care gîndește! Sarcina mea este tocmai sa am grijă de el. Profesorul stă de vorbă cu creierul, apasînd cu degetul pe suprafața lui. Îl hrănește cu o soluție fiziologică speciala, iar eu trebuie să mă îngrijesc ca aceasta soluție să fie mereu împrospătată De la o vreme, Wagner a modificat puțin compoziția soluției, „alimentînd mai intens creierul". Și, ca prin minune, acesta a început să crească foarte repede N-aș putea spune însă că acest encefal, de dimensiunile unui pepene mare, prezinta un spectacol prea atragător.

29 martie. Wag duce discuții aprinse cu neobișnuitul obiect al cercetarilor sale

30 martie. În seara asta, Wag mi-a spus povestea acestui creier.

— Aparține unui tînăr savant german, Ring, care a murit în Abisinia, dar, după cum vezi, creierul sau continuă să traiasca și sa gîndească În ultima vreme însa, nu știu de ce este tot mai trist Ochiul pe care i l-am montat nu-l mai mulțumește. Ar vrea nu numai sa vada, ci sa și auda și chiar sa umble. Din păcate, și-a exprimat această dorința cam tîrziu. Dacă mi-ar fi spus-o mai demult, poate că aș fi reușit sa i-o satisfac. Aș fi gasit în sala de disecție un cadavru potrivit ca dimensiune și aș fi transplantat creierul lui Ring în alt cap. Daca omul murise din cauza unei afecțiuni cerebrale, aș fi reușit să-l readuc la viață printr-o transplantare. În felul acesta, creierul lui Ring ar fi primit un corp nou, în care viața ar fi pulsat din plin Din păcate, am început experiențe de creștere a țesuturilor, iar acum, după cum vezi, procesul de creștere a evoluat atît de mult, încît craniul omenesc a devenit neîncapător. Ring nu va mai fi om.

— Ce vreți să spuneți cu asta? Nu vă gîndiți cumva ca Ring ar putea fi și altceva decît om?

— Exact. Ar putea fi și altceva, sa zicem un elefant E adevarat că în momentul de față encefalul sau nu a ajuns încа pînă la dimensiunile unui creier de elefant, dar putem face și asta; trebuie doar sa avem grija ca să capete forma cuvenită. În curînd voi prim un craniu de elefant, voi introduce în el creierul și voi continua hipertrofierea țesuturilor sale pînă cînd acestea vor umple întregul spațiu cranian

— Nu cumva vreți să faceți din Ring un elefant?

— Și de ce nu? Am și vorbit cu Ring. Dorința lui de a vedea, de a auzi, de a se mișca și a respira este atît de mare, încît ar accepta să fie chiar un porc sau un cîine. Oricum, elefantul este un animal nobil, puternic și cu o longevitate apreciabila. El, adica creierul lui Ring, mai poate trai încă 100—200 de ani. Oare nu este o perspectivă plăcuta? Ring a și consimțit..."

Denisov întrerupse lectura jurnalului și se adresă lui Wagner:

— Spuneți-mi, vă rog, nu cumva elefantul pe care mergem noi acum.

Da, da, are un creier de om, raspunse Wagner, fără a se opri din scris. Citeste mai departe și nu ma întrerupe.

Denisov tăcu, dar nu relua imediat lectura jurnalului Gîndul că elefantul pe care erau instalați are un creier de om i se părea de-a dreptul monstruos. Se uita la animal cu un sentiment de curiozitate amestecat cu o groaza superstițioasa

„31 martie. Astazi am primit craniul unui elefant Profesorul i-a facut o secțiune transversala în regiunea frontală.

— Asta, spuse el, e ca să pot introduce creierul și ca sa-l scot apoi ușor cînd va trebui să-l trec din acest craniu în altul, viu.

Am examinat interiorul craniului și m-a surprins spațiul relativ restrîns destinat creierului. Din exterior, elefantul mi se părea mult mai „inteligent"

Dintre toate animalele terestre, continuă Wag, elefantul are cel mai dezvoltat sinus frontal. Vezi? Toată partea superioară a craniului este formată din camere pline cu aer, pe care un profan le confundă de obicei cu zona cerebrală În realitate, creierul este destul de mic și ascuns foarte departe, uite aici. Locul ar corespunde oarecum regiunii auditive Iată pentru ce gloanțele care vizeaza partea din față a capului nu-și ating în general scopul ele străpung cîteva membrane cartilaginoase, dar nu pot ajunge pînă la creier

Împreună cu Wag, am facut cîteva orificii în craniu, pe unde vom introduce tuburile care vor alimenta creierul cu soluția nutritiva. Apoi am introdus cu multă grija creierul lui Ring într-una dintre jumătățile craniului. Creierul nu umplea nici pe departe spațiul ce-i era rezervat.

— Nu-i nimic. Pe drum va mai crește, spuse Wag, prinzînd între ele cele două jumătăți ale craniului.

Marturisesc că nu am prea multă încredere în reușita experienței, deși cunosc multe dintre invențiile neobișnuite ale lui Wag. Aici, însa, lucrurile îmi par deosebit de complicate și barate de obstacole uriașe. În primul rînd trebuie să gasim un elefant viu. Ca sa-l aducem din Africa sau India, ne-ar costa prea scump și, pe lînga aceasta, s-ar putea ca, dintr-un motiv sau altul, elefantul să nu se potrivească. Iata de ce Wag a hotărît să ducă creierul lui Ring în Africa, și anume pe Congo, unde, de altfel, a mai fost, sa prindă acolo un elefant și să facă pe loc transplantarea creierului Transplantarea creierului! Ușor de spus! Dar, ca s-o faci, e cu totul altceva decît sa treci o mănușă dintr-un buzunar în altul. Vor trebui prinse și cusute toate terminațiile nervilor, toate venele și arterele. Și, deși anatomia omului și cea a animalului prezinta asemănări, totuși există deosebiri destul de mari. Va izbuti oare Wag sa sudeze două sisteme atît de diferite? Și nu trebuie uitat că toata această operație complexă urmeaza să fie făcută pe un elefant viu "

„27 iunie. Voi așterne acum pe hîrtie o serie întreagă de întîmplări care s-au petrecut în ultima vreme. Călătoria nu ne-a adus numai plăceri. Încă de pe vapor, și apoi cu deosebire în barca, am început să fim pur și simplu asaltați de țînțari. Este adevărat că dacă ne aflam în mijlocul fluviului, lat cît un lac, scapam de ei, dar ajungea să ne apropiem puțin de mal ca să fim înconjurați de roiuri întregi formate din aceste gîngănii infernale Cînd ne scăldăm, năvăleau peste noi muștele negre, care ne sugeau sîngele. După ce am debarcat și am pornit-o pe jos, au început să ne urmărească alți dușmani: furnicile pitice și puricii de nisip. În fiecare seară, trebuie să ne controlăm amănunțit picioarele și să măturăm puricii de pe ele. Șerpii, miriapodele, albinele și viespile ne-au dat și ele de furcă.

Drumul prin desișul pădurii n-a fost nici el ușor, iar prin poieni era și mai greu: peste tot iarbă deasă și tulpini groase, înalte de 4 m Mergi mereu între doi pereți de verdeață și nu vezi nimic în jurul tău. E înfiorator Frunzele ascuțite îți zgîrie obrazul și mîinile. Iarba pe care calci se încolăceste în jurul picioarelor, îngreunîndu-ți mersul. Pe timp de ploaie, frunzele uriașe aduna apa, care apoi se revarsă peste tine ca dintr-o galeată Trebuie să umblăm înșiruiți unul cîte unul, pe poteci înguste, croite prin păduri și savană. Aceste drumuri sînt, de altfel, singurele căi de comunicație prin locurile acestea. Eram cu toții douăzeci de oameni, dintre care optsprezece hamali și călăuze din tribul negru al fanilor

În sfîrșit, iata-ne ajunși la destinație. Întindem corturile pe malul lacului Tumba. Călăuzele noastre se odihnesc pescuind, aceasta fiind una dintre marile lor bucurii. Cu multă greutate îi putem smulge de la aceasta ocupație plăcuta pentru a-i pune sa ne conduca mai departe. Avem doua corturi mari, așezate într-un loc foarte bine ales, pe un dîmb uscat, cu iarbă rară și care oferă o largă perspectivă de jur împrejur. Creierul lui Ring a suportat usor călătoria și se simte destul de bine. Așteaptă cu nerabdare întoarcerea în lumea sunetelor, a culorilor, a senzațiilor Wag îl încurajeaza, declarîndu-i ca acum nu mai are mult de așteptat Este limpede că profesorul face niște pregătiri misterioase

29 iunie. Mare taraboi în tabăra noastra. fanii au dat peste urmele proaspete ale unui leu, nu departe de corturi. Am desfacut lada cu arme și le-am dat puști celor care spun ca știu sa traga, iar dupaamiază am făcut o tragere de probă A fost nemaipomenit! Fanii își lipeau patul armei de burta sau de genunchi, reculul îi trîntea de-a dura pînă departe, iar gloanțele nimereau exact în partea cealaltă. În schimb, zelul lor nu cunoștea margini, iar galagia pe care o fac nu poate fi descrisa. Cred ca țipetele lor vor îndrepta spre noi sălbaticiunile flamînde din întregul bazin al fluviului Congo

Fanii sînt înspaimîntați Cum se lasă seara, se adună în jurul corturilor noastre și aprind focurile, pe care nu le mai lasa apoi sa se stinga toata noaptea. Cred că înțeleg acum frica omului primitiv în fața înfioratoarelor animale salbatice. Cînd leul rage — am avut pînă acum de cîteva ori prilejul să-l aud răgetul —, simt ca se petrece în mine ceva ciudat: în sînge mi se trezește teama ancestrală, iar inima parcă mi se oprește. Nici sa fug parca nu pot, ci-mi vine doar sa ma ghemuiesc sau sa ma îngrop în pamînt ca o cîrtița Cît despre Wag, parca nici nu aude răgetul leului [. .]

VODCA DE ELEFANT

„21 iulie 1957 Fanii au descoperit locul unde se adapa elefanții. Este un lac de padure, destul de mic După ce elefanții s-au adăpat și s-au afundat în desișul pădurii, Wag, eu și indigenii ne-am apucat de lucru Ne-am dezbrăcat și am intrat în apă, unde am început să batem pe fundul lacului șiruri strînse de bîrne, îngradind astfel o mica porțiune a lacului Pe urmă, am lipit bine cu lut peretele de sub apa și am obținut în felul acesta un mic iaz îndiguit. Stavilarul despărțea porțiunea aceasta a lacului chiar în locul unde veneau de obicei elefanții la adapat.

— Minunat! spuse Wag Nu ne mai ramîne acum decît să „otravim" apa. Pentru asta am o soluție foarte bună, absolut inofensiva, dar care îmbata mai puternic decît alcoolul

Mai multe ore în șir, Wag se închise în laboratorul său, de unde ieși pînă la urmă cu o găleata de „vodcă de elefant" — cum îi spunea el. „Vodca" fu turnată în apă, iar noi ne cățarărăm în copaci, pregătindu-ne de așteptare.

— Or să bea oare elefanții vodca dumitale? l-am întrebat eu

— Sper c-o să le placă. După cîte știu, ursii beau vodcă, ba chiar ajung adevarați bețivi Sssst! Se aud pași...

Mi-am aruncat privirile asupra uriașei „arene"

Sînt nevoit să fac aici o mica digresiune. Trebuie să mărturisesc că în tot timpul călătoriei am fost mereu surprins de varietatea arhitectonică și de peisajele mereu noi ale pădurii tropicale. În general, mergi printr-o pădure „în trei etaje": mai întîi o mică pădurice de tufe și de copăcei mărunți, care nu întrec înălțimea omului; deasupra ei se ridică o a doua padure, cam tot atît de înaltă ca padurile noastre nordice. În sfîrșit, deasupra ei se înalță cea de-a treia pădure, formată din arbori uriași. Între sirurile de coroane ale primelor două paduri există goluri, pe care le umplu doar lianele și vrejurile diferitelor plante tîrîtoare Spectacolul pe care-l oferă o asemenea padure în trei caturi este o adevărată vrajă. Sus de tot, deasupra capului, nălucesc peșteri înverzite, cascade de verdeață, căzînd de pe o stîncă pe alta, și munți înverziți ce se înalță pînă în nori, Și totul împodobit cu penele în mii de culori ale pasarilor și nuanțelor de vis ale orhideelor.

Și deodata îți vine să crezi ca ai nimerit într-o mare catedrală gotica, susținuta de nenumarate co-

RETRO SF

HOITI-TOITI

Ioane uriașe, înfipte în pămîntul acoperit cu mușchi și cu vîrfurile atingînd cupola aproape invizibilă. Mai faci cîțiva pași și iarăși nu mai recunoști locul; te afli acum în hățișuri de nestrăbătut. Din față și din spate, din dreapta și din stînga, te înăbușă frunzele. Mușchiul, iarba și florile îți strîng trupul pînă la umeri. Simți că te trage în jos un adevărat vîrtej de verdeață. Picioarele ți se împiedică în vegetația moale sau se lovesc de trunchiurile copacilor răsturnați, dar în clipa cînd ești gata să cazi, cînd ești gata să te-ai împotmolit pentru totdeauna în mlaștina vegetației de nestrăbătut, crengile se dau parcă la o parte și rămîi fără glas: ești în mijlocul unei uriașe peșteri rotunde, cu bolta verde. „Un stîlp" de o grosime neînchipuită susține cupola peșterii. Pe pămînt nici un fir de iarbă — un adevărat teren de crichet. Arborele uriaș înăbușă cu umbra sa orice vegetație din jur, nelăsînd să pătrundă nici o rază de lumină. Crengile îl atîrnă pînă la pămînt, înfrățindu-se parcă cu el. Aici este împărăția întunericului și a răcoarei. În călătoria noastră am avut nu o dată prilejul să ne odihnim la umbra cîte unui asemenea gigant: baobab, arbore de cauciuc, sau smochin indian.

Un asemenea arbore uriaș ne-a oferit și acum adăpost în crengile sale. Se afla nu departe de apă și ne dădea astfel posibilitatea să vedem toate animalele ce mergeau pe poteca elefanților și care trebuiau să străbată „arena" înainte de a se apropia de mal. Cîte drame ale pădurii n-a văzut această „arenă"! I loi-colo mai albeau oase de antilope, bivoli și mistreți. Nu departe începea savana, așa că adesea veneau aici la adăpost și animale de cîmpie.

În „arenă" își făcu deodată apariția un porc mistreț, urmat de o scroafă și opt purcei. Întreaga familie se îndrepta spre lac. Nu după multă vreme mai apărură încă cinci femele, pare-se din aceeași familie. Mistrețul se apropie de apă și se apucă să bea, dar dintr-o dată își scoase rîtul din apă, grohăi în semn de protest și trecu în altă parte. Încercă și acolo apa, dar se vede că nu-i plăcu și dădu din cap.

— Nu vrea să bea, îl șoptii eu lui Wag.

— Nu i-a simțit încă gustul, îmi răspunse acesta tot în șoaptă. Wag avea dreptate. Nu trecu mult, mistrețul încetă să mai dea din cap și începu să bea. Scroafa însă se agita și, după cum mi se părea mie, le striga purceilor să nu bea. După o vreme îi prinse și ea gustul. Mistrețul, femelele și purceii băura multă vreme — mai mult decît obișnuiesc în general. Primii care se îmbătară fură purceii: ei începură deodată să guițe și se năpustiră unul asupra altuia, gonind prin „arenă". După ei, se îmbătară și cele șase femele. Clătinîndu-se, începură să grohăie, să se împleticească și să se înfrunte; se ridicau pe picioarele dindărăt, se tăvăleau pe pămînt și se dădeau chiar peste cap. Pînă la urmă, se trîntiră la pămînt și adormiră împreună cu purceii. Mistrețul, însă, se dovedea a fi rău la băție. Grohăia înfricoșător, se năpustea asupra arborelui uriaș din mijlocul poienii, înfigîndu-și cu atîta forță colții, încît abia de-i mai putea scoate.

Urmăream cu atîta interes năzdrăvăniile mistrețului beat, încît nici n-am băgat de seamă cînd s-au apropiat elefanții. Păsind tacticos, ei începură să lase unul după altul din cărarea înverzită. Trebuie să spun că în clipa aceea pajiștea din jurul arborelui arăta într-adevăr ca o arenă de circ, dar nu cred să fi existat vreodată un circ cu atîția artiști patrupezi. Marturisesc că m-a înspăimîntat mulțimea aceea de trupuri masive ale elefanților, asemenea unor șoboland uriași. Erau peste douăzeci la număr.

Dar ce i s-o fi năzărit bețivanului de mistreț? În loc să o ia la sănătoasa, el prinse să grohăie amenințător și se repezi ca o săgeată spre turma de elefanți. Elefantul care mergea în față, cel mai mare dintre toți, probabil că nu se aștepta la un atac. Își încovoie așadar capul, privind cu curiozitate la animalul ce gonea spre el. Apropiindu-se de elefant, mistrețul îl lovi cu colții în picior. Elefantul răsuci în grabă trompa, își aplecă deodată capul și, luîndu-i pe mistreț în colți, îl zvîrli cu atîta putere încît acesta căzu în apă.

Mistrețul grohăi, se bălăci în apă și, înainte de a ieși la mal, mai trase cîteva înghițituri de apă, ca și cum ar fi vrut să capete curaj. De data asta, văzîndu-l că se apropie din nou, elefantul se pregăti de atac. Îl aștepta pe mistreț cu colții lăsați în jos, și cînd acesta se năpusti asupra lui nimeri în colți și fu într-o clipa spintecat. Elefantul zvîrli de pe colți animalul muribund și-l călcă în picioare. Din mistreț nu mai rămaseră decît capul și coada, căci trupul și picioarele îi fuseseră făcute fîșii.

Cu același pași măsurați, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, elefantul conducător străbătu întreaga „arenă", ocolind cu grijă puii de mistreț și femelele ce zăceau ametite, coborî spre malul apei și-și cufundă trompa în ea. De sus, din copac, noi priveam curioși să vedem ce o să se întîmple.

Elefantul înghiți o dată, dar ridică brusc trompa și începu să răscolească apa, probabil ca să-i asemuiască gustul în diferite locuri. Mai făcu cîțiva pași și, deodată, își cufundă trompa dincolo de bariera noastră, unde apa nu era otrăvită cu băuturi ametitoare.

— S-a dus de rîpă planul nostru! șoptii eu, dar în același moment scoase un strigăt de mirare: elefantul se întorsese la locul îngrădit și începuse să bea vodca de elefant". Îi plăcea. Lîngă elefantul conducător se rînduiră și ceilalți elefanți, dar barajul nostru nu era prea mare, așa încît o parte din turma de elefanți se adăpa cu apă obișnuită.

Credeam că adăpatul nu se va termina niciodată. Vedeam pintecele elefantului umflîndu-se într-un chip monstruos. Elefanții beau, nu glumă, așa încît după o jumătate de oră nivelul apei din bazinul nostru scăzuse la jumătate, iar după o oră elefantul și tovarășii săi supseseră tot lichidul, pînă la fund. Dar, încă înainte de a fi terminat de băut, elefanții începură să se clatine, iar unul dintre ei se prăbușise chiar în apă, ridicînd valuri mari. Animalul scoase un strigăt, se ridică și căzu apoi într-o rînă; întinzîndu-și trompa pe mal, începu să sforăie cu atîta putere încît tremurau pînă și frunzele arborilor, iar păsărelele speriate își luau zborul, urcîndu-se pe crengile cele mai de sus ale copacilor.

Conducătorul elefanților se îndepărtă de lac, gîfîind ca o locomotivă. Dar trebui să se oprească și am văzut că și trompa îi atîrnă moale ca o clipa urechile ba i se ridicau, ba i se lăsau biege în jos. Elefantul se clatina încet și ritmic cînd înainte, cînd înapoi, în timp ce în jur tovarășii săi cădeau ca secerați de gloanțe. Ceilalți elefanți, care nu băuseră „vodcă", priveau uimiți acest spectacol ciudat. Începură să mugească și să se agite în jurul elefanților beți, încercînd să-i ridice. O femelă uriașă se apropie de elefantul conducător și-l pipăi neliniștită capul cu trompa. La acest gest de mîngîiere, elefantul răspunse cu o mișcare încetă a cozii, fără a înceta să se legene. Apoi ridică brusc capul, începu să sforăie și căzu la pămînt. Elefanții treji se înghesuiră buimaciți în jurul său, nevrînd să plece fără conducător.

— Proastă treabă dacă elefanții treji vor rămîne aici, zise Wag, de data aceasta cu glas tare. Ce să facem cu ei? Să-i ucidem? Mai bine să mai așteptăm, să vedem ce-or să mai facă.

Elefanții care nu se îmbătaseră păreau să țină sfat. Scoteau sunete ciudate, mișcîndu-și într-una trompele. „Conferința" dură destul de mult, începuse să se lumineze de ziuă, cînd elefanții își aleseră un nou conducător și încet, unul după altul, părăsiră „arena", unde zăceau „cadavrele" tovarășilor.

RING A DEVENIT ELEFANT

„Sosise timpul să ne dăm jos din copac. Am privit cu oarecare emoție „arena", care amintea acum un cîmp de bătălie. Uriașii elefanți zăceau pe o rînă, amestecați cu mistreții. Va ține oare beția asta destulă vreme? Ce se va întîmpla dacă elefanții se vor trezi înainte ca noi să fi terminat operația de transplantare a creierului? Ca și cînd ar fi căutat să mă sperie și mai tare, animalele mișcau din cînd în cînd trompa, iar unii dintre ei mugeau prin somn.

Pe Wag toate acestea păreau ca-l lasă rece. Se dădu repede jos din copac și se apucă de treaba, în timp ce fanii ucideau mistreții adormiți. Wag împreună cu mine începurăm operația. Wag comandase din vreme instrumente chirurgicale în stare să vină de hac osului de elefant. Se apropie de elefantul conducător, scoase din ladă bisturiul sterilizat, făcu cîteva incizii pe capul elefantului, după care dădu pielea la o parte și începu rezecția craniului. Elefantul își agită de cîteva ori trompa, lucru ce avu darul să mă alarmeze, dar Wag mă liniști.

— Nu te speria. Garantez pentru eficacitatea narcoticului meu. Elefantul n-o să se trezească înainte de trei ore, iar pînă atunci sper să termin transplantarea. După aceea, nu va mai prezenta pentru noi nici o primejdie.

Și Wag continuă metodic să taie craniul; instrumentele erau perfecte, astfel încît, în curînd, el putu înlătura o parte din osul parietal.

— Dacă o să ai vreodată prilejul să mergi la o vînătoare de elefanți, îmi spuse el, să știi că trebuie să ochești numai în această regiune limitată. Spunînd acestea, Wag îmi arătă spațiul dintre ochi și ureche, nu mai mare decît o palmă. L-am prevenit pe Ring, adică creierul lui, să-și fereasca cu grijă acest loc.

Wag reuși destul de repede să golească capul elefantului de substanța cerebrală. Dar în clipa aceasta se produse ceva neașteptat: elefantul fără creier începu deodată să se miște, să-și legene corpul greu, iar apoi, spre marea noastră surprindere, se ridică și porni. Se pare însă că nu vedea nimic, deși ochii îi erau larg deschiși. Astfel, nu-i ocoli pe unul dintre tovarășii săi, care zăcea în drum, și, poticnindu-se, căzu la pămînt. Trompa și picioarele începură să se miște spasmodic. „Nu cumva moare?" — îmi spusei întristat la gîndul că toată truda noastră fusese de pomană.

Wag așteaptă pînă ce elefantul încetă să se miște, după care continuă operația.

— Acum elefantul este „mort", spuse el, cum se și cuvine unui animal fără creier. Noi însă îl vom învia, lucru care nu-mi pare prea greu. Adu-mi acum creierul lui Ring. Numai de nu s-ar produce vreo infecție!

Mi-am spălat cu grija mîinile, am scos din craniul de elefant pe care-l adusesem cu noi creierul hipertrofiat al lui Ring și l-am predat lui Wag.

— Ei, acu-i acu!... spuse el, introducînd creierul în craniul elefantului.

— Se potrivește? întrebai eu.

— Nu strica să mai crească puțin, dar, în sfîrșit, nu are importanță. Mai rău ar fi fost dacă ar fi crescut prea mult și nu ar fi încăput în cutia craniană. Acum mi-a rămas lucrul cel mai greu: să cos terminațiile nervoase. Fiecare nerv pe care-l voi prinde este un contact între creierul lui Ring și corpul elefantului. Dumneata, odihnește-te! Stai jos și privește, dar ai grijă să nu mă deranjezi.

Wag începu să lucreze cu o repeziciune și o atenție neobișnuite. Era într-adevăr un artist în meseria lui, iar degetele sale aminteau pe acelea ale unui pianist virtuos, care execută o bucată foarte grea. Fața îi era concentrată și privirea ochilor ațintită într-un singur punct, ceea ce se întîmpla numai atunci cînd își încorda atenția la maximum. Se vedea că în clipa aceea ambele emisfere ale creierului desfășurau aceeași activitate, controlîndu-se oarecum reciproc. În sfîrșit, Wag închise cutia craniană, o prinse cu clame metalice, după care întinse deasupra pielea și o cusu.

— Perfect. Acum — bineînțeles, dacă va trăi — va rămîne doar cu cicatricea pe piele. Sper însă ca Ring mă va ierta pentru aceasta.

„Ring mă va ierta!" Da, acum elefantul devenise Ring sau, mai exact, Ring devenise un elefant. M-am apropiat de acest animal, în capul căruia se afla un creier omenesc și l-am privit cu o curiozitate extremă. Privirea îi era la fel de lipsită de viața ca și înainte.

— De ce oare? am întrebat. Doar creierul lui Ring este în deplină cunoștință și totuși ochii... lui (nu mă hotărăm să spun „ochii elefantului" sau „ochii lui Ring") au o privire sticloasă.

— Foarte simplu, răspunse Wag. E adevărat că nervii care pornesc de la creier au fost cusuți, dar încă nu s-au sudat cu restul organismului. L-am prevenit pe Ring să nu facă nici o mișcare pînă cînd nervii nu se vor suda definitiv. Am avut o deosebita grijă și cred că aceasta se va întîmpla destul de repede.

Soarele începuse să apună. Fanii se îngrămădeau pe malul apei, unde aprinseseră focuri și frigeau carnea de mistreț, pe care o înfulecau apoi cu mare poftă. Unii dintre ei se pare că o preferau crudă. Deodată, unul dintre elefanții beți slobozi un strigăt puternic. Acest semnal ascuțit de chemare îi trezi și pe ceilalți, care începură să se scoale unul după altul. Wag, eu și fanii ne grăbirăm să ne ascundem prin tufișuri. Clătinîndu-se încă, elefanții se apropiară de conducătorul lor, pe care îl „operasem", îl pipăiră multă vreme, mirosindu-l cu trompa și spunîndu-i ceva pe limba lor. Îmi închipui cum trebuie să se fi simțit Ring în clipa aceea, dacă bineînțeles începuse să vadă și să audă. În sfîrșit, elefanții se îndepărtara și noi am putut să ne apropiem iarăși de pacientul nostru.

— Ascultă și nu-mi răspunde, spuse Wag, adresîndu-se elefantului, ca și cum acesta ar fi fost într-adevăr în stare să vorbească. Îți dau voie doar să clipești din ochi, dacă, bineînțeles, poți s-o faci. Așadar, dacă ai înțeles ce ți-am spus, clipește de două ori.

Elefantul clipi de două ori din ochi.

— Admirabil! spuse Wagner. Astăzi va trebui să stai nemișcat, dar mîine poate că-ți voi da voie să te scoli. Pentru ca elefanții și alte animale să nu-ți tulbure liniștea, vom bara poteca elefanților, iar noaptea vom aprinde focuri.

24 iulie. Astăzi elefantul s-a ridicat pentru prima oară.

— Felicitările mele! spuse Wag. Ce nume să-ți dăm? Că doar nu putem să-ți divulgăm taina în fața străinilor. Îți voi spune Sapiens. Ești de acord?

Elefantul dădu din cap.

— Vom comunica prin gesturi, pe baza alfabetului Morse, adăugă Wag. Dumneata o să miști vîrful trompei: în sus — punct, lateral — liniuță. Dacă ți se pare însă mai comod, poți semnaliza prin sunete. Ia să vedem cum folosești trompa.

Elefantul începu să miște trompa, dar lucru curios: trompa se întorcea în toate direcțiile, ca o articulație luxată.

— Asta e pentru că nu ești încă obișnuit. Pînă acum n-ai avut doar niciodată trompă, Ring! Dar de mers, poți merge?

Elefantul începu să meargă, dar era limpede că picioarele din spate se supuneau mai bine decît cele din față.

— Da, va trebui să înveți să fii elefant, spuse Wag. Creierul dumitale nu este nici pe departe înzestrat ca

RETRO SF

HOITI-TOITI

cel de elefant. Cred că o să înveți destul de repede să umbli, sa miști trompa și urechile, dar creierul elefantului mai are în plus instincte naturale, chintesența experienței a sute de generații de elefanți. Un elefant adevărat cunoaște ce primejdii îl amenință, știe cum sa se apere de diferiți dușmani, unde să găsească hrana și apa Dumneata nu știi nimic din toate acestea, așă că ar trebui sa înveți din propria dumitale experiență. Or, ca sa capete această experiență, au trebuit să piară elefanți fără număr. Nu-ți pierde totuși cumpătul și sa nu-ți fie teamă, Sapiens, caci noi nu te vom părăsi. De îndată ce te vei face bine, plecăm împreună în Europa. Dacă vrei, o să trăiești în patria dumitale, în Germania. Dacă nu, vei putea pleca cu mine în U.R.S.S., unde vei trai în grădina zoologica Spune cum te simți acum?

Sapiens-Ring întîmpina, pare-se, mult ma. puține dificultați la semnalizarea prin sîsîit decît mișcînd trompa. El începu sa scoată din trompa o serie de sunete scurte și lungi. Wag îl asculta (pe vremea aceea, eu încă nu cunoșteam alfabetul Morse) și îmi traducea:

— Vad ceva mai prost ca înainte. Este adevarat că, avînd situați ochii atît de sus, vad mai departe, dar cîmpul meu de vedere este destul de limitat. În schimb, mirosul și auzul le am neobișnuit de fine și de ascuțite Niciodata n-aș f. crezut ca în lumea aceasta există atît de multe sunete și mirosuri. Simt acum mii de mirosuri noi și neobișnuite, cu mii de nuanțe și aud un numar nesfîrșit de sunete, pe care nici nu le-aș putea exprima cu cuvinte Șuierat, pocnet, trosnet, țipat, țîrîit, scheunat, suspin, lătrat, strigat, urlat, ropot, clanțanit, pîrîit, lipait, filfîit Acestea și poate încă vreo zece alte cuvinte, iata întregul lexic omenesc care reda lumea sunetelor Dar cît de necuprinsa este ea! Gîndacii și viermii, de pilda, sfredelesc scoarța arborelui Prin ce cuvinte sa redau acest concert simfonic, pe care îl aud atît de limpede? Sau zgomotele!

— Faci progrese, Sapiens, spuse Wag.

- Dar mirosurile! continuă Ring să-și descrie noile senzații. Aici ma pierd de-a binelea și nu pot nici măcar aproximativ să vă descriu senzațiile mele. Va pot spune doar ca fiecare arbore, fiecare lucru își are mirosul sau specific.

Elefantul cobori trompa, adulmecă pămîntul și continua:

— Iata, aici miroase a pămînt, dar miroase și firul de iarbă căzut din gura unui animal ierbivor ce mergea la adăpat. Mai miroase a mistreț, a bivol, a aramă Nu înțeleg de unde vine mirosul de arama Aha! Uite pe jos o bucățică de sîrmă, pe care ai aruncat-o probabil dumneata, Wagner

— Cum se poate? întrebai eu. Dar subtilitatea senzațiilor depinde nu numai de finețea organelor periferice receptive, ci și de dezvoltarea corespunzătoare a creierului.

— Da, raspunse Wag. Dupa ce creierul lui Ring se va fi adaptat, senzațiile lui nu vor fi inferioare celor ale elefantului. Acum, el receptioneaza, cred, mult mai slab decît un elefant adevarat, dar finețea aparatului auditiv și olfactiv îi dau chiar de pe acum lui Ring o uriașă superioritate în raport cu noi. Apoi se întoarse spre elefant și-l întreba: Sper, Sapiens, ca nu-ți va fi prea greu daca ne vom întoarce la tabăra de pe colină calare pe dumneata?

Sapiens consimți cu amabilitate dînd din cap. Am încarcat pe spinarea lui o parte din bagaje, apoi elefantul má ridică pe mine și pe Wag cu trompa și porniram la drum. Fanii ne urmau pe jos.

- Cred, spuse Wag, că peste vreo două săptămîni Sapiens va fi complet restabilit și atunci o vom porni spre Boma, de unde ne vom întoarce acasă, cu vaporul.

Dupa ce așezarăm corturile pe colină, Wag îi spuse lui Sapiens:

— Ai de mîncare pe aici mai mult decît e nevoie Așa că te rog sa nu te îndepartezi prea mult de tabăra, în special noaptea. Poți da peste diferite primejdii, pe care numai adevărații elefanți știu să le ocoleasca.

Elefantul dădu din cap și se apuca să rupa cu trompa crengile de pe arborii învecinați

Deodată scoase un țipat și, rasucindu-și trompa, alergă spre Wag.

- Ce s-a întîmplat? întreba Wag.

Drept răspuns, elefantul întinse trompa pîna sub nasul acestuia

— Vai! Vai! spuse Wag, cu o nota de imputare în glas. Vino încoace, ma chema el și-mi arata apendicele trompei, în formă de deget.

— Sensibilitatea acestui „degețel" întrece sensibilitatea degetelor orbilor. Este cel mai gingas organ al elefantului. Și uite ca Sapiens al nostru a reușit să-și raneasca „degețelul" înțepîndu-l într-un ghimpe.

Și Wag scoase cu grija ghimpele din trompa

— Altă dată sa fii mai atent, îi spuse el elefantului pe un ton sentențios Dacă un elefant are trompă rănită, este un invalid. Nu mai poate nici macar să bea apa și de fiecare data cînd intră în riu sau în lac este nevoit să bea cu gura, în loc sa traga apa în trompa și din trompă în gură, cum fac elefanții de obicei Pe aici cresc foarte multe plante cu ghimpi, așa încît du-te puțin mai departe și învață sa deosebești speciile de plante.

Elefantul ofta, dădu din trompă și porni în pădure

27 iulie. Situația e cum nu se poate mai buna. Elefantul mănîncă cantități uriașe. La început era mai mofturos și cauta să nu ia în gură decît ierburi, frunze și crenguțe fragede. Dar cum rămînea vesnic flamînd, începu sa se poarte curînd ca un adevarat elefant și sa bage în gura crengi groase cît mîna

Arborii în jurul taberei noastre au luat o înfățișare de-a dreptul jalnica, ca și cum ar fi căzut pe aici un meteorit sau ar fi trecut lăcustele. Tufișurile din jur și crengile mai groase ale arborilor nu mai au nici o frunza Ramurile sînt rupte, scoarța arborilor mîncată, peste tot gunoi, balegar, crengi și trunchiuri de copaci dărîmați. Sapiens își cere scuze pentru aceste distrugeri, dar... „obrazul subțire cu cheltuială se ține" după cum i-a spus el lui Wag prin semnele sonore

1 august. Azi dimineața Sapiens nu a aparut.

La început, Wagner nu s-a neliniștit.

- Doar nu-i un ac`sa se piarda Ce i se poate întîmpla? Nici un animal sălbatic nu îndrăznește sa-i atace. Cred ca în timpul nopții s-a îndepărtat prea mult de tabara și n-a avut încă timpul sa se întoarca

Dar orele treceau, și Sapiens nu se arata. În sfîrșit am hotărît sa plecam în cautarea lui. Fanii sînt neîntrecuți cînd e vorba sa depisteze urme, astfel încît și de data aceasta găsirá repede urma elefantului. Am pornit-o după aceste urme, iar un batrîn fan, ce mergea în frunte, cerceta urmele și ne talmacea cu repeziciune semnele lasate de elefant.

— Aici elefantul a mîncat iarbă și pe urmă a început sa rupa lastari de tufiș. Apoi a plecat mai departe. Aici a facut o sărîtură. S-o fi speriat de ceva Da, da, uite și ce l-a speriat: urme de leopard. O sărîtura, și elefantul a luat-o la fugă, frîngînd totul în calea sa. Dar ce s-a întîmplat cu leopardul? Și el fuge... Numai că fuge în partea cealalta, speriat și el de elefant.

Urmele elefantului ne-au dus departe de tabără, pîna într-o poiana mlaștinoasa, unde urmele erau acoperite de apă Se vede ca elefantul se poticnise, dar a continuat sa fuga, desprinzîndu-și cu greu picioarele din nămolul mlaștinos. Iată și apa, în care s-a aruncat elefantul E fluviul Congo. L-o fi trecut .not?

Calauzele noastre au pornit-o în căutarea unui sat apropiat, unde au facut rost de o barcă, cu care au trecut pe celalalt mal. Aici, însa, nu se mai vedea nici o urmă de elefant. Sa se fi prapadit oare? Elefanții știu să înoate, dar Ring oare știa și el? Oare reușise să învețe să înoate ca elefanții? Fanii spuneau că elefantul o pornise înot dupa curent. Am mai plutit cu barca cîțiva kilometri înspre ocean. Dar n-am mai vazut nici un fel de urme. Wag era deprimat, căci toata truda noastra fusese zadarnică. Ce s-o fi întîmplat cu elefantul? Chiar daca a rămas în viață, cum va putea el oare trai în padure, printre fiarele salbatice? .

8 August Am pierdut o săptămînă întreagă tot cautînd elefantul. A fost zadarnic. Sapiens a dispărut fără urme Nu ne-a mai ramas altceva de facut decît sa-i platim pe fani și s-o pornim spre casa".

O. SMANI PATRUPEZI ȘI DUȘMANI BIPEZI

— Am terminat de citit jurnalul, spuse Denisov

— Iata și continuarea lui, raspunse Wagner, mîngîind elefantul pe grumaz. În timp ce dumneata citeai jurnalul, Sapiens, alias Hoiti-Toiti, alias Ring, mi-a spus toată povestea amuzanta a peripețiilor sale. Nu mai nadăjduiam sa-l vad în viața, dar el a reușit să găsească singur drumul spre Europa. Te rog, după ce descifrezi, sa transcrii notele mele stenografice în care am însemnat povestea elefantului.

Denisov lua caietul plin de liniuțe și puncte, începu sa citească și apoi sa transcrie toată povestea elefantului, așa cum o redase acesta.

Iata ce i-a povestit Sapiens lui Wagner.

„Nu știu dacă voi reuși să vă fac sa înțelegeți prin ce am trecut de cînd am devenit elefant. N-aș fi crezut niciodata și nici prin vis nu mi-ar fi trecut ca eu, asistentul profesorului Turner, voi deveni odata elefant și voi trăi în hățișurile africane Dar mai bine să expun în ordine cronologica succesiunea evenimentelor

În seara aceea, m-am îndepartat puțin de tabără și păsteam liniștit iarba de pe pajiște. Smulgeam smocuri de ierburi zemoase, scuturam rădăcinile ca să îndepărtez pămîntul de pe ele, apoi le mîncam După ce am isprăvit iarba, am pornit prin padure în căutarea unei alte pajiști. Era o noapte cu luna și se vedea destul de bine. Prin aer treceau insecte fosforescente, lilieci și necunoscute păsări nocturne, asemenea bufnițelor Călcam încet și ușor, fără să simt măcar greutatea corpului. Mă străduiam să fac cît mai puțin zgomot și adulmecam cu trompa în dreapta și în stînga mea simțeam animale, dar n-aș fi putut spune care anume N-aveam de ce mă teme, fiind cel mai puternic dintre toate animalele. Leul însuși trebuia să mi se fereasca din cale. Și totuși îmi era groaznic de frica de fiecare foșnet, de fiecare sunet, de un șoricel care se furișa pe lînga mine sau de o mică vietate asemanătoare vulpilor noastre. Dînd în drum peste un mistreț nu prea mare, m-am dat la o parte, făcîndu-i loc. Cred ca nu eram încă conștient de propria-mi putere. Un singur lucru mă liniștea știam ca nu departe de mine se află oameni, prietenii mei, care îmi pot veni în ajutor.

Pașind în felul acesta cu multă grijă, am ieșit într-o poienița și mă și grăbeam să rup un smoc de iarbă cînd deodată am simțit mirosul de fiară, iar urechea a prins un foșnet ce venea din niște tufișuri de trestie. Am ridicat trompa, am întors-o grijuliu ca s-o feresc și am început sa adulmec în jurul meu. Deodata zării un leopard ascuns în tufișurile de pe malul apei, care ma privea cu ochi lacomi și flămînzi. Tot trupul i se încordase pentru săritură. Încă o clipa, și o să-mi sară în spate. Și atunci, poate unde încă nu eram obișnuit cu viața de elefant și simțeam și judecam prea omenește, n-am mai fost în stare să-mi învîng o teamă nebună M-am cutremurat și am luat-o la fuga

Copacii trosneau și se prăvăleau în calea mea Animalele de pradă fără număr, speriate de goana mea turbată, țîșneau din tufișuri și din iarbă, repezindu-se care încotro ceea ce nu facea decît să ma sperie și mai tare. Parcă eram urmarit de toate animalele din bazinul fluviului Congo. Am fugit astfel, fara sa știu cît timp și încotro, pînă m-a oprit un obstacol: apa fluviului. Nu știu să înot — cel puțin îmi amintesc că nu știam cînd eram om. Pe urmele mele era însă leopardul — așa credeam — și de aceea m-am aruncat în apă și am început să dau din picioare, ca și cum aș fi continuat sa alerg în felul acesta am înotat, iar apa m-a racorit și m-a liniștit întrucîtva. Mi se părea că întreaga padure este plina numai de fiare sălbatice și flamînde, care așteapta doar să ies la mal pentru a se năpusti asupra mea. Ore și ore la rînd am înotat astfel, fara sa ma opresc.

Soarele răsărise, dar eu tot mai înotam. Pe apa fluviului au început să treacă barci cu oameni. La început nu mă temeam de ei, dar deodată am auzit dintr-o barcă o împușcatură. Nu puteam crede că eram ținta acestei împușcături și de aceea am continuat să înot. Imediat răsună încă o împușcătură și simții o înțepătură ca de albina. Am întors capul și am vazut că în barca plină cu indigeni ședea un alb, după înfățișare un englez. Așadar, el era acela care trăsese în mine. Vai! Prin urmare oamenii erau si mai primejdioși ca fiarele!

Ce-mi rămînea de făcut? Voiam să strig englezului, să-l rog să nu tragă, dar din gîtlejul meu nu ieșeau decît niște mugete stridente. Daca englezul nimerea ținta, eram pierdut... Mi-ați atras doar atenția asupra locului vulnerabil dintre ochi și ureche, unde se afla creierul. Mi-am adus aminte de sfatul dumneavoastră și am întors capul așa încît gloanțele să nu mă nimerească acolo; în același timp, ma străduiam să ajung cît mai repede la mal. Cînd am urcat pe țărm, mi-am dat seama că eram o țintă excelentă, dar capul îmi era întors spre padure. Englezul cunoștea, se pare, bine cum se vînează elefanții, așa încît socoti zadarnic să tragă în partea posterioară. De aceea, înceta sa mai tragă, așteptînd probabil să întorc capul. Eu însa, uitînd cu totul de animalele sălbatice, m-am năpustit în desișul padurii.

Padurea era acum de nepătruns. Lianele îmi ațîneau calea și în curînd împletirá în jurul meu o rețea atît de deasă, încît n-am mai putut-o străbate și am fost nevoit să mă opresc. Eram frînt de oboseală M-am trîntit la pămînt, fără să mă mai gîndesc dacă un elefant se cuvenea să facă acest lucru.

Am avut un vis înfiorător! Se făcea că eu, docentul universitar Ring, asistentul profesorului Turner, mă aflam în odăița mea din Berlin, de pe Unter der Linden. Era o noapte de vară. Prin fereastra deschisă își trimitea razele o stea singuratică. Se simțea mirosul teilor în floare, iar de pe măsuță își exala aroma o garoafă roșie, într-un vas venețian de sticlă albastră șlefuită. Deodată, printre aceste mirosuri plăcute, năvăli un oaspete nepoftit, un miros dulceag amintind de mirosul coacăzei negre. Știam însă că este un miros de animal sălbatic. Pregăteam tocmai prelegerea de a doua zi. Înclinînd capul peste cărți, am aținut, continuînd sa simt mereu mirosul de tei de garoafe și de fiară sălbatică. În timp ce dormeam, am visat că devenisem elefant și că mă găseam în pădurea tropicală... Cum mirosul de animal sălbatic devenea tot mai puternic, m-a tulburat și m-a trezit din somn. Nu era vis, ci realitate. Într-adevăr, ma transformasem în elefant prin vrăjile științei moderne, așa cum Lucius se transformase în măgar.[1]

[1] Lucius este eroul povestirii satirice „Măgarul de aur", de scriitorul latin Apuleius

RETRO

HOITI-TOITI

Mirosul pe care l-am simțit era de biped, de sudoare de indian african. La el se adăuga și acela de om alb, probabil omul care trăsese în mine din barcă. Așadar, erau pe urmele mele. Poate chiar în clipa aceea stăteau ascunși în tufiș, îndreptînd țeava puștii spre locul primejdios dintre ochi și ureche.

Am sărit repede în picioare. Mirosul venea din dreapta. Trebuie, deci, să fug spre stînga. Fără a sta pe gînduri, o iau la goană rupînd crengi și croindu-mi drum prin tufișuri. Și deodată, — cine m-a învățat oare acest lucru? — fac așa cum procedează elefanții cînd caută ca urmăritorii să le piardă urma, și anume, după o retragere zgomotoasă, elefantul se liniștește brusc. Urmăritorul nu mai aude nici un zgomot și-și închipuie că elefantul a rămas locului, dar acesta fuge mai departe,călcînd însă atît de ușor și dînd de o parte crengile cu atîta grijă, încît nici chiar o pisică n-ar putea face mai puțin zgomot.

Am alergat cel puțin doi kilometri pînă am îndrăznit, în sfîrșit, să întorc capul și să adulmec văzduhul. Mirosea încă a oameni, dar departe, cel puțin la un kilometru de mine. Mi-am urmat, totuși, fuga.

Se lăsase noaptea, acea noapte tropicală înăbușitoare, încinsă și întunecoasă s-o tai cu cuțitul. O dată cu întunericul, mă învălui din nou spaima. Mă cuprindea din toate părțile și era tot atît de compactă ca și întunericul. Încotro să fug? Ce să fac? Mi se părea că a sta locului e mai îngrozitor chiar decît a umbla. Drept care am continuat să înaintez cu același pas neobosit.

Curînd, am simțit apa plescăind sub picioare. Am mai făcut cîțiva pași și am simțit că părăsisem pămîntul tare. Era oare un fluviu sau un lac? Orice-ar fi, m-am hotărît s-o pornesc înot. Pe apă eram cel puțin apărat de lei și leoparzi. Am înotat și, spre mirarea mea, foarte curînd am simțit din nou sub picioare pămîntul și am ieșit la mal. Am pornit apoi mai departe.

În drum dădeam peste pîraie, rîuri și mlaștini. În iarbă șuireau, mici vietăți nevăzute, iar broaștele uriașe săreau speriate. Am umblat toată noaptea, iar în zori am fost nevoit să recunosc că mă rătăcisem de tot.

Au mai trecut cîteva zile, și multe lucruri de care mai înainte mă speriam nu-mi mai produceau nici o teamă. Curiosi în primele zile ale noii mele existențe de elefant, mă temeam chiar să nu-mi zgîrii pielea cu ghimpii. Cred că mă speriase povestea cu înțeparea „degețelului" trompei. Curînd, însă, m-am convins că nici ghimpii cei mai ascuțiți și puternici nu-mi pot face cel mai mic rău, fiindcă pielea mea groasă mă apără ca o platoșă blindată. De asemenea, mă temeam să nu calc întîmplător pe un șarpe veninos, iar cînd aceasta mi s-a întîmplat pentru prima oară, și un șarpe s-a încolăcit în jurul piciorului meu, încercînd să mă muște, uriașa mea inimă de elefant s-a făcut cît un purice. Mi-am dat însă seama de îndată că șarpele nu-mi poate face nici un rău și de atunci găseam chiar o plăcere să strivesc cu piciorul șerpii care-mi ieșeau în cale și nu se dădeau destul de repede la o parte.

Și totuși, mai era ceva care îmi provoca teamă Noaptea tralam cu spaima fiarelor mari — leul și leopardul. Deși eram mai puternic decît ele și cel puțin tot atît de bine înarmat, nu aveam nici o experiență de luptă și nici instinctul care să-mi călăuzească acțiunile. Iar ziua mă temeam de vînători, în special de albi. Ah, albii aștia! Dintre toate fiarele ei sînt cei mai primejdioși. Nu pot spune că-mi era frică de cursele, lațurile și capcanele lor. Nici cu focurile sau cu plesnitorile lor nu ar fi putut să mă încolțească. Singura primejdie o constituiau pentru mine gropile acoperite cu frunziș și de aceea cercetam cu grijă drumul pe care mergeam.

Simțeam mirosul satului de la cîțiva kilometri și căutam mereu să ocolesc orice așezare omenească Cu ajutorul mirosului făceam chiar deosebire între diferite triburi de indigeni. Unele dintre ele erau pentru mine primejdioase, altele mai puțin, altele de fel. Într-un rînd, întinzînd trompa, am simțit un miros nou. Mi-ar fi greu să-l definesc și să spun dacă era un miros de om sau de animal. Mai degrabă de om. Nu știam ce putea să fie. Și, cum eram curios să aflu toate mirosurile pădurii și tot ce putea deveni pentru mine o primejdie, m-am îndreptat în direcția mirosului Mergeam ca după o busolă, înaintînd cu foarte multă precauție. Era noapte, și indigenii dorm de obicei bustean. M-am furișat în liniștea cea mai adîncă, cercetînd în același timp cu grijă drumul din fața mea. Mirosul devenea tot mai puternic.

Spre dimineața, am ajuns la marginea pădurii și, ascunzîndu-mă în tufișuri, am cercetat întreaga poiană. Luna pălea și, la lumina ei cenușie, se vedeau niște colibe mititele, cu acoperișurile țuguiate într-o colibă ca asta, un om de statură mijlocie n-ar fi putut sta în picioare. Era o liniște deplină, nici măcar cîinii nu lătrau. M-am apropiat, avînd grijă să am vîntul în față. Nu înțelegeam cine putea locui în asemenea bordele, făcute parcă de niște copii în joacă

Deodată am zărit ieșind dintr-o groapă o ființă asemănătoare unei făpturi omenești. Se ridică în picioare și șuieră. La acest sunet, răspunse o altă mogildeață, care coborî într-o clipă de pe crengile unui copac. Alți doi ieșiră din colibe și se adunară cu toții în fața unui bordei mai mare, înalt cam de vreun metru și jumătate. Aici începură să se sfătuiască, și cînd primele raze ale Soarelui înroșiră cerul, reușii să-i văd mai bine pe „gnomi" — așa le-am zis eu acestor ființe ciudate. Am înțeles ca am dat peste un trib de pigmei — oamenii cei mai mici de pe fața pămîntului Au pielea de un cafeniu deschis și părul aproape roșu. Chipurile le sînt armonios făcute și bine proporționate, dar statura nu trece de 80—90 cm. Unii dintre acești „copii" aveau bărbi dese și creț. Pigmeii vorbeau între ei, cu niște glasuri pițigăiate, caraghioase.

Spectacolul era deosebit de interesant, dar mie nu-mi ardea de așa ceva. Acești pitici mă înspăimîntau mai mult decît niște uriași. Aș fi preferat chiar o întîlnire cu albii. Cu toată statura lor măruntă, pigmeii sînt cei mai înverșunați dușmani ai elefanților Știam asta încă înainte de a fi devenit elefant. Ei sînt arcași excelenți și iscusiți aruncători de suliță. Pigmeii folosesc săgeți otrăvite, și ajunge o singură înțepătură de săgeată ca să omoare un elefant. El știu să se furiseze ca niște umbre în spatele elefantului și să-i prindă picioarele dindărăt în laț sau să-i taie tendonul lui Achile cu un cuțitaș ascuțit. În jurul satelor ei împrăștie ghimpi și bețișoare otrăvite..

Am făcut cale întoarsă și am luat-o la fugă ca atunci cînd fugisem din fața leopardului. Din spate am auzit țipete și apoi zgomotul urmăririi. Poate ca aș fi reușit să mă fac nevăzut dacă aș fi avut în față drum deschis. Dar trebuia să fug prin jungla deasă, ocolind mereu hățișuri de nepătruns. Iar în timpul acesta urmăritorii mei — agili ca maimuțele, repezi ca șopîrlele și neobosiți ca ogarii — goneau ca și cum pentru ei nici nu existau obstacole. Dusmanul se apropia din ce în ce mai mult. Aruncaseră chiar în mine cîteva sulițe, dar din fericire vegetația deasă ma

apăra de ele Simțeam că mă înăbuș și eram cît pe ce să mă prabușesc, în timp ce omuleții mă urmăreau pas cu pas fără să cadă sau să se poticnească.

Acum știam pe propria-mi piele că nu-i deloc ușor să fii elefant, că viața chiar a unui animal atît de mare și puternic este o continuă luptă pentru existență. Nici nu-mi venea să cred că în asemenea condiții elefanții reușesc să trăiască o sută de ani și chiar mai mult. Păi, cu emoțiile astea, nu văd cum nu mor mai devreme chiar decît oamenii. Poate însă că elefanții nu se frămîntă ca mine. Eu aveam un creier de om — prea nervos și excitabil. Puteți să mă credeți că, în clipele acelea, pînă și moartea mi se părea mai bună decît o viață în care moartea este veșnic pe urmele tale. Îmi venea să mă opresc și să-mi ofer pieptul sulițelor și săgeților otrăvite ale prigonitorilor mai bipezi... Eram gata să fac și asta, dar în ultima clipă starea mea se schimbă brusc. Pe neașteptate am simțit în văzduh un puternic miros de turmă de elefanți. Nu puteam găsi oare salvarea printre ei?

Pădurea se rărea, și în fața mea apăru savana; ici, colo se vedeau cîțiva arbori grosi, care îmi îngăduiau să mă ascund de săgețile urmăritorilor mei.

Fugeam în zig-zag, iar pigmeii se mișcau alci din fericire mai greu decît în pădure. Cu toate că le oroiam drum larg, tulpinile puternice ale plantelor și ierburilor îi împiedicau să fugă. Mirosul elefanților devenea tot mai puternic, deși nu-i vedeam încă. Dadeam acum peste gropi uriașe, în care elefanții au obiceiul să se tăvălească, îngropîndu-se în nisip ca găinile. Pe alocuri se vedea și bălegar. Iată și primii arbori. Din depărtare văd cîțiva elefanți trîntiți pe jos. Alții stau pe lîngă un arbore, ținînd în trompă crengi mari cu care-și fac vînt, mișcîndu-și în același timp coada. Urechile le au ridicate ca niște umbrele. Alții se scaldă liniștiți în apă. Alergam împotriva vîntului și elefanții nu simțiră apropierea mea. Panica se răspîndi numai în clipa cînd elefanții cei mai apropiați auziră ropotul picioarelor mele. Doamne, ce s-au mai speriat! Începură să alerge înnebuniți pe malul apei, scoțînd mugete asurzitoare. Conducătorul lor, în loc să apere spatele turmei, o luă primul la goană, sărind în apa și trecînd de partea cealaltă. Mamele iubitoare își apărau puii, care erau dealtfel tot atît de uriași ca adulții. Tot femelele au trebuit să apere retragerea Oare iruptia mea i-a speriat atît de mult pe elefanți sau simțiseră după goana mea ca-i pîndea o altă primejdie, aceea care mă îndemnase pe mine însumi să fug?

M-am aruncat în neștire în apă, am trecut înot rîul, întrecînd multe femele și pui lor. Căutam să înaintez cît mai repede, ca să las între mine și urmăritorii mei trupurile masive ale celorlalți elefanți. Firește, asta era o manifestare egoistă din partea mea, am văzut însă că și ceilalți elefanți, cu excepția femelelor-mame, făceau la fel. I-am auzit pe pigmei apropiindu-se în goană de rîu. Glasurile lor pițigăiate se amestecau cu mugetele ca de goarnă pe care le scoteau elefanții. Pe mal era un adevărat măcel, dar ma temeam să întorc capul, urmînd să fug mai departe pe șesul întins. Nici pînă astăzi nu știu cum s-a terminat bătălia de pe malul apei, dintre oamenii pitici și animalele uriașe.

Am alergat ore în șir, fără să mă opresc locului. Sleit de oboseală, abia mă mai puteam ține după elefanți, dar nu voiam în ruptul capului să rămîn în urma lor. Ce bine ar fi daca m-ar primi în turma lor! Aș fi și eu într-o siguranță relativă, căci ei cunosc oarecum mai bine decît mine locurile și dușmanii "

ÎN TURMA DE ELEFANȚI

„În sfîrșit, elefantul care fugea în față se opri și după el se opriră și ceilalți. Am întors capul și am văzut că nu ne mai urmărea nimeni. Se vedeau doar doi pui de elefant, însoțiți de mamele lor, care alergau spre noi să ne ajungă.

Prezența mea trecuse, pare-se, neobservată. Cînd se adunară însă la un loc și cei rămași în urmă, și încetul cu încetul turma se liniști, elefanții prinseră să se apropie de mine, să mă miroasă cu trompa și să mă cerceteze din toate părțile. Mă întrebau ceva mormăind ușor, dar eu nu știam cum să le răspund Nici nu înțelegeam măcar ce înseamnă acest mormăit — dacă erau supărați de ceva sau erau mulțumiți.

Cel mai mult mă temeam de conducătorul turmei. Știam că înainte ca Wagner să fi făcut asupra mea „operația", fusesem conducătorul turmei. Dacă întîmplător am dat peste aceeași turmă, iar noul ei conducător mă va provoca la luptă pentru hegemonie? Mărturisesc că am fost destul de neliniștit cînd conducătorul turmei, un elefant masiv și puternic, s-a apropiat de mine și m-a lovit pe neașteptate cu coltii în coastă. N-am ripostat și atunci el m-a lovit din nou — era limpede că mă provoca la luptă. Eu însă n-am primit lupta și m-am dat de o parte. Văzînd aceasta, elefantul își răsuci trompa și o băgă în gură, sprijinind-o de buze. Mai tîrziu, am aflat că acesta este la elefanți un semn de mare tulburare și uimire. Fără îndoială că docilitatea mea îl pusese în încurcătură pe conducătorul turmei, care nu mai știa ce să facă. Pe vremea aceea însă nu cunoșteam limbajul elefanților și, crezînd că așa se salută ei, mi-am băgat și eu trompa în gură. Văzînd ce fac, elefantul mugi încet și se îndepărtă.

Astazi înțeleg fiece sunet pe care îl scot elefanții. Știu, de pildă, că atunci cînd mormăie încet sau scot strigate scurte își arată bucuria. Spaima o exprima printr-un urlet puternic, iar teama neașteptata printr-un muget scurt și ascuțit. Tocmai cu asemenea sunete întîmpinase turma apariția mea. Cînd sînt mîniosi, răniți sau îngrijorați de ceva, elefanții scot niște sunete guturale profunde. Așa strigase unul dintre elefanți rămas pe malul apei în clipa atacului pigmeilor. Poate că fusese rănit de moarte de săgețile otrăvite ale piticilor. Cînd porneso să atace un dușman, elefanții scot strigăte puternice. De fapt, am redat aici doar „cuvintele" de bază din limbajul elefanților, acela prin care își exprimă principalele lor reacții, dar aceste „cuvinte" au, la rîndul lor, nenumărate nuanțe.

La început, mi-era teamă ca nu cumva elefanții să-și dea seama că nu sînt un elefant adevărat și să ma alunge din turmă. Cred că au simțit într-adevar ca e ceva neobișnuit la mine, dar s-au dovedit destul de pașnici. Se purtau cu mine ca și cum aș fi fost un copil slab de minte care nu face însă rău nimănui

Viața mea începu să se desfășoare destul de uniform. Umblam întotdeauna în șir, unul după altul. De pe la orele 10—11 dimineața pînă la 3 după-amiaza ne odihneam, apoi pașteam din nou. Noaptea ne odihneam iarăși cîteva ore, în care timp unii se culcau cu adevărat, mai toți moțăiau și numai unul singur stătea de veghe.

Dar nu mă împăcam cu gîndul că va trebui să-mi petrec toată viața într-o turma de elefanți. Mi-era dor de oameni, Deși aveam înfățișare de elefant, tare aș fi vrut să trăiesc împreună cu oamenii, liniștit și fără teamă. M-aș fi dus bucuros la albi, dar mi-era frică ca mă vor omori pentru coltii mei de fildeș. Mărturisesc că am încercat chiar o dată să-mi rup coltii ca sa nu mai am astfel nici un preț în ochii oamenilor, dar n-am izbutit. Ori erau de neclintit, ori nu eram în stare să-i frîng; a trebuit să rămîn cu turma de elefanți mai bine de o lună de zile.

Într-un rînd, ne aflam pe un loc deschis, în mijlocul întinselor savane.. Eu eram cel care stăteam de strajă. Era o noapte înstelată, dar fără luna, și elefanții moțăiau în liniște. M-am îndepărtat puțin, ca sa ascult mai bine și să adulmec miresmele nopții. Mirosea doar a tot felul de ierburi și a mici reptile și jivine, care nu însemnau nici o primejdie pentru noi Deodată însă, departe, foarte departe, aproape la marginea zării scîntei o luminita. Se stinse însă imediat, apoi apăru din nou, aprinzîndu-se tot mai tare.

RETRO

HOITI-TOITI

După cîteva clipe, în stînga luminiței se ivi alta, apoi — la o oarecare distanță — a treia și a patra. Nu, nu erau vînători ce se pregăteau să înnopteze. Focurile erau aprinse la distanțe egale, ca și cum prin savană ar fi trecut o stradă, pe care se aprindeau felinarele Și, deodată, în direcția opusă am zărit focuri asemanatoare. Ne aflam așadar, între doua linii de foc. În curînd, la un capat al drumului dintre cele două linii de foc, gonașii ne vor încolți, strigînd și pocnind din plesnitori, pe cînd la celalalt capăt ne vor astepta grupile sau țarcurile — asta după cum vînatorii vor voi să ne prinda de vii sau să ne omoare. În grupi ne vom rupe picioarele și nu vom fi buni decît de taiere, iar dacă nimerim în țarcuri ne așteapta o viață de sclavi. Elefanții se tem de foc și, în genere, sînt fricoși. Speriați de zgomot, ei năvalesc în direcția unde nu se văd focuri și nu se aud zgomote, adica tocmai într-acolo unde-i așteaptă capcana sau moartea.

Singur în toata turma, înțelegeam situația și mă întrebam ce avantaje am de pe urma acestui lucru. Ce să fac? S-o pornesc spre focuri? Acolo mă vor întîmpina oameni înarmați. Dar daca reușesc să sparg încercuirea? În orice caz, riscul este de preferat unei morți sigure sau robiei. Dar asta înseamnă ca va trebui să mă despart de turmă și sa încep sa traiesc din nou singur. Mai devreme sau mai tîrziu, o sa pier oricum de un glonte, de o săgeata otrăvită sau de colții vreunei fiare...

De fapt mi se parea ca mai șovai înca, pentru ca în realitate făcusem alegerea. Fără să-mi dau seama, mă îndepartasem de turmă, nadajduind că atunci cînd elefanții se vor trezi și vor începe să fugă nu ma vor duce și pe mine în viltoarea generală de-a dreptul la pieire.

Auzeam acum strigătele haitașilor, bubuitul tobelor, pocnituri, fluieraturi și împușcături. În clipa asta, am scos strigăt puternic de alarma. Elefanții s-au trezit și, speriați, prind să se înghesuie, mugind din toate puterile. Parcă se cutremură pămîntul de urletele turmei. Elefanții se uită în jur buimăciți, văd focurile care par să se apropie (într-adevăr oamenii le mută mereu mai aproape), se opresc din mugit și se năpustesc în direcția unde nu văd focuri, dar de aici se aude zgomotul gonașilor ce se apropie. Atunci turma se întoarce și o porneste în partea cealaltă... unde o așteaptă o moarte sigură E adevărat, moartea nu este chiar atît de apropiată. Vînătoarea o să mai dureze zile întregi pînă cînd focurile se vor strînge tot mai mult, iar gonașii se vor apropria de elefanți și-i vor încolți, aducîndu-i cu încetul în țarcuri sau în gropi.

Ma străduiesc din toate puterile să nu mă alatur elefanților, să rămîn de unul singur Panica ce a cuprins întreaga turmă s-a transmis și nervilor mei de elefant și de acolo creierului meu omenesc. Teama îmi întunecă mintea și sînt gata să mă iau după turmă. Chem într-ajutor întreaga mea bărbăție, toată voința de care sînt în stare. Nu se poate! Creierul meu de om trebuie să învingă spaima elefantului, să-și supună acest munte de carne, sînge și oase, care vrea să mă ducă spre pieire.

Ca un șofer, întorc volanul „autocamionului" și cotesc drept spre apă. Plescăit, o cascadă de stropi și apoi liniște... Apa mi-a răcorit sîngele pe picioarele mele de pahiderm, care calcă docil.

M-am gîndit la o stratagema, pe care elefanții obisnuiți nu o cunosc să mă cufund în apă ca un hipopotam și să caut să respir numai prin vîrful trompei. Fac o încercare, dar apa năvalește prin urechi și ochi, — aproape mă înăbuș Din cînd în cînd, scot capul afară și ascult. Haitașii sînt tot mai aproape. Mă cufund iarăși în apa și iată-i trecînd pe lîngă mine, fără să mă vadă

Nu mai vreau să îndur emoțiile și spaima asta fara sfîrșit. Orice s-ar întîmpla, nu mă voi îndrepta spre vînatori. O să cobor pe Congo și o să caut una dintre agențiile care se află în număr destul de mare între Stanley-Poor și Boma. Ma voi opri la o agenție din astea sau la o ferma și voi căuta să le arăt oamenilor pașnici că nu sînt un elefant salbatic, ci unul dresat. Și atunci nu mă vor ucide."

ÎN SLUJBA BRACONIERILOR

„Îndeplinirea acestui plan s-a dovedit a fi mai grea decît îmi închipuisem eu. Am găsit destul de repede albia fluviului și am pornit-o în jos, dus de curent Ziua mergeam de-a lungul malului, iar noaptea înotam pe firul apei. Călătoream destul de bine, căci pe aici fluviul este navigabil, și fiarelor sălbatice le e teama să se apropie prea mult de țărm. Tot timpul cît a durat călătoria mea spre varsarea fluviului aproape o lună de zile —, n-am auzit decît o singura dată ragetul îndepartat al unui leu și am avut o ciocnire destul de neplăcută cu un hipopotam. Ciocnirea s-a produs în sensul propriu și figurat al cuvîntului Era noapte, și hipopotamul se cufundase în apă pînă la nări. Nu l-am observat și, înotînd, m-am izbit de animalul ăsta stîngaci, ca de un ghețar. Hipopotamul se cufundă și mai mult în apă și începu să mă lovească în pîntece cu botu-i teșit. M-am grăbit să mă îndepartez, dar hipopotamul a scos capul afară și sforăind supărat s-a luat după mine. Pînă la urma, am reușit însa să scap de el

Am ajuns fară alte peripeții pîna la Lukungi, unde am zărit o agenție mare, care dupa pavilion părea belgiană. În zori am ieșit din pădure și m-am îndreptat spre clădiri, dînd pașnic din cap. Dar totul a fost zadarnic, căci doi dulăi uriași se năpustiră asupra mea, latrînd cu furie. Din casa ieși un om îmbracat într-un costum alb dar, văzîndu-mă, se întoarse repede înapoi. Cîțiva negri se bulucira prin curte, grabindu-se să se ascundă și ei în casă. Pe urmă... pe urmă, am auzit două împușcaturi și, fără s-o mai aștept și pe a treia, am făcut cale întoarsa spre pădure.

A mai trecut o vreme și într-o noapte mergeam printr-o padure rară și mohorîtă — așa cum sînt multe în Africa centrală —, cu vegetația înnegrită, sol mlaștinos și trunchiuri putrede de arbori. Plouase nu de mult, și noaptea era, pentru regiunea asta de ecuator, destul de răcoroasă Vîntul sufla rece. Cu toate că noi, elefanții, avem pielea groasă, sîntem destul de simțitori la umezeală. Pe timp de ploaie și de vreme umedă nu stăm locului, ci cautăm sa ne mișcăm mereu, ca să ne încalzim

Mergeam de cîteva ore cu pas egal, cînd deodată am văzut în fața pîlpîirea unui foc. Locurile erau pe aici destul de sălbatice — nici macar sate de negri nu întîlneam în drum. Cine ar fi putut aprinde focul? Am grăbit pasul și în curînd am ajuns la capătul pădurii, unde începea savana. Iarba nu era prea înaltă Se vede că nu de mult bîntuise pe aici un incendiu, și iarba nu avusese încă timpul să crească Cam la o jumătate de kilometru de la marginea padurii, zării un cort vechi și zdrențuit. Lîngă el ardea un foc, în jurul caruia ședeau doi oameni, după aparența europeni. Unul dintre ei amesteca ceva într-o gamela deasupra focului. Un alt treilea, fără îndoială un indigen — un bărbat frumos, pe jumatate despuiat —, statea și el lîngă foc, nemișcat ca o statuie de bronz.

M-am apropiat încet de foc, fără a-mi lua ochii de la oameni. Cînd mi-am dat seama că m-au văzut, am îngenunchiat, cum fac elefanții dresați cînd trebuie să li se încarce poveri în spinare. Unul dintre oameni cu o casca de pluta în cap, puse mîna pe pușca — era neîndoielnic că vroia sa tragă în mine Dar, în aceeași clipa, indigenul strigă într-o engleză stricata:

— Nu trebuie! Elefant bun, elefant domestic! și se repezi spre mine

— Dă-te la o parte! Hai, repede, ca te găuresc pe loc! Hei, tu ăla, de colo, cum te cheamă? striga albul, punînd pușca la ochi.

— M... pepo, răspunse indigenul, dar nu se dadu la o parte, ci se apropie și mai mult de mine, ca și cum ar fi vrut să mă apere cu trupul său de gloanțele albului.

— Vezi, bana[1], elefant este îmblînzit! spuse el mîngîindu-mi trompa.

— Marș de aici, maimuță! strigă omul cu arma. Vezi că trag! Una, doua

— Stai, Bacala, spuse al doilea alb, un barbat înalt și uscativ. Mpepo are dreptate. Avem destul fildeș și n-o să ne fie prea ușor și nici ieftin să-l transportam, fie macar și pînă la Matada. Dupa cum poți vedea, elefantul este într-adevar îmblînzit. N-are rost sa întrebam al cui este și de ce umblă noaptea brambura. Dar ce știu este că ne poate fi de folos. Cu toate ca nu poate duce prea departe o povară, ridica pînă la o tonă. Ei, hai sa zicem o jumatate de tonă. Cu alte cuvinte, ne face treaba a 30-40 hamali. Înțelegi? Și, pe deasupra, n-o să ne coste nimic. Pe urmă, cînd n-o sa mai avem nevoie de el, îl omorîm și mai adaugăm la colecția noastra si colții lui. E clar?

Albul, caruia îi spuneau Bacala, asculta tot timpul nerabdator, încercînd chiar de cîteva ori să tragă Dar cînd celalalt socoti cît îi vor costa hamalii pe care i-ar putea înlocui, se lăsă înduplecat și lasa arma în jos.

— Hei, tu, ala de colo, cum te cheamă? se întoarse el spre indigen.

— M .. pepo, răspunse acesta. Am văzut mai tîrziu că Bacala i se adresa de fiecare dată negrului spunîndu-i doar: „Hei, tu, ala de colo, cum te cheamă?", iar acesta raspundea invariabil: „M... pepo!", făcînd o mică pauză dupa litera „M", ca și cum i-ar fi fost greu să-și rostească numele

Vino încoa' și adu și elefantul!

M-am lăsat cu bucurie dus de Mpepo, care mă trăgea spre foc.

— Ce nume să-i dăm? Ce-ai zice de Truant[1]. Cred ca Truant este numele cel mai potrivit pentru el. Ce zici, Cockes?

M-am uitat la Cockes, care parea să fie vînat din cap pîna în picioare. M-a impresionat chiar nasul lui, care parea scos chiar acum dintr-o cutie cu vopsea liliachie. Trupu-i învinețit era acoperit cu o cămașa albastruie, deschisă la piept, iar mînecile îi erau suflecate deasupra coastelor. Vorbea răgușit, cu o voce peltică, rostogolind r-urile: glasu-i gros părea la fel de decolorat ca și cămașa

— Bine, se învoi el. Fie și Truant.

Lîngă foc prinsera să se miște niște cîrpe, dindărătul carora se auzi un glas gros, dar foarte slab.

— Ce s-a întîmplat?

— Mai trăiești? Credeam ca ai murit, spuse calm Bacala întorcîndu-se spre mormanul de cîrpe.

Cîrpele se mișcară și mai tare, și din ele se ivi deodată o mînă groasă, care dadu deoparte zdrențele Un om voinic, bine legat, se ridica și se așeză apoi greoi, sprijinindu-se în mîini și legănîndu-se amețit. Avea chipul palid de tot, iar barba roșcovană era zbîrlită. Se vedea că albul — avea fața alba de tot — era bolnav. Mă privi cu niște ochi spălăciți, apoi zîmbi și spuse

[1] Bana — domnule
[2] Truant — trîntor, vagabond (lb. engl.)

— La cei trei vagabonzi s-a adăugat un al patrulea. Piele albă, suflet negru. Piele neagră, suflet alb Unul singur cinstit, și acela bakuba! Și, zicînd acestea, bolnavul căzu în nesimțire.

— Delirează, spuse Bacala.

— Un delir cam jignitor, răspunse Cockes. Vorbește în pilde. Unul cinstit — și acela bakuba. Înțelegi ce înseamnă asta? Doar numai Mpepo face parte din tribul bakuba, lucru pe care îl poți vedea ușor după dinții lui: după obiceiul tribului, incisivii de sus sînt smulși. Prin urmare el singur este cinstit, în timp ce noi nu sîntem decît niște pungași

— Și Brown așijderea. El are pielea mai albă decît noi, prin urmare și sufletul mai negru; dacă e vorba pe așa, Brown, și tu ești pungaș?

Brown nu răspunse nimic.

Și-a pierdut din nou cunoștința.

— Cu atît mai bine Și ar fi și mai bine dacă nu și-ar mai reveni de fel. De pe urma lui nu văd ce foloase mai putem trage acum. În schimb, din cauza lui, sîntem legați de mîini și de picioare.

— Dar cînd se va face bine, o să prețuiasca cît noi doi la un loc.

— Nici asta nu-mi face prea mare bucurie. Nu înțelegi că Brown e de prisos?.

Brown mormăi ceva în delirul său, ceea ce-i făcu pe cei doi să înceteze vorba.

— Hei, tu, ăla de colo, cum te cheamă?

— M...pepo!

— Leagă elefantul de un copac, să nu fugă.

— Nu, elefant nu fuge. Răspunse Mpepo, mîngîindu-mi piciorul.

Dimineața, la lumina zilei, i-am cercetat cu mai multă atenție pe noii mei stăpîni. Cel mai mult îmi plăcea Mpepo, care era întotdeauna vesel și zîmbea, arătîndu-și dinții albi, întrucîtva urîțiți de lipsa celor doi incisivi superiori. Se vedea că iubește elefanții, căci avea multă grijă de mine. Îmi spăla urechile, ochii, picioarele și cutele din piele. Îmi aducea fructe și poame gustoase, pe care le căuta pentru mine.

Brown era tot bolnav, așa că nu-mi puteam forma o imagine exactă despre el. Îmi placeau fața lui și felul deschis în care vorbea cu ceilalți. În schimb, Bacala și Cockes erau de-a dreptul nesuferiți. Bacala mai ales produsese asupra mea o impresie ciudată, neplăcută Purta un costum murdar și rupt, care însă se vedea că fusese făcut din cel mai bun material și că avea o croială excelentă. Costumul cred că aparținuse cîndva unui turist foarte bogat. Nu-mi ieșea din cap că atît costumul cît și pînza de cort și le procurase în mod necinstit. Poate chiar că ucisese vreun explorator englez, pe care apoi îl jefuise. Arma minunată pe care o avea cred că și ea era a englezului asasinat. La brîu purta un revolver mare și un cuțit uriaș, cum nu mai văzusem încă. Bacala era sau portughez, sau spaniol, în orice caz un om fără patrie, fără familie și fără vreo ocupație precisă.

Cockes cel vînat era englez; se vedea că nu se împacase cu legile țării sale. Toți trei erau braconieri și vînau elefanți pentru colții lor de fildeș, fără să țina seama de nici un fel de legi și granițe.

Mpepo era călăuza lor și tot el îi învăța cum să vîneze. Deși foarte tînăr, se pricepea de minune la elefanți, iar vînătoarea de elefanți era o joacă pentru el E adevarat că metodele sale de vînat erau grosolane și barbare. Dar nu cunoștea altele. În fond, vîna așa cum învățase de la părinți. Cît priveste pe braconieri, acestora le era cu totul indiferent cum ucideau elefanții. Îi înconjurau cu un cerc de foc și îl omorau apoi, pe jumătate sufocați de fum și pîrîți de flăcari, sau îi prindeau în gropi în care înfigeau pari ascuțiți, îi împușcau, le tăiau tendoanele de la picioarele din spate sau îi ameteau de sus cu niște drugi spînzurați, și apoi îi ucideau. Dar, oricum i-ar fi vînat, Mpepo le era mereu de mare folos.

TRUANT SE ÎNTOARCE DE PARTEA...

Într-o zi, cînd Brown dadea semne că se îndrăve-

RETRO SF

HOITI-TOITI

neşte, dar era încă prea slab ca să ia parte la vînătoare, Cockes şi Bacala se urcară pe spinarea mea şi porniră la cîţiva zeci de kilometri să aducă colţii unui elefant ucis cu o zi înainte. Nimeni nu-i auzea, eu fiind doar o vită de povară, aşa încît vorbeau între ei fără fereală.

— Maimuţei asteia de ciocolată — cum dracu i-o fi zicînd? — va trebui să-i dăm dupa înţelegere a cincea parte din vînat, spuse Bacala.

— Cam mult, raspunse Cockes.

— Iar restul îl vom împărţi în trei: ţie, mie şi lui Brown. Dacă socotim că un kilogram de fildeş ne va aduce între 75 şi 100 de mărci...

— Vezi să nu ne dea! În treaba asta, tu nu te pricepi de loc. Există aşa-zisul fildeş moale sau mort şi fildeşul tare sau viu. Ăla de-i zice moale este de fapt foarte masiv, alb şi fin. Din el se fac mingi de biliard, clape de pian şi piepteni. Fildeşul ăsta se plăteşte scump, dar elefanţii de pe aici nu-l au. Pentru fildeş moale trebuie să pleci tocmai în Africa orientală. Acolo însă îţi moaie bine oasele mai înainte de a-ţi îngadui sa omori măcar un singur elefant. Fildeşul elefanţilor de aici este tare şi transparent. Din el nu se pot face decît mînere pentru bastoane şi umbrele sau piepteni ieftini

— Păi, cum vine asta? întrebă Bacala posomorît. Înseamnă că am muncit de pomana?

— De ce de pomană? O să rămînem şi noi cu ceva. Dacă vînăm în patru, iar vînatul îl împărţim numai pe din două, nu văd să fie o afacere prea proastă...

— Să mă faca elefanţii piftie dacă nu m-am gîndit şi eu la asta.

— Nu ajunge să te gîndeşti, ci trebuie să treci la faptă. Azi-mîine, Brown se pune bine pe picioare şi atunci n-o să-i mai putem face nimic. Bivolul ăsta roşcovan are o putere de taur, iar Mpepo este ager ca o maimuţă. Trebuie să-i lichidăm pe amîndoi dintr-o dată. Cel mai bine ar fi noaptea. Pentru mai multă siguranţă, să-i îmbătăm înainte. Ne-a mai rămas puţin alcool, cred c-o să fie destul.

— Cînd?

— Uite c-am ajuns...

Într-o groapă imensă zăcea pe o coastă un elefant Nefericitul animal îşi spintecase burta cu trei zile înainte într-un par ascuţit, dar mai era încă viu. Bacala îi trimise un glonţ în cap, după care coborî împreună cu Cockes şi se apucara să-i taie colţii. Au lucrat aproape toata ziua. Soarele cobora la asfinţit cînd cei doi albi prinseră bine colţii cu frînghii pe spinarea mea şi o pornirăm spre tabără

Cînd am ajuns aproape de cort, Cockes spuse ca şi cum ar fi urmat o discuţie abia întreruptă:

— N-are nici un rost să mai amînam. La noapte!

Îl aştepta însă o dezamagire, căci, spre marea lor uimire, nu-l găsiră pe Brown în cort. Mpepo le explică că „bana" se simţise atît de bine încît o porhise la vînătoare şi că s-ar putea să nu se întoarcă decît în zori. Bacala înjură printre dinţi — era nevoit să amîne pentru altă dată uciderea lui Brown

Brown se întoarse abia spre dimineaţă, cînd Cockes şi Bacala dormeau duşi. Se apropie de Mpepo şi-l bătu pe umăr. Indigenul, care stătea de straja, zîmbi vesel, arătîndu-şi dinţii. Brown îl chemă prin gesturi să vină lîngă mine, poruncindu-i să se urce. Mpepo îmi făcu semn cu mîna şi atunci îngenunchelai, iar el se urcară pe spinarea mea. O pornirăm cu toţii de-a lungul lizierei pădurii.

— Vreau să le fac o surpriza. Ei îşi închipuie ca mai sînt bolnav, dar eu sînt sănătos tun. În noaptea asta am reuşit să ucid un elefant, un elefant mare, cu niste colţi minunaţi. Ai să mă ajuţi să-i car. Să vezi ce o să se mai mire Bacala şi Cockes.

La lumina soarelui, care tocmai răsărea, am zărit pe malul rîului, printre arbuştii de cafea, corpul unas al unui elefant zăcînd pe o coastă

După ce colţii fură tălaţi, am pornit înapoi — în întîmpinarea morţii noastre. Pe Brown şi Mpepo îi aştepta o moarte imediată, în timp ce eu urma să le împărtăşesc soarta puţin mai tîrziu. Dealtfel, eu puteam fugi oricînd de ei, dar nu voiam s-o fac, deoarece nu mă ameninţa o primejdie imediată şi voiam să fac tot ce-mi stătea în putinţă ca să-i salvez de la moarte pe Brown şi Mpepo. Cel mai rău îmi părea de Mpepo, tînărul acesta vesel, cu corp de Apollo. Dar cum să-i previn? Vai, nu puteam să le anunţ primejdia ce-i ameninţa... Ce-ar fi însă dacă aş refuza să-i duc înapoi la tabără?

M-am întors brusc din drum şi am luat-o spre fluviu. Mă gîndeam că de-a lungul fluviului Congo vom întîlni oameni şi că Brown se va putea întoarce în ţari mai civilizate. Dar el nu înţelese de ce făceam asta şi începu sa mă croiască pe grumaz cu o vergea de fier ascuţită. Vîrful vergelei îmi străpungea pielea, şi aşa foarte sensibilă, lăsîndu-mi răni dureroase. Mi-am amintit cu cîtă greutate mi se vindecase rana pe care mi-o făcuse glontele englezului aceluia din barcă. L-am auzit pe Mpepo rugîndu-l pe Brown să nu mă mai lovească pe grumaz, dar acesta era furios de nesupunerea mea şi mă lovea tot mai puternic rănindu-mă tot mai adînc.

Mpepo încercă să mă înduplece, spunîndu-mi pe limba lui cele mai mîngîietoare cuvinte. Nu înţelegeam cuvintele, dar intonaţiile glasului le înţeleg tot atît de bine şi oamenii şi animalele. Mpepo se apleca şi mă sărută pe gît. Sărmanul Mpepo! Dacă ar fi ştiut că mă ruga să-l duc la moartel...

— Trebuie împuşcat şi basta! spuse Brown. Daca Truant nu vrea sa ne ducă, nu mai e bun decît pentru colţii de fildeş. Elefant blestemat! Adevărat „vagabond". Şi-a părăsit stăpînu şi acum vrea s-o şteargă şi de la noi. Dar n-o să-i meargă. Îi trag chiar acum un glonte între ochi şi ureche.

Auzind aceste cuvinte, m-am cutremurat. Brown era vînător de elefanţi şi nu va gresi ţinta, mai ales ca era pe spinarea mea... Ce să fac? Să pier eu însumi sau să-l las pradă unei morţi sigure? L-am auzit pe Mpepo rugîndu-se de Brown sa mă cruţe. Dar englezul era neînduplecat şi îl văzui că pune pusca la ochi.

În această ultima clipă, m-am întors brusc în direcţia taberei. Brown izbucni în rîs.

— S-ar zice că elefantul asta înţelege vorba omenească şi ştie că am vrut să-l împuşc, spuse el.

Am mers liniştit cîtiva paşi, apoi deodată l-am apucat cu trompa pe Brown, l-am tras jos de pe spinare, punîndu-l pe pămînt, şi am fugit repede spre pădure cu Mpepo. Brown striga şi înjura cît îl ţinea gura Nu se lovise, totuşi era după boală şi nu avu putere să se ridice imediat de jos. Am profitat de acest lucru şi am ajuns în fugă la pădure. „Dacă nu-i pot scapa pe amîndoi — gîndii eu — să-l salvez măcar pe Mpepo" Dar nici negrul nu voia să se despartă de tabără, caci nu degeaba vînase el atîtea luni elefanţi, riscîndu-şi mereu viaţa. Acum venise vremea să-şi capete răsplata. Ar fi trebuit să-l ţin pe Mpepo cu trompa, dar nu m-am gîndit ca o să îndrăznească să sară de pe înaltimea spinării mele. Tînarul era însa agil ca o maimuţă şi făcu ceva la care nu ma aşteptam: cînd am ajuns în pădure, se apuca de crengile unui copac şi se prinse de un arbore. Nu-i puteam ajunge, dar nu m-am mişcat de lîngă arbore pînă cînd am simţit mirosul lui Brown, care se apropia pe furiş, pe la spate. N-am mai aşteptat ca acesta să tragă în mine şi am fugit în desişul pădurii

Cei doi plecară, dar eu nu voiam să-i las în voia soartei şi după ce am aşteptat puţin am pornit-o şi eu la drum. Am făcut un ocol şi totuşi am ajuns în tabără înaintea lor. Cockes şi Bacala rămaseră foarte miraţi văzîndu-mă fără însoţitor şi cu colţii de fildeş în spinare.

— Sa ne fi ajutat oare elefanţii sau niste fiare sălbatice să ne descotorisim de Brown şi de Mpepo? spuse Cockes dezlegînd frînghia.

Bucuria lor era însă timpurie, căci în curînd îşi făcură apariţia Mpepo şi Brown, acesta din urmă înjurînd de mama focului. Văzîndu-mă, Brown se dezlănţuí cu un nou torent de blesteme şi înjurături. Le povesti tovarăşilor săi necazurile pe care i le făcusem, cautînd să-i convingă să mă împuşte pe loc. Cockes însa îşi avea planul lui şi se împotrivi, apucîndu-se din nou de misterioasele sale socoteli. Cockes şi Bacala se arătară bucuroşi de însănătoşirea lui Brown şi-şi exprimară bucuria ca se întorsese cu niste colţi de fildeş atît de frumoşi."

PATRU CADAVRE ŞI O GRAMADĂ DE FILDEŞ

„Oamenii se culcară devreme. Cum în noaptea aceea nu era de gardă, Mpepo adormi ca un prunc nou născut. La rîndul sau, Brown, fiind foarte obosit, adormi şi el buştean. Cockes stătea de veghe, iar Bacala se răsucea în aşternut, neputînd să adoarmă. Ridică de cîteva ori capul, privind întrebător la Cockes, dar acesta clătina din cap: „E prea devreme".

Luna aparu tîrziu deasupra pădurii, trimiţînd asupra poienii razele sale palide. Undeva, din padure, se auzi scîncetul ca de copil al unui pui de animal căzut, probabil, în ghearele unei fiare. Tipătul nu-l trezi din somn pe Brown, semn că dormea adînc. Cockes îi făcu un semn lui Bacala, şi acesta, care-i urmarise fiecare gest, se ridică imediat şi duse mîna la spate ca să scoată revolverul din buzunar. Mi-am zis că este momentul să fac ceva ca să-i scap. Am folosit un mijloc, întrebuinţat de obicei de elefanţii indieni cînd vor să-şi sperie duşmanul. Am apăsat cu forţă orificiul trompei de pămînt şi am început să sufiu cu putere. S-a auzit imediat un zgomot ciudat şi în acelaşi timp înfricoşător: trosnet, gîlgîit, sforăit, ceva care putea trezi şi morţii din groapă. Or, Brown nu era încă mort.

— Care dracu cîntă la trombon? spuse el ridicînd capul şi zgîindu-şi ochii somnoroşi Bacala se lăsa pe vine.

— Ce faci, dansezi? îl întrebă Brown.

— Eu... adică elefantul ăsta blestemat m-a trezit din somn. Cară-te de aici!

Am rămas însă locului şi după cîtva timp, cînd Brown s-a cufundat din nou în somn, am repetat figura. Cockes se apropiase tocmai de el cu revolverul în mînă, cînd am suflat din toate puterile. Brown se repezi la mine şi mă lovi tare cu latul palmei peste vîrful trompei. De durere, mi-am răsucit în grabă trompa şi m-am îndepărtat.

— Am să te omor, vită blestemată! strigă el. Asta nu e elefant, e un adevărat diavol. Mpepo! la goneşte elefantul ăsta de aici. Să se ducă în baltă.... De ce ţii revolverul în mînă? întrebă deodată Brown, privindu-l banuitor pe Cockes.

— Am vrut să-l împuşc pe Truant, să se duca dracului mai încolo.

Brown se trînti la pămînt şi adormi. M-am dat cîţiva paşi mai departe, urmărindu-i însă cu ochii pe cei doi.

— Elefant blestemat! îl auzi pe Cockes, şuierînd printre dinţi şi ameninţîndu-mă cu pumnul.

— A adulmecat o fiară sălbatică, răspunse Mpepo. Tînărul negru voia să-mi ia apărarea şi nici nu bănuia sărmanul cît de aproape era de adevăr. Da, simţisem apropierea fiarelor sălbatice, a necruţătoarelor fiare bipede

Abia în zori îi făcu Cockes semn cu capul lui Bacala. Amîndoi săriră deodată. Cockes la Brown şi Bacala la Mpepo şi traseră în acelaşi timp. Mpepo scoase un ţipăt jalnic şi ascuţit, ca puiul de animal ce strigase în noapte, se răsuci şi căzu la pămînt chircindu-şi braţele şi picioarele. Brown nu scoase nici un geamăt. Totul se petrecuse aît de repede, încît n-am mai avut timpul să-i previn pe aceşti nenorociţi...

Dar Brown nu murise. Se ridică brusc, se sprijini în cot şi trase în Cockes, care se aplecase deasupra lui. Acesta căzu ca secerat. Pitindu-se îndărătul cadavrului lui Cockes, Brown începu să tragă în Bacala

— A-aaa, roşcovan păcătos! striga Bacala, după care mai ochi o data şi o luă la fugă. După cîţiva paşi, însă, se răsuci în loc, cum fac oamenii cînd glontele îi nimereşte în cap, şi căzu la pămînt. Brown suspină din greu şi se răsturnă pe spate. Poiana era plină de sîngele oamenilor. Se făcuse liniste Doar Brown mai horcăia M-am apropiat şi l-am privit. Ochii îi erau tulburi, dar, cu un ultim efort, reuşi să mai tragă un glonte, care-mi zgîrîie uşor pielea pe genunghi, la picîorul drept din faţă."

O MANEVRĂ CE MI ÎNBUTEŞTE

„Eram la Matada, cînd îmi surise şi mie în sfîrşit norocul. Se înserase, soarele asfinţise în spatele munţilor care despart bazinul fluviului Congo de ocean. Mergeam prin pădure, nu departe de fluviu, cuprins de gînduri triste. Regretam aproape că nu fusesem prins în ţarc, odată cu restul turmei. Poate că acum n-aş mai fi fost un proscris: sau mi s-ar fi terminat suferinţele pămîntesti, sau aş fi devenit un elefant muncitor şi cinstit.

În dreapta, printre arborii de pe ţărm, scînteia apa, reflectînd în mii de culori razele soarelui ce apuneau. În stînga se ridicau arbori uriaşi de cauciuc a căror scoarţă crestată dovedea că prin apropiere locuiau oameni.

Am mai mers cîteva sute de metri şi am văzut niste terenuri cultivate, unde cresteau manioca, mei, banani, ananas, trestie de zahăr şi tutun. Călcînd cu grijă, am trecut hatul dintre ogorul de trestie de zahăr şi cel de tutun şi am ajuns într-o poiană mai măricică, în mijlocul căreia se înălţa o casă În jurul acesteia nu se vedea nimeni, dar în poiană, nu departe de mine, alergau niste copii: un băieţaş şi o fetiţă de vreo 7—9 ani se jucau cu cercul.

Am păşit în poiană fără să fiu observat şi, deodată, ridicîndu-mă pe labele dindărăt, am început să ţip cît mai caraghios şi să joc. Zărindu-mă, copiii rămaseră muţi de uimire, iar eu, bucuros că nu izbucniseră în plîns şi nu fugiseră din prima clipă, făceam cele mai năstrujnice giumbuşlucuri, pe care chiar un elefant de circ nu s-ar fi gîndit să le facă nici măcar în vis! Băieţaşul îşi arătă primul încîntarea şi începu să rîdă în hohote, iar fetiţa să bată din palme. Eu dansam, mă dădeam tumba, mă ridicam cînd pe labele din faţă, cînd pe cele dindărăt, faceam plecăciuni.

Copiii prinseră curaj şi se apropiară de mine. Pînă la urmă, le-am întins cu grijă trompa, oferindu-i băiatului să se aşeze şi să se dea în leagăn. După puţină şovăială, băieţaşul se hotărî şi, aşezîndu-se pe capătul trompei, începu să se legene. Pe urmă am legănat şi fetiţa. Mărturisesc că eram atît de bucuros de tovărăşia acestor micuţi pui de om, care rideau fără grijă, încît eu însumi m-am lăsat prins de joacă şi nici n-am observat cînd s-a apropiat de noi un bărbat înalt şi uscăţiv. Faţa-i era gălbejită şi ochii duşi în fundul capului — mărturia crizei de friguri tropicale prin care tocmai trecuse. Ne privi mut de uimire. Deodată îl zăriră şi copiii.

— Tată! strigă băieţaşul în limba engleză. Uite ce Hoiti-Toiti a venit la noi!

— Hoiti-Toiti?! repetă tatăl cu un glas gros. Ţinea mîinile atîrnate în jos şi se vedea că nu ştia ce să

RETRO SF

HOITI-TOITI

facă. Atunci m-am înclinat foarte politicos și chiar am îngenunchiat. Englezul zîmbi și mă mîngîie pe trompă.

„Victorie! Victorie!" — jubilam eu. ."

•

Aici se termină povestirea elefantului. La drept vorbind, am putea termina aici și istoria lui, pentru că ceea ce s-a petrecut mai departe cu Hoiti-Toiti nu mai prezintă un interes deosebit. Elefantul, Wagner și Denisov au facut o excursie foarte plăcută în Elveția. Elefantul era centrul de atracție al turiștilor și se plimba prin împrejurimile orașului Vevey, pe unde îi plăcuse altădată lui Ring să se plimbe. Uneori se scălda în lacul Geneva. Din pacate, anul acela vremea s-a răcit foarte de timpuriu, așa încît turiști. noștri au fost nevoiți să se întoarcă la Berlin într-un vagon de marfă special. Hoiti-Toiti a rămas la Circul Busch, cîștigîndu-și cinstit porția zilnica de 365 kg de hrana și uimindu-i nu numai pe berlinezi, dar și pe mulți străini veniți special la Berlin să-l vada pe „genialul" elefant. Savanții mai continuă și azi să discute despre originea excepționalei inteligențe a acestui elefant. Unii spun că sînt la mijloc doar niște „trucuri", alții vorbesc de „reflexe condiționate" sau de „hipnoză în masă".

Pe elefant îl îngrijește tot Jung, care acum este deosebit de politicos și de prevenitor. În adîncul sufletului său, el se teme însă de Hoiti-Toiti și bănuiește că aici ar fi amestecat diavolul. Spuneți și dumneavoastră daca nu are dreptate· elefantul își citește în fiecare zi ziarul, iar odata i-a sustras din buzunar un pachet cu doua rînduri de cărți de joc pentru pasiențe. Și ce credeți? Cînd Jung a intrat pe neașteptate la elefant, l-a gasit făcîndu-și pasiența pe fundul unui butoi mare. Jung n-a spus nimănui nimic despre aceasta întîmplare: i-e teamă să nu-l socoteasca lumea mincinos.

•

Povestirea a fost scrisa dupa materiale culese de Akim Ivanovici Denisov. După ce a citit manuscrisul, I. S. Wagner a făcut următoarea însemnare:

„Toate acestea s-au întîmplat aievea. Rog însa sa nu se traduca materialul în limba germană. Taina lui Ring trebuie păstrată, cel puțin față de cei apropiați lui"

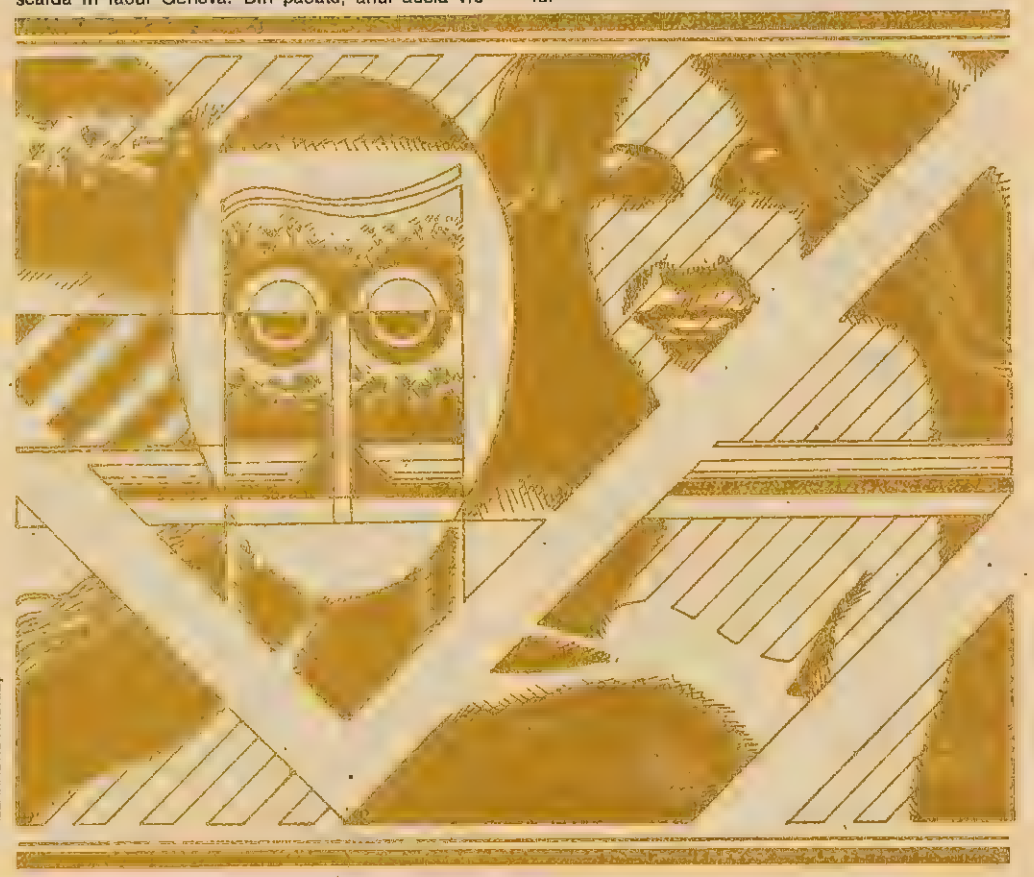

ALEXANDRU ANDRIEȘ

Galaxor *este întrebat la examenul de admitere pe nava spațială.*

— Care este cel mai important corp ceresc din sistemul solar?

— Jupiter.

— Și de ce tocmai Jupiter?

— Pentru că el era în Olimp mai-marele lui Mercur, Venus, Marte, Saturn, Neptun și Uranus.

•

Galaxor *îi spune unui prieten:*

— Eu mă descurc foarte bine cu comandantul navei Întotdeauna am ultimul cuvînt.

— Serios? Și cum faci?

— Păi, e simplu. Îi spun: „Aveți dreptate, tovarășe comandant!"

•

La controlul medical anual, medicul îi spune lui **Galaxor:**

— Dumneata ești într-o stare de oboseală accentuată. Va trebui să-ți iei un concediu și să mergi undeva să nu faci nimic.

— Păi atunci rămîn pe stația orbitală!

•

Galaxor *îi face educație fiului său:*

— Deci, Pămîntul se învîrte în jurul Soarelui. E clar fiule?

— Nu prea, tăticule. Ziua e clar, dar noaptea în jurul cui se învîrte?

•

Un prieten discută cu **Galaxor** *în legătură cu călătoriile temporale·*

— Ce zici, ți-au fost de vreun folos?

— Bineînțeles. Cu ajutorul lor am reușit să aflu unde mi-am pus uscătorul de păr cu infraroșii pe care nu-l mai găseam.

Culese de **DANIEL RAȚIU**

PRUDENȚA

Cînd Strulgianul văzu în apropierea planetei Pămînt enormele panouri luminoase marcate „Atenție! Lume locuită!", devie din cursa sa și se afundă cu racheta sa în noaptea pustie a spațiului.

REFLECTAREA

Redutabilii Puriști erau în avantaj în războiul pe care-l duceau pe Pămînt. Umanitatea mergea sigur spre pieire. Atunci, prin întîmplare, aceste ființe se văzură pentru prima oară într-o oglindă. Rămaseră o clipă consternați, apoi, prinși de panică fugiră în dezordine, abandonînd această planetă și nemairevenind vreodată.

TIMPUL

— Te iubesc, îi declar lui Sylgère, care locuia pe planeta Drouge. Vrei să te căsătorești cu mine?

Douăzeci de ani din viața mea trecură. Veni chiar vremea să mor. Sylgère se întoarse spre mine.

— Da, desigur, răspunse ea imediat. fără ezitare.

TRECUTUL

Trecea drept un mare călător. Trebuie spus că a bîzdîat toate marile epoci ale umanității, începînd cu Preistoria, pînă la limitele Viitorului, trecînd prin: Antichitate, Evul Mediu, Renaștere și alte secole celebre.

Se spune că acest explorator al marilor spații temporale provoacă o oarecare senzație cînd declară în mod oficial că n-a găsit nici cea mai mică urmă de secol XVI și XVII, despre care, totuși, s-a vorbit mult. În aceste epoci nu a găsit decît un mare vid. Nici măcar Pămîntul. Neantul doar.

(Contes-Gouttes)

Culese de **DĂNUȚ BĂRĂGAN**

CONCENTRATE...SF.

- Doctore, acum 2 ani, înainte de a pleca în excursie pe Marte, m-ai consultat și m-ai sfătuit să mă feresc de umezeală. Îți amintești?

- Sigur amice, îmi amintesc faptul că ai fost pacientul meu și ți-am spus atunci să te ferești de umezeală!

- Ei bine, de două ore am aterizat și am venit să te întreb dacă - în sfîrșit - pot să fac și eu o baie?

- Tinere, ți-am mai spus! Pentru reușita experiențelor spațiale, nu angajăm decît cosmonauți însurați!

- Cum așa?

- Dragul meu, ăștia nu se prea grăbesc. Sînt puțini aceia care doresc să-și mai vadă soacra în viață, la aterizare.

- Elev, sînt de-a dreptul speriat! Ieri ai stricat instalația radar, astăzi ai dereglat giroscopul și sistemul de anulare a gravitației; mă-ntreb cu groază ce-o să se întîmple mîine?

- Nimic domnule - mîine este ziua mea liberă!

Culese de ȘTEFAN CRISTIAN GEORGESCU

MIRELA POP

SUFLETUL

TITUS

ZVONUL acela despre un zburător închis în velierul său astral, ca o efemeridă într-un grăunte de chihlimbar ce-nfruntă veşnicia, nu l-am perceput la început decît ca pe o nedefinită armonică din timbrul unui flaut ce cîntă, pentru mine sau pentru alţii, dincolo de zidurile de cristal din care Pitagora spunea că sînt închegate cele opt sfere celeste. Cum nu sînt surd nici măcar la cele mai mici încreţituri de pe oceanul informaţional în care fiecare individ este, într-un fel, o insulă, am vrut să aflu cît mai multe despre el, direct de la un martor, un alt erou al spaţiului, celebrul Dionis. După vreo zece zile de insistente căutări pe canalele de legătură interplanetară, am reuşit să stabilesc termenul interviului cu Dionis. Nu pentru că o latură a profesiei mele, jurnalistica, ar fi să alerg după celebrităţi, — nici măcar nu sînt toate agreabile —, ci pentru că nădăjduiam ca viaţa şi moartea zburătorului Hermion îmi va apărea limpede, dezghiocată de tainele puse de spaţiu ori de opreliştile de gînd înălţate, inefabil, de oameni subtili cu inimi de piatră.

— Imediat după raţiune, pe care o înţeleg ca pe o unitate a structurii mintale, cerinţa de unitate a structurii sufleteşti este cea mai importantă trăsătură a fiinţei ce se cheamă Om. Vezi, complexitatea asta schimbătoare ca reflexele luminii pe apa unui rîu de munte trebuie să aibă verigile bine strînse. Din păcate, tăria unei structuri este dată de tăria verigii sale celei mai slabe, deşi unele dintre elementele izolat considerate ale edificiului sufletesc şi mintal pot avea trăinicia unui sacrificiu perpetuu...

Cuvintele lui Dionis, pe care le-aş fi vrut picurate încet, ca slovele de miere grea ale unui mit înţelept, nu m-au surprins la început. Abia după reaudierea înregistrării mi-au sunat ciudat în urechi aserţiunile acelea declarative, care aveau ceva din izul fundamentelor unui sistem filozofic pe care tocmai îl anunţa cu bătăi de ciocan pe o bucată de mucava udă, aşteptîndu-se ca restul lumii să audă lovituri de gong. Dar, să trecem peste asta. Istorisirea avea să se amplifice şi să ajungă la climaxul ei, însă pînă atunci răbdarea mea avea să parcurgă toate sinuozităţile discursive ale celebrului Dionis.

— Toţi ne sacrificăm într-un fel sau altul, pentru mai mulţi ori pentru cineva anume, am observat eu cu voce tare, încercînd să dau aparenţă de dialog acestui interviu.

— Dar nu perpetuu, ripostă Dionis. Sacrificiul îl facem voluntar, conştient şi,de aceea,nu este perpetuu.

— Exceptînd sacrificiul religios...

Nu ştiu de ce-mi venise să spun asta; era o prostie, evident...

Dionis îmi aruncă o privire deşartă, albastră şi detaşată, de parcă s-ar mai fi aflat şi acum printre stelele acelea îndepărtate, radiaţiile cărora o mai reverberau încă în privirea lui. Am crezut la început că poate nici nu-mi auzise remarca. Totuşi, îmi comentă, aluziv, vorbele.

— Nu cred că faci parte dintre fiinţele acelea morbide pe care istoria unei morţi le pasionează, afirmă el cu voce egală. Ştii ce înseamnă moartea în cosmos? Mai mult decît pe Pămînt, o pedeapsă pentru slăbiciuni. Pentru greşeli, pentru ultare. Şi circumstanţele acelei morţi, moartea unui prieten, trebuie să adaug, cu care am navigat pentru scurt timp pe aceeaşi astronavă de antrenament, între Pămînt şi Marte, ca parte din stagiul de zbor circumsolar, nu sînt nici acum clare în mintea mea. Aş putea să-l întreb, sau ai mai putea să-l întrebi şi tu, cum a fost?...

— Dincolo de apele Styxului? am glumit eu.

— Nu, dincolo de apele Hydrei, mai bine zis dincolo de hidroxilul Hydrei, îmi răspunse el serios.

Auzisem despre aşa ceva, ei, da..., parcă auzisem: Hydra, faimosul maser de hidroxil al Hydrei, mulţi crezuseră de mai bine de cinci sute de ani că acolo este viaţă cu faţa verde ca frunza, „omuleţii verzi"..., ale căror picioare în conduri de cocleală nu le-a văzut nimeni urmele pînă acum..., cu excepţia lui Hermion. Ooo..., numai dacă Dionis... Întrebarea îmi ardea buzele:

— Dincolo de maserul Hydrei vrei să spui. . Poţi..., ăă... ai trecut pe acolo?

— Cum?

— Ai trecut pe acolo?

— Doar o dată şi mi-e destul!...

— Pe ei..., pe „omuleţi", i-ai văzut?

— Nu existau pe atunci...

— Nu existau pe atunci..., am murmurat eu ca un ecou, încercînd să-mi fac o idee despre vîrsta lui Dionis. Mi-am gonit apoi preocuparea aceasta din minte..., nimeni nu poate fi mai bătrîn decît ziua genezei unei civilizaţii

PAVEZEI

FILIPAŞ

extraterestre, oricare ar fi aceea, (evident, ce putea fi mai evident decît asta!).

— Nimeni nu poate fi mai bătrîn decît ziua genezei unei civilizaţii extraterestre, am afirmat eu cu glas tare. Vorbisem mai tare decît aş fi vrut. Din plafon se unduiră stalactite albastre, într-o iluzie calmantă. „Nimeni nu poate fi mai bătrîn decît ziua genezei...", repetai în şoaptă, de parcă ideea mi se înşurubase în creier. Omul din faţa mea nu putea fi zeu. Şi nici nu era.

— Sacrificiul lui Hermion le-a dat viaţă.

Rostise „viaţă" lent, punînd atîtea accente grave cîte ar fi putut să primească vocalele cuvîntului, pînă la saturare. Oo, era suprasaturat de gravitate Dionis ăsta, l-aş fi vrut mai volubil şi mai prolix, cîteodată limbuţia îmi convenea de minune.

Am încercat să pun lucrurile cap la cap: „Prietenul care a murit se numea Hermion. Moartea lui a însemnat un sacrificiu, dacă nu perpetuu, cel puţin de durată. Şi a murit undeva, dincolo de aburii de hidroxil ai Hydrei. De fapt, nu-i chiar mort, pentru că ar mai putea răspunde la întrebări, după cum susţine Dionis. Geneza „omuleţilor verzi", un eveniment, pare-se, recent, a fost, cumva, corelată cu moartea lui Hermion, ori, mai bine-zis, cu sacrificiul său. Mai tîrziu aveam să înţeleg că Dionis se referise la geneza civilizaţiei lor cosmice, nu la geneza lor ca specie inteligentă. Dar acum începea să-mi vîjîie capul şi singura consolare era aceea, n-o să credeţi, că s-ar putea prea bine să fiu dus de nas. Cu un basm, ce mai basm..., fără cap şi fără coadă. Dar simţeam, instinctiv, că omul cu care vorbeam nu trişează: îl cunoşteam înainte de a ne fi vorbit măcar, biografia lui o puteai citi în toate enciclopediile de astronautică ce fuseseră editate de o jumătate de secol încoace.

— De ce a trebuit să moară Hermion? Vreau să spun, de ce s-a sacrificat? Ştii, sacrificiul vieţii are uneori miros de sinucidere...

— Ţi-am spus, o verigă slabă care a cedat atunci cînd a fost supusă unui şoc emoţional şi fizic imens, un şoc necontrolat, întîmplător...

— Atît de necontrolat şi de întîmplător, încît nimeni nu ştie cum s-a petrecut de fapt..., am insinuat eu.

Pentru prima oară m-a privit cu atenţie, coborînd de la înălţimea celebrităţii sale stelare.

— Da,. hazardul.

Fusese mai grav ca niciodată şi-mi fixase fruntea cu ochii lui albaştri, de parcă se-ntreba ce se-nvîrtea îndărătul ei.

— Linişteşte-te, continuă el, cei care ar fi avut vreun interes în moartea lui nu aveau încă posibilitatea să o facă.

MIRELA POP

— E sacrificiul vieţii atît de tentant? stăruii eu.

Ridică din umeri a neştiinţă.

— Nu m-a încercat încă tentaţia asta...

— Cum, dar în biografia dumneavoastră din enciclopedie scrie...

— Prostii, şi reteză aerul cu un gest scurt al mîinii, ca pentru a sublinia cele spuse. Vezi, pe lîngă stele şi meteori, trebuie să mai navigăm şi printre regulamentele care ne-ndrumă existenţa..., cu statutul profesiei noastre de pilot în spinare. Ştii..., drepturi şi îndatoriri mai înalte decît ale oricărui muritor, orice lucru prevăzut este perfect..., perfect. Poate că tocmai asta-i nenorocirea: Prea multe drepturi...

— Printre care unul de rege viking, l-am întrerupt.

Dionis mă privea tot mai terestru.

— Da...

După care iarăşi:

— Da...

— Clauza mauzoleului. Pentru că un astronaut rămîne, orice ar face, un erou.

Îşi strînse degetele mîinii drepte, crispat, pînă cînd pumnul aproape că i se albi. De fapt, epiderma lui era atît de bronzată de radiaţiile stelelor, încît pumnul său părea doar cenuşiu.

Se întrebă cu un aer gînditor:

— Asta să fie?

Nu mă-ntrebase pe mine. Nu întrebase decît ca să-şi răspundă singur.

— Tentaţia mauzoleului, mai curînd decît clauza mauzoleului, aşa trebuia să i se spună, am continuat eu. În anumite circumstanţe, de excepţie, astronava poate servi ca muzeu pe orbită staţionară pentru astronautul-erou mort la datorie...

— Nu l-ai cunoscut pe Hermion. Se uită la mine ca la un copil, era din nou la parseci depărtare Oo, distanţe stelare, cît de uşor sînteţi de străbătut...

Fusesem prevenit că va fi un interviu scurt. Nu mă aşteptam să fie chiar atît de scurt.

Dar nu mă așteptasem nici să fiu căutat, a doua zi, de însuși Dionis.

Videofonul tridimensional îl adusese din nou în încăperea mea de lucru. Firește, eram uimit. Tonul cu care îmi vorbea era cel de la un bunic la nepot.

— Dragul meu, tu, care te interesezi atît de mult de soarta lui Hermion, te vei bucura să auzi că ți-am aranjat un voiaj înspre planeta aceea de lîngă steaua lui Hermion.

— Cum este posibil aceasta? Dar îmi va lua jumătate din viață!

— Iată un aspect al problemei pe care nu-l cunoști. „Omuleții verzi" au construit de curînd, folosind informațiile noastre, o stație de transport corelatoric[1] pe planeta lor.

Auzisem despre transportul corelatoric. Deși se știa de mult că există proceduri ce permit transmiterea instantanee a informației[2], în schimb transportul corelatoric în spațiu, de asemenea instantaneu, era o invenție foarte recentă. Iar „omuleții verzi" reușiseră să-i stăpînească tehnologia, dovedindu-se niște vrednici discipoli ai terrienilor.

— Bine, dar în același timp bănuiesc că asta trebuie să coste enorm. Dincolo, cu mult, de posibilitățile financiare ale unui jurnalist ca mine!

— „Omuleții verzi" au un fel de cult pentru Hermion. Costul voiajului tău (Dionis insista să spună voiaj și nu transport, și în asta, bănuiesc, că se ascundea o anumită ironie, poate chiar dispreț, față de acest mijloc comod de a învinge distanțele, fără trudă, aproape fără timp. Mi-l imaginez pe Dionis, întrebînd imediat după apariția transportului corelatoric, pe un ton disprețuitor: „Ce fel de astronautică e asta?"), costul voiajului tău va fi suportat chiar de către ei. Îl vei plăti, indirect și simbolic, prin reportajul pe care-l vei face și cartea despre Hermion pe care o vei scrie...

Încercam încă să mă eschivez.

— Nu intenționez cîtuși de puțin să scriu o carte despre Hermion!

Adevărul este că nu îmi plăcea să se amestece altcineva în planurile mele.

— Nici nu știu mare lucru despre Hermion, mai adăugai.

— Știi tot atît de mult despre el pe cît știu și eu, mă liniști Dionis. Afirmația sa era, evident, exagerată. Iar după voiajul pe planeta „omuleților verzi" vei ști mult mai mult decît știu eu. Așa încît cartea o vei scrie pur și simplu în virtutea presiunii informației strînse în creierul tău.

Tot nu mă atrăgea deloc ideea acestui salt în necunoscut sau prin necunoscut. Citisem despre accidentele cumplite, groaznice, întîmplate în faza experimentală, de pionierat, a transportului corelatoric.

— Și, în definitiv, există mereu un risc nenul în transportul corelatoric, încercai eu să contraargumentez.

— Există mereu un risc nenul în toate cîte au legătură cu viața, replică Dionis. Firește, decizia finală o vei lua tu. Deocamdată, oferta lor rămîne deschisă. Îți rămîne timp să te hotărăști. Dar, la fel ca și mine, Hermion s-ar putea să moară dintr-o clipă într-alta...

— Să moară?! Dar nu e mort?!

— Să moară..., eu pentru prima oară, iar el pentru a doua oară, încheie Dionis.

Resemnarea din vocea lui bătrînă, dar în același timp bărbătească, a fost factorul care m-a hotărît.

— Voi pleca înspre astrul „omuleților verzi". Imediat, dacă se poate. Firește, bănuiesc că este un „voiaj" cu întoarcerea plătită tot de ei...

Nu consideram pe nimeni oracol și de aceea nu-mi plăceau exprimările difuze, cu dublu sens, iată de ce voiam să capăt de la Dionis asigurarea aceasta.

— Bineînțeles, îmi răspunse Dionis. Tu aparții lumii noastre. Le ajunge un pămîntean pe care aproape că l-au zeificat. Nu trebuie să-l lăsăm și pe cel de al doilea acolo, pentru a le oferi pretextul unui panteon, rîse el. Contam pe hotărîrea ta pozitivă, îmi mărturisi el neașteptat. Nu știu daca voi mai apuca să citesc cartea ta despre Hermion, însă el o merită cu prisosință. „Voiajul" se va face prin stația corelatorică Abacus, mă informă el. Poți merge chiar în după-amiaza aceasta, dacă reușești să-ți pui în ordine treburile aici, în lumea noastră, a terrienilor.

Eram pregătit întotdeauna pentru drumuri oricît de lungi. I-am spus aceasta și lui Dionis.

— Acesta-i avantajul primei tinereți, comentă el. Nu te simți legat de lucruri și locuri prea mult. Tot ce trebuie să faci acum este să trimiți vectorul tău cu date personale la stația Abacus. Le ai pregătite?

Fără să vorbesc, am scos doar semnificativ din buzunarul de la pieptul cămășii un disc argintiu, mare cît o monedă, apoi am vîrît discul în slotul lectorului de date din suportul videofonului care se afla pe biroul meu.

— Bine, atunci chiar în momentul acesta le trimit celor de la Abacus mesajul meu.

Odată operația fu îndeplinita, ne privirăm pentru ultima oară. Într-adevăr, avusese o presimțire uimitor de exactă. Cînd am revenit după aventura nesperată și gratuită din lumea „omuleților verzi", am aflat ca Dionis era mort. Deși, prin transportul corelatoric, eu fusesem complet exclus din timpul terrian, mi-am dat seama că Dionis murise la trei zile după plecarea mea.

„Voiajul" prin spațiu-timp, dacă îl pot numi așa, folosind clișeul verbal al lui Dionis, nu are nici o savoare, este diametral opus unei experiențe de viață ce te-ar lăsa plin de impresii. Dimpotrivă, este ceva, — bizar, nu? să constat acum asta —, cu semnificație extrem de redusă, este poate cel mai indescriptibil lucru din toate cele care sînt, cît de cît, tangente cu viața noastră.

Prima percepție a realității pe care am avut-o atunci cînd am ieșit din stația terminala a „omuleților verzi" a fost iluminarea de zori

[1] Noțiune științifico-fantastica (n.a.)

[2] Statistica experiențelor de tip Einstein-Podolski-Rosen nu exclude posibilitatea transmiterii instantanee a informației (n.a.)

de zi. Îmi veni în gînd începutul unui vers dintr-o poezie străveche, a unui poet latin sau neolatin: „Zori de ziuă se revarsă..."; mai departe nu-l mai știam, dar în lumea „omuleților verzi" asta nu avea nici o importanță, vă dați seama.

Apoi, un zgomot obișnuit și în același timp neobișnuit, ceva care venea din gîtul meu, din pieptul meu. Aveam senzația unei respirații ample; în același timp, membranele nazale, septul, laringele, traheele, bronhiile, alveolele plămînilor mei scoteau sunetele stranii ale unei orgi de vînt. Atmosfera de pe planeta lor era virtual respirabilă și pentru pămînteni, știam asta din cele citite, dar nu memorasem niciodată valorile înalte ale presiunii exercitate de aerul de acolo. Din cauza densității enorme a fluidului atmosferic, — altminteri bun și gustos, aveai cumva impresia că bei apă de izvor cu plămînii, dar fără ca asta să te vateme —, se creau fenomene de turbulență, vibrații și rezonanțe ale aerului atunci cînd era inspirat și expirat, astfel încît întregul aparat respirator al unui terrian începea să cînte. Trebuie să mărturisesc că mi-a fost destul de greu pînă ce m-am obișnuit cu muzica aceasta a plămînilor mei. Insomniile pe care le-am avut în nopțile (convenționale) petrecute pe planeta „omuleților verzi" se explică și prin melopeea aceea stranie și pemanentă izvorîtă la interacțiunea corpului meu cu aerul planetei lor.

Abia după cîteva minute i-am observat pe primii „omuleți verzi", în lumina palidă a zorilor. Erau într-adevăr verzi, precum se vorbește despre ei. Stătură de la bun început lîngă mine, dar nu-mi atraseseră atenția asupra lor, lăsîndu-mi timp să mă acomodez cu noua ambianță. În asemenea contacte bruște dintre pămînteni și extratereștri se puteau declanșa stări de șoc, chiar și astronauți altminteri exersați în dure și extenuante experiențe spațiale suferiseră asemenea stări.

Făcînd abstracție de muzicuțele din nas, gît și piept (ce fericire că omul nu respiră și cu urechile, îmi spuneam acum), suportasem „trecerea" în lumea lor mai bine decît mă așteptasem. Zîmbii, cît puteam de larg, către piticii cocliți. Făcură toți un semn, un simbol, același gest cu mîna, gest pe care-l interpretai (corect, după cum aveam să constat imediat) drept o invitație de a pătrunde într-un vehicul emisferic ce aștepta alături de ei. Era destul de înalt pentru ca eu să șed în el, fără a mă lovi de tavan. Atunci îmi amintii de translatorul de buzunar pe care-l luasem cu mine. Spre surpriza mea, urmîndu-mi exemplul, extraseră și ei, din pliurile tunicilor lor largi, ca pe un „deus ex machina", cîte un translator de buzunar. Erau vreo șapte „omuleți verzi" în jurul meu, în vehiculul care încă nu se pusese în mișcare și fiecare dintre ei avea cîte un translator electronic identic, vă jur, identic cu al meu! Fără îndoială că erau produse după aceeași tehnologie, împrumutată de la noi, pentru că ei nu se obosiseră nici măcar să-i reducă dimensiunile într-o proporție comparabilă cu aceea dintre înălțimea trupului lor și înălțimea noastră.

MIRELA POP

Pronunțai lent, ca să reduc, pe cît se putea, volumul „orgii de vînt" din gîtlejul meu, numele celui pentru care venisem aici: „Hermion".

— „Hermion"!, exultară ei în răspuns, pronunțînd același nume, dar pe frecvențe cu cîteva mai înalte decît vocea mea. Registrul în care „vorbeau" era situat la limita cea mai înalta a sensibilității mele auditive.

— Ce înseamnă Hermion pentru voi? am pus eu întrebarea cheie, apropiind cutiuța translatorului de fața mea. Difuzorul incorporat în translator îmi transmise răspunsul lor imediat.

— Vom merge la memorialul Hermion.

Simții cum vehiculul se pune în mișcare.

Memorialul era probabil foarte aproape, căci în mai puțin de șase minute, după ceasul pe care-l luasem cu mine, vehiculul se opri și „omuleții verzi" pașiră afară, invitîndu-mă și pe mine cu același gest al mîinilor.

Eram uimit de sincronizarea perfectă a mișcărilor lor. „Asta însemna o viață socială extrem de coezivă", reflectai eu. „Poate aceasta a permis evoluția lor atît de rapidă", îmi continuai eu gîndul.

Eram mereu în aceeași lumină de zori de zi, lumină indirectă, difuzată de atmosferă. Totuși, puteam vedea prin aer pînă la o distanță destul de mare. Atunci zării o săgeată vertical înaltă, părînd că înțeapă cerul negru într-un punct anume, ca un index longilin. Mă îndreptai către ea, lăsînd vehiculul meu în urmă. Deși povestesc acum, după atîta timp și spațiu pînă la acel eveniment trecut, totuși atunci, îmi amintesc perfect, atunci chiar așa am gîndit: vehiculul „meu". Și am mai gîndit, ca un corolar aproape instantaneu: cît de ușor sîntem gata să ne apropiem totul! În timpul șederii mele acolo am realizat că distincția de semnificații dintre „al meu" și „al nostru" nu există în societatea lor atîta de înalt coezivă. Hei, ia-

tă-mă deci filosofînd și încercînd să strecor mesajul insidios despre superioritatea morală a unui Candide cu pielea verde și înalt de trei șchioape! Dar viața în cosmos te pune în circumstanțe atît de ciudate și de diferite, încît unele dintre ele pot prea bine să te transpună realmente în starea de spirit specifică filosofării morale!

Strînși lîngă obeliscul înalt, „omuleții verzi" își ridicară capul către vîrful punctiform al săgeții. „Acolo este Hermion!", pronunță pe obișnuitul său ton neutru translatorul meu de buzunar. Îmi ridicai și eu ochii înspre punctul unde indexul acela original împungea cerul.

Mă trecu gîndul că zorile acestea nu se mai sfîrșeau. Și apoi ce fel de aurore era asta? Pentru că abia acum realizai insolitul următoarei situații: zorile ardeau azimutal pe tot orizontul! În orice direcție ai fi privit în zare, aveai impresia că de acolo trebuia să răsară soarele lor! Era o realitate astronomică pe care nu reușeam să o înțeleg.

— Acolo este Hermion! repetară omuleții, (via translator), arătînd cu mîinile lor micuțe zenitul. Era din nou un zenit neobișnuit. Negru. Acolo se găsea Hermion, Hermion Sator, „Hermion Salvatorul", dacă translatorul electronic traducea exact termenii pe care-i foloseau ei. „El este sufletul pavezei noastre"!, cîntară ei, ca un cor antic, translatorul meu redîndu-mi semnificația melodiei lor înalte.

Atunci am înțeles. Sigur, totul era așa de simplu! „Sufletul pavezei"! Asta spunea totul și explica orice nu înțelesesem pînă atunci. În întunericul zenital se găsea marele velier astral ce ascundea trupul neînsuflețit al lui Hermion. Era într-o poziție de echilibru în raport cu astrul central și cu planeta micuților din jurul meu cu fața ca frunza crudă. O asemenea configurație astronomică fusese prezisă prin calcul cu secole în urmă de unul dintre marii matematicieni ai Pămîntului, unul dintre „aristocrații matematicii". „Problema celor trei corpuri", îmi spusese unul dintre specialiștii în mecanică cerească cu care stătusem de vorbă la întoarcerea mea în lumea noastră, era dintre cele mai dificile pentru știința pămînteană și „pentru știința oricui", după cum insistase omul acela. Paradoxal, dar o soluție a problemei fusese concretizată în lumea „omuleților verzi" prin voința unui pămîntean, Hermion. Și, prin translatorul electronic, „omuleții" îmi depănară întreaga poveste.

Gigantica „pînză" de metal și ceramică a velierului este un scut parțial pentru radiația extrem de intens energetică a stelei din centrul sistemului lor. O radiație care se revărsa peste tot ceea ce viețuia pe fața planetei, inducînd mutații biologice cu fantezia debordantă a unui joc creaționist fără sfîrșit care tortura natura acelei planete. Ritmul evoluției cunoscuse, în bătaia cuantelor mutagene, o asemenea frenezie, încît formele vieții apăruseră și dispăruseră de nenumărate ori în lumea lor, întregi regnuri vii fuseseră create și apoi distruse la o scară de timp extrem de scurtă comparativ cu evoluția paleontologică de pe Pămînt. Micii umanoizi verzi apăruseră de mult și, pentru a supraviețui mutațiilor, trebuiseră să migreze de pe fața luminată pe aceea aflată într-o perpetuă întunecime. Pentru ca planeta lor este zăvorîtă, cu o emisferă, către astrul central.

Velierul lui Hermion era pavăza lor. Venirea lui Hermion îi făcuse să evadeze din condiția de troglodiți la care îi condamna astronomia sistemului lor planetar și să evolueze înspre o civilizație cosmică.

„Dar sufletul? De ce suflet"? îmi exprimai eu nedumerirea cu glas tare.

— Pentru că el este viu, îmi răspunse corul omuleților. După care auzii întrebarea:

— Vrei să mergi la el?

— Nu! a fost răspunsul meu grabnic și răspicat. „Ce mitologie și-au mai creat și ăștia"! gîndii eu, simțind pentru prima și singura dată o ușoară antipatie pentru ei. Ridicai din umeri. „Ce idee trăsnită: Să merg în Hadesul lor mitologic, după sufletul unui mort de pe Pămînt. Asta nu, niciodată!"

Omuleții din jurul meu nu mai spuseră nimic. Atunci îmi inițiai, cu blîndețe, acțiunea, (pe care în acel moment o considerăm inspirată și inteligentă), de distrugere a mitologiei lor, a religiei lor, înțelegeți, în care Hermion ținea loc de zeu. Mă străfulgeră un gînd sinistru: „Doar nu își vor transforma religiozitatea în fanatism!"

— El e mort, înțelegeți? Iar eu sînt viu. „Întîlnirea" dintre cel viu și cel mort înseamnă sfîrșitul celui viu!...

— El e viu, murmurară ei cu vocile lor subțirele. „El este încă viu!"

Adverbul acesta temporal, pe care mi-l transmitea translatorul schimba întrutotul semnificația, făcîndu-mă să le acord oarecare credit. Parcă ceva asemănător îmi spusese și Dionis: „El va muri pentru a doua oară".

— Realmente e viu! șopti translatorul, și vocea sa perfect neutră, acompaniată de corul omuleților, reuși totuși să mă emoționeze. „Una dintre astronavele noastre te poate conduce pînă la el", își urmă discursul persuasiv aceeași voce sintetică a translatorului. „Trebuie să vorbești cu el, pentru că nu va mai trăi mult!".

Îmi fulgeră prin gînd cumplita greutate a startului de pe această planetă masivă. Dar mă hotărîsem, în fine, și pentru acest capitol final al aventurii mele în lumea „omuleților verzi".

Accelerația suportată de oasele mele la startul de pe solul planetei a fost tot atît de dificilă pe cît mi-o imaginasem. După care se instaură starea de relaxare adusă de imponderabilitate. Deci eram în zbor către velierul Hermion, către primul punct Lagrange al acestui sistem planetar.

„Omuleții verzi" instalară un coridor flexibil între astronava cu care venisem și inima velierului. Spre surpriza mea, „tubul" era destul de larg pentru ca să mă pot strecura prin el fără dificultate.

Îmi amintesc apoi cum rătăceam, fascinat, de-a lungul culoarelor presurizate ale bătrînului velier astral. Era o curiozitate ce depășea dorința mea de a intra în contact cu Hermion. „Deci așa arată astronavele acelea străvechi, cu care au purces la cucerirea Galaxiei!", îmi spuneam eu, emoționat.

„Omuleții verzi" îmi înțelegeau, probabil, starea de spirit, căci mă lăsară să mă plimb în voie, prin cotloanele navei. În fine, emoția se consumă de la sine. Atunci mă apropiai de ghizii mei cu ochi de smarald, — mi-i amintesc și acum, e uimitor cîtă inteligență exprimaul —, și cerui să fiu condus la Hermion.

Totul era așa cum începusem deja să bănuiesc. Hermion se găsea în compartimentul de anabioză, de așa-numita hibernare artificială. Numai creierul era susținut vital, prin mijloace automate și artificiale care lucraseră ireproșabil, vreme de cîteva secole. Influxurile nervoase trimise de creier mai puteau comanda laringele său, producînd vibrații imperceptibile, pe care însă traductori sensibili le culegeau, le amplificau, alimentînd cu semnale ce-și aveau sursa în creierul lui Hermion, un mare difuzor ionic, un fel de sferă așezată pe un cilindru vertical, înalt și îngust, ce mă făcu să-l compar cu un străvechi totem.

— Bine ai venit, frate al meu de pe Pămînt! vibră gîndul lui Hermion dezghiocîndu-se în unde sferice de pe sfera difuzorului.

Glasul său, venind chiar în acel moment, mă găsi nepregătit pentru dialog. Trebuie să mărturisesc că emoția acelei situații făcuse să am o voce strangulată.

— Bine te-am găsit, Hermion!

De ce îmi tremura glasul?

— Știi că ești o legendă astrală pentru cei de pe Pămînt și un adevărat zeu pentru cei de aici?

— Știu, răspunse sfera liniștită, substanțializînd aproape instantaneu gîndul lui Hermion.

— Tu ai vrut-o? am întrebat pe un ton mai mult inchizitorial decît jurnalistic. Mi-am dat seama imediat de asta. „Oare ce drept aveam eu să întreb?"

— Nu! veni totuși răspunsul, sincer.

Ardeam de curiozitate să-i întreb care au fost circumstanțele morții sale, a primei morți, a trupului său. Însă din nou mi-am pus aceeași întrebare: „Am eu dreptul să fiu într-atîta de curios, încît să mă amestec în detaliile istoriei morții unui om? Dar, îmi mai spuneam, tocmai o asemenea interogație mă implicase în aventura pe care o trălam acum. Să ajungi la sfîrșitul unei aventuri începută pentru a pune o întrebare și să eziți să pui această întrebare!"

Nu știu ce parte a ființei mele, cea bună ori cea rea, îmi alimenta refuzul. Cînd opoziția la interogație a învins curiozitatea mea omenească, normală, nu știu care parte din mine a învins. Dar m-am întors pe Pămînt, lăsîndu-i pe Hermion învăluit în taina lui. Avea dreptul la acest „lințoliu" mortuar. La fel cum avea dreptul la velierul lui ceresc în chip de sarcofag. Căci fusese un rege al spațiului, din a cărui jertfă supremă se născuse o lume nouă, la fel de mîndră ca și a noastră.

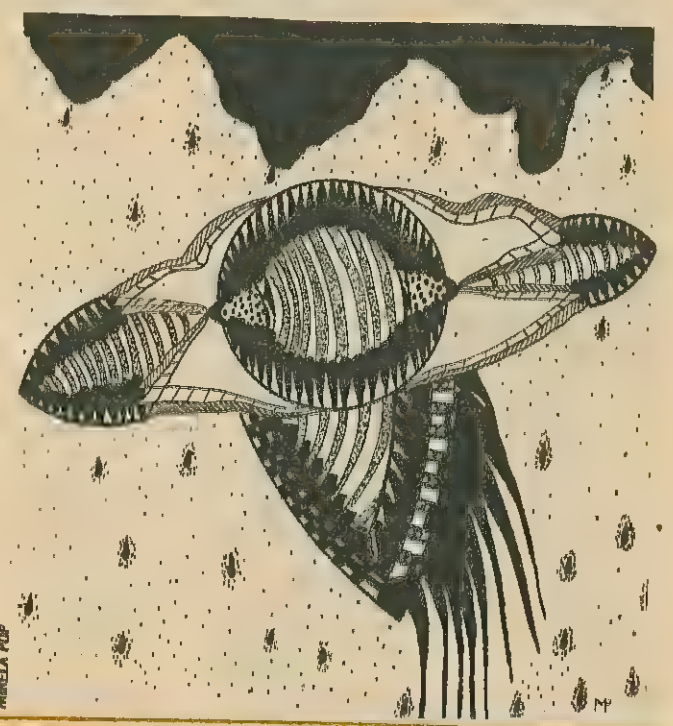

DATORIA

DĂNUȚ UNGUREANU

– LOCUL era același pe care îl părăsiseră în urmă cu cîteva luni. Un deal împădurit, scăldat de razele Soarelui, un pîriu minuscul, cîțiva bolovani stingheri. În buza rîpei însă, mîini disciplinate și îndemînatice ridicaseră în pripa un acoperiș. Cei doi oameni care discutau înăuntru, pe un ton reținut, politicos, puteau fi deosebiți, eventual, după culoarea-cod care le împodobea uniforma. Roșu și verde de o parte a mesei, albastru închis de cealaltă parte.

– În rest, aproape totul coincidea. Același păr ușor încărunțit pe tîmple, aceiași umeri masivi, aceeași privire semeață, impunătoare.

– În acest caz, vă invit să formulați o soluție convenabilă, spuse unul dintre ei, continuînd discuția și privind cu un aer distrat minusculele infiltrații solare din acoperiș.

– Mă rog, asta depinde de ce înțelegeți dv. prin „convenabilă"; îi răspunse celălalt cu oboseală, dar și cu demnitate în glas.

– Mă refer în special la amplasamentul trupelor noastre.

– Nu știu dacă o modificare de ultim moment a planului de acțiune...

– Înțeleg, înțeleg, pară ușor iritat albastrul: Nervozitatea sa abia insinuată înviora parcă atmosfera

– În definitiv, eu nu țin neapărat la satisfacerea cu orice preț a acestor deziderate. Recomandarea venită de la marele nostru stat major nu trebuie în mod obligatoriu să fie interpretată ca un ordin de luptă.

– O asemenea recomandare, după cum v-am mai spus, ne-a parvenit și nouă noaptea trecută. Se estimează că o ciocnire a trupelor noastre în condițiile acestui cîmp de manevră, cu angajarea întregului armament pe care îl posedăm...

– Știu, mormăi încîudat roșu-verdele, va duce în mod inevitabil la distrugerea coloniei băștinașe din apropiere. În definitiv, însă, ei nici nu sînt oameni și aici, la mai bine de 200 ani lumină de lumile noastre.

– Nu vom avea de dat socoteală nimănui, încheie sec albastrul. O constatare cinică, dar perfect adevărată

– A la guerre comme á la guerre, domnule general. Atunci?

Propun ca lucrurile să-și urmeze cursul lor firesc

– Sînt întrutotul de acord. Mă bucur că am ajuns la o înțelegere, ca între oameni raționali.

– Cei doi se ridicară aproape simultan, ușurați, cu sentimentul datoriei îndeplinite.

– Numai un moment, vă rog. Aș vrea să vă fac o propunere.

– După aproape două ore tortul fu gata. Aceleași mîini disciplinate și îndemînatice realizară într-un timp record jonctiunea celor două creiere electronice despărțite de tranșee și teribile arme dezintegratoare. Erau acum unul singur, o singură inteligență manevrabilă, pusă la îndemîna celor doi bărbați. Ceea ce voiau să facă semăna puțin a bravadă. Dar era un gest aproape simbolic ca un fel de toast înaintea înfruntări decisive sau ceva de genul ăsta. În fond, un bărbat adevărat trebuie să știe să-și înfrunte destinul fără ezitare.

Creiere, formulă unul dintre ei problema, posezi toate informațiile cu privire la forțele ce vor fi angajate peste puțin timp...

Făcu o scurtă pauză și continuă:

– Te rog să analizezi totul și să ne indici învingătorul. Nu se auzi nici cel mai mic zgomot. Uriașa inteligență electronică lucră aproape douăzeci de secunde, în timp în care sute de luminițe vesele trădau zbuciumul intern al Mașinii. Bărbații stăteau acum umăr la umăr. Acolo, pe minusculele circumvoluțiuni metalizate se înfiripau sute și sute de scenarii, variante, ipoteze. Și toate duse pînă la capăt, erau analizate cu minuțiozitate.

– Rezultatul este următorul, hîrîi în cele din urmă vocea venită de nicăieri în timp ce pe ecran se imprimau cu rapiditate cifre și diagrame.

„Situația forței nr. 1 în momentul începerii atacului:

– circa 75% efectiv uman scos definitiv din luptă

– 40% echipament scos din funcțiune

Situația forței nr. 2 în momentul începerii atacului:

– 66% efectiv uman scos definitiv din luptă

– 58% echipament scos din funcțiune

Rezultatul atacului nedecis. Indicarea învingătorului imposibilă. Se recomandă evitarea ostilităților.

Pozițiile optime după încetarea atacului vor fi următoarele...

Albastru se repezi furios și decuplă totul.

– Dobitocul, spuse el, habar n-are ce-i acela un secret militar.

Celălalt nu reacționă în nici un fel. Palid, puse Creierul din nou în funcțiune și formulă o nouă problemă, de data aceasta în scris. Răspunsul veni aproape instantaneu: „Negativ".

Cei doi se priviră un minut în treg cu mințile goale de orice gînd Nu mai puteau altceva decît acest „Negativ" obsedant, nemilos. Între ei, pe podea, zăcea petecul de hîrtie pe care Roșu-verdele scrisese înfrigurat:

„Care dintre comandanți va supraviețui atacului?" Se regăsiră cu greu, într-un tîrziu, soarele începuse deja să dea primele semne de oboseală. Discutara în șoaptă mai bine de o oră. Încet, încet, tonul reținut, politicos se înstăpîni iarăși. Spre sfîrșit, unul dintre ei întrezări soluția și o expusese calm celuilalt care o acceptă pe loc.

Mîini disciplinate și îndemînatice demontară totul și trupele își reluară vechile poziții

– La ora stabilită, cei doi bărbați începură să dea ordine scurte și precise pentru a-și autoextermina fiecare procentul de efectiv uman stabilit în mod științific.

Totul în cea mai mare ordine și disciplină.

DIMINEAȚĂ SENINĂ DUPĂ O LUNGĂ NOAPTE

GHENNADI MELNIKOV

BĂTRÎNUL se trezi de bătăile puternice ale inimii și privea fără să clipească tavanul inundat de albastrul rece al zorilor. Tîmplele îl dureau, pe frunte îi apăruse transpirația: același vis avut în decursul multor nopți, multor ani...

...Lunganul într-o uniformă șifonată, de culoare verde, cu mînecile suflecate, stătea la trei pași de el și, surîzînd satisfăcut, îi țintea pieptul cu un „walter". El deslușea limpede cercul întunecat al țevii care îl hipnotiza, îl atrăgea, iar în afara acestui cerc nu mai exista nimic pe lume. Mîna sa parcă ar fi fost o mînă străină, se îndrepta spre tocul revolverului, dar această mișcare era inconștientă, mașinală și inutilă. Zîmbetul dispăru de pe fața lunganului, iar aceasta deveni rea, dar frumoasă. Clătinînd din cap în semn de dezaprobare, lunganul apăsă pe trăgaci...

Dispecerul către Zona S: factorizare în toate sectoarele

Serviciul M către Numărul 1: pulsul una sută șasezeci

Numărul 1 către Zona S: poziția zero

Bătrînul se trezi a doua oară și fu foarte uluit; de obicei după acest vis el nu mai adormea niciodată. În cameră era lumină cu toate că la geamuri atîrnau perdele. Soarele, strecurîndu-se pieziș prin țesătura colorată, lumina colțul camerei unde se afla un vechi „Record" pe al cărui ecran prăfuit se deslușeau clar niște dungi ondulate. Pe servantă ticăia ceasul deșteptător, care arăta ora șapte și zece minute, însă bătrînul știa că în realitate încă nu era șapte. Nu mai potrivise ceasul de două zile.

Era timpul să se ridice din pat.

Zona S către Corector: ridicați nivelul în sectorul S

La bucătărie puse ceainicul pe aragaz și în timp ce se bărbieri la baie acesta dădu în clocot. Stingînd gazul, bătrînul luă din dulapul suspendat o cutiuță de tablă pentru nescafé, în care ținea ceaiul. Aruncă în ceainic cît cuprinse cu trei degete pentru esență, turnă apă clocotită și înveli ceainicul cu prosopul. Apoi luă din frigider pachetul început cu unt, pîinea, pregăti un sandwich, reprezentînd micul dejun. L-ar fi putut pregăti și legat la ochi, pentru că de zece ani, de cînd îi murise soția, meniul micului dejun nu se schimbase.

Luîndu-și micul dejun, bătrînul strînse masa și se apropie de fereastră.

Dispecerul către Grupul A orbite: factorizare

Corectorul către Dispecer: densitatea fluxului scade

Dispecerul către zona M: dați o secțiune pe Grupa A orbite

Fereastra etajului al treilea dădea în Vîlceaua cu vișini – o insulită de verdeață, ascunzînd niște căsuțe proprietate personală cu un singur etaj, așezate din toate părțile de blocuri mari de locuințe. Bătrînul constată cu părere de rău că, pe an ce trece, se retrăgeau din ce în ce mai departe tufele de liliac și albul de nea al vișinilor înfloriți, că primăvara graurii nu mai vin în zbor să se așeze pe balconul său. Vîlceaua cu vișini își trăise traiul, iar bătrînul înțelegea că aceasta era o necesitate, deoarece orașul se extindea, dar totuși îi părea rău. Se îndepărtă de fereastră și începu să se pregătească pentru a merge la magazin după cumpărături.

Zona S către Corector: lipsa indicelui în sectorul 8

Corectorul către Numărul 1: oprirea bloc-schemei cutiilor

Numărul 1 către Corector: dați fond

Bătrînul își schimbă pijamaua, punîndu-și un

DANUȚ UNGUREANU „INADAPTABIL"

costum gri de vară, luă sacoşa pentru cumpărături, se încălţă în hol cu pantofii de pînză, verifică încă o dată cheile în buzunarul hainei şi, convingîndu-se o dată în plus că sînt acolo, ieşi. Închizînd uşa, el nu mai încuie broasca de jos, deoarece nu pleca pentru mult timp.

Ţinîndu-se de balustradă, bătrînul coborî. La parter, scoase legătura cu chei, o alese pe cea mai mică, se îndreptă către peretele dintre apartamentele unu şi doi şi constată că nu are ce deschide. Acolo unde atîrnaseră cutiile poştale se distingea dreptunghiul cenuşiu al zidului nezugrăvit.

Sectorul 8 către Dispecer: defecţiunea a fost remediată

Dispecerul către reţeaua RT: factorizarea paşilor

Undeva, la etajul al treilea, se trînti o uşă şi cineva începu să coboare pe scară. Fiindu-i jenă să stea aşa şi să privească peretele gol, bătrînul se grăbi spre ieşire. Desigur, cü cutiile de poştă nu s-a întîmplat probabil nimic deosebit - au fost scoase pentru reparaţii sau pentru a fi înlocuite cu altele noi. Deschise uşa de la intrare.

Dispecerul către Zona S: factorizarea tuturor sectoarelor

Corectorul către reţelele RT: reduceţi nivelul imprimării

Bătrînul îşi mîji ochii din cauza soarelui strălucitor, încă răcoros, ca dimineaţa.

La ora aceea era mîngîietor ca în copilărie, cînd ziua de vară care începea parea o întreagă veşnicie. În timpul amiezii, soarele îi provoca mereu aceeaşi asociaţie: tunica încinsă în spate ca o tablă de metal, iar tulpinele spălăcite de pelin erau un adăpost mult prea slab în faţa „messerschmidturilor" care zburau la joasă înălţime şi ale căror rafale cu trasoare semănau cu razele dogoritoare...

Trebuia să treacă printr-o curticică plină de verdeaţă, înconjurată de case cu patru etaje, pe sub arcada dintre două case de colţ, să traverseze strada - iar acolo, imediat pe dreapta, se afla alimentara. Dacă ar fi dorit, de mult nu ar mai fi fost nevoie să meargă după alimente: i se propusese de nenumărate ori ca acestea să-i fie aduse acasă, dar bătrînul nu voia să se lipsească de una din puţinele sale bucurii - să facă cîţiva paşi pe zăpada moale sau, iată, ca acum...

O dimineaţă senină. Este puţină răcoare - de la iarba şi grădinile de flori ude, care abia fusesera stropite cu furtunul -, toate miresmele sînt înăbuşite, umbrele nu sînt încă contrastante, difuze, şi în coroanele dese ale copacilor părea că încă se mai învolburează ca o ceaţă întunecată rămăşiţa nopţii.

Pe sub arcadă bătrînul ieşi la strada centrală şi se opri la trecerea de pietoni.

Dispecerul către Zona A: verde

Se aprinse lumina verde a semaforului. Bătrînul traversă strada, o luă la dreapta şi intră în magazin.

Era puţină lume. Bătrînul se apropie de raionul lactate şi aşteptă ca vînzătoarea să servească o femeie.

- Două sticle de „Kolomenskoe", spuse bătrînul, cînd îi veni rîndul.

Vînzătoarea, pe care nu o mai văzuse aici, nu-l înţelese.

- „Kolomenskoe", repetă bătrînul. Două sticle.

Vînzătoarea, o fată tinerică, părea că se silea sa-şi amintească ceva, ceva foarte important, necesar, dar nu reuşea deloc. Bătrînul văzu cum, de emoţie, fetei începu să i se zbată o venă de la gît, iar obrajii i se îngălbeniseră. „Ce-o fi cu ea?" începu să se frămînte bătrînul.

Zona M către Dispecer: incertitudine în reţeaua RT

Dispecerul către Corector: înlocuiţi superpoziţia

Corectorul către reţeaua RT: varianta lipsei

- Scuzaţi, vă rog, îşi reveni vînzătoarea în sfîrşit. Dar „Kolomenskoe" nu a fost adus încă. Vă pot oferi chefir, lapte acru, brînză de vaci cu mirodenii...

- Nu-i nimic, nu-i nimic, spuse grăbit bătrînul, simţind o anumită stînjeneală. Poate fi şi chefir, tot una e...

- Plătiţi, vă rog, la casă, cincizeci şi două de copeici.

Dispecerul către Zona M: atenţie! La casă — cincizeci şi două de copeici. Restul de la o rublă — patruzeci şi opt!

Numărul 1 către Dispecer: mai calm!

Bătrînul dădu casieriţei banii şi, în timp ce aceasta marca bonul şi număra restul, observă că ea este, de asemenea, nouă şi la fel de tînără ca şi vînzătoarea. „Eleve ale şcolii de comerţ în practică, - gîndi bătrînul - de aceea sînt atît de emoţionate".

La raionul de panificaţie bătrînul luă o franzelă de 18 copeici, un sfert de pîine neagră rotundă şi ieşi din alimentară. Pentru astăzi nu-i mai trebuia nimic: cumpărăturile principale de alimente pentru o săptămînă bătrînul le făcea marţea.

La întoarcere, bătrînul se opri lîngă chioşcul şubrezit din lemn, unde seara se adunau amatorii de domino. Ce-ar fi dacă ar trece acum pe la vechiul său prieten, care locuieşte, uite, în această casă şi cu care nu s-a mai întîlnit de vreo două luni? Să treacă şi să-l invite la o ceaşcă de ceai...

Zona V către Dispecer: incertitudine în afara sistemului

Dispecerul către Zona V: superpoziţia cu roata

În acest moment se auzi sunetul unui metal pe asfalt - un copil de vreo şase ani rostogolea o roată. Ceva asemănător bătrînul nu mai văzuse demult. Copilul rostogolea cercul de metal aşa cum făcuse uneori el însuşi în copilărie cu ajutorul unei sîrme îndoite, aşa cum rostogoleau copiii roţile pînă la război şi puţin după aceea, cînd nu existau atîtea jucării ca acum.

Puştiul rostogoli roata pe alături, iar bătrînul îşi continuă drumul şi numai după ce intră în bloc îşi aminti că voia să treacă pe la prietenul său...

Cutiile poştale se aflau deja la locul lor, reuşiseră să le atîrne înainte de a veni poşta: prin deschizăturile cutiilor se vedea albul ziarelor. Bătrînul deschise cutia sa, luă două ziare - cel local şi cel central, închise uşiţa şi urcă la etajul său.

Dispecerul către Zona S: factorizarea sectoarelor

În hol, bătrînul îşi scoase pantofii, îşi puse papucii de casă şi duse sacoşa la bucătărie. Acolo scoase din sacoşă chefirul şi pîinea, şterse cu o cîrpă umedă sticlele, le puse în frigider, pîinea o împachetă într-un săculeţ de celofan şi o puse în coşuleţul de pîine. Sacoşa goală o puse în dulap pe raftul de jos.

Pînă la ora zece bătrînul citi ziarele.

La unsprezece se duse la bucătărie şi îşi pregăti prînzul dintr-o jumătate de pachet cu „Supă de legume cu fidea".

La douăsprezece bătrînul luă masa de prînz, spălă vasele, sticla de chefir începută o astupă cu dopul din material plastic şi o puse la locul său.

Pînă la unu spălă în baie batiste şi tot felul de mărunţişuri pe care nu se ştie de ce se jena să le dea la spălătorie împreună cu cealaltă lenjerie.

La unu, simţind oboseală, bătrînul se întinse pe divan. Şi adormi...

Numărul 1 către toate Zonele în afară de Zona S: poziţia zero

Dispecerul către Zona M: poziţia zero

Şi imediat dispăru blocul de patru etaje cu alimentară şi atelier de încălţăminte de la colţ. Dispăru de parcă ar fi fost decupat cu foarfeca dintr-o fotografie în culori, ca şi cum fotografia fusese pusă pe o catifea neagră.

Dispecerul către Zona A: poziţia zero

Dispăru strada împreună cu casele, automobilele şi pietonii, ca şi cum se cufundaseră într-o substanţă impermeabilă obscură, lipsită de întindere şi sens.

Dispecerul către Zona V: poziţia zero

Dispăru curticica înverzită, casele cu patru etaje, tufele de liliac, chioşcul dărăpănat. Dispăru portarul care făcea colac furtunul de stropit, copilul cu roata...

Dispecerul către Grupa A orbite: poziţia zero

Dispărură căsuţele şi verdeaţa Vilcelei cu vişini, coşurile uzinelor din depărtare, pădurea de pe malul celălalt al rîului mare, rîul însuşi...

Dispăru cerul împreună cu urma subţire lăsată de avionul în zbor...

Dispăru soarele...

Se lăsă întunericul de la începutul lumii în care spaţiul părea că s-a comprimat pînă la dimensiunile unui punct, iar secunda era egală cu veşnicia.

Numărul 1 către toate zonele în afară de Zona S: lumină

Întunecimea începu de sus să dispară, să se lumineze, transformîndu-se treptat într-o nebulozitate rece-albastră, iar apoi alb-argintie, care peste cîteva clipe ţîşni în jos, în torente de lumină orbitoare.

Spaţiul se lărgi pînă la limitele însemnate cu o sferă şi un disc, a căror linie de contact era asemănătoare cu linia orizontului. Pe sferă nu se observă nici un element al construcţiei sale şi ea era percepută ca o suprafaţă alb-argintie care emana lumină. Era imposibil de stabilit distanţa pînă la cel mai apropiat punct al ei - care putea fi şi zece metri şi zece kilometri. Suprafaţa discului acoperită de numeroase şănţuleţe concentrice, la fel ca o placă de patefon, părea mai întunecată decît suprafaţa sferei, iar dimensiunile lui, de asemenea, nu ar fi putut fi percepute dacă n-ar fi existat un detaliu...

La vreo sută cincizeci de metri de centrul acestei construcţii, unde pe suprafaţa discului începea să se învîrtă o spirală gigantică, se afla o casă, mai exact nu o casă, ci un fragment de casă - numai o singură intrare - în ale cărei ferestre de la etajul al treilea bătea soarele, strecurîndu-se către peretele opus unde se afla divanul pe care dormea bătrînul...

El nu ştia că de mult nu mai exista casa în care locuia de peste treizeci de ani, că nu mai exista acea curticică înverzită prin care trecuse azi dimineaţă, nu mai exista arcada dintre case, nici casele, nici strada, nici alimentara...

Nu ştia că din oraşul de care era legată întreaga lui viaţă rămăseseră numai amintirile...

Nu ştia că nu se mai află în viaţă prietenul său de front pe la care intenţiona să treacă, că nu mai există cunoscuţii de la scara sa, că, în general, nu mai sînt în viaţă toţi acei oameni pe care îi cunoscuse sau despre care auzise...

Bătrînul nu ştia că şi el însuşi murise demult de tot, la începutul îndepărtatului secol al douăzeci şi unulea, cînd oamenii nu învăţaseră încă să învingă multe boli, nu învăţaseră să lupte împotriva bătrîneţii...

Nu ştia că oamenii care nu mai sînt în viaţă îi oferiseră posibilitatea de a vedea încă o dată soarele, iarba udă, firicelul argintiu al urzelii din cerul de toamnă diafan...

Nu ştia că el zăcuse sute de ani într-o cameră ermetică prin ale cărei ţevi circula heliu lichid, zăcuse deshidratat, cu ser fiziologic în loc de sînge, zăcuse pînă în momentul cînd oamenii putură sa vindece aproape toate bolile, putură să lupte împotriva bătrîneţii...

Dar oamenii nu ştiau cum va reacţiona el după reanimare, la intrarea bruscă într-o lume necunoscută, cu totul nouă pentru el. Ei nu aveau dreptul să rişte.

De aceea, ei construiseră această cupolă sub care, cu ajutorul a miliarde de raze subţiri, pachete de unde, strînse ca un resort, cheaguri de cîmpuri de forţă, reproduseseră după fotografii şi documente cinematografice de epocă colţişorul vechiului oraş în care locuise bătrînul. Au reprodus totul pînă în cele mai mici detalii: case, copaci, automobile, pietoni, norii albi, frunza îngălbenită de pe asfaltul ud. Toate acestea nu se deosebeau cu nimic de cele adevărate - puteai atinge cu mîna trunchiul unui copac şi să-i simţi scoarţa aspră, să ridici o piatră şi să-i simţi greutatea, să vorbeşti cu vînzătorii din magazin sau cu băiatul care rostogolea roata şi să nu-ţi dai seama că toate acestea sînt doar pachete de unde, fascicule de lumină însufleţite, adunate laolaltă cu ajutorul cîmpurilor de forţă...

Bătrînul dormea în garsoniera de la etajul al treilea al blocului cu patru etaje şi somnul lui era păzit de „învechitul" „Record" cu ecranul prăfuit, ceasul deşteptător de pe servantă, frigiderul care „torcea" liniştit - lucruri obişnuite ale unui trai modest.

El urmează să facă cunoştinţă cu oamenii lumii noi, iar aceşti oameni doresc ca el să nu se simtă de prisos în mijlocul lor. Dar aceasta se va întîmpla nu acum, nu brusc, ci treptat.

Bătrînul dormea...

Ultimul soldat rămas în viaţă din cel de-al doilea război visa un cîmp răscolit de gropi fumegînde şi nişte bombardiere cu stele roşii zburînd spre Vest.

Traducere: VASILE OROIAN

O ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE DIN 2 183 PÎNĂ LA ORIGINI

– editată de computerul Felix CS 2● X-256 – **(fragmente)**

ARS AMATORIA

Este un fapt de evidenţa populaţiei că numărul scriitorilor din întreaga noastră istorie literară este deja egal cu numărul de astăzi al locuitorilor de pe aceste meleaguri. De aceea, istoria literară nu mai poate fi decît un recensămînt. Şi ca orice recensămînt şi acesta nu poate fi realizat decît cu ajutorul computerului, al cărui uriaş avantaj faţă de capricioasa critică impresionistă, supusă umorilor momentului, constă într-o obiectivitate de fier, idealul dintotdeauna al oricărei istorii literare.

Pentru a caracteriza întreaga evoluţie a literaturii noastre, computerul a ales drept eşantion reprezentativ perioada modernă şi protosincrocontemporană, cea care a făcut primii paşi în istorie, începînd cu anii '50. De ce aşa? Pentru că orice istorie care se respectă spre a fi respectată se repetă. În consecinţă, avem a găsi în perioada simpaticului deceniu '50–'60 ghinda care conţine şi copacii şi pădurea şi uscăturile literaturii contemporane. Astfel, în mod dialectic, în momentul în care se aşează la masa de scris, computerul intră el însuşi în istoria pe care, suportînd-o, o şi face. Căci ce e computerul dacă nu un istoric literar mai evoluat care va fi depăşit de un nou George Călinescu, la rîndul lui depăşibil de o nouă generaţie de computere. Şi ce sînt toate aceste depăşiri planificate dacă nu fapte de istorie literară?

Se cuvine însă a sublinia cu roşu că iniţiativa de a judeca această epocă literară cu ajutorul computerului se justifică o dată în plus prin faptul că la începutul anilor '50 literatura însăşi a fost pusă pe bazele unui creier colectiv, curentele, scriitorii, operele manifestîndu-se ca terminale ale computerului central de serviciu: „Şcoala de literatură". Meritul incontestabil, dar atît de contestat o vreme al acestei **Şcoli** este ceea ce s-a numit colectivizarea talentelor sau, cu alte cuvinte, riguroasa lor aşezare pe făgaşele clare ale unor limbaje-standard: limbaj Cobol pînă prin 1980 (ceea ce în epocă se numea empiric „romanul obsedantului deceniu"), limbaj Fortran pînă prin 1990 (ceea se s-a numit mai tîrziu poezia generaţiei în blugi) şi în sfîrşit limbajele plurimultidisciplinate de tip Odobleja, ale căror ramificaţii se varsă şi-n prezent.

Cartela 13. Romanul. Epoca paşilor mărunţi

După seceta epicului din simpaticul deceniu '50–'60, se constată o oarecare înviorare a disponibilităţilor creatoare ale romancierilor. Ieşiţi uşor handicapaţi, dar cu fruntea sus, din avatarurile momentului, ei oferă istoricului literar un peisaj românesc drăguţ, variat, cu cărţi notabile şi din ce în ce mai lizibile. Dintr-o mulţime amorfă se desprind mai întîi romancierii din familia curajoşilor Ei încearcă acum să scrie ceea ce alţii nu îndrăznesră nici să şoptească înaintea lor. Contrastul alb-negru, principiu tehnic fundamental în epoca romanului şoptit, se nuanţează, astfel încît eroii noului roman capătă străluciri cenuşii, gri etc. Conflictul iese din tiparele univoce ale unui pseudo **deux ex machina** şi intră în tiparele plurivoce ale unui adevărat **deux ex machina.** Arta însăşi a naraţiunii o ia înaintea naraţiunii însăşi, făcînd paşi mărunţi spre ceea ce mai tîrziu se va numi stilul arsamatorist. Dar prea obsedaţi să spună ceea ce era de spus, scriitori din familia curajoşilor uită să spună ceea ce nu era de spus. Preocupaţi pînă peste cap să zugrăvească lumea prin care au trecut, fiindu-i ultimii martori, scriitori devin primii ei epigoni. Omul nu mai era unidimensional, dar nici nu ajungea la pluridimensionalitate; el era adimensional. Alte defecte ale romancierilor curajoşi erau: intimismul relaţiilor sentimentale necuantificate, uşoara fascinaţie a tipurilor feminine masculinizate, simpatizarea subterană nealgoritmizată cu anumiţi eroi, orgoliul direct proporţional cu gustul şi culoarea puterii, iritarea în faţa iritării critice, cultul situaţiei sociale pe metru cub, lipsa legăturii între generaţiile aparţinînd aceleiaşi promoţii, nostalgia universităţii de gradul II în detrimentul nostalgiei universităţii de gradul I, lipsa lecturilor filosofice de ambele grade, pe scurt, ceea ce Maiorescu numea „formele fără fond". Deşi producţia românească a acestei familii a fost relativ abundentă, astăzi se mai pot citi fragmentar **Galeria cu viţă sălbatică, Vînătoarea regală, Pumnul şi palma** şi, în ultimul rînd, **Dragostea şi revoluţia,** ce se găsesc în biblioteci la fişierele speciale.

Cartela 15. Clasicii poeziei Fortran

Puţini din poeţii celei de-a doua jumătăţi a ultimului secol din mileniul trecut au avut intuiţia mutaţiei radicale petrecute în cîmpul valorilor, de la forţa gravitaţională a esteticului la imponderabilitatea consonatistă a cosmoethosului. Cînd, de la depărtare, citeşti prin satelit presa vremii, te apucă rîsu'-plînsu' (cum spunea un poet uitat al vremii), văzînd cîtă cerneală a curs pentru „estetic", noţiune care astăzi este un arhaism găsibil numai la Dubna, la Muzeul Memoriei Calculatoarelor. În schimb, poezia de circulaţie intergalactică a lui Valeriu Bârgău, Petre Got, Mara Nicoară, Ion Lilă, Corneliu Vadim Tudor, Marin Lupşanu, Dumitru Udrea, Ion Gheorghe, Anais Nersesian, Cezar Ivănescu, A. Toma, Aurelian Titu Dumitrescu, Tiberiu Utan, Victor Tulbure, Eugen Frunză, Angel Grigoriu şi Romeo Iorgulescu, Ion Potopin, Ion Crînguleanu, Ion Lotreanu, Dan Mutaşcu, Virgil Carianopol, Dan Ciachir, Ion Segărceanu, Rusalin Mureşan, Corneliu Sturdzu, George Arion şi mai ales Bazil Gruia a cucerit toate staţiile de difuzare a lirismului, fiind tradusă integralmente în slavonă.

ARS AMATORIA

MEDALION

RODICA BRETIN

[redacted]

[redacted]

ÎN AFARA singurei mese ocupate, încăperea era pustie. Pentru o bază situată pe una din rutele comerciale principale, părea cam bizar. Se vorbea, e drept, despre deschiderea unui coridor spaţio-temporal, dar zvonurile nu fuseseră confirmate. În calitatea sa de consilier metagalactic, Khor Ub Nabor ar fi fost desigur informat.

Lumina crepusculară atenua contururile, iar în atmosferă descoperise prezenţa unor elemente chimice necunoscute: cantităţi infime însă, pe care organismul său le putea izola şi neutraliza.

Apăruse un tentacul violet, lustruind cu frenezie suprafaţa translucidă a mesei. Inutil ca finalitate, gestul simboliza înalta consideraţie acordată oaspete lui: un duarph beneficia peste tot de protocolul zero. Khor Ub Nabor sorbea încet din băutura oferită de sixian. Absent la ce se petrecea în jur, urmărea reflexele create în paharul de cristal. Se simţea spionat, hăituit, sentimente neîncercate vreodată de un adevarat duarph. Oare bănuiau ceva? Atunci ultima misiune reprezenta un test menit să-l demaşte. Poate îi subestima, dar nu îi credea atît de subtili.

– Un zert **lumină** pace!

Khor Ub Nabor tresări. Străinul nu cunoştea obiceiurile locului, căci se aşezase fără să i aş tepte încuviinţarea. Figura distoidă, corpul aproape uman, dar cu şase braţe tubulare acoperite cu cili, trădau originea denebiană. Ochiul perfect rotund, colorat puternic în roşu, devenise oranj, trecerea făcîndu-se printr-o succesiune de nuanţe şi licăriri.

– Servim Entitatea, replică indispus consilierul.

Avusese o scurtă ezitare înainte de a răspunde şi se întreba dacă trecuse neobservată. Denebianul nu venise din întîmplare la masa lui: colierul de sionit era identic cu cel pe care-l purta. Pentru misiune fuseseră aleşi patru raţionali din zone diferite ale metagalaxiei: în calitatea sa oficială, ştia multe despre ceilalţi trei, dar nu şi lumile din care veneau. Acesta trebuia să fie Ur Dip. De ce un denebian?

– Mi s-a cerut să te întîlnesc, duarphule, pentru a-ţi transmite: „Al patrulea se află la Detros." Îţi spune ceva?

Khor Ub Nabor se decise să tatoneze terenul. Deşi Ur Dip nu părea iniţiat în obiectivul misiunii, un sfert din cît cunoştea despre natura închisă şi perfidă a denebienilor ar fi fost suficient pentru a-l alerta.

RODICA BRETIN

– Nu îți pot da amănunte pentru că nu le cunosc. Instrucțiuni vom primi la bordul navei.

– Ce așteptăm?

Consilierul întîrzie cu răspunsul: ființa care intrase în momentul acela putea fi cu greu definită. Îi văzuse, pentru că se deplasa spre ei într-o plutire lină. Ceva ca o boare îi atinse cînd se opri în fața lor: haloul dispăru, devenind vizibil trupul ca un lujer prelung. Se așeză și îi salută cu o ușoară înclinare a capului, răceala ochilor imenși pe masca palidă a feței contrazicînd simulacrul de zîmbet încremenit pe buze.

– N-am întîrziat, nu-i așa?

– Dimpotrivă, Altaza, surîse Khor Ub Nabor.

Sixianul aștepta într-o atitudine îndatoritoare ca noua venită să-și exprime preferința. Ur Dip fusese ignorat, fiind un sărman denebian, nu un duarph sau o xyodlartă de pe Achernar.

Iluminația sălii se modifică treptat. În centru, mesele fuseseră date la o parte și un con de lumină verde marcă o arenă improvizată, unde se pregătea ceva, căci murmurul conversațiilor încetase. Unora le părea interesant genul acesta de spectacol, iar încăperea devenise tăcută. Sub reflector au fost împinși doi bărbați: văzîndu-i, Khor Ub Nabor nu își putuse stăpîni o svîcnire a brațului în care ținea băutura și cîteva picături se răspîndiră pe masă... Luptătorii se opriseră la mijlocul sălii, în poziții expectative. Un moment de ezitare din partea unuia, o micșorare a pupilelor celuilalt și lovitura de pumnal porni fulgerătoare.

...În mintea consilierului reînvie amintirea oamenilor purtați pe străzile orașului în cuști magnetice, femei și copii cu priviri rătăcite care îl urmăriseră multă vreme. Erau considerați o specie inferioară. Organismele lor primitive, obișnuite să respire o anumită compoziție atmosferică, nu supraviețuiau transferului în alte medii. Incapabili să-și adapteze funcțiile biologice, au rămas izolați în arealul restrîns al planetei de origine...

Luptătorii ajunseseră la capătul puterilor și respirația le producea un zgomot sacadat. Nici unul nu se cruțase, nu se ferise din calea lamei aducătoare de moarte; dinspre pseronii lipiți de tîmple pornea comanda de a învinge cu orice preț. Lupta se transformase într-o încleștare de trupuri.

– Se spune, începu Altaza, că ar fi fost o populație numeroasă, stăpîni ai unei tehnologii avansate. Cu mult înainte ca solul planetei lor să devină radioactiv, trimiteau rachete în lumile stelelor apropiate.

– Prostii, respinse Ur Dip ideea. Pe Terra trăiesc două milioane de oameni, care abia reușesc să-și asigure hrana. Planeta e secătuită de resurse.

Altaza nu-i dădu atenție, ochii ei galbeni fixîndu-l cu insistență pe duarph. „Ca o felină care pîndește prada", gîndi acesta. Se întrebă cît sau ce anume aflase despre el. Cunoștea bine creaturile cerebrale de pe Achernar: la baza motivațiilor unei acțiuni stătea un calcul precis, o logică perfectă. Ascultase cu toate simțurile alertate, intuind amenințarea disimulată de cuvinte.

– O ființă născută sub un soare galben nu are șanse de evoluție. Decăderea civilizației terestre reprezintă o dovadă, insistă Ur Dip.

Altaza îl privi pe denebian de parcă atunci îi observa prezența:

– Pentru că n-au reușit să se ridice la suprema înțelepciune: înțelegerea consecințelor. În realitate, nu știm nimic precis despre ei.

– Doar cum pot fi uciși, remarcă Ur Dip.

– E timpul să mergem, hotărî Altaza ridicîndu-se. „Denebianul era gata să strice totul", gîndi. „Consilierul bănuiește ceva și ar putea da înapoi: nu e încă tîrziu să-și recalculeze șansele. Dar n-o va face: cercul-capcană se închide."

...Cînd au sosit la punctul de îmbarcare, se înserase. De-a lungul pistei erau înșirate astronave gigantice, într-o încremenire monolitică, iar deasupra staționau luminile vehiculelor-escortă.

Un vuiet prelung se propagă prin atmosferă, reverberația făcînd să vibreze pereții hangarelor. Ecranele de protecție intraseră în funcțiune însă, și cîmpul gravitic distorsiona contururile. Asoliza o navă... Khor Ub Nabor văzu întîi un punct luminos, apoi, brusc, mii de ace i-au străpuns retina, orbindu-l. Cînd reuși să-și limpezească privirea, nava cobora încet, suspendată deasupra pistei, uriașă pasăre metalică venită din infinitul vitezelor superluminice.

Simțind o ușoară bătaie pe umăr, se întoarse și întîlni niște ochi negri, pătrunzători, care îl fixau din spatele vizorului căștii. Uniforma simplă, strînsă pe corpul atletic, purta însemnul castei navigatorilor.

– Consilierul Khor Ub Nabor? Sînt Thy Serg, pilotul dumneavoastră. Vă rog să mă urmați.

„Un navigator feydar", își spuse Khor Ub Nabor, recunoscînd un dialect din străvechea federație Zahras. Thy Serg îi conduse la un hangar izolat, unde nava se dovedi o piesă de muzeu, de pe vremea cînd se fabricau motoare fotonice. Pilotul își făcea de lucru la comenzi, studiindu-și pe ascuns pasagerii: Xyodlarta era periculoasă, prezența ei îl înghețа. Consilierul purta pe chip **semnul**, nu putea să se înșele. Se înfioră: cine ar îndrăzni să se atingă de un duarph?

După ieșirea în spațiul cosmic, Khor Ub Nabor vizionă cilindrul cu instrucțiuni. Mesajul le cerea să ajungă pe Detros, unde îi aștepta coordonatorul misiunii... Închise ochii și începu să respire controlat. Dincolo de pereții navei începea noaptea cosmică. În vremurile cînd strămoșii săi vedeau în Univers o breșă, o falie spre un mîine incert, cerul exista pentru a-i feri de teroarea viitorului. Erau la un pas de dobîndirea unei conștiințe superioare, dar i-a împiedicat sentimentul apartenenței la un anumit spațiu și timp.

Un șoc violent zgudui nava. În timp ce podeaua se cutremura din nou, Khor Ub Nabor încerca să deblocheze ușa postului de pilotaj. Cînd reuși să pătrundă înăuntru, Thy Serg zăcea pe jos – cu brațul drept întins într-o ultimă încercare de a ajunge la tabloul de comandă – iar lîngă o placă de protecție, marcînd locul unei spărturi în perete, căzuse un aparat de sudură.

Consilierul fixă indecis comenzile. Se trăgea dintr-un neam de rătăcitori prin spațiu – cînd navigația nu devenise încă privilegiul castei feydarilor – și cunoștințele de astronavigație rămăseseră undeva în celulele creierului său: sondînd în subconștient, putea ajunge la trecutul care trăia în el, neștiut, sutele de generații supraviețuind în memoria speciei.

...Execută manevrele finale; se apropiau de ținta călătoriei, și cînd își ridică ochii de pe aparate, relaxîndu-se după concentrarea din timpul zborului, discul cenușiu al unui corp ceresc ocupa o treime din hublou. Peisajul planetei îi dădea o senzație familiară. Nu fusese niciodată în sistemul Sirius, totuși cunoștea fiecare crater, fiecare neregularitate a reliefului. Confruntă imaginea reală cu cea păstrată în memorie, înregistrînd schimbările aduse suprafeței de coliziunile recente cu meteoriți. Amintirea venea dintr-un spațiu insondabil, de aceea îl cuprinse o stare confuză de panică. Simțea un imbold irezistibil să fugă, să întoarcă spatele planetei. Jos pîndea primejdia, știa, fiind totodată conștient că se născuse pentru a împlini acolo un legămînt care nu era al lui. Viitorul devenise un zid întunecat. Nu avea de ales: se pregăti de asolizare.

– Puțină setha, consiliere?

Zîmbetul Altazei: cald, îmbietor. Își apleca lujerul mlădios pentru a turna lichidul în cești. Lui Khor Ub Nabor îi reveni în minte avertismentul pilotului Thy Serg, înainte de accident: „Ferește te de xyodlartă, te va ucide!"

Înconjurați de confortul rafinat al bazei planetare, îl așteptau pe al patrulea raționalimplicat în misiune, care întîrzia.

– Iată-l și pe Het van Karsa, cunoscutul pharolog! exclamă deodată Ur Dip, agitîndu-și tuburile în direcția intrării; ochiul îi căpătase o nuanță de verde intens.

„Cînd o să termine cu gafele?", gîndi Altaza. Denebianul își simți pîntecul crispîndu-se, durerea devenind insuportabilă. Aruncă o licărire imploratoare spre xyodlartă și chinul încetă.

– Un zert lumină pace! rosti noul venit, pășind spre mijlocul camerei.

Pelerina metalizată îi atingea carîmbii cizmelor, săltîndu-se ușor în timpul mersului. Avea ținuta dreaptă, rigidă, a unuia obișnuit să comande. Ochii puțin oblici – două fante întunecate – nu exprimau nimic, privirea lor glacială trecînd peste Ur Dip ca și cum denebianul n-ar fi existat.

Khor Ub Nabor își înfipse unghiile în carne. Veșnică Entitate! Pentru o clipă, crezuse că se privește în oglindă. Îi trebuia un efort considerabil ca să-și păstreze întipărit pe chip zîmbetul calm, destins. „Asta era! Un duarph – autentic – trimis să îl demaște". Gîndurile îi alergau înnebunite, căutînd o cale de ieșire din situația imposibilă în care îl atrăsese perfidia xyodlartei. Altaza judecase corect: transformarea lui ar fi convins pe oricine, în afara unui nativ din Eridani.

Ajungînd în dreptul consilierului, Het van Karsa se opri, lăsîndu-se o tăcere apăsătoare. Altaza surîdea, urmărind atentă confruntarea. Cei doi se priviră un moment ce păru nesfîrșit: ochii pharologului deveniră violeți și Khor Ub Nabor le percepea extensia senzorială sondînd în structura intimă a ființei sale, coborînd la nivelul reacțiilor afective fundamentale. La rîndul său pătrunse în conștiința celuilalt, dar se retrase imediat, copleșit de o prezență totală, dominatoare. Het van Karsa își duse mîna dreaptă la piept și se înclină adînc, cu deferență salutul prin care îl recunoștea duarph. Khor Ub Nabor se înclină la rîndul său, fără să înțeleagă nimic.

Altaza iradia o furie abia stăpînită, dar cînd van Karsa se întoarse spre ea, trăsăturile îi căpătară ingenuitate și reuși să-și acordeze glasul pe tonurile cele mai dulci:

– Ai îmbătrînit, duarphule. De la ultima noastră întîlnire au trecut... da, zece perioade standard.

Het van Karsa ignoră amabilitatea prea evidentă, iar intensitatea privirii lui nu prevestea nimic bun.

– În schimb tu, Altaza, arăți minunat, spuse fără inflexiuni. Atunci, pe Wena Varusis, nu-ți priau radiațiile.

Xyodlarta zîmbi în silă. Aluzia la planeta aceea o făcuse să se înfioare fără voie.

– Nu ne-ai spus pentru ce ne aflăm aici, încercă Ur Dip să salveze situația

– Nu cunosc motivele pentru care unii din voi se află aici, replică sec van Karsa, dar doresc să vă arăt ceva interesant... Locul în care vă voi duce nu mai există de multe mii de ani, iar coridorul temporal e foarte îngust. Dacă alunecați într-o breșă a hiperspațiului, nu există cale de întoarcere: v-ar trebui un miliard de perioade pentru a încerca toate variantele și a reveni în timp real.

...Într-o coordonare perfectă, cei patru raționali își fixară onigramele de sionit care aparuseră la comanda duarphului.

Întuneric dens, primar: liniște. Ochii nu văd, mîinile nu simt, urechile nu prind sunete, căci pentru o altfel de lume sînt necesare altfel de simțuri. Primele senzații fiind vagi, confuze, Khor Ub Nabor încerca să se orienteze prin beznă, rătăcind o durată nedefinită în căutarea unui reper. Vedea trei umbre, dintre care una iradia un sentiment de frică. Denebianul. Trimise o extensie a cîmpului său energetic spre acesta, susținîndu-l și stabilizîndu-i poziția. Atinse alături o prezență – xyodlarta – și undeva, în față, um-

RODICA BRETIN

bra călăuzitoare a duarphului: îi captă emisiile, ancorîndu-se de ele. Începea să prevadă meandrele drumului. Lumini înșelătoare, apariții meteorice săgetau cîteodată întunericul, dar se străduia să le ignore, urmînd îndeaproape jaloanele fixate de Het van Karsa în labirintul timpului.

La capătul unui coridor traversă o zonă de clarobscur, pătrunzînd într-o sală imensă. În centru, suspendat deasupra dalelor de piatră, se afla un glob sidefiu, a cărui formă era puțin turtită la poli. Mari cilindri transparenți ocupau restul spațiului prin bruma depunerilor de condensare zărindu-se trăsăturile unor ființe. Se aflau acolo reprezentanți ai tuturor raționalilor din metagalaxie, cîte unul sau mai multe exemplare pentru fiecare specie.

Khor Ub Nabor avea intuiția unui amănunt esențial pe care îl ignorase. Încercă să-și dea seama ce anume, dar imaginea începea deja să se destabilizeze.

... Se trezi în camera bazei planetare. Cînd își scoase onigrama, văzu că îi tremurau mîinile.

– Care sînt coordonatele spațio-temporale? răsună vocea clară a xyodlartei.

Het van Karsa ezită un moment:

– Regret, nu vă pot spune. Trebuie doar să aflăm cine a construit edificiul și în ce scop.

– Un centru de regenerare? avansă o propunere Ur Dip.

Duarphul respinse cu un gest energic ideea.

– Să fim serioși!... Pentru atîta lucru nu ne chemau de la capătul galaxiei.

– Prietene, ești obosit, se întoarse Altaza spre denebian. Îl fulgeră brusc din ochi: du-te și odihnește-te!

Ur Dip se retrase, cerîndu-și scuze.

– S-a stabilit starea indivizilor din cilindrii de conservare? întrebă Khor Ub Nabor după plecarea denebianului.

– Sînt bioînvelișurile unor ființe vii, spuse pharologul. Conștiința e separată de corp, fiind înregistrată pe o unitate informațională.

Consilierul se gîndi cîteva clipe intens. Ideea, ce i se păruse la început absurdă, începea să capete consistență.

– Un fel de matrițe, rosti.

– Poftim?

– Modele. Pentru toate ființele din metagalaxie.

– Vrei să credem că cineva colecționa exemplare ale ființelor raționale...

– Nu! Am spus modele, mai precis **primele modele.**

Altaza izbucni într-un rîs nervos.

– Îndrăznești să insinuezi că **cineva** a creat toate speciile inteligente din Universul nostru?

Khor Ub Nabor o fixă cu o expresie ușor amuzată. Faptul că xyodlarta își pierduse cumpătul nu-l impresiona.

– Ai reprodus exact sensul afirmațiilor mele.

Întîlni privirea concentrată a lui Het van Karsa.

– De ce crezi asta?

– Denebianul din sală era identic cu Ur Dip, în schimb, xyodlarta părea o copie nereușită – îi lipseau haloul și alte calități – un model primitiv, care apoi a evoluat spre superba perfecțiune a Altazei.

– Aberații! pufni xyodlarta.

Altaza.

Het van Karsa îi rostise numele cu voce monotonă, totuși xyodlarta se cutremură.

– Altaza, repetă duarphul, calci una din legile noastre. Ceea ce aspiri tu e prea mult pentru o xyodlartă și prea puțin pentru...

– Ajunge! Voi tăcea.

În glas îi răsunase teroarea, iar pe obrajii crispați într-o mască zîmbitoare, bronzul stelei Achernar pălise: prin transparența epidermei se vedea rețeaua vinișoarelor albastre, subțiri, sub care Khor Ub Nabor surprinse o încîlceală de fire aurii.

Consilierul deveni încă o dată conștient de aura puterii pe care, sub calmul aparent, personalitatea lui Het van Karsa o degaja. Amintirea primului contact îi stăruia în memorie, nealterată. Atingere fugară, avea tulburătoarea viziune a efluviilor de energie pură, nesfîrșit regenerate, unduind în cîmpuri clocotitoare de forță sau zbătîndu-se sub încătușarea modelatoare a logicii.

Pharologul se ridică:

– Dacă doriți să vă odihniți, camerele v-au fost pregătite. Vom continua pāru să caute cuvîntul – cercetările, mîine dimineață. Entitatea fie cu voi!

...Consilierul făcuse cîțiva pași prin cabină, cînd auzi în spatele lui un declic: mecanismul ușii rulante fusese blocat pe dinafară. Rămase nemișcat, cu simțurile la pîndă și se întrebă – lucid, aproape curios – cum va funcționa capcana. Ridicîndu-și privirea, văzu o mică sferă cenușie ce se rotea pe traiectorii concentrice, în căutarea țintei vii pe care era programată să o distrugă. Arma teribilă, adusă din sistemul Deneb, își localiza victima după bătăile inimii.

Khor Ub Nabor își concentră energia somatică într-un focar unic; în mîna dreaptă se materializă conturul unui disc, căpătînd treptat consistență. Strălucirea lui crescu, atingînd vibrația luminii pure, și începu să pulseze, inducînd senzorii sferei ucigașe în eroare. Consilierul așeză discul pe masă și se retrase... Explozia care cutremură cabina îl făcu să-și piardă echilibrul; se ridicase, cînd apăru van Karsa, însă acesta nu întrebă nimic, făcîndu-i semn să-l urmeze:

– Vino, am să-ți dau altă cameră.

La capătul coridorului aștepta xyodlarta. Mesajul primit din Achernar îi cerea să acționeze: falsul duarph trebuia eliminat, iar dovezile despre „locul acela" distruse.

Ur Dip nu se culcase și, după felul cum îi licărea ochiul, în tonuri tot mai șterse, se aștepta la vizită.

– Ai dat greș. Știi ce urmează, nu? șuieră Altaza. Privește-mă!

Șimțea fascinația ochilor ei supunîndu-l, frîngîndu-i voința. Durerea sfredelitoare îl făcu să se zvîrcolească neputincios. Altaza se opri: dorea să-l pedepsească, nu să-l omoare. Îi întoarse spatele și ieși, căci privelișlea trupului scuturat de frisoane o dezgusta.

... După ce se despărți de Het van Karsa, consilierul se întinse pe patul din cabină și adormi. Se deșteptă după cîteva ceasuri, cu senzația clară a unei revelații. Pentru prima dată intuia taina teribilă ce apăsa asemenea straturilor geologice – asupra sălii din adîncuri, însă intrările labirintului temporal rămîneau blocate și se izbea de același perete impenetrabil. Căile duceau spre o zonă unde începutul și sfîrșitul deveneau învolburările unui sorb uriaș, ce înghițea materia și energia. Nu îndrăznea să privească prăpastia fluidă, din adîncurile căreia pîndea pericolul autoanulării.

Începea să discearnă ritmuri cunoscute în pulsul neîmblînzit al timpului. Încercînd să se orienteze după jaloanele trecerii anterioare, rătăci neajutorat și orb prin spectrul de posibilități, pînă cînd se produse o rupere în continuitatea vremii și alunecă printre pereții de lumină, redus la stadiul unui simplu foton, a cărui singură menire o reprezenta mișcarea...

Se afla în interiorul sălii subterane, printre nesfîrșitele șiruri de cilindri. Indentificînd trăsăturile fiecărui grup de raționali, remarcă în așezarea lor o anumită logică, o subtilă gradare a calităților. Compară bioînvelișurile din cilindri cu locuitorii actuali ai Universului: unele caractere lipseau, altele avuseseră o evoluție surprinzătoare. Prezența globului turtit la poli îl intriga. Cu precauție, își apropie palma de suprafața netedă. Deși o presimțise, descărcarea energetică se produse înainte de a-și putea retrage mîna.

... Se cufundă în tărîmul fără margini al nopții cosmice. Prin întunericul punctat cu palide licăriri de stele, se infiltrau acorduri îndepărtate, ce creșteau în intensitate, izbucnind în armonii ample, pe măsură ce din abisul galactic răsărea imaginea unei planete albastre... Tulburat, Khor Ub Nabor își simți ochii umezindu-se cînd văzu derularea reliefului de o varietate irepetabilă: norii albi, plutind în oceanul de azur al atmosferei, crestele munților învăluite în ceața dimineții, oglinda sclipitoare a mării. Suprapuse peste hologramа purtată de timp, peisajul arid al Terrei, în care cenușiul devenise culoarea dominantă: o planetă condamnată și o mînă de oameni, reduși la stadiul de primitivism, luptînd pentru supraviețuire. Alungă viziunea terifiantă și totuși reală. Neregenerat, biocîmpul protector slăbea în intensitate: dădu drumul globului și alunecă în neființă...

Cînd își reveni, Het van Karsa îi ținea încheietura mîinii și o căldură plăcută i se răspîndea prin tot corpul.

– Îmi place curajul, gdarule, dar al tău seamănă a imprudență. Khor Ub Nabor se chinuia să zîmbească. Fără intervenția lui van Karsa ar fi... Cum îi spusese? „Gdarule". Deci, știa! Sau dacă nu, aflase sondîndu-i creierul cînd fusese inconștient.

– Ai de gînd să mă denunți Consiliului?

– Ce-aș cîștiga făcînd-o?

Într-adevăr, ce l-ar putea tenta, trăise doar senzații posibile numai într-o mie de vieți... Printre modelele raționalilor nu descoperise nici un duarph, își aminti Khor Ub Nabor. Constatarea – venită cu întîrziere - îl contrarie, apoi înțelese.

– Da, confirmă Het van Karsa citindu-i gîndul, sîntem o rasă mai veche decît a oamenilor.

– Și ceilalți?

Sixieni, denebieni, xyodlarți... Stăpînii de azi ai metagalaxiei! Glasul duarphului suna batjocoritor. Începutul a fost făcut de încrederea oamenilor în unelte perfecte: mașini biologice capabile să evolueze și să se reproducă. „Hibrizii" au supraviețuit declinului civilizației care îi crease și, cum se puteau adapta oricărui mediu, în cîteva milioane de ani au cucerit Universul.

– Ei știu adevărul?

– Care adevăr? Că sînt doar niște mașinării complexe, născocite de oamenii pe care îi disprețuiesc?! Explică-i prietenei noastre, Altaza, modul cum au ieșit strămoșii ei de pe banda unei uzine înălțate de „primitivii" terrieni... În milioane de ani, au avut suficientă vreme să își făurească o istorie. Iar dacă bănuiesc totuși ceva, vor încerca să distrugă dovezile din sala subterană.

– Pot ajunge acolo? întrebă Khor Ub Nabor, sperînd într-un răspuns negativ.

Het van Karsa părea să ezite:

– Tu ai ajuns, dar am citit în tine semnul Entității. Chiar dacă nu te-ai născut duarph, ai fost crescut și antrenat după legile noastre. „Ei" nu stăpînesc bine căile temporale, dar într-o zi o vor face.

– N-ar cuteza să înfrunte un duarph! exclamă Khor Ub Nabor, încercînd să se ridice.

– Liniștește-te, ordonă van Karsa.

Trupul celuilalt se supuse, relaxîndu se, înainte ca sensul cuvintelor să ajungă la creier.

– Trebuie să pleci, aici ești în pericol, reluă duarphul.

– N-am unde să mă duc. Gdaria nu mai există. După atacul xyodlarților, supraviețuitorii s-au refugiat pe Shalag, unde mediul ostil a făcut imposibilă adaptarea. Sînt ultimul gdar. În Eridani am încercat să devin un duarph.

– Și pot să spun că aproape ai reușit.

Het van Karsa rămase pe gînduri. Modul în care gdarul știuse să lupte, să supraviețuiască, impunea respect. Ce fel de ființe erau oamenii? Atît de vulnerabili fizic și totuși...

– Pentru ce ai riscat acceptînd numirea de consilier și apoi misiunea?

– Ajungînd în Consiliu am încercat să opresc vînătoarea de oameni, pustiirea Terrei... Ascultă duarphule, de ce mă ajuți?

Chipul lui Het van Karsa se întunecă. Ar fi dorit să-l ajute – deși, martoră fie Entitatea, nu știa de ce – dar pentru el nu se mai putea face nimic. De aceea tresări auzindu-l rostind cuvin-

tele:

– Viaţa mea nu contează atît de mult. Eşti puternic, duarphule, împiedică nimicirea poporului meu!

Khor Ub Nabor aştepta încordat: nu avea dreptul să-i ceară asta, totuşi o făcuse. Dacă era real ce se spunea despre duarphi – că dirijau dezvoltarea raţionalilor în metagalaxie – atunci o făceau cu discreţie, preferînd căile mai lente şi mai sigure, avînd înţelepciunea să nu facă uz de superioritatea lor evidentă.

– Voi încerca, rosti Het van Karsa, şi cuvintele sale valorau cît un jurămînt. Pleacă acum, nava mea e pregătită pentru decolare.

Cînd părăsi camera, deslusi în privirea duarphului milă, sau poate i se păruse. Alerga spre platforma hangarelor, încercînd o stare de spirit nouă, de pace şi împăcare cu sine. Dintotdeauna, existenţa i se supusese unui singur ţel, pentru care ştiuse să-şi înfrîngă slăbiciunile; acum învăţase să spere.

– Omule!

Cuvîntul şfichiui ca un bici. În primul moment rămase locului, apoi se întoarse încet, căutînd să cîştige timp. Altaza ţinea îndreptată asupra lui ţeava unui delurotron, iar Ur Dip blocase retragerea.

– Te înşeli, Altaza, spuse Khor Ub Nabor înaintînd către xyodlarta care se dădu înapoi. M-am născut pe Gdaria, planeta-colonie unde v-aţi încercat precizia tirului atomic.

– Un motiv în plus ca să ne urăşti. Credeai că e de-ajuns să furi numele unui duarph pentru a scăpa judecăţii Consiliului?

În mijlocul frazei, Altaza trase, dar fascicolul devie datorită cîmpului protector. Khor Ub Nabor se aruncă asupra lui Ur Dip, care se prăbuşi sub lovitură...

Gdarul urcă scările în goană şi ajunse la hangarul de unde drumurile Cosmosului îi erau deschise. Deodată, se opri: cunoştea secretul cilindrilor, iar Consiliul nu putea îngădui răspîndirea lui. Vor pulveriza Terra, înlăturînd posibilitatea vreunei revolte.

Nava lui van Karsa se afla la cîţiva metri. Civilizaţia duarphilor stăpînea timpul şi distanţele, iar legenda despre astronavele lor făcuse înconjurul galaxiei. Cu un asemenea vehicul, patrulele Consiliului nu l-ar ajunge niciodată. O clipă, o singură clipă, ideea îl ispiti... Dincolo de cupola transparentă a hangarului începea Infinitul lumilor libere. Peste toate se suprapuse însă dureros imaginea Terrei.

Informaţiile din creierul său nu trebuiau să ajungă în mîna Consiliului: se concentră, ştergîndu-le din memorie. Anulă şi cîmpul protector.

Aşteptarea nu dură mult, silueta xyodlartei apărînd la capătul pistei Ridică arma şi ochii galbeni nu avură nici o tresărire cînd fixă declanşatorul, reglînd fascicolul la intensitatea medie Intocmai cum bănuise, aveau nevoie de trupul şi mai ales de creierul său: în secundele de agonie, Altaza spera să-l sondeze.

Urmări degetele fine ale xyodlartei mişcîndu-se implacabil... O explozie de alb inundă totul în jur şi ceva se rupse în interiorul său. Un mesaj-gînd concentră, eliberînd, energia sa psihică: „Het van Karsa... nu uita..."

Înainte de a muri, văzu ca prin ceaţă chipul Altazei aplecîndu-se asupra sa. Şi ultimul gdar se pomeni admirîndu-i precizia plină de graţie a mişcărilor.

Cu adevărat, îşi spuse cu amară ironie, omul inventase nişte **unelte perfecte.**

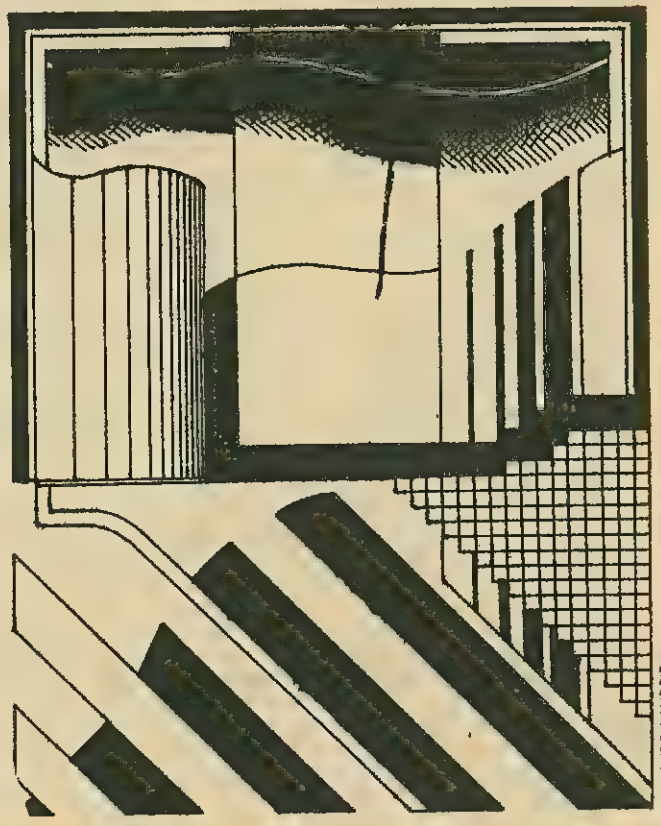

ALEXANDRU ANDRIEŞ

ORAŞUL

YUL EN se aplecă şi culese un bulgăre de pămînt. Desfăcu încet degetele, lăsînd pulberea cenuşie să se împrăştie, luată de vînt... Cîndva, imensa cîmpie fusese acoperită de vegetaţie. Încercă, fără să reuşească, să-şi imagineze oceanul verde-gălbui al plantelor, unduind sub soarele de amiază. În locul acela – susţineau vechile texte – se aflaseră pe vremuri păduri nesfîrşite, dar nu putea crede: nimeni din generaţia lui nu văzuse cum arată un copac adevărat.

Se aşeză lîngă una din stînci – erodată de curenţii de aer ce înfiorau odată ierburile înalte – unde rămase nemişcat, integrîndu-se aparentei imobilităţi a elementelor. Ascultînd zgomotele nopţii, numai de el înţelese, auzea poate foşnetul unor frunze – ofilite demult pe crengile arborilor dispăruţi şi ei – sau ropotul fantomatic al stropilor. De sute de ani nu plouase în acea regiune a planetei – fronturile de precipitaţii fiind dirijate spre zonele de culturi intensive – iar în lipsa apei tot ce fusese viu pierise.

Simţi o atingere uşoară, apoi senzaţia caldă, atît de cunoscută, pe care apropierea Hanei o emana, îl învălui. În afara prezenţei fizice, percepea pulsaţia de veghe a creierului ei căutîndu-l cu intensitate. Neliniştea aceea, plină de întrebări nerostite, îl înduioşă şi, hotărî să-şi elibereze mintea de cîmpul protector – parcă şi-ar fi deschis larg braţele - Hana cuibărindu-se recunoscătoare între gîndurile lui. Cu un gest firesc, bărbatul îşi petrecu mîna dreaptă pe după umerii ei şi rămaseră alături în noapte.

„Yul En, e adevărat că te-ai născut... **acolo?** îi auzi gîndul timid. I se păru ciudat, pînă acum nu-i pusese întrebări.

Privi spre nord-est, direcţia în care ochii Hanei scormoneau întunericul. La capătul zării, văpaia orbitoare a unui incendiu – răspîndind în jur haloul luminos – părea un astru gigantic pregătit să răsară. Unda termică ajungea pînă la ei, încălzind atmosfera clară şi îngheţată a deşertului.

Nu erau decît luminile Oraşului, singurul de pe planetă, ocupînd aproape o treime din suprafaţa uscatului. Crescuse monstruos, în sus, spre bolta mereu limpede, nu pe verticală ci oblic, îngrămădire haotică de clădiri antigravitaţionale, avînd aspectul unor cristale desprinse din aceeaşi bază.

Asupra Hanei, Oraşul exercitase întotdeauna o anume fascinaţie: reprezenta necunoscutul, zona interzisă. Yul En, în schimb, îl ura pentru că îl cunoştea atît de bine. Făcînd abstracţie de cei exilaţi din proprie voinţă în afara zidurilor lui albe, Oraşul continua să existe, realitate copleşitoare, pe care o puteau ocoli dar nu ignora... Lumina crepusculară iradiată în spaţiu era atît de puternică, încît făcea să pălească strălucirea stelelor, vizibile abia ca nişte sclipiri îndepărtate şi palide, împrăştiate pe boltă Dincolo de atmosferă începea lumea aştrilor, rece şi veşnică, în care, undeva, se afla **steaua lor,** soarele unei lumi noi. N-o vedeau, dar ştiau că se află acolo: pe orbita ei eliptică se rotea, de miliarde de ani, planeta-destinaţie.

Un fior ciudat îl făcu să se întoarcă: nava nu se clintise din loc, turnul alb ridicîndu-se sfidător spre cer în mijlocul cîmpiei, mai înalt decît orice clădire a Oraşului.

Noaptea fusese aleasă pentru exod – vor părăsi planeta strămoşilor pentru a nu se întoarce niciodată.

– Yul En, povesteşte-mi despre Oraş... ceru şoapta Hanei.

Da, se născuse în marele Oraş. Dar nu exista nimic în primii lui ani de viaţă de care să-şi amintească cu plăcere. Decît poate...

Întîia senzaţie rechemată era căldura molatică, înfiorîndu-i bricele degetelor, în timp ce mîngîia blana guamului său. Revedea graba caraghioasă cu care ghemul alb-argintiu se rostogolea prin aer răspunzînd chemării. Ultimele animale supravieţuitoare, guamii, căpătaseră trăsături de mutanţi. Insensibili la gravitaţie, puteau străbate obiecte solide indiferent de structura moleculară, deşi, în aparenţă, păreau la fel de fragili ca nişte fulgi de zăpadă.

În fiecare dimineaţă, cînd se trezea, îl găsea pe **Iw** la picioarele sale, fixîndu-l cu ochi imenşi, de un violet fosforescent. Guamul se dezintegra, făcîndu-se nevăzut prin masa, penetrabilă pentru el, a peretelui, ori de cîte ori maică-sa sau altcineva din casă intrau în cameră.

Îşi aducea vag aminte chipul femeii care îl născuse. Blondă, conştientă de frumuseţea ei rece, apărea cîteodată lîngă patul său de copil. Veşmîntul larg, de raze, îi atingea în treacăt obrazul - ca o pală de vînt – iar mila amestecată cu dispreţ – din privire, i se transforma într-o expresie de nestăpînită oroare în momentul cînd Yul începea să gîngurească întinzînd braţele către ea.

Încercările lui de a vorbi o umpleau de groază. O vreme sperase într-o ameliorare, refuzînd să accepte realitatea, dar diagnosticul a rămas inflexibil: Yul era un infirm, un handicapat. La vîrsta la care ceilalţi copii se exprimau prin fluxul liber al gîndurilor, fiul ei învăţa să rostească silabe! Cînd nimeni, de sute de ani, nu mai folosise rudimentarul instrument al vorbirii! În rest, copilul părea absolut normal, dovedind chiar un talent precoce la deplasarea obiectelor în spaţiu-timp...

Pînă la cinci ani, Yul trăise

MEDALION

RODICA BRETIN

într-o lume a tăcerii, percepînd cu acuitate fiecare sunet din natură, nu însă şi gîndurile celorlalţi. Alunecarea tăcută de fantome din jurul său îi dădea impresia unui coşmar în care nimic nu avea vreun sens. Rupt de mediu, se izolase în citadela sa de proiecţii ireale, unde închipuiri confuze îi asaltau imaginaţia. Ideea imposibilei comunicări cu semenii nu-l înspăimînta, căci nu ajunsese să-i pătrundă înţelesul.

Fără ajutorul cuiva, învăţase să vorbească după o veche bandă înregistrată. Îi făcea plăcere să se audă rostind cuvintele, iar gustul arhaic al limbii uitate îi umplea cerul gurii cu aroma fructului oprit. Ascultînd înregistrarea fusese tulburat, apoi îl copleşise o emoţie pură. Nu avusese vreun sentiment deosebit pentru părinţii săi; afecţiunea i se trezise din amorţeală odată cu nevoia de a l ocroti pe Iw, singurul său prieten, amenin ţat de ceva nedefinit, dar cert şi terifiant.

Cînd avusese loc acel incident, se juca împreună cu guamul pe terasa suspendată aflată în spatele locuinţei. Folosind cuvinte de alint din vocabularul său încă sărac, îi repeta mereu numele: Iw, Iw... Guamul îşi arcuia spinarea acoperită cu blană alb-argintie, din gît îi ieşea un sunet subţire, melodios şi, pentru cîteva secunde, trupul animalului devenise luminiscent.

Atunci apăruse lîngă ei fata. De vîrsta lui Yul – nefamiliarizată cu salturile spaţio-temporale – calculase greşit coordonatele, materializîndu-se pe terasa lor. Încremenise uitînd să mai plece, ochii i se rotunjiseră, mîinile îi umplea cerul gurii cu aroma fructului oprit. Ascultînd înregistrarea fusese tulburat, apoi îl copleşise o emoţie pură. Nu avusese vreun sentiment deosebit pentru părinţii săi; afecţiunea i se trezise din amorţeală odată cu nevoia de a l ocroti pe Iw, singurul său prieten, amenin ţat de ceva nedefinit, dar cert şi terifiant.

Cînd avusese loc acel incident, se juca împreună cu guamul pe terasa suspendată aflată în spatele locuinţei. Folosind cuvinte de alint din vocabularul său încă sărac, îi repeta mereu numele: Iw, Iw... Guamul îşi arcuia spinarea acoperită cu blană alb-argintie, din gît îi ieşea un sunet subţire, melodios şi, pentru cîteva secunde, trupul animalului devenise luminiscent.

Atunci apăruse lîngă ei fata. De vîrsta lui Yul – nefamiliarizată cu salturile spaţio-temporale – calculase greşit coordonatele, materializîndu-se pe terasa lor. Încremenise uitînd să mai plece, ochii i se rotunjiseră, mîriţi de uimire, iar mîna, ridicată într-un gest de apărare, îi căzu din nou fără vlagă. Vedea prima oară un guam şi Iw o înspăimîntase.

– E blînd, spuse Yul încet, liniştitor. Poţi să-l mîngîi. Are o blană foarte mătăsoasă.

Propoziţiile se închegau stîngaci, cu dificultate, iar Yul En, care dorea cu ardoare să fie înţeles, se simţi fericit şi mîndru: vorbea în sfîrşit cuiva, unei făpturi asemenea lui.

Reacţia fetei îl dezorientă. Faţa ei mică, de copil, se strîmbase într-o grimasă de durere, în timp ce sunetul vocii străine îi exploda în urechi: faptul că îi vedea buzele mişcîndu-se o îngrozi şi mai mult, făcînd-o să izbucnească într-un plînset tăcut, care îi boţea trăsăturile. Lacrimile îi curgeau pe obraji, alunecînd peste buze. Cînd încercă s-o atingă, se dematerializă instantaneu. Rămase împietrit, întrebîndu-se cu ce greşise.

Răspunsul îl află cîţiva ani mai tîrziu, într-o seară – stătea lungit în pat, torturat de incertitudini, după ce toată ziua îl duruse îngrozitor capul – cînd femeia blondă intră ca de obicei în camera lui, pe neaşteptate.

Şi deodată ştiuse.

Citise în mintea ei, cu claritate, totul, ca în adîncul unei ape liniştite. „Mamă" i se zbătuse nerostit cuvîntul-gînd. Pîndise curgerea secundelor grele, aşteptînd un răspuns care nu venea. Prin zidul ridicat între el şi semeni reuşea să le capteze acum gîndurile, dar nu se putea face auzit. Avusese o clipă iluzia că-l dărîmase, însă zidul rămăsese acolo, legătura realizîndu-se într-un singur sens: primea informaţii fără să le poată înapoia. Altfel decît ceilalţi era condamnat la izolare.

În timp, capacitatea de comunicare nu i se îmbunătăţise, în schimb, observase un fenomen curios: dacă oricine putea citi în mintea altei persoane – respectînd condiţia să se afle la cel mult zece metri distanţă şi să nu existe interferări – Yul auzea gîndurile celui asupra căruia se fixa, chiar dacă fizic îi despărţeau kilometri. Cînd depărtarea se mărea, calitatea recepţiei nu începea să scadă, dimpotrivă, putea asculta gîndurile mai multor subiecţi simultan, fără un efort deosebit.

Neiind obligat să iasă din camera pentru a cunoaşte lumea din afara pereţilor casei, prefera să petreacă ceasuri întregi lungit în pat, concentrîndu-se şi contactînd memoria celor aflaţi întîmplător în sfera sa de recepţie. Uneori prindea cîte o discuţie între părinţii săi, subiectul rămînînd veşnic acelaşi: Yul En.

Substituindu-se centrilor senzitivi din creierul mamei, vedea prin ochii ei imaginea soţului. În acelaşi timp – conectîndu-se la fluxul emoţional al tatălui – simţea fascinaţia pe care apropierea femeii continua s-o exercite asupra lui.

– „Priveşte adevărul în faţă, Shar En, fiul tău nu va duce o existenţă normală.

– Fiul nostru, Greis, o corectase blînd.

Femeia plutea la un metru de sol şi părul lung, auriu, atingînd podeaua, depăşea limita cîmpului energetic care o învăluia într-o cromatică schimbătoare.

– Fiul nostru, repetă cu dispreţ amar. Un redus mintal... Un infirm.

Întins pe jos, Shar En închise ochii, relaxîndu-se. Simţi întîi cîteva înţepături în membre, apoi braţul drept, lipsit de greutate, zvîcni uşor ridicîndu-se în aer. Curînd, corpul întreg devenit imponderabil începu să se înalţe încet, într-o legănare lină.

Pluteau unul lîngă altul, la acelaşi nivel: două sfere gemene, orbitoare, ca nişte omizi uriaşe închise în crustele de lumină.

– Ştiu, căsătoria noastră a fost o greşeală, auzi gîndul-ecou al tatălui.

– Iartă-mă. N-am vrut să spun asta.

Tîrziu, înţelese la ce se referea tatăl său. Greis făcea parte dintre fiinţele privilegiate de pe planetă, avînd un cod biologic alfa, iar alegerea unui partener cu o zestre genetică mediocră – cum era Shar En – reprezenta o încălcare a legilor nescrise.

Datorită puterii sale de a cunoaşte gîndurile oamenilor aflaţi indiferent la ce distanţa, Yul En ştiuse – înainte ca în palatele din centrul metropolei să se programeze ordinul – despre campania împotriva guamilor. Acuzate de răspîndirea maladiilor, celelalte specii fuseseră deja decimate.

Îl luase pe Iw şi fugise afară din Oraş. L-au găsit după şase zile, zăcînd inconştient în mijlocul cîmpiei pîrjolite de secetă. Alături, corpul guamului, ghem argintiu, inert. Murise de sete...

– Îmi pare rău, murmură Hana, strîngîndu-i braţul.

– A fost singura fiinţă care merita salvată din iadul acela, replică Yul fără să priveaască îndepărtatele lumini ale Oraşului.

– Ce s-a întîmplat mai departe?

Yul En reluă firul povestirii, supunîndu-se nu atît dorinţei Hanei, cît unei nevoi organice de a-şi limpezi trecutul.

Împlinise douăzeci de ani cînd a auzit prima dată chemarea, venind dintr-o zonă nelocuită a planetei. La început i se păruse imposibil – cine ar fi putut supravieţui în inima deşertului – dar chemarea se insinua în mintea lui seară de seară, mereu mai puternică.

Printre veşnicele dune de nisip trăiau oameni. Refuzînd civilizaţia urbană, cinci mii de bărbaţi şi femei – cifră neînsemnată în comparaţie cu miliardele pe care îi hrănea Oraşul se izolaseră, rupînd orice legătură cu restul lumii. Yul nu ştia nimic despre oamenii aceia, nici despre ţelul ce-i ţinea împreună – înfruntînd natura ostilă, lipsindu-le uneori apa şi alimentele – însă faptul că împărtăşeau resentimentul său faţă de Oraş era de ajuns. Hotărî să se alăture lor.

Îşi aşezaseră tabăra într-o veche bază de rachete, părăsită de cînd expediţiile cosmice fuseseră abandonate – spunîndu-se că adevărata, singura cunoaştere era posibilă numai din interiorul fenomenelor, prin analize profunde. Ce rost aveau atîtea sacrificii materiale pentru dobîndirea unor cunoştinţe relative, cînd adevărurile absolute ale existenţei aşteptau îngropate în fiecare din noi?... Tehnica cerebrală a introspecţiei – dusă pe culmile perfecţiunii – devenise unica măsură de valori.

Cu ajutorul unui vistplan reuşi să atingă marginea sistemului automat de centura. Înfăţişarea Oraşului fiind peste tot aceeaşi – turnurile-clădiri se intersectau pe traiectorii oblice, părînd gata să se prăbuşească peste păienjenişul sintroculoarelor suspendate – locuitorii pierduseră obiceiul de a se deplasa pe distanţe mari, aşa încît arterele de circulaţie erau pustii şi nu-l împiedică nimeni să ajungă la aeroport.

Aparatele de zbor stăteau aliniate sub cupola protectoare, întreţinute în perfectă stare, deşi trecuseră ani de la ultima lor misiune. Cum în afara Oraşului nu exista alt obiectiv demn de interes – pe o mică porţiune a uscatului se aflau zonele cultivate, iar în rest se întindea imensitatea pustiului – inutilitatea unei linii aeriene devenise evidentă.

Aparatul răspundea fidel comenzilor, însă lipsa unor date precise făcuse localizarea taberei dificilă şi Yul En survolase multă vreme aria probabilă înainte să observe puzderia de corturi, camuflate în culoarea nisipului.

Zburase tot timpul paralel cu zidul de piatră al canionului, cîmpul vizual fiindu-i limitat din cauza pereţilor verticali: abia cînd trecu peste buza prăpastiei, văzu **nava**. Gigantică în mijlocul reliefului plat, forma sa masivă şi totuşi zveltă ţîşnea ametitor spre înălţimi. Yul se ridică la zece mii de metri, unde vîrful antenei se pierdea în albastrul senin al cerului. Diametrul navei măsura aproape un kilometru şi, fără antigravitoare, s-ar fi prăbuşit sub propria masă. În spatele ei, celelalte nave păreau nişte machete.

Pe măsură ce pierdea înălţime remarcă la sol o activitate intensă. După aterizare, oamenii care se apropiară de hidror nu păreau surprinşi de venirea lui, ba chiar avu strania impresie că fusese aşteptat. Conducătorul grupului înaintă spre el:

– Fii binevenit între noi, Yul En.

Nu i se păruse, buzele crăpate de arşiţă se mişcau. Oamenii pustiului hotărîseră să păstreze moştenirea preţioasă a vorbirii. Civilizaţia planetară – susţineau ei – a început să decadă o dată cu abandonarea limbajului, cînd subtilităţile gîndirii au îndepărtat omul de realitatea înconjurătoare. Treptat, noţiunile practice au dispărut, înlocuite de concepte, nivelul tehnicii a stagnat şi evoluţia speciei alunecase pe o spirală descendentă.

– Apoi te-am cunoscut pe tine, Hana.

Yul zîmbi, întorcîndu-se în prezent.

În noaptea aceea, ultima, paşii lor îşi lăsau amprenta pe nisipul roşiatic. Cînd soarele îi va încălzi din nou, va fi soarele altei lumi.

– Ai scăpat de complexul izolării, rosti Hana. Trebuia doar s-o doreşti cu adevărat, să-ţi eliberezi gîndurile, anulînd ecranul protector al minţii tale.

Yul deveni atent: un susur venea dinspre stînga, unde se afla turnul de apă. Din vastul sistem care raţionaliza pînzele freatice, o mare parte a rezervei de apă dulce alimenta Oraşul, restul folosind pentru irigarea culturilor. Fusese săpat un puţ pînă la una din conducte, iar zgomotul anunţa o scădere a presiunii lichidului.

Privi faţa Hanei, ale cărei trăsături începeau să se contureze în lumina palidă a zorilor. Frumuseţea ei n-avea nimic din lascivitatea femeilor din Oraş, fiind mai curînd sălbatică, primară: îl atrăgea, înspăimîntîndu-l totodată. Lîngă ea renunţase la închipuirile bolnave şi, uneori, îi era milă de cei rămaşi prizonieri ai Oraşului, cufundaţi în visul inutil al existenţei. Nimeni nu avea o anumită ocupaţie; îşi petreceau timpul în meditaţii, încercînd să atingă sferele abstracte ale absolutului... Maşinile făceau totul, fabricau alte maşini pe care, folosindu-le, locuitorii Oraşului uitaseră de mult cum funcţionează.

Oamenii pustiului au luat totul de la capăt, învăţînd meserii îngropate sub praful istoriei. Urmaşii lor – asemenea Hanei nu cunoscuseră Oraşul, poate de aceea uitaseră să-l urască.

...Brusc, un zgomot teribil despică noaptea. Solul începu să trepideze şi vuietul prelung le izbi timpanele. Yul crezu întîi că s-a spart rezervorul de apă, apoi

MEDALION

RODICA BRETIN

îi trecu prin minte posibilitatea unui cutremur, dar sunetul acela inconfundabil nu fusese produs de un cataclism geologic.

Nava își lua startul.

Yul recepționa din toate părțile gînduri încărcate de panică: oamenii năvăleau afară din corturi – buimăciți de somn, cu fețele palide – asistînd neputincioși la dezastrul pe care se dovediseră incapabili să-l prevadă.

Deși lacrimile îi umpleau ochii, orbindu-l, Yul nu-și putea desprinde privirea de la fascinantul spectacol al navei ce se ridica maiestuos. Nu simțea durerea arsurilor, plămînii chinuiți de aerul fierbinte. Singurele sentimente rămase în el erau furia rece, copleșitoare și o cumplită dezamăgire... Nici unul din cei trei mii de oameni cît putea transporta nava – fuseseră aleși cei foarte tineri, care aveau șansa să reziste încercării – nu va ajunge la destinație. Nemulțumiți, ceilalți nu acceptaseră sacrificiul.

Răsună un alt tunet, apocaliptic, parcă întreaga boltă se fisurase: prin spărtură năvăli asupra lor fluviul incandescent, pînă cînd zarea deveni un ocean în flăcări. Nucleul de foc irupsese pe cer din direcția nord-est, în momentul critic racheta aflîndu-se undeva deasupra Orașului.

Yul – care în prima secundă a exploziei se aruncase la pămînt, protejînd-o pe Hana cu trupul său – se ridică, privind în jur: unde nu existase decît un șes întins se căscau gropi uriașe, adevărate cratere. Cîteva corturi fuseseră atinse de pîrjol și văzu oameni arzînd ca niște torțe în noapte. Strigătele răniților răsunau în văzduhul sufocant: se tîrau pînă la rezervorul de apă, din fericire neatins.

...În ziua aceea a plouat peste deșert, după secole de secetă. Întîi s-a dezlănțuit furtuna electrică – străpungînd zdrențele norilor cu fulgere ramificate –, apoi a căzut prima picătură. Timp de săptămîni rafalele ploii au țesut o pînză fluidă între cer și pămînt. Deoarece torentele formate de-a lungul cîmpiei își uniseră cursul, tabăra a trebuit evacuată pe o platformă stîncoasă, sub care spumegau apele unui adevărat fluviu.

Mulți oameni pieriseră, alții, cu arsuri grave, aveau nevoie de îngrijiri. Alimente nu mai erau – rezervele se aflaseră la bordul navei. Conducătorii diferitelor grupuri au hotărît întoarcerea în Oraș. Himera care îi ținuse uniți nu mai exista, se spulberase în vînt, odată cu resturile carbonizate ale navei. Yul și Hana, împreună cu o mică fracțiune, aleseră totuși să rămînă: pentru ei. Orașul nu avea nimic de oferit.

Așezați pe coama unei dune, de unde puteau cuprinde pînă departe vastitatea deșertului, urmăriră mult timp cu privirea șirul de puncte întunecate, aflate într-o înaintare lentă: cortegiu trist, îndreptîndu-se spre Oraș.

Întorcîndu-se odată cu ceilalți în tabăra acum pustie, Hana îl găsi pe Yul în plin contact cerebral – ținea ochii închiși, fixați spre un orizont interior. Deveni conștient de prezența ei abia cînd îi atinse ușor brațul.

În Oraș se întîmpla ceva, căci mințile sondate erau pline de panică. Resturi incandescente din corpul navei se prăbușiseră peste clădirile zonei industriale distrugînd centrale, baze de calcul, uzine cibernetice –, iar computerele care asigurau serviciile au încetat să funcționeze. Se blocase distribuirea de apă și energie în locuințe, activitatea pe cîmpurile cultivate fusese paralizată, clima planetei scăpase controlului.

– Sînt disperați, spuse Yul întrerupînd contactul. Mașinăria lor perfectă s-a dat peste cap. Curînd, vor avea nevoie de noi și atunci vom putea să ne impunem condițiile.

– Yul, îl zori Hana, hidrorul!

...Văzînd aparatul rotindu-se deasupra, la mică altitudine, coloana de oameni se oprise și aștepta.

Amplificat de puternicele stații, mesajul lui Yul răsună în atmosfera clară a deșertului, ajungînd la fiecare din cei opriți să-l asculte.

...De pe colină, Hana văzu aterizarea hidrorului. Era gata să coboare, cînd observă un fir de iarbă răsărit la umbra unei stînci. Sămînța rămăsese îngropată cine știe cît timp în pulberea cenușie și ploaia o adusese la viață. Hana privi firul de iarbă ca pe o minune. Poate, într-o zi, întreaga cîmpie va fi acoperită de ierburi înalte, legănîndu-se în bătaia vîntului. Alergînd spre Yul, simțea crescînd în ea o nouă forță: SPERANȚA.

GABRIEL MANOLESCU

DĂNUȚ UNGUREANU: „O FEREASTRĂ SPRE ABSOLUT"

ÎNTOARCEREA ACASĂ

JAMES TIPTREE Jr.

James Tiptree Jr. este de fapt o septagenară pe adevăratul nume Alice Sheldon, născută la Chicago. Mai utilizează și pseudonimul Raccoona Sheldon. A venit relativ tîrziu în domeniul SF-ului, debutînd în anul 1968 în revista Analog cu povestea Birth of a Salesman.

Are o remarcabilă tehnică scriitoricească, cu fine analize psihologice, și cu unele aspecte ale vieții viitoare care adesea șochează. În povestirea Happiness is a Warm Spaceship ***(1969), subtilă satiră la adresa inechităților rasiale, rasistul pămîntean, tînărul comandant secund al unei astronave cu echipaj extraterestru, sfîrșește prin a deveni fratele de arme al extratereștrilor într-o deplină colaborare pentru a dejuca planul de integrare a echipajelor de extratereștri în forțele umane, iar în povestirea*** Your Haploid Heart ***(1969) se pune întrebarea de a considera sau nu umane cele două grupe rivale de pe Esthaa-Epsilon V Vizitiul: Flennii, indivizi sexuați haploizi, care trăiesc potrivit unui timp accelerat, și Esthaanii, urmașii diploizi ai primilor, totalmente asexuați și care se reproduc prin butaș, dînd naștere unor Flenni haploizi. Deci, nici o asemănare cu umanitatea...*** În Mother in the Sky with Diamonds ***(1971) ni se prezintă dragostea dezinteresată a unui om pentru bătrîna sa mamă drogată și complet nebună, iar în povestirea*** Painwise ***(1971), Tiptree ne prezintă un pierdut explorator spațial obsedat de incapacitatea sa de a simți durerea, și care descoperă cu oroare că Pămîntul este acela care-l face să cunoască o durere insuportabilă.***

Povestirile și nuvelele și le-a adunat în două culegeri: Ten Thousand Light-Years from Home ***(1973) și*** Warm Worlds and Otherwise ***(1975).***

Un prim roman, Up the Walls of the World (1978), ***ce ține de mișcarea de reînnoire a space-operei, ce are loc în S.U.A., și la care participă în mod deosebit noile nume ale S.F.-ului american: Orson Scott Card, Spider Robinson sau John Varley.***

James Tiptree Jr. a reușit să obțină de-a lungul anilor cîteva remarcabile succese, încununate cu marile premii ale genului: Hugo în 1974 pentru nuvela lungă The Girl Who Was Plugged In ***(1973) și în 1977 pentru nuvela lungă*** Houston, Houston, Do You Read? ***(1976), și Nebula în 1973 pentru povestirea,*** Love Is the Plan, the Plan Is Death ***(1973), în 1976 pentru nuvela lungă,*** Houston, Houston, Do You Read? ***(1976), și în 1977 pentru nuvela*** The Screwfly Solution ***(1977) sub numele de Raccoona Sheldon.***

Pînă în prezent nu a fost tradusă în românește. (Dănuț Bărăgan)

...GREŞEALĂ! Teroare! Şi el, înghesuit şi pierdut acolo – împins în imposibilitate, abandonat, fără a se şti niciodată cum, un om nepotrivit în cel mai aiurea dintre toate locurile aiurea din acest inimaginabil colaps al unui mecanism imposibil de a mai fi imaginat vreodată eşuase, distrus, ruinat, cu posibilităţile de salvare spulberate, el, care în acea nanosecundă îşi dădu seama că n-o să mai poată îndura, că rezistenţa îl părăseşte, îndepărtîndu-se pe cea mai lungă cale spre viaţa care se retrage pîlpîind, dispărînd, pentru vecie, dincolo de icnetul lui de spaimă care-l proiectează în vîrtejul ultim dincolo de care se află căminul său, viaţa sa, chiar şi posibilitatea lui de a fiinţa; văzîndu-l cum îl absoarbe înapoi, în cel mai adînc stomac, dizolvîndu-l, părăsindu-l, singur şi uitat, pe ce fel de ţărm necunoscut? Al totalei erori? Al frumuseţii ascunse în spatele bucuriei, poate? Al groazei? Al lipsei de însemnătate? Sau doar al profundei deosebiri? Dar, orice ar fi fost acel loc în care nimerise din greşeală, cu siguranţă că n-ar fi suportat să-şi ducă acolo viaţa, aberaţie violentă şi silutoare; şi el, feroce, curajos, ţicnit... încleştat într-un protest total, ca o lovitură de pumn ivită dintr-o totală repudiere a lui însuşi, acolo, în acel loc uitat, ce avea să facă?... Respins, exilat, tînjind după casă mai disperat decît o fiară rătăcită, hoinărind către un culcuş inaccesibil, culcuşul lui, CĂMINUL lui... şi nici un drum, nici o posibilitate de transport, fără vehicule, instrumente, maşini, fără nici o forţă în afara hotărîrii sale neclintite năzuind către casă de-a lungul acestui vector de fugă, ultima şi singura salvare. Ce să facă?

Mergea.

Acasă.

●

Se poate spune că ceea ce a dat peste cap activitatea celei mai importante concesiuni a Centrului de Accelerare a Particulelor din Bonneville, Idaho, nu a fost niciodată cunoscut prea exact. Altfel spus, toţi cei care ar fi fost capabili să detecteze eroarea de funcţionare iniţială au fost ei înşişi victime imediate, în marea catastrofă care a urmat.

Natura acestui cataclism fulgerător nu a fost nici ea înţeleasă de la început. Tot ce s-a ştiut vreodată în mod absolut sigur a fost faptul că la orele 11,53, în ziua de 2 mai 1989, Stil Vechi, laboratoarele Bonneville şi tot personalul au fost transformate într-o formă a materiei dislocată pînă la cele mai intime nivele, ceva asemănător cu o plasmă de înaltă energie şi care se răspîndi rapid prin aer, însoţită de manifestări seismice şi evenimente atmosferice.

Din nefericire, zona atinsă de respectiva anomalie includea şi un sistem operaţional de urmărire a armelor nucleare, de tip „Mirv Watchdog Bomb".

În cosmarul următoarelor ore, populaţia Pămîntului fusese în mare parte nimicită, biosfera – alterată şi Pămîntul însuşi primise marca unui mare număr de cratere „convenţionale". Timp de mai mulţi ani după aceea, supravieţuitorii au fost preocupaţi numai de găsirea unei căi de existenţă, aşa încît scobitura nisipoasă, cu contur caracteristic, de la Bonneville, a fost lăsată pradă vremii, singură în schimbătorul ciclu al anotimpurilor.

Nu era un crater larg; avea doar cu ceva peste un kilometru în diametru şi-i lipseau obişnuiţii pereţi laterali suprainălţaţi. Suprafaţa lui era acoperită cu o substanţă fin divizată, care se întărise, transformîndu-se în pulbere. Înaintea începerii sezonului ploios semănase cu o cîmpie tipică şi doar din anumite unghiuri, dacă cineva ar fi inspectat craterul, s-ar fi putut detecta prezenţa unei mici zone netede, exact în apropierea centrului.

La două decenii de la dezastru, un grup de oameni scunzi şi oacheşi apăru dispre sud, mînînd o turmă de animale semănînd vag cu nişte oi. În acea vreme, craterul se înfăţişa ca un bazin larg, de mică adîncime, în care iarba nu creştea decît cu greu, fără îndoială datorită lipsei aproape complete a microorganismelor din sol. Cu toate acestea, nici plantele firave din interiorul craterului, nici iarba crescută exploziv în împrejurimile acestuia nu păreau periculoase pentru animale. Cîteva colibe din busteni negeluiţi se înalţară lîngă marginea de sud a clădirii şi o cărăruie slabă, abia observabilă, începu să-şi croiască drum de-a curmezişul craterului, trecînd chiar prin pata pustie din centru.

Într-o dimineaţă de primăvară, doi copii care-şi duseseră oile pe poteca marcată se întoarseră înapoi în tabără, urlînd cît îi ţineau puterile. Un monstru răsărise ca din pămînt în faţa lor, un animal uriaş şi neted, scoţînd un urlet înspăimîntător. Dispăruse apoi cît ai clipi din ochi, zguduind solul şi lăsînd în urmă-i un miros groaznic. Oile fugiseră care încotro.

Din moment ce ultima afirmaţie era în mod vizibil adevărată, cîţiva adulţi porniră în cercetare. Negăsind însă nici un semn despre monstru şi nici locul unde s-ar fi putut ascunde, puseră ordine în lucruri ciomăgindu-i serios pe cei mici care, la nivelul lor, rezolvară şi ei problema, făcînd de atunci un ocol larg în jurul petei; şi astfel, nimic nu se mai întîmplă o bucată de vreme.

În primăvara următoare, episodul se repetase. De data aceasta, între martori se afla şi o adolescentă, dar tot ce putuse ea să adauge la spusele

DANUŢ UNGUREANU „EXPONAT"

celorlalţi era că monstrul părea să se ivească stînd întins peste pămînt, fără să facă nici o mişcare. Exista acolo şi o porţiune de teren nivelată în noroiul din jur. Din nou nu s-a găsit nimic; un idol păzitor de rele, confecţionat dintr-un par despicat în două, fu amplasat în cuprinsul petei.

Cînd lucrurile se repetară aidoma, pentru a treia oară, un an mai tîrziu, zona de ocolire fu lărgită şi se plantară în plus şi cîteva nuiele vrăjite. Dar, cum din zonă nu părea să ameninţe nici un pericol direct şi cum oamenii cei oacheşi văzuseră locuri unde treburile mergeau şi mai rău, creşterea vitelor îşi urmă cursul, netulburată. Odată cu scurgerea timpului, alte cîteva apariţii, mai mult sau mai puţin instantanee, ale monstrului, fură observate, şi de fiecare dată ele aveau loc numai primăvara.

La sfîrşitul celui de-al treilea deceniu al noii ere, un bătrîn înalt coborî şchiopătînd colinele dinspre sud, împingînd înainte-i, la vale, un balot aşezat pe o roată de bicicletă. Îşi ridică tabăra în partea exterioară a craterului şi curînd găsi locul de unde apărea de obicei monstrul. Se simţea ispitit să-i iscodească pe localnici cu întrebări, dar cum nimeni nu l-ar fi înţeles, renunţă, mulţumindu-se să schimbe cu ei un cuţit pentru ceva de-ale gurii. Deşi era în mod evident un ins lipsit de apărare, un lucru anume din înfăţişarea sa îi opri pe ceilalţi din intenţia lor de a-l ucide, ideea dovedită mai tîrziu plină de înţelepciune, căci străinul ajută femeile grupului la vindecarea cîtorva copii bolnavi.

Îşi petrecu apoi mult timp în preajma locului de unde se ivea monstrul şi se afla pe aproape cînd avu loc următoarea apariţie. Asta-l întărîtă la culme, făcîndu-l să îndeplinească mai multe lucruri aparent nepericuloase, dar oricum inexplicabile, între care şi mutarea, tîrîş-grăpiş, a taberei, în interiorul craterului. Rămase acolo un an împlinit, studiind locurile, şi se poate spune că, affndu-se atît de aproape, ar fi fost imposibil să-i scape vreo nouă apariţie a monstrului. După care îşi pierdu cîteva zile cioplind o piatră magică, destinată acelui loc; în cele din urmă plecă spre nord, şchiopătînd, aşa cum venise.

Alte cîteva zeci de ani se scurseră. Craterul se eroda treptat şi un torent ivit în urma acţiunii ploilor dăduse naştere, implicit, unui stăvilar mobil aşezat de-a lungul uneia dintre marginile bazinului. Păstorii cei arşi de soare şi oile lor fură atacaţi de o ceată de oameni cu părul cărunt, după care su pravieţuitorii părăsiră locurile, îndreptîndu-se spre est. Iernile grele, caracteristice altădată pentru Idaho, deveniseră acum foarte blînde; plopi tremurători şi eucalipţi încolţiră în cîmpia umedă. Cu toate acestea, craterul era în continuare lipsit de copaci, vizibil doar ca o groapă aplatizată, mustind de iarbă, în centrul căreia o anumită porţiune rămînea în continuare aridă. Văzduhul se mai limpezi oarecum.

După încă treizeci de ani, o hoardă numeroasă de negri apăru în nişte harabale trase de boi şi rămase locului pentru un timp, dar îşi luă tălpăşiţa de îndată ce i se înfăţişă şi ei monstrul cu uruit de tunet. Şi ca întotdeauna cîţiva vagabonzi rămaseră pe loc, despărţindu-se de grup.

Cinci decenii mai tîrziu, o mică aşezare permanentă crescuse întinzîndu-se pînă la şirul de coline cel mai apropiat, de pe care oameni călărind pe nişte căluţi cu spinările vîrstate în culori întunecate mînau un soi de vite gheboase, pînă în imediata apropiere a craterului. Lîngă zăgazul care oprea ploile, un păstor îşi construise o colibă de venită cu timpul locuinţă pentru o familie numeroasă, ai cărei membri aveau pielea de culoarea măslinei şi părul roşu ca focul. La timpul cuvenit, unul dintre ei fu martorul ţîşnirii monstrului, dar cu toate acestea grupul nu plecă. Rămase să ţină companie pietrei lăsată de bătrînul cel înalt şi şchiop şi care încă se mai afla la locul ei, fără ca nimic să-i tulbure pacea.

Gospodăriei de pe coama craterului i se mai adăugară în timp şi altele, şi tot cam pe-atunci urma potecii care traversa zona deveni un drum de căruţe, cu un pod de buşteni aruncat peste albia torentului. În centrul craterului devenit pe alocuri abia discernibil, drumul făcea o cotitură, ocolind o porţiune acoperită cu ierburi, în care se găseau un metru pătrat de pămînt gol, bătătorit într-un mod curios, şi o rocă de gresie cu încrustaţii adînci.

Apariţia monstrului era cunoscută acum ca avînd loc cu regularitate în acel punct, într-o anumită zi din primăvară, iar copiii comunităţii, căpătînd cu timpul curaj, se apropiau tot mai des de pata aceea ciudată, îndemnîndu-se unii pe alţii. Începu să se facă tot mai des referire la monstru cu o frază traductibilă aproximativ prin expresia „Bătrînul Dragon". Apariţiile Bătrînului Dragon erau întotdeauna aceleaşi: o scurtă şi violentă bubuitură de tunet, care începea şi se termina la fel de brusc şi în mijlocul căreia creatura asemănătoare dragonului era văzută agitîndu-se, aparent furioasă, deşi în realitate ea nu se mişca din loc niciodată. După care urma un miros neplăcut şi pămîntul fumega. Oamenii care văzuseră totul mai îndeaproape vorbeau şi de o senzaţie stranie, care le dădea fiori.

La începutul celui de al doilea secol, doi tineri intrară călare în oraş, venind dinspre nord. Căluţii lor erau mai miţoşi decît cei din rasa locală, iar echipamentul pe care-l purtau includea şi două obiecte asemănătoare unor cutii, pe care tinerii le dădură jos în locul apariţiei monstrului. Rămaseră în zonă un an întreg, observînd două materializări ale Bătrînului Dragon şi furnizînd localnicilor veşti şi hărţi ale drumurilor şi oraşelor comerciale aflate în regiunile mai reci din nord. Construiră apoi o moară de vînt, care fu acceptată de comunitate, şi se oferiră să construiască şi o maşină care să dea lumină, dar fură refuzaţi. Atunci tinerii plecară, luînd cu ei cutiile, după ce în zadar încercaseră să convingă un băiat de prin partea locului să înveţe să le folosească.

În cursul următoarelor decenii, alţi călători se opriră, minunîndu-se de apariţiile monstrului, iar în munţii din sud avură loc lupte sporadice. Una dintre bandele înarmate făcu o incursiune în interiorul craterului, cu intenţia de a pune mîna pe vitele sătucului aflat acolo. Incursiunea fu respinsă, dar călăreţii aduseră cu ei o boală care păta pielea şi care ucise pe mulţi dintre localnici. În tot acest timp, locul arid din centrul craterului continua să existe şi monstrul să-şi facă apariţia acolo cu regularitate, fie că era observat sau nu.

Oraşul de pe coline se mări şi-şi schimbă înfăţişarea, în timp ce cătunul din crater crescu şi el, pînă ajunse la dimensiunile unui oraş. Drumurile se lărgiră, înlănţuindu-se într-o reţea. Acum pe coline creşteau conifere de culoare gri-verzui, care se răspîndiră pe cîmpie; în coroanele lor trăiau şo-

pîrle scoţînd nişte zgomote asemănătoare ciripitului.

Către sfîrşitul secolului, o ceată de zdrenţăroşi înveşmîntaţi altădată în piei, se năpusti dinspre vest asupra oraşului, mînînd nişte vaci de lapte pipernicite. În cele din urmă fură ucişi sau alungaţi, dar nu mai înainte ca toate cirezile locale să contracteze un parazit vicios. Au fost aduşi de urgenţă veterinari din oraşul comercial situat la nord, dar nu s-a putut face mare lucru. Familiile din vecinătatea craterului plecară spre alte meleaguri şi timp de cîteva zeci de ani regiunea rămase ca şi pustie pînă cînd vitele unui nou neam reapărură în cîmpie şi sătucul din interiorul craterului fu repopulat. În tot acest timp, în porţiunea aridă din centru continua să apară în fiecare an monstrul, devenit acum un fenomen acceptat de toată lumea din ţinut. Mai mult de-atît, în cîteva rînduri sosiră, cu misiunea de observare a lui, chiar şi nişte patrule ale îndepărtatei Autorităţi Nordice.

Aşezarea din cuprinsul craterului înflori continuu, extinzîndu-se apoi şi pe cîmpurile unde mergeau vitele la păscut. După o vreme, o parte a vechiului crater fu transformată în parc al oraşului şi o industrie turistică sezonieră, aflată încă în fază incipientă, începu să se dezvolte vertiginos, bazîndu-se pe atracţia exercitată de apariţiile anuale ale monstrului. Orăşenii închiriau camere în perioadele respective şi prin tavernele de la faţa locului începuseră să apară deja diverse relicve ale monstrului, toate absolut „autentice"!

Mai multe curente religioase, toate bazate pe existenţa monstrului, au fost fondate în această perioadă. Unele susţineau că ar fi vorba de un diavol sau un suflet condamnat să apară mereu pe Pămînt pentru ispăşirea catastrofei ce avusese loc în urmă cu două secole. Altele credeau că lucrul sau fiinţa aceea, ce-o fi fost ea, era un soi de mesager al cărui urlet prevestea fie Judecata de Apoi, fie ajutorul acordat credincioşilor. O sectă foarte zgomotoasă în manifestări susţinea învăţătura conform căreia apariţia exprima conduita morală a locuitorilor oraşului în anul precedent. Aceeaşi sectă cerceta minuţios în cadrul fiecărei apariţii anuale schimbările care ar fi putut fi interpretate drept semne bune sau rele. Era considerată norocoasă sau periculoasă, după caz, atingerea vreunei persoane de către pulberea înălţată odată cu ivirea monstrului. În fiecare generaţie, cel puţin cîte un băiat încerca să izbească monstrul cu un par, alegîndu-se de obicei doar cu braţul rupt sau cu rolul principal într-o poveste palpitantă, care cucerea pentru o vreme tavernele. A bombarda monstrul cu pietre sau cu alte obiecte devenise un sport foarte popular, chiar dacă pe de altă parte, timp de cîţiva ani buni, oamenii înălţau rugăciuni fierbinţi monstrului şi-i aduceau în mod sistematic flori. Odată, un grup oarecare încercă chiar să-l prindă într-o plasă, dar fu dat peste cap de vaporii emanaţi în momentul apariţiei colosului, bineînţeles, cu tot cu plasă. Zona însăşi fusese mult timp ţinută la distanţă, în mijlocul parcului.

În ciuda tuturor acestor lucruri, monstrul îşi continua în fiecare an şirul apariţiilor violente şi enigmatice, răcnind inaccesibil, cu trupul răşchirîndu-se furios, dar totuşi nemişcat.

La apropierea celui de-al patrulea secol al noii ere deveni evident că monstrul se transforma încetul cu încetul. Cînd apărea la suprafaţă nu mai era acum întins la pămînt, ci avea un braţ şi unul

DĂNUŢ UNGUREANU „CONTACT"

dintre picioare îndreptate în sus, într-un gest nărăvaş şi nestăpînit, ca şi cum ar fi biciuit pe cineva. Pe măsură ce anii se scurgeau, începu să se schimbe tot mai repede, iar la sfîrşitul secolului se înălţase deja într-o atitudine chircită, contorsionată, cu braţele zvîrlite în afară, ca şi cum l-ar fi surprins îngheţul în timpul unei mişcări de întoarcere. Răcnetul său, de asemenea, părea oarecum diferit ca tonalitate, iar solul, în urmă-i, fumega tot mai intens.

Toţi simţiră atunci deosebit de clar că omul-monstru era pe cale să înfăptuiască ceva deosebit, o manifestare oarecum definitivă şi, drept urmare, o serie de dezastre naturale şi de miracole oferiră suport unei credinţe viguroase, promulgînd tocmai această doctrină. Mai mulţi conducători religioşi călătoriră spre oraş pentru a fi martorii apariţiilor.

Cu toate acestea, deceniile trecură şi omul-monstru nu făcu nimic altceva decît să se răsucească uşor pe loc, astfel că acum apărea aidoma **cuiva** pe cale să alunece, în vreme ce se trage înapoi, clătinîndu-se din cauza vijeliei care-l izbeşte din faţă. Desigur însă că nu se simţea nici urmă de vînt şi, de fapt, atunci, climatul general era liniştit şi nimic nu avea cum să-l modifice.

Pe la începutul celui de-al cincilea secol, socotind după Noul Calendar, trei patrule de cercetare ale Autorităţii Centralei din Nord sosiră în regiune cu scopul mărturisit de a observa şi studia monstrul. Un mecanism permanent de înregistrare fu

înălţat în locul magic, după ce – bineînţeles – locuitorii oraşului primiră asigurarea că nici o ştiinţă cumplită nu era implicată în aceasta. Un tînăr de prin partea locului fu învăţat să opereze mecanismul pe care-l abandonă însă, cînd prietena lui o şterse cu altul. Un voluntar se oferi să-l înlocuiască. În acea perioadă, aproape toată lumea era convinsă că arătarea e un om sau, cel puţin, fantoma unui om. Băiatul care mînuia înregistratorul şi încă vreo cîţiva inşi, incluzînd aici şi pe profesorul şcolii de mecanici-înregistratori, o menţionară cu denumirea generică de „Omul John". În zecile de ani care urmară, starea drumurilor se amelioră simţitor; se dezvoltară toate formele de turism şi se vorbea despre construcţia unui canal prin care să fie adusă apă din Rîul Şerpilor.

Şi iată că într-o dimineaţă de mai de la sfîrşitul celui de-al cincilea secol o tînără familie cocoţată într-o trăsurică cu două roţi, verde şi rapidă, la care era înhămat un măgăruş, sosi hurducîndu-se pe drumul înalt ce ducea de la Sandreas Rift Range către sud-vest. Fata avea pielea aurie şi sporovăia într-un grai neobişnuit, în care nu se auzise niciodată vorbindu-se despre Omul John, de la apariţia lui încoace. Cu toate acestea, cuvintele ei răsunaseră probabil la fel de-a lungul întregii istorii, indiferent de timpul, locul şi limba în care fuseseră rostite.

– Oh, Serli, sînt atît de bucuroasă că facem excursia asta acum! Vara viitoare voi fi atît de ocupată cu copilul!

La care Serli replica aşa cum fac adesea tinerii soţi şi astfel, tot vorbind, ajunseră, în tropăitul lin al măgăruşului, la hanul din oraş. Acolo îşi lăsară brişca şi bagajele şi porniră în căutarea unchiului fetei, care-i aştepta în oraş. A doua zi era data apariţiei anuale a Omului John şi unchiul Laban venise din partea Muzeului de Istorie MacKenzie pentru a face anumite observaţii ştiinţifice şi a încheia anumite înţelegeri.

Îl găsiră stînd de vorbă cu instructorul şcolii de mecanici, care se ocupa de asemenea şi cu înregistrări la locul apariţiei monstrului. Unchiul Laban îi cără pe toţi cu el la primăria oraşului, unde urmau să se întîlnească cu cîteva căpetenii ale credincioşilor din oraş. Primarul nu fu surprins de calitatea vizitatorilor, ba chiar îi luă partea unchiului Laban în încercarea acestuia de a obţine acordul din partea sectanţilor inflexibili – pentru o interpretare laică a monstrului, susţinută dealtfel şi de Muzeul MacKenzie. Lucru devenit cu atît mai uşor cu cît înfocaţii credincioşi nu se puteau suferi unii pe alţii. Apoi, văzînd cît de drăguţică era nepoata, primarul îi luă la el acasă pentru dejun.

Cînd se întoarseră la han, pentru a înnopta, clădirea era înţesată cu turişti.

– Ei, poftim! zise unchiul Laban. Tocmai îmi ziceam că e vorba de ceva neînsemnat, nepoată. Şi cînd colo, uite ce greutate atribuie femeiuşca asta de Morsha unei prostii sfinte! Serli, flăcăul meu, reveni el, ştiu că ai de pus o groază de întrebări. Aşa încît lasă-mă să-ţi înmînez această carte; este ghidul pe care l-am dat să-l vîndă. Mîine dimineaţă voi răspunde tuturor întrebărilor în legătură cu el. Şi dispăru în taverna arhiplină.

Serli şi mireasa lui luară cu ei sus broşura, intenţionînd să o citească în pat, dar bineînţeles că doar a doua zi dimineaţa, la micul dejun, avură timp s-o facă aşa cum trebuia.

„Tot ceea ce se cunoaşte în legătură cu John Delgano, citi Serli cu gura plină, provine din două documente donate de fratele său, Carl Delgano, arhivelor Muzeului MacKenzie, în primii ani de după holocaust. Pune-mi şi nişte miere pe prăjitura asta, Mira, porumbiţa mea. Urmează transcrierea cuvînt cu cuvînt a documentelor; relatează Carl Delgano: Nu sînt inginer sau astronaut, ca John. Ţinem un magazin de repere electronice în Salt Lake City, în timp ce John fusese antrenat să devină pilotul unei nave spaţiale; nu călcase însă niciodată în spaţiu, criza economică îndepărtînd toate astea din actualitate. Aşa încît intrase în legătură cu acel grup comercial care închiriase o parte din instalaţiile de la Bonneville. Tipii îşi doreau un om pentru un anume fel de teste dificile în vid absolut; asta-i tot ce ştiu despre ocupaţia lui de-atunci. John şi nevastă-sa s-au mutat la Bonneville, dar continuam totuşi să ne întîlnim de mai multe ori pe an; nevestele noastre erau ca nişte surori. John avea doi copii: Clara şi Paul.

Apoi, în iarna care a urmat, John şi ai lui au venit la noi de Crăciun şi el mi-a spus că obţinuseră ceva nou. O deplasare temporară, aşa o numea el; un soi de efect-timp. Era într-adevăr surescitat. Spunea că şeful lui ajunsese un tip de genul savantului ţicnit. Idei mari. De fiecare dată cînd cineva părăsea un proiect îl prelua el, adăugîndu-i noi şi noi unghiuri de vedere. La fel se întîmpla şi cu echipamentele: le închiria el. Nu, nu ştiu care era compania-mamă – poate vreun consorţiu de asigurări, doar avea numai bani peşin, nu-i aşa? Banuiesc că-şi cheltuiau gologanii plătind ca să arunce o privire în viitor; pare plauzibil. Oricum, John a plecat; dus a fost, da, da, dăsărut fără urmă, Iar Katherine era speriată de-a binelea! Normal! Îşi crease despre el o imagine falsă, ştiţi, cam în genul lui H.G. Wells – o plimbare nestingherită prin cine ştie ce viitor aiurea. John, de fapt, îi spusese că nu este deloc aşa. Tot ce sperau să obţină era aidoma unei pîlpîiri, timp de o secundă sau două. Dar ce de complicaţii! Da, da, Mira, purceluşul meu mîncăcios, dă-mi şi mie ceva fierbinte de băut. Cititul este o muncă după care ţi se face sete... Aşa...

Îmi amintesc că l-am întrebat: şi cu mişcarea Pămîntului cum rămîne? Vreau să spun că ai putea să te întorci într-un alt loc, nu-i aşa? Mi-a răspuns că ei prevăzuseră totul. O traiectorie spaţială... Katherine era atît de speriată că el s-ar putea pierde, căzînd cine ştie unde!... John însă i-a spus: nu-ţi fie teamă, am să mă întorc acasă. Dar nu s-a mai întors. Nu că asta ar mai fi schimbat cu ceva situaţia, desigur. Oricum, totul fusese ras de pe faţa pămîntului. Inclusiv Salt Lake City. Dacă mă mai aflu acum, aici, este pentru simplul motiv că pe 29 aprilie am plecat la Calgary, să-mi văd mama. Iar pe 2 mai, lumea s-a năruit. Pe voi, cei de la MacKenzie, v-am găsit abia prin iulie. Sigur, aş putea la fel de bine să rămîn aici, dar... Cam asta-i tot ce ştiu despre John. Asta şi faptul că era un băiat a-ntîia. Iar dacă de la accidentul acela a pornit totul, el în nici un caz nu e de vină.

Al doilea document... Pentru numele iubirii, mămico, chiar trebuie să citesc toate astea? Ei bine, atunci am s o fac; dar mai întîi vreau un pupic, doamnă! Şi de ce trebuie să ai aerul acesta de nepătruns?... Al doilea document. Datat anul 18, Stil Nou, scris de Carl... vezi străvechiul scris de mînă, porumbiţa mea bucălată? Ei, gata, gata, am înţeles...

Scris în craterul de la Bonneville. L-am văzut pe fratele meu, John Delgano. Cînd am ştiut că am boala radioactivă am venit aici pentru a arunca o ultimă privire asupra locurilor de odinioară. La Salt Lake City totul e încă fierbinte. Aşa încît am călătorit încoace, spre Bonneville. Puteţi vedea craterul aflat acum pe locul unde altădată se întindeau laboratoarele; deasupra, a crescut iarba. Aici lucrurile stau cu totul altfel, nu există radioactivitate, ca atare filmele fotografice mi-au rămas neatinse. În mijlocul găurii există o pată circulară, arsă. Nişte indieni mi-au spus că un monstru se iveşte de acolo în fiecare primăvară. L-am zărit eu însumi, la cîteva zile după ce sosisem acolo, dar era prea departe ca să disting ceva ca lumea, cu excepţia faptului că era vorba despre un om, am fost sigur de asta. Era îmbrăcat în costumul de vid. Am fost surprins de zgomote şi praf. Totul s-a petrecut cît ai clipi, îmi imaginez că e foarte aproape, ca distanţă în timp, ziua de 2 mai, bineînţeles după vechiul calendar.

Aşa că am rămas acolo încă un an, pînă cînd ieri a apărut din nou. Mă instalasem pe partea unde-i apărea de obicei faţa şi i-am putut zări chipul prin viziera căştii. E într-adevăr John. Cu excepţia unei răni uşoare, în rest pare teafăr. Totuşi, am văzut că avea sînge pe buze şi costumul sfîşiat într-un loc. Stătea întins la pămînt. Nu s-a mişcat de loc în timp ce-l priveam, apoi s-a înălţat un praf învîrtejit, ca atunci cînd un om cade cu spatele de ţărînă, fără să poată schiţa o mişcare. Ţinea ochii deschişi, ca şi cum ar fi privit undeva, în depărtare. Nu înţeleg cum vine chestia asta absolut deloc, dar oricum e John în carne şi oase, nu o fantomă. A fost exact în aceeaşi poziţie de fiecare dată şi tot de fiecare dată s-a auzit un plesnet amplu ca de tunet şi imediat după asta un sunet asemănător unei sirene. Şi mirosea a ozon şi a fum. Am simţit cum mă trece un fior.

Ştiu că e vorba de John şi cred că mai trăieşte încă. Acum trebuie să plec să duc înapoi acest document, cît încă mai pot umbla. Bănuiesc că se va găsi cineva care să vină aici şi să vadă totul. Şi poate că-l veţi ajuta cumva şi pe John. Semnat, Carl Delgano.

Aceste documente au fost păstrate de grupul MacKenzie pentru o perioadă de cîţiva ani – etcetera, prima tipărire – etcetera, numărul arhivelor, numele analiştilor – etcetera, etcetera..." Foarte bine! Acum a venit timpul să ne întîlnim cu unchiul tău, bucăţica mea, drept pentru care vom coborî scările la iuţeală!

– Nu, Serli, eu am să te aştept jos, în hol, spuse Mira, prudentă.

●

Cînd pătrunseră în parcul oraşului, unchiul Laban tocmai dirija instalarea, în faţa gardului ce împrejmuia locul apariţiei Omului John, a unei mari plăci comemorative, confecţionată din durit. Placa fusese acoperită cu o pînză, în aşteptarea clipei în care avea să aibă loc dezvelirea oficială. Pînă atunci însă locuitorii oraşului, turiştii şi copiii înţeseseră aleile parcului şi un cor bisericesc cînta sub cupola chioşcului de vară. Dimineaţa deveni rapid fierbinte. Vînzători ambulanţi făceau comerţ cu îngheţată, cu jucăriioara din paie, reprezentînd monstrul, cu flori şi confetti purtătoare de noroc, ce urmau să-i fie aruncate în momentul apariţiei. În apropiere, stătea un grup religios înveşmîntat în robe negre; membrii lui aparţineau bisericii pocăite aflate în spatele parcului. Pastorul grupului îndrepta priviri sumbre către mulţime şi în special spre unchiul Mirei.

Trei străini cu înfăţişare scorţoasă, care fuseseră văzuţi şi la han, sosiră la faţa locului, prezentîndu-se unchiului Laban drept observatori din partea Autorităţii Centrale din Alberta. Intrară apoi în cortul care fusese înălţat deasupra împrejmuirii, purtînd cu ei mai multe instrumente, la care locuitorii oraşului se uitară chiorîş.

Profesorul de mecanică termină cu organizarea unui cordon de studenţi, care aveau să protejeze placa comemorativă de inaugurare înainte de vreme şi Mira, Serli şi Laban pătrunseră, la rîndul lor, în cort. Era mult mai cald înăuntru. În jurul unei alte îngrădituri, de vreo douăzeci de picioare diametru, se găseau aşezate în cerc mai multe bănci. În interiorul ţarcului, pămîntul era golaş şi părea de curînd răscolit. Mai multe buchete de flori şi ramuri înflorite de poinciana* fuseseră rezemate de gardul împrejmuitor. Dincolo de acesta, se afla doar un singur lucru; o bucată de gresie neşlefuită, avînd gravate pe ea o serie de semne ciudate.

Nici nu intraseră bine, că o fetiţă se repezi spre deschizătura gardului, dar fu alungată de acolo cu ţipete şi vorbe răstite. La rîndul lor, „oficialii" din Alberta moşmondeau ceva pe una din părţile laterale ale împrejmuirii, unde fusese montată o cutie de captat imagini.

– Oh, asta nu! mormăi unchiul Mirei, în vreme ce unul dintre „oficiali" sări peste gard şi se apucă să ridice un trepied chiar în acel loc. Îi ajustă înălţimea şi un imens mănunchi de filamente subţiri şi ramificate, asemenea unui pămătuf, înflori dintr-o dată, zbîrlindu-se, în centrul zonei.

– Oh, nu! spuse din nou unchiul Laban. De ce nu-l lasă oare în pace?

– Încearcă să adune pulbere de pe costumul lui, nu-i aşa? întrebă Serli.

– Aşa e, au înnebunit. Spune-mi, ai avut timp să citeşti ce ţi-am dat aseară?

– Desigur, răspunse grăbit Serli.

– Ăăă... oarecum, adăugă, la rîndul ei, Mira.

– Atunci ştiţi ce s-a întîmplat. Ştiţi că a căzut încercînd să-şi controleze propria – hai să-i spunem aşa – viteză. Încercînd să încetinească. Trebuie că l-a cuprins somnul sau a făcut un pas greşit. Noi toţi eram foarte aproape de el cînd şi-a pierdut punctul de sprijin şi a început să cadă. Dar ce anume a provocat acea cădere? Să se fi împiedicat de vreunul dintre noi? Laban privi la Mira şi apoi la Serli, cu o expresie extrem de serioasă. Cum v-ar place să ştiţi că voi sînteţi aceia care l-au făcut să cadă pe John Delgano?

– Ooh, zise Mira, neîncrezătoare. Şi repetă: Oh!

– Vrei să spui, spuse Serli, că acela care l-a făcut să cadă a cauzat toată această... această...

– Posibil, zise Laban.

– Stai puţin, se încruntă Serli. Bine, el a căzut. Ori altcineva l-a determinat s-o facă - vreau să spun că a fost **silit** să se împiedice sau aşa ceva. Dacă însă el n-ar fi căzut, trecutul ar fi fost cu totul altul, nu-i aşa? N-ar fi existat nici catastrofa, nici...

– Posibil, repetă Laban. Dumnezeu ştie!... Tot ceea ce **eu** ştiu, este că John Delgano şi spaţiul care-l înconjoară constituie cea mai lipsită de stabilitate, mai greu de controlat şi mai puternic încărcată energetic zonă de pe întregul Pămînt şi să mă ia dracu' dacă sînt în stare să cred, chiar şi pentru un singur minuţel, că se va găsi cineva în stare să-l străpungă cu un băţ.

– Hei, Laban, acum poţi să vii!

Unul dintre oamenii din Alberta se apropie de ei, zîmbind.

– Colectorul nostru de praf n-ar putea să pună piedică nici măcar unui ţînţar. E vorba doar de nişte microfilamente sticloase.

– Praf din viitor, bodogăni Laban. Ce-o să vă spună el? Că viitorul conţine şi praf?

– Dacă am putea obţine măcar o urmă a lucrului pe care-l ţine în mînă...

– Un lucru pe care-l ţine în mînă?! întrebă Mira. Serli începu să frunzărească grăbit paginile broşurii.

– Am fost nevoiţi să îndreptăm spre el un analizator de înregistrări. Albertanul îşi coborî vocea, privind grijuliu în toate părţile, apoi continuă: Un spectroscop. Ştim că are ceva în mînă. Sau, în tot cazul, **a avut.** Dar niciodată pînă acum n-am obţinut o interpretare corectă, aparatul a fost stricat în mai multe rînduri.

– Toţi oamenii ăştia lovindu-l, încercînd să pună mîna pe el, murmură Laban. Şi voi...

— Zece minute! răcni un individ într-un megafon. Prieteni şi voi, străini, ocupaţi-vă locurile!

Credincioşii cei pocăiţi se înşiruiră toţi de aceeaşi parte, intonînd o străveche incantaţie: „mi-sericordia, ora pro nobis".

Atmosfera se încărcă dintr-o dată de tensiune. În marele cort totul devenise acum prea strîmt; pe deasupra, mai era şi zăpuşeală. Un funcţionar de la primărie se strecură prin mulţime, făcîndu-le semn, lui Laban şi însoţitorilor săi, să-l urmeze şi să-şi ocupe locurile de onoare, de la nivelul al doilea al tribunei „din faţă". Drept înaintea lor, lîngă împrejmuire, unul dintre fruntaşii pocăiţii se ciorovăia cu un oficial albertan asupra dreptului celui din urmă de a ocupa spaţiul pe care se afla înregistratorul, ştiut fiind faptul că singuri pocăiţii aveau dreptul şi datoria să privească în ochii Omului John.

– Chiar poate să ne vadă? îşi întrebă Mira unchiul.

– Încearcă să clipeşti din ochi, îi spuse Laban. O nouă scenă, odată cu fiece nouă închidere a pleoapelor, asta e ceea ce vede el. Fantasmagorie! Clipit, clipit, clipit – şi tot aşa, dumnezeu ştie pînă cînd!

– Mi-sere-re, pec-cavi, cîntau pocăiţii. O voce de soprană necheza: Şi fă să nu se oprească asupra noaaastră, roşul păcaaatului!

– Aştia cred că tuburile lui de oxigen devin roşii din cauza sufletelor lor, chicoti Laban. Oricum, vor trebui să se mulţumească cu păcatul încă multă vreme: John Delgano are o rezervă de oxigen suficientă pentru cinci secole, dacă nu chiar şi mai mult, timp după care ar fi trebuit să se întoarcă. La o jumătate de secundă din timpul sau **de acolo** corespund în timpul nostru cinsprezece minute. Ştim, din urmele audibile pe care le lasă, că respiră încă, mai mult sau mai puţin normal, şi mai ştim că rezerva lui de aer a fost iniţial de douăzeci de minute. Aşa încît indivizii ăia de colo nu şi-ar găsi „salvarea" decît în jurul anului şapte sute. Dacă, bineînţeles, vor trăi pînă atunci.

— Cinci minute! Ocupaţi-vă locurile, oameni buni! Vă rugăm luaţi loc, pentru ca toată lumea să poată vedea. Luaţi loc, fraţilor!

– Se zvoneşte că-i vom auzi vocea prin difuzorul costumului, şopti Serli. Ştii ce spune?

– Ai auzit de urletul care bubuie de douăzeci de ani încoace, şopti la rîndu-i Laban. Înregistratoarele au reconstituit un grup de sunete, un fel de 'ate', probabil o parte a unui cuvînt din vechime. Dă secolele înapoi şi-ţi va fi uşor să traduci totul.

– Ar putea fi un mesaj?

– Cine ştie? Ar putea fi, de exemplu, cu cuvînt ca 'dreptate' sau 'greutate'. Ori poate că spune 'eternitate'. Cine ştie?!... Poate fi orice.

Cortul se cufundase acum în tăcere. Un puşti gras de lîngă îngrădiţură începu să plîngă. Fu tras înapoi şi aşezat pe o pătură. Imediat, în semn de iertare, murmuratul unor rugăciuni se înălţă în aerul încins. Fracţiunea religioasă numită Bucuria Sfîntă, aşezată în partea cea mai îndepărtată a cortului, îşi agită foşnind încetişor buchetele de flori.

– De ce nu ne potrivim ceasurile după el?

– N-avem cum. El se conduce după timpul sideral.

— Încă un minut!!

În mijlocul tăcerii, vocile credincioşilor se înălţau abia perceptibile. De afară, răsună cotcodocitul unei găini. În centrul cortului, zona apariţiei arăta

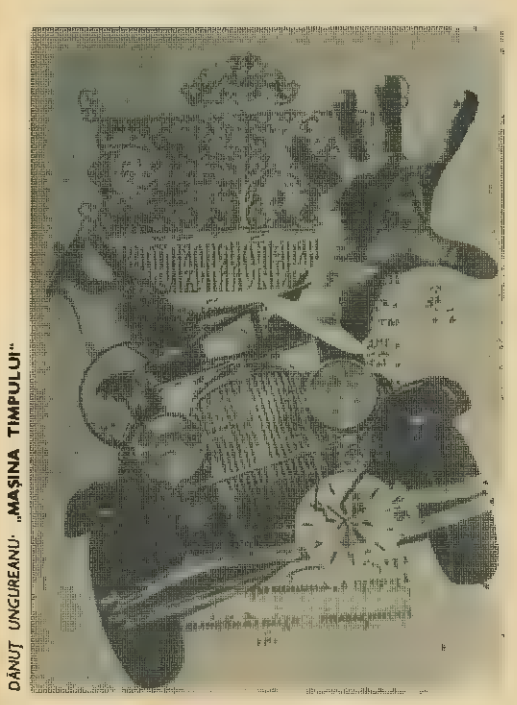

DANUŢ UNGUREANU - „MAŞINA TIMPULUI"

* poinciana=arbore tropical cu frunze roşii, strălucitoare (n. trad.)

absolut normal, doar filamentele argintate ale înregistratorului fremătau cu delicateţe, deasupra ei, în ritmul sacadat al respiraţiei cîtorva sute de plămîni. Un al doilea înregistrator, neobservat, putea fi auzit cum ticăie slab.

Timp de zeci de secunde aproape interminabile, nimic nu se întîmplă.

Apoi, în aer păru să se înfiripe un bîzîit metalic. În acelaşi moment, Mira percepu urma unei mişcări fugare în stînga sa.

Zumzăitul crescu, transformîndu-se curînd într-o pulsaţie sonoră, sfîrşită brusc printr-o ciudată tăcere. După care totul se petrecu pe neaşteptate.

Sunetul explodă pur şi simplu deasupra celor prezenţi, acoperind dintr-un singur şoc întreaga scară audibilă. Aerul fu sfîşiat de parcă ceva s-ar fi rostogolit, năruindu-se prin spaţiu. Fu apoi scrîşnetul, un muget tînguitor şi...

Iată-l acolo!!!

Solid, enorm – un om enorm într-un costum monstruos, capul îi era un glob de bronz mat, cu o parte transparentă acoperind o faţă umană. O pată întunecată i se zărea pe gura deschisă. Avea o poziţia imposibilă, cu picioarele încordate dinainte spre înapoi, ca pentru a-şi susţine spatele, cu braţele parcă îngheţate într-o răsucire asemănătoare unei trombe. Şi cu toate că ai fi zis că execută o mişcare frenetică spre înainte, nimic nu se mişca. Doar un picior i se curbase uşor, atîrnînd în gol...

...Şi după aceea dispăruse, pur şi simplu se volatilizase, într-un plesnet asurzitor, lăsînd doar o imagine incredibilă care se încăpăţîna să persiste în sutele de perechi de ochi holbaţi a mirare. Aerul trosni, cutremurîndu-se, pulberea se ridică şi se amestecă de-a valma cu fumul.

„Oh, oh, Doamne!" bolborosi Mira, aproape neauzit, cu mîinile încleştate de braţul lui Serli. Ici-colo, voci sugrumate începură să se vaite. „M-a văzut, m-a văzut!" ţipa altundeva, cu glas strident, o femeie. Cîţiva inşi năuciţi îşi zvîrliră punguţele cu confetti spre norul de praf în care nu se mai afla nimic; cei mai mulţi uitară însă cu totul de confetti. Copiii se puseră la rîndul lor pe zbierat. „M-a văzut!" continua să răcnească isteric femeia, „m-a văzut!" „Roşu, oh, Doamne, mulţumescu-ţi ţie!" intona o voce joasă de bărbat.

Mira îl auzi pe unchiul Laban înjurînd furios şi privi din nou spre arena îngrădită. Prin praful care se aşeza, putea vedea trepiedul aparatului de înregistrat, căzut chiar în centru. Un dîmb prăfos se formase deasupra – erau flori acoperite de ţărînă. Cea mai mare parte a picioarelor trepiedului dispăruse sau fusese topită. În capăt, pe filamente, nu se zărea nimic deosebit.

– Vreun idiot blestemat a aruncat cu flori în el. Haideţi, să ieşim afară.

– Erau sub el, s-a împiedicat de ele? întrebă Mira, înghesuindu-se în mulţime.

– Chestia aia pentru oxigen încă mai era roşie, spuse şi Serli, peste capul ei. Nu ţi-a folosit la nimic excursia asta, nu-i aşa, Laban?

– Ssst! Mira surprinse privirea întunecată a pastorului pocăiţilor. Se înghiontiră să iasă pe poarta împrejmuirii exterioare, trezindu-se în parcul luminat de soare, plin de voci exclamînde, pălăvrăgind zgomotos, în acelaşi timp din cauza excitării şi a uşurării.

– A fost teribil, suspină Mira. Nu m-am gîndit niciodată că e vorba de un om viu. Fiindcă asta este, nu? – cel puţin **acolo.** Dar de ce nu-l putem ajuta? Şi oare să-i fi pus noi piedică?

– Nu ştiu, nu cred totuşi s-o fi făcut noi, murmură unchiul ei. Stăteau acum lîngă monument, aşezaţi pe iarbă, făcîndu-şi vînt. Pînza ce acoperea placa comemorativă era încă la locul ei.

Am schimbat cumva trecutul? rise încetişor Serli, privind-o cu ochi de îndrăgostit pe nevastă-sa. Era deosebită şi el se întrebă deodată de ce poartă asemenea cercei nepotriviţi. Apoi îşi aminti că tot el i-i dăduse, în satul acela indian prin care trecuseră.

– Dar nu e vorba de oamenii din Alberta, zise Mira. Părea obsedată de o idee. Mă refeream realmente la flori. Îşi şterse fruntea cu palma.

– Mecanică sau superstiţie? chicoti Serli. Cine este vinovată – iubirea sau ştiinţa?

– Ssst! Mira aruncă o privire nervoasă în jur. Florile însemnau dragoste, bănuiesc... Mă simt atît de ciudat. Şi mai e şi cald... Oh, mulţumesc! Unchiul Laban reuşise să atragă atenţia unui vînzător de îngheţată.

Oamenii vorbeau acum cu voce normală şi corul îşi schimbă registrul, intonînd acum un cîntec vesel, în vreme ce de cealaltă parte a parcului un şir de vizitatori îşi aştepta rîndul pentru a-şi înscrie numele în cartea de onoare. La intrarea în parc, apăru primarul, conducînd un grup în susul aleii străjuite de bougainvillieri, la ceremonia dezvelirii monumentului.

– Ce scrie pe piatra aceea de la picioarele **lui?** întrebă Mira. Serli îi arătă ghidul cu fotografia stîncii lui Carl şi cu inscripţia de pe ea, tradusă dedesubt: BUN VENIT ACASĂ, JOHN.

Mă întreb dacă o poate vedea.

Primarul, în picioare, era pe punctul de a-şi începe discursul.

... Mult mai tîrziu, cînd mulţimea se împrăştiase care încotro, monumentul rămase părăsit pradă întunericului, etalîndu-şi în lumina lunii inscripţia de pe el, scrisă în limba acelui timp şi acelui loc:

„ÎN ACEST LOC APARE ÎN FIECARE AN SI LUETA MAIORULUI JOHN DELGANO, PRIMUL ŞI SINGURUL DINTRE OAMENI CARE A CĂLĂTORIT VREODATĂ PRIN TIMP

MAIORUL DELGANO A FOST TRIMIS ÎN VIITOR CU CÎTEVA ORE ÎNAINTEA HOLOCAUSTULUI DIN ZIUA 'O'. TOATE CUNOŞTINŢELE ASUPRA MIJLOACELOR PRIN CARE S-A FĂCUT ACEASTĂ TRIMITERE S-AU PIERDUT, PROBABIL PENTRU TOTDEAUNA. SE CREDE CĂ A AVUT LOC UN ACCIDENT, CARE L-A PROIECTAT ÎN TIMP MULT MAI DEPARTE DECÎT SE INTENŢIONA. UNII ANALIŞTI SE HAZARDEAZĂ CHIAR ÎN A AFIRMA CĂ E POSIBIL CA EL SĂ MEARGĂ ÎN TIMP PÎNĂ LA CAPĂTUL UNUI INTERVAL DE CINCIZECI DE MII DE ANI. AJUNGÎND LA ACEA DESTINAŢIE NECUNOSCUTĂ, SE PARE CĂ MAIORUL DELGANO A FOST RECHEMAT SAU S-A ÎNCERCAT SĂ FIE RECHEMAT, PE ACEEAŞI DIRECŢIE A SPAŢIULUI ŞI A TIMPULUI PE CARE FUSESE TRIMIS. TRAIECTORIA SA A FOST CONCEPUTĂ CA PLECÎND DIN PUNCTUL PE CARE-L VA

OCUPA SISTEMUL NOSTRU SOLAR ÎNTR-UN
MOMENT DIN VIITOR ŞI ESTE TANGENTA
ARCUL ELICOID COMPLEX PE CARE-L
SCRIE PĂMÎNTUL ÎN JURUL SOARELUI
LGANO APARE ÎN ACEST LOC ÎN
MOMENTUL PRECIS DIN CURSUL UNUI AN
ÎN CARE TRAIECTORIA SA INTERSECTEAZA
ORBITA PLANETEI NOASTRE ŞI SE PARE CA
ÎN APARENŢA EL AR FI CAPABIL SĂ ATINGĂ
PĂMÎNTUL ÎN ACESTE CLIPE. DIN MOMENT
NICI O URMĂ A TRECERII SALE PRIN VII
I S-A MANIFESTAT PÎNĂ ACUM
CA SE ÎNTOARCE PE CĂI DIFE
N CARE A FOST
NOSTRU

TORUL NOSTRU NU ESTE PENTRU EL DE
CÎT TRECUTUL. TIMPUL APARIŢIILOR SALE
ESTE COMUTAT GRADAT ÎN TIMPUL SO
ASTFEL ÎNCÎT SA CONVEARGĂ ÎN MO
CELUI II. 53,6 DIN 2 MAI 1989. STII
ORA ZERO
NIAZĂ ÎNTOAR
TIMP ŞI LOC
A DE UNELE ELEMENTE
E TRAIECTORIEI SALE ÎN TRECUT, ADUSE
CU EL ÎN PROPRIA LOR EXISTENŢĂ ANTE

●

Cădea, pierzîndu-şi şi controlul, eşuînd în lupta împotriva teribilului impuls pe care l primise, luptîndu-se cu picioarele sale umane care i se zguduiau în rigiditatea neomenească a costumului ca o armură, cu tălpile frigîndu-l, acum instabile şi lipsite de forţa de frînare, lupta, deschizîndu-şi drum pe măsură ce apăreau fulgerările, alternanţa aspră, insuportabilă, a luminii cu întunericul, care-l însoţise pe tot parcursul drumului, pocnetul aerului îngroşîndu-se şi subţiindu-se de armura costumului, pe măsură ce aluneca, glisa, cădea prin spaţiul acela care era timpul, frînînd cu disperare ca şi cum atingerea pămîntului i-ar fi izbit picioarele cu o lovitură de ciocan, picioarele, numai ele mai contau acum, numai să încetinească şi să rămînă pe traiectorie – şi zguduitura, semnalul luminos care devenea tot mai slab – pe măsură ce se apropia de casă era zvîrlit în afară, cu greu mai putea fi menţinut centrat; devenise, presupunea, mai mult probabil, rana pe care o făcuse în timp se vindeca singură. La început totul fusese atît de compact – o singură rază într-un tunel închis –, se azvîrlise după ea, aidoma unui electrod zburdînd spre anod, îndreptîndu-se sigur pe direcţia acelui extrem de complex, dar unic, vector al posibilităţii vieţii, se azvîrlise şi fusese azvîrlit, ca o proastă dispoziţie răzbătînd printre nişte hohote de rîs, în această respingere îndreptată spre nicăieri, prin care el, John Delgano, nu era de presupus că putea să existe, apoi gaura conducînd spre casă – mergea de-a lungul timpului, de-a lungul spaţiului, pompînd din picioare ca şi cum Pămîntul real, al unui timp ireal, s-ar fi aflat sub el, traseul lui tot atît de sigur ca saltul contorsionat al unui animal spre vizuina lui subterană, el – un şoarece cosmic într-o interstelară, intertemporală cursă către ungherul său, cu greşelile pîndind de peste tot justeţea acestei unice curse, atomii inimii sale, sîngele lui, fiecare casă care plînge cu adevărat – CASĂ! – în timp ce el se conduce pe sine după acea muribundă gaură care parcă respiră, cu fiecare pas mai repede, mai sigur, mai puternic, pînă cînd concurează cu invincibilul impuls urmînd tremurul rostogolit al Pămîntului, de parcă un om ar putea concura cu un buştean prăvălindu-se într-un torent! Doar stelele rămîneau constante în jurul lui între două fulgerări, privea în jos, pe lîngă picioarele sale, la milioanele de stropi ai Crucii Sudului, ai Triunghiului; odată, de la înălţimea mersului său, riscase o privire cu un secol mai înainte şi văzuse Ursele ieşind parcă, foarte straniu, din Steaua Polară – dar o Stea Polară care nu mai era acum doar simpla sclipire indicatoare de deasupra polului, realiză el, aruncîndu-şi privirea înapoi, la picioarele care-l urmau, şi gîndind: merg acasă, după Steaua Polară, acasă! Încetase să şi mai amintească unde fuseseră fiinţele, oameni sau animale, şi lucrurile pe care le zărise în imposibilul moment în care existase acolo unde nu putea fi; încetase să mai vadă fulgerările lumii din jurul său, fiecare strălucire diferită, amestecul trupurilor, zidurilor, peisajelor, formelor şi culorilor imediat descifrate – unele pierzîndu-se ca o suflare, altele schimbîndu-se cu susul în jos, într-o harabaură – feţele, membrele, lucrurile căutîndu-l febril; nopţile prin care călcase apăsat, în întunericul sau lumina unor ciudate lămpi; adăpostit sau neadăpostit; zilele luminînd brusc lumina soarelui, furtunile, colbul, zăpada, interioarele fără număr şi din nou noaptea, strop cu strop; era acum în plină lumină într-o încăpere, un hol, sau cam aşa ceva; în sfîrşit, m-am apropiat, gîndi el, simţămîntul se schimbă – dar el trebuie să încetinească, să oprească brusc; şi piatra aceea de lîngă picioarele lui, se făcuse de-acum ceva timp de cînd era acolo, ar fi vrut să riste o privire spre ea, dar nu îndrăznea, era atît de obosit şi aluneca, îşi pierdea controlul, luptîndu-se să ucidă viteza nemiloasă care nu i permite să încetinească; şi rana îl durea, ceva îl rănise în spate acolo, dăduseră cu ceva, nu ştia cu ce, aşa cum stătea cu spatele la caleidoscopul de feţe, braţe, instrumente, bîrne, secole de creaturi holbîndu-se la el – şi oxigenul care e pe ducă, nici o importanţă, oricum se va sfîrşi, trebuie să se sfîrşească, mergea acasă, acasă! Şi uitase tocmai mesajul pe care încercase să-l strige, sperînd că va fi captat undeva, lucrul acela important pe care-l tot repetase; iar obiectul pe care-l purtase cu el, acum gata, se dusese, se dusese şi camera de luat vederi, ceva i-o smulsese – şi ce-i cu asta, sosise acasă! Acasă! Ah, de-ar putea ucide impulsul ăsta, ar putea sta pe traiectorie, pe direcţia părăsită, ar putea să alunece, să se caţere, să se strecoare, să plutească într-un fel sau altul în această avalanşă purtîndu-l acasă! Acasă! – şi gîtul îi strigă ACASĂ! – spune KATE! KATE! Şi inima îi strigă, iar plămînii aproape i se risipesc acum, iar picioarele luptă, luptă, fără succes, şi se cramponează şi alunecă şi rezistă, şi gliseză, în timp ce cade cu capul în jos, biciuind eterul, împingînd, luptînd cu furtuna dată de năvala timpului, de-a lungul spaţiului, de-a lungul său însuşi, la sfîrşitul celui mai lung drum care a existat vreodată: drumul lui John Delgano întorcîndu-se acasă...

Traducere: ŞTEFAN GHIDOVEANU

CORDOBA STELELOR

KAN AŞTEPTA liniştit în faţa uşii masive de fier. Omul de lîngă el arunca ultimele priviri pe biletul său. Cînd totul i se păru în regulă, i-l întinse cu un zîmbet ceremonios.

– Vă reamintesc, domnule Kan, că timp de o oră va trebui să vă descurcaţi singur. Aţi semnat pentru asta, direcţiunea nu vă mai poate ajuta cu nimic din acest moment. Vă urez petrecere plăcută!

Cu aceste cuvinte deschise uşa de fier, lăsînd în faţa lui Kan o fereastră spre o lume magică. Fermecat, Kan coborî scările. Instinctul îl făcu să mai arunce o privire înapoi. În spatele său, orizontul era acoperit de o uriaşă navă spaţială. Din deschizătura uşii, omul îi mai zîmbi odată, apoi uşa de fier îl ascunse privirilor cu un zgomot surd. Privi din nou în faţă. O mulţime multicoloră îi ieşi în cale. Din tumultul de costume bizare, se desprinse silueta unui bătrîn.

– Bine ai venit, o, străine, în minunata lume a Cordobei stelelor! Atîta vreme cît vei avea gînduri curate, ca mai toţi călătorii astrali ce poposesc pe aceste meleaguri, simte-te ca peştele în propria-i apă. Eşti liber să guşti din frumuseţile Cordobei stelelor.

Spunînd aceste cuvinte, bătrînul îi anină de gît un superb, dar ciudat medalion. Privi cu interes încrustaţiile-i bogate. Cînd ridică din nou ochii, mulţimea şi bătrînul dispăruseră, făcînd loc largii perspective a unei pieţe baroce. Într-adevăr, între uriaşele ziduri ale ciudatelor clădiri, adevărate capodopere ale arhitecturii cosmice, îşi făceau loc miile şi măruntele bazaruri ale negustorilor veniţi din cele mai diverse colţuri ale universului. Pentru doi orşi, puteai să-ţi umpli buzunarele cu perlele vii din Atrusia, care în cîteva luni îţi prefăceau casa într-o sculptură din sidef. Aici puteai auzi lăudîndu-şi mărfurile grodinii, cei ce se exprimă prin splendide imagini în relief. Aici puteai să închiriezi pentru o zi un focos inorog de pe Cruzia, ale cărui copite agravitaţionale te puteau purta pe cele mai înalte pajişti de nimbus-peradis. Aici puteai să-ţi petreci seara în compania celui mai bun cocteil-electric, mai puternic decît orice băutură. Aici puteai cădea în transa minunatelor trupuri ale midorelor cele pătimaşe. Aici puteai începe o viaţă nouă. Aici puteai pierde o planetă la ruleta tridimensională, aici puteai cîştiga un tronson spaţial pentru o picătură de apă meglavizată. Aici beţiile de culori, aici magia sunetelor cedre, aici cerul, aici pămîntul. Aici era Cordoba stelelor!

Kan privi buimăcit în jur, hipnotizat de complexul acela viu, care îi fura simţurile, care-i alunga gîndurile. Se alătură bucuros grupului de petrecăreţi care-l înconjurase repede cu veselia lor şi care trăgeau vîrtos din sticla plină de nectar argintiu de Steb.

– Domnilor, începu cel ce părea şeful grupului, dar se opri pentru a înjura, într-o limbă necunoscută,o grasă geneveză, care-l îmbrîncise în trecere. Domnilor, precum spuneam, iată-ne în faţa unui amuzant joc de societate, care mi-a luminat mintea în timp ce trupu-mi se chinuia a dovedi un splendid ghiveci de nercoze!

Aplauze şi aprecieri şugubeţe îl întrerupseră, obligîndu-l să efectueze o largă reverenţă în faţa lor, după care, cu un gest scurt, potoli tumultul şi reluă:

– Ei bine, domnilor, vă veţi fi întrebat în ce constă acest joc de societate! Iată, aşadar, despre ce este vorba: Prinţesa de Guiler, minunata mea stăpînă, m-a rugat să i aduc, la înapoierea mea pe Sarter, un suvenir minunat, care să-i ţină treaz admiraţia faţă de mine pînă în negura timpurilor! Aşa că, rog pe domniile voastre să participe la acest joc, făcîndu-mi rost, din această Cordobă a visurilor, de un suvenir rar. Ca premiu ofer cîştigătorului, adică celui ce-mi va aduce cel mai original suvenir, un godar tînăr care cîntă, dansează şi spune poveştile minunatei galaxii Hafera!

Cu strigăte vesele, petrecăreţii se învoiră numaidecît şi dispărură cu larmă şi voie bună în haosul multicolor al pieţei. Rămas singur, Kan o porni pe străduţele înguste, străjuite de bijuteriile arhitecturale ale hanurilor şi reşedinţelor de odihnă. Deşi îşi propusese să nu dea importanţă jocului poznaş, se pomeni căutînd din priviri cele mai interesante subiecte de suvenir. Se pregătea tocmai se achiziţioneze o splendidă piatră civiană, în ale cărei sute de feţe, acordate fiecare pe alte lungimi de undă, descopereai mii de lumi, cînd privirea îi fu atrasă de o ciudată floare, aflată undeva pe balconul unei clădiri somptuoase, care exercita un fel de miraj prin miile de forme şi culori ce se schimbau în inelul ei. Îşi spuse în sine că nimic nu putea fi mai potrivit şi, din trei mişcări, se căţără pe nişte baloturi pînă la balcon. Escaladă balustrada şi se repezi să culeagă floarea, cînd simţi în ceafă o privire arzătoare. Întoarse repede capul şi abia atunci văzu că uşa din clădire era deschisă şi că o minunată făptură îl priveşte cu ochi întrebători. I se păruse atît de firesc ca în această lume de vis orice să fie posibil, încît acum, prins cu mîţa-n sac, se simţea ca un hoţ. Roşi, dar ochii ei îl subjugară pe de-a-ntregul. Se apropiară unul de altul şi rămaseră aşa, privindu-se la nesfîrşit. Nu-şi dădu seama cînd mîna lui mîngîie părul de abanos al fetei şi rămase surprins cînd se trezi că strînge la piept, într-o lungă îmbrăţişare, făptura delicată a acesteia. Se părea că acel sărut o să dureze etern. Bubuiturile din uşă îi trezi brusc, sfîşietor de dureros. Uşa se deschise larg şi în prgul ei apăru silueta bătrînului care-l întîmpinase la începutul sejurului. Cu un semn mic al capului aruncă spre ei vreo şase oameni îmbrăcaţi la fel. Ai fi zis o grupă de soldaţi. Evenimentele se precipitară. Fata făcu un pas înainte, acoperind. protector trupul lui Kan, prea uluit ca să înţeleagă ceva. Cînd sesiză primejdia, era prea tîrziu. Cu mirare văzu că oamenii o înşfacă pe fată şi dispar cu ea pe uşa din spatele bătrînului. Acesta surîse amar şi plecă. Kan rămase cîteva clipe, apoi ieşi în stradă. Jur-împrejur, lumea îl privea în tăcere.

– N-ai ştiut, oare, străine, că fata marelui ven al oraşului este sacră? Că proorocirea spune că aceasta va trebui să moară la primul contact cu un străin?

Kan neagă din cap. Omul continuă trist:

– Cordoba stelelor va cunoaşte prima ei zi de doliu. Turnul de fildeş îşi aşteaptă victima.

Gîndi că e un vis urît şi, cu lacrimi în ochi, se trezi fugind ca un bezmetic în direcţia turnului de fildeş. Sărea, îmbrîncea, lumea blestema în urma lui, acum se împiedica, se scula, îşi relua din nou nesfîrşita cursă printre oameni, printre mărfuri, prin labirintul de străduţe înguste. Se opri o clipă, lac de apă, atunci cînd ajunse în faţa imensului edificiu de fildeş, pentru a căuta din ochi intrarea. Se dumiri mai tîrziu, după ce intrase, că în faţa intrării cîţiva soldaţi încercaseră să-l oprească. Simţi o durere în mînă, o privi, aşa mînjită cu sînge, cum era, şi înţelese că s-a bătut cu ei. N-avu timp să se mai gîndească la acest lucru, în faţa sa se înălţau nenumărate trepte şi uşi şi fata trebuia salvată. Simţi că îi este extraordinar de frică pentru ea şi îşi dădu seama că n-a ţinut niciodată atît de mult la cineva. Apucă să vadă chipul luminos al fetei strălucind spre el, tîrîtă de cîţiva soldaţi într-o încăpere a cărei uşă de fier se închise bubuind în urma lor. Un baraj viu îi ţinea calea spre uşă. Începu o luptă disperată, mii de dureri îi săgetau trupul, dar nu se lăsă. Cu eforturi uriaşe o deschise şi se prăbuşi înăuntru. Mai izbuti să zărească ca prin ceaţă omul care se apleca asupra lui:

– Domnule Kan, ora a trecut. Mi-ar place să sper că v-aţi distrat frumos, spuse acesta clătinînd cu compătimire din cap.

●

– Nu se poate!

– Ba da, domnule Kan, este exact cum vă spuneam.

Kan îl cercetă cu priviri furioase pe omuleţul din faţa sa, prea mic pentru masivul birou după care se ascundea.

– Supermaşina de iluzii, continuă acesta, redă totul, pînă la cele mai mici amănunte. Am investit miliarde de dolari, domnule Kan, în construirea şi programarea ei. Asta explică, desigur, costul ridicat al distracţiei clientului, timp de o oră, în altă lume.

– Nu asta mă interesează, ci faptul că pe Cordoba stelelor cineva moare din vina mea!, strigă Kan.

– Oh, oh! Văd că n-aţi înţeles nimic. Domnule Kan, vă repet încă o dată că toată povestea e fictivă, ea nu există, nici măcar Cordoba asta a stelelor nu există, totul e rodul imaginaţiei maşinii.

– Imaginaţiei supermaşinii?

– Întocmai, domnule Kan. Este una din cele mai extraordinare maşini construite vreodată. Are atît de multe posibilităţi, noi am stabilit n+», încît cîteodată ne uimeşte chiar pe noi, totul pare atît de real încît...

– ... Ar putea fi adevărat?

– O, nu, nu! tuşi omuleţul, vizibil jenat de faptul că mersese atît de departe. E un fel de a spune. La urma-urmei, e doar o maşină, noi o întreţinem, noi o alimentăm.

– Dar aţi putea, totuşi, să-i sugeraţi să dea o întorsătură nouă, mai optimistă, poveştii de pe Cordoba, se învioră Kan.

– O, nu, domnule Kan, noi nu putem interveni cu nimic în activitatea maşinii. De fiecare dată născoceşte altă poveste, merge pînă acolo încît nici noi nu ştim ce-o să mai creeze, dar niciodată nu revine la aceeaşi variantă.

Kan ieşi bombănind din biroul directorului, aruncă, la ieşire, o privire strălucitoarei reclame: „PETRECEŢI O ORĂ DE NEUITAT ÎN ALTĂ LUME. FIRMA VISS VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE!" şi o porni aiurea pe străzile înguste. Deodată, ochii i se holbară şi gura îi secă. Descoperise la gît ciudatul medalion cu încrustaţii.

– Şi totuşi... ţipă el.

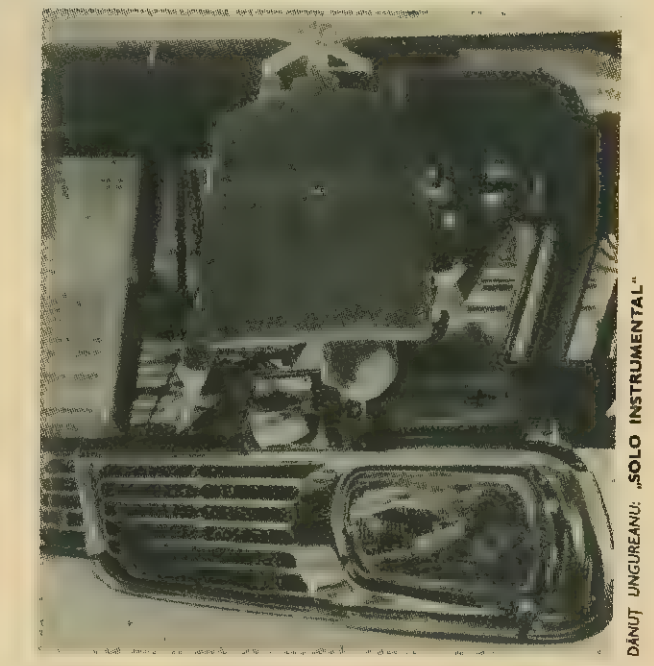

DĂNUŢ UNGUREANU: „SOLO INSTRUMENTAL"

– NIMIC, zise el, nu-i mai rău decît o jumătate de pereche din ceva.

– Ţi-am spus că-mi pare rău, replică ea, dar faci atîta caz din asta. Cine ţi i-a dat? Vreo femeie?

– Mi i-am dat singur, zise el îmbufnat, i-am cumpărat demult...

– Şi-ţi plăceau foarte mult, zise ea. Nu plînge, mama îţi va cumpăra altă pereche cînd ne vom întoarce la civilizaţie.

– Eu vreau una acum, zise el supărat.

– Dar de ce? întrebă ea foarte mirată. Sîntem împreună singuri pe acest Asteroid Prospector, la jumătatea drumului dintre centura asteroidului şi Marte şi ţie-ţi vine ideea asta aiurită cu butonii...

– Am căzut de acord, zise el hotărît, că nu vom deveni neglijenţi, aşa cum fac unii în timpul zborului. Cred că-ţi aminteşti cuplul pe care l-am întîlnit pe PX 173 A – care ne-a rugat să prînzim pe nava lor: el, îmbrăcat într-o salopetă slinoasă, ea, avînd o rochie ce părea făcută din pînză de sac. Beam direct din sticlă şi mîncam direct din oală – ceva groaznic...

– Acela, îi spuse ea, era un caz extrem.

– Ai dreptate. Şi faptul,că eu umblu cu mînecile suflecate sau fluturînd ar fi nemaipomenit.

Nu putea să se obişnuiască cu pierderea.

– Ce treabă stupidă! murmură el. Mă duc în baie să-mi spăl cămaşa. Las butonii pe etajeră şi pun cămaşa pe sîrmă ca să se usuce. Luînd butonii ca să-i pun la o cămaşă curată, unul îmi cade în bazin. Se duce pe canalul de scurgere. Mă grăbesc spre sala maşinilor să iau o cheie ca să desfac conducta de la sifon. Mă întorc şi te găsesc umplînd bazinul ca să-ţi speli mărunţişurile. Îţi spun ce s-a-ntîmplat – şi tu imediat tragi dopul şi speli şi bazinul şi conducta...

– Am vrut să văd, zise ea.

– Ai vrut să vezi, repetă el iritat. Apoi adaugă după un timp:

N-ar fi atît de rău dacă asta ar fi fost una din navele mai vechi, funcţionînd în circuit închis. Aş lua conductele metru cu metru pînă mi-aş găsi butonul, dar cum gunoiul este aruncat automat în spaţiu...

– Oricine ar crede, zise ea, că ai pierdut o bijuterie.

– Butonii, zise el, înseamnă pentru mine tot atît de mult ca şi o bijuterie.

– Ţi-am spus, izbucni ea, că am să-ţi cumpăr altă pereche.

– Dar nu vor fi ca ăştia, returnă el.

– Unde te duci? întrebă ea.

– În camera de comandă, răspunse el scurt.

– Eşti supărat?

– Nu, zise el. Nu, draga mea. Nu.

Îşi pierdu firea cînd rachetele tangenţiale izbucniră brusc pentru a opri rotaţia navei în jurul axei longitudinale.

Această rotaţie era cea care dezvolta o forţă centrifugă ce crea gravitaţia. Femeia era în bucătărie, pregătind prînzul. A urmat un şoc uşor, iar conţinutul cratiţei a zburat drept în faţa ei. Nu aşteptă să se şteargă, ci merse direct în camera de comandă.

– Tu... idiotule! strigă ea. Îţi imaginezi că mă pot descurca fără gravitaţie în bucătărie? Ai distrus prînzul.

– Eu, zise el mîndru, mi-am găsit butonul. Ştii cum funcţionează sistemul de evacuare a gunoiului – este aruncat tangenţial, de forţa centrifugă, în unghi drept cu linia de zbor. Exista, m-am gîndit eu, o cît de mică şansă ca ceva metalic să apară pe ecran, mai ales dacă opream rotaţia navei.

– Ei, şi? zise ea. Ei, şi?

– Asta e, zise el, arătînd fericit ecranul fluorescent ce înconjura camera de comandă. Îl vezi – pata aia mică ce pare a fi un satelit de tablă şi...

– Deci, ştii unde e, zise ea. La trei sute de metri distanţă depărtîndu-se tot timpul în spirală. Şi pentru atîta lucru ai prăpădit prînzul.

– Nu degeaba. Pentru ce crezi că purtăm cu noi costumele spaţiale?

N-ai să ieşi, zise ea. Categoric n-ai să ieşi. Nu poţi fi chiar atît de nebun.

– Zici aşa numai fiindcă ţi-e teamă de costumele spaţiale, replică el.

– A cui e greşeala că rezerva de aer era pe trei sferturi goală? întrebă ea.

– A ta, zise el. Oricine ştie că cel care poartă

ALEXANDRU ANDRIEŞ. „JUMĂTATE DE PEREHE"

JUMĂTATE DE PEREHE

un costum spaţial trebuie să facă o verificare înainte de a ieşi afară.

Unele femei, zise ea, sînt destul de proaste ca să aibă încredere în soţii lor. Dar sînt curînd dezamăgite.

– Unii bărbaţi, replică el, sînt destul de proşti ca să creadă că soţiile lor au unele cunoştinţe elementare despre conducte.

Arătă către ecran:

– Uite butonul acolo şi eu mă duc după el.

– N-o să-l găseşti niciodată, zise ea.

– Ba da. Am să-mi iau pistolul cu reacţie şi un cablu. Voi împinge cu picioarele în navă şi tu ai să mă dirijezi pe poziţia orbitei butonului.

– Sper că nu vorbeşti serios, zise ea.. Eşti nebun.

– Nu însă mai nebun ca tine cînd ai scos dopul. Chiar mai puţin.

– Dar... Dar ţi se poate întîmpla orice. Şi ştii că nu mă pot îmbrăca iarăşi în costum – nu pot veni afară după tine, pînă nu mă însănătoşesc...

– N-o să se-ntîmple nimic, îi zise el. Stai şi urmăreşte ecranul şi dirijează-mă.

Trase costumul afară din sertar şi începu să-l îmbrace. Ar fi trebuit să ştie mai bine. Ar fi trebuit să ia în consideraţie regulile stabilite de Comisia de Transporturi Interplanetare. N-ar fi trebuit să ignore legea nr. 11 care spune: „Nimeni nu va părăsi nava în timpul zborului decît numai însoţit."

Spre deosebire de soţia sa, n-avusese niciodată necazuri cu costumele spaţiale – şi asta, probabil, îl făcea să nu aibă grijă. Îşi aşeză rezerva de aer şi-şi legă cablul aşteptînd ca primele instrucţiuni să-i parvină prin telefon. Veniră în sfîrşit.

– Doi metri înapoi... Stai! Un metru mai încolo!

Pistolul său cu reacţie lumină scurt. Văzu butonul navigînd către el, apoi – o pată aurie strălucind. Rîse. Întinse ambele mîini ca să-l prindă – apoi îşi dădu seama că într-una din ele ţinea pistolul. Încercă să şi-l treacă în mîna stîngă şi în grabă îi scăpă. Se ducea în gol.

Ce importanţă mai are? gîndi el şi apoi strigă în microfon:

– L-am prins!

– Întoarcerea la navă va fi uşoară – va trage doar de cablu. Atunci făcu o descoperire care-i îngheţă sîngele: cablul se rupsese. Se întîmplase probabil cînd scăpase pistolul. Asteroizii prospectori erau notorii pentru echipamentul lor ieftin, de mîna a doua. Încet, se depărta de navă. N-avea nimic pe care să-l arunce în direcţia derivei ca să se verifice.

Ce s-a întîmplat? întrebă brusc soţia lui.

– Nimic, mînţi el.

„N-o să-ndrăznească niciodată să părăsească nava din cauza fricii de costumele spaţiale", se gîndi el. „Şi chiar dac-ar îndrăzni ar fi prea riscant. N-are rost să ne pierdem amîndoi. Rămaş bun, se gîndi el. Rămas bun, draga mea. Mi-a părut bine că te-am cunoscut."

– Ce s-a-ntîmplat? întrebă ea din nou, iritată.

– Nimic, repetă el.

Începuse să-l chinuie respiraţia: deşi manometrul rezervei arătase că aceasta era plină, presiunea actuală era mult mai mică.

– S-a-ntîmplat ceva! strigă ea.

– Da, admise el. Promite-mi un lucru – cînd te vei întoarce pe Marte cere o verificare a întregului echipament vîndut de compania Asteroizilor Prospectori. Sînt nişte escroci. Şi.. Şi... Se chinuia din nou cu respiraţia, încercînd să nu-şi piardă cunoştinţa. A fost greşeala mea. Ai grijă de tine – nu de mine...

Leşină. Fu surprins cînd se trezi în camera lui. Fu surprins că se mai trezi. Faţa ei fu primul lucru pe care-l văzu – era pătată de lacrimi şi murdară şi fericită. Văzu apoi că ţinea în mîini o cămaşă albă, curată, cu butonii strălucind la fiecare manşetă.

– Ai ieşit afară, zise el încet. M-ai adus înauntru... Dar teama ta de costume spaţiale, dragă?

– Am găsit, zise ea, că am una şi mai puternică. E la fel ca a ta.

Se aplecă să-l sărute.

– Urăsc atît de mult jumătăţile de perechi şi nu mă gîndesc numai la butoni cînd zic asta!

Traducere: ADRIAN MORARU

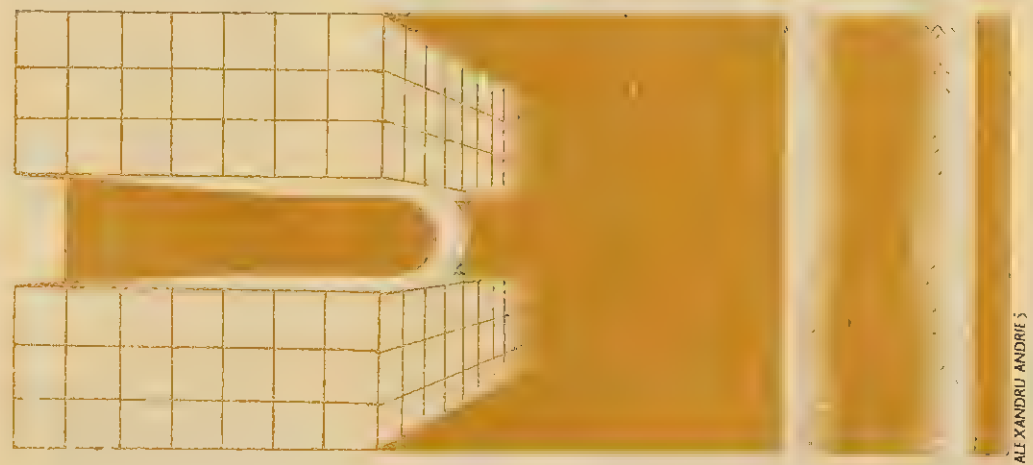

ALEXANDRU ANDRIEŞ

AGRESIUNEA NOCTURNĂ

EDUARD JURIST

MARINA NICOLAEV

ERA O NOAPTE ideală pentru o crimă perfectă. Desigur, nu există crime perfecte, dar nopți ideale există. Întunericul era fără cusur. Beznă. Un plafon compact de nori acoperea etanș cerul, nelasînd să răzbată nici o rază de lună. De altfel, nici nu era lună plină. Felinarul de pe stradă avea becul ars. În așteptarea ploii, un vînt leneș mișca ușor frunzișul copacilor făcîndu-l să fosnească doar atît cît să acopere pașii furișați ai infractorului încălțat cu pantofi cu talpă elastică. Acum era momentul. Peste puțin timp avea să înceapă ploaia care va spăla urmele pașilor.

De dupa un zid se desprinse o siluetă abia ghicită, poate o nuanță mai neagră decît întunericul însuși. Omul se opri să asculte. Nu se auzea nimic. Toată lumea dormea toropită de zăpușeală. Silueta se deplasă cu băgare de seamă și se opri în fața unei case cu grilaj de fier. Aici era. Poarta era întredeschisă, dar omul n-o atinse. Dacă scîrțîie? Cu o agilitate de pisică escaladă gardul aproape fără să-l atingă. Ajuns în partea cealaltă rămase încă o clipă să asculte. O precauție în plus nu strică. Nimic. Geamurile de la parter erau protejate de o savantă dantelărie de fier forjat pe care intrusul ar fi putut s-o folosească în chip de scară, măcar pînă la balconul etajului întîi. Dar se părea că ideea nu-l preocupa. **Se prinse de un cablu de coborîre de la antena unui televizor și după cîteva clipe ajunse în dreptul etajului patru.** Încălecă grilajul balconului și rămase din nou să asculte. Aceeași liniște apăsătoare, dar utilă. Ușa de la balcon era larg deschisă. Omul se strecură în încăpere...

Scăldat de sudoare, Adam se zbuciuma în așternut. Încercase să lucreze, dar fără folos. Consumase toate cuburile de gheață, preparîndu-și băuturi răcoritoare, dar nu obținuse efectul scontat. Își legase o batistă de mătase în jurul gîtului și-și spălase de cîteva ori fruntea cu apă rece. Inutil. Enervat, trecu în dormitor și se aruncă în pat. Se lăsă cotropit de moleșeală sperînd să poată adormi. Dar nici somnul nu se lipea de el. Un timp privi țintă tavanul, apoi se răsuci și-și afundă capul în pernă. Încercă să se gîndească la ceva. Indiferent la ce. Nu izbuti să-și propună nici un subiect. Plutea într-un vid total. Îl copleșea o senzație de dezintegrare. Dacă era mort? Nu, asta nu. Prea era cald. Vag de tot, cerul se ilumină la scînteia unui fulger. Adam își încordă auzul în așteptarea tunetului care nu mai venea. Se ridică în capul oaselor și întinse mîna spre noptieră căutînd țigările. Un nou fulger și din nou Adam așteptă să audă tunetul. De data asta îl deosebi ca un murmur înfundat venind de la mare depărtare. Era gata să aprindă bricheta, cînd un zgomot precis se făcu auzit în camera lui de lucru...

După ce se împiedicase de un vraf de cărți trîntit pe jos, infractorul rămase pironit locului. Va fi oare surprins și va trebui să facă uz de forță? Prefera să lucreze curat. Își încordă auzul la maximum. Un fulger scăpără mai aproape și tunetul puternic de data aceasta nu se lăsă așteptat. O fracțiune de secundă încăperea se iluminase și ochiul său experimentat surprinsese totul: un birou acoperit cu hîrtii în dezordine și o mașină de scris, două fotolii de piele, o măsuță cu sticle și pahare și un autosifon albastru, doi pereți înțesați cu cărți și altul cu tablouri și ceramică decorativă. Lîngă o ușă, văzuse un scrin în stil japonez. Era ceea ce căuta. Mai rămase o clipă locului ascultînd. Aproape mașinal scoase din buzunar un obiect masiv, negru. Se îndreptă pe vîrfuri spre partea opusă a camerei. Pipăi scrinul prevăzut cu sertare și ușițe. Intuiția îl îndemna să înceapă cu sertarul cel mic din stînga. Nu era încuiat. Dar cutia burdușită cu hîrtii rezista. Încercă să-l tragă afară fără zgomot. Dar exact în acel moment încăperea fu inundată de lumină.

Primul lucru pe care l-a văzut Adam a fost arma îndreptată asupra lui. Apoi își ridică privirea și descoperi chipul agresorului, ultima figură omenească pe care, după toate probabilitățile, avea s-o mai vadă...

– Bill!

– Adam!

Exclamațiile porniră concomitent, victima și agresorul privindu-se uluiți.

– Ce întîmplare neașteptată... bîigui stăpînul casei, neștiind ce să creadă, uitîndu-se magnetizat la arma rămasă încă întinsă spre el. Oaspetele îi interceptă privirea și începu să rîdă, ce-i drept, ușor stingherit:

– E de lemn. Nu te teme. O folosesc numai în legitimă apărare. Chestie de psihologie.

Aruncă lemnul văxuit pe masă și-și trecu mîna peste fruntea transpirată. Era într-adevăr zăpușeală. Și ploaia care nu se mai hotăra să înceapă!

– E teribil ce spaimă mi-ai tras, Billy! Noroc că te-am recunoscut.

– Eu cît pe-aci să nu te recunosc. Ai și apărut, așa, cînd te așteptam mai puțin.

– Într-adevăr, nu ne-am văzut de multișor. Să tot fie zece ani.

Vizitatorul făcu un gest evaziv.

– La agapa promoției noastre n-ai venit, spuse gazda cercetînd dacă mai există lichid în sifon.

– Mda, tocmai atunci am fost reținut. Am găsit invitația abia cînd m-am întors.

Adam era sincer bucuros să-și revadă vechiul coleg.

– Un coniac?

– Mulțumesc, nu beau alcool cînd sînt pe teren. Poate ai ceva rece cu citrice.

Adam îi indică unul din fotolii, el așezîndu-se în cel din fața lui, după ce preparase două băuturi în care scufundase cîte o felie de lămîie.

– Ai avut o idee foarte bună să vii...

Privirea îi alunecă cu o sclipire de ironie spre sertarul scrinului. Fața infractorului se destinse într-un zîmbet:

– Ca să fiu sincer cu tine, doar ne leagă atîtea amintiri, văd că am greșit adresa. Eram convins că aici locuiește Still Bonny Gray, scriitorul.

Adam izbucni în rîs.

– Eu sînt scriitorul...

Trebui să pună paharul pe birou ca să nu-l verse.

– Tu?

Adam încuviință scuturîndu-și de cîteva ori capul.

– Cînd mi-am trimis prima povestire semnată Adam, la **Magazinul pentru știință și ficțiune,** am primit la **Poșta redacției** următorul răspuns: „Povestire interesantă. Mai scrieți-ne. Vă recomandăm să apelați la alt pseudonim, cel ales fiind incompatibil cu orientarea științifică a publicației noastre". Așa că după ce am deschis de trei ori la întîmplare cartea de telefon, am pus degetul pe numele acesta.

– De ce de trei ori?

– Pentru că la prima încercare nimerisem la capitolul cuprinzînd **Întreprinderi și instituții** și la a doua, la serviciile de urgență.

Oaspetele nocturn începu să rîdă:

– Ar fi fost amuzant să semnezi General Mottors.

– Și la Gray ce credeai că ai să găsești? întrebă Adam rîzînd.

Spărgătorul oftă și ridică din umeri:

– O duci bine. Te citesc, evident, cînd sînt liber. Două, trei romane pe an... O piesă de teatru în provincie. Colaborezi la **colecție,** la ziare. Am citit că ai un serial la televiziunea CBS.

Adam făcu un gest cu mîna.

– Asta a fost. Acum e din ce în ce mai greu. În sertarul acela, arătă cu capul în direcția scrinului, ai să găsești tot felul de note neachitate: apă, lumină, telefon, chirie, asigurări...

– Nu te mai plînge, că nici Edgar Poë n-o ducea mai bine.

– Da, domnule, dar pe vremea lui mai erau idei! Astăzi situația s-a schimbat. Orice-ți imaginezi vine, fie în contradicție cu știința, fie, ca să fiu sincer, e mai puțin interesant decît ceea ce se face în laboratoare. Să nu mai vorbim de faptul că a-ți imagina o călătorie spre Lună, cu ajutorul unei ghiulele de tun, e pueril, dar dacă te încumeți să scrii despre o expediție interplanetară extragalactică, imediat sare un profesoraș care te combate și susține că „conform teoriei relativității lui Einstein, o astfel de idee este o utopie" ș.a.m.d. „Invizibilitatea? Altă utopie". Demonstrație infirmată. Roboți? A devenit banal. Acum îi construiesc și copiii. Transplant? Ce mai e fantastic în asta? Genetica dirijată? S-a făcut. În literatură? Nu, domnule, în laborator! Viteze superluminice? Au fost imaginate. De matematicieni. Antimaterie? Există. În romane? Da, în cele desuete. Antimateria „modernă" e în ciclotroane. Raza vieții, raza morții? Există. Se numește prozaic laser. Ce să-ți mai spun? Aș putea să-ți înșir o listă întreagă...

Adam se sculă din fotoliu și începu să se plimbe prin birou.

– Și atunci, te întreb, de unde idei noi? Nu mai există materia primă...

Se apropie de ușa deschisă spre balcon. Afară începuse să plouă. Oftă.

– Bine că s-a mai răcorit. Am ceva de terminat. O idee la care s-a umblat mai puțin ... Ai auzit de gravitoni ?

– Nu e ceva cu niște chestii din alea care te fac mai ușor?

Am văzut eu ceva într-un ziar...

Adam se însufleți. Începu să-i expună subiectul povestirii. Îi explică ce sînt gravitonii și antigravitonii în timp ce musafirul încerca cu discreție să înăbușe un căscat. Se făcuse destul de tîrziu.

– Ascultă, Billy, i se adresă Adam la un moment dat, am uitat să te întreb: cum ai intrat aici?

Billy ridică din umeri. La urma urmei era un fapt împlinit.

– Prin balcon.

– Prin balcon, prin balcon, dar pînă aici sus? Cu o scară? Pe burlan?

– Da de unde! E demodat, amice. Am găsit la un inventator niște pantofi deosebiți. I-am luat. Avea mai multe perechi. Abia pe urmă am văzut că aveau niște tălpi speciale. Cînd îi pui, ești mai ușor. Poți să te urci ca un fulg și pe un cablu de televizor.

Adam se prăbuși în fotoliu.

– Antigravitonii! gemu el. S-a dus...

Vizitatorul nocturn îl privi mirat.

– Cine s-a dus?

– Povestirea... ideea... Au făcut-o și pe asta!

FACTORUL LIMITĂ

CLIFFORD D. SIMAK

ÎNTÎI erau două planete jefuite de minerale nonite, devastate și pustiite. Ap
cu un splendid oraș, o întindere
umos mc i lua ochii

metalica ia dinspre soare
treaga ei
intocmai ca o
ogindă din una reflectată ca
un alt soare

Nu pot să scap de ideea, spuse
ca locul asta nu e altceva decît
Cred că esti nebun, îi replică aspru Pat
rence
Poate că hu arată o tabără, spuse Gr
stan punct delimitei
Mie mi s a ur
e Și asta
e ani ic ar trebui oamenilor că să construiască
și mare ca astă"
Ce nu pot eu să înțeleg, spuse e
este de ce l
L au ridic
n

Lawrence, e doai
are pe care c

gemna
oba Griffith
oameni au făcut mai mult decît sa s
opească aici, zise Lawrence. Orașul asta nu a
ost ridicat în graba, ci a fost gîndit și construit cu
multă
- Din

Lawrence se aplecă ș
e dinți, mestecîndu l
istit și pustiu care nd a
înaintea lor lumina strălucitoare
amiază. Grif i se așeză alături d
Nu-ți dai seama, Pe l, spuse el, că pe aceasta
ctă este vorba de o populare ten
exista nici o dovadă a unei culturi anterioar
o rămășiță de artă primitivă. King și expedi ia l
au cercetat-o, dar nu au dat de nimic Nimic
afară de oraș, frumos, ce e drept Gîndește te i
ar fi un copac sub care să te adăpostești de
ploaie. Ap peșteră în care să te adaposi
timpul nopții. Apoi ar fi un cort sau o colibă Apo
și astfel un sat
te astea, zise Lawrence
O ație de 1 000 000 de ani, coi
Griffith Zece mi de secole înainte

poată construi un astfel de oraș Și civilizația asta aparține unei alte planete În orice caz ar fi treb să lase urme despre care aici nici nu poate fi vorba Planeta asta e complet nouă
sigur că au venit din altă parte?
th dadu din cap
Sînt coi
- Poate de pe planeta
- Nu putem ști asta, încă
ate niciodată, zise Lawrence, apoi s
rul de vorbă Sistemul ăsta, continuă el, e ca o po
cum o întorci, dai d
Prea multe mistere
netele d

presia că există o legătura între toate
ise Griffith
Lawrence ridică din umeri.
În spatele lor se auziră pași Era Doyle, transmi
care venea în fugă dinspre nava cercetaș

niti acc
- O intrare! exclamă La
planetă? Și ce naiba au găs
Asta n-a spus, domnule!

vedeți,

nu era cine știe
uri în suprafața pia
pe a cite trei fiecare Și ast
ar fi putut spune unde începea intrarea și

o crapatură, spuse Taylor, dar cu greu
e vedea. Sub lupă apare abia ca un fir de
păr Ușa intrării e așa de perfect construită încît
nfundă cu suprafața Mult
ia ca e vorba de o u
el și nu ne dădea pri cap pentru

oluție. Am
im fi vrut să

Solul
ne e
mer i, parinez
se Lawrence, am coborît modulu
putut și totuși am derapat b4

lîngă solul adaug

rence, nu v at

Dar chiar dacă ar fi

n-am avea nici cea mai mică șansă. Ar trebui sa ghicim număr de număr.

– Ați verificat?

– Da, spuse Taylor. Am introdus o cameră TV în găurile astea și am luat tot felul de imagini. Nimic. Absolut nimic. Douăzeci de centimetri în adîncime, sau cam așa ceva. Mai largă la capăt decît la vîrf, și netedă. N-ascunde nici un mecanism secret.

– Am izbutit să tăiem o bucățică de metal ca să o putem studia. Ne-au trebuit trei lame ca să o putem scoate. E oțel, dar aliat cu altceva, iar structura moleculară e de-a dreptul stranie.

– Nu seamănă cu nici unul din metalele pe care le cunoaștem noi? întrebă Lawrence.

– Nu seamănă. Am tîrît nava pînă aici. I-am agățat un cîrlig și am încercat să deschidem ușa. Nava s-a legănat ca un pendul, iar ușa nici nu s-a mișcat.

– N-avem decît o singură soluție, zise Lawrence.

– Da, știm, să o aruncăm în aer, răspică Taylor dar tare n-aș vrea. Ar însemna să ne dăm bătuți.

– Totuși nu putem sta cu mîinile în sîn, zise Lawrence.

– Nu, oftă Taylor. Nu putem. Sper să meargă

A mers. Explozia a desfăcut ușa, aruncînd-o în spațiu. Căzu cu un kilometru mai încolo, apoi alunecă pe suprafața netedă. O rampă metalică avînd primii trei metri distruși de explozie se ivi, răsucindu-se ca o scară circulară. Nimic însă nu ieși din gaură. Nici sunet, nici lumină, nici miros. Șapte oameni coborîră rampa încercînd să găsească ceva, iar ceilalți rămaseră în jurul deschizăturii.

Era un întreg mecanism. Văzură mînere și bobine, discuri și șiruri de cristale cubice, strălucitoare. Ar fi putut fi lămpi electronice, dar cine putea să știe?

Cei șapte coborîră de-a lungul rampei, fiind înconjurați din toate părțile de uriașul mecanism care strălucea în luminile căștilor, asemenea pomului de Crăciun

S-ar fi putut crede că metalul fusese lustruit doar cu o oră înainte, dar Lawrence observă un strat de praf, depus de milioane de ani.

Mecanismul era imobil și se întindea cît vedeai cu ochii. În cele din urmă, rampa se termină cu un palier, cu mașinăria departe deasupra lor ca o pînză de păianjen, formînd un acoperiș, și cu un mobilier ciudat așezat pe podea. Stătură cîtva timp în tăcere privind în jurul lor

– Un birou, exclamă Duncan Griffith.

– Sau o cameră de control, zise Ted Buckley, inginerul mecanic.

– Ar putea fi și locuințele lor, spuse Taylor

– Sau magazia de materiale, sugeră Jack Scott, matematicianul.

– N-ai impresia că nu e nici una din toate astea? întrebă Herbert Anson, geologul. Poate e ceva ce nu seamănă cu nimic din ce știm noi

– Tot ce putem face, hotărî Spencer King, arheologul, e să traducem în termeni înțeleși de noi. Părerea mea e că avem de-a face cu o bibliotecă.

Lawrence gîndi: „Parcă sîntem în povestea celor șapte orbi care întîlnesc pentru prima oară „un elefant". Apoi spuse:

– Hai să cercetăm. Cine caută, găsește

Văzură un șir de cutii de formă cubică întinse pe o jumătate de kilometru

Hei! spuse Buckley, am găsit ceva. Dați-mi o mînă de ajutor.

Scott sări primul și împreună ridicară de la podea una dintre cutii, scuturîndu-o. Ceva zdrăngăni înăuntru. O așezară la loc

– Înăuntru, aici, e ceva, spuse Buckley, emoționat

– Da, zise King. E o cartotecă, fără nici o îndoială. Și e ceva înăuntru

– Nu prea ne e de folos dacă nu vedem despre ce e vorba, spuse Taylor. Nu-mi pot da seama doar ascultînd în timp ce voi o scuturați.

– E simplu, spuse Griffith. Și adăugă: Sesam, deschide-te!

– Termină cu glumele proaste, se înfurie Lawrence. Treaba e serioasă. N-are nimeni vreo idee despre cum e făcută chestia asta?

– Cred că nu a fost făcută, interveni Buckley, pur și simplu nu a fost făcută. Nu poți lua o foaie metalică și să faci din ea un cub fără să lași măcar o urmă

– Amintește-ți de ușa de la suprafață, zise Anson. Nici acolo n-am văzut nimic pînă n-am folosit lupa. Cutia asta trebuie să se deschidă cumva Doar cineva a deschis-o odată ca să pună înăuntru drăcia care a zdrăngănit adineauri

– Și n-ar fi pus ceva acolo daca nu l-ar fi putut scoate, spuse Scott

– Am putea să o deschidem cu forța, zise King.

Lawrence îl opri

– Am mai făcut asta o dată, cînd am deschis ușa. Mai bine să mai scuturam cîteva cutii.

Mai scuturară cîteva, dar nu se mai auzi nici un zgomot. Nu mai era nimic în celelalte cutii.

– Hai să ieșim, zise Anson. În locul ăsta mă trec fiori. Hai să ne întoarcem la navă și să gîndim pe îndelete. O să înnebunim bătîndu-ne capetele aici. Aduceți panourile de control încoace

– Poate nu sînt panouri de control, îi aminti Griffith. Trebuie să fim atenți și să nu ne pripim să tragem concluzii

– Într-adevăr, nu au nici un semn, îl întrerupse Taylor Un panou de control ar fi avut cadrane, sau lumini, sau ceva care să se vadă

– Am senzația că nu ajungem la nici un rezultat, spuse Lawrence

King adăuga:

Va trebui să scriem un plan sistematic de explorare. Și să [illegible]

[illegible]

Vom lăsa cîțiva oameni la suprafață, iar ceilalți vom coborî și ne vom stabili aici. Vom lucra în grupuri și vom examina situația cît mai prompt cu putință. În mare, desigur După asta vom putea nota detaliile

Cu ce începem? întrebă Taylor

– Hai să ne lămurim cu ce avem de a face, sugeră King. O planetă, ori o mașină?

– Va trebui să găsim mai multe rampe, zise Taylor. Trebuie să mai fie și altele

Scott continuă:

– Ar trebui să încercăm să aflăm cît de mare e mecanismul ăsta. Cît de mult se întinde

– Și să vedem dacă e în funcțiune, spuse Buckley

– Ce-am văzut noi nu funcționa, i zise Lawrence

– Ce-am văzut noi, declară Buckley, s-ar putea să nu fie decît un coltișor dintr-o mașinărie uriașă E posibil să nu funcționeze toată deodată. O dată la 1000 de ani o anumită parte a ei ar putea fi folo-

sită, și atunci doar pentru cîteva minute sau cîteva secunde

Într-un fel, spuse Griffith, ar trebui să încercăm să aflăm, măcar pe ghicite, la ce servește mecanismul. Ce face și ce anume produce.

Era într-adevăr o planetă descoperită suprafața ei cu 20 de kilometri mai jos. Douăzeci de kilometri prin scorburoasa labirintică a mașinii inerte și strălucitoare. Avea o atmosferă aproape la fel de bună ca a Pămîntului. Așa că își înălțară o tabără pe nivelul cel mai de jos, fericiți că au scăpat de echipamentul spațial și pot trăi normal. Dar în jur era întuneric și pustiu. Nici o ființă, nici măcar o insectă. Totuși, odată existase viață, și asta o dovedeau ruinele orașelor. King spunea că era vorba de o cultură asemănătoare celei pămîntene din secolul 20.

Duncan Griffith se gîndea în fața micii sobe atomice pîmbindu-și mîinile deasupra ei.

Pare destul de clar, zise el, întorcîndu-se spre Scott, că avem de-a face pur și simplu cu un mecanism, nu-i așa?

Scott dădu din cap.

- Nu am văzut încă totul. Asta ar dura ani buni, și n-avem timp de așa ceva. Dar sîntem siguri că este o singură mașină, o lume acoperită de mecanisme pînă la înălțimea de douăzeci de kilometri.

Mecanisme moarte, spuse Griffith. Și asta pentru că le-au oprit. Au închis dracovenia, au împachetat și au șters-o!

S-au dus pe planeta 4, argumentă Lawrence.

Și au scormonit celelalte două planete, zise Taylor, ca să obțină mineralele de care aveau nevoie.

S-au dus pe planeta 4 și s-au stabilit acolo, continuă Lawrence gînditor, și în cele din urmă au părăsit și orașul de pe planeta 4.

Și n-au lăsat nimic în urmă, adăugă Griffith, nici un indiciu. Ar fi trebuit să existe amprente. Nu poți construi și folosi o astfel de așezare fără să lași urme. Pe undeva trebuie să fie înregistrările conținînd rezultatele obținute de ei cu această lume-mașină.

- Trebuie să fi fost o rasă deosebit de inteligentă, spuse Lawrence. Numai organizarea economică a unui asemenea oraș te-ar stupefia. Probabil că le-au trebuit generații întregi, vreme de secole ca să construiască mecanismul și apoi multe altele ca să-l mențină în funcțiune.

Dar de ce? întrebă King. De ce au construit drăcovenia?

Se lăsă tăcere, întreruptă într-un tîrziu de Griffith.

Nu aveți nici o idee?

Un om păși din umbră, fără să se grăbească.

- Eu am o idee, de fapt cred că știu, spuse el.

S-o auzim, Scott, zise Lawrence.

Matematicianul dădu din cap.

Mi-ar trebui o dovadă.

Ce dovadă? Unde? îl priviră cu toții consternați.

Vorbeați despre înregistrări înainte. Ei bine, în mod logic unde le-ar fi păstrat?

Griffith dădu din umeri.

- Nu știu!

Dacă ai un obiect de preț, continuă Scott, ce faci cu el?

- Ei, zise Lawrence, îl pui într-un seif.

Exact, răspunse Scott. Vă amintiți de cutie? Cea pe care am scuturat-o și a zdrăngănit?

- Crezi că e ceva important în cutiile acelea?

- Cred că știu ce a zdrăngănit, continuă Scott. Vedeți, au lăsat ceva în urmă, ceva ce au neglijat.

Dar n-o putem deschide!

Dați-mi scule, zise Scott, și am s-o deschid eu.

- Era o cartelă dreptunghiulară, obișnuită, plină de găuri. Scott o ținea în mînă și mîna îi tremura puternic.

Sper, zise Griffith, că nu ești dezamăgit.

Dimpotrivă, continuă Scott, este exact ceea ce mă așteptam să găsesc.

Ceilalți îl priviră încordați.

Poate ne spui și nouă, se interesă Griffith.

Este o cartelă perforată, spuse Scott. Un răspuns la o problemă dată unui calculator diferențial.

- Dar n-o putem descifra, spuse Taylor. Nu putem afla ce înseamnă.

Nici n-avem nevoie, spuse Scott. Ne dezvăluie ce avem de-a face. Acest mecanism este un calculator.

Priviți-vă, Scott citi neîncredere pe chipurile lor.

- Duceți-vă și uitați-vă, strigă el. Mecanismul se repetă la infinit. Asta și este un calculator, sute de milioane de circuite de calcul.

Păcat că nu știm la ce l-au folosit, spuse Griffith.

- Pot exista mai multe ipoteze, zise Lawrence. Se poate să-l fi folosit pentru a pune la punct teorii economice și speciale.

O altă supoziție ar fi că încercau să rezolve probleme legate de Univers. De ce există, ce există și încotro merge.

Și cum merge! spuse Griffith.

Și cum? Ai dreptate. Sînt convins să aveau un motiv serios să se preocupe de această problemă. Erau presați de ceva.

Așadar, teoria ta, zise Taylor, este că au descoperit ceva despre Univers și...

Eu nu cred așa, spuse Buckley foarte calm.

Eu unul, zise Griffith, înclin să cred că ei au găsit ce căutau. Așadar, nu mai aveau nevoie de mecanismul ăsta uriaș. Altfel, de ce ar fi plecat, părăsind totul?

Ai dreptate, zise Buckley. Nu mai aveau ce face cu el și asta pentru că nu era suficient de mare, pentru că nu putea rezolva problema lor.

- Nu era suficient de mare? sări Scott. Nu aveau decît să mai adauge un alt rînd de mecanisme de jur-împrejurul planetei.

Buckley clătină din cap.

- A apărut un factor limită. Pune oțel sub o presiune de 340 de atmosfere și vei vedea că are să curgă. Metalul din care e construit acest mecanism suporta presiuni mult mai mari, dar există o limită peste care nu mai prezintă siguranță. La douăzeci de kilometri deasupra atinsesera această limită.

Griffith expira adînc.

Continuă, zise el.

Un calculator e o chestiune de spațiu, spuse Buckley. Fiecărui circuit îi corespunde o celulă din creierul uman, iar funcțiile și capacitatea lui sînt limitate. Iar activitatea unei celule trebuie verificată de alte două în așa fel încît să nu existe nici o greșeală.

Traducere: ALEXANDRU și CECILIA BANC

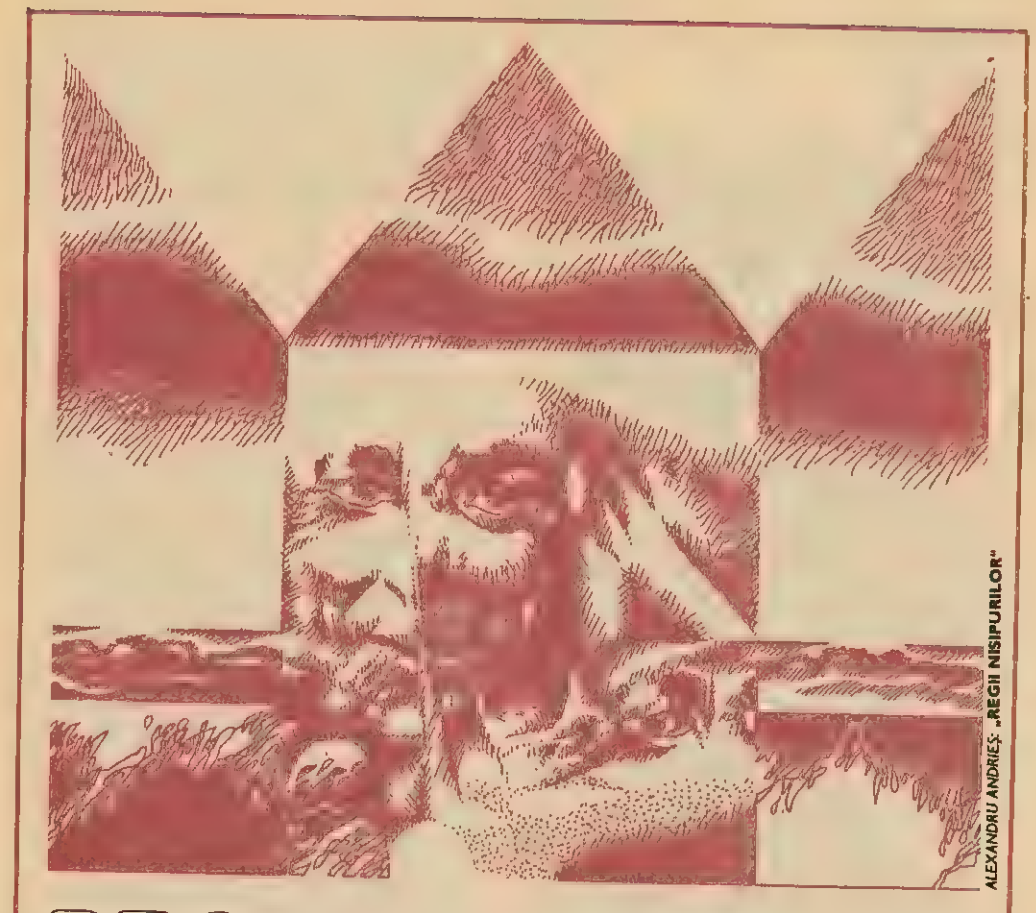

ALEXANDRU ANDRIEȘ: „REGII NISIPURILOR"

REGII NISIPURILOR

GEORGE R. R. MARTIN

SIMON KRESS locuia singur într-un conac mare printre colinele arămii și stîncoase aflate la cincizeci de kilometri de oraș. Așa că, atunci cînd afacerile îl chemau pe neașteptate, n-avea vecini cărora să le ceară să vadă de animale în lipsa lui. Șoimul hoitar nu era o problemă; sălășluia în foișorul nefolosit și, oricum, se hrănea singur. Pe măcelar, Kress îl gonea pur și simplu afară, lăsîndu-i să se descurce cum o știi; micul monstru vîna limacși, păsări și șobolani. Bazinul de pești însă, plin cu piranhași veritabili, de pe Pămînt, reprezenta o dificultate. Kress sfîrșea întotdeauna prin a arunca în uriașul acvariu o pulpă mare de vită. La urma urmelor, dacă avea să fie reținut mai mult decît se aștepta, piranhașii se puteau mînca între ei. O făcuseră și-n alte dăți. Era amuzant.

Din nefericire, de data aceasta fu reținut mult mai multă vreme decît se așteptase. Cînd, în sfîrșit, se întoarse, toți peștii erau morți. La fel, șoimul hoitar. Măcelarul urcase în foișor și-l mîncase. Simon Kress se indispuse.

A doua zi se urcă în aeroglisor și plecă la Asgard. Situat la vreo două sute de kilometri de vila lui, Asgard era cel mai mare oraș de pe Baldur și se mîndrea și cu cel mai vechi și mai mare astroport. Lui Kress îi plăcea să-și impresioneze prietenii cu animale neobișnuite, amuzante și scumpe; Asgard era locul unde se puteau cumpăra asemenea animale.

De această dată însă nu prea avu noroc. La „Xenopets" era închis, t'Etherane, negustorul de animale mici, încercă să-i vîre pe gît alt șoim hoitar, iar „Ape străini" nu oferea nimic mai exotic decît piranhași, rechini luminoși și calmari-păianjen. Kress îi avusese pe toți; voia ceva nou.

Către seară, se pomeni bătînd bulevardul Curcubeului, în căutare de magazine pe care nu le vizitase niciodată. Aflată în plină zonă a astroportului, strada era înțesată cu firme de importatori. Marile corporații comerciale aveau vitrine lungi, impresionante, în care artefacte străine, rare și

costisitoare, erau etalate pe postamente din pîslă în spatele cărora draperii întunecate învăluiau în mister interioarele. Printre marile magazine se înghesuiau prăvălioare de vechituri, dughene murdare, expunînd tot felul de antichități de pe tot felul de lumi. Kress le încercă și pe unele și pe celelalte, cu aceeași nemulțumire.

Apoi dădu peste o prăvălie aparte.

Era foarte aproape de port. Kress nu mai fusese niciodată pe acolo. Magazinul ocupa o clădire modestă, cu un singur etaj, încadrată de un bar euforic și un templu-lupanar al Comunității Surorilor Secrete. La acest capăt al bulevardului începeau localurile deocheate. Prăvălia era ceva cu totul ieșit din comun. Sărea în ochi.

Vitrina era învăluită în ceață; cînd vag roșie, cînd cenușie aidoma ceții adevărate, cînd sclipitoare și aurie. Ceața se unduia și se învolbura și lumina difuz dinăuntru. În vitrină, Kress întrezări exponate — mașini, obiecte de artă, lucruri pe care nu le putea recunoaște — dar nu apuca să le vadă bine pe nici unele. Aburul plutea senzual în jurul lor, dezvăluind mai întîi o frîntură din ceva, apoi altceva, apoi ascunzînd totul. Iritant.

În timp ce privea, ceața începu să formeze litere. Cîte-un cuvînt, o dată. Kress stătu și citi.

WO, ȘI. SHADE. IMPORTATORI. ARTEFACTE. ARTA. FORME. DE. VIAȚA. ȘI. ALTELE.

Literele pieriră. În negură, Kress zări ceva care se mișca. Asta-i fu suficient; asta, și „formele de viață" din reclamă. Își azvîrli peste umăr capa de promenada și intră în prăvălie.

Înăuntru, Kress se simți dezorientat. Interiorul părea vast, mult mai spațios decît ar fi lăsat să se creadă fațada relativ umilă. Încăperea era slab luminată, tăcută. Tavanul întruchipa un peisaj stelar, cu nebuloase spirale; era foarte negru și veridic, foarte frumos. Tejghelele, toate, străluceau ușor pentru a pune mai bine în valoare mărfurile expuse. Pasajele dintre ele erau așternute cu ceață. Pe alocuri pîcla se ridica pînă la genunchi, răsucindu-se în jurul picioarelor la fiecare pas.

— Vă pot ajuta cu ceva?

Femeia părea să fi răsărit din ceață. Înaltă, slabă, palidă, purta o salopetă simplă, de culoare gri și o bonetă mică, bizară, prinsă în creștetul capului.

— Ești Wo sau Shade? întrebă Kress. Ori ești vînzătoare?

— Jala Wo, la dispoziția dumneavoastră, se prezentă femeia. Shade nu servește clienții. Vînzători nu există.

— Aveți un magazin destul de mare, spuse Kress. Ciudat că n-am auzit încă niciodată de voi.

— Aici, pe Baldur, magazinul nostru abia s-a deschis. Avem însă reprezentanțe pe multe alte lumi. Cu ce vă pot servi? Artă, cumva? Păreți colecționar. Avem cîteva cristaluri de Nor T'alush, excepționale.

— Nu. Am toate sculpturile în cristal care mă interesează. Am venit pentru un animal.

— O formă de viață?

— Da.

— De pe o altă lume?

— Bineînțeles.

— Avem un mim. De pe Celia. Un simian foarte inteligent. Nu numai că va învăța să vorbească, dar pînă la urmă vă va imita vocea, inflecțiunile, gesturile, ba chiar și expresiile feței

— Nostim, zise Kress. Și banal. Nu mă interesează, Wo. Eu vreau ceva exotic. Neobișnuit. Și nenostim. Detest animalele nostime. În momentul de față am un măcelar. Importat de pe Cotho, cu destulă cheltuială. Din cînd în cînd îl hrănesc cu cîte-o porție de pisol proaspăt fătați. Asta-mi inspiră mie animalele **nostime**. Sper că m-am făcut înțeles, da?

Wo arboră un surîs enigmatic.

— Ați avut vreodată un animal care să vă adore? întrebă.

Kress zîmbi.

— Oh, de cîte ori! Dar nu pretind să fiu adorat, Wo. Doar amuzat.

— M-ați înțeles greșit, spuse Wo, cu același surîs ciudat. Mă refeream la adorație în sensul idolatrizării, al venerării propriu-zise.

— Ce vrei să spui?

— Cred că am exact ce vă interesează. Veniți după mine.

Îl conduse pe Kress printre tejghelele radiante, de-a lungul unui pasaj cufundat în ceață, sub falsul cer înstelat. Traversară un zid de pîclă, pătrunseră într-un alt sector al magazinului și se opriră în fața unui bazin mare, acoperit cu plastic. Un acvariu, gîndi Kress.

Wo îi făcu un semn să se apropie. Îi dădu ascultare și văzu că se înșelase. Era un terariu. În interior, pe o suprafață de vreo doi metri pătrați, se afla un deșert în miniatură. Nisip gălbui, bătînd în roșcat sub o lumină roșiatică. Roci: bazalt, cuarț, granit. În fiecare colț al bazinului se înălța un castel.

Kress clipi, privi mai atent și se corectă: de fapt, se înălțau numai trei castele. Al patrulea stătea într-o rînă — surpat, ruinat. Celelalte trei erau grosolane dar intacte, durate din piatră și nisip. Pe parapetele lor și pe sub porticurile rotunjite mișunau creaturi mărunte. Kress își lipi fața de peretele din plastic.

— Insecte? întrebă

— Nu, răspunse Wo. O formă de viață mult mai complexă. Și mai inteligentă. Ființe cu un grad de isteține considerabil superior celui al măcelarului dumneavoastră. Li se spune regi de nisip.

— Insecte, decretă Kress, retrăgîndu-se de lîngă bazin. Nu-mi pasă cît sînt de complexe (Se încruntă.) Și, te rog, nu încerca să mă îmbrobodești vorbindu-mi despre inteligență. Vietățile astea-s prea mici ca să posede altceva decît un creier foarte rudimentar.

— Inteligența lor este colectivă, spuse Wo. Au ceea ce se numește spirit de stup. De castel, în cazul de față. De fapt, în bazin nu sînt decît trei organisme. Al patrulea a murit. După cum puteți observa, castelul său s-a prăbușit

Kress se întoarse spre bazin.

— Spirit de stup, zici? Interesant. (Se încruntă iarăși.) Totuși, nu-i decît un furnicar supradimensionat. Mă așteptam la ceva mai deosebit.

— Poartă războaie.

— Războaie? Hmmm.

Kress privi din nou.

— Observați, vă rog, culorile, îl îndemnă Wo Arătă spre creaturile care forfoteau pe castelul cel mai apropiat. Una din ele rîcîia lîngă peretele bazinului. Kress o cercetă. Pentru ei, continua să arate ca o insectă. Cam cît o unghie de lungă, cu șase picioare, cu șase ochi mici, dispuși de jur împrejurul trupului. Un sistem complicat de mandibule clămpănea vizibil, în timp ce două antene fine și lungi descriau traiectorii în aer. Antenele, mandibulele, ochii și picioarele erau negre ca funinginea, dar culoarea predominantă era portocaliul aprins al platoșei care acoperea corpul.

— E o insectă, repetă Kress

— Nu e insectă, insistă calmă Wo. Exoscheletul chitinos este lepădat cînd regele de nisip

crește. **Dacă** crește. Într-un bazin de dimensiunile acestuia nu va crește. (Îl lua pe Kress de braț și-i conduse pînă la castelul următor.) Observați culoarea acestora.

Kress se uită. Erau altfel. Alci, regii de nisip aveau platoșa de un roșu intens; antenele, mandibulele, ochii și picioarele erau galbene Kress își aruncă privirea de partea cealaltă a bazinului Locuitorii celui de-al treilea castel viu erau albicioși, cu tiv roșu.

— Hmmm.

— Așa cum v-am spus, se războiesc, I se adresă Wo. Încheie chiar armistiții și alianțe. O alianță a distrus al patrulea castel din bazin. Negrii se înmulțiseră peste măsură și atunci celalți și-au unit forțele ca să-i nimicească.

Kress nu se lăsă convins.

— Amuzant, desigur. Dar și insectele poartă războaie.

— Insectele nu venerează, spuse Wo.

— Poftim?

Wo zîmbi și arătă spre castel. Kress făcu ochii mari. Pe zidul celui mai înalt turn era sculptat un chip. Îl recunoscu. Era chipul Jalei Wo.

— Cum...

— Am proiectat în bazin o hologramă cu chipul meu, menținînd-o cîteva zile. Chipul zeului, ca să zic așa. Îl hrănesc, sînt mereu prin preajmă. Regii de nisip au un rudimentar simț psionic. Un fel de telepatie de proximitate. Mă simt și mă idolatrizează folosind chipul meu pentru a-și ornamenta construcțiile. Uitați-vă bine, e pe toate castelele

Era adevarat.

Pe castele, chipul Jalei Wo era senin și pașnic, și foarte veridic. Kress admiră măiestria reproducerii.

— Cum lucrează?

— Membrele anterioare au și rol de mîini. Sînt prevăzute chiar cu un fel de degete· trei tentacule mici și flexibile. Regii de nisip colaborează excelent, atît la construcții cît și în războaie. Nu pierdeți din vedere faptul că toți mobilii de aceeași culoare împărtășesc o singură minte.

— Mai dă-mi amănunte, ceru Kress

Wo zîmbi.

— Burta trăiește în castel. Adică eu îi spun burtă. Un joc de cuvinte, dacă vreți: ființa este și pîntece de mamă și stomac. Femelă, cam cît pumnul de mare, imobilă. De fapt, denumirea de regi de nisip e oarecum improprie Mobilii sînt țărani și războinici; conducătorul propriu-zis e o regină. Dar și această analogie păcătuiește. Luat în ansamblu, fiecare castel este o singură creatură hermafrodită.

— Cu ce se hrănesc?

— Mobilii mănîncă pastă, hrană predigerată obținută în interiorul castelului. O capătă de la burtă, după ce aceasta a prelucrat-o cîteva zile. Stomacurile lor nu suportă nimic altceva, astfel încît dacă burta moare, mor foarte repede și ei. Burta... burta mănîncă orice. În privința asta n-o să vă coste nimic. Resturile de la masă sînt o hrană excelentă și îndestulătoare.

— Dar hrană vie? se interesă Kress.

Wo dădu din umeri.

— Fiecare burtă mănîncă mobili aparținînd celorlalte castele, firește.

— Nu știu ce să zic, mărturisi Kress. De n-ar fi atît de mici.

— Ai dumneavoastră pot fi mai mari. Acești regi de nisip sînt mici fiindcă bazinul în care trăiesc este mic. După toate aparențele, își adaptează creșterea la spațiul vital disponibil. Dacă i-aș muta pe cei de aici într-un bazin mai mare, ar începe să crească.

— Hmmm. Bazinul în care-mi țineam eu piranhașii e de două ori mai mare ca ăsta și-i liber. Ar putea fi curățat, umplut cu nisip...

— Wo și Shade vă stau la dispoziție pentru instalare. Plăcerea este de partea noastră.

— Bineînțeles, se grăbi Kress să adauge, vreau patru castele intacte.

— Se-nțelege, încuviință Wo.

Începură să se tocmească pentru preț.

Trei zile mai tîrziu, Jala Wo descinse la conacul lui Simon Kress, cu regi de nisip în stare latentă și o echipă de montatori. Ajutoarele lui Wo erau extrabalduriени deosebiți de toți cei cu care era familiarizat Kress; bipezi îndesați, spătoși, cu patru brațe și ochi compuși, bulbucați. Aveau pielea groasă și tăbăcită, plină de zbîrcituri printre care se iveau protuberanțe în formă de spini și coarne. Dar erau muncitori vînjoși și îndemînatici. Wo le dădea indicații într-o limbă melodioasă pe care Kress n-o mai auzise niciodată.

Terminară treaba într-o singură zi. Mutară bazinul în care se aflaseră piranhașii în mijlocul spațiosului său salon, aranjară de o parte și de cealaltă canapele pentru o vedere mai bună, curățară perfect interiorul rezervorului și-l umplură pe trei sferturi cu nisip și roci. Apoi instalară un sistem special de iluminat, menit să asigure atît palida lumină roșie pe care o agreau regii de nisip, cît și proiectarea de imagini holografice în bazin. Deasupra montară un capac solid din plastic, prevăzut cu un mecanism pentru introducerea hranei.

— În felul acesta veți putea da de mîncare regilor de nisip fără a fi nevoit să ridicați capacul bazinului, explică Wo. Nu riscați ca vreun mobil să scape afară.

Capacul era echipat și cu aparate de control al microclimatului, pentru a condensa exact cantitatea corectă de umiditate din aer.

— Interiorul să fie uscat, dar nu prea uscat, recomandă Wo.

În cele din urmă, unul dintre instalatorii cu patru brațe intră în bazin și săpa gropi adînci, în cele patru colțuri. Apoi un altul îi dădu burțile aflate în stare latentă, scoțîndu-le una după alta din containerele criogenice în care fuseseră transportate. Nu erau prea arătoase. Lui Kress i se păru că semănau cu niște hălci bălțate de carne crudă, pe jumătate alterată. Cu o gură.

Extrabalduriani le îngropă, cîte una în fiecare colț al bazinului. După aceea muncitorii închiseră capacul și se pregătiră de plecare.

— Căldura va trezi burțile din starea latentă, spuse Wo. În mai puțin de-o săptămînă, mobilii vor începe să iasă din ouă și vor răzbate la suprafață. Aveți grijă să le dați suficientă mîncare. Au nevoie să prindă puteri pînă se maturizează deplin. După socoteala mea, cam peste trei săptămîni veți avea în bazin și castelele.

— Dar chipul? Cînd îmi vor sculpta chipul?

— Proiectați holograma peste vreo lună. Și aveți răbdare. Dacă doriți să întrebați ceva, vă rog să luați legătura cu noi. Wo și Shade rămîn la dispoziția dumneavoastră.

Femeia se înclină și plecă.

Kress se întoarse cu pași moleșiți la bazin și-și aprinse un betigaș euforic. Deșertul era nemișcat și pustiu. Începu să bată nerăbdător cu degetele în capacul de plastic și se încruntă.

În ziua a patra, lui Kress i se păru că zărește mișcări în nisip — ca niște vagi frămîntări subterane.

În ziua a cincea văzu primul mobil, un alb singuratic.

În ziua a șasea numără vreo duzină, albi, roșii și negri. Portocalii se lasau așteptați. Vărsa în bazin un castron cu resturi de mîncare pe jumătate stricate. Mobilii le simțiră imediat, se repezirà la ele și începură să tîrască bucățele spre colțurile respective. Fiecare grup de culoare era extrem de organizat. Nu se încăierară. Kress fu puțin dezamăgit, dar hotărî să le dea timp.

Portocalii își făcură apariția în ziua a opta. La vremea aceea, ceilalți regi de nisip se apucaseră deja sa care pietricele și să ridice fortificații. Încă tot nu se războiau. Deocamdată nu aveau decît jumătate din mărimea celor pe care-i văzuse la Wo și Shade, dar impresia lui Kress era că vietățile creșteau cu repeziciune.

Castelele prinseră să se înalțe pe la mijlocul celei de-a doua săptămîni. Batalioane disciplinate de mobili tîrau bucăți mari de gresie și de granit în colțurile lor, unde alți mobili îngrămădeau nisip cu mandibulele și cu tentaculele. Kress cumpărase o pereche de ochelari cu lupe, ca să-i privească la lucru în orice punct al bazinului se aflau. Se plimba de jur împrejurul pereților înalți din plastic, observînd. Era fascinant Castelele erau întrucîtva mai simpluțe decît i-ar fi plăcut lui, dar avu o idee. În ziua următoare, vărsă împreună cu hrana niște fragmente de obsidian și cioburi mici de sticlă colorată. Cîteva ore mai tîrziu, nolle materiale fuseseră încorporate în zidurile castelelor.

Castelul negru fu terminat cel dintîi, urmat de fortărețele roșie și albă. Ca de obicei, portocalii fură ultimii. Kress începu să mănînce în salon, așezat pe canapea, ca să poată privi în voie. Aștepta, dintr-un moment într-altul, izbucnirea primului război.

Fu dezamăgit.

Zilele treceau, castelele se făceau tot mai înalte și mai falnice, iar Kress nu mai părăsea bazinul decît pentru necesitățile firești și pentru a răspunde apelurilor critice, legate de afaceri. Dar regii de nisip tot nu se războiau. Kress începu să se enerveze.

În cele din urmă, încetă să-i mai hrănească

La două zile după ce resturile de la masă conteniră să cadă din cerul deșertului lor, patru mobili negri înconjurara un portocaliu și-l tîrîră spre burta lor. Mai întîi îl schilodiră, smulgîndu-i mandibulele, antenele și picioarele, apoi îl traseră pe sub bolta întunecată a porții castelului lor în miniatură. Portocaliul dispăru definitiv. După o oră, mai bine de patruzeci de mobili portocalii traversară în marș nisipul și atacară colțul negrilor. Fură însă covîrșiți de numărul mobililor negri care ieșiră puhoi din adîncuri. Cînd, bătălia lua sfîrșit, agresorii fuseseră măcelăriți. Morții și muribunzii fura cărați să hrănească burta neagră.

Încîntat, Kress se felicită pentru geniul de care dăduse dovadă.

Cînd aruncă mîncare în bazin, a doua zi, se iscă îndată o bătălie în trei colțuri, pentru dobîndirea ei. Albii cîștigară detașat.

După asta, urmă război după război.

La aproape o lună din ziua în care Jala Wo îl adusese regii de nisip, Kress conectă proiectorul holografic și chipul său se materializă în bazin. Chipul se rotea încet, de la un colț la altul, astfel încît privirea să poposea asupra tuturor celor patru castele, în egală măsură. Kress găsi că holograma era foarte reușită; avea zîmbetul lui sarcastic, gura mare, obrajii plini. Ochii albaștri scăpărau, părul sur era pieptănat îngrijit, cu cărare pe-o parte, după ultima modă, sprîncenele erau subțiri și sofisticate.

Curînd după aceea, regii de nisip se apucară de lucru. Kress îi hrănea cu dărnicie, în timp ce imăginea sa strălucea pe cerul lumii lor. Temporar, războaiele încetară. Întreaga activitate era dedicată cultului.

Chipul lui Kress se ivi pe zidurile castelelor.

La început, i se păru că toate cele patru imagini erau identice, dar pe măsură ce lucrul continua și el studia reproducerile, Kress începu să deslușească deosebiri subtile de tehnică și de execuție. Roșii erau cei mai inventivi; folosiseră paiete minuscule de ardezie pentru a reda părul lui argintiu. Idolul alb i se păru tînăr și malițios, în vreme ce chipul făurit de negri, — deși virtual același, trăsătură cu trăsătură — avea un aer înțelept și binevoitor. Ca întotdeauna, regii de nisip portocalii fură ultimii și cei din urmă. În războaie nu le mersese prea bine, iar castelul lor arăta jalnic în comparație cu celelalte. Imaginea pe care o sculptaseră era grosolană și caricaturală, și se părea că aveau de gînd s-o lase așa. Cînd încetară să mai lucreze la chip, Kress se supără de-a binelea pe ei, dar n-avu ce le face.

După ce toți regii de nisip își terminară icoanele, Kress deconecta holograful și-și spuse că sosise momentul să organizeze o petrecere. Prietenii săi aveau să fie impresionați. Se gîndi c-ar putea chiar să le ofere spectacoul unui război Fredonînd radios, începu să întocmească lista invitaților.

Petrecerea avu un succes nebun.

Kress invită treizeci de persoane; o mînă de prieteni apropiați care-i împărtășeau amuzamentele, cîteva foste amante și o grămadă de rivali în afaceri și-n societate, care nu-și puteau permite să-i ignore apelul. Știa că unii din ei aveau să fie indignați și chiar ofensați de regii lui de nisip. Conta pe asta. De regulă, Simon Kress considera drept esec o petrecere de-a lui de la care măcar un invitat nu pleca tunînd și fulgerînd.

Sub imboldul momentului, adăugă pe listă numele Jalei Wo. „Vino cu Shade, dacă-ți face plăcere", supralicită cînd îl dictă mesajul.

Faptul că Wo acceptă invitația îl surprinse într-o oarecare măsură.

— Din păcate, Shade nu va putea să mă însoțească. Nu participă la reuniuni mondene, adăugă ea. Cît despre mine, abia aștept să văd ce mai fac regii dumneavoastră de nisip.

Kress le comanda o masă somptuoasă. Și cînd, în sfîrșit, conversația începu să licezească iar cei mai mulți dintre invitați erau amețiți de vin și de bețigașe euforice, le produse un șoc apucîndu-se să adune persona, tor un castron mare resturile de mîncare din farfurii.

— Haideți, toată lumea, le spuse el. Vreau sa vă fac cunoștință cu noii mei favoriți.

Luînd castronul cu el, își conduse oaspeții în salon.

Regii de nisip răspunseră tuturor așteptărilor sale. Îi înfometase anume, ținîndu-i nemîncați două zile, și erau puși pe bataie. În timp ce musafirii, adunați în jurul bazinului, priveau prin ochelarii speciali pe care Kress avusese grijă să li-i pună la dispoziție, regii de nisip dezlănțuiră o bătălie furibunda pentru fărîmituri. La încheierea ostilităților, Kress numără aproape șaizeci de mobili morți. Roșii și albii, care stabiliseră de curînd o alianță, acaparară mai toată mîncarea.

— Kress, ești dezgustător, îi spuse Cath m'Lane. (Trăise cu el o bucată de vreme, în urma cu doi ani, pînă ce sentimentalismul ei dulceag

ajunsese pe punctul de a-l scoate din minți.) Am fost o proastă că m-am întors aici. Credeam că între timp te-ai schimbat, că vrei să-ți ceri scuze. (Nu-l iertase niciodată pentru ziua în care măcelarul lui devorase o potaie excesiv de „nostimă" la care ea ținea ca la ochii din cap.) Să nu mă mai chemi **niciodată** în casa asta, Simon.

Ieși val-vîrtej, urmată de actualul ei amant și de un cor de rîsete.

Ceilalți invitați îl potopiră cu întrebările

De unde avea regii de nisip? voiau să știe.

— De la Wo și Shade, importatori, le răspunse gesticulînd reverențios către Jala Wo, care stătuse tăcută și retrasă aproape toata seara.

De ce-și împodobeau castelele cu chipul lui?

— Pentru că de la mine vin toate lucrurile binecuvîntate. Ce, nu știați asta?

Se vor mai bate?

Remarca atrase o serie de chicoteli.

— Firește. Dar nu astă-seară. Nici o grijă. O să mai fie petreceri.

Jad Rakkis, care era xenolog amator, începu să vorbească despre alte insecte sociale și războaiele pe care le purtau.

— Regii de nisip sînt amuzanți, dar nu-s mare lucru. Ar trebui să citiți despre furnicile-soldați de pe Terra, de pildă.

— Regii de nisip nu sînt insecte, interveni pe neașteptate Jala Wo. dar Jad se lansase în argumente si ei nu-i dadu nimeni nici cea mica atenție. Kress îi adresă un zîmbet și ridică din umeri.

Malada Blane propuse ca la următoarea petrecere, cînd vor asista la un alt război, să facă pariuri. Ideea entuziasmă pe toată lumea. Urmă o discuție animată, cu privire la regulî și șanse. Dezbaterile durară aproape o oră. În-cele din urmă, rînd pe rînd, musafirii începură să-și ia rămas bun.

Jala Wo plecă ultima.

— Ei, îi spuse Kress cînd rămaseră singuri, se pare că regii mei de nisip au succes.

— Arată bine, zise Wo. Sînt deja mai mari decît ai mei.

— Da, încuviință Kress. Cu excepția portocaliilor.

— Am remarcat asta, replică Wo. Par mai puțin numeroși iar castelul lor e cam ponosit.

— Ce să-i faci, cineva trebuie sa piară, declară Kress. Portocalii au apărut cu întîrziere și au întîrziat și cu organizarea. Din cauza asta au avut de suferit

— Scuzați-mă, spuse Wo, dar îmi permiteți să vă întreb daca dați suficientă mîncare regilor dumneavoastră de nisip?

Kress dădu din umeri.

— Mai postesc și ei din cînd în cînd. Le stimulează ferocitatea.

Wo se încruntă

— N-are nici un rost să-i înfometați. Lăsați-i să se războiască la timpul lor, din motivele lor. Așa le stă în fire și veți putea asista la conflicte de o subtilitate și complexitate admirabile. Un război permanent, provocat de foame, este ceva primitiv și degradant.

Simon Kress răspunse Jalei Wo·

— Te afli în casa mea, Wo, și aici eu singur hotărăsc ce-i degradant. Am hrănit regii de nisip așa cum m-ai sfătuit și nu s-au luptat.

— Trebuie să aveți răbdare.

— Nu, se împotrivi Kress. În definitiv, eu sînt stăpînul și zeul lor De ce să le aștept mobilurile? Nu se războiau cît voiam eu. Am corectat situația.

— Înțeleg, rosti Wo. O să discut problema cu Shade.

— Asta nu-i treaba dumitate, și nici a lui, se răsti Kress.

— În cazul acesta nu-mi mai rămîne decît să vă spun noapte bună, răspunse cu resemnare Wo. Dar în pragul ușii, în timp ce-și îmbrăca pelerina, îl țintui cu o ultimă privire dezaprobatoare. Priviți-vă chipurile domnule Kress, îl preveni ea. Priviți-vă chipurile.

După plecarea ei, nedumerit, Kress se întoarse la bazin și contemplă îndelung castelele. Chipurile sale erau la locul lor, ca și înainte. Numai că... Înșfăcă ochelarii cu lupe și-i puse pe ochi. Chiar și așa, era greu de deslușit. I se păru totuși că expresia imaginilor sale era vag schimbată, că zîmbetul lui era puțin strîmb, conferind o notă de răutate. Dar era o schimbare abia perceptibilă, **dacă** era o schimbare. Pînă la urmă, Kress puse impresia pe seama autosugestiei și hotărî să n-o invite pe Jala Wo la vreo altă serată.

În cursul următoarelor luni, Kress și cîtiva dintre preferații săi se întruniră săptămînal pentru a participa la ceea ce lui îi placea să numească „jocuri strategice". Acum, cînd fascinația pe care o exercitaseră inițial asupra lui regii de nisip se atenuase, Kress petrecea mai puțin timp în preajma bazinului și mai mult pentru a se ocupa de afaceri și de viața mondenă, dar tot mai găsea plăcere în a asista, împreună cu o mînă de prieteni, la cîte-un război, două. Își menținea combatanții în formă, printr-un regim situat la limita înfometării. Procedeul avu urmări grave pentru portocalii, care deveniră, în mod vizibil, mai pierniciți, încît Kress începu să se întrebe dacă nu cumva burta lor decedase. Ceilalți însă se descurcau binișor.

Uneori, noaptea, cînd avea insomnie, Kress se ducea cu o sticlă de vin în salonul cufundat în semiobscuritate, unde singura lumină era licărul roșu al deșertului în miniatură. Stătea ore întregi, bînd și privind de unul singur. Aproape întotdeauna avea loc cîte-o bătălie pe undeva, iar cînd nu era nici una putea isca lesne prilejul, aruncînd o fărîmă de mîncare.

La bătăliile săptămînale se apucaseră să parieze, așa cum sugerase Malada Blane. Kress cîștiga o mulțime de bani mizînd pe albi, care deveniseră colonia cea mai puternică și mai numeroasă, cu cel mai falnic castel din bazin. Într-una din zile, ridică puțin colțul capacului și aruncă mîncarea în apropierea castelului alb — în loc să-i dea drumul, ca de obicei, pe cîmpul de bătălie central — astfel încît ceilalți regi de nisip, dacă voiau să obțină cîteva fărîmituri, să fie nevoiți a-i ataca pe albi în perimetrul propriei lor fortărețe Încercară. Albii se apărară admirabil. Kress cîștigă de la Jad Rakkis o sută de standarzi

Dealtfel, Rakkis pierdea mult la regii de nisip, aproape în fiecare săptămînă. Se considera specialist în materie, susținînd că-i studiase și le analizase obiceiurile în perioada care urmase primei petreceri, dar cînd venea momentul să-și plaseze mizele n-avea noroc. Kress bănuia că pretențiile lui Jad nu erau decît lăudăroșenie și ifose. Într-un moment de trîndavă curiozitate încercase și el să studieze puțin regii de nisip, conectîndu-și terminalul la bibliotecă, pentru a afla de pe ce lume erau originare vietățile sale. Dar nu figurau nicăieri. Intenționa să la legătura cu Wo și s-o întrebe pe ea, însă îl preocupau alte lucruri, mai importante, și problema îi scăpa mereu din vedere.

În cele din urmă, după o lună în care pierderile

sale se ridicaseră la peste o mie de standarzi. Jad Rakkis își făcu apariția la jocurile strategice, cu o cutie de plastic sub braț. Înăuntru se afla un fel de păianjen acoperit cu perișori aurii

— Un păianjen de nisip, anunță Rakkis. De pe Cathaday. L-am cumpărat azi după-amiază de la t'Etherane. De obicei li se extrag pungile cu venin, dar ăsta-i întreg. Ești dispus, Simon? Vreau să-mi recîștig banii. Pariez o mie de standarzi: păianjenul de nisip contra regilor de nisip.

Kress examină insecta din interiorul închisorii de plastic. Regii lui de nisip crescuseră mult — se făcuseră de două ori mai mari decît ai lui Wo, așa cum prezisese chiar ea — dar pe lîngă lighioana din cutie nu erau decît niște pitici. Păianjenul era veninos, iar ei, nu. În schimb, erau teribil de mulți. Și-apoi, oricum, în ultima vreme, războaiele regilor de nisip începuseră să devină plictisitoare.

— S-a făcut, răspunse el. Jad, ești un fraier. Regii de nisip vor copleși cu numărul lor scîrboșenia asta a ta, pînă-și va da duhul.

— Fraier ești tu, Simon, replică surîzător Rakkis. Păianjenul de nisip cathadayan se hrănește în mod obișnuit cu vietăți de subsol care se aciuiesc prin văgăuni și crevase, și... Mă rog, o să vezi tu... Va pătrunde direct în castele și va mînca burțile.

Kress se încruntă, în hohotele de rîs ale celorlalți. La asta nu se gîndise.

— Dă-i drumul, rosti iritat și se duse să-și mai toarne în pahar.

Păianjenul era prea mare pentru a fi introdus în mod convenabil prin dispozitivul pentru mîncare. Doi dintre cei de față îl ajutară pe Rakkis sa salte ușor capacul bazinului, iar Malada Blane îi dădu cutia. Rakkis scutură insecta afară. Păianjenul aterizâ ușor pe o dună miniaturală din fața castelului roșu și preț de-o clipă rămase dezorientat, mișcîndu-și maxilarele, zvîcnind amenințător din picioare.

— Haide, haide, îl îndemnă Rakkis.

Se strînseră cu toții în jurul bazinului. Simon Kress luă ochelarii și și-i trase pe cap. Dacă avea să piardă o mie de standarzi, măcar să vadă bine spectacolul.

Regii de nisip zăriseră invadatorul. Pe tot cuprinsul castelului încetase orice activitate. Micii mobili stacojii stăteau nemișcați, privind cu atenție.

Păianjenul se urni, începu să avanseze către umbra promițătoare a porții. De pe turnul de deasupra, chipul lui Simon Kress privea impasibil.

Brusc, se iscă o activitate febrilă. Mobilii roșii aflați în preajmă formară două falange și porniră în marș spre păianjen. Alți războinici dădură năvală din interiorul castelului și se înșiruiră pe trei rînduri în fața porții, pentru a străjui intrarea spre camera subterană în care trăia burta. Dintre dune veneau în goană cercetași, chemați la luptă.

Și bătălia se dezlănțui.

Regii de nisip din linia de atac năpădiră păianjenul. Mandibulele mușcară la picioare și abdomen și rămaseră încleștate. Alți roșii escaladară picioarele aurii, cățărîndu-se în spinarea invadatorului. Începură să muște și să tragă. Un mobil ajunse la unul din ochi și-l smulse cu tentaculele-i subțiri și galbene. Kress zîmbi și arătă cu degetul.

Dar regii de nisip erau **mici** și neveninoși, iar păianjenul nu se oprea. Picioarele sale doborau mobili într-o parte și-n alta. Maxilarele sale mustind de venin găseau alții, pe care-i lăsau sfîrtecați și țepeni. Deja, peste zece roșii trăgeau să moară. Păianjenul de nisip continuă să înainteze Pași drept în mijlocul triplei linii defensive din fața castelului. Șirurile de mobili se închiseră ca un clește, îl acoperiră, luptînd cu disperare. Kress observă că o ceată de regi de nisip retezaseră unul din picioarele agresorului. Noi apărători săreau de pe metereze, aterizînd pe mormanul ce colcăia și se zvîrcolea.

Invizibil sub grămada de regi de nisip, păianjenul reuși totuși sa se furișe în umbra porții și dispăru.

Jad Rakkis emise un oftat din rărunchi. Era alb ca varul.

— Minunat, comentă cineva.

Malada Blane chicoti înfundat.

— Privește, spuse Idi Noreddian, trăgîndu-l de braț pe Kress.

Fuseseră cu toții atît de absorbiți de încleștarea din colț, încît nimeni nu remarcase activitatea din restul bazinului. Acum însă, cînd castelul se liniștise, cînd pe nisipul din jur nu mai erau decît mobili roșii morți, văzură.

În fața castelului roșu răsăriseră trei armate. Stăteau perfect nemișcate, perfect aliniate, șir după șir de regi de nisip portocalii, albi și negri. Așteptau să vadă ce va ieși din castel.

Simon Kress zîmbi.

— Un cordon sanitar, jubilă el. Și, Jad, aruncă-ți privirea spre celelalte castele

Rakkis privi și înjură. Echipe de mobili astupau porțile cu nisip și pietre. Dacă păianjenul supraviețuia totuși celei dintîi înfruntări, n-avea să pătrundă cu una cu două în celelalte fortărețe.

— Trebuia s-aduc patru păianjeni, mîrîi Jad Rakkis. Oricum, am cîștigat. Păianjenul meu e acum acolo, dedesubt, și-ți mănîncă afurisita de burtă

Kress nu răspunse. Aștepta. Zărise mișcare în umbră

Dintr-o dată, pe poartă începură să se reverse mobili roșii. Se răspîndiră pe tot cuprinsul castelului apucîndu-se imediat să repare pagubele pricinuite de păianjen. Celelalte armate se dizolvară și se retraseră, fiecare în colțul ei.

— Jad, făcu Kress, am impresia că nu prea mai știi cine pe cine a mîncat.

Săptămîna următoare, Rakkis aduse patru serpi subțiri, argintii. Regii de nisip le făcură de petrecanie fără nici o bătaie de cap.

Pe urmă Rakkis își încercă norocul cu o pasăre mare, neagră. Pasărea mîncă peste treizeci de mobili albi, iar zbaterile și izbiturile ei distruseră aproape în întregime castelul, dar pînă la urmă aripile îi osteniră și regii de nisip o atacară în forță oriunde încercă să aterizeze

După asta, urmă o cutie cu insecte; gîndaci cu platoșe puternice, nu prea deosebiți de regii de nisip. Dar proști, proști. O forță aliată alcătuită din portocalii și negri le sparse formația, îi împrăștie și-i măcelări.

Rakkis începu să-i semneze lui Kress polițe.

Cam tot pe atunci, într-o seară în care cina la restaurantul său preferat din Asgard, Kress o întîlni din nou pe Cath m'Lane. Se opri pentru o clipă la masa ei și-i povesti despre jocurile strategice, invitînd-o să-l viziteze. Femeia se făcu roșie, apoi își recăpătă stăpînirea de sine și deveni glacială.

— Cineva trebuie să-ți găsească ac de cojoc, Simon, îi spuse. Și cred că eu o să fiu aceea.

Kress ridică din umeri, savură o masă îmbelșugată și nu se mai gîndi la amenințarea ei

Decît peste o săptămînă, cînd o femeie mărunță și îndesată se prezentă la ușa lui și-i vîri sub nas o brățară cu insigna poliției.

— Am primit o reclamație împotriva dumitale, Kress, îl încunoștiință ea. Deții un bazin cu insecte periculoase?

— Nu-s insecte, replică el furios. Poftim înăuntru să te convingi.

După ce văzu regii de nisip, femeia clătină din cap.

— Nu-i în regulă. La urma urmelor, ce știi dumneata despre creaturile astea? Știi măcar de pe ce lume provin? Au fost certificate de Comitetul ecologic? Ai vreo autorizație pentru ele? Sîntem informați că sînt carnivore, probabil primejdioase. Mai sîntem informați că sînt semi-inteligente. De fapt, de unde le ai?

— De la Wo și Shade, răspunse Kress.

— N-am auzit de ei, spuse femeia. Probabil că le-au introdus prin contrabandă, știind că ecologii n-or să le dea drumul. Nu, Kress, nu-i în regulă. Voi confisca bazinul și voi cere să fie distrus, iar dumneata poți să te-aștepți și la vreo două, trei amenzi.

Kress îi oferi o sută de standarzi ca să uite de el și de regii lui de nisip.

Femeia făcu „nț".

— Acum va trebui să adaug la acuzațiile împotriva dumitale și tentativa de mituire.

Abia cînd Kress ridică cifra la două mii de standarzi se lăsă convinsă.

— N-o să meargă ușor, să știi, îl preveni ea. Trebuie măsluite acte, trebuie șterse înregistrări. Iar obținerea unei autorizații false de la Comitetul ecologic va cere o grămadă de timp. Ca să nu mai vorbim de problema reclamantei. Dacă ne cheamă iar?

— Las-o în seama mea, spuse Kress. Mă ocup eu de ea.

O bucată de vreme studie problema. Seara, dădu cîteva telefoane.

Mai întîi îl sună pe t'Etherane, negustorul de animale mici.

— Vreau să cumpăr un cățel, îi spuse. Un pui.

Dolofanul comerciant făcu ochii mari.

— Un cățeluș? Ciudată preferință din partea dumitale, Kress. Fă-mi o vizită. Am o mulțime de cățeluși simpatici.

— Vreau exact un **anumit** gen de cățeluș, zise Kress. Notează-ți undeva. Am să-ți descriu cum trebuie să arate.

Pe urmă formă numărul Idiei Noreddian.

— Idi, fii bună și treci pe la mine deseară, cu echipamentul tău holografic. Vreau să înregistrez o bătălie cu regii de nisip. Un cadou pentru cineva drag.

În noaptea în care făcură înregistrarea, Simon Kress stătu treaz vreme îndelungată. Absorbi, în senzorium, o nouă dramă controversată, luă o mică gustare, fumă vreo două bețigașe euforice și destupă o sticlă de vin. Apoi, cuprins de o profundă încîntare față de propria-i persoană, se duse în salon, cu paharul în mînă.

Luminile erau stinse. Licărul roșu al terariului dădea penumbrei o nuanță sîngerie, bolnavă. Kress se apropie să-și inspecteze domeniul. Era curios să vadă cum se descurcau negrii cu reparațiile la castel. Cățelușul îl lăsase în ruine.

Reconstrucția mergea bine. Dar în timp ce examina lucrările prin ochelarii cu lupe, privirea i se opri asupra chipului de pe zid. Tresări.

Se dădu îndărat, clipi, trase o înghițitură zdravănă de vin și privi din nou.

Chipul cioplit era chipul lui. Dar arăta altfel, total **schimonosit.** Avea obrajii buhăiți și porcini, iar surîsul se preschimbase într-un rînjet hîd. Părea incredibil de hain.

Iritat, Kress dădu ocol bazinului pentru a controla celelalte castele. Fiecare înfățișa o imagine ușor diferită dar, în ultimă instanță, toate erau la fel.

Portocaliii renunțaseră la majoritatea detaliilor, dar rezultatul rămînea tot monstruos și primitiv: o gură de brută și ochi tîmpi.

Roșii îi conferiseră un soi de zîmbet satanic, spasmodic. Colțurile gurii păreau să joace în mod straniu, dizgrațios.

Albii, preferații lui, cioplise un zeu crud și idiot.

Turbat de mînie, Simon Kress împroșcă în odaie cu vinul rămas în pahar.

— **Îndrăzniți,** scrîșni el printre dinți. N-am să vă mai dau de mîncare o săptămînă, ticăloșilor... (Vocea îi deveni stridentă.) Vă-nvăț eu minte!

Știa ce să facă. Ieși iute din cameră și reveni după cîteva clipe cu o spadă veche de fier. Avea un metru lungime și vîrful încă ascuțit. Kress zîmbi, se înălță pe vîrfuri și trase în lături capacul bazinului, atît cît să-și poată vîri brațul în colțul de deșert pe care-l descoperise. Aplecîndu-se, împunse cu spada castelul alb aflat dedesubt. Răsuci lama, mișcînd-o înainte și înapoi, doborînd turnuri și creneluri și ziduri. Nisipul și piatra se năruiră peste mobilii care alergau de colo-colo. Cu o smucitură a mîinii, rase caricatura insolentă, jignitoare, pe care i-o făcuseră regii de nisip. Apoi potrivi vîrful spadei deasupra gurii negre ce ducea spre sălașul burții și împinse cu toată puterea. Auzi un sunet moale, lichid, și întîmpină rezistență. Toți mobilii se cutremurară și căzură. Mulțumit, Kress trase lama afară.

Vreme de-o clipă stătu să privească, întrebîndu-se dacă nu omorise burta. Vîrful spadei era umed și lipicios. Dar în cele din urmă regii de nisip începură din nou să se miște. Se mișcau anemic, încet, dar se mișcau.

Dădu să pună capacul la loc și se treacă la următorul castel, cînd simți că-i umbla ceva pe mînă.

Scoase un țipăt și scăpă spada, scuturîndu-și violent brațul. Regele de nisip căzu pe mochetă. Îl strivi sub talpă și continuă să răsucească piciorul mult timp după ce știu că era mort. Cînd îl călcase îl auzise plesnind. Apoi, tremurînd, se grăbi să astupe bazinul și se repezi în bale. Își controlă tot trupul și stătu îndelung sub duș. Îmbrăcămintea o băgă în apă clocotită.

Ceva mai tîrziu, după cîteva pahare de vin rece, reveni în salon. Se simțea nițel rușinat de spaima pe care i-o trăsese regele de nisip. Dar n-avea de gînd să mai ridice capacul bazinului. De acum înainte, capacul va rămîne închis. Permanent. Totuși trebuia să-i pedepsească și pe ceilalți.

Kress decise să-și lubrifieze procesele mintale cu încă un pahar de vin. După ce-l isprăvi, îi veni inspirația Se apropie surîzător de bazin și modifică puțin reglajul dispozitivului de umiditate.

Cînd adormi pe canapea, cu paharul de vin în mînă, castelele de nisip se dizolvau lent în ploaie.

Îl treziră lovituri mînioase în ușa de la intrare.

Se ridică amețit, cu capul vuind. Mahmureala de după vin e cea mai păcătoasă dintre toate, își spuse. Cu pași împleticiți, se îndreptă spre vestibul.

În fața ușii stătea Cath m'Lane.

— Monstrule, hohoti ea. Avea fața umflată, roșie și udă de lacrimi. Am plîns toată noaptea, fii

blestemat! Dar s-a terminat, Simon, s-a terminat.

— Mai încet, bombăi el. Sînt mahmur.

Cath înjură, îl împinse în lături și dădu buzna în casă. De după un colț își făcu apariția măcelarul, întrigat de zgomot. Femeia îl scuipă și se năpusti în salon, urmată de Kress care abia își tîra picioarele.

— Stai, făcu el, unde te... doar n-ai...

Încremeni, brusc îngrozit. Cath m'Lane avea în mîna stîngă un baros.

— Nu, bolborosi el.

Cath se duse direct la bazinul regilor de nisip.

— Ții chiar atît de mult la drăgălașii ăștia, Simon? Atunci n-ai decît să trăiești cu ei.

— **Cath!** răcni Kress.

Apucînd barosul cu ambele mîini, femeia izbi din răsputeri în peretele bazinului. Sunetul loviturii îl răsună lui Kress drept în creștetul capului și-i smulse un geamăt înțelegător. Dar plasticul rezistă.

Cath lovi din nou cu barosul. De data aceasta se auzi o pîrîitură și în perete apăru un păienjeniș de linii subțiri.

Kress se aruncă asupra ei în momentul în care femela își lua avînt pentru a treia lovitură. Căzură amîndoi, rostogolindu-se pe mochetă. Cath scăpă barosul și încercă să-i sugrume, dar Kress își smuci capul și-o mușcă de braț, pînă la sînge. Se ridicară clătinîndu-se, gîfîind.

— Ar trebui să-ți vezi mutra, Simon, îi spuse ea cu ură. Îți picură sînge din gură. Arăți ca unul din animalele tale. Cum ți se pare gustul?

— Ieși afară, scrîșni el. Dădu cu ochii de spada care-i căzuse din mînă în ajun și se grăbi s-o înșface. Ieși afară, repetă, vînturînd arma ca să-și sublinieze cuvintele. Să nu-ndrăznești să te mai apropii de bazin.

Ea îl rise în nas.

— N-ai tu curajul ăsta, zise. Se aplecă să ridice barosul.

Kress scoase un urlet și se repezi la ea. Pînă să-și dea bine seama ce se întîmplă, lama de metal pătrunsese adînc în abdomenul femeii. Cath m'Lane se uită năucă la el, apoi la spadă. Kress se trase îndărăt și începu să scîncească.

— N-am vrut... voiam doar să...

Cath m'Lane era spintecată, însîngerată, moartă, dar nu se îndura încă să cadă

— Monstrule, izbuti să rostească, deși avea gura plină de sînge. Apoi se răsuci, oribil, cu spada în ea și, cu ultimele puteri, se izbi de peretele bazinului. Panoul fisurat se sparse și Cath m'Lane se prăbuși, într-o avalanșă de plastic, nisip și noroi.

Kress începu să scoată țipete scurte, isterice, și se cățără pe una din canapele.

Ieșind din nămol, o mulțime de regi de nisip se revărsau pe podeaua salonului. Se tîrau peste cadavrul lui Cath. Cîțiva se aventurară să traverseze mocheta și ieșiră din cameră. Alții se luară după ei.

Kress privi înmărmurit o coloană ce lua naștere sub ochii săi. Un pătrat viu, forfotitor, de regi de nisip, care purtau ceva, ceva cleios și diform, o bucată de carne crudă, mare cît un cap de om. Coloana se depărtă încet de bazin. Masa informă pulsa.

În clipa aceea, Kress se dezmetici și o rupse la fugă.

Era după amiază, tîrziu, cînd își luă inima-n dinți să se întoarcă

Fugise drept la aeroglisor și-și luase zborul spre cel mai apropiat oraș, la vreo cincizeci de kilometri distanță, aproape bolnav de spaimă. Dar odată ajuns departe, în siguranță, găsise un restaurant mai retras, dăduse pe gît cîteva căni de cafea și două tablete contra mahmurelii, mîncase un mic dejun copios și, încetul cu încetul, își venise în fire.

Evenimentele din cursul dimineții fuseseră înspăimîntătoare, dar n-avea să rezolve nimic frămîntîndu-se pentru cele întîmplate. Mai comandă cafea și cîntări situația, la rece.

Cath m'Lane murise ucisă de mîna lui. Putea să-și dea în vileag fapta și să susțină că fusese un accident? Puțin probabil. Fapt era că o înjunghiase, ba îi mai și spusese polițistei ăleia s-o lase în seama lui. Nu-i rămînea decît să șteargă toate urmele și să spere că fosta lui amantă nu spusese nimănui unde plecase de dimineață. Ceea ce era probabil. Cadoul lui îi parvenise, cu siguranță, abia seara, tîrziu. Spusese că a plîns toată noaptea și venise neînsoțită. Foarte bine: trebuia să se descotorosească de un cadavru și de un aeroglisor.

Mai rămîneau regii de nisip. În cazul lor, problema părea ceva mai dificilă. Nu începea îndoială că între timp scăpaseră cu toții. Gîndul că acum mișunau prin casă, în patul și-n hainele lui, în cămara de alimente... i se făcu pielea găinii. Se scuturâ și-și stăpîni repulsia. De fapt, n-avea să-i fie prea greu să-i extermine, se liniști el. Nu era nevoie să omoare fiecare mobil. Doar cele patru burți, atîta tot. Și pe-asta o putea face. Erau mari, după cum prea bine văzuse. Le va găsi și le va ucide.

Înainte de a lua drumul casei, Simon Kress dădu o raită prin cîteva magazine. Cumpără un costum de protecție colant, care avea să-l acopere din cap pînă-n picioare, o grămadă de pungi cu granule otrăvitoare contra șobolanilor și o butelie pulverizatoare conținînd un pesticid ilegal, extrem de puternic. De asemenea, cumpără un dispozitiv de remorcare cu anclanșare magnetică.

De cum ajunse acasă, se apucă de lucru, metodic. Mai întîi, folosind dispozitivul magnetic, atașă aeroglisorul lui Cath de al său. În timp ce percheziționa aparatul femeii, dădu peste prima dovadă de noroc. Cristalul cu înregistrarea holografică a bătăliei regilor de nisip, pe care-l făcuse Idi Noreddian, era pe scaunul din față. Își făcuse griji de pomană.

Îndată ce termină cu aeroglisoarele, se îmbrăcă în costum și intră în casă, după cadavrul lui Cath.

Nu mai era acolo.

Scormoni conștiincios nisipul care începuse deja să se usuce, dar nici pomeneală; cadavrul dispăruse. Să fi izbutit să se tîrască afară de una singură? Era greu de crezut, dar Kress căută O inspecție sumară prin camere nu dădu la iveală nici cadavrul, nici vreo urmă a regilor de nisip. N-avea timp pentru investigații mai amănunțite, atîta vreme cît aeroglisorul încriminator se afla în fața casei sale. Hotărî să încerce mai tîrziu.

La vreo șaptezeci de kilometri spre nord de conacul lui începea un lanț de vulcani activi. Zbură într-acolo, cu aeroglisorul lui Cath la remorcă. Deasupra conului incandescent al celui mai mare dintre vulcani, tăie contactul magnetic și privi vehiculul dispărînd în lava de dedesubt.

Cînd reveni în fața casei, se înserase. Asta îl făcu să șovăie. O clipă, fu pe punctul de a decola din nou spre oraș, pentru a-și petrece noaptea acolo. Pe urmă se răzgîndi. Avea de lucru. Încă nu era în siguranță.

Împrăștie granule otrăvitoare pe terenul din jurul casei. Faptul n-avea să pară suspect nimănui. Avusese și-n alte rînduri probleme cu șobolanii. După ce termină, pregăti butelia cu pesticid și pătrunse iarăși în casă.

Străbătu clădirea, odaie după odaie, aprinzînd peste tot lămpile, pînă ce fu scăldat într-o revărsare de lumină artificială. Se opri să deretice în salon, adunînd cu lopata nisipul și cioburile de plastic și aruncîndu-le înapoi, în bazin. Așa cum se temuse, toți regii de nisip dispăruseră. Castelele erau surpate și strîmbe, mîncate de potopul pe care îl abătuse asupra lor mînia lui Kress, iar ruinele se fărîmițau pe măsură ce se zvînta nisipul.

Se încruntă și continuă să caute, cu butelia de otravă în spate, prinsă de bretelele petrecute peste umeri.

Jos, în pivnița pentru vinuri, dădu de corpul lui Cath m'Lane.

Zăcea la capătul scării abrupte, cu membrele răsucite, ca și cînd s-ar fi rostogolit pe trepte. Mobili albi mișunau pe tot trupul și, sub ochii lui Kress, cadavrul se mișcă, înaintînd cu o smucitură pe podeaua de pămînt bătucit.

Kress rise scurt și răsuci la maximum butonul care comanda intensitatea luminii. În unghiul cel mai îndepărtat, între două rafturi cu sticle de vin, văzu un castel pipernicit, din lut, cu o gaură neagră în mijloc. Pe oeretele pivniței, desluși un crochiu rudimentar al chipului său.

Cadavrul se smuci din nou și avansă alți cîțiva centimetri către castel. Kress avu subit viziunea burții albe ce aștepta flămîndă în cel mai bun caz ar fi putut să-i încapa în gură o bucată din laba piciorului lui Cath... Nu, era prea absurd. Emise un nou hohot de rîs și începu să coboare treptele, cu degetul pregatit să apese pe butonul tubului pulverizator care-i încolăcea brațul drept. Regii de nisip — sute de mobili ce se mișcară ca unul singur — abandonară imediat cadavrul și formară o linie de bătaie, un cîmp alb între el și burta lor.

Brusc, lui Kress îi veni altă idee Zîmbi și lăsă în jos mîna în care ținea furtunul.

— Cath a fost întotdeauna cam greu de înghițit, vorbi cu glas tare, încîntat de propriu-i spirit. Mai ales pentru una de dimensiunile tale. Stai niței, o sa-ți dau o mînă de ajutor. În definitiv, pentru ce există zei?

Urcă scările, pentru a se înapoia după cîteva clipe cu un satîr. Rabdători, regii de nisip așteptară și priviră în timp ce Kress o clopîrțea pe Cath m'Lane în bucăți mici, ușor de digerat.

În noaptea aceea, Simon Kress dormi îmbrăcat în costumul colant cu pesticidul la îndemînă dar n-avu nevoie de el. Albii, sătui, rămaseră în pivniță, iar pe cellalți nu-i zări nicăieri.

A doua zi dimineață termină de curățat în salon. Cînd fu gata, nu mai exista nici o urmă a încăierării, în afara bazinului spart.

Înbucă ceva în grabă și reluă vînătoarea regilor de nisip lipsă. La lumina zilei, nu-l fu prea greu. Negrii se aciuiseră în grădinița japoneză și înălțaseră un castel încărcat cu obsidian și cuarț. Pe roșii îi găsi în fundul piscinei pe care o lăsase de multă vreme în părăsire și care se umpluse parțial cu nisipul cărat de vînt ani de-a rîndul. Zări peste tot mobili de ambele culori, mulți dintre ei cărînd granule de otravă spre burți. Kress conchise că pesticidul nu era necesar. N-avea rost să riște o înfruntare, cînd putea lăsa otrava să-și facă efectul. Pînă seara, amîndouă burțile vor fi moarte.

Singurii care mai lipseau la apel erau regii de nisip de culoare portocalie. Kress dădu de mai multe ori ocol vilei, în spirale din ce în ce mai largi, dar nu zări nici urmă de ei. Cînd începu să transpire în costumul lipit de trup — era o zi de caniculă — ajunse la concluzia că, de fapt, n-avea importanță. Dacă erau pe undeva prin preajmă, probabil că se îndopau cu granule otrăvitoare, asemenea roșilor și negrilor.

În timp ce se întorcea spre casă, strivi sub talpă — cu destulă satisfacție — mai mulți regi de nisip. Înăuntru, se dezbrăcă de costum, mîncă pe îndelete un prînz savuros și își îngădui, în sfîrșit, să se destindă. Era stăpîn pe situație. Două dintre burți aveau să răposeze curînd, a treia se afla la loc sigur și-i putea face de petrecanie după ce avea să termine treaba pe care i-o dase. Iar pe-a patra nu se îndoia de fel că o va găsi Cît despre Cath, orice urmă a vizitei sale fusese eliminată.

Reveria îi fu întreruptă de ecranul telefonului care începu să clipească. Era Jad Rakkis. Îi anunță fudul că la jocurile strategice din seara aceea avea să aducă niște viermi canibali

Kress uitase cu totul de jocuri, dar își reveni numaidecît.

— Oh, Jad, scuze. Am uitat să-ți spun. Pînă la urmă mi s-a făcut lehamite de toată povestea și m-am descotorosit de regii de nisip. Niște lighioane scîrboase. Îmi pare rău, dar n-o să fie nimic la mine deseară

Rakkis întrebă indignat

— Și eu ce să fac cu viermii?

— Pune-i într-un coș de fructe și trimite i cuiva drag, răspunse Kress și închise. Înfiguat, se apucă să-i sune pe ceilalți. N-avea nevoie sa-i pice nimeni pe cap, acum, cînd regii de nisip mai trăiau și forfoteau în jurul casei.

În timp ce forma numărul Idiei Noreddian își dădu seama de o omisiune supărătoare. Ecranul începu sa se lumineze, semn că la capătul celălalt cineva răspunsese. Kress închise repede aparatul.

O oră mai tîrziu, Idi își făcu punctuală apariția. Se arătă surprinsă de contramandarea petrecerii, dar perfect încîntată de perspectivă unei seri în doi, alături de Kress. O distră povestindu-i cum reacționase Cath la spectacolul pe care-l înregistraseră ei. În cursul discuției reuși să se convingă că Idi nu relatase nimănui mica lor glumă. Dădu din cap mulțumit și turnă din nou vin în pahare. Pe fundul sticlei nu mai rămăseseră decît cîteva picături.

— Trebuie să mai aduc o sticlă, spuse el. Hai cu mine în pivniță, să alegem împreună un vin bun. Ai avut întotdeauna gusturi mai rafinate decît ale mele.

Îl însoți cu destul entuziasm, dar la capătul de sus al scărilor, după ce Kress deschise ușa și o lăsă să treacă în față, șovăi.

— Unde-i lumina? întrebă ea. Și mirosul... Ce-i mirosul ăsta ciudat, Simon?

Cînd o îmbrînci, femeia îi aruncă o privire mirată. Apoi se rostogoli pe scări, țipînd. Kress trînti ușa și începu s-o bată în cuie, folosind scîndurile și ciocanul pneumatic pe care le lăsase acolo anume. De cum ispravi, o auzi pe Idi gemînd.

— M-am rănit, strigă ea. Simon, ce-i aici?

Brusc, scoase un țipăt ascuțit. Apoi începură urletele.

Nu conteniră ore în șir. Kress se înfundă în senzorium, programîndu-și o comedie picantă ca să-și alunge din gînd pivnița.

Cînd fu sigur că Idi era moartă, îi cără aeroglisorul la vulcani și-i făcu vînt. Dispozitivul magnetic se dovedea o investigație bună.

Zgomote ciudate, ca niște rîcîituri, răzbăteau din spatele ușii de la pivniță a doua zi dimineață cînd Kress coborî să vadă care era situația. Ascultă neliniștit cîteva clipe, întrebîndu-se dacă nu cumva Idi Noreddian supraviețuise și scurma sub ușă ca să iasă afară. Greu de crezut; probabil că erau regii de nisip, iar implicațiile acestei concluzii nu-i plăceau deloc lui Kress. Hotărî să lase ușa ferecată, cel puțin o vreme, și ieși afară cu o cazma, să îngroape burțile roșie și neagră în castelele lor.

Le găsi cum nu se poate mai pline de viață. Castelul negru sclipea înveșmîntat în aschii de obsidian, iar regii de nisip se agitau de zor primprejur, reparînd și îmbunătățind. Turnul cel mai înalt i-ar fi ajuns lui Kress pînă la șold și pe el se afla o caricatură hidoasă a chipului său. Cînd se apropie, negrii se opriră din lucru și formară imediat două falange amenințătoare. Kress aruncă o privire peste umăr și zări alți, care se adunau să-i închidă retragerea. Speriat, azvîrli cazmaua și sări din capcană, strivind sub cizme cîțiva mobili.

Castelul roșu să înalța lipit de peretele piscinei. Burta sălășluia la adăpost, într-un puț înconjurat de nisip, bucăți de beton și parapete. Roșii mișunau pe tot fundul bazinului. Kress îi privi în timp ce tîrau în castel un șobolan și o șopîrlă uriașă. Îngrozit, făcu un pas înapoi și simți ceva scrîșnindu-i sub talpă. Se uită, văzu trei mobili care i se cățărau pe picior. Îl scutură și-i terciul cu sete, dar alții se apropiau deja cu repeziciune. Erau mai mari decît și-i amintea. Unii erau cît un deget de lungi.

O luă la goană. Cînd ajunse în casă, inima-i bătea nebunește și abia mai putea să respire. Ușa se închise în urma lui și Kress se grăbi s-o zăvorască. Știa că vila era perfect izolată împotriva insectelor și a rozătoarelor. Cît timp rămînea înăuntru n-avea de ce să se teamă.

Cîteva înghițituri de alcool îl mai calmară. Așadar, otrava nu-i afecta gîndi el. Ar fi trebuit să-și dea seama. Wo îl atrasese atenția că burta putea să mănînce orice. Mai bău un pahar, ca să prindă curaj, apoi se îmbrăcă în costum și-și agăță în spinare butelia. Deschise ușa.

Afară, regii de nisip așteptau.

Avea în față două oștiri aliate împotriva amenințării comune. Numărul mobililor era mai mare decît și-ar fi putut închipui. Blestematele de burți păreau a fi mai prolifice ca șobolanii. Terenul din fața casei era plin de regi de nisip, un imens covor țiitor.

Kress îndreptă furtunul spre ei și apăsă pe buton. O ceață cenușie coborî asupra celui mai apropiat șir de mobili. Kress plimbă tubul dintr-o parte într-alta.

Oriunde îl ajungea ceața, regii de nisip se zvîrcoleau violent și mureau în spasme. Kress zîmbi. Nu-i puteau ține piept. Continuă să pulverizeze, descrînd un arc mare de cerc înaintea lui și pași încrezător peste crusta de cadavre negre și roșii. Oștile bătură în retragere. Kress mai făcu doi pași, avînd grijă să-și croiască drum către burți.

Dintr-o dată, retragerea încetă. O mie de regi de nisip se năpustiră spre el.

Kress se așteptase la un contraatac. Se propti pe picioare și începu să mături cu sabia de ceață, plimbînd-o cu mișcări șerpuitoare. Mobilii veneau înspre el și mureau. Cîțiva reușiră să traiască; nu putea stropi pretutindeni deodată. Îi simți cățărîndu-i-se pe picioare, le simți mandibulele mușcînd neputincioase în plasticul rezistent al costumului. Îi ignoră și continuă să pulverizeze.

Apoi începu să simtă izbituri moi în cap și pe umeri.

Îl apucă tremuratul, se răsuci și privi deasupra lui. Toată fațada casei colcăia de regi de nisip. Negri și roșii, cu sutele. Se aruncau de sus asupra lui. Căderau de jur împrejur. Unul ateriză pe placa transparentă care-i acoperea fața și vreme de o secundă cumpilită, pînă ce-i măturâ cu dosul mîinii, îi văzu mandibulele ce hăpăiau cu furie în dreptul ochilor lui.

Smuci furtunul și pulverizâ văzduhul, pulverizâ casa, pulverizâ pînă cînd întregul desant aerian al regilor de nisip fu mort sau pe moarte. Ceața îl înconjură, făcîndu-l să tușească. Tuși și continuă să pulverizeze. Abia după ce curăță toată fațada își întoarse atenția spre sol.

Erau de jur împrejurul lui, pe el, viermuiau cu zecile pe corpul lui iar alții, cu sutele, se grăbeau să li se alăture. Proiectă ceața asupra lor. Furtunul îi muri în mînă. Kress auzi un șuierat puternic și pîcla uriașă se răspîndi într-un nor mare dintre umerii săi, învăluindu-l, sufocîndu-l, arzîndu-i și încețoșîndu-i ochii. Pipăi după tub și cînd își retrase mîna o întrezări acoperită cu regi de nisip muribunzi. Furtunul era tăiat; îl retezaseră cu mandibulele. Kress rămase acoperit de giulgiul pesticidului, orb. Se împiedică de ceva și urlă, apoi o luă la fugă spre casă, scuturîndu-se înnebunit de regii de nisip care-i acopereau trupul.

Înăuntru, zăvorî ușa, se aruncă pe mocheta și se rostogoli într-o parte și-n alta pînă cînd fu sigur că-i strivise pe toți. Butelia își dădea duhul, fîsîind anemic. Kress lepădă costumul și se vîri sub duș. Jetul fierbinte îi opări și-i lăsă pielea roșie și sensibilă, dar cel puțin nu mai simțea că i se încrețește carnea.

Îmbrăcă hainele cele mai groase pe care le avea — indispensabili de iarnă, pantaloni de piele — scuturîndu-le pe fiecare în parte, cu gesturi nervoase. „La dracu", nu contenea să bolborosească, „la dracu". Avea gîtlejul uscat. După ce inspectă în amănuntime vestibulul ca să se asigure că nu exista nici un pericol, își îngădui să se așeze și să-și toarne de băut. „La dracu", înjură iarăși, îl tremura mîna și, în timp ce turna în pahar, stropi mocheta.

Alcoolul îl mai calmă, dar nu izbuti să-i alunge spaima. Mai dădu pe gît un pahar, apoi se apropie pe furiș de fereastră. Pe geamul gros din plastic se plimbau regi de nisip, înflorat, se retrase pînă în dreptul consolei de comunicații. Gîndurile îi alergau nebunește. Trebuia să ceară ajutor. Să telefoneze autorităților. Poliția va aduce aruncătoare de flăcări și...

Simon Kress înțepeni cu mîna pe claviatură și gemu. Nu putea să cheme poliția. Ar fi fost nevoit să le spună și de alții din pivniță și-acolo ar fi dat de cadavre. Chiar dacă burta apucase s-o dea gata pe Cath m'Lane, în mod cert n-o terminase încă pe Idi Noreddian. Fiindcă pe ea n-o clopîrtise. Și oricum, mai erau oasele. Nu, poliția rămînea o soluție doar în ultimă instanță.

Încruntat, se așeză în fața consolei. Echipamentul său de comunicații acoperea un perete întreg; de aici putea lua legătura cu orice loc de pe Baidur. Dispunea de o grămadă de bani și de ingeniozitate; întotdeauna fusese mîndru de ingeniozitatea lui. Nu se putea să nu găsească el o soluție pînă la urmă.

La un moment dat se gîndi să o sune pe Wo, dar renunță repede la idee. Wo știa prea multe, va pune întrebări, iar el nu avea nici o încredere în ea. Nu, îi trebuia cineva care să-i dea ascultare **fără** să pună întrebări.

Se lumină brusc la față și pe buze îi apăru un zîmbet. Simon Kress avea relații. Formă un numar pe care nu-l mai folosise de foarte multă vreme

Pe ecran se materializă chipul unei femei: părul alb, expresia afabilă, un nas lung și coroiat. Vocea vioale și sigură

— Simon! Cum mai merg afacerile?

— Afacerile merg bine, Lissandra, răspunse Kress. Am o treabă pentru tine.

— O execuție? Prețurile mele au mai crescut între timp, Simon. Nu uita c-au trecut zece ani.

— Vei fi bine plătită, o asigură Kress. Știi că nu mă zgîrcesc. Am nevoie de tine pentru o deratizare.

Femeia surîse zeflemitor.

— Nu-i necesar să recurgi la eufemisme, Simon. Convorbirea e ecranată.

— Nu, nu, vorbesc serios. Am o problemă care ține de deratizare. Niște dăunători periculoși Vreau să mă scapi de ei. Dar fără întrebări. Înțelegi?

— Înțeleg.

— Bun. O să ai nevoie de... ăă, trei sau patru oameni. Îi echipezi cu costume colante termorezistente și cu aruncătoare de flăcări sau lasere sau altceva de genul ăsta. Vii la mine, la conac. O să-ți dai imediat seama despre ce-i vorba. Gîndaci. O invazie de gîndaci. În grădinița japoneză și-n fosta piscină ai să vezi niște castele. Le distrugi, omori tot ce-i în ele. Pe urmă să bați la ușă și-o să-ți arăt ce mai e de făcut. Poți s-ajungi repede?

Fața de pe ecran rămase impasibila.

— Într-o oră sîntem la tine.

Lissandra se ținu de cuvînt. Sosi într-un aeroglisor lung și negru, întovărășită de trei operatori Kress îl privi din spatele ferestrei de la etaj Erau îmbrăcați cu toții în costume colante din plastic negru, cu fețele ascunse sub cagule. Doi dintre ei erau înarmați cu aruncătoare de flăcări, al treilea avea un tun laser și grenade. Lissandra nu purta nici o armă; Kress o recunoscu după felul în care dădea ordine

Mai întîi survolară la mică înălțime terenul din jurul casei, pentru a examina situația. Regii de nisip parcă înnebuniră. Mobilii stacojii și negri începură să alerge bezmetici de colo-colo. Din punctul său de observație de la etaj, Kress vedea bine castelul din grădina japoneză. Era înalt cît un stat de om. Meterezele-i viermuiau de apărători negri și un șuvoi neîntrerupt de mobili se scurgea în adîncuri.

Apoi aeroglisorul Lissandrei aterizâ lîn lîngă vila lui Kress, iar operatorii săriră afară și-și amorsară armele. Păreau neoameni, aducători de moarte

Armata neagră se masă între ei și castel. Roșii. . Kress își dădu brusc seama că nu-i vedea nicăieri pe roșii. Clipi. Unde dispărură?

Lissandra arătă cu mîna și strigă ceva. Purtătorii de aruncătoare de flăcări se depărtară unul de celălalt și deschiseră focul asupra regilor de nisip negri Armele lor tușira sec apoi mugira, împroșcînd limbi lungi de flăcări albăstre-roșii. În față, regii de nisip zvîrcneau scurt, se chirceau și mureau. Operatorii începură să plimbe focul dintr-o parte în alta, cu mișcări sigure, perfect armonizate, împletînd cele două jeturi de flăcări. Înaintau cu pași atenți, măsurați.

Oastea neagră arse și se dezagregă. Mobilii împrăștiară în toate direcțiile, unii goniud spre castel, alții spre inamic. Nici unul nu ajunse pînă la mînuitorii aruncătoarelor de flăcări. Oamenii Lissandrei erau profesioniști.

Apoi unul din ei se împiedică.

Sau păru că se împiedică. Kress se uită mai atent și observă că solul cedase sub picioarele omului. Tuneluri, gîndi el, cu un fior de groază, tuneluri, capcane. Operatorul se scufundase pînă la mijloc, cînd deodată pămîntul din jurul lui păru că erupe și regi de nisip stacojii îl năpădiră din toate părțile. Omul azvîrli arma, începu să-și lovească și să-și zgîrie turbat propriul trup, acoperit de mobili. Urletele pe care le scotea erau oribile.

Tovarășul său ezită, apoi se răsuci brusc și împroșcă flăcări. Vîlvătaia înghiți om și regi de nisip. Urletele încetară subit. Mulțumit, operatorul se întoarse din nou spre castel și mai făcu un pas, dar se trase grăbit înapoi în clipa în care călcă în gol și piciorul îi dispăru în nisip pînă la gleznă. Încercă să-l scoată și să se retragă, și tot terenul din jur cedă dintr-o dată. Omul se dezechilibră și se poticni, apoi căzu bătînd aerul cu brațele și regii de nisip dădură năvală de pretutindeni, o masă clocotitoare care-i acoperi în timp ce se zbătea și se zvîrcolea. Aruncătorul de flacări nu-i mai era de nici un folos.

Kress se apucă să bată sălbatic în geam și să strige ca să atragă atenția.

— Castelul! Distrugeți castelul!

Lissandra, care rămăsese lîngă aeroglisor, auzi și făcu un semn. Al treilea operator ațintî tunul cu laser și trase. Fasciculul vibră pe deasupra solului și reteză vîrful castelului. Omul îl orientă iute în jos, hăcui nisipul și meterezele de piatră. Turnurile se prăbușiră. Chipul lui Kress se dezintegră. Laserul muscă în pămînt, scormoni de jur împrejur. Castelul se năruí; nu mai era decît o movilă de nisip. Dar mobilii negri continuau să se miște. Burta era îngropată adînc; n-o atinseseră.

Lissandra dădu un nou ordin. Operatorul ei lăsă laserul, amorsă o grenadă și înșfăcă înainte. Sări peste cadavrul fumegînd al primului om, ateriză pe pămînt tare, în grădinița lui Kress, și aruncă proiectilul. Grenada poposi drept în vîrful mormanului de ruine care fusese castelul negru. O lumină albă, orbitoare, arse ochii lui Kress și în grădiniță se înălță o coloană uriașă de nisip, de pietre și de mobili. Cîteva clipe, praful acoperi totul. De sus ploua cu regi de nisip și bucăți de regi de nisip.

Kress văzu că mobilii negri erau țepeni, morți.

— Piscina! strigă el din spatele geamului. Distrugeți castelul din piscină!

Lissandra înțelese numaidecît; solul era presărat cu negri inerți, dar roșii se regrupau cu iuțeală pentru atac. Omul din grădină șovăi un moment, apoi desprinse de la șold altă grenadă. Făcu un pas înainte, dar Lissandra îl striga, iar el se întoarse și începu să alerge spre ea.

Pe urmă totul fu simplu. Omul sări în aeroglisor și Lissandra decolă imediat. Kress se repezi la altă fereastră, în odaia alăturată. Îl văzu trecînd în zbor razant pe deasupra piscinei, în timp ce operatorul bombarda castelul roșu, de la adăpostul vehiculului. După a patra trecere castelul era de nerecunoscut, iar regii de nisip, nemișcați.

Lissandra dădu dovadă de conștiinciozitate. Își puse omul să mai bombardeze fiecare castel de cîteva ori. Apoi folosiră tunul cu laser, frămîntînd metodic terenul, pînă ce fu evident că nimic viu

n-ar mai fi putut rămîne întreg sub pămîntul răscolit.

În cele din urmă, veniră să-i bată la ușă. Kress le deschise, cu un zîmbet de smintit.

Minunat, spuse. Minunat.

Lissandra își smulse de pe cap cagula costumului.

— Chestia asta o să te coste, Simon. Am pierdut doi oameni, ca să nu mai pomenesc de pericolul la care m-am expus personal.

— Bineînțeles, se grăbi s-o asigure Kress. O să fii bine plătită, Lissandra. Cît vrei, numai să termini treaba.

— Ce mai e de făcut?

— Trebuie deratizată și pivnița, zise Kress. Jos mai e un castel. Dar va trebui să va descurcați fără explozie. Nu vreau sa-mi dărîmați casa.

Lissandra îi făcu semn operatorului

— Du-te și ia aruncătorul lui Rajk. Cred că-i intact.

Omul reveni înarmat, pregătit, tăcut. Kress îi conduse la subsol

Ușa masiva era tot bătută în cuie, cum o lăsase. Dar se curbase ușor în afară, ca și cum dinauntru s-ar fi exercitat o presiune colosală. Lui Kress nu-i plăcu nici înfățișarea ușii, nici liniștea care domnea în subsol. Avu grijă să stea cît mai departe în vreme ce subalternul Lissandrei scotea cuiele și scîndurile.

— Crezi că nu-i nici un pericol? se pomeni mormaind și arătă cu degetul aruncătorul de flăcări. Nu mă încîntă nici perspectiva unui incendiu.

— Am laserul, răspunse Lissandra. O să-i nimicim cu laserul. De aruncător probabil că nu va mai fi nevoie. L-am luat însa pentru orice eventualitate. Există lucruri mai rele decît focul, Simon.

Kress dădu din cap

Ultima scîndură fu desprinsa de pe ușa pivniței. Din partea cealalta tot nu se auzea nimic Lissandra dădu un ordin scurt și operatorul făcu doi pași înapoi, se postă în spatele ei și ațintì aruncătorul de flăcări peste ușa. Femeia își trase cagula pe cap, înălță laserul, păși înainte și deschise brusc ușa

Nici o mișcare. Nici un sunet. În pivnița era întuneric.

— Unde-i lumina? întrebă Lissandra.

— Chiar după ușă, răspunse Kress. Pe dreapta. Bagă de seamă la trepte, sînt cam abrupte

Lissandra călcă pragul, trecu laserul în mîna stîngă și pipăi cu dreapta după comutator. Nu se întîmplă nimic.

— L-am găsit, zise ea, dar nu vrea să...

Scoase un țipăt și sări înapoi. Un rege de nisip alb, mare, i se agățase de încheietura mîinii. Din locul în care își înfipsese mandibulele, perforînd mănușa din plastic, țîșnea sînge. Era cel puțin cît mîna ei de mare.

Lissandra execută un dans hidos pe palierul din fața ușii, apoi începu să-și izbească mîna de peretele alăturat. O dată și încă o data și încă. Regele de nisip se desprinse și căzu cu o bufnitură grea, lipicioasă. Lissandra gemu și se lăsă în genunchi.

— Cred că mi-am fracturat degetele, rosti cu glas moale. Mîna îi sîngera abundent. Laserul pe care-l scăpase căzea lîngă ușa pivniței

— Eu nu cobor acolo, anunță operatorul ei, cu un ton care nu admitea replică.

Lissandra își ridică ochii spre el

— Nu, zice. Rămîi în prag și pîrjolești tot interiorul. Faci totul scrum. Ai înțeles?

Omul dădu din cap.

— Casa, se vaită Kress. Casa mea...

Simțea cum i se văluresțe stomacul. Regele de nisip alb fusese **Imena.** Oare cîți ca el mai erau jos, în pivniță?

— Nu, spuse deodată. Lăsați-i în pace. M-am răzgîndit. Lăsați-i în pace.

Lissandra îl înțelese greșit. Întinse mîna. Era năclăită de sînge și de o zeamă neagră-verzuie.

— Odorul tău scump m-a muscat prin mănușă și-ai văzut cu ochii tăi cît a durat pînă l-am desprins. Puțin îmi pasă de casa ta, Simon. Tot ce-i acolo jos trebuie să moară.

Kress abia dacă auzi ce-i spunea. I se părea ca deslușește mișcări în bezna din spatele ușii. Își imaginâ o armată albă, năvălind afară. O armată de mobili, mari cît regele de nisip care o atacase pe Lissandra. Se văzu pe el însuși, înșfacat de o sută de brațe subțiri și tîrît în întunericul unde burta aștepta flămîndă.

— Nu, bolborosi el.

Nu-i dădură nici o atenție.

Kress se năpusti înainte și umărul său izbi spatele operatorului exact în clipa în care se pregătea să deschidă focul. Omul icni, își pierdu echilibrul și zbură peste pragul ușii, în beznă. Kress ascultă cum se ducea de-a rostogolul pe scări. După aceea urmară alte zgomote; fojgăieli și muscături și plescăituri.

Kress se întoarse brusc spre Lissandra. Trupu-i era scăldat în sudoare rece, dar simțea o excitație bolnăvicioasă. Ceva aproape sexual.

Prin cele două găuri ale cagulei, ochii reci ai Lissandrei îl fixau calmi.

— Ce ai de gînd? întrebă ea cînd Kress se aplecă să ia laserul de lîngă tocul ușii. **Simon!**

— Fac pace, răspunse el chicotind. Nu-i vor face nici un rău zeului, nu, nu-i vor face nimic zeului cît timp zeul e bun și darnic. Am fost crud. I-am înfometat. Trebuie să compensez relele, înțelegi?

— Ești nebun, spuse Lissandra.

Fură ultimele ei cuvinte. Kress îi făcu în piept o gaură prin care și-ar fi putut trece brațul. Tîrî cadavrul în pragul ușii și-i făcu vînt pe scări. Zgomotele se amplificară; trosnete chitinoase, rîcîieli, clefăituri groase, lichide. Pentru a doua oară, Kress bătu ușa în cuie.

În timp ce părăsea subsolul, se simți copleșit de un profund sentiment de mulțumire, un sentiment care-i îmbrăca frica precum un strat de sirop. Se îndoia că era sentimentul lui.

Avusese intenția să plece de-acasă, să-și ia zborul imediat spre oraș și să închirieze o cameră pentru o noapte sau, poate, pentru un an. În loc să-și pună în aplicare planul, se apucă să bea. De ce, nu era nici el prea sigur. Bâu vîrtos ore în șir, apoi vărsă violent totul pe mocheta din salon, La un moment dat, adormi. Cînd se trezi, casa era cufundată în întuneric.

Se chirci deodată, pe canapea. Auzea **zgomote.** Se mișca ceva în pereți. Erau pretutindeni, în jurul lui. Auzul îi devenise extraordinar de ascuțit. Fiecare scîrțîitură imperceptibilă era pasul unui rege de nisip. Închise ochii și aștepta, aștepta atingerea lor îngrozitoare, neîndrăznind să se miște, de frică să nu atingă vreunul.

Începu să plîngă înăbușit, nemișcat.

Trecu o bucată de vreme fără să se întîmple nimic.

Deschise din nou ochii. Tremura. Încet, întunericul se împlînzi și se dizolvă. Prin ferestrele înalte se prelinse lumina Lunii Ochii i se adaptară

Salonul era pustiu. Nu văzu nimic, nicăieri. Nu fusese nimic, nimic Numai spaima lui de om beat.

Simon Kress se îmbărbătа, coborî de pe canapea și aprinse lumina.

Nimic, nicăieri. Încăperea era goală, cufundată în liniște.

Trase cu urechea. Nimic. Nici un sunet Pereții erau muți. Totul fusese rodul imaginației lui, al fricii lui.

Brusc, își aduse aminte de Lissandra și de celc petrecute în pivniță. Un val de rușine și furie îl năpădi dintr-o data. De ce o facuse? Ar fi putut s-o ajute să arda tot, să extermine tot. **De ce...** știa de ce Din cauza burții, a burții care băgase spaima în el. Wo îi spusese că are aptitudini psionice, chiar cînd e mică. Dar acum era mare, era uriașa. Le devorase pe Cath și pe Idi, iar de curînd îi mai picaseră doua, trupuri. Avea să crească și mai mult. Și-n plus, gîndi el, prinsese gustul cărnii de om.

Începu să tremure dar, încă o dată, izbuti să se controleze și să-și recapete calmul. Lui nu-i va face nici un rau, el era zeul, albii fuseseră dintotdeauna preferații lui ,

Își aminti cum o împunsese cu spada. Asta fusese înainte de a veni Cath. Dracu s-o ia pe Cath!

Nu putea rămîne aici. Burții o să i se faca iar foame. Pe cît e de mare, nu va dura prea mult lar pofta ei de mîncare va fi năpraznică. Ce va face atunci? Trebuia să plece de-acasă cît mai degrabă, să se refugieze în oraș, la adăpost, acum, cît timp burta se mai afla închisă în pivnița. Jos nu era decît mortar și pămînt bătătorit, iar mobilii puteau săpa galerii. Dacă apucau să iasa afară... Kress nu vru să se gîndeasca mai departe.

Se duse în dormitor și-și făcu bagajele. Încarcă trei valize Nu lua decît un singur rînd de haine de schimb; restul spațiului îl umplu cu bunuri de valoare — bijuteriile, obiectele de arta și alte lucruri de care n-ar fi fost în stare să se desparta N-avea de gînd să se mai întoarcă.

Macelarul se luă dupa el pe scări, privindu-l cu ochi triști și sticloși. Era tare jigarit. Kress își dădu seama că nu-i mai daduse de mîncare de-o veșnicie În mod normal, se hrănea singur dar, fără-ndoială, prazile se rariseră în ultima vreme Cînd dădu să i se agațe de picior, Kress îl înjură și-l lovi cu botul cizmei. Animalul se retrase, jignit

Carînd neîndemînatic valizele, Kress se strecură afară și închise ușa în urma lui.

Cîteva clipe rămase cu spatele lipit de peretele casei, cu inima zbatîndu-i-se în coșul pieptului. Între el și aeroglisor nu erau decît cîțiva metri. Se temea să-i parcurgă. Luna strălucea puternic, iar terenul din fața vilei era scena unui măcel. Cadavrele celor doi oameni ai Lissandrei zaceau acolo unde cazuseră, unul răsucit și carbonizat, celălalt, umflat, sub mormanul de regi de nisip morți. Și mobilii... mobili negri și roșii peste tot, de jur împrejur. Trebui să facă un efort ca sa-și aduca aminte că erau morți Arătau de parcă ar fi stat în așteptare, așa cum așteptaseră de atîtea ori, înainte.

Timpenii, își spuse Kress. Alte spaime de beți v Văzuse cu ochii lui cum explodaseră castelele. Regii de nisip erau morți, iar burta albă rămasese ferecată în pivniță. Respiră de cîteva ori adînc, constiincios, și păși peste regii de nisip. Scrîșneau. Călca sălbatic, apăsîndu-i cu toată talpa, în nisip Nu mișcau

Kress zîmbi și traversa încet cîmpul de luptă, ascultînd sunetele, sunetele siguranței

Scrîșnet. Trosnet. Scrîșnet

Lasă jos valizele și deschise ușa aeroglisorului

Ceva se mișcă, din umbră în lumină. O formă albicioasă, pe scaunul vehiculului. Lunga cît antebratul lui. Mandibulele se închiseră cu un clămpănit ușor și șase ochi mici, dispuși de jur împrejurul corpului, îl priviră.

Kress își udă lenjeria și se trase încet îndărăt.

În interiorul aeroglisorului se iscară alte mișcări. Lăsase ușa deschisă. Regele de nisip iesi afara și se îndreptă spre el, încet, prudent. Mai ieșiră cîțiva. Îl așteptasera. Stătuseră ascunși sub scaune, îngropați în tapițerie. Dar acum se iveau. Începură sa formeze un cerc strîmb în jurul aparatului

Kress își trecu vîrful limbii peste buze, se întoarse, porni iute spre aeroglisorul Lissandrei.

Se opri înainte de a fi ajuns la jumatatea drumului. Și în celalalt aparat se mișcau umbre. Niste forme mari, ca niste larve, abia întrezărite sub razele Lunii

Kress scoase un varet înabușit și batu în retragere, către casă. Cînd ajunse în fața ușii, își ridica privirea.

Numără vreo zece-douăsprezece trupuri lungi, albicioase, ce se plimbau încolo și-ncoace pe peretele clădirii. Patru dintre ele formau un grup compact, la capătul de sus al foișorului părăsit în care sălășluise odinioară soimul hoinar Sculptau ceva. Un chip. Un chip foarte ușor de recunoscut.

Simon Kress urlă și fugi în casă.

O cantitate suficientă de băutura îi aduse uitarea rapidă de care avea nevoie. Dar se trezi. În pofida tuturor lucrurilor, se trezi. Avea o migrenă înfiorătoare, putea și-i era foame. O, ce foame-i era! Nu fusese atît de flămînd niciodată

Kress știa că nu **al său** era stomacul care cerea de mîncare.

Un rege de nisip alb îl privea de pe dulapul de haine din dormitor, mișcîndu-și încet antenele. Era la fel de mare ca mobilul care ieșise noaptea trecută din aeroglisor Kress încercă să nu se chirceasca de spaima.

— O să . o sa-ți dau de mîncare, spuse el. O să-ți dau de mîncare.

Avea gura îngrozitor de uscata, ca șmirghelul. Își linse buzele si o zbughi din odaie.

Casa era plină de regi de nisip; trebuia să se uite tot timpul pe unde calcă. Păreau cu toții prinși în cîte-o treabă, fiecare cu sarcina lui. Aduceau modificări vilei, intrau și ieșeau prin pereți, ciopleau și sculptau. De două ori își zări chipul holbîndu-se la el din locuri neașteptate. Chipurile erau pocite, strîmbe, schimonosite de groază.

Iesi afară să la cadavrele care începuseră sa putrezească în curte, sperînd că va potoli foamea burții albe. Cadavrele dispăruseră. Amîndoua. Kress își aminti cu cîtă ușurință puteau cără mobilii lucruri de cîteva ori mai grele decît propria lor greutate.

Gîndul că, dupa tot ce mîncase, burta mai era **încă** flămîndă, îl făcu să se înfioare.

Cînd se întoarse în vestibul, o coloana de regi de nisip cobora scările. Fiecare mobil căra cîte o bucată din macelarul lui. Capul păru să-l privească plin de repros cînd trecu pe lîngă el.

Kress goli congelatoarele, bufetele, cămara, îngrămădind toată mîncarea din casă în mijlocul bucătăriei. Vreo zece albi așteptau s-o ia. Evitară alimentele congelate, pe care le lasara să se dez-

ghețe într-o băltoacă mare, dar transportară restul, în întregime.

După ce toată mîncarea se făcu nevăzută, Kress simți că junghiurile de foame i se mai domolesc, deși nu mîncase nimic. Dar știa că răgazul nu va dura. Curînd, burții îi va fi din nou foame. Trebuia s-o hrănească.

Kress găsi soluția. Se duse la telefon.

— Malada, rosti degajat cînd prima dintre cunoștințele sale răspunse, deseară organizez o mică petrecere. Îmi dau seama că te anunț cam pe nepusă masă, dar sper să reușești totuși să vii. Sper din toată inima.

Pe urmă îi chemă pe Jad Rakkis, apoi pe ceilalți. Cînd termină, nouă dintre ei acceptaseră invitația. Kress nădăjduia să fie îndeajuns.

Își întîmpină invitații în fața casei — mobilii curățaseră locul cu o repeziciune remarcabilă, iar terenul arăta aproape la fel ca înainte de bătălie — și-i conduse pe fiecare, pe măsură ce-și făceau apariția, pînă la ușa din față. Îi lăsa să intre ei primii. El rămînea afară.

După ce patru musafiri îi trecuseră pragul, Kress își făcu în sfîrșit curaj. Închise ușa după ultimul sosit, ignorînd exclamațiile speriate ce se transformaseră imediat în zbierete ascuțite, și se repezi la aeroglisorul cu care venise neștiutoarea victimă. Se strecură înăuntru nestingherit, apăsă pe clapa de pornire... și înjură. Vehiculul era programat să răspundă numai la amprenta digitală a proprietarului, firește.

Următorul care sosi fu Jad Rakkis. Kress alergă spre aeroglisorul lui de cum aterizâ și-l înhăță de braț pe Rakkis, care cobora din aparat.

— Urcă la loc, iute! îi spuse, împingîndu-l. Du-mă în oraș, iute, Jad. **Pleacă de-aici!**

Dar Rakkis îl privi nedumerit, fără să facă nici o mișcare.

— De ce, ce s-a întîmplat, Simon? Nu pricep. Ziceai de-o petrecere...

Apoi fu prea tîrziu, pentru că nisipul afînat dimprejur prinse viață și, de peste tot, ochii roșii îi priveau țintă și mandibulele clămpăneau. Rakkis scoase un sunet gîtuit și dădu să sară înapoi în aeroglisor, dar o pereche de mandibule i se închise în jurul gleznei și se pomeni în genunchi. Nisipul părea să fiarbă de activitate subterană. Jad se zvîrcolea și urla îngrozitor în timp ce-l sfîșiau. Kress abia îndură spectacolul.

După aceea, nu se mai încumetă în nici o tentativă de evadare. Cînd se termină totul, dădu gata ce-i mai rămăsese în bar și se îmbătă oriță. Știa că era pentru ultima oară cînd își mai putea permite acest lux. Toate sticlele cu alcool care mai existau în casă se aflau în pivniță.

Kress nu îmbucase nici o firimă de mîncare cît fusese ziua de lungă, dar adormi cu senzația că se ghiftuise, că era în sfîrșit sătul și că biruise foamea aceea insuportabilă. Ultimele lui gînduri, înainte de a-i năpădi coșmarurile, erau la cei pe care ar mai fi putut să-i invite a doua zi.

Arșița se instalase de dimineață. Kress deschise ochii și primul lucru pe care-l văzu fu regele de nisip de pe dulap. Strînse repede pleoapele, sperînd să scape de vis. Nu scăpă, dar nici să readoarmă nu izbuti și, nu peste mult timp, se pomeni cu ochii pironiți la monstruozitatea de deasupra lui.

Privi țintă vreme de aproape cinci minute pînă să-și dea seama de ciudățenie: regele de nisip nu mișca.

Mobilii erau capabili să stea perfect încremeniți, desigur. Îi văzuse de mii de ori așteptînd și pîndind. Dar întotdeauna, ceva se mișca; mandibulele clămpăneau, picioarele zvîcneau, antenele lungi și subțiri vibrau sau se legănau.

Însă regele de nisip de pe dulap stătea complet nemișcat.

Kress se ridică încet, ținîndu-și răsuflarea, neîndrăznind să spere. Să fi murit? Să-i fi răpus ceva? Se apropie de dulap.

Ochii erau sticloși și negri. Creatura părea întrucîtva schimbată, umflată; ca și cînd viscerele moi dinăuntru ar fi început să se descompună, degajînd gaze care împingeau în afară plăcile platoșei albe.

Kress întinse o mînă tremurătoare și atinse corpul.

Era cald; fierbinte chiar, și pe cale de a se înfierbînta și mai mult. Dar nu se mișca.

Retrase mîna și în aceeași clipă un segment din exoscheletul alb al regelui de nisip se desprinse și căzu. Carnea de dedesubt avea aceeași culoare, dar părea foarte moale, tumefiată și fremătătoare. Aproape că pulsa.

Kress se dădu înapoi și se repezi la ușă.

În hol zăceau alți trei mobili albi. Arătau aidoma celui din dormitor.

Coborî în goană scările, sărind peste regii de nisip. Nu mișca nici unul. Casa era plină de ei, toți morți, sau pe moarte, sau în comă, sau ce-or fi avut. Pe Kress nu-l interesa ce pățiseră. Numai să nu se miște.

În aeroglisor găsi patru. Îi luă unul cîte unul și-l azvîrli cît putu mai departe. Monștri afurisiți! Sări înăuntru, se trînti în scaunul scîlciat, pe jumătate mîncat, și apăsă pe clapa de pornire.

Nu se întîmplă nimic.

Kress mai apăsă o dată, și încă o dată. Nimic. Nu se putea, nu era drept! Aeroglisorul ăsta era **al lui**, ar fi trebuit să pornească, de ce nu voia să decoleze, nu înțelegea nimic.

În cele din urmă se dădu jos și deschise capota, așteptîndu-se la un dezastru. Îl află. Regii de nisip îi distruseseră grila gravitațională. Era prizonier. Tot prizonier.

Îndîrjit, Kress se întoarse în casă. Urcă în galerie și luă securea medievală ce stătea agățată alături de spada cu care o omorîse pe Cath m'Lane. Se puse pe treabă. Regii de nisip nu se clintiră nici în timp ce-i hăcuia cu securea. Însă plesneau la prima despicătură, de parcă le-ar fi explodat corpul. Înăuntru era ceva groaznic; organe pe jumătate formate, un lichid cleios și roșiatic ce arăta aproape ca sîngele uman și limfa gălbuie.

Kress ciopîrți vreo douăzeci de trupuri pînă să-și dea seama de zădărnicia acțiunii. De fapt, mobilii nu însemnau nimic. Și-apoi, erau **mult** prea mulți. Nici dac-ar fi lucrat o zi și-o noapte n-ar fi răzbit să-i măcelărească pe toți.

Trebuia să meargă în pivniță și să omoare burta.

Decis, coborî la subsol. Ajunse în dreptul ușii și înlemni.

Nu mai exista ușă. Pereții din jur fuseseră mîncați, iar gura era de două ori mai mare și rotundă. Un puț, și-atîta tot. Nimic nu mai amintea că peste acest abis negru ar fi existat vreodată o ușă bătută în cuie.

Un miros grețos, sufocant și fetid, părea să răzbată din adîncuri.

Iar pereții erau uzi, mînjiți de sînge și acoperiți cu pete de fungus alb.

Dar altceva era și mai oribil. Burta **respira**.

Kress rămăsese în mijlocul pălierului. Simți adierea căldută care-l învălui cînd ea exală și făcu un efort să nu se înece, dar cînd boarea își inversă direcția, o rupse la fugă.

Înapoiat în salon, mai omorî trei mobili, apoi îi lăsară puterile. **Ce se întîmpla?** Nu pricepea.

Și atunci își aduse aminte de singura persoană care ar fi putut să priceapă. Kress se repezi, odată în plus, la consola de comunicații, călcă din grabă pe un rege de nisip, în timp ce se ruga din suflet ca instalația să mai fie în stare de funcționare.

Cînd Jala Wo îi răspunse, își pierdu cumpătul și-i povesti tot.

Femela îl lăsă să vorbească, fără să-l întrerupă, fără nici o expresie în afara unei ușoare întunecări a chipului ei palid și uscățiv. Cînd Kress isprăvi, nu spuse decît:

— Ar trebui să te las acolo.

Kress începu să se bîlbîie.

— Nu se poate. Ajută-mă. O să plătesc...

— Ar trebui, repetă Wo, dar n-am s-o fac.

— Mulțumesc, bolborosi Kress. Oh, mulțumesc...

— Taci, zise Wo. Ascultă-mă cu atenție. Singur ți-ai făcut-o. Îngrijiți cum se cuvine, regii de nisip sînt războinici curtenitori și ceremonioși. Pe-ai dumitale i-ai înfometat și i-ai chinuit și-ai făcut din ei altceva. Ai fost zeul lor. Dumneata i-ai făcut așa cum sînt. Burta din pivnița dumitale e bolnavă, e încă suferindă de pe urma rănii pe care i-ai pricinuit-o. Probabil că nu mai are mintea întreagă. Comportarea ei este... anormală. Trebuie să pleci imediat de acolo. Mobilii nu-s morți, Kress. Sînt amorțiți. Ți-am spus că exoscheletul cade cînd cresc. De fapt, în mod normal cade mult mai devreme. N-am auzit niciodată de regi de nisip care să fi crescut, în stadiul insectoid, cît au crescut ai dumitale. Încliin să cred că aceasta-i o altă consecință a faptului că ai mutilat burta albă. În sfîrșit, n-are importanță. Ceea ce importă este metamorfoza prin care trec în clipa de față regii dumitale de nisip. Pe măsură ce crește, burta devine tot mai inteligentă. Puterile ei psionice sporesc, iar mintea-i devine mai complexă, mai ambițioasă. Mobilii cu platoșă sînt suficient de utili atît timp cît burta e mică și doar semiconștientă, însă acum are nevoie de slujitori mai buni, de trupuri mai apte. Înțelegi? Mobilii vor da naștere, cu toții, unei noi specii de regi de nisip. N-aș putea spune exact cum vor arăta. Fiecare burtă își hărăzește propria ei specie, adaptată necesităților și dorințelor pe care și le percepe. În orice caz, vor fi bipezi, cu patru brațe și cu degete mari opozabile. Vor fi capabili să construiască și să folosească mașini complicate. Indivizii, regii de nisip propriu-ziși, nu vor fi conștienți. Dar burta va fi conștientă. Cum nu se poate mai conștientă.

Simon Kress rămase cu ochii holbați la imaginea Jalei Wo de pe ecran.

— Instalatorii dumitale, izbuti să bîguie, cu un efort. Cei cu care ai venit atunci... care-au amenajat bazinul...

Jala Wo se strădui să schițeze un zîmbet.

— Shade, încuviință ea.

— Shade e un rege de nisip, bolborosi el naucit. Iar dumneata mi-ai vîndut un bazin plin... plin cu... pui de, ah..

— Nu fi absurd, spuse Wo. Un rege de nisip în primul stadiu e mai degrabă un spermatozoid decît un pui. În natură, razboaiele îi temperează și le mențin echilibrul. Numai unul dintr-o sută ajunge în stadiul al doilea. Numai unul dintr-o mie atinge faza a treia, finală, și devine ca Shade. Regii de nisip adulți nu-s prea afectuoși cu burțile mici. Sînt prea multe, iar mobilii lor sînt o pacoste. (Oftă.) Toată discuția asta înseamnă timp pierdut. Regele de nisip din pivnița dumitale va deveni curînd complet conștient. N-o să mai aibă nevoie de dumneata, te urăște și va fi foarte flămînd. Transformarea implică un mare consum de energie. Burta trebuie să mănînce enorm și înainte și după metamorfoză. Pleacă imediat de acolo. Ai înțeles?

— **Nu pot,** zise Kress. Aeroglisorul meu e defect, iar pe celelalte n-am cum să le pornesc. Nu știu să le reprogramez. Ai putea veni să mă iei?

— Da, răspunse Wo. Shade și cu mine o să plecăm chiar acum, dar sînt peste două sute de kilometri din Aegard pînă la dumneata. Și mai avem de transportat și echipamentul necesar pentru a rezolva problema regelui de nisip dement pe care i-ai creat. Nu poți s-aștepți acolo. Ai două picioare. Pornește pe jos, la-o spre est, cît mai drept cu putință și cît mai degrabă. Ținutul e sterp și pustiu. De sus n-o să ne fie greu să te reperăm și-o să te afli departe de pericolul regilor de nisip. Ai înțeles?

— Da, spuse Simon Kress. Da, o, da.

Închiseră aparatele și Kress porni cu pași grăbiți spre ușă. Ajunsese la jumătatea drumului cînd auzi zgomotul; un sunet între pocnet și trosnet.

Unul din regii de nisip se dezghiocase. Patru mîini mici acoperite cu sînge roz-gălbui se iviră din crăpătură și începură să împingă în lături pielea moartă.

Kress își luă picioarele la spinare.

La arșiță nu se gîndise.

Colinele erau aride și stîncoase. Kress părăsi casa în goana cea mai mare, fugi cît putu de repede, fugi pînă ce începură să-i doară coastele, pînă ce i se tăie răsuflarea. Apoi o luă la pas, dar de îndată ce-și reveni, începu din nou să alerge. Timp de aproape o oră alergă și merse, alergă și merse, sub soarele fierbinte și pîrjolitor. Transpira abundent, își reproșa că nu-i dăduse în gînd să ia niște apă și scruta cerul, în nădejdea că-i va zări pe Wo și pe Shade.

Nu era făcut pentru un asemenea sport. Era prea cald și aerul era prea uscat, iar el n-avea condiție fizică. Dar se sili să meargă, cu gîndul la respirația burții, cu gîndul la zvîrcoleala micilor monștri care, fără doar și poate, în clipa de față mișunau prin toată casa. Spera că Wo și Shade vor ști să le vină de hac.

Cît despre el, avea planurile lui în legătură cu Wo și Shade. Totul se întîmplase din vina lor, hotărîse Kress, și pentru asta aveau să plătească. Lissandra era moartă, dar cunoștea și alte persoane cu aceeași profesie. Va avea grijă să se răzbune. Își făcu aceasta făgăduială de o sută de ori în timp ce înainta, cu sforțări și sudoare, spre est.

Cel puțin așa spera; că merge spre est. Nu se prea pricepea la orientare și nici nu era prea sigur încotro alergase în panica de la început, dar după aceea se străduise s-o țină spre est, cum îl sfătuise Wo.

După cîteva ore de alergătură și nici un semn de salvare, Kress începu să aibă certitudinea că apucase într-o direcție greșită.

După alte cîteva ore începu să-i fie frică. Daca Wo și Shade nu-l găseau? Aici or să-i rămînă oasele. Nu mîncase de două zile, era slăbit și îngrozit, îl ardea gîtul de sete. Nu putea să continue așa la nesfîrșit. Soarele începuse să coboare și pe întuneric o să se rătăcească de-a binelea. Ce se întîmplase? Să-i fi devorat regii de nisip pe

Wo și Shade? Îl napădi iarăși spaima, copleșindu-l, și odată cu ea, o sete insuportabilă și o foame napraznică. Dar continuă să meargă. Se poticnea tot mai des cînd încerca să alerge și de două ori căzu. A doua oară își scrijeli mîna într-un bolovan și-i dădu sîngele. O supse în timp ce mergea, temîndu-se de-o infecție

În spatele lui, soarele ajunsese la orizont. Deșertul se mai racori un pic, ceea ce pentru Kress fu o binecuvîntare. Hotărî să meargă pînă va dispărea ultima geană de lumină, apoi să poposească undeva pe tot timpul nopții. În mod cert era acum destul de departe de regii de nisip ca să n-aibă de ce să se teamă, iar a doua zi dimineață Wo și Shade aveau să-i găsească

Cînd ajunse pe culmea următoarei coline zări, drept în față, conturul unei case.

Nu era chiar atît de mare cît casa lui, dar parea destul de mare. Oricum, era o așezare omenească, un adăpost, siguranță. Kress începu să strige și să alerge spre casă. De mîncat și de băut, trebuia să mănînce neapărat, aproape că simțea gustul mîncării. Îl durea trupul de foame. Coborî panta în goană, cu ochii la casă, agitîndu-și brațele și strigînd ca sa-l audă locuitorii. Lumina scadea cu repeziciune, dar Kress îi deslușea încă pe cei cinci-șase copii care se jucau în penumbra casei.

— Hei! striga. Hei! Ajutor, ajutor!

Copiii începură să alerge spre el.

Kress se opri brusc

— Nu, spuse, o, nu. O, nu.

Înnebunit, pedală înapoi, alunecă pe nisip, se ridică, încercă să fugă. Nu le fu greu să-l ajungă. Erau creaturi scunde, hidoase, cu ochi bulbucați și pielea de un portocaliu murdar. Se luptă, dar zadarnic. Chiar așa mici cum erau, fiecare avea patru brațe, iar Kress n-avea decît două.

Îl purtară spre casă. Era o casă urîtă, ponosită, construită din nisip sfarîmicios, dar ușa era destul de mare, și neagră, și respira. Totul era înspaimîntator, însă nu asta îl făcu pe Simon Kress să urle. Urlă din cauza celorlalți, a copilașilor portocalii care ieșiră de-a bușilea din castel și-l priviră impasibili în timp ce trecea.

Aveau, toți, chipul lui.

Traducere: ION DORU BRANA

GEORGE R. R. MARTIN

APRECIAT ca unul dintre cei mai talentați și prolifici autori de S.F. din noua generație, scriitorul american George R.R. Martin (n. 1948) a debutat cu povestirea „The Hero" (Eroul; 1971), în revista GALAXY. Consacrarea i-au adus-o însă textele apărute în ANALOG, în special povestirile „With Morning Comes Mistfall" (În zori se lasă ceața; 1973), „A Song for Lya" (Un cîntec pentru Lya; 1974) și „The Storms of Windhaven" (Furtunile de pe Planeta Vînturilor; 1975, în colaborare cu Lisa Tuttle). Toate aceste povestiri își plasează acțiunea în ținuturi imaginare pitorești, îndepărtate în spațiu și timp, fiind istorisiri romantice, uneori chiar sentimentale, dar mult mai îngrijit elaborate din punct de vedere literar decît obișnuitele aventuri galactice de inspirație romantică. Într-o serie de privințe, prozele de început ale lui GRRM amintesc de cele mai bune dintre nuvelele lui Poul Anderson.

Primul roman, Dying of the Light *(Cînd moare lumina; 1977), demonstrează în bună măsură virtuțile autorului. Locul acțiunii, o planetă în derivă care, în drumul ei prin apropierea unei stele, devine pentru o vreme sediul unui gigantic festival galactic, este un adevărat tur de forță în materie de imaginație.*

Multe dintre povestirile publicate de GRRM în anii '70 au un fundal conceptual comun, deși nu suficient dezvoltat pentru a încadra toate textele într-un ciclu coerent. În afara acestora se situează alte texte, ca „Override" (Dominație; 1973), „Meathouse Man" (Măcelarul; 1976) și „Nobody Leaves New Pittsburgh" (Nimeni nu părăsește New Pittsburgh; 1976), ce au la bază tema forței de muncă neînsuflețite — cadavre animate pe cale artificială pentru a furniza muncă de tip sclavagist. O altă serie, mai scurtă, intitulată „Star Ring" (Inelul stelelor), este alcătuită din povestirile „The Second Kind of Loneliness" (Cealaltă singurătate; 1972) și „Nor the Many-Colored Fires of a Star Ring" (Nici scînteierile multicolore dintr-un inel de stele; 1976).

Nuvela „A Song for Lya", în care o tînără cu puteri psionice se integrează unei comunități extraterestre al cărei membri dobîndesc unitate telepatică prin absorbția în organismul unui parazit uriaș, a fost încununată cu premiul Hugo 1975 și figurează în prima culegere de povestiri a lui GRRM, A Song for Lya *(1976). Din 1977 și pînă în 1982, GRRM a alcătuit și publicat cinci antologii dedicate autorilor propuși în fiecare an pentru premiul John W. Campbell, acordat „celui mai promițător talent" în S.F., și intitulate* New Voices *(Voci noi). Tot în 1977 i-a apărut a doua culegere de povestiri,* Songs of Stars and Shadows *(Cîntece despre stele și umbre), iar în 1981, romanul* Windhaven *(Planeta Vînturilor), scris împreună cu Lisa Tuttle și avînd la bază cele trei nuvele din serialul omonim, publicat în ANALOG.*

Nuveleta „Sandkings" (Regii nisipurilor; 1979) i-a adus lui GRRM ambele mari premii ale sf-ului mondial, Nebula (în 1979) și Hugo (în 1980), deschizînd totodată o nouă orientare în proza sa scurtă, orientare în care excelează, așa cum dovedesc multe din povestirile cuprinse în remarcabila culegere Sandkings *(1982) sau unele texte publicate recent în revistele ANALOG, FANTASY & SCIENCE FICTION și ISAAC ASIMOV'S SF MAGAZINE. Un alt Hugo i-a fost decernat, în 1980, pentru povestirea „The Way of Cross and Dragon" (Crucea și dragonul; 1979), iar nuveleta sa* horror-sf *din 1981, „Guardians" (Paznicii), s-a plasat pe locul 2 al opțiunilor pentru Hugo 1982. Ultimul roman al lui GRRM, apărut la mijlocul anului 1982, se intitulează* Fevre Dream.

ION DORU BRANA

MEDALION
MARCEL LUCA

MARCEL LUCA - FANUL PERPETUU*

Numai o anumită nonșalanță, alimentată de credința că poți fi toată viața un fan superb și tînăr, l-a ținut îndelung pe Marcel Luca în pragul debutului (propriu-zis și independent) editorial; în fond, nu doar atît, se adaugă o proastă administrare a propriei creații, o lehamite generoasa în fața pertractărilor de tot felul. Un editor, altfel deschis, și inteligent, mă încredința de faptul că l-ar publica oricînd pe M.L. dacă ar intra în posesia unui manuscris care să ofere o bază de discuție.

Debutul, spectaculos și sigur, a avut loc în răposata C.P.S.F., în anul 1970. Au urmat alte prezențe (v.nr.382, 396, 446). Într-o perioadă destul de nebuloasă pentru fandomul românesc, M.L. este printre cei puțini care înfrîng inerentele suspiciuni, apărînd în diverse publicații de prestigiu: „Amfiteatru", „Vatra", „Orizont" etc. Este realizatorul scenariului în versuri al primei cărți de colorat S.F. (ilustrația - Sandu Florea, „Vreau sa fiu cosmonaut", Editura Sport-Turism, 1975)

Realizează scenariul pentru emisiunile de divertisment, cu pretext S.F., la Studioul de radio Timișoara (în colaborare cu A.E. Ostoici). Alte numeroase premii la concursurile din cadrul consfătuirilor naționale. În calitate de secretar perpetuu al cenaclului „H.G.Wells" de la Casa de cultură a studenților din Timișoara inițiază și realizează primele numere din fanzinul „Paradox". A urmat o retragere, care nici măcar strategică n-a fost.

Circulă convingerea, pe care n-avem nici un interes s-o subminăm, (v. referințele critice. M. Șerbănescu, **C.P.S.F.,** *nr. 427; Ov. Șurianu,* **Orizont** *nr.7/1971; C. Vintilescu,* **C.P.S.F.,** *nr. 431 etc., precum și evaluările orale, dar oricînd ferme: I. Hobana, A. Rogoz, Al. Mironov) ca M.L. a fost, dacă nu cel dintîi, unul dintre primii - și puțini - „fani" care a atins rapid și convingător cota* **„prof."** *doar că nu a avut abilitatea să susțină printr-un bombardament constant această apreciere.*

Citind povestirile lui, mai vechi sau mai noi, remarci, pe lîngă diversitatea tematică, o constantă estetică: scriitura limpidă, dar nu simplistă; accentul trecut pe faptul anodin, fără premise spectaculoase, dar care declanșează minuni; poezia geometrică emanată de ipoteza S.F.; ingeniozitatea construcției, valorizată de imprevizibilitatea ipostazelor umane. Dramatism, umor, suspense; precizie științifică și ambiguitate omenească, participare și interogație.

„Micul clasic" din lumea fanilor trebuie să-și valorifice pîrtia.

VIOREL MARINEASA

* Născut a 1 iulie 1946 în comuna Ianova, județul Timiș. Studii liceale — secția chimie-biologie. Tehnician la Oficiul pentru studii pedagogice și agrochimice (O.S.P.A.), Timișoara.

Publică proza S.F. în C.P.S.F., în volumul colectiv editat de cenaclul „H.G.Wells" al Casei de cultura a studenților din Timișoara (1972), în revistele „Orizont", „Vatra", „Amfiteatru", „Forum studențesc", în fanzinele „Paradox", „Solaris", „Omicron", „Helion", „Horeum". Publică eseuri, reportaje, radiografii-anchetă, interviuri în „Orizont" și „Forum studențesc".

MESAGERUL

URIAȘA NAVĂ a drimfilor plutea tăcută în imensitatea spațiului. Plutea sau, am putea spune, stătea suspendată undeva la periferia galaxiei, departe de roiurile de stele dintre care se desprinsese, plutea ca o oază a vieții în mijlocul dezolantului deșert intergalactic.

Închiși în carapacea de metal, supraviețuitorii Marelui Cataclism așteptau răbdători ca succesiunea generațiilor să le redea vigoarea trupurilor ofilite și vojnța unei noi renașteri.

În clipa cînd alarma aparatelor de veghe vesti apropierea rachetei minuscule, sufletul drimfilor se umplu de bucurie și speranță. Sperau că acesta ar putea fi mesagerul unei alte civili

zații capabile să le ofere șansa existenței viitoare.

Yoo conectă o baterie de fluxuri sinergice și dirijă cu atenție micuța navă la prizele debarcaderului principal. Miile de drimfi urmăreau cu emoție cercetarea pe care o efectuau cu precauție roboții exteriori.

Sistemul se declanșare a unei trape de acces fu deslușit cu ușurință și Yoo, conducătorul, dădu dezlegare cercetașilor să pătrundă în interior.

În cochiliile lor, drimfii înregistrau descumpăniți imaginile unei mașini fără viață, în care panouri legate prin cabluri multicolore și mecanisme ciudate luceau stins sub ochiul palpatoarelor telepatice.

Yoo gîndi către ceilalți: **„Nu vă pierdeți cumpătul! Vom afla de unde vine...“**, iar roboții înregistrară aproape instantaneu prezența unei embleme metalice pe care erau imprimate siluetele a două ființe bipede, dea supra unei hărți stelare.

Uluiți, nesățioși, cercetau cu toții însemnele venite de departe și, treptat, în vălmășagul de mesaje telepatice, Aaiy, urmașul lui Yoo, un copil aproape, se făcu întîiul înțeles, gîndind pentru toți cu nestăvilită bucurie: **„Mesagerul vieții ne vine de pe planeta a treia a stelei galbene! Nu sîntem singuri! Nu mai sîntem!“**...

Din micul compartiment în care pătrunseseră, roboții nu puteau răzbate mai departe. Mai bine de jumătate din corpul navei străine părea un bloc compact monolitic, fără fisuri, fără conexiuni la motoarele demult nefolosite, sau în compartimentul frontal al aparaturii de navigație.

Și tot Aaiy fu cel care dădu viață gîndului bănuit de toți drimfii: **„Nava aceasta transportă adevăratul mesaj într-o cuirasă care-i asigură existența în timp și spațiu... Datoria noastră este să-l aflăm conținutul!“**

Un murmur stăruitor de gînduri aprobatoare îl hotărîră pe Yoo-conducătorul să pregătească detașarea și introducerea în interior a misteriosului cilindru.

În cele din urmă, în vasta încăpere a ceremoniilor Esențiale, mile de cochilii de toate culorile ale poporului drimfilor înconjurau plutind platforma ce susținea greoiul conteiner sosit de departe.

Un semnal scurt și doi roboți începură secționarea blindajului oval.

În timp ce plasma mușca anevoie din carnea oțelului necunoscut, Yoo-conducătorul le inducea în gînd celorlalți, cu emoție și dăruire, înălțătorul Imn al Înțelepciunii Universale:

„Rațiunea triumfă!
Peste genuri, punți între lumi făurește...“

Cînd cedă și betonul extradur aflat sub straturile de aliaje metalice, în numai cîteva clipe, în timp ce doar Aaiy mai gîndea stingher și fals refrenul Imnului, drimfii înțeleseră ce se află în pîntecul enigmaticului mesager.

Înțeleseră și apoi încetară de a mai fi, cu trupurile prefăcute în gelatină tremurătoare sub cochiliile lor colorate, loviți crunt de radiațiile de care încercaseră zadarnic să se apere fugind tocmai din centrul galaxiei și născocind noi și noi filtre antiradiante.

Uriașa navă a drimfilor plutea tăcută în imensitatea spațiului. Plutea sau, am putea spune, stătea suspendată undeva departe de roiurile de stele dintre care se desprinsese, plutea închizînd în interiorul ei, pentru o veșnicie poate, cîteva tone de deșeuri radioactive ale ființelor bipede de pe planeta a treia a stelei galbene.

LACUL PĂSĂRII WANDOO

CU PUȚIN înainte de ivirea zorilor, forfota din interiorul bazei aeriene de la Ohopoho păru să se diminueze. Autocisternele lungi, fantomatice în culorile lor de camuflaj, se desprindeau una cîte una de prizele de alimentare ale elicopterelor de asalt și transport și, purtate de dieselurile ce bîzîiau surd, coborau pe rampele adăposturilor subterane.

În aerul rece pluteau aromele dulcege ale mlaștinilor aflate spre sud, în valea Stanley, pe care oamenii adunați pe platoul de apel de lîngă pista numărul doi le combăteau îngrețoșați aspirînd fumul aspru al țigărilor. Exclamații și înjurături rostite în mai multe limbi erau înăbușite de tropăitul bocancilor grei.

Maturînd cu fulgurile ierburile cenușii, incerte, o mașină de teren se apropia dinspre capătul benzii betonate. Se auziră comenzi scurte, la care, ridicîndu-și armele de pe jos și potrivindu-și cu iuțeală accesoriile echipamentului, cei trei sute de bărbați încremeniră în cele din urmă în rînduri verzui, compacte.

Jeep-ul frînă brusc și parcă lansat de forța inerțială a smuciturii, **Hiena,** teribilul colonel Schröeder, sări peste portieră cu o ușurință de necrezut pentru un individ atît de solid și îndesat.

Aproape concomitent cu urletul sacadat al maiorului Layton, care ordona prezentarea onorului la comandant, colonelul chemă ofițerii și subofițerii la el, pentru a le preciza detaliile de ultimă oră ale misiunii.

MacGregor, pilotul celui de-al treilea elicopter de desant, privea distrat prin plafonul transparent al carlingei sclipitoarele constelații ale cerului austral. Își plecă ochii spre dreapta: copilotul său, Ludwig, studia concentrat orarul de zbor și frunzărea

cu nervozitate hărțile de navigație.

– Ei, ce spui de ideea bossului? rosti în cele din urmă MacGregor, în engleză. Cînd o fi să-l cureți în sfîrșit vreun glonț comunist, o să se grăbească singur spre Iad, cu gîndul să-l fenteze pe Lucifer și să-i ia locul! He, he, he! rise el încîntat de propria-i glumă.

– De ce rîzi? tresări copilotul. Avea o față de adolescent, prelungă, cu ochi albaștri în care tălăzuiau undele întunecate ale unor taine neliniști.

– He, he! Mi-l imaginam pe Schroeder-**Hiena** conducînd iadul în urma unui puci militar!... Și-apoi... Ha, hal... Și-apoi, declarînd Raiul spațiul său vital!

Celălalt se enervă:

– Ia ascultă! Ai ceva cu noi, germanii, ca națiune? Ce-i tot dai cu spațiul vital?!...

– Hai, nu fi copil! Doar știi că n-am prejudecăți din astea, zise scoțianul împăciuitor. Că la o adică, pentru o primă de periculozitate extremă, plătită în dolari și nu în ranzi sud-africani, depusă corect în Elveția, mă și văd lovind primul cu o bazooka în poarta Sfîntului Petru... Meditam doar la ideea asta, care e în exclusivitate a **Hienei,** de a arunca în aer barajul natural dintre lacul Wandoo și valea aceea ocrotită de junglă unde e dispersată tabăra coloraților... Dar ce ai?! Parcă ți-ar părea rău că după șase raiduri fără rezultat îi băgăm în sfîrșit la apă și încă la propriu...

– Nu!... Nu mă gîndeam la asta, răspunse copilotul, fluturîndu-și o mînă a nepăsare. Mi-am amintit însă de o veche legendă angoleză referitoare la acest lac Wandoo...

– Se trezește în tine Herr Doktor Ludwig Repka, universitarul de la Heidelberg! exclamă oarecum iritat MacGregor. Mă rog, care-i povestea?

Ludwig îi cercetă o clipă, cu dispreț prea puțin ascuns, fața pistruiată de roșcovan rotofei și cam mărginit. Îl știa superstițios și o ocazie ca asta nu trebuia să-i scape:

– Dacă n-aș fi schimbat fără voia mea cariera universitară pentru cinstea de a conduce hîrbul ăsta, le-aș fi vorbit poate studenților mei despre cele trei mari state care existau în sud-vestul Africii prin secolul XV: Congo, Lunda și Gola-an-Dango...

– Ei, pe dracu?! făcu celălalt neîncrezător. Erau negrii ăștia bantu capabili de așa ceva?

– Mai mult decît atît: aveau o civilizație cu adevărat înfloritoare, iar portughezilor le-a trebuit mai bine de o sută de ani pentru a înfrînge rezistența lor organizată...

– Mda, rezistă ei și-acum și încă destul de bine! Ce-i însă cu legenda aia?

Ludwig Repka strivi cu dosul palmei un țînțar uriaș care zumzăia înnebunit deasupra cadranului fosforescent al busolei giromagnetice.

– Zona în centrul căreia se află lacul și valea Wandoo, este o regiune subecuatorială, împădurită, o cetate naturală inexpugnabilă. Cu toate acestea, ambițioși, portughezii se străduiau neîncetat să pătrundă pînă acolo, dar toate expedițiile piereau aproape fără urmă.

– Chiar așa?

– Legenda, care e foarte răspîndită printre angolezi, susține că atunci cînd unitățile portugheze ajungeau epuizate în preajma lacului, din el se ridica o mare pasăre albă care le nimicea fără cruțare...

– Eh, poveștil Cine dracu mai crede în pasărea Rok, cea cu dinții de oțel? se hlizi fără prea multă convingere MacGregor.

– Adevărul e că uneori mai scăpa cu viață cîte un militar, sau cîte un călugăr, dar erau atît de zdruncinați la minte, încît relatările lor erau socotite ca manifestarea unei boli psihice specifice acelor locuri. Cu toții susțineau că văzuseră pasărea înălțîndu-se, iar în fața slavei ei, spadele și lăncile, platoșele și muschetele se prefăceau în pulbere fumegîndă...

MacGregor asculta fascinat, cu pleoapa ochiului stîng umflată, zbătîndu-se ușor.

– Mai știi de ce vrăjitorii sînt în stare negrii ăștia?! Uite, îmi povestea un tip cam trăsnit, într-un bar din Windhoek...

Brusc, apelul controlorului de zbor îi readuse în prezent. Și-au acoperit dintr-o mișcare urechile cu monstruoasele căști antifon, degetele, abile, apăsau butoane, conectau circuite, declanșau sclipirea mărunță și colorată a luminițelor de control, rosteau cu voce metalică în interfoane cifre și cuvinte magice ce trezeau la viață unealta lor de război.

MacGregor, pilotul celui de-al treilea elicopter de desant, porni motoarele, apoi se aplecă spre stînga pentru a privi șirul lung de oameni care, cu spatele încovoiat, asurziți de zgomot și înfiorați de aerul rece dizlocat de palele dublelor elice de sustentație, urcau anonimi, unul cîte unul, în pîntecul vibrînd al aparatului.

●

Încadrați riguros în formație, MacGregor și Ludwig Repka se aflau la mai puțin de cinci kilometri de obiectiv, cînd observară simultan apariția la cîteva grade mai spre vest a șase bireactoare Buccaneer MK 50 desfășurate pentru atac.

– Începe dansul! rosti rînjind MacGregor, cu ochii la cele șaisprezece bombe de cîte patru sute cincizeci de kilograme, pe care fiecare avion le purta acroșate sub aripi.

Lacul Wandoo sclipea ca o bijuterie verzuie, înconjurat de masa vegetală informă a junglei. În numai cîteva secunde însă, latura sa dinspre nord-est părea un vulcan în erupție.

Caruselul înfricoșător al morții înaripate dură mai puțin de trei minute. Gata de intervenție în situația existenței unui punct de foc al inamicului, unitățile de desant executau perfect sincronizate elipse prelungi la o sută de metri înălțime. În preajma lor, ca niște cîini de pază, patru dintre teribilele elicoptere de asalt **Cobra** vegheau și ele gata

pentru intervenție.

„Acțiunea a reușit!" transmise prin radio, în afrikaans, vocea hîrîită a colonelului Schröeder „Executați operațiunea **Sisal!**". Urma cercetarea văii inundate și nimicirea supraviețuitorilor.

Unul cîte unul, conform unui grafic riguros, aparatele luau cap compas spre nord est. Jos, valurile de fum violaceu, de praf și mîl dezintegrat în fracțiuni microscopice, care acopereau ca un giulgiu luciul rănit al apei, începură să se destrame.

Învolburate, apele se năpusteau spre poarta deschisă de curînd, tot mai largă sub forța năpraznică a viiturii.

Din cel de-al treilea elicopter de desant, ce patrula singur acum în latura sudică a lacului, MacGregor și Ludwig Repka priveau prin lentilele cu filtre speciale ale ochelarilor lor de zbor fundul mîlos, împestrițat de verdele murdar al vegetației de baltă.

Ca un trăsnet din senin, glasul **Hienei** plezni în mem r nele căștilor.

– Mein Gott! Ce-o fi asta? Numai ruși... Nütürlich! Numai ruși...

– Ce spune? întrebă peste umăr MacGregor.

Abia atunci realiză copilotul că Schröeder vorbise în germană, renunțînd pentru prima dată din cîte știa el la afrikaans, limba patriei sale de adopțiune.

– Dracu' știe despre ce ruși bolborosește, îi răspunse derutat scoțianului.

Aproape imediat, glasul din totdeauna al **Hienei** reveni tunător în căști:

Apel general! Operațiunea **Sisal** se suspendă și toate unitățile se regrupează deasupra fostului baraj natural! Misiune: neutralizarea unei baze imense de rachete, cel mai probabil instalată de sovietici. Consemnul de suspendare a acțiunii în curs: **Cuende!** Apel general!...

Virînd strîns, MacGregor se îndreptă spre centrul fostului lac Wandoo și acolo zări înălțîndu-se grațios profilul neîndoielnic al unei rachete de un alb strălucitor, cu baza celor trei planuri de direcție acoperita încă partial de apă învolburată. Spre vest, într-un elicopter de asalt, suspendat la vreo două sute de metri înălțime, colonelul Schröeder îi aștepta. Ludwig comandă deschiderea panourilor laterale blindate și aproape imediat aparatul trepidă în ritmul mitralierei grele mînuit de soldații din pîntecul său. După cîteva secunde, din lansatoarele laterale ale **Cobrei** porniră simultan două rachete aer-sol, marcîndu-și culoarul de trecere cu jeturi turbionare de fum alburiu.

Din momentul acela, copilotul avu impresia că timpul se dilată. Întîi văzu cum fuzeele argintii își încetinesc parcă zborul, întîmpinate din vîrful rachetei atacate de un lung șir de globuri străvezii, ce străluceau în soare aidoma baloanelor de săpun cu care se jucase în copilărie. Apoi, zveltele bombe zburătoare se făcură nevăzute, acolo, la jumătatea drumului lor, pînă unde vîrstaseră văzduhul cu prelungite cozi de cometa.

– E pasărea Wandoo! E pasărea ta răzbunătoare! urlă MacGregor și mîinile sale se crispau pe manșă. Dar Ludwig nu-i răspunse, căci clipa cea lungă nu se terminase: din vîrful sidefiu al păsării nefaste porniseră pe un fir nevăzut alte șiruri de bule străvezii, tot mai mari și mai transparente pe măsură ce înaintau, stopînd în înaltul cerului aparatul de zbor al **Hienei.** Și cei doi văzură din nou cu groază cum și acesta se dezagregă, cum din punctul-acela de impact se desprind și cad în poziții nefirești patru trupuri omenești și alveola sclipitoare a carlingii.

În acel moment, sosi și peste ei duhul globular al păsării lacului Wandoo. Cu uluire, dar și cu ciudată detașare, Ludwig simți întîi cum puntea de metal ce i lega dantura se pulverizează în particule fine ca de nisip marin, după care văzu cum structura metalică a carcasei aparatului se destramă, simțind în același timp cum alunecă în gol.

Înălțimea mică de zece-cincisprezece metri îi salvase pe cei mai mulți dintre oamenii aflați la bordul elicopterului de desant și totuși, la malul lacului ajunsera numai ei doi, MacGregor și Ludwig Repka, după o luptă disperată de a străbate prin capcanele fundului mlăștinos, ascuns într un strat de apă în care vegetația punea bariere de netrecut. Ceilalți se înecaseră probabil alunecînd în depresiuni ascunse sau epuizați de flămîndele lipitori ce colcăiau în mîlul răvășit de viitură.

Stăteam amîndoi culcați pe spate pe povîrnișul malului înalt, la cîțiva pași numai de răsuflarea umedă a pădurii veșnic verzi. În cele din urmă, după ce lansă cu glas răgușit un lung pomelnic de înjurături în dialectul clanului său, MacGregor se sculă în picioare și, aplecîndu-se, scuturâ destul de puternic umărul copilotului.

– Să plecăm, Ludwig... Tîrfaia de Pasă.e Rok ne mai poate face vreo figură. S-o ștergem, dracului!

Trezit din letargie, Ludwig se sculă în capul oaselor. Se priviră cu spaimă, fiecare dintre ei fiind oglinda fidelă a celuilalt. Din echipament rămăsese o mînă de zdrențe acoperite de o crustă, parțial uscată, de mîl pestilențial și alge gelatinoase Bocancii nu mai aveau catarame sau crampoane metalice și era o minune că nu-i pierduseră din picioare. Brațele, pieptul, pulpele mai ales, erau pline de urmele vinețiu însîngerate, lăsate de ventuzele lipitorilor.

– Să-i dăm bătaie! rosti în cele din urmă Ludwig, întorcîndu-se ca un automat și pornind primul, clătinîndu-se, spre zidul vertical al junglei.

Abia făcură cîțiva pași și o vibrație neobișnuită a aerului îi opri în loc. Întorcînd capetele și ridicînd ochii, văzură înălțîndu-se încet marea pasare albă a lacului Wandoo.

Nici flăcări, nici aburi fierbinți, nici urlet de motoare reactive în forțaj, ci doar o insolită structură geometrică suspendată în

tării. Se oprise la nu prea mare înălțime și cei doi priveau cu uluire cum albul său perlat începe să pîlpîie parcă intermitent, topindu-se tot mai mult în transparență. Un țiuit ciudat, de înaltă frecvență, începu să le chinuie timpanele și o ameteală ușoară îi pătrundea, insinuantă.

În cele din urmă, cu o ultimă revenire în spectrul vizibil, pasărea lacului Wandoo dispăru cu desăvîrșire.

■

Pentru cei doi bărbați, zilele și nopțile ce urmară își pierdură șirul firesc. Se tîrau ca două fiare rănite, înfometați și însingerați, prin pădurea nesfîrșită, coborînd mereu spre sud, pîndind noaptea la marginea satelor înșirate de-a lungul rîurilor pentru a fura orice putea astîmpara cît de cît foamea. Pătrunzînd în savană, pășeau împleticit pe solul pietros, printre tufărișurile spinoase ce le vezicau epiderma chinuită, ocolind cu teamă craalurile înconjurate cu palisade înalte ale negrilor bantu, apoi, mai mult tîrîndu-se, ajunseră în nordul deșertului Namib.

Și cînd într-o dimineață se treziră înfrigurați, după ce linseră roua condensată pe cuticula ciudatei plante **Welwitschia mirabilis,** în ceața ce se destrăma încet, văzură la numai cîțiva metri depărtare fișiile paralele de beton ale unei imposibile autostrăzi.

Se repezirâ și, în genunchi, pipăiau neîncrezători cu palmele. MacGregor ridică ochii spre tovarășul său:

– Damned! Cum e posibil? Unde sîntem?!...

Ludwig nu răspunse. Cunoștea zona din survolările aeriene, avea întipărită în memorie, ca și celălalt de, altfel, imaginea hărților pe care le folosiseră zi de zi. Nu se rătăciseră, și totuși, șoseaua asta nu putea să existe în lungul deșertului Namib...

Amîndoi zăriră odată un vehicul strălucitor ce se apropia cu repeziciune.

– Un automobil! răcni Ludwig sărind în picioare și fluturîndu-și mîinile deasupra capului.

O mașină curioasă opri silențios în fața lor, o portieră translucidă se deschise și un negru tînăr, zvelt, coborî privindu-i cu nesfîrșită uimire:

– Ce-i cu voi?! De unde veniți? întrebă el într-o afrikaans cu accente surprinzătoare.

Se apropiară de el, iar MacGregor ceru cu voce gîtuită:

– Apă! Dă-ne puțină apă...

Băiatul se repezi spre interiorul mașinii și reveni cu patru recipiente cu conținut portocaliu Băură. Limonada fortifiantă le dădu puteri sporite:

– Hai, negrule, ne duci și pe noi?

– Unde? șopti tînărul cercetînd cu teamă înfățișarea celor două arătări în zdrențe, cu bărbi și plete încîlcite din care se zăreau doar ochii sălbatici, injectați de suferință.

– Spre cel mai apropiat post de poliție sau spre cea mai la îndemîna bază militară...

Tînărul se urcă la locul său și, acționînd un mecanism, bascula vertical portierele din spate. Cei doi bărbați se instalară șovăitori în fotoliile ce le îmbrățișară elastic trupurile obosite, capota se etanșeiză și vehiculul demară lin.

Bordul neobișnuit, absența volanului, îi intriga tot mai mult pe foștu piloți de elicopter, iar tînărul negru, în cămașa sa albă cu mîneci scurte, părea din cale afară de firav, așa cum stătea pe locul său din față. Își cerceta pasagerii cu coada ochiului și în cele din urmă, ezitînd, făcu un contact pe pupitrul de comandă și rosti repezit vreo două fraze în dialectul bantu. Un monitor de bord prinse viață redînd imaginea unui bărbat de culoare, purtînd un chipiu înalt și un bluzon cu epoleți nedesiușiți, care răspunse pe un ton relaxat cîteva cuvinte.

Mai multe clipe după convorbire, perplecși, cei doi încercară să înțeleagă ce se petrece, după care MacGregor mormăi în barbă:

– Cu cine-ai vorbit, băiete?

– Cu poliția rutieră...

– O.K.!

După mai puțin de un sfert de ceas, văzură venindu-le în întîmpinare la mică înălțime un aparat de zbor ce aducea cu o uriașă broască țestoasă. Tînărul își opri mașina cu un puternic oftat de ușurare în fața aerodinei care bloca acum șoseaua. Trei negri înalți, în uniforme ușoare, cafenii, se apropiară cu pas elastic. Ludwig și MacGregor coborîră greoi și cu inimile strînse.

– Cine sînteți? întrebă unul dintre polițiști, care părea să fie șeful celorlalți, privindu-l insistent pe scoțianul care bolborosea niște înjurături în barba-i roșcovană, încîlcită și murdară.

Tovarășul acestuia se simți obligat să răspundă:

– Sîntem piloți din forța specială aeropurtată a colonelului Schröeder, unitatea 21, cu baza la Groot Fontein...

– Aha!

– ...Și dorim să fim cît mai rapid transportați la cea mai apropiată bază aeriană, completă, copilotul cu glas obosit, încercînd să descifreze semnificația treselor necunoscute de pe epoleții bărbatului din fața lui.

– Bine, desigur... mormăi acesta privindu-l îngîndurat. Eu sînt locotenentul de poliție N'dola. Veți veni cu noi!...

La bordul celui mai ciudat aparat de zbor din cîte văzuseră pînă atunci, Ludwig și MacGregor căzură într-o toropeală abulică. La un moment dat, locotenentul îl scuturâ de braț pe cel dintîi și-l întrebă parcă cu indiferență:

– Veniți din misiunea Wandoo?

– Da, da! se grăbi acesta să răspundă. Ne tîrîm de cîteva luni... A fost un dezastru, acolo... Un dezastru inimaginabil!

– Ooo! Pasarea... șuieră și MacGregor cu ochii încețoșați de o spaimă fără nume.

Aterizară pe terenul gazonat din fața unui șir de pavilioane mici, cochete, înconjurate de un

(CONTINUARE ÎN PAG. 312)

ÎNTOARCEREA

EI

MILIVOJ

18 Ianuarie 2021.

Pe la ora 17.00, ora locală, nu mi-am mai putut înăbuși neliniștea. Era ca și cum toate visele și speranțele mele, precum și o frică ascunsă și inexplicabilă mi s-ar fi strîns într-un nod în gît și acum parcă mă sugrumau pulsînd într-un ritm accelerat și nervos. M-am îndreptat spre hubloul cel mai apropiat, geamul oglindea atît fața mea congestionată cît și miile de lumini multicolore clipitoare de pe panoul de control. Am apăsat pe un buton și obloanele au dispărut undeva în adîncuri, însoțite de un sunet abia auzit, de parcă o pală de vînt de nisip ar fi izbit geamul hubloului. Mai întîi am văzut luminile nenumăratelor stele — de la cele mai mici care străpung întunericul, ca vîrfurile acelor, pînă la cele de mărimea unei nuci. Liniștite, fără să clipească, radiante și imobile, erau parcă suspendate pe fundalul întunecat. Apoi am realizat imensa adîncime a spațiului — o distanță de neconceput mă separa de stele. Un NIMIC tridimensional, negru, fără de sfîrșit. Din cînd în cînd, în apropierea navei se putea zări praf strălucitor și rareori cîte o șuviță palidă, fină — ca atunci cînd închizi ochii și strîngi foarte bine pleoapele. Totuși, nu știu dacă toate existau într-adevăr sau erau numai o reflexie a ochilor mei încordați și obosiți.

Așa cum mai făcusem și altădată am încercat în zadar să recunosc vreo constelație — cerul în această parte a galaxiei nu-mi spunea nimic. Resemnat, am apăsat pe buton — obloanele s-au ridicat din adîncuri acompaniate asemănător vîntului de nisip și din nou mi-am văzut propria imagine și sala de control în geamul hubloului.

Șiruri lungi de calcule complicate făcute de calculatorul central parcă clipoceau apărînd pe marele ecran. Căpitanul navei, Igor Majinovici, le studia cu atenție și transfera unele numere la loc sigur pe un ecran mai mic. Mi-a aruncat o privire rapidă și apoi a continuat cu calculele. Cînd ultimul șir de numere au pălit, fără să-și ridice capul, a spus cu o voce stranie, parcă gîtuită.

— Va fi în raza noastră vizuală, în mai puțin de un minut.

Tonul pe care-l folosise îmi îndreptățea neliniștea. Toți acești ani, petrecuți împreună în spațiu, ne învățaseră să ne înțelegem în puține cuvinte.

— Ce constelație? am întrebat, încercînd să păstrez un ton neutru. Simțeam un fel de greutate pe umeri și nodul din gît începuse să pulseze viguros.

— Constelație? Nu mai e vorba de constelații, ci de sistemul solar, auzi? De sistemul nostru!

Cum aș putea descrie fericirea fără margini ce ne-a cuprins cînd am văzut lumina îndepărtată a Soarelui pe marele ecran. Palid și abia zărindu-se printre stelele mai apropiate, mai mari și mai strălucitoare, Soarele părea să ne încălzească chiar de la acea distanță înfricoșătoare. Era lumina sistemului nostru solar, lumea și casa oamenilor, văzută pentru prima dată după 15 ani de călătorie prin infinitățile spațiului.

Ne întorceam pe Pămînt mai devreme decît s-ar fi putut oricine aștepta — după numai 80 de ani. Călătoria dinspre Pămînt durase 14 ani, reîntoarcerea era însă mult mai rapidă — mai puțin de un an ne trebuia să străbatem aceeași distanță cu această navă intergalactică construită pe planeta Ei Bi. Totuși, bătălia cu timpul era piedută. Știam că nu vom mai întîlni pe nimeni cunoscut pe Pămînt; datorită fluctuațiilor timpului trecuseră 80 de ani de la plecarea noastră.

Îmbătrîniți doar cu 15 ani, urma să aterizăm pe planeta noastră unde se scursese aproape un secol. Totuși, alergam grăbiți, cu toată puterea motoarelor, să îmbrățișăm Pămîntul și pe oamenii lui.

Chiar și acum, după mai mult de 15 ani, îmi amintesc clar cuvintele președintelui Națiunilor Unite la ceremonia lansării noastre în spațiu:

„Adunarea Generală a Națiunilor Unite v-a ales să fiți emisarii Pămîntului și ai rasei umane ca răspuns la invitația trimisă de îndepărtata planetă Ei Bi către toate formele de viață necunoscute, prietenoase și raționale din galaxie. Vă îmbarcați pentru o călătorie lungă spre o civilizație mai dezvoltată și mai veche ca a noastră. Nici unul dintre noi nu va trăi să vă vadă întorcîndu-vă, dar cunoștințele pe care le veți aduce generațiilor viitoare, cunoștințe pe care nici nu ni le putem imagina azi, vor însemna un pas decisiv în dezvoltarea rasei umane pe Pămînt. Pasul acesta e comparabil cu acel moment insondabil din timpurile preistorice cînd strămoșul nostru s-a strecurat afară din oceanul călduț pe țărmul inospitalier. Acesta a fost momentul cînd a început pe Pămînt adevărata viață, aventura care a făcut posibilă apariția inteligenței, a rațiunii, a rasei umane. Astăzi, din nou sîntem în fața unei asemenea încercări. Poate că minunata noastră planetă este doar o haltă între oceanul sărat din care ne tragem și oceanul înstelat unde vom locui pînă la urmă. Dar toate acestea fără îndoială că le știți. Vă trimitem ca ambasadori ai păcii, prieteniei și bunăvoinței omenirii de pe îndepărtata planetă Pămînt. Să nu uitați asta niciodată!"

Aceste cuvinte, înscrise pe prima pagină a jurnalului nostru de bord, au rămas adînc în-

DE PE PLANETA

BI

ANDJELCOVIC

crustate în conștiința noastră. Cîtă dreptate avusese bătrînul președinte! Ne întoarcem pe Pămînt aducînd cele mai prețioase cunoștințe dobîndite de o civilizație cu o istorie ce o depășea cu mult pe a noastră. Aducem cu noi dezvăluirea tuturor secretelor pentru paleontologi, ingineri, fizicieni, medici, biochimiști și experți în genetică, hărți detaliate ale galaxiei noastre și a celor învecinate, răspunsuri la toate întrebările teologice și la multe întrebări filosofice pe care omenirea se tot străduiește să le rezolve de la nașterea sa. În sfîrșit, cel mai prețios lucru, experiența enormă a unei civilizații progresiste și înțelepte, mult asemănătoare civilizației noastre.

Dar mai sînt încă peste patru luni de călătorie pînă la Pămînt. Foarte mult dacă ți-ai seama de nerăbdarea noastră. Nu chiar așa de mult dacă-ți amintești că ne-au trebuit aproape cinci ani să acoperim aceeași distanță cu vechea noastră navă.

26 Martie 2021.

Zilele trec monoton, după program. Între orele 6,00 și 18,00 trimitem fără încetare șiruri de mesaje scurte. Fiecare din ele conțin codul nostru de identificare și extrase din cele mai importante materiale științifice pe care le aducem de pe planeta Ei Bi. Știu că toate rămîn mult în urmă din cauza vitezei cu care călătorim. Totuși, ca și în lunile precedente, trimitem cu regularitate mesaje în spațiul întunecat, înghețat. Călătoria noastră este o aventură nesigură și aceste semnale sînt urmele noastre. Ele vor ajunge sigur pe Pămînt într-o zi și vor fi primite de urmașii noștri.

În timpul orelor rămase, încerc să fiu împreună cu cît mai mulți membri ai echipei noastre, iau parte cu sfințenie la toate partidele de ping-pong, mini-baschet, șah și lupte greco-romane. Fac băi de soare în solarium și înainte de a mă culca conectez ecranul din camera mea la circuitul de televiziune.

În ultimii ani, cel mai popular și mai frecvent program era unul care fusese filmat chiar pe navă. Începe cu figura unei stewardese în prim plan vorbind cu o voce catifelată:

— Bună ziua. Vă vorbește gazda aeronavei. Am decolat pentru planeta Pămînt pe care ajungem după 14 ani, 2 luni, opt zile, 13 ore, 56 minute și 48 secunde. Va rog să mă scuzați, 18 secunde. Vom zbura la altitudinea de 350 milioane pînă la 1000 milioane kilometri. Vremea va fi plăcută, cu o ușoară briză de la instalația de aer condiționat. Pentru distracția dumneavoastră, compania noastră a angajat diferite comete însoțitoare pentru fiecare 7 ani ai excursiei. Vă rugăm să nu aruncați nimic prin hublouri și să folosiți doar ușa din față pentru ieșirea din aeronavă. Vă mulțumim pentru atenție.

Apoi camera s-a îndepărtat pînă cînd a devenit evident că stewardesa era doar o imagine pe care calculatorul o proiectase pe ecranul central.

Toate aceste condiții sintetice de viață, deși aproape atingeau perfecțiunea, nu puteau șterge din adîncurile subconștientului ideea că sîntem un bot de materie solidă care alunecă prin NIMIC și eternitate, prin SPAȚIUL și TIMPUL nesfîrșit. Eram puși în fața realității acestor concepte abstracte care scăpau experienței umane și criteriilor pămîntești. Realitatea acestor abstracții, fără început și fără sfîrșit, independente de voința și gîndirea umană, există dintotdeauna în singurătatea înghețată a spațiului, pînă am devenit noi conștienți de ea, așa cum va rămîne să existe și după trecerea noastră.

În grupul nostru, în momentele de vîrf ale competițiilor, cînd trupurile și mințile membrilor echipei erau coordonate și concentrate să cîștige un punct, să marcheze un coș, să fie campioni, reușeam, în cele din urmă, să reactivăm în noi dorința de autodepășire și încredere în sine. Apoi, în zilele ce urmau, puteam din nou face față asmarginirii Spațiului, eliberați de complexele create de numeroase limitări impuse de corpurile noastre fragile.

Participaserăm la un eveniment extraordinar, întîlnirea a două civilizații în infinitatea Spațiului. Una care trecea neîncetat în neființă și cealaltă, nouă, entuziastă, de pe un mic sistem la periferia galaxiei. Pentru prima oară întreaga cunoaștere dobîndită pe parcursul unei civilizații nu va fi strivită de înghețul încet dar autodistrugător al incomensurabilei eternități cuprinzînd timpul cosmic, expansiunea fără capăt și necunoscute dimensiuni. Un ciclu complet de viață urma să fie revitalizat în altul, tinerețea și entuziasmul urmau să se îmbogățească cu experiență, înțelepciune, cunoaștere. Dar va permite oare Spațiul ca acest proces să se desfășoare, va permite ca un rest de viață și rațiune să se combine cu un spirit proaspăt și tînăr, oare forțele biochimice ale vieții, rațiunea și inteligența se vor putea uni, nepedepsite, să contrazică legile eternității? Și oare această rasă periferică, imperfectă, dar de o excepțională vigoare și ambiție, netărmurită și nemăsurată încredere în sine, va fi în stare să implanteze această schimbare în însăși substanța și armonia întregii galaxii?

Acum oamenii care-și folosesc rațiunea pentru a distruge Timpul și Spațiul se vor opri doar în fața Eternei Materii cu adevărat indestructibile, din care totul a apărut și în care totul se va întoarce.

Azi, pe la orele 19,00, Pămîntul va putea fi

ÎNTOARCEREA DE PE PLANETA

Ei Bi

văzut, în sfîrșit. Mic, un punct palid în nemărginirea Spațiului... Mai mult de o oră, cît timp l-am putut zări, am stat lîngă hubloul din bibliotecă. Vom ateriza pe Pămînt în mai puțin de o lună, pe 21 aprilie. E din ce în ce mai greu de așteptat, nerăbdarea crește continuu. La ora 20,23 Pămîntul a fost acoperit de globul strălucitor al Soarelui, conturîndu-se pe fundalul negru, mare cît o portocală.

20 Aprilie 2021.

Eram în biblioteca de microfilme cînd căpitanul navei a apărut pe ecran:

— Atențiune, către echipajul navei! Toată lumea la posturi! La orele 21,27 și 00 secunde intră în vigoare regulile pentru intrare normală pe orbită planetară. Țința: Planeta Pămînt. Numărătoarea inversă începe la orele 21,26 și 30 secunde. Tăcu cîteva minute apoi continuă cu o voce joasă:

— Prieteni, Pămîntul nostru e în fața noastră. Mîine dimineață vom fi în stare să intrăm în legătură cu ei. Dar nu uitați că s-au scurs 80 de ani pe Pămînt. Aștept de la fiecare din voi să continue să-și îndeplinească sarcinile obișnuite, orice s-ar întîmpla. În orice caz, ca fiecare dintre voi, sper că mîine va fi o zi și pentru noi pe planeta noastră.

21 Aprilie 2021.

La ora 07,48 în camera de control izbucni o voce clară, răsunătoare, care ne izbi la fel de ascuțit ca un fascicul laser.

„Aici planeta Pămînt. Am primit codul vostru de identificare. Pretindeți că sînteți crucișătorul spațial «Națiunile Unite ale planetei Pămînt», lansat în zbor interplanetar în direcția planetei Ei Bi în 2005. Echipamentele noastre indică o navă diferită, de origine necunoscută. Așteptăm explicații".

— Aici căpitanul navei. Observațiile sînt corecte. Aceasta este o navă de pe planeta Ei Bi care a fost dăruită Națiunilor Unite de pe planeta Pămînt. Nava este în exclusivitate sub comanda noastră. Echipajul este același cu al crucișătorului „Națiunile Unite ale planetei Pămînt". Nu transportăm locuitori de pe alte planete și nu sîntem supuși nici unei influențe străine. Vă rugăm informați imediat pe Președintele Națiunilor Unite de sosirea noastră, parola de identificare în circumstanțe speciale este „Apollo". Așteptăm răspunsul la parolă. Timp de cîteva secunde lungi, singurul lucru pe care-l puteam auzi erau îndepărtate descărcări electrice, apoi din nou vocea:

— Datele au fost confirmate, explicațiile acceptate. Vă așteptăm în 79 ani, 10 luni și 2 zile. Pe baza vitezei pe care o aveți am calculat că într-adevăr e posibil să sosiți atît de devreme. Aterizați pe Cîmpul E.L.I. punctul 71/08 conform indicațiilor de pe hărțile voastre. Cosmodromul e gata să vă primească. Bine ați venit pe Pămînt!

Toată lumea din sala de control zîmbea fericită. Călătoria se încheiase. Pămîntul ne primea cu brațele deschise! Căpitanul Igor întrerupse legatura și comută pe interfon.

— Vă vorbește căpitanul navei. Ordin către Camera Mașinilor. Reduceți imediat viteza la minimum! Ordinul de utilizare a regulilor pentru intrare normală pe orbita planetară se suspendă! Veți fi informați la timpul potrivit despre noua traiectorie. Ordin spre camera de navigație! Calculați o nouă traiectorie a navei în paralel cu mișcarea Pămîntului în jurul Soarelui, la distanța maximă care mai permite menținerea comunicațiilor. L-am privit neștiind ce să cred. Ceva se întîmplase...

Aceeași întrebare a venit aproape simultan din camera mașinilor și cea de navigație:

— Vă rugăm repetați ordinul!

Într-o tăcere absolută, căpitanul a repetat ordinul cuvînt cu cuvînt. Apoi a adăugat: Cer să fie imediat îndeplinit! Convoc urgent adunarea Consiliului navei! Închise interfonul și-și trecu obosit mîna peste frunte. Mi-am părăsit postul de transmisie. Ceea ce se întîmpla era mult mai important. M-am apropiat de biroul lui Igor și, privindu-l cu atenție, i-am zis încet:

— Nu înțeleg. Știu că niciodată nu poți fi destul de precaut, dar mă tem că de astă dată nu ai suficiente argumente pentru un asemenea comportament extremist. Sînt sigur că membrii Consiliului îți vor spune același lucru.

Era în mod evident extenuat, dar în ochi și

RADU GAVRILESCU

în expresia feței nu puteam zări nimic neobișnuit, nelalocul lui.

Igor se uită doar la mine și, fără să răspundă, comută linia de comunicație.

— Alo, Pămîntul! Așteptăm în continuare răspunsul la parola pentru circumstanțe deosebite. Reglă receptorul, dar doar zgomotul de fond se putea auzi. După mai mult de un minut, aceeași voce de mai înainte anunță:

— Repet. Veți ateriza pe Cîmpul E.L.I. 93. Punctul 71/08. Bine ați venit pe Pămînt! Igor răspunse cu o voce hotărîtă.

— Așteptăm răspunsul la parolă. Toate instrucțiunile de aterizare au fost amînate pînă ce primim răspunsul. De data aceasta răspunsul veni imediat:

— Nu e nevoie să așteptați răspunsul. Acționați în conformitate cu instrucțiunile!

— Cer să vorbesc urgent cu Președintele Națiunilor Unite de pe Pămînt.

Urmă o pauză lungă ca și cum vorbitorul invizibil își aduna informații suplimentare și instrucțiuni.

— Pe Pămînt s-au petrecut schimbări importante. Națiunile Unite au fost dizolvate în urmă cu 8 ani. Acționați conform instrucțiunilor. Pentru o clipă, Igor se uită la fețele noastre, căutînd să ne surprindă reacțiile. Pe lîngă echipajul obișnuit erau prezenți și toți membrii Consiliului, urmărind cu atenție convorbirea. Pe fețele lor se puteau citi și multe întrebări nepuse. Apoi Igor, liniștit dar ferm, vorbi în microfon:

— Nu accept instrucțiuni de la un calculator oarecare. Cer să vorbesc presedintelui oficial al civilizației umane. Ne-am uitat unii la alții cu stupoare Un calculator? Cum e posibil? Cum a ajuns căpitanul la această concluzie? Așteptam nervoși replica. Numai zumzetul aparatelor de condiționat aerul puteau fi auzite în sala de control. Vocea ripostă repede, cu același ton, fără să afișeze enervare sau protest.

— Vorbiți cu președintele autorizat și responsabil al Planetei Pămînt. Nu sînt un calculator oarecare, ci TWE-03 — Calculatorul Central al Biroului Federal al Planetei Pămînt pentru crearea și regenerarea de calculatoare, roboți, transformatoare și dispozitive. Funcția mea este aceea de împuternicit central al Pămîntului. Comunicația cu reprezentanți ai rasei umane este posibilă doar pe Pămînt. Toți supraviețuitorii rasei umane și a celor înrudite sînt în rezervații cu atmosferă întreținută. Aveți nevoie de costume de scafandru la aterizare, atmosfera este toxică pentru orice formă de viață care folosește oxigen. Acționați conform instrucțiunilor. Conversație încheiată.

Apoi tot ce se mai auzi era un bîzîit îndepărtat Capitanul mai făcu cîteva încercari sa restabilească contactul — orice informație cît de mică era acum de o excepțională importanță, dar vocea nu se mai auzi. Pămîntul era tăcut, învăluit în nori.

În cele din urmă, Igor reluă microfonul:

— Ați auzit? spuse el membrilor Consiliului. Situația este foarte critică și în plus neclară. Unde sînt oamenii? Ce s-a întîmplat cu Națiunile Unite? De ce nu știa calculatorul parola de recunoaștere în circumstanțe extraordinare? Codul era cunoscut doar de Președintele Națiunilor Unite și de Președintele Comitetului pentru Cercetari Cosmice. Calculatorul nu-l știa pentru că n-a fost programat si pus în funcțiune de aceste autorități. Este evident că acest calculator operează acum independent de oameni. Cine știe în ce scop! Mi-e teamă că avem de-a face cu o formă perfectă de calculator electronic care emite ordine după bunul său plac tiranizînd întreaga planetă. Se pare că Pămîntul, în atmosfera sa poluată, este acum sub stăpînirea unor mașini care au dobîndit puterea de a se regenera, reproduce și organiza. Aș vrea să aud propunerile dv. în ceea ce ne privește...

M-am reîntors la sistemul meu de transmisiuni. Dacă or fi existînd oameni pe undeva, atunci munca mea ar avea rost. Dar dacă nu mai există sau dacă n-au dispozitivele necesare pentru comunicație? M-am uitat la membrii Consiliului navei. Toți șapte tocmai deciseau asupra posibilității ca nu numai nava dar poate întregul pămînt și rasa umană... Am trimis codul de identificare în spațiu și apoi am început să transmit următorul mesaj — din domeniul chimiei organice Dacă erau cumva oameni undeva, m-am gîndit. L-am trimis repede, cît am putut de repede, mai repede ca oricînd... Cît mai multe informații prețioase de pe planeta Ei Bi trebuie transmise, poate mai există oameni undeva...

23 Aprilie 2021.

De trei zile nava noastră alunecă ușor prin spațiu, cu toate antenele sale îndreptate spre Pămînt. Fără încetare, transmitem mesaje oamenilor și analizăm toate sunetele pe care le prindem din spațiu. La început era tăcere absolută peste tot. Apoi, cu o frecvență din ce în ce mai mare, am auzit navele automate care ne urmăreau. Evident, Calculatorul Central luase măsuri. De altfel, din a doua zi, spațiul se umplu de freamătul lor. Șansele să ne prindă erau neglijabile. Era doar o demonstrație de forță. Probabilitatea de a găsi acul în carul cu fîn ar fi fost mai mare. Alergam prin spațiu, totuși cu laserii gata de acțiune. Nava acoperită de antene și aparate de tot felul plana în spațiu. În afara comunicațiilor despre războiul automat pe care Pămîntul îl purta împotriva noastră, spațiul rămînea mut. Nici o vorbă omenească. Nici un sunet. Am renunțat la așteptare cu vreo două ore mai tîrziu decît de obicei, neliniștiți și îngrijorați de ce se întîmplase cu oamenii, cu întreaga rasă umană?

24 Aprilie 2021.

Noaptea trecută n-am putut adormi multa vreme. Era aproape ora 2.00, ora navei, cînd un gînd mi-a fulgerat prin minte. Aproape am alergat la biblioteca de microfilme și din masa de materiale despre planeta Ei Bi am selectat documente despre istoria el. Studiasem materialele doar superficial, concentrîndu-ne mai mult asupra disciplinelor științifice care mi se păreau de utilitate imediată. Mă gîndisem că le voi studia mai profund pe Pămînt, într-o casă pe malul mării, cu soarele, ușoara briză a primăverii și mirosul ierbii tinere pătrunzîndu-mi pe fereastră. În loc de toate acestea am studiat material febril, cu murmurul ușor a

ÎNTOARCEREA DE PE PLANETA

Ei Bi

RADU GAVRILESCU

aparatului de aer condiționat în spate, la 250 000 kilometri de Pămînt.

Mi-au trebuit mai mult de patru ore ca să termin. Am separat cu grijă toate microfilmele de care aveam nevoie să întocmesc un raport căpitanului, apoi m-am reîntors în cameră și am căzut într-un somn adînc. La ora 9.00 eram în sala de Control. Anticipasem privirea lui Igor plină de reproș și-mi pregătisem cuvintele cu care să-l familiarizez cu descoperirea mea și să-i explic importanța, dată fiind situația noastră. El era inginer electronist și nu mă așteptam să fie prea interesat în istoria planetei Ei Bi. Dar el nici nu m-a observat măcar. Toate difuzoarele erau conectate la linia de comunicație și reproduceau vocea întreruptă și neinteligibilă a cuiva care avea dsigur o stație radio foarte slabă. Recepționam doar silabe individuale, foarte rar cîte un cuvînt întreg. Dar vocea era fără îndoială a unei ființe umane! Puteai simți asta în fericirea și speranța, entuziasmul și neajutorarea ce o însoțeau. Era mai degrabă un mesaj nearticulat care se pierdea într-un fîșîit, se întrerupea. Apoi apărea din nou.

— Om... mă... rumbe... pri... borin com... estein... lumi... sli... ntrea... netă... mirdo... ceri... maima maibi... siti... tab... dolfi... apu... rele... vius arun... trei... verzi spre... lută... ilsu... minisui... ris.

— Se înregistrează mesajul în Sala de comunicație. Aparent, se repetă același text. Dacă este așa, vom ști în curînd ce înseamnă, vom putea uni aceste silabe dispersate într-un tot, pietricelele într-un mozaic — zise Igor. După mai puțin de 10 minute, comunicația se întrerupse. Numai sunetul îndepărtatelor descărcări electrice se mai putea auzi în difuzoare.

— Hai să mergem în Sala Comunicațiilor, zise Igor.

— Datele au fost introduse în calculator, ne informă primul ofițer al Sălii de Control. Vom avea rezultatul din moment în moment. Apoi lumina care venea de la indicatoarele Calculatorului încremeni și Igor comandă: Ieșirea pe ecranul central!

Șiruri de litere fosforescente de un verde pal apărură pe ecran și toți citirăm înfrigurați.

Homo cheamă porumbelul! Știu despre primul zbor în cosmos. Inima este în cer. Puncte luminoase roșii au năpădit întreaga planetă. Amîndouă secerile sînt false. Cea mai mare tale mai bine. Găsiți Tabulae Rudolphinae unde apune Soarele. Vezuvius aruncă trei scîntei verzi spre cer. Salutări de la Kun Ilsu președintele.

Am citit mesajul de cîteva ori și ne-am uitat unii la alții stupefiați.

— Nu înțeleg nimic din asta, zise căpitanul. Aparent este un cod. Sau poate că cel care-l transmite...

— Dacă este un cod, atunci nouă ne este transmis, spuse ofițerul din Sala de Comunicații. Sîntem singura navă cu oameni pe aici, un apel către o navă automată s-ar fi făcut cu o serie programată de impulsuri. De asemenea, răspunsul a venit pe aceeași lungime de undă pe care am transmis ultimul nostru mesaj. Luînd toate acestea în considerație, nouă ne-a fost trimis, am tras eu concluzia. Faptul că este codificat înseamnă că este un mesaj important. Și apoi, conține prea multe trucuri ca să fie un mesaj transmis de un telegrafist bîlbîit. Dar ce sistem de codificare o fi folosit? Ce sistem ați folosi ca să induceți în eroare un calculator care trage cu urechea?

— Bine, uitați-vă în toate cărțile de coduri, în special cele vechi, zise căpitanul. Și îndată ce găsiți ceva anunțați-mă! Confirmați și, fiți pe recepție! Poate ne mai transmit ceva.

Iar trecură 10 ore și difuzoarele rămaseră mute cu încăpățînare. De la Sala Comunicațiilor ni se transmise că încă nu se descifrase mesajul. Era evident că „Homo" de la început înseamnă „om" și că „homini sui furis" — omenirea liberă și independentă — într-o latină nu tocmai corectă. Tabulae Rudolphinae este numele antologiei de texte a lui Kepler din 1621 care în timpul secolului 17 a fost manualul de bază în astronomie. „Unde apune Soarele" ar putea însemna că ar trebui să căutăm o ediție a acestei cărți publicată în Vest, în vestul Europei sau în America, dar nu

aveam așa ceva la bordul navei, nici măcar un singur exemplar. „Vezuvius" este probabil chiar Vezuviu — vulcanul stins din Italia. Dar despre acest, despre „zborul în comun" și „porumbel" și „puncte luminoase" și „seceri false" nu se putea spune nimic.

Dezamăgit, mi-am făcut de lucru în biblioteca de microfilme. Aveam o bănuială că trebuie să fie ceva în mesaj, șirul de cuvinte bănuiam să aibă o logică. Dar care era cheia? Cum aș putea găsi soluția? Am ales cîteva microfilme și le-am pus în proiector, sperînd că mă vor pune pe drumul cel bun. Dar după o jumătate de oră eram descurajat din nou. Nu știam nimic mai mult ca înainte. Și atunci privirea mi-a căzut pe macheta crucișătorului Spațial „Națiunile Unite ale planetei Pămînt". Din motive sentimentale o luasem de pe nava noastră care rămăsese pe îndepărtata planetă Ei Bi. Numele era înscris pe prora, dar pe cealaltă parte, partea dinspre perete... da, da... cealaltă parte... Mi-am amintit brusc că era ceva, parcă un desen... ce era? În doi pași am și fost lîngă machetă și-am întors-o. Pe cealaltă parte era desenat un porumbel cu o ramură de măslin în cioc — porumbelul păcii! Era clar acum! Noi eram „porumbelul" din mesaj. Dar restul... M-am întors la ecranul central și după ce mi-am copiat textul exact al mesajului m-am așezat cu capul în mîini citindu-l cuvînt cu cuvînt...

După mai puțin de o jumătate de oră eram din nou în Sala de Control. Dintr-o privire mi-am dat seama după fața lui Igor că mesajul nu fusese încă descifrat.

— Replica la parola de identificare în circumstanțe speciale pe care o așteptai de la calculatorul împuternicit este „SOIUZ", nu-i așa? „APOLLO-SOIUZ" este parola întreagă, nu? I-am întrebat încercînd să par indiferent.

Igor și-a ridicat capul surprins. De unde știi?

— „Știu despre primul zbor în Comun" — am răspuns

— Hei, asta-i o propoziție din mesaj! țipă el.

— Da, și înseamnă de fapt: „Știu parola și raspunsul ei „Apollo-Soiuz" primul zbor în comun în Cosmos Și asta ne arata ca cel care ne trimite mesajul este președintele autorizat al Națiunilor Unite, indiferent că organizația mai există sau nu. După cum vezi este vorba de un cod obișnuit, asociativ. Dar totuși, un cod care poate fi compus și decodificat doar de o ființă umană, nu de un calculator!

— Da, bine, și restul mesajului, restul...

— Cred c-am reușit să-l descifrez.

Iată: „Inima" este simbolul casei, al casei unde ne întoarcem. „Puncte roșii luminoase au năpădit întreaga planetă" — ce planetă s-a chemat „Planeta roșie" pînă să pună omul piciorul pe ea? „Secera" este simbolul Lunii. Care planeta a avut două luni care multă vreme s-au crezut a fi artificiale? Se precizează că trebuie să ne referim la cea mai mare, la vestul unei zone geografice ce poartă numele lui Kepler și „Vezuviu" este probabil numele unui vulcan sau crater. Astfel interpretat mesajul ar suna cam așa: „Omul cheamă nava Națiunilor Unite ale Planetei Pămînt. Parola și replica este Apollo-Soiuz Casa voastră nu mai este Pămîntul. ci Planeta Marte, cel mai mare satelit al său — Phobos, la vest de colina lui Kepler În craterul stins veți vedea trei puncte verzi.) Salutări de la Kun il Su — președintele omenirii libere!

Igor suspină adînc. Excelent! Felicitări! Asta trebuie să fie!

Apoi ordonă în microfon: Vă rog afișați harta lui Phobos pe ecranul central. În mai puțin de un minut, mărindu-și treptat viteza, nava noastră se îndreptă spre Phobos. Singurul loc din Univers unde mai existau visele de libertate ale Planetei Pămînt și unde se țeseau planuri pentru eliberarea sa.

Am stat la fereastră observînd, ca în urmă cu cincisprezece ani, cum globul pămîntesc se topea în depărtare, cu deosebirea că acum nu pusesem piciorul pe el. Acea planetă caldă, albastră, casa noastră cea adevărată, Phobos, care în traducere înseamnă frică este numai un popas în drumul către planeta noastră. Sau acesta va fi locul unde se vor stinge ultimii reprezentanți ai rasei umane, cei care cu atîta mîndrie și-au spus „Homo". Acolo sînt posibile doar condițiile artificiale de viață, ceea ce înseamnă că doar o mînă de oameni trăiesc pe Phobos. Și atunci mi-am amintit de microfilmele care tratau istoria planetei Ei Bi. În agitația ultimelor zile uitasem să-i spun căpitanului despre ele. Dar experiența și cunoașterea unei civilizații apuse vor putea ajuta rasa umană să se susțină, să se reîntoarcă pe Pămînt, — sau va continua să hoinărească prin Cosmos căutînd un alt loc nou, liber, unde să se așeze un nou Pămînt. Erau multe întrebări fără răspuns, prea multe lucruri necunoscute și numai timpul va putea să-și spună ultimul cuvînt...

Nava își schimbă direcția cu cîteva grade și Pămîntul acoperit de vălul alb-cenușiu al norilor ieși din raza noastră vizuală. În locul lui se ivi maiestuosul Jupiter; centura cețoasă neîntreruptă de asteroizi dintre Jupiter și Marte se dispersase în mii de milioane de corpuri de diferite mărimi printre care plutea un nor de praf strălucitor. Nava se mai întoarse cu cîteva grade și acum, chiar în fața noastră, se vedea solul roșietic al lui Marte, în spatele orizontului său negru în contre-jour apăru ca o seceră mică Phobos. Ne-am repezit unii la alții strîngîndu-ne în brațe. Cu toată forța motoarelor nava gonea spre micuța Phobos care se rotea rapid, dintotdeauna, peste canalele uscate și craterele circulare cu fundul plat de pe suprafața planetei roșii ce poartă numele zeului războiului Marte.

În Sala de Control, rapoartele și ordinele veneau unul după altul — Sala de navigație, Sala mașinilor, Sala de navigație, din nou Sala de Comunicație, Sala mașinilor... În sfîrșit, toate calculele fură terminate, nava era pe drumul cel bun. În mai puțin de 10 minute urma să fim deasupra lui Phobos; va fi în plină zi...

— Apropo, l-am întrebat pe Igor, într-o scurtă pauză, n-am apucat să te întreb, cum ai știut că vorbeai cu un calculator?

— Privește, zise Igor, întinzînd o hartă a Pămîntului.

M-am uitat, Punctul E.L.I. 93,71/08 era chiar

INTOARCEREA DE PE PLANETA

Ei Bi

în locul unde Oceanul Atlantic avea cea mai mare adîncime, nici o insuliță prin apropiere.

— A ales cel mai potrivit loc ca să ne distrugă — zise Igor. Explozia noastră la aterizare ar fi răsunat ca o bombă teribilă și doar un mic val și rafala călduță de vînt ar fi atins țărmurile. Și totul s-ar fi terminat.

— Dar, dar ai fi putut să te gîndești că au un cosmoport pe o insulă artificială.

— Și mai era ceva. Amintește-ți ce-au zis: „Pe baza vitezei voastre am calculat că puteți ajunge așa de repede". Acum spune-mi ce ființă umană ar putea calcula asta în cîteva secunde? Cîteva minute bune i-ar fi trebuit doar ca să introducă datele în calculator. Era eficient și rațional în cea mai mare măsură, după cum ai văzut, dar nu îndeajuns să ne ducă de nas. Dar noi l-am dus pe el. Am cîștigat prima bătălie. Dar adevăratul război de-abia începe: omenirea împotriva calculatoarelor și roboților, aceste mașini create de om și scăpate de sub controlul său.

Solul lui Phobos, cu orizontul său rotund mărindu-se, era chiar în fața noastră. Craterul Stickney și stînca lui Kepler erau încă sub orizont, acoperite de întuneric. Apoi primul inel al craterului începu să se contureze, întîi ca o elipsă turtită, apoi ca un om, în cele din urmă umplînd întregul ecran. În fundul craterului mai erau încă zone întunecate și nu se zărea nici o lumină. Așteptam cu respirația tăiată — era posibil să fi făcut vreo greșeală, sau mesajul însemna cu totul altceva? Sau, în cel mai rău caz — nu însemna nimic? Totul era în zadar, chiar interpretarea mea răstălmăcită a mesajului?

Prima rază de soare căzu pe fundul craterului, partea sa nordică se lumină repede, și jos, jos, chiar în fundul craterului, străfulgeră lumina unui ochi verde fosforescent care continuă să împrăștie o lumină palidă, verzuie.

Am respirat adînc și am privit în jur — un suspin de ușurare se auzi în Sala Centrală. Și apoi încă doi ochi verzi strălucitori, sclipiră astfel încît acum formau un triunghi. În același moment o voce umană, clară, puternică, veselă, de foarte aproape se auzi în difuzoare.

„Soiuz cheamă Apollo. Către cei reîntorși de pe planeta Ei Bi. Vă putem vedea. Sînteți chiar deasupra noastră. Pămîntul este neted și tare, puteți ateriza oriunde în zona marcată. Bine ați venit în colonia liberă a Națiunilor Unite ale Planetei Pămînt!"

Și marele Crucișător spațial de pe planeta Ei Bi care purtase prin spațiu mesajul păcii, prieteniei, bunei vecinătăți și înțelegerii, trimis de planeta Pămînt și rasa umană, se pregăti să coboare pe fundul craterului de pe Phobos, să înceapă pregătirile pentru război, pentru bătălia nemiloasă ce trebuia dusă pentru eliberarea planetei Pămînt și a întregii rase umane.

Desen de HORIA SANTĂU

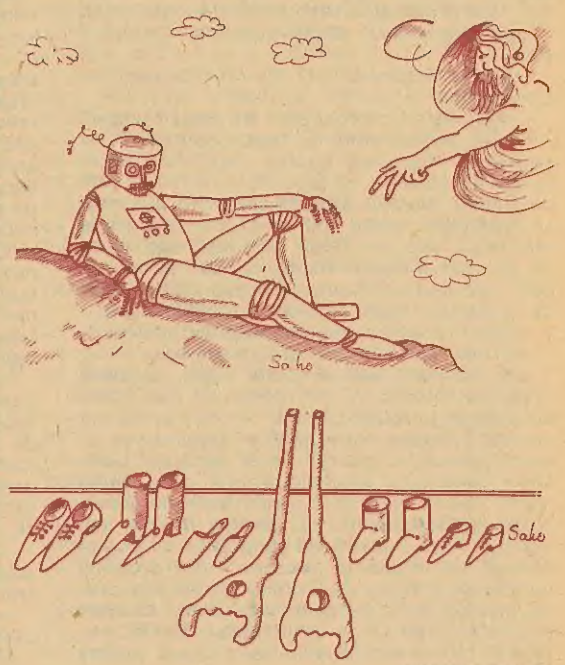

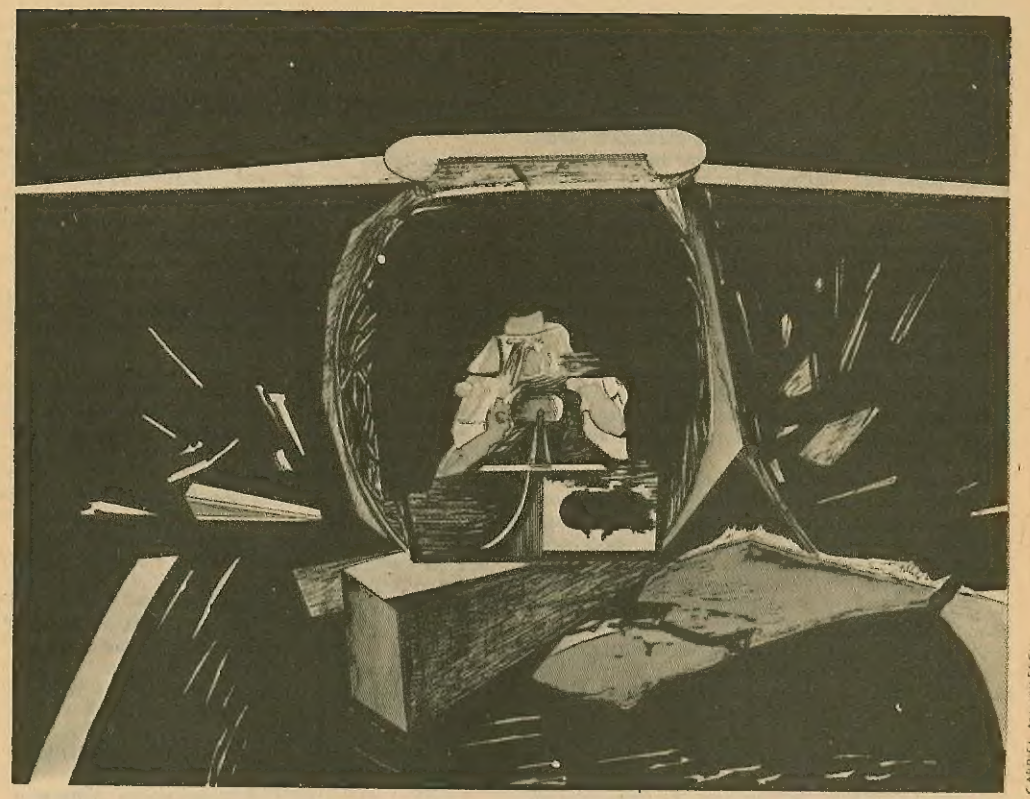

GABRIEL MANOLESCU

MALUL CELĂLALT

LINO ALDANI

– UITE CUM FACEM, domnule Edgeworth. Spuneți un număr format din trei cifre.

– Un număr din trei cifre?

– Da, oricare. Fie și din două cifre, dacă vreți. În fine, alegeți un număr între unu și o mie.

Bruce Edgeworth îl fixă o clipă pe doctorul Killpatrick cu o expresie de surprindere, apoi desfăcu brațele, încurcat.

– Ei bine... Nu-i deloc ușor, așa, pe nerăsuflate. Nu știu, aș putea spune 248 sau 715. Ce părere aveți, doctore? Ar merge 715?

– Pentru mine merge foarte bine, zise doctorul Killpatrick. Deci, 715. Iar acum o literă din alfabet, vă rog.

– O literă din alfabet?

– Sigur că da, domnule Edgeworth. Îmi trebuie și o literă din alfabet, oricare. Curaj!

– Să zicem, atunci, M.

– Okay! M-715.

Doctorul Killpatrick se apropie de claviatura selectorului magnetic și răsuci întrerupătorul ecranului pe care apăru instantaneu o lumină violetă, palidă, rece. Apoi apăsă pe piesele claviaturii.

– Veniți, domnule Edgeworth. Subiectul M-715 o să apară imediat, îl puteți observa în voie cît doriți. Un joc de copii, e destul să acționați aici, asupra volantului. Deplasările în profunzime nu trebuie să vă preocupe: există un teleobiectiv automat care menține imaginea în focar.

Bruce Edgeworth se apropie de ecran.

– Nu văd nimic, zise.

– Jos, în dreapta. Sînt niște stînci și tufișuri, vedeți?

– Da, dar...

– E un exemplar magnific. Uitați-vă numai, domnule Edgeworth. Îl vedeți? Așteptați să măresc imaginea. Uite, cuplez și sonorul. Țineți o mînă aici, deasupra, și mișcați volantul numai în caz că subiectul dă semne că ar ieși din cîmpul vizual.

Mambor-ul se apropie prudent, are coarnele lungi și foarte înalte, corpul suplu e gata să țîșnească la cel mai mic semn de pericol. Ajuns la izvor, se oprește adulmecînd aerul. Rămîne nemișcat ca o stîncă lîngă țîșnitura ce se revarsă în albia de pietre cenușii, detașat pe fondul norului vaporos de minusculi stropi irizați.

Aer cald, apăsător. E liniștea pădurii toropite de zăduful după-amiezii; o răsuflare sufocată, mono-

MALUL CELĂLALT

tonă ca vuietul slab dintr-o cochilie marină. Din cînd în cînd, țipătul produs de **ugugua** sus, în luminiș, rupe tăcerea locului.

Mambor-ul e tot nemișcat, continuă să adulmece aerul, întîrziind să-și afunde botul în izvor. În spatele tufișului de **aramrish**, flăcăiandrul Udo face un gest de nerăbdare. Apoi se hotărăște, dar nu reușește nici măcar să întindă arcul la timp: **mambor**-ul își îndoaie picioarele lungi într-o săritură fulgerătoare, săgeata ricoșează pe piatră la vreo doi metri în dreapta animalului lansat în plină goană. Inutil să-ți mai pui nădejdi într-o altă lovitură. Lui Udo nu-i mai rămîne decît să încerce să-l urmărească; el știe bine că uneori, cînd aleargă pe un teren accidentat, **mambor**-ul poate cădea, rupîndu-și un picior.

Udo se repede pe pantă în jos, se ferește de pietrele ascuțite care ies din pămînt, iuțește pasul, dar prada îi scapă; **mambor**-ul galopează acum pe un teren ierbos, moale și neted, încît obține cu-rînd un avantaj categoric.

Dezolat, Udo se oprește. E leoarcă de sudoare, pe cînd inima îi bate ca nebună, iar soarele îl orbește. La marginea desișului e o zonă umbroasă unde abia adie un vînticel capricios. Sub enormele frunze albastre ale arborilor **karanoa**, Udo se trîntește vlăguit, își răsucește corpul în iarba umedă, zace pe spate. Mai tîrziu, cînd sîngele și-a încetat cursa nebună, iar aerul nu-i mai arde gîtul și pieptul, Udo înaintează alene pe poteca din pădure, un tunel de smarald al cărui capăt e tocmai pe malul rîului. Loa stă acolo, pe mal, ghemuită în fața unui foc mic, și ține în mînă o țepușă de os la capătul căreia a înfipt un pește. Mirosul puternic de carne prăjită ajunge pînă la Udo chiar împotriva vîntului.

A mai văzut-o pe femeie stînd în chiar același loc, însă întotdeauna a evitat-o fără vreun motiv prea limpede. Dar acum Udo se apropie nerăbdător, tropăind prin iarbă ca să-i atragă atenția. Loa rămîne nemișcată chiar și atunci cînd Udo ajunge atît de aproape încît mai-mai să-i atingă umărul. Abia își întoarce capul: o privire ambiguă, amestec de uimire și înfumurare.

Udo nu-i inspiră teamă: nu-i decît un băiat, înalt și musculos, dar fără lumina aceea agresivă ce strălucește în ochii bărbaților din tribul său.

– Ți-e foame? întrebă femeia, coborînd privirile.

Udo mormăie ceva, își strîmbă nasul gîdilat de aroma peștelui prăjit pe jarul încins.

– Ești Loa, nu-i așa? Loa, din tribul lui Ark.

Femeia nu răspunde. Atunci Udo face un gest ca de supărare.

– Ce cauți aici? întrebă cu o voce hotărîtă. Ai tăi sînt acolo, dincolo de pădurea cea mare. Ce faci aici, singură, pe malul rîului?

Loa îi întinde țepușa cu peștele care fumegă. Apoi se ridică, face cîțiva pași pînă la rîu, se învîrte în jurul unui par înfipt în apă. Scoate un coș plin cu pești.

– Uite! exclamă atîtată. Eu i-am prins.

Își vîră o mînă în coș, iar peștele aruncat pe mal saltă înnebunit. Udo se grăbește să-l imobilizeze cu piciorul. Și astfel, timpul trece încet și liniștit. Udo și femeia sînt tot lîngă foc, mănîncă preocupați stînd față în față, iar din cînd în cînd se privesc în ochii umezi și adînci.

Apoi Udo spune:

– Azi era cît pe ce să-l vînez. Era cel mai frumos și cel mai mare **mambor** din pădure. Dar într-o zi o să-l prind, o să-l duc alor tăi și tu ai să vii atunci cu mine, ne vom întoarce aici să vînăm și să pescuim, iar tu ai să dormi lîngă mine, pentru totdeauna. Pînă cînd îngerii albi ne vor chema pe malul celălalt, în raiul cel adevărat.

Udo și Loa. Printre frunzele verzi și azurii, nevăzute păsări de sticlă ciripesc neliniștite. Rîul curge lent, maiestuos; sus, un **Ugugua** dă ocoluri prin cerul pe care strălucește puternic un soare portocaliu.

– Satisfăcut? întrebă doctorul Killpatrick închizînd aparatul.

Bruce Edgeworth se întoarse încet, cu privirea goală, buimac. Fu pe punctul de a spune ceva, dar doctorul i-o luă înainte.

– Credeți-mă, mai bine decît așa n-ați fi putut alege. M-715 e într-adevăr un exemplar superb. Și acum, veniți cu mine, domnule Edgeworth. Trebuie să împlinim niște formalități. Pe aici, vă rog.

– Ascultați-mă, doctore. Eu...

– După asta, domnule Edgeworth. După.

Doctorul Killpatrick îl luă de braț și îl conduse prin coridorul cu pereții tapetați în plastic de un alb înghețat.

– Faceți-vă comod, zise, deschizînd ușa unui birou foarte luminos.

Edgeworth intră ezitînd. În încăpere, lîngă un masiv fișier metalic, o femeie stătea în picioare.

– Dînsa e doctorița Elaine Bixby.

Schiță o umbră de surîs și se lăsă să alunece în fotoliul de lîngă birou.

– Văd că fișa dumneavoastră personală e deja completată, zise doctorul ciocănind în masă cu stiloul. Bun. Și celelalte acte sînt în regulă. Trebuie doar o semnătură aici, în josul paginii, domnule Edgeworth.

Bruce Edgeworth abia aruncă o privire spre formularul albastru pe care doctorul i-l strecurase în față. Scuturâ capul, scurt.

Doctorul Killpatrick zîmbea încurcat. În picioare lîngă el, tînăra femeie înțepenise și ea într-o atitudine de evidentă nemulțumire.

– Nu semnez nimic, zise Edgeworth pe un ton hotărît. Am de gînd să plec cît mai repede, pricepeți? Compania voastră m-a înșelat cu mîrșăvie.

– Glumiți, domnule Edgeworth.

– Nu glumesc deloc. Pliantul vostru publicitar nu-i deloc zgîrcit în informații, le oferă chiar și pe cele mai nesemnificative. Se trece însă sub tăcere lucrul cel mai important...

– Care anume, domnule Edgeworth?

– Faptul că **kindus**-ii nu sînt animale, ci oameni. Lucrul ăsta organizația voastră nu l-a spus niciodată.

– Ajunge! îl întrerupse sec doctorul Killpatrick. O faceți, sau vă lăsați păgubaș. În situația în care vă aflați, orice discuție mi se pare inutilă. Acesta e formularul care trebuie semnat.

Edgeworth se ridică brusc, congestionat.

– Am spus nu, n-am să semnez niciînd. Sînteți niște ucigași, asta sînteți. Ucigași!

Bătuse ușor. Cîteva ciocănituri discrete în tăblia

ușii metalice. Apoi intrase cu capul sus, poziție statuară, cu sînii provocători vîriți într-un tricou prea lipit de corp. Pusese fișa albastră lîngă divan, pe măsuța din trestie împletită, apoi se așezase, picior peste picior. Iar atunci cînd el, ca smulgîndu-se din letargie, se apropiase pentru a se cufunda leneș într-un alt fotoliu, Elaine începu să vorbească, întîi cu voce scăzută, aproape în șoaptă, apoi pe tonuri tot mai provocatoare și insinuante.

Edgeworth o privea cînd încruntat, cînd în mod vizibil plictisit.

– Și așa, ați vrea să plecați cît mai repede! spunea doctorița Elaine, făcîndu-i cu degetul un semn de amenințare glumeață.

Edgeworth încuviință.

– Scuzați-mă, domnule Edgeworth, dar eu nu vă înțeleg. Sau, mai bine zis, înțeleg și apreciez sensibilitatea dumneavoastră, totuși nu pot să vă aprob decizia. Ați făcut o călătorie lungă și costisitoare, ba chiar și neplăcută. Să vii de pe Pămînt pînă aici, pe Igea, cu toate acele furtuni magnetice presărate în drum... De ce vreți să renunțați tocmai acum?

– V-am spus. Nu știam că **kindus**-ii sînt oameni.

— **Kindus**-ii? Greșiți, domnule Edgeworth. E a doua oară că faceți această afirmație cu totul neîntemeiată. **Kindus**-ii sînt animale, vă asigur de asta...

– Da, animale care vorbesc. I-am auzit, scumpă domnișoară. N-am priceput o vorbă, de acord. Dar e de ajuns că vorbesc, exact așa cum facem noi.

– Asta nu înseamnă nimic. Și delfinii vorbesc, dar tot animale rămîn. Sau cîinii? Nu-i același lucru cu cîinii? Chiar și găinile și boii sînt în stare să comunice cu semenii lor, știința a stabilit asta cu absolută certitudine. Iar atunci? Ar trebui prin urmare să renunțăm la friptură și la biftecuri? Domnule Edgeworth, scrupulele dumneavoastră mi se par cu adevărat excesive!

– Poate. Mie mi se par exagerate comparațiile dumitale zoologice. Excesive și înșelătoare. Am urmărit **kindus**-ii de aproape, pe ecranul selctorului magnetic. Am văzut prea bine cît de impresionant omenesc le era aspectul, i-am auzit vorbind, i-am văzut folosind focul, am văzut un bărbat și o femeie care se iubeau...

– Vă repet că nu sînt oameni. Dealtfel, nu există nici o Constituție sau vreun articol legislativ care să-i considere astfel.

– Prin forța lucrurilor! Această planetă aparține Companiei Igea. Pentru voi, cei care ați ocupat-o, nu-i decît o posesiune colonială, o creșcătorie exploatată prin toate mijloacele tehnicii. Într-adevăr, cinismul nu vă lipsește deloc.

– Vă rog, domnule Edgeworth. Nu e momentul să începem o discuție de acest fel. Cu atît mai mult cu cît, ca industriaș, ca mare industriaș, nu veți fi, desigur, tocmai dumneavoastră cel care neagă avantajele liberei inițiative.

Pentru o clipă Edgeworth rămase descumpănit. Privirea femeii era în mod manifest provocatoare, ca o sfidare clară, lansată de pe o poziție imbatabilă.

– Divagați, domnișoară, încercă să-i dea replica. Nu-i nevoie de o lege scrisă ca să-i consideri oameni pe niște indivizi absolut identici cu noi.

Elaine Bixby surîse. Avea dinți foarte regulați, albi și deși.

— **Kindus**-ii sînt animale, repetă pe un ton absent, aproape scandînd silabele. Trebuie să vă obișnuiți să le tratați aspectul uman ca pe un simplu accident. Haideți, domnule Edgeworth. Sîntem aici ca să vă ajutăm, nu ca să vă tragem pe sfoară.

Edgeworth izbucni:

– Sînteți plătită ca să vorbiți astfel!

Indispoziția domnișoarei Bixby ținu doar o fracțiune de secundă.

– Sigur, sînt plătită. Dar dacă Compania Igea ar fi așa cum insinuați, o companie necinstită, n-aș accepta banii lor. Am și eu scrupulele mele, domnule.

Edgeworth se ridică încet, se apropie de imensa ușă de sticlă care dădea spre grădină. Rămase mult timp în picioare, întors cu spatele.

– Nu mi-a plăcut sistemul, zise apoi, țeapăn, continuînd să se uite afară.

– Poftim?

– Jocul acela cu trei cifre. Nu mi-a plăcut.

– O formalitate, domnule Edgeworth. E preferabil ca alegerea să fie lăsată pe seama întîmplării, mă înțelegeți.

– Da... Dar de ce trebuia să mă uit pe ecran? Scena aceea... E încă aici, săpată înăuntru, nu reușesc să mi-o scot din minte. Era absolut necesar să-l văd pe **kindus**? Să-i spionez mișcările, intimitatea? Spuneți-mi.

– Clientul are acest drept. Ați plătit deja un avans. Înainte de a achita restul se cuvine să vedeți marfa.

– Înțeleg. Totuși...

– Exagerați, domnule Edgeworth.

Doctorița Bixby se îndreptă spre rezervorul de apă, umplu un pahar, apoi scotoci în poșetă.

– Luați asta, zise, întinzîndu-i o pastilă și paharul.

– Ce-aveți acolo?

– Un calmant.

Edgeworth se mișcă acum ca un somnambul, cu o serie de gesturi executate mecanic, cu ochii rătăcind peste tot în tentativa de a scăpa de cei ai lui Elaine. Apucă paharul, înghite cu greu pastila. Apoi se întoarce din nou, fruntea îi atinge geamul, o mînă bîjbîie pe plasticul ușii batante.

Elaine e în spatele său, foarte aproape, mai-mai că-i simte respirația pe gît, parfumul subtil și tulburător. Dacă ar vrea, s-ar putea întoarce s-o strîngă în brațe. Un gînd nepotrivit, nu tocmai justificabil în împrejurarea aceea.

Tăcerea e stînjenitoare, greu de suportat. Edgeworth înghite cu greu.

— **Kindus**-ul... murmură cu o voce absentă. Cum îi dați de urmă? Vă duceți în pădure să-l capturați?

– Nu, domnule Edgeworth, **kindus**-ul va veni singur. Fiecărui exemplar, încă de mic, îi aplicăm un dispozitiv... Ei, e cam mult de explicat. E vorba de un microreceptor, nu mai mare decît o monedă. Fiecare **kindus** poartă unul aici – spune doctorița punînd mîna la ceafă – lîngă ureche, ascuns sub piele și reglat pe o lungime de undă personală. E suficient să trimiți semnalul...

– Și **kindus**-ul se supune? Ce anume îl face să vină?

– Să zicem că instinctul, domnule Edgeworth.

Iarăși o lungă tăcere. Și iarăși parfumul acela care îndeamnă gîndul la o lungă cursă de respin-

geri și acceptări. Apoi Edgeworth simte o ușoară apăsare. Mîna femeii s-a lăsat pe umărul său.

– Domnule Edgeworth...

Plăcută, ademenitoare, vocea frînge ultima rezistență.

– Mîine... Totul va fi în regulă mîine seară. Tehnica noastră e foarte avansată, o să vă întoarceți într-o stare perfectă după numai douăzeci și patru de ore. După aceea, va trebui să rămîneți o săptămînă sau două pentru controale, însă vă asigur că aici, pe planeta Igea, n-o să vă plictisiți, am construit grădini suspendate și piscine magnifice. Și o să vă țin chiar eu companie...

– Cum a mers, Elaine?

– Ca de obicei.

– A semnat?

– Încă nu, dar e o chestiune de minute. I-am lăsat formularul albastru în cameră. Trimite pe cineva să-l ia, să zicem, peste o jumătate de oră.

– Un tip capricios, nu?

– Nici vorbă. A cedat imediat. Toți sînt la fel, doctore Killpatrick. Ei știu prea bine că n-ar supraviețui dacă le-am transplanta ficatul unui morun sau rinichii unei pantere. O știu, dar cînd văd **kindus**-ii se simt obligați să joace comedia.

Doctorul Killpatrick zîmbi.

– Edgeworth ăsta părea totuși foarte decis să renunțe. Cum ai reușit să-l convingi?

Doctorița Bixby dădu din umeri.

– Are ficatul putred, canceros. Ar muri în decurs de șase luni, și știe asta, are numai patruzeci de ani, e putred de bogat, și dorește mult, mult de tot să trăiască. N-a fost nevoie să risipesc prea multe cuvinte. Domnul Edgeworth era deja convins înainte ca eu să fi deschis gura.

– Bine, aprecie doctorul Killpatrick. Ocupă-te dumneata de programarea mașinii chirurgicale, iar eu voi avea grijă să-l chem imediat pe **kindus**.

Se apropie de radioselector, formă pe claviatură combinația corespunzătoare siglei M-715, apoi conectă brusc circuitul oscilatorului catodic.

Flăcăiandrul Udo se opri în aceeași clipă. O undă sonoră, intensă și blînd învăluitoare, i se răspîndi în creier încît el uită pe loc de vînătoare, de **mambor**, de focurile tribului său. Chiar și de Loa, a cărei imagine păli și se pierdu ca în ceață. Udo începu să alerge: o fericire mai mare îl aștepta în casa îngerilor albi, pe malul celălalt al rîului.

Traducere: DOINA OPRIȚĂ

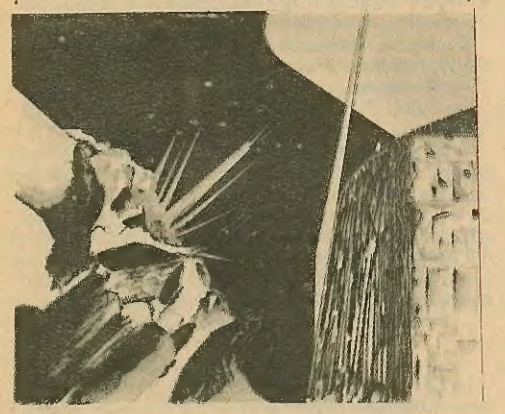

GABRIEL MARINESCU

FACTORUL LIMITĂ

(URMARE DIN PAG. 280)

– Într-adevăr, spuse Scott, gînditor, probabil că au dat de o problemă prea complicată chiar și pentru această mașină.

– Și au pornit să găsească o altă planetă mai mare, continuă Taylor, pe care să-și poată permite un calculator mai mare.

– Sună plauzibil, zise Scott, să o ia de la început cu răspunsurile pe care le-au aflat aici și cu scheme și tehnici perfecționate.

– Și acum, zise King, rasa umană preia totul. Lawrence îl privi cu asprime.

– Asta nu-i treaba noastră, King. Noi sîntem cercetași și ne-am încheiat misiunea. Plecăm în altă parte.

Ridică sacul cu echipament de pe sol și și-l aținnă pe umăr.

– Sînteți gata de plecare? întrebă el.

Cu zece kilometri mai sus, Taylor se aplecă spre balustrada rampei pentru a mai privi uimitorul mcanism ce se găsea sub el. O lingură căzu din sacul său împachetat neglijent și căzu în adînc. Îi ascultară căderea multă vreme, pe gînduri, ca și cum ar fi căzut ei înșiși. Și chiar după ce ultimele vibrații se stinseseră, ei își mai imaginau căderea lor.

LACUL PĂSĂRII WANDOO

(URMARE DIN PAG. 301)

brîu vegetal care, așa cum deslușì Ludwig cu ochi de profesionist în timpul manevrelor de aterizare, era înconjurat la rîndul lui de un gard și de posturi de pază.

Coborîră cu toții și se îndreptară în grup spre singura clădire cu două nivele. La cîțiva pași de ușă, Ludwig Repka se opri și, întorcîndu-se spre locotenentul N'dola, spuse cu tulburare în glas:

– Domnule, cred că am ghicit... Cîți ani au trecut de cînd ne-am executat misiunea?

Locotenentul ezită o clipă, apoi se hotărî:

– Optzeci și doi de ani! Iar Namibia e independentă încă din secolul trecut. Vă veți obișnui cu gîndul... Și pentru noi e inexplicabil ce s-a întîmplat cu dumneavoastră... În ultimii patru ani am reperat nouăsprezece cazuri.

– Optzeci și doi! Doamne-Dumnezeule, cum se poate una ca asta?! se lamentă Ludwig, în timp ce MacGregor, lovind cu pumnul său păros în canatul ușii de care își sprijinise fruntea, striga cu voce gîtuită:

– Asta-i răzbunarea păsării Wandoo! Răzbunarea Păsării Rok a coloranților!...

– Gura, soldat! se auzi atunci glasul tunător al **Hienei**.

Cei doi înlemniră. În cadrul ușii stătea chiar temutul colonel Schröeder.

– Gura! repetă el, apoi duse conspirativ degetul la buze: Șșșșt! E o mistificare comunistă aici! E mîna rușilor, le mai spuse el în șoaptă, clipind semnificativ din ochiul drept, după care se repezi printre cei doi piloți, ocoli cu dexteritate grupul polițiștilor și cu mîinile larg desfăcute începu să alerge peste gazonul verde, imitînd uruitul motoarelor de avion, păcănitul elicopterelor și răpăitul rafalelor de mitralieră.

SUMAR:

● Anticipația *(Editorial)*, **p. 3** ● Ancheta S.F., **p. 6** ● Știința la frontierele cunoașterii, **p. 21** ● Bursa ipotezelor temerare, **p. 40** ● Literatura S.F. de *A. Mironov*, **p. 48** ● Înaintea plecării *de Siegmar Erkner*, **p. 50** ● Ce vine din adîncuri *de Daniel Drode*, **p. 51** ● Un animal fantastic *de Viorel Pîrligras*, **p. 63** ● Galaxia S.F., **p. 66** ● Mașina se oprește *de E.M. Forster*, **p. 102** ● Comando *de Ioan Popa*, **p. 115** ● Contactul *de Danuț Ungureanu*, **p. 123** ● Jupiter Cinci *de Arthur C. Clarke*, **p. 124** ● Sînt imensă, conțin mulțimi *de Melisa Michaels*, **p. 136** ● Protezozaurii *de Gh. Paun*, **p. 137** ● O decizie grăbită *de Florian Mîciu*, **p. 145** ● Planeta noastră *de Eduard Hamilton*, **p. 146** ● Fericitul Adam *de Ovidiu Bufnila*, **p. 150** ● O astronavă de piatră *de Lisa Tuttle*, **p. 152** ● Întîlnire neașteptată *de Ilia Djerekarov*, **p. 160** ● Dragii mei foști *de I.M. Mihail Ionescu*, **p. 163** ● Implicația iubirii *de Hoshi Shinichi*, **p. 166** ● De la catedră *de Horia Aramă*, **p. 168** ● Partida de șah *de Sorin Liviu Sighișanu*, **p. 169** ● Marți, oamenii sînt sparți, miercuri, oamenii sînt cercuri *de Philip José Farmer*, **p. 177** ● Playback *de Daniel Manole*, **p. 186** ● Codemus *de Tor Åge Bringsvaerd*, **p. 188** ● Medalion Alexandru Ungureanu, **p. 194** ● Gen conex, **p. 199** ● Argumentul Guranda, **p. 208** ● Salvarea vieții *de Mihail Puhov*, **p. 210** ● Medalion Radu Pintea, **p. 213** ● Poem S.F. *de Alexandru Pecican*; Am putea, desigur... *de Nina George Daian*, **p. 216** ● Retro S.F., **p. 217** ● Sufletul pavezei *de Titus Filipaș*, **p. 242** ● Datoria *de Danuț Ungureanu*, **p. 248** ● Dimineață senină după o lungă noapte *de Ghennadi Melnikov*, **p. 249** ● Ars Amatoria, **p. 252** ● Medalion Rodica Bretin, **p. 253** ● Întoarcerea acasă *de James Tiptree jr.*, **p. 263** ● Cordoba stelelor *de Viorel Pîrligras*, **p. 272** ● Agresiunea nocturnă *de Eduard Jurist*, **p. 277** ● Factorul limită *de Clifford D. Simak*, **p. 278** ● Regii nisipurilor *de George R.R. Martin*, **p. 281** ● Medalion Marcel Luca, **p. 297** ● Întoarcerea de pe planeta Ei Bi *de Milivoj Andjelcovic*, **p. 302** ● Malul celălalt *de Lino Aldani*, **p. 309.**

ALMANAH ANTICIPAȚIA

ALMANAH REALIZAT DE REVISTA „ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ", EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

Redactor șef: IOAN ALBESCU
Redactor șef adjunct: GHEORGHE BADEA
Redactorul almanahului: MARIA PĂUN
Prezentarea grafică: arh. ALEXANDRU ANDRIEȘ
Corectura: ELENA IONESCU
Tehnoredactarea: ARCADIE DANELIUC
Coperta I: ALEXANDRU ANDRIEȘ
Coperta a II-a: BOGDAN MĂLINESCU

TIPARUL EXECUTAT LA COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCÎNTEII", BUCUREȘTI

ALMANAHUL REVISTEI
„ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ",
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

25 LEI